I
00358

GREG.
Arimin.
In 2.
Sentent.

- 258

2 - 13 - 3 - 20

~~Num. 9. Caj. 7. num. 5.~~

b18611217.

I
00358

Magnifico ac generoso. d. Ambrosio Rosato ducali cõsiliario frater Franciscus Busti ordinis minorum salutem dicit plurimam.

Quantum coniectatione assequi possum ⁊ omni fere doctorum consensu colligo. ⁊ vires ingenij mei q̃tulecunq; sint ad veritatem collimant. Liber ille qui magister sententiaꝝ appellaꝫ post vetes eloquentissimos ⁊ eruditissimos theologos inter recentiores principatũ mihi obtinere videtur. Nam de deo de angelis ⁊ de quibuscunq; rebus que ad veraꝫ solidam sinceramq; theologiam pertinere probe cognoscimus. Ita acute ita disquisite copioseq; tractat vt non ab humano. sed a diuino quodam ingenio ellaborata excogitataq; differi necessarium sit. Non proinde mirum cuiq; esse debet. Si magistri sententiaꝝ nomen nactus est diuinitus vt inquit ¶Plato res interdũ nomina cõseruntur que a natura euentuq; minime discrepant. Licet Aristotiles arbitraria esse cõtenderit. Quantum gloriari ⁊ exultare debent itali. Quod huius libri auctorem gentilem suuꝫ habuerint. ¶Petrus enim Lombardus Nouariensis ⁊ ille fuit qppe q virtute ⁊ sanctitate ¶Parisiorũ pontificatum adeptus est. Hunc ad vnum fere omnes recentiores theologi propter eius doctrinam incredibilem interpretari non erubescunt. Ommito Thomam Bonauenturam Egidium ⁊ Scotum sacre pagine optimos enarratores. Occurrit nobis in presentia Gregorius Ariminensis acutus sane theologus qui ⁊ ipse elucubrationes quasdam in hunc auctorem conterunt. Se nãq; presse graues ⁊ acerrime sunt. Ambiguas senticosas ⁊ salebrosas questiones que in theologia fieri possent perfecte absolute q; dissoluit. Ideo ne hic mendosus tanti auctoris interpres prodiret in lucem vt litteratoruꝫ studia iuuaremus. Castigandum recognoscendum q; in manibus sumpsimus Idq; opus impũmendum iuratissimuꝫ impressoribus demandauimus. Uerũ cui he nostre vigilie dedicari consecrariq; possent. Te vnum maxime delegi preterea neminem. Cui enim magis conueniunt q̃ illi quem Ludouicus princeps cordatissimus ⁊ sapientissimus Gymnasiorum suorum prefectum moderatorem q; constituit. Et quem doctum eruditum ⁊ bonum virum semper esse iudicauit. Uale.

Gregorij ariminensis ordinis heremitarū di ui Augustini ac sacre pagine Magistri in secun do sententiaꝝ admiranda expositio. Incipit.

UIA. Magister in pri ma distinctione huius secūdi libri elidēs quo rundam pbōꝝ errores ostendit sacris auctoritatibus oīa alia a deo fuisse ab ipo efficienter ⁊ nō eternaliter sed cuꝫ initio tēporis creata. Ic circo de his sigillatiꝫ in quirēdo primo videbit

q

quid circa primū p̄ncipiū senserit Aristo. ō quo magister specialiter facit mentionē. Sit igitur q̄stio ista. Utruꝫ Aristo. eiusq; Lom̄. auerois

qō pri ma

senserint omnia alia entia a primo eē facta vel potius econtra fuerint oppinati plura entia nō habere p̄ncipiū effectiuū. Et pro prima parte arguit q̄m ipse z° methafi. pbat ex intētione in causis efficientibus nō esse p̄cessuꝫ in infinitum ⁊ q; necesse est esse aliquod primum effi ciens q; est efficiens omnium alioꝝ. aliogn vt dicit nō esset primū. Ad oppositū est magister i ista. Rn̄deo in ista qōe q̄m inter theologicos doctores ē ꝓtrouersia circa b̄ quid senserit pb̄s de efficientia primi respectu alioꝝ quibusdā di centibus euꝫ sensisse oia alia entia a p̄rio q; est deus fuisse ab illo mediate vel imediate p̄ducta. Immediate qdē eterna. mediate vero gene rabilia ⁊ corruptibilia. ad quoꝝ g̃nationē ꝓcurrit ⁊ mediāte motu celi q; ipse actiue mouet velut motor appropriatus. Quibusdā vero econtra defendentibus eū sensisse multa esse penitus i p̄ducta ipsumq; primuꝫ vel imediate p̄ducere ne q; etiaꝫ actiue velut motor imediatus alicui orbi appropriatus aliquod celū mouere quo me diāte sit cā inferioꝝ. sed tantūmō per modu; fi nis mouere motores orbiū actuos. Ideo huius

primus articulus

qōnis duo erunt articuli. Mā primo videbit vtrū fuerit de intentōne pb̄i com̄. q; eius esse i vniuerso plura entia penitus in p̄ducta vl'vnū tm̄ ⁊ ab illo cetera mediate vel imediate. Se cūdo vtrū fuerit de intentōe eoꝝdē primuꝫ ens q; ē deus imediate mouere actiue ⁊ nō tm̄ per modū finis primū mobile velut motor eidē ap propriatus. Quātū ad primū articulū cū con stet res g̃nabiles ⁊ corruptibiles eē factas nō est dubiū qd de talibus sint oppinati sed tantūmō

Sco. li. i. di. 8. q. 5. hueus quoli bet. z. q. i. Tho. āglicus

ō icorruptibilib⁹ naturaliꝫ qualia sūt celi ⁊ intelli gentie. Et de talibus qdā dixerunt pb̄m sensisse oia vlr̄ p̄ter primū eē p̄ducta. Quidā autem q; corpora celestia vtiq; sūt p̄ducta nō aūt itel ligentie. Prio igitē simul adducūt rōes que inducunt tā ab his q̄s ab illis ad p̄bandū pb̄m ⁊ com̄. sensisse corpa celestia eē p̄ducta. Se cūdo ea que a primis inducūt ad p̄bandū idem de intelligentijs ⁊ generaliꝫ de oibus entibus.

Prio p̄rio inducit verbuꝫ pb̄i. z° metha. vbi dicit. Semp existētiū p̄ncipia semper eē verissi ma necesse ē. nō. n. q̄nq; vera q̄nq; nō. nec illis cā aliquid ē vt sint. sed illa aliis vbi com̄. com̄. 4. dicit q; pb̄s inuit per b̄ dispōnē p̄ncipioꝝ cor porum celestiū cū corporibus celestibus. igitē hꝫ ipsos corpora celestia hūt p̄ncipia q̄ sūt eis cā vt sint ⁊ p ons̄ p̄ncipiū efficiens. Scōa auctoritas pb̄i ē. 5. methafi. c. de necessario vbi dicit hoꝝ quidē itaq; altera cā eēndi necessaria. horū aūt nulla sed pp b̄ alia sunt ex nūc necessitate vbi pꝫ q; aliquoꝝ necessarioꝝ ē cā. Et. 8. pb̄i. dicit de democrito q; ipsius q; semper voluit p̄ncipiū querere in q̄busdā dicēs recte q; aut in oibus nō recte. Et trigonū. n. semp hꝫ duob⁹ rectis equales angulos. Sꝫ respectu ppetuita tis altera cā p̄ncipioꝝ igitē nō ē altera cā sed ppe tua sunt vbi com̄. cōmēto. 15. in fine dicit. Res necessarie q̄ sūt p̄ncipia nō hūt cām ⁊ si nō tunc p̄ncipiū haberet p̄ncipiū ⁊ p̄cederet b̄ i infinitu; ⁊ intendebat declarare q; multa necessaria hūt cās ⁊c. Ex quibus sicut p̄us pꝫ q; eternoꝝ aliquoꝝ q̄. s. nō sūt p̄ncipia qualia sunt corpora celestia vt dictuꝫ ē. est p̄ncipiū ⁊ cā. Tertia auctoritas ē com̄. 6. meth. com. z. sup illo Nbo pb̄i. necesse oēs qdē cās sempiternas ⁊ marime has. hee nāq; cāe sensibiliū manifeste sunt ait Com̄. Et intēdit q; res imobiles necesse est vt sint eterne magis q̄s eterne mobiles diuine. s. corpora celestia. sunt. n. cā istoꝝ. s. q; substantia abstracta ē cā corporū celestiū b̄ Com̄. Quar ta ē eiusdē in libello de substātia orbis. c. z° vbi ait. Videmus. n. celū habere vnam virtutē non tm̄ mouentē oīa sed agentē ⁊ ꝓseruantem sicut est dispositio in corpore hominis ⁊ corpore fcō ꝓpter finē ꝓp̄ū. finis. n. significat agēs signi ficatōe ꝓp̄ia vel necessaria vt habet alia littera ⁊ sequit. Et cū ignorauerunt quidā hoc esse de opinionibus Aristo. dixerunt ipm. s. Aristo. nō dicere cām agentē totū sed tm̄ cām mouentez ⁊ illud fuit valde absurdū. ⁊ nō est dubiū i hoc q; agens ipsuꝫ est mouēs ipm. hec auctoritas ē sic expressa vt dicit vt nec expositione indiget nec glosam recipiat. Pro z° vero. s. quantū ad factionē intelligentiaꝝ inducit verbū Com̄. iz. meth. cōmēto. 43. vbi dicit q; i intelligētijs est cā ⁊ causatū b̄m q; dicimus q; intellectuꝫ ē cā intelligētis. Et in eodē libro dicit pb̄s q; pri mum mouet vt amatū. ⁊ Com̄. ibi cōmēto. 35. vult q; bonū apprehensiuꝫ est causa agens desi derīū. ⁊ eadeꝫ ratione obiectū intellectū est cā efficiens intellectionē. Cum ergo alie intelligen tie ⁊ intelligant ⁊ amēt primā b̄m ipm. ⁊ ipse in telligentie b̄m eundē sint suū intelligere. sequit q; p̄ma intelligētia efficiat alias b̄m eoꝝ substā tias sicut efficit b̄m eoꝝ intellectiones. Alia est eiusdē. 7. metaphi. com̄. 31. in fine vbi ait q; mo uet Aristo. ad ponendū mouens separatū a mā in factione virtutū intelligibiliū. q; virtutes itel lectuales apud ipm sunt nō mīte cum mā. Un

H.3.6.

Gregorij ariminensis ordinis heremitarū di ui Augustini ac sacre pagine Magistri in secun do sententiaꝝ admiranda expositio. Incipit.

UIA. Magister in pri ma distinctione huius secūdi libri elidēs quo rundam pⁿoꝝ errores ostendit sacris auctori tatibus oia alia a deo fuisse ab ipo efficienter ⁊ nō eternaliter sed cuꝫ initio tēporis creata. Je circo de his sigillatiꝫ in quirēdo primo videbit quid circa primū principiū senserit Aristo. ō quo magister specialiter facit mentionez. Sit igitur qō pri ma qstio ista. Utruꝫ Aristo. cuiusq3 Coñ. auerois senserint omnia alia entia a primo eē facta vel potius econtra fuerint oppinati plura entia nō habere principiū effectiuū. Et pro prima parte arguit qm ipse ᶻ° methafi. pbat ex intētione in causis efficientibus nō esse processuꝫ in infi nitum ⁊ q3 necesse est esse aliquod primum effi ciens q3 est efficiens omnium alioꝝ. aliogn vt dicit nō esset primū. Ad oppositū est magister i lra. Rndeo in ista qōe qm inter theologicos doctores ē ptroversia circa ꝺ quid senserit pⁿs de efficientia primi respectu alioꝝ quibusdā di centibus euꝫ sensisse oia alia entia a prio q3 est deus fuisse ab illo mediate vel imediate produ cta. Immediate qdē eterna. mediate vero gene rabilia ⁊ coꝛruptibilia. ad quoꝝ gnationē ocurrit ⁊ mediāte motu celi q3 ipse actiue mouet velut motor appropriatus. Quibusdā vero econtra defendentibus eū sensisse multa esse penitus i pducta ipsumq3 primuꝫ vel imediate pducere neq3 etiaꝫ actiue velut motor imediatus alicui orbi appropriatus aliquod celū mouere quo me diāte sit cā inferioꝝ. sed tantūmō per moduꝫ fi nis mouere motores orbiū actiuos. Jdeo huius primus articulus qōnis duo erunt articuli. Mā primo videbit vtrū fuerit de intentōne pⁿs com. q3 eius esse i vniuerso plura entia penitus in pducta vl'vnū tm ⁊ ab illo cetera mediate vel imediate. Se cūdo vtrū fuerit de intentōe eoꝝdē primuꝫ ens q3 ē deus imediate mouere actiue ⁊ nō tm per modū finis primū mobile velut motor eidē ap propriatus. Quātū ad primū articulū cū con stet res gnabiles ⁊ coꝛruptibiles eē factas nō est dubiū qd de talibus sint oppinati sed tantūmō Scō. li. i. di. 8. q. 5. hueus quoli bet. z. q. i. Tho. āglicus ō icoꝛruptibilib⁹ naturaliꝫ qualia sūt celi ⁊ intelli gentie. Et de talibus qdā direrunt pⁿs sensisse oia vl'r pter primū eē pducta. Quidā autem q3 coꝛpoꝛa celestia vtiq3 sūt pducta nō aūt itel ligentie. Pro igit simul adducūt rōes que inducunt tā ab his qs ab illis ad pbandū pⁿm ⁊ com. sensisse coꝛpa celestia eē pducta. Se cūdo ea que a primis iducūt ad pbandū idipm de intelligentijs ⁊ generaliꝫ de oibus entibus.

Pro primo iducit verbuꝫ pⁿi. ᶻ° metha. vbi dicit. Semp existētiū pncipia semper eē verissi ma necesse ē. nō. n. qñq3 vera qñq3 nō. nec illis cā aliquid ē vt sint. sed illa aliis vbi com. com. 4. dicit q3 pⁿs inuit per ꝺ dispōnē pncipioꝝ co poꝛum celestiū cū coꝛpoꝛibus celestibus. igit ꝺ ipsos coꝛpoꝛa celestia hñt principia q sūt eis cā vt sint ⁊ p pⁿs pncipiū efficiens. Scōa auctoritas pⁿi ē. 5. methafi. c. de necessario vbi dicit hoꝝ quidē ita q3 altera cā eēndi necessaria. horū aūt nulla sed pp ꝺ alia sunt ex nūc necessitate vbi pꝫ q3 aliquoꝝ necessarioꝝ ē cā. Et. 8. pⁿi. dicit de democrito q3 ipsius q3 semper voluit pncipiū querere in qbusdā dicēs recte q3 aut in oibus nō recte. Et trigonū. n. semp hꝫ duob⁹ rectis equales angulos. Sꝫ respectu ꝓpetuita tis altera cā pncipioꝝ igit ñ ē altera cā sed ꝓpe tua sunt vbi com. cometo. 15. in fine dicit. Res necessarie q sūt pncipia ñ hñt cām ⁊ si nō tunc pncipiū haberet pncipiū ⁊ pcederet ꝺ i ifinitus ⁊ intendebat declarare q3 multa necessaria hñt cās ⁊c. Ex quibus sicut pus pꝫ q3 eternoꝝ aliquoꝝ q. s. nō sūt pncipia qualia sunt coꝛpoꝛa celestia vt dictuꝫ ē. est pncipiū ⁊ cā. Tertia auctoritas ē com. 6. meth. com. ᶻ. sup illo Vbo pⁿi. necesse oēs qdē cās sempiternas ⁊ marime bas. hec nāq3 cāe sensibiliū manifeste sunt ait Com. Et intēdit q3 res imobiles necesse est vt sint eterne magis qs eterne mobiles diuine. s. coꝛpoꝛa celestia. sunt. n. cā istoꝝ. s. q3 substantia abstracta ē cā coꝛpoꝛū celestiū ꝺ Com. Quar ta ē eiusdē in libello de substātia oꝛbis. c. ᶻ° vbi ait. Videmus. n. celū habere vnam virtutē non tm mouentē oia sed agentē ⁊ ꝓseruantem sicut est dispositio in coꝛpoꝛe hominis ⁊ coꝛpoꝛe fcō ꝓpter finē ꝓpriū. finis. n. significat agēs signi ficatōe ꝓpria vel necessaria vt habet alia littera ⁊ sequit. Et cū ignoꝛauerunt quidā hoc esse de opinionibus Aristo. direrunt ipm. s. Aristo. nō dicere cām agentē totū sed tm cām mouentez ⁊ illud fuit valde absurdū. ⁊ nō est dubiū i hoc q3 agens ipsuꝫ est mouēs ipm. hec auctoritas ē sic expꝛessa vt dicit vt nec exposition indiget nec glosam recipiat. Pro ᶻ° vero. s. quantū ad factionē intelligentiaꝝ inducit verbū Com. iz. meth. cōmēto. 43. vbi dicit q3 i intelligētijs est cā ⁊ causatū ꝑm q3 dicimus q3 intellectuꝫ ē cā intelligētis. Et in eodē libro dicit pⁿs q3 pri mum mouet vt amatū. ⁊ Com. ibi cōmēto. 35. vult q3 bonū apprehensuꝫ est causa agens desi derii. ⁊ eadez ratione obiectū intellectū est cā efficiens intellectionē. Cum ergo alie intelligen tie ⁊ intelligant ⁊ amēt primā ꝑm ipm. ⁊ ipse in telligentie ꝑm eundē sint suū intelligere. sequit q3 pma intelligētia efficiat alias ꝑm eoꝝ subsā tias sicut efficit ꝑm eoꝝ intellectiōes. Alia est eiusdē. 7. metaphi. com. 31. in fine vbi ait q3 mo uet Aristo. ad ponendū mouens separatū a mā in factione virtutū intelligibiliū. q3 virtutes itel lectuales apud ipm sunt nō mirte cum mā. Un

de necesse est q illud q non est mixtū cū materia generetur aliquo mō a non mixto cū materia simplr quēadmodū est necesse vt omne mixtuz cū materia generetur a mixto cuz materia vbi expresse ponit intelligētias esse factas ab agēte in materiali. Generaliter aūt t oia esse facta a primo probāt auctoritate Lom̄. z°. meth. super illo verbo phi. Quare t verissimū q poste rioribus est cā vt sint vera. vbi Lom̄. com. 4. dicit. Et manifestū est q si est hec prima cā oiuz entium vt declaratū est in sciētia naturaliū q illa cā est magis digna t i eē t in veritate q̄ oia entia. omnia. n. entia non acquirūt esse t veritatem nisi ab ista cā. Est igitur tm̄ ens per se t vez per se t oia alia sunt entia t vera per esse t veritatem eius. ꝟ Lom. Jtez. iz. meta. pbs t Lom̄. volunt q omnia alia a primo habēt cām finalē. igitur volunt q omnia alia sint p̄ducta effectiue. ꝓña pz q finis cālitas non est nisi mouere efficiens ad agendū. est. n. propter q agens agit. Est ergo vt pz ex dictis opinio phi t Lom̄. q oia alia a deo sint facta. Est tm̄ de factiōe distinguendū. nā quedā est per transmutationez t motū t cū nouitate essendi eiusdez q fit. t sic eterna nō sunt facta ꝑm ipsos. quedā aūt est sine transmutatione t motu t sine nouitate facti per simplicē quasi emanationē t sequelam ipsius facti ad id a quo fit. Et hoc modo intellexerunt oia eterna esse facta a primo. Et hanc distinctionē satis innuit Lom̄. iz. meth. com. 43. vbi dicit q nō est illic cā t causatū nisi ꝑm q dicimus q intellectū est cā intelligētis. t in de substantia orbis vnde sumpta est auctoritas predicta vbi ait q agentiū quoddā est prius tempore acto t est omne q fit in spera mūdi. t quoddā est prius naturaliter &c. Jnnuens q agēs corporuz celestiū est prius eis naturalr tm̄ t nō tpe.

Quāuis aūt hec opinio habeat pro se aliqualiter sonū quorundā verboz phi. t Lom̄. nunq̄ tm̄ fuit de intentione eoz. t hoc manifestari potest ex duobus fundamētis super quibus fundata ē quasi tota doctrina ipsoz. Quoruz est vnum q oē q fit fit ex aliquo. t nihil fit ex nihilo aut puro nō ente. hoc quidē habuerūt pro principio t oppositū reputauerūt penitus impossibile. vnde primo phi. probat pbs tertium principiū generationis subiectū ꝫ̄ijs q est materia ex qua fit q fit. Semper. n. ē aliquid q subijcit ex quo fit qō fit vt ibi ait pbs. t inducēdo declarat etiā ibidē Lom̄. com. 6z. Jtē. 7. metha. Omnia q̄ fiunt ab aliquo fiunt t ex aliquo t aliquid. idez ponit pbs in. iz. super hoc fundamentū t sustentat magis pars sue doctrine. verbigratia q materia sit ingenita. vt pz. iz. metha. t q generatio sit perpetua vt pz primo de generatōe t multa alia. nec aliquis qui viderit dicta ipsoz dubitare potest hoc quāuis falsuz fuisse oino de mēte illoz. vnde in prologo. ȝ. phisi. dicit Lom̄. q hec est ꝓpositio manifesta in qua oēs t antiqui cōueniunt q nihil generat ex nihilo. Jtez. 8. eiusdem' com. 4. innititur probare t creationem esse impossibilem sicut patebit in sequenti questione vbi eius rationes etiā soluent̄ t dicit ibi q qui estimant aliquid posse fieri ex nihilo estimant impossibile posse esse t nitunt̄ ad confirmandū hoc. ex hoc q mox ē dicere q subiectū est necessariū agenti. s. subiectū ex quo fit generatio est diminutio agentis. Et omnia ista sunt estimationes vulgares. Et sequitur agens enim non posse agere aliquod, impossibile non dicit̄ esse diminutū sed debere ipsuz facere aliquod impossibile t posse facere est deceptō. Et quib' pz q ipse reputat impossibilem ex se hanc aliqd fit ex nullo ente ꝓsuppositō ita q cuicunq̄ agenti hoc est impossibile. Et prio ce. com. 49. dicit q nullus antiquoz dicebat mūdū generatum esse ex nihilo. quoniā est inopinabile t impossibile. Et omnes libri taz eius q̄ phi sunt plurimi de hoc simplr sicut putauerunt impossibile aliquid fieri ex nihilo. sic dixerunt impossibile aliquod agens aliquid ex nihilo agere. vnde. 7. metha. com. z8. dicit Lom̄. q actio agentis nihil aliud est q̄ abstrahere aliquid q est in potentia in actum. Et in. iz. com. 18. positis oppositionibus dicentium creationem t dicentium latitationem formarum subdit. tertia autem oppositio est Aristo. t est q agens non facit nisi compositum ex materia t forma t hoc fit mouendo materiam t transmutando eam donec exeat de ea illud q est in ea de potentia ad illā formā in actu. Quod etiam confirmatur q: vbi cunq̄ pbs locutus est de causa efficiente semper diffinit eam per esse vnde principium motus. t sequitur potentiam actiuam per esse principium transmutandi vt patz. 5. t. 9. metha. nec vsq̄ dicit aliquod agens agere sine transmutatione vt isti fingunt quinimo ipse primo de generatione. t Lom̄. 3°. phi. com. 3. volunt q omne agens est mouens. licet non omne mouens sit agens. sicut omnis actio est mutatio licet non e contrario. nec vsq̄ reperitur eos posuisse aliquā actionem sine mutatione. Secunduz fundamentum ipsoruz est motum celi nunq̄ incepisse sed esse eternum q fuisse de intentione eorū superfluum est probare. ex quo patet etiam t corpora celestia t eorum motores eternos esse. t ꝟ ex. 8. phi. t iz. metha. notum est. Et hijs duobus fundamentis concluditur manifeste nunq̄ ipsos intellexisse omnia preter primum esse facta. Et ex primo patet q non sunt opinati materiam esse factam. q si esset facta esset facta, ex aliquo preexistente. t sic materia esset ante q̄ esset facta. Unde primo phi. in fine probans pbs ipsam non esse factam ait. Si enim fiat. subici aliquid oportet primum. ex quo fiat. hoc autez est ꝟ nā. s. materia quare erit ante fieri. Dico enim materiam. i. intelligo per materiam primū subiectum vnicuiq̄ ex quo fit aliquid cum insit non ꝑm accidens. t per idem fundamētum probat eandem conclusionem. iz. methaphi. dedu-

rendo ad impossibile. s. q̄ erit processus in infinitum si materia fiat. ⁊ omnia hec sustentantur super hoc q̄ nullum q̄ fit fit ex nihilo. quo negato patet nihil ipsum probare. per idem patet q̄ ꝑ eos corpora celestia non sunt facta. cum enim ipsa ꝑ eos sint simplicia ⁊ non sint composita ex materia ⁊ forma sicut sūt corpora quatuor elementorum simplicium vt dicit Comñ. primo celi. commento. io. ⁊ in pluribus alijs locis oporteret ipsa si essent facta esse facta ex nihilo. Et eodem fundamento probat Comñ. mundum non esse factum. primo ce. cōmen. 19. vnde ait. dicere autem mundum esse generatum a nihilo. sicut loquentes dicunt. contingit eis vt non sit generatum. Generatio enim non est ex priuatione, essentialiter quemadmodum calor non fit ex frigore essentialiter nisi contrarium recipiat suum contrarium. Hec tamen ratio in questione sequenti soluetur. Tertio per idez fundamentum patet intelligentias ⁊ substantias abstractas non esse productas cum sint ꝑ eos essentialiter simplices. vnde Comñ. 12. metha. cōmento. 43. recitans opinionem Auicen. q̄ ex intelligentijs quedam earum consequitur quandam sicut causatum causam. ⁊ q̄ a motore primi celi prouenit anima primi celi ⁊ motor orbis Et ꝓsequēter dicit q̄ iste sermo ñ est imaginabilis. non enim est illic prouentus neq3 consecutio neq3 actio. ita vt dicamus q̄ vna actio consequitur vnuz agens. Et infra. Nos inquit qui iam est inter modernos in dicendo q̄ a tali motore prouenit talis motor aut consequitur aut precedit. aut talia verba non vere intelliguntur de istis principijs abstractis. Omnia enim ista sunt dispositiones agentium superficie tenus non vere. Ubi patet q̄ ab intelligentijs negat omnem actionem que vere sit actio qua sint facte quocunq3 nomine significetur siue dicatur prouentus vel consecutio aut sequela aut aliter qualitercunq3. ⁊ q̄ ita sit inducit probationem ex qua magis patet eius intentio. d. ab agente enim nihil prouenit sicut predixim⁹ nisi extrahere illud q̄ est in potentia in actum. Sed illic non est potentia. vnde ne3 agens. tantum enim illic ⁊ intellectus ⁊ intellectum ⁊ perfectum ⁊ perficiens ⁊c. Ex hijs manifeste p3 q̄ illa distinctio de agēte ⁊ de esse factum qua putant euadere rationes factas contra eos ⁊ exponunt auctoritates dicētes q̄ Comñ. intendit negare ab intelligentijs ipsas habere agens ⁊ esse factas per transmutationem ⁊ motum. ⁊ cum nouitate essendi. non autem ipsas esse productas per simplicem quandā emanationem ⁊ eternaliter omnino est preter intentionem Comñ. nam constat q̄ Auicen. nō dicebat intelligentias esse factas in tempore ⁊ per transmutationem subiecti. sed eternaliter ⁊ per simplicem emanationem. ⁊ contra hunc intellectum arguit Comñ. per rationem premissam volens q̄ nullum agens aliter agit q̄ transmutando ⁊ educendo q̄ est in potentia ad actum. ⁊ q̄ nullu3 tale potentiale transmutabile est in intelligentijs. ideo concludit q̄ earum nullū est agēs Intendit ergo Comñ. concludere eas omnino nō esse factas alias nihil cōtra Auicen. concluderet Unde ista distinctio de agente ⁊ de actione q̄ faciunt illi de opinione contraria a Comñ. sola fictio putaret. Ex scōo quoq3 fūdamēto māifeste concluditur ꝑ intentionem ipsorū nec corpora celestia nec intelligentias neq3 materiam primam. cum ipsa etiam ab eis ponatur eterna esse facta. Constat enim q̄ ꝑ ipsos primo ce. eternum ⁊ ingenitum vniuersaliꝝ mutuo cōuertuntur. Omne enim eternum est ingenitum ⁊ omne ingenitum est eternum vt dicunt. ⁊ per ꝫ probant q̄ omne ingenitum est incorruptibile. ⁊ econuerso. Item ibidem diffinit pꝫs. genitū. d. genitum est ens q̄ contingit prius non esse ⁊ Comñ. com. 14. ⁊ generabile est q̄ in tempore preterito est non ens. modo autem est ens ⁊ statim post diffiniens ingenitum dicit. Ingenitum quidem est q̄ est nunc ⁊ prius non verum erat dicere non esse. Item ibidem probant q̄ genitum nec est semper ens nec semper non ens. ſz medium inter vtrunq3. s. quandoq3 ens ⁊ quandoq3 non ens. Ex quibus euidēter apparet nec alicui locum illum vbi hoc determinatur diligēter consideranti. verti posse in dubium quin ꝑ eos manifesta contradictio includatur dicendo eternum aliquod esse factum. Item Comñ. 4. celi. cōmen. 1. dicit. res enim eterne non habent agens nisi ꝑ similitudinē neq3 habent ex quatuor causis nisi formalem ⁊ finalem. ⁊ si habuerit aliquid q̄ est agens non erit nisi inquantum est forma illi ⁊ conseruans ipsum vbi patet idez q̄ prius. s. nullum eternum ꝑ eum habere causam agentem proprie sumptam vt distinguitur a causa formali ⁊ finali. Item primo celi cōmē. 108. dicit q̄ defendentes platonem dicunt q̄ assimilatio generationis mundi ex suis elementis generationi figurarum ex lineis ⁊ superficiebus facta a platone significat q̄ mundus semper fuit apud platonem. ⁊ q̄ ipse non intendebat per hunc sermonem nisi q̄ partes eius sunt priores natura to°. nō q̄ ipse fuit generat⁹ vere. ⁊ si ꝫ intendebat. dicit Comñ. nihil differt ab Aristo. Sed tamen male facit inducendo manifeste ⁊ mundum esse generatum ⁊ non corruptibilem. Hoc enim non intenditur ex generatione nisi cum difficultate hic Comñ. vbi patet q̄ dicit intentionem philosophi esse q̄ mundus non est vere generatus licet eius partes sint priores eo non tempore sed natura. Et in sequenti cōmē. dicit q̄ Aristoteles intendebat q̄ cum ponitur mundus esse factus: contingit vt ea ex quibus sit prioza eo tempore. ⁊ per consequens si est factus ꝑ eos non erit eternus. hoc idem probatur ex alio. Nam constat q̄ ꝑ intentionem philosophi vt supra tactum est: ⁊ potest haberi

er.3.7.5.phisicoꝝ 7 alijs locis in numeris phi losophie sue. omnis generatio. 7 vniuersaliter omnis factio vel motus vel mutatio omnisq3 motus finitus finito tempore mensuratur 7 om nis mutatio instanti. Si ergo aliquod eternum vtpote celum vel intelligentia est genitum aut factum aut fuit factum in instanti aut fiebat in tempore. 7 si in tempore cum iam nunc non fi at ꝑm philosophum sed sit perfectum. sequitur q̄ suum fieri precessit factum esse. et per conse quens non est eternum. si etiam in instanti se quitur q̄ non sit eternum cum nullum instans fuerit eternum. quinimo quodlibet instans ꝑm philosophum precessit tempus infinitum. Itē ꝑm ipsos omnis motus vel mutatio est ex oppo sito in oppositum. patet. 5.phisicoꝝ. 7 per cō sequens nullum factum est eternum. nā omnis talis factio fuit ex non esse in esse 7 non esse aūt precessit esse. Item Comñ. 3. de anima cōmē. 5. iuxta principium contra Theophrastū 7 the. dicentes q̄ intellectus speculatiuus est eternus p̄o eo q̄ recipiens est eternum 7 agens est eter num. ex quo sequitur vt etiam factum sit eternū inquit q̄ quia isti opinati sunt hoc contingit in rei veritate vt non sit intellectus agens neq3 fa ctum cum agens 7 factum non intelligatur nisi cum generatione in tempore. aut dicetur q̄ di cere hoc agens 7 hoc factum non est nisi ꝑm si militudinem. Sed contra hoc videtur quod dictum est. mens philosophi 7 etiam Comñ. qui pariter dicunt generationem esse eternam 7 si militer motum celi. 7 tamen constat q̄ genera tio vere habet causam agentem. 7 similiter mo tus celi vere factus est. vt Comñ. ponit. iz. me tha. com. 40. Ad hoc dicendum q̄ vtiq3 ge neratio habet causam agentem ꝑm philosophū si recte hoc intelligatur ꝑm eum. tamen nulla ge neratio est eterna aut fuit ab eterno sicut nullū genitum fuit ab eterno siue fuit aut est eternum vnde cum ꝑm ipsum ista de virtute sermonis ē falsa generatio est eterna. q̄ quelibet eius sin gularis est falsa vt de se patet. quinimo ꝑm phi losophum ante q̄libet generationez fuit alia ge neratio. 7 per consequens nulla est aut fuit eter na. 7 q̄ ante q̄libet fuit alia. ideo concedit pb̄us q̄ ab eterno fuit generatio. non est autem idem dicere. ab eterno fuit generatio. 7 generatio fuit ab eterno. sed prima ꝑm pb̄m est vera 7 secūda falsa. sicut ꝑm eundem hec est vera ab eterno vel semper fuit homo. 7 hec falsa homo fuit ab eterno. vel homo fuit semper. Si autem alicubi inueniatur hec generatio est eterna accipienda est p̄o hac ab eterno fuit generatio. vel hac om ni tempore vel semper fuit generatio. sic suo mo do dicendum est de motu celi. cum enim mot⁹ ꝑm modum loquendi aliorum habeat partes si bi succedentes. quaruꝝ quelibet dicitur facta di citur motus esse eternus 7 factus. q̄ ante q̄libet eius partem fuit alia. 7 ante quamlibet reuoluti onem fuit reuolutio 7 quelibet est facta nulla ta men pars motus est eterna. vnde fingendo q̄ motus sit aliqua entitas causata in mobili a mo tore vt multi imaginantur non est consideran dum q̄ alia entitas motus sit eterna. nec q̄ en titas aliqua facta in mobili a motore sit eter na cum quelibet singularis sit falsa. Et si dica tur q̄ licet nulla pars motus sit eterna. motus tamen totus est eternus. 7 hec est vera motus est eternus accipiendo motum p̄o toto mo tu continuo 7 perpetuo etiam celi. Dicendum q̄ de virtute sermonis hec penitus est falsa ꝑm Aristo. totus motus est eternus. nam aut totus tenetur sincatb̄. 7 patet tunc q̄ est falsa. q̄ illa valet hanc quelibet pars motus est eterna que falsa est. aut catb̄. 7 tunc etiam patet q̄ est fal sa cum totum sic sumptum nihil aliud significet q̄ aliquid perfectum ex suis partibus. 7 per con sequens partes motus essent eterne q̄ est falsū Et sic patet q̄ de virtute sermonis illa est falsa ista tamen ꝑm Aristo. esset concedenda semper fuit motus 7 hec ab eterno fuit motus. q̄ tunc stat confuse tantum propter signum vniuersale equaleter importatū in hijs terminis semp 7 ab eterno. cum autem ponitur a parte subiecti sup ponit determinate 7 est propositio falsa per cau sam assignatam. Et hec sint dicta loquendo de motu ꝑm imaginationem predictam que ponit motum talem aliquam rem factā esse distinctā realiter a mobili. qui enim hoc non poneret fa ciliter expediret se negando motum celi habe re causam effectiuam. Sed de hoc in sequenti bus videbitur. Ex his omnibus tamen habe tur q̄ nulla entitas facta siue sit generatio siue motus ꝑm pb̄m est eterna. 7 per consequens q̄ obiiciebatur de generatione 7 motu nullatenus impedit q̄ dicebatur. Ad auctoritates indu ctas p̄o alia parte. Respondeo ad primam di cendum q̄ non habetur per illam nisi q̄ intel ligentia est principium 7 causa celi. nunc au tem non sequitur est causa. igitur est causa effi ciens. 7 mirum est de sic arguentibus. nam con stat q̄ ipsi non debent Comñ. aut pb̄m voluisse q̄ intelligentia mouens celum ipsum effectiue producat nisi forte hoc dicerent de prima intel ligentia tantū. 7 tamen constat q̄ ꝑm eos que libet intelligētia est causa sui celi sicut innuit au ctoritas allegata. 7 magis statim patebit. Dicen dum ergo q̄ quelibet talis intelligentia ꝑm ip sos est causa formalis sui celi modo qui dicetur ac etiam finalis licet non vltimata. sed prima so lum est vltimata. vt patebit in sequenti articulo.

Ad scām auctoritatem dicendum q̄ non ē ad propositum. nam ibi pb̄us non loquitur de rebus vel entitatibus aliquibus necessarijs. sed de propositionibus necessarijs ex quibus fiunt d̄ monstrationes. quarum alique sunt principia 7 cause. alique vero sunt ex principijs vt puta con clusiones. 7 hoc patet legenti ibidem. Unde ait

Amplius demõstratio est necessariorũz ꝛc. ꝛ ꝑz per totum vsqꝫ ad auctoritatẽ allegatã ꝛ de necessarijs propositionib⁹ aut eorum significatis totalibus loquitur. Et idem dicẽdum est de tertia auctoritate ꝙ ꝑz ex exemplis que ponit ꝑbs. ℙreterea esto ꝙ loqueretur de entibus necessarijs adhuc ñ haberent intentũ · q; non sequit̃ hoc habet cãm igitur causam efficientem vt dictum est. Et similiter dicendũ est ad auctoritatem Comñ. ex. 6. metha. ℙro intellectu vero ꝛ auctoritatis Comñ · in de substãtia orbis est sciẽdum ꝙ sicut ipse dixit · 4. celi. ꝛ supra habetur. agens potest dupliciter sumi · s. proprie ꝛ sic est illud ꝙ transmutat materiaz de potẽtia ad actũ ꝛ quod est principium. vnde motus vt supra dictum est. ꝛ sic est causa per se distincta ꝓtra tria alia genera causarũ · alio modo sumitur agens ĩ proprie ꝛ similitudinarie · ꝛ sic omne ꝙ est causa propter quã aliquid est tale vel tale potest dici agens ꝛ dicitur facere vel agere illud sic vel sic. ꝛ hoc modo ꝛ forma ꝛ finis dicĩ potest agens respectu eius cuius est forma vel finis · forma. n. substantialis alicuius est causa propter quam talia vel talia accidentia propria consequantur ipsum sicut forma ignis est causa ꝙ ignis sit leuis ꝛ siccus ꝛ calidus ꝛ ꝙ sibi naturaliter competat moueri sursum · ꝛ sic de ceteris eius accidẽtibus propijs · similiter finis ẽ causa propter quã ꝙ est ad finem est tale vel tale vñ ꝑm aliũ ꝛ ꝑm alium finem rei · res ipsa aliter ꝛ aliter est disposita · vt patet scõ phi. ꝛ ex hoc etiã ꝓsuetum est aliquãdo de forma ꝛ fine dici ꝙ agũt vel faciũt vnde dicimus ꝙ forma hominis facit homines esse talis figure ꝛ taliũ mẽbrorum ꝛ hmõi similiter dicimus de fine. Ex his ad propositum dicendũ ꝙ non est intentio Comñ · ꝙ intelligentia agat orbem. primo modo · s. productiue ꝛ proprie. sed secundo modo tantũ. s. similitudinarie. ꝛ sicut forma vel finis dicitur agere ad cuius intellectum est sciendum ꝙ intentio Comñ · vt patet. z. capñ. de substantia orbis fuit ꝙ corpus celeste esset substantia simpler non composita ex materia ꝛ forma nec tamen esset materia proprie dicta cum non sit potẽtia ad formaz sed est materia in actu nec etiã esset natura forme · ois enim forma naturalis est principium alicui⁹ motus naturalis ꝛ suarum dispositionum naturaliũ corpus autem celeste ex se non est principiuz alicuius motus naturalis · non quidem recti cũ nõ sit graue nec leue nec circularis cum iste sit proprius anime vt ibi dicit · ꝛ cum ipsum celum habeat proprium motum. s. circularem qui est motus anime ꝛ propriam figuram aliasqꝫ proprietates que nulli conueniunt nisi ex forma concludit Comñ. ꝙ corpus celeste est quasi materia alicui⁹ forme que est generis anime. Et hec est intelligentia mouens ipsuz. hec aũt intelligentia se habet ad corpus celeste sicut forme materiales ad suas materias quantum ad aliqua ꝛ quantũ ad

aliqua dissimiliter · forme nanqꝫ materiales cũ habeant materiã que est potentia. pura nec est actu aliqõ entiũ perficiunt eam · ꝛ cum ipsa constituunt aliqõ ens determiatũ verbigratia ignẽ aut terrã vel aliquod aliorꝫ · Item cuz tales forme aduenient materie mediantibus dimensionibus diuidunt̃ diuisione subiecti siue' materie ꝛ constituunt per earuz materias · neutrum aũt horꝫ conuenit intelligentie respectu celi · non. n. ꝓstituuntur cũ ipso aliquod per se vnũ hui⁹ aut istius speciei cum corpus celeste non sit materia que est potentia sed est ens in actu. vnde dignius dicitur subiectum qꝫ materia vt dicit · Itẽ intelligentia non vnitur celo mediantibus dimensionibus. ꝛ ideo non diuiditur diuisione corporis celestis. ꝛ per consequens non ꝓstituitur per ipz non. n. existit in eo. neqꝫ in toto neqꝫ in parte ꝛ vniuersaliter neqꝫ in diuisibili neqꝫ in indiuisibili. vt dicit Comñ · primo ꝛ. z. celi · com · ȝ. ℜursum forme materiales sunt causa determinate magnitudinis ꝛ quantitatis in materia vt dicit ꝑmo celi. com. 75. Item determinate actionis ꝛ motus proprij. vt ibidẽ com. 19 · ꝛ. 84. Item quedam sunt cause determinate figure vt forme ventium. sicut ꝑz per eundẽ primo celi. com. 61 · ꝛ primo de aia com · 53. Itez sunt corpora cãe permanentie debite · vnde ꝑm ꝙ corpora hẽnt aliã ꝛ aliã formã ꝛ alias ꝛ aliasqꝫ dispões proprias conuenientes forme sic plus ꝛ minus durãt in esse. sic etiã videmus ꝙ forma ꝓseruat suũ subiectũ proprijũ in esse. vnde ea corrupta corrũpitur ꝛ corpus ꝛ eius dispões vt ꝑz in corporib⁹ aialium ꝛ in orbibus istis nõ ꝓsunt forma abstracta · i. intelligentia cum formis materialibus. nã corpus celeste ratione sue corporeitatis ꝓcise non determinat sibi motum circularẽ. cum iste sit proprius anime vt est dictum. neqꝫ hanc vel illam figurã. cũ sola aiata habeãt naturaliter figurã terminatam vt videmus ad sensum ꝛ dicit Comñ · z. ce. com · 61. neqꝫ etiã tãtã aut tãtã magnitudinẽ ꝛ sic de aliꝭ. sed oia hec sibi ꝓueniunt a sua forma que est intelligentia. vnde. z. c. de substantia orbis ait · Quia declaratũ est hoc corpus esse ingenerabile ꝛ incorruptibile oportet ꝙ necesse est vt sit corpus simpler non cõpositũ ex materia ꝛ forma. ꝛ q; est individuum demõstratum in actu. ꝛ habens vnã figurã. ꝛ oia ista sunt in corpore per nãm ꝛ sunt in materia ꝓpter formã necesse est vt hoc corpus celeste sit materia aialiũ celestiũ que mouẽtur circulariter ex se ꝛ infra · Et debes scire ꝙ illud corpus celeste nõ indiget virtute mouẽte in loco tãtum sed virtute largiente in se ꝛ in sua substãtia permanentiã eternã ꝛ probat ꝛ ꝓcludit ꝛ ideo necesse est intellectum · i. intelligentiã predictã esse largientẽ ipi permanentiã eternã quẽadmodum largit̃ sibi motũ eternũ. Et non hoc tñ · sed necesse est ꝺ s. intellectũ esse virtutẽ que largiat̃ ei motũ ꝓprium sue actioni que est eternitas inter ceteros

motus.s.motū localē in circuitu ⁊ figuram p̄o-
priam ipsi motui.s.sphericā.⁊ mēsurā propriā vni
cuiqꝫ istoꝝ coꝝpoꝝ ⁊ conuenientiā inter ea adin
uicez in oꝛdine ⁊ qualitate ita q̄ ex omnibus p̄-
ficiatur vnus actus.s.totus mūdus.⁊ sequit̄ nul
lo interposito.nulla enim est differentia inter in-
digentiā virtutis actiue in omni coꝝpoꝛe simplici
aut in vno coꝝpoꝛe composito ex coꝝpoꝛibus sim
plicibus hmōi ⁊ indifferenter siue illud coꝝp⁹ fue
rit generatum siue non.videmus.n.celum hēre
⁊c.vt supꝛa allegatur.Et omnibus istis patz q̄
cum dicit celum habere virtutē agentē ipsuz nō
intelligit eam esse agentē p̄opꝛie per modum ef
ficientis.sed simi itudinarie per modū foꝛme.vn
de dicit q̄ nulla est differentia virtutis actiue in
omni coꝝpoꝛe ⁊c.siue illud fuerit generatum si-
ue non:omnem enim foꝛmā vocat actiuā reſpe-
ctu sui coꝝpoꝛis.⁊ constat q̄ non potest intelligi
q̄ efficiat p̄priū coꝝpus.Item in auctoꝛitate p̄
eos allegata dicit sicut est dispositio facta in coꝝ
poꝛe hominis ⁊ coꝝpoꝛe facto p̄opter finem p̄o
priū.Constat autē q̄ anima hominis nō agit
p̄opꝛie suū coꝝpus sed tantū dicitur agere ipsuz
in dispositionibus necessarijs ⁊ illas sibi largiri
determinatiue ⁊ exigenter.⁊ iteruz infra cuz di
cit q̄ est agens oꝛbem nullo interposito quomo
do intelligat exponit se dicens.s.faciens ipsuz in
dispositionibus necessarijs in inueniendo finem
p̄opter quē fuit.p̄m.n. exigentiā p̄opꝛij finis q̄
est eius motus largitur sibi p̄p̄rias dispositiōes
⁊ p̄ē illud agēs q̄ dicit finem significare signifi
catione necessaria.Qd etiam amplius claret i
eo q̄ subdit post illud quod supꝛa inducitur, cuz
ait.Et non est dubiū q̄ agens ipsum esset mo-
uens ipsum.qualiter enim intelligat ipsum esse
agēs sine medio aliquo exponit.d.q̄.n.mouet
ipsum motu p̄opꝛio illi est illud q̄ largitur ei p̄-
mo dispositōes p̄opter quas acquirit motum p̄
priū.⁊ sic patz q̄ non est agens nisi similitudina
rie sicut foꝛma dicitur dare esse composito ⁊ fa-
cere ipsum in talibus dispositionibus.Et hoc ēt
patz q̄ dicit q̄ non est mouens tm̄ q̄ non opina-
tur Comm̄.q̄ coꝝpus celeste ex se aut aliq̄ alia foꝛ
ma p̄eter intelligentiā habeat tales dispositio-
nes.⁊ ipsa intelligentia moueat ipsum tm̄modo
sicut figulus mouet rotam cui nō dat tales dis-
positōes p̄p̄rias ad motū.sed vltra q̄ intelligen
tia uouēs sit sibi cā oium taliū dispositionū.si-
cut alie forme suis coꝝpoꝛibus.sic autē esse agēs
nō est esse agens p̄p̄rie.nec per tale agēs hr̄e.ar
guit p̄m Comm̄ celū esse factū in sensu in quo q̄
tractat̄.imo p̄m eum tale agens pōt coꝝpoꝛi cō
petere siue sit generatū vel factū siue nō sit fcm̄
vt iam dictum est.Et debere sic ipsum intelligi
ipse docuit.qm̄.4.celi com.p̄o dicit q̄ res eter
ne non habēt agens nisi patz silitudinē ⁊ si habue
rint aliquid q̄ est agens non erit nisi inquantuz
est foꝛma illi ⁊ p̄seruans ipsuz vt supꝛa allegatuz
est. Ad ea que inducunt̄ ō p̄fectione intelligē
tiaꝝ dicendum ad p̄imum q̄ assumit duo falsa
vnum est qō de intentione Comm̄.fuit q̄ intelle
ctio qua secunda intelligit p̄imam est ipsa sub-
stantia secunde intelligētie.hoc siquidem falsū ē
quinimo sensit q̄ talis intellectio est ipsa substā
tia p̄ime intelligentie intellecte.vt patebit in ar
ticulo sequenti. Scōm cuius falsitas patz ex isto
p̄imo est q̄ p̄ima intelligentia sit efficiens cau
sa intellectōis q̄: ipsa intelligitur a scōa.sequit̄
enim q̄ esset efficiens sui met.nec vz p̄ima p̄o-
batio que ad illud inducit̄.nam Comm̄.non dicit
q̄ illic est cā sicut intellectū est cā intellectionis
sed sicut est causa intelligentis. Constat autē q̄
intellectū sumptū p̄o obiecto ⁊ distincto ab in-
tellectione ad quē sensuū sumit arguens nō est
efficiens cā intelligentis p̄m ipsum.⁊ si in nobis
aliquando sit causa intellectionis. Accipit ergo
Comm̄.intellectum p̄o ipsa intellectiōe iurta mo
dum suum vsitatum.3°.de anima.vbi intellecti
onem vocat intellectum in actu. Intellectio au-
tem non est causa efficiens intelligentis sed foꝛ-
malis potius ⁊ siquidem ipsa sit accidens ⁊ disti
cta ab obiecto est foꝛma inherens intelligenti si
cut in nobis.si vero ipsa sit substantia per se sub
sistens eadem qua intelligitur p̄m Comm̄. in sepa
ratis a mā, tunc est p̄m ipsum foꝛma perficiens
tantum non autem inherens sicut si poneretur
per possibile vel impossibile q̄ intellectio qua in
telligimus lapidem per se subsisteret etiam per
eam nihilominus intelligeremus lapidem. hoc
igitur modo dicit illic esse causam ⁊ causatum
cum ait tantum est enim illic causa ⁊ causatum
p̄m q̄ dicimus q̄ intellectum est causa intelli-
gentis ⁊ istud satis innuit q̄ sequitur. Et cum
ita sit inquit non est impossibile vt illud quod ē
per se intelligentia ⁊ intellectum sit causa pluri-
um entium p̄m q̄ in eo intelliguntur multi mo
di. Uult igitur q̄ p̄imū de quo loquitur sit p se
intelligentia ideſt intellectio ⁊ intellectum.⁊ q̄
est intellectio plurium q̄ omnium substantiarū
separatarum est pluriuꝫ causa diuersimode ta-
men p̄m q̄ in eo intelligūtur multi modi.i.patz q̄
diuersis modis intelligit̄ ab eis.nam ꝛs sit eadez
intellectio oium per eam tm̄ p̄m ipsuz vna intelli
gentia perfectius intelligit p̄imā q̄s alia.⁊ hoc
modo quelibet intelligentia dicitur perfici per p̄
mam non tanq̄s per foꝛmā inherentē nec tanq̄s
per agens causans in ea aliq̄s qualitatem vel foꝛ
malē perfectionē aut substātiā eius vt isti putāt
patz etiā ex verbis que imediate p̄mittit.ait.n.q̄
illic non est p̄ouentus neq̄s cōsecutio neq̄s actō
ita vt dicamus q̄ vna actio ꝓsequitur vnū agēs
tantū.n.est illic ⁊ causa ⁊ causatum ⁊c.vbi patz
expꝛesse q̄ vniuersaliter negat ibi esse agens vel
actionem p̄opꝛie loquēdo.⁊ per ꝓns oēm efficiē
tiam. Scōa auctoꝛitas nō est ad p̄posituz.q̄
illud Comm̄.dicit esse verum in nobis non autem
in intelligentijs imo oppositum statim post vt
in sequenti articulo ostēdetur. Alia auctoꝛitas

de.7.metha.nō est ad p:opositum q: non loq/ tur Lom̄.ibidem de virtutibus intellectualibus que sunt itelligētie ⁊ substantie abstracte de q bus nō est sermo. Sed loquit̄ de virtutibus in tellectualibus vl' itelligibilibus que sunt inten/ tiones vles ⁊ intellecta in actu ⁊ abstracte a ma teria ⁊ ꝓdictionibus ei' ꝓpter quaꝝ factionez coactus est Aristo.ponere intellectū agentez q est virtus abstracta a materia. Ad ea demuꝫ que p:obant generalr de oibus entibus. Dicē/ dum ad p̄mam auctoritatē q: non amplius p illam habetur nisi q: p̄mum ē causa omnium ⁊ q: omnia hñt eē per ipsum. er b̄ autem nō se quitur q: sit causa efficiens nec b̄ itendit Lom̄. Et q: ita sit patet manifeste per eundem in de substantia or.c.4.ubi ait q: cum Aristo. ꝓsideraūt in virtutibus appetitiuis celestibus uidet eas moueri ad appetibile nobilius ipsis. Et sequitur ⁊ cum ꝓsideraūt in cōtinuatōe motus eo:um.s.co:po:um celestiuꝫ fuit declaratum q: causa ꝓtinuationis nō est ista qua mouētur. Sꝫ illud q: largitur eis ꝓtinuationez est illud appe tibile.s.ad q: mouentur. Er quibus patet q: cā ꝓtinuationis motus celestis est causa final'. Et sequitur ⁊ fuit declaratum q: dato: cotinuatio/ nis motui est dato: motus celi.⁊ nisi ipse esset destrueretur motus.⁊ si motus ⁊ celum.celum enim est p:opter suū motum ⁊ si motus celi de strueret.destrueret motus inferio:ꝫ o:bium.⁊ sic mundus er quo verificat q: dato: cōtinuatō nis ipsi mobili est dato: esse aliis entibus patet in quo sensu dicit ipsum dare esse oibus entib' s.q: dat esse motui p̄mo sicut eius causa final' ⁊ per cōsequēs celo q: est p:opter motum p:o/ p̄mum ⁊ a sua forma.p̄mo habet dispositiōes p p̄rias ꝙuenientes illi motui.⁊ cuꝫ alij o:bes sint p:opter p̄mum nec essent si illud non esset dat etiam per ꝓsequens esse illis. Et q: celi sunt cā elemētoꝝ ⁊ mixtoꝝ ⁊ alioꝝ generabiliū ⁊ co:/ uptibiliū.sequitur de p̄mo ad vltimū q: p̄mum dat esse oibus entibus ⁊ 'cōseruet illa nō q: oia p:oducat p̄m intentōem Lom̄.sed q: est finis p/ mi motus ⁊ alio:um. Ad scōm dicendū q: qd quid sit de hoc an.s.ex b̄ q: ceteroꝝ deus est fi nis sequeret q: cetera sint p:oducta vel nō.cer/ tū tn̄ est.hoc sequi nō credidisse pbm ⁊ Lom̄. vnde manifeste vnum posuerunt ⁊ aliud nega uerunt. Ad p:obatōem aūt cōsequentie patebit rn̄sio infra.q.3.huius distictionis. Distinctio quoq3 quam dant de duplici factione vt vide/ tur' supra ostensum ē.nō est p̄m doctrinaꝫ pbi aut Lom̄.sed p̄m Auicen̄.qui ab eis i hoc pl'imū discordat nec p̄ma p:obatio distinction.s illi' er dicto Lom̄.12.metha.comento.43.valida ē vt supra mōstratū est. Secūda quoq3 minus valet.nam cum dicit q: quoddā actum ē p:ius naturalr ipso tēpore ⁊ est o:bis q: sequitur tps ⁊ cui tēpus accidit ⁊ quoddam agens est etiam p:ius naturalr tēpore ipso ⁊ illud est itelligentia faciens o:bem in dispōnibus necessarijs nō ac/ cipit agens ⁊ actum p:opr'ie sed silitudinarie tā tum vt supius ostensum est. Quātum ad.z. articulum est quedam opinio dicens q: mens pbi ⁊ Lom̄.funt q: quilibet o:bis habet duos moto:es.vnum quidem p:ium ⁊ sibi naturalr vnitum per modum fo:me largientis duas per fectiones eidem modo' p̄positio in articulo p/ cedenti.⁊ hic mouet tantū per modum agentis ⁊ imediate dictum o:bem exequendo.s.ime/ diate motum eius circularem.⁊ b̄ modo cōiū/ cta est ⁊ mouet quelibet itelligetia abstracta p̄ ter p̄mam alium moto:em habet nō quidem p:opr'ium vt putauit Auicen̄.cōem mouentem tantūmodo per modum finis sicut amatum ⁊ desideratum a moto:ibus coniunctis ⁊ actiuis ⁊ hic moto: est intelligentia simpliciter p:ia quā deum vocant ⁊ causam p̄mam. Modus autē sue motionis ꝑm istam opinionē est q: ipsa vir tualr ⁊ velut ars quedam vl'is omnia exemplā/ riter continens ⁊ eminenter exist̄ens in mente cuiuslibet alterius intelligētie causat efficienter desiderium siue amo:em ⁊ complacentiaꝫ sui ī illis.ita q: eadem ipsa est que imediate efficit desiderium ⁊ que terminat seu finit.nam ipsa ē q̄s appetunt ⁊ in qua complacent. Er tali autē complacentia quilibet moto: alius mouet ad ex plicandum artem illam vniuersaleꝫ in materia per motum sui o:bis magis tamē ⁊ min⁹ ꝑm q: illam magis ⁊ min⁹ intelligunt.nam moto: p:i mi o:bis intelligens eam totalr ⁊ vl'r intendit bonum simplr totius vniuersi sicut dux habens in mente artē totalem militarem ad dirigēdū totum exercitū.deinde moto: secundi o:bis in/ telligit pticularius p̄dictam artem vlez ⁊ ideo intendit bonum etiam pticularius ꝓtentuꝫ sub bono q: intendit p:imus moto:.sicut miles hns artem equestrem ꝓtentam sub militari intendit non totale regimen exercitus totius sed aliquid ꝓtentum sub eo ⁊ sic deinceps per o:dineꝫ ipso rum ꝑm o:dinem ipso:um o:bium descēdendo ita q: ipsa ars vl'is sola est finis cuiuslibet moto ris coniuncti ⁊ motus ipsius.⁊ ipsa nihil efficit nisi desiderium sui in illis. Er quo pꝫ etiam vt dicunt q: ipsa nō est ex ps ois actionis q̄uis nō imediate efficiat motum seu moueat ipsum ce/ lū. Jsta opi.q̄ substātialr recitata ē ꝫ mlto p/ lirius declarēt a defenso:ibus singlr ꝓbat̄ auc toritatibus ⁊ rōnibus. Auctoritas p̄ma ē pbi iz.meth.dicentis de p:io p̄ncipio q: mouet vt appetibile ⁊ desideratū ⁊ amatū sup quo dicit Lom̄.com.35. Et b̄ appꝫ bene co:po:a celestia esse aiata.⁊ q: nō hñt de virtutibus aie nisi in tellectū ⁊ virtutē desideratiuā q̄ mouet in loco ⁊ in fine cōmēti subdit q: co:po:a celestia cum habeant appetitū ꝓp intellectum.itellect' aūt appetit malus bonū ipo cōtingit necessario q: co:po:a celestia appetūt i b̄ motu aliqō malo bonū ipi b̄ Lom̄. Cū igit̄ co:pa celestia n̄ appe tāt vl'intelligant in quātū co:po:a sunt sꝫ pot' forma abstracta ipsis vnita quam aiam vocat

Aurio/ lus.lib. p̄.dist. 42.q. p̄.ar.p̄ mo p:o positio ne.3.

Lom̃.appetat ⁊ intelligat·sequtur q̃ si appetat maius bonum illud sit vltimus finis ⁊ non moueat executiue cum eo nihil sit maius bonum.

Tertia est q̃ subdit ibidem pb̃s·d.q̃ pncipiũ motus celestis est imaginatio per intellectum vbi Lom̃.com·37.Luz declarauit,inquit primũ motorẽ esse eternum ⁊ substãtiã purã sine materia ⁊ motorẽ absq; eo q̃ mouet ⁊ q̃ mouet sicut desideratum ⁊ voluptuosuz·pncipiuz aũt cuiuslibet motionis est ex aliquo ⁊ ad aliquid· vult ꝫ narrare principium istius motionis i moto quid est·⁊ quid est illud ad q̃ est motus·⁊ dixit primum aũt istius motus existens in corpore celesti est imaginatio per intellectum·vbi ẽt apparet q̃ vltra motorem qui mouet vt amatũ ponit motorẽ executiuũ q ẽ imaginatio p̃ intellectũ· Tertia auctoritas est Lom̃·in eodẽ enim cometo·40.dicentis q̃ motus celestis componitur ex duobus motoribus quorum vnus est finite motionis ⁊ est anima existens in eo.alter vero infinite ⁊ est potentia que nõ est in materia.⁊ subdit q̃ si posuerimus illud ad q̃ mouẽtur corpora celestia.s.primum motorem nõ esse transmutabilẽ aliquo modo ꝓcludit q̃ semper mouebunt̃.⁊ ꝓcludit q̃ corpus celeste est animatũ necessario vbi etiam patet q̃ vltra motorem cõiunctũ quẽ vocat animam celi ponit motorem per modum finis· Quarta auctoritas est eiusdem ibidem cometo.43.vbi ait q̃ illud q̃ intelligit motor corporis celi de primo motore ⁊ ẽ anima celi.aliud est ab eo q̃ intelligit ex eo motor orbis saturni·⁊ subdit q̃ perfectio vniuscuiusq; motoris ꝓsistit in intelligendo causam propriaz ⁊ causam primam·Ecce q̃ preter motorem executiuũ ponit causaz primam mouẽtem per modum finis· Quinta auctoritas est pb̃i z° celi dicẽtis q̃ nobile perfectũ est vnum q̃ non indiget operatione qua fiat nobilior·vbi Lom̃.com.64·dicit q̃ omnia entia nõ intẽdũt per suas operationes nisi vt assimilent̃ pfecto nobili q̃ est deus q̃ nõ idiget actione in acquisitione sue nobilitatis.Ex quibus patet etiaz q̃ deus nullam habet actionez. Sexta ẽ Lom̃. i de substãtia orbis.c·4.vbi ait q̃ cum Aristo. desiderauit corpus celeste esse eternum.omne autem motum mouetur, per virtutẽ existentem in eo inuenit q̃ illa virtus est alia non admixta materie abstracta ⁊ separata a corpore·⁊ inuenit ipsam esse virtutem appetitiuaz ⁊ cum ꝓsideraui de virtutibus appetitiuis celestibus inuenit eas moueri ad appetibile nobilius ipsius ⁊ declaratum fuit ei q̃ causa ꝓtinuatõis motus nõ est illud quo mouet̃ sed ẽ aliud appetibile.hinc etiam patet q̃ ponit duos motores·vnuz executiuũ alium vt appetibile ⁊ finis. Secũdo ea dẽ opi.probatur rõnibus primo quia illud non attribuerunt pb̃i ipsi deo q̃ arguit in eo aliquã potẽtialitatẽ vel materialitatẽ cum ipse ꝑm eos sit actus purus omnino·sed si sit motor coniunctus alicui orbi·sequitur q̃ sit aliquo modo mãlis ⁊ potẽtial' q: ois tal' motor vnit̃ moto sicut forma faciens corpus celeste sub dispositõibus necessarijs figura ⁊ motu ⁊ huiusmõi· Et iõ z° ce.com.3.dicit ⁊ veritas ẽ in hac natura ⁊ loquitur de intelligẽtia mouente orbem q̃ est similis forme naturali ⁊ est similis forme abstracte. assimilat̃·n.forme naturali quia ipsa dat huic corpori motum circularez ⁊ est i corpore q̃ mouetur per ipsam ⁊ assimilatur forme abstracte quia nõ diuiditur per diuisionẽ corporis i quo est. Recipiens enim istam formam ⁊ adunatuz cuz ea est corpus celeste corporale ad q̃ sequũtur dimẽsiones corporales ⁊ alia accidentia vbi forma ⁊ formatũ sunt in eo idez numero.ꝫ Lom̃. Preterea pb̃s.iz·metha.nũquã dicit q̃ pmũ mouet vt appetens vel amans sed tantuz vt appetibile ⁊ amatũ ⁊ assumit ꝓ huius probatione quia nihil mouet vt omnino nõ motum nisi q̃ mouet per modum finis ⁊ amati.finis enim mouet agentem ⁊ motorem executiuum igitur si primum moueat executiue mouebitur a fine ⁊ non erit motor omnino imotus. Hec opi·in tribus que dicit falsa est vt mihi videt̃ vnum ẽ quia negat deum ꝑm pb̃m ⁊ Lom̃.esse motorem coniunctum alicui orbi executiue seu actiue mouentem.Aliud quia negat alias inferiores intelligentias mouere suos orbes per modũ finis. Tertium q: dicit primam intelligentiã seu deum efficere desiderium sui in alijs intelligentijs'ex quo desiderio moueret orbes. Et iõ pono ꝓtra istam.3·ꝓclusiones. Prima est q̃ pb̃s ⁊ Lom̃·opinati sunt deum esse motorem appropriatũ primo mobili.⁊ illud immediate actiue mouentẽ· Scõa q̃ opinati sunt quãlibet aliã intelligentiã mouere tanq̃ finis ⁊ eẽ finem sui motus iz nõ vltimatũ sed finem sub fine vt declarabitur. Tertia q̃ non posuerunt causati efficienter a primo desiderium vel amorem sui in alijs intelligentijs ex quo moueret̃ orbes.

Primam ꝓclusionem probo primo auctoritatibus expressis z° rationibus.auctoritas pria est pb̃i.iz.metha.vbi distinguens inter principia abstracta mouentia orbes ait.at vero ⁊ q̃ bonum ⁊ q̃ propter ipsum eligibile in eadẽ coelectione ⁊ optimum ⁊ translatio comenti habz ⁊ illud q̃ eligitur propter se in vnitate electoruz ⁊ est valde nobile. vbi Lom̃.exponens ait comento·36·Et illud q̃ diligitur propter se i vnitate istorum electorum est nobile valde idest ⁊ etiam illud q̃ diligitur propter se ⁊ desideratur inter ꝫ principia abstracta quorum vnumquodq; est aliquod vnum simplex ⁊ electum corporis q̃ mouet ⁊ illud q̃ ex eis est in fine nobilitatis ⁊ simplicitatis ⁊ vnitatis.Et intendebat scilz Aristote. per hunc sermonem distinguere inter primum principium ⁊ alia principia abstracta.alia enim videntur esse electa ⁊ desiderata propter alia scilz principia aliorum motuum celestium preter, vel propter secundum aliam litteram motum diurnum quod autem hunc

motum facit videtur esse electum per se cū vēr sus ipsum mouetur omne motu velociori ⁊ ma iori motibus proprijs vnicuiq; eorum. Est enī electum per se ⁊ amatum omnibus tale est per fectum in fine. B Comī. B auctoritas tam exprēs se est pro pclusione vt nullus si diligenter atten dit permittatur sentire oppositum. nam cōstat q secundū intentōem pbi ⁊ Comī. solum prin cipium simpliciter primum q est deus est elec tum per se ⁊ alia propter ipsum ⁊ amatum oi bus ⁊ perfectum i fine. ⁊ i fine nobilitatis ⁊ sim plicitatis ⁊ vnitatis. Cum igitur dando differē tiam inter principia motuum celestium dicat ta le esse principium motus diurni q̄ constat esse primi mobilis manifeste pcluditur q secūdum intentionem ipsorum deus sit eo modo princi pium illius motus quomodo nō est principium aliorum ⁊ quomodo alia principia abstracta a quibus istud primum distinguit. sunt princi pia aliorum motuum ⁊ per psequens tanquam motor executiuus ⁊ appropriat ꝫ atq; cōiunctus primo orbi. Cum etiam aliorum ipse sit fi nis secūdum intentionem pbi vt opi. dicit ⁊ alia principia sint suis orbibus cōiuncta ⁊ appropria ta atq; actiue mouentia. Secunda auctori tas eiusdem pbi est infra in eodem li. ubi querit an sint ponende plures substātie eterne ⁊ quot. ait enim sic. videmus autē preter vniuersi sim plicem lationem q̄ mouere dicimus primam exi stentem hic substantiam alias lationes ⁊c. ⁊ po stea concludit q secūdum numerum lationum ē numerus substantiarum eternarum ⁊ imobiliū ⁊ idem penitus Comī. ibi cometo. 42. Ecce q exprēsse dicit q prima substantia mouet primā lationem. prima autem substantia est quam di cimus dñm. Hec potest dici q moueat tan tum vt finis tum quia sic etiam mouet alias la tiones. vnde non diceret specialiter hanc latio nem fieri ab ea. Tum q: ex motu non cōclu dit numerum substantiarum mouentium precī se per modum finis vt etiam cogitur contraria opi. fateri quoniam tunc esset vna tātum substā tia sempiterna tū quia ita videtur pbus compa rare primam substantiam prime latiōi sicut alis alijs lationibus comparat aut eas vt actiua pri cipia vt patet quare ⁊c. Forte diceret q p pri mam substantiam ibi pbs nō intelligit substā tiam primam simpliciter que est deus sed pri mam inter mouentes executiue orbibus natura liter vnitas. ⁊ talis vti q̄ est que primam facit lationem. hac tñ ē alia prior non mouens nisi p modum finis. s. deus ipse qui est substantia sim pliciter prima. Ista responsio nulla est secū dum intentionem pbi ⁊ Comī. quinimo sibi ex toto repugnans q patet primo quidē q: Comī. statim comento sequenti. s. 43. B dictum q vti q̄ fuit auicen. reprobat sic. d. Q̄ autem mo derni dicunt substātiā primā esse priorem mo tione totius falsum est. Quelibet. n. substantia rū istar ē principiū substātie sensibilis sm moto rem ⁊ finem. ⁊ ideo dicit Aristo. si alique substā tie essent nō mouentes eēnt ociose. B Comī. ad hanc aūt auctoritatem respondent defensores opi. ⁊trarie dicētes q Comī. intendit q pria sub stantia mouet causando desiderium in motore pjuncto ⁊ sic nō ē ociosa ⁊ sine actione. cui ꝰ op positum opinabat auicen. dicēs q pria itelligen tia itelligēdo se causabat motorē primi celi. post modū aūt nihil causabat sed remanebat i ocio in quo nūc eū reprobat Comī. Hec responsio nulla ē tū q: exprsse dicit falsū eē. substātiā primā priorē esse motore totius. Si aūt ipa nō eēt mo trix totius sed alia quedā intelligenda qualiter cū q̄ causaret desideriū aut mouēt vel non mouēt vtiq; ipsa prior esset motore totius tū q: dicit q quelibet talis substātia principiū ē substātie sen sibilis vtpote corporis celestis ⁊ sm motorem ⁊ sm finem. nō pōt aūt intelligi esse principiū eius sm motorem distinguēdo. a principiatōe ꝫ finē nisi q: mouet actiue celum ipsum. Preterea q intelligit de motione que ē translatio celi pro batur ex eo q ipse allegat in B Aristo. de tali ātē motione pbm intelligere patet manifeste ex eo q in fine dicti capituli postq̄ inuestigauit nume rum substantiaꝝ mouentium ex numero latio num celestium pcludit q nulla preter has altera natura ē. Et probat. si enim essent inquit alie mouerent vtiq; finis existentes lationis vbi Co. comento. 47. Cuꝫ posuerimus ingt q nulla sub stantia abstracta est que non moueat quia tūc inueniretur in dispositione diminuta cū posueri mus q omnis orbis ē ꝓpter stellam ⁊ si non esset ociosuꝫ manifestū q via numerandi istas substantias abstractas ē via numerandi motuꝫ stellarum. Ecce q Aristo. dicit q nulla alia ē p ter motores ⁊ dicit q si essent alie preter nume rum illuꝫ qui ē equalis numero motuū ille etiā moverent ⁊ per psequens vt infert Comī. essent alij motus pter eos q̄ prehensi sunt i corpori bus celestib⁹ ⁊ ēt alia corpora cū certe ista pña nulla eēt sm eos si eēt ali qua nō mouēs. Comī. etiā dicit q nulla substātia abstracta ē que nō moueat. alias eēt in dispōne diminuta. ⁊ pz q i telligit de motōne per modū agentis ⁊ nō finis tñ q̄uis quelibet etiā illo modo moueat vt iaꝫ tactū ē. ⁊ in. z. pclusione magis patebit. Con firmatur q: pbs in eodē. iz. in illo. c. Sed qm̄ tres erant substātie iuxta principiū ait q nihil p desset si substātias faciamus sempiternas. si nō aliquod potens transmutare inerit principiuꝫ ⁊ Comī. ibi comento. 3° ait q nihil prodest pone re substantiā eternā in qua nō sit principiū mo uendi hic patet q pbs ⁊ ipse loquitur de prin cipiatōe motionis localis quoniā causatio desi derij non est transmutatio de qua loquitur am plius. 43. com. ait Comī. q quēadmoduꝫ p̄mus princeps in ciuitatibus necesse ē vt habeat actō nem propriam que est nobilissima actionum

ꝛ si non esset ociosus quam actionem intendunt per suam actionem omnes qui sunt sub primo principe.ꝛ multa etiam exempla adducit de artibus quarum inferiores intendunt actionem superioris.sic subdit ipse est,intelligendus de istis corporibus cū suis formis a quibus mouētur.ꝛ de istis formis ad inuicē. Ex quib⁹ ꝓz ꝙ ipse vult ꝙ primus princeps vniuersi qui deus est habz propriaz actionez quā intendunt ꝛ ei subseruiunt motores inferiores.talis autem actio est motus diurnus sicut patet per verba que p̄mittit.ait.n.ꝙ omnes intendunt hūc motum diurnum qui est primi motoris actio ꝛ principiuz aliaruz actionū. Ex predictis p̄t colligi vna ꝓbatio alia directe ad ꝯclusionē.nam ꝑm mentē.pbi.ꝛ Coñ.vt patet ex predictis ē ꝙ quelibet substātia abstracta moueat aliquod corpus celeste alioquin esset superflua in vniuerso ꝛ ociosa.ꝛ i dispositōe diminuta.i.ipfecta. ꝛ qz ꝑ ꝑm eos esset maximuz inconueniens circa primaz substantiā que ē omniū nobilissima sequtur ꝙ indubitāter opinati sunt primaz substantiā corpus aliquod celeste mouere.ꝛ si sic sequitur ꝙ primuz ꝙ est inter oīa nobilius ꝛ sup̄mū ꝛ patet ꝙ loquūt̄ de motione que ē translatio corruptibil'.Quāuis eoꝝ motiuuz nullum sit ꝑz veritatē cum multe sint substātie abstracte perfecte ꝛ nō ociose vel supflue nō mouentes nūc tñ nūquid veruz sit sed qd senserint querit̄.Dei de probat̄ ꝯclusio rōnibus primo qz ꝑm intētionez pbi eandē substantiā probat phi.esse ꝛ eē abstractā ab omni mā ac oīo imobilē.ꝛ meth. probat esse primā formā ꝛ vltimū finem oium igitur ꝑm intentōnem eius.deus mouet actiue celum añs patet.pio ex dicto Coñ.iz.metha. com.6.vbi ait ꝙ principiuz formale ꝛ finale ꝛ mouens nō sunt tria numero sed vnū in subiecto.ꝛ tria rōne ꝑm aūt ꝙ mouens est declaratur esse in sciētia naturali ꝛ ꝙ nō est i materia. Et ꝑm ꝙ ꝓcedit hec sciētia.s.metha.ꝙ ꝑ mouens nō ē in materia declarat ꝙ est forma ꝛ finis istius sensibilis substātie nō in eo ꝙ est sensibilis sed in eo ꝙ ē ens.ꝛ in precedenti comento dicit ꝙ pbs incipit declarare principiū substātie eterne ꝛ posuit ēt ꝑ ꝙ declaratū ē in materialibus.ꝛ ꝯsiderandū de eis ꝯsideratiōe ꝓpria huic scientie.verbigra ꝙ ē substātia ꝛ pria forma ꝛ ꝙ est primus finis. Scōo qz i.iz.met. pbs repetens rōnem factam in.8.phi.probat motorē celi esse a materia simplr abstractū ꝛ imobilez.deinde ꝙ tales motores sunt plures ꝛ qlibet est substātia ꝛ postea ꝙ prima ex eis ē finis ceteraꝝ ꝯña patet nam vltimus finis ꝑm intentōem pbi nō nisi deus est vt omnes ꝓcedunt igitur deū esse ꝛ sepatuz a materia.probat phi. ꝑm pbm.Constat aūt ꝙ per nullā aliā rationē q̄ per illā.8.pbz.s.ꝙ mouet tēpore infinito.q̄ rō vt cuilibet intelligenti apparitoria incedit de mouente actiue nec vsq̄ per aliā rōnē inuenit eum probasse aliquā substātiā abstractaz esse.

Scōo eadem substātia ꝑm pbm est prima ꝛ mensura oium substātiaꝝ ꝛ primus motor ac forma ꝛ finis igitur deus ꝑm ipsum mouet actiue añs patet per Coñ.io.metha.comento.6.q ibi pbus dicit ꝙ sicut in coloribus colorē vnum querendum ipsum ꝙ vnum sic ꝛ in substantia substantiā vnam ipsum vnuz ait Coñ.sicut in coloribus ꝛc.i.ꝙ est p̄ncipium substantiaruz ꝛ principiū numeri eaꝝ qui existit in substantia ꝛ intendit.s.Aristo.ꝙ cum fuerit inuentum ꝙ declaratum est in phi.s.ꝑ esse primū motorē eternū ꝛ absolutū ab omni materia ꝛ declarauit p⁹ ꝙ ꝑ non solūmodo est principiū tanq̄ motor sz tanq̄ forma ꝛ finis.declarabitur ꝙ illud ē vnū de quo declaratū fuit hic ꝙ ē p̄ncipiū substantie sicut est declaratū ꝙ ē actus vltimus cui ñ admiscetur potentia oīo hic patet ꝙ Coñ vult ꝙ ꝓria substātia que est actus vltimus cui ñ admiscetur oīo potentia ꝛ est p̄ncipium numeri ꝛ mensura omnium aliarum est motor.s.actiue mouens que exposito patet ex eo ꝙ ait ꝙ non solūmō est principiū tanq̄ motor sed tanq̄ forma ꝛ finis vbi distinguit p̄ncipiatōem motionis a ratione principiandi ꝑm finē.ꝯña autem patz quoniaz ꝑm omnes deus ipse solus ē mensura substantiaꝝ ꝛ prima omniū. Scōa ꝯclusio ꝓbatur primo per pbm.iz.metha.qui postq̄ cōclusit qē aliqd ꝙ ñ mouet̄ mouet sempiternuz ꝛ substātia ꝛ actu ens imediate de tali motore addit. Mouet autem sicut appetibile ꝛ intelligibile mouent non mota vbi ꝑm oēs etiaz eos qui sunt de cōtraria opi.intendit ꝙ tale mouēs mouet per modum finis. Et postea de tali substantia mouente querit vtrum sit vna vel plures ꝛ determinat,ꝙ plures igitur vult ipse ꝙ ñ solum primus motor sed etiam alij moueant ꝙ modum finis ꝛ sint fines motuū suoꝝ. Preterea idem ipse in fine illius capituli vtrum aūt vnā ponendam est talem substantiā aut plures postq̄ conclusit ꝙ plures ꝛ ꝙ numerus earum est ꝑm numerū motuuz addit vt supra allegatū est ꝙ preter eas nulla alia est.ꝛ probat ꝙ si eēt inquit alie mouerent vtiq̄ fines existentes latōnis ista ꝯsequentia nulla esset ꝑm ipsum.nisi ꝛ omnes que mouēt sint fines suarum lationum.

Hoc idem probatur per Coñ.primo quidez qz super illam partem preallegatā.mouet autē sicut appetibile ꝛc.dicit ipse comento.35.ꝙ ꝑ mouens est intellectus ꝛ est mouens quia agit motum.ꝛ quia est finis motus.ꝛ ꝙ ꝑ intelligat de quolibet motore celesti patet quia postquā subiecit exemplum de forma balnei.ꝛ dixit ꝙ si esset non in materia moueret ꝛ secundū agēs ꝛ secundum finem sic inquit ipse. Intelligendum est de mouentibus corpora celestia ꝑm igitur ꝙ illa intellecta sunt forme eorum sunt mouentia ꝑm agens. Secūdum aūt ꝙ sunt fines eorum mouentur ab illis secunduz desideriuz.

Jtē com. 4. dicit q vnaquęq; illaꝝ substātiarū mouentiū est pfectio ⁊ finis motus. Jtē idez in de substātia orbis. c. ꝑmo dicit q cum forme corporū celestiū nō ꝓstituantur per sua subiecta necesse ē vt forma qua mouentē sit illa ad q̄ mouentē. in formis. n. ꝓstitutis per sua subiecta differunt. s. q forma qua mouentē non est illa ad quā mouentur. Et ois forma huius. s. que mouetur ad seipsaz pficiendā per aliam necesse ē vt suū mouere sit finitū cum nō mouet nisi cuz mouet supple tanq̄ a fine acquirendo quo acquisito cessat motus. Jtē subdit q nihil ē i corporibus celestibus quo forma qua ē motus differat ab ea ad quā ē motus imo sunt eadē forma ⁊ nō differunt nisi dispōne ꝟ Com. Et quibus oibus pz q, eadē forma ipsa vel itelligētia est qua celū mouet ⁊ ē ꝓncipiū motus vt agēs ⁊ ad q̄ mouetur. i. est finis motus. Tertia cōclusio ꝓbatur ꝓio q: si primū cāret desideriuz sui in intelligētia mouēte orbē vt dictū est seq̄retur q ipsa intelligētia moueret mota a re extrinsecus desiderata ⁊ sic aial celeste ñ esset cōpositum ex vno mouente ⁊ vno moto tantum ꝓsequēs ē ꝟ Com. in de sba orbis. c. z. vbi ait q forme corporū celestiū ⁊ maxime forma corporis vltimi ꝓtinentis sunt quodāmō aia. s. per appetituz existentē in eis. ⁊ mouere ⁊ quodāmō intellectus ⁊ ē forma simplex prima p q̄s aial celeste ꝓponitur ex vno mouēte ⁊ vno moto. ecōtrario de aialibus que sunt hic. apparet. n. q i istis mouens ꝓponitur ex duobus mouētib⁹. s. ex aia ⁊ re desiderata extrinsecus mouente animā. ⁊ ideo motū in eis inuenīt esse ꝓposituz ñ simpler, ꝟ Com. ꝓña aūt pz quoniam tūc res desiderata moueret intelligētiā causando desideriū. ⁊ sic eēt dupler mouens. s. res desiderata ⁊ ipsa itelligentia. Jtē eēt dupler motū. s. corpus celeste ⁊ ipsa intelligētia que etiā esset mouens mota sicut in aialibus q̄ sunt hic. Scōo forme simplr sūt abstracte ⁊ a māe sepate cū intelligūtur ab alijs formis abstractis nō causant ꝑz pbm ⁊ Com. intellectionē sui in illis sed seipsis intelligūtur ita q itellectio ⁊ intellectū sunt idē essentialr. igitur cum ab eisdem desiderātur nō causant desideriū sui in illis. sed seipsis desiderantur. ⁊ desideriū ⁊ desideratū sunt essentialr idem añs pz per pbm. z. de anima. d. q in his que sunt sine mā idē est intellectus ⁊ q intelligitur. ⁊ accipit intellectū ꝓio actu siue ꝓio intelligere q pz tamen ex eo q imediate segtur. ait enim scia nāq̄ speculatiua ⁊ q sic speculatum est idē est tā ex translatione cōmēti que est bec formare. n. per intellectū ⁊ formatū per intellectū in eis que sunt extra materiā idē sunt. pformare autē intelligit ipse vbiq̄ simplicē intelligētiaz siue simpler itelligere q nō ē affirmatio vl negatio que ab ipso fides dicuntur. Et idez dicit ibi Com com. 19. ⁊ infra cōmēto. z7. q scia intellectuū sepatoꝝ est ipsuz scitū oibus mōis. econtra dispositioni in scitis intellectus māls.

Jtem. iz. metha. com. 36. loquens de formis abstractis mouētibus orbes dicit q in eis intellectus. i. intelligere est intellectū vt dictum est in lib. de aia ⁊ post subdit q talia intellecta intelliguntur per se ⁊ nō per assimilatōem sed intellecta p mālia q̄. s. intelligūtur per assimilatōnē q: per intellectoem a se distinctā que ē coz similitudo. Et multa ad idem dicit in eodez comento. ꝟ. ꝓsequentia ꝓbatur q: ꝑm eūdē Co. et patet ꝺ̄ria. iz. metha. com. 36. in ꝓncipio de sideriū ⁊ intellectō i talibus entibus nō differūt sicut in nobis. vnde dicit ipse q in nobis motio in alterum desiderati differt a motione in alterum intellecti. i. desideriuz ab intellectiōe ⁊ sequit. Et videt de istis ꝓncipijs que sunt i corporibus celestibus q desideratum in eis idem est q intellectio. desideratum. n. apud nos differt ab intellecto ⁊ accipit intellectū hic ꝓio intellectiōe sicut ⁊ frequenter in. z. de anima intellectuz vocat intellectum in actu ⁊ simplr desideratū ꝓio desiderante alias si ꝓio obiecto extra. falsuz diceret. omne. n. q desideramus itelligimus ⁊ hic sensus cōfirmatur per ꝓbatōez quā adiungit imediate q: potentia inquit qua cōprehendit desideratū differt a potentia qua ꝓprehendit intellectuz que ꝓbatio siue assūptum sit vex siue non. nulla esset nisi desideratuz ⁊ intellectuz ꝓio actibus ⁊ non ꝓio obiecto sumerētur q: ex diuersitate potētiaꝝ intellectus ⁊ volūtatis nō arguit diuersitas obiecti ꝟ tātū diuersitas actuū. Tertio ꝓbatur ꝓclusio p eūdē ibidē q oñdēs qūo cadez forma abstracta q̄ ē itellectus ⁊ appetitus mouet corpus celeste vt agēs ⁊ vt finis declarat qūo i nobis differūt q mouet vt agens ⁊ q mouet vt finis per exēplum de balneo cuius forma existens in anima vt dicit est agens desiderium ⁊ motuz desiderium intellige non sui sed forme existentis extra animaz. ⁊ simpliciter est agens mediate. s. vel immediate motum coꝛporalem quo mouemur ad balneum existens extra animam q quidem est finis talis motus ⁊ non agens vt dicit Com. ⁊ tunc addit q si forma balnei non esset in materia moueret ꝑm agens ⁊ ꝑm aliquem finem sine aliqua motione contingente. Et sic est ingt intelligendum de mouentibus corpora celestia ⁊c. vult igitur ipse q eadē forma abstracta que mouet vt agens motum corporis celestis mouet etiam vt finiens ipsum sine aliqua motione contingente q non potest intelligi de motione ipsius corporis celestis propter implicationē ꝺ̄dictōis ꝓsequentē. Sic. n. diceret q ipsa moueret corpus celeste ⁊ tamen ipsum non moueret ꝟ intelligitur sine motione contingēte ipsi forme agenti motū qm̄ ipsa forma abstracta siue a se ipsa siue ab alia abstracta ametur non cāt amorem sui a se distinctū in amante quo amās a re amata moueatur ecōtra ei q cōtingit in nobis vt predictū est. Et ꝟ conformia sunt dictis p eūdem ⁊ allegatis in prima ratiōe ꝓio Co. hac. z.

Dico igitur quantū ad articulū istuz q̄ mēs p̄bi ⁊ Com̄ · fuit q̄ p̄ma intelligentia que dr̄ est actiue mouet ⁊ est motor cōiunctus ⁊ appro priatus primo orbi. Et similiter quelibet alia in telligentia actiue mouet suuz orbē cui etiam est naturaliter vnita. Rursus quelibet intelligentia mouens mouet propter se ⁊ est finis sui motus vnde nō est intelligendum sm ipsos q̄ intelligē tie mouentis. finis primo intentus sit motus ipe aut generatio inferioꝝ. ꝓsequēs illuz sed sua pro pria bonitas ⁊ perfectio quā vt dicit Com̄. ipsa videt esse in mouendo · naz si nō moueret esset ociosa ⁊ in dispositione non bona · vt igitur sem per sit in optima dispositōe mouet semper sicut dat Com̄. exemplū in com. 35. de eo qui ꝓpter ꝓseruationē sue sanitatis exercitatur in operatio ne alicuius artis que facit aliqua artificia. huius siquidez finis prima intentio est cōseruatio sue sanitatis ⁊ bone dispositionis. Scōa vero in tentione ipsa artis opatio. Idē dicit ipse · z · ce . com. 21. ⁊ ibidem com. 17. In rebus inquit diui nis actio eaꝝ prima intentione est propter suum esse ⁊ scōa ꝓpter aliud. ⁊ hoc est declarandū in scientia diuinali. Et in. z. phi · com · 88. Mmōi in quit est dispositio entis necessarij simpliciter. s. vt sit nō propter suā actionē sed actio est ꝓpter illū. In hoc tamē est differētia inter ipsos mo tores celestes. nā primus sic est finis sui mot⁹ q̄ nullus alius motor est finis illius mot⁹. sed cuius libet alterius motus nō solū suus ꝓprius motor est finis. sed ēt primus motor qm̄ ⁊ cuiuslibet al terius motoris primus est finis. ⁊ ad ipsum ⁊ ꝓ pter ipm̄ vt finem vltimū est quilibz alius. vnō ⁊ actiones ⁊ motus alioꝝ subseruiunt ⁊ ordinā tur in actionē primi. Et hoc est q̄ dicit Com̄ · 12 metha. com · 43 · Et intelligēdū est inquit q̄ mo tus alioꝝ orbium intendūt motum orbis stellati ⁊ q̄ pfectio vniuscuiusq̄ mouentiū vnūquodq̄ eoꝝ. i. orbium · s. prioꝝ perficitur per primum motorem omniū. ⁊ ideo omnes intendunt hūc motum diurnum qui est primi motoris actio et principium aliarum actionum · apparet enim q̄ alij motus proprij sunt propter istum motum ⁊ consequentes eum ⁊ adiuuantes in ordine q̄s intendunt ⁊ est principium actionum eorum principium. s. finale · ⁊ tunc mouēs super hoc du bium Com̄ · subdidit. Sed quelibet inquit Ari . quoniam si motus omnium orbium intendunt vnam ⁊ eandem actionem ⁊ eundem ordinem communem omnibus necesse est vt habeant eā dem formam intellectam extrinsecam a for mis quas intendit vnus quisq̄ per se scilicet for mis proprijs · Erit igit forma quasi finis addita supra formam propriaz qua mouet vnusquisq̄ orbis alioꝝ orbium. Et respondit · dicamus q̄ nulla forma ē quasi finis ⁊ cōis ⁊ vlis vbi illa et eis que hz actōem cōem ⁊ b ē dispositio forme mouētis primū celū motu diuturno. di spositio · n · in iuuamēto coꝝ celestiū ad inu icem in cāndo entia q̄ sunt hic ⁊ ꝓseruando ea ē ficut dispō regētiū bonoꝝ que iuuant se ad inui cē in regendo bonā ciuitatē qm̄ oēs actōes eo rū sunt erga actiōem p̄mi p̄ncipis. ꝯponunt. n. actōes suas suientes ⁊ ꝓpter actōem p̄mi p̄nci pis · Et his pz intentio Com̄. que supra p̄missa est. Tunc ad auctoritates p̄o alia opi. alle gatas rñdeo. ⁊ ad p̄mā dico q̄ Com̄. nō intel ligit q̄ appetūt maius bonum ipsis intell igētijs mouētibus sed ipsis coꝝporibus motis · nā intel ligētie mouentes vt dictū ē mouēt pp se p̄ia in tentōe. ⁊ ō mouēdo appetunt seu magis ꝓpte loquendo amāt tanq̄ finē ad bonū maius ipis coꝝporibus motis. Et b ē intentio sua q̄ ibi vult declarare q̄s sit finis motus celestis. Sicut etiā declarando p̄missit approbans exp̄onem alex. Com̄. 30. Ad aliā dicēdo q̄ nō facit ꝓ eis nul lo modo · nā sicut pz ꝓ verba immediate sequen tia hoc dicit Com̄ · ad declarandū q̄ principiuz istius motus nō ē fantasia neq̄ sensus sed ima ginatio p intētōem · Ex b aūt nō segtur q̄ tale p̄nciū motus sit aliud a p̄ncipio ad qđ ē mot⁹ nec b dicit Com̄ · Ad tertiā auctoritatē ō illis duobus motoribus dicēdū q̄ verba illa ñ sunt sumenda stricte sm ꝓpriā suā significationem qm̄ tunc manifeste ꝓ illa Com̄. ꝓtradiceret his que dicit in p̄io · c. de substātia orbis vbi ait sic nō ē dicendū q̄ forme qbus mouent coꝝpa celestia sint alie ab eis ad quas mouent ⁊ q̄ ille q̄ debent eē non in mā oio ⁊ que carent situ sunt forme ad quas mouent cū ille qbus mouentur sunt forme in materijs · Ecce q̄ exp̄sse dicit nō esse ponēdos secūdos tales motores distinctos vnū ad qđ mouent ⁊ aliū a quo mouētur ⁊ illū nō in mā oio. hz aūt in mā. i. iunctū ⁊ b exp̄sse illis que sonant verba allegata ad oppositū con tradicūt. ꝯPreterea si ponant duo tales mo tores sm intentōem opi. oppositē videz q̄ vn⁹ moueat actiue tm̄ ⁊ alter finaliter exp̄esse ꝺicit ei ac ēt pbo q ponunt exp̄esse q̄ qlibz intelligē tia agens motū ē etiā finis motus vt pz ex p̄o batōibus secūde ꝓclusionis. Dicēdū ergo ē nisi velimus ꝓcedere ipsum ꝺicere sibi sicut aliqui in hoc passu concedunt q̄ ipe impropie locut⁹ est. nam q̄ quilibet motor celestis mouet ⁊ vt agens ⁊ vt finis vt dictuz est pp hunc duplicez modū mouendi seu duplicē rōnem que i nobis duobus distinctis motoribus ꝓuenit vt supra habituz est per eundē dicit motū illum ꝓoni ex duobus motoribus quāuis essentialiter sit tātū vnus saltē i primo motu. nā quo ad alios possz dici q̄ sunt plures vnus cōmunis qui est comū ctus primo orbi. ⁊ alter proprius ⁊ cōmunis tm̄ per modum finis mouēt inferiores. proprius au tem vt agens ⁊ vt finis iurta modum premissuz ⁊ ipse communis vtroq̄ modo moueret suum proprium orbem · Sed si etiam de primo motu velimus intelligere verbum Com̄ · intelligendū est impropie iurta sensuz datum. Et potest hu ius exp̄ositio haberi ab eodez . nam paucis inter positis subdit penitus verba iā allegata de p̄mo

capl'o de substãtia orbis sic cõcludẽdo ergo nihil ẽ in corporib⁹ celestib⁹ quo forma qua ẽ motus differat ab ea ad quã ẽ motus imo sunt eadẽ forma ⁊ nõ differũt nisi dispõne. cõstat autẽ q forma q̃ ẽ motus ẽ forma que est ꝓncipium agẽs motum. ⁊ illa ad q̃ ẽ motus ẽ que ẽ finis motus ⁊ sũt eadẽ vt dicit nec differũt nisi dispositõe. i. rõe mouẽdi b̃ ẽ differẽtibus rõnibus dr̃ mouere. Et talis motor inquãtũ mouet vt agẽs dr̃ forma ⁊ alia celi inquãtũ vero vt finis dr̃ esse sepatus ⁊ nõ in mã sicut itelligẽdũ innuit. 12. metha. comẽto. 35. vbi ait q illa intellecta ꝑm q sunt forme eor̃ sunt mouẽtia ꝑm agens. ꝑm autẽ q sunt fines mouent̃ ab illis ⁊c. ꝓio eo autẽ dicit vnũ cẽ finite motõis alterũ vero infinite ⁊ ñ in mã q: motus nõ hz ifinitatẽ a motore vt est agẽs sz vt finis eius qñ sicut dicit Comñ. ibidez auctoritate Themisti si aliqs motõmoueat pp finem erñtẽ i potẽtia illo adepto ⁊ deducto ad actũ cessabit motus quapp necesse ẽ motũ eter nũ cẽ ad aliqd semper i actu. Itẽ si finis eẽt aliqd in corpe nõ semp equalr distaret ⁊ vnifor miter se hẽret ad motorez sed nũc eẽt hic nunc ibi ⁊ ꝑ ꝓñs motor nũc velocitaret ⁊ tardaret motũ. ⁊ sic motus nõ eẽt vnifornis ⁊ reglaris. Cuz igit̃ motus celestis sit eternus ⁊ regularis cõcludit ex hac deductõe Comñ. q ille motus ẽ ad aliquid semp actu ens i nulla erñs mã er quo seqtur q motor celestis sit a mã sepatus ⁊ b̃ intendit. Ad. 4. dicẽdũ q cũ dicit q pfectõ vniuscuiusqz motoris cõsistit i itelligẽdo cãm ꝓpriã ⁊ primã intelligit de motorib⁹ secũdis tñ sicut pz per verba statim sequẽtia. Et intelligẽdũ ẽ inqt q motus aliox orbiũ ⁊c. vt supra prime in rñsione ad articulũ probatũ ẽ. Ad qntã dico q si absolute intelligat̃ ẽ ỹ arguentẽ. nã ꝑm b̃ sequeret̃ q deus nõ causaret desideriũ in alijs intelligẽtijs vt dicunt cũ talis causatio si ponat̃ sit q̃dã opatio. Dico tñ ad auctoritatẽ i se ꝑz intellectũ pb̃i ⁊ Comñ. q per no bile pfectũ non itelligũt deũ solũ sed totũ genus itelligẽtiarum abstractaꝝ sicut exꝑsse pz per Comñ. ibidẽ com. 63. ⁊. 66. vnde i. 66. postq̃ declarauerat q aliqd hz suã pfectõem sine actõe aliqd pauca. aliqd autẽ actõe multa aut sic. Et ꝑm b̃ dixit. s. Arioꝛdines videnꝯ quatuoꝛ ⁊ glibet oꝛdo hz latitudinez ꝓter vltimũ ordinẽ. oꝛdo igit̃ ꝓmus ẽ oꝛdo entiuz q̃ ꝓpẽdũt nobilitatẽ pfectã sine opatõe ⁊ diuersant̃ ꝑz magis ⁊ minus. b̃ autẽ sunt entia abstracta. Scdo autẽ eoꝝ q̃ appꝛopinquãt pfecte nobilitati ꝑ opationẽ ⁊ b̃ sunt duob⁹ modis aut ꝑ modicã opationẽ ⁊ b̃ inuenit̃ i corꝑib⁹ celestibus aut ꝑ multã opatõem ⁊ b̃ inuenit̃ in corꝑib⁹ celestib⁹ ⁊ in hoie. deinde ponit tertiũ ⁊ quartũ oꝛdinẽ sed nõ recito q: nõ ẽ necessariũ ad ꝓpositũ. Ex b̃ ãt pz q si auctoꝛitas illa itelligeret̃ ad sensuz arguẽtis ꝓbaret nullã intelligentiã abstractã mouere celũ aliquod executiue q ẽ manifeste ỹ intẽtõem pb̃i ⁊ Comñ. et ꝑm opi. oppositã. Et iõ dico q ꝑ opatõem vel actõem itelligũt pb̃s ⁊ Comñ. motũ ⁊ dico q talia entia pfecta nõ indiget opatõne i acqsitione sue nobilitatis. i. nõ idiget moueri vt sint in sua nobilitate nec acqrũt suã nobilitatẽ aliq° motu quo moueant̃. ⁊ ad b̃ vadunt erẽpla aliox que acqrũt suã pfectõem mediãte operatõe. Qõ et declarat̃ ex eo q assignãs quartũ oꝛdinez subdit. Quãtus vero ẽ circa que nõ pot ꝓhẽdeꝛ nobilitatẽ ꝑ operatõez sed sine. s. ꝑ quietẽ tm̃. ⁊ iste oꝛdo valde distat a primo q̃uis vterqz sit sine opatõe. Et in ꝓio fuit ꝓpter nobilitatẽ sui ⁊ sui finis. in b̃ autẽ ꝓpter suã vilitatẽ ⁊ sui finis s. ꝓpꝛij. Ex his pz q nõ pot ꝓcludi ad ꝯitellectũ pb̃i ⁊ Comñ. q intelligẽtie abstracte siue prima siue alie nõ moueãt actiue localr sed tm̃ mõ q nõ moueant̃. Ad sextũ pz qd sit dicẽdũ ex his q̃ ad tertiã dicta sũt. Tũc ad pmã rõnẽ dicẽ dũ q ex tali ꝓiunctõe primi ad oꝛbẽ nulla mãlitas vel potẽtialitas ꝑm pb̃m vel Comñ. arguit̃ in eo q pz q: nec ẽt arguit̃ in alijs motoꝛibus inferioꝛibus sic ꝓiunctis qnimo de oĩbus generaliter loquẽs. 12. metha. com. 30. dicit necesse est vt isti motoꝛes nõ admisceat̃ potẽtia oĩo neqz i subst̃tia neqz i loco neqz alio imodoꝝ potentie ⁊ subdit rõnem q: cã inqt potẽtie in rebus i qbus ẽ potẽtia ẽ mã vt dictũ ẽ i nãlib⁹ ⁊ i comẽ. 37. dicit q illud q mouet primũ motũ cũ sit nõ motũ q: ẽ actus purus sine aliqua potẽtia ꝑpossibile ẽ vt habeat aliquã dispositõem. Et ꝓ illõ q mouet primũ motũ itelligit generalr quẽlibz motorẽ celestẽ ⁊ ꝑ primũ motũ oẽs orbes vt mihi videt̃ vel itelligit motorẽ ꝓiunctũ primo orbi ⁊ executiue mouentẽ illũ ⁊ siue sic siue sic habetur ꝓpositũ. auctoꝛitas autẽ quã induxit ad ꝓbationẽ ꝓñe pz q nihil facit ad ꝓpositũ suũ. iõ nõ oz ad illã respondere ad secũdã rõnẽ cum dicit̃ q pb̃s nũq̃ dicit q primũ mouet vt amans sed tm̃ q mouet vt amatũ. dico ꝓio q si er b̃ velis arguere q primũ nõ mouet actiue cum per primũ ibi intelligat totũ genus motoꝝ celestiuz vt supra ostẽsum ẽ segẽ q nullus motor celestis moueat vt amans ⁊ actiue q ꝑm teꝑm ẽ cõtra pb̃m. Dico igit̃ q iõ dicit vt amatum vt oñdat eũ mouere nõ motũ sicut in nobis appetibile vel amatũ mouet nõ motuz nõ tñ negat quin moueat amãs. 12 nõ vt mouet amans in nobis q mouet motũ a re extrinsecus desiderata mouẽte aiam vt supra dictũ est ꝑ Comñ. Et cũ dicitur q si primus moueret executiue moueret a fine ⁊ nõ eẽt motor oĩo imotus. dicẽdũ q si ꝑ moueri a fine nihil aliud oĩo intelligat̃ q̃ absolute mouere ꝓpter finẽ aliquẽ vl sui inquãtũ mouet vel sui motus seu moti inquãtũ mouetur ñ negaret pb̃s aut Comñ. sed ꝓcederet primum moueri a fine non tamen distincto a se sicut concederet vterqz q primum mouet ꝓpter seipm. ⁊ q ipse est finis sui motus. Si vero per moueri a fine intelligatur recipere i se aliquam actionem finis sicut in nobis anima aiat̃ ꝑm Comñ. recipit actionẽ appetibil' videlz for-

maz eius intentionalē in virtute apprehensiua ⁊ desiderū in appetitiua vt satis patet ex allegatis supra nō solū negarēt primū moueri a fine sz ⁊ quēlibet motorē celestē ⁊ quēlz poneret ⁊ ponit nō motū isto modo ecōtra in animalibus q̄ sunt hic quāuis tamē quilibet motor celestis sit sic nō motus a fine. est tamē inter eos differētia quantuz ad mouere propter finē in sensu primo q: vt supra habitū ē primus mouet ꝓpter se tātū qlibet aūt aliox nō solū ꝓpter se sed ⁊ ꝓpter primum absq; tamē aliqua motione cōtingente in illis ab eo vt dictum est. Ad rationem principalis. q. dico primo q pbus non loquitur ibi de causis efficientibus non mouētibus sed ō mouentibus tm̄. sicut apparet in tertu per sua exempla. etiam q: nullam ponit in mundo efficientez non mouentē quanuis aliquam posuerit mouentem non aūt efficientē. s. immediate sicut ex primo articulo pz. vnde sm intentionem suā non potest haberi per illam rationē q vnum sit efficiens omnium. nam si sic oporteret q aliqd ab illo factum esset ex nihilo. ⁊ tunc ita fuisset illi⁹ efficiens q non mouens. Scōo dico q etiā sumendo efficiens vel mouens quomodocunqz ñ plus intelligit ibi pbus per primū efficiens q̄ per primā cām materialem vel formalē cū ibidez ꝓbat non esse processum in infinituz in causis materialibus ⁊ formalibus. sed tantū intelligit q ē dare aliqō mouens q mouet non motū quicqd illud sit. Cum ergo dicit q est deuenire ad vnuz primum motorem vel efficiens q est causa aliorum intelligendū est illud esse cām omniū aliorum efficientiū vel mouentiū per se subordinatorum ad vnum motum vel causatum cuius cause efficientes probantur non esse in numero infinite. non autē est intelligenduz q sit efficiens omniū aliorū entium vniuersi vt imaginant̄ arguentes. Preterea ipsa ratio sm se non probat q sit aliqō tale efficiens oium entium q pz quia in nullius effecti per se efficientibus aut moti motoribus est processus in infinitum sed ē deuenire ad primum q non mouet q: mouet nec efficit q: efficitur ab alio. constat autem q non semper deuenitur ad idem primum sed diuersorum causatorum diuersa sunt prima sicut in motu asini aliud est primum mouens aliud in motu canis. aliud in motu hominis. Et similiter cū aliquid mouens impellitur ab aliquo impulso ab aere. ⁊ aer ab alio aliud est primum mouēs a quolibet premissox. Similiter est etiā in causis mouentibus ⁊ effectibus. nam alterius ⁊ alterius causati vel effecti est alia ⁊ alia causa prima efficiēs accipiēdo primū vt distinguit̄ cōtra medium ⁊ vltimū vt accipit ibi. ⁊ 8. phi. pbus. nec oportet semper pro tali prima cā currere vsq; ad celū vel deū vt multi faciūt. vnde cū carpētari⁹ facit mediāte dolobra scānū stultū est ascendere ad celū tāq; ad primū mouēs vel efficiēs aut cum ignis generat ignē. constat. n. q ignis penitus quiescēs ⁊ qui pro tūc sm pbm a nullo producit̄ proprie loquēdo producit aliū ignē. ⁊ per cōsequēs est primū efficiēs eius. nec tamē est efficiēs oium entium vniuersi. non ergo aliud probat ratio neq; per ipsam aliud vult probare nisi q nullius rei habētis cām efficiētē aut mouentē sunt infinite per se cause essentialiter ordinate sic q vna sit ab alia i infinitū. cum hoc tm̄ stat q illa prima fuit causata a quadā alia que tamē pro tunc nō est per se cā istius causati vltimi. sicut ignis aliquis est prima cā alicuius alteri⁹ cuius tamē nō est cā ille ignis qui fuit cā eius qui forte vel nō est in rerū nā. ⁊ distat per grādē distantiā. ⁊ sic pz ad illā rationē. Quecunqz tm̄ in eius solutione aut aliqua alia parte qōnis hui⁹ dicti sunt dicta sm intētionē phi⁹ ⁊ Lom̄. inter q̄ multa sunt simpliciter falsa sz ab eis vera puta ⁊ sunt.

Iso q sicut dicit magister. Aristo. posuit plura entia carentia principio effectiuo. Qō. z.
reſtat consequenter querēdū vtrum predicta conclusio fuerit euidēter ab ipso ac efficaci ratione ꝓbata vel ꝓbari possit ex dictis eiusdē ⁊ arguit̄ q sic tali ratione sī oia preter vnum essent facta aliquid factū esset ex nihilo. sed hoc ē ipossibile. igit̄ ⁊c. maior ē nō. ⁊ minor. vt dicit Lom̄. z. metha. com. 15. est ꝓpositio prima ⁊ ab oibus ꝓcessa. Sed in oppositū arguitur nulla positio falsa roboratur probatiōe efficaci hoc pz q: omnis argumētatio cuius conclusio est falsa peccat in materia vel in forma. ⁊ per ꝓsequēs est inefficax. sed huius positio est falsa teste scriptura diuina cuius nō potest falsa esse sīnia ergo ⁊c.

In questione duo erunt articuli. in primo recitabunt̄ rationes quas in diuersis partibus phi losophi ⁊ Lom̄. ad probandū suā positionem premissaz adducunt ⁊ ostendet̄ q ille non sunt efficaces ⁊ in multis deficiunt. Scōo adducētur rōes alique theologox volentiū naturaliter probare ꝯclusionem oppositaz. ⁊ ostendetur q nec ipse suum propositū euidenter conuincunt.

Quantū ad primū sciendū est q ex dictis phi losophi ad probationē sue positionis posunt plures rationes ex diuersis fundamentis assumi. Pm⁹ articulus Opinio pbox.

Nam quedam procedunt ex possibilitate perpetue durationis entium naturaliter incorruptibilium. Quedam ex impossibilitate creationis. alique ex proprietate agentis. ⁊ alique ex his que requiruntur ad actionem. Ex prima via procedit ipse primo celi ⁊ potest ex suis dictis ꝓmo sic argui ad propositum omne factum potest aliquando non esse nullum eternum a parte post vel perpetuum potest aliquando non eē igitur nullum perpetuum est factum. ⁊ vltra igitur plura entia sunt non facta. ⁊ patet vltima cōsequentia. quoniam plura entia sunt perpetua. sicut plures celi ⁊ plures intelligentie ⁊ materia prima. quodlibet taliū semper erit ma ioz propositio probatur sicut ꝓbat pbus q omne genitum est corruptibile ⁊ per eosdem terminos sumendo genitum ⁊ factum in eadē significatōe

ꝙ sic corruptibile ꝙ ens potens aliquādo nō esse ꝙ in eodē sensu eor apposita .s. ingenitū ꝙ incorruptibile ꝙ dico ad hoc vt probatio sit vniuersalis qualitercunqꝫ proponantur talia entia eē facta siue per generationē ppie dictā siue per creationē aut aliā factionē. nam ꝙ quolꝫ mō pbus negat talia entia esse facta probaē itaqꝫ illa maior sic omne incorruptibile est ingenitū ꝙ omne ingenitū est incorruptibile. igitur omne corruptibile ē genitū. ꝙ omne genitū est corruptibile. antecedens est notū ꝙ ꝯsequētia ꝓbatur per illā regulā si fuerint quatuor termini. quor duo sint inuicem ꝓtradictorie oppositi. ꝙ reliqui duo similiter erunt oppositi. ꝙ vnus vnius oppositionis cōuertitur vniuersaliter cū vno alterius oppositōis necesse est reliquū cuꝫ reliquo vlr̄ querti ꝙ patꝫ regula per primū principiū. huiusmodi autē sunt termini premissi sicut pꝫ. minor vero ꝓbatur. qr si aliqō perpetuū potest aliqñ nō esse ponaē in esse ꝙ aliqñ nō erit. igitur perpetuū aliqñ nō erit ꝙ per ꝯñs cū perpetuū dicaē illud ꝙ semper erit sequiē ꝙ aliqō ꝙ semp erit aliqñ nō erit ꝙ si sic igitur simul erit ꝙ nō erit. ꝙ qñ nō erit erit ꝙ est impossibile. sed er pōne possibilis in esse ꝗuis aliquādo sequaē falsuꝫ nunqꝫ tamē sequiē impossibile sicut pꝫ er diffinitione possibilis igitur illud positū nō fuit possibile. ꝙ per ꝯñs hec ē falsa aliquod perpetuū potest aliqñ nō esse. igiē eius opposita que est minor rōnis est vera. pōt ēt minor illa ꝓbari iurta intentionē Comñ. com. 123. ꝙ. 124 qm̄ si aliquid est perpetuū ipm pōt semp esse. ꝙ si aliqō ꝓpetuū pōt aliqñ nō esse aliqd ꝙ potest semper esse pōt aliqñ nō esse. Et sic in eodē congreganē potētie ad opposita imediata siue idez est simul in potētia ad opposita imediata. sed b ē impossibile. qm̄ tūc esset possibile vt illa opposita simul eidē inessent. verbigratia ꝙ idē simul esset ꝙ nō esset. vnde Comñ. com. 124. super illo verbo pbi. nō. n. cōtingit idem ꝙ vnum semper posse esse ꝙ posse semp nō esse. ait ꝙ Arist. inducit b ad demonstrandū. qm̄ sicut impossibile est ꝙ ꝓtraria inueniant simul in actu ita impossibile est vt due potētie inueniant simul ad duo cōtraria. s. immediata sed potētie succedunt in subiecto sicut ȝria. ꝙ subdit. ꝙ si ipossibile ē vt ȝria ꝙgregent impossibile est vt aliqd sit semper ens ꝙ sit corruptibile in aliqua hora. hoc idem ꝙ pbs infra videtur dicere cū ait. Itaqꝫ si existere ponam? que possunt opposita simul existūt. Amplius istaꝫ minorem probat infra pbs. qr omne corruptibile necessario corrumpeē. ꝙ per ꝯñs aliquādo nō erit. igitur si aliquod perpetuū est corruptibile seu potens aliquādo nō esse aliquādo non erit. ꝙ per ꝯsequēs aliquid ꝙ semper erit aliquādo nō erit eodē igitur tempore erit ꝙ nō erit ꝙ est impossibile. Ideo ait pbs manifestū ꝙ impossibile corruptibile existēs nō corruptū esse ānqꝫ. ꝙ b probat Comñ. ibi com. 140. qm̄ contigit inquit si non corrumpaē in aliquo tempore vt non sit in eo potētia ad corruptionem. hec. n. est diffinitio eius in quo non est potentia ad aliquid. s. vt nunqꝫ exeat in actuꝫ ꝙ subdit. Et gā cū posuerimus aliquid hñs potētiā ad corruptōnem absqꝫ b ꝙ corrumpatur sequunē b impossibilia. s. vt in eo sit potentia ꝙ non sit. aut in eo sit potentia ad. 2°. opposita in simul. s. vt sit semper ꝙ non sit. necesse est igiē vt habēs potētiam ad corruptionē corrūpatur in postremo. Et i cōmen. 127. vbi eādē rōnē tetigerat dicit ꝙ si i aliquo est potētia ad corruptionē absqꝫ eo ꝙ corrūpatur talis potentia erit in eo ociosa. eandem propositionē probat pbs circa principiū isti? tractatus per inductionē. qm̄ omnia que generantur videntur corrūpi ꝙ b idem Comñ. ibidē com. 105. Secunda ratio ad idem potest sic formari. nullus eternū in preterito ꝙ futuro est factum b probata est 8m ipsos in precedenti. q. arti. ꝑmo Sed omne eternū in futuro siue perpetuum est eternus in preterito ꝙ futuro. igitur nullus ꝑpetuū est factū er quo vltimus vt primus sequitur ꝙ plura entia sunt non facta. probatur minor quia detur oppositū sequiē ꝙ erit infinitū maius infinito. nam tempus eternū er vtraqꝫ parte super vtrunqꝫ eternum et altera tm̄ addit reliquū tēpus eternū er aliqua parte vt super eternū in ꝑterito tm̄ addit tempus eternū in futuro tm̄ econuerso. Cum igitur omne eternū in futuro sit ens tempore infinito sequitur ꝙ fuit etiam ens in finito tempore preterito. ꝙ confirmaē iurta intentionē Comñ. primo celi com. 136. ꝙ item lib. 3. cōmento. 52. qm̄ omne qō hꝫ nām vel potentiaꝫ vt sit tempore infinito futuro hꝫ potentiā infinitam. potētia aūt infinita nulla est maior neqꝫ finita neqꝫ infinita. igitur ꝙ hꝫ potentiā vt sit tēpore infinito futuro hꝫ potentiā vt sit etiā tempore infinito preterito alias ꝙ posset esse tempore vtrunqꝫ infinito maioris esset potentie. ꝙ per ꝯsequens esset potentia infinita maior potentia infinita cuius oppositū dictū est in antecedente hanc rationē tangit pbs in prima parte. aut enī infinito aut quanto quodam determinato tempore quā exponit Comñ. com. 136. eam tamen ēt ponit com. 127. vbi ait Comñ. Et debes scire ꝙ i possibile est imaginari ens habere potentiaꝫ ad esse ꝙ non esse infinitā in tēpore preterito absqꝫ futuro neqꝫ in futuro tempore absqꝫ preterito nisi infinitū adderet super infinitū ꝙ est impossibile. Quāobrem contingit si aliquid inueniatur habens potentiā infinitā. vt actio. i. actus illius potentie sit in toto tēpore. si igitur potentia fuit ad non esse infinita continget vt sit non ens i toto tēpore. Et si potētia ad esse fuit infinita continget vt sit ens in toto tēpore eandem sententiam ponit com. 131. ꝙ in alijs tā allegatis. Et quā tum apparet mihi omnes rationes eorum in ꝑmo celi. quibus nituntur probare mundū nō cē factū sumendo factionē vniuersaliter ad has duas reducuntur. ¶ Dico scōa via potest argui sic ex dictis eor si non essent plura entia improducta sequereē ꝙ aliqua eēnt creata seu ex nihilo fa-

cta. ꝓsequentia ꝑz q: mã ꝓma ꝛ substantie simplices angelox cẽnt vtiqz ex nihilo facte. sed falsitas ꝓsequẽtis ꝓbatur per eosdẽ multipliciter ꝓmo quidẽ inductiue · nam videmus q̃ omne q̃ fit ex aliquo fit ꝓexistente ꝛ eius factioni subest aliquod subiectũ manens sub vtroqz termino factionis patz in generationibus accidentiuz verbigratia cũ quis fit albus aut musicus ꝓexistit subiectũ musice ꝛ albedinis · ꝛ idem est de q̃buslibet alijs qualitatibus · In generationibus quoqz substantiax idem videtur · vnde vegetabilia fiũt ex semine. animalia ex menstruo. ꝛ vniuersaliter videmus in omni transmutatione siue substantiali siue accidentali · idem aliquid transferri de una dispositiõe in aliã hãc rationẽ ponit ꝓbs ꝓmo phisicox. ꝛ cõmẽtator ẽt comento. 63.

Cõfirmatur rõ: q: vnũ agẽs agit nisi trãsmutãdo materiã ꝛ deducẽdo ad actũ q̃ erat in potẽtia · igit̃ a nullo agẽte fit aliqd ex nihilo. ꝓña ꝑz. Añs ꝓbatur inductione calefaciens · n. transmutat corꝑ potẽtia calidũ ad caliditatẽ actualẽ ꝛ sic de ceteris agẽtibus. ꝛ põt eẽ rõ quia omne q̃ est actu tale postq̃ nõ erat ꝓius fuit potentia tale q: q̃ impossibile fuit fieri ipossibile ẽ factuz eẽ huius antecedẽtis ꝓbationẽ ponit cõmẽtator. 8. phisicox cõmẽto. 4 · ꝛ ipam rationẽ · 7. metaphisice. cõmẽto. 31. ꝛ. 12. eiusdem commẽto. 18 ꝛ. 43. Secũdo ad idẽ sic · si aliqd possz fieri ex nihilo, sequereꝫ q̃ motꝰ eẽt ẽt nihil moueret̃ vel aliqd eẽt mutatũ q̃ ꝓius nõ mouebat̃ · Utrũqz horũ est impossibile ꝛ ꝑz impossibilitas ꝓmi ex diffinitiõe motus que est actus entis in potẽtia ꝑz q̃ in potẽtia scõi autẽ ex. 6. phisicorũ vbi demõstrat̃ q̃ ãte qõlz mutatũ eẽ: fuit aliqd moueri · sed ꝓña ꝓbatur. Maz si aliqd fiat ex nichilo vel fiet ꝑ motũ ꝛ successiue pars ante ptez. ꝛ sic motꝰ erit sine mobili ꝛ subiecto ac ꝑ hoc nihil mouebitur. ꝛ sic habebitur ꝓma pars cõsequentis vel fiat subito vt solũ habeat factũ eẽ: ꝛ tũc erit aliqd factuz q̃ ꝓius nõ fiebat ꝛ mutatũ q̃ ante nõ mouebat̃. ꝛ hec est pars. 2. ꝓsequẽtis hãc rationem ponit cõmentator ꝓmo phisicorũ cõmẽto. 71 · ꝛ ꝑticulariter cõmẽto. 60 · ꝛ aliqualiter tãgitur. 8. phisicorum cõmento · 4. Tertio cum dicimus aliquid fieri ex nihilo aut ly ex est nota subiecti vel materie. aut vero termini a quo seu oppositi hoc satis patz ꝓmo phisicorũ · ꝓmũ nõ potest dici q: non ens vt puruz nihil non potest eẽ mã aut cõstitutiuũ cuiusq̃ entitatis · nec scõz q: tunc dicendo aliquid fieri ex nihilo tale eẽt subiectũ quale est cum dicimus q̃ ex non albo fit album. sed hoc est tm̃ per accidens inquantum. s. subiecto q̃ fit album accidit q̃ fuit non album. ꝛ sic oporteret q̃ ipsum nihil accideret alicui ex quo factum eẽt aliquid · confirmat̃ quia impossibile est naturã vnius oppositi mutari in naturã alterius · vt albedinem mutari ĩ nigredinem. igitur multo magis est impossibile ipsum non ens ꝛ puz nihil mutari in ens si igitur aliquid dicatur fieri ex nihilo vel ex non ente ꝺ solum erit q: fit ex aliquo cui accidit ista ꝓuatio seu negatio entis · sicut ex nigro aliquid dicit̃ fieri album quia fit ex illo cui contingit eẽ nigrum sic autem dicendo ꝑz q̃ aliquod subiectum supponitur · igitur ꝑz eẽ impossibile aliquid ex nihilo fieri. Et hanc rationem ponit Cõm · 8 · phisi. com. 4 · ꝛ ꝓmo ce. com. 109. in fine. Ex. 3ª via potest sic argui. omne genitum et factũ est fcm̃ ab aliquo transmutante ꝛ alterante ꝛ omne alterans est corpus. ergo non omnia sunt facta. ꝓña ꝑz tum quia intelligentie non sunt facte per trãsmutationẽ vel alterationez. tum q: si eẽnt facte eẽnt facte a ꝓmo. Ipsum autem non est corꝑ sed intelligentia abstracta vt probat̃ · 8 · phisi · ꝛ iz. metha. antecedẽs ꝓbatur tũ inducendo in oĩa que fieri vel generari videmus. tuz per rõez q: omnis factio ꝛ generatio est a ꝑrio ꝛ per qualitates actiuas ꝛ passiuas. he aũt solis corꝑibꝰ ꝙueniunt. huius rationis virtutẽ ponit ꝓbus ꝓmo ce · ꝛ Cõm. etiam com · zz. ꝛ jj · ꝛ. 7. metha. com. 31. ꝛ similiter. li. iz. ꝛ plurib⁹ locis. Scõo ab alijs arguitur sic cuilibet potentie actiue corꝛespondet ꝓpria potẽtia passiua · nam relatiue dicunt̃ adinuicẽ ꝛ mutuose diffiniunt vt patz. 5. metha · capi°. de potestate. ꝛ hoc vlr verum est de potentia actiua siue sit actiua per motũ siue ꝑ simplicẽ emanationẽ. igit̃ no est possibile aliquid fieri ex nihilo. ꝑz ꝓña q: nihil nõ est potentia passiua. Ex quarta via põt sic argui si non eẽnt plura nõ facta tunc ꝓmũ corꝑus celeste esset factũ ꝑz sed ꝺ eẽ impossibile. ꝓbat. ꝓbs. 3. cecuius rõnem sic formal Cõm · ibidẽ com. 29 · im possibile est vt aliqd̃ corꝑus generet̃ nisi in loco si igitur mundus totus fuerit generatus aut ꝓmũ corꝑus. necesse est vt haberet locuz in quo generabat̃ ꝓiorẽ ipso tpe vel nã. locus aũt aut est vacuũ aut termin⁹ corꝑis ꝙtinẽtis · sz si totus mundus fuerit generatus nõ habuit ꝙtinens cũ ante ipm̃ nõ erat corꝑus · ergo ante ipm̃ erat vacuũ. sed vacuũ nõ est possibile. ꝺ Cõm̃. be sunt rões ꝙbus per ꝓbm ꝛ Cõm̃. ꝓbat̃ ꝓfata ꝙclusio

Nũc scõo oñdẽda est eax inefficatia ꝛ infirmitas ꝓpter q̃ sciendũ q̃ oẽs ꝓfate rõnes supquatuor ꝓncipaliꝫ sustẽtanẽ sicut patere põt volenti aduertere. vnũ est q̃ impossibile est idez simul eẽ in potentia ad opposita. vel q̃ alijs verbis minus ꝓprijs dr̃ q̃ impossibile est in eodẽ simul eẽ potentias ad opposita. Aliud est q̃ q̃cunqz potẽtie simul sunt in aliquo simul pñt ad actum reduci vel sub alijs verbis ad quecunqz aliquid simul est impotentia potest illa simul habere in actũ seu põt simul actu eẽ vtrunqz. Aliõ q̃ oĩs potentia necessario exibit ad actum · vltimum est q̃ impossibile est aliqd ex nihilo fieri.

Hec aũt fundamenta ꝓrsus falsa sunt ꝛ ꝑ pterea rõnes inualide. ad declarationẽ ergo assumpti ꝓbo quatuor conclusiones ꝛ postea ad singulas ratiões factas respondebo. Prima ꝑ 2°. igit̃ ꝙclusio est possibile est idem simul eẽ in potentia ad oppositꝫ hanc ꝓmã ꝓbo verbis cox

expressis.pb's enis.4.metha.ptra anax.qne di-
cit puenire cū ponētibus contradictoria simul vera
p eo q videbat ex eodē subiecto generari pria
ac p h pria simul peristebāt in subiecto fm ips
cū fm eum nō posset aliquid ex nihilo fieri.si
aūt pria simul igitur et contradictoria simul vera si-
cut patet in illa pte.venit aūt dubitātibus sol-
uendo statim post ondit quō pria fūt simul i eo
dē.d.ptāte nā puenit simul illud esse pria actu
vero nō.vbi Com.comēto.20.dicere inqt q p-
ria existunt sil in eodē potētia ē ver.actu autē
ē falsum et infra eodē comento. Isti.n.homines
errauerunt et nō potuerunt distinguere iter po
tentiā et actum.s.q cū inuenerūt pria esse simul
in eodē estimauerūt q possibile est ea inueniri
in actu.Sed in actu ē ipossibile.potentia aūt ne
cessarium ppter generatōem.h Com.si aūt pria
simul essent i eodē i potētia igit idē simul est i
potentia ad pria. Scdo idem pz ex.9.metha.
vbi dans dfiam inter potētias naturales et ra-
tionales ait.tales qdē.s.naturales necesse qn vt
possint passiuū et actiuū appropinquāt h qdē fa
cer illud vero pati.Illas vero.s.rōnales non ne
cesse.vult igitur q sic appropinquatis actiuo et
passiuo vt possint agere et pati nō est necesse h
agere et aliud pati in potētijs rōnalibus.igit qn
possunt agere huiusmodi potētie pnt ēt nō age
re et sic simul sint in potētia ad opposita cōtradicto
rie.Idē quoqz dicit ibi finalr Co.com.10.et ite
rū.p.2.pier.Itē infra.p.s.in.9.metha.ait ois
potētia est simul cōtradictionis et littera comēti hz
ē cōtradictorior simul. Itē infra i illo caplo qm
āt melior et honorabilior ait.p.qcūqz.n.ps pos
se dicūt idē ē potens pria vt q dicit posse pua
lescere idem est et langues simul.s.potētia.Et
paulopost posse qdē pria simul existit.pria ve-
ro ipossibile simul existere vt sanū eē et labora
re.Itē per oia dicit Com.ibidē comēto.19.Et
plura alia ex eor dictis ad idē possent adduci.
Ex qbus etiā satis euidēter colligit q in h dcō
Com.sibiipsi fuerit oppositus. Scdo pbat
pclusio rōnibus pria ē q: si nō esset possibile idē
simul eē in potentia ad opposita seqret q nihil
eēt ptingēs ad vtrūlibz pña est falsum etiam fm
ipsos vt pz pmo pier.et fm veritatē q: alias pi
ret libertas arbitrij pña vero est nota. Tertio
possibile ē idē actu eē sub vno opposito et simul
in potentia ad reliquū igit possibile est idem si-
mul eē in potētia ad opposita añs pz.nam actu
sedēs potest non sedere et silr i alijs et sicut di-
cit.p.9.metha.vbi pbat potentiā ab actu disti
gui.Contigit qdē possibile aliqd eē nō eē aliqd
et possibile nō eē eē aliqd.Silr aūt et in alijs ca
thegorijs possibile vadēs nō vadere et n vadēs
possibile vadere etc.pña pbatur p locū a mino
ri.Qm minus pberet videri possibile de actu et
potētia ad actū oppositū q de potētijs insimul
nā tota repugnātia q eēt in potētijs si qua eēt.
eēt pp actuū repugnātiā vnde si actus nō eēnt
repugnātes neqz ēt repugnarēt potentie que

sunt ad illos. Scda pclusio ē q nō oēs potē
tie simul i aliquo existēs loquēdo ad bonū itel
lectū pmissum pnt simul ad actū reduci.h pclu
sio pbat pmo quo ad homine q: seqret q p-
ria possēt eidē simul in eē actualr pña vt pba-
tū ē li.pmo.d.17.est falsum fm pbm et ēt vt pz
in auctoritatib' pallegatis pña nota ē qm idem
simul ē i potētia ad pria vt pbatū ē et p eūdē i
pcedenti pclusione. Scdo idē fm se pbatur
q: seqret q eēt possibile cōtradictoria simul esse ve
ra pbat pña qm idē ē i potētia ad vtrūqz oppo
sitor cōtradictione essentialiū simul esse siue i potē
tia vt cras legā et crās nō legā et eadē ps aeris
ē i potētia nūc vt cras illuminet et i potētia vt
nō illuminet cras et sic de multis. Tertio se
queret q mā posset simul informari qbuslibet
formis ad quas simul est i potētia et p pñs mul
tis formis repugnātib' et incōpossibilib' nālit q
pbs nō pcederet neqz Com.4.sequeret q idē
corpus posset simul moueri sursum et deorsum an
et retro et dextrorsum et sinistrorsum .pz pña q:
idē corp'.verbi grā lap.h demōstrat' indifferē
ter pōt trāsferri ad has ptes et illas et tn pñs nō
pcedet a pbo similit eadē cera aut aliud corp'
posset simul eē rotūdū et quadratū.rectū et cur
uū q iplicat cōdictōem.pz pña q: simul ē i potē
tia vt fiat rotūdū et vt fiat quadratū et sic d alijs
diuisim. Tertia pclusio ē q nō ois potētia ne
cessario exibit ad actū nec oē possibile esse erit
aut oē possibile nō eē nō erit eo mō quo ē possi
bile pbatur pmo q: possibile ē aliqd fieri i ali-
quo istāti vel tpe certo et dtermiate.verbi grā
in tpe vel istāti q sit.a.et possibile ē ēt nō fieri
in.a.et si ponatur q nō fiat i.a.sicut est possibi-
le poni.seqtur q potentia fiendi in.a.nunqz exi
bit ad actum siue illud q ē possibile fieri in.a.
nūqz fiet in.a.q: nec.a.unqz erit. Scdo po-
no q brutū habēs visum habeat visibile oppo
sitū sibi et claudat oculos pstat q ipse est in po
tentia et valde ppinqua ad visiōem vel spēm ill'
visibilis possibi lē in ipso cāri a visibili opposito
et his oibus sic positis possibile est q ante aper
tōem oculor brutum moriatur quo posito seq-
tur q species illius visibilis vel etiā visio q erat
possibilis in illo generari nunqz generabit cuius
probatio est q: si generabit vel generabitur ex
illo visu q ponitur esse corruptus et h est falsum
q: ille visus nunqz amplius erit imo fm eos im
possibile est ipsum unqz de cetero fore cum sit
corrupt' vel generabit ex aliquo alio uisu et h di
ci non potest fm ipsos quoniā nulla forma na-
turalis educibilis naturaliter de aliquo subie
cto potest naturalr eadem numero educi de ali-
quo subiecto fm ipsos et fm omnes quos vidi.
Et potest rōne probari q: si eadē forma nume
ro posset d diuersis subiectis produci siue ab eo
dem siue a diuersis agētibus sequeret q positis
illis subiectis oio silibus et vniformiter ppinqs
eidem agenti vel eadē forma numero causaret
in vtroqz q impossibile reputat fm naturā vel

in neutro aliquo causaretur q̄ cāu posito est naturaliter ipossibile q: existētibus actiuo ⁊ passiuo naturalibus i dispositione debita necesse ē b̄ agere illud pati. ⁊ patet ꝓña q: nō est ratio potius q̄ ex vno cāret q̄ ex alio nisi b̄ forte reduceret in deum qui velet coagere agenti ad p̄ductionez illius forme ex vno subiecto ⁊ non ex alio. Sed certum est q̄ b̄ pōs non diceret. Ex hoc tamē non impeditur ratio p̄ncipalis q: de' ad coagendum nō cogitur. ⁊ potest non coagere ⁊ per ꝓña forma illa seu visio vel species generabil' potest nunq̄ de cetero generari q̄ ē ꝓpositum. Tertia ps aliqua ignis erñs imediate iux̄ orbem lune est naturaliter corruptibilis sicut ⁊ alia simil' simillis erñs iux̄ aerem ⁊ similiter est in potentia ad generandum calorem ⁊ ignem ⁊ tñ ñ est necesse ipsam aliq̄n corrumpi aut ēt calorem aliquem vel ignem generare ergo nec omnis potētia necessario exibit ad actū nec etiaz omne corruptibile necessario corrumpet. ꝓña pz. ꝓbatur añs quo ad secundā ptem nam p̄ma clara est q: si illa deberet corrumpi aut corrumperet in eodē loco in quo est ⁊ b̄ nō tū q: ibi nullum est corruptiuū naturale nec necesse ē imo nec nāliter possibile ibi forte tū q: nihil in eius materia posset ibi naturaliter generari vt notū est aut in alio loco corrūpetur ⁊ si sic oporteret q̄ descēderet infra suā sperāz q̄ nec necessariū apparet nec nāliter possibile qm̄ nec motu naturali descēderet vt certum ē nec violēto' cū nullum sit ibi vel nāliter eē possit aliqd eam violēter deorsuz impellens. ⁊ per idē ꝓbatur q̄ nunq̄ generabit ignē aliquē vel calorem cuz nō habeat vel habere nāliter possit primū passiuū ab ipsa nāliter trāsmutabile. Quarta' ꝓclusio est q̄ nō est impossibile aliquid fieri ex nihilo. i. aliquid fieri ⁊ nō fieri de aliquo p̄bo sic nā si aliquid fit ex nihilo i sensu tacto nō segtur ꝫ dictoria eē vel eē posse simul vera ergo nō est impossibile aliquid fieri ex nihilo ꝓña pz ex dictis li. p̄mo. d. 42. q. i. articulo. 2. Sed declaro añs. nā nō per se ꝙuenit facto inquātum huius q̄ sit factum vel fiat de aliquo q̄nimo si fiat nō de aliquo magis videt fieri quoniā q̄to minus p̄supponit factiōi de re facta ⁊ plus ex ea accidit eē de nouo tanto magis ipa fit vñ si q̄ ōlibz ei' fieret magis fieret q̄ si aliquid fieret ex ea ⁊ aliquid nō fieret sed p̄fuisset nō igitur sequitur hoc fit ⁊ nihil eius p̄fuit igitur hoc nō fit ⁊ eodē modo nō segtur b̄ fit ⁊ non fit ꝺ aliquo igitur hoc non fit. ¶Per simile etiā potest declarari aliter. nā ꝓpositum substātiale non minus vere dicit generari ⁊ fieri q̄ ꝓposituz ex substātia ⁊ accidente q̄nimo illud dicit simpliciter generari b̄ aūt ſm quid. ⁊ tñ generationi substantiali nō p̄existit de genito nisi mā sola saltem in his vbi nō sunt plures forme substātiales. generationi aūt accidētali p̄existit nō tñ materia sed etiā substātialis forma ⁊ ens in actu. Secundo forma naturalis fit ⁊ nō fit de aliquo igitur non est ipossibile aliquid ex nihilo fieri probatio antecedētis. nā quāuis forma non fiat p se tanq̄ aliquid per se subsistēs. nihilomin' vere fit q: vere est ab agente postq̄ non fuit. ⁊ q̄ ñ fiat de aliquo certū est q̄uis' fiat in aliquo. s. i materia. suppono āt p̄o nunc q̄ nihil forme p̄ existat generationi eius in materia distinctū ab illa. qd̄ tamē si negaret nō tollitur propositum quoniā vltra illd̄ q̄ p̄isteret adhuc oporteret ponere aliquid fieri de nouo, cuius nihil p̄isteret vel negare omnem factionem p̄opīe dictam sicut forte infra declarabitur. Quāuis 'tñ forma sic fiat de nihilo nō quelibet que sic fit ꝺ nihilo cātur vt patebit in. 4. li. Si dicatur q̄ ly forma non fiat de aliquo ex quo ipsa fit tanq̄ extrinseca parte eius fit tam̄ de aliquo in quo ipsa est tanq̄ in subiecto. pbi autem dicentes ipossibile eē aliquid fieri ex nihilo non intellexerūt ex nihilo p̄imo modo tantuz sed vel p̄imo vel secūdo. Istud non vz nec propositum impedit non vz quidem quoniam si diligenter attendant dicta ponentium ꝓpositionez predictam indubitanter apparet q̄ eam in p̄imo sensu tñ dixerunt. vnde ⁊ anaẍ. vt vitaret aliquid ex nihilo fieri ⁊ illo sensu posuit latitationez formarum ⁊ alij dixerunt entia generari vel corrumpi per solam congregationē ⁊ segregationez ita q̄ nulla entitas ſm ipsos fiebat cuius nō quelibet ps p̄existeret. ecōtra autez pōs negauit formam fieri q̄ ſm ipsum forma non p̄existit generatiōi nec fit ex aliquo sui alioquin procederet vt ait in infinitum. constat autem q̄ nec illi posuissent formaz p̄existere nec ille negasset eam fieri si ſm eos suffecisset q̄ fuisset facta in aliquo ad b̄ vt non de nihilo aliquid fieret. ¶Preterea b̄ dictum non impedit ꝓpositum. naz q̄ forma fiat in subiecto non ideo est q: fit, nam ⁊ cōpositum substantiale per se vnum fit vere fit ⁊ tñ non fit in subiecto nec in aliquo q̄uis fiat ex aliquo intrinseco sibi sed ideo q: ipsa naturaliter non per se subsistit. vnde etiam si ipsa esset ⁊ non eēt facta adhuc eēt in subiecto sicut ſm pōs qualitates celestes sunt in subiecto ⁊ non sunt facte ⁊ si aliqua forma eēt potens per se eē illa posset fieri esto q̄ non fieret in subiecto ex quo ꝙcludit q̄ non conuenit per se facto inq̄tum factum est q̄ sit factum in aliquo. preterea aliquid fit ⁊ non fit in aliquo sicut compositum substantiale. ⁊ aliquid fit ⁊ non fit ex aliquo in p̄imo sensu sicut forma substantialis nec fieri ex aliquo ⁊ fieri in aliquo sunt opposita imediata circa factuz vel illud q̄ fit igitur ñ apparet impossibile q̄ aliquid fiat ⁊ non fiat i aliquo nec ex aliquo ⁊ per ꝙsequens vtroq̄ mō de nihilo. Quod autez illa non sint opposita imediata. circa factum patet nā ꝙuenit aliquid fieri ex aliquo ⁊ in aliquo. verbi gratia in intensiōe forme accidētalis ⁊ in augmētatōne substātialis. vtrobiq̄ enim forma substātialis totalis fit ex aliquo. s. ex pte eius p̄existente ⁊ fit in ali-

quo.ſ.in ſubiecto. ¶Patet etiã ꝯcluſio iſta i-
directe qm̃ rõnes ꝓbantes oppoſitũ ſunt ineſ
ficaces vt ſoluẽdo patebit. Ad primaz igitur
rõnuz pbs his premiſſis rñdeo ⁊ ꝯcludo maio-
rẽ ⁊ negãdo minorẽ que ẽ nullũ ꝑpetuũ poteſt
aliquãdo non eẽ.⁊ ad primã eius probationez
cũ dicit ſi põt aliquãdo nõ eẽ ponat ꝙ aliquã
do non erit.⁊ tunc ſequtur ꝙ ꝑpetuũ aliquando
nõ erit ⁊c.dico ꝙ non ſequtur q: cum iſta ꝑpe-
tuum põt aliquãdo nõ eẽ nõ ſit vera vbi i ſenſu
diuiſo imo nec de virtute ſermonis hz aliũ ſen
ſum illud poſſibile nõ ſic debet poni in eẽ iſta ⁊
de ineſſe ꝑpetuum aliquãdo nõ erit debet eſſe
vera.ſed vt iſta b aliqñ nõ erit demõſtrato ali
quo de quo vere dicit ꝙ eſt perpetuum.verbi
gratia celo aut aliquo intellectu.Exemplum pz
in iſta albũ poteſt eẽ nigrũ. Ad ſecũdã pro-
bationem ꝯcedo ꝙ aliquid ꝙ põt ſemp eẽ põt
aliquãdo non eẽ ⁊ ꝙ idẽ ſimul eſt i potẽtia ad
oppoſita ⁊ cum ex b infertur ꝙ eẽt poſſibile vt
eidem illa oppoſita ſimul ineſſent nego ꝯnaz ⁊
patet rõnabilitas negatõis ex ſcõa ꝯcluſione ꝓ
bata contra ipſos ⁊ ex prima pz nõ eẽ falſuz ꝙ
Com̃.iudicat ipoſſibile.ſ.potẽtias ad oppoſita
ꝯgregari in eodez ſimul.Et ſi dicatur ꝙ queli
bet potentia põt reduci ad actũ ⁊ qõlibet poſſi-
bile poteſt poni in eẽ.rñdeo ꝙ verum eſt.ñ tñ
quelibz potentie ꝑñt ſimul ad actũ reduci ſicut
ille que ſunt ad actus oppoſitos circa idẽ nec q̃
libet poſſibilia ꝑñt ſimul ineſſe pz de ꝺdictoꝝ
ꝯtingẽtibus ⁊ iõ q̃uis potẽtie ſimul ſint.non tñ
poſſibile eſt actus ſimul eẽ ſeu eas ſimul redu-
ci ad actum. Et b ideo q: ipſe nõ ſunt ad actus
ꝯiunctim ſed diuiſim ꝓpter ꝙ cuz dicit ꝙ idẽ
eſt ſimul in potentia ad oppoſita vel ſimul põt
oppoſita ꝯſueuit dici ꝙ intelligenda ẽ ſimultas
potentie.nõ aũt potẽtia ſimultatis.i.ꝙ ſimul ẽ
in potentia ad oppoſitũ.nõ ꝙ eſt i potentia ad
oppoſita ſimul.i.vt ſimul habeat oppoſita.⁊ b
ipſum dicit.p.9.metha.vbi ſnia eius qõlibz po
tentie rõnales poſſint ad oppoſita ſi qs tamen
appeteret facte ſimul oppoſita nõ faceret quia
nec eſt ſimul faciẽdi potentia.ait.p. Et Com̃.
comento.18.ſi appetierit inqt agere ꝺria ſimul
nõ põt q: nõ hz potentiã ad illa inſimul. Ad
propoſituz ergo dico ꝙ ꝑpetuũ aliquod.verbi
gratia celũ põt ſemp eẽ ⁊ poteſt aliqñ non eẽ ⁊
vtrunqz horꝝ diuiſim põt poni ineſſe nõ aũt cõ
iunctim ſicut etiã ſequtur poteſt tota iſta die ſe-
dere.⁊ etiam poteſt in alia pte huius diei nõ ſe
dere q: libere ſedet vt ſuppono.⁊ quelibet pars
diuiſim huius poſſibilitatis poteſt poni ineſſe.ñ
tñ vtrunqz ꝯiunctim vt pz ⁊ ſicut verꝝ eſt ꝙ qui
põt hac die tota ſedere põt aliqua huiꝰ diei pte
non ſedere ita verꝝ eſt ꝙ illud ꝙ poteſt ſemper
eẽ poteſt aliquãdo nõ eẽ. Ad aliã probatõez
qua dicit ꝙ omne corruptibile neceſſario corrũ
pet pz ex tertia ꝯcluſiõe ꝙ aſſumit falſum.⁊ ſili
falſum ẽ ꝙ ad huius probationez.dicit Com̃.ſ.
ꝙ diffinitio eius in quo nõ eſt potentia ad ali-

quid eſt vt nunqꝫ ereat ad actum ſed debuit di
cere vt non poſſit exire ad actum.multa autem
ꝑñt exire ad actum que nunqꝫ exibunt vt ſupra
mõſtratũ eſt.quapropter ſi ois talis potẽtia vo
cetur ociosa ꝯcedendũ eſt plias potẽtias eẽ in
mundo ociosas ꝙ etiã Com̃.tanqꝫ inconueniẽs
inferebat que aũt vltra ad eiuſdẽ ꝓbationẽ ad
ducebant ex pbo.ſ.ꝙ omnia que generant vi-
dentur corrumpi dico ꝙ iſtud nõ eſt verum ac-
cipiendo generationẽ vltra prio factione qũo ac
cipi oportet ſi debeat argui ad propoſitum nec
probatio eius que vt ibi dicit Com̃.ẽ ex iductõ
ne cum non ſit vlis in oibus factis vz ſicut dice
tur in ſolutione eiuſdẽ rõnis ſequentis amplius
dico ꝙ nec etiaz eſt vltra nã ingeneratis mãlibus pz inſtantia de elemẽto ignis ſm totum vel
ptes vicinas orbi lunari. Ad ſecũdã rõnez ꝑn
cipalez nego minorem ⁊ dico ꝙ ꝓbatio eque
militat contra pbm qui poſuit tẽpus eternum i
ꝓterito ⁊ in futuro.cum tamẽ eternũ in ꝓterito
ſit infinitum ⁊ ſimiliter eternũ in futuro.⁊ eter-
num ex vtraqz ꝑte comprehẽdat.Qõ tamẽ pz
ꝙ inferius dicã poſſibile fuit tẽpus eẽ eternum
q̃uis de facto habuit initiũ ac per b fuit poſſibi
le infinitũ ꝓprehendere i ſe plura infinita.dico
ꝙ b nõ eſt inconueniens ſicut in primo li.d.44.
declaratũ eſt ⁊ prio nũc ſufficiat exemplum de
aliquo ꝓtinuo cuius vtraqz medietas ꝓtinet in
finitas ptes ꝓportionabiles alias ab his que ſũt
reliqua ꝓtinet. Ad aliã ꝓbationẽ eiuſdẽ que
accipitur a minore rñdeo ꝙ qõlibet ꝑpetuuz ſi-
cut poteſt durare per infinitũ futurũ ita ſi fuiſ-
ſet ab eterno potuiſſet durare per infinitũ ꝓte-
ritũ ⁊ infinitũ faturũ ꝙ nõ nullũ creatũ ꝑpetuũ
aliud excedit q̃tũ ad poſſe licet de ineſſe vnum
fuerit alio prius ſicut angli prius q̃ alia huma-
na ⁊ ſic pz ꝙ illa probatio nullius eſt efficacie ꝺ
nos.apparentiã aũt aliquã haberet ꝓtra eos q
ponerent aliquod ꝑpetuuz poſſe durare tantũ
infinito tẽpore futuro aut duraſſe tãtuz infini-
to ꝓterito ⁊ aliquod poſſe tã ꝓterito q̃ futuro
ꝙ nõ ponimus nos rpiani ſed ꝙ hz poſſe tã i ꝓ
terito q̃ in futuro ſicut deo placuerit ipſuz con
ſeruare. Tunc ad rõnẽ ex qua ſcõa via proce
dit ad ꝓbandum ꝯcluſionẽ pbi ꝯcedo ꝯſequẽs
illatũ.ſ.aliquo eẽ facta ex nihilo in ſenſu qui ſu
pra tactus eſt ⁊ ſatis cito magis exponẽt.tunc
ad primã probationẽ fallitatis ꝯnitis que eſt per
inductõez.rñdeo ꝙ ſicut com̃.dicit.8.phiſicoꝝ
comento.33.inductio in qua nõ precipitur ꝙ ꝑ-
dicatio eſt eẽntialis non dat certitudinem vlez
vel neceſſariaz vt habet alia ifa niſi inducãtur
in ea oia ꝑticularia.⁊ ideo dicit ipſe ꝙ inductio
ibi facta per Ariſto.ꝙ omne motum mouet ab
alio non dat certitudinez cum non inducat per
omnia ꝑticularia.⁊ marime vt dicit in principio
comti apud ponẽtes aliquid eẽ ꝙ moueat ſe ſi
cut plato ponit.Sic in propoſito dico ꝙ indu-
ctio pbi cum non fiat per omnes ꝑticulares fa
ctiones ſed per eas tantum qbus forma educit

de materia aut subiectū aliquod trāsmutaī nō est sufficiens vt ex ea vult concludatur q̄ omne q̄ fit fiat ex aliquo ⁊ maxime cum non p̄cipiaī q̄ b̄ p̄dicatio quia dicitur omne q̄ fit fit ex aliquo sit essentialis non plus q̄ ista omne q̄ mouet mouet ab alio de qua ibi loquitur Com̄.

Ad ꝓfirmationez dico q̄ añs est falsum. ⁊ ad p̄mam eius probationez que est per inductionem dicendū est sicut ad p̄cedentē. Ad aliā concedo q̄ omne q̄ actu est p̄us fuit possibile eē. nō tamen omne q̄ fuit possibile eē fuit possibile per aliquā potentiā p̄priā vel sibi intrinsecam sed aliquid fuit possibile per solaz potentiam agentis q̄ ipsum causauit vnde ex b̄ non habetur intentū argumēti. Si dicaī q̄ agēs diffinitur per eē p̄incipium motus ⁊ similiter potentia actua per eē p̄incipium transmutādi ⁊ p ꝓsequens nullus agens agit nisi transmutando vt dicit añs p̄missus. dico q̄ auicen. p̄io suffi. c. ij. q̄ illa diffinitio non est agentis vlr sed tantum naturalis ⁊ phisici. Efficiens inquit in rebꝰ naturalibus aliquādo dicitur p̄incipiū motus in alio a se ꝑm b̄ q̄ est aliud. sed intelligiī motus hic omnis exitus de potentia ad effectum p formā in materia. ⁊ declarata hac diffinitiōe ⁊ positis distinctiōibus de hoc agente cōcludit. b̄ ergo est p̄incipiuz respectu rerū naturaliū. Sz cū accipitur p̄incipium efficiens non in respectu rerum naturaliū tantum sed respectu ipsius eē ⁊ cōiozis intentionis q̄ sit b̄ ⁊ erit b̄ quicqd est cā eēndi sed remotum a sua eētia. Et ideo sicut Aristo. dixit q̄ nō omne mouens est agens ita ꝑm veritatem non eē agens est mouens. Ad aliā probationē dico primo q̄ causatio que non fit in subiecto siue sit successiua siue tota simul non est motus neqz mutatio p̄ie dicta ꝑm q̄ accipitur in argumento ⁊ de ipsis est loquutus pb̄s licet large loquendo de mutatōe ꝑm q̄ nō solum q̄ nunc se bz aliter q̄ p̄us sed etiam q̄ nunc est ⁊ nō fuit p̄us q̄ p̄ōt dici eē mutatum creatio sit mutatio quo sensu intelligēdus ē articulus parisiensis. xij. d. qō creatio non dz dici mutatio ad eē. error si intelligaī de omni mō mutationis ⁊ sic sumendo non ois mutatio bz subiectū. Secundo dico q̄ ꝓsequens non est impossibile ꝑm totum quoniā possibile' est aliquid eē mutatū q̄ p̄us non mouebaī imo frequēter sic q̄enit de facto in intellectu ⁊ volūtate ⁊ alijs pluribus in q̄bus sunt mutationes indiuisibiles nō sequētes motū aliquē suoz subiectoz. nec pb̄s. 6. pb̄z probat oppositum nec p̄bare etiam intendit. sz b̄ tantum probat de motu locali continuo quoniam alias sequereī vt dicit ⁊ bene q̄ ꝓtinuū ꝓponereī ex indiuisibilibus eodem modo dico etiaz q̄ non est impossibile aliquid factū eē q̄ p̄us non fiebat. Ad tertiā dico q̄ cū dicimus aliquid fieri ex nihilo li ex est nota materie. Sed b̄ dupliciter potest intelligi sicut docet ansel. mon. ſ. vno modo q̄ sit nota ꝓstitutiue sic q̄ per illam enūciatōnez detur intelligi q̄ ex nihilo. i. ex eo q̄ penitus nihil est quasi ex materia aliquid fiat velut ipsum nihil sit aliquid ⁊ existens ex quo possit aliquid fieri sicut dicimus q̄ ex farina fit panis ⁊ i isto sensu ꝓpositio est falsa. alio modo vt sit nīāe nota sed negatiue vt. ſ. negetur omnis materia ita q̄ cum dicimus aliquid factum ex nihilo. Intelligimus q̄ ait ansel'. factum sed nō est vnde sit factum. Cui per similem significationē dici videtur. cū homo sine cā ꝓristatus dicīt ꝓristatus dicitur de nihilo. verba sua sunt ⁊ ꝑm hunc sensum vt subdit intelligendū ē q̄ cuncta a deo ex nihilo facta sunt. i. non ex aliquo hunc sensum docet etiam Aug. ad oꝛosium contra p̄scilianistas. c. ij. dum querīt inquit vnde creaturā suā deꝰ fecerit. quedā materies querīt sicuti est fabꝛolignuz vel quodlibet ,coꝛpus. qō nisi habuit ea facere que ab eius acte erpetunī non poterit omnino facere. Cū ergo rñdetur ex nihilo quid rñdetur nisi nullam ei subtractā fuisse materiaz q̄ ipse non fecerit vt haberet vnde faceret si qd vellet ⁊ qō nō haberet facerī nō valeret. Et subdit cum dicitur deus ex nihilo fecit. nihil aliud dicitur niī non erat vnde faceret. ⁊ tamē quia voluit fecit ꝑm hunc sensum q̄ b̄ ratio in nullo p̄cedit nec confirmatio eius sed tātūmō ꝓtra p̄mum quē non damus. Notanduz tamen ē q̄ b̄ terminꝰ nihil sicut sniaī docet āsel. mon. 19. potest in enūciatōib' dupliciter teneri. ſ. sincathegoꝛematice ⁊ cathegoꝛematice p̄io mō equiualet in significādo huic ꝓpoſito nullū ens. 2° autem modo huic non ens aut q̄ non est. ⁊ ꝑz hāc diuersā acceptōez eius multū diuersanī ꝓpositiones in veritate ⁊ falsitate ⁊ alijs condictōibus earūdē. nam si dicatur nihil potest coꝛrumpere deū. ⁊ li nihil stat sincathegoꝛematice idem valet q̄ b̄ nullū ens potest coꝛrūpere deū ⁊ tunc ē ꝓpositio vniuersalis ⁊ negatiua. li vero teneaī cathegoꝛematice tūc equiualet huic non ens seu q̄ nō ē potest coꝛrūpere deū ⁊ tūc est indefinita affirmatiua ⁊ falsa. similiter distinguende sunt iste nihil potest faciare auarū nihil docuit me volare ⁊ cetere similes. Cū itaqz pb̄i dicunt nihil fit ex nihilo ꝑm ipsos li nihil nō potest teneri in subiecto ⁊ p̄dicato cathegoꝛematice. tunc enim eēt sensus q̄ nō est vel non ens fit ex nō ente q̄ vtiqz ꝑm ipos est falsum. volūt igitur q̄ teneatur in̄ subiecto sincathegoꝛematice. in p̄dicato aūt potest teneri cathegoꝛematice. ⁊ tunc est sensus q̄ nullus ens fit ex nō ente ⁊ sincathegoꝛematice ⁊ est sensus q̄ nullū ens fit ex non ente. ⁊ vtroqz modo ꝑm ipsos vera ē p̄positio illa. Scōz nos aūt in secūdo sensu ē falsa ⁊ eius opposita vera. ſ. aliquod ens fit ex nī ente. ita tñ q̄ equaleat huic copulatiue aliquod ens fit ⁊ ipsum ex nullo ente fit siue non fit ex aliquo ente. ⁊ tunc patet q̄ si q̄eraī an fiat ex nihilo per se vel per accedens questio est ipertinens eo q̄ p̄cedit ac si li nihilo teneret cathegoꝛematice ⁊ esset p̄positio mere affirmatiua

non autem est sic sed ratione vnius partis negatiua affirmatur nãqꝫ q̃ est factuꝫ ⁊ negatur eē factum ex aliquo per se vel per accidens. Ad rationem qua procedit tertia via respondeo negando añs ⁊ dico q̃ non est inductio sufficiens vt prius dixi. Item propositio assumpta i probatione .s. q̃ omnis factio est a contrario ⁊c. falsa est. Et ꝑm eundeꝫ Lom̃. tam añs q̃ assumpta sumendo generaliter factuꝫ ⁊ factionem habet instantiã in factioneꝫ specieꝫ intelligibiliũ ab intellectu agente q̃ nõ est trãsmutans neqꝫ alterans per qualitates actiuas vel passiuas de quibus arguit vnde in .7. metha. comento .3i. dicit q̃ Aristo. coactꝰ ẽ ponẽ agẽs sepatũ materia in factione virtutuꝫ intelligibilium que apud ipsũ non sunt mixte cum materia ⁊ intelligit ꝫ de intellectu agente in speciebus intelligibilibꝰ vt dictum est in precedenti. q. Ad secũdã dico q̃ potẽtia actiua potest dupliciter accipi. vno mõ generaliter vt dicitur vlr de potentia ꝓductiua alio modo ꝓtracte ꝓut dicit tm̃ de transmutatiua primo modo nõ omni actiue semper respondet passiua nec dicitur relatiue ad passiuã sꝫ ad agibile vel producibile. non autem necesse est ꝓducibile eē aliquid. Secũdo autẽ modo actiue potentie coñdet passiua ⁊ sic etiã sumit pbs 5. metha. potentia autem actiua nõ est inquãtum huius mere transmutatiua iuxt intellectum pbi ⁊ Lom̃. Ad vltimã rationeꝫ dico q̃ sicut non est necessariũ omne corpus eē in loco imo nec de facto est sicut patet de primo oia continente sic non est necessariuꝫ omne corpus q̃ fit fieri in loco. loquẽdo de factione vlr vt in precedentibus ⁊ ideo propositio assumpta impossibile est q̃ aliquod corpus generetur nisi in loco ẽ simpliciter falsa. si tamen debeat aliquam continere veritatẽ intelligenda tm̃ est de corporibꝰ que generanr̃ per transmutatiõem agentiũ naturaliũ que oportet eē approximata ꝑ debitã distantiã passiuis ⁊ de ineesse q: de illis verum ẽ de facto q̃ sunt in loco qcquid sit de possibili celum autem nõ est sic factum ideo ratio non vꝫ ad propositu. Restat modo videre vtruꝫ rõnibus naturalibus possit ostendi nõ eē plura entia nõ habentia principiuꝫ effectiuũ ⁊ dicitur a pluribus theologis q̃, sic. Ad q̃ quidã arguit sic. quicqd est aliud a primo eẽntialiter dependet a primo ꝫ patet tuꝫ auctoritate Aristo. in .12. metha. dicente q̃ ab ipso dependet celũ ⁊ natura. nõ autem potuit celũ dependere plusq̃ intelligentia q: ponit celum formaliter necessariuꝫ sicut intelligẽtia. tũ per rationẽ q: si aliquid aliud a primo non dependeret eẽntialiter ab eo illud nõ eẽt ipsius vniuersi q: vnitas vniuersi est ꝑm q̃ omnia alia a primo ordinem habent ad primum vt patet ex .12. metha. vnde nihil est in vnitate ordinis vniuersi nisi q: habet ordinem eẽntialem ad ipsuꝫ primum. quicquid autem habet ordinem eẽntialem ad primum ab ipso dependet. igitur qcquid ẽ aliud a primo eẽntialiter dependet ab eo. Sꝫ nihil dependet eẽntialiter ab eo nisi q̃ causatur ab eo. q: si nõ causarẽtur ab eo a se ⁊ ex se eẽt necesse eē ergo sibi repugnaret non eē quocũqꝫ alio circũscripto ⁊ per ꝙsequens non dependeret eẽntialiter a primo. igitur omne aliud a primo est productũ ab eo. ⁊ per ꝙsequens non sunt plura eẽntia nõ habentia principium effectiuũ. Secundo ex dictis eiusdem doctoris alibi potest argui sic. si eẽnt plura entia talia eẽnt plura necesse eē ꝫ satis patet. q: omne non necesse eē habet eē ab aliquo si est ⁊ per cõsequens est productum. sꝫ ꝙsequens ipsemet probat eē falsuꝫ sic. q: si sint duo necesse eē illa ꝓprijs rõnibꝰ realibus distingũtur ⁊ dicantur ille. a. ⁊. b. rõnes iste aut sunt formaliter rõnes necessario eẽndi aut nõ si sic ⁊ preter ꝫ illa. 2° per illud in quo cõueniunt sunt formaliter necessaria. igitur vtrunqꝫ duabus rationibus formalibus erit necesse eē q̃ est impossibile. q: cum neutra illarum rationuꝫ includat aliã vtralibet illaꝝ circũscripta eẽt necesse eē ꝓ aliã. ⁊ ita eẽt necesse eē ꝓ illud quo circũscripto non minus eẽt necesse eē. Si vero per illas rationes quibus distinguñ neutrum illoruꝫ ẽ formaliter necesse eē. igitur ille rationes nõ sũt rationes necessario eẽndi. ⁊ ita sequitur q̃ neutrũ includit̃ in necesse eē. q: quecũqꝫ entitas nõ est necesse eē est de se possibilis ⁊ per ꝙsequens nõ includit̃ in necesse eē. q: in necesse eē nõ includitur aliquid q̃ non sit necesse eē ⁊ ratio necessario eẽndi. Tertio ad idem alij sic omne q̃ sibi derelictum est nõ ens est effectiue productum. Sed omnia preter vltimuꝫ finez sibiipsis derelicta sunt non entia ergo ⁊c. probatur minor q: si per impossibile remoueat vltimus finis aut aliqua remanebunt entia aut nõ. nõ potest dici primum q: tunc non dependerent eẽntialiter a fine. igitur nõ remanebunt ⁊ per cõsequẽs sibi derelicta eẽnt non eẽntia. Quarto secundũ istos ⁊ plures alios omne q̃ habet causam finalem habꝫ causaꝫ effici entẽ q: causalitas finis est eē cuius gratia aliquid fit. si igitur eẽnt plura entia non producta eẽnt plura non habẽtia causam finalẽ cuius oppositum satis pꝫ ex iz. metha. alie rationes possent ad idez adduci sed iste mihi videntur potiores. Quãuis autem ꝙclusio harum rationũ vera sit. mihi tm̃ non apparet q̃ ipse eaꝫ efficaciter ꝙcludant ꝓtra pbm vnde ad primã responderet pbs concedendo q̃ omne aliud a primo eẽntialiter dependet ab eo sed negando q̃ omne q̃ dependet eẽntialiter ab eo causat̃ ab eo intelligendo de causalitate efficiente. nã. de facto ponunt intelligentias ⁊ corpora celestia eẽntialiter dependere a primo fine ⁊ tm̃ a nullo eẽ facta effectiue ⁊ cum probatur q̃ si non causaret̃ ab alio ex se eẽt necesse eē diceret hanc ꝙsequentiã nõ valere loquendo eodem mõ de causalitate. Si autẽ vniuersalibꝰ intelligat̃ de causalitate ꝙcederet eas causari a primo tanqꝫ a fine q̃ magis est eē ad primuꝫ. ⁊

Sc'o. i scõe se cũdi d. 1. q. iij.

ꝓptēr primum q̄ a primo ⁊ ꝓprie ⁊ stricte loquendo. Sed contra omne eēntialiter dependens ab alio q̄tū ad suum eristere aut est possibile nō eē aut necesse eē si possibile non eē igit̄ est factum alias quodlibet possibile nō eē posset dici non eē factum. ⁊ superflueret oino causa efficiens. q; si possibile non eē est sine cā efficiente multo magis quodlibet nō necesse eē est sine causa efficiente. omne autē ens est possibile nō eē vel necesse eē ⁊ per ꝙsequens nullū ens habet causaz efficientē cuius oppositus satis ex notis ad sensum declarat ꝓbs tam in ꝓio q̄ in. iz. metha. vbi ostēdit qua necessitate ꝓbi moti sunt ad ponendū causaz agentem ⁊ simul Comñ. ibidē comento .30. ⁊ ēt. z. ꝓbz comento 48. si vero eīt necesse eē aut est ex se necesse eē aut per aliud si ex se igitur nō dependet ab alio q̄tū ad necesse eē. ⁊ per ꝙsequens nec q̄tuz ad eē q; in necesse eē clauditur eē ⁊ ideo q̄ sibi sufficit ad necesse eē sibi sufficit adesse si igitur dependet ab alio nō est ex se necesse eē nec potest dici q̄ per aliud fit necesse eē q; si non est ex se necesse eē igitur ex se est possibile non eē ⁊ per ꝙsequens nō est per aliud eē. necesse alias idem eēt ex se possibile nō eē ⁊ per aliud necesse eē q̄ includere ꝺictionem bene declarat Comñ. ꝓio ce. ⁊. 9. ac. iz. metha. Rñdeo q̄ ꝓbs posset rñdere ꝙcedendo q̄ nullum dependens ē ex se necesse eē accipiendo li ex se vt idem valet q̄ nō per aliud in quo sensu fcedit ꝓbatio. ⁊ tamē negando q̄ ex se est possibile nō eē. nō. n. sequitur b̄ nō est ex se necesse eē igitur ex se ē non necesse eē. vel ex se est possibile non eē. sicut nō sequitur b̄ non est ex se album. igitur est ex se non album. Similiter non sequitur b̄ ñ est ex se necesse eē. igitur b̄ non est necesse eē sicut non sequitur b̄ non est ex se album igitur non est album diceret igitur ꝓbs q̄ aliquod necessarium est ex se necesse eē vt pote primum ens a nullo depēdens. aliqua vero alia sunt vtiq; necessaria non tamen ex se sed per primum nec tamē ex se sūt possibilia nō eē. nec etiam simpliciter loquendo verum est dicere illa eē possibilia non eē nec opositū huius adhuc apparet euidenter eē ꝓbatum. Secūda etiam ratio non vz. nam fundatur super falso videlz qō quecū q; ꝙueniunt ⁊ distinguñt alio sui ꝙueniunt ⁊ alio distinguūtur cuius oppositus pluries in ꝓio li. dictum est ⁊ ifra ēt diceē. diceret ergo ꝓbs q̄ illa duo necesse eē se totis primo distinguntur numeraliter ⁊ specifice ⁊ ꝙueniunt genere. Preterea ratio potest deduci contra arguētem nam de facto ⁊ deus est substātia ⁊ angelus est substātia sūt ergo due substātie ꝓprijs rōnibus distincte ⁊ ꝙuenientes in ratione substantie. tūc igitur aut illud per q̄ deus ꝙuenit cū angelo est rō necessario eēndi aut non si nō. igit̄ deus ñ est necesse eē q; in necesse eē nō includitur aliquid vt dicunt q̄ non sit ratio necessario eēndi. Si vero est ratio necessario eēndi cum' eadem rōne que nunc tacta est ꝓpria ratio qua nunc distinguit̄ ab angelo sit etiam ratio necessario eēndi sequitur q̄ deus duabus rōnibus formalibus necessario eēndi sit necesse eē. ⁊ tunc vltra sicut ipse deducit sequitur contra eum. Et preterea cum illa ratio sit ꝙueniens etiam angelo sequitur q̄ de facto angelus sit necesse eē sicut est substantia ⁊ ens. q; rationes entis ⁊ substantie ꝑm imaginationē illius argumenti sunt rōnes cōes deo ⁊ angelo. Ad tertiam q̄uis maior ꝑm formaz vocis implicet ꝺictōnem sumendo tñ eam ad bonum intellectum vt equiualeat isti. Omne ens q̄ si aliud quid non eēt ipsum non eēt est effectiue productum dico q̄ b̄ est vera si illud aliud sit possibile non eē. nunc autem ipsuz primum ad q̄ non eē quodlibet aliud non eēt nō est possibile non eē. Si vero illud aliud non sit possibile non eē maior nō habz euidentiam ⁊ a ꝓbo vtiq; negaretur. ⁊ potest ei satis ꝛn simili istari in duobus veris necessarijs quorum vnuz est ꝙsequens ad aliud. ac per b̄ si ꝙsequens nō eēt verum añs non eēt verum. nec tamē sequitur q̄ ipse sit possibile non eē verum. vnde si b̄ non eēt vera. nullus homo ē lap̄. b̄ non eēt vera nullum aial est lap̄. ⁊ tñ ista nullum aial est lap̄. est simpliciter necessaria ⁊ non contingens ita ꝑm ꝓbm si intelligētie sunt simpliciter necesse ⁊ non possibiles non eē. dependent tamen a primo necessario ita q̄ si ipsum non esset ipse non eēnt. maior autem illa ꝑm intentiōem arguentis probatur per hanc. omne q̄ si aliud ñ eēt ipsum non eēt est possibile non eē. ⁊ ex b̄ sequitur q̄ est productum. vnde patet q̄ non est efficax cōtra ꝓbm. Ad quartam dico q̄ adhuc illa minorē efficatiam habet. nam ꝑm ꝓbm b̄ vtiq; est falsa. oē q̄ habet causam finalez habet causam efficiētem ⁊ q̄ additur de causalitate cause finalis ⁊ ꝑm ꝓbm est falsum. dico igitur q̄ q̄uis vera sit ꝙclusio. s. q̄ non sunt plura entia in producta. ratiōes tamen ille nec alie quas viderim illam demonstrant simpliciter vñ sola fide ⁊ auctoritate sacre scripture ipsaz tenemus ad rationē factaz in p̄ncipio questionis pz responsio ex supradictis.

q Uantuz ad tertium q̄ tāgit magister in hac pria distictōe quero vtrū p aliquam potentiam fuerit possibile aliquā rem aliam a deo fuisse ab eterno siue fuisse sine p̄ncipio sue durationis. Et vī q̄ nō. q; nō est nunc possibile aliquā aliā rē a deo fuisse ab eterno igit̄ñ fuit b̄ possibile añs ꝓbatur q; sicut ē ipossibile q̄ fuit añ b̄ instans non fuisse ante b̄ instans q; b̄ solo ꝓuāt deus ꝛc. sic est impossibile vt illud q̄ nō fuit ante b̄ instans fuerit ante b̄ instans. ⁊ codē mō ē ipossibile vt illud q̄ nō fuit ab eterno fuerit ab eterno. Confirmatur q; ois ꝓpositio mere de p̄terito si ē vera ē necessaria ⁊ per consequēs sua opposita ē ipossibilis respectu illius instantis respectu cuius est vera ꝙña vero pz q; sicut in b̄ i

ſtanti quelibet talis ſingularis de preterito ℔ ñ fuit ab eterno q̃cũq; res alia a deo demõſtreť eſt vera ⁊ neceſſaria ſic ⁊ in quolibet inſtanti p̃terito q̃ fuit aut poſſibile fuit eē ipſa fuiſſ vera. ⁊ per ꝯſequens neceſſaria ⁊ ſua oppoſita im poſſibilis ſi fuiſſet formata. igiť in nullo inſtanti fuit poſſibile aliquã talē eē varã. ℔ fuit ab eterno q̃cũq; aliud a deo demõſtreť. ſeqtur autē i nullo inſtanti fuit poſſibile illam eē verã. igitur non fuit poſſibile ipſaꝫ eē veram. Secũdo ſi poſſibile fuit aliquã aliã rē a deo fuiſſe ab eterno eadē rõne fuit poſſibile quãlibet q̃ nũc eſt fuiſſe ⁊ per ꝯñs totũ mũdũ cum oĩbus ſuis ſpeciebus ⁊ naturalibus motibus ⁊ actionibus. ꝯñs aũt ē falſũ qm̃ ſequereť q̃ infinita eẽnt per trãſita vt infiniti dies infinite generatões ⁊ multa alia ipoſſibilia ſequerent. Ad oppoſitũ ſic ſi fuiſſet impoſſibile aut ℔ fuiſſet ex in potentia dei patet q; repugnat cuilibet tali rei vt ſemp fuerit ſine initio. ⁊ ℔ etiã nõ eſt verũ; nam nulli tali repugnat vt ſit futura ſemp ſine fine. igiť nec vt fuit ſemp ſine initio. añs patet ꝫ fidem ꝯña probatur q; cui nõ repugnat eternitas ⁊ futurũ nõ repugnat etiã in p̃teritũ vt ſatis põt haberi ex primo celi. In hac. q. z° erunt articuli. In primo videbiť vtrũ fuerit poſſibile aliquã rē aliã a deo fuiſſe ab eterno. Secũdo vtruꝫ fuerit poſſibile ab eterno fuiſſe totuꝫ mũduꝫ ꝫ modũ quo nunc eſt ⁊ fuit ex quo incepit q̃tum ad primum articulum dicitur a multis ſolẽnb⁹ doctoribus q̃ nõ fuit etiã per diuinã potentiã poſſibile aliq̃ rē aliã a deo fuiſſe ab eẽrno. ℔ ãt quidaꝫ probant primo ſic. quecũq; ſunt icõpoſſibilia p;o eodē inſtanti durationis qualē ordinem habent nature talē neceſſario hñt ſm duratõem. Sed cē ⁊ non eē creature ſunt icõpoſſibilia p;o eodē inſtãti durationis ⁊ nõ eē prius natura ꝯuenit ei. ergo neceſſario pr⁹ ſm duratõem ꝯuenit ei non eē q̃ cē ⁊ per ꝯſequens nõ poteſt poni ei ꝯuenire ab eterno eē minor ꝓbatur q; q̃ ꝯuenit alicui ex ſe prius ſm naturã cõuenit ei q̃ q̃ ſibi conuenit ab alio nõ eē aũt cõuenit ex ſe cuilibet creature eē autez ab alio tñ ergo ꝛc. Secũdo ſi deus produriſſet rē aliq̃ aliam a ſe ab eterno neceſſario produriſſet illaꝫ ꝯſequens ē ipoſſibile igitur ⁊ añs probať ꝯña q; deus nõ potuiſſet nõ produriſſe illã nã nõ ante q̃ produrit. q; ante eternum nihil eſt nec dum produrit. q; omne q̃ ē quãdo eſt neceſſe eſt eē nec poſtq̃ produrit q; q̃ factum eſt nõ põt nõ fuiſſe. ℭ. etbi. Tertio deus ita cito potuit aliq̃ rem. verbi gratia equũ ꝓducere de materia ſicut potuit de nihilo ꝫ q; qñcunq; deus potuit ꝓducere materiã potuit ꝓducere ꝯpoſitũ alias materia ꝓduceret ſine forma ſed deus nõ potuit equum ꝓducere de materia ab eterno. ergo nec de nihilo. ⁊ per ꝯſequens nullo modo ꝓbatio minoris nã ſi produriſſet de materia aut per motũ aut per ſubitã mutationẽ. ſi p motũ igitur non ab eterno cũ motus duratõe p̃cedat terminum nec per mutationem ſubitam q; illa fuiſſet menſurata aliquo inſtanti ⁊ per conſequens habuiſſet primum inſtans ſui eſſe ac per ℔ non fuiſſet ab eterno. Quarto omne q̃ cõicat aliquid alicui per electionẽ neceſſario p̃ intelligit illud ſub oppoſito illius cõicati. Sed deus ꝓducendo creaturã cõicat ſibi eē per electionem ergo p̃intelligit ipſam non eē. non intelligit autem niſi verum. ergo neceſſario prius illa non eſt q̃ producatur. ⁊ per cõſequens non potuit produci ab eterno. cõfirmatur q; electio non eſt reſpectu pñtis ſed tantum futuri, ꝫ. etbi. ergo ſi deus elegit creaturã ꝓducere illa fuit futura ⁊ non preſens vnde dicunt iſti q̃ contradictio eſt dicere q̃ aliqua creatura ſit libere p;oducta ⁊ tñ ab eterno. Quinto arguitur ſic ab alijs. nulla menſurata productio inſtanti tranſeunte poteſt eē eterna. Sed omnis productio creature ex vi qua eſt productio creature habet q̃ menſuretur inſtanti tranſeunte ergo maior patet tũ quia inſtans tranſiens non poteſt eē eternum alioqnin non eẽt tranſiens ſed ſtans. ⁊ per conſequens nec productio ipſo menſurata. tũ quia ante qõlibet inſtans fuit tempus tũ q; in omni menſurato inſtanti tranſeunte p;oductio differt a manutenẽtia ⁊ inſtãs productõnis fuit initium temporis menſurantis manutenentiam igitur tempus manutenentie eſt finitum a parte ante ⁊ per ꝯſequens p;oductio nõ fuit ab eterno igitur nec res p;oducta minor ꝓbatur q; creatura ex vi p;oductionis ſue nõ habet q̃ duret niſi per inſtãs aliqn per aliquam durationem poſſet durare ſine conſeruante ⁊ pari ratione per totum tempus q̃ eſt falſum ⁊ contra fidem igitur p;oductio creature menſuratur inſtanti tranſeunte patet ꝯña q; ſi alia mẽſura. igitur creatura ex vi ſue p;oductõnis duraret per aliam menſurã totã. ⁊ non per inſtans tantũ q̃ repugnat añti. Sexto ad idẽ p alios ſic arguiť oẽ factũ ɔ nihilo q̃ nõ ē i ꝯtinuo fieri i aliquo iſtanti incepit ſꝫ mũdus vel aliq̃ alia res a deo ē fcã ɔ nihilo ⁊ ñ ē i cõtinuo fieri. ergo icepit in aliq° iſtãti ⁊ p ꝯñs ñ ab eterno fuit p̃miſſe ſũt neceſſarie ꝯ° ⁊ ꝯ° maio; ꝫ q; ſi nõ incepit i aliquo inſtãti ⁊ fit ɔ nihilo q̃ diu ē ſemp ꝓduciť ⁊ p ꝯñs ē in ꝯtinuo fieri. ℳi. ꝫ q; q̃ ē in ꝯtinuo fieri nõ ē factũ ſꝫ ē ſucceſſiuũ ⁊ fit ꝯtinue nõ ſic aũt mũdus ⁊ res permanentes. 7° creari aut ē idẽ q̃ hr̃e eẽ ab alio ⁊ non ɔ aliquo aut idẽ q̃ hr̃e primo eẽ ab alio ⁊ nõ ɔ aliquo ñ p̃mũ q; creatura q̃diu ē ꝫ eẽ ab alio ⁊ ñ ɔ aliquo ⁊ tñ nõ creať q̃diu ē aliqn eẽt i ꝯtinuo fieri ſicut dies ⁊ ago. igiť oꝫ dare ſcõꝫ. ſ. hr̃e nũc p;io eẽ ab aliq° ⁊ nõ de aliquo q̃ ſcludit nõ eẽ ab eẽrno. igiť ipoſſibile ē aliq̃ rẽ fuiſſe creatã ab eẽrno. 8. ſi de⁹ ꝓduriſſet aliq̃ aliã rẽ ab eẽrno trãſiſſet a ɔdictorio i ɔdictoriũ ꝫ q; ɔ ſcõ nõ ꝓdurit ab eterno igitur fuiſſet aliqua mutatio ⁊ non in deo conſtat igiť in re producta. ⁊ ſic illa res tranſiſſet ad nõ eẽ adeſſe. ſꝫ q; tranſit a ñ

eē adesse non fuit ab eterno igitur si deus ꝑdu
xisset ab eterno nō ꝓduxisset ab eterno q̄ im
plicat. Mono q̄quid ē in potentia ad duo ꝯ
dictorie oppo sita si acgrat vnū illoꝝ necessario
relinquit reliquū qm̄ non est medium inter ꝯ
dictoria. sed ab eterno vex fuit dicere mundus
vel ℔ res .verbi gratia. b. pōt eē similiter. b. pōt
nō eē. igitur si. b. acquisiuisset eē reliquisset nō
eē. nihil autez potest relinquere nō eē nisi ꝓius
fuerit sub nō eē. ꝛ si. b. fuit ab eterno ꝓius non
fuit q̄ ē ipossibile. Decimo q̄q̄d potest fuis
se eternū fuit eternum. Sz nulla alia res a deo
fuit eterna. igit̄ nulla alia res a deo potuit fuis
se eterna. minor est certa maior ꝓbat̄ q; potē
tia que necessario ꝯiungit̄ actui necessario ifert
actum pz sed potentia adesse eternū necessario
ꝯiungitur actui. qō ꝓbatur dupliciter ꝓimo q;
vbicūq; potentia nō necessario ꝯiungitur actui
actus pōt sequi potentiā suā ꝑm durationez sz
eē eternū a ꝑte ante nō pōt sequi potentiā suā
ꝑm durationē q; tunc illud nō fuisset ab eterno
ergo potentia adesse eternū necessario ꝯiungit̄
suo actui huic. s. eē eternū. Scōo ꝑ illud ꝓbi
in ꝓpetuis nō differt eē ꝛ posse. Undecimo si
cā effectiua nāliter agens fuisset ab eterno non
potuisset ꝓduisse suum effectū sibi coeuū. er
go si cā libera effectiua fuit ab eterno non po
tuit ꝓduisse effectū sibi coeuū. pz ꝓña añs ꝓ
batur q; si detur oppositū. verbi gr̄a q̄ si ignis
fuisset ab eterno ꝓduisset splendorē sibi coeuū.
aut ꝓduisset illū de nihilo aut de aliquo nō ꝺ
nihilo q; tunc causasset ꝛ sic fuisset deus nec de
aliquo q; aut per motum aut per mutationem
q; omnis reductio entis in potentia ad actum ē
altero illoꝝ modoꝝ. Sz si naturale agens ꝑ
duceret de aliquo effectum ꝓcederet vt ꝺ ali
quo q̄ est in potentia ad actū illius effectus. igi
tur aut per motū aut per mutationez. nō ꝑ mo
tuz q; tunc talis effectus nō eēt coeuus sue cāe
q̄ est ꝓpositus nec ꝑmutationē q; omnis mu
tatio mensurat̄ aliquo instanti ꝛ per cōsequens
ante illud instans nō fuisset talis effectus. s. splē
dor ac per ℔ neq; ab eterno. 12. ab aliis simi
liter si deus potuit ꝓducere munduz aut aliq̄
aliam rem. verbi gratia. b. ab eterno aut ℔ po
tuit causando seu de nouo ꝓducendo aut po
tuit nō causando vel nō de nouo ꝓducendo.
nō 2° modo q; b. nō fuit ab eterno igitur non
potuit illum ꝓducere nec per nouā productio
nem sicut nunc nullū futurus potest eē nisi fiat
de nouo nec ꝓimo modo q; ℔ includit ꝺictio
nem. s. noua ꝓductio alicuius cū eius eternita
te. 13. sic deus potuit ꝓduisse mūdū ab eter
no igitur potentia ꝑduisse istū mundum igitur
deus potuit ꝓduisse istum creatum mūdum
ab eterno ꝓsequens includit ꝺictōem. ꝛ conse
quentia patet saltē vt nunc q; termini añis ꝛ
ꝓsequentis ꝺuertuntur vt nunc ꝛ sunt singula
res. 14. si deus potuit. b. ꝓducere ab eterno
aut antequā ꝓduxit. b. potuit ꝓducere. b. ab
eterno aut quādo ꝓimo ꝓduxit. b. potuit ꝛc.
aut postq̄ ꝓduxit. b. potuit ꝛc. sit. b. aliqō sin
gulare de nouo ꝓductum a deo. verbi gratia
iste equus vel iste homo nō potest dici q̄ ante
q; tunc segtur q̄ in aliquo instanti ante potuit.
℔ autem cōsequens est impossibile q; tunc in ℔
instanti posset idē facere. s. ꝓducere. b. ab eter
no nec potest dici q̄ tunc quādo ꝓduxit quia
accipiatur illud instans ꝛ sic instans ꝓsens se
quitur q̄ nunc potest deus ꝑduisse. b. ab eter
no q̄ est falsum. tū q; ℔ non potest per actionē
aliquam subitā neq; successiuā tum q; deus nō
potest nunc facere ꝓteritū non fuisse igit̄ nec
potest facere non ꝓteritum ante. a. fuisse ante
a. ꝛ per idem patet q̄ non postq̄ ꝓduxit. b. po
tuit ipsum ꝓducere ab eterno. 15. ꝛ vltimo
potest argui sic. si aliqua alia res actio a deo
potuit eē ab eterno aliquod cōtingēs potuit eē
necesse eē. ℔ autem est falsum q; omne q̄ po
tuit eē necesse eē fuit necesse eē ꝛ si fuit ē. igitur
si aliquod ꝓtingēs potuit eē necesse eē. aliquod
ꝓtingēs est necesse eē q̄ ꝓsequens implicat ꝯ
dictionē. ꝓsequētia ꝓbatur q; omnis alia res
a deo est ꝓtingens. Si ergo aliqua huiusmodi
potuit eē ab eterno ponatur q̄ fuerit tunc sic. ℔
res fuit ab eterno. igitur nō potuit anihilari a
deo quin ꝓius fuerit tēpore infinito. igitur ꝑ tē
pus infinitum fuit independens a deo ꝛ nō pos
sibilis nō eē igitur tempore infinito fuit necesse
eē ꝛ vltra igit̄ fuit necesse eē. igitur ꝺ primo ad
vltimū sequitur. ℔ res fuit ab eterno igitur ℔ res
fuit necesse eē. Si ergo añs est possibile igitur
ꝛ ꝓsequens ꝓma ꝓsequentia ꝓbatur q; si nō
potuit anihilari ita q̄ prius non fuerit tempore
infinito. igitur dato casu ante instans anihila
tionis non precessisset nisi tēpus finitum in quo
fuisset ꝛ per ꝓsequens non fuit ab eterno q̄ est
oppositū añis alie ꝓñe satis sūt appentes ℔ cō
clusio oñdit̄ eē de intētōne sancto ꝓ. ait. n. Am
brosius in eram. qd tā inconueniēs q̄ ꝑ eterni
tas opis ꝯiungat̄ eternitati dei. Itē dam̄. li. ꝑ°
c. 9. Creatio ē er dei ꝓlūtate opus exīs ꝛ non
coeternū ē cū deo. q; nō aptū natū est q̄ ex ñ
ente adesse ꝺucit̄ coeternū ē ei q̄ sine ꝓncipio
ē ꝛ semꝑ ē. si igit̄ nullū opus dei est aptū natū
vt sit coeternū segt̄ q̄ nullū potuit eē ab eter
no. Itē Aug. ꝯ felician. c. 19. diffiniens creaturā
creatura ē ex eo q̄ aut adhuc ñ ē aut aliqñ non
fuit rei cuiuslibet corruptilis q̄tū i se ē ꝑ oipotē
tis dei vōlūtatē fcā substātia. Ex hac diffinitōe
pz q̄ cuiuslibet crature eē ꝑcessit ñ eē. Itē vgo
de fac. li. ꝑ°. c. ꝑ°. ait dei oipotētis virtus inestia
bilis ñ poterat aliud ꝑter se hāe coeternū. Hec
quidē sunt quibus efficacius dicta ꝯclusio robo
rat̄. Hec ꝯclusio mihi nō appet vera ꝓp cuius
reꝓbatōez aut aliquoꝝ q̄ ꝑ ei° ꝓbatōe sumū
tur pono tres ꝯclusiones. ꝓia ē q̄ possibile ē ali
q̄ rē sil' totā fieri a deo ꝛ tñ ñ ipaz nec aliqd ei°
tūc icipe eē. Scōa q̄ possibile ē aliq̄ rē totā
sil' a deo fieri sine aliqua mutatōe subita vl' suc

cessiua. Tertia q possibile fuit aliquã rẽ allã a deo fuisse ab eterno. Quarta ꝯclusio posset ꝓbabiliter poni si tenereꝫ q ꝓteritũ potest p diuinã potentiã non fuisse sicut aliqui doctores tenuerunt ⁊ adhuc aliqui tenent vt in ꝑma. d. 47. q. i. tactum ẽ ⁊ eẽt cõclusio ista 4ª q̃ nõ tñ assero q possibile est nũc etiã aliquã rẽ aliaz a deo fuisse ab eterno ⁊ loquor semp de potentia dei absoluta. ¶ Primã ꝯclusionẽ ꝓbo sic possibile est aliquam rẽ totam simul ꝓduci ⁊ nec ipsaz nec aliquid eius tunc incipe eẽ. igitur possibile est aliquã rẽ totã simul fieri ⁊c. Añs pz de facto nam nũc filius dei ꝓducit a patre sicut patet p origenẽ ⁊ hyll. ⁊ magistrũ. d. 9. ꝑmi li. ⁊ ꝯstat q totus simul ⁊ q nec ipse nec aliqd eius nũc incipit eẽ. ꝯña ꝓbatur q: nõ magis ẽ ipossibile q aliquid fiat ⁊ cuz fit nunc icipiat eẽ q̃ q aliquid genereꝫ vel alias vere ꝓducaꝫ ⁊ cum ꝓducaꝫ nõ incipiat eẽ nec deus minus potest b possibile q̃ illud. Scõo si sol aut aliõ corpus luminosum illuminãs aliquã ptẽ aeris quiescentẽ quiesceret p tẽpus aliquod in eadez oppositione ad illã ⁊ illa nullo modo magis disponereꝫ ad lumen nec alias mutareꝫ quaten⁹ lumen intenderur in ea lumen aliquãdo fieret totum simul quãdo nec ipsuz nec aliquid eius iciperet eẽ. igiꝫ possibile ẽ aliquaz rẽ fieri ⁊c. añs patet q: ꝑm q dicit Aug. 8. super gen. ad lr̃am c. 19. de puis aer pñti lumie nõ ẽ factus lucidus sed fit. igiꝫ lumen illud fit. ⁊ q̃tũcũq aer eẽt lucidus fieret lumen eius. cãu igitur posito cõstat q in quolibz instãti illius temporis lumen illud fieret ⁊ totũ simul qñ non vna ps eius prior ⁊ alia posterior. ⁊ tñ i nullo instãti illius tẽporis p ter primũ lumen illud aut aliquid eius inciperet eẽ. ꝯña vero probaꝫ q: añs est vna ꝯdictionalis vera vt probatum est. ⁊ eius añs est possibile vt cuilibet clarum est. igiꝫ ⁊ eius ꝯsequens. igiꝫ b est possibile lumen fit totum simul. ⁊ nec ꝑm nec aliquid eius incipit eẽ. sz er b sequiꝫ q b ẽ possibile aliqua res fit tota simul ⁊c. que equalet vel infert ꝯñs ꝓncipale ꝯfirmaꝫ etiã ista cõclusio ex intentõe Aug. 4. li. ⁊. 9. sup gen. qui vt patet. d. 45. ꝑmi li. expresse vult q quãlibz creaturã existentẽ deus semp faciat ⁊ opetur. ⁊ tamẽ ꝯstat q non quelibet nec aliquid eius semp incipit eẽ. Scõa ꝯclusio ꝓbatur sic possibile est aliquã rem simul totã fieri. ⁊ tunc nec ipsaz nec aliquid eius incipe eẽ. igitur possibile est aliquã rẽ totã simul fieri sine aliqua mutatõne subita vel successiua añs est ꝓbatũ. ⁊ ꝯña pz q: er oppositio ꝯñtis. s. impossibile ẽ aliquẽ rẽ ⁊c. sequiꝫ q ipossibile est aliquã rẽ totã simul fieri a deo ⁊ tamẽ nec ipsaz nec aliqd eius incipere eẽ q ẽ oppositum añtis. q autem sic sequaꝫ pz q: impossibile est aliquid fieri cum mutatione qn fiat transitus de non eẽ adesse. nã omnis mutatio ẽ ex opposito in oppositũ. 5. ꝓbz. ⁊ huiusmõi mutatio nõ potest eẽ nisi ex nõ eẽ inesse vt certũ ẽ. Si autẽ aliquid fiat totũ simul ⁊ cum mutatõe de nõ eẽ adesse. igitur quãdo fit ẽ ⁊ prius immediate nõ fuit ⁊ per ꝯñs tũc incipit eẽ. Secundo ꝓbatur per casuz positũ in scõa rõne ꝓcedẽtis conclusionis illo nãq posito lumen fieret totum simul quãdo nulla mutatio eẽt ibidem.

Tertia ꝯclusio ꝓbaꝫ ꝑmo sic si alicui⁹ rei alteri⁹. a deo q̃ tota simul potuit produci cã totalis productiua fuit ab eterno absq defectu alicui⁹ requisiti ad producendũ illam possibile fuit aliquam rẽ aliaz a deo ab eterno fuisse. Sed alicuius rei alteri⁹ a deo q̃ tota simul ꝓduci potuit. verbi gratia angeli cã totalis ꝓductiua. s. deus fuit ab eterno absq defectu alicuius req sisti ad producendũ illã ergo ⁊c. ¶ Mino: ẽ certa ⁊ maio: probatur q: si talis causa fuit ab eterno vel fuit cã naturaliter actiua vel libeꝫ. Si naturaliter igitur produrit ab eterno. si libere ergo ipsaz ab eterno produrisse fuit possibile quoniã q̃uis cãm liberam totalem ꝯcurrẽtib⁹ oibus necessario requisitis ad agẽdũ non necesse sit agere qnimo in ptãte eius sit vt nõ agat in quo distinguitur a cã naturaliter actiua. nõ tamẽ necesse est ipsaz nõ agere aut suam actõem vel effectum precedere. ⁊ per consequẽs si aliqua talis fuit ab eterno ipsaz ab eterno agere fuit possibile. ¶ Preterea ꝓbatur maio: ex intentõe Aug. 6. d tri. c. i. vbi talẽ facit ꝯñaz. Si ignis eẽt eternus. Splendo: ab eo genitus eẽt coeternus. sz constat q b ꝯña nõ tenet nisi virtute huius ꝑpositõis posita cã sufficiente naliter actiua cũ ceteris necessario reqsitis sil⁹ ponit actio. Cũ igitur nõ minus ꝯpõne libere cause totalis absq defectu alicuius reqsiti ad agendũ inferaꝫ possibilitas actõis pro tunc q̃ ꝯpõne cãe naturalis causate iferaꝫ actualitas seu actual⁹ positio actõnis eiusdẽ imo magis loquendo de necessitate simplicite: cũ nulla talis sit cã totalis qnimo oz ocurrere supioẽ cãm. s. deũ libere agentẽ cuius ocursum supponit Aug. in sua ꝯña ⁊ sic ẽ necessaria alias vero nõ valeret. cũ in q̃ ita sit pz q non minus est vera b propositio posita cã totali libera ⁊c. potest poni simul actio eius. nec minus apud Aug. hec ꝯña. Si volũtas creata fuisset ab eterno cũ ceteris reqsitis ad volendũ possibile fuisset eius volutõem coeternã eẽt necessaria q̃ illa q̃ facit. Er b tollit rñsio dicentiũ q ꝯsequẽtia Aug. ẽ bona. q: ẽ ꝺ cã actiua nãliter agente nõ valeret aũt similis ꝯña de cã libera.

Scõo ad ꝯclusionẽ sit fili⁹ dei vere fuit ꝑductus ab eterno. igiꝫ aliqua alia res a deo potuit eẽ producta ab eterno. añs certũ est ꝑm fidez ⁊ ꝯña pz ex eo q nõ vr̃ aliqua ꝺdictio iplicari. si dicaꝫ aliqd aliud a deo ab eterno productuz eẽ pluſq̃ si dicaꝫ q deus filius sit producꝰ ab eterno. nam si qua videreꝫ implicari. b ꝑcise videreꝫ q: producto repugnaret eternitas a pte añ b autem cõmune est vtriqz. Et si dicatur q repugnantia non est q: producto absolute repugnet eternitas sed quia producto libere ⁊ electiue aut quia producto in aliena natura a

ꝓducente neutrum vꝫ nō ꝓmuꝫ qꝫ vbi agēs non deliberat nō oportet electōnem ꝓcedere actōnem. deus autez non deliberat in agendo nec ſecūdū qꝫ qꝫ ꝓductum ſit alterius nature vel eiuſdē cū ꝓducente nō refert q̄ſtū ad ꝟ dū modo ꝓducens totale ⁊ ſufficiens ſit eternuꝫ ⁊ effectus poſſit ſimul totus ꝓduci. ꝓfirmaꝫ qꝫ alias ꝓmiſſa ꝓña aug. nulla eēt cuꝫ conſtet qꝫ ſplendoꝫ ab igne genitus non ſit eiuſdē nature cum igne generāte. Item ex tali modo arguendi nihil poſſet ꝯ arrium, ꝓcludi qui filiū dicebat eē alterius nature a patre ⁊ eū negabat eē eternum contra quē tā ex tali ꝓña ibidem ꝓcedit aug. Quarta ꝓcluſio poteſt ſic ꝓbari deus poteſt ab eterno voluiſſe facer̄. a. ſit aūt non aliquius rei quē deus potuit facere ab eterno. igitur deus poteſt ab eterno feciſſe. a. pꝫ ꝓña quia ſequitur deus voluerit ab eterno feciſſe. a. igit̄ deus ab eterno fecit. a. alias ſua volūtas nō fuiſſet oīpotens igitur ſi añs eſt poſſibile ꝓſequens eſt poſſibile añs vero ꝓbatur qꝫ omne qꝫ potuit deus ab eterno velle poteſt nunc ab eterno voluiſſe ꝟ patet per magiſtruꝫ li. p°. di. 43. in fine dicentē qꝫ deus habet potentiā volendi ⁊ nunc ⁊ ab eterno qꝫ tñ nec modo vult nec ab eterno voluit poteſt etiam ꝓbari per ea que dicta ſunt eodem li. di. 48. arti. 3. q. Sed facer̄ a. ab eterno deus ab eterno potuit velle patet qꝫ potuit facere vt patet ex precedenti ꝓcluſiōe ⁊ non potuit niſi volendo certuꝫ eſt igitur facere. a. ab eterno deus poteſt ab eterno voluiſſe ꝓfirmatur qꝫ voluiſſe eſt deo poſſibile ab eterno ꝓducere aliquā rem quā ab eterno voluit ꝓducere alias nullū non futurum poſſet eē futurum nec aliquid qꝫ nunq̄ fiet poſſet deus facere qꝫ ñ pōt cathegoꝛematice ꝓcedi. igit̄ q̄uis deus ñ voluerit ab eterno ꝓduceꝛ. a. ab eterno poſſibile eſt deo voluiſſe ab eterno ꝓducere a. patet ꝓſequentia quia par ratio eſt vtrobiqꝫ. Nunc rñdeo ad rationes opp. alterius. Ad primam rationeꝫ dicendū qꝫ ſi ꝓprie ſumant̄ ꝓpoſitōes vtraqꝫ eſt falſa. nam illa maioꝛ q̄cunqꝫ ſunt incōpoſſibilia pro eodeꝫ inſtanti durationis qualem ordineꝫ habent ⁊c. Si ꝓprie ſumatur ordo nature implicat ꝯdictionem quoniaꝫ vt patet. 5. metha. ꝓrioꝛa ꝟm naturā ſūt dicuntur quecūqꝫ cōtingit eē ſiue aliꝭ ⁊ illa non ſiue illis ⁊ per ꝓſequens poſterius natura non contingit eē ſiue prioꝛi igitur ſimul ſunt. Si aūt aliq̄ ñ ſūt compoſſibilia pro eodē inſtanti durationis vel pro eodē tempoꝛe qꝫ non refert in ꝓpoſito nō ſunt ſimul. igitur nec inter illa ē ordo nature. ⁊ ideo ponere aliqua eē icōpoſſibilia ꝟ durationeꝫ ⁊ habere ordinē nature eſt ꝯdictoꝛia affirmare. Expreſſio autez minoꝛ eodem modo implicat ꝯdictōem ſicut patet antecedēti. Ad ꝓbatōeꝫ dōz qꝫ aliō falſū aſſumit videlꝫ qꝫ cuilibet creature ex ſe conuenit ñ eē. ꝟ. n. proꝛſus eſt falſa quoniā ſi ex ſe creature cōueniret nō eē a nullo alio poſſet ſibi cōuenire eē. ⁊ ſi ex ſe eēt ñ ens a nullo poſſet eē ens. ſicut qꝫ dyameꝫ ex ſe eſt incōmenſurabilis coſte ſui quadrati a nullo alio poſſet eē ſibi cōmenſurabilis. ſed veruꝫ eſt qꝫ cuilibet creature non ex ſe conuenit eē. ⁊ qꝫ nulla creatura eſt ex ſe ⁊ a ſe ens ſed quelibet ē ab alio. Et tales negatiuas intelligunt auctoꝛes per illas affirmatiuas vbi illas ponunt ⁊ taliter eos intelligunt q eos recte intelligunt. Et huiuſmodi aūt negatiuis nō inferuntur ille affirmatiue nec etiā poteſt concludi qꝫ non eē ꝓprius ordine nature cōueniat creature q̄ eē. ſed forte diceꝛ qꝫ non ſic ſumiꝫ i argumēto ꝓioꝛitas nature. ſed pro tanto dicit̄ qꝫ non eē ꝓprius natura quenit creature q̄ eē qꝫ creatura ꝓcedit de nō eē ad eē aut forte qꝫ ibi eſt ꝓioꝛitas ꝓñe. nam ſequitur creatura eſt. igitur ꝓprius non fuit ⁊ nō ſequitur creatura non fuit ergo creatura eſt. añs enim fuiſſet veꝝ ante creatōnem mundi ⁊ ꝓñs falſum. ⁊ ſimiliter de qualibet ſingulari creatura pꝫ non ꝓuerti talē ꝓſequentiā. Si ſic dicatur nihil ad ꝓpoſitū qꝫ ſolum de facto arguūt qꝫ creatura ꝓprius nō fuit q̄ eēt qꝫ nō negatur. non autem ꝓbant qn oppoſituꝫ fuerit poſſibile. nā ille ꝓſequētie nō ſunt ſimplices ſed tm̄ vt nunc. ad ſecūdam nego ꝓſequentiā ⁊ ad ꝓbationeꝫ dico qꝫ nulla eſt. nā per ſimilem moduꝫ ꝓbaretur qꝫ deus non predeſtinauit aliquē ab eterno qꝫ eſt hereticū. arguaꝫ. n. ſic ſi predeſtinauit igitur neceſſario qꝫ eſt falſum ꝓbatio ꝓſequentie qꝫ non potuiſſet non predeſtinare tunc nec ante nec poſt quocum qōlibet ſumiꝫ ꝓbatur vt in ꝓpoſito. dico igitur ad argumētū qꝫ fundatur ſunt imaginatione falſa. imaginaꝫ enim qꝫ ſi deus ꝓduxiſſet ab eterno aliquā rem qꝫ i aliquo inſtanti primo ꝓduxiſſet illaꝫ. ⁊ tunc querit an tunc vel ante aut poſt potuerit non ꝓducere. ꝟ autem imaginatio oīo eſt falſa. quoniaꝫ ab eterno ꝓduxiſſe non eſt ꝓducere primo in aliquo inſtanti eterno. ſed ē ante quodlibet tps finitū actuale vel poſſibile vel imaginabile ꝓduxiſſe ex quo manifeſte negatur fuiſſe aliquod tale primū inſtans eternum. vnde ꝟ qꝫ dicit ab eterno in ꝓpoſito nō eſt oīo ſed dictio ⁊ equalēter ſi cathegoꝛematica ſicut ꝟ dictio tot² icludit. n. in ſua ſignificatōe equalēter vꝫ ſignū diſtributiuū cum ſuo diſtributibili qꝫ eſt tps ⁊ idē neqꝫ vt dictū ē qꝫ hec oīo ante qōlibet tps ſumē do tempus generaliſſime mō prius tacto. Et ꝓpterea iuꝝ doctrinā quoꝛūdā modernoꝛ loycoꝛū magis eēt preponenda illa dictio q̄ poſt ponenda verbo vt diceretur ab eterno ꝓduxit q̄ ꝓduxit ab eterno nā ꝟm eos ex ſcōa videt̄ poſſe inferri. igit̄ in aliq° inſtāti ꝓduxit ab eē no ſicut ſeḡ ſoꝛ. fuit albus igit̄ in aliq° iſtāti fuit albus ex primo tñ inferri nō pōt illud ſi tamē vna idiꝭ ferenter ponatur pro alia ad ſenſum q̄ ꝓprie facit prima tunc nullū tale primū inſtans concipitur quo non concepto patet qꝫ argumentatio ſequens eſt omnino impartinēs cum ipſa ſupponat qꝫ aliquod decimatū iſtāti i quo prio

sit res producta. ⁊ querat deinde vtrum tūc vel ante aut post ⁊c. Si autē ꝓfomiter vero sensui queratur an deus ab eterno. i. ante qōlibet tps finituz potuit non producere. dicendū est q sic quelibz eni singularis istius vlis est vectura. nec tamen ex b̄ sequitur q ante eternum potuit nō producē cū nulluz tale fuerit eternum. Scōo dico q quando deus ꝑdurit ⁊ qñcūqz produxit potuit non producere ⁊ quicqd sit dicendum ad probationem. in ꝓtrarium p̄z li. p̄mo. d. 38. q. p̄ma arti. 3. Ad tertium dico q ab eterno deus potuit producere equū de materia. ⁊ cum probatur q non q: si produxisset ō materia aut produxisset per motum aut permutatōez nego ꝓsequentiaz. nam oppositum ꝓñtis potest stare cū añcedēte vt patet ex secūda ꝓclusione.

Ad quartuz dico q electio sumitur duplicit: vno modo stricte vt est. s. ꝓclusio ꝓsilij p̄z q̄ habetur. 3. ethi. ⁊ sic non cadit in deo. alio mō cōiter ꝓ libera volitione ꝓtingenter volibilis. Si primo modo, sumatur nego maiorem si secūdo modo nego minorem. non enim necesse est si alicui quicq̄ cōicaī electiue sit sumpta electione q illud intelligatur eē sub oppositō aut illo carere sed sufficit q sit possibile illud eē sub oppositō ⁊ q eēt si illud nō sibi cōicaretur. Ad cō firmatōnem dicendum q electio scōo modo sūpta est etiam respectu pñtis licet prima sit tātuz respectu futuri. Ad quintuz suppono q productio non est alia res a re producta q̄ inferī declarabitur. ⁊ ex b̄ productionez alicuius eē in̄ stanti vel in tempore ad bonum intellectuz nō est aliud q̄ rem illaz produci i istanti vel i tempore. Cum ergo dicitur nulla productio mensurata instanti transeunte potest eē eterna. ad propositum loquendo dupler potest eē sensus vnus nulla productio ⁊c. i. impossibile est aliqd productum in instanti trāseūte eē vel fuisse ab eterno. alius sensus est nulla productio ⁊c. i. impossibile ē aliqd ab eterno fuisse productuz i instanti transeunte. ⁊ vtroqz modo dico ꝓpositionem eē falsam. ad primaz probationez cōcedo q nullum instans potest eē eternum ad bonum intellectum ⁊ nego ꝓsequentiā que inferī igitur nec productio mensurata instanti siue cō sequēs illud intelligaī iuxt primuz sensuz maioris siue iuxt secūduz. qñ possibile est aliquid eē productuz ⁊ produci etiā actu in instāti. ⁊ i nullo tñ instanti eē primo productuz vel primo ꝑ duci sicut possibile est aliquid fieri in aliquo instanti ⁊ in illo instanti non incipere eē vt probatum est in p̄ia ꝓclusiōe nec minus est possibile absolute in nullo instanti ipsuz incipere eē vel incepisse. Si ergo ꝓsequens intelligatur ꝓfomiter primo sensui maioris non vz ꝓsequentia. nā possibile est aliquid productuz ⁊ q etiam actu in instanti produciī fuisse ab eterno. Itē nec in secūdo sensu vz quoniā possibile est aliquid ab eterno fuisse productuz in instanti ⁊ cum b̄ stat q nullum instans fuerit eternum vel ab eterno. nā cū dr possibile ē aliquid ab eterno fuisse ꝑductum in instanti li instanti supponit cōfuse tā tū. Scōa approbatio etiā deficit in ꝓsequētia simili modo. Ad tertiaz probationē cuz dicī in omni mēsurato instanti transeunte ꝑductio differt a manutenētia dico q de virtute sermonis propositio est falsa simpliciter capiendo tñ eam in aliquo bono intellectu. s. q omne ꝑductū et ꝓseruatū in aliquo instāti producīt i quo non ꝓseruatur vel in aliquo instanti fuit ꝑductū in quo nō fuit ꝓseruatū. ꝓcedēda est propositio tanq̄ vera de ineſſe vt nūc qñ eē huiusmodi in aliquo instanti incepit in quo nō fuit cōseruatum. vel si nunc incipit in hoc instanti nō cōseruatur q: nō proprie dicīt ꝓseruari vel manuteneri nisi q prefuit imediate. ⁊ p̄z hunc modū procedit argumentatio. ⁊ ideo de facto probat nullam talē rem fuisse ab eterno. q: tñ possibile fuit ⁊ est aliquid eē factum ⁊ in nullo instanti incepisse. ⁊ si aliquid eiusdēmodi eēt ipsum in nullo instanti fuisset productū in quo nō fuisset ꝓseruatum. p̄z q illa ñ est necessaria ⁊ q rō nō probat impossibile fuisse rem aliquam fuisse ab eterno producta. Ad sextuz primo pōt dici q ꝓcessa conclusione nō habeī intentū. nam non sequitur hec ē necessaria. a. incepit. igitur, non fuit possibile. a. nō incepisse sicut non sequitur hec est necessaria adam fuit igitur non fuit possibile adā nō fuisse. 2° dicendū q aliquid eē in ꝓtinuo fieri pōt dupliī itelligi. vno modo q ñt successiue ps eius post ptem ⁊ sic fieri distinguiī a factum eē. ⁊ q taliter fit non est alio mō q̄ ꝙuis ipsuz sit ⁊ factū sit in toto tñ tēpore ⁊ i quolibet eius instāti ipsum hz eē ⁊ actu totū fit ab agente sicut si corpus luminosuz ⁊ subiectuz luminis quiescant lumen causatū in toto tēpore quietis ⁊ in quolibet eius instanti totū fit simul ⁊ factuz ē vt supra dictū ē. tūc si i maiōr sumaī fieri primo modo nego eā eē necessariā. ⁊ ad ꝓbationez dico q nō sequiī ꝓsequēs eodez mō accipiēdo fieri. si vero in maiore sumaī fieri. 2° modo adhuc est falsa ꝓpter falsam iplicationē implicat enim aliquid eē factuz de nihilo ⁊ nō cōtinue illo mō fieri. ⁊ per ꝓñs nec a deo cōseruari. ¶ Preterea in eodem sensu minor est falsa ⁊ sīr ꝓbatio ei⁹. Ad septimū dicēdū q creari vtroqz mō pōt exponi ⁊ ab auctoribus aliqñ vno mō aliqñ alio sīmaliī inuenitur exposituz. si aūt exponaī p̄io mō ꝓcedendū ē q q̄diu creatura hz eē ab alio ⁊ nō de aliquo sp creaī ñ tñ ē in ꝓtinuo fieri sicut dies ⁊ ago. ⁊ primo modo dicto fieri i p̄cedēti solutione ſz ēt in ꝓtinuo fieri. 2° modo ⁊ sic ꝓcedit Aug. 8. ⁊. 9. sup̄ genī. vt supra dictū ē de creatura q̄libet ⁊ eodez mō dz ꝓcedi q ꝓtinue creaī sic accipiendo creari quo modo conseruare est creare. ⁊ conseruari creari. si vero sumatur. 2° modo tunc dicendum ē ipossibile eē q creatura fuerit creata ab eterno. Sed ex b̄ nō sequitur q non potuerit eē facta ab eterno nam bene stant simul q ab eterno

fuerit facta ⁊ non de aliquo tamē ñ fuerit aliq̃ ꝓio facta ⁊ p ꝙsequēs nec creata sic exponēdo creatōis nullus gnīmo ꝓmum infert secūduz. Et ꝓmum est q intendo ⁊ q requiritur in. q.

Ad. 8. dicendum q nihil valet nam si valet ꝓbaretur q deus nō potuit ab eterno p̄destinare aiaz añ̄pi aut aliq̃ er ñ̄probatis q: ō fcō ñ p̄destinauit igit̄ trāsisset a ō̄dicto in ō̄dictoꝛiū ⁊ nō ꝓmutatōem factā in p̄destinato cōstat cum nihil penitus fuisset etiam esto q fuisset in p̄destinat⁹ nec ꝓmutatōem in deo ⁊ eodē mō ꝓbaretur q nihil q deus nō p̄sciuit potuit ab eterno p̄sciuisse que oīa sūt falsa ⁊ erronea. Respondeo igitur ad rōnē ⁊ nego ꝓntiaz nec ꝓbatio vz q: q̃uis de facto sit vex q non ꝓduxit si tñ ab eterno ꝓdurisset nunq̃ fuisset veruz ipsuz non ꝓduriſſe ⁊ per ꝙns nō trāsisset ante ꝓducere imꝓducere vel a nō ꝓduxisse iꝓduriſſe vt sic loquaꝛ. Ad. 9. dicēdū q nihil ēt vz. nā pariter ꝙcludit vtrāq̃ ptē ō̄dictionis q patet q: vt sumit i minoꝛ ab eterno fuit verum dicere mundus potest eē. ⁊ similr mundus pōt nō eē igitur si mundus nō fuisset ab eterno acquisiuit vnū extremum ō̄dictōnis. ſ. nō eē ⁊ per ꝙns si argu. vz reliquit reliquū. ſ. eē igitur ꝓius fuit ⁊ per ꝙsequēs si mūdus nō fuit ab eterno. mūdus fuit ab eterno. eodē modo ꝓbaret q deus nullū potuit ab eterno p̄destinare. nā qui cūq̃ potuit p̄destinari potuit ⁊ nō p̄destinari. si ergo aliquis fuit p̄destinatus ab eterno ⁊ acqsiuit illud extremū tuū modū loquēdi arguēti relīqt relīquū ⁊ per ꝙns ꝓius fuit sub illo igitur ꝓius fuit ñ p̄destinatus. igitur si ab eterno fuit p̄destinatus non fuit ab eterno p̄destinatus q ē impossibile. dicēdū ergo q maioꝛ est falsa accipiendo ꝓꝓie relinquere sicut accipit̄ in vlteꝛioꝛi deductiōe arguñti. Sed si accipiat relinq̄re p nō habere vel nō eē sub. ad bonū intellectū vera est. Sed tūc nō ꝙcludit̄ q intendit q: nō ē vex nihil potest nō habere nō eē nisi ꝓius habuit ñ eē sicut nec ecōtra. vex ē nihil potest nō habere eē nisi ꝓius habuit eē ⁊ per ꝙsequēs nō ē vex accipiēdo relinquere in eadē significatione nihil pōt relinquere nō eē nisi ꝓius fuerit sub ñ eē. Ad. 10. dico q ex nū duplicit̄ sumi pōt vno mō ꝓꝓie ⁊ stricte ⁊ sic dicit̄ de illo tā tū q est vel fuit sine initio ⁊ erit sine fine ⁊ est i cōmutabile oīo ac ipossibile non eē. vnde aug. 83. q. q. 19. vult q illud q ē cōmutabile nō recte dicit̄ eternū. ⁊ in. 4. de tri. c. 18. idē vult sicut d. 9. primi habitū ē alio modo pōt sumi eternū large ⁊ iꝓꝓie ⁊ b triplr. ſ. a pte post ⁊ sic creatū ⁊ possibile nō eē q in eternū. ſ. sine fine durabit potest dici eternū ⁊ a pte añ. vt si aliqō huiusmōi ab ex no fuisset diceret̄ ex nū vel ex vtraq̃ pte vt si fuisset ab eterno ⁊ eēt futurū i eternū posset lz iꝓꝓie eternū dici. Tūc ad argumētū si sumatur ꝓꝓie eternū. ſ. ꝓio mō cōcedo maiorem ⁊ ꝙclusionem simlr. vñ dico q impossibile fuit aliquā aliā rez a deo fuisse etern̄ā q: ipossibile fuit aliq̃ rē a deo fuisse necesse eē ⁊ imutabilem. Sz cū b stat q possibile fuerit aliam rē a deo ab eterno fuisse q ñ. q̃uis fuisset ab eterno nō fuisz tamē eterna ꝓꝓie sumēdo ex nū qm fuisset, possibilis nō eē. ⁊ sicut dicebat. d. 9. p. adhuc de⁹ fuisset ꝓio: ea ꝓioꝛitate etc nitatis vnde ꝓꝓie loquendo aliud est ab eterno potuisse fuisse aliud ē potuisse fuisse eternuz sicut etiā aliud ē posse fore in eternū ⁊ posse fore eternū nā q̃dā creature erūt in eternuz ⁊ tñ nō erunt ex ne. Si vero i maiore sumat̄ eternū ipꝓꝓie. ſ. scōo modo tunc nego ipsaz ⁊ ſīmul illā ꝓpositōem assumptā ad ipsius ꝓbatōnem si sit vīs vt oꝓtet si ꝙcludere debeat. ſ. potentia ad eē eternum necessario coniungitur actui. ponendo eternū ꝓ ab eterno. Tunc ad ꝓmam ꝓbationez cum dicit̄ vbicūq̃ potētia nō necessario ꝙiungitur actui actus potest sequi potentiā ꝑm durationē vel potentia p̄cedere actū nego eam loquendo de actu ⁊ potentia. Sicut loquitur arguens instātia pz. nā constat q posse eē p̄destinatū ab eterno nō necessario coniūgitur actui alias ñ fuisset possibile nullū eē ab eterno p̄destinatū. ⁊ omnis qui potuit eē p̄destinatus fuisset p̄destinatus vtrunq̃ aūt ē hereticuz ⁊ tñ eē ab eterno p̄destinatum non potest sequi ꝑm durationē suā potentiā q: tunc illud nō fuisset ab eterno p̄destinatum ad aliā ꝓbationē dicendū q in illa ꝓpositōe in ꝓpetuis ⁊c. sumitur ꝓpetuuz ꝓ eterno ꝓmo modo dicto ⁊ sic est vera. Si vero sumeret̄ secūdo modo eēt falsa. Ad. 9. nego añs ad ꝓbationem dico q ignis ꝓduxisset splendoꝛem de aliquo sicut modo dicit̄ q ipsuz ꝓducit de aliquo ⁊ cū infertur igitur aut p motum aut ꝓmutationez nego ꝙntiā. nā sicut p⁹ ꝓmū istāti sui eē in quolibz istāti tꝑis quo durat splendoꝛ ꝓducitur ⁊ non tamē ꝓmutatōez aut motum ſuppositō q ignis ⁊ subiectū splendoꝛis ꝑm nullam aliam trāsmutationē mutetur vt supꝛa pz in scōa conclusione sic si ab eterno ignis fuisset ⁊ subiectū splēdoꝛis splendoꝛ fuisset absq̃ motu ⁊ mutatione ꝓductus. Et cum dicit̄ q oīs reductio entis in potentia ad actum est alteꝛo hoꝛ modoꝛ dico q verum est entis in potentia abiciente actum vl distante ab actu ꝑm modum loquendi pbi. non aūt entis in potentia nō distante. ⁊ patet ex eo q iam dictum est. Ad. 12. cuz dicitur aut potuit creando aut non creando si accipiat̄ creando iuꝛ ꝓmā expositōez de creari datā in rñsiōe ad septimū arguñtū dico q potuit ꝓducere creando non tamē de nouo ꝓducendo. nec obstat q de facto non fuerit q: nō sequitur. b. nō fuit ab eterno. igitur nō potuit fuisse nisi de nouo aut postq̃ non fuit sicut etiam nō sequitur igitur non potuit ab eterno fuisse. Et similiter dico q quodlibet futurum produci potuit non de nouo ⁊ ab eterno. sed ab eterno. sed si accipiat̄ creādo iuꝛ scōaz expōnē ō li creari sicut vī accipe argu. ꝓp illam additōnez vel de nouo

p:oducendo ita q; ly. vel stet ibi expositiue. dico q; deus nō potuit ab eterno p:oducere. b. creando. sed ex hoc nō sequit q; absolute ⁊ simpliciter non potuerit ꝺ p:oducere. Ad. 13. concedo q; deus potuit ab eterno p:oduxisse istū mundum. ⁊ nego vlteriorē cōsequētiaz qua dicit igitur potuit ab eterno ꝑduxisse istuz creatum mundum si accipiat creatū. Scdo modo p:edicto. i. de nouo p:oductū sicut etiā accipit argumentū. nec p:obatio ꝓñe vz. naz ita. bene cōuertunt vt nunc iste homo ⁊ iste homo rep:obatus demonstrato aliquo rep:obato sicut quertunt iste mūdus ⁊ iste mundus creatus. ⁊ ita etiam sunt singulares ⁊ tñ non sequit. deus potuit ab eterno p:edestinasse istuz hominē. igitur potuit ab eterno p:edestinasse istum hominē rep:obatū. nam antecedens est verus ⁊ cōsequens implicat contradictionē. sicut illa implicat contradictionē. deus p:edestinauit hunc hoiem rep:obatū. ista tñ est vera istū hoiem rep:obatum deus potuit ab eterno p:edestinasse. ⁊ similiter hec est vera istū mundū creatum deus potuit ab eterno p:oduxisse. Ad. 14. q; p:o certo inter omnia est difficilius meo iudicio si teneretur. 4. conclusio supra posita. s. q; illud qꝺ non fuit potest per diuinaz potentiā fuisse. tunc eēt dicendū q; ⁊ ātecꝫ p:oducit. b. ⁊ qñ p:odurit ⁊ silr post potuit ipsuz p:oduxisse ab eterno. ⁊ concedendū q;, etiaz nūc pōt p:oduxisse ab eterno. ⁊ vlterius q; per actionem subitā. i. p:oducēdo tot ī simul non tamen in aliquo instanti p:imo. si vero illud non teneatur non vr aliter posse dici nisi q; anteꝫ p:oduxit potuit p:oduxisse ab eterno. ⁊ tamē q; in nullo instanti anteꝫ ꝑduxit potuit ꝑduxisse ab eterno. vnde neganda est illa ꝓña. igitur in aliquo instanti ante. a. potuit ⁊c. sicut multi dicunt ad casum illuz. scz. obmisit ante. a. ⁊ tamē in nullo instanti ante. a. Et si queratur p:o quo supponit ly. ante dicendū q; p:o toto tempore eterno imaginabili cathegoz:omatice. Cui nō plz hec respōsio p:ocuret meliorem. Ad quintū nego p:imaz ꝓñtiam cum ꝑbat q: sequitur hec res fuit ab eterno. igitur non potuit annihilari a deo qn p:ius fuit tempore infinito. concedo ꝓñtiam sed aliam que sequitur igitur hec res per tēpus infinitum fuit independens a deo ⁊ nō possibilis nō eē. nego q: plz suppōsito q; ab eterno fuerit necesse eam fuisse per tempus infinitū ante suā annihilationē. per nullū tamē tēpus infinitū fuit necesse illam fuisse ante annihilationē suam. quin imo in quolibet instanti p:eterito potuit annihilari. exemplū pz in alijs. nam si aliquid mouetur localr necesse est ipsum moueri per aliquod spacium. ⁊ tamen per nullum spacium necesse est ipsum moueri. nā quodcūq; detur possibile ē q; moueatur per partem eius tñ. silr in p:oposito econtra pz. nam posito q; fuerit tempus ab eterno. ⁊. b. non fuit ab eterno. sequitur. b. non fuit ab eterno. igit. b. nō potuit eē vel creari quin p:ius non fuit per tempus infinitum. nec tamen vltra sequitur. igitur per tempus infinitum. b. non potuit eē vel per tempus infinitū. b. non potuit creari quoniā nullum tempus fuit quin ante ipsius finem. b. potuerit eē. Ad auctoritates consequenter est respondendū. ⁊ ad illam Ambro. dico q; intelligenda est ꝑ acceptionē eternitatis p:opriā vt dictū est in respōsione ad. 10. argumentū ꝑ quē intellectū esto q; aliquod op9 dei fuisset ab eterno adhuc nō equareē eius eternitas eternitati dei. quinimmo nec ipsuz recte ⁊ p:opie diceretur eternum. Ad Dam. dicendum q; eodem modo accipit coeternum. ¶ Deterea adhuc potest concedi sua p:opositio accipiendo eē eternū p:o eē ab eterno. sed in sensu composito nō aūt in sensu diuiso ⁊ in p:imo sensu non est cōtradicta. ad aug. contra felicianuz dicendū q; illa diffinitio vtiqz de facto conuenit oi creature. ⁊ ꝺ sufficit sibi si aūt aliqua fuisz ab eterno. non eēt conueniens vniuersaliter. aut si sic q: nomina sunt ad placitū. dicendū cēt q; illa res p:ducta a deo nō eēt creatura eēt tamē res a deo facta iuxta illud q; dicendū est ad. 12. argumentum. Et ad auctoritatem hugo. posset eodem modo dici. sed secundo ⁊ melius dicendū q; diminute allegatur auctoritas quoniā ibi non terminatur sententia. sunt enim hec verba eius. cuius optime virtus ineffabilis sicut non poterat aliud p:eter se habere coeternum quo in faciendo iuuaretur ita cum voluerit sibi ⁊c. ¶Nunc autem non sequitur dei omnipotētia nō potuit habere aliud coeternum quo iuuaretur. igitur non potuit habere aliud coeternum. i. q; ab eterno eēt. nam si aliquid ab eterno ipse fecisset non tamen illo iuuaretur omnipotentia eius ad aliquid aliud faciendum. ⁊ conformiter ipse loquitur aug. in lib. de fide ⁊ in simbolo. cap. primo vbi contra manicheos dicit q; non intelligit fabricatoreꝫ mūdi non eē omnipotentem si mūdum fabricare non posset nisi eum aliqua nō ab illo fabricata natura tanqꝫ materies adiuuaret. ⁊ loquitur ex similitudine mechanicoꝝ opificuz de quibus imediate p:emisit q; nisi adiuuentur parata materia ad effectū sue artis peruenire nō pñt. Ex his pz q; nō est intētio hugo. negare absolute q; fuerit possibile aliqd aliō a deo ab eterno fuisse. sed solū aliquid ab eo nō factuz quo in faciendo iuuareē tanqꝫ mā. ⁊ ꝺ etiā manifestāt verba que continuate sequunt. ait. n. ita sibi cuz voluit suberat vt q; voluit qñ ⁊ quātū voluit de nihilo creare. omnia ergo que facta sunt de9 nō solū ex mā fecit sz māz omnium de nihilo fecit.

Quātū ad scōz art. bzeuiter ℞ñ°. q; sic ⁊ pz ꝑ bō ex dict s. nam qua rōne possibile fuit aliquā rē fuisse ab eterno. possibile fuit ēt vt quelz res ꝓpetua. verbigratia ce. ⁊ itelligētie ⁊ ela nec minus possibile fuit sp fuisse mota coꝛpa celestia ⁊ egisse i ꝺ iferiōa ac sic ab eterno fuisse gñatōes ⁊ coꝛruptōes reꝝ sicut fuerūt iā tot milib9 ānoꝝ cū i nullo ꝑdictoꝝ ꝺdictio aliqua iplicēt aut ex eis iferat. igitē ⁊ possibile fuit ab eterno mūdū fuisse z9. ar.

Sed contra hoc ꝓter rationes alterius opinionis ꝓo articulo ꝓmo que oēs sunt ꝓtra cōclusionē huius secundi articuli arguitur ab eisdem difficiliter valde cōtra conclusionē hanc in speciali. Et ly multe ab eis fiant rationes. q; tñ sup paucis quibusdā radicantur fundamētis aliquas recitabo. et quarū solutionibus patebit solutio ceterarū. primo igitur arguit̄ sic si mundus fuisset ab eterno infinitū tempus esset ꝓteritū ꝓns est impossibile. igitur antecedens impossibilitas cōsequentis ꝓz. q; de ratione ꝓteriti est q; sit totum acceptū et completū et nihil eius sit in potētia ad accipiēdū in futuro. de ratione autē infiniti est q; sit icompletū nec totū acceptū et in actu positū. sed semper aliquid eius sit in potentia. et q; restat accipiendū. Hec autez rōnes sunt repugnantes et incōpossibiles. Scōo sequeret̄ q; infinito vel infinitis posset fieri additio q; est ipossibile ꝓsequentia ꝓz. nam infiniti dies ꝓcessissēt hodiernā. et omnibus precedentibus pōt addi dies crastina et postea alia et sic semp. Tertio sequeretur q; vel aliquid esset maius infinito seu aliq̄ plura infinitis vel pars non esset mino; toto Utrunq; aūt est impossibile consequētia ꝓbatur. nam dies precedētes diem hesternam sunt pars totiꝰ tēpo;is q; fuit vsq; ad hodiernā iclusiue. et ita esset si mundus fuisset ab eterno. et cōstat q; illo posito infiniti dies precessissent hesternam. aut illi oēs simul cum hesterna et hodierna essent plures q̄ illi tātū. et sic sequitur q; aliqua essent plura infinitis vel nō eēnt plures. et per cōsequēs nec illi essent pauciores et tunc sequit̄ q; illa multitudo particularis non erit mino; suo toto. Quarto sequeret̄ q; vnū infinitū eēt multiplex ad aliud. verbigratia duplum et triplū et sic ꝑm alias ꝓpo;tiones certas ꝓz. nam sicut ois senarius est duplū ad trinariū. ita infinita multitudo senario; dupla eēt ad infinitā multitudinez trinario; si vtraq; eēt. ꝓz q; quilibet senarius infinito;uz contineret duos trinarios. Si aūt mundus fuisset ab eterno precessissent infiniti trinarij et infiniti senarij dieruz. Impossibilitas cōsequentis ꝓbat̄ q; vnuz infinitum nō est alio infinito maius. et per ꝓsequens neq; multipler.

Quinto si mūdus fuisset ab eterno infiniti eq fuissent generati successiue. et tamē aliquis fuisz ꝓius equus anteq̄ nullus. et aliquis vltimus cōsequens est impossibile. nam positis extremis nō est possibile media esse infinita. cōsequentia ꝓbatur. nam si mundus fuisset ab eterno fuisz factus a deo. q; aliter non potuisset esse. actio autem dei non fuisset terminata ad res in vniuersali. sed in singulari et determinate ad hanc vel illam. igitur si ab eterno fecisset mundum cuiuslibet speciei generatiuuz fecisset imediate aliquod individuum signatum. et er illo fuissent postea ceteri successiue generati vsq; ad equum nunc noiter generatum ponat̄ q; aliquis nunc ꝓmo sit genitus et ꝫ esset vltimꝰ et ille a deo immediate factus fuisset primus. Sexto sequeretur q; actualiter esset multitudo infinita animaz rationalium. nam infiniti hoies precessissent quorum singuli singulas et ꝓprias animas habuissent et nulla fuisset corrupta. igitur nūc essent simul in actu infinite. sed cōsequens est impossibile cum impossibile sit esse multitudinē actu infinitam.

Septimo sequeret̄ q; fuisset possibile esse magnitudinē infinitā q; silr est falsum. sicut de multitudine consequētia ꝓz. naz deus potuisset qualibet die causasse vnū lapidez cubitalem et ꝓiori visse. infiniti autē cubitales non dubiū est q; infinitam magnitudinē cōstituerent. Octauo sequeretur q; deus potuisset fecisse vnuz triangulum infinitū. hoc autē implicat, contradictionez q; er quo esset triangulus haberet latera constituentia angulos. et per ꝓsequēs terminata ad aliqua puncta. et per hoc eēnt infinita. si autē esset infinitus oporteret q; sua latera eēnt infinita. et sic latera trianguli infiniti essent infinita et finita q; implicat contradictionē. Sed ꝓsequentia ꝓbatur primo. q; qualibet die potuisset fecisse vnū triangulum et qualibet die manente triangulo facto die precedenti ꝑm aliquā certaz quantitatem. et ꝑm ꝫ hodiernus triangulus esset infinitus nam contineret in se infinities quantitatē determinataz excessus. Secundo ꝓbatur ꝓsequētia. q; potuisset ab eterno fecisse vnum triangulum et deinde die qualibet ad quantitatē vnius cubiti duo latera eius augmentasse. quo posito nunc eēt infinitus. Simili modo posset ꝓbari de circulo. naz sicut deus potuisset ab eterno fecisse celum empireū sic qualibet die retenta spericitate eius finita ꝑm concauuz et conuerū potuisset eum ꝑm quantitatē determinatā augere. et sic nunc esset infinitū. et tamē tam in ꝓcauo q̄ in conuero circulare q; implicat contradictionem.

Ad primū concedo cōsequentiā ad totū intellectum consequentis et impossibilitatē cōsequētis. nego ad ꝓbationē cū dicit̄ q; ꝫ et illa sunt ꝺ ratione infiniti. dico q; falsum est. sicut. d. 44. q. vltima. primi lib. est ostensum. Ad secundum ꝓcedo ꝓsequens. et patz q; ipm nō est ipossibile ex cōne ꝓallegata. Ad tertiū ꝓz ibidē.

Ad quartum nego ꝓsequētiam. dico enim q; infiniti trinarij eēnt etiā infiniti senarij et non solū sed et infiniti cētenarij et ifiniti millenarij et sic de qualibet alia specie numerorū propter q; infiniti senarij non eēnt potius multiplices ad infinitos ternarios q̄ econuerso. nec ꝓbatio vz q; q̄uis talis multiplicitas sit inter finitas multitudines ꝓpo;tionales. non sequit̄ tñ q; sit etiam inter finitas inter quas nulla est proportio numeralis. Ad quintū concedo q; infiniti eq fuissent generati dico tamē q; nō oportuisset q; aliquis fuisz primus anteq̄ nullus quinimo possibile fuisset q; quilibet fuisset ab eo alio equo prius genito generatus. sicut de facto fuisse dicez ꝑs ad ꝓbationē ꝓne concedo q; si fuisset mundus ab eterno fuisset factus a deo. et vlterius dico q; actio dei nō fuisset terminata ad res in vl

ſz in ꝑticulari.i.ñ ẽgiſſz de⁹ res vlẽs.cũ nulle tales ſint ꝑter ſigna vniuerſalia ſed res ſingulares ⁊ q ñ feciſſz niſi equũ ſingularẽ ⁊ q ab eterno feciſſz aliquẽ equũ ſingularẽ mediate ſiue concurrẽte alio ſingulare equo ad generatõem ei⁹ ꝓus gẽito.nullũ tñ equũ feciſſz ab eterno mediante alio equo ꝓius gẽito.⁊ ſic nullus eẽt ꝓm⁹ nec hec ſecũda ꝓpoſitõ repugnat ꝓime.qm̃ nõ ſequit ab eterno fecit aliquẽ equũ.ergo aliquẽ equũ fecit ab eterno ſicut nõ ſequit añ qõlibet tẽs q fuit aut potuit eẽ fecit aliquẽ equũ.ergo aliquẽ equũ fecit añ qõlibz tẽs q fuit aut potuit eẽ ſicut pz ẽt modicũ ſciẽti logicaz.Et huic ſimile appz i intẽſione cõtinua forme que intendit̃ per additõem noui gradus.ifinite.n.partes forme generanẽ ⁊ generãs ñ generat formam aliq̃s vniuerſalẽ ſz ſingularẽ tm̃.⁊ tñ nullã ptez ꝓmo generat nec iter illas aliq̃ fuit ꝓma . qm̃ cuiuſlibz medietas ꝓus gẽita fuit q̃s ipa . ¶Per hoc tñ nõ nego qn de⁹ potuiſſz vnũ equum feciſſe ab eterno.⁊ q ab illo ẽt fuiſſẽt ifiniti ſucceſſiue gnãti.ſz ꝺ poſito dico q nullus fuiſſz ꝓmo gẽit⁹ ab illo equo ſicut eſto q agẽs itẽdẽs formã ſit nouũ ⁊ gẽitũ cãt tñ ſucceſſiue ifinitas ptes forme ſz nulla ẽ ꝓma ſimplr inter illas . ⁊ ꝓmo gẽita uel cãta ab ipo. Ad.6.dico q ꝓñs ñ ẽ impoſſibile.pz i.q.ſupra alleg. Ad.7. eodem modo ⁊ vlterius addo q ſic arguentes ad idẽ ꝓñs ñ minus neceſſario deducũtur.nam cõſtat q ſi deus potuiſſz qualibz die creaſſe vnuz lapidẽ ⁊c .ſic ẽt poſſet i qualibz ꝑte ꝓportõali eiuſdem ꝓportõis vnius hore creare vnũ lapidẽ ⁊ ꝓtinare ſicut ibi dr cũ igit̃ iſte ſint ifinite. ſequtur q i fine hore erit lapis ifinit⁹. Ad.8.nego ꝓñam ad ꝓbatõem dico q q: ſuppoſita eternitate mundi quẽlibz diem ꝓceſſiſſent ifiniti non fuiſſz poſſibile q q̃libz die ſic feciſſz maiorẽ triãgulum i determiato exceſſu . qm̃ tunc qualibz die fuiſſz factus vnus triangulus infinitus triãgulũ autẽ eẽ infinitũ ꝟplicat ꝯtradictiõem q̃uis nõ implicet ꝺictõem eẽ magnitudinem ifinitã Et ſilr dico ad ꝺaz ꝓbatõez ꝓñe nã ſi aliquẽ triangulum deus feciſſz ab eterno.nõ fuiſſz poſſibile vt illum die q̃lz augmentaſſz ꝺz certum ceſſum.⁊ cũ ꝺ quolibz die illud augmentatũ eſſet triãgul⁹ qnimo ſuppoſito tali augmto nulla die fuiſſz triãgul⁹ ſz magnitudo q̃dam.vnũ tm̃ modo hñs angulũ cuius latera in aliquã ptẽ eſſent ifinita. Et p illud dicẽdũ eſt ad aliã dedutõem ꝺ circulo.nã illo cãu poſito nulla die haberẽt cõuerum.⁊ aduerte q cuilibz ꝑñt ingeri ſilr difficultates predicte ponẽti ꝯtinuũ ñ cõponi ex idiuiſibilibus.qm̃ ꝺ poſito in qualibz hora ſunt infinite ptes ꝓportionales eiuſdẽ ꝓportõis.ponaẽ ergo nũc aliqs triãgul⁹ uel circulus tũc arguã q poterit de⁹ in qualibz ꝑte ꝓportõnali vnius hore ſequẽtis maiorem triãgulũz ꝺz circulũ.ꝺz determinatũ exceſſum facere . vl̃ datum modo illo augmẽtare ⁊ ſũmo ptes ꝓportõnales dãdo' vltimam ⁊ nõ ꝓmã.verbi gr̃a q poſterior medietas totius hore ſit vltima pars ⁊ poſterior medietas ꝓme medietatis totius ſit pars penultima.⁊ ſic deinceps ꝺz eãdẽ ꝓporti nem diuidẽdo verſus ꝓncipiũ hore ꝺz quẽ modũ pz q q̃libz ꝑtem ꝑcedũt infinite eiuſdem,proportõis.Et cõſtat q nõ minus i q̃tũcunq; parua parte tpis põt deus agere quicqd vult q̃s in vna die vel in vno ãno.hoc aũt poſito pz q ſe quit̃ q in fine hore ymo certe . ⁊ i qualibz ꝑte ei⁹ ꝓportõis ꝑdicte erit circul⁹ ifinit⁹ ⁊ triãgul⁹ ifinit⁹. ℞ñ ꝺẽdũ ẽ q̃ ab oibus cõiter modo p te dicto.tũc ad rõnes ꝓncipales . Ad ꝓmam dicendũ cõformiter ꝓm ea que dicta ſunt̃ ad.14.ar.alterius opp.in precedenti articulo. Ad ſecũdam cõcedo ꝓñs.⁊ ad ip̃obatõem eius dico q non eſt impoſſibile infinita eẽ pertranſita niſi vnum eoz ſit ꝓmũ pertranſitũ. pz in ꝓtb⁹ ꝓportõalib⁹ eiuſdẽ hore vl̃ alicui⁹ magnitudinis finite ꝓm diuiſiõez iam poſitã aut,ſi aliqꝺ ſit primũ pertranſitũ.nullũ aũt vltimũ ſicut pz in ꝓtibus ꝓportõalibus ꝓm diuiſionẽ ꝙuerſam tã poſitã.vt puta q prima ꝑs ſit medietas totius⁹⁷ ſecunda ſit ꝓma medietas ſequẽtis medietatis totius.⁊ ſic ſubſequenẽ ꝺz eandẽ ꝓportiõem diuidendo.Et de hoc diffuſius dictum ẽ.q.vlt̃ .d.44.primi libri.

Reterea q: magiſter in hac.d.non ſolum oñdit deũ cẽ ꝓncipiũ oium creaturarum ⁊ efficiens ⁊ finale.ſed ẽt ei⁹ actõnem que creatio dicitur diſtiguit ab actõibus alioz agẽtiũ.iõ vt videaẽ qd ſeu q̃ entitas ſit ipa creatõ.Uidẽdum ẽ ꝓmo tanq̃ ꝺ nobis notiori q̃ entitas ẽ actõ agentis ꝺarij . ⁊ qm̃ inter oẽs actões he que cũ motu ſunt notiores exiſtũt.iõ primo inquirendũz occurrit ꝺ motu ipſo.Et ſit qõ iſta vtrum mot⁹ ſit res aliqua ꝺm ſe ab omni re pmanẽte vna vel plibus diſtincta.Et videẽ q ſic q: oīs reſ ſucceſſiua eſt diſtincta a qualibet re pmanẽte.⁊ qbuſlibz permanẽtib⁹.Sed oīs motus ẽ res ſucceſſiua. ergo ⁊c. miox pz ⁊ maiox ꝓbaẽ q: ſucceſſiuũ ⁊ permanẽs er oppoſito diſtiguunt̃ quapropter nullũ ſucceſſiuũ ẽ pmanẽs. Ad oppoſitũ eſt pbs. ȝ.phiſi corum vbi dicit q motus non eſt ꝓeter res.ſupple ad quas moueẽ aliqd .ꝓſtat aũt q ille ſunt res permanẽtes.ergo ⁊c. Iſta qõ mota ẽ i hac forma ꝓ quãdam ſatis cõem imaginatiõem q̃ attractantibus de motu habeẽ.dicũt.n.q motus q̃libz eſt quedã entitas ꝺz ſe totam . ⁊ qõlibz eius diſtincta a q̃libz ⁊ quibuſlibz rebus permanentibus que fuerunt anteq̃s mobile moueretur aut ſũt dũ mouereẽ.aut erunt poſtq̃s ceſſabit moueri ⁊ illis atqz iſtis ſimul exiſtens quoqz ſimobili dum mouẽ.ita q ea dr mobile forma moueri ſicut corpus dicitur album albedie que ipſum informat nec aliquid ipſius intrinſecum fuit ꝓiuſq̃s mobile mouereẽ.nec aliqd erit poſt.habet quoqz hec entitas partes itrinſecas ſibi inuicem ſuccedentes ꝺm prius ⁊ poſterius. quarum nulla ſimul i aliquo tempore vel inſtã

tꝫ eriſtit vel aliqua veritate exiſtere poteſt cum alia. ⁊ ex hoc dicitur entitas ſucceſſiua ymaginã tur quoqꝫ predicti aliquas diuiſibiles entitates quibus mobile dr̃ eẽ mutatum ſicut motu dr̃ moueri quas vocant mutata eẽ . ⁊ ſic quãlibet eaꝝ dicunt eẽ rẽ diſtincta a re qualibꝫ perma nente. eandem ẽt ymaginatõem habẽt de mu tatõne ſubiecti q̃ ymaginationem p̃olirius de claro q; multum vulgata eſt. ⁊ etiam ex impro bationibus magis declarabitur. Et q; ꝺ opp. mi/ bi non vr̃ vera. ideo p̃imo contra eã pono con cluſiones aliquas ⁊ p̃obabo . Secundo ꝓ po nam cõtra illas ꝓcluſiones. ⁊ ꝓ iſta opp. rõnes ⁊ ad illas rñdebo. Concluſionuꝫ autẽ quedã erũt gñales. quaꝝ p̃ima ẽ q; null⁹ mot⁹ eſt alı̃ qua talis res a ꝑmanẽtibus diſtincta ꝙ vt fingit opp. Secunda q; nec mutatum eẽ eſt aliqua res talis qualem ponit. Tertia q; nec muta tio eſt res a permanente diſtincta vt dicit. Alie erunt ſpãles ⁊ vna erit de motu locali. alia de alteratõe. tertia de augmento. quarta de gene ratõe ⁊ corruptõe. ⁊ q̃libꝫ harum erit negatiua enuncians. ſ. q; nullum p̃dictoꝝ ẽ aliqua talis res qualem putant ſic opinantes. Eſt ergo ꝓ ma concluſio p̃obanda q; motus non eſt enti tas. ꝑm ſe diſtincta ab omnibus entitatib⁹ ꝑma nentibus vt fingũt hanc ꝓbo primo ſic . ſi mo tus eẽt aliqua talis res ſequereꝫ q; aliqua vna res demõſtrata ſil'eodem tempore ꝑmo ꝺ no uo fieret ⁊ eẽt. ⁊ dum eẽt fieret. ⁊ dum fieret eſ ſet. ꝓſequens eſt impoſſibile . ergo ⁊ añs ⁊ ipoſ ſibilitas ꝓſequẽtis. pꝫ q; nullũ q; de nouo fit in tempore dum fit eſt. imo omne q; ſic fit duꝫ fit ñ eſt. ⁊ hec ꝓpoſitio eſt euidẽs. vt dicit Lom̃ . ꝟ. phiſicoꝝ ſ comento. ij. ⁊ ꝓbs ꝑmo perier. ſi igi tur dum aliquid eſt ipſum fit. ſequitur q; aliqd dum eſt non eſt q; eſt ꝺdictio. ꝓña vero declara tur. Si. n. motus ſit talis res vt fingunt nouiter fcã a motore imobili certum eſt q; non fit niſi dum mobile moueꝫ. nec. n. ante nec poſt. ⁊ b ꝓ cedunt . nec etiam entitas talis eſt niſi dum mo bile moueꝫ. vt ẽt concedunt. alioquin ſi ipſa eẽt imobili poſtq̃ motum ẽ ⁊ quieſcit iam non eẽt diſtincta ab omnibus permanẽtibus ꝑntibus ⁊ futuris. forte diceꝫ ad rõnem q; ꝓpꝛium ẽ ſuc ceſſiuoꝝ q; ſint dũ fiunt. ſuum enim eẽ eſt ſuũ fieri. ⁊ mor cũ fcã ſunt eẽ deſinunt. quapropter ꝫ illud ꝓñs ſit impoſſibile de rebus permanenti bus nõ tam̃ de ſucceſſiuis. ſed b rñſio nulla eſt. Primo. n. cõtradicit intẽtioni pbi. ⁊ deſtruit ra tõem eius q̃ facit. ꝟ. phiſicoꝝ ad ꝓbanduꝫ q; generatio non generatur. ꝓbat enim inter cete ra ꝓ b q; oporteret q; generatio generareꝫ dũ eẽt. ⁊ ſic ſimul eẽt ⁊ fieret vt deducit ibi Lom̃. comento. ij. cum igit̃ generatio ⁊ motus vt ibi accipit ſunt de genere ſucceſſiuoꝝ ſi in ſucceſſi uis b non eſſet impoſſibile nihil ꝓbaret pbs neqꝫ Lom̃. Scdo non valꝫ reſponſio q; rõ ꝓbat vlr tam de ſucceſſiuis q̃ de permanenti bus. omne. n. q; fit de nouo in tempore ꝓcedit de non eẽ ad eẽ. dũ aũt ꝓcẽdit de non eẽ ad eẽ non eſt. ex quo vltra cõcludiꝫ q; fictõ eſt põe re aliq̃ entitatẽ ſic ſucceſſiuã que ſolũ ſit dũ fit ⁊ non ſit poſtq̃ fiebat. Secunda rõ ad idem eſt iſta. ſi motus eẽt aliqua talis res ſequeretur q; aliqua res ⁊ ſil' q̃libꝫ pars eius eodeꝫ tempore ꝑmo generetur ⁊ corrumpereꝫ. ſꝫ ꝓñs eſt ipoſſi bile. igitur ⁊ añs ꝓſequẽtiã ꝓbo accipio vnum motum. verbigr̃a motum quo aliquod mobile mouetur in aliquo tẽpore primo . ⁊ ſit tempus illud. a. b. in b tpe motus ille ꝑmo genitus ꝙ eſt vocando genitum omne ens q; erit de non eẽ ad eẽ ſiue cuius entitas eſt i actu que ꝑmo erat in potentia . quomodo Lom̃. ẽt. ꝟ. phiſicoꝝ . co mento. 16. dicit q; generatõ eſt exitus ei⁹ q; eſt in potentia in actũ. hoc aũt modo motũ eẽ fcm ponẽtes ipm eẽ rem ab oĩbus rebus permanẽ tibus diſtinctam negare non ꝓñt . hic ergo mo tus exiuit ad eẽ ⁊ genitus eſt in tpe. a. b. primo cuius ꝓbõ eſt qm̃ non exiuit ad eẽ ante illud tẽ pus. q; ſic fuiſſꝫ anteq̃ eo mobile moueretur. ⁊ ſic motus erat ⁊ nihil mouebatur. tũ q; ſequitur q; idẽ motus demõſtrat⁹ fuiſſꝫ ſucceſſiue i dua bus partibus tp̃is. ſ. añ tp̃s. a. b. ⁊ in tpe. a. b. ⁊ ſic eẽt res ꝑmanens. nec ille motus exiuit ad eẽ poſt totũ illud tp̃s. a. b. q; cũ in illo tempore po naꝫ eẽ ſequereꝫ q; prius fuiſſꝫ q̃ exiuiſſꝫ ad eẽ q; non contigit nec exiuit ad eẽ totus ille motus i aliqua parte tẽporis. a. b. q; nõ in ꝑti parte ꝓ puta. a. c. nã quero an ipe motus habeat eẽ in parte ſequente. vꝫ c. b. vel nõ. ſi ſic igitur ẽ res permanẽs. ſi ñ cum mobile ponatur moueri pe: totũ tp̃s. a. b. ſequtur q; mouetur ꝓ ptem. c. b. ſꝫ tunc nõ ẽ huiuſmodi res diſtincta a ꝑmanẽtib⁹ p reſponſionem igiꝫ aliqd vere moueꝫ. nã hu iuſmodi re criſtẽte q̃ fruſtra ponꝫ talis res in quocunqꝫ ponaꝫ. Cum ergo ille motus nõ ere at ad eẽ añ totã. a. b. nec poſt ipſum totus nec in aliqua parte ipſius ⁊ aliquo tp̃e ereat ad eẽ. relinquiꝫ q; ꝑmo adequate fiat ⁊ capiat eẽ in tempore. a. b. poſito cũ hic idem motus nõ ſem per ſit ſed aliq̃ perdat eẽ quero q̃ aut . n . añ totum tempus. a. b. ⁊ hoc eſt impoſſibile. cum ñ ſit poſſibile aliquid deſinere eẽ anteq̃ ſit. nec ꝑ us corrumpi q̃ eẽ aut ꝑius q̃ generari. aut poſt totum. a. b. ⁊ hoc ẽt eſt impoſſibile ſiue b ponatur eẽ in iuſtanti ſiue in tp̃e . q; ſequitur q; tot⁹ ille motus aut aliqua pars eius habeat eẽ ſecũ dũ ſe totam in diuerſis partibus tp̃is ⁊ p̃io: ps motus ſiml' ſit cũ poſterioꝝ imobili ⁊ iterum ſe quitur q; mobile moueretur aliquo motu poſt vltimũ mutatum eẽ illius q; implicat contradi ctõem. aut tertio ille motus ꝑdidit eẽ totus i ali qua ꝑte tp̃is. a. ⁊ b. ⁊ hoc ẽ impoſſibile . q; non in ꝑma. q; tunc nulla ꝑs motus eẽt in ſequẽte ꝑte temporis. a. b. ⁊ cum mobile tunc mouetur vel eẽt poſtq̃ perdidit totum eẽ nec in ſecunda q; tunc aliqua pars precedens ꝑm ſe totam eẽt in diuerſis ꝑtibus temporis. Relinquitur ergo q; ſicut totus ille motus accipit eſſe primo in

tempore. a. b. et ps motus in parte tpis. sic tot⁹ desinit eē et corrumpit̄ primo ī eodē tpe. a. b. et ps ī parte. et sic p3 ɔña. Impossibilitatem vero consequētie ostendo multiplr̄ primo q: si alicui subiecto simul et eodē tempore primo acquiratur aliqua forma. verbigr̄a albedo et perdatur aliqua. s. dulcedo simul primo erit in eo acquisita albedo et perdita dulcedo. et eodem instanti primo erit albedo et non erit dulcedo. ergo si eadem essentia motus acquirit̄ simul in aliquo et deperdit̄ eodem instāti pmo erit per fecte acquisita et deperdita. et eodem instanti erit perfecta eius generatio et corruptio. et erit et non erit. Cōfirmatur q: omne q̈ est genitum quando ē primo genitum est. et omne q̈ est corruptum q̄n ē primo corruptū n̄ est. sicut vlr̄ omne q̈ est mutatum quando ē pmo mutatū ē in eo ad q̄d est mutatum si ad esse est in eē. si ad non eē in non eē. et sic in omni generatōe mutatōis. vt p3 ex. 6 phisicoꝝ. si igitur motus ē primo gēitus et corruptus eodem instantī ē et non est. Secūdo impossibile idem mobile eodē tempore primo acquirere vnū locū et perdere eundē vel vnam formā et perdere illam vel augmentari s3 aliquā quantitatem et s̄m eādem diminui nec aliqs mēte capere potest horu3 aliquod eē possibile. ergo eadem rōne impossibile est idem eandē essentiam quecunq3 sit illa eodem tēpore primo acquirere et perdere. Tertio p3 impossibilitas huius cōsequentis ex intentōe phi. 8. phisicoꝝ et Com. ibidem comēto. 62. et sequente vbi pro manifesto principio sumūt eē impossibile simul eē generationem et corrupcione3 eiusdem. ymo nec eē posse vnam post aliam sine tempore medio. Itē phs et Com. 5. phisicoꝝ. comento. 14. fundant vnam rōnem super h̄ q̈ nihil corrumpit̄ dū generatur tanqua3 super manifesto fundamento ad probandum q̈ motus non generatur.

Quarto idem p3. nam impossibile est idem quacunq3 virtute simul in eodem instanti. vel eodē tpe p° creari et anihilari et h̄ null⁹ negaret ergo ex eadem cā impossibile est idem simul generari et corrumpi. et semper intelligo q̈ non solum totū cathegorematice sed et quelib3 eius ps̄ in eodem tpe primo generet̄ et corrumpat̄.

Tertia rō si motus sit talis res. sequit̄ q̈ res que mouet̄ vel simul hab3 infinitos motus eq̄les s̄m duratōem. vel q̈ añ motū quē h3 successiue habuit infinitos quoꝝ quilib3 fuit tant⁹ s̄m duratōem quantus est ille q̈ hab3 ɔsequēs quantum ad vtraq3 partem est falsum. pbo ɔsequen:iam. omne āt q̈ ī se hab3 actu aliq̄ entitate3 q̄ antea habuit tm̄ in potentia est iquātum huiusmodi mutatum ad ipam. h̄ p3. tum q: s̄m ipam se hab3 alr̄ q̄ prius. ac per hoc est mutatum. tū q: si non eēt mutatum sicut prius carebat illa entitate nec eam habebat in actu. sed tm̄ in potentia. sic et nunc eam non haberet in actu. tum q: omne quod prius fuit sub vno opposito et nunc est sub alio ē mutatū ex vno ī aliud. h̄ n. sonat nomē mutatiōis. vt dr̄. 5. phisicoꝝ. m. omne q̈ hab3 aliq̄ entitatem actu q̄ añ non habuit actu est huiusmodi. vt p3. omnis autem res que mouetur s̄m opp. hab3 essentiā motus q̄ anteq̄ moueretur non habuit. igitur est mutata ad ipam aut igit̄ res que mouet̄ prius habuit mutatōem seu motum illum quo est mutata ad motum datum q̄ haberet illum aut simul si prius. cum ēt motum secūdo datum habuit aliq̄n cū ante non habuit. igitur prius fuit mutata ad illum et habuit priorem et sic in infinitu3. Si vero simul cū motu quē h3. h3 ēt motū quo mutatur ad ipm alium et sic infinitum. sequitur q̈ simul habeat motus infinitos. Q̄ṁ aute3 omnis illi motus sint equales s̄m durationem siue ponant̄ simul siue sibi succedentes. p3 q̄m semp inequali tempore causat̄ motus et acquiritur res illa ad q̄ est motus s̄m opp. istam. vñ eisdem seu equalib⁹ diuisionibus diuidunt̄ alio quin vel aliqua ps rei acquireretur sine motu. vel ore si minori tempore fieret motus q̄ acquireretur res aut si eēt eq̄. aliquando moueretur mobile et non acquireret̄ aliquid per motum illū nec deperderet̄ que oīa non sunt possibilia s̄m viam illam. falsitas ɔñtis p3 q̄tū ad primam ptem ex. 5. phi. et probatur rōne q: alias sequeretur q̈ impossibile eēt aliquid moueri post q̄ nō mouebat̄ q̈ sensui contradicit. p3 ɔña q: impossibile eēt aliquo motu quātūcūq3 paruo moueri nisi prius fuiss3 motū motu illi equali. et sic in infinitum. et per ɔsequens inter tps getis et tps motus succederent sibi infinite partes temporis eiusdem quantitatis. q̄d est impossibile. falsitas etiam secunde partis p3 q: non appet necessitas neq3 congruitas sed potius īpossibilitas per naturalem virtutem q̈ idem agēs causet in eode3 mobili sil' motus infinitos equales. Quarto si motus sit talis res disticta. sequitur q̈ mobile simul acquirat duas res distinctas. s. ipsu3 motum et rem permanētem s̄m q̄ est motus. quarum neutra est intrinseca. alteri igitur p potentiam diuinam possibile erit q̈ acquirat vnā sine altera videlicet rem illā pmanētem. verbi gratia locum vel qualitatem non acquirendo seu non habendo rem illam successiuam ex quo sequitur q̈ poterit successiue ɔtinue eē alio et alio loco. et per cōsequens moueri de loco ad locum sine alia re. et sic moueri sine motu s̄m viam illā. q̄d reputāt impossibile et s̄m veritatem sequit̄ q̈ frustra ponit̄ talis alia res cum ad eā ponendam n̄ cogat necessarie rō nec euidentia aliqua aut etiā auctoritas q̄ negare non liceat. silr̄ eē possibile erit q̈ acqrat motū non acquirēdo rē pmanētē. verbigr̄a assensum non acquirendo locū vel denigratōem non acqrendo nigredinem. et per consequens aliquid poterit ascendere non mutando locum nullo modo. s. acqrēdo vel deperdendo. aliqd albissimum denigrari non acqrendo nigredinem nec albedine3 vllo modo pdendo. et nō solū hoc. s3 ēt sequit̄

tur q; aliqd poterit perpetuo ascendere assensu eque veloci sicut ẽ assensus sagite iacte in sursũ ⁊ tñ nunq̃ plus distabit a terra q̃ mõ .ponatur q; mõ quiescit q; nimis est absurdũ ·ꝫ ꝓña q; vt probatum est possibile erit q; totum assensũ quo mobile ascenderet vsq; ad certam distantiaz possz de⁹cãre in eo esto q; locũ'ñ mutaret. hoc aũt posito adhuc ipm possz ascendere ad distantiam illam mutando locũ vel igit̃ mediãte alio motu ·⁊ tunc eadẽ rõe illũ motũ possz in tp̃e ꝓñte tp̃s p̃mutã cãti cãre . esto q; nõ acgreret alium locũ ⁊ sili rõe infinitos tales successiue. Si vero diceret̃ q; p̃mo cãto puẽiret ad distãtiã illã sine motu hr̃ ꝓpositum ·q; eadẽ rõe frustra ponit̃ unq̃ talis mot⁹. Eodẽ mõ q; aliquod albũ posset ppetuo motu vniformi deniĝrari ⁊ nunq̃ eẽt nigrũ aut mm⁹ albũ . Et ꝓfirmat̃ ẽt q; ꝫ opp. mot⁹ quoddãmõ ẽ ꝓz forma q̃ ipo mediãte acgrit̃ . vñ ipe ꝫ eos ẽ q̃si via ⁊ rõ vel mediũ acgrẽdi formã ·⁊ iõ p virtutẽ diuinã poterit cãri sine illa. Iz ſm veritatẽ sequat̃ q; ẽt ei⁹ illa poterit cãri sine illo si sic distigua tur. vt dic opp. Quinto si mot⁹ eẽt aliqua huiusmõi res sequeret̃ q; eẽt aliqua vera res extra aiam ꝓstituta ex ptibus. quaz nulla ẽ vel eẽ pt in rez nã. ⁊ sic aliqua vera res eẽt ꝓstituta ex impossibilib⁹ q̃ absurditatem nõ cõcederet aliqs sane mentis. ꝓña ꝓbat̃ qm̃ ſm istos q̃libet ps motus est preterita vel futura ·⁊ neq; preterita ẽ neq; futura ẽ. vt cõceũt. sed q; ẽt neutra possit eẽ ꝓbo. nã si preterita posset eẽ. vel posset eẽ exñs precise p̃terita · sicut nõ est vel exñs pñs vl exñs futura. nõ primo mõ q; sequeret̃ q; ẽt ipa nũc ẽ. qd̃ negãt. nec ẽo mõ q; ſm ipos quelibet pars motus ẽ diuisibilis ſm proiem ⁊ posterio rem nec alr̃ est possibile. igit̃ non ẽ possibile q; aliqua sit pñs. p̃terea eadẽ rõne totus vnus motus magn⁹ posset eẽ pñs ⁊ simul. nec tertio mõ q; eadẽ rõe nũc de fcõ ps futura est. qd̃ negãt. sili mõ põt ꝓbari q; nulla ps futura põt eẽ. Ad hãc rõnem forte diceret̃ iurtã doctrinã aliquoz. qd̃ ad eẽ rez pmanẽtiũ habẽtiũ ptes requirit̃ co existẽtia ptiũ. sed ad eẽ rez successiuaz non requirit̃ coexñia ptiũ sed sufficit ordo ⁊ ꝓtinuitas. ⁊ sic est in ptibus motus · nã ps futura sequit̃ p̃teritã ⁊ ibi ꝓtinuat̃ mediãte mutato eẽ pñti. ⁊ rõe talis ordinis ⁊ ꝓtinuatõnis dr̃ q; motus habz esse ⁊ ẽ res vera. Iz non pmanens. Hec solo nulla est · tũ q; cũ nullũ totũ sit aliõ q̃ oẽs sue ptes seu proprius loquẽdo q̃ oia. quoz quodlibet ẽ ei⁹ ps. vel saltem quodlibet ꝓstat ex partib⁹ suis impossibile ẽ aliquod totũ eẽ nisi sit q̃libz ps eius · tũ q; nõ est intelligibile q; aliqua nõ entia nec possibilia eẽ entia ꝓtinuẽt̃ alicui enti · aut in simul entitatem aliq̃ constituant · vñ possz eq̃liter dici q; Iz chimera nihil sit neq; tragelafus. ꝓtinuant̃ tñ ad inuicẽ mediante aliquo ente . ⁊ q; simul sumpta vel precise ipa. aut ẽt cum aliquo ente sunt vna entitas ꝓstituta ex chimera ⁊ tragelafo ⁊ entitate vna q; nullus sapiens di

ceret. tum q; mutatũ eẽ nulla entitas est qualẽ fingiunt vt ꝓbabit̃ i sequẽti ꝛclusione. tuz quia esto q; eẽt aliqua entitas talis cũ ps futura motus non succedat preterite neq; transeat in preteritũ nisi p presens. aliogn nõ ꝓtinuaretur sibi mediãte mutato eẽ pñte vt dicũt. Sequitur q; tota pars futura transibit in' p̃teritũ p pñs per sua mutata eẽ precise q; ſm ipos nihil ex motu p̃ter mutatũ eẽ põt eẽ pñs . ⁊ sic viterius sequitur q; cõponatur precise ex mutatis eẽ sibi succedentib⁹ ac p hoc tp̃s ẽ ex istantibus. ⁊ ꝓtinuũ ex indiuisibilib⁹ cui⁹ oppositũ demõstrat̃ .6. pbz.

Sexto si motus eẽt talis res vt fingũt motus nõ eẽt actus entis in potentia ſm q; i potentia. ⁊ per ꝓñs cũ sic diffiniatur motus · vt suppono ex .3. pbz · ⁊ ipsi ẽt ꝓcedũt · sequitur q; nullus motus est motus. ꝓña ꝓbatur · q; nec ps preterita est actus mobilis nec futura nec neutra est. ⁊ neutram mobile hz actum nec aliqd aliud ipsius motus ẽ p̃ter p̃teritã ptẽ ⁊ futurã. igitur mobile nihil hz motus nec ſm aliqd sui motus est act⁹ illi⁹ nec põt dici q; iõ mot⁹ dr̃ ⁊ est act⁹ mobil' q; mutatum eẽ q; ẽ aliquid ei⁹ ẽ actus mobilis nam ſm istã ymaginatõem mutatũ eẽ est penitus indiuisibile, actus aũt positus i diffinitõe motus significat perfectõem mobil' seu actum diuisibilẽ ſm Com · 3. pbz · cometo. zi. vñ dicit ipse q; pfectio accepta in diffinitõe motus que ẽ tã q̃ genus nõ inuenit̃ in trãsmutatõe que ẽ in generatõe . ⁊ subdit q; cã i b ẽ qñ forma ẽ indiuisibilis. Et ꝓpterea nõ est dare tale indiuisibile q; vocant mutatum eẽ. vt in sequenti ꝛclusione patebit. Secũda conclusio ẽ q; nõ est aliqua res extra aiam dist̃icta ab oibus rebus pmanẽtibus talis qualem dicũt eẽ mutatũ eẽ. hãc sic ꝓbo primo. Si. n · sit aliqua huiusmõi res acciptatur aliqd̃ mobile q; continue mouetur . tunc arguo sic aut aliqua huiusmõi rez idiuisibiliũ q̃ vocant̃ mutata eẽ est i b mobili plusq̃ p istãs aut nulla ẽ plusq̃ p istãs i ipo mobili. Iz neutrũ põt vere ꝓcedi ergo ꝛc · nõ · n. põt dici q; ẽ plusq̃ p instans · sic. n. aliqd̃ singlare mutatũ eẽ eẽt i mobili p tp̃s · Et quo vltra sequtur q;, cuz in illo tempore mobile sic continue moueatur ⁊ i quolibet instanti illius tẽporis hẽat aliud mutatũ eẽ ſm imaginationez eorum simul in eodem mobili eẽnt plura mutata eẽ i ipso successiue causata · hoc autem est impossibile ſm dicta sic opinãtium quia qua ratione vnum mutatum esse manet i mobili cũ sequẽtib⁹ eadẽ rõne quodlibz medians inter illa mutata eẽ · ⁊ p ꝓñs ẽt motus oĩs cõprehẽsus ab illis mutatis eẽ alioquin cũ i quolibz motu sint pl'a mutata eẽ. si aliq̃ ps motus desijsset nõ qõlibz mutatũ eẽ remansisset ⁊ sic vltra sequitur q; vna ps motus erit imobili simul, cũ sequentibus q; motui repugnat. ⁊ cuilibet successiuo ſm ipos. Nec ſm põt dici. ſ. q; nulla sit plusq̃ per instãs · q; hoc non est naturalr possibile de aliqua re sicut probatum fuit in p̃mo li. di. 17. q · 2. articulo. 2. ꝓbatur eti

am auctoritatē ꝓbi.8.ꝓbꝫ in illo.c·q aūt loci mutatio vbi ait·qđ inconuēiens videbit si fcm̄ mor necesse est corrumpi ⁊ nullo tpe permanere vbi vult manifeste q omne ens fcm̄ pmanet in eē per tpꝰ ⁊ nō tm̄ per instās.⁊ b ibidē comē to.63.ꝓbat Com̄.d.omne gnātum bz eē i actu ⁊ oē etns in actu ē in tpe ōmonstrato.alꝫ natu ra ageret ociose.vñ volunt erꝑsse ibidem q im possibile est corruptōem alicui⁹ rei sequi eius ge neratōem sine tpe medio·⁊ p hoc tanq̄ p pncī piū ꝓbant ipossibile eē duos motus ōnos suc cedere sibi in codē mobili sine quiete meuia. ſz si mutatū eē aut aliqua alia res sit tm̄ per istās generatio eius ⁊ corruptio non mediabuntur tē pore.vt pz. Nec vz dicere q pbs ⁊ Com̄ .lo quunt̄ de rebus permanētibus.non autē ō suc cessiuis·q: ratio eoꝝ equalr ꝓbat de omnibus si aliquid ꝓbat silr possz quis dicere q loquū tur de substantijs nō de accidentib⁹ vl'igit̄ dcm̄ ⁊ rō eoꝝ vz in oibus vel in nullo· Secūda rō suppono duo demōstrata·6.pbꝫ.vnum ē q oē q mutatū ē qñ primo mutatū ē ē ineo ad quod mutatum ē·aliud est q oē mutatū eē mēsura tur instāti q vtiqz gnāliter verꝫ ē de omni mu tato eē siue sit translatū eē siue augmētū vel di minutuz eē seu alteratū eē vel generatum esse vel corruptū eē.q: equalr ō oibus ꝓbat rō fcā ibi.his suppositis accipio aliquā talīū entitatū que vocant̄ mutata eē.⁊ sit.a.constat q b ali quando est genita ⁊ aliqñ corrupta ex ꝓus dcis ergo bz gēituz eē ⁊ corruptū eē ꝑm ipos qui sic loquunt̄.Et si dicat̄ q ē genita absqz tm̄ re q̄ est genitū eē ⁊ corrupta absqz corrupto eē cōce ditur ꝓpositū.pari.n·rōne nō ē necessarium in alijs tales res fingere.Ex his arguo aut genitū eē ipsius.a·⁊ eius corruptū eē sunt simr aut vnū ꝓius alio.Si sil'igit̄·a·sil'ē ⁊ ñ est.pz ꝙa ex p ma suppositōe si vnū ꝓius alio igit̄ sunt in alio ⁊ alio iustāti ex secūda suppositōe · sed cū inter quelibz duo instantia sit tpꝰ mediū·sequitur q a sit in toto tpe illo medio inter suū gēitum eē ⁊ suū corruptū eē.⁊ per ꝙsequens .a .mensurat̄ tpe.qđ est ō suppōnem ꝑam. Sequunt̄ ēt hec iconuenīētia tacta i ꝑma rōne huius ꝙclusiōis.

Tertio aut mutatū eē est aliqua res intrinse ca mot⁹ aut aliqd extrisecū sibi necessario tamē cōcomitans ipm in subiecto· aut aliquid extrin secū contingenter se bñs ad motum .sic q ali quid possit moueri non bñs aliqđ mutatū eē ꝑ mū non pōt eē q tm̄ ipsi magis vident̄ opinati dicentes q mutatū eē ē quoddā idiuisibile mo tus sicut dicūt punctū eē indiuisibile linee intri secum b inq̄ eē nō pōt·q: aut mot⁹ infra essen tiā suā includit precise talia mutata eē ⁊ nullaz aliā oio entitatem que non siti vnum vel plura mutata eē p̄cise.⁊ tūc sequitur q motus compo nit̄ ex solis mutatis eē.qđ reꝓbatur.6· pbꝫ · aut icludūt aliq̄ entitatē ꝑter mutata eē q̄ nec est mutatū eē vnū vel plꝰ aut precise ex eis inte grata.⁊ si sic oz q ipa vel nullū mutatum eē i

cludat vl' aliq̄ sui partē habeat·que nec sit nec includat aliquod mutatum eē.Qualibz aūt ta li data sequit̄ q mobile bñs ipam moueatur ⁊ sic mutatū sine tali mutato eē ac p hoc vanuz ē ipm ponere·b ꝙña pz q: per quātūcunqz spa cium mobile moueat̄ per illam partem motus in qua non claudit̄ aliquod mutatū eē certum est q ipm ꝓius est motum ad mediū spacij q̄ ad vltimum ei⁹·⁊ sic est mutatū sine tali re ficta Scōm ēt nō pōt dari q: cū in quelibz instāti tē poris mensurantis motum cōtinuū sit verum.a. eē mutatū ad aliqd spaciū oportebit dicere q ē quedā multitudo ipoꝝ mutatoꝝ eē sibi imobili succedētiū adequātiū i duratōe totū motū quo moueť mobile in illo tpe.⁊ sic eadē mēsura ad equata mensurabit̄ illa multitudo mutatoꝝ eē cum illo motu.⁊ pz hec ꝙña qñ si non adequa ret ipm motū tā aliqd eēt ipsi⁹ motus qñ nullū eēt mutatū eē.⁊ sic aliqd eēt mutatū sine muta to eē.qđ ē ꝓpositū ·ꝙñs,aūt falsum q: cū quod libz mutatū eē mensuret instanti si aliqua mul titudo ꝓcise pl'a mutata eē includens mensu raretur ꝑmo aliquo tpe·illud tpꝰ eēt cōpositus ex solis instantibus·vt pz ex.6·pbꝫ . Tertiuz ēt dari non pōt ꝑp ea que ō ꝑm dcā sunt.Et ni hilominus si daret̄ hr ꝓpositum q: ex quo ta lia mutata ꝙtingenter sequunt̄ motum possibi le erit aliqd moueri ⁊ motū eē sine talibus enti tatibus. Tertia cōclusio ē q mutatio subiecta nō est aliqua res indiuisibilis mensurata instā ti' distincta' ab oibus rebus permanentibus vt fingunt.b aūt cōclusio efficaciter ꝓbatur p ꝓi mam ⁊ tertiā rōnem ꝑe conclusionis. ꝑter illas vero adduco aliā rōnem·Si.n·mutatio sit aliq̄ talis res distincta a mobili ⁊ a re ad q̄s ē muta tum ⁊ a qua est mutatum.sequit̄ q mutatōnis sit mutatio in infinitum ac p b qñcunqz aliquid mutatur sunt i eo simul actu infinite mutatōes ꝙñs falsum est·ꝙña ꝓbat̄ q: sicut subiectū ha bēdo actu rem ꝑmanentē q̄s añ non habuit est mutatū.sic ipm habendo actu rem illaz que dr mutatio q̄s ꝓius non habuit est ꝑm illā ⁊ ad il lam mutatum.⁊ hoc pz per ꝓbōnes inductas i tertia rōne ꝓme ꝙclusionis.igit̄ habet in se mu tatōem q̄ formalr est mutatum ad ꝑmam mu tationē·Et eadem rōe sequit̄ q habeat terti am.⁊ sic deinceps in infinitum · vel oportebit di cere q est mutatum ad aliq̄ entitatem sine mu tatōe distincta ab illa entitate qua sit mutatum ad ipam ⁊ qua rōe b poterit poni in vna pote rit ⁊ in qualibz.nec rō coget ad oppositum i vna plus q̄s in alia.frustra ergo ponit tales res·b cō clusio amplius patebit ex ꝓbōnibus specialiū cōclusionū que inducentur. Secūdo in ꝑāli ostēdo ꝓpositū de quolibz genere motus ⁊ mu tationis.⁊ primo de motu locali. ⁊ q ipe nō sit talis res inconcusse ꝓbat̄ p omnes rōnes fcās ad ꝑmam conclusionem.in ꝑāli aūt articulo p mo sic aliquid pōt moueri localr sine tali re. er go motus localis non est talis res.ꝙña patet.p

batur añs·aliquid potest eē in aliquo loco ꝑmo in quo imediate non fuit ipm ꝛ omnes ptes ei⁹ nec imediate post erit ꝛ erit in aliquo in quo nō est.ꝛc.Certuꝫ est aūt ꝙ tale locatū vere mouetur localr quando b̄ erunt vera de ipso.sed ad b̄ non est necessarium fingere aliquā rem ꝓter permanētes·per hoc.n· ꝙ dico ipm non fuisse imediate in hoc loco nulla talis res significatur eē in ipso·pz.n.per hoc ꝙ ē in hoc loco aliqua res in ipo est necessaria ꝓter ipm ꝛ locuꝫ.aut si pōat aliqs respectus vt aliqui volunt nihil ad ꝓpositum cum respectus huiusmodi non sit res distincta ab oib⁹ ꝑmanētib⁹ nec sit mot⁹ aut ps eius ēt ꝑm ipsos oppinantes· Secūdo oīs actus feribilis inquantum huius ē latio aliqua res permanens ē huiusmōi ergo aliqua res ꝑ manēs est latio ꝛ vltra igit̄ i nullo ꝙfertur seu localiter mouet̄ est aliqua latio ab omnib⁹ rebus permanentibus distincta.maio: pz ex diffinitione data·ꝫ.pb̄z.mino: ꝓbatur. nam illi⁹ rei permanentis que continue partibilr acquiritur ab eo ꝙ ꝓtinue fertur·siue que continue fertur ptibiliter fit locus eius ꝙ ꝑm ipam mouet̄ localiter aliqua pars est actu locus eius vl' ptis ipius cuius immediate prius non fuit loc⁹ actu sed potentia tm̄ q̄ius aliqua pars eius fuit loc⁹ partis illius. Item imediate post aliqua pars erit actu locus eius ꝙ fertur vel sue partis que tm̄ in potentia est locus eius.Cuꝫ igitur ois potentia dicatur respectu actus .vt patet·9·metha.illa pars que est actu locus.ꝛ ad q̄ mobile fuit in potentia est actus eius.Rursus ꝙ ipsius rei que continue fit locus imediate aliqua pars acquiretur ꝛ erit actus eiusdem que nōdum est locus eius nisi in potētia.ꝛ b̄ per se sibi ꝙuenit i quantum huius.alioquin non continue acquireret̄.sz eēt complete acquisita · pz ꝙ ipsa res permanens que continue acquiritur inquantū huius est actus feribilis inquantum est feribile·ꝛ sic pz mino:.ꝛ per ꝓ̄s ꝙ ipsa est latio .Cū igit̄ omne ꝙ continue fertur ꝓtinue suo modo aliq̄ rem permanentem sic partibiliter acquirat nam omne tale mouetur de loco ad locum·accipiendo locum cōiter·sequitur ꝙ omnis res q̄ localiter mouetur·est res aliqua permanens.ꝛ per ꝓsequens res aliqua permanens est latio.ꝛ si sic nulla alia res ꝓter permanentes est ponēda que sit latio·ꝙ: tunc cuiuslibꝫ essent due latōes·qō superfluum eēt.Et si dicatur ꝙ locus non est actus mobilis cum non sit subiectiue in eo·dicendum ꝙ hoc non vꝫ qm̄ non ois actus est subiectiue in eo cuius est actus ·actus enim actui non est in ipso.sed in passo.vt pz·ꝫ·phisi co:um sic nec actus transmutabilis est in ipso vnde sicut notat Com̄·ꝫ.phisico:um·comento 4·motus non habꝫ diffinitionem dictaꝫ vniuoce.ꝙ: iō ē ꝙ: act⁹ n̄ dr̄ vniuoce i oib⁹ motib⁹·aliter.n.translatio est actus translati·ꝛ alr altratio eius ꝙ alteratur.illi.n·extrinsecus. b̄ autem intrinsecus·i·formaliter inherens. Tertio si motus localis essꝫ res distincta a permanentib⁹ existens immobili·vt dicunt·sequeretur ꝙ omne motum localiter per se mutaretur ꝑm aliqd esse.ꝙsequens falsum.consequentia patet quia omne huiusmodi motum acquireret in se nouā formam.s.·motum ipsum·ymo ꝛ plures acquireret ꝛ plures perderet.pz quod plures partes motus successiue perderet ꝛ acquireret.falsitas consequentis patet per pb̄m.8.phisico:um in ult̄o.c·at vero de facientibus ꝓncipium.In quo ꝓbat translationem esse primum motuum.dicit enim ibi ꝙ ꝑm hūc solum motum nihil mutatur in esse ꝙ mouetur. vult enim ꝙ sic mobile mutet locum ꝙ per se non mutat aliquod esse·Contra hoc autem videtur esse dictū Comen.ꝛz.metha·comento.40.vbi dicit ꝙ mot⁹ celi est possibilis ex se·necessarius autem ex alio q:.s.habꝫ esse ab al o.s.a motore.ꝛ dicit ꝙ fit a motore eterno ꝛc.b̄ autem de nulla re permanente verificarii possunt nō eiꝫ de celo. tū quia ipsum est necessarium in sua substantia ꝑm Comen·ibidem.tum quia ipsum non fit a motore secundum intentionem Com̄.vt supra patet·q.ꝓma. nec possunt verificari de loco circa quē mouetur ꝓpter eandem causam .nec aliq̄ alia res permanens causatur ibi. marime.n· hoc videretur verum de ipso vbi.Sed vbi non est alia res noua eristens in celo.vt infra ꝓbabitur·d.ꝛ.Relinquitur ergo ꝙ si aliqua entitas successiua que est motus qualem dicunt eē sic oppinantes. Ad b̄ aūt dicendum ꝙ non est intentio Cōmētato:s ꝙ motus sit aliqua entitas eterna causata a motore in ipso celo que sit ex se possibilis ꝛ necessaria ex motore·constat.n etiam secundum istos sic oppinantes ꝙ nulla entitas motus est necessaria a motore .ymo q̄libet est contingens ꝛ desinit esse.ꝛ nullam est significare q̄ nō desinat eē secundum ipsos. sed cum dicit motum fieri a motore ꝛ eē eternuꝫ ꝛ necessarium ex eo non aliud intelligit q̄ ꝙ celū mouetur eternaliter ꝛ necessario a motore eterno .propter hoc autem non est necessarium aliq̄ talem rem fingere in celo causari·Et sic motor celi est sicut monēs ꝙ nō agēs. ꝑm istos autem esset etiam agens ꝛ non solum mouens. ꝛ vlr omne mouens esset agens·cuius contrariū idem Comentato: eodem libro dicit comento zꝫ. Secundo idem ꝓbo de alteratione·ꝛ ꝑmo quidē similiter ad primam rationem fcām de motu locali·Quoniam non posita illa re distincta a subiecto ꝛ qualitate que acquiritur vere potest aliquid alterari·igitur illa non est ponenda.antecedens ꝓbatur· nam hoc solo posito ꝙ subiectum habeat aliquam partem form̄e q̄ ante immediate non habuit ꝛ immediate ante q̄ habebit q̄ non habet ipsum vere alteratur·hec autem possunt esse sine illa re tertia .ergo ꝛc. Secundo qualitas que continue fit q̄ comuniter dicitur fluens est alteratio·igitur nō eīt aliqua res talis distincta a qualitate que fit

alteratio · vt fingit opp · ꝓsequentia patet quoniam tunc in eodem essent simul due alteratões dum vna ꝓcise qualitas acquireretur q̄ est superfluum ponere ⁊ essent aliqui motus de genere permanentiuꝫ ⁊ aliqui de genere successiuoruꝫ ⁊ multa alia irrationabilia dicta sequerent. antecedens vero ꝓbat̄ · qm̄ huiusmodi qualitatis inquantum aliqua pars est actus eius q̄ alteratur. ⁊ imediate post aliqua erit actus ad q̄s ipsum nunc est in potentia · ac per hoc ipa ē actus alterabilis inquantum ipsum est alterabile · igitur est alteratio. Confirmatur quoniam illa re tertia posita quā ponunt nullo mō poterit apparere q̄ sibi cōueniat diffinitio ꝓdicta motus magis q̄s forme que partibiliter acquiritur. per hoc patet q̄ non vꝫ obiectio que consueuit fieri de forma remissa que vtiq; est actus icompletus. ⁊ est actus subiecti que est in potentia. adhuc ad similem formā. ⁊ tamen ipsa non est motus · non vꝫ inq̄s. quoniam ipsius forme remisse nihil est in potentia. sed tota est in actu. ac per hoc nec eius subiectum est in potentia ad aliquid ipsius forme remisse. ideꝫ sit i potentia ad aliquid forsan simile q̄ nihil eius est. ideo ipsa ideꝫ sit actus entis q̄ quidem est in potentia non est tamen actus eius inquantum ipsum est i potentia cum ipsum non sit in potentia ad aliquid eius. ac per hoc ipsa ñ est motus cum ipe sit actus eius q̄ est in potentia · ⁊ sm q̄ ipsum est in potentia ꝓpter q̄ de rōne motus est q̄ aliquid eius sit in potentia · vnde illud ꝓcise q̄ de motu est in actu non est motus nec ꝓcise illud q̄ de ipso est in potentia sed vtrūq; simul. Et hoc est q̄ dicit Coñ. 3. phisicoꝝ. comento · 37. vbi ait infinitum ee in re non ē nisi sm potentiam existentem in ea quēadmodum differentie substantiales plurium rerum que conseruant suum ee in coniunctione potentie cum eis vt in rebus quarum ee est in motu. verum enim quedam sunt in puro actu vt homo demonstratus · ⁊ q̄dam sunt sm q̄ potentia admiscetur cum actu ⁊ si potentia non fuerit non erit actus vt dies. hn · nomē dr̄ de parte temporis · ⁊ tempus ē cuꝫ motu. ⁊ vlr omne q̄ est cum motu hn Coñ · ⁊ ꝓpterea. 5 · phisicoꝝ comento. 21. dicit q̄ diffinitio motus data i. 3°. non verificatur de generatione ⁊ corruptõe non est perfectio siue actꝰ diminutus de genere eius ad quod est motus. s. de genere perfectionis complete · ⁊ iam in hoc ē qm̄ forma est indiuisibilis eius · supple non potest ee aliquid in actu ⁊ aliquid in potentia. Itē Auice. 2. suffi · c. 1. eoꝝ inquit que sunt quedā sunt in actu omnimodo · quedam vero sunt in actu sm aliquid ⁊ sm aliquid in potentia. ⁊ impossibile est vt aliqua res sit i potentia omnimodo que non habeat ee in actu aliquo modo · ⁊ statim post dicit q̄ motus est de numero eoꝝ que sm aliquid sunt in potentia. ⁊ sm aliquid in actu. ⁊ ex hoc dicit Coñ. vbi supra q̄ ē actus permixtus potentie. forma vero remissa non est sm aliqd eius i potentia · vnde vt dicit Auicena nigrum ⁊ n. cum sit nigrum in actu nō restat i potentia aliquid de tota nigridine q̄s habꝫ. ⁊ q̄dratum cum sit quadratum in actu non restat in potentia aliquid de tota quadratura quam habet. Sed mobile quādo fit mobile in effectu putatur q̄ adhuc sit in potentia mobile ꝓpter vniuersalitateꝫ totius continui motus ⁊c. talis est forma que continue fit que etiam consueuit nominari fluens a multis · vnde aduerte q̄ motus non supponit ꝓcise ꝓ re que ē actualiter actus mobilis nec ꝓ ea que est tantum in potentia sed simul ꝓ hac ⁊ illa. hec conclusio etiā ꝓbat̄ auctoritatibus Coñ. ipse si quidem. 3°. phisicoꝝ comento. 4 · dicit illam opp. esse veriorem que dicit q̄ motus non differt a perfectione ad q̄s vadit nisi sm magis ⁊ minus · i. sm completum ⁊ incompletum. nam motus est actus incompletus ⁊ imperfectus vt ibidem dicit pbs · Item. 5. phisicoꝝ comento. 17 · dicit q̄ illud ad q̄ est motus est de natura motus · Et in. 48. dicit conuersam scilicet substantia motus est de natura eius ad q̄ est. Itez ibidem comento. 21. dicit q̄ perfectio est actus posita in diffinitione motus est perfectio diminuta de genere eius ad q̄ est motus scilicet de genere perfectionis complete verba sua sunt.

Item comento · 31. dicit q̄ causa conuenietie ⁊ diuersitatis specifice motuum est conuenientia. ⁊ differentia specifica eoꝝ ad que sunt. ⁊ plura alia dicit et qbꝰ inuit mānifeste se sentire q̄ motꝰ nō ē alia res ab ea ad q̄s mobile mouet.

Tertio idem ꝓbari potest de augmento ⁊ decremento · naꝫ aliquid potest vere augeri absq; tali re successiua distincta. ergo illa non est ponenda · antecedens ꝓbatur. sicut enim ipi ponunt q̄ illud q̄ augetur acquirit simul illam rem successiuam ⁊ quantitatem qua fit maius. sic si solam quantitatem acquireret augeretur ⁊ fieret maius · vnde potest sic argui · si augumtum esset res distincta a quantitate per q̄s augetur q̄ augetur non eet augumentum neq; illō augeretur. si absq; illa re tertia quantitas illa subiecto acquireretur · hn de se est euidens · sed consequens est falsum. illo enim posito non dubium q̄ illō fieret maius ⁊ augeretur simili modo potest formari prima ratio de motu locali ⁊ prima de alteratione. ⁊ hec forma cōtra aduersarium videtur validior. licet virtus sit eadem. Quarto illud ipsum ꝓbatur de generatione subita. ⁊ primo per primam rationem factam ō mutato esse. nam secundum illam ymaginationem oportet dicere generationem subitam habere esse tantum per instans q̄ destruit illa ratio. Item per rationem tertiam ibidem factam. Item per rationem factam ad ꝛo ꝓbandum de mutatione in generali. Preter illas aūt arguo sic possibile est habere materiam aliquam entitatem actu in se ad q̄s fuit prius in potentia esto q̄ non sit aliqua res distincta ab

illa entitate ⁊ a mā que sit generatio illius. ergo generatio non est talis res qualem dicunt. ꝓsequentia patet quoniam quandocunqꝫ mā recipit actu aliquam entitatem q̄s ꝑius hēbat tantum in potentia. tunc est vere generatō. mutatur. n. tunc de non eē ineſſe. ⁊ omnia que requruntur ad generatōis rōnem tunc cōcurrūt si ergo sine tali re que ab aliis fingitur hoc i ali quo potest eē superflue in quoq̄ ponitur. sed ꝓbo antecedēs. cum enim materia recipit ali quam formam substantialem vel accidentalem in actu q̄s ꝑius habebat tantum in potētia aut necessario est ibi vna tertia entitas distincta a materia ⁊ a forma que est generatio illius forme aut non si non habeē ꝓpositum si sic igit̄ materia habꝫ tunc ꝑimo illam tertiam entitatē actu ad q̄s tñ fuit in potētia aut ergo habꝫ quādam aliam distinctam a tribus predictis entitatib⁹ que sint generatō illi⁹ tertie aut non'. si non habetur ꝓpositum si sic queratur de illa. quarta vt ꝑius. ⁊ sic vel erit deuenire ad aliq̄s entitatem que sic actualiter recipietur de nouo in materia q̄ non erit aliqua alia qua fit ei⁹ generatio. ⁊ habebitur tunc concessum añs. vl'oꝫ dicere q̄ simul actualiter sunt in materia infinite eiusmodi entitates. quod est falsum. simili modo ꝓbatur de corruptione. Cum enim materia perdit aliq̄s entitatem seu ꝑimo nō hꝫ actu aliq̄s entitatem q̄s ꝑius habebat aut simul habꝫ aliq̄s entitatem distinctam que est corruptio ꝑime aut non semper. si ōn semper habeē ꝓpositum. vt supra. si semp igitur cū pdit illaꝫ corruptōem ꝑime entitatis habꝫ aliam corruptionem ꝑime corruptionis. ⁊c. vt añ. preterea communiter de vtraqꝫ si generatio ⁊ corruptio sint res distincte a permanentibus ⁊ ab inuicem vt dicunt sic opinantes. sequitur actualis infinitas eiusmodi entitatum. nam cum materia aliquaꝫ formam perdit. verbigra aer lumen cum obscuratur ibi est noua entitas que est corruptō luminis ſm illam viam igitur est ibi generatio illius noue entitatis. puta obscurationis. ⁊ cum illam entitatem que est generatio obscurationis perdat aliquando materia erit ibidem entitas alia que erit corruptio illius generationis. ⁊ cum ꝫ corruptio ēt sit noua entitas in materia. ⁊ ibi generatio eius ⁊ illius generationis iterum corruptio. ⁊ sic semper cuiuslibꝫ generationis corruptio ⁊ corruptionis generationis in infinitū. ⁊ cum tanta hec̄ multitudo generationum ⁊ corruptionum non excedat durationem vnius istātis. sequitur q̄ omnes ille entitates in eodem istanti sunt in mā. Et predictis igitur apparꝫ euidenter q̄ cum aliquid moueē non sunt ibi tres res distincte. vna vꝫ que moueē alia q̄ acquiriē ⁊ tertia tā ab hac q̄s ab illa ⁊ ab vtraqꝫ sil'distincta que sit motus vt fingit opp. recitata. sꝫ ea deꝫ ipsa res q̄s mobile continuo acquirit ſm q̄ est act⁹ eiusdem incompletus cum continua tēdentia ad complementum iuxta communem modum loquendi siue ſm q̄ est actus entis in potentia ſm q̄ in potentia. i. entis q̄ aliquid eius actu habꝫ q̄ immediate non habuit. ⁊ immediate aliquid habebit q̄ non actu habꝫ est motus. vnde sicut supra tactum est. nec illud ꝓcise q̄ mobile actu habꝫ nec ꝓcise illud q̄ habebit ⁊ ad q̄ est in potentia est motus. sed vtrūqꝫ simul ⁊ de vtroqꝫ simul verificatur ꝫ nomē motus. quapropter Lom̄. 4. metha. comento. 28. dicit q̄ motus componitur ex eē ⁊ non eē. ⁊ iō describiē sic motus est perfectio eius q̄ est i potentia in eo q̄ est in potentia per eē intelligens id ex motu q̄ actualiter est perfectio mobilis ⁊ per non esse illud quod non est sed esse potest pfectio eius. Et propterea non videtur debere absolute concedi. motus est actus sed cum additione tali entis in potentia inquantum in potentia. vel actus imperfectus. vt etiam tertio phisicorum dicit pbs propter rationem pretactam q̄s etiam explicat Lom̄. 3. phisicorum cometo. 54. vbi dicit q̄ motus est perfectio diminuta. q: ē coniuncta cum potentia. Idem sniali' ponit. 3. phisicorum comento. 57. ⁊ Auice. 2. sue sufficiētie. vt est supra prorime allegatum. vel si concedatur absolute. ꝫ est intelligēdū verificari de ipso ratione partis quoniam pars eius vtiqꝫ est actus' mobilis. per idem pꝫ q̄ non de quolibet motu recte dicitur q̄ est. verbigratia de alteratione cuius pars fienda non est siue etiam ꝓpꝛie vel impropꝛie ipsa dici possit habere partes ꝓpꝛie tñ dē q̄ aliquid alterat. Et ꝫ ſm dictuꝫ intelligi dꝫ per illud. alteratio est cuꝫ inuenitur ab auctoribus positum. per idem etiam pꝫ q̄ talis alteratio nō recte ⁊ ꝓpꝛie dicitur entitas vel res simpliciter. sed q̄ aliquid alterationis sit res ⁊ aliquid erit res. verūtamen quia nō solum ea que sunt. sed ⁊ ea que possunt esse soliti sumus entia etiam appellare. ac per ꝫ conueī entius ea quoꝝ aliq̄d ē actu ⁊ aliq̄d in potētia. possūt bono habito itellectu entia seu res dici. ideo Lom̄. ⁊ Auice. vt supra pꝫ motum ēt cuius pars est in potentia dicunt rem ⁊ ens. nec talis modus loquendi respuendus est si verus intellectus habeatur. aliquis tamen motus ꝓpꝛie potest dici eē sicut ille cuius q̄ꝫ non quelibꝫ pars sit actus mobilis q̄libꝫ tamen est. verbigra magnitudo aliqua existens que continue fit locus alicui⁹ q̄ ſm ipam moueē. q̄ aūt mot⁹ sit talis res pꝫ tū rōne. q: cuilibꝫ tali rei q̄ēit diffinitio mot⁹. vt supra ōclaratū ē de motu locali. ⁊ ō alteratione. ⁊ simili mō pꝫ de augumēto ⁊ nulli alteri competit diffinitio p̄dicta sicut diligēter aduertēti. bñ pꝫ tū ēt ex auctoritate pbi. 3. pbꝝ dicētis motū ñ eē ꝑter res ꝫ q̄s aliq̄d moueē. vbi Lom̄. comē. 4. dic q̄ via q̄ dic q̄ mot⁹ ñ differat a pfectōe ad quā vadit. nisi ꝫ magis ⁊ min⁹. ⁊ ē ō gnē illi⁹ pfectōis ē verior. Illa āt q̄ dic q̄ ē via alia ab illa pfectōe ē famosiō. ⁊ ait q̄ necesse ē q̄ mot⁹ q ē i ſbā iuēiaē i gnē ſbstātie ⁊ mot⁹ q ē i quātitate i gnē quātitatis. ⁊

silr q ẽ i vbi ⁊ qlitate. Itẽ. 5. pbꝫ comẽto no no. dic q ire ad calorem ẽ calor quoquomõ. ⁊ silr ire ad frigus. ire autem ad calorem est calefieri seu motus calefactionis. Sed quia vt dictum est. Motus est actus imperfectus ⁊ iõ motum ad calorez. dicit Comñ. eẽ calorem quo quomõ. quia videlz ea pars tantuz que ẽ i actu est calor. nam ea que est tantũ in potentia non est calor q̃uis possit esse calor. ⁊ ideo motus qui dicitur calefacio non proprie dicitur calor simpliciter ⁊ absolute sed calefieri vel calefacio ꝓpter q notãduz iuxt intentõem Comñ. ibidem q reruz secũduz quas aliquid potest moueri quedam continue acquirũtur ipsi mobili. ⁊ iste sũt motus vt dictuz est. ⁊ Comñ. vocat eas formas mobiles. Quedam vero non acquirũtur continue licet forte aliquãdo sic acquirebant. ⁊ iste non sunt motus. ⁊ Comñ. eas vocat quiescẽtes prime proprie loquendo secũdũ Comñ. significãtur infinitis verborum vel nominibus significantibus actum verbi. verbi gratia res illa que continue acquirit ab eo q calefacit non ꝓprie dicitur calor sed calefieri vel calefacio. ⁊ similiter que cõtinue acquirit ab eo q albefacit non ꝓprie dicitur albedo sed de albari vel de albatio ⁊ sic de alijs suo modo. alie vero proprie significãtur nominibus nõ significãtibus actuz verbi. sicut calor albedo ⁊ huius vnde albedo niuis nõ recte diceretur dealbatio vl' dealbari. ⁊ ideo dicit ibi Comñ. q propter famositatez istius diuisionis scilicet quoniã omnes intentões diuidunt in habitus quiescentes ⁊ mobiles cõueniũt omnes gẽtes in ꝟ q posuerũt ꝓncipia nominationuz nomen ⁊ verbuz ⁊ posuerunt nomẽ cuilibet forme quiescenti. ⁊ verbuz cuilibet forme mobili. Idez etiam patet per alias auctoritates eiusdem supra allegatas ex. 5. phisicoꝝ comẽtis 17. ⁊ 48. ⁊ alias alibi plures. patet igit que res sit motus ⁊ de qua verificatur diffinitio motus a pbo data. Sed quia quidaz motus sunt acqsitiui. quidaz vero deperditiui iuxt satis cõmunẽ modum distinguendi. Et quia ea que dicta sũt solũ cõueniunt acqsitiuis. videndũz est que res ẽ motus deperditius seu continua deperditio. Et dicenduz est q sicut illud cuius pars est actus alicuius cuius prius imediate nõ fuit. ⁊ imediate pars erit actus eiusdez que nonduz est actus est motus acquisitius. sic econtra illud cuius imediate prius pars fuit actus alicuius que nũc non est actus illius. ⁊ alia pars est actus eiusdez que imediate non ſm se totam sed ſm partem tantum erit actus eius est motus deperditius. vel sub plano modo ⁊ vsitatõib' verbis mot' deperditius est cuius continue pars post partez alicui deperditur sicut acquisitius est cuius continne pars post partez acquiritur alicui q. s. dicitur mouere. Et quia sicut tale q mouetur motu acquisitiuo ẽ ens in potentia ad acquirendũ ⁊ inquãtũ ipsum est huiusmõi motus acqsitius ẽ actus sic etiam quia illud q continue aliquã rem perdit

est in potentia ad perdenduz inquãtũ ipsuz est huiusmõi talis res que ꝓtinue deperditur ẽ ei' actus ⁊ per ꝓsequẽs motus. Mutatiõi aũt vt a motu distinguitur ſm Comñ. 5. phisicoruz comento. 21. talis diffinitio non conuenit. Et ideo potest dici q mutatio acquisitiua que non est motus est res ſm se totam primo alicui acquisita. Et diffinitio eius potest esse actus entis q ad ipsum secũdũ totum imediate fuit in potẽtia ad habẽdũ. i. q imediate ꝓus nihil hebuit illi' actus sed fuit tantum in potentia ad habenduz mutatio autẽ de perditiua que non est motus. verbi gratia corruptio subita nulla res ẽ potest tamẽ habere tale quid nominis absentia totalis eius q imediate fuit actus alicuius. vnde illud dicitur taliter mutari q prius imediate habuit aliquez actum q̃ nunc aliquaz eius partẽ nunc habet. Si autem queratur quid sit mutatuz eẽ vt distinguitur contra motum ⁊ subitam mutatiõem. vno modo potest dici q nihil est. ⁊ talis questio est omnino irrõnabilis ⁊ in intelligibilis sicut ⁊ ea qua querẽtur que res est mobile ẽ mutatuz ad ꝟ vel ad illud q̃uis rationabilr possit queri quid significet hec oratio tota. mobile est ad hoc mutatuz vel acquisiuit aut perdidit hoc. vnde ⁊ auctoritates dicentes q mutatum eẽ est in instanti. Et quodlibet mutatum eẽ prius cessit aliquod moueri nõ sunt intelligende quasi hoc q dicitur mutatum eẽ significet aliquaz rem secunduz se. ⁊ pro illa supponit in predictis orationibus. Sed prima exponenda est sic q eẽ mutatuz est mutatuz in instãti. ⁊ secũda sic ad qõcunq mobile est mutatuz ad ipsuz prius mouebatur ⁊ sic etiaz cetere suo modo. alio modo põt dici q mutatuz esse est res acquisita primo cuius imediate prius pars post partem acquirebatur ⁊ vtroq modo potest saluari quecunq auctoritas sane intellecta. nec fingere oportet tales res impossibiles quas vocant mutata esse. ꝟ quãtum ad articulũ primum sufficiant. Nũc secũdo obiciendũ est cõtra predicta. ⁊ primo probatur in generali q motus sit res distincta a pmanẽtibus qualez fingit opp. primo quidez sic omnis res que potest corrũpi vel desinẽ eẽ nulla re pmanente desinente esse est res distincta ab omni ⁊ omnibus rebus pmanẽtibus simul. Sed motus ẽ talis res que potest ⁊c. ergo maior tenet imediate ex primo principio de quolibet eẽ vl'ñ eẽ. ⁊ minor est euidens. naz aliqd q localiter mouẽt põt gescere esto q nulla res pmanẽs corrũpat'. si aũt geuerit mot' quo mouẽtur desinet eẽ. igit mot' ille põt desinere eẽ nulla re pmanente desinente eẽ. Eodem mõ probat' q mutatio sit res distincta a pmanẽtib'. nã mutatio cessat eẽ nõ desinente aliqua re pmanente patet de mutatione que est generatio que post instans quo mensuratur non est. ⁊ tamen nullam rem permanentez necesse est corrumpi vt patet in illuminatione aeris ⁊ generatio eius intellectiõis ⁊ volutiõis ⁊ sic de alijs.

Secundo partibus motus repugnat esse simul. non autem partibus rerum permanentium igitur motus est res distincta a permanentibus. Tertio nullus motus potest esse in instanti quelibet res permanens potest eē in instanti. igitur nulla res permanens est motus.

Quarto ois acquisitō per quam vna res acquirit aliam est res distincta ab vtraq; illarum sigillatim ⁊ conunctim. p3 quia nihil est medius acquirendi seip̄m. at sibipsi vt aliquid acquirat sed omnis motus acquisitur² est huiusmōi secūdum Comñ·5. phisicorum·comento. 48. vbi dicit q motus nihil aliud ē q̄ acquirere partē p² aliam ex illo ad qō. res mota mouetur donec acquirat illud ad quod mouetur perfecte·⁊ tūc cessat·Et in. 3. li. comento. 4. ait. motus·n·nihil aliud est q̄ generatio ptus post partem illius p. rfectionis ad q̄ tendit motus donec perficiatur ⁊ sit in actu·ergo ⁊c. Quinto si motus non eēt res distincta a permanentibus non essent. 5. sensibilia comunia. sicut dicit p̄bs. 2·de anima. p3 consequentia. quia inter illa numeratur motus·⁊ constat q omnis res permanens q̄ est de sensibilibus comunibus comprehēdit sub aliquo aliorum quattuor ibi numeratorum

Sexto omnis motus est velox vel tardus illius·nulla res permanens est velox vel tarda·igitur nulla res permanens est motus. Septio spāliter arguitur q motus non sit res que acquritur q: ad illam est motus. ⁊ ad nullum motū est motus. p3. 5·phisicorum. Confirmatur auctoritate exp:essa Comentatoris. 5. phisicorum comento. 5. dicentis q albif.catio est motus nō albedo. ⁊ rō eius est que nunc facta est. Octauo ad idem omnis via ad rem distinguitur a re illa. p3 per Comñ·3. phisicorum comento·4. sed omnis motus est via ad rem permauentem·vt p3 per eundem·4. metha. comento. 2·⁊ primo celi comento primo. ⁊ constat q non est via nisi ad illam per que ip̄m acquiritur. ergo ⁊c. Nono arguitur ad idem ex intentione Comentatoris. 5. phisicorum comento. 9. vbi dicit q mot² ßm suam materiam est in predicamento passionis ⁊ post dicit q ßm suam formam est trāsmutatio coniuncta cum tempore. p3 igitur q res que acquiritur non est motus formaliter sūpt² qui est transmutatio vt hic de motu loquimur. sed est mā ei². Decimo arguitur q magnitudo que acquiritur non sit motus localis. nam motus ois est actus mobilis ⁊ est immobili·locus autem vel spacium aut magnitudo super q̄ mobile mouetur. nec est actus mobilis nec immobili·Undecimo ponatur q super magnitudinem a. mouetur corpus. b. q tañ mmq̄ alias mouebatur super ea tunc sic ß magnitudo. ſ. a. fuit anteq̄·b·moueret super. a. q: ß motus quo·b. moueretur non fuit anteq̄. b·moueretur super a. igitur motus non est ß magnitudo·. Item sic hanc magnitudinem possibile est. esse nullo motu existente·sed hmnc motum quo. b. moueretur super. a. impossibile ē. esse nullo motu existente. igitur ß motus non est ß magnitudo.

Duodecimo arguitur si spacium aut magnitudo super q̄ mobile mouetur vel locus essent motus contrarij. motus essent idem·quod ē impossibile. ꝓsequentia p3. quia super eandem magnitudinem potest mobile moueri p:ius ex vna pte ad aliam ⁊ deinde econtra. qui motus vtiq; contrarij sunt sicut motus sursum ⁊ motus deorsum super illud spacium. Decimotertio motus corruptus rediret idem numero per naturam. Si enim aliquid moueretur nunc per aliqō spacium ⁊ postea quiescat. ⁊ iterum per idem spacium moueatur idem erit motus qui est postea ⁊ qui fuit p:ius·si motus non est aliud quā ipsum spacium· Decimoquarto·6· phisicorum p:obatur q motus diuidit² diuisiōe mobilis ⁊ diuisione spacij. quod verum non essz si motus non esset aliud q̄ spaciuz· Decimoquinto tūc motus celi esset terra circa q̄ mouetur. ⁊ cum motus celi numeratus sit tempus vel saltem subiectum temporis. terra esset tempus vel temporis subiectum que sunt absurda· Decimosexto motus celi est vl'is causa generationis ⁊ corruptionis inferiorum·vt p3 secundo de generatione·⁊ iz·metha·per Comentatorem. sed cōstat q terra non est talis causa. ergo ipsa non ē motus celi. Decimoseptimo si nullus motus localis essz vel eē possz qui non essz magnitudo l' spacium q acquireretur·sequeretur q impossibile esset aliquid moueri localiter nisi acquirerz aliquod spacium. sed consequens est falsum. nā constat q deus possz influere ad intelligentiaz mouentem celum luna re sicut nunc influit. ⁊ illa agere circa illud sicut nunc agit ⁊ cū ß adnihilare omne aliud corpus mondi possz. posset etiam deus creare vnum celum totum solidum intrinsecus ⁊ adnihilare omne aliud corpus. ⁊ tñ rotare ipsum sicut nunc actualiter vertitur. ß autem posito patet q illud moueretur localiter ⁊ tamen nullaz magnitudinez aut etiam rez aliquā pmanētez acqrēt· Decioctauoarguit² i speciali q alteratio non sit qualitas que acquiritur vel deperditur q: si sic sequeret² q motus ex vna forma ꝓtraria in aliam vt ex albedine in nigredinē non eēt vnus numero sed duo·patet ꝓsequentia q: ibi sunt due forme quarum vna cōtinue deperditur ⁊ alia continue acquiritur. Sed consequens est contra p̄bm. 5. phisicorum vt patet in capl'o de cōtrarietate motus. Ad primam concedo maiorez ⁊ nego minorem ad probationem concedo q illud quod continue mouetur potest quiescere esto q nulla res permanens corrumpat². ⁊ cum additur si quieuerit motus desinet eē dico q si quieuerit nulla re permanente desinente eē vt p:ius sumebat² motus ille non desinet eē. sed mobile vtiq; desinet moueri ⁊ motus desinet esse motus. ß autem ñ erit pp desitionē alicui² rei·Sz iō q: id ex motu q ē acqrēdū dū mobile mouet² erit acqsituz

complete ⁊ non immediate erit aliquid acquirē dum. sicut requirit ad hoc q̄ res aliqua sit motus vt patet supra. eodez modo dico q̄ mutatō n̄ dīnt eē ſz dīnit eē mutatō. ⁊ rō ē q̄: illa res n̄ ē mutatio niſi qn̄ verū eſt dicere q̄ ipſa ē actus ei⁹ q̄ ad ip̄m p̄z totū imediate p̄ius fuit in potētia q: ſolū vere dr̄ i illo iſtāti q° p° ſubiectū ē mutatū ad ipſuz. nec b̄ eſt q: res aliqua tūc corrumpat̄ ſed ō q: ineſſe ꝓtinuat̄. Ad ſcōz dico q̄ iſta ꝓpoſitio ꝓtibus motus repugnat eē ſimul in ſua ꝓpria ſignificatōne eſt falſa. Si tn̄ ſumatur nō in ꝓpria ſua ſignificatōe ſed ſic vt denoteē per illa hanc eē ipoſſibilē ꝓtes motus ſimul acquirant̄ vel ſimul fiunt actus mobilis i quo ſenſu eā dant recte intelligētes vera ē. Sz ex ea in tali ſenſu ⁊ ex alia ꝓte añtis in quocū q̄z nō ſeqtur ꝓſequens illatū. Ad tertiaz dico q̄ illa maior nullius motus pōt eē in inſtanti de virtute ſermonis eſt falſa. Si tamē ſumat̄ ſicut bn̄ intelligentes ſumunt loco huius. nihil mouetur ad aliqd in inſtāti vera eſt. ſed ex illa ⁊ minore non ſequitur ꝓclūſio ſicut p̄z. Ad quartuz q̄ſd ſit de maiore dico q̄ minor recte ſumpta ſub. ad intellectū maioris ſm ꝓbatiōem eiuſdē eſt falſa. Et ad auctoritatē p̄mā cōmēti cū dicit̄ q̄ motus nō eſt aliud q̄ acgrere ⁊c. dicendū q̄ ſi acgrere pōt ſumi verbaliṫ ⁊ notaliṫ. Si primo mō dico q̄ ſicut p̄z attendēti ſi iſta ꝓpoſitio debeat eē intelligibilis ibi b̄ dictio mot⁹ ponitur loco huius infinitiui moueri vt dicatur moueri nō eſt aliud q̄ acgrere ptē poſt ptē ⁊c. q̄bus infinitis p̄dicta debēt itelligi eē ſuppoſita vt ſic pficiat̄ oro aliquā rē moueri nō ē aliō q̄ ptez poſt ptē vel illā rē ꝓtibus acquirere ⁊c. Sed p talē oratiōnē nō denotat̄ que res ſit vel nō ſit motus ſed potius qd ſignificet̄ p b̄ q̄ aliqd dr̄ moueri qn̄ nō aliud q̄ q̄ ſignificat̄ cū dicitur ip̄m q̄ ꝓtinue ꝓtibus acgrit aliquaz rem. Et ſm b̄ nihil vz auctoritas ad ꝓpoſitū argumenti. Si vero ſumat̄ notaliṫ quaſi dicat̄ motus eſt acgſitio ptis poſt ptē. ſm quē modū vr̄ ſumere argumētū dico q̄ ibi ē ꝓſtructio i trāſitiua. acgſitio ptis. i. ps acgſita vel q̄ acgritur ⁊ eſt ſenſus mot⁹ ē ⁊c. i. mot⁹ ē id cuius ꝓtinue ps poſt ptez acgritur vel ſic cui⁹ ps ē acgſita ⁊ imediate poſt acgretur. ⁊ iſto mō nō habeē q̄ mot⁹ ſit aliqua res ab ea q̄ acgritur ſed potius eadē. Et hūc eē intellectū Comn̄. ibidē patet nā ſtatim ſubdit q̄ illud q̄ acgritur eſt ps ſubſtātie mot⁹. ⁊ iteruz q̄ ſubſtātia mot⁹ ē de nā ei⁹ ad q̄ ē. Eodē mō itelligenda ē alia auctoritas eiuſdem tertij pb̄z mot⁹ n̄ eſt aliud q̄ generatio ⁊c. i. n̄ eſt aliud q̄ res q̄ ꝓtinuo ꝓtibus generat̄. ⁊ accipiēdū ē i generat̄ cōiter tā q̄ ſi diceret̄ acgritur vel fit act⁹ mobilis. Et ſic ē act⁹ mobil. ⁊ q̄ ſic ē itelligēdū ſm Comn̄. p̄z q: ibidē dicit q̄ motus ſit accept⁹ nō differt a pfectōe ad q̄ vadit niſi ſm magis ⁊ minus. Et poſtea ſubdit q̄ qlibet mot⁹ taliter ſumptus ē in genere illius rei ad q̄ vadit. Ad qntū dicēdum q̄ qn̄ pb̄s dicit q̄ cōia ſenſibilia

ſūt motus ⁊ qēs ⁊c. nō intelligit q̄ qōlibet taliū ſit quedā res ab alijs diſtincta ꝓcptibiliṫ ab oibus vel plurib⁹ ſenſib⁹. p̄z. ii. b̄ eē falſuz de q̄ſtitate ſm oēs itelligentes. ⁊ ſiliṫ de numero vt in p̄mo dicit. z4. di. poatū eſt. Sed eſt intentiō ei⁹ q̄ ꝓp plures ſenſus pōt hāi notica cui⁹ virtute cognoſci pt ſenſibile illi⁹ ſenſus moueri vl̄ quieſcē. ⁊ ſi plura ſentiant̄ pt cognoſci quot ſunt ⁊ ſiliṫ tā p tactū q̄ p viſū q̄b⁹ duob⁹ ſenſibus tātū ſm Comn̄. ibidē cōmēto. 64. magnitudo ⁊ figura dicūt̄ eē cōia pōt hri notitia quante magnitudis vel cui⁹ figure ſit ſuū ſenſibile ⁊ ſz nec qes nec mot⁹ nec numerus ⁊ forſitan nec figura ſint tales res ſm ſe diſtincte a ceteris ſenſib⁹ ꝓprijs ⁊ cōibus q: tn̄ aliqn̄ ſic ꝓtingit cognoſci q̄ ſenſa tū mouet̄ q̄ non cognoſcat̄ q̄ſte magnitudinis ſit aut cuius figure vl̄ vtr̄ tn̄ vnū ſentiat̄ vl̄ plura. ⁊ ſi plura, neſcit̄ quot. ⁊ ſiliṫ aliqn̄ cognoſcit̄ cui⁹ figure ⁊ ignorat̄ vtrū moueat̄ vel qeſcat ⁊ ſic de alijs ideirco cōnumerant̄ ad inuicez q̄ntū cōia ſenſibilia. Aliter ēt pōt dici ad dictum p̄bi nec repugnāter ei q̄ dictū ē in. d. z4. p̄mi li. q. z. ē dictū. Ad. 6. dico q̄ maior ꝓprie ſumpta ē falſa. Sz ſi ſumat̄ loco huius omne q̄ mouetur. mouet̄ velociter vel tarde ſicut eā ponunt recte itelligētes vera ē. ⁊ tunc minor ſi ſumatur recte ſuberit falſa. nā b̄ eſt falſa. nulla res p̄manens mouet̄ velociter vel tarde. Ad. 7 dicendū q̄ ſicut Comn̄. ꝫ. p̄b̄z cōmēto. 12. mot⁹ ē trāſlatio rez exītiū de forma geſcēte in formā quieſcēte. ⁊ tn̄ ſequitur q̄ trāſlatio nō indigeat trāſlatōe niſi p accns ⁊ cōmēto ſequēti. Transmutatio ingt eēntialiṫ ē de geſcēte ingeſcētē. ⁊ intelligo b̄ p geſcētē illō q̄ caret trāſmutatōe ſiue in loco ſiue in alio. Et his p̄z q̄ termin⁹ motus ꝓprie ſm p̄bm ⁊ Comn̄. nō eſt res que acquirit̄ p motum q̄ſ vt ſupra patet Comn̄. vocat formā mobilem ſed termin⁹ ē forma quieſcēs ſm expoſitionem ſupra datā. forma autem geſcens nō eſt forma mobilis ſeu que acgritur licz fuerit talis. Et ideo ꝓpoſitio illa que aſſumitur motus eſt ad rez q̄ acgritur tanq̄. ſ. ad terminū falſa ē qn̄ imo ipſa eſt motus. Et ꝓpterea dicit Comn̄. q̄ albificatio eſt motus. nō autez albedo. nam vt ſupra patet albedo eſt nomen forme quieſcentis. Albificatio autē nomen forme mobilis ⁊ q: nunq̄ forma quieſcēs eſt forma mobilis. ideo albedo non eſt albificatio neq̄ motus. ⁊ q̄ iſta ſit intentio ſua ibidez patet. nam ait ſic. ⁊ q: manifeſtuz eſt q̄ albedo eſt forma quieſcens imobilis ⁊ qui fingit ipſaz moueri. nō eſt loquendū cum eo in hac ſcia dicit. ſ. Ariſto. dignuz eſt vt albificatio ſit motus non albedo. Ad. 8. dicēdū q̄ via pōt dupliciter ſumi vno modo ꝓprie ⁊ ſic ſpacium iterceptum inter aliqua corpora per q̄ ex vno poteſt iri ad aliō dicitur via. ⁊ talē vtiq̄z diſtinguit̄ a re ad q̄ ē. alio mō ſumit̄ via trāſumptiue. ⁊ iſto modo multiplic quātum ad ꝓpoſitum facit. vno modo aliquid imperfectū vel minus perfectum ꝓtenuum alicui perfecto

eiusdem rōnis dicitur via respectu illius. ⁊ isto modo dicitur motus q est actus semper factus via ad actū pfectū. ⁊ sic itelligit Coñ. conducit motū eē viā sicut pz p eundē. z°. pbz comento 14. vbi ostendēs quō trāsmutatio naturalis dicit via in formā. ait via in rebus generabilib⁹ p naturā ē de specie eius ad q venit sed differūt ſm magis ⁊ minus. Itez. 5. pbz cometo. 9. dicit q via de potentia ad actum est de genere actus qui est pplemētuz sed differūt ſm magis ⁊ minus. ire. n. ad calorē est calor quoquomō. ⁊ silr ire ad frigus. Et ꝫ aūt patet q non pcludit motum eē aliquā rē talē a pmanētibus distinctā quimo eē eiusdē spēi cū aliqbus pmanentibus. Ad. 9. dicendū q nō voluit Coñ. distinguere i motu duas res quaz vna sit eius mā altera vero forma vt imaginat argu. Sed eiusdē rei duplicē psideratōem vel rōnē ſm quaz vnā est in vno pdicamēto ⁊ ſm alterā in altero vñ gra exēpli calefactio q nō ē nisi calor transmutabil ſm modū loquēdi Coñ. potest psiderari ꝫ suā entitatē actualē ⁊ potentialē absolute ꝫ se ⁊ sic ſm Coñ. psiderat ſm suā materiā nō ſm suā formā. i. rōnē qdditatiuā. nā si ptinue ⁊ ptibiliter fieret aliqs calor sine subiecto. nec esset actus alicuius subiecti eēt quidem talis entitas qualis alius q ptibilr fieret i subiecto. nō tamē eēt motus q nō eēt actus entis in potētia ⁊c. ⁊ per pſequēs illud nō sufficit ad qdditatē motus pfectā. ⁊ ideo ē iperfecta ⁊ ptial psideratio motus vt sic aūt ē in eodē genere cū calore quiescē te seu pfecto ⁊ nō differt ſm Coñ. nisi ſm magis ⁊ minus. ⁊ ideo dicit q ire ad calorem ē calor quoquomō. ⁊ isto mō dicit Coñ. motū cōsiderari ſm suā materiā. Et q ita accipiat materiā motus nō p alia mā in qua sit subiectiue vt argumētū imaginat patet p eūdē ifra comēto. 15. in ꝑn. vbi distinguit duplicē māz trāsmutatōis. s. māz que est genus i quo ē transmutatio. i. q scōz aliqd trāsmutat ⁊ māz i qua ē trāsmutatio que. s. ē de alio genere a genere trāsmutatōnis. ⁊ eodē mō in fine cometi distinguit dupler subiectū motus dicēs subiectū motus. intelligit duobus modis quoz vnus ē i quo ē motus. s. corpus motū. secūdus vero ē gen⁹ in quo est transmutatio. s. quātitas transmutabilis aut substantia aut vbi aut quantitas. Ecce q distinguit dupler subiectū ⁊ duplicē māz motus. vnā in qua est. ⁊ illa est corpus q mouet qualē materiam ꝓprie non habz ex motib⁹ nisi alteratio vel generatō. ⁊ aliā non in qua est motus sed q ē ipe motus per ydemptitatē. ⁊ illa est res q acquiritur. alio modo pōt considerari ſm suā formam. i. ſm perfectam qdditatiuam eius rōnez ⁊ tunc considerat vt est actus entis in potentia ꝫ q in potētia siue vt actus calefieri vl inquantum huiusmōi. ⁊ sic dz calefieri. ⁊ est i predicamēto passiōis. vt dicit Coñ. ⁊ q ita itelligat Coñ. motū psiderari ſm suā formaz patet. ait. n. ſm autem formam. i. ſm q est. transmutatio coniuncta cū tēpore. i. successiua ⁊c. pstat aūt q ꝫ q est act⁹ mobil inquātū huiusmōi ē trāsmutatio ⁊ ꝫ ē eē trāsmutatōez talē q ē eē actu entis in potētia inqtū i potētia vt supra pz. vñ ⁊ cum ait q motus ſm q ē forma in hac mā est predicamētū p se vl q vt sic, sit i pdicamēto passiōis ibi mā nō sumitur sicut qñ dicit q motus pside ratur ſm suā mām accipit p mobili q alio mō dī mā motus vt pz in distinctōe eius ꝑmissa de subiecto ⁊ mā motus nā ſm q est actus mobil sic ē i pdicamēto passiōis sicut ēt ꝫ q ē act⁹ motoris est in pdicamēto actiōis vt pz per pbm ⁊ eūdem Coñ. 3°. pbz. Et ſm ꝫ eadē eēntia motus ſm triplicē eius rōnē vel pside ratōem ad triplex ptinet pdicamētū. Ad. 10. dicēdū q ois mot⁹ est actus mobilis. nō tñ ois motus est actus mobilis intrinsecus vel inherens sed aliqs ē extrinsecus vt locus locati sicut supra dictū est. qō vero addit q ois motus est imobili si sumat esse in p realem informationē falsum est. Si vero p predicationez ⁊ termini supponāt materialiter verum est ⁊ tunc sumit actus exercitus pro signato ac si diceretur de quolibet mobili motus pdicatur. ⁊ debet sic exerceri omne mobile mouetur. ⁊ sic intelligi debēt tales propositōes cum inueniunt ab auctoribus posite. Silr cum dicunt q motus est accñs mobilis non debet accipi accedēs pro re alteri inherente. ſz p pdicabili q ptigit de alio pdicari quomō accidēs est vnum de quinqz predicabilibus q̄uis etiam aliquis motus sit accñs primo mō. s. alteratio.

Ad secūdū dico q minor prime forme. s. illa ꝫ motus ñ fuit āteqū. b. mouere super. a. est fla suppositio q maior sit vera. vñ sicut ꝫ magnitudo fuit ante sic ⁊ ꝫ motus. Iz ꝫ motus ñ añ fuerit motus. ad secundam formā dico q si minor sumatur in sensu cōpositio qualitercunqz sumatur maior. vtraqz vera est. sed ex eis non sequitur illa conclusio. sicut non seqt deū possibile ē eē nulla creatura beatificabili exñte hūc beatificantē ipossibile ē eē nulla creatura beatificabili exñte. igit beatificator si est deus. nam vtraqz p missa ē vera. si minor sumatur in sensu ꝓpositionis. ⁊ tñ conclusio ē fla. si minor vero sumat in sensu diuisionis. nego illā. nā hic mot⁹ pōt vtiqz eē nullo motu exñte. qñ pōt eē ⁊ non eē mot⁹ sicut ēt ꝫ beatificās pōt eē nullo beatificāte existente. nam ēt pōt eē ⁊ nō eē beatificans. Ad. 12. nego ꝓñam ⁊ ad probationē dico quod 12 eadē magnitudo vno tpe sit motus sursum ⁊ alio tē pore motus deorsum. nunqz tamen motus sursum est motus deorsum respectu eiusdē moti. supposito q nihil moueatur sursum ⁊ deorsum super eandem magnitudinem primo. Si tamē poneretur aliquid sic simul moueri concederem q idem eēt motus sursum ⁊ motus deorsum. ſz dicerē q nō essent motus ꝛ̄uj. sicut oporteret ēt dicere q moueri sursum ⁊ moueri deorsum nō essent termini contrarij. q: simul de eodē veri ficarētur. Ad. 13. nego ꝓñaz nec ꝓbō. vz q mot⁹

simul de eodez verificarenť. Ad.13.negõ consequentiã nec ꝓbatio vz q: motus localis q fuit ꝓius ⁊ postea est non fuit coꝛruptus. Ad.14. dicendus ꝙ sensus auctoꝛuz dicentiũ ꝙ motus diuiditur diuisione mobil' est ꝙ alij ⁊ alij parti mobil' alia ⁊ alia ps motꝰ coꝛrespõdet. ⁊ ꝫ bene saluatur de motu locali posito ꝙ sit magnitudo que acgrit sicut patet intuẽti. cuz autem dicunt ꝙ diuidit diuisione spacij intelligũt ꝙ alia ⁊ alia pars spacij est alia ⁊ alia pars motus ⁊ ꝓioꝛ pars spacij est ꝓioꝛ pars motus ⁊ posterioꝛ posterioꝛ. Ad.15. dicꝫ potest ꝙ motus celi est magnitudo ꝓtinentis que est locus eius ⁊ ꝫ vlr veruz est de quolibet celo moto qz qõlibz ꝑm veritatẽ a superioꝛe ꝓtineť. Si tamẽ ita eẽt vt opinatus est pꝫs ꝙ ꝓmuz mobile nõ ꝓtinetur ab aliquo alio celo dicendũ eẽt ꝙ sicut celum dicitur localiter moueri nõ qz moueť in loco sed circa locũ. quo tamẽ modo saluat pꝫs 6. pꝫ ipsuz moueri de loco ad locum circa cõuerum terre. ita dicendũ inquit eẽt ꝙ terra eẽt motus celi ĩpͣtũ est huiusmodi actus extrinsecus inquãtũ mobile est. Cuz vero vlterius infert ꝙ terra eẽt tẽpus qz motus celi est tẽpus dico ꝙ in sua ꝓꝓria significatione sumpta. ꝫ ꝓpositio motus celi est tẽpus est falsa. in ꝓꝓio autẽ accepta. ſ. loco huiusmõi celũ ꝙ ꝓtinue moueť est tempus sicut infra declarabiť vera ẽ. Ad 16. dicendũ ꝙ illa ꝓpositio motus celi est causa generationis ⁊ coꝛruptiõis inferioꝛuz. est distinguẽda ꝑm ãphibologicã. nã ꝺ vir. ser. ⁊ i sensu quẽ prio facit est falsa ipꝺoꝛie tñ ⁊ accepta loco huius celum ꝙ moueť ẽ causa generationis ⁊ coꝛruptõis est vera ⁊ hic est intellectus auctoruz qui per ꝓpositones nolunt aliud significare nisi ꝙ qz celum moueť ⁊ aliqñ quedã eius ptes nobis magis appꝛopinquãt ⁊ aliqñ minus aliqñ est generatio aliqñ coꝛruptio in istis inferioꝛibus. Et hanc eẽ intentionez pꝫbi cum fil'ia loquitur declarať in sequẽti. ꝺ. q. ꝓma arti. ꝑ°. ꝓpositõe tertia. vbi dicit ꝙ res ẽ tẽpus. Et ꝓio certo istoruz generationẽ etiã si motus celi eẽt aliqua talis res in celo successiua qualez fingit alia opp. stultuz eẽt in talẽ rem reducere tanq̃ in causaz ⁊ non potius in ipsum celum ⁊ formã eius virtualiter ꝓtentiuã boꝛum inferioꝛ. Ad.17. concedo ꝺ sequentiã ⁊ ꝺ sequens itelligẽdo semper mobile acquirere talr locũ vel spaciuz qualiter localr moueť ad ꝓbationẽ falsitatis ꝺ sequentis. dico ꝙ si nihil ꝓeter celuz eẽt nõ obstante ꝙ itelligẽtia applicaret virtutẽ suã motiuã sicut nunc nõ tamẽ tunc moueret celũ localiter neq̃ celũ moueret. sic ꝙ tũc eẽt verꝫ dicere. Intelligẽtia mouet celũ aut celũ moueť localr. Et miꝛũ ẽ si aliqs hic oppositũ cõcipiat. nã sicut ipossibile ẽ aliqd moueri ꝑm qualitatẽ nullã qualitatẽ acgrẽdo ve l depdẽdo. ita ipossibile ẽ aliqd moueri ꝑm locũ nisi acgrat locũ vl' depdat aut ꝑm ipsuz modo aliquo trãsmuteť. ꝫ aũt ẽ ipossibile si tñ celũ ⁊ nullũ aliud coꝛpus sit in reruz natura. ¶ Preterea constat ꝙ oĩs mutatio est ex aliquo in aliqd vt patet. 5. pꝫ nec est ꝓssibile mutari aliqd nisi ex aliquo i aliquid. vt patet. 5. pꝫ nec ẽ possibile nõ ex aliquo loco vel ad locũ vel vtroq̃ modo aut aliqualiter alr ꝑm locũ q: ꝙ nũc ñ curo vtz i loco vel ad locũ vel circa locũ aut aliq° mõ sed solũ ꝫ itelligẽdo ꝙ ipossibile ẽ aliqd moueri localr si nullus oĩo sit loc' dico igiť ꝙ i cãu illo ꝫ nõ eẽt vera. celũ localr moueť sz ꝫ ꝺdictionalis bñ eẽt vera si aliqd localr celũ quocũq̃ mõ nũc dicať celũ locari de quo ñ curo. esto ꝙ illud ⁊ oĩa alia coꝛpoꝛa que sceret ceteris se vt nũc habẽtibꝰ celũ moueret ⁊ itelligẽtia moueret celuz. Ad.18. nego ꝓnaz ad ꝓbationẽ dico ꝙ fũdať i falso videlz ꝙ idẽ mobile ꝓio simul ꝑdat vnã formã ꝑm eẽntiã ⁊ aliã ℨriam ẽt ꝑm eẽntiã acgrat. ꝫ si qdẽ falsum ẽ tũc forme ℨrie sil'eẽnt' i eoꝺ subiecto ꝓio ꝙ ẽ falsũ vt oñsũ fuit i ꝓio. ꝺ. 17. Sed mobile etñs sub vna forma ℨria si debeat trãsmutari ad aliã motu ꝓtinuo ꝓius ꝑdit illã ꝓtibilr ⁊ postea opꝓositã acgrit uĩ modũ q dictus fuit vbi supra. ⁊ tñ cũ mobile ꝓtinue ꝑdit formã ꝓmã dr moueri ad ℨriã ꝑm pꝫm nõ qdẽ ꝑm eẽntiã illi' sed ꝑm dispositõez vt ibidẽ declaratũ ẽ. Ad arg. ꝓncipale. q. dicẽduz ꝙ ꝫ nomen successiuũ pot bre duplicẽ diffinitõnem explicatẽ qd significet vnã talẽ aliquid hñs ptes sibi ꝑm ꝓius ⁊ posterius succedẽtes quaꝝ nulla simul cũ alia i aliq° instanti vel tpe eẽ pot ⁊ nulla ẽt ꝑm se totaz ꝑ° pot eẽ ꝑ tps alia diffinitio eẽ pot cui' ps añ ptẽ fit vel alicui acgrit. ⁊ nulla sil'cũ alia acgrit. ꝓmanẽs vero describit ꝙ ꝑm se totũ ꝑ° pot durare ꝑ tps ⁊ i diuersis instãtib' eẽ. ⁊ er ꝫ sequtur ꝙ si aliqꝺ eiusmodi hz ptes. ptes sue pñt simul eẽ. tunc ad argu. dico ꝙ si ꝓma sit diffinitio successiui sicut vz eẽ ꝑm opp. reꝓbataz ꝙ tam maioꝛ q̃ minoꝛ est falsa. Maioꝛ qdẽ pp falsaz iplicatõem. implicat. n. cum sit affirmatiua ꝙ sit aliqua res successiua ꝙ nõ solũ falsũ sed ẽt ipossibile ẽ vt satis patet ex supioꝛibus. Ad ꝓbatõez dico ꝙ vtiq̃ si ea sit diffinitio successiui. successiuũ ⁊ ꝓmanens ex opposito distiguũť ꝫ ẽ dictu ꝙ eoꝝ rõnes includũt opp. ⁊ repugnãtiam. ⁊ iõ ẽt ꝓcedo ꝙ nullũ successiuũ est ꝓmanens. Sed nõ sequitur ex ꝫ ꝙ omne vel ẽt aliqꝺ successiuũ sit res distincta a ꝓmanente qm̃ nulla res ẽ vel eẽ pot successiua sicut ñ sequtur nulla chimera, ẽ res ꝓmanẽs. igiť oĩs chimera ẽ res distincta a ꝓmanẽte. Itẽ minoꝛ ẽ falsa. nã nullus motus est cuius ptes oẽs non sint vel eẽ possint simul. ⁊ iõ nullus motus ẽ res successiua sic accipiẽdo successiuũ. Si vero sceda sit diffinitio successiui seu si ꝫ noie successiuũ vtamur in significatõe' sceꝺe diffinitõnis tunc minoꝛ est vera sz maioꝛ ẽ falsa. cuiuslibz. n. rei q̃ ptibilr ⁊ successiue acgritur ptes pñt simul eẽ ⁊ durare ꝑ tẽpus qñmo ⁊ de facto alicuius partes simul sunt ⁊ durant sicut patet de spacio vel magnitudine que partibiliter continue acquiriť ⁊ fit locus eius ꝙ moueť.

Abito er pñti. q. ꝙ motus nõ ẽ res di-
stincta ab ea que ꝓtinue fit vel acqui
b ritur mobili. ꝙro ꝙsequẽter vtrũ actio
sit res distincta a re que fit ⁊ ab agen
te ⁊ passo ac etiã ab ipsa passione. Et arguit ꝙ
sic q; manente agẽte. passo ⁊ re que fit transit
actio igitur est res distincta a quolibet illoꝝ cõ
sequẽtia pz. q; alias idẽ maneret ⁊ nõ maneret
añs clarum est. nã manentibus igne q calefacit
⁊ ligno calefacto ⁊ caloꝛe in eo ꝓducto trãsit
calefactio alioquin q̃diu b̃ foꝛent semꝑ lignum
calefieret ꝙ sensu pz falsum. qõ aũt sit res disti
cta a passione ꝓbatur q; passio ẽ effectus actõ-
nis igitur est res distincta pz ꝙsequẽtia. q; effe-
ctus est res distincta a sua cã añs habeẽ ex dif
finitione auctoꝛis se ꝓncipioꝝ qui dicit ꝙ pas-
sio est effectus illatio q̃ actõnis. Ad oppo sitũ
est pbs. 3. pboꝝ vbi determinat ꝙ actio passio ⁊
motus sunt idez ꝑm rẽ. licz eoꝝ rõnes diuerse
sint. Rñdeo ⁊ ꝓmitto primo ꝙ hec noia actio
⁊ passio pñt dupliciter accipi vno mõꝙ potẽtijs
seu ꝓncipijs actiuo ⁊ passiuo qũo accipiunt. 9.
metha. sicut pz. ex diuersis trãslatõibus pbi ⁊ ex
positõe Lomi. ibidẽ comento. z. Et de actõne ⁊
passione sic sumptis vt pz nõ vertit̃ questio i p̃
senti. alio mõ significat actum potentie actiue ⁊
passio actũ potentie passiue. ois. n. potentia est
potẽtia alicuius actus seu ad aliquẽ actuz ⁊ illo
modo sumit pbs actõnem ⁊ passionẽ 3°. pboꝝ vbi
actũ actiui dicit actõem ⁊ actũ passiui passiõez.
Et q; actũ actiui inq̃tum huius non ẽ ꝓprie
nisi actꝰ q ẽ opatio sicut nec actiuũ dr̃ẽ actiuũ
in actu seu actũ agens nisi duz actualr̃ opaꝛ. iõ
ibidẽ q̃si diffiniẽs actõnẽ dicit ꝙ ẽ opus ⁊ finis
actiui. ⁊ eodẽ modo dicit ꝙ passio ẽ opus ⁊ finis
passiui sic etiã damñ. li. 3°. c°. 16. dscribẽs actõez
nõ tam cõiter sz spãliter naturalẽ dicit ꝙ ẽ ope
ratio efficax ⁊ substantialis nature motus. Isto
mõ calefacere ꝙ ẽ actꝰ calefactiui inq̃tũ huius
dicitur actio ⁊ calefieri ꝙ ẽ actus calefactibilis
inq̃tum huius dicitur passio de actiõe ⁊ passio
ne sic sũptis ꝓcedit ꝓprie qõ ista. ⁊ silr̃ questio
⁊ perscrutatio pbi. 3°. pbꝝ b̃ ꝑmisso. primo po-
nam ad questionẽ aliquas cõclusiones ⁊ ꝓbabo
deide ponã ꝫ eas rões alioꝝ. ⁊ ad istas rñdeo. primo igit̃ pono ꝙclusiones. 5. Quaꝝ ꝓma
est ꝙ ois actio ẽ realiter distincta ab agẽte cuiꝰ
dicit̃ actio ⁊ ois passio a patiente. secũda est ꝙ
ois passio ẽ actio. nõ tñ actio est passio. tertia ꝙ
nulliꝰ agẽtis actio ẽ res distincta a re q̃ facit agẽ
⁊ silr̃ nulliꝰ patiẽtis passio ẽ res distincta a re q̃ i
illo fit ab agẽte. quarta ꝙ aliq̃ actio ẽ motus ⁊
aliq̃ nõ. ⁊ similiter aliqua passio ẽ motus aliqua
aũt nõ. quinta ꝙ nulla actio ẽ i agẽte nisi illud
agẽs sit ẽt patiẽs. Primã ꝙclusionez sic ꝓbo
ois actus alicuius potẽtie seu ꝓncipij ẽ realiter
distinctꝰ ab illa potẽtia igit̃ actio ois ẽ realr̃ di
stincta a suo agente ⁊ ois passio a suo patiente
añs pz q; nulla res ẽ ꝓncipiuz sui ipsius aut est
actus suimet ꝙña patet ex dictis nã ois actio ẽ
actus potentie actiue ⁊ passio passiue cũ illa fit
actus ⁊ opus actiui ℔ aũt passiui. ꝙfirmatur per
pbm. 3°. pbꝝ dicentẽ ꝙ actio ẽ ab agente ⁊ pe-
dam. vbi supa dicẽtẽ ꝙ actiuũ ẽ natura ex qua
ꝓcedit actio cũ igitur omne q ẽ aut ꝓcedit ab
aliquo realiter distinguaꝛ ab illo. seqtur ꝙ ois
actio distinguitur realiter ab actiuo. Itẽ ꝺ pas-
sione dicit pbs ꝙ est in patiente igit̃ ab ipso di
stinguitur. ꝓterea si actio eẽt idem cum agente
actio non ageretur sed ageret. ꝙsequens autez
quãtũ ad vtranq; ptem est falsuz ꝑm damñ. ibi
dem dicentem ex auctoꝛitate gregoꝛ. nazãceni.
Sciendũ autem ꝙ actio motus est ⁊ agit̃ ma-
gis quẽ agit quẽadmodũ ait diuinus gregoꝛ. in
sermone de spiritu sancto. Si autem actio est
manifestuz est ꝙ agetur ⁊ non aget ⁊ simul cũ
acta fuerit qui eẽt. i. cessabit eẽ actio sicut ẽt ces
sabit eẽ motus. Secundã ꝙclusionez quãtuz
ad primã ptem. ꝓbo sic omnis passio est actus
alicuius agentis vt est agens igitur omnis pas-
sio est actio. añs ꝓbaꝛ q; si non omnis passio
est alicuius agentis. inquantum huius sequi-
tur ꝙ nõ omni passione passuz patitur ab agen
te q; non ea que non est actus agentis. vnde si
calefieri ligni nõ eẽt actus ignis non plus lignuz
per suum calefieri calefieret ab igne q̃ ab aqua
⁊ er b̃ etiam seqtur ꝙ nõ omne patiẽs inquãtũ
huius patitur ab agente ꝙ est falsuz. ꝙsequen-
tia pz q; omnis actus agentis vt est agens est
actio vt dictuz est. Secũdo si non ois passio est
actio possibile est per potentiã saltẽ dei aliquid
vere pati nulla re agẽte i ipsuz ⁊ aliqd vere fieri
i aliquo nulla re faciẽtẽ ipm. ꝙñs aũt ẽ falsuz. q;
si aliqd patit̃ igit̃ patit̃ ab aliquo igit̃ ⁊ aliquid
agit i ipsuz ⁊ per ꝙñs si nihil agit i ipm nõ pati
tur ab aliquo igit̃ si aliqd patit̃ ⁊ nihil agit i ipz
ipz patit̃ ⁊ ñ patit̃. rursus si aliqd fit fit ex aliq°
aliogn nullã oporteret ponere in mundo cãm
agentẽ vel efficientẽ. Si aũt fit ab aliquo aliqũ
facit ipsum. igit̃ si aliquid fit ⁊ nihil facit ipsũ ali
quid fit ⁊ nõ fit ꝙña ꝓbaꝛ q; si passio alicuiꝰ nõ
est actio. igit̃ vel nullũ agens hz actõem in ipz
⁊ per ꝙñs nulla res agit i ipz ꝙ ẽ ꝓpositũ. nã i
possibile ẽ agẽs aliqõ agere nullã hñs actõnez.
vel si aliqõ hz actõez i ipm illa actio ẽ res disti
cta a passione qua illa patit̃ qualitercũq; aũt se
hẽat actio illa ad passiõez ex quo ẽ res distincta
ab ea nec ps eiꝰ vt suppono possibile erit ꝙ potẽ
tiã dei aliqõ patiẽs hr̃e suã passiõez actualr̃ nul
lo agẽte hñte in ipm suã actõez. pot. n. libere in
fluere ad vnã non influendo ad aliam quo da-
to ipsum vere patitur ⁊ nihil aget in ipsuz. Ter
tio omnis actio qua actiuũ agit in passum ẽ pas
sio. igitur omnis passio q̃ passiuũ patit̃ ab agẽ-
te ẽ actio. Sed omnis passio ẽ passio q̃ patitur
passiuũ ab agente vt certũ est igitur omnis pas
sio ẽ actio añs ꝓbaꝛ q; cũ nulla talis actio sit ꝙ se
subsistẽs q̃libz recipit̃ i aliq° ⁊ qcqd illud sit ipa
ẽ actꝰ eiꝰ vt in q° ẽ ⁊ ẽ actꝰ agẽtis vt a quo est ⁊
ꝙ ꝙñs ipsa est passio vt patet ex 3° phisicoꝝ

vbi describitur passio per eē actū huius ab hoc ꝓ etiā ex alio q; si illa actōne agens trāsmutat passum eadē passiuū transmutatr̄ ab agente ⁊ p ꝯsequens qualitercunq; agens agit illa actōe i passum eadē passuꝫ patit̄ ab agente igitur ipsa ē passio. ꝟnā ꝓbatr̄ tū tali ꝓbatōe. s. q; si aliq̄ passione passuꝫ patit̄ ab agēte eadē agens agit in passuꝫ alioquin nō plus illa passiōe pateretur passuꝫ ab agente q̄ a qualibet alia re tū q; sup flueret passio illa q̄ nō eēt actio ex quo illa alia q̄ ē actio ipꝫ sufficiēter patit̄. 4° ois res que fit actualr̄ ab agēte i passo ē actio. ois passio ē res q̄ fit actualr̄ ab agēte i passo. igit̄ ois passio est actio vtraq; p̄missa patebit in sequēti ꝯclusione sic igit̄ ꝓbata ē ps prima huiusmōi ꝯclusionis videlz q; ois passio ē actio. Secūdā aūt ptez videlz q; nō ois actio ē passio ꝓbo sic. ñ oē agēs q̄ncūq; agit i passū. vt saltē ꝯuenit aliq̄d agens agē ⁊ nō agē in aliq̄d passū. ꝟ nā ꝯuenit deum ꝓducē aliquā substātiā simplicē p se subsistētē vt pote aliquē āgelū vl'aiaꝫ ñ ꝯiūctaꝫ. ⁊ si l'r alī quā aliā rē quālibꝫ vt calorē vl' albedinē absq; subiecto quo fcō ipm vere ageret talē rē ⁊ tn̄ i nullū passuꝫ agēt igit̄ ꝯuenit eē aliquā actōem que nō eēt passio ⁊ ꝟ ꝟnā q; si aliq̄ talis eēt illa nō eēt act⁹ patiētis ⁊ p ꝟns neq; passio. ⁊ sic ꝟ ꝓpositū. s. q; aliqua actio ē vel eē pōt q̄ q̄tum ad ꝓpositū ꝓ eodē accipio q̄ nō erit pass. o. Vbi aūt agēs agat i passuꝫ semꝑ ei⁹ actio ē passio. ⁊ si ita eēt ipossibile aliq̄d agēs agē ⁊ nō agere in passū sicut ipossibile ē aliq̄d patiēs pati ⁊ ñ pati ab agēte sicut nō ē dubiū diceret pbs q; ipossibile eēt eē aliq̄s actōez q̄ nō eēt passio sicut ipossibile ē eē aliq̄s passionē q̄ nō sit actio. de fcō igitur ois actio agētis in passū ē passio sicut ecōuerso ois passio ē actio. Hec ē expssa itētio pbi. ꝟ° pbꝫ vbi ōtermiat q; idē act⁹ ē mouētis ⁊ moti ⁊ actiui ⁊ passiui ⁊ q; ꝟ ꝓbat q; motiuū inq̄tū huiusmōi motiuū ē mobil'. ⁊ ꝯ ꝯcludēs. Dicit̄ fil'r inqt vnus vtriusq; act⁹ ⁊ infra soluēs rōnē ꝓ bātē q; actio ⁊ passio ñ sūt act⁹ vn⁹ q; irratōabile est duoꝫ ⁊ alterꝫ ꝟm spēm eūdē ⁊ vnum eē actū. Rñdet neq;. n. vnū duob⁹ ꝓhibꝫ nihil eū dē eē actū nō sicut eē idē sꝫ sicut ē q; potētia est ad aliqd agēs. vult igit̄ eūdē actū eē vtriusq; ñ tn̄ eodē mō sꝫ vnius vt agētis alteri⁹ vt patiētis seu q; ꝟ actōem illius sustinere ⁊ inq̄tū ē agentis ē actio ⁊ inq̄tū ē patiētis ē passio. Cōñ. etiaꝫ ibidē cōmēto. 18. dicit q; actio fcā iter mouēs ⁊ motū ē eadē sꝫ i respectu alteri⁹ dī mouere ⁊ in respectu reliq dī moueri. Itē cōmēto. 19. i ꝑn. vbi q̄rit in quo sit actio ait. Jn' hoc accidit qō disputatiua. pōt. n. aliqs dicere qm̄ necesse ē vt actio motoris q̄ ē agē sit alia ab actōe moti q̄ ē agi hucusq; in ꝑsona alteri⁹ ⁊ imediate sequūtur verba ꝓpria. Et sūt idem a deo q; ꝟ verba agē ⁊ agi dicunt̄ dē eodē nec pōt aliqs fingere hec verba eē eiusdē cuius ⁊ ꝓpria cum manifeste illis ꝺdicant vt ꝟ. Itē ꝟ° de aia c° de sensu cōi ait pbs sensibil' actus ⁊ sensus idē ē ⁊ vn⁹ eē aut ipsoꝝ nō idē. vbi ꝟ ēt ꝓpositū nā actus sensibil' ꝑm eū vt ꝟ ēt ibidē er statim sequētib⁹ ē actio ⁊ actus sentientis est passio. ⁊ vtraq; est vnus ⁊ idē actus cē aūt. i. rō diffinitiua nō ē ea dē nā alia ē diffinitio ꝑm ꝟ nomē actio. Et alia ꝑm ꝟ nomen passio. Jsta ēt est sīnia ꝓanselī. in li. ꝺ veritate. c°. 8. vbi ait sic vt i vno dicā q; in ceteris intelligas sicut pcutiens nō est sine pcusso nec pcussus absq; percutiente. Ita pcutientia ⁊ pcussio sine inuicē eē non queūt. imo vna ⁊ eadē res ē diuersis nominib⁹ ꝑm diuersas ptes signata iccirco pcussio ⁊ pcutiētis ⁊ pcussi eē dī.

Tertiā ꝯclusionē ꝓbo sic ꝓio cuiuslibet agētis res quā facit ē actus vt ipm ē agēs igit̄ nullius agētis actio est res distincta a re quā facit. ꝟnā ꝟ q; si res quā facit ē actus eius vt ē agēs ipa ē actio eius ꝟ er descriptōe actōis supra posita per pbm. Si aūt ipsa ē actio nulla alia res ē actio qua mediāte facit illā primā actōem q; ꝟ tū q; supflue ⁊ inutilr̄ poneretur. tū q; eadē ratione ⁊ illius actionis eēt alia actio distincta ⁊ iterum illius alia ⁊ sic in infinituꝫ. añs ꝓbo tū quia illius rei potentia actiua agentis est principium. Cuiuscūq; autē potentia actiua inquātū huiusmodi ē principiuꝫ ipsum est actus ⁊ operatio agentis vt agens est. Confirmatr̄ q; agentis q; agendo transmutat subiectū i q; agit ipsa transmutatio est actus eius inquātū ē agens. ꝟ er diffinitione potentie actiue qua dicit̄ q; est principiuꝫ transmutatōnis in alio aut inquātum aliud. ꝟ. ⁊. 5. metha. ipsa autem res que sit i passo ⁊ sola ipsa est trāsmutatio vt patet er precedenti questione. igitur ipsa est actus agentis in quātū huiusmodi. Secundo ꝓbatur idem añs quoniaꝫ si deus coageret alicui agenti ad causatōem illius rei q̄ facit. verbi gratia ad causandū calorem igitur coageret ad causandū calorem in ligno ⁊ eodē modo penitus sicut de facto nunc sibi coagit ad causanduꝫ calorē. Nec ad alicuius alterius entitatis a calore causationē coageret igni sicut cuilibet theologo bene patet eē possibile constat q; aliquis eēt actus ignis in quātum est agens alias non ageret ꝑm actum ⁊ nulla alia res eēt eius actus inquātum huiusmodi q̄ ipse calor q̄ faceret sicut patet. igitur ⁊ nunc ille calor quē facit est actus eius inquātuꝫ est agens cum per casuꝫ non alr̄ se haberet calor ille ad ignem ⁊ econuerso q̄ nunc se habet.

Secūdo principaliter ad ꝯclusionez sic aliq̄s rem facit agens absq; actione media distincta ab illa re igitur nullam facit mediante actione distincta ab ea. ꝟsequentia patet er eo q; non est maior ratio q; vnam faciat sine actione media q̄ aliam quinimo frustra ⁊ superuacue fingitur talis media actio in faciendo rem aliquaꝫ antecedens ꝓbo ⁊ sumo exemplum premissū. ant. n. ignis cāt calorē in ligno absq; actōe distincta. ⁊ habeo ꝓpositum aut mediāte actōe distincta ⁊ si sic cum qualiscūq; res sit illa actio fiat etiam tunc ab aliquo agente. cum ipsa non

transeat per seipz ō nō eē adesse q: b ē p:sus ipossibile sequit̄ q illā facit aliquod agens.aut igit illā facit agens mediante alia actiōe.7 tūc eadē rōe 7 illā aliā facit agens qōcūqz sit illud agens q: non variat p:opositum mediante alia actione.7 sic vltra in infinitū aut illaz facit non mediante alia actione 7 habetur ꝓpositum.

Tertio si actio eēt talis res·verbi gratia actō ignis que ē calefacio eēt res distincta a calore quē facit·seq̄reť q saltē virtute diuia ignis posset calefacere aliqō nullum calorem in ipso cān do 7 posset causare in illo calorē ipsuz nō calefaciēdo·vel arguit̄ q hoc posset deus ipe immediate·ꝓns aūt manifestam ꝺictōem videť ipli care vel inferre nam si calefaceret aquā illa calefieret 7 si calefiēt fieret calida· Et si sic calor fieret in illa 7 nō nisi ab igne.igitur ignis causaret in illa calorez·Et similiter si causaret in illa calorē fieret calida·7 per ꝓsequens calefieret. Cum idem significet calefieri 7 fieri caliduz·Et si calefieret aliquid 7 non nisi ignis calefaceret illā nō excludendo inde cām p:imā·Et sic pz q vtriusqz ptis ꝓsequentis p:ima pars infert oppositū secūde igitur ipsuz infert ꝺictoꝛa· Consequētia vero probať·naz deus posset coagere igni ad causationē calefactōnis nō coagēdo ad causationem caloris·si sunt res distincte, quarū neutra alterā includit.hoc aūt posito ignis calefaceret q: vere potētia calefactiua ignis eēt ad suuz actū reducta seu ꝓp:iū actū haberet 7 tñ ñ causaret calorē.Itē posset deus coagē ad causatōem caloris nō coagendo ad causatōem calefactionis·Et tunc causaret calorē nec tñ calefaceret cū ipossibile sit cāre calorē sine calefactōe.

Quarto accipio actōem alicui⁹ rei·verbi gr̄a alicuius' forme substātialis imptibiliter factibilis vel alicuius intellectionis aut alterius huiusmodi forme que subito fit tota simul 7 accipio b nomen actio specialiter vt non dicitur de conseruatione quomō res que fit tota simul fit in p:imo instanti sui eē· Et quero an illa actio sit res distincta a re illa que fit aut nō si non igitur inaniter ponit̄ aliqua actio distincta a re que fit cū oia b saluētur que regrunt̄ ad verificandum aliquid agere vel pati.Si sunt distincta sicut dicunt q sunt de oppositā opp̄.aut illa vel aliquid ei⁹ durat post instans in quo res fit aut nō ipsa nec aliquid eius nō potest dici secūdum q: tunc id eēt vltimū instans sui eē postq nihil ei⁹ eēt.

Itē ipsa 7 quodlibet eius eēt tm̄ per ,instans que sm̄ pbm̄ sunt ipossibilia vt pz ex p:ecedēti q.7 sm̄ veritatē etiā sunt ipossibilia nāliter vt i ꝓmo li·d.17.q·2.arti.2.probatū ē·Si dicať q ipsa vel aliqd eius remanet post instans in quo res fit igitur 7 post illud instans adhuc res fit 7 agens facit illā q implicat ꝺictōem accepta actōe modo p̄dicto.nam quodlibet q fic fit immediate p:ius nō fuit ꝓsequētia pz q: q̄diu est actio agens agit 7 q̄diu agit ꝓpue loquēdo rē aliquā facit 7 illa fit nec pōt dici sm̄ illā viā q actio est post illud instans sed nō ē actio·tū q: non posset assignari que res ipsa eēt alia a re cuius ponebať actio qm̄ nec aliq̄ substātia nec qualitas aut quātitas vt pz nec aliqs respectus qm̄ nō eēt ad aliū terminū q̄ erat qm̄ fuit actio 7 iō sicut tunc fuit actio sic 7 postea ē actio.tuz etiam q: multo rōnabilius ponit̄ q ipsamet res que fit est in p:imo instāti sui eē actio 7 postea nō est actio lz fit· Quinto idē arguo ō actiōe rei que ꝓtinue 7 ptibiliter fit·nā si fiat median te alia actōne aut illa actio est idiuisibilis i ptes quaꝝ vna fit p:ius duratōe q̄ alia·7 tunc oz dicere q ipsa fit actio cuiuslibet ptis illius rei que ptibiliter fit 7 per ꝓns postq̄ vna ps facta est adhuc remanet actio eius ac per b ipsa adhuc fit q est ipossibile accipiēdo actōem vt distinguit̄ ꝺ ꝓseruatōem sicut in rōne p:ecedenti.7 iterum oportebit q aliquid illi⁹ forme q̄ ꝓtinue fit fiat i instāti·7 sic aliq̄ ps ei⁹ p:imo facta sicut 7 erit dare p:imū instans in quo ē illa actio er quo ē modo p̄dicto idiuisibilis·b aūt nō ē necessariuz qnimo ipossibile ē aliquā rē sm̄ qōlibz su i ꝓtinue 7 ptibiliter fieri vt patet ex.17.d.p̄mi li.aut illa actio bz tales ptes sibi inuicē succedētes.7 si sic aut aliq̄ remanet cū sequente 7 tunc sequitur q quādo posterioꝛ pars rei fit adhuc simul fiat pars ea p:ioꝛ sicut 7 simul est actō eius.aut nulla remanet cum sequēte iurta imaginatōez aliquoꝝ ō partibus motus reꝓbatam in p cedenti·q.7 b est oio impossibile sicut eisdem pluribus rōnibus ꝓbari potest qbus de motu probatuz est· Similibus rōnibus ꝓbari pōt q passio nō est res distincta a re que fit i passo. p:imo quidē q: ipsa vere ē actus patientis iquātū huiusmodi q pz tū q: eius potentia passiua inquātū huiusmodi ē p̄ncipiū·tū q: ipsa ē trās mutatio eius ab alio aut inq̄tuz aliud tum q: si deus coageret ad p̄cisam causatōez in subiecto ipse calor eēt actus patientis inquātū huiusmodi·igitur 7 nunc est actus eius inquātuz huiusmodi. Secūdo quia aliquam rem patitur patiens absqz passione distincta igitur in nulla patitur mediante passione distincta patet ꝓsequētia sicut supra·7 añs ꝓbatur q: alias p:ocessus eēt infinitus i passionib⁹ sicut ō actoꝝ⁹ dictū ē.

Tertio est q: tunc p potētiam dei possibile esset aliquid calefieri nullū recipiēdo calorē 7 posset non calefieri recipiēdo calorē 7.f.ꝓ.7 ꝓseqn tia ꝺclarant̄·sicut in tertia rōne p:emissa· Silr 7 quarta 7 quinta ratio . pñt adaptari ad ꝓbā duz q passio non est res distincta ab ea que fit in passo·Sexto pōt comuniter argui q: irratōa bilr ponitur actōem vel passionem eē rem distinctam ab ea que fit.qm̄ possibile est aliquid vere agere in aliud 7 aliquid vere pati ab alio positis p:ecise re illa que agit.verbigratia igne cum suis qualitatib⁹ 7 subiecto·vtpote aqua vel ligno 7 re illa que fit.verbigr̄a calore·7 hoc pz q: deus posset coagere igni ad cātionem caloris p:eci se vt dcm̄ est·7 tunc ignis vere ageret 7 lignuz

pateret nec aliqua expientia docet nos q̄ sit aliqua talis res distincta nec etiam auctoritas scripture sacre. igitur irrōnabiliter aliqua talis ⁊ inutiliter ac supflue ponit. Ista ꝯclusio ē etiā de intētōe pbi. z° de aīa vbi postq̄ dicit q̄ idez ē actus sensibilis ⁊ sentiētis declarās p exēplū dicit q̄ sonatiui qdē igit actus aut sonus est sonatio. ⁊ auditiui aūt actus est auditio aut auditus constat aūt q̄ auditio vel auditus nō ē aliud q̄ illa res vel qualitas que fit in sensu audiēdi illa igitur ē actus audiētis ⁊ audibilis ⁊ per ꝓñs ſm pbm actio ⁊ passio. hec ē intentio Com̄. exp̄ssa 3. metha. cometo. z3. vbi sup illo verbo pbi ſz nostrā translatōem. qñ b qdē facit id vero fit ē factio inter media ⁊ ſm suā trāslatōem q̄ i hac pte est ꝓpri⁹ ⁊ clari⁹ ⁊ p q̄s pz quō b fit intelligenda hr̄. Cū. n. aliquid agit ⁊ aliud patit pas sio est iter ea ait Com̄. cū aliquid egerit i aliq° aliquā actōem ⁊ illud aliqd patitur ab eo illud q̄ fit inter ea dispositio dr̄ ſz in respectu agentis dr̄ actio ⁊ i respectu patiētis dr̄ passio. Ecce exp̄sse q̄ illud q̄ fit inter agēs ⁊ patiēs ē actio ⁊ passio. Quarta ꝯclusio ꝓbat sic ois res q̄ fit ab aliquo in aliquo est actio ⁊ passio. b patet er dictis i p̄cedenti ꝯclusione. Sz aliqua res q̄ fit ab aliq° i aliq° ē mot⁹ vt pz er p̄cedēti. q. igitur aliqua actio est motus. ⁊ etiā aliqua passio est motus. ⁊ sic pz vna ps ꝯclusionis ad b etiaz ē auctoritas dam̄. vbi supra dicentis hāc indiffi nitā actio motus ē ⁊ ꝯstat q̄ nō minus est vera ista passio ē mot⁹. Itē auctor ser p̄incipior ca plo de actōe ait. Moueri ⁊. n. actio ē. igitur per ꝙuersitiōez aliqua actio ē moueri nec minus est uera ista aliqua passio est moueri. Ad b ē intentio pbi. 3°. pbz vbi ꝓbat q̄ actio non est in agente p hanc ꝯñaz q̄ vel omne mouēs moue bit aut hñs motū nō mouebit. Itē. 5. pbz probat q̄ ad actōem nō est motus q̄ ad motū nō est motus nec ē dubiū q̄ vtraq̄z argumentatio fundat sup b q̄ ois actio ē motus q̄uis aliqui alr̄ exponāt ⁊ meo iudicio nō ſz intentōez eius. dez. Scda ps ꝯclusionis ꝓbat sic aliqd fit in aliquo vel ꝓtingit fieri sine mutatōe eiusdē i q° fit. igitur aliqua actio nō ē motus. ⁊ aliqua passio nō ē motus. ꝯña pz er dictis. ⁊ añs ꝓbat supra. q. 4. b. d. Sz tūc ē dubiū q̄ vr̄ q̄ hec scda ps ꝯclusiōis ꝺdicat intentōi Aristo. de quo iam dictum est q̄ intendit q̄ ois actio ē motus. Ad b dicendū q̄ actio pōt sumi dupliciter vno mō cōiter ad eā etiā actōez que dr̄ ꝓseruatio ⁊ qua cōseruās aliquid dr̄ illud agere vt in. q. allegata ē oñsuz. ⁊ sic sumo actiōem in hac ꝯclusiōe alio mō actio sumit specialr̄ vt agere distinguit ꝺ ꝓseruare ſm quē modū illud solū dicit fieri q̄ paulo imediate nō fuit. aut aliqd eius ē nūc primo factū ⁊ imediate aliqd erit factū q̄ nūc nō est factū vt in his que ꝓtinue ⁊ ptibiliter fiunt. ⁊ sic supta actōe ois actio alicuius in aliquo ē motus vel mutatio. ⁊ sic intelligit pbs ⁊ vere nec b repugnat huic ꝯclusiōi. Quarta ꝯclusio ē q̄ nulla actio ē in agēte nisi idē sit agēs ⁊ patiēs. b ꝓbatur q̄: in quocūq̄z ē passio ipm ē patiēs ſz in quocūq̄z ē actio in ipso ē passio b pz q̄: ois actō q̄ est in aliquo ē passio vt ꝓbat er dictis in quarta ꝯclusiōe. igit in quocūq̄z ē actio ipm est patiens ⁊ vult. igit nulla actio ē in agente nisi ipz sit agens ⁊ patiens. Preterea i quocūq̄z est res q̄ fit ab agēte illud ē patiens b pz q̄: oē in q̄ agēs agit patit ab agente. Sz in quocunq̄z est actio ē res q̄ fit ab agente. q̄: ois actio ē res que fit ab agente vt pz er tertia ꝯclusione. igit i quocūq̄z ē actio ipz patit ab agēte. Et ꝯclusione seqtur q̄ nulla actio agentis qua sic agit q̄ tūc nō patit ē in illo subiectiue. Et q̄ omnis actio nō subsistēs sed erñs in aliquo ē in passo. Et q̄: vt dictū ē pbs oēz actiōnem putauit esse eiusmodi. iō ipse oēz actōnem dixit eē in passo. Et nullā in agente subaudi q̄ agens nō ē etiā patiens. Hec ēt est sua determinatio in. 3. pbz vbi hāc discutit qōnē sicut clare pz aduertēti. Itē 3° de aīa vbi supra dicit q̄ motus ⁊ actio ⁊ passio sunt i eo q̄ agit. i. in eo q̄ patit sicut pz p trāslatōez cometi q̄ magis ꝓpria ē i hac pte. q vbi hec hz in eo q̄ agit hz ipsa i passo. Itē subdit ibi pbs q̄ actui ⁊ motui actus i patiēte fit ifa comenti habet actio. n. agentis ⁊ mouētis est in patiente. Hec quoq̄z ē intentio Comen. 3. pbz comento. 18. vbi ait actio motoris que est mouere est eius nō in eo. Itē secūdo d anima cometo. 137. necesse ē inquit vt omnis actio que ꝓuenit ab agente. ⁊ ois motus q ꝓuenit a mouēte non inueniat nisi in re patiente ⁊ mota. Hūc tertio obicio contra p̄dictas cōclusiones ⁊ primo ꝓtra primā arguo q̄ actio ñ sit res distincta ab agente qm̄ si eēt sequeret q̄ actio fieret ab agente ⁊ sic actōis eēt actio ⁊ generatōnis generatio ꝺ pbm. 5. pbz deinde arguit ꝺ secūdā ꝯclusiōez oñdendo q̄ actio ⁊ passio nō sunt vna res ⁊ p̄io sic. qcūq̄z habitudines oppositе ⁊ reales p necessitarē realr̄ distinguūtur b pz qm̄ ipossibile ē res oppositas esse idē sicut patet in quolibet genere oppositōis. ſz actio ⁊ passio sunt habitudines reales oppositе nā actio incipit ab agente ⁊ terminat ad patiēs ⁊ passio eq°. Cōfirmat per Com̄. 3° pbz cometo. 18. vbi dicit q̄ actio facta inter motorem ⁊ motuz est eadē sed in respectu vnius dr̄ mouere ⁊ i respectu alteri⁹ moueri ⁊ sūt valde oppositа. z° q̄cūq̄z sūt idē ſm subiectū. dr̄ia vero ſm qdditatē si eoz qdditates sūt reales realiter distinguūt. distingui. n. per reales qddita tes ē re distingui. sed ſm Com̄. 3° pbz in pluribus locis. actio ⁊ passio sunt idem ſm subiectū ⁊ differūt ſm qdditatē. qdditates aūt earz vtiq̄z sunt reales cū sint añ omnem actū itelligēdi. ergo. ⁊c. Tertio idē ꝓbat per pbm ibidē dicētē q̄ actio ⁊ passio nō sunt ꝓprie idem sed cui b insunt motus est ita q̄ intentio sua est q̄ actō ⁊ passio sint distincte res inter se sunt tñ i eod motu tāq̄z i subiecto. Quarto ab alijs sic arguit

ad idē p̄imo post. habeť q negatiua īmediata est in qua vnū genus generalissimū negatur ab alio vl'r. ista ergo ē vera nulla passio ē actio. igit' nulla actio ē res eadē cū passione. Quinto ad idē q̄cūq; differt gener' differūt spē ⁊ nūero p̄z 5. metha. ſz actio ⁊ passio differūt gener' cū sint duo p̄dicamēta ergo differūt nūero. igit' ñ sūt vna res nūero. Cōtra tertiā ꝯclusionē ēt arguit' multipl'r p̄io sic. Q̄ñcūq; aliq̄ sic se hñt q vnū manet real'r alio transeūte ⁊ nō manente real'r ñ sūt idē real'r. ḃ p̄z q: ex opposito ſegtur q idē manet real'r ⁊ nō manet real'r ⁊ trāsit ⁊ nō trā sit. ⁊ sic tollit' veritas p̄mi p̄ncipij. Sz res q̄ p̄ducitur manet real'r actōe trāseūte real'r igit' ⁊c. p̄batur mio: nā trāseūte gnāre ⁊ sil'r generari manet ignis genit' aliogn cādela accēsa ab alia quocūq; ferēť sp accēdēť ⁊ alia sp ipaz accenderet q ē falsuz. ¶Dreterea p̄batur eadē mio: ab eisdē alibi supponēdo vnā maximā theologoꝝ. videlz q oēz effectum cāe efficiētis create deus pōt īmediate facē sole. igitur exīte i eodē situ i celo deus pōt īmediate ꝯseruare ⁊ solez ⁊ radiū q est a sole ita q manu tenebit radiū sine sole ⁊ p ꝯns trāsibit ꝑm rem hitudo ip̄ortata p eē a sole ac p ḃ actio solis. ¶Dreterea oēm formā quā pōt īducē agens naturale pōt deus inducere īmediate se solo. ponať igitur q in illo instanti in quo dz sol īducē radiū aut generās formā substātialē q de' illū p se īducat ⁊ suspēdat actōem solis vl' generātis. tunc vez est dicere q nec radius est a sole nec forma substātial' a generāte sed vtrūq; a deo. ⁊ tñ ē eadē forma s'bal'. ⁊ idē radi' q eēt a sole ⁊ generāte. igitur hitudo illa ip̄ortata p esse a sole nō est idē cum radio nec hitudo ip̄ortata p eē a generāte idez cū forma substātiali. Cōfirmať q: si tal' hitudo nō esset aliud a p̄dictis nulla esset rō quare si deus nō īdurisset radiū nec suspēdisset actionez solis. tūc potius diceret q radius eēt a sole quā stāte cāu p̄io cū ita tūc eēt ētitas solis ⁊ sil'r radij sicut nūc in cāu. Et pōt adhuc cōfirmari iuxta modū arguendi alio: q̄ñcūq; aliqua ꝓpositio verificatur p reb' si ad ei' veritatē nō sufficiunt due 'res regrītur tertias ⁊ si nō tres ponēda est quarta ⁊ sic vltra donec tot sint quot regrūtur ⁊ sufficiūt ad ei' veritatē. Sz ad veritatē huius radius p̄ducitur a sole nō sufficiūt entitates radij ⁊ solis p̄cise p̄z i cāu posito. igit' regrītur. tertia illa aūt ē hitudo media ite: radiū ⁊ solē ip̄ortata p eē a sole. Scōo arguitur sic ip̄ossibile ē aliq̄ rē i o:dīe cālitatis effectiue dependēt a se ipa Sz res p̄ducta dependet effectiue ab actōne ⁊ passiōe ḡ ⁊c. Tertio illud q ē via i aliud differt ab illo actio est via in rē p̄ductā igitur ⁊c.

Quarto illud q ē mediū ꝯiūgēs effectū cū p̄ducēte differt ab effectu. actio ē huismōi ḡ ⁊c.

Quinto cū dico radiū eē a sole aut dico p̄cise radiū aut p̄cise radiū ⁊ solē. aut aliqd aliud ab eis. nō pōt dici p̄mū q: tūc nō magis radius eēt a sole q̄ a lapide. nec scōz q: potius nō eēt radius a sole q̄ ecōuerso. relingtur igitur tertiū q est ꝓpositū. Sexto hec ꝓpositio. a. cū dico radius est a sole aut ꝓnotat aliqd extra ītellectum aut nō. si ñ. ſegtur q circōscripto actu ī tellectus radius nō eēt a sole q est falsū. Si sic vel illud est radius tantū vel sol tantū. vel vterq; simul vel aliquid aliud. tria p̄ima sunt in p̄bata igit' restat vltimū. Cōtra ꝯclionē q̄rtā pōt argui ex verbis auctoꝝ. ser p̄ncipioꝝ. ait. n. i c° de actōne sic. Si qs agit mouet necessario. ois igitur actio in motu est. ⁊ subdit ꝓpositū igitur est actōis in motu eē. Ex hac auctoꝝitate habetur ꝓtra p̄mā ptem ꝯclusionis qua dicit q q̄dam actio est motus. nā si ḃ eēt vez cū iste auctor dicat q ois actio est in motu ⁊ q ꝓp̄ium actōis est in motu eē seq̄retur q aliqs mot° eēt in motu q est ꝓtra p̄bm. 5. p̄bz probantem q nullus motus ē subiectū motus. Itē q̄libz pars auctoꝝitatis allegate repugnat p̄obatōi. secūde p̄tis ꝯclusionis p̄dicte. nā si omne q agit necessario mouet ⁊ ois actio ē in motu ⁊ ḃ ē p̄p̄iuz ei. ip̄ossibile est aliqd fieri in aliquo sine mutatōne eius in quo fit. cuius oppositū est ibidē assūptū. Cōtra qntā ꝯclusionē ēt m'ltipl'r arguit'. ⁊ p̄batur q actio est in agēte subiectiue ⁊ nō i passo. ¶Primo sic ip̄ossibile est effectū formaleꝝ separi a forma. Sed eē agens ē effectus formalis actōis nā agens dicit' formal'r agere actōne. ergo actio ē i eo subiectiue. Scōo ois p̄fectio ē formal'r in eo q p ipsaz p̄ficit. q: nihil p̄ficit p illud q ē i alio ⁊ nō i eo. Sz actō ē p̄fectio agētis. tunc. n. agēs est i sua vltīa p̄fectōe cum agit ergo actio est in eo. Tertio si actio eēt in passo crucifixio ⁊ blasphematio iudeoꝝ actiua fuissz i r° sz ḃ ē falsuz. q: cū ille fuerūt peccata. peccata fuissent i r°. Quarto ip̄ossibile ē formas oppositas eē in eodē actio ⁊ passio sūt forme opposite. ⁊ passio ē in patiēte. igitur actio nō ē i patiēti. Quinto ois forma denoīat suū subiectū sed actio nō denoīat passū q: tūc passū diceret agēs. igitur passū ñ ē subiectū ei'. Sexto cui' ē potētia ei' ē act'. ñ dicit p̄bs inde somno ⁊ vi. Sz potentia actiua est agentis ⁊ in agente. ergo ⁊ actus eius. s. actō. Septimo p̄bs. 8. p̄bz dicit q si deus ageret de nouo mutaret. ḃ aūt non contingeret nisi q: reciperet aliquid nouū in se uon apparet autez quid nisi ipsam actōem igitur illa erit in eo ⁊ per ꝯsequens de facto ois actio est in agente. Octauo si vnus ignis calefaciat duo calefactibilia. aut erit vna actō tantū aut due. nō due q: vnius agentis vnica est actio igitur vna tantuz. ⁊ si sic aut illa est in passo aut in agente non in passo q: qua ratione in vno ⁊ in vtroq;. ⁊ sic idez accñs esset in duobus subiectis q est impossibile. igitur est in agente q est ꝓpositum. Nono q̄cūq; aliqua duo sūt incōpossibilia in eodem subiecto p̄cise p̄opter p̄mā icōpossibilitatē quoꝝdā alioꝝ i eodē subiecto. Si ꝯna ñ patiūť se in subiecto nec ēt illa antecedētia. sed rel'ones ō ḃo mō relatiuoꝝ sūt

incõpossibiles i eodē. ⁊ ꝟ p̄cise pp icõpossibilita
tē p̄uiā actōis ⁊ passiōis q̄s ꝓse quūt. idē. n. iō ñ
pōt eē pater ⁊ filius q; idē nō pōt generari a se
ipso aut generare se. igit̄ actio ⁊ passio nō sunt
ꝓpossibiles in eodē. sed passio ē i patiēte igit̄ ñ
ē in eo actō. io. vbi ē relatio subiectiue ibidē ē
rō suūādi relationē illā. sz relatio agētis ad pas
sum est in agēte subiectiue igit̄ in eo ē etiaz rō
fundandi illam. ꝟ autem rō est actio. naz iō p̄
q; genuit. ȝ. metha. ii. aut actio denoiat agēs
denoiatōe extrinseca tm̄ aut intrinseca nō extri
seca q; oē q denoiat aliqd denoiatōe extrinse-
ca denoiat qōdā aliud denoiatōe intrinseca pz
de visiōe que suū obiectū denoiatiōe extrinseca
denoiat visuz ⁊ intrinseca denoiat subiectuz vi-
dens nec alicubi reperitur instātia nisi instetur in
ꝓposito q nō lz. queri̊ ergo qd actio denoiat
intrinsece. ꝓstat. n. q nō passuz q; passum non
dī agēs nec pōt dari qd aliud denoiet itrinsece
p̄ter agens. igit̄ relinqtur q nō extrinseca sz in
trinseca denoiatōe denoiet agens. ⁊ p ꝓs ⁊ in
eo subiectiue. iz. ois forma dat aliquod esse
formal̄r suo subiecto. actio non dat eē formal̄r
patienti igitur passuz nō ē eius subiectū. igit̄ ipa
ē in agēte. mino: pz q; nō dat sibi eē agens. pz
nec eē passū q; illud ē ꝑpriuz passiōis. ⁊ ꝟ eē vī
auctoritas Lom̄. 8. metha. cōmēto. ȝ. vbi dic q
actio forme ignis q̄ seqtur formā ignis est calo:
marim⁹ ⁊ mot⁹ ad supius calo: igit̄ i igne ē sicut
abscisio i cultello ⁊ actio manus i manu. Rñ
deo ad ista ad p̄mū cū dī q seqtur q actio fie-
ret ab agēte. ꝓs illō ꝓcedo sicut ꝓcedūt. Greg.
naza. ⁊ damñ. vt allegatū ē ꝑ p̄ia ꝓclusiōe. ⁊ si-
cut ꝓcedit ēt Lom̄. vt allegatū ē supra ꝑ tertia ⁊
cū vlteri⁹ ifertur q actōnis ē actio. nego ꝓñaz.
nā rei q̄ fit nō ē actio sz ipsa ē actio. deinde ad
ea q̄ sūt ꝺ secūdā ꝓclusiōez. ad p̄mū ꝓcedo ma-
iorē. ⁊ ad minorem dico q nō manifeste ꝺicit
sic arguenti. nā in eadē. q. arti. z° soluens rōes
alterius doctoris ꝑbātis actōem nō eē in passo
in quo ē passio. q; actio ⁊ passio sūt forme oppo
site. dic q actio ⁊ passio i suis realitatib⁹ ñ oppo
nūtur formal̄r. sed i suis denoiatōib⁹. qm̄ actio
denoiat agens a quo egreditur. passio vero ef-
fectū q egreditur ꝟ sunt verba ei⁹ q̄ vt manife-
ste pz ꝺicunt minori p̄fate. Scōo dico q il
la mino: sil̄r est falsa. ⁊ eius ꝑbatō nulla eē. qm̄
fundātur sup fictōe quadā ꝺ illis habitudinib⁹
q̄ nulle sunt vt illi imaginātur. Sz ipse act⁹ agē
tis q idē est ⁊ patiētis ē actio ⁊ passio. Actio in-
quātū ē actus agētis vl̄ potētie actiue q al̄r qñ
qz exp̄mitur. p̄o ꝟ q dī vt ē ab hoc. s. ab agē
te. nā iō ē actus agētis q; est ab eo. est aūt pas-
sio vt ē actus potētie passiue. qui iō ē act⁹ ei⁹ q;
i ea. Ad ꝓfirmatōez ex dicto Lom̄. dicēduz q
cū Lom̄. dicit q eadē actio in respectu moven
tis dicitur mouere ⁊ in respectu moti dicit mo
ueri ⁊ addit. ⁊ sūt valde opposita ñ dixit ⁊ move
re ⁊ moueri sunt valde opposita. ⁊ si dixisset nō
sumpsisset illos terminos noial̄r ⁊ ꝟ suppositōem pson̄alē. sic q significaret̄ per orationem
illaz q illa res que dicitur mouere ⁊ illa que di
citur moueri eēnt valde oppositē sicut argumē-
tū intēdit hr̄e ab ipso. nā si sic intellexisset ibidē
sibimet ꝺixisset cum dicat q eadē actio dicit̄
mouere ⁊ moueri. Eadē autem nō est res op-
posite dico ergo q cuz ait ⁊ sunt valde opposi
ta. vel refert suam intentionem ad illa respectu
quorum dī mouere ⁊ moueri. ⁊ tunc ꝺz supple
ri oro addendo sic subiectum verbo. ⁊ mouens
⁊ motum sunt valde opposita. ⁊ ꝟ frequenter i
philosofia dicūt pbs ⁊ comentator. Qō dictuz
de qua oppositione vel de qualibz mouentib⁹
⁊ motis sic intelligēdum alibi specialius ⁊ perti
nentius poterit declarari. vel potest ēt suppleri
oro sic ⁊ mouere ⁊ moueri sunt valde opposita
⁊ tunc illi infinitiui stant verbaliter ⁊ denotatur
q complexa significata ꝓpositionum enuncian
tium aliquid mouere ⁊ illud moueri sunt oppo
sita quēadmodum pbs post p̄dicamenta in. c.
de oppositis dicit q p̄uiari ⁊ hr̄e habitū sunt
opposita. nec p̄uiari ⁊ hr̄e habitum sunt habi
tus ⁊ p̄uatio. ⁊ vtraq; oppositio ad idem gēus
oppositōis reducitur sil̄r q significata ꝓpositio
num ꝺictoriaꝝ ēt ꝟ cōplexionem dicunt vt
sor. eē sanum ⁊ sor. languere. sic in ꝓposito dic
Lom̄. q aliquid mouere ⁊ idē ꝑm moueri seu ip
sum agere ⁊ ipm pati aut agens ⁊ patiens sunt
opposita. sicut ēt diceretur q eē p̄rem ⁊ eē filiū
sunt opposita. nec tamen intelligendum est ta
lia significatiue sumpta supponere p̄o aliqui-
b⁹ entitatib⁹ sicut in p̄mo frequenter dictum
est. vnde q̄uis mouens sit aliqua entitas ⁊ sil̄r
motum. tamen aliquid eē moueus non est ali
qua entitas nec aliquid eē motum. sicut nec sor
tem sedere vel eē sedentem. q significatur per
hanc sor. sedet est entitas aliqua. nec sor. non se
dere. vl̄ q idē ē nō eē sedētē q significat̄ per
istaz sor. nō sedet ⁊ ꝟ pbm opponitur ad sor-
tem eē sedentem est entitas aliqua. posset etiā
tertio exponi Lom̄. vt isti infinitiui supponerent
materiāl̄r p̄o suis ꝺicatiuis vel ꝑticipijs eoruz.
⁊ sic per dictū Lom̄. significaret illos terminos
mouetur ⁊ mouet. vel hos mouens ⁊ motuz eē
oppositos eo modo q termini oppositi solēt di
ci q̄ expositio satis posset alicui ex isto verbo di-
citur q ibi ponitur. ⁊ quālibet haruz expositio-
nuz satis credo bonā ⁊ iux̄ mentē Lom̄. Secū-
da tamē plus placet. secūdū nullā autem habe
tur q entitas que est actio ei que est passio sit
opposita vt argumētū intendebat. Ad secun
duz ꝺicendū q aliqua eē ideꝝ ꝟ subiectū. Et
differētia ꝟ qꝺditatē pōt dupliciter itelligi se-
cūdū q tam subiectuz q̄ quidditas possunt ac-
cipi dupl̄r nā vno mō accipit̄ subiectū p̄o subie
cto informatōis siue q informatur aliqua for-
ma. ⁊ quidditas accipit̄ vno modo p̄o ipsa eēn
tia q̄ explicat diffinitio. ⁊ sic acceptis his nomi-
nibus eēt sensus ꝓpositionis. q̄cunq; sunt diuer
se essentie in eodē subiecto existētes real̄r disti-

guntur. ⁊ sic ꝓcedo ipsaz ⁊ minoꝛez in eodē sen su nego. alio modo accipit subiectuz ꝑ subiecto ꝓdicationis. ⁊ quidditas ꝓ ipsa diffinitione. siue sit dicens quid rei siue quid nominis. ⁊ tūc est sensus ꝓpositōis q̄ quecunq; dicuntur de eodem subiecto q̄ ꝓprie de solis terminis in telligitur ⁊ eoꝝ diffinitiones sunt diuerse illa distinguuntur realiter. i. supponunt ꝓ rebꝰ distinctis. tunc ꝓpositio est falsa ⁊ minoꝛ i eo dez sensu est vera. ⁊ sic ille sensus est quē habuit Lom̄. vult. n. q̄ ista noīa actio ⁊ passio signi ficatiue sumpta de eadem re numero determinate verificentur. Et ideo subdit q̄ sunt eadem ſm subiectum. q: tm̄ ſm aliam ⁊ aliam rōnem. nam ſm q̄ illa res est actus actiui inquantum huius de ea vel pro ea verificat̄ ꝟ nomen actio ⁊ ꝟz q̄ ē actꝰ passiui in q̄tū huiꝰ verificat̄ ꝟ nomē passio. ⁊ ille diffinitōes q̄uis eidē q̄uenant sunt tam̄ diuerse. ideo dicit q̄ differunt ſm qd ditatem. ⁊ hic modus loquendi in isto sensu sa tis vsitatus est ab eo sicut constat his qui sua di cta viderunt. Ad tertium dicendum q̄ pbs tō dicit q̄ non sunt idem ꝑprie q: non sunt idem ratione ⁊ diffinitione. sed tm̄ motus cui ꝟ noīa actio. s. ⁊ passio insunt. non quidem per iforma tionem sed per ꝓdicatōem est idem numero. ita q̄ ipe non est contra sed ꝑ. Et q̄ ita intelligat ꝟz ꝑ probationem sui dicti quē imediate subiū git. ait. n. sic. Q̄ō. n. huius in hoc ⁊ qō huius ab hoc actum ē rōne alterum est. ē autem huiꝰ ad huiꝰ. ⁊ ē actū huiusmōi in ꝟ eidem motui dicit competere. ⁊ verum est. sic ergo vult q̄ idem motus sit actio ⁊ passio. ſm tamen aliam ⁊ aliam rōnem dr̄ v trūq;. Ad quartū dicen dum q̄ pbs false allegat̄. qm̄ nullibi illa verba vel eoꝝ etiam sniam ponit. sed bene senten tia eius est q̄ illa negatiua est imediata. cuiꝰ ꝓ dicamentum vlr negat̄ a subiecto ⁊ a nullo su pioꝝ subiecti negat̄ vlr ⁊ exemplificat ipe i ter minis generalibus. s. lr̄is. talis autem imediata inuenitur ex terminis eiusdem ꝓdicamenti. vnde sicut ibi Auerois dicit ⁊ verum est. ꝟ ē im mediata nullus asinus est rationalis. ⁊ similiter ista est imediata nullus homo est irrationalis forte autem ⁊ aliqua pōt ee imediata in q̄ vnū generalissimum genus vlr negatur ab alio sicut ꝟ nulla substantia est quantitas non tm̄ q̄libz in qua vnum genus generalissimum vlr negat̄ ab alio est imediata. ymo nec vera. Ad. 5. cū cō clusio sit indiffinita pōt cōcedi. sic tm̄ q̄ actō sup ponat ꝓ actōe aliqua que non est passio. ver bigra ea que est agentis q̄ non agit in passum. vt in ta conclusione dcm̄ est. sed si loquamur ꝓcise de actione agentis q̄ agit in passum. ꝓcedo maiorem ꝑprie sumptam ⁊ nego minoꝛez nam q̄uis ꝓdicamenta actionis ⁊ passiōis sint distincta. quelibz tm̄ res que est actio est in ꝓ dicamento actionis ⁊ in ꝑdicamento passionis ⁊ quelibz que est i ꝓdicamento passionis ⁊ in ꝓdicamento actionis. ⁊ ideo actio ⁊ passio nō distinguunt̄ ꝓdicamentaliter. sed eadem res que est actio ⁊ passio est in diuersis ꝓdicamen tis eo modo quo res que non est signum dr̄ ee in ꝓdicamento. Ad argumenta q̄ contra ter tiam cōclusionē facta sunt restat rn̄dere ad quo rum primuz q̄uis patiat̄ defectū in forma eun do tm̄ ad difficultatem. q̄ intendit. dico q̄ si nūc in instanti genereatur aliquis ignis nunc quidē est ignis genitus ⁊ actio ipsius generantis que non est aliud q̄ ipe ignis genitus seu forma ip sius. Et dico q̄ sicut impossibile est hunc ignē genitum desinere ee ꝟ eodē igne non desinen te ee. ita impossibile est hanc actionez generātis ignem hunc desinere ee hoc igne non desinen te ee possibile est tamen ⁊ hunc ignem ⁊ hanc actionem desinere ee actionem. hoc igne ⁊ hac etiam actione non desinente ee. vnde ꝟ actō pꝰ istud instans erit ⁊ erit ignis sed ipsa nō erit ac tio. ⁊ est rō q: ad hoc q̄ aliqua sit actio requiri tur q̄ sit actualiter ab actiuo. ⁊ illud sit cā eius alioquin non eēt actus eius inquantum huius. ⁊ per ꝓsequens nec q; actio. Et hoc etiam volu it pbs notare in. 3. phīcoꝝ. cum ait qō actꝰ agentis est in quoddam aliud ⁊ non decisus. sed huiusmōi in ꝟ. ⁊ ifa Lom̄. sed ē ex ꝟ in ꝟ. vbi Lom̄. comento. 20. exponens ait. ⁊ non dicimꝰ q̄ actio agentis est in patiente ſm q̄ abscindit̄ ab agente. qm̄ si hoc eēt non eēt agentis sed ꝟz q̄ est continua ex hoc in hoc. i. ab agente in pa tiente. ꝟ Lom̄. ⁊ q: post illud instans illa res q̄ nunc est actio non erit a generante illo. ipa q̄ uis erit vere in rerum natura non erit tm̄ actio. ac per ꝓsequens nec ignis iste postea generan tis nec generans generabit ipsum. Ad aliam probationem minoris predicte rationis conce do. deum illud posse. ⁊ q̄ cāu dato solus manu tenebit radium. ⁊ cum ifert q̄ transibit ꝟz rem habitudo iportata ꝑ ee a sole. ac per hoc actio solis. dico q̄ nulla res in mondo siue appelle tur habitudo siue aliquid aliud trāsibit seu de sinet ee. sed eadem ipa res que est nunc a sole ⁊ ē habitudo vel relatio ad solem erit postea. ꝟz non erit a sole nec erit habitudo ad solem talis s. que dicat̄ actio solis. sed erit a deo. ⁊ erit actō dei. Et vlterius dico q̄ nimis est puerilis ⁊ ru dis cogitatio. cum dicitur radius est a sole. qō res aliqua significe per illam ꝓpositionem. a. distincta a radio ⁊ a sole. cum ipa ꝓpositio sit purum sincathegorema ⁊ nihil ſm se significās nec minus rude eēt dicere q̄ nec per illam ꝓpo sitionē. a. significatur talis habitudo media. ꝟz per totam oratiōnem illam sicut ex primo libro in pluribus locis pz ⁊ paulo supra recolui. Et ꝑ terea isti hoc ipm̄ habēt concedere. nam suppo sito q̄ sit talis habitudo media radij a sole q̄ di cunt actōem. constat q̄ illa ſm ipsos est etiam a sole. vnde ⁊ in solutōe illius rōnis alteriꝰ docto ris de qua supra fecit mentionem dicunt q̄. tā actio q̄ passio ē ab agēte ⁊ iterum q̄ actio egre ditur ab agente. ⁊ si nunq̄ ꝟ dixissent hoc ē ve-

rū q̄ omnis entitas que ē in mūdo siue magna siue pua ē a deo·si ergo p·a. vel p eē ab ℔ vel ab illo iportaꝫ aliqua res media. igiꝫ vltra illaꝫ habitudinem est habitudo·ꝛ constat q̄ illa nō est minus ab agente q̄ṡ p̀ma·ꝛ p ꝓ̄s adhuc vltra eam ē alia·ꝛ sic in ifinitum. ¶ Preterea ex maria illa theologica q̄ṡ assumūt si actō sit talis res ab agente poterit deus illam actōem q̄ radius est a sole p seipsum imediate conseruare. ꝛ tunc nec radius nec illa habitudo erit a sole. ꝛ tñ illa habitudo ꝛ ille radius erit. oꝫ igitur etiā eos concedere q̄ aliquid q̄ est ab aliquo pōt esse ꝛ ñ eē ab illo absq̄ q̄ aliqua res magna vel parua desinat eē. preterea si sit talis habitudo distincta poterit deus coagere soli ad causationem radij non coagente soli aut alicui alteri ad causatōem illius habitudinis nec illam per seipsum causando·quo posito adhuc radius erit a sole. alꝫ sol non producet ipsum ꝛ nulla erit talꝫ media habitudo. preterea ꝑm eundem arguentem in ratione imediate post soluenda res q̄ṡ p ducitur dependet a sua actione in ordine cālitatis effectiue igitur per maximam nunc ab ipso sumptam poterit deus reꝫ immediate absq̄ tali actione producere. ꝛ tunc constat q̄ erit illa res a deo ꝛ non erit talis ficta habitudo iporta ta per·a. per hoc pꝫ solo ēt ad sequentem ꝓbationem. Ad confirmatōem vero dico q̄ si deus non suspendisſꝫ actōem solis diceretur q̄ radius eēt a sole. q̄ sol vtiq̄ eēt cā ꝺ̄ncipiū eiꝰ. ita q̄ si sol nō eēt nec deus alꝫ ageret. ceteris positis radiꝰ nō eēt. in cāu ām posito non ꝺ̄ radius eē a sole. q̄ ceteris vt nūc in cāu ponitur se habentibus esto q̄ sol non eēt adhuc radius esset·ac per ℔ sol nō ē cā eius·vnde ꝛ ego ēt q̄o a sic arguēte i cāu. posito cū sit radius. ꝛ sic sol cum habitudo qua dicaꝫ radiꝰ a sole non ē in radio sicut in ipso ē habitudo qua ꝺ̄ eē a deo. puto q̄ nō poterit alꝫ rñdere nisi q̄ ꝺus est p̀n cipiū ꝛ cā radij ꝛ nō sol. Ad vltimam confirmatōem nego minorem. dico. n. q̄ entitates radij ꝛ solꝫ ac dei sufficiunt ad veritatem huius· radius ē a sole nec aliqua alia ē oportuna. non tñ semper illis positis illa ꝓpositio ē vera. sꝫ tūc tñ q̄ñ sol ē cā radij seu q̄ñ radius est. ꝛ ceteris vniformiter se habentibus ꝛ agentibꝰ vel ñ agētibus si sol nō eēt·radius non eēt·ꝛ per ℔ ēt vide q̄ dixi i p̀mo. d. 17. q. i. in soluendo tertiā obiectōem ꝺ̄ ꝓclusionē p̀mam secūdi articuli. Ad tertiā rōnē ꝺ̄ p̄dcāꝫ ꝓclionē rñdeo negādo minorē. Ad tertiā dicēdū q̄ si accipiꝫ actio successiua illa pōt cōcedi via sicut ꝛ motus ꝺ̄ via. sꝫ trāsumptiue·ꝛ sic non arguiꝫ ꝺ̄ sed p̄o. vt pꝫ i responsiōe ad. 8. obiectōnem p̄cedentis q̄nis si vero accipiꝫ actio subita seu que fit tota simlꝫ minor simplꝫ est negāda. ꝛ silꝫ neganda ē maior quarte rōnis. Ad. 5. p̀mo pōt reduci arg. ꝺ̄ arguentē querēdo cū illa habitudo q̄ṡ ponit mediam dicatur eē ab agēte ꝑm ipm q dic aut habitudinē ipam ꝛ agēs tm·aut aliquid aliud ꝛc. ꝛ totalꝫ ꝓcedit ꝺ̄ eū. dico igiꝫ sicut ꝛ ipe nisi ponat ifinitatē taliū habitudinum cogiꝫ dicere q̄ p̄cise significaꝫ radiꝰ ꝛ sol itelligēdo p̄cise q̄ nꝰ la alia entitas ab illꝫ importaꝫ ꝓsignificaꝫ tñ cū hoc q̄ si cetera vniformiter ageret vel non agerent ꝛ sol nō eēt radius ille nō eēt·nō ꝓsignificaꝫ ām piter q̄ si radiꝰ nō eēt sol nō eēt·ꝛ iō nō ꝺ̄ sola radio. sꝫ eꝺ̄. ꝛ pp ℔ pꝫ 6ad. q̄ etiā posset reduci ꝺ̄ eū ꝺ habitudie illa q̄ṡ pōit. p̄terea ꝓstat q̄ oīs entitas que ē in reꝝ nā magna vel pua eristit per deū tanq̄ṡ p suum conseruans·ꝛ certe si de ista p̄positōe. ā. q̄rit quid significet vel consignificet. ꝛ velit qs ꝓcludere q̄ aliq̄ṡ ꝑm se rem importat que non importaꝫ per cathegorematicam aliq̄ṡ dictōem nō minus oportebit dicere q̄ ēt illa p̄positio p aliq̄ṡ rem talē signi ficat. ꝛ constat q̄ illa erit etiam p deum ꝓseruata tanq̄ṡ ab ipso dependens·ꝛ per ꝓ̄s illud aliud per alia significabit. ꝛ q̄ significabit nō erit finis in illa p̄positione. nec erit numerus talium reꝝ·abigenda est igitur talis ymaginatio irrationabilis de ſincathegorematicis dictionibus.

Ad illud q̄ ꝺ̄. 4·ꝓclusionem arguiꝫ er dcō auctoris ſer p̀ncipioꝝ·dicēdum q̄ auctor accipit eē in nō per realem informatōnem vt capit argumentum. sꝫ per p̄dicatōem q̄ manifeste pꝫ· tū q̄ imediate sic p̄mittit. Sciendum aūt q̄ omne q̄ in motu est actio est ꝛ probat moueri. ꝛ enim actio est. Ecce q̄ ideo dicit actionem eē in motu. q̄ moueri est actio·tum q̄ immediate postquā dicit·omnis ergo actio in motu est· statim addit omnisq̄ motus in actione firmabitur. ꝛ simiꝫ cum dicit p̄opium est actionis ꝛ in motu esse imediate subiunxit sicut p̄opiū motus est esse in actione·constat autem q̄ ista nō possunt intelligi de esse in. per informationem'. quia si isto modo omnis actio est in motu. non omnis motus est in actione· alioquin vel oporteret quod data vna actōne simul darentur infiniti motus distincti ꝛ infinite actōnes vel oporteret q̄ aliquis motus ꝛ aliqua actio recip̄roce essent in seipsis. vnum. s. in alio per informationem ꝛ eꝰ·q̄ nullus sane mentis dicet. Intelligit ergo q̄ omnis actio ē in motu p̄ predicationem·ꝛ omnis motus in actione·q̄. s. omnis motus est actio ꝑm eum. ꝛ omnis actio est motus·accipit autem actionem nō sic vꝫ vt de ipsa loquutus sum in. 4·conclusione. sed ſpecialiter p̄o ea que non est conseruatio ꝛ que ē actus agentis q̄ illam agit in passum. ꝛ silꝫ motum non accipit vꝫ. sed p̄o eo tm cuius pars ñ solum post partem acquiritur mobili. sed etiam fit·ꝛ ex hoc pꝫ q̄ eius dcm̄ non est cōtra aliq̄ṡ partem dicte ꝓclusionis. ¶ Nunc ad illa q̄ contra cōclusionē arguta sunt ꝓ̄ter est respondendum ad p̀mum dicēdū q̄ effectus formalis alicuius pōt duplꝫ accipi. vno mō ꝑ causato forme. ꝛ sic non est aliud q̄ṡ ipa materia vel subiectum q̄ informat vel compositum q̄ ex ipa forma constat. sic loquendo de effectu formali qc

quid sit de maiore. nam in aliquo sensu concedenda est in aliquo non minor: simpliciter est negãda. nam agens nec est materia actionis sue nec ex ipa componitur. alio modo pot accipi effectꝰ formalis. Iz multum impropie p denominatõne subiecti ab aliquo. ⁊ tunc est sensus maioris. quod est impossibile aliquid denominari tale ab aliquo nisi illud sit subiective in eo. ⁊ in hoc sensu dico q maior est falsa. pz. n. q visio qua paries videt non ē in pariete tñ ab ea ipe denominat ⁊ dr visus. Ad secũdam dicẽdum q si loquamur de agente q est tantummõ agẽs ⁊ nõ patiens minor est falsa. nam q̃uis actio sit pfectio ⁊ sit agentis. non ē tñ perfectio perficiens ipsum agẽs. non. n. calefactio solis perficit ipsum solem. sed ipm q calefit. est tñ signum perfectõnis solis. ⁊ sic quelibz actio est signum perfectõnis agentis. nam ex eo q agit arguitur perfectõ aliqua agentis. Ad. 3. si accipit crucifixio prosixione corporis xpi in cruce proprie loquendo nullibi est subiective. q crucifixio nõ est aliqua res ꝑm se distincta a corpore q figitur ⁊ ab eo cui ifigitur. si tñ poneret q est aliqua talis res alicubi existens subiective. nescio quis demens diceret illam fuisse in iudeis crucifigentibus. ⁊ non potius in corpore xpi vel in cruce. De blasphemiatõe aũt dicendum q ibi erat vbi erat blasphemia. ⁊ constat quidem q blasphemia mẽtalis non erat in xpo. sed in impijs cordibus iudeorum. vocalis quoq non erat in xpo. sed potius in aere in quo vox formabatur. Et iõ pz q ꝓña quantũ ad vtrãq partez ꝓñtis potest negari. posito tamen q crucifixio fuerit in xpo. esset dicendum ad probatõem falsitatis ꝓñtis supposito q actio exterior sit peccatum de quo suo loco videbitur q illa crucifixio fuit peccatum. sed nõ fuit xpi sed iudeorum. nam tales actões si concedantur esse peccata non intelliguntur eẽ recte peccata eoꝝ in quibus recipiuntur. sed eorum a quibus aguntr. ⁊ hoc est q alij dicere volunt cũ dicunt q crucifixio fuit in xpo subiective ⁊ in iudeis iputatiue. Ad. 4. dicendum q minor est falsa. Ad. 5. dicendum q q̃uis ois forma denominet suum subiectũ non tñ denominat ipm ꝑm qlibz nomen ipsius forme. verbigratia forma que ē doctrina vt dic pbs. 3. phisicoꝝ est in addiscente ⁊ tñ non denominat ipsum ꝑm b nomen doctrina quia non dr docens sed denominat ipsum ꝑm aliud nomẽ eiusdem. s. disciplina. ⁊ iõ dr ille discipulus vel discens. sic dico q forma que est actio denominat vtiq illud i quo ē ꝑm aliquod eius nomen verbigra ꝑz hoc nomẽ passio vel lux. aut aliud tale ei ꝓueniẽs ꝑm q ipsa est in eo ñ aũt ꝑm b nomẽ actio vel agentia q ei non cõuenit nisi i quantum est ab alio ac per b ⁊ ꝑm b nomen ꝺ nominat illud a quo est. ⁊ illud dr agens. Ad 6. concedo q cuius ē potẽtia. eius est actus. ⁊ vlterius concedo q actio est actus agentis. nõ tñ sequitur q sit eius vt subiecti ⁊ potentie passiue sed ẽ eius vt principij actiui. ⁊ b iõ q potẽtia agẽtis est potentia actiua que non ē inquantum huius susceptiua actus sed elicitiua ⁊ ꝓductiua. Ad. 7. dico q pbs non iõ dicit q mutare. q actio noua essz in eo. sz ideo q putauit q nõ de nouo ageret nisi pp nouam dispositõnem vel nouam voluntatẽ q̃ hẽret ad agẽdum cũ prius non ageret. sicut pz per Coñ. ibidem comento. 15. qui totum pene suum errorẽ ibidẽ fundat super illa radice. Ad. 8. dico q in illo cãu essent due actões. nec est inconuẽiẽs eiusdẽ agentis eẽ duas vel plres ēt actões in diuersis passis. Et q argumentũ nõ petit dico q eq°. si duo ignes calefaciũt idez calefactibile ꝑmo. puta q essent illi ignes in eodem loco primo virtute diuina ⁊ calor vnus numero produceretur ab eis amborum essz vna actio tanq̃ vnius agẽtis totalis. Ad. 9. nego minorem. ad pbatõnem dico q nõ ideo idẽ nõ pot eẽ pr̃ sui aut filius aut ēt vnius alterius pr̃ ⁊ filius q generatio actiua ⁊ generatio passiua non pñt eẽ in eodem. sed q idem nõ pot eẽ a quo est generatio ⁊ qui generat nec idem potest eẽ is qui ē gẽitꝰ ⁊ a quo ipe gẽitus ē. Ad. 10. dico q fortius ꝓcedit ꝺ suum factorem. nã nõ minus. ymo plus vr̃ icõuẽiẽs q reꝺ sit i aliquo ⁊ rõ fundandi ñ sit in rep nã q̃ si sit i alio. nũc autez in pre ꝑm istos fundat pr̃nitas ⁊ gnãtio qua gẽuit est rõ fundandi. ⁊ ꝑm eos illa gnãtio q̃uis fuerit. nũc tñ nõ est. sicut nec ipse generat nũc nec eius filius generat. dico tñ ad argumentũ q gnãtõ ñ ē rõ fundãdi huiusmõi rlonẽ ꝓpie loquẽdo. sz bñ verũ ē q q̃ iste gẽuit ⁊ ab eo fuit gnãtõ isti us. iõ b ē huius pater. Ad. 11. dicẽdum q ꝺnominat agẽs denomiatõe extrinseca iuxta cõsuetum modũ loquẽdi. ⁊ ad vlteriorẽ ꝓcessum argumenti dicẽdũ sicut dcm ē ad. 4. ꝺ hãc eãdẽ ꝓclusionẽ. Et per idem rñdẽduz ē ad. 12. Ad auctoritatem Coñ. que vltimo iducit dicẽduz q b noie actio Coñ. ⁊ pbs ēt vtunt equiuoce. aliqñ. n. apud eos b nomẽ actõ idẽ significat q b noia actꝰ vel forma. vñ satis cito post ꝑz trãslatõem Coñ. ait pbs. omnis mãe actio est alia ab actõe alterius materie. ⁊ ꝑm translationem qua vtimur. ait. actus alicui. alterius ē mãe. ⁊ Lomen. ibidem exponẽs comento. 6. ait. Et idem q est in actu in omni mã. ⁊ est forma eius est aliud ab illo q est in actu in alia mã. Quandoq actio accipit ꝓ principio agendi seu potẽtia actiua. vnde. 9. methaphisice. vbi pbs dicit q potẽtia actiua est i faciente vt calor in calefactiuo ⁊ edificatiua. i. ars edificandi i edificatiuo. i. edificatore vel carpentario ꝑm lram coñ. ait Coñ. exponendo comento. 2. sic. i. actio artis carpentarie est in carpentario ⁊ actio artis edificatorie est in edificatore. pz autem q ista expositio dz esse ad propositum ibi accipitur actio artis pro ipsa arte vt sit intransitiua constructõ. Et preterea sic eum accepisse pz ex eo q sine medio sequit. Sequitur. n. sic. deinde dicit. s.

Aristo. ⁊ ideo sunt insimul. Et q; quedam potē tiaꝝ actiuaꝝ sunt i agēte. iō est necesse vt agens nihil agat dōec sit isimul cum patiēte. i. i eodē loco b ipse. qñq; vero accipit actō p;o operatō ne in actu potētie actiue sicut sapa dictum est. ⁊ qñ ꝫ alijs modis. nūc ad ꝓpositum dico q; Lom̄. accipit actōem in auctoritate allegata. altero duoꝝ primoꝝ modoꝝ vel vtroq; ꝫ. ⁊ est intentio eius q; calo; maximus est actus vel forma ⁊ principium actuum. ꝓsequens formā substantialem ignis. ⁊ istud multum ꝙuenit cū sṁa de qua imediate loquutus est. ⁊ simili modo accipit abscisionem cultelli ꝑ acutie vel principio scindendi qcquid illud sit in cultello. ⁊ actionē manus p;o ꝓncipio quo agit manus. non autē accipit actōem tertio modo. ⁊ vt de actione est questio pñs. Ad argumētū principale. q. p;o quanto arguit actionem distingui a re que fit. ꝓ; responsio er dictis supa ad auctoritatem de libo ser ꝓncipioꝝ q̄ probat̄ q; distiguitur a passione. dicendum q; auctor ille non ideo dic q; passio est effectus actōis q; efficiat̄ ab ea sicut res efficitur a sua cā effectiua. sed q; er eo q; aliquid agit loquēdo de actione sicut ipe loquit̄. videlicet q; exigit in qō agens agat cāliter infertur q; illud patit̄ in qō agit. ⁊ q̄uis ep°. er eo q; aliquid patitur inferatur q; aliquid agit in ipm quia tam̄ non infert̄ cāliter iō passionem dicit eē effectum ⁊ illationem actionis ⁊ non dic ep° q̄uis eūdem loquēdi moduꝫ ēt possꝫ dici q; actio est illatio passionis. non tñ effectus. ꝓ; enim q; q̄uis sequatur hoc lignum patitur vel calefit igitur aliquid agit in hoc lignum ⁊ aliquid calefacit ipm. non tñ b cālis. q; hoc lignum calefit aliquid ipm calefacit est vera sicut ista est vera q; aliquid calefacit hoc lignum. b lignum calefit. Et pp hanc cālem illatōem dicit q; passio ē effectus illatōumq; actionis iurta suum ꝙsuetū imp;opium in toto libo illo modū loquendi.

Ꝟ Ꝛtimo quātum ad istā. d. quero vtrū creatio ⁊ conseruatio sint entitates distincte inter se. ⁊ a re q̄ deus creat vl̄ conseruat. Et arguitur q; sic. ⁊ ꝙ quia idem iudicium quantum ad hoc est de omnib; oñdo q; creatio huius rei demonstrate. verbi gr̄a huius angeli sit res distincta ab b angelo. ⁊ ab eius ꝙseruatōe. ⁊ arguo sic. iste angelus. ⁊ silr ei; creatio fuit anteq̄ fuit eius ꝙseruatio. ⁊ iste angelus non desijt cum desijt eius creatio igitur iste angelus est entitas distincta a sua cō seruatione ⁊ a sua creatione. ⁊ similit̄ eius creatio a sua conseruatōe. ꝓña vr̄ tenere er eo q; impossibile est altq̄ entitatem fuisse p;ius q̄ fuerit aut simul desijsse ⁊ non desijsse. añs quantū ad primam partem probat̄. nam iste angelus fuit in p;imo istanti quo fuit ⁊ silr creatio eius. sed in illo instanti non fuit eius conseruatio. nā cō seruatio est continuatio rei in esse. omne autem q; ꝙtinuat̄ p;ius fuit. Quantum ēt ad secundā partem probat̄. nā creatio huius angeli fuit in p;imo instāti in quo fuit iste angelus ⁊ imediate post nō fuit. sicut iste angelus in ꝓmo instanti sui eē creabat̄. ⁊ imediate post non creabatur. nam creatio p;oprie sumpta est p;ductō rei que nūc ēt aliquid eius p;ius imediate fuit. nec angelus iste imediate post p;imum instans sui eē desijt igitur non simul desijt cum sua creatō ne. Ad oppositum actō ⁊ ꝓseruatio rei q̄ agēs creatum agit vel ꝓseruat non sunt entitates iter se ⁊ a re q̄ ꝓseruat vel agit distincte. igitur nec creatio ⁊ conseruatio sunt distincte entitates inter se ⁊ a re q̄ deus conseruat vel creat. ꝓña satis est patens ⁊ añs probatur er predictis in p;ecedenti. q. ibi. n. probatum ē q; res que fit ē ipa actio agentis. ⁊ per aliquas earūdem rōnum ꝑt probari q; ꝓseruatio agētis ꝓseruantis rem quā produxit ē ipsamet res que ꝓseruat̄. ꝟ Ꝛio intellectu huius qōnis p;emitto aliquas distinctō nes. ꝟ Ꝛima ē q; iste terminus creare dupl̄r potest exponi sicut supa de creari dictum est. q. 4. vno modo creare. i. aliquid de nihilo facere. Alio modo. i. aliquid p;imo de nihilo facere. vel aliquid q; imediate p;ius non fuit de nihilo facere. p;imo modo non accipitur creare. vt distiguitur ꝺ ꝓseruare. q; nimo ⁊ aliquid q; deus conseruat. verbi gr̄a angelum existentem ēt creat ꝑm istam significationem. nā ipm facit q̄ diu ē sicut in qōe p;eallegata tactum est. ⁊ diffusius i p;imo libo. d. 45. ⁊ de nihilo ēt ipm facit. Cū igitur doctoes loquunt̄ de creare distinguēdo ipm ꝺ ꝓseruare accipiunt hunc terminum iurta diffinitōem ꝑam. ⁊ sic in pñti. q. vtar eo. Et simil̄ b termino creari coēsponderet vt creari idem significet q; aliquid q; immediate p;ius non fuit de nihilo fieri. Conseruare aūt ꝑm doctoes cōiter idem est q; rem fcām vel que imediate p;ius fuit in esse ꝙtinuare vel tenere. ⁊ in hac significatiōe ego accipio in ꝓposito. Secunda distinctio est q; sicut b nomē actio accipitur quandoq; p;o potentia actiua. aliquando ꝑ actu vel opatione potentie actiue. vt dicebat̄ in p;ecedenti. q. sic b nomen creatio pōt accipi ꝑ ipsa potentia creatiua. ⁊ b nomen ꝓseruatō pro potentia seu ꝓncipio ꝓseruatiuo. Et pōt ꝺo modo accipi creatio ꝑ actu seu opatiōe potētie creatiue. ⁊ silr ꝓseruatio accipi potest ꝑ operatione conseruatiue potentie. ꝟ Ꝛimo modo nō sumuntur isti termini in ꝓposito. sed ꝺo. Tertia dsstinctio est q; conuenit aliquid creari per se subsistens. ⁊ non in alio. verbigratia angelus aut etiam quelibꝫ alia res quam crearet deus non in aliquo subiecto. ⁊ conuenit etiam aliqd creari in aliquo subiecto sicut ꝑm doctoes gratia creatur in anima humana seu ratōnali. ⁊ anima rōnalis in coꝛpoꝛ. ꝟ His p;emissis. pono ad ꝓpositum. 6. conclusiones. ꝟ Ꝛia est q; creatio suppositō q; deus, aliquid creet est entitas a deo distincta. ⁊ silr ꝓseruatio est entitas distincta a deo. Scda q; nulla res creatur a deo creatione a se distincta. Tertia q; nulla res ꝙ

seruatur a deo conseruatione a se distincta.

Quarta q nulla creatio est conseruatio. nec aliqua ꝓseruatio est creatio. Quinta q aliq creatio est passio ⁊ aliqua non est passio. omnis autem creatio est actio. Et ne fiat calumnia dicendo q nunc non est aliqua creatio vel saltem non constat nobis aliq̃ eē sicut nec constat q ī illo instāti pñte aliquid creet accipiatur iste terminus ē p cōtigit vel in predictis loquutionibus supponat deū creare aliqd vel aliqua actualr. ⁊ sic per totum sequentem processum questiōis intelliganť tales ꝓpositiones. Serta conclusio ē q aliqua conseruatio est passio ⁊ aliqua ñ. ois aūt ē actio. ℙrima ꝓclusio probatur. q: omne cuius potentia creatiua inquantū huius est principium est entitas a deo distincta. patet ꝫ creationis potentia creatiua inquantum huius est principiū. ergo ⁊c. mino: ꝓbatur. q: omnis potentia actiua inquantum huius ē principium sui actus seu operatōis sicut ⁊ ois actiua transmutatiua sue transmutatōis ⁊ factiua sue factōnis. Secūdo omnis operatio non coeterna deo ex dei volūtate existens est entitas a dō distincta. ꝫ sed creatio ē huiusmōi dicēte Dam̃. li. primo. c. 9. creatio ē ex dei voluntate op' existens ⁊ non coeternum ē deo. Eodem modo ꝓbatur q conseruatio ē entitas distincta a dō. q: sicut creatio est actus potentie creatiue. ita conseruatio ē actus potentie ꝓseruatiue. ⁊ potentia ꝓseruatiua inquantum huius ē eius principium. Secūda conclusio ꝓbatur. primo q: si aliqua res creatur creatōe a se distincta. sit illa. verbigr̃a angelus aut igit̃ creatio āgeli creatur a deo creatione alia a se distincta aut non alia creatione a se distincta. ℔ ꝫ q: omnis entitas q̃ nō ē deus est fcā a deo. vt sufficienter probatū est. d. 45. primi li. igitur ista creatio si est entitas alia ab angelo. cum ēt sit distincta a deo ē a dō fcā. ⁊ ꝓstat ēt ꝫm opinantes q ita de nihilo fit sicut ⁊ ipse angelus. ⁊ q ēt imediate prius non fuit igitur ē creata. ⁊ si sic aut alia creatione aut nō alia. si alia eadem rōe ⁊ illa alia ē creata alia creatōe ⁊ sic in infinitum. si non alia eadē ratione nec angelus. q: qua rōne vna ē entitas creata absq̃ tali cratōe distincta eadē ⁊ quelibꝫ. cū nulla rō nec auctoritas plus cogat de vna q̃ de qualibꝫ alia. Confirmatur quia superflue ⁊ sine ratione ponitur in aliquo creatōnem eius, ab ipso distingui. ex quo aliquid sine creatione distincta a se creatur nec euidentia vel rō aliqua aut auctoritas cui sit standū plus ī vno ad id cogit q̃ in alio. Tertio constat q oēm entitatem corruptam vel anihilatā potest deus eādē numero repare ⁊ in eodem subiecto in quo prius fuit reponere si in aliquo prius fuerit. qm̃ nō magis in vno instanti repugnat alicui subiecto informari vna forma q̃ in alio. si igitur creatio angeli michaelis fuit talis quedā res existens. tunc tm̃ quando primo creatus est michael p̄t deus illam eandem numero recreare in aliquo instanti presente vel futuro ī ipso michaele quē suppono eē. ⁊ ex quo creatus fuit semper fuisse ⁊ fore in instanti illo. vex erit dicē michael creatur. Sequitur āt michael creatur. igitur michael imediate prius non fuit sed ponit q fuit. igit̃ fuit ⁊ non fuit. Quarto aut deus pōt creare aliq̃ rem absq̃ creatione ab illa re distincta aut non. si sic cum nulla auctoritas vel experientia habeatur p q̃ cognosci possit q aliquam creet mediante creatione distincta. ⁊ per ꝓns nec ēt aliqua rō ex quo oppositum ē possibile. naꝫ omnis talis aut ex experientia, vel' auctoritate pcederet. sequitur q rōabilr ponitur vnq̃ talis multitudo superflua rer̃. si vero non possit sine tali re media cum ipsa non sit intrinseca rei que creatur aut erit eius effectus naturalr ꝓns. aut accidens sibi inherens aut aliquo modo per se. cā extrinseca eius. non. n. apparet q aliqua alia ratione non possit illa res creari sine ista. sed ñ ꝓmuꝫ. q: cuiuslibꝫ cāe ꝑ effectū deus potest impedire. pꝫ de igne trium puerorum. nec ꝫm. q: sine quocunq̃ accidente rei deus illam potest facere. sicut ex intētione Aug. haberi potest ī epistola ad consentium. vbi ait. Qd̄ vꝫ diuina potentia de ista visibili atq̃ tractabili natura corporum quibusdam manētibus auferre quas voluerit qualitates. vnde possꝫ ignē facere sine calore. ⁊ sicut d̄ istis ita de ceteris accidentibus respectu suoꝝ subiectorum est sentiendum. ℙreterea pōt facere accidens sine subiecto. ergo ⁊ econuerso. Hec tertiuꝫ. q: cuiuslibꝫ cāe ꝑ. effectum potest facere sine illa. vt comuniter cōcediť. ⁊ dicit articulus parisien. 63. Tertia cōclusio ꝓbatur. quia si angelus conseruaretur conseruatione a se distincta cum quelibꝫ res q̃ non est deus conseruetur a deo. vt probatum ē di. 45. primi. aut illa conseruatio conseruatur a deo conseruatione a se distincta. ⁊ sic alia etiam in infinitum. aut conseruatur absq̃ conseruatione, alia ⁊ eadem ratione angelus ipse.

Secundo si conseruatio sit res distincta ab angelo cum deus nullo alio a se indigeat ad cōseruationem cuiusq̃ rei ⁊ quālibꝫ possit facere ⁊ in esse continuare absq̃ aliquo alio ab illa. ⁊ quolibꝫ eius intrinseco ⁊ a deo distincto. Sequitur q deus potest conseruare angelum absq̃ conseruatione. ⁊ sic non conseruando conseruabit. Tertio ageꝫ creatum conseruat suum effectum absq̃ conseruatione ab illo distincta. igitur multo magis deus assumptum probo ⁊ sumo gratia exempli corꝫ q causat ⁊ conseruat suam ymaginez in speculo vel speculo vel spēz ī oculo. ⁊ suppono q glibꝫ effect' de genere pmanētiū naturalr ꝓduct' ab agēte creato siue producatur subito siue successiue etiam si nihil eius sit primo productum. ipse tamen in aliquo instanti habet primo esse. ⁊ hoc est certum ⁊ comuniter concessum. Suppono etiam ex dictis q nulla res conseruať ī pmo istāti sui eē. sit igit̃ effect' dat'. a. si ei' cōseruatio

est entitas ab ipso distincta ip̄sa nō ē in ꝑmo in stanti eē. a. vel igitur ipsa post illud instans fiet ptibiliter vel tota simul si tota simul igit̄ in aliquo instanti post instans primū eē. a. habebit ꝑmo eē. ⁊ per ꝙsequēs per totū tēpus meduz. a. fuit ꝙseruatū a suo agente creato absq; ꝙseruatione media. Ex quo vlterius segtur q; etiā potentia nō est ponenda. Si vero nō ꝓducat totum simul sed ps post ptem. aut igitur quelibet illaꝝ ptium est ꝙseruatio aut nō sed omnes sil' quasi ipsa ꝙseruatio sit qdā totū ⁊ herogeneū Si ſcdo modo dicat segtur sicut prius q; p aliquod tēpus puta p illud q; ꝓcedit instans quo primo est pfecta ꝙseruatio fuerit. a. apsq; ꝙseruatione. Si aūt dicat ꝑmo mō segtur q; ꝙseruatio eēntialiter itendit̄ ⁊ suscipit magis ⁊ minus ⁊ per ꝙsequēs semp aliqd' pōt intensiuus ⁊ remissiuus ꝙseruari ⁊ remissiuus qdē per remissiō rem ꝙseruatōem ⁊ intēsiuus p intensiōē. Sed huius oppositū ex toto segtur in ꝓposito q; nō alr aliquid pōt intelligi intensiuus vel magis cōseruari nisi q; diutius ꝓtinuat̄ inesse. ꝙstat autē q;. a. diutius ꝓtinuabitur per vnā ptem sue cōseruationis vt puta p ꝑus factā q̄ per totā. naz per totū tēpus quo erit post ꝙpletaz creationez sue ꝙseruationis ꝙseruabit̄ per illā ptem ⁊ vltra hoc p tēpus illud ꝓcedens creatōem totius ⁊ sequens creatiōem ptis. Quarta ꝙclusio ꝓbat̄ sic nulla res que creatur ꝙseruatur. igitur nulla creatio est ꝙseruatio añs pz q; ex oppositō segtur q; de eadē re si sit simul vez dicere. B res immediate prius fuit ⁊ hec res non ime diate prius fuit que sunt ꝫdictoria. nam segtur hec res conseruat̄. igitur hec res imediate ꝑus fuit. Similiter segtur hec res creat̄. igitur hec res nō imediate ꝑus fuit. igitur si hec res cōseruat̄ ⁊ creat̄ hec res imediate ꝑus fuit ⁊ nō imediate ꝑus fuit. ꝓna ꝓbatur q; si aliqua creatio eēt ꝙseruatō cum quelibet creatio sit res que creat̄ ex eo q; quelibet sit entitas a deo distincta vt pz ex pria ꝙclusione ⁊ nulla res creet̄ creatione a se distincta vt pz ex ſcda ⁊ sil'r quelibet ꝙseruatio sit res que ꝙseruat̄ vt ex eisdē ꝙclusionib' sil'r patet. sequeret̄ q; aliqua res que crearet̄ ꝙseruaret̄ q; ꝫdicit añti. ¶Preterea esto q; creatio distingueret̄ a re q̄ creat̄ ⁊ ꝙseruatio a re que ꝙseruatur tūc ois creatio eēt rei que creat̄ ⁊ ꝙseruatio rei que ꝙseruat̄. igit̄ si aliqua creatio eēt ꝙseruatio ipsa eēt creatio rei que crearet̄ ⁊ cōseruatio rei que ꝙseruaret̄. ⁊ ꝙstat q; nō est alterius creatō ⁊ alterius ꝙseruatio. igitur eiusdē. ⁊ sic eadē res crearet̄ ⁊ ꝙseruaret̄. Sz ꝑma ꝓbatio ꝙne videtur repugnare ꝙclusioni. nam si creatio est ipsa res q̄ creat̄. verbi gr̄a ipse angelus ⁊ sil'r ꝙseruatio angeli ē ipse angelus vr̄ seq; q; ꝙseruatio sit creatio. Tū per illud ꝑncipiū quecūq; vni ⁊ eidē sunt eadē iter se sunt eadē. tū p' silogismū ex positoriuz sic arguendo B angelus est creatio. B angelus est ꝙseruatio. ergo ꝙseruatio ē creatō. Ad ꝑmū

ꝙcedo illam maiorē ad bonuz intellectuz. sz minorez sumendaz sub. s. hanc. Sed creatio ⁊ cōseruatio sunt eidem. verbi gratia angelo eadem nego. nā angelus nō est creatio nisi quādo prio est ⁊ tunc nō est ꝙseruatio sicut nec tunc cōseruatur sed solū postq̄ fuit. Et ideo licet res que fuit creatio sit ꝙseruatio. aut que est creatio erit ꝙseruatio. nunq̄ tamē ea que est ꝙseruatio est creatio. ⁊ ideo ꝑ nullo instanti B potest esse vera creatio ⁊ ꝙseruatio sunt eidē eedē. Ad secūdū dico q; p̄missse nunq̄ sunt simul vere. Sz qñ vna ē vera reliqua ē falsa ⁊ patet ex nūc dictis.

Quinta ꝙclusio quātū ad primā ptem ꝓbatur q; aliqua creatio est actus passiui inquātuz est passiuū. ⁊ aliqua nō est actus passiui. igit̄ aliqua est passio ⁊ alia nō. ꝙsequētia ꝓbatur ex dictis in p̄cedenti. q. añtis prima pars patet. Exz gratia creat̄ in anima aut aliquid aliud in alio receptuz. ſcda pars patet in creatione alicuius per se subsistētis. Secūda pars ꝙclusiōis probatur q; ois creatio est actus potētie actiue inquātū actiua est. igitur ois creatio est actio. añs patet q; potentia creatiua inquātum huius est vere actiua. Serta ꝙclusio sil'r mō probatur. nā ꝙseruatio gratie in aia est passio. cōseruatio vero angeli non est passio. Quia vero omnis cōseruatio dei est actus potentie actiue inquātuz huius. nam potentia ꝙseruatiua agentis inquātuz est ꝙseruatiua est actiua. sicut ⁊ ipsuz agēs ꝙseruās inq̄tū ꝙseruat agit. ⁊ vtor huiusmōi. in quantum specificatiue. agens enim conseruans alia rōne dr̄ conseruans respectu sui effect' . ⁊ alia ratione dicitur forma ꝙseruare propriā materiaz. sicut anima dicit̄ conseruare corpus. Secūdo de anima per pbm. ⁊ inde substātia orbis c. z. per Comū. q; igitur agens non conseruat nisi continue producendo seu agendo effectum suum ideo inquātuz conseruat agit ⁊ per consequens potentia ꝙseruatiua talis inquātū huius est actiua. Contra predicta ⁊ marime ꝙtra secūdaz ⁊ tertiā ꝙclusiones ꝑeter aliquas ratiōes factas cōtra tertiā ꝙclusionez p̄cedētis qōnis que sunt etiā contra huius sunt alie quedaz rationes eiusdez doctoris. vnde primo contra secundā ꝙclusionē arguitur sic. omne q; est causa efficiens alicuius ē entitas ab illo distincta sed creatio est cā efficiens rei que creat̄ igitur creatio est res distincta ab ea que creatur. ⁊ per cōsequens res creatur creatione a se distincta cuius oppositū dicit. Secūda cōclusio maior est nota ꝓbatur minor. primo q; totum esse q; habet a deo res que creatur. verbi gratia lapis habz per creatōem. ⁊ ideo habet eē a deo q; habet esse per creationez. igitur ad idez genus causalitatis reducetur esse per creatōnem ⁊ esse a deo. Sed esse a deo reducitur ad genus cāe efficientis. igitur ⁊ esse per creatōnem. Et ideo dicit iste doctor q; cum dicitur lapis creatur creatione ille ablatiuus tenet̄ in rōne cāe efficientis ñ formal' vt qdā putauerūt. Scōo q; creatio ñ ē aliō q̄

illud q importaꝫ p eē a deo effectiue. b̄ aūt eē effectiue p̄cedit lapidē causalitate originis cuiꝰ probatio est q: non iō lapis est a deo siue creaꝫ q: est sed ideo lapis est q: creatur. b̄ autem nō ē q: suū esse a deo est sibi causa. vt sit igitur q significaꝫ per eē a deo est prius lapide p̄ortate originis ⁊ causalitatis ⁊ ꝓstat q non alterius q̄ꝫ efficientis. Tertio q: si deus subtrahat actio nē suā creatura cedet in nihil. igiꝫ causa quare creatura erat. erat actio illa. Scō p̄ncipaliꝫ ꝓtra eandē ꝓclusionē creatio nō creaꝫ. igiꝫ nec est res que creaꝫ. ꝓña patet q: omne q est res que creatur creatur. añs ꝓbatur q: alias creatio caderet sup creatōem ⁊ eēt ꝓcessus in infinitū in creatōibus creationū. Tertio pōt sic argui ipossibile est creatōem ꝓseruari. Sed possibile est rē que creaꝫ ꝓseruari. igitur res q̄ creaꝫ nō est creatio. Maio: pz q: si creatio ꝓseruaretur sequereꝫ q ipsa eēt in aliquo instāti ante q immediate ipsa fuit. ⁊ cū q̄cūq; ē creatio aliquid creeꝫ vel eēt dicere tūc aliqd creari q p̄us immediate fuit q iplicat ꝺictōem. Mino: autez nota ē. nā possibile est q angelus q nūc creatur suppōsito q aliqs nō creaꝫ duret ⁊ ꝓseruetur a deo etiā in ꝑpetuū. Cōtra tertiā ꝓclusionem pōt argui ex eisdē fundamētis. p̄mo qdē q: cōseruatio seu manutenētia creature est cā ei⁹. ergo distiguiꝫ ab ea assumptū ꝓbaꝫ. tū q: creatura ꝓseruaꝫ p manutenētiā dei nec ꝓseruaꝫ a deo nisi per manutenētiā eius. tum q: nō iō res ꝓseruatur q: durat inesse. ſz q: ꝓseruatur iō durat. igiꝫ suū ꝓseruari est cā eius vt sit. tū quia si deus subtraheret suā manutenētiā creatura cederet i nihil igiꝫ manutenētia est cā eius. Secūdo q: ipossibile est ꝓseruatōem creari vel conseruari. nā si posset ꝓseruari possibilis eēt actual⁹ infinitas ꝓseruationū. Si vero posset creari posset in aliquo instanti p̄mo eē. ⁊ per ꝓña res aliq posset i aliquo instanti p̄mo ꝓseruari. b̄ autē est falsum q̄ñ nō in instāti in quo creaꝫ q: añ illō nō fuit nec in alio sequēti q: nullū sequētiuz est p̄mū. ⁊ tñ in quolibet ꝓseruaꝫ. ſz ꝓstat q possibile est rē que ꝓseruaꝫ ꝓseruari ⁊⁹ creari quoniā pōt anihilari. ⁊ itez creari ⁊ ꝓseruari. Tertio ꝓtra vtranq; ꝓclusionē. nā ꝙueniēter dicitur creatio lapidis ⁊ ꝓseruatio lapidis. nō aūt dicit creatio creatōis aut ꝓseruatio ꝓseruatōis. b̄ aūt nō ꝓtigeret nisi tam creatio q̄ꝫ ꝓseruatio lapidis aliqd distinctū eēt in lapide. Ad p̄muz nego minorē. ad p̄mā probationē cū dicit lapis habz eē a deo per creatōem. dico q si dicta ꝓpositio sumaꝫ ſm ꝓprietatē ita q fiat vis in vocabul⁹ ⁊ facit sic arguens ipsa ē simpliꝫ falsa. tū q: p eā denotaꝫ q eē sit quedā entitas distincta a lapide q̄ꝫ habeat lapis a deo sicut dicimus aer habz lumen a sole q ꝙdem falsum est. ēt ſm istum doctorē. Tū q: p eā denotaꝫ q creatio sit aliq entitas per q̄ꝫ sit lapis a deo q vtiq; falsū est. ⁊ ideo illā i sua ꝓprietate sumptā nego nec sic accipiēda est. sicubi in aliquo auctore scribitur. si vero sumaꝫ tanq̄ꝫ impropria ⁊ loco huius lapis creaꝫ a deo. vel hui⁹ equalentis lapis fit a deo ex nihilo cū imediate prius nō fuerit vera est. et sic cā intelligūt qui recte sentiunt nec ex ea ꝓsic accepta trahiꝫ viterio: deductio. Qō vero addit q cū dicit lapis creaꝫ creatōe ille ablatiuus teneꝫ i rōe cāe efficientis nō formalis dicenduz q neutro mō ſm veritatē teneꝫ nec etiā illō ꝓp̄ie dr̄. sed etiā ꝓpositio falsa de virtute sermonis. Ad scōaz ꝓbatōnem dicēdū q nec p. a. nec p eē effectiue a deo iportaꝫ aliqua entitas in mōdo p qua vel. a. vel hoc totū ꝓplexū eē a deo effectiue possit significatiue supponere sicut ymaginaꝫ argu. nā nec sincathegoreumatice dictiones nec oratiōes possunt significatiue supponere. Et q: sup b̄ fundaꝫ argu. iō nihil valz. Credo bñ tñ istā causalē iō lapis est q: eū deus creat. referendo b̄ ad p̄mū instans eē lapidis. aut q: deus ꝓseruat referēdo ad tēpus sequēs. Sz er b̄ nō seqtur q creatio sit aliqua res media per q̄ꝫ efficiēter lapis habeat eē. Qō etiā dicit de exire lapidis fictio inanis est. nec. n. aliud ē cogitandū q̄ꝫ deū creantē ⁊ a quo exit ſz modū loquendi istoꝝ. ⁊ lapidē creatū vl' qui a deo exit ⁊ ideo exire lapidis nō ē aliud q̄ꝫ lapis exiēs ⁊ ideo sicut lapis exiens nō est cā sui. ita nec exire suū. i. q ēst ipse. Ad tertiā ꝓcedo añs ⁊ nego ꝓsequentiā eundo ad vim verboꝝ. vnde dico q nō ideo si subtrahit actōem creatura cedit i nihil q: actio dei est causa creature sed q: ipsa est ipsamet creatura. Confirmatur illa respōsio quoniā ſm q supra probatuz est. ⁊ iste etiā doctor concedit. actio ipsa dei ē res a deo distincta posito igitur q ⁊ ipsa essz cā creature adhuc sine ipsa deus posset creare ⁊ ꝓseruare creaturā cū oēm rez q̄ꝫ potest cāre simul cum alia causa possit solus sine illa sicut iste doctor ⁊ oēs theologi ꝓcedunt ⁊ ꝓcedere iubet articulus de omni potentia dei. nō igitur necessario ad subtractōnem actionis dei creatura cedit in nihil q: ipsa ē cā creature ſz potius q: ipsa est illamet creatura. verūtñ illud cōe dictum si deus subtraheret actōem suam ⁊c. nō puto eē intelligendū qualī significeꝫ aliquā entitatē subtrahi q̄ perat sed ac si diceret. si deus nō ageret creaturā creādo scilicet vel conseruādo illa cederet in nihil. ⁊ er tali sensu patet q argumētū non habz ꝓcessū.

Ad ſam rōnem nego añs. nec probatio vz q: nec creatō nec res que creatur que eadem est creatur creatione a se distincta. ⁊ ideo non cadit creatio sup creatōem. nec multiplicanē creatōes in infinitū. b̄ aūt sequeretur si res creareꝫ creatōe distincta a se. ⁊ iō illa ꝓbatio iuuat p̄ncipale ꝓpositum. Ad. z. dicēdū q si maio: sumaꝫ i sensu ꝓpositōis ⁊ mino: i sensu diuisiōis vtraq; ē vera. ⁊ sic ꝓcedūt ꝓbatōes earum. sed er eis nō sequiꝫ ꝓclusio illa de inesse. sicut ñ seqtur impossibile est sedentem stare. possibile est eum qui sedet stare. igitur is qui sedet non est sedens. nam maio: in sensu compositionis.

est vera ⁊ mino: i' sensu' di· ⁊ tñ ꝯclusio e st falsa
supposito q aliqs est qui sedet. Si vero mato:
sumatur in sensu di· nego eā. nec ad huc sensuz
ꝓbatio vz q: ꝗuis creatio possit cōseruari. B tñ
est ipossibilis creatio ꝯseruaē. ⁊ iō cuz dr si crea
tio ꝯseruaret seqret ⁊c· nihil ad me de ꝯna q: ñ
do añs illud dico tñ hāc eē possibilez b ꝯseruaē
demōstrato eo ꝑ quo supponit b nomen crea
tio cū dicit creatio pōt ꝯseruari. ⁊ vlterius si sup
ponaē vera dico q ipm est in aliquo instāti añ
q imediate fuit sed ipse nō ē in isto instāti crea
tio ⁊ iō nō segtur q sit veruz tunc dicere aligd
creatur ⁊c. Jtē si mino: sumaē in sensu ꝯpo.
est falsa q: b ē ipossibilis res que creaē ꝯseruaē
acceptis istis terminis vt supra i ꝓncipio qōnis
dictū est. ꝓbatō' aūt eius incedit ad sensum di·

Ad illud q arguit ꝯtra tertiam ꝯclusionē pz
qd sit dicēdū ex ꝓmissis· nā negandū est ꝯseruа
tionem causam eē creature ad intellectum ar
guentis nec ꝓma ꝓbatio vz q: de virtute ꝑmo
nis accepta hec ē falsa creatura ꝯseruaē ꝑ ma
nutenentiā dei· Sz b vtiqz est vera creatura cō
seruaē per manutenētē deū. ⁊ sili' hec creatura
manuteneē a deo· ⁊ loco istaꝝ vel alteri' ⁊ ipis
ponūt illā ꝑsonā qui recte sentiūt· ⁊ ad reliquas
duas ꝓbationes sili' suo mō dicendū est sicut
dicendū est de creatōe. Ad tertiā dicenduz q
creatio pōt ꝯseruari nō tñ ꝓcedit in infinitum
q: nō ꝯseruaē ꝯseruatōe a se distincta. Jtē di
co q ꝯseruatio pōt creari b tñ ē ipossibilis ꝯser
uatio creatur· Ad tertiaz, dicēdū q illud cōe
dictū ad vez intellectū intelligēduz est ꝑm con
structōem intransitiuā vt sit sensus creatio lapi
dis. i. creatio que ē lapis. ⁊ i b sensu vtor talibus
ꝓpositōibus sicubi pono eas nec tñ ꝑz silēm cō
structōnem vsitate dicit creatio creatoris sicut
ꝗuis dicaē eētia dei in trāsitiue. nō tñ dicitur
eētia eētie nec deus dei nec nunꝗ recto tali'
addi ꝯsueuit suus obliquus. Ad rōnez ꝓncipa
lez qōnis· negādo ꝓmo ꝓmā ptē ātecedētis· ad
ꝓbatōnem dico q in ꝓmo instanti quo āgelus
fuit ⁊ ꝯseruatio angeli fuit. sed ipsa nō fuit tunc
ꝯseruatio· ⁊ vltra dico q ꝯseruatio est ꝯtinuatō
rei inesse. i. res que ꝯtinuatur inesse ⁊ res que cō
tinuaē inesse fuit in ꝓmo instanti quo fuit. Sed
nō in illo ꝯtinuabaē inesse. Ad scōaz ptez añtis
ꝗuis ipsa ꝓcedi posset absolute· nec aligd incō
ueniens sequereē· dico tamē q dupli' pōt accipi
vno modo tāꝗ simpli' negatiua ita q totū hoc
desijt creatio eius itelligaē negari a subiecto. et
sic ꝓcedo eam. ⁊ nego ꝓnam ꝗtū ad illud q in
fertur ex ea· nec ꝓbatio vz quoniā assumit q
creatio angeli desijt q nec ego ꝓcedo nec ex il
lo simpli' añte negatiuo segtur. Alio modo pōt
accipi vt implicatiua huius affirmatiue creatio
desijt vt accipiatur loco huius tempo:alis cum
definit creatio huius angeli iste angelus non
desijt ⁊ tunc nego eā ꝓpter falsitatē illius affir
matiue implicate· Ad ꝓbatōem dico q creatio
huius angeli fuit vtiqz in ꝓmo instanti quo an
gelus fuit ⁊ etiā in sequētibus. sed in ꝓmo tāta
ipsa fuit creatio. ⁊ ideo desijt eē creatio nō tamē
desijt eē. Sic etiā ipse angelus in ꝓmo instanti
fuit creatio ⁊ nō post· ꝗuis post nō fuerit· vnde
b nomen creato ꝗuis nō signficet rem distinc
tā a re que creaē. p:o qua possit supponere sed
ipsamet ꝯnotat. tamē ipsū agēs vt ꝓncipiū a q°
est ⁊ cū hoc ꝯnotat q sit vez dicere q nec ipsa
nec aligd eius imediate ꝓius fuit· ⁊ q: oīa b cō
tingunt i ꝓmo instāti tm̄· iō angelus tm̄ i ꝓmo
instanti ē creatio ⁊ sili' i ꝓmo istanti tm̄ creatio
ē creatio. ⁊ tunc solū b est vera creatio ē· Quia
vero ad hoc q illa res sit nō regrunt predicta
nec ad hoc q sit angelus vel substātia ideo nō
ex hoc q ipa definit eē creatio definit eē substā
tia vel angelus aut simpliciter eē.

c Jrca. d. scōaz· Quero cū magr̄o vtrū
angeli fuerint creati añ tps vel post. ⁊
arguit ꝓmo q añ angeli ñ fuerūt crea
ti sil' cū tpe neqz post tps· igit fuert
creati añ tps ꝯna pz. ꝓbo añs quo ad ꝓmā ptē
dupli'. ꝓmo q: angelus qlibet fuit creatus tot'
simul cū sit substātia imptibilis. simul qz omnes
angeli fuerūt creati nō vnus añ alium vt cōiter
tenent doctores· tēpus aūt nō fuit creatū totuz
simul. cum omne tēpus sit diuisibile in ptes ꝑm
ꝓius ⁊ posterius que non possunt eē simul. ac p
b nulluz tēpus potest totū simul creari. igitur tē
pus nō fuit simul cū angelis creatū pz ꝯsequen
tia q: impossibile est aliqua simul fieri ⁊ vnum
ptibili' aliud vero totū simul aliogn cū illud q
fit ptibili' fiat in tēpore tanqꝗ in mēsura adequa
ta q autē fit totū simul fiat in instāti. sequereē
q instans adeqreē tēpori q ē ipossibile. Se
cūdo si simul fuissent creati angeli cū tpe. igitur
vel in eodē instāti vel in eodē tpe· nam ali' non
pñt intelligi aliqua fieri simul ꝑm duratiōem vt
in ꝓposito logmur de simultate· Sz vtrū qz est
ipossibile q: tēpus nō potest fieri in instanti nec
in tēpore aliogn tēporis eēt tēpus in infinitum.

Scōa ps añtis ꝓbaē q: si fuerunt creati post
tēpus. igitur tēpus fuit ꝓus aut igit fuit in crea
tura aliqua co:porali aut spūali neutruz est ve
ruz q: nulla creatura co:poralis vel spūalis fuit
añ angelos dicēte scriptura· Eccl'astici p°. ꝓmo
omnium creata est sapiētia· i· angelica natura
vt exponit magister in lr̄a. Scōo arguitur q
fuerūt creati post tēpus sic tps fuit eternū ⁊ an
geli non fuerunt eterni ⁊ tñ sunt. igitur fuerunt
creati post tempus cōsequentia patet ⁊ ꝓma ps
añtis ꝓbaē per ap'lm ad titū· ꝓmo vbi ꝑm lr̄az
septuaginta interp. ait in spē vite eterne ꝗ p:o
misit nō mēdax deus añ tpa eterna. Ecce q ali
qua tpa ponit eterna. Secūda vero pars ante
cedentis ē certa pfidē. Ad oppositum arguit
ur ex determinatione magistri dicentis q simul'
cum tempore facta est co:poralis ⁊ spiritualis
creatura. Jn hac· q· primo oportet videre·
vtrum tempus sit aliqua res creata. ⁊ si sic
que res est. deinde videbitur de quesito.

Opp. Quātū ad pmū dicit vna opp. qđ tēpus cōiter acceptū ē duratio habēs er se ꝓius ⁊ posterius ⁊ est quedā vera res extra aīaz distincta a qualibet re pmanēte ac etiā a motu. q ꝓz eādē opp. est ēt res distincta a pmanētibus ⁊ ē ō genere passionis in qua subiectiue est ista res q ē tēpus ⁊ ꝫ est p se q̄titas habēs ptē extra ptem solū ꝑm ꝓius ⁊ posterius que nō pñt eē simul. sed cū ꝓius ⁊ posterius nō est. ⁊ per hanc q̄titatē successiuā hz motus in quo est ptes secundū ꝓius ⁊ posterius tantū. ista aūt duratio seu q̄titas successiua nullo mō ē diuisibilis in ptes simultaneas quēadmodū motus ⁊ diuisibil' diuisibilitate mobilis i quo est. Sz tātūmō i ptes succedentes sibi ad inuicē vt dictū est ⁊ in quolibet motu dicūt eē subiectiue aliqnā talem q̄titatē successiuā que ē duratio eius. plura alia circa hanc materiā ponit q̄ obmitto q: nō sunt nobis necessaria ad ꝓpositu. ꝓbat aūt ꝓmo qꝫ tēpus est res er se ꝓmo habens ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem siue q̄ nō possunt esse simul ꝓmo quidē. nā in qbusdā rebus videmus ꝓius ⁊ posterius ꝑm intellectū ꝓdictū. vt ꝓz i ludis agonisticis. igit̄ est aliqd in quo ꝓmo ⁊ p se est ꝓius ⁊ posterius. isto mō qcqd autē sit illō ipz est tēpus qꝫ pz per cōez animi cōceptōem. Q̄m ois ꝯcipiens ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem cōcipit tēpus ⁊ ois ꝯcipiens tēpus cōcipit ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem. Cōfirmat̄ q: i quo cū qz reperiunt̄ ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem reperiunt̄ ꝑm habitudinē ad tēpus vñ vn⁹ motus nō dicit̄ ꝓior alio nisi q: fuit in tēpore ꝓori nec diluuiū fuit ꝓus bello troiano nisi q: fuit in ꝓiori tēpore. ꝓius aūt ⁊ posterius reperiūtur in tēpore ñ p habitudinē ad aliqd aliud nisi ꝓp cō comitantiā alicuius alterius. nō. n. vnū tēpus dr ꝓius alio q: fuit in motu vl' cū motu ꝓiori. igit̄ tps er se ꝓmo hz ꝓius ⁊ posteri⁹ ꝓz durationē.

Scōo ad idē certū est qꝫ in multis rebus iuenīunt̄ ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem ⁊ ē rōnabile querere ꝓ qđ vna res formal' est ꝓior alia aut ergo oportebit ꝓcedere i ifinitū. vel oz dare aliquid i quo ꝓmo ⁊ er se sūt ꝓus ⁊ posterius formal' ⁊ id qōcūqz fuerit ē tps. Er b autē infert qꝫ tps est eētial' ⁊ per se q̄titas. ꝓbatur illud qꝫ ꝓmo ⁊ er se hz ptē extra ptē est p se q̄titas tēpus ē huiusmōi. ergo maior pz er primo pbz vbi dicit̄ qꝫ q̄titati p se ꝙuenit eē diuisibile in ptem ex ptem ⁊ alijs p̄dicamētis nō ꝙpetit diuisibilitas talis nisi p accns. minor patet q: tps hz primo ⁊ p se ptem ꝓtē ⁊ posteriorē vt ꝓbatum est. ergo ꝓmo ⁊ p se hz ptem extra ptem. Cōfirmat̄ p pbz i p̄dicamētis q ponit tps eē q̄titatē ꝙtinuam. ⁊ Cōm. 5. metha. dicit qꝫ tēpus est p se q̄titas. Er his patet qꝫ seqtur qꝫ tēpus nō est aliqua res pmanens sed a qualibet pmanente distincta. qm̄ cuiuslibet rei pmanentis partes possunt simul eē. Seqtur etiā qꝫ est res distincta a motu qm̄ mot⁹ nō habz ꝓius ⁊ posterius ꝑm duratōem vnde possuz ꝯcipere ⁊ opinari inquit opp. qꝫ motus sit totus simul. vt qꝫ aliqd subisto moueat̄ de loco ignis ad locū terre quapropter in diffinitione motus ñ ponitur successio nec ꝓus ⁊ posterius ꝑm duratōnem ō tpe aūt nō sic vt supra pz. Ultimo q̄tū ad ꝓpositu ꝓbat qꝫ sit subiectiue in motu. Tps. n. vt pbatū ē. ē q̄titas. aut ergo est q̄titas rei pmanētis immediate aut rei successiue non pmanētis puta substantie vel qualitatis immediate quia si sic res pmanēs maior fieret vel minor pp ipm tps qꝫ falsuz est igit̄ q̄titas rei successiue. s. ipius motus hec dicta sunt lz sparsim a p̄dicta opp. de ipo tēpore. de instanti aūt dicit qꝫ ē quoddā indiuisibile nō durans intrinsecū tēpori ⁊ continuās ptē ꝓiorē cū posteriore. quēadmodū ēt imaginant̄ multi de puncto i linea. Hec opp. q̄tū ad b qꝫ ponit motum eē rez distictā a mobili ⁊ a re que acquitur mobili sufficiēter vt puto fr̄obata ē. d. ꝑma huiꝰ scōi. q. 5. Et hō ꝓ nūc ꝓtra illud nō insisto. Sed tantūmō ꝓtra ea que dicit de tpe ⁊ instāti ⁊ pono ꝓtra ipsaz ꝯclusiones tres. ꝑma est qꝫ tēpus nō ē aliqua res non pmanēs sic diuisibilis ⁊ successiua vt dicit opp. Scōa qō ꝛsuppositō qꝫ motus sit res a mobili ⁊ ea que acquitur distincta sicut isti putant tps nō ē res distincta formal' ab ista motui vt dicit opp. Tertia qꝫ instās nō ē indiuisibile, nō durās. primaz ꝯclusionē ꝓbo sic. si tps est talis res. sequitur qꝫ aliqua res ⁊ quelibz etiam ps eius simul ꝓmo ⁊ adequate ē ⁊ ꝙtinue ac ptibil' de nouo fit. Scōo sequerēt qꝫ eadē res ⁊ quelibet ps eius simul ꝓmo fieret ⁊ corrūpet vtraqz ꝓña. ⁊ vtriusqz ꝓñtis falsitas ac ipossibilitas ꝓbari pñt sicut ꝓñax necessitas ⁊ ꝓñtium falsitas probate sunt in primis factis rationibus duabus in. q. p allegata p̄cedētis id ad probandū qꝫ motus ñ sit talis res successiua vt dicit opp. Tertio probo hoc ipsum ratione per antiqua etiaz ibidem qnto loco posita quam pbs. 8. pbz adducit nec dubiū est qꝫ dem ōstratiue ꝯcludit si per tēpus intelligatur aliquid ꝯpositum ex talibus ptibus ꝓiori ⁊ posteriori nō possibilibus esse simul sicut dicit opp. que etiam illo tēpore vt puto ab aliquibus sicut hodie etiaz tenetur a multis tenebatur. arguo igitur sic si tēpus eēt eiusdē modi res sequerēt qꝫ est aliqua res composita ex ptibus quaruz nulla est. cōsequēs est ipossibile ꝓña probatur q: ꝓz hanc ymaginatōez q̄libz ps tpis est ꝑterita ⁊ futura. nulla aūt ꝑterita vel futura ē. ad hanc rōnem rndetur dupliꝛ p ōfenso res, opp. ꝓmo qđē negādo ꝓñs ipossibile. dicūt enim qꝫ adesse rei successiuaꝫ nō requiritur qꝫ oēs eius ptes sint nec qꝫ aliqua ps eius sit tota simul. sed sufficit ⁊ requirit̄ qꝫ quedam partes sint post q̄sdam. ⁊ actu sit quoddā indiuisibile continuans eius ptes ad inuicem ⁊ hec solutio videt̄ a philosofo dari. ⁊ ibidē a Cōm. cōmēto ioz. ⁊ similiter comento. 88. vbi soluens predictam rationem. ait. ⁊ deceptio est in hoc ꝓz oē quoniam ita est de motu. motus. n. cōprehēdit

sensu. ⁊ per ꝓñs. Supple est ⁊ nulla pars ei⁹ inquit Ꝯñ. est in actu sed quelibꝫ pars demonstrata recessit ergo est ꝓpositus er b̄ q̄ iaꝫ desecit ⁊ er hoc q̄ nodus elt. Scdo iterumtaꝫ ꝓ positio assumpta i ꝓbando ꝓsequētiā. s. b̄ que libꝫ ps tēporis est ꝑterita vel futura. Inquiunt enim q̄ tēpus ꝑñs est ⁊ cuuslibet tēporis ꝑñtis sunt infinite ptes erñtes ⁊ ꝑsentes. q; cuuslibet tēporis ꝑñtis sunt infinite ptes habentes vnam ꝑteritaꝫ ⁊ aliā futurā. verbi gratia ānus p̄sens hꝫ infinitas ptes quaꝝ quelibet hꝫ ꝑteritā ⁊ futuraꝫ. s. mensem ꝑñtez ⁊ qndenā ⁊ septimanam diē ⁊ horā ⁊ sic in infinitū. nulla tñ ps tēporis ē tota simul. Tertio ꝓtest rñderi ꝑm Auicen. z⁰ sue sufficiēte. c. ij. in ꝑn. nam nullā ptē temporis eē potest itelligi dupl̄ vno modo q̄ absolute nō est alio modo q̄ nō est i b̄ instanti. ⁊ b̄ vt dicit satis differūt. nec segtur b̄ est. ergo ē in b̄ instanti nec ecōtra segtur b̄ nō est i b̄ instāti. ergo b̄ nō est. nec. n. sunt opposita ēe ⁊ non eē in hoc instāti. si ꝑmo modo itelligaē falsa est ꝓ positio que dicit q̄ nulla ps tēporis est. si scdo mō est vera. ⁊ eodē modo ꝓcedit q̄ tēpus non est. nō. n. est in b̄ instanti nisi i aia ⁊ intellectu. Nulla ꝑdictaꝝ rñsionuꝫ sufficiens est nō ꝑma quiāē q̄ ꝑmo sic ꝑꝫ sumo aliquod tēpus quod dicit ēe ⁊ sit. a. ⁊ sits eius ps ꝑterita. b. ⁊ ps futura sit. c. ⁊ instans ꝓtinuās istas sit. d. cū igitur a. ñ sit aliqua alia res ꝑter. b. c. d. simul vt supono aut si sit aliqua alia sit illa. f. nec variatur ꝓpositus qñ tunc. a. supponit ꝓ eisdez oio ꝓ qbus supponūt oia illa simul. arguo sic. a. ē igitur. b. c. ⁊. d. sunt ꝓña declaraē in simili inducēdo. nā segtur b̄ domus est igit̄ b̄ ptes ⁊ b̄ tectū ⁊ b̄ fundamētū sunt demōstratis ꝓtibus illi⁹ domus demōstrate. Silr segtur hic homo est. igitur b̄ corꝑus ⁊ hec aia sunt. Silr in ꝓtinuo segtur hoc bicubitū est. igitur b̄ cubitus ⁊ hic cubitus sunt demōstratis illis q̄ sunt ptes eius. ⁊ vlr a termio supponēte ꝓ aliquo toto ad oēs terminos supponētes ꝓ ꝓtibus illius respectu esse eristere est necessaria ꝓña affirmatiue ⁊ de ꝓsenti. sed vltra segtur. b. c. ⁊. d. sunt igit̄. b. ē ⁊ similiter segtur igitur. c. est ⁊ vtrū q̄z ē falsuꝫ q̄ñ b. est ꝑteritū ⁊ nō est ⁊. c. est futurū q̄ etiā non ē. Confirmaē q; nō absolute q̄ materia q̄ erit ps anturp̄i actu est. q; tū eius aia nō est. q; anturp̄s supponit tā ꝓ materia q̄ ꝓ aia. bene segtur aia anturp̄i. nō est igitur anturp̄us ñ est. er er pluribus causis hoc tp̄m ꝓñs eēt verum ⁊ possꝫ inferri. Si nec ēt materia eēt. ita in ꝓposito er pluribus causis vere dicit̄. a. nō est q̄ dicaē antirp̄us ñ est. q̄ tñ qlibet sane mētis ꝓcedit. Nec vꝫ dicere q̄ hec vera sunt ō ꝑmanētibus ñ aūt de successiuis. tum q; pari facilitate. posset alius dicere q̄ ita eēt etiā de ꝑmanētibus ⁊ ꝓcedere q̄ aliqua domus est cuius ptes est ꝑteritus ⁊ tectū est futurū ⁊ fundamētū est ꝓñs. nec b̄ fortius q̄ id poterit reꝓbari. tum q; ꝓ qualibus cū q̄z rebus termini supponāt dū nō vnus supponat ꝓcise ꝓ eiusdem ꝓ qbus alij supponunt ipossibile est de isto affirmare vere eē eristere per ꝓpositōem de ineesse ⁊ ꝑñti ⁊ ab illis negare ꝗ̄us ecōuerso non semp sit ꝓsequentia simpler vt puta quādo nomen totius significat ptes determinato mō se hñtes. verbi gratia cōiunctas vl' ꝓponētes sicut b̄ nomen homo significat aiaꝫ ⁊ corꝑus mutcē ꝓponētes. nec sic autē eas significāt noīa ptium. Secūdo ꝓtra eādē solutōem si noie tēporis significetur aliquod tale ꝓpositus segtur q̄ nullū tempus est ꝓsens. igitur nullū tēpus est. ꝓia ꝓña patet q; nullum ꝑñs diuidiē in ꝑteritū ⁊ futurū. vnde Aug. ri. cōfes. c. 16. aut q̄ si quid itelligiē tēporis q̄ in nullas iam vel minutissimas momentoꝝ ptes diuidi possit id solum ē q̄ ꝑñs dicaē q̄ cū ita raptiꝫ a futuro i ꝑteritus transuolat vt nulla moꝝula extēdatur. nā si extendiē diuiditur in ꝑteritus ⁊ futurū. ꝑsens autez nullū habet spacium b̄ ipse. Ex hac autē ꝓsequētia Aug. videlꝫ si aliquid tēporis est ꝑsens ipsuꝫ est indiuisibile segtur q̄ b̄ est vera. nullū ꝓsens diuidiē in ꝑteritū ⁊ futurū. ⁊ per ꝓsequēs nullū tēpus est ꝓsens. alio quin aliquod tēpus nō hꝫ ptem ꝓiorem ⁊ posteriorez q̄ repugnat supradictis eoꝝ. ꝑꝫ igitur ꝓma ꝓsequentia. ⁊ scda ꝓbaē per eundem ibidem. c. 19. vbi ait sic. si. n. sunt futura ⁊ ꝓterita volo scire vbi sint q̄ si nodum valeo. scio tñ vbicūq̄z sunt nō ea ibi futura eē aut ꝓterita ſꝫ ꝑñtia nā si ibi futura sunt nōdū ibi sunt' si ibi ēt ꝑterita sunt iā nō sunt ibi vbicūq̄z ergo sunt nō sunt nisi ꝑñtia. b̄ ipse ꝑm Aug. igit̄ si aliquid est ipsꝫ ē ꝑñs igit̄ si aliquid nō ē ꝑñs ipsum nō ē. ac ꝑ b̄ si nullū tēpus est ꝑñs nullū tēpus ē. ¶Preterea q̄ dicit̄ q̄ adesse successiuoꝝ sufficit q̄ q̄daꝫ eoꝝ ptes sint post quasdaꝫ nō ē aliud dictu ꝗ̄ q̄ sufficit q̄ alique eius ptes fuerūt ⁊ alique future sint er b̄ aūt ñ vere ꝓ̄t dici q̄ ꝓpositum er vtrisq̄z sit aut q̄ aliquid erñs sit ꝓpositum er vtrisq̄z licut patet cuilibꝫ sane mētis. nō enim intelligibile est q̄ ex his que penitus nihil sūt aliqua vera entitas integreē aut ptialiter consteret. ¶Preterea q̄ addit rñsio de ꝓtinuatione earum ptiuꝫ ad instans q̄ actu est nō ē itelligibile qñ q̄ oio nihil est nulli enti vel non enti cōtinuari aut copulari potest alioquin vna longa corrēa posset fieri de yrcoceruis ⁊ tragelafis ⁊ chimeris q̄ absurdissimū est. ad hoc respondet dictus doctor q̄ nō ens q̄ nūquā fuit ens. nec vnquā erit ens nulli copulatur. tñ non ens q̄ aliquando fuit aut erit ens potest alicui copulari. Contra primo quia secūduꝫ b̄ sequeretur q̄ possibile esset vnam albedinem corꝛuptam vel anibilatam ⁊ vnam causandam' continuari ⁊ copulari alicui ⁊ esse vnam albedinem numero q̄ nullus diceret. Secundo concesso dicto eoꝝ adhuc habetur ꝓpositum quoniā tempus preteritum sumptum ad intellectum eoꝝ nō solum non est sed nec vnquam fuit nec fuit possibile eē similiter nec futurum, vnquaꝫ erit nec

est possibile ipm esse. igitur non est possibile talia alicui copulari. ps ꝯsequētia p rnsionē. ꝓbo añs sicut ꝓbat Aug. vbi supra. c. 16. q pt3 tps nūq̄ fuit longus. Argus itaq3 sic. si tps preteritum vnq̄ fuit aut fuit dum fuit preteritus. aut dum fuit pns aut dum fuit futur. non dum fuit ꝑteritum. q: eadem rōne nunc essz vex dicē q tempus preteritum est. nec dum fuit presens q: ipm nunq̄ fuit presens. q: impossibile est ali quod tempus eē presens. alioquin aliquod tempus eēt indiuisibile. nec etiam dum fuit futurū. q: eadem rōne verum essz dicere q tps nūc futurum est q non dicunt. per idem ꝓbaē q futurum tps nunq̄ erit. q: nec erit dum erit futurum nec dum erit pns. nec dum erit ꝑteritum. ⁊ patet probatio silr Et ex hoc fortius potest rō formari q tempus non sit aliqua talis res q: sequereē q eēt aliqua res composita ex non entibus ⁊ impossib.libus eē q nullus dicē ꝺberet. Qd autem addunt de pbo non erit ꝑm intentionem eius vt patebit infra. Solo etiam Comentatoris nec er instantia q̄ inducit vz q: eque ꝓbatur q motus non sit aliqua talis res cui⁹ nulla pars est sicut probatur de tempore. nec etiaz er auctoritate vz pro eis. nam ipsi volunt q motus ⁊ etiam tempus sicut de ipso nūc loquimur sint vere res ad quorum eē nihil facit anima. Com. autem statim subdit q talia non hñt esse ꝙpletū sed eē eox componitur ex actōe aie i eo q est in eis extra aiam. vel igitur contradicunt Com. vel Com. alr accipit tps q̄ ipsi. ⁊ p pns nō eis suffragatur verbum eius. Qd vero dic Co. deceptionem eē in hoc sermone intelligēdum ē q in eo est deceptio. si per ipm quis itendit absolute probare tempus non eē sicut intendebāt illi quox adducunt rōnem. non autem est deceptio si quis intendit per eam probare q tempus non est aliqua res ꝑm se a permanentibus distincta composita ex his que nō sunt. nec ex hoc ꝺo infetur. primum vt patebit tempus est vera res ⁊ tamen non est talis res. ipsi tamen q: nesciebant videre cuius modi res eēt nisi eēt talis qualis dicta est. ⁊ talem non eē possibile certissime concludebant absolute negabant tempus eē. ⁊ in hoc erat deceptio. Secunda solo etiam ñ vz eo q expresse falsum assumat. vz q tempus aliquod est pns. oppositum. n. iam habitum est per Aug. Et iterum ꝺ probatur rōne eiusdez ibidem. volens enim ꝓbare q non pōt eē aliqꝺ p̄sens tempus longum probat q nullum tempus potest eē presens suppositā. s. ymaginatione tē poris predicta contra quam tantū modo laborat rō eius. vt ps consideranti. primo autem probat q centenarium annorum non pōt eē presens. ꝺ inde q nec ānus vnus ⁊ q: eius verba clara sūt ⁊ in forma argumentationis debite posita ea tā tum modo recito. vide inquit saltem vtrum qui agitur annus ipe sit presens. Et eius. n. si ꝑmus agitur mensis futuri sunt ceteri. si secundus iaz ⁊ primus preterijt ⁊ reliqui nundum sunt. ergo nec annus qui agitur totus est presens. ⁊ si non totus est presens non annus est pns. duodeciz enim menses ānus est. quox quilibz vnus mensis q agitur ipse presens est. ceteri aūt preteriti aut futuri. Quanq̄ neq3 mensis qui agitur presens est. Sed vnus dies si primus futuris ceteris. si nouissimus preteritis ceteris. Si mediox quilibz inter preteritos ⁊ futuros. ⁊ subdit. sed discutiamus etiam ipm. q: nec vnus dies totus est presens. nocturnis enim ⁊ diurnis horis omnibus vigintiquattuor expletur. quarum prima ceteras futuras habz nouissima preteritas. Aliq̄ vero iterintax ante se preteritas post se futuras ⁊ ipsa vna hora fugitiuis particulis agitur. quicquid eius euolauit preteritum est quid ei restat futurum. ⁊ ideo concludit. si q intelligitur tpis q in nullas iam vel minutissimas momentoxz partes diuidi possit illud solum est quod presens dicatur. ⁊c. vt supra recitatum est. Ecce q patēter illa solo reprobatur i auctoritate Aug. ⁊ ei⁹ valida probatōne que in hoc fundatur q nullū tps ē totū pns. ⁊ si ñ totū pns. nec ipsum ē presens cuius probatio est. q: ipm est oia illa quox q̄libet est ps eius. ⁊ ideo dic ad probatōem illius ꝓñe vltime. duodecim. n. menses annus ē. Et aduerte q in predicta ꝓña sumit hunc terminum totus sincathegorematice. ꝓterea qua rōne ānus dr presens vz q: habz partem preteritam ⁊ futuram copulatas ad instans q actu ē eadem ratione ⁊ centenarium ⁊ millenarium. ⁊ etiam ipm seculum ꝑm q seculum accipitur pro toto tempore presentis vite ab initio mundi vsq3 ad finem potest dici pns q nullus diceret qui intelligeret quid significat hoc vocabulum presens. Solo quoq3 Auice. etiam insufficiens est. quoniam qualitercunq3 debeat intelligi aliquid eē in hoc instanti vel non esse. nihilominus eē actualr siue nūc pntialiter vt distinguitē ꝺ fuisse, ⁊ forte ⁊ non eē vtiq3 opponunt. nec est possibile q de eodez vere affirmetur eē per verbum ꝺ pnti. verbigratia dicendo hoc est ⁊ vere negetur esse nūc presentialiter. vt vere dicat ꝺ nō ē actualr vel nunc pntialiter. per hāc enix enunciatōem qua absolute affirmat eē datur intelligi ⁊ ita eam quilibet capit q illud nūc pntialiter ⁊ actualiter est. Cū demōstratiue sit ꝯclusū q nulla talis res qualē fingit opp. est pntialiter ⁊ actualr necessario ꝯcludit ⁊ euidēter q nulla talis res est ac p hoc nec tempus est eiusdem modi res. Quarto pncipalr ad ꝯclusioue arguit sic possibile ē tēpus eē nulla re nō pmanēte erīte igit tēpus nō est res nō pmanens eēntialr habens prius ⁊ posterius que nō pñt esse simul. ꝯsequētia ē euidēs. ꝓbo añs. possibile. n. est saltē per potentiā dei absolutā, deū ponere vnū corpus in vno loco nullā aliā rē ab ipo corpore locato ⁊ loco creando vel cōseruando cuz ipsa libere ⁊ contingenter causet ⁊ cōseruet q̄cunq3 rem causat vel conseruat. ⁊ simul cum hoc. nullam aliam creando possibile est cum

ipe immediate illud corpus ponat in alio loco ꝛ ꝛ sic deinceps sicut actualr nunc fit quando vnum corpus de vno loco transfertur ad alium sine quiete media . hoc autem posito constat qꝫ talꝫ corpus prius erit in loco propinquiori qꝫ in remotiori.ꝛ per ꝓns erit tps.Confirmaꝫ. sumanꝫ duo corpora·quoꝝ vnum ō fcō moueꝫ velocius ꝛ alterum tardi⁹ ·si non ē aliqua talis res non pmanēs ꝓpositum hr̄.si est poterit deus coagere vtrisqꝫ motori ad acqsitionem loci ñ coagēdo agenti alicui ad actōem talis rei successiue seu non permanentis· ꝟ autem posito constat qꝫ corpus qꝫ nunc velocius moueꝫ·tunc ēt mouebitur ꝛ citius deueniet ad finem equalis spacij·ac per ꝟ in tpe minore.igitur erit tempus forte diceꝫ ad hoc qꝫ casibus predictis datis nec vnum corpus prius erit in loco ꝓpinquiori qꝫ in remotiori·nec vnum erit citi⁹ vel prius in finem spacij qꝫ aliud·qñ sicut nihil potest esse album nisi sit in eo id qō est essentia lr albedo . sic nihil pōt eē hic vel ibi prius alio duratione ꝛ aliud posterius nisi in eis sit illud qꝫ essentialiter est prius ꝛ posterius seu duratio hñs ex se prius ꝛ posterius ·Jn casibus autem ꝑdictis non essꝫ talis res.igiꝫ ꝛc. Contra hoc q: qu a facultate tu dicis qꝫ in illo cāu corpus non erit prius i vno loco qꝫ in alio neqꝫ erit tps eadē tibi dici pōt qꝫ nunc de fcō non ē tps nec aliquid ē alio pri⁹ ꝟz duratōem qñ non plus nūc ꝓstat nobis de aliqua talire qꝫ tunc constaret. nam quecunqꝫ principimus nunc in corporibus motis . tunc ēt pciperemus.cum igitur non concedamus tempus eē ꝛ vnum corpus prius duratōe esse in vno loco qꝫ in alio.concedēdū est ēt qꝫ tunc essꝫ si tūc essꝫ ꝛ non essꝫ res aliqua non permanens·ita ēt nunc dicendū ē eē.alioqn irrationabilr ponitur talis res alia·Quito si tps sit talꝫ res sequtur qō ē possibile duo corpora.a.ꝛ.b.simlꝫ incipere moueri·ꝛ·a·moueri tñ ꝑ vnā horā.b.āt mille annis vel tpe equali tpi mille ānoꝝ ꝓtinue·ꝛ tñ si mul ꝓmo desinere moueri cū ipo.a·ita qꝫ nec a.plus qesceret qꝫ .b.nec.b·diutius mouebiꝫ qꝫ a.ꝓns hoc ē absurdissimū .ꝛ ꝓña declaraꝫ.naꝫ siue tps sit res successiua distincta a motu vt isti dicūt siue sit idipm qꝫ motus dūtñ sit res talꝫ successiua a pmanētibus distincta totum motū qui causaret in·b·in mille ānis si moueret sup ali quo spacio ꝓpria vicosagēte deo iuxta cōem cursuꝫ possꝫ deus propria virtute causare cū omni suo accidēte tā cito qꝫ cito·a·mouebiꝫ· cū in quantacūqꝫ velocitate mouebiꝫ ꝛ voluerit posit velocitare motum.b·ꝛ cuiuslibꝫ corporis. ꝟ āt posito sequtur qꝫ i motu.b.erit tps mille annorum si nō distinguaꝫ.ꝛ ꝑ ꝓns.b·mouebiꝫ ānis mille.ꝛ tñ simul inciperet ꝛ siꝫ desineret moueri cum ipo.a·ista rō directe pcedit ꝯ istos qui in quolibꝫ motu ponūt ꝓprium tps sed ēt ꝯ eos qꝫ tñ in motu celi vel ipm motum celi ponūt tps efficaciter reduci pōt.nā oēm motū qui ō fcō cābitur i celo ꝑ spaciū mille ānoꝝ possꝫ deus i celo cāre in spacio vnius horę·nā quotiēs celum reuoluet in mille ānis ab eodē puncto in idem punctū totiens possꝫ ipm reuoluere in spacio qō nunc vertiꝫ per vigesimā quartā partē sui circuitus·vnde stante vniformitate motus alicui⁹ horologij qꝫ nunc in vna hora tot lineis mouetur dum rota horologij mouebitur precise per tot lineas poterit deus totiens complete voluere celum quotiens de fcō vertet in mille annis ꝛ easdem numero partes motus in celo cāre cū eiusdem omnibus accidentibus.Econuerso posset ꝓña declarari ponendo qꝫ deus motū.a.vel celi qui de fcō cābitur in vna hora causaret in spacio mille annorum qꝫ vtiqꝫ possꝫ cum quemlibꝫ motum possit in quantacunqꝫ proportione tardare huius rationis virtutem qꝫuis alr ponit Aug·vbi supra.c.z4.ad probandū qꝫ motus celi non est tempus cuius processus dirrecte ꝓcedit.suppositoꝫ motus aliqua talis res sit extra in celo· Secundam conclusionem probo primo sic·si tempus sit res inherens motui possibile erit per potentiam diuinam aliquid vere moueri sine tempore seu nullo tempore existente . pz quia quodcunqꝫ subiectum potest deus sine accidente suo cōseruare.poterit ꝙquemlibꝫ motum existentem conseruare nullum tempus cō seruando qꝫ si faceret corpora vere moucrentur quoniam in eis essent veri motus. ꝛ tamen nullum essꝫ tempus.falsitatem consequentis probo qꝫ si aliquid moueretur vere ꝛ proprie loquēdo de motu vere successiue ꝛ non simul acquireret vel perderet eam rem ꝟzꝫ moueretur seu partem acquireret post partem.ꝛ sic partem prius ꝛ partem posterius qꝫ sine tempore eē non potest vt etiam ipsi concedunt· Confirmatur ꝑ Commentatorem.3.phisicorum.comento.4. dicētē qꝫ motus nihil aliud est qꝫ generatio partis p⁹ partem illius perfectionis ad qꝫ tendit igitur in motu est prius ꝛ posterius· Ad hanc rationē forte dicerent sicut patet ex supra recitatis . qō verum est qꝫ in motu est prius ꝛ posterius· sed hoc non conuenit sibi ex se ꝛ essentialiter.fz per aliquid sibi inherens.vnde dicunt se posse concipere ꝛ oppinari qꝫ motus sit totus simul.vt qꝫ aliquid subito moueatur de loco ignis ad locuꝫ terre.quapropter si motus fieret sine accidente sibi inherente non haberet in se prius ꝛ posterius. Contra impossibile est aliquid eē motum nisi sit actus entis in potentia ꝟm qꝫ in potentia ꝛ per ꝓsequens nisi aliqua pars eius sit adhuc acquirenda mobili dum aliqua eius est acquisita.igitur impossibile est qꝫ aliquis motus sit totus simul.vnde qꝫuis sit possibile qꝫ aliquid subito transferatur de loco ignis ad locum terre illa tamen translatio nō esset motus si poneretur. sed eēt mutatio indiuisibilis cui non conueniret diffinitio motus premissa sicut non conuenit generationi indiuisibili secundum Coñ.5.phisicorum comento·zi.Et ex hoc vlterius sequitꝫ qꝫ nullus potest vere concipere aut opari aliqd

eē motum concipiendo ipm totum simul esse actum mobilis. Confirmaf q essentiale ē motui vt sit actus imperfectus ⁊ admixtus potētie sicut in precedenti. d. q. 5. copiose probatum ē. ꝓterea si oēs partes motus possent simul eē. igitur motus est de numero pmanentium q tamē isti negant. Secūdo principaliꝝ sic si motus ē subiectum tpis aut totus ipe ē subiectum eius aut aliquid eius. ⁊ si sic aut diuisibile aut idiuisibile. non. n. alr potest intelligi q sit subiectum eius non pōt dici primū. tū q nihil est in motu nec in re aliqua extensa indiuisibile modo illo. vt patebit in sequentibus. tū q esto q eēnt talia indiuisibilia non est rō cur potius sit subiecti ue in vno eius indiuisibili q̄ in alio. igitur vel in nullo vel i omnibus. Et eodem modo probaf q non sit in aliqua parte motus diuisibili preci se. ⁊ loquor semper de diuisione ꝑm diuisionez mobilis ⁊ partes simultaneas q si. tm̄ daretur adhuc infereref inconueniens inferendū. si. ponaf vltimum. vz q sit in toto motu tunc sequitur q tempus erit diuisibile in partes silitaneas ⁊ ꝑm longum latum ⁊ profundum. ⁊ alia pars tpis celi erit i oriente alia i meridie. alia in occidente q isti prorsus aspernanf. Tertiam conclusionem probo primo sic aut instans si est tal' res indiuisibilis non durans est subiectiue in ipso mobili aut in aliquo accidente ipsius mobil'. si in mobili cum mobile perdat ipsum igif mutaf ab ipo. aut igitur diuisibil'r aut indiuisibil'r ñ diuisibil'r q instans ponit indiuisibile. Iterū quia sequereꝝ q aliqua pars instantis duraret per tempus. q negant. igif indiuisibil'r. ⁊ si sic igif simul mutaf ab instanti ⁊ mutatum est ab eo. aut igif simul mutatum est ab eo. ⁊ mutatū est ad ipsum. aut prius mutatum est ad ipm. ⁊ postea mutatum est ab eo. si deꝝ primum igif instans simul ē ḡitum ⁊ corruptum. ⁊ est ⁊ non est. si prius est mutatum ad ipm igif durat per tpis. Ad hoc ēt possunt applicari oēs rōes supra facte in. d. p̄. q. 5. Ad probandum q non sit dare mutata eē non permanentia. vt aliqui oppinanf. nec possz quis dicere q mobile non mutaf ad instans nec mutatur ab eo. q non est intelligibile q mobile prius sit in potentia ad habendum aliq̄ entitatez. ⁊ post habeat illā actu aut eō. prius habeat ⁊ postea nō habeat ⁊ tm̄ non mutef ad illam ⁊ mutetur ab ipa cum nō sit aliud mutari ꝑm aliq̄ entitatem q̄ ꝑm ipaz aliꝝ se habere post q̄ prius. Preterea oē trā siens er non esse alicuius in eē eiusdem aut eō mutaf ꝑm illō. vt pz er. 5. phisicoꝝ. Confirmatur q eadem facilitate possz dici q in acquisitione rei permanentis vel pditōne subiectum nō mutaf q nullus diceret qui vocabulis in sua significatione vti vellet. Si vero dicaf q ē subiectiue in aliquo accidente ipsi' mobilis aut in accidente permanente. aut in accidente nō pmanēte. Si primum deꝝ arguif contra sicut iam est argutum. si in accidēte non permanente aut diuisibili ꝑm extensionem ⁊ diuisionem partiū silitanearum aut indiuisibili ꝑm totalem diuisionem. neutrum potest dici q si eēt in accidente diuisibili ipm istans eēt diuisibile ꝑm longum latum ⁊ pfundū q magis ab eis reputandus ē icōueniens q̄ q tps sic sit diuisibile vel saltem ñ min'. illud āt oio reputant impossibile igif ⁊ b̄.

Preterea cū ꝑm opp. predictā istās ꝓtinuet ptem preteritā tpis cū futura ⁊ tps non habeat ptes tales silitaneas stabit questio ꝑm quam suam partem instans continuet ptem temporis ⁊ non erit rō potior q vna q̄ ꝓ alia. si dicatur q est in accidente indiuisibili vt forsitan dicerent q est subiectiue imutato eē q est idiuisibile ꝑz extēsionem. hoc est falsum q tunc essz querendum de subiecto ipius mutati eē. aut. n. est indiuisibile aliquod ipsius mobilis. ⁊ pz q non q non est rō ꝓpter q̄ vnuz indiuisibile mobilis. verbigratia celi sit subiectum mutati esse potius q̄ aliud. ⁊ per ꝓñs vel est in quolibz indiuisibili celi. ⁊ per ꝓsequens ē extensum cum nullum corporale accedens possit eē totum i diuersis partibus subiecti. vel in nullo aut subiectum mutati esse est ipm celum. ⁊ per ꝓñs ipm est diuisibile sicut ⁊ celum. ac per hoc. ⁊ instans cui subicif ⁊ reddif ad illud q putant inconueniēs videlz q instans habeat partes silitaneas distāt es ꝑm situm. Secundo si instans est eiusmodi res. sequif q in quolibz tēpore instantia plura ꝑm rem ⁊ essentiam distincta sibi succedāt. nec idem ipm instās ꝑm se q fuit prius sit posteri' pz consequentia. sed ꝓñs ē expresse ꝺ determinationem pb̄i. 4. pb̄z. q. de vnitate vel plitate instātiū i tpe motā in pncipio illius tractatus ait. Ipm autem nunc ē sicut idem ē vero sicut non idem ꝑm qdem. n. q in alio ⁊ alio est. alterum est. hoc autem erat ipsi nūc inquantuz quodcū qz ens ipm nunc idem est. Ecce q nunc est aliud ⁊ aliud ꝑm q est in alio ⁊ alio loco. sed iquātum est quoddam ens ꝑm se sic est idem ⁊ non aliud post aliud. Confirmaf quoniam vbi movit qōnem predictam probauit q essz idē istās q alioquin istans corrumpereꝝ. ⁊ tunc vel quādo ē vel in instanti sequente. ⁊c. vt ibi pz. ⁊ istā rōnem nullibi soluit. nec alia cā fuit nisi q ei' ꝓclusionem tanq̄ veram approbauit ⁊ eam ōmō stratiue cognouit concludere. Ulso que res ñ est tempus ⁊ que res ēt non est instans. videdū est que res vtrūq̄ horuz est. Et quantum ad b̄ pono ꝓclusiones. 3. Prima est q tps est aliqua res. hanc probo sic. tempus est creatura dei. igitur tempus ē res. ꝓsequētia pz. pbaf antecedēs auctoritate Aug. In. de gen. ad lram iperfecto vbi ait. Illud certe accipiendum est in fide ēt si modum nre cognitōis excedit omnem creaturā hre initium tempusq̄ ipm creaturam eē. ac per hoc ipm hre initium ⁊c. Item. ri. confes. in locis pluribus dicit deum eē tempoꝝ creatorez

Secundo arguif per articulū Parisien. 199. dicentem q euum ⁊ tps nihil sint in re sed tātū

in anime apprehensione ,erro:. Tertio ra-
tione sic omne p q metimur moras ⁊ diuturni
tates oēs motuū ē tps aliqua res est huiusmōi
ergo ⁊c. maio: pz er cōi locutione ⁊ ꝓceptōe ho
minū de tēpo:e. Ideo.n.dicimus vnū motum
alio diuturnio:ē q: fit in tēpo:e maio:i ⁊ alium
minus diuturnū q: in tēpo:e minori ⁊ aliū eque
q: in tēpo:e equali pagitur. mino: ꝓbatur naz
ipso celo ꝓtinue moto metimur alios motus vt
inferius declarabitur. Scōa ꝓclusio ē qd ne-
cesse ē si aliqd mouetur tps eē. ⁊ si tēpus ē ali-
qd moueri ita q vtraq; haz copulatiuaz ē im
possibilis aliqd mouetur ⁊ nullū tēpus est. Tps
est ⁊ nulla res mouetur. ꝓpria ps ꝓbaē auctori-
tate pbi. 4. pbz. c. penul. dicentis. Manifestū
ē q oē q mouetur necesse ē i tpe moueri. Itē
er intentōe Aug. ipse si qdē. xi. ꝯfes. c. z 4. erpsse
dicit q si nullus eēt motus co:porū celestiuz ⁊
hic rota figuli moueretur adhuc eēt tps āplius
in de gen̄. ad lr̄am iperfecto vult q mot⁹ crea-
ture spūalis. verbigr̄a angeli vl'aie humane cū
cogitatōibus mouetur sine tpe eē nō pōt. ⁊ idē
dicit. iz. de ci. dei. c. 15. vnde vtrobiq; conclu-
dit q si ante celū ⁊ terrā fuerūt angelici motus
fuit etiā tēpus er qbus pz manifeste q ꝑm ipm
ipossibile est sine tpe aliqd moueri. z° idē p
batur rōne eiusdē in locis ꝓallegatis. nā ipossi-
bile est eē p:ius ⁊ posterius q̄ nō sunt simul siue
ante ⁊ post qn sit tēpus. Et necesse ē si aliquid
mouetur eē ꝓus ⁊ posterius vt dicit ⁊ ꝓbatū ē
statim in scōa ꝓclusiōe ꝓxta opp. recitataz. ergo
⁊c. Scōaz ptē ꝓclusiōis ꝓbo ꝑmo auctorita-
te Aug. 5. sup gen̄. ad lr̄am. c. 7. de puis vbi ait
q si motus nullus eēt vel spūalis vel co:po:alis
creature quo ad pñs ꝓteritis futura succedēnt.
nullū eēt tēpus oīo. Si aūt hec ꝓña bona ē. op-
positū ꝓsequētis nō est possibile añti. ⁊ per ꝓñs
hec copulatiua est ipossibilis. aliqō tēpus est et
nullus motus ē. ⁊ q: seqtur nihil mouet. igitur
nullus mot⁹ ē ⁊ cui repugnat ꝓñs repugnat añs
igitur hec etiā est ipossibilis nihil seu nulla res
mouet ⁊ aliquod tps est q erat ꝓbādū. Itē
iz. de ci. dei. c. 15. vbi nulla creatura est inquit
cuius mutabilib⁹ motib⁹ tēpo:a pagātur tēpo:a
oīo eē nō possunt. Ad b̄ est ēt auctoritas pbi. 4.
pbz vbi erpsse dicit q conaē oñdere q sine mo
tu tēpus eē nō pōt. Idē etiā vult. 8. pbz vbi p
bat q si tēpus fuit eternū ⁊ motus fuit eternus
qm̄ vt ait si tps est actōe est motuz eē si quidez
tēpus ē passio quedā motus. Tertia cōclusio
est q co:pus ꝓtinue ⁊ regulr̄ motū est tps hāc
p:obo sic omne ꝑm q possimus metiri moras
motuū ⁊ quietū ac ēt durationes rer. i. cognoscē
q̄ diu res mouet aut quiescit vel durat ē tēpus.
Sz co:p⁹ ꝓtinue ⁊ regulr̄ motuz ē huiusmōi ergo
⁊c. maio: pz er his que cōiter hoies loquūtur. ō
tēpo:e. dicimus. n. eū motū esse diuturnio:ē seu
illud diutius moueri q maio:i tēpo:e mouetur
⁊ illud minus diu q; minori tēpore ⁊ illud eque
q tēpo:e equali. Eodē mō dicimus de quiete-

⁊ sil'r de duratōe rer. nā eā magis vel plus du-
rare que longio:e tēpo:e ⁊ que. breuio:i minus
⁊ equal'r que equali. ita q oīa b̄ nos tēpo:e mē
suramus ⁊ nō per aliqd aliud sicut patet. ⁊ p cō
sequēs omne cui ista ꝓueniūt est tpus. Minor
declarat. si. n. sit aliquod co:pus q ꝓtinue ⁊ re
gulariter moueat qs b̄ sciens pōt per ipm men
surare ⁊ cognoscere de alijs q̄tū moueant ⁊ q
diutius qōq; minus diu. Sit. n. a co:pus quod
qs nouit regl'r moueri. ⁊ sint. b. c. co:po:a mota
quo:uz q diutius moueat velit nosse applican
do per ꝓsideratōem seu compando vtrunq; ad
ipm. v. ⁊ videndo q. b. incipit moueri dum. a.
eēt in tali loco demōstrato. verbi gr̄a. d. ⁊ cōti-
nue motū est quousq; . a. deuenit ad aliū locuz
puta. e. ⁊ tunc desinit moueri. c. q icipiens etiaz
moueri. a. existente in. d. motum est ꝓtinue do
nec. a. deuenit ad locum remotio:ez a loco. d.
q̄ est locus. e. videlz ad locuz. f. vel ecōuerso. c.
incipiens moueri. a. existēte in loco p:ioi ipo. d.
i. remotioi a loco. e. versus ptem aqua ,moueē
a. motum est vsq; ad. e. statim nouit q. c. diu-
tius motuz est q̄. b. ⁊ si vtrunq; incepit moueri
a. existente in. d. ⁊ vtrunq; etiaz desinit moueri
a. existēte in. e. cognoscēs b̄ dicit ea equal'r seu
eque diu esse mota. Et eodē modo si. b. icipiat
moueri. a. existente in. d. ⁊. c. incipiat moueri. a.
existēte in. e. vel in alio quocūq; loco ꝑm q vi-
derit hoc vel illud desijsse moueri. a. magis vel
minus aut eque distante a loco i quo erat dum
b̄ incepit q̄ a loco in quo erat duz aliud iucepit
moueri cognoscit vtruz eque diu mota sint ⁊ si
nō qō diutius. q nō possz nisi. a. per vtraq; spa
cia fuisset ꝓtinue ⁊ regl'r motū. per hunc modū
certificamur de mo:a motuū alio:ū per ho:olo-
gia ⁊ etiaz celestia co:po:a. ⁊ ita possemus per
alia si qua cōtinue ⁊ regulariter mouerētur ⁊ ea
sic moueri notū nobis esset. per similē motū pos
sumus metiri ⁊ cognoscere q̄diu res tēpo:al' ali
qua durat aut q̄diu quiescēs quiescit. ⁊ q̄ plus
⁊ que minus ⁊ que equaliter. Ex hoc pz q
ad cognoscēdū p̄dicta nō est oportuna aliq̄ res
distincta a mobili ⁊ motu ⁊ ceteris rebus pma-
nētibus qualez hi de qnibus supra memo:atio
facta est fingūt qnimo si aliqua talis esset nullo
p:o:sus modo vtilis eēt ad sic alio:ū motus vel
quietes seu etiā durationes mensurandū. eo q
oīo latens ⁊ p:o:sus ignota vel saltē minus no-
ta q̄ opo:teat ad habendum huiusmodi notici-
as de alijs. per ignota enim nullus vz aliquid
mensurare. p:opter istā candē causam mot⁹ ipe
ꝓprie acceptus. s. res que continue acquiritur
motu seu moto nō est tēpus. naz frequenter nō
est talis res nota aut minus q̄ necesse sit ad ha
bendū eiusmodi noticias de alijs. pz ō motu ce
li ⁊ ho:ologiorum. Ipsa vero mobilia manife-
stio:a sunt motibus. ⁊ ideo per ipsa pot⁹ mēsu
ramus ac per hoc ipsi mobili verius conuenit
esse tēpus. Vlez q: esse mensuram maxime con
uenit vnitati. ⁊ consequenter numero ⁊ ,erindē

alijs inquantum modo aliquo reducuntur ad numerum vel ad vnum sicut patet .io. metha. vnde ꝛ quantitas ꝓtinua seu magnitudo non ē mensura nisi ad numerum vel ad vnitatem reducta. ad vnitatem quidē si sit minima saltē secundum institutōem. vt ibidē dr. quomodo ver bigra. digitus ad numeꝝ aut vt palmus qui tot digitis constat. aut vlna que continet palmos tot vel tot in numero determinato ꝛ nisi sic eēt numēata per palmos. ꝛ palmus per digitos tā q̄ per vnitates non esset mensura. neq; ꝓprie vlna diceretur secūdum q̄ vlna species ē mensure que tamen discretio vel numeratio nō ne cesse est vt fiat per realem sectionem partium. sed sufficit q̄ per significationem anime. vt i p̄mo. d. 24. q. 2. in responsione. Ad vltimum argumentum est dictum. q; itaq; ita ē. ꝛ ipsum motum est in se continuum. ꝛ continue mouetur. nec ē tempus vel mensura talis. vt dcm est. vt ē b̄. vel illud corpus. sed vt mouetur necesse est vt ip̄m sic aliquo modo numeretur ꝛ reducatur ad numerum. numeratur autem non secūdum se. sed ꝑm p̄ius ꝛ posterius sui mot⁹. Cōsideratur nāq; vt fuit in loco p̄rioꝛi. ꝛ vt est i loco posterioꝛi. ꝛ vt exꝑioꝛi continue per medium venit ad posterioꝛem. ꝛ tunc dicimus eē tēpus. Et hoc ē q̄ dicit pb̄s. 4. phisicoꝝ. vbi ait q̄ tūc dicimus fieri tempus quando p̄rioris ꝛ posterioris in motu sensu percipimus. determinamus autem accipiendo aliud ꝛ aliud ipsum ꝛ medium ipsoꝝ alteꝝ. cum enim extrema medij intelligimus ꝛ duo dicat anima ipsa. vt b̄ quidez p̄ius. illud vero posterius. tunc ꝛ b̄ dicimus eē tempus b̄ inq̄. s. mobile. Et ideo q̄ ibidem dicit Com̄. comento. 100. Et sequitur ex hoc sermone q̄ motus diuisus per duo instantia p̄⁹ ꝛ posterius est ipsum tempus. Intelligendum ē per concomitantiam tantum. vt sit sensus motus diuisus. ꝛc. est tempus. i. cum motus est sic diuisus. tunc est tempus. ꝛ hoc innuunt satis allegata verba philosophi. Qd̄ amplius confirmatur ex alijs que paulopost subdit. nam data diffinitione temporis. ait. non ergo motus tempus est sed ꝑm q̄ numeꝝ hz motus. i. sed tps ē illd̄ ꝑm q̄ tempus habz numerum. ꝛ Com̄. ibi exponens comento. 101. ait q̄ tempus non ē motus. sed secūdum p̄ius ꝛ posterius est numer⁹ motus. i. numerat per suas partes p̄rioꝛes ꝛ posterioꝛes. constat autem q̄ solum mobile est illud secundum q̄ numerat̄ motus ꝑm suas partes p̄rioꝛes ꝛ posterioꝛes. numeratur autem modo supra expositō. Diffinitio igitur temporis data a philosopho hz numerus motus ꝑm p̄ius ꝛ posterius vbi vt subdit accipitur numerus numeratus vel est intelligenda per concomitātiam modo predicto ita q̄ b̄ propositio tempus est numerus motus secundum p̄ius ꝛ posteri⁹ equiual eat isti tempus est quando motus ē numeratus ꝑm p̄ius ꝛ posterius. vel motus ꝓ re mota sumatur sicut frequenter sancti ꝛ pb̄i loquentes de motu hoc nomine motus intelligūt rem motam. ꝛ tunc est sensus ꝛ numerus motus. i. est motum numeratum ꝑm p̄ius ꝛ posterius. nam cum ip̄m motum accipitur. vt in hoc loco p̄rioꝛi. ꝛ vt in hoc loco posterioꝛi. ꝛ sic pluribus per considerationem applicatur ipsiz pluries replicatur. ꝛ er hoc ad sensum philosophi. quoddammodo numeratur. vnde in sequēti. c. dicit q̄ illud quod fertur est idem ꝛ numeratur secundum p̄ius ꝛ posterius. ꝛ dat exemplum, ō coasco qui idem existens secundum q̄ alibi p̄ius ꝛ alibi posterius dicitur quoddammodo eē alter. ꝛ Com̄. ibidem comento. 104. dicit q̄ cuz translatum accipitur per se erit vnum. ꝛ cuz recipitur in respectu ad loca diuersa in quibus est apud suam translationem erit diuersum secundum p̄rioritatem ꝛ posterioritatem ꝛ accidit ei numerus. Et infra dicit q̄ translatum numeratur. i. multiplicatur per p̄ius ꝛ posterius. q̄ non potest intelligi nisi modo predicto. Et secūdum alteram predictarum expositionum exponende sunt omnes auctoritates dicentes q̄ tempus ē motus. Sciendum autem q̄ sicut sententialiter ponit Aug. 12. de ci. c. 15. tempus dupliciter potest sumi. s. comuniter ꝛ ꝓprie. Primo modo sumpto tempore omne continue motum quocunq; genere motus moueatur est temp⁹. quodlibz. n. huiusmodi numeratum ab anima pōt eē mensura more motus ꝛ quietis in alijs secundum sensum p̄ius positum. Secundo aūt modo sola corpora celestia continue mota dicuntur tempora. vnde sic ait cum dominus illa instituit dixit. ꝛ sint in signa ꝛ in tempora. ꝛ in dies ꝛ in āos. Jtaq; ꝑm ipa tanq̄ per ea que comuniter omnibus sunt nota moueri. ꝛ semꝑ ꝛ etiaz regularius ceteris generaliter omnes ō quantitatibus morarum motuum ꝛ quietuz ac durationum temporalium rerum iudicant. ꝛ iō vt dicit Aug. ipsa vsitata ꝛ ꝓprie tempora appellantur. Uerūtamen tam in primo q̄ in secundo modo sunt gradus quoniam ꝛ aliorum motoꝝ ea mouentur localiter. ꝛ ex his etiam que circulariter vt horologia magis ꝓprie dicunt̄ tempora. quoniam verius sibi competūt condictiones mensure. vtpote tanq̄ manifestius ꝛ regularius motis. Jtem inter corpora celestia primum mobile maxime ꝓprie dicitur tempus eo q̄ ceteris velocius ꝛ regularius omniaq; mouetur. ꝛ ideo per ipsum de ceteris iudicatur. ꝛ ideo dicit philosophus. 10. methafisice. Qd̄ mensurat motum simplici motu ꝛ velocissimo. paruissimum enim hic habet tempus. quapropter in astrologia tale vnum ē principiū ꝛ metrum. motum enim regularem ꝑ suppo nunt ꝛ velocissimum eum qui celi per quem alios iudicant. vbi Comentator comento. 4. exponit. d. i. ꝛ ponunt motum simplicem qui est velocissimus omnium motuum mensuram q̄ quē mensurant omnes motus. ꝛ iste motus est motus celi diurnus. tempus enim istius motus est

minimum omnium temporum. ⁊ subdit. ⁊ ideo mensurant motum orbium stellarum per ipsum motum qui est principium omnium motuum. per motum autem celi intelligunt ipsum celum motum. constat enim q̄ motus celi non potest eē talis mensura. vt supra dictum est. Et ħ modus loquendi plurimum vsitatus; est apud auctores. vnde secundo de generatōe. c. penultimo. vbi philosophus dicit q̄ allatio que circa obliquum circulum est causa generatiōis ⁊ corruptionis per allationem intelligit ipsum celum allatum. qō p̄z per causam ꝑ̄ paulopost reddit ait. n. contingit enim quandoq̄ longe fieri. q̄ñq̄ prope. in equali vero distantia ente inequal' erit motus. Quo circa si in accedendo ⁊ in prope eē generat ⁊ in recedendo. ⁊ in longe fieri id ipsum corrumpit. ⁊c. constat autem q̄ mobile ipsum est illud q̄ aduenit ⁊ fit prope ⁊ recedit ⁊ longe fit silr̄ per allationem circa obliquum circulum intelligit celum oblique latum. ⁊ ad hūc modum multa dicta sanctorum ⁊ philosophoꝝ loquentium de motu ⁊ tempore accipienda sūt

De instanti vero dico q̄ potest etiam accipi dupliciter. ſ. comuniter ⁊ proprie. ℣Primo modo omne q̄ mouetur est instans. Secundo modo primum mobile instans est. ita q̄ eadem ipsa est res instans ⁊ tempus. hec tamen duo nomina non sunt synonima nec eandem rem ſm eandem rationem significant. vbi sciendum q̄ tempus significat mobile cōnotando ipsum fuisse in loco in quo non est. ⁊ eē in loco in quo immediate non fuit nec immediate erit. ⁊ immediate fore in loco in quo non est. ita q̄ de nullo 'vere dicitur q̄ est tempus vbi ħ sint vera de ipso. Instans vero significat ipsum idem mobile cōnotando locum in quo est. ⁊ cum ħ ēt ꝓnotādo q̄ immediate in illo loco non fuit. ⁊ immediate in eo non erit. Et potest sumi instans comuniter sicut de tempore dictum est. ⁊ maxime p̄ prie sumptum instans est ipsum mobile p̄mum

Qō autem instans sit mobile ipsum patet p̄ philosophum in verbis ꝺ̄ opp. aliam allegatis. quibus ait q̄ ipsum nunc ſm q̄ in alio ⁊ alio ē alterum. inquantum autem quodcunq̄ ens ē idem est. constat autem q̄ solum mobile ipsum est illud q̄ idem secundum se existens est p̄ius in alio ⁊ posterius in alio. ergo secundum intentionem philosophi ipm̄ mobile q̄ mouetur est nunc seu instans. Circa predicta sunt dubia. ⁊ primo contra primam conclusionem. videtur enim q̄ nulla res sit tempus. quoniam nulla res ꝓpōitur er his que non sunt vt assumebatur. ꝺ̄ aliam opp. sed omne tempus componitur er his que non sunt. ergo ⁊c. probatur minor quoniā omne tempus diuiditur in p̄ius ⁊ posterius siue in preteritum ⁊ futurum. nec preteritum 'aut neq̄ futurum est. vel arguitur sic. nullum tempus est. omnis res est. igitur nulla res est tempus. minor est nota. probatur maior. quia nullū tempus preteritum est. ⁊ nullum tempus futurum est. igitur nullum tempus est. antecedēs p̄z ⁊ ꝯsequentia probatur. q̄ omne tempus est p̄teritum vel futurum. Secundo Conī. 4. phisi corum comento. 88. dicit q̄ nulla pars motus est in actu. ⁊ subdit q̄ motus est compositus er hoc q̄ iam deficit. ⁊ er hoc q̄ nondum est. ⁊ idē dicit eē de tempore. simile etiam videtur philosophus dicer̄ in illo. c. Et sicut motus vbi soluit rationem probantem tempus non eē. sed ꝯstat q̄ nulla res componitur er his que non sunt. quare ⁊c. Tertio contra primam partem secunde conclusionis arguit̄. q̄ possibile ē aliquid moueri ⁊ non esse numeratum secundum p̄ius ⁊ posterius sui motus. igitur possibile est aliquid moueri ⁊ nullum esse tempus. probatur ꝯsequentia er dictis supra. videlicet q̄ tempus ē numerus numeratus ad intellectum ibi datum

Quarto contra aliam partem eiusdem conclusionis arguitur q̄ sit possibile tempus eē ⁊ nullam rem moueri. quoniam possibile est esse p̄ius ⁊ posterius que non sunt simul ⁊ nullā rē moueri. igitur possibile est tempus eē ⁊ nullam rem moueri. ꝯsequentia patet quia impossibile est eē p̄ius ⁊ posterius. quin sit tempus. vt in p̄ batione p̄me partis eiusdem conclusionis assūptum est. sed probo antecedēs tripliciter. ℣Primo quoniam possibile est q̄ nihil moueatur. ⁊ tamen aliquid subito muteť. sed impossibile est q̄ aliquid subito mutetur quin p̄ius fuerit sub vno opposito. ⁊ posterius sit sub altero. ⁊ per ꝯ seqnens sint p̄ius ⁊ posterius que non sunt simul. Secundo nam possꝫ deus destruere omnez creaturam quo posito possꝫ creare vnicaz animam. ⁊ illam creatam possꝫ anihilare. His p̄ cise positis nullus eēt motus seu nihil moueretur. Et tamen illa anima non simul eēt ⁊ ñ eēt Sed p̄ius non eēt ⁊ postea eēt. ⁊ iteruz' postq̄ fuisꝫ non eēt. Tertio quia constat q̄ deus creauit animam Ade p̄iusq̄ animam Abrahe. ⁊ si nulla res vnq̄ fuisꝫ mota ita potuisꝫ hanc ⁊ illam creare sicut creauit. videlicet non simul vtranq̄ sed illam p̄ius istam posterius. Cōfirmatur q̄ cāu posito deo creante animā Ade loquendo stricte de creatione. vt distinguitur a ꝯseruatōe. ħ copulatiua fuisꝫ vera aīa Ade creať. ⁊ aīa Abrahe creať ⁊ aīa abrahe creabiť. ⁊ itez̄ deo creante animam Abrahe ħ fuisꝫ vera Anima Abrahe creatur. ⁊ anima Ade creata fuit. ⁊ non creatur. ⁊ sic daretur p̄ius ⁊ posterius ⁊ preteritum ⁊ futurum ⁊ presens. Quinto ꝯ tra eandem partem eiusdem conclusionis. sic possibile est omnia mobilia quiescere. igitur possibile est tempus eē ⁊ nihil moueri. antecedens patet loquendo de possibili per potentiam dei absolutaz. vt in omnibus predictis accipitur possibile. consequentia ꝑz etiam quia sicut illud q̄ mouetur. mouetur in tempore. ita ⁊ omne q̄ quescit in tempore quiescit. Sexto contra tertiam conclusionem arguitur q̄ non omne continue motum sit tempus quoniam tunc essent

plura tẽpora simul. ⁊ similiter q̃ ãgelus ⁊ anima essent tempora quedam quorum vtrũq; inconueniens videtur. Septimo philosophus reprobat tam opp. dicentem q̃ tempus est motus totius q̃ dicentem q̃ est spera ipsa mota. igitur secundum ipsum tempus. maxime prope dictum non est primum mobile continue motũ

Octauo ad idem quoniam sequeretur q̃ que cunq; mouentur in equali. ymo in eodem tempore mouentur. ac per hoc nihil velocius alio mouetur aut tardius. patet consequentia quia omnium est idem mobile primum. Et per idez sequitur q̃ que actenus mouebantur. mouebãtur in eodem tempore in quo nunc mouentur que nunc actualiter mouentur. ⁊ quod in eodem tempore vixerunt qui olim fuerunt. ⁊ qui postea ⁊ quinimo. verbigr̃a. Adã Abel ⁊ Abraham ⁊ ysaac. ⁊ nos qui actu viuimus. ⁊ omnia hec sunt absurda. Nono si primum mobile est tempus aut est dies aut annus. aut aliqd aliud tempus. ⁊ qr non est maior ratio de vno q̃ de alio. Sequitur q̃ ipsum est omnia ꝟ. sed istud absurdum est. quoniam tunc nec annꝰ excederet mensem. nec mensis diem. nec dies maior eẽt q̃ hora. quinymo non eẽt aliud annus q̃ dies aut q̃ hora. ⁊ sic qui vixit per vnam diem vixit etiam per vnum annum. quinymo p̃ mille annos. ⁊ vniuersaliter per omne tempus. quod nullus etiam stultus diceret. Decimo primum mobile mouetur in tempore ⁊ nõ mouetur in seipso. Item ipsum possz nec auctuz nec diminutum moueri in minori tempore ⁊ ẽt in maiori sicut placeret deo. nam possz ⁊ velocius ⁊ tardius moueri. et per consequens ipsum non est tempus. Undecimo sunt plures auctoritates dicentes q̃ tempus est accidens. ⁊ passio primi motus. primum autem mobile nec est accidens nec passio alicuius. Duodecimo arguitur q̃ ipsum non est instans. quoniam tunc tempus esset instans. ⁊ per consequens quecunq; fiunt in instanti fierent in tempore ⁊ econuerso. ⁊ quecunq; mouerentur in tempore moue/rentur in instanti. Tertiodecimo ad idem per rationem philosophi. 4. phisicorum. nam sequitur q̃ que fuerunt in milesimuz annum fuerũt in eodem instanti. cum his que fuerunt in centesimum. ⁊ per consequens fuerunt simul. ⁊ similiter sequitur q̃ que erunt cras simul erunt cum futuris in fine mondi ⁊ non prius illis. pz quia erunt in eodem. amplius ex eodem. sequitur q̃ contradictoria erũt vera simul. nam si sor. nũc est albus ⁊ cras erit niger. bi instanti presenti est vera sortes ẽ albus. ⁊ cras erit vera. ⁊ in instanti. sor. non ẽ albus. ⁊ si celuz sit instans erit in eodem instanti vera. ⁊ per consequens simul

Quartodecimo per aliam rationem eiusdem quoniam tunc non essent plura instantia in tẽpore sed vnum tantum. hoc autem est falsum'. nam cuiuslibz temporis finiti sunt duo termini ⁊ non vnus tantum tempus aũt instantibus terminatur. Confirmatur qr comune dictum ẽ q̃ aliquid fit in vno instanti. ⁊ aliud in alio instanti. ⁊ q̃ plura ymo infinita istãtia sunt in tempore que nõ essent vera. si primum mobile eẽt instans. Quitodecimo Aug. ii. confess. c. zi. ex presse videtur velle q̃ nec tempus nec instans sint extra animam. Sunt enim inquit hec tria i anima. quedam ⁊ alibi ea non video. presens de preteritis memoria. presens de preteritis contui/tus. presens de fututis expectatio. Et quia vt dixit in capitulo. 18. id solum quod omnino indiuisibile est presens dici potest. patet q̃ per presens intelligitur instans. sic igitur tam tempus q̃ instans in anima sunt secundum ipsum. igitur primum mobile q̃ est res vera extra animam nõ est tempus neq; instans. Respondeo ad primum nego minorem. Ad probationem cuz dicitur. omne tempus diuiditur in prius ⁊ posterius. ⁊c. Dicendum q̃ accipiendo prius ⁊ posterius que non sunt simul sicut videtur assumere. probatio in sua proprietate est simpliciter falsa. vera tamen est in sensu quẽ habent ex ea doctores ⁊ qui recte illos intelligunt. vbi sciendum ẽ q̃ prius ⁊ posterius aut preteritum ⁊ futurum non sunt cogitanda tanq̃ partes constituentes essentiam illam que dicitur tempus. nam hoc est prorsus impossibile. vt supra probatum est. sed accipienda sunt ꝑm esse fuisse ⁊ fore ⁊ negationibus mutuis eiusdem mobilis continue moti. non dico autem eẽ vel fuisse aut fore simpliciter. sed esse hic vel ibi aut tale vel tale seu alio modo secuudũ quẽ potest dici aliquid moueri. verbigratia in eo q̃ continue mouetur localiter omne nãq; tale fuit alicubi vbi non est. ⁊ ẽ alicubi vbi immediate nõ fuit nec immediate erit ⁊ immediate erit alicubi vbi non est. ⁊ loquitur de loco primo qui non dicitur locus corporis ratione partis eius. quod ergo dicitur tempus diuidi in preteritum ⁊ futurum sensus verus est. q̃ mobile continue motum per quod mensuramus moras motuum. ⁊c. Ad intellectum supradatum fuit alicubi vbi non est ⁊ immediate erit vbi non est. Similiter tempus diuiditur in ꝑus ⁊ posterius idest mobile continue motum ⁊c. Alicubi fuit prius ⁊ alicubi posterius. ⁊ similiter suo modo exponendum est de mobili moto secundum aliquam speciem motus'. Et quia hoc nomen instans non cõnotat ista ideo ipsuz dicit indiuisibile. Ad aliã formam que fit ad idem. Respondeo negando maiorẽ illã nullus tempus est. ad probationem si proprie accipiatur preteritum ⁊ futurum. videlicet vt distinguuntur contra presens. concedo antecedens ⁊ nego consequentiam ⁊ illam propositionem assumptam ad eius probationem. videlicet hanc. omne tempus est preteritum vel futurum. nam sua contradictoria est vera. quinymo secundum Augu. ii. confess. capitulo. zi. ⁊ etiam. z9. ẽt contraria est vera. videlicet hoc nomen tempus est preteritum vel futurum. dicit enim q̃ ñ

proprie dicitur tempora sunt tria · preteritum p̄ sens ⁊ futurum . ⁊ q̄ consuetudo abutitur hoc dicere · ⁊ est ratio eius quia nec futura sunt nec preterita · Quod autem non est non est tempus

Ad secundum dicendum q̄ pro tanto Comē tator dicit motum ⁊ tempus componi ex eis q̄ iam defecit . ⁊ ex eo q̄ nondum est · quia illud q̄ continue mouetur . ⁊ est tempus immediate fuit vbi nunc non est ⁊ immediate erit vbi nun dum est nec aliud ipse ⁊ philosophus intelligē di sunt voluisse dixisse · Ad tertium dicendum q̄ numeratum potest dupliciter accipi . s . secun dum actum ⁊ secundum potentiam proximam ⁊ propinquam . ⁊ q̄ isto secundo modo est nu meratum magis proprie dicitur numerale q̄ nu meratum · vtrunq3 tamen secundum philoso phum · 4 · phisicorum numerus dicimus . temp⁹ igitur potest accipi vel pro eo q̄ est actu nume ratum secundum prius ⁊ posterius . quomodo accipit philosophus etiam cum dicit q̄ est ipos sibile est tempus esse si anima non sit . nam q̄ ius tempus possit esse non existente anima · nō tamen tempus potest esse tempus anima non existente · Et ideo hec copulatiua est impossibil' tempus est ⁊ nulla anima est . sicut ⁊ b̄ numera tum . i . q̄ numetatur ab anima est ⁊ anima nō est . Et sic optime probat argumentum . sed nō sic accipio in conclusione illa secunda · ⁊ potest etiam accipi pro eo q̄ anima potest sic numera re · ⁊ sic accipio in conclusione illa . ⁊ ita etiā ac cipiunt auctoritates inducte ad probationem ip sius · ita q̄ nomine temporis intelligatur aliqd q̄ potest ab anima numerari secundum prius ⁊ posterius motum . ⁊ per ipsum sic numeratum potest metiri durationem seu moram alterius vt supra dictum est · ⁊ contra hunc intellectum non procedit ratio . Ad quartum nego ante cedens · ⁊ concedo possibile esse q̄ aliquid subi to mutetur ⁊ nihil moueatur proprie loquendo ⁊ q̄ si ita esset illud non prius esset sub vno op posito q̄ sub alio . nec tamen simul sub vtroq3 . vbi aduertendum est q̄ impossibile est aliqua duo compari secundum prius ⁊ posterius . nisi per comparationem ad aliquod tertium . vnde duarum medietatum eiusdē magnitudinis neu tra est altera prior · nisi in compatione ad ali quod aliud cui que est propinquior est prior . ⁊ que remotior dicitur posterior . In motu etiam nulla pars dicitur altera prior nisi per compara tionem ad illud ex quo incepit motus . ⁊ similit̄ in tempore vt dicit philosophus · 4 · phisicorum est prius ⁊ posterius per comparatiōem ad nūc l3 econtrario in preteritis ⁊ futuris . vt ibi decla rat · ⁊ similiter · 5 · methafisice . c · de prio · si ergo nulla res moueretur cōtinue ⁊ essz lapis ali quis albus · ⁊ deus subito destrueret eius albe dinem ⁊ in ipso causaret nigredinem . aut essz i oriente ⁊ subito locaretur in occidente non ve re diceretur q̄ prius fuisset albus ⁊ posteri⁹ ni ger . nec prius in oriente nec posterius in occidē te . eo quod non daretur aliquod aliud ad quod possz secundum predicta taliter cōparari . quin imo si talis compatio deberet esse oporteret qō esset aliquorum plurium in cōparatione ad ter minum ex quo mutaretur . ⁊ tunc non essz mu tatio subita sed motus continuus seu diuisibilis

Ad secundam probationem eiusdem antece dentis dico illo cāu posito . l3 esset verum dice re q̄ illa anima non fuit prius · non tamen vere diceretur q̄ ipsa prius non fuit ⁊ postea fuit . ⁊ postq̄ fuit non est · sed bene diceretur q̄ si tem pus fuisset ⁊ esset ipsa . ipsa prius non fuissz ⁊ po stea fuisset . ⁊c · ⁊ hoc patet quia non aliud b̄ si gnificaret cum diceretur ipsum prius fuisse . vt in proposito loquimur de priori q̄ si diceret fuisse in tempore priori · ⁊ vtiq3 si tempus fuissz ipsa in illo tempore fuisset · Si autem ponatur tempus non fuisse ipsa non fuit in priori tem pore . ⁊ per consequens neq3 fuit prius · huic cō sonat Aug . li . confess · c . 14 . vbi sententialiter ne gat deum prius fuisse q̄ creatura loquendo de prioritate temporis · ⁊ hoc ideo quia tempus an te creaturam fuit . vnde etiam dicit q̄ deus nō precedit tempore tempora sed eternitate . huic etiam simile est . Sicut si nullus esset locus ⁊ es sent tantum tria corpora · a · b . c · nullum essz pri us alio secundum locum . Si tamen esset locus eis non mutatis · b . esset prius secundum locum ipso . c · in comparatione ad · a · quia esset in lo co priori . ⁊ · c . eēt posterius . Et in comparatione ad . c . b · esset prius ⁊ . a . posterius . ¶ Per idem patet quid sit dicendum ad tertiam probatio nem . Ad confirmationem que ingerit aliqua lem difficultatem ex eo q̄ verbum consignifi care videtur tempus · vt dicit philosophus pri mo perier · dico q̄ si verbum in enunciatōe ca tegorica significet tempus vt ex ea infera tur alia similis cum aduerbio illius temporis . verbigratia si dicatur sor . est albus · igitur sor . nunc est albus . ⁊ sor . fuit albus . igitur sor . pri us fuit albus · tunc in casu dato negande sunt ille copulatiue . Si vero non sic liceat inferre sz condictionaliter tantum . verbigratia sor · fuit al bus . igitur si tempus fuit sor · prius fuit albus . cō cedendum est antecedens . ⁊ neganda est con sequentia . qua dicitur . ⁊ sic daretur prius ⁊ po sterius . ⁊c . licet daretur verbum preteriti tempo ris ⁊ futuri · Ad quintum nego cōsequentiam Ad probationem dicendum q̄ q̄ius omne q̄ quiescit quiescat in tempore . non tamen est cō sequentia simpler si aliquid quiescit ipsum quie scit in tempore . vnde si preter deum essent tan tum corpora ⁊ nullum moueretur . cōstat q̄ nul lum tempus esset . ⁊ per consequens nullum ge sceret in tempore . ⁊ tamen multa quiescerent .

Ad sextum dicendum q̄ tempus potest acci pi dupliciter . comuniter · s . ⁊ specialiter p̄ eo cui esse conuenit . maxime tempus . primo modo cō cedo tempora esse plura . secundo autem modo non . Et hec est expressa determinatio philoso-

phi. 4. phisicorum. c. vltimo. ⁊ Com. ibidem commento. 132. ⁊ 133. tempus autem maxime proprie dictum est primum mobile. vt superius dicebatur. ⁊ hoc notat Com. comento. 133. primus tempus. ⁊ dicit q̄ est prius ceteris temporibus ⁊ numerans illa. decimo etiam methafisice comento quarto exp̄sse ponit tēpora plura sicut supra allegatum est. Et si dicatur quod tunc seqtur q̄ si essent plures mondi ⁊ plura prima mobilia continue mota essent plura tempora simul Sed consequens est impossibile. vt patet quarto phisicorum per philosophum qui ad hoc icō ueniens deducit ꝯ Platonem. ⁊ tamē antecedēs est possibile secundum veritatem. Dicendum q̄ secundum veritatem. tam antecedens q̄ cōsequens sunt possibilia. ⁊ secundum philosophū vtrunq; est impossibile. tamen secundus ꝯ Platonem. antecedens erat possibile vt innuit ibi Com. comento. 93. consequens autem erat impossibile. Et ideo ratio philosophi est bona cōtra hominem. ꝯ Preterea ꝟ difficultas ita pōt fieri contra dicentes tempus eē motus celi aut accidens inherens motui. quoniam si essent plures mondi ⁊ primi celi moti. essent plura accidētia talia. similiter si ponatur res aliqua in anima existens subiective in pluribus animabus simul possunt eē huiusmodi res. Concludo etiam subsequenter q̄ tam angelus q̄ anima ⁊ vniuersaliter q̄libet continue motum est tempus comuniter loquendo de tempore. Ad. 7. dicendum q̄ philosophus non inquirit in illo. c. quid. i. que res sit tempus. sed que sit diffinitio temporis comuniter sumpti. In fine autem libri inquirit cui rei conueniat illa diffinitio. Cum igitur vbi inquirit temporis diffinitionem. dicit tempus non eē motum totius aut speram. ⁊c. non intendit dicere q̄ res que est tempus non est ꝟ vel illa. Sed q̄ hec talia non sunt vnum vel idem secundum diffinitionem seu non habent diffinitionem. eandem. vnde ⁊ significant rem eandem. non tamen secundum eandē rationem sicut nomina sinonima. ⁊ hoc satis patet. quia nec plus probant rationes eius. sicut patet diligenter consideranti. Ad. 8. dicendū q̄ quecunq; res ponatur esse tempus secūdus nullam opp. cum dicitur aliquid esse vel moueri in tempore significatur illud eē vel moueri in illa re que est tempus. vnde nec qui ponunt tempus eē accidens successiuum celi siue sit motus siue distinctum a motu. cum dicunt equus currere spacium aliquod in tempore. intelligūt q̄ currat in aliquo accidente existente in celo. sed intelligunt q̄ cursus illius potest mensurari per illam rem q̄ est tempus. ⁊ sic etiam exponit philosophus. 4. phisicorum. d. q̄ motui eē in tempore est tempore mensurari. quod non est aliud q̄ tamdiu moueri q̄ diu mobile aliud maxime regulariter motum mouetur ab hoc vl illo pūcto ad illud aut totiens vel totiens ab eodem in idem sicut superius declaratum est. Secūdum igitur ꝟ aliquid moueri in maiori tempore q̄ aliud. idem est q̄ moueri dum primum mobile loquendo de tempore maxime proprie dicto maiorem partem peragit sui circuitus aut pluries totum suum circuitum. ⁊ econtra intelligendum est per moueri tempore minori. equali vero dicūtur moueri. quorum vnum mouetur primo mobili per agēte tantam partem sui circuitus vel totum totēs quanta vel quotiens totum peragit dum aliud mouetur. Eodem ō mum tempore. illa moueri dicūtur quorū vnū mouetur dum celum tota vice mouetur quota vice mouetur dum aliud mouetur. qui quidem numerus ordinabil' potest sumi per distantiam a prima vice sue versionis. aut ab aliqua alia ō terminata preterita. quod dico pp opp. philoso phi negantis primum mobile esse prima vice revolutum. Et his p̄z q̄ non sequuntur inconue nientia que inducuntur. non primum. quia non quantumlibz vertitur celum aut quotiens. duz vna res mouetur tantum vel totiens vertitur ō quolibet aliud mouetur nec secundum. quia etiam supposito q̄ Adam ⁊ Abraham equali tempore viverint. non tamen simul vel eodem tempore dicuntur vixisse. quia non quota vice vertebatur celum cum incepit Adam viuere aut cū desijt tota vice vertebatur. cum incepit aut desijt Abraham. ⁊ simili modo de alijs est dicendum. Ad. 9. dicendum q̄ ista nomina temporalia. hora dies ānus ⁊ similia non habēt p̄ prie in complera3 significatōnem ita q̄ pro aliqua entitate possint supponere sed cum in enūciatōibus assumūtur equivalēt in significando vni orationi. verbigratia. si dicatur for. vno mēse fuit parisius aut mēsis est vel mensis vnus p̄terijt ex quo for. fuit primo parisius nō aliud significatur q̄ si diceretur primum mobile trigesies complete revolutum est ex quo primo for. fuit parisius. ⁊ secūduz ꝟ patet q̄ argumentum non p̄cedit eo q̄ in falsa ymaginatōe fūdat. s. q̄ talia noia talē hēant significatōez q̄ aliq̄ re demōstrata ptingat vere dicē hoc ē ānus ⁊ sic de alijs. q̄ vtiq; falsum est. ⁊ ꝟ dicere maxime cogitur opinio. ponens tempus esse rem aliq̄ successiuam. siue motum. siue in motu existentē a celo ⁊ alijs p̄manentibus reb' distinctaz iuxta intellectum in precedentibus reprobatum. quoniam si annus significet aliquam partez talis rei successiue includentem alias minores partes que dicuntur menses vel dies. verissime dicitur. nullus annus est res sicut superius probatum est. ⁊ per consequens nulla res est annus.

Ad decimum dicendum q̄ loquendo de tēpore comuniter vere dicitur q̄ primum mobile mouetur in tempore sicut etiam vere per aliqd inferius motum contingit mensurare motuz celi. vt patet. 4. phisicorum per philosophum. ⁊ similiter per comunem vsum horologiorum. quorum motu cognoscimus quanta pars diei vel noctis transierit ex quo incepimus scribere vel

legere aut aliquid aliud facere.i.quot gradibus sol motus sit. ⁊ ꝫ hūc modū ñ oꝛ celū moueri in seipso.nec oꝛ mēsurari seipso .⁊ sicut alio tēre potest mēsurari . ita in alio tempoꝛe dicitur moueri.⁊ secundum hoc patet quomodo possꝫ velocius ⁊ tardius moueri. Si vero loquamur de tempoꝛe marime ꝓprie dicto sic non recte dicitur ꝑmum mobile moueri in tempoꝛe . sed potius esse tempus. Ad vndecimum dicendū q̄ in talibus auctoꝛitatibus ⁊ dictis conclusionibus termini ſupponunt ſimpliciter vel materialiter.non autem personaliter ⁊ ſumuntur accidens ⁊ passio ꝓ pꝛo ꝓdicabilibus quibusdam non ꝓ pꝛo rebus aliquibus res alias informantib⁹ nūc autem non ſequitur tempus est passio ꝑmi motus ꝑmum mobile non est passio alicuius . igitur ꝑmum mobile non est tempus. ſi temp⁹ in concluſiue ſuppoāt personaliter.nam in maioꝛe ſupponit ſimpliciter.alioquin est falsa.exēplum non ſequitur riſibile est passio hominis. homo nō est passio hominis .igitur homo non est riſibilis.ſed est falacia equiuocationis penes tertium modum.ſi maio: ponatur esse vera . ⁊ cum ꝫ est etiam fallacia accidentis. ſimiliter non ſequitur creatiuum est passio dei. deus nō est passio dei.igitur deus non est creatus.vtrobiq; enim ꝓmiſſe ſunt vere ⁊ cōcluſio falsa.

Ad duodecimum dico q̄ de virtute ſermonis illa est concedenda. tempus est inſtans pꝛo eo q̄ ſubiectum ⁊ ꝓdicatum pꝛo re eadem ſupponūt quia tamen illa nomina non ſunt ſynonima. ⁊ aliquid cōnotatur per vnum q̄ non eodem modo cōnotatur per reliquum. ideo aliud potest ſignificari ꝑ enunciationem in qua vnum eoꝝ ponitur q̄ ſignificetur ꝑ eam in q̄ ponitur reliquū.⁊ de facto ita admittit vſus communis. vnde cum dicitur aliquid fieri inſtāti. ñ intelligunt q̄ illud fiat in re que est inſtans que cunq; ſit illa. vnde ponentes q̄ inſtans est accidens indiuiſibile raptim tranſiens exiſtens i celo non intendunt ſignificare per huiuſmōi enūciatōem q̄ in tali accidente fiat res illa.nam talis ſenſus nimis eſſet inſulſus. ſicut nec dicentes aliquid fieri in tempoꝛe volunt ſi recte ſapiunt ſignificare q̄ illud fiat in ſubſtantia celi aut aliquo eius accidente.vt ſupꝛa dicebatur. Sed per primam ſignificare volunt q̄ illud totu; fiat dum celum aut aliud continue motum est in hoc loco vel illo demonſtrato in qno nec imediate fuit nec immediate erit.ita q̄ nihil ipſius factum fuit dum mobile fuit in aliquo loco nec erit primo factum dum erit in alio loco . nec ꝫ fiat vis qūo celum eē in loco aut moueri dicat localiter.ſed ad bonum intellectum recipiatur. ⁊ ꝫ est etiam factionem alicuius menſurari inſtans ad bonum intellectum illius communis dicti. ſiue ꝓprie accipiatur menſurari ſiue non . illud autem dicitur fieri in tempoꝛe.cuius aliqd factum fuit dum celum fuit in loco pꝛoꝛi.⁊ aliquid dum fuit in loco poſterioꝛi .⁊ aliquid erit factum dum erit in loco poſterioꝛi . Quamuis igitur eadem res ſit celum tempus ⁊ inſtans.ñ tamen idem ſignificatur cum aliquid dicitur fieri in tempoꝛe.⁊ cum dicitur fieri i inſtanti.aut cū dicitur fieri in celo.⁊ ideo non paſſim admittūtur ⁊ reſpuuntur. Ad tertiumdecimum cōſoꝛmiter dicendum est ſicut dictum est ad octauū nam ad bonum intellectum aliqua dicuntur eſſe in eodem inſtanti.non quia ſunt in eadē ſubſtantia aut in eodem aliquo accidente celi.Sꝫ quia dum ꝑmum mobile est in hoc loco vel ſitu demonſtrato in quo imediate non fuit nec imediate erit.⁊ ea vel tota vice quota est in eo loco vtrūq; ipſoꝝ é. ſi autem vnu; fuiſſet dū ꝑmum mobile fuit in vno loco.⁊ reliquum fuiſſꝫ dum fuit in alo loco. aut ſi vtrūq; fuiſſꝫ dū ꝑmum mobile fuit in ꝫ loco eodem.vnum tamen dum ꝑmum mobile fuit in centeſima vice.reliquum vero fuiſſꝫ dum ibi ꝑmum mobile fuit vice quinquageſſima non diceretur fuiſſe in eodem inſtanti cum illo.ſed in alio pꝛoꝛi. Si autem fuiſſet dum ꝑmum mobile fuit ibi vice milleſima diceretur fuiſſe in alio inſtanti poſterioꝛi. Et que ꝫ modo dicuntur eſſe in eodem inſtanti dicuntur eſſe ſimul. que autem in alio ⁊ alio. vnum dicitur fuiſſe ꝓius alio. Et hiſ ꝓ q̄ quelibet conſequentia illarum est negāda ad ſenſum in quo conſequens reputatur falſum.nec aliqua ꝓbatio ꝓcedit ad ꝓpoſitū

Ad quartumdecimum q̄ꝫ poſſit concedi q̄ ſunt plura inſtantia ſicut ſunt plura mobilia loquendo tamen circa idem mobile ⁊ temp⁹ .ver bigratia circa ꝑmum dico q̄ eūdo ad vlꝫ ꝓmotus abſolute negandum eſſet plura eſſe inſtantia ſeu plura ſibi ſuccedere.⁊ dicendum q̄ idipſum inſtans q̄ est fuit ⁊ erit.nec vnum coꝝpitur ⁊ aliud generatur. quod autem dicuntur plura inſtantia non est ꝓprie dictum .est tamē verum ad intellectum recte ſapientium.vbi ſciēdum q̄ q̄ꝫ inſtans nō ſit alia res q̄ ipm mobile. hoc tñ nomen inſtās aliud cōnotat ꝓter mobile. vt ſupꝛa dicebatur.⁊ inter cetera ꝓnotat hunc locum determinate vel illum determinate.⁊ ꝑ talem cōnotationem loci huius i quo est ⁊ illius in quo fuit.vl illius in quo erit . conſueuit diſtingui inſtās per nunc ⁊ tūc .ita q̄ ſtrictius ſumendo nunc cōnotet determinate locū in quo est. tunc autem non locum in quo est . ſed in quo fuit aut in quo erit.nam tunc addim⁹ tam verbis preteriti temporis q̄ꝫ futuri ꝓpter hanc pluralitatem loꝝ in quibus ſucceſſiue est ipſum mobile. dicitur q̄ inſtantia ſunt plura in tempoꝛe.⁊ q̄ aliud est ꝓius . aliud poſterius. aliud ꝓteritum. aliud preſens. aliud futurum . nec est ſenſus eoꝝ q̄ ſint plures res ſibi ſuccedentes in mobili vt aliqui ymaginātur . Iſta est expreſſa determinatio pbi. 4. phiſicoꝝ. vbi determinat q̄ nunc ſeu inſtans ꝫm q̄ est aliquod ens. est idem. ꝫm autem eē ⁊ ſecundū rationem est alterum ⁊ alterum. hoc autem ōcla

rat.d.ꝫm qdē ꝙ i alio ⁊ i alio alteꝝ ē. h̄ vero erit ipi nunc. ⁊ postea adhuc subdit exēplum d̄ corisco q p̄z ꝙ ens quoddam ē.idem ē qui fuit in foro. ⁊ q ē in theatro. ⁊ tn̄ ꝫm ꝙ ē in theatro ⁊ in foro alterum ⁊ alteꝝ ē. ꝯstat āt ꝙ ꝫm rem ipse coriscus non est alter in foro. alter in theatro. dr̄ tn̄ alter ꝫm rōnem ꝑꝑ diuersitatem theatri ⁊ fori. vnde alia ratio est significās coriscū ⁊ significans forum ⁊ non theatrū. ab illa que significat coriscum. ꝯnotādo determinate theatrum ⁊ nō forum. ⁊ ex hoc sequit̄ ꝙ sit ēt alter ⁊ alter ꝫm eē. nō ꝙ per eē intelligi debeat aliq̄ entitas distincta a corisco existēs in eo. sed sēsus est ꝙ aliud significatur. cum dr̄ coriscum eē in foro seu coriscus est in foro ⁊ aliud cum dr̄ ꝙ ē in theatro. seu ꝙ aliud significabile cōplexum ē coriscum eē in foro. aliud coriscum eē in theatro. Et breuiter hoc docet Com̄. exponēs predicta comēto.104. cū ait. fortem .n. eē in foro aliud ē ab ipm eē in domo. ¶Per predicta p̄z quō cuiuslibz tpis finiti dicūtur duo istantia eē termini. qm̄. s. oē ꝙ finite mouet̄ ab aliquo loco determinato ad aliquem locū determinatum mouetur ⁊ ipm. vt ēst i loco in quo incipit moueri dr̄ vnus terminus ⁊ vt ē i loco i quo desinit dr̄ alius terminus. p̄z etiam ad ꝯfirmatōem respōsio. ⁊ quō intelligēdum ē cōe dcm̄ ꝙ in tēpore sunt pl'a instātia ⁊ ifinita. ¶Pro solōne vero 15. argumēti est sciēdum ꝙ sicut generalr̄ noie mensure intelligimus id quo quanta sit res aliqua cognoscit̄. sic ⁊ i speciali noie tpis comuniter tn̄ loquēdo de tēpore intelligimus illd̄ quo cognoscitur quātum res aliqua mota fuerit vl' quieuit aut ēt durauit vt superi⁹ dicebat̄. Nūc āt illd̄ quo h̄ cognoscitur est duplex. Nam h̄ cognoscitur aliquo ꝙ est eius cognitio. ⁊ illud non cōsueuit vocari tempus. alio modo h̄ cognoscit̄ aliquo ꝙ ē precognitum. ⁊ h̄ ē duplex. nam aliquod ē precognitum i se. aliquod autē nō i se sed in suo representatiuo. que diuersitas modi cognoscēdi satis declarata ē in p̄io. d.3.

Exemplum pōt dari i mensura magnitudis. aliquis enim solitus mediante vlna mensurare pānum. ⁊ ex hoc habens immediate speciem vl' repn̄tatiōez quodcunq̄z sit illud in quo cognoscit vlne quantitatem mediāte tali repn̄tatiuo p̄ cognito cognosceret vtrum pānus maior vl' minor sit vlna. ⁊ etiam quantus est. q̄uis ista mēsuratio non sit eque certa sicut si actualiter vlnam in se imediate cognitam pāo applicaret. in proposito cum per celum aut aliud corpus regulariter motum cognoscimus q̄diu aliud mouetur. cum h̄ non possimus nisi cognoscendo a quo puncto ad quem sit motum continue dum aliud mouebatur. nec h̄ possimus nisi cognoscēdo ipsum fuisse successiue in omnibus locis intermedijs ꝙ fieri non potest nisi mediante aliquo representatiuo. nam non fuit nec est simul in omnibus p̄z ꝙ in tali mensuratione duo sūt precognita. vnum in se immediate. videlicet representatiuum ꝙ habz anima apud se. aliud p̄ cognitum i alio. s. representatiuo suo. videlicet ipsum corpus motum ꝫm ꝙ de alio iudicamus ⁊ vtrunq̄z istorum potest tempus dici. ⁊ primo modo acceptum tempus est inanimatum. ⁊ sic accipit Aug. xi. confess. vbi allatur. ⁊ etiam. c. 28. ⁊. 29. Secundo vero modo tempus est res extra aiam. ⁊ isto modo accipit tempus. idez ipse. 5. super Gen. c. 7. de puis. vbi ait ꝙ tēpus ē creature motus ⁊c. i. creatura mota. vt superi⁹ exponebat̄. Et aduertendum ꝙ per tempus h̄ secundo modo dictum non potest quis mensurare absq̄z tempore. primo modo dicto ꝓpt̄ causam assignatam secus autem ē de mensura magnitudinis. nam per vlnam in se ⁊ intuitiue cognitum pōt panum mensurare. esto ꝙ tunc nullum eius representatiuum precognoscat. Et ob hoc ēt forsitan dicunt auctores de tempore specialiter q' hz esse ab anima. Nunc ad rationes alterius opinionis. ad primam dicendum q' nec in ludis agonisticis. nec i aliqua re mondi inuenitur prius ⁊ posterius ad illum sensum quem hz opp. sed vtiq̄z in talibus ludis aliquis ⁊ aliqui successiue plura operantur. Q̄ d̄ ēt continue mouentur localiter successiue secūdū se vel partes suas pluribus partibus magnitudinis coexistit. ⁊ similiter suo modo reperitur ad hunc intellectum prius ⁊ posterius in alijs continue motis. sed ꝑꝑ hoc vt p̄z non est necesse ponere rem al'q̄ aliam a permanentibus compositam ex partibus prioribus ⁊ posterioribus q̄lē ymaginatur opp. Ex hoc p̄z ꝙ nec confirmatio nec rō secūda valz ad propositum quoniam non probant tempus habere prius ⁊ posterius ad sensum quē intendit. naz nō ideo vna res dicitur fuisse prior tempore alia vel in priori tempore q2 fuit in aliqua priori parte alicuius talis rei. sed q2 fuit dum primum mobile fuit vl' coexistit priori vel prioribus locis aut eiusdem vice minoris quote iuxta intellectum expositum supra in responsiōe ad. 8. argumentum. ⁊ ēt ad 13. Ad alia que dicit ꝯn̄ter non opus est respōdere quoniam cetera super hoc falso fundamēto fundantur. Et si arguatur quia tempus ē per se quantitas ⁊ non permanens. igitur successiua. prima pars antecedentis patet ꝑ Com̄. vt dicunt. 5. methafisice. ⁊ secunda pars est supra ꝓbata ꝑ eos. dicēdū ꝙ lz proprietatem sermonis sequendo possz dici ꝙ tēpus ē quātitas vel quantum permanēs. nec tamen res aliqua sit maior ꝑꝑ tempus cum non inhereat rei que tempore mensuratur. vt ymaginatur opp. nec alicui additur ⁊ vnitur. ita ꝙ ex eis resultet aliud maius. sequendo tamen comunem vsum loquēdi quo dr̄ vnum tempus maius alio. ⁊ vna res maioris eē tēporis. alia minoris. pōt concedi ꝙ tp̄s est quantū successiuum ad itellectum illū ꝫm quē dr̄ esse maius temp⁹ vel minus. dr̄ autē maius. quia super maiori spacio regulariter motum aut quia pluries super eodem. ⁊

ſm hoc pōt negari ꝑma ps añtis nec valet ꝓba
tio q: q̄uis Com̄.ibi dicat ꝙ motus ⁊ tempus
ſunt quātitates per ſe ⁊ ꝯtinue pħs tamē expſ-
ſe ibidē dicit oppoſitū· ⁊ ſimiliter ipſe idē Com̄.
ſtatim poſt exponēdo pħm·vlt.n·vterq3 ꝙ mo
tus eſt q̄tus propter ſpacium ſuper quo mobile
mouetur· ⁊ tēpus eſt quātū per motū· ⁊ idē ex-
preſſe dicūt. 4.phy· ⁊ iō vel lr̄a illa ē corrupta ⁊
deficit ibi vna negatio vicio ſcriptoris.vl' Com̄.
ſibi ⁊ Ariſto.expſſe ꝯdicit·ac ꝑ hoc nō eſt reci-
pienda in hac auctoritas eius. Preterea ipſa ē
ēt ꝯtra eā allegātes ꝓ ſe in hoc ꝙ dicit ꝙ mo-
tus ē ꝑ ſe q̄titas·nā cū ſm eos nō poſſit dici ꝑ
ſe q̄titas ꝑmanēs.nā talis h3 ſimul ꝑtes· Mo
tus aūt nō h3 ꝑ ſe ꝑtes ſil' ſm eos ſed ꝑ accñs
ſ.a mobili in quo eſt.relinqtur ꝙ ſit ꝑ ſe q̄titas
ſucceſſiua et per ꝯñs ex ſe hñs ꝑus ⁊ poſterius
ꝙ ipſi negāt nec pñt dicere ꝙ Com̄.ibi accipit
motū ꝓ tempore vt aliqñ ſoliti ſunt dicere cum
Com̄.ibi vtrunq3 noiet ⁊ pluralr̄ enūciet ꝙ ſūt
ꝑ ſe q̄titates. Quātū ad ſcd̄3 articulu3 pono
Secū'd' articulus quatuor ꝯcluſiones· Prima ē ꝙ nullū tempus
fuit creatū ante angelos·h̄ p3 ꝑmo auctoritate
Aug.expreſſa.12·ꝯfeſ.c.15·ꝓbatur ēt rōe ſuper
auctoritatib⁹ fundata.nulla res fuit creata ante
angelos.igitur nullū tēpus fuit creatū ante an-
gelos.ꝯña p3.añs probatur tū ex ſnia Aug·vbi
ſupra ꝓ primo·tū ex dicto Hug·de ſac·li·ꝑ°ꝑte
5.c.5·dicentis ꝙ angeli facti ſunt in ꝑncipio.⁊
ꝑma creatura anteq̄ nihil factū ē huius ſenten
tie fuerūt Greg·nazācenus ⁊ Dam̄.li·2.c.3.⁊
generalr̄ ſunt hodie oēs doctores ⁊ ſancti tenen
tes ꝙ in ꝑncipio ſimul creati fuerūt oēs angeli
⁊ mā corporal' quoꝝ ſniā3 confirmat auctoritas
dicēs·In ꝑn° creauit deus celū ⁊ terrā gloſa.i.
ſpūalē corporalēq3 nā3·h̄ etiā expſſe determi-
nat eccl'a extra de ſū·tri·⁊ fi.ca.firmiter credi-
Secūda concluſio mus· Scd̄a ꝯcluſio ē ꝙ ſūpto tēpore cōiter ñ
ante q̄olibet tp̄s creati fuerūt angeli.h̄ ꝓbat̄ q:
demōſtrato aliquo angelo malo q vel actualr̄
mouet̄ aliquo motu ꝯtinue ſine ſm qualitates
qb⁹ cruciāt̄ i qbus ſatis ē credibile viciſſitudies
eē vt nūc vna nūc alia pena crucient̄ ſicut ⁊ de
dānatis hominib⁹ legit̄ ſiue ſm eoꝝ cognitōes
⁊ prauas affectōes quas ⁊ forſitan aliqñ inten-
ſiores aliqñ remiſſiores hñt iux̄ illud ſupbia eo-
rū q te oderunt aſcendit ſemꝑ.vel aliqñ ſic mo
nebatur aliquo in q̄ tali demōſtrato ⁊ per ꝯñs
aliquo q eſt vel fuit tp̄s vt ſeqtur ex dictis ſupra
veꝝ eſt dicere ante hoc nō fuerūt angeli creati.
p3 nā ⁊ h̄ angelus ſimul cū alijs creatus fuit.igi
tur nō ante q̄olibet tp̄s fuerunt angeli creati·⁊
p3 ꝯña· Tertia ꝯcluſio ē ꝙ loquēdo de tēpo
re ꝑmo ⁊ marie ꝓprie dicto ſi vera ſit opp·que
dicit ꝙ ſimul etiā ſm formā ⁊ diſpoſitionē quā
habēt oīa corpora celeſtia ⁊ ſpūalis ſeu angeli-
ca natura fuerūt creata angeli nō fuerunt creati
ante tēpus.Secus autē ſi vera ſit alia que po-
nit ꝙ nō ſimul ſed die quarta factū eſt firmam̄
tū ⁊ ſic cetera deinceps nec indiget ꝓbatōe iſta
ꝯcluſio. Quarta eſt ꝙ qualitercūq3 ſumatur
tēpus.angeli fuerūt creati anteq̄ aliquod tēpus
fuit tēpus·hoc ꝓbatur q: omnes fuerunt crea-
ti anteq̄ de aliquo eēt veru3 dicere.hoc moue-
tur q: nunq̄ de aliquo cōtinue moto eſt primo
veru3 dicere ꝙ ipſu3 mouet̄ cū nō ſit dare pri-
mam partē motus.igitur omnes fuerunt creati
antequā aliquid fuit tēpus. Ex h̄ ſeqtur ꝙ ñ
ſimul tempus fuit ⁊ tempus fuit tēpus.q̄uis ali
quod tēpus ſimul fuit.⁊ incepit eſſe tēpus ſicut
ſimul fuit ⁊ incepit moueri·verbigratia primu3
mobile vt ſuppono ſatis ꝓbabilr̄.ſaltem ſic fuit
poſſibile eē vt in multis alijs de facto videmus.
Ad rōnes ꝑncipales queſtionis rñdeo ad pri-
ma3 dico ꝙ angelos fuiſſe ſimul creatos cū tē-
pore pōt dupliciter intelligi vno modo ſimul.i.
in aliqua vna menſura cōi durationis.verbigra
tia tēpore vel inſtanti ⁊ ſic nego ꝯſequētiā· In-
ſtantia patet in ſimili ſi eēnt duo corpora tantu3
a·⁊.b.non ſequeret̄.a·nō eſt poſterior ſm lo-
cu3 q̄·b.nec ſimul loco cū.b.igitur eſt prior lo-
co q̄·b.nam antecedēs eſſet veru3 ⁊ ꝯſequens
falſu3·eo ꝙ neutru3 eſſet in loco ſimiliter poſi-
to ꝙ preter.a·⁊.b.nullu3 eſſet vel fuiſſet tēpus.
Utrunq3 autē vel alteru3.ſ.a. tantum fuiſſet tē
pus nō ſequeret̄·b.nō fuit creatum poſt.a.nec
ſimul cu3.a.igitur fuit creatum ante.a.antece-
dens eni3 eēt veru3 ⁊ ꝯſequēs falſu3 eo ꝙ nul-
lu3 ponitur tertiū cōmune ꝙ fuerit tēpus vl' in-
ſtans in quo.a.⁊.b.fuerint ſimul aut alteꝝ ꝑus
vel poſterius altero.alio mo do ſimul non in ali
qua tali menſura comuni quia forſan nulla eſt.
ſed vel q: ſi aliqua talis foret eſſent ſimul i mē-
ſura cōmuni vel q: de ipſis contingit copulati-
ue vere dicere h̄ eſt.⁊ illud eſt·⁊ vtroq3 modo
nego antecedēs. Et dico ꝙ ſi aliquod fuiſſet tē
pus vel inſtans comune.tēpus ⁊ angeli fuiſſent
in eode3 inſtanti creata·Qd̄ vero dicitur ꝙ im
poſſibile ē tēpus creari in inſtanti falſu3 eſt·ve-
re ꝯcedo de tempore·q̄uis verum ſit ſuppoſita
falſa ymaginatione de tēpore ſuperius reproba
ta.Iterum illa copulatiua ſemper fuiſſet vera.
angeli ſunt ⁊ hoc eſt demonſtrato aliquo ꝙ ē
vel fuit tempus. Ad ſecundū dicendū ꝙ pri-
ma pars antecedētis eſt falſa. Ad dictum apl'i
dicēdu3 ſicut dicit Aug.ad oroſium ꝯtra priſci-
lianiſtas.c.5.ꝙ apl'us eterna dicit que ante ſe
nullu3 habent tēpus. Hec aūt ſunt tēpora.pri-
ma que tamē non fuerunt eterna proprie ⁊ ad
ſenſum comunē de eterno ſed habuerūt dura-
tōis initium.

Irca ſecundā ꝑtem eiuſde3 di.in qua Queſtio ſecūda
magiſter querit ⁊ determinat in quo
c loco fuerunt angeli creati.Quero vtꝝ
angelus ſit in loco diuiſibili aut indi-
uiſibili.Et arguitur ꝙ in loco indiuiſibili ſic an
gelus eſt in loco ⁊ nō in loco diuiſibili.igit̄ i lo-
co indiuiſibili ꝯſequētia patet.⁊ ꝑma pars ante
cedētis ꝓbatur auctoritate dam̄.li.ꝑ°.c·18·di-
centis ꝙ angelus loco corporaliter continetur

Scda vero er. 4. phisicoꝝ. vbi dicitur q̄ locus est equalis locato. sed constat q̄ nullus diuisibile est equale indiuisibili. Angelus autē est indiuisibilis. igitur nullū diuisibile est locus angeli. Ad oppositū nā vt habet in lra. Strabus ⁊ beda dicunt q̄ celum empyreū mox vt creatum est sanctis angelis est repletū. Et ħ autem sequtur q̄ angelus habeat locū diuisibilē. Maꝝ si quilibet fuisset in loco indiuisibili ⁊ celum fuit eis repletū sequeret̄ q̄ celū ꝓponeret̄ ex indiuisibilibus q̄ est impossibile. In hac q̄one sunt duo videnda. ꝑmuꝝ est an magnitudo ꝓponatur ex indiuisibilibus q̄ tangit̄ i argumēto. ⁊ vtruꝝ in magnitudine sit aliquid indiuisibile. vtrūq; .n. horuꝝ satis est necessariū scire ad ꝑncipale quesitū. secūdū ē q̄ queritur. Quātuꝝ ad ꝑmuꝝ pono ꝓclusiões tres. ꝑma est q̄ nulla magnitudo ꝓponitur ex indiuisibilibus ex qua sequit̄ q̄ quelibet magnitudo ꝓponit̄ ex magnitudinib⁹. Secūda q̄ quelibet magnitudo ꝓponitur ex infinitis magnitudinib⁹. Tertia q̄ i nulla magnitudine est aliqd indiuisibile sibi itrinsecū. ꝑma ꝓclusionē ꝓbo sic. si aliqua magnitudo cōponitur ex indiuisibilib⁹. aut componit̄ ex infinitis multitudine aut ex finitis tm̄. sumendo infinita cathegorematice nō ex infinitis. quoniā tūc ipsa eēt infinita ſm extensiōem q̄ de facto suppono esse falsuꝝ. ꝓsequētia patet. nā haberet in se ptes inuicez equales ſm magnitudinē infinitas multitudine vt pote infinitas ptes quarum quelibet esset ex quattuor indiuisibilibus vel. 10. indiuisibilibus ꝓstituta. quoniā i infinita multitudine indiuisibiliū essent infiniti quaternarij ⁊ infiniti denarij indiuisibiliū. ⁊ quilibet quaternari⁹ esset cuilibz alij quaternario ⁊ quilibet denari⁹ denario dicte multitudinis foret equalis magnitudinis. nec potest dici sicut cōiter dicunt tenētes huius ꝓpositōem ex indiuisibilibus q̄ cōponatur ex infinitis tm̄ i diuisibilibus q̄ ego ostendo rōnibus ⁊ mathematicis ⁊ phisicis. ꝑmo q̄dez arguo sic. si magnitudo. verbigratia linea cōponatur ex indiuisibilib⁹ puta punctis sequit̄ q̄ i ꝙtinuo est aliquid minus pūcto ⁊ q̄ punctū est maius linea. Et linea minor est maior maiore se. qōlibet autem horuꝝ est manifeste impossibile. igitur ⁊ positū. ꝓsequentiā declaro. Sit .n. linea aliqua. verbigratia ser punctoꝝ vel quotcūq; vt libet ⁊ sit hec linea. a. a. ⁊ super eaꝝ per ꝑmū corel. ꝑme ꝑmi euclidis ꝓstituatur triāgulus duorum equaliū lateruꝝ quoꝝ vtrunq; sit maior linea. a. ⁊ sit vtrunq; gra exēpli. 15. pūctoꝝ q̄. ꝓstituat angulū i puncto. s. Constat autem q̄ linee. a. s. ex vtraq; pte nullibi sunt equidistantes cū sint recte ⁊ ꝓcurrant in puncto s. equidistantes autez si in infinitū ꝓtrahant̄ nūquā cōcurrūt. sumat̄ ergo in vtraq; linea. a. s. ps duorum punctoꝝ ⁊ sit. a. b. ⁊. a. b. constat q̄. b. ⁊. b. minus distant q̄. a. ⁊. a. sed. a. ⁊. a. distabāt per quatuor puncta tm̄ cum tota sit ꝓcise ser punctoꝝ. igitur. b. ⁊. b. distabunt ad plus per tria. ⁊ eadē rōne tertiū punctū vnius minus distabit a tertio alterius. verbigratia. c. ⁊. c. igit̄ ꝑ duo ad plus ⁊ quartū vnius. a. quarto alterius per vnū tm̄ puta. d. a. d. qntū. igitur ⁊ qntuꝝ videlz. e. et e. minus distabunt q̄ per punctū ⁊ semp quelibet sequētia vsq; ad. s. minus ꝓcedētib⁹ distabunt. ⁊ sic ꝑz ꝓsequētia quātū ad ꝑmā ꝓcedit̄ consequētis. Rursus hee linee. a. s. ⁊. a. s. in suis pūctis ꝓpinquis pūcto. s. aliquātō distāt. sicut igitur illa. r. r. que ad minus distant per pūctū. Itē alia que sequūtur videlz. q. q. cū plus distent ad minus distant per duo ⁊ alia puta. p. p. per tria ⁊ alia videlz. o. o. per puncta quatuor. ⁊ iterum alia sequētia puta. n. n. plus distabunt saltē per 5. puncta ⁊ sic deinceps descēdēdo vsq; ad. a. semp inter puncta coopposita erit distantia maior ⁊ pluriuꝝ punctoꝝ. cū igitur distātia. d. d. sit maior distātia. e. e. ⁊ q̄libz alia versus. s. ⁊ ipsa sit punctalis tm̄ vt ꝓius ꝓbatū est sequtur q̄ pūctū sit maius linea q̄ est ꝓcda ps assitis. Itez q; linea. c. c. est maior distantia qualibet superiore versus. s. ⁊ ipsa ē duoꝝ punctoꝝ tantū ac per ħ distantia. i. i. que ē punctoꝝ cū est maior ipsa sequtur q̄ nulla. c. c. minor est maior q̄ linea semaior q̄ erat tertiū illatū. Secūda rō est q; sequtur q̄ maior linea cadat inter latera trianguli iurta angulū q̄ constituūt q̄ est basis illi⁹ anguli. ⁊ sic latera alicuius trianguli magis distāt ab inuicem iurta angulū quē ꝓprehendūt q̄ distant in basi aqua trahitur q̄ ad sensum ꝓmi eē falsum. patet etiā q̄ si ab extremitatib⁹ basis trahant̄ linee eqdistantes infra eas cadent linee ꝓstituentes angulū vt patet ad sensum. consequētia declaratur sit angulus. c. cuius basis sit linea. a. b. deinde constituam aliuꝝ triangulum infra hunc super eandem basim. sitq; triangulus. a. d. b. constat q̄ angulus. d. maior est angulo. c. per. 21. ꝑmi euclidis. Itēq; faciam aliuꝝ inter illū sitq; . a. e. b. ponat̄ ergo q̄ linea. a. c. sit 20. punctoꝝ quot etiaꝝ sit linea. b. c. basis vero. f. linea. a. b. sit tantum ser punctoꝝ signenturq; iurta. c. duo puncta proxima ei vnum in linea. a. c. reliquum in linea. c. b. sintq; f. f. hec non possunt minus distare q̄ per punctū ⁊ sub illo puncto imediate sit angulus. d. q ēt i duob⁹ sibi ꝑis suis pūctis erit maior ⁊ magis expandetur q̄. c. ⁊ ꝑ ꝓns ad minus ꝑ duo puncta ⁊ ꝑ eandē rōnē expansio anguli. e. in ꝑis suis punctis erit saltē triū pūctoꝝ ⁊ sic semp descēdēdo ⁊ ad qōlibet pūctū ꝓstituēdo angulum infra ꝓcedēte erit deuenire ad angulū itra cui⁹ duo ꝑia puncta laterum cadet linea. 15. punctorum ⁊ ꝑlium ⁊ basis est posita ser punctoꝝ tm̄. quapropter hr̄ ꝓpositum. Tertio si linea recta triū punctorum. a. b. c. ⁊ per ꝑmam ꝑmi euclidis erigat̄ triangulus equilaterus. sitq; . a. d. c. puncta quoq; vnius lateris sint. d. e. c. reliqui vero d. f. e. tūc q̄ro aut laꝝ ꝓcurrūt i pūctis. f. e. aut ñ. ſz tm̄ i pūcto. d. si sic igit̄ ñ ē triāgul⁹ eqlater⁹ ꝫ positū. nā linea. a. f. nō ē nisi duoꝝ punctorū.

ꝑma ꝑ⁹ articulus

ꝛ fiāt linea·c.e·linea vero.a.c.que est basis est
trium quare sunt inequales. Si vero nō cōcur-
rant simul illa puncta.f·e.aut intercipitur vnuꝫ
punctuꝫ aut minus puncto aut maius puncto·
Si vnum tantum.cū etiam inter.a.ꝛ.c· cadat
solum vnum punctum sequitur qꝫ linea.a·f.sit
equidistans linee.c.e·ꝛ cum ipse ꝓtracte in
sua rectitudine cōcurrant in puncto.d·sequitur
vlterius qꝫ nō sunt equidistantes qꝫ est cōtradi
ctio.Si minus puncto intercipitur inter puncta
f.e.igitur pūctum non est indiuisibile si aliquid
maius puncto.igitur ibi plus distāt ille linee q̄ꝫ
in suis inicijs.ꝛ per ꝓsequens indirrectuꝫ ꝓtra
cte nūquaꝫ cōcurrunt quinimo quāto longius
ꝓtrahuntur tanto amplius distabunt·sed po-
situm est eas concurrere in puncto.d·igitur cō
currunt ꝛ nō concurrunt. Quarto sequitur qꝫ
dyameter quadrati sit cōmensurabilis coste qꝫ
est manifestuꝫ impossibile ꝛ q̄ꝫ uis ad hoc incō-
ueniens deducat doctor subtilis ꝛ bene . ꝓbo
tamē cōsequentiaꝫ aliter q̄ꝫ ipse. Nam fit qua-
dratum.a.b.c·d.cuius dyameter sit.e.tunc ꝓ-
trahatur indirrectum linea.d·in parteꝫ qua cō
iūgitur linee.a·quātuꝫ placet similiter linea.b.
i eādem partem.per secūdam ꝑtem ꝓme peti
tiōis ꝓmi euclidis videlꝫ lineā definitā i conti-
nuum ꝛ dirrectum quātūlibet ꝓtrahere. de-
inde per·xi.eiusdem ꝓmi a puncto.f·trahatur
linea equidistans linee·a.que est costa quadra
ti quouslꝫ secet lineam.b·i pūcto·g.deinde ꝑ
mam partem ꝓme petitionis eiusdem volo
qꝫ a ꝓmo puncto dyameter qꝫ est extra lineā
d.ad ꝓmum pūctum linee.f.g.qꝫ est extra eā-
dem lineam·d.trahatur linea recta.tunc cōstat
qꝫ hec linea transit per aliquod punctum linee
a.que est costa quadrati aut igitur per punctū
qꝫ est in linea.d.ꝛ est finale linee.a·aut per pū-
ctum ꝓximuꝫ qꝫ ꝓmum est eorum que sunt
extra lineam·d.aut per aliquod aliud superius
punctum versus.g·ꝓmum nō potest dici.tum
quia tunc mediuꝫ huius linee exiret extremita
tes eius.cuꝫ ipsius extremitates sint extra extre
mitates linee·d·ꝛ medium sit in linea·d.que li
nea.d.vtiqꝫ recta est.ꝛ per cōsequens hec li-
nea nō esset recta qꝫ est contra positum.tum qꝛ
cū b̄ linea ponaꝫ recta segē ꝑ.ix·ꝓmi.Eucludis
qꝫ linea.a·cadens super eam constituat cum ea
ex vtraqꝫ parte duos angulos equales duobus
rectis vel rectos.sed b̄ est manifeste falsum.nā
linea·a.cum linea.d·constituit duos rectos.cū
vnus sit infra quadratuꝫ ꝛ per ꝓsequens sit re-
ctus.ꝛ linea·d.sit recta per totum.anguli autē
qui cōprehendūtur ab hac linea.ꝛ linea·a.
ex vtraꝫ parte eius sunt partes illoꝝ duoꝝ
rectoꝝ b̄ istius ꝛ ille illius quoniam hec linea
ex vtraqꝫ parte sua terminatur intra lineaꝫ·d·
ꝛ lineaꝫ.a·ac per hoc diuidit vel saltem demit
de angulo ab ambabus cōprehenso. igitur
tam b̄ q̄ꝫ ille est minor recto.ꝛ per conse quens
ambo nō equiualent duobus rectis. Relinqui
tur ergo qꝫ linea illa ꝓma non transit per pun-
ctum finale linee.a.qꝫ est in linea.d·nec potest
dici qꝫ transeat per aliquod superius puncto·
ꝓmo extra lineaꝫ.d.quoniā sequeretur qꝫ plu
ra puncta essent in costa q̄ꝫ in dyametro·ꝛ per
ꝓsequens costa esset maior dyametro qꝫ ad sen
sum patet falsum.ꝓsequentia patet quoniā si a
tertio puncto dyametri ad tertiū linee.g.ꝛ ite-
rū.a.quarto ad quartū.ꝛ sic a quolibet superio
re in dyametro trahatur linea ad superius co-
oppositum in linea.f·g·quelibet secabit lineaꝫ
a. in alio puncto et nulle in vno concurrent.
Si igitur magis distent in linea.a.q̄ꝫ in dyame
tro vel in linea.f·g·patet ꝓpositū. Restat itaqꝫ
qꝫ illa ꝓma linea tracta a ꝓmo puncto dyame
tri extra lineam.d.ꝛ terminata ad ꝓmum linee
f.g.extra lineam.d.transeat sup ꝓmum pūctuꝫ
qꝫ est in linea.a·extra lineaꝫ·d.ꝛ p easdem ra-
tiōes ꝓbari potest qꝫ si alia trahatur a.zº.i se-
cūdū trāsibit p secūdū linee.a.ꝛ sic de singulis
ac p hoc tot puncta erunt i costa qꝫ in dyame-
tro.igitur ambo erunt equalia ꝑm viam illam.

Quinto deduco ad aliud incōueniens ad qꝫ
etiam ꝛ bene deducit idem doctor alia via tamē
ego deducaꝫ. Incōueniēs autem est qꝫ circulus
minor erit equalis maiori cōsequētiam declaro
describatur·n·circulus vnus ꝛ sit·a·ꝛ a quoli-
bet puncto circōferentie eius ad centrum traha
tur linea recta constat qꝫ nulle illaruꝫ linearum
se secabunt aut supponentur in aliquo puncto
citra centrum·tūc describatur circa idem cen-
truꝫ alius circulus minor ꝛ sit.b.constat qꝫ cir-
cōferentia.b.secabit oēs lineas illas aut igitur
quilibet punctus.b·cadet sup pūctum vnius li-
nee tātum aut sup puncta pluriū si ꝓmum ha-
betur ꝓpositū·nā tot pūcta erūt in circōferen-
tia.b.qꝫ sūt linee tracte a circōferētia.a.ꝛ ille sūt
tot qꝫ sunt pūcta i circōferētia·a.igitur tot erūt
pūcta in.b.quot i.a·ꝛ pꝫ ꝓpositum si detur ꝑm
ad minus vni pūcto.b·corrēspōdebūt duo pūc-
ta duaꝝ lineaꝝ.ꝛ tūc circa idem cētruꝫ describ-
bam alium circulū minoꝛem vt puta·c.ꝛ q̄ro aut
qōlibet pūctum·c.supponiť pūcto vniusꝰ linee
tm̄.aut pūctis duaꝝ tm̄.aut pūctis plurium·Si
ꝓmum sequitur vt ꝑus qꝫ.c.sit equale·a.qꝫ ē ꝓ
positum.ꝛ vltra hoc qꝫ.c.sit maius.b.ꝛ sic circu
lus minor est maior maiore se qꝫ est ipossibile.
Si detur tertiū tūc describā quartū circulū mi
noꝛē vt puta.d.ꝛ p easdē rōnes oporꝛebit qꝫ qō
libet eiꝰ pūctū supponaťpūctis quatuoꝛ lineaꝝ
ad minus·ꝛ sic semper faciēdo minoꝛē circulū
erit deuenire qꝫ vnū pūctū supponeť mille pū-
ctis situ distinctis ꝛ alicui magne linee ꝛ porꝛioni
circuli . ac equabitur illi qꝫ est manifestum
impossibile ꝛ implicans contradictionem cum
puncti nomine velint significare aliquid indiui-
sibile. Serto potest argui per rationem quaꝫ
tangit etiam Comentatoꝛ.ꝫ.celi comento.ꝫ.nā
sequeretur qꝫ non quelibet linea recta posset di
uidi in duo media cuius oppositum dicit·io·cō

clusio primi eucli. ꝓsequẽtia patet quia linea in numero ipari habens puncta. verbigratia. 7. vl' 17. non potest diuidi in duo media alioquin pũctum eẽt diuisibile q̃ ipossibile est. Septio si cut arguit vnus doctor linea minor equalis eẽt maiori. declaratur si linea. a. 1000. punctorum constituatur super ea triangulus et angulus comprehensus a duobus alijs lateribus sit. b. deinde supra. a. trahatur alia linea ab vno latere ad aliud que sit. c. illa vtrq̃ minor est. a. ꝛ sit 1000. punctorum. Item supra hanc trahatur alia que sit tantum. 10. punctorum. ꝛ sit. d. tunc per primam partem prime petitionis primi. Euclidis a quolibet puncto linee. a. ad pũctum angularem q̃ est. b. trahatur linea recta. constat q̃ nulle concurrent infra. b. ꝛ quelibet secabit lineas. c. d. ꝛ per cõsequens in vtraque ipsarum tot erunt puncta quot sunt in. a. ac per cõ quelibet erit sibi equalis. ꝛ sic linea. 10. punctorum equalis erit linee. 1000. punctorum. Et similiter sequitur q̃ numerus denarius erit equalis millenario. Octauo arguit idem q̃ sequitur aliquem circulum esse quadratum. ꝛ econuerso quadratum esse circulum q̃ est impossibile. declaratur cõsequentia. nam ponatur q̃ vna linea recta perpendiculariter cadens super aliam rectam secet eam per modum crucis sitq̃ punctus cõmunis. b. deinde in quolibet quatuor angulorum circa. b. signetur punctus proximus. ꝛ similiter in qualibet quatuor partium linee. hoc facto patet q̃ circa. b. sunt. 8. puncta imediata ducatur vna linea per omnia illa tunc erit circulus quia omnes linee tracte. ad. b. centrũ erunt equales. Item erit quadratus quia ibi erit nouenarius punctorum qui est numerus quadratus. Nono idem arguit q̃ sequitur q̃ circõferentia semicirculi erit equalis dyametro circuli q̃ est penitus impossibile. cõsequentia patet. trahendo a quolibet puncto circõferentie lineã perpendicularem ad dyametrũ. nulle enim due terminabuntur ad idem punctum dyametri. ꝛ per consequens tot erunt puncta dyametri q̃ circõferentie ac per hoc erunt equales. Multe alie rationes mathematice possent fieri sed hec sufficiant. Deinde probo eandem ꝓclusionem rationibus phisicis. ꝛ primo arguo ex veritate rationis philosophi. 6. phisicorum que meo iudicio euidenter concludit propositum. Sic si vnũ corpus additum alteri corpori sic contingeret ipm q̃ nihil eius esset q̃ non tangeret alterum vel aliquid alterius nec econuerso illa duo corpora non occuparent maius spacium nec essent aliquid maius quã alterum tantum. igitur nullum indiuisibile alteri additum ꝛ contingens illud occupat cum illud maius spacium aut maius aliquid seu magnitudinem aliquam constituit. antecedens est euidens. ꝛ cõsequẽtia probatur. quoniam precisa ratio quare vnum corpus totaliter aliud contingens non occuparet cum illud maius spacium ꝛc. Est quia nihil eius esset qõ nõ

Adam

contingeret alterum vel aliquid alterius. nam hec precise suppositis constantia vtriusq̃ ꝛ spacij ꝛ q̃ mutuo se contingat non occupant maius spacium hoc solo non posito occupant. vnde quãtumcunq̃ modicũ vnius sit q̃ non contingat aliquid alterius. Modo sequitur occupatio spacij maioris. Si autem indiuisibile aliquod contingeret aliud nisi nihil eius esset q̃ non cõtingeret aliud vel aliquid eius. alioquin vel ipm̃ non contingeret q̃ est contra positum vel ipsum esset diuisibile in aliquid q̃ contingeret ꝛ aliquid q̃ non contingeret q̃ est impossibile.

Secundo arguo ex virtute alterius rationis philosophi. sic si magnitudo componeretur ex indiuisibilibus sequeretur q̃ equales magnitudines vel spacia in eadem mensura ꝑmo pertrãsirent mobile velox regulariter ꝛ continue motum ꝛ mobile tardum etiam continue ꝛ regulariter motum. consequens hoc ꝛ est contra sensum ꝛ implicat cõtradictionem sicut patet in diffinitõibus horum nominum velox ꝛ tardum. cõsequentia declaratur. sint enim duo spacia quorum vtrunq̃ sit. 100. punctorum ꝛ super vnum incipiat nũc moueri velox super alterum vero simul incipiat moueri tardum. constat q̃ ex quo vtrunq̃ mouebitur continue vtrunq̃ prius attinget propinquiorem ꝑtem spacij q̃ remotiorem tunc sic. In quacũq̃ mensura velox transit primum punctum sui spacij tardum transit primum sui spacij ꝛ in quacũq̃ velox transit secũdũ pũctum ꝛ tardum simul transit secundum ꝛ sic de singulis. igitur in eadem mensura primo ambo transeunt spacia illa. cõsequentia est euidens. ꝛ antecedens probatur quoniam dum velox transit primum punctum. vel tardum transit minus puncto velox precise punctum vnum vel plus nõ minus quia tunc indiuisibile esset diuisibile. nec plus quoniam tunc tardum esset velocius velox. igit̃ ꝑcise pũctũ vnũ. ꝛ eodẽ mõ ꝓbat̃ q̃ dum velox trãsit secũm ꝛ tardum transit secũdum ꝛ sic de ceteris. nec potest dici q̃ dum velox transit primum punctum tardum nihil transit sed residet in priori loco. quoniam tunc non iteret simul moueri. quod est contra positum. preterea si adhuc tardum est in primo loco dum iam velox acquisiuit primum punctum. quero cum velox acquisiuit secũdum punctum. vtrum tardũ fil' acqrat aliqd sui spacij. si vero igit̃ adhuc ꝙcat ꝙ ponebat̃ ꝓtinue fil' cum veloci moueri. si sic igitur aut minus puncto aut punctum aut plus. non plus aut minus. vt probatum est. igitur punctum. Et si sic. igitur etiam dum velox acquisiuit primum ꝛ tardum etiam acquisiuit primum. Ex eadem veritate potest argui vt dicit quidam doctor q̃ velox insequens tardissimum nunq̃ perueniet ad ipsum. sicut arguebat zeno. 6. phisicorum. cuius ratio non videtur posse aliquo modo solui. posito q̃ magnitudo ex indiuisibilibus cõponatur. Ex eadem veritate potest probari quod minor magnitudo

Octauo quoli. beto ꝑmo. q. 2.

est equalis maiori se quinimo q̄ est etiam maior: nam ponatur q̄ velox ⁊ tardum simul moueantur per vnam horam vel aliquod ad tempus ad bonum intellectum qui dz haberi ex tali modo loquēdi iuxta ea que dicta sunt in precedēti. q. aut velox acgrit primū indiuisibile spacij in tempore vel in instanti nō in tēpore. quoniā tunc in medietate illius tēporis acgreret ptez illius indiuisibil' ⁊ sic indiuisibile hēret ptem. igitur in instanti tunc aut in illo instanti tardū acquirit indiuisibile aut minus aut plus non minus aut plus. igitur indiuisibile. ⁊ similiter arguatur de secūdo ⁊ ceteris ⁊ segtur q̄ tot indiuisibilia magnitudinis transibit velox in illo tempore quot transibit etiam tarduz ⁊ per cōsequens equalem magnitudinē. apparet autez q̄ transibit minorez. igitur minor maiori erit equalis. verbigratia magnitudo cubitalis quam transit tarduz magnitudini. 100. cubitorū ꝙ velox transit in tempore eorum. Et ex b̄ vlterius patet q̄ minor maiore se erit maior' ꝙ magnitudo cubitalis erit maior magnitudine. 50. cubitorz. nam magnitudo. 100. cubitorum est dupla ad magnitudinē. 50. cubitorum. ⁊ probatum est q̄ magnitudo cubitalis est equalis magnitudini. 100. ergo ⁊ cubitalis dupla est ad eā que est. 50. constat autē q̄ ea que est. 50. est maior cubitali. ergo cubitalis maiore se est maior. per hunc modum videntur procedere ille rationes. algazelis quas facit ad hanc ꝯclusionez de motu puncti in circonferentia spere vel rote erūtis ⁊ eius q̄ existit circa arē que duo in eodem ꝯplent suos circuitus. ⁊ tamē existēs in circōfera multo maiorem circulum describit. Et ō motu linee ereūtis a centro sol' ⁊ transeuntis ad terram per summitatez baculi quas non magis explico quoniā sunt satis cōes. nec aliam habent virtutem. potius tamē in forma premissa volui arguere quoniā ei non possunt applicari alique solutōnes q̄ ꝙsueuerunt dari alijs formis. Tertio ad idez arguo per aliaz rationez pb̄i. nam segtur q̄ indiuisibile est diuisibile declarat'. nam sumptis duobus mobilibus quorum vnum sit duplo velocius ad alterum. Si in vna hora velocius trāseat magnitudinē. 50. punctoz in eodem tēpore tardius transibit puncta. a. ⁊ medietatē alterius puncti. Quarto sic sequeret' q̄ ipossibile esset aliquod corpus rarefieri naturaliter ꝑm omnē dimēsionē sine acgsitōne noue quātitatis ⁊ noue etiā māe. b̄ autē falsum est ꝑm cōmunē doctrinā ⁊ efficaciter probari potest. ꝙsequētia ꝓbatur. sit enim corpus quadratū seu cubum habens i omnē dimēsionē magnitudinē decē pūctorum ⁊ rarefiat vsqz ad magnitudinē centum punctorum. si hoc sit possibile sine generatiōe noue quātitatis oz q̄ vel punctum aliquod sit ertē finus ex̄ primus vel q̄ idem sit in pluribus sitibus ⁊ vtrunqz est ipossibile naturaliter. Idē arguitur de indiuisibili māe q̄ subicitur puncto ꝑm viam istam. Ex his patet q̄ nulla magnitudo componitur ex indiuisibilibus. ⁊ cum omnis magnitudo ex aliquibus componatur vt pote q̄ omnis est diuisibilis. sequitur q̄ omnis magnitudo componatur ex magnitudinibus.

Huius opp. non est dubium fuisse p̄m ⁊ Lometatorē alicui qui viderit dicta sua propter ea non allego ad hoc vllas auctoritates eoz huius sentētie est Aug. xi. de tri. c. io. dicens. Quod ratio docet ⁊ minutissima etiam corpuscula infinite diuidi. Item in de mortalitate anime. c°. iz. portio inquit corpus minuitur cum ex eo aliquid precisione detrahitur ex quo conficitur vt tali detractione tendat ad nihilum at nulla precisio perducit ad nihilum. omnis enim pars que remanet corpus est. Et quicquid b̄ est ex̄tolibz spacio locum occupat neqz id posset nisi haberet partes itidem in quas cederetur. potest igitur infinite minui. ⁊ ideo defectum pati atqz ad nihilum tendere ex̄uis peruenire nunqz queat. Queritur de ipso spacio ⁊ quolibet intervallo dici atqz intelligi potest. Item in epistola ad nebridium que est in numero epistolarum. 94. vult exp̄esse corpora in infinitū posse secari. ⁊ q̄ nullū est minimū. Que omnia falsa essent si magnitudo ex finitis indiuisibilibus constaret. Itez euidentissime. z°. li. solli. iuxta finem vbi dicit q̄ si etiam minimum circulum ymaginando describamus. ⁊ ad centrum duas lineas circa quas vir quasi acu ipungi possit ex̄uis in medio non possimus ymaginaria cogitatione alias ducere vt ad centrum sine vlla cōmixtione perueniat. tamē ratio clamat innumerales posse duci nec sese i illis incredibilibus angustijs vbi cētro posse cōtingere ita vt in omni earum intervallo scribi etiam circulus possit his quidem clarius. Item Auicen. 6. naturalium parte. 5. c°. z°. iuxta principium dicit q̄ puncta ordinari ad faciendam lineam est impossibile. Item ex coniunctione punctorum corpus. Non posse cōponi. Algazel quoqz hāc ꝯclusionem in sua metha. pluribus rationibus nititur demonstrare. Contra istam conclusionez potest argui multipliciter. primo sic aut omni parte magnitudinis est aliqua minor aut non omni parte magnitudinis ⁊c. Si detur secūduz igitur per equipollentiam aliqua parte non est aliqua, minor. igitur aliqua est indiuisibilis. s. qua non est aliqua minor. alioquin aliqua esset ea minor. s. pse ei'. Si aliqua autem est indiuisibilis. igitur magnitudo vltimate est, resolubilis in indiuisibilia. ⁊ per ꝙsequens primo compnitur ex indiuisibilibus. Si vero omni parte magnitudinis est aliqua minor aut illa est diuisibilis aut indiuisibilis. nō diuisibilis quia tunc non esset minor omni parte magnitudinis quoniā non esset minor parte sua. igitur indiuisibilis ⁊ habet' propositū sicut prius. Secūdo aut inter p. imum punctuz ⁊ quodlibet aliud eiusdem linee est punctum mediū aut ñ. nō pōt dici q̄ sic q̄ tūc illud punctum medium vel esset medium inter primum

pūctum ⁊ seipsum. qō ē impossibile. vl' ipsum ñ eēt aliquod ex punctis linee illius. ⁊ per ꝯsequēs non mediaret inter primuz ⁊ alia eiusdez linee qᵈ est cōtra illud quod ponitur · igitur inter primū punctum ⁊ quodlibet ad eiusdez linee nō ē aliquod punctū mediū · igitur punctuz est punctū imediatū. Et hoc āt vltra sequitur qᵈ linea ⁊ per ꝯsequēs magnitudo ꝯponē ex'idiuisibilib⁹.

Tertio ⁊ ē eadē virtus suppono vnū verum ⁊ a quolibet fideli ꝯcedendum · s. qᵈ deus videt quodlibet punctū qᵈ est in linea · tunc quero an deus videat qᵈ inter primū punctum linee hui⁹ vel illius demonstrate ⁊ quodlibet aliud punctū ab alio vi suz in eadē linea intercipitur linea media aut nō si non. igitur videt punctuz imediatuz puncto si sic · igitur ꝯtra suppositū nō videt quodlibet punctuz illius linee. quoniaz in linea illa media sunt plurima puncta ⁊ nullū ꝑm hoc est visum a deo. Quarto ⁊ fortius aut aliquod punctuz est medium inter primū punctuz huius linee · verbigratia. a · ⁊ omnia alia eiusdez aut nullum punctū est medium inter punctum primuz linee · a. ⁊ omnia alia puncta eiusdē hoc patet q: partes huius disiunctiue ꝯtradicūt mutuo. si aliquod est mediū. igitur illud est imediatū primo puncto. Si nullū est mediuz. igitur primū pūctum ⁊ omnia alia sunt imediata ⁊ ꝑ cōsequens aliquod · aliox punctox est primo imediatū. Quinto possibile est magnitudinē esse simul actu diuisam ꝑm omnē diuisionē possibilem in ea. igitur magnitudo ꝯponitur ex indiuisibilibus. ꝯsequētia patet q: posito qᵈ sic esset diuisa resolutio eius aut vltimate eēt facta in idiuisibilia aut in diuisibilia · nō pōt dici qᵈ i aliqua indiuisibilia quoniā tunc nō eēt actu diuisa ꝑm omnē possibilē in ea diuisionē igitur in indiuisibilia. cū igitur quodlibet sit ꝑmo ꝯpositū ex his in que vltimate resolubile est · sequitur qᵈ ex indiuisibilibus sit magnitudo ꝯposita. añs aūt probatur dupl'r. tum q: quecūq; potētie nō sūt ad actus incōpossibiles nec inter se eēntialez ordinē habentes possunt simul p diuinā potētiā ad actū reduci. nō · n · apparet aliqua rō ipediens. Sed potētie ad diuisiōes ptiui sūt huiusmōi cū sint ad actus eiusdē rōnis · Quod · n. sunt eiusdē rōnis nec eēntialez ordinē inter se nec mutuam repugnātiā hñt. tuz q: alias sequereť qᵈ aliqua vl's esset ipossibilis cuius quelibz singularis eēt possibilis qᵈ videť incōueniēs pz ꝯsequētia qm̄ ōmōstrata quacūq; possibili diuisiōe hec ē possibilis ꝑm hāc magnitudo est diuisa. Rñdeo ad ꝑmā dico qᵈ omni pte magnitudinis est aliqua minor. nulla tm̄ ps est minor omni pte magnitudinis. vñ iste ꝓpositōes omni pte est aliq̄ ps minor. ⁊ aliqua ps est minor oi pte nō equipollent nec ꝑma infert scōaz. qnimo ꝑma ē vera ⁊ alia fl'a ⁊ illatio scōe ex pria peccat p figurā dictionis · qm̄ in pria li ps supponit ꝯfuse tantū ⁊ in scōa determinate. Exemplū si mōdus duraret ꝑpetuo in filiū dispositōe sicut de facto ponit pbs de possibili omnes, catholici · hec esset vera omni homine futuro erit aliqs homo futurus · posterior pz q: quelibet singularis eēt vera. ⁊ tm̄ hec eēt falsa aliqs homo futurus erit posterior omni hoie futura ⁊ iō ipsa nō eēt consequens ad ꝑmā · Concedo igitur qᵈ oi pte continui est aliqua ps minor. ⁊ cū vteri⁹ dr aut illa ē diuisibilis ⁊c. dico qᵈ est diuisibilis ⁊ vlterius cōcedo qᵈ illa nō est minor omni pte magnitudinis nec ꝺ repugnat vl'i ꝯcesse · vnde ista copulatiua est vera omni pte magnitudinis est aliqua ps minor. ⁊ illa nō est minor omni pte magnitudinis. Sicut ⁊ in cāu ꝑmisso hec esset vera. oi hoie futuro erit aliquis homo futurus posterior ⁊ ille nō erit posterior omni hoie futuro. Qō ñ magis explicēť ꝓpositio ad sensum quē vt videtur multi sic arguēdo ꝯcipiunt · Et dicať sic aut illa pars que est minor omni pte ꝑtinui est diuisibilis aut indiuisibilis nego istā disiunctiuā ꝑpter falsam implicatōem ex pte subiecti. Implicat. n. qᵈ sit aliqua pars minor omni pte ꝑtinui qᵈ prior sus est falsuz. Simile est si idē diceretur aut ille homo futurus posterior omni hoie futuro erit corruptibil' vel ē incorruptibilis que vtiq; ꝓpter falsam iplicatōnem eēt falsa. Ad scōm tertiū ⁊ quartum possem simul rñdere negādo illud qᵈ cōmuniter supponunt. s. aliquod punctum esse in magnitudine. ꝺ enim falsum est sicut patebit in tertia ꝯclusione. q: tam ꝓter ꝺ quodlibz etiā aliter deficit. Respondeo ad secundū supponendo ꝑ nunc puncta esse in magnitudine secūdū qᵈ multi ymaginātur ⁊ false iudicio meo · hoc tamen suppositō dico qᵈ inter primuz punctū ⁊ quodlibet aliud eiusdez linee est punctuz medium. nullum tamen punctū est medium inter primū punctuz ⁊ quodlibet aliud eiusdem linee. ⁊ ideo nō procedit vlterior deductio que tota supponit qᵈ ad illam vniuersalem ꝯcessam sequatur hec particularis aliquod pūctum est medium inter primuz punctuz ⁊ quodlibet aliud eiusdem linee ⁊ super hac inititur sequens argumentatio. Sed ꝺ non sequitur ad illam quinimo in tali illatiōe cōmittitur falacia figure dictionis propter similem causam et que dcā ē i ꝓcedēti solutiōe. Ad tertiū dico stāte ꝑdcā suppōne qᵈ deꝰ videt qᵈ iter ꝑmū pūctū ⁊ qōlibz aliud eiusdē linee intercipiť linea ⁊ infinita etiam puncta. non tamen linea non visa. nec puncta non visa ab eo · nullam tamen lineam deus videt intercipi inter primum punctum · ⁊ quodlibet punctum. ⁊ quodlibet aliud punctuz ab eo visum. Ad quartum dicerem qᵈ nullū punctum est medium inter primum ⁊ omnia alia eiusdem linee ⁊ cum inferetur. igitur primuz ⁊ omnia alia sunt immediata. Si in consequente li omnia teneatur collective. concedo consequēs qcqd sit ō ꝓña. ⁊ nego vteriorē ꝓñam qua dz. igiť aliquod aliox punctox est primo imediatum. Instantia certissima apud me est. quoniam si sint duo corpora immediata. a. ⁊. b. diui-

.z.

dedo·b.ī ptes ꝓportionales ſic ꝙ ꝓma pars ſit eius medietas remotio: ab .a. ꝛ ſecūda ſit medietas alteri⁹ medietatis imediata ꝓxi medietati totius ꝛ. Tertia ſit medietas reſidui. ꝛ ſic ſemp ꝓcedendo verſus·a.tūc hec eſt vera.a·ꝛ omnes ptes ꝓportionales·b. ſunt imediate.ꝛ tamē hec eſt falſa·aliqua ps ꝓportionalis.b.ē imediata ipſi·a·cū talīū nulla ſit vltima⁹ verſus a·igitur b̄ nō ſequtur ad ꝓmā.ꝛ ſi hanc inſtantiā nō admitterent ponētes continuū componi ex indiuiſibilib⁹ꝓ eo ꝙ nō ponerent infinitatē talīū ptium ſuā conſequentiā ꝓbare non poſſunt vnde nec ego illā admitto ꝛ adhuc poteſt ī ſimili inſtari p̄z opp.oppoſitā q: nō ſequtur huic puncto oia alia eiuſdē linee ſunt inequalia·ergo huic aliquod alio⁹ eſt inequale.nā añs eſt verum ſi li omnia ſumat collectiue.ſic enī⁹ oia alia ſunt magnitudo p̄m illā opp· Magnitudo autē inequalis eſt puncto.ꝛ tñ conſequēs eſt falſum. Ad qntū nego: conſequentiā·ad ꝓbationē dico ꝙ reſolutōē⁹ illā factā eſſe in aliqua vltimate poteſt itelligi dupl̄r.vno modo in aliqua vltimate·i·in aliqua imique alia ſint reſoluta.ꝛ ipſa reſoluta nō ſint ī aliqua alia.ita ꝙ ipſa ſint vltima in que ſit facta huius reſolutio ſeu diuiſio. Alio mō poteſt itelligi reſolutōem huius eē factā.in aliqua vltimate.i·totaliter ꝛ complete. Magnitudinē eſſe in ſuas ptes reſolutā ſeu magis ꝓprie loquēdo quelibꝫ que fuerunt eius ptes eſſe actu ab inuicē diuiſa ꝛ nulla reſtare diuidenda·ſi in ꝓmo ſenſu querat̄ in que poſito añte illo ineſſe facta eēt reſolutio vltimate·an.ſ.·in aliqua diuiſibilia·an ī diuiſibilia dico ꝙ nec in aliqua diuiſibilia nec ī aliqua indiuiſibilia nec in aliqua oio vltimate facta eēt quoniaꝫ nulla eēnt que nō eēnt vltimate reſoluta·vnde ſicut ante huiuſmodi reſolutiōem nulla ps erat in reſolubilis in alias ſic poſita totali reſolutōe nulla eēt ñ reſoluta in alias ſicut ſatis huic ꝓpinque dictuꝫ eſt in ꝓmo li.d.35.q·vnica articulo ꝓmo in rñſione.Ad·7.argumētuꝫ opp.ibi reꝓbate de totali diuiſione continui in ſenſu diuiſo. Et ſi fieret talis reſolutio actualis tunc etiā eēt multitudo aliqua diſcretoꝝ ex multitudinibus ꝓciſe ꝛ ex nullis vnitatibus ſimpliciter ꝓſtituta. Sicut etiā ſuo mō aliqualr̄ dictum eſt de multitudine ꝓtinuoꝝ li.p.d.24.q.ꝓma in ſolutione obiectōis vltime. Si vero querat̄ ī que vltimate ꝛc· In ſcōo ſenſu diſtinguendū ē de diuiſibili ꝛ indiuiſibili.diuiſibile eni aliquādo dicit̄ p̄m actū.ꝛ eſt ꝙ actu eſt diuiſuꝫ qualis eſt ꝓprie ois multitudo diſcretoꝝ aliquādo vero p̄m potentiā ꝛ eſt ꝙ hꝫ in ſe ptes non diſtinctas ab inuicem· Silr̄ indiuiſibile dicit̄ ꝛ ꝙ nō habꝫ villas ptes omnino ꝛ ꝙ nō habꝫ ptes diſtinctas·ꝛ ſic idez ſignificat in diuiſibile ꝙ nō actu diuiſum ſiue ꝙ non diuiſibile.ꝓmo modo ſiue b̄ ꝓprie dicatur ſiue nō.dico igitur ꝙ neutro modo eēt facta reſolutio ad indiuiſibilia nec etiam ad diuiſibilia·Scōo mō ſed ad diuiſibilia.ꝓmo modo et hec ſolutio magis claret ex dictis in ꝓmo li.d.35·vbi allegatū eſt· Preterea quicqd ſit de virtute añtis ad bonuꝫ intellectuꝫ accepti.q: tamē multi negarent id poteſt dici ꝙ nō ꝓbatur ſufficienter ꝛ aſſumpta ꝓpoſitio non eſt vera.quomaꝫ ipoſſibile eſt omnes animas poſſibiles eſſe actu productas in ſenſu ꝓpoſito.ꝛ tam̄ poſſibilitas animaꝝ vt eodē modo loquendi vtar cuꝫ arguente nō ſunt ad actꝰ repugnantes aut eſſentialiter ordinatos cum ſint ad actus eiuſdem ſpeciei· Item alia probatio nulla eſt·quoniā nō eſt incōueniens ꝙ ꝓ in cōuenienti recipit·patet·n.ꝙ hec vlis vtrunqꝫ horum eſt veruꝫ demonſtratis duobus ꝓtradictoriis ꝓtingentibus eſt ipoſſibilis·ꝛ tamē quelibet ſingularis eſt poſſibilis. Silr̄ hec eſt ipoſſibilis omne poſſibile eē eſt·ꝛ tñ quelibet ſingularis eius ē poſſibilis. Scōa ꝓcluſio ē ꝙ quelibet magnitudo ꝓpoſita eſt ex infinitis magnitudinibus veruꝫ ꝓpter dicta aliquoꝝ ī hac materia diſtinguēdū eſt de hoc termino infinitum qui dupl̄r accipi poteſt iurta cōmune dictum.ſ. ſincathegorematice ꝛ cathegorematice·ꝓ⁰ mō idez vꝫ ꝙ hec oratio nō tantū quin maius quo ad ꝓtinua vel nō tot quin plura quo ad diſcreta·Sed puto ꝙ magis ꝓprie diceret̄ q̄ſtocūqꝫ finito maius vel quotcūqꝫ finitis plura.Cathegorematice autē ſi accipiatur in ꝓtinuis exponitur per hanc orationē tantū ꝙ non maius ſupple eſt vel eſſe poteſt. quo ad diſcreta vero tot quot ñ plura·Sed hec expoſitio nō videtur congrua.quoniā p̄m pb̄m ꝓmuꝫ celum vel ſaltem totus mundus eſt tantū ꝙ eo nō eſt nec eē pōt maius ꝛ tñ nō eſt ifinit⁹.Item ſecūdū multos doctores modernos ifinitis eſſe poſſunt qn imo etiam ſunt plura·ꝛ ideo melius ſecundum alios exponitur infinituꝫ·i·maius q̄ bicubituꝫ·ꝛ q̄ tricubitū ꝛ ſic de ceteris finitis q̄tis ꝛ b̄ in continuis·In diſcretis vero plura q̄ duo ꝛ q̄ tria ꝛ q̄ quatuor ꝛ ſic de ceteris multitudinib⁹ finitis vel aliter licet non ad ſenſum infinitum illo modo quo ad continua diffinitur per hanc orationeꝫ maius quātocūqꝫ finito ꝛ quo ad diſcreta, plura quotcūqꝫ finitis. Hec autez acceptiones ſatis differunt.nam infinitū a parte ſubiecti retentum ſincathegorematice reddit propoſitioneꝫ vniuerſaleꝫ. Sumptuꝫ vero cathegorematice nō·ꝛ aliquādo vno modo ſumpto propoſitio eſt vera.ꝛ alio modo falſa.verbigratia poſito ꝙ mundus perpetuaret̄ in diſpoſitionibus qualibus nunc agitur.Si diceretur infiniti homines erunt preteriti ſi li infiniti ſumatur ſincathegorematice propoſitio eſt vera quoniā quotcunqꝫ finitis plures erunt preteriti. Cathegorematice autez eſt falſa.quoniaꝫ non plures quotcūqꝫ finitis erunt preteriti hoc premiſſo.dico ꝙ vtroqꝫ modo ſumpto illo termino quelibet magnitudo ē ex infinitis p̄z multitudinē magnitudinib⁹ ptialibus compoſita ſeu ꝙ in qualibet magnitudine infinite partes ſunt quarum

quelibꝫ ẽ magnitudo. ꝓbo igit̃ tria per ordinẽ.

¶Primum erit q cuiuslibꝫ magnitudinis ptes sunt actu plures. Secũdum q cuiuslibꝫ magnitudinis sunt infinite ptes. quarum quelibet est magnitudo sumendo li infinite sincathego rematice. Tertium q cuiuslibꝫ magnitudinis sunt infinite partes. quarum quelibꝫ ẽ magnitudo sumendo li infinite cathegorematice. Et in toto isto articulo loquor de partibus proprie eas. s. vocando partes magnitudinis. ex q̃ busmagnitudo resultat seu quaꝫ qnelibꝫ est ps aliquota totius vel alicuius partis ei⁹ aut ex talibus constituta quomodo puncta esto q sint ñ sunt partes magnitudinis. vt pꝫ ex conclusione precedenti. ¶Primum probo sic cuiuslibꝫ magnitudinis alique partes sunt distantes actualiter. igit̃ cuiuslibꝫ partes magnitudinis sũt actualiter plures. añs pꝫ qm̃ magnitudo habꝫ ptem ⁊ partem. ex quibus componit̃. ⁊ vt pꝫ ex precedenti conclusione. nulla magnitudo ꝓponit̃ ex idiuisibilibus. igit̃ quelibꝫ ps magnitudinis habꝫ ptes. sꝫ aliqua ps vnius partis actualr distat ab aliqua pte alterius partis. verbigr̃a extrema medietas vnius medietatis que est. 4. totius a pte alterius medietatis totius. ꝓña satis est euidens qm̃ necesse sequit̃ ꝫ actu distat ab hoc. igit̃ ꝫ actu est aliud ab hoc eiusdem demonstratis. ⁊ vltra. igitur hoc ⁊ hoc sunt actu plr̃a. Secundo cuiuslibꝫ magnitudinis aliqua pte ps aliqua est mior. igit̃ cuiuslibꝫ magnitudinis partes sũt actu plures. añs est notum qm̃ cuiuslibꝫ magnitudinis medietate medietas medietatis ẽ mior. ꝓña euidens de se est. ¶Preterea idem iudicium quantum ad hoc ẽ de quibuslibet partibus magnitudinis nãe ꝓtinue. ¶Nunc ãt ad sensum videmus q alicuius magnitudinis aliqua pars ẽ actualiter alba. alia existente actualiter nigra. vna calida alia simul existente frigida. vna dep̃sa alia rara. vna recta alia curua. Item vna potest corrumpi. alia manẽte salua. que omnia necessario conuincunt illas partes non solũ actu eẽ. sꝫ ẽt ⁊ actu plr̃es ⁊ distinctas ab inuicem. Aduertẽdũ tm̃ q sꝫ magnitudinis ptes sint actualiter ⁊ actualiter partes. ac ẽt actualiter plures. ipe tamen non sunt plr̃es partes actuales sꝫ potentiales iurta differentiam datã de partibus i primo li. d. 24. q. i. vbi ẽt ostẽditur sensus auctorum dicẽtium q partes sunt potentia in toto. ⁊ q non sunt plr̃es in actu. ⁊ ea que p̃nt argui cõtra banc ꝓclusionem ex dictis ibidẽ possunt sufficienter solui. ⁊ ideo ꝓ nunc hic non arguo cõtra eam. sed iam dicta sufficiant. Secũdum ꝓbo sic cuiuslibꝫ magnitudinis quelibꝫ parꝫ habꝫ ptem. igit̃ cuiuslibꝫ magnitudinis sunt infinite partes. añs probatur q: si nõ cuiuslibꝫ magnitudinis quelibꝫ pars ⁊c. sequeretur q aliqua parꝫ eẽt indiuisibilis ac per cõsequens aliqua magnitudo cõponeretur ex indiuisibilibus. cuius oppositum ꝓbatum est in precedẽti ꝓclusione. ꝓña autẽ nota est. q: si cuiuslibꝫ magnitudinis quelibꝫ pars habꝫ partem. dato quocunq; numero partium vltra illum seu illis plures erunt partes illarum partium i dato numero acceptarum. Et cr hoc pꝫ etiam q quelibꝫ est magnitudo. deinde tertium q ẽt ꝓbat ꝫm sic probo. cuiuslibꝫ magnitudinis quelibꝫ pars habꝫ partem. vt probatum est. igitur cuiuslibꝫ magnitudinis partes sũt plures quotcunq; finitis. ⁊ per ꝓsequens infinite. pꝫ ꝓña quoniam quelibꝫ pars partis est pars totius illius partis. igitur oẽs partes totius collectiue sumendo. ⁊ ad bonum intellectũ sunt plures q̃ quattuor ⁊ q̃ centum. ⁊ sic quotcunq; determinati numeri. alꝫ eẽt dare maximum numerum eaꝫ. ⁊ tunc nulla illaꝫ hẽret partem ⁊ ptem. q repugnat añti. Secundo cuiuslibet magnitudinis omnes partes sunt plures ⁊ non sunt finite. igitur cuiuslibꝫ magnitudinis ptes sunt infinite. añs pꝫ sumpto li oẽs collectiue. nã prima ps probata ẽ in prima parte huius cõclusionis. Secũda vero probat̃. q: si omnes simul sumpte essent finite tm̃ i quantocunq; numero ponerentur oporteret q quelibꝫ essꝫ indiuisibil' seu carens partibus. cuius oppositum pꝫ ex cõclusione prima. probatur ꝓña q: detur numer⁹ omnium simul sumptaꝫ. ⁊ sic gr̃a exempli. 1000 Si aliqua eaꝫ habꝫ partes cum partes eius sint ptes ẽt totius magnitudinis. sequitur q sint plures. 1000. ꝓña pꝫ qm̃ ois multitudo vel est finita vel infinita. sumpto hoc termino cathegorematice. Tertio ois multitudo aliq̃ multitudinem finitam excedens vltra oẽm ꝓportionẽ finitam est infinita. pꝫ. sꝫ cuiuslibꝫ magnitudinis multitudo oĩum partium collectiue sumptaruꝫ aliq̃ multitudinem finitam. verbigr̃a dualitatẽ excedit vltra omnem ꝓportiõem finitam sicut patet ex fundamentis precedentibus. igit̃ ⁊c.

Quarto cuiuslibꝫ magnitudinis infinite sunt partes. igitur cuiuslibꝫ magnitudinis omnes ptes sunt infinite. añs ẽ probatum sumpto i eo infinite sincathegorematice. ⁊ ꝓña pꝫ sumpto in ꝓñte cathegorematice. ⁊ li oẽs collectiue. naꝫ si detur oppositum vꝫ q oẽs simul non sint infinite. igitur oẽs sunt aliquot finite. ⁊ vltra. igit̃ non quotcũq; finitis sunt illius magnitudis plures partes. q: non sunt plr̃es q̃ tot quot sũt oẽs simul. igitur nec eius infinite sunt partes sumendo infinite sincathegorematice q repugnat antecedenti'. vñ generalr̃ de quibuscunq; de iesse. ⁊ de p̃nti vere dr̃ q sunt infinita sincathegorematice vere ẽt dr̃ q sunt infinita cathegorematice. ⁊ ecõuerso. vnde quantum apꝑet repugnantia. dicunt illi q concedunt partes magnitudinis eẽ infinitas sincathegorematice ⁊ negãt si sumatur cathegorematice. Aduertendũ tm̃ q dicens in predictis omnes partes magnitudinis sumpto li oẽs collectiue magis sum secutus cõem modũ loquẽdi q̃ ꝓprietatẽ sermonis. nã magis proprie diceret oĩa quoꝫ quodlibꝫ ẽ ps. vt frequẽter in primo li. dictum ẽ. Et sic dicẽdo pariter concludit̃ ꝓpositum. qm̃ oĩa quorum

quodlibz ēſt pars magnitudinis ſimul ſumpta ſunt infinite magnitudines vt ex applicatōe rationum factarum conſideranti faciliter apparz. ſi dicaſ conrra hoc ſicut aliquos dicere audiui q̄ iſte terminus oia vl' oēs nō pōt addi termio hñti ifinita ſuppoſita ſeu ſtant p̄ infinitis ſuppoſitis ſumptis collectiue. Dicēdum hoc eſſe falſum ⁊ irrationabilr dcm̄. qō pz. tum q̄ exp̄reſſe oppoſitum pz ex dcō Aug. 12. de ci. dei. c. 18 vbi ait q̄ ſinguli quiqz numeri ſunt finiti. ⁊ oēs infiniti. ⁊ ſubdit q̄ oēs numeros nouit deus ⁊ ñ pp eoz ifinitatem vſqz ad quādam ſummam numerozum dei ſcia peruenret ⁊ ceteros ignorat. ⁊ pz q̄ ſumit li omnes collectiue. tum ex dicto pbi primo celi. vbi contra democritū ponentem aliqō corpus ꝓſtitui ex ifinitis idiuiſibilibus eiuſdem ſpeciei arguit ſic. aut oia eſſent grauia ⁊ tūc nullū cōrpus eēt leue. aut oia leuia. ⁊ tūc nullū eēt graue. ⁊ dicit Com̄. ibi comento. 76. q̄ hoc ſeq̄ſ. ex poſitōe eoz q̄ ſunt infinita. ⁊ q̄ nihil reperitur extra ea. ⁊ pz q̄ vterqz ſumit li oia ēt collectiue. ¶ Preterea Com̄. 3. de aia. comento. 19. dicit q̄ per intellectum materialē iudicamus res ifinitas in numero i ꝓpoſitōe vl'i. Ď ät eſſz falſum ſi ſignū vl'e ñ poſſz addi termio hñti ſignificata infinita. ¶ Preterea officium ſignivt dicit pbs primo perier. eſt ꝓſignificare vl'r. ⁊ Boetius dicit ibi q̄ illud, quod dī omnis. id ad qō addiť colligit atqz in vnum corp' adducit. ⁊ vl'is cui addiť vl'itatem ꝓſignat. vtrum autez illud cui additur habeat ſuppoſita infinita vl' ñ. accidit ſigno. premiſſa ꝯcluſio probatur manifeſte quo ad ſingl'a que dicta ſunt ex intentiōe Augu. 8o de li. ar. c. 15. vbi ait q̄ qcqd corporis ſenſu attingiť nō vnū ſz m'lta eē ꝓuincitur corpus eſt. n. ⁊ iō hz inumerabiles partes. Ex quo pz q̄ ſm eū omne corpus habz inumerabiles partes alias ꝓña q̄ innuit per illud. ⁊ ideo nulla eēt. Si autem habz inumerabiles partes. igitur plures ⁊ etiam infinitas. Qō etiam ex dclaratione predicti verbi q̄ mox ſubdit magis apparet. ſed vt minutas inquit, quaſz minuſqz artificiatas non p̄ſequar quantulūcūqz illud corpus ſit. habz certe aliam partem dexteram aliā ſiniſtram aliam inferiorem aliam ſuperiorez. aliam vlteriorē aliam citeriorem alias finales. aliam mediam. hoc enim neceſſe ē quēlibz exiguo corporis modulo eſſe fateamur. Ecce q̄ quodlibz corpus ⁊ quantumlibz pua ps corporis habz multas partes ⁊ infra ſimilr ſubdit cuiuslibet corpuſculi pars dimidia quantis duobus totuz ꝓſtat hz ⁊ ipſa dimidiā. Ex his autem manifeſte ſequiť q̄ qōlibz corpus hz partes non ſolū pl'es ſed etiam infinitas. qualr autem nullus talem ſit vnum ⁊ qūo ēt ſit vnum dclatum eſt in p̄mo. d. 24. q. i. Contra iſtam cōcluſionē inquātum pōt in magnitudine eē partes infinitas accepto huiuſmōi termio cathegorematice pulchre ⁊ ſubtilr arguit doctor quidaz probans q̄ in qualibz magnitudine ē dare vltimam p̄tem

proportionalem ſeu minimā. ⁊ q̄ conſtat q̄ eſt dare primam ⁊ maximam. ſequiť neceſſario q̄ non ſunt infinite. aſſumptū ät pp primo ſic ſint due magnitudines. a. ⁊. b. ꝯtingētes ſe ⁊ ſumantur in. b. partes proportionales. ſic q̄ prima ſit medietas eius. ⁊ ſecūda ſit medietas medietatis ⁊ ſic deinceps procedendo verſus. a. tunc arguitur ſic multitudo harum per. b. conungitur ime mediate ipſi. a. igitur aliqua pars huius multitudinis imediate coniungitur. a. añs eſt notum ꝓña probať. q̄ impoſſibile eſt ymagiari q̄ aliqua multitudo ꝓiungať imediate. vel contigue tur alicui niſi aliqua vnitas eius illi coniūgatur imediate. ſi ſic igitur aliqua ē vltima. ſ. illa que imediate coniūgitur ipſi. a. ⁊ poteſt confirmari quia ſi magnitudo que eſt. b. cēt actu diuiſa ſm oēs huius ptes proportionales retmentes tamē eoſdem ſitus. ita q̄ eſſent contigue ſicut nūc ſē continue aliqua imediate tangeret. a. nec poſſibile eſt ymagiari oppoſitū. igiť ⁊ nūc dum ſunt continue. cum pēitus in nullo ſm propinquitatē vel diſtantiam aut ordinem partium aliter tūc ſe haberet q̄ſ modo ſe habeant. Secūdo ponať q̄ aliquod corpus incipiat in puncto extremo. a. moueri verſus. b. tunc ſic. In hoc inſtanti illud corpus incepit moueri. igitur aliquis motus vnus futurus incipit in hoc inſtanti ⁊ voco i quit motuz vnum q̄ fit ſuper vnū ſpacium continuum cū ceteris condictionibus poſitis in. 5. phiſicoz. Quicunqz ät ſit ille motus ſequiť q̄ fiat ſuper vltimam partem ꝓportionalē. q̄ alitet nō inciperet i hoc inſtanti. Tertio ponātur duo mobilia. d. ⁊. c. moueri ſuper. b. verſus. a. ⁊ moueať. d. i duplo velocius q̄ſ. c. ita q̄ ſemper cū venerit ad finē alicuius ptis ꝓportōalis quie ſcat ibi donec. c. vēiat illuc vel ſup eandē lineā vel ſuper equalē aliā. poſſent. n. ſuper eandem ſi eſſent corpora glorificata. q̄ tunc nō impedirent ſe. ponať ēt q̄. c. veniat ad. a. in vna hora in hoc inſtanti terminata gza exempli. tūc ſequitur. q̄. c. ⁊. d. pueniūt in hoc inſtanti ad. a. ⁊ neutrum prius alio. ſed ꝓñs eſt ꝺ poſitus. q̄ quālibz, ptē ꝓportōalem prius ptranſibit. d. q̄ſ. c. igitur oēs pus. d. q̄ſ. c. igiť. d. prius venit ad. a. Et primum ꝓſequens ſequitur q̄ in hoc inſtans. c. ē ad. a. ſi igitur. d. prius fuit ad. a. igitur per aliquod tempus prius fuit ad. a. ſic autem tempus tale. e. tūc in. e. tp̄e pte huius hore non mouebatur. d. q̄ fuit ad. a. toto. e. tp̄e. vt dī. ⁊. c. toto e. tp̄e mouebatur. igitur. c. i. e. tp̄e tranſiuit vnā partem proportionalem tm̄. ⁊ per ꝓſequens vltimam. quod ē probandum. aut plures. ſi pluresſ igitur non i omni pte proportionali. d. expectauit. c. qō eſt ꝺ poſitum. igitur ex hoc q̄ ponuntur partes proportionales actu infinite cuz alio poſſibili non repugnante ſequunť iſta duo ꝺ dictoria. ſ. q̄. c. ⁊. d. fiť pueniūt ad. a. ⁊ ñ fiť pueniūt. igiť illud poſitū claudit ꝺ dictōem. Quarto in eodem caſu arguitur. q̄ in hoc inſtāti terminetur aliquis motus corporis. c. q̄ nullus mo-

Liber nic' li. z°. q. i.

tus terminatur i hoc istanti. nisi per hoc q̄ aliq̄ pars eius terminatur .igitur aliquis vnus mot⁹ c. terminatur i hoc instanti. ⁊ sequitur necessario q̄ ille fuit factus super vltimam partem p̄portionalē. q; alit̄ non eēt vnus ꝫ agregatus ex multis. Quinto in eodem cāu sequitur idē d. q̄ in hoc istanti terminab̄ aliquis motus eius vel aliq̄ quies eius. si aliquis motus eius ille fuit super vltimam partem p̄portionalem . q; ille est vere vnus rōne spacij ⁊ tp̄is cum non sit aliquis agregatus motus. d. ꝓinuus i tēpore positum. ⁊ ista ē aliqua pars vltima . si vero terminet̄ quies aut illa ē finita aut infinita . non infinita. certum est. igit̄ aliq̄n in aliquo instanti incepit ⁊ sit illud. f. tunc i. f. terminabatur aliquis motus. ⁊ sequitur necessario sicut p̄ius q̄ ille fuit sup vltimam partem. Serto sit ita q̄ super huiusmōi infinitis ptib⁹ ꝓportionalib⁹ sint finiti hoies habētes corpora ‚gloꝛificata'. ita q̄ corpus vnum terminetur in p̄ncto medio ipsius b. ⁊ corpus ꝫm terminet̄ in fine secūde ptis . ⁊ sic de infinitis sup ptes infinitas p̄cedendo 'versus. a. ita q̄ nō sint simul plures. fit ēt. c. aliqō corpus existens super magnitudine. a. distans a magnitudine. b. per pedalem quantitatē. tūc arguitur sic. aliquis homo est ꝓpinquissimus. c. q; si accederet quousq̄ peruēiret ad hoies aliquez illoꝛ p̄imo tangeret. ille ‚ergo homo ꝓpinquissimus. c. sit soꝛ. aut soꝛ. tangit. a. aut non. si non igit̄ distat per certam ptem magnitudinis. b. ⁊ ita' in illa pte magnitudinis sunt infinite partes ꝓportionales ⁊ ante illam solum finite. ⁊ p cōsequens añ partem illā non sunt nisi finiti homines nec plures super totam ꝫm hāc responsionem ꝺ̄ positum si soꝛ. tangit. a. igitur aliqua ps ꝓportionalis tangit. a. q; ꝓpinquissimum extremū soꝛ. ad. c. est simul cum termia vnius partis ꝓportionalis. b. per positū. illa ps non p̄t poni i diuisibilis . q; tunc nō eēt pars ꝓportionalis nec diuisibilis q; tunc eēt aliqua posteriοꝛ illa . qō est falsum. tum q; necessario illa eēt vltima qō sil̄ includit ꝺ̄dictoꝛia. imo vt dic hoc est p positum. 7° in eodem cāu sequitur q̄ anulato soꝛ. aliquis homo ē ꝓpinquissimus. c. ⁊ ita ille distat ab. a. igitur inter ip̄m ⁊. a. sunt infinite partes ꝓportionales ꝺ̄ positum. q; tunc ibi fuissent infiniti hoies. ymo sequit̄ q̄ ille sit sup penultimam ptem ꝓportōalem q̄ claudit ꝺ̄dictoria sicut q̄ sit aliqua vltima cū vnum iferat aliud ⁊ eꝯ. ℣Propter' istas rōnes quas ꝫ iste doctoꝛ faciat p̄incipal̄ ad pbādum q̄ non est possibile ēe infinitas ptes ꝓportōales in actu sepato. q; tn̄ vt dicit eque p̄cedunt ⁊ pbāt q̄ nec sunt infinite partes p̄portionales in potentia . i. potētiales ⁊ ad inuicem ꝓinuate tz simpliciter q̄ in magnitudie non sunt infinite partes ꝓportōales' tēto hoc termino infinite cathegoꝛematice . si vero teneat̄ sincathegoꝛematice ⁊ ponatur a pte subiecti p̄cedendo terminuz distributum . verbigr̄a . infinite ptes p̄portōnales sunt i magnitudine dicit ꝓpositōem ēe verāz ⁊ concedēdam. 8° arguit̄ ab alio doctoꝛe sic in nulla magnitudie sūt plures q̄ due ptes. igitur i nulla magnitudie sūt infinite ptes. ꝺ̄na pz er significato termini. añs pbatur q; i nulla magnitudie sunt plures partes q̄ due medietates. q̄ pbatur q; due medietates sunt' quattuoꝛ quarte ⁊ 8. octaue. ⁊ sic i infinitum. q; totum est sue ptes. sed nullius magnitudinis sunt 'plures partes q̄ quattuoꝛ quarte ⁊ 8. octaue . ⁊ sic i infinitum sunt ptes. concedit tn̄ iste doctoꝛ q̄ infinite partes ꝓportionales sunt i magnitudie. sed er hoc dicit non sequi q̄ infinite partes sunt i magnitudie q; arguit̄ ab inferioꝛi ad supius cū distributōe. 9°. ab alijs sic si i qualibz magnitudie sunt infinite partes. quarum quelibz est magnitudo. vt supꝛa dictum est. quelibz magnitudo ē actu infinita extensiue. consequens sensui pz falsum. consequētia p̄bat̄ q; quoꝛūcūq̄z quodlibz additum alteri facit maius ⁊ duo maius q̄ vnum. ⁊ tria maius q̄ duo. ⁊ sic de quotlibz in infinitum eiusmodi si sint infinita faciunt infinitum. sed constat q̄ quelibz magnitudo quātecunq̄z sit quantitatis seu magne seu parue alteri addita facit maius. ⁊ tres mai⁹ q̄ due. ⁊ sic in infinitum. 10. si in magnitudine ⁊c. aut i ipa sunt infinite partes eiusdez quantitatis aut eiusdem ꝓportōnis. si eiusdem quantitatis. igitur q̄libz est infinita. qō est falsum. si eiusdem ꝓportionis idem sequitur quoniā si sunt infinite eiusdem p̄portionis. sequitur q̄ sunt infinite eiusdem quantitatis. qō p̄obat̄ dupliciter. ℣Primo q; sicut due medietates sunt eiusdem quantitatis. sic ⁊ medietates illarum sunt eiusdem quantitatis . ⁊ iterū medietates illaz sunt eiusdē quātitatis . ⁊ sic quecūq̄z sunt eiusdē ꝓportionis sūt eiusdez quātitatis. Secūdo si sunt infinite eiusdē ꝓportionis nō tot finite q̄n plures sunt eiusdē quātitatis ⁊ si sic igitur infinite eiusdē quātitatis. Scōa ꝓsequētia pz. ⁊ p̄ma p̄bat̄ q; vltra omnē finitā multitudinē ptium eiusdē quātitatis si ille diuidant̄ vt p̄ius in ptes similis ꝓportionis habent̄ plures ptes que sunt eiusdē quātitatis ⁊ q; oēs ptes que possunt diuidi iam sūt actualiter in toto. segtur q̄ actualiter in eo sint infinite ptes eiusdez quātitatis. ii. si sic igitur in qualibet parte magnitudinis sunt infinite partes. ⁊ per consequens vel non sunt plures in toto quaz in parte. ac per hoc nec multitudo totalis excedit multitudinem partem suam. quod est contra illud p̄incipium. omne totum est maius sua parte vel vnum infinitum excedit ab alio. qō est contra rationem infiniti. iz. tunc non plures partes essent in magnitudine celi q̄s grani sinapis. qō videtur absurdum. ⁊ ꝓsequentia pz q; vtrobiqz essent infinite. plures alie rationes possent fieri ad idē. sed q; ex solutionib⁹ istarum ⁊ ex his que dcā sunt in p̄imo. d. 44. q. vltima. cetere possunt solui. ideo p̄o nūc iste sufficiant. ℣Respondeo igitur ad istas. ⁊ p̄imo

Cluis. soꝑ. q;

dico q rationes primi doctoris si aliquid con-
cludunt concludunt contra eum. quod pz. naz
ipse concedit q infinite partes proportionales
sunt in magnitudine sumpto li infinite sincathe
gorematice. sed ex hoc sequit̃ q nulla earuz sit
vltima ⁊ eō. si aliqua est vltima. igit̃ non infini
te partes proportionales sunt in magnitudine.
ꝓña declaratur. quoniam si aliqua est vltima
alicuius proportionis. cum ēt aliqua sit prima.
igit̃ oēs simul sumpte sunt alicuius mꝫtitudinis
finite. alias cum quelibz precedentium sit ma-
ior vltima si deē sequeret̃ q magnitudo ex om
nibus huiusmōi ꝓportiōibus resultans include-
ret infinitas partes equales. ⁊ sic eēt extensiue i
finita. quod ē falsum. sunt igit̃ oēs simul in ali-
qua mꝫtitudine finita seu aliqua mꝫtitudo fini-
ta. ⁊ cū omnibus simꝫ sumptis nō sint i magni
tudine plures. sequit̃ q nō qōcunqz finitis par
tibus ꝓportiōalibus magnitudinis sint i magni
tudine plures partes. igitur ñ infinite ꝓportiōa-
les sunt i magnitudine. ¶Preterea si aliqua ē
vltima partium proportionabilium. vꝫ illa est di
uisibil̃ vꝫ indiuisibilis. si indiuisibilis. igitur nō ē
pars ꝓportiōalis. q; indiuisibilis ad diuisibile nꝫ
la est proportio. hanc ipam ꝓclusionez ipsemet
facit i. 6. rōe. si vero ē diuisibilis. igitur aliqua ē
posterior illa. vt ibidem ipsemet infert. Et ego
vlterius infero. igitur ipsa nō est vltima. ⁊ est cō
sequentia euidens. ⁊ iō multum miror de eo cū
ipse ponat continuum infinite diuisibile ⁊ infi-
nitas partes proportionales esse in eo q ipse si-
mul ponit vltimam talium partium nec aduer-
tit horum dictorum mutuam repugnātiam. ¶Re
spondeo autē ad primam. ⁊ nego illam ꝓsequē
tiam multitudo oīum partium. b. imediate con
iungitur. a. intelligēdo de partibus proportiona
libus ⁊ similē conclusionem ipe babz negare si
ponat puncta i contiuo ⁊ tamen nullum alteri
eē imediatum sicut manifeste se tenere inuit in
eadem qōne. cū aūt addit̃ q impossibile ē yma
ginare ⁊c. dico q si alicui hoc est impossibile.
b ideo est q; ymaginātur ptes i certo numero.
⁊ alīq̃ earz vltimā. Qui vero itelligit sicut vere
est q ibi sunt ifinite. ⁊ nulla vltima optime ca
pit q nulla est imediata ipsi. a. cum bene vide
at q hoc sequitur necessario ad illō. si ꝝ ad con
firmatōem dico q illa diuisione data nulla ps
erit imediata ipsi. a. sicut nec añ diuisionem.

Ad 8m dico primo q ad intellectum quē vꝫ
hre ēt procedit ꝓtra eum ⁊ ō pbm. 6. phisicoz.
nam 8m hoc sequit̃ q est dare primam partez
motus cuius oppositum ponit pbs ⁊ verum est.
⁊ etiam ipse si velit loqui ꝓsequēter. Secundo
respondeo ⁊ nego ꝓñam illaz sicut posito q. a.
corpus icipiat moueri super magnitudinem. f.
b ꝓsimilis ꝓña est negāda. nec ab. a. incipit esse
acquisita aliqua ps. f. igit̃ aliqua pars. f. nunc i
cipit eē acquisita ab. a. Nam añs est verus q;
vtraqz exponens est vera. videlz tā b ab. a. nūc
non est acquisita aliqua ps. f. q̃ b ab. a. ime dia

te post nūc erit acquisita aliqua ps. f. q; nullus
tempus erit post nūc ātēq̃ sit ab eo acquisita
aliqua pars. f. posito cāu. ⁊ tamen consequens
est falsum. qm̃ b est falsa. aliqua pars. f. imedi
ate erit acquisita ab. a. nam prius erit acquisita
pars eius q̃ ipa. ⁊ sic tempus aliquod erit ante
q̃ ipsa sit acquisita. Ad tertium concesso cāu
dico q simul in hoc instanti. d. ⁊. c. peruenerit
ad. a. ⁊ neutrum prius altero. ⁊ cum dr̃ q b est
ō positum nego ad pbationem cum dr̃ q̃libet
ptem ꝓportionalez prius pertransijt. d. q̃. c. igi
tur oēs pertransijt prius. d. q̃. c. ⁊ vltra. igitur. d
prius fuit vꝫ venit ad. a. dico q secunda ꝓseqn
tia non vz. ⁊ ē rō qm̃ per istam oēs pertransijt
prius. d. q̃. c. nō denotat̃ q i aliquo istanti vno
prius fuerunt oēs partes ille complete pertran-
site. a. d. q̃. a. c. sed qō in aliquo instāti b pars
fuit complete prius pertransita. a. d. q̃. a. c. ⁊ sic
de singlis sicut nec per istā Adam ⁊ Noe deus
creauit prius q̃ Abraham denotat̃ q in vno ali
quo instāti prius fuerunt creati Adam ⁊ Noe
q̃ Abrahā. nam ipa tunc eēt falsa. in nullo. n. i
stanti illi fuerunt a deo creati sicut ⁊ in nullo i
stanti fuerunt. Sed tantūmodo denotatur q ⁊
Adam in aliquo instāti fuit pꝰ creatus q̃ abra
ham. ⁊ silr̃ Noe in aliquo instanti pꝰ fuit crea
tus q̃ Abrahā. q̃uis Noe in alio instanti fuit
creatus ab illo in quo fuit creatus Adam. Sed
per istam. d. prius fuit ad. a. q̃. c. denotatur q i
aliquo istanti fuit. d. ad. a. q̃. c. ad qō sequitur
q in aliquo istanti prius oēs ille partes fuerunt
complete pertrāsite. a. d. q̃. a. c. Et q; non seq-
tur in aliquo instāti hec pars fuit prius comple
te pertrāsita. a. d. q̃. a. c. ⁊ in aliquo instāti illa
pars prius fuit pertransita. a. d. q̃. a. c. ⁊ sic ō sin
gulis. igitur in aliquo istanti prius omnes par-
tes ille fuerunt complete pertransite. a. d. q̃. a.
c. sicut etiam non sequitur in aliquo instāti adā
fuit prius creatus q̃ Abrahā. ⁊ in aliquo instan
ti Noe fuit prius creatus q̃ Abraham. igitur in
aliquo instāti ambo isti. s. Adam ⁊ Noe fuerūt
prius creati q̃ Abraham. nam māifestum est q
añs est verum ⁊ ꝓsequens falsum. ideo etiam ñ
sequit̃ omnes huius partes pertransijt prius. d.
q̃. c. igitur. d. prius fuit ad. a. q̃. c. q; q non āte
cedit ad ꝓsequens nō ātecedit ad añs. fortsitā āt
non sequeretur prius oēs ptes pertransijt. d.
q̃. c. igitur prius. d. fuit ad. a. q̃. c. q; in antece-
dente li prius non sequit̃ numerum pfalez nec
verbum temporis preteriti nec aliquid aliud p-
pter q tollatur quin pro aliquo instanti deter-
minate supponat. sed tunc prima consequen-
tia essz neganda. s. hec. q̃libz partem prius per
transijt. d. q̃. c. igitur prius omnes pertransit. d.
q̃. c. sicut hec neganda est. vtrū qz eoruz. s. Ade
⁊ Noe deus creauit prius q̃ Abraham. igitur
prius deus creauit ambos. s. Adam ⁊ Noe q̃
Abraham. Quidam vero doctor alius soluit p-
dictam rationem dicendo q non est simul dā-
dum q in continuo sunt huiusmōi ptes ꝓpor-

Adam

tionales infinite.ꝛ ꝙ omnes possint illo modo in certo tempore transiri cum talibus quietibus interceptis. Sed illud non sufficienter dictum ẽ quoniam ꝑm ipsũmet in continuo sunt tales infinite partes. nec etiam, est possibile ꝙn ita sit. ꝛ constat ꝙ ille cãus non est de se impossibilis ꝫ vtrꝙ possibilis saltem per potentiam dei. igitur ambo sunt compossibilia. ꝛ per consequẽs vtrũ ꝙꝫ simℓ rationabiliter põt dari. ¶Preterea eadẽ difficultas ex toto potest fieri in alio cãu. quem nullus negaret eẽ possibilem. videlꝫ ponendo ꝙ tam. d. q̃. c. mouetur continue sine quiete intercepta. sed ꝙ. d. tunc primo incipiat moueri super. b. qñ. c. primo pertransijt medietatem ꝑ miam ipsius. b. ꝛ tunc sequitur ꝙ simul peruẽiunt ad. a. ꝛ tñ quãlibꝫ partem. b. ꝑus ꝑtransit c. q̃. d. aliquin si aliq̃ simul vℓ prius transit. d. q̃. c. residuum spacij prius transibit. d. q̃. c. alias non in minori tempore equale spaciũ transiret velox q̃ tardum. ꝛ sic prius. d. deueniret ad a. q̃. c. Quod autem istud falsum sit patet. quia positum est ꝙ. d. est in duplo velocius q̃ c. ꝛ per consequens in eodem tempore trãsibit totum. b. in quo. c. trãsibit medietatem tm̃. si ergo simℓ incipiunt moueri vt dcm̃ est. sequit̃ ꝙ si mul ẽt perficiunt motus suos. Ad. 4. ꝛ. 5. sil' dico ꝙ aut per motum vnum ꝛ nõ agregatum intelligũt motum fcm̃ precise super vnam ꝓꝓ portionalem spacij. ꝛ tunc dico ꝙ null' vnus motus. c. aut. d. terminat̃ in hoc istanti aut intelligunt motum fcm̃ super vnum spacium cõtinuum cum alijs ꝯdictõnibus requisitis. esto ꝙ i spacio illo includantur plꝛes partes ꝓportionales. ꝛ tunc concedo ꝙ aliquis motus. c. imo ipse motus. c. factus super totam magnitudinẽ b. terminatur i hoc instanti. qõ ad verum itellectum non est aliud dictu nisi ꝙ totam illã magnitudinem nunc primo. c. transiuit complete. sed ex hoc non concluditur aliqua pars vltima b. sicut ꝑz. sed de ipso. d. ꝙ non ponitur moueri continue nisi per vnicam partem proportõalem dico ꝙ nullus eius motus. nec etiam aliq̃ quies primo terminatur in hoc instãti. sicut nec aliqua ẽ vltima pars proportõalis. b. nec illam diffunctiuam ipse probat. vnde ꝛ consequenter illo cãu dato concedo ꝙ imediate ante hoc instans. d. mouebat̃ ꝛ imediete quiescebat. ꝛ immediate etiã nõ mouebat̃ nec iste due repugãt q̃uis iste repugnent imediate ante b̃ instãs. d. mouebatur nõ imediate ante b̃ instans. d. mouebatur. Itẽ ꝓcedo ꝙ posteri9 q̃ quiescebat mouebat̃. ꝛ posterius q̃ mouebat̃ quiescebat. Sꝫ nõ posterius mouebatur q̃ quiescebat. nec prius quiescebat q̃ mouebatur. nec tamen sequtur ꝙ simul mouebat̃ ꝛ quiescebat. nec etiam sequtur imediate ante hoc instans quiescebat. ꝛ nõ mouebatur ante hoc instãs post q̃ quiescebat. igitur nõ imediate ante hoc instãs mouebatur. nec ex alia pte sequtur imediate ante hoc instans mouebatur ꝛ nõ quiescebat ante hoc i stans post q̃ mouebatur. igitur nõ imediate añ hoc instans quiescebat. ꝛ hoc patet si cõsiderẽ tur exponentes ꝛ recolatur' ꝙ li q̃ confundit. Sed simul cuꝫ predictis concedi potest ꝛ debet ꝙ. d. simul definit moueri ꝛ quiescere. exponendo li definit per negatõem ꝑsentis ꝛ positionꝫ preteriti. vtrꝙꝫ enim harũ est vera. d. nõ quiescit in hoc instanti ꝛ imediate ante hoc instans. d. quiescebat que sunt exponentes 'huius'. In hoc instanti, definit quiescere. Item vtrꝙꝫ harum est vera. In hoc instanti. d. non mouet̃ ꝛ imediate' ante b̃ instans. d. mouebatur que exponunt istam. In hoc instanti. d. definit moueri. ambe iste vere sunt in hoc instanti. d. definit moueri in hoc instanti. d. definit quiescere igitur in hoc instanti eodem ꝛ per ꝓsequens simul. d. definit moueri ꝛ quiescer' ꝙ q̃uis sit verum nõ tamen est verꝫ nec est ꝓsequens ad illud ꝙ in hoc instanti. d. definit simul moueri ꝛ quiescere. Jungendo li simul cuꝫ li moueri ꝛ' quiescere. ꝛ b̃ quia nõ simul mouebat̃ ꝛ quiescebat. Item ꝓsequenter ꝓcedendꝫ est ꝙ. d. simul definit ꝛ incipit quiescere. naꝫ in hoc instanti incipit quiescere vt probatꝫ est. Itꝫ in hoc instãti definit quiescere. ꝓbatio qꝫ in hoc instãti nõ quiescit ꝛ imediate post hoc instans quiescet ꝑ casuꝫ. igitur in hoc instanti eode ꝛ per ꝓsequẽs simul icipit ꝛ definit quiescere. hec omnia satis patent in structis in loyca. Ad sextuꝫ admisso casu. nego primuꝫ assumptum. s. aliquis homo est propinquissimus. c. Ad ꝓbatõnem nego ꝙ sic accederet quousꝫ pueniret ad homines ali quẽ primo tangeret. nec b̃ ipse probat nec certe probare potest sicut nec probari potest ꝙ aliquod corpus aliquẽ partem spacij primo ptranseat sicut demonstrat pb̃s. 6. phisicoꝝ. Ad septimuꝫ nõ oportet respõdere quoniaꝫ fundatur super falso. videlꝫ ꝙ aliquis sit ꝓpinquissimus c. verbigratia so. Et per idem patet ad argumentum quasi simile. vt si ponatur ꝙ prima ps proportionalis sit alba. secunda nigra. tertia alba. quarta nigra. ꝛ sic alternatim procedendo versus. a. ꝛ ꝙ aliq̃ partem albam vel aliquam nigram primo tangeret. c. si peruenirent ad. b. aut ꝙ aliqua alba vel aliqua nigra est propinquissima ipsi. c. nam vtrunꝫ est falsum. Ad octauum dico primo ꝙ si modus ille arguendi valet similiter potest probari ꝙ in magnitudine non sunt infinite partes proportionales. qõ est contra ipsummet arguentem. primo arguam enim sic. In nulla magnitudine sunt plures q̃ due partes proportõnales. igitur in nulla magnitudine sunt infinite partes proportionales. consequentia tenet eodem modo quo sua. antecedens probo vt ipse. quia due partes proportionales sunt due medietates. ꝛ si non eiusdem totius cuius sunt proportionales. eius tamen magnitudinis que ex ipsis integratur. ꝛ sũt quarte quattuor. ꝛ octo octaue. ꝛ sic in infinitũ sed nullius magnitudinis sunt plures partes ꝑ

portionales q̄ꝫ due medietates ꝛ quattuor quarte ꝛ.8.octaue ꝛ in infinitum sunt partes. igitur ꝛc. ¶Preterea videtur q̄ iste doctor dicat repugnantiam. ꝓcedēdo q̄ in magnitudine sunt infinite partes proportionales ꝛ negando q̄ sūt infinite partes. nam econtra negatiue in omnibus terminis valet consequentia a superiori ad inferius. verbigr̄a bene sequitur non sunt infinita animalia. igitur non sunt infiniti homines non sunt infinita. quanta igitur non sunt infinita bicubita. non sunt infinite qualitates. igitur ñ sunt infiniti calores. ꝛ nullibi reperietur instātia igitur ita in proposito sequitur. non sunt infinite partes. igitur nō sunt infinite partes proportionales. ꝛ per ꝓsequens ex opposito consequentis inferendo oppositum antecedentis. sequitur sunt infinite partes proportionales. igitur sunt infinite partes. nunc igitur ad rationem eius respondeo distinguendo duplicem sensum qui potest haberi de ista propositione. in nulla magnitudine sunt plures q̄ꝫ oue partes. vnus enim ē q̄ nulla magnitudo est tot partes. q̄n etiam tot sint due partes seu q̄ in nulla magnitudine includuntur tot partes. quin etiam tot partes includantur in duabus partibus. alius sensus est q̄ in nulla magnitudine est maior numerus ptium dualitate ita q̄ nulla magnitudo habz in se duas aliquas partes ꝛ preter illas. ꝛ vtranq̄ ipsaruz aliquā aliam que nō sit pars alterius earum ac per hoc in nulla magnitudine sint ptes tres se totaliter excludentes. ¶In pmo sensu concedo ꝓpositionē sed tunc nego ꝓsequentiā nec vz probatio quoniā cuz dicitur q̄ infinita sunt plura q̄ꝫ duo ꝛc. nō est sensus q̄ infinita sint tot quin etiam aliqua duo sint tot p̄m q̄ infinita ñ sunt duo tantum nec tertia tantuz ꝛ sic de alijs sed sunt duo. ꝛ preter illa aliqua alia non sunt partes illoruz duoruz vel alicuius eorum ꝛ similiter sunt tria ꝛ aliqua alia. ꝛ similiter quatuor ꝛ aliqua alia ꝛ sic deinceps. Et isto modo partes proportionales sunt infinite. Sunt enim plures q̄ꝫ due quoniā datis quibuscūq̄ duabus inuicem ꝓportionalibus. verbigratia medietate totius ꝛ medietate reliqua medietate totiꝰ adhuc preter illas totaliter sunt alie ꝓportionales partes ꝛ similiter preter tres sunt alie ꝛ preter quatuor alie ꝛ sic in infinitum. Et si dicatur q̄ preter medietates duas totius non sunt alique alie partes nō incluse in eis. dicendus q̄ verum est sed ille due medietates nō sunt partes inuicē proportionales. Sed equales q̄ vere dicit iste doctor nō sequi infinite partes ꝓportionales sunt in magnitudine. igitur infinite partes sunt i magnitudine patet esse falsuz ex premissis. Ad rationē autem quā assignat videlz q̄ arguitur, vt dicit ab inferiori ad superius cū distributiōe. dico primo q̄ falsuz est vbi li infinite teneatur cathegorematice sicut in propositō nam sic sumptus ille terminus non distribuit aliquē terminuz cum sit pure cathegorema ꝛ istud sufficit p

argumento. Secūdo dico q̄ si li infinite teneatur sincathegorematice adhuc ꝓsequētia nō est bona. ratio est q̄ q̄ꝫuis ab inferiori distributo ad superius distributuz nō sit semp bona ꝓsequentia. tamē ab inferiori nō distributo ad superius non distributuz esto q̄ ipsa precedat signuz distributiuū ꝛ sint ꝓpositiones vlēs est semper cō sequentia bona. verbigratia. sequitur necessario quotcūq̄ hominibus herbe sunt plures. igitur quotcūq̄ hominibus corpora sunt plura. ꝛ cuz corpora est superius ad herbe. Sed non sequitur igitur quotcūq̄ corporibus herbe sunt plures. ꝛ est ratio que tacta est. ¶In proposito autez cum dicitur infinite partes ꝓportionales sunt i magnitudine q̄ si li infinite teneatur sincathegorematice equiualet isti quotcūq̄ finitis ptibus ꝓportionalibus magnitudinis ptes magnitudinis ꝓportionales sunt plures. Et li ptes magnitudinis ꝛc. nō distribuit sed tantūmō li finitis ptibus ꝓportionalibus magnitudinis ideo bene sequitur igitur quotcūq̄ finitis ptibus ꝓportionalibus magnitudinis ptes magnitudinis sunt plures lz nō sequatur. igitur quotcūq̄ ptibus ꝓportionalibꝰ ptes ꝓportionales sunt plures q̄n infinitis ptibus ꝓportionalibus seu multitudine totali ptium ꝓportionaliū nō sunt in magnitudine plures partes ꝓportionales. Et hoc patet q̄ ēt sequt̄ infinite ptes ꝓportiōales sūt i magnitudine. igitur infinite ptes sunt in magnitudine. ꝑma tamē solutio mihi plus placet. Ad. 9. nego ꝓsequentiaz. Ad probationē dico q̄ maiꝛ illa non est vera nisi talia infinita addita sint infinita equalia vel includentia infinita equalia seu infinita quoruz quodlibet sit equale cuilibet nō sic autē est in proposito vt patet. Ad. 10. dicendus q̄ infinitas partes eiusdez quantitatis esse in alia magnitudine potest itelligi multipliciter vno modo q̄ sint eiusdez quantitatis nō secūdū omnem dimensionē sed secūdū vnā vl̄ duas tantū. alio modo secūdū omnez dimensionē ꝛ hoc dupliciter vno modo q̄ ille ptes inuicem ptialiter se includant. alio modo q̄ nullatenus se includant sed quelibet sit extra quālibet totaliter. ¶Primo modo infinite ptes eiusdez quātitatis sunt in magnitudine. nā data magnitudine cuius longitudo sit. 10. palmoruz. latitudo vero quatuor ꝛ pfunditas quatuor si in ea sumātur ptes proportionales infinite secūdū longitudinē quelibet illaruz erit in duabus dimēsionibus. s. latitudine ꝛ pfunditate magnitudinis totaliꝰ quattuor palmoꝝ. ꝛ sic omnes secūdū duas dimensiones erunt equales secūduz longitudinē vero non. sed prima erit. 5. palmoꝝ. secunda duoruz ꝛ dimidij ꝛ sic deinceps quelibet erit minor ꝓportionabiliꝛ. Secūdo etiaz modo in continuo super infinite ptes eiusdez quantitatis nā in magnitudine. verbigratia duoruz palmoruz quoruz primus sit. a. secūdus sit. b. sunt infiniti palmi se ptialiꝛ includentes. verbigratia. a. ē minus. Itez a medio. a. vsq̄ ad mediuz. b. est alꝰ

ꝛ fit.c. Item · a. medietate medietatis · c · que est inter. a. ꝛ · b · vsq; ad medium secũde medietatis. b. est alius. ꝛ fit · d. ꝛ sic incipiendo a medio illius partis. d. que est ãte · b · ꝛ semper a medio residui cuiuslib; palmi ante. b. habebit̃ ali⁹ palmus nec est status ad aliquẽ vltimũ cum illud residuum sit sine fine taliter diuisibile · Sed tertio modo esse infinitas partes eiusdem quantitatis potest dupliciter intelligi secundum duplicem acceptionem huius termini infinitum, quoniam si sumatur cathegorematice non est concedendum ꝙ sint infinite quoniam necessario sequeretur quoniam magnitudo illa esset actu extensiue infinita. Si vero sumatur sincathegorematice potest dupliciter sensus esse huius propositionis. infinite partes eiusdem quantitatis sunt in magnitudine vnus est ꝙ alicui certe ꝛ ō terminate quantitati. verbigratia pedali infinite sunt equales ꝛ iste sensus est falsus · alius est ꝙ quotcunq; partes sunt eq̃les alicui certe quãtitati adhuc plures sunt equales. verbigratia alicui quantitati · non tamen eidem cui; pauciores erant equales. verbigratia in magnitudine. 10. palmorum. sunt. 10. decime eiusdem quantitatis quelibet est equalis palmo. Item vigenti vigessime sunt eiusdem quantitatis · nam quelib; est equalis semipalmo · sed non quelibet vigesima est equalis palmo sicut decima. quelib; ẽ palmo equalis. ꝛ in hoc sensu concedendum ẽ ꝙ infinite partes eiusdem quantitatis sunt i q̃libet magnitudine. Et ideo forte secundum propietatem sermonis b̃ esset concedenda infinite partes eiusdem quantitatis sunt in magnitudine. ꝛ b̃ eẽt neganda eiusdem quantitatis infinite partes sunt in magnitudine pro eo ꝙ in secunda li eiusdem quantitatis supponit determinate ex virtute sermonis · ꝛ per consequens facit primum sensum qui est falsus. in prima autẽ pro eo ꝙ sequitur sincathegoremã illam dictõnem que habz virtutem confundẽdi supponit ꝙ fuse tantum. ꝛ ī̃ non causat quãtum ẽ ex vi sua illũ primũ sensum falsum · tunc ad formam rationis dicendum ꝙ in magnitudine sunt infinite partes eiusdem quantitatis primo modo ꝛ secundo qualitercunq; stet li infinite · nec tamẽ sequitur ꝙ infertur. tertio etiam modo etiã sũt infinite sumpto li infinite sincathegorematice. ꝛ in ꝓo secundo sensu dicte propositionis dato. ꝛ ex hoc non sequitur ꝙ ifertur. sed nõ sunt ifinite cathegorematice. nec etiam sincathegorematice in primo sensu. Ad probatões dicendus ꝙ vtra q̃z procedit secundo sensu ꝛ neutra i p̃mo. vt satis p̃z. Ad. ii. p̃z responsio ex dictis i primo · d · 44 · q. vltima articulo p̃mo in responsione ad secũdam obiectõem. Ad. 12. concedo ꝙ nõ plẽs partes proportionales sunt in celo quaz i grano sinapis. sed vtiq; in celo sunt maiores nec hoc est absurdum. ymo verissimũ ꝛ clarissimum. nam clarum est ꝙ i celo nõ sũt plures medietates totius q̃ duę. nec plures q̃rte q̃ quattuor. ꝛ certe ita due medietates sunt i vno paruo corpore ꝛ quattuor etiam quarte. ꝛ vl'r i quacũq; proportiõe quot partes habz celum tot habz quodlib; paruum corpus · nec in hoc est differentia inter corpus paruum ꝛ magnum · sed differẽtia est ꝙ partes eiusdem proportiõis hicide non sunt eque magne · sed i maiori maiores ꝛ i minori minores. Tertia conclusio est ꝙ i nulla magnitudie est aliquid indiuisibile. scilicet itrinsecum · dico autem intrinsecum ne calumnyose istetur de anima itellectiua aut ãgelo quorum vtrũq; est idiuisibile ꝛ tñ in corpore. sed nec anima est i corpore vt aliqd ei intrinsecum sed vt forma i materia. nec etiam angelus est aliquid itrinsecum corpori · sed est i eo vt i loco secundum modum iferius explicãdum. de talibus igitur idiuisibilibus non loquor sed de qualib⁹ ymaginãtur ponẽtes idiuisibilia situalia vl' omnino idiuisibilia qualia vocãt pũcta vl' diuisibilia ꝑm vnam dimẽsionem tantuz qualia vocãt lineas vl' secũdum duas tãtum q̃lia vocãt superficies. quorum opinionem. q; plurimum vulgata est nõ oportet declarare. Sed contra eam probo conclusionem predictam · p̃mo igitur probo ꝙ i nulla magnitudine sit aliquod punctum · ꝛ quia idem de omnibus ẽ iudicium · sumo gratia exempli magnitudinẽ vnã que sit. a · ꝛ arguo sic. si in · a · est aliquod pũctũ aut vnum precise aut plura. si vnum precise · igitur pars aliqua ipsius · a · erit pẽitus absq; puncto. vtpote ea que distat ab eo · ꝛ ꝑ cõsequẽs aliqua est magnitudo absq; pũcto. igitur ꝛ quelib; est absq; pũcto. cum idem iudicium sit ō omnibus · ¶ Preterea nõ eẽt ratio in qua potius pteeẽt illud vnicum punctum. Si plura puncta sũt in · a. aut preter figla ꝛ quelib; ꝛ omnia simul' pũcta ipsius est aliqua entitas in. a · aut non · si nõ igitur. a · constat precise ex punctis · cuius oppositum demonstratum est in conclusione prima. si sic igitur in · a. est aliqua entitas que nec est punctum nec includit punctum. alioquin preter singula ꝛ omnia puncta daretur punctum · quod est impossibile. Cum igitur illa non sit punctum igitur est diuisibilis. ꝛ per consequens magnitudo aliqua carens pũctis ꝛ puncto. frustra igitur in. a. ponitur punctum. Confirmatur quia pono ꝙ deus sicut bene potest cum sit omnipotens ō struat omnia puncta · a. ꝛ precise ipsa tunc aut remanfit aliqua entitas que prius fuit entitas a · aut nulla omnino. si nulla igitur. a · ex punctis precise constabat. si aliqua cõstat ꝙ illa nõ est i diuisibilis · quia tunc essz punctũ. ꝛ per ꝯsequẽs aliquod pũctum destructum adhuc essz. vel nõ quodlib; punctum. a. est destructum · quod est contra positum. igitur est diuisibilis ꝛ carẽs similiter puncto propter eandem rationem · ꝛ sic vt prius habetur aliqua magnitudo carens puncto. Secundo pono ꝙ magnitudo · a · superponatur magnitudini · b. sibi equali · ꝛ deinde ꝙ ō⁹ conseruet omnia puncta. a · nullam aliaz en-

Tertia ꝯclusio

titatem.a.si qua est conseruando.7 similr nullū punctum in situ alio statuendo.casus iste cuilibet catholico 7 cōfitēti omnipotentiā dei debet videri possibilis hoc posito.quero aut illa ,puncta occupant totaz magnitudinez.b.sicut prius totam occupabat magnitudo.a.aut nō ,sed aliqua vel aliquē ptes.b.remanent vacue seu quibus nulle entitates que fuerunt.a.'superponūt Si detur primuz sequtur q punctum sit imediatuz puncto in ipsa magnitudine.b.7 ipsa sit constans ex punctis precise.7 similiter q.a.non, intra se vllam entitatē preter sua puncta continebat.Si secundū igitur illas partes prius occupabāt alique partes.a.que nec erant nec includebant puncta 7 per ꝫsequēs erāt magnitudines sine punctis q est propositum.Item sequitur q vel puncta plura sint in magnitudine.b.q̄s erāt in.a.q nō ꝙuenienter dicitur eo q essent equales magnitudines per casum.vel alique partes sūt in.b.carentes punctis.ex quo infertur propositum.tertio nulla experientia vel ratio cogit ponere talia puncta nec etiam auctoritas q̄s ,nō liceat refutare igitur talia esse nō est dicendum consequentia est euidens. probo antecedens 7 de experientia quidem q nulla habeatur de pūctis satis certum est quinimo difficiliū ne dicaz impossibile est illa ymaginari vl cogitare.auctoritas ēt nll'a ē autentica de hoc. Sed q nec rō cogat ōclaro quoniā si hoc argueret ex aliquo hoc vt apparet p̄ponentes talia puncta vel argueretur ex finitate magnitudinis vel ex eius cōtinuitate.i.ex eo q magnitudo est finita vel ex eo q continua vnde nō ponunt aliquod pūctuz vbi terminans vel continuas. Sed non ꝓpter primuz est ponendū punctum probo quia quero quomō intelligunt magnitudinē finiri puncto.aut enīz intelligūt sic q ex tali puncto magnitudo est certe mēsure 7 protēsionis atq̄s habens vltimā ptem sui terminate quantitatis ita q si punctum nō terminaret eaz ipsa non esset certe ,ptensionis nec haberet vltimaz partez sui quinimo vltra quālibet ptem tante quātitatis haberet aliam eiusdē quātitatis 7 essz infinita extensiue.aut nō intelligunt sic magnitudinē finiri puncto.sed forte aliquo alio modo. Sed nllus alius modus quo magnitudo dicat finita ē euidens nec necessario ponēdus ex aliquibus notis.igit nec per aliquem alium modū finitatis ponēdum est pūctum finies magnitudinē nō.n.loquor ꝺ de finitate perfectōis q nō ē ad ꝓpositum.nec ēt illam tribueret pūctuz magnitudini.qnymo magis augeret eius perfectionez igit nō ē necessarium ponere pūctum vt linea sit finita.ꝺ est ad primū itellectum.sed q nec illo modo sit necessarium probo qm̄ si sic.sequeret q si punctum eusmodi destrueret 7 magnitudo remaneret nullo alio puncto ei vice p̄mi addito vl creato.7 nll'a etiam magnitudine sibi no uiter addita.ipsa vtiq̄s essz infinita extēsiue seu protensa i infinitum.ꝙña pz.sz ꝙñs est falsum qm̄ nll'a magnitudo per solam oblationem alicuius a se fieret maior.non.n.est ymaginandum q punctum impediat magnitudinem vlterius protēdi q̄ eo nō impediēte ipsa funderet ptes suas per totum mūdum sicut id q obturat foramen dolij impedit vinum fundi extra dolium p partes domus.igit cāu illo posito non essz linea infinita sed finita. Ad istud respondet i verita Aliuc
te quidam doctor dicens q impossibile est punctuz destrui magnitudie remanēte.rō est vt dicit qm̄ q nō est nisi virtute alterius precise non pōt adnihilari nisi per adnihilatiōem illius p q est.vnde cum pūctus nō habeat esse nisi entitate linee nō adnihilatur nisi adnihilatione linee. Hec responsio nō vz.tum q: cum pūctum ꝑm istos sit res distincta a linea si habz esse entitate linee nō habz esse illa entitate nisi tanq̄s per causam vl intrinsecam vl extrinsecam.constat āt q istud falsum est quoniaz in nullo genere cāe linea est causa puncti.preterea esto q esset ,cuz nihil prohibeat q̄libz cām diuina virtute posse esse sine cāto poterit dei virtute magnitudo existere sine puncto.tum q: maior assumpta.s.q ñ habz esse nisi virtute alterius ꝛc.falsa ē prorsus nam sic sequeretur q nll'a creatura possz adnihilari nisi per adnihilationem dei. Sic ergo pz q non propterea vt magnitudo sit finita est necessarium punctum.Qō vero nō sit necessariuz adhuc q magnitudo sit continua probatur faciliter quoniam non minus est possibile 7 cognitu facile vnam partem magnitudinis cum alia continuari.7 vnam per se constituere magnitudinem q̄s punctum ipsum cū aliqua vl aliquib' partibus magnitudinis 7 tamen non ponūt pūctum facē cum partibus magnitudinum per se vnum alio pūcto mediante.igitur eque facilit. ymo amplius mlto vna pars cum alia cum sint eiusdem rationis poterunt per se vnum constituere. ¶Preterea cum due aque prius discrete continuātur ad iuicem'si cōtinuātur mediante pūcto quero i quo est subiectiue illud punctum aut eiz est i aliquo idiuisibili materie vni' aque illarum tantum aut tam i vno idiuisibili vnius q̄s i vno alio alterius.aut i aliquo idiuisibili materie comūi ambabus nouiter generato nō potest dici primum.quia nō est potior ratio ꝑ vna parte q̄s prio alia.nec secūdum. quia tūc haberet duo subiecta eque prima.quod nō videtur possibile naturalr. Et per ista duo ,etiam concluditur q nō fit in alia parte diuisibili alterius vl partibus vtriusq̄.nec etiam in aliquo accidēte diuisibili q ēt ex alijs causis est magis impossibile.vt puto satis patere attendēti. 7 satis per illos puncta improbantes sufficienter monstratum. nec etiam potest dici q sit subiectiue i aliquo accidente indiuisibili quia etiam de illius subiecto par questio esset. ¶Relinquitur igitur q est in aliquo indiuisibili materie seu in aliqua indiuisibili materia comuni nouiter generata. Et vbi tunc est vox totius philosophie clamātis

materiam ingenerabilem esse ⁊ theologie tenē-
tis ipsam a solo deo posse p;oduci.⁊ nullā crea-
turam posse nisi p;esuppositа ea aliqd materia-
le p;oducere. ¶ Preterea cum aliqua p;ius cō
tinua diuiditur punctum p;inuans vl' remanet
vl' co;;umpitur non remanet.quia non in vtra-
q3 parte nec in vna potius q3 in alia co;;umpit
igitur.sed tunc aut indiuisibile materie q; p;ius
eo info;mabatur remanet vl' co;;umpitur non
remanet q; nec per se seo;sum ab vtraq3 parte
vt certum est nec cum vna parte tantum cum
non sit p;o vna quā p;o altera potio; ratio.nec
cum vtraq3 cum non possit, naturaliter ,esse in
pluribus distantibus sitibus.igitur co;;umpitur
⁊ nōne etiam pbīe vo; est materiaz non esse na
turaliter co;;uptibilez.⁊ certe multomagis cla-
maret nō esse anihilabilem. quod in p;oposito
tamen sequeretur . deinde hanc eandem con-
clusionem p;obo p;incipaliter rationibus phisi-
cis ⁊ fundatis super demonstrationibus ⁊ intē-
tione philosophi. Ipse nāq3 .6.phisico;uz iurta
finem p;obat nullum indiuisibile posse moueri
p;opterea quia nihil potest moueri per spacium
maius se nisi p;ius moueatur per equale . ⁊ per
consequens si indiuisibile moueretur p;ius mo
ueretur per equale sibi q̄ per maius ⁊ er b̄ infe
rendo.Quare iquit pb̄s erit linea ex punctis. ⁊
p;bat p;sequentiam.d. semper enim motuz per
equale omnem lineam mensurabit. tunc simil'
arguo.Si est aliquod indiuisibile magnitudinis
sequitur q; illa mota super aliam magnitudinē
ipsum etiam mouebitur.⁊ continue motuz per
equale sibi mensurabit totam magnitudinem il
lam . igitur illa est ex punctis composita.conse-
quens reputat philosophus impossibile.⁊ ita eti
am p;obatur in p;ima conclusione sup;a. p;ima
consequentia nota est.quoniam non potest mo
ueri magnitudo suo puncto siue continuāte si-
ue terminānte.siquidem tale habet non moto.
⁊ si continue mouebitur continue erit in situ si-
bi equali.sicut ⁊ cetera mota.⁊ sic semper mo-
tum per equale transibit magnitudinem ⁊ men
surabit illam. Secunda vero consequentia
patet p pb̄z ⁊ satis per rōnē si quis attēdat. sed
huic rationi dicitur q; non valet q̄uis valeat il-
la pb̄i. ꝓpterea quia philosophus p;obat indi-
uisibile non posse moueri per se quoniam si sic
moueretur tunc semper moueretur per equale
⁊ de equali ad equale.⁊ sic opo;teret totam il-
lam magnitudinem' ex equalibus illi constitui.
si non sic est si moueatur tantum per accidens
p;opter q; ratio ista non p;obat indiuisibile non
esse in magnitudine .nec etiam non posse con-
tinue moueri ad motum illius.hec rep̄sio pe-
nitus nulla est.nam pari facilitate pot;it nega
ri illud inconueniens sequi si indiuisibile mou e
atur per se sicut ipsa negat sequi si moueat per
accidens .quod patet quia nihil assumitur in ꝓ
batione illa q; non eque verificetur de moto p
accidens ⁊ de moto per se.nam constat q; indi
uisibile motum per accidens non mouetur per
maius quin p;ius moueatur per equale.⁊ sic ēt
continue motum mensurat magnitudinem per
equalia sibi sicut si esset separatum ⁊ mouere-
tur super illa per se q̄ equaliter de vtroq3 illō
ip̄m concluditur. Amplius b̄ idem patet sic.
q; constat q; nō er alio arguitur magnitudinez
componi ex idiuisibilibus si idiuisibile moueat
per se super illa nisi q; idiuisibile sit motum cō-
mensurando se illi semper p equalia sibi totam
perficit ⁊ mēsurat .illa āt equalia indiuisibili mo
to nō habz ab illo sed p;ehabz in seipsa .sed cō
stat q; idifferēter ip̄a habz huiusmodi idiuisi-
bilia si idiuisibile moueat super ea p accidens
sicut si per se ⁊ equal' vtroq3 modo p idiuisibi
le mēsuraretur.vnde er hoc formo talem rōem
si aliqua magnitudo tota mēsuraretur p indiui
sibile si moueret super illa per seipsa essz com-
posita ex idiuisibilibus b̄ ꝓceditur . sz si aliqua
magnitudo mensuraretur per indiuisibile mo-
tuz per accidēs ipsa mēsuraret tota per idiuisi-
bile si per se moueret sup ea.igitur si aliq̄ ma-
gnitudo mēsuratur tota per indiuisibile motuz
per accidēs ipsa ē ex indiuisibilibus ꝓstituta .p̄-
terea q; dcā responsio nō sit nisi fuga verbalis.
pz ex alio qm̄ nō minus arguit magnitudinem
cōponi ex partibus alicuius determinate quan-
titatis equalib' alicui quāto vl' parti quantita-
tis mote per accidens q̄ ex equalib' ei q; moue
tur per se.verbigratia.si sit magnitudo.10'.cubi
to;um.⁊ sup ea moueat co;p' bicubitale.ꝓstat
q; nec cubitus q est medietas hui' co;po;is nec
semicubitus qui ē quarta eius moue't per se sed
p accidens ad motū totius.⁊ tñ q; illa magnitu
do mēsuratur tota p cubitū ⁊ semicubituz sicut
⁊ p cubitum.iccirco sicut dicimus ipam compo
ni ex.10.cubitis.sic ēt dicimus illam compōi ex
20.cubitis.⁊.40.semicubitis.sic igitur erit i p
posito si mensuretur per indiuisibile motuz per
accidens non minus q̄ si mensuraretur per indi
uisibile motum per se. ¶ Preterea ad conclu-
sionem si essent talia indiuisibilia in quolibz co;
po;e continue moto local' esz aliquod indiuisi
bile ꝑm q; ip̄m esz p;imo mutatum . ꝓsequens
est exp;esse ⁊ ex intētione pb̄i rep;obatuz. 6.phi
sico;um.ꝓsequentia pz quoniam idiuisibile ter
minatiuū co;po;is moti.⁊ illud ꝑm q; ipsuz mo
tum erit p;imo motum.p̄terea idem sequit' ex
parte spacij sup q; mouetur.quod ēt rep;obatū
ibidē ē.pz ꝓna.nā positis duab' magnitudinib'
bipedalib' ꝓtiguis ꝑm ymagiatōem p̄dictā de i
diuisibilib' iste hēbūt diuersa vltia sua idiuisibi
lia q̄uis sil' tūc accipiat aliō co;p' bipedale ⁊ su
perponat' vni illaz sic q; vltia hui' co;po;is sint
suppositа vltimis il' magnitudis ⁊ moueat' dn
de sup aliā ꝓtiguā magnitudinē.⁊ tūc pz q; erit
daf' p;imū acqsitū ex magnitudie illa.⁊ p ꝓnz bz
q; l' ad q; motū illō ē p;° motū vz indisibile t mi
nās magnitudiez illā sup q̄ moue't. nec p̄t dici
q; pb̄s n̄ itēdit negaf' simpl': p;imū acqsitū er spa

cio sed tantūmō p̄imuz acquisitū p̄r motum. illud aūt indiuisibile nō acq̄ritur per motū. ℔ inquā nō vz qm̄ ipse intendit vlr negare p̄imum acquisituz q̄ patet q: statim post er ℔ conclusō tanq̄ er p̄ncipio ꝓcludit vlterius q̄ ante quodlibet mutatū cē p̄recedit moueri q̄ nō eēt verū. Si esset p̄imuz ad qō mobile eēt muratuz. sic igitur dico q̄ nulla entitas extra animā ē i magnitudine simplr indiuisibilis qualez existimāt punctum nec aliqua indiuisibilis tātū ꝑm vnaz dimēsiōem. qualez dicūt esse lineaz nec aliqua diuisibilis tm̄ ꝑm duas qualem opinātur esse supficiem que duo vltima possent per easdem rationes illas applicando ꝓbari per quas p:obatuz est p̄imū huius intētōis vt puto indubitāter fuit ꝑbs sicut er rationibus sup:a inductis vltimo euidēter apparet. hoc etiā exp:esse dicit in lib:o suo de motibus aialiuz. vnde in illa pte dubitabit aūt aliqs rep:obans eos q̄ direrunt celum mouere a polis ꝓpter quādam virtutem exītem in eis adducit rationes ꝓtra hoc. p̄ima est q̄ poloꝝ vt capiūtur velut i diuisibilia quedā nulla est cēntia igitur in eis nulla virtus ad mouēdū alia q: vnus motus non est a duobus motoribus ⁊ hec sūt verba eius. Sed q̄ polos putant quādā virtutez habere nullā habentes magnitudinē sed exītes extrema ⁊ puncta non bñ supple putant ⁊ ꝓiungit p:obatōem q̄ nō bñ dicunt. cum hoc. n. q̄ est nullaz substantiā esse nullius taliū ⁊ moueri vnū motum a duobus i:possibile. polos autez duos faciunt. Jn eo autē q̄ dicit nullā substātiā eē nullius talium tangit rōnē p̄imaz que est ad ꝓpositum nostrum. in reliquis uero, verbis aliaz huius etiā intentōis exp:esse ē Aug. qui vt paulo ifra patebit vult q̄ in co:poze extra animā nullū oio est indiuisibile siue punctū siue linea vel supficies. Cōtra ꝓclusionē istā dubia plura sunt. p̄mo quidē qm̄ ipsa videtur disonare pene toti p̄bie geometrie atq̄ loyce. nam ꝑm quālibz p̄dictaruz ponēda sunt talia i diuisibilia. Et de loyca quidez patet in p̄dicamētis vbi p̄bs dicit q̄ ptes linee cōpulātur ad punctum ⁊ supficiei ad lineā ⁊ co:poris ad supficiez. Jn. 6. etiā p̄bz in p̄ncipio dicit q̄ contigua sunt quoꝝ vltima sunt simul. cōtinua vero quoꝝ vltimum est idē q̄ nullaten⁹ vera essent si nulla essent i diuisibilia. nam ꝓstat q̄ nulla i diuisibilia duoꝝ ꝓtiguoꝝ sunt simul sz vnuz extra aliud. Jtē geometra ponit huiusmōi indiuisibilia ⁊ diffinit illa. punctū quidem q̄ est cuius pars nō est lineā q̄ est longitudo sine latitudine. Superficiez vero dicit q̄ longitudinez ⁊ latitudinez tm̄ habet. Similiter dixit q̄ punctus qui in medio circuli est centrum dicitur ⁊ talez demonstrat in quolibet circulo posse inueniri euclides li. 3. ꝓpositōe p̄ma. Aug. quoq̄ i libro de quātitate aie talia indiuisibilia ponit q̄ si per totum. Secūdo si nulla esset supficies nullus esset co:poris locus. dicitur enim. 4. phi sicoꝝ q̄ locꝰ ē supficies co:poris cōtinentis. nec pōt dici q̄ co:pus ꝓtinens ē locus ⁊ nō aliquod eius indiuisibile q̄ sit supficies q: vt ibi dicitur locus est equalis locato. co:pus aūt ꝓtinentis et quelibet etiam pars eius diuisibilis ābiens locatum excedit locatum. Tertio aliqua co:pora tangunt se ⁊ constat q̄ non ꝑm p:ofunditatez aliox:um alioquin se mutuo penetrarent. igitur secūdū vltimas eo:um indiuisibiles tantuz supficies. Quarto supficies co:poris videtur q̄ ñ videtur esse p:ofunditas. igitur superficies aliud est a p:ofunditate añs patet sensu ⁊ ꝓsequentia tenet per p̄imum p̄ncipium. Confirmaē quoq̄ ꝓsequētia per pbm. 2°. de anima in illo. c. Qō aūt nō sint sensus p:eter. 5. vt dicit q̄ q: aliquo sensu cognoscim⁹ magnitudinē q° ñ cognoscimus colorē fit manifestū nobis q̄ aliud est magnitudo ⁊ aliud color sic in p:oposito. Quinto fortissime ℔ videē argui geometrice sic si nō est dare aliquod punctū segtur q̄ si co:pus spericz poneretur sup planū tangeret ipm ꝑm ali quid diuisibile ꝓsequēs est falsuz. ⁊ ꝓsequentia ꝓbatur q: certum est q̄ tāgeret ipm. Si vero nō ꝑm aliquid diuisibile igiē ꝑm aliqd indiuisibile ⁊ p ꝓsequēs eēt aliquod idiuisibile q̄ repugnat añti. Sexto arguit doctor qdā sic deus potest facere lineaz indiuisibilē ꝑm latum ⁊ similiter pūctū oio indiuisibile igiē ex talib⁹ conponiē ꝓtinuū ⁊ p ꝓsequēs talia sunt. ꝓña ꝓbaē q: vnū indiuisibile pōt deus alteri applicare in situ imediate ⁊ tm̄ distincto ⁊ tunc in superficie plana cui sic supponereē co:ñdent imediata in diuisibilia necessario igiē ⁊c. añs p:obatur quia tale quid esse nō apparet euidenter ꝓtradictiōnē includere. igitur posse tale facere non est negandum ab omni potentia dei. Septimo idem sic deus potest istā longitudinē quocūq̄z ōmōstrato facere eē sine latitudine q: potest facere ptes eius nō distare ꝑm latū. Similiter potest facere angeluz in mundo ⁊ tm̄ cū nō sit in diuersis locis. igitur aliquis situs ē i diuisibilis. Ultimo ad idē pōt argui sic si nō sit i p̄manentib⁹ aliquid simpliciter indiuisibile. igitur nec in successiuis ē aliqd i diuisibile simplr. verbigra istās sed ꝓñs est falsū q: tūc generatio substātie q̄ ñ ē terminus p se ꝓtineri motus eēt nihil vel saltē i nullo tanq̄ in mensura ⁊ sic nō esset in instanti. ℙ:eterea Aug. xi. ꝓfes. c. 16. exꝑsse ponit tale i diuisibile in tēpoze. vnde ait q̄ si quid itelligiē tēpus q̄ i nullas iā vel minutissimas ptes diuidi possit momentoꝝ id solum est q̄ p:esens dicatur ⁊c. Ecce q̄ vult q̄ ex tempoze est p:esens esse p:ius i diuisibile. hec sūt maiora dubia que occurrant ꝺ istā' ꝓclusionē. ℙ:o solutōibus p̄dictoꝝ p̄mitto q̄ hec noia linea superficies ⁊ co:pus dupliciter accipi possūt. vno mō vt significāt veras magnitudines exī aiam realr exītes. ⁊ sic eadē magnitudo ꝑm diuersas tm̄ rōes dr̄ linea supficies ⁊ co:pꝰ. linea qdē ingtū ē ꝑm vnā dimēsionē vel situalē dr̄iam exītēsa. Jnquantuz vero est exītēsa secūdū duas dicitur superficies.

Inquātū vero ẜm tres dr̄ corpus. ⁊ q: oīs magnitudo extra animā existens ē extensa ẜz vnaꝫ ẜm duas ⁊ ẜm tres ⁊ nulla est oīo que sit extēsa tantū ẜm vnam vel ẜm duas tantuꝫ vt ex dictis supra potest probari. ⁊ statim ex intentione Aug. confirmabitur iccirco omnis liea isto modo accepta est superficies ⁊ corpus. ⁊ eꝯ°. d̄ singl'is. Hoc modo accipit ph̄s predicta .5. methaf.sice.c. de quanto. vbi distiguēs species magnitudinis ait. Magnitudinis vero que quideꝫ ad vnū ꝯtinua longitudo. que autem ad duo latitudo. que autem ad tria profunditas. ⁊ subdit. Sed longitudo linea ⁊ latitudo superficies. ⁊ ꝓfunditas corpus. nō ꝙ per ista velit intelligi distinctas magnitudines reales. quarum vna sit solūmodo longitudo. alia latitudo tantum. sed distinctas rationes specificas propter quas ⁊ diuerse species dicuntur eē magnitudinis. vnde d̄ ratōe linee vl' magnitudinis iquātum est linea nō est aliud q̄ꝫ esse cōtinuam seu extēsam. vt expōit Com. in vnū. i. ẜm vnam dimēsionem. Et ex hoc dicūt auctores ꝙ linea est magnitudo i vnam dimensionem tm̄ extēsam. que quidem exclusio nō pōitur ad significādum ꝙ res illa q̄ est linea n̄ sit extēsa ẜm plēs dimēsiones q̄ꝫ vna Sed ꝙ i diffinitōe linee n̄ claudit̄ ꝙ sit extensa ẜm plēs. sed precise ꝙ sit extēsa ẜm vnam. cum h̄ tn̄ stat ꝙ res illa sit ẜm plēs extēsa huic cum silr̄ loquitur Auicēa. 5. methaf.sice sue. cum ait ꝙ equinitas n̄ est aliud nisi equinitas tātum. ipsa eim ex se nō est vnum nec mlt̄a nec existēs i his sensibus nec i anima per que verba cōstat ꝙ nisi omnino fatuus fuissꝫ ꝙ n̄ itēdebat dicer̄ ꝙ equinitas n̄ essꝫ realr̄ vna nec plēs. nec extra animam nec i anima. sed ꝙ nullū horum ponitur i diffinitōe ipsius. alio modo possunt accipi hec noīa vt significāt magnitudies fictas ⁊ ymaginarias seu ymagies magnitudinū quas apud se nō quideꝫ i virtute aliqua sensitiua sed i ipso itellectu aīa fingit. Et q̄uis in re extra n̄ sit latitudo nō ꝓfunda nec lōgitudo nō lata experitur tn̄ nos nobis effigere ⁊ cōtueri quādā latitudinem nō ituēdo profunditatē seu aliquaꝫ magnitudinē ꝓtensam i duas partes tātum. ⁊ similr̄ aliquā longitudineꝫ puram absqꝫ latitudine. ⁊ etiā aliquā ꝓfunditatē seu magnitudinē ⁊ tres situales differētias vel dimēsiōes extēsaꝫ ⁊ huiusmodi fictas magnitudines vocamus lineam supficieꝫ ⁊ corpus. hoc modo accipit Aug. in de quātitate aīe. c. 10. vbi discipulo sic ait. Euitare cogitare lōgitudinē que adhuc nullaꝫ latitudinē assumpserit. D. nihil tale possuꝫ. si. n. filū aranee i animo ꝯstituero quo nihil exilius solemus videre. occurrit mihi etiaꝫ inesse tn̄ ⁊ longitudo per se ⁊ latitudo ⁊ altitudo que qualescūqꝫ sint esse tn̄ negare nō possuꝫ. Aug. nō vsqueq̄ꝫ absurda ē responsio tua. Sꝫ certe cuꝫ ista tria eē in aranee filo intelligis discernis h̄ ⁊ qd inter se differant nosti. D. aut alr̄ potui vider̄ nihil horꝫ deesse huic filo. Et tunc concludit Aug. quo igitur intellectu h̄ discreuisti h̄ potes etiam seiūctis illis solaꝫ longitudineꝫ cogitare ne aliquod corpus voluas animo. nam q̄ocunqꝫ fuerit his omnibus non carebit. Incorporeum est enim ꝙ te intelligere cupio. nam sola longitudo non nisi intelligi animo potest in corpore inueniri n̄ potest. ⁊ subdit hanc igitur longitudineꝫ meraꝫ simplicem si etiā placet lineam vocemus. h̄. n. nomine a multis doctis appellari solet. Ex his habemus duo ad propositūꝫ nostruꝫ. vnuꝫ est ꝙ in ipso corpore nō est aliqua res que sit longitudo tantum. sed mera longitudo vtiqꝫ est i corporea ⁊ in animo solum aliud est ꝙ ista longitudo incorporea ⁊ existens alio a doctis consueuit vocari linea. ⁊ ita vult a se vocari. Et sicut de longitudine dicit ita in sequētibus d̄ cit de latitudine ⁊ puncto. vnde ⁊ multis quamuꝫ ad hanc materiaꝫ ꝑtractatis ꝯcludendo principale propositūꝫ. Dic queso te ait. nūqd nam vera linea est que per longū secari potest aut verum signum. i. punctum ꝙ vllo modo secari potest. aut vera latitudo que cum erecta est vt dicimus sectōem per longum deorsum versus ad mittat. D. nihil minus supple veruꝫ ē quodlibꝫ istorum. Aug. vnquā ne igitur oculis istis corporeis vl' tale pūctū vl' talē lineā vl' talem latitudineꝫ vidisti. D. omnino nunquā. non enim sunt ista corporea ⁊ mor. ex istis concludit Aug. atqui si corporea corporeis oculis mira quedam reruꝫ cognatione cernūtur. oportet animuꝫ quo videmus illa incorporalia corporeuꝫ corpusue nō eē

Item .7. super geñ. ad litterā. c. 17. de paruis. dicit ꝙ si anima esset corporea. nullo modo nosse posset tales lineas que per longum secari nequeunt quales in corpore non posse inueniri nihilominus nouit. Ex his verbis ⁊ medio ad principaliter intentam cōclusioneꝫ eius que est ꝙ anima non est corporea. apparet ꝙ ẜm Aug. nulla est incorporea mere linea vel longitudo aut superficies nec aliqua huiusmodi videri potest oculo corporali sed mente cuius oppositūꝫ etiam dicunt saltem de superficie qui extra animam talia indiuisibilia ponunt.

His premissis respondeo ad obiecta ⁊ pro duobus primis sciendum ꝙ sicut patet ex diuersis partibus philosophie Aristo. Quedam opp. famosa fuit tēporibus Aristo. que huius idiuisibilia posuit nō soluꝫ in anima. verum etiā extra animam ⁊ ex eis dicebant componi magnitudinē. quaꝫ opp. ⁊ multi hodie sequūtur quo ad vtrunqꝫ dictū. ⁊ multi quo ad primum tantum. s. qui ponunt indiuisibilia huiusmōi extra aiam in ipsa magnitudine ⁊ tamen negant magnitudinem componi ex ipsis huius opp. non fuerunt Aug. vt ex dictis patet neqꝫ philosophus quinimo ẜm in plībus locis impugnauit. primum autem vꝫ pūcta eē extra animam. aliquando sub dubio posuit. sicut patet .8. metaphisice capitulo penultimo. vbi ait. Quoniam non quedam sine generatione ⁊ corruptione sunt ⁊ non sunt vt puncta

ſquidē ſunt.i.ſi puncta ſunt.aliqñ vero exp:eſſe negaunt·vt i libro de motibus aialiū ſicut ſup:a allegatuz eſt·nullibi tamē in p:op:ia forma er quiſite diſcuſſit ⁊ ideo ſicut moꝛis ſui fuit anteq̄s a p:opoſito materiā tractaſſet ⁊ vbi etiā nō p̄n cipaliter de illa agebatur loqui iuxta famoſio:ē opp.frequenter de punctis ⁊ lineis ⁊ ſuperficie bus ⁊ ꝓtinguis ⁊ ꝓtinuis locut⁹ eſt iuꝛ opp·illā famoſaz ⁊ nō ſecūdū ꝓp:iā·Inter que eſt illud q̄ allegatū eſt er p̄dicamentis q̄ manifeſte ap paret er eo q̄ ibidē dicit q̄ ptes loci ad eundez terminū copulanť ad quē ⁊ ptes co:pis.ſ.·loca ti vt exponit Boetius nec alr exponi poteſt.⁊ ꝓſtat q̄ illud dictū nō eſt ſm opp·ſuā ſed ſcōm eā que ponebat ſpaciuz intra latera cōtinentis eſſe locū quā pb̄s er intentōe rep:obat.4.pb̄z.

Ad illō ēt de ꝓtinuis ⁊ ꝓtiguis dicēdū ſilr q̄ ſm illā opīn onē locutus eſt ⁊ ꝓpter cām ſup:a dictā.⁊ etiā qñ er talibus deſcriptōibus ab illis datis foꝛtiter arguebat ꝓtra eos p̄ncipale ꝓpo ſitū·ſ.q̄ magnitudo nō ꝓponereť er p̄ctis·vñ mor er diffinitōibus vel aſſumit q̄ puncta ñ ſūt ꝓtinua neq̄z ꝓtigua vt er b̄ vltra ōducat q̄ ipa ñ ꝓponūt magnitudinē.Ad illō q̄ addiť ō geo metra dicendū q̄ ipſe nō ponit talia indiuiſibi lia realia extra aīam ſed tantū ficta in anima ⁊ illa diffinit modis p̄dictis·⁊ ſimiliter Aug·vt añ oſtenſum eſt per eūdē.Cauſa autez eſt quoniā magnitudinū ō q̄bus ꝓſiderat Geometra q̄ſus quelibet ſit longa lata ⁊ p̄funda.q̄ tñ quedaz ſunt paſſiones magnitudinis inquātū eſt longa quedā alie inquātū ē lata ⁊ quedā inquātū eſt p̄funda volens de oībus huiuſmodi diſtinctaz noticiā tradere vt facilius capiať fingit puram longitudinē vt ea que demōſtrat de illa intelli ganť ꝓuenire magnitudini vt eſt longa vel lon gitudo ſilr fingit latitudinē vt q̄ de illa dicit itel ligan̄ eē de magnitudine vt lata eſt fingit quo q̄z p̄ncta·Sz nō vt p illa velit itelligi.rē aliquā extra aīaz indiuiſibilē.Sz vt vbi fingit eſſe punctū itelligať negari oīs magnitudo.verbigr̄a cū dicit aliquas lineas i p̄ncto cōcurrere·nō itelligit q̄ inter eas iteruenit aliqđ indiuiſibile ſz q̄ nullū ſpaciū itercipitur iter eas ⁊ cuz ab aliquo p̄ncto dicit lineaz trahi ant ad aliqđ terminari nō aliud itelligit q̄s q̄ ipſa nō vlterius p̄ēditur ⁊ ſimiliter de alijs in q̄bus vtiť p̄ctis.Cētruz etiā indiuiſibile nō pōit niſi fictū ⁊ ymaginariuz per q̄ nō vult itelligi aliqđ reale indiuiſibile ad q̄ ꝓcurrāt linee a circōferentia, ducte ſz tm̄ mō q̄ ipſe nullo manēte ſpacio ꝓcurrūt.Et q̄ do cet iuenire cētruz in circulo nō ē docere iuenire aliquā rē indiuiſibilez extra·ſz potius vnde ſit equalis diſtantia vndiq̄z ad circōferētiā.⁊ p cer to ad nullā veritatē geometricā neceſſaria ſunt aliqua indiuiſibilia ſeu p̄ncta extra animā ſicut bene patet cuilibet in illa ſcia iſtructo·vtitur tñ talibus fictōibus vt per eiuſmodi veritas quam demōſtrare itendit facilius capiať. Ad ſcōm dicendū q̄ nō ideo dicit locus ſupficies vel, vl timū ꝓtinentis q̄ aliqua latitudo carēs p:ofū ditate ſit loc⁹ſed q̄ ipſuz co:pus ꝓtinens nō eſt locus vt ꝓfundū eſt ſed inquātū ē latū ⁊ q̄ vt ſic nō excedit cōtentū neq̄z ab eo excediť ıō dr ei equalis. Ad tertiū dicendū q̄ co:pora ſe tā gere ſm ꝓfunditates poteſt itelligi dupl̄r vno modo vt ſit ſenſus q̄ ipſa vel alique ptes ip̄oꝛ ſint i eodē loco p̄mo ⁊ tūc bene ſegtur q̄ ſe pe netrent ⁊ tūc ꝓcedo añs ⁊ nego ꝓſequētiā·alio modo vt ſit ſenſus q̄ inter eoꝛ ꝓfunditates ſeu iter ꝓfunditates q̄ ſunt ipſa vel eoꝛ ptes.nulle autem alie ſunt cogitāde.nulluz eſt mediuz ſ̄z ſituz ⁊ ſic falſuz ē añs. Ad quartū dico q̄ du pler p̄t eē ſenſus añtis vnus eſt q̄ aliqua res q̄ eſt lata ⁊ nō p:ofunda videť·⁊ iſte ſenſus ē fal ſus ſm Aug.vt ſup:a p̄z ⁊ ſm veritatē alius eſt q̄ co:pus ip̄m videť ſm q̄ eſt latū ⁊ nō ſm q̄ eſt ꝓfundū·i.viſione qua mediante cognoſciť q̄ ip̄m eſt latū ⁊ nō cognoſciť ip̄m eſſe p:ofun dū ⁊ in hoc ſenſu ꝓtingit añs eſſe ver.ſed er b̄ nō ſegtur q̄ alia res ſit ſupficies alia p:ofundi tas. Ad quintū ō tactu ſperici ⁊ plani dir:ūt aliqui q̄ loquēdo ō ſpera ⁊ pleno er̄ītibus rea liter extra aīam ⁊ de tactu reali añs eſt falſum quinimo ſi talia ponerētur tangerent ſe p:imo ſup aliquod indiuiſibile.Si vero loquamur de talibus vt habent eē ymaginatū·tactus eoꝛum ymaginarius eſt ſuper puncto ⁊ hec rñſio vide tur initi dicto Coñ·p̄mo celi comento·xz.Sz ipſa ſtare non poteſt eo q̄ ꝓcedit ip̄oſſibile.naz ad iliud q̄ ꝓcedit ſegtur q̄ anguli trianguli va lent plus duobus rectis ⁊ q̄ pars ſit equalis to ti quoꝝ vtrunq̄z eſt ip̄oſſibile ꝓñam declaro. Sit.n.circulus.z·cuius centrū ſit·d.⁊ ſit linea recta ꝓtingens ip̄m.k·m· Si igitur hāc tangit circulus ſm aliquā ſui ptem q̄ſtacūq̄z ſit illa oꝛ q̄ ipſa ſit recta·Impoſſibile.n·eſt aliqđ rectuz ſm ſe totū tāgere aliquod nō rectū vt notū eſt ſit igitur ps illa circuli ſm q̄s p:imo eſt tactus a.b.ducam ergo.a.d.centro lineā rectaz ad.a. ⁊ iterum aliā·a·d.ad.b·que vtiq̄z per diffinitō nem circuli erūt equales·igitur per q̄ntā p:imi Euclidis anguli ſuper baſi huius trianguli que eſt linea.a·b.ſunt equales deinde diuidā.a.b· lineam in duo media in puncto·c.per decimaz p̄mi.⁊ tunc.a.c.ducam aliā rectā ad.d.fientq̄z duo trianguli.videlicet·a·c.d.⁊.b.c.d.Et quia linea.c.d·erit a centro ad circōferentiā eiuſdez circuli cum reliquis duabus ideoꝝ vtriq̄z earum eſt equalis ⁊ per conſequens cuiuſlibet illoꝝum triangulorum anguli ſuper baſi ſua ſunt inter ſe equales.Eſt igitur angulus.c.b.d·equalis an gulo.b·c.d.Et angulus.a·c.d.equalis angulo c·a·d.q: ⁊ angulus.c.a.d·equalis erat angu lo.c·b.d·⁊ que eidem ſunt equalia inter ſe ſūt equalia·igitur angulus·a.c.d.equalis eſt angu lo.c·b.d.⁊ eadem ratiōe angulus ·c.b.d.equa lis ē angulo.c.a·d.er quo vltra ſeq̄ť q̄ angul⁹ c.b.d.equalis ē angulo.a·c.d·igiť ambo ſūt re cti cū ſunt er duabus ptibus eiuſdē linee vt p̄z p

diffinitõem rectoꝝ angulorꝝ. Ex his antez sequi tur ꝙ cuiuslibz illorum triangulorꝝ ãguli q sunt super basi ꝛ sunt equales valeãt duos rectos. ꝙnimo vterqz sit rectus. ꝛ cũ i quolibz adhuc sit tertius ãgulus circa cẽtrum cuiuslibz illorum triangulorꝝ tres anguli simul tantum valẽt plus duobus rectis quãtum est ãgulus circa cẽtrum ꝛ b ẽ primum ꝙ erat inferendum. Secũdũ ãt pz ex dictis. nam angulus.a.c.d. est extrinsecus b.c.d.ꝛ per ꝙsequens vz duos intrisecos sibi oppositos.s.angulum.c.b.d.ꝛ angulum.b.c.d. p ȝz p. Sed angulo.a.c.d. vt ꝓbatũ est. ẽ equalis angulus. c.b.d. igitur.angulus.c.b.d.vz se ipsum ꝛ ãgulum.b.c.d.igit̃ ps vz totum.ꝛ ẽ ei equalis. Eodẽ modo põt ꝓbari ꝺ angulo.b.c.d.ꝛ triangulo.a.c.d.ꝛ pz ꝙña quo ad secũdũ iferendũ. ꝟPreterea ad eãdem concessionẽ sequ tur ꝙ tota circõferenda circuli sit vna linea recta.ꝛ per ꝙñs ꝙ vna linea sit recta ꝛ curua sit̃. qꝺ implicat contradictõem. ꝙña pz q: illa pars circuli ꝑm q̃ primo est contactus totam tangit ptem plani q̃ vtqz est recta.ꝛ per ꝙsequens tota coaptatur illi ꝛ extrema eius tãgunt extrema recti.ꝛ mediũ eius mediũ recti.ac per hoc eius mediũ non erit sua extrema. igit̃ ipsa est recta p diffinitõem linee recte. Cum aũt rectũ illud ꝑm illã eandem partẽ possit successiue tangere totum circulũ. sequit̃ ꝙ tota circõferentia circuli sit composita ex rectis lineis precise. ꝛ cum ille nullum angulum constituant alias non oẽs linee ducte a centro ad circõferentiam essent eq̃les. nam maiores essent que ducerent̃ ad angulos. sequit̃ ꝙ illa totalis circõferentia sit vna linea recta. qꝺ est ꝓpositum alr aliquando responsum ẽ. s. negando corpus sphericũ eẽ in nã. quꝫ rñsio non nisi fuga ẽ. qn ꝛ dato ꝙ ita essz nõ ẽ tamen impossibile aliqꝺ tale esse ꝛ applicari plano. ꝛ tunc remanet argu. preterea b̃ est ꝺ pbm ꝺo celi. vbi ꝓbat a ꝓposito celum eẽ corpus sphericum. Dico igitur ad argumentum ꝙ in duplici sensu põt dici ꝙ alia se tangant. vnus sensus est quo intelligat̃ ꝙ inter illa nullũ ẽ mediũ. ꝛ sic dico ꝙ sphericum superpositũ plano nõ tãgit ipm. nec ex. ꝛ ẽ rõ qm̃ eis sic dispositis adhuc inter totam vnã medietatẽ sperici. ꝛ medietatem oppositam plani est medium. vt pz. ꝛ silr inter aliam medietatem spici ꝛ sibi oppositam aliam medietatẽ plani ẽ mediũ. ac per hoc nihil oio ẽ sperici ex vna parte ꝙ sit immediatum alicui ipsius plani ex alia. Alius sẽsus est quo intelligatur illa sic eẽ ꝓpinqua ꝙ illa saluis ꝓprijs figuris non possunt eẽ ꝓpiquiora nec vnum versus aliud vlterius protendi. ꝛ sic posito cãu spericum potest dici tangere planum. ꝛ si tunc queratur ẽt in hoc sensu vtrũ tangat ipm ꝑm aliquid diuisibile sui ꝑmo. vel ꝑm aliquid indiuisibile. dicẽdum ꝙ neutro modo nõ quidem ꝑm aliquid indiuisibile. q: nullũ est in eo. nec ꝑm aliqꝺ diuisibile. q: nulla pars diuisibilis ẽ eius cuius quelibz ps ꝙ tẽdat̃ vsqz ad planũ. Et per idẽ pz ꝙ nec ꝑm se totã ꝑmo tangit ipm. b̃ tñ nõ obstãte in infinitis suis ptibus tãgit planũ videlz sua medietate ꝛ medietate sue medietatis ꝛ sic i infinitũ diuidẽdo spẽrã a sũmo in infimũ versus planũ. qm̃ in infinite tales ptes protendũtur vsqz ad planũ. Et est simile huic ꝛ de duobus planis se tangentibus. verbigratia. a.b. nã secũdũ vnũ modũ diuidendus in infinitis suis ptibus se ꝙtingunt vt pote icipiendo diuisiones ab extremo ꝓpinquo ꝛ procedendo ad aliud secũdũ ptes ꝓportionales vt puta ꝙ medietas.a. ꝙtingens.k. sit.a.b.ꝛ alia pars sit medietas medietatis ꝙ est.b.ꝛ sic deinceps nulla tñ harꝝ primo ꝙtingit.k. vel aliquid eius. q: nullius quelibet pars ꝓtenditur vsqz ad ipsum ꝙnimo cuiuslibet infinite ptes non peruenunt ad eum sicut patet diuidẽdo p trãsuersus nã medietas ꝓia ipsius.a. icipiẽdo ab extremo alio que ẽ.c.e. nõ ꝙtingit.k. nec aliqꝺ eius. Itez nec medietas scõe medietatis vt pote.e.f. Itez nec.f.g.ꝛ sic semp procedẽdo versus.a. Sz tunc qꝺ dicet̃ ad pbm ꝙ dicit primo ꝺ alia ꝙ spera tãgit planũ ꝑm pũctũ. dicẽdũ ꝙ nõ itelligit ꝙ tãgat pz pũctũ quasi pũctũ sit aliqꝺ spe quo tãgat planũ vel ex. sed ẽ sensus ꝙ tãgit ꝑm pũctũ. i. pũctualr seu indiuisibilr ꝙ nõ ẽ aliud q̃ sic tangere planũ ꝙ nec ipz sphericũ nec aliqua ps ei ꝑm q̃cunqz dimẽsionẽ sumat̃. sz qꝺlibz sui tãgat planũ nec ex planũ aliqua ps ei pz qꝺlibet sui contigit sphicũ. cuius oppositũ accidit i plãis mutuo se tangẽtibus. ꝛ iõ nõ pũctualr dicunt̃ se tangere. ꝛ hoc totũ nõ ẽ aliud q̃ tangere se ꝺo modo ꝛ nõ primo. Ad.6. quicquid sit de antecedẽte nego primã ꝙsequentiã. ad ꝓbatõez dico ꝙ nõ essz ipossibile vnũ diuisibile applicari alteri i superficie plana i situ imediato ꝛ distincto vt dicit si de situ idiuisibili intelligat̃ qm̃ in tali superficie null ẽ eiusdẽ modi situs. Et preterea si aligs eẽt vel illa indiuisibilia essent i eodem situ primo vel in sitibus distinctis ꝛ mediatis sicut nunc de fcõ dicerem de duobus angelis q non pñt eẽ i eodẽ loco idiuisibili nec i diuersis i diuisibilib imediatis. Ad.7. eodẽ mõ dico ꝙ posito ꝙ deus faceret alicuius corporis partes ꝑm nullã dimensionẽ distare nõ tñ essz possibile ipm eẽ in aliquo idiuisibili situ seu punctali sz vel in nullo essz alr aliquo diuisibili ꝛ parti b ei simul. iõ pz ꝙ ꝙña tã quo ad corpus q̃ quo ad ãgelũ nulla ẽ q: ñ sequit̃ ñ ẽ simlr i plr bus locis. igit̃ ẽ i aliquo loco idiuisibili. nisi adreꝛ ad añs. ꝛ ẽ i aliquo loco. sz tunc añs ẽ ipossibile. Ad vltimũ ꝓcedo nullũ eẽ idiuisibile successiuũ ad itellectũ ar. ꝛ ꝙ generatõ ñ dr eẽ i istãti ad illũ itellectũ sz ad illũ q dict ẽ i pñti. q. vl pz familiariorẽ sensũ eẽ i istãti. q: ꝙ gnãtur totũ sil gnãtur ꝛ ñ ps añ ptẽ. si tñ ad mẽsurã reducẽdũ sit. dic vt ibi dcm ẽ. Qꝺ vero addit̃ ex Aug. ne obuiat. naz Aug. talia successiua extra aiam nõ ponit nec diuisibilia nec idiuisibilia. vt bñ pz in precedenti. q. Et dictum ꝙ inducitur

Scōs articulus.

nō probat oppositū cū sit mere ꝓdictionale. ⁊ ꝫ sufficiant de isto ꝑmo articulo. Secūdus articulus qui est de ꝑncipali quesito vt patet supponit angelū esse in loco de quo cōis ꝰ ꝓcordia ē apud theologicos doctores ⁊ sanctos. dicūt. n. omnes cōiter q angelus est in loco nō qdē dimensiue seu circōscriptiue iux moderniorē vsus vocabuli sed tantūmō diffinitiue vnde ,vgo de sacramētis li. ꝑ°. pte. ȝ. c. ij. dicit q ipsus creatus nō solum esse i loco. sed ⁊ localē ee fine dubitatōe pronūciemus. ⁊ subdit corpus q dimensiōem hz loco circōscribit qi ei ꝑm locum ꝑncipiū ⁊ mediuz ⁊ finis assignatur. Spiritus vero quoniā dimensionē nō capit sed diffinitōe sola terminat circōscriptōem qdem nō recipit loci. ⁊ tamē loco quodāmō ꝓcludit qm̄ cuz ꝫ alicubi ꝓesens sit totus alibi nō inuenit in qbus verbis habet ꝑdicta distinctio ⁊ ꝫ itellectus distinctionis. Sciendū tamē q circōscribi loco duplr accipi inuenit. s. cōiter ⁊ ꝓprie. ꝑmo modo idez ē q ꝓcludi ⁊ ꝓtineri a loco quod corpoꝛi ⁊ spiritui creato cōe est. alio modo idē est q coertēdi loco ita q totus sit in toto loco ⁊ pars in pte non autē totū in pte. ⁊ ꝫ corpoꝛeis rebus tm̄mō cōuenit. vndez magister li. ꝑ°. d. ȝ7. duobus i quit modis dicit in scriptura aliquid locale siue circōscriptibile ⁊ ecouerso. s. quia dimensiōem capiens lōgitudinis altitudinis ⁊ latitudinis distātiā facit in loco vt corpus. vel qꝛ ꝫ loco ,diffinitur ac determinat qm̄ cū sit alicubi nō vbiqz inuenitur q nō solū corpoꝛi sed etiā omni creato spiritui ꝓuenit. Jux hunc intellectū ait Dam̄. li. z. c. ȝ. per verbū dei creati sunt omnes angeli. ⁊ sequtur circōscriptibiles. Cū. n. sunt in celo nō sunt in terra ⁊ cū ad terrā a deo mittunt nō remanent i celo ⁊ infra. Intellectus vero erntes itellectualr locis sunt nō corpalr circōscripti. nō. n. corpalr ꝑm naturā figurātur neqz tres habent dimēsiones sed qꝛ intellectualr adsunt ⁊ opantur vbicūqz iussi fuerint. ⁊ qꝛ nō possunt seeū dū idē tēpus hic ⁊ illic ee ⁊ opari. Eandē sniam ponit li. ꝑ°. c. ij. ⁊. ij. Est ergo cōis snia q quilibz angelus est in loco ⁊ nō soluz ſz ⁊ ꝓprie localis est qō dicit ad dīaz spirit ꝰ increati. i. dei q vt ibi supra subdit. Aug. qm̄ omni loco ꝓesens ē nec tamen vllo in loco ꝓcludi aut circōscribi potest veraciter in oi loco ee dicit. nec tm̄ localis aliqm̄ vlla rōne appellat. Sed de mō eēndi angeluz in loco nō est plena ꝓsensio qm̄ quidam dicunt angelū nō ee in loco per suā substātiam sed tantūmō ꝑ opatiōem eius circa locū. ⁊ cōis rō istoꝛ est qm̄ per ꝫ aliqd est in loco q applicatur ei ꝑm ꝓtactuz sue q̄titatis vel dimēsiue vt corpus vel virtualis vt spiritus. ꝓtactus autē ille spūalis est ꝓcise ꝑ opationē. igitur ⁊ spiritus si ue angelus ꝑcise ē in loco ꝑ opatōnem ei ꝰ circa locū. ¶ Jsto ista opp. et adducūt auctoritates Dam̄. dicētis li. ꝑ°. c. ij. natura in corpoꝛea vbi numerū est ⁊ opat ⁊ capto sequēti circōscribitur ⁊ vbi opatur. ⁊ itez ꝫ li. z. vt ante allegatū ē. itellectualr inquit adsunt ⁊ opant vbicūqz iussi fuerint. Cōueniūt ergo ponentes istā ꝓclusionē i ꝫ q angelus ē in loco ꝑ opationē eius circa locū ita q nō ē vbi n̄ opatur ⁊ q si circa nullū locuz oparet nusqz eet. ⁊ intelligūt de opatōe trāseūte in corpus. Differūt aūt qm̄ ꝫ quidā eoꝛ dicūt nō ee incōueniens aliquādo angelū nusqz ee sicut nō est incōueniens aliquādo angelum circa nullū corpus opari. Alij vero vtrunqz reputant incōueniēs. Cōtra opp. istā exꝑsse est articulus iste parisiensis qō substātie sepate sunt i loco ꝑ operationē ⁊ q possunt mouerī ab extremo in extremū nec in mediū qꝛ possunt velle opari in extremo aut in extremis nec i medio erroꝛ. Si i telligat substātiā sine operatione nō ee in loco nec transire de loco ad locū. Ecce q dicit errorem ee dicere substātiā sepataz nō ee in loco sine opatiōe. ¶ Preterea angeli mor vt ꝑmo creatū est celuz empireū fuerunt in eo tanqz in loco sicut ꝓz per magistrū i ista. d. q ꝫ probat auctoritatib ꝰ strabi atqz bede. Sz tūc non opati sunt imo nec mō ēt opant circa ipm ergo ⁊c. Ad ꝫ tm̄ aliq nitunt rndē. dicūt. n. q ꝗus angeli celuz empireū nō transmuttēt aliquo tamē modo circa ipm applicant, suā virtutem ratione cuius ibi esse dicūtur. Contra aut ista applicatio itelligit ee per actū aliquē secūdū sine actualē opatōez angeli i ipm celū. aut ꝓcise per pm̄tiaz virtutis angelice ad illud nō ꝑmo modo qꝛ nullam actualem operationē habēt in ipsum cuz ipsuz nec ꝑm substantiam nec ꝑm qualitatem. nec ꝑm quantitatē aut ꝑm vbi seu locum transmutēt ēt vt ipsi ꝓcedunt. ⁊ vez ē ēt si nō cōcederēt Si ꝙ mō igit sunt ibi ⁊ nō opantur in ipsum. ⁊ per ꝓs nec p opatōem. vñ minus rationabiliter vt videtur loquuntur isti q̄ ꝓmi. ¶ Preterea aut angelus dicitur esse in loco per operationem ⁊ non per substātiā. qꝛ ꝓcise i loco illo ē opatio eius ⁊ nō substantia. aut qꝛ ⁊ si vtrū qz ibi sit. iō tm̄ ē ibi substātia. qꝛ i eo ē opatō angeli. ⁊ non eo ꝑ°. primum non pōt dici. tū pp articulum alium ēt parisien. q dicat q substantie sepate nusqz sunt ꝑm substātiam erroꝛ si itelligatur ita. s. q substantia non sit i loco. tū ēt qꝛ Ugo. vbi supra ait. Spiritus qm̄ in loco p pm̄tiā nature ⁊ opatōis. ꝓcludit localis ⁊ ipe iure nominat. vbi nō solū pm̄tiā opatōis. ſz ⁊ nature. i. substantie pōit. ⁊ sil ꝰ Dam̄. dicit vt supra hr q itellectualiter adsunt ⁊ opantur vbicunqz iussi fuerint. ⁊ q circonscribunt vbi operant ꝑ que manifeste pōit non solum angeli opatōem sed ⁊ eius substātiam pm̄tem ee ⁊ circōscribi seu locari loco vbi ꝫ opantur. tum qꝛ dicit q cū mittū tur a deo ad terram non remanēt in celo. ⁊ cuz sunt i celo nō sunt i terra in quo mānifeste inuit q ſba āgelica sit pm̄tialr i terra cū ad terrā ꝫ mittit vbi pri ꝰ n̄ erat. tū qꝛ n̄ appet q aliq creatura imediate moueat corp ꝰ aliqō localr absqz alia actōe i ipm vl aliō corp ꝰ mediū ꝫ quēadmodū cōuenit vt āgeli moueāt. nisi ipa ꝗz se sit pm̄s illi sic

Sāct ꝰ Tho. i primo dī. ȝ7. Egi. in p°. dis. ȝ7. q. i.

p̄z er.7.pb̄z.nec secūdū p̄ōt dici qm̄ nō ī quia aliquid opatur ī corpus ī pñs est illi qn potius prius natura ꝛ ꝓña est pñs q̄ operent. Cōfirmatur q: non q: aliquid opaī in aliquid. ideo ē potens opari in illud. sed ī potius opatur q: ē potens ꝛ vult opari si sit libere operatiuū. nec etiā ideo q: potest ꝛ vult ideo est p̄sens. imo certe ad b̄ vt sit potens regritur q̄ sit p̄sens ꝛ loquor de potentia p̄xima ꝛ ꝓpinqua secūdū modum p̄bi.9.metha. ¶Preterea si angelus nō ē in loco nisi in quo opatur. sequr q̄ de facto aliq̄n angelus nullibi sit q̄ est inc̄ueniens ꝑm doctorez secūdū. saltē. ꝛ puto q̄ ꝑz veritatē ꝓsequētia declaraī. nā cū angelus descendit a celo in terraz in illo tēpore nō opatur in celo empyreo certū ē nec iter medijs cū nō sit motor alicuius eorum nec etiā aliter moueaī celū aliqō q̄ ꝑpus mouebatur. nec dicēdū sit q̄ alr ꝓpter b̄ moueat motor eius vt ille angelus descēdens simul cuz eo moueat. igit in tēpore illi⁹ descensus ñ ē alicubi dico igitur q̄ nō solū per opatōez angelus ē in loco. sed etiā per substātiā suā sic intelligēdo q̄ eius ēt substātia p̄ñs est loco ꝛ eo diffiniī. ꝛ cōcludit q̄ etiā ꝓtingit ēt si nō opetur ibi. ¶Rō opp. nō valet qm̄ ad b̄ q̄ aliquid sit in loco diffinitiue tm̄ nō regritur aliquis ꝓtactus talis sed solū q̄ ipsum sit illi p̄ñs ꝛ ab eo cōtineaī vt supra dictū est. auctoritates etiā dam̄. nō sunt p̄ eis q: nullibi dicit q̄ sint angeli in loco q: opantur in eo vel ꝓpter opatōem eoꝝ in locū. q̄uis dicat q̄ vbi opantur ibi sunt ꝛ econuerso. Sed aduerte q̄ nō dicit vlr q̄ vbicūq̄z sunt ibi opantur q̄uis dicat q̄ adsunt ꝛ opanī vbicūq̄z iussi fuerint supple opari vel adesse. Quātū ad illud q̄ querit̄ p̄incipalr dico q̄ angelus nō est ī loco indiuisibili ꝓprie loquēdo de loco. ſ. corporali sed ē in loco diuisibili. rō est q: nullū tale indiuisibile ē in rer̄ natura vt ꝓbatū est ī p̄mo articulo. Sed tūc remanet dubiū an angelus in q̄ctocūq̄z loco possit nāliter eē vel sibi determinet magnitudinē loci cui coexistere possit. ꝛ sic ē dubiū an sic determinet sibi magnitudinē aliq̄z tā loci q̄ nec in minore esse possit naturalr nec in maiore q̄uis nullū determinatū locū ꝑm numerū sibi determinet sicut vnū corpus tāte q̄ntitatis. verbigratia pedalis q̄uis nō posset eē hic nec ibi. nō potest esse in loco maiore vel minore q̄ pedalis quātitatis. An vero nō sic determiatā mensurā magnitudinis sic determinet sz tm̄ quo ad maximuz. videlz q̄ est dare maximum cui potest coexistere. an etiā quo ad minimum vel quo ad vtrunq̄z. Et quātū ad b̄ cōiter dicit̄ q̄ angelus nō potest eē ī quātūcūq̄z loco indifferēter q̄nimo determinat sibi maximū nāliter. ꝛ est rō q: angelus est nāliter eēntie limitate ꝛ finite. Et huic dicto etiā ꝓsentio ꝛ addo q̄ angelus est nāliter determinatus ad maximaz loci quātitatē ꝑm quālibet dimensionē. ī. q̄ ad lō gissimuz ꝛ ad latissimū ꝛ ad ꝓfundissimum vel grossissimuz q̄ ꝓbat̄ q: alias sequereī q̄ angelus posset nāliter simul esse in celo ꝛ in spera ignis ꝛ aeris ꝛ terre ꝓtra dictuz Dam̄. superius allegatū. patet ꝓsequētia q: si detur q̄ angelus nō determinet sibi maximū ꝑm quālibet dimēsionem iam ꝑm illam ꝑm q̄ non habet maximuz poterit habere tā magnū locuz q̄ dictum est. Ex hoc solui argumētū fieri solitum vz q̄ si angelus possit eē in aliquo mario quadrato poterit etiā esse in aliquo quadrāgulo sibi eq̄li tam longo vt ē dyameter totius mōdi ꝛ tanto plus ꝓportiōabilr stricto q̄to ille quadrāgul⁹ lōgior ē dato quadrato. Quantū ad aliud dicit qdā doctor q̄ angelus determinat sibi certam mensurā loci cui maiori vl minori nō potest coexistere naturalr per se sepatus ꝛ nō vnitus corpori. ꝛ determinat etiā sibi sperica figurā ita q̄ si corpus aliquod sit minus illa quātitate angelus nō soluz erit in eo sed etiā ī alio extra ipluz ꝓpinquo cuius tante pti coexistet vt habeat integram sui loci quātitatē ꝛ ibidē erit de figura.

Opi. p ꝓria

Quāuis autez istud dictum sit satis pulchrū ꝛ probabile. cōmunius tamē teneī opposituz q̄ ꝛ mihi videī ꝓbabilius q̄ psuaderi potest ex eo q̄ angelus nō videī magis limitatus nāliter ad certā quātitatē loci cui possit coexistereī q̄ ad certā magnitudinē corporis q̄ possit assumē ꝛ sibi vnire. b̄ videī ꝓbabilius q: maior vnio uidetur inter angeluz ꝛ corpus assumptū q̄ inter angelum ꝛ locum. Sed certuz est q̄ angelus nunc maius nunc minus corpus si vult potest assumere ꝛ nunc vnius figur̄. nunc vero alterius. igitur ꝛc. Confirmatur q: cum angelus assumit sibi aliquod corpus in forma. verbigratia humana nō videtur rōabile q̄ tunc non solum sit in corpore illo sed etiam in aere circōstante. ꝛ per cōsequens ꝓ tūc nō b̄z figurā mensurā illaz loci q̄ ante assumptōem illā hēbat. Ad b̄ ēt aliq̄liter persuadet q̄ videmus in anima humana cuius vnio ꝛ conformitas ad corpus est multo maior q̄ angeli ad locum. ꝛ tamen nunc minus nunc maius corpus informat secundum q̄ illud augetur vel minuitur naturaliter. ꝛ aliquando etiam per truncationem membri aut partis.

Hibern⁹ li. b°. di. 8. q. 2. in solu tōe q̄rti arg.

He tamen rationes non ita cogunt quin oppositum posset defendi. Quantum ad vltimum. ſ. vtrum in minimo determinet sibi locum. distinguendum est quia vel b̄ intelligitur de loco partibili. ꝛ dicendum est q̄ non. cuius probatio est quoniam angelus est totus in qualibet parte sui loci. ꝛ quia non est pars minima loci. igitur ꝛc. Et sicut in qualibet parte continua sui loci totus existit. sic dico q̄ in quacunq̄z discontinua quantumcūq̄z sit parua. angelus enim non requirit locum vnius nature tantum nec magis continuum q̄ discretum ꝛ contiguum. vnde ita potest esse in vna tota domo ꝛ qualibet eius parte non obstante q̄ aliqe sint lapides. alique ligna alique ferrum. ꝛ sic de alijs ad inuicem non continue saltem per naturam sicut in vna parte aeris

cõtinui. vel intelligit de loco totali qui. s. nõ est ps alicuius loci angelici. ⁊ de hoc est maius dubiũ apud doctores qbusdaꝫ dicentibus q̃ non est dare minimũ in quo potest eẽ qñmo inquã tũcũ qꝫ puo ponatur posse existẽ adhuc potest esse si sibi placet in minore. Alijs vero oppositus ꝓbabilius reputãtibus quoꝝ motiua sunt duo. vnuꝫ est q: alias sequeret q̃ angelus poss set eẽ in loco q̃tũcũ qꝫ magno saltẽ secũdũ aliquã dimensionẽ ⁊ sic simul i celo ⁊ in terra. cui⁹ oppositũ dictũ est supra. ꝓsequẽtia ꝓbat q: oẽ q̃ põt eẽ in aliquo loco tanto põt eẽ in quolibꝫ alio illi equali. si ei figuratio nõ repugnat. Sed angelo ñ repugnat figuratio loci. igit̃ ñ potest esse in aliquo quadrato q̃tũcũ qꝫ puo põt etiaꝫ esse in quadrãculo quãtũcũ qꝫ stricto illi equali ⁊c. vt supra. Secũdũ est q̃ videretur q̃ angelus esset infinite potentie quoniã maioris potentie videtur angelus si põt se locare i tãto loco ⁊ iterum maioris si potest esse in minore ⁊ si infinitum minori est infinite. Sed ista motiua non cogunt non quidem primum quoniam ex assumptis si vere sint ꝓbat̃ oppositũ eius q̃ intendit. s. q̃ nõ est dare minimũ locũ possibilem angelo ⁊ similiter q̃ nec maximũ cuius etiã oppositus ipse reputat vex declaro. nã constat q̃ angelus põt ꝑm istũ doctores eẽ in aliquo loco quadrato. detur ergo q̃ sit in quadrato pedali. igitur si angelo non repugnat figuratio loci põt eẽ i q̃tolibet quadrãculo lato vel stricto. longo vel curto equali quadrato pedali. ⁊ tunc sequitur vlterius q̃ dictũ ẽ. Et iõ dicẽdũ ẽ q̃ illa ꝓpositio nõ est vlr vera. nã sicut falsificat̃ si ponatur q̃ illud locale determinat sibi minimum esto q̃ figurã nõ determinet sibi vt habet dicere iste doctor. sic ẽt falsificat̃ si ꝺeterminat sibi maximũ. ¶Preterea simul stant q̃ angelus determinet sibi maximũ ⁊ tñ nõ minimũ q: q̃tũcũ qꝫ puo dato poterit eẽ i minore ꝑm quãlibꝫ diminẽtionem nec oportebit si sit in loco strictiori q̃ er ꝺ fiat i loco longiori. Secũdũ ẽt nõ cogit qm̃ nõ apparet q̃ maioris potentie sit angelus posse se locare in loco minore q̃ in maiore ifra maximũ sibi possibilẽ. Et ideo nec si i infinitũ minore nõ arguat̃ q̃ sit infinite potẽtie. ⁊ mirũ est ꝺ isto doctore q nõ reputat incõueniens q̃ angelus possit eẽ in puncto ⁊ videt̃ reputare incõueniens q̃ inquãtũcũ qꝫ puo possit eẽ ⁊ ꝑtertiꝫ cũ per rõnẽ sñã. Secũdã maxime videat̃ eẽ posse argui infinitas potẽtie angelice si ẽt i pũcto põt se locare sicut facile est videre. dico igitur q̃ nõ video ipossibilitatẽ alterius ptis nec tñ necessitatẽ. Eligat ergo quis q̃ velit dũmodo nihil affirmet temẽ. nã hec materia abscondita est nobis dũ hic sumus ⁊ scriptura diuina nihil tale nobis manifestat. Ad argumẽtũ ꝑncipale. q. di cẽdũ q̃ añs est falsuꝫ ꝓpter secundã eius ptẽ. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ q̃ illud dictum ꝓbi intelligendum est de locato q̃ est dimensiue ⁊ circõscriptiue in loco. non autem de eo q̃ est diffinitiue

tantum.

Secundo circa eandẽ ptem distinctionis quero vtruꝫ angelus possit simul eẽ in pluribus locis. arguit̃ q̃ nõ q: si esset i pluribus distaret a se. ꝓsequẽs est ipossibile ꝓsequẽtia ꝓbat̃ q: quecũqꝫ ymi ⁊ eidez a se indistanti sunt simul sine indistantia iter se sunt simul ⁊ indistãtia. Sed duo loca distantia nõ sunt indistantia neqꝫ simul igit̃ ñ sũt indistãtia eidẽ a se indistãti. Cuꝫ igitur locus in distans sit locato. Si in duobus locis sit idẽ locatuꝫ illud nõ erit a se indistãs. igitur erit distãs a se q̃ est consequẽs inferẽdũ. Ad oppositũ plures angeli possunt eẽ in eodẽ loco igit̃ vnus angelus in diuersis locis. ꝓña videt̃ apparens. añs ꝓbatur per illud Mar. 5. vbi legitur q̃ legio de monuꝫ erat, in corpore illius obsessi. Rñdeo duo articuli sunt hic vnus de quesito. alter de iplicato in argumẽto. Ad oppositũ. s. vtruꝫ plures angeli possint eẽ in eodez loco. Quãtuꝫ ad ꝑmuꝫ dico q̃ potest intelligi questio taꝫ de potentia diuina q̃ de ꝓpria potentia naturali ipsius angeli. Itẽ potest intelligi de locis ptialibus ⁊ de totalibus. Si de potẽtia dei intelligat̃ mihi nõ videt̃ questio dubia debere esse apud theologũ cũ quilibet ꝓcedat q̃ virtute dei vnũ corpus potest simul eẽ in plurib⁹ locis ⁊ ptialib⁹ ⁊ totalib⁹ patet de corpore xp̃i. igitur ⁊ vnus angelus cũ nõ appareat minus possibile q̃ illud. ¶Preterea nulla ꝓtradictio iplicatur in illo posito ergo ⁊c. Si vero intelligat̃ ꝺ potẽtia ꝓpria angeli stante tñ cõi dei influentia ⁊ de locis ptialibus dicendũ est q̃ sic. qñmo ita de facto ꝓtingit. nã qlibet angelus ẽ totus i qualibet pte sui loci. ⁊ nõ distinguo vtrũ ille ptes ꝓstituant vnũ totalem locum ꝓtinuũ vel discõtinuũ dũmõ oia talia ptibilia loca simul nõ excedãt q̃titatẽ maximi loci naturaliꝫ possibilis angelo. qm̃ nõ puto vt tetigi in p̃cedẽti. q. q̃ ad vnitatẽ loci angelici regrat̃ ꝓtinuitas aut homo geneitas loci sꝫ ꝓtiguitas sufficit. Si autez de locis totalibus. ⁊ per ꝓsequens mediatis ⁊ distãtibus dico q̃ nõ Qꝺ ꝓbatur auctoritate dam̃. li. 2°. c. 3. d. q̃ angeli nõ possunt ꝑm idẽ tẽpus hic ⁊ illic esse vel operari. Item libro ꝓmo. c. 18. non potest angelus ꝑm idem in diuersis locis operari. Solius enim dei ẽ vbiqꝫ ꝑm idẽ operari. Si autez posset esse simul in diuersis locis posset etiaꝫ simul in diuersis operari. Sed ꝓtra ꝺ videtur dictum Aug. xi. super gen̄. c. 36. vbi vult q̃ eue in serpẽte dyabolus loquebatur. In muliere vero occulto instinctu adiuuabat iterius ⁊ exterius egerat per serpentem vbi videtur velle q̃ dyabolus simul erat in serpente ⁊ eua. Ad qꝺ dicendum hoc non sequit̃ dicto Augu. quinimo magis pretendit̃ oppositum per hoc quod ait egerat. nõ ait agebat innuit. igitur q̃ prius locutus est per serpentem ⁊ deinde interius eue suasit q̃ absqꝫ in perceptibili mora sua celeritate potuit. Quantum ad secundum articulum

Secũdus articul⁹.

dico primo q̄ dē potentia dei plēs angeli possunt eē i eodē loco. ꝓbat primo q: dua corpora possunt' eē in eodē loco. igit̄ ⁊ duo āgeli · añs ē certū p fidē. ꝓña p3 per locū a minori qm̄ minus vī ß possibile de corporib⁹ q̄ de spiritibus. preterea nulla apparet ꝓtradictio igit̄ ⁊c. Oppositū tm̄ huj⁹ tenēt gdā doctores · quor vnius rō ē. Impossibile est duas cās ꝓpletas eē vnius ⁊ eiusdē imediate · sed ß sequeretur si duo angeli eēnt in eodē loco · q: cū nō sint i loco nisi p operationē vterq; operaret circa idē ⁊ vterq; pfecte. igit̄ ⁊c. Alij ꝓbant idē sic nulla q̄ eodē modo ꝓparant̄ ad locū pñt simul eē in eodē loco. S3 quicū q; angeli eodē mō ꝓparant̄ ad locū · igit̄ nulli angeli pñt eē in eodē loco. minor est nō. Maior ꝓbat̄ iductiue ꝺ corporib⁹ ñ gloriosis inter se ⁊ ꝺ gloriosis ⁊ ꝺ aiab⁹ ⁊ mīt̄is talib⁹. Ad primū qcqd sit ꝺ ipossibilitate ꝓntis q: ꝺ ß alis nego ꝓña3 cuius infirmitas p3. tum q: supponit an gelū nō posse eē in loco nisi operet̄ circa idē cui⁹ oppositū in p̄cedēti · q · ꝓbatū est · tum q: dato q̄ opant̄. adhuc nō sequitur q̄ eēnt due cāe totales seu duo motores pfecti. qm̄ cuj⁹ pī libere mouēt posset glibet mouere citra vltimū sue potentie ⁊ citra illud q̄ regrereē ad mouendū corpus illō ita q̄ vterq; eēt ptialis motor. ⁊ ambo simul equalerent vni pfecto motori. Ad secūdū dico q̄ maior ē simplr falsa ⁊ oēs ꝓbationes assumpte ēt. nā per potētiā diceret duo corpora nō gloriosa pñt eē in eodē loco. ⁊ duo etiaz gloriosa ⁊ due ēt aie sepate possunt simul eē in aliquo vt i loco. nō dico idē simul informare ⁊ oia ß patent qm̄ nulla ꝺdictio iplicat̄ in eis. Si vero loquamur de potētia nāli videt̄ qbusdam doctorib⁹ ⁊ mihi etiā cū eis posse ꝓbabilr teneri q̄ sic. rō vna est illa q̄ tacta est i argumēto ad oppositū qōnis. nā i corpore illius obsessi erant plures demones simul vt dicit scriptura per q̄ ēt Ricar. 4. de tri. arguit q̄ demones ñ habēt corpora · nam alias non potuissent simul plures eē in eodem sentit igit̄ q̄ substātialr demones erāt in corpe illius q̄us substātialr illabi aie ñ possint vt dr̄ in eccl̄asticis dogmatibus · ¶Preterea vt alius arguit mā ⁊ forma quar vtraq; est q̄nta ⁊ dimensiue i loco sunt in eodē loco. igitur ⁊ duo spiritus q tm̄ sunt i vno diffinitiue. ¶Preterea nō vī magis ß ipossibile nāliter q̄ q̄ in eodē corpore sit aia humana vt in mā q̄ informat ⁊ angelus vt in loco. S3 istud ē possibile ⁊ de facto pluries ꝓtingit vt p3 in obsessis. Ad argumētū in oppositū rñdeo negādo ꝓñam. ad ꝓbatōem dico q̄ illa maior ē falsa · p3 instātia nā deus simul est cū multis que a se plurimū distant. ⁊ aia humana ēt simul cū plurib⁹ ptibus corporis a se distātibus. nec tamē deus aut aia distat a se.

Sanct⁹ tho. parte. i. .q. 52. ar. 3°.

Egi. li. p°. d. 3. q. 3'.

Sco. li. 2. d. 2. pte 2. q. 8.

Ochaz quoli. beto p mo. q. 4.

Uper di. tertia ⁊ duabus sequētibus in qbus magister inqrit quales creati fuerint angeli s̄m bonitatē ⁊ malicīā ⁊ de peccato malorum ac merito bonorum. Quero vtrum angelus potuerit i aliquo instanti p̄mo peccare vel mereri · Et arguit̄ q̄ nō p° sic. In nullo instanti prio potuit angelus hr̄e aliquez actū voluntatis · igit̄ in nullo instanti potuit angelus hr̄e actū voluntatis. igitur i nullo instanti potuit angelus primo peccare vel mereri. ꝓña p3 q: in voluntate ꝓsistit meritum ⁊ ꝺ meritum · iurta illud Aug. primo de li. ar. c. 14. ß lex eterna icōmutabili stabilitate firmauit vt in voluntate meritum sit in beatitudine. quia ⁊ miseria premium ⁊ supplicīū · antecedens ꝓbat̄ q: si deū oppositum sequit̄ q̄ possibile fuit vt i voluntate angeli eēt aliqua mutatio indiuisibilis que non essz finis alicuius transmutationis successiue. qꝺ est ꝓtra Com̄. 6. phisicor comento. 32. ꝓña nota est. Secundo si in aliquo instanti potuit primo peccare · igit̄ i istanti primo sui eē potuit peccare. ꝓña ß p3 q: in istanti illo āgelus habuit vel saltem habere potuit sufficiēt cognitionem boni ⁊ mali ⁊ libertatem eligēdi tam bonum q̄ malum. igitur si in aliquo istāti potuit eque bñ potuit i primo. s3 ꝓñs est falsum q: si peccauit in p̄mo instanti non potuit illud vitasse. ⁊ p ꝓñs non peccauit. iurta illꝺ Aug. 3. ꝺ li. ar. c. 38. Quis. n. peccat i eo q̄ nullo modo caueri potest. ꝓbꝺ ꝓsequetie. non. n. pot⁹ potuit illꝺ vitare q: ipe non pus fuit. nec tunc · q: tunc fecit · ⁊ omne q̄ ē qñ est · ⁊c. nec postea q: tam preteritum fuit ⁊ non potuit non fuisse.

Ad oppositum arguitur sic · angelus malus peccauit i p̄mo instanti sui eē · ergo in aliquo instanti potuit p̄mo peccare. ꝓsequētia p3 · añs p batur p illud verbum saluatoris dicentis de eo iohānis. 8. Ille homicida erat ab initio ⁊ i veritate nō stetit. ⁊ ß ab initio er quo creatus est. vt exponit Aug. xi. sup̄ gen̄. ad lr̄am · c. 18. ꝺ puis ⁊ allegat̄ in hac di. 3. In hac q · erunt articuli tres. ¶Primus erit vtr̄ angelus potuerit i aliq° instāti p̄mo peccare vel mereri q̄ directe que rie. Secūdus vtrū potuerit peccare i p̄mo instanti sui eē vel demereri q̄ iplicat̄ in argumēto vno qōnis. Tertius vtrū de facto malus angelus peccauerit in p̄cipio sue creatōis seu primo instāti quo fuit. ¶Pro articulo p̄mo sciendū ē q̄ qdā doctor modernus opinat̄ q̄ nulla volitio in angelis vel in hominib⁹ ē tota simul ꝓducibilis s3 q̄libet ptibilr ⁊ successiue. ita q̄ ñ ē aliqꝺ instās p̄mū i quo volūtas vlt aut i quo volitio ē in volūtate q̄us quelibet volitio i aliquo instanti. p̄mo sit in volūtate quēadmodū in formis corporalib⁹ que motu ꝓtinuo acgruntur · verbigra cū aliqꝺ calefit motu ꝓtinuo non est dare aliqꝺ instans. p̄mū in quo calor sit i illo q̄nimo añ qōlibz istās i q° calor ē in eo fuit calor aliquis ptibilr in ipso. verūtamē qlibz calor ptibilis vel totalis existēs in ipso i aliquo instanti p̄mo fuit in eo. Et s̄m ß iste doctor hz ponere ꝓñter ⁊ etiaz exp̄sse ponit q̄ nec angelus nec homo potuit p̄mo peccare vel mereri. Hāc ꝓclusionē suā vlez ꝓbat multiplr. p̄mo. sic si aliq̄

Articulus primus

volitio possz fieri i istãti possibile eẽt q aliquis peccaret i primo istanti sui eẽ. ꝓña probaẽ. vt i ꝺo argumẽto fcõ ad ꝑmã partem cõnis. ⁊ f. ꝓ. filr. ⁊ preter illam ꝓbatõem ẽt probaẽ sic. si hoc sit possibile põatur i esse. tunc arguo sic. illõ pec catum est vicium volũtatis. igitur nocet volenti igitur adimit bonum aliquod a volũtate. igiẽ il lud bõum ademptum ꝑfuit i volũtate. ⁊ per ꝓ sequẽs ipsa volũtas prefuit i qua prefuit illõ bo num. igitur ƀ nõ est primum istans sui esse. ⁊ ita ex illo posito sequunẽ contradictoria. ſ. q ƀ est ꝑmum istans. ⁊ q ƀ nõ ẽ ꝑmum istans. Jste ẽ ex toto modus arguẽdi. Aug. iz. ꝺ ci. ꝺei. c. 7. vbi ꝓbat q nõ potest aliqua voluntas mala eẽ mala ab eterno. vide ibi ẽt i plibus locis aljs. si mili vtiẽ argumẽto. Jtem idem. z. de ci. ꝺei c. 15. reprobat opp. illorum qui dixerũt ãgelum peccasse in ꝑmo istanti moti auctoritate beati Jo. i canonica sua ꝑma. c. 3. dicentis quoniam ab initio dyabolus peccat. ⁊ dicit Aug. q non i telligũt si nãle est nllo modo eẽ peccatum. vbi expresse inuit q ex hoc q ponitẽ eẽ i ꝑmo instãti. sequitẽ q sit naturale. ⁊ ꝑ ꝓñs q non sit pec catum. Secundo si sic aliquis posset mereri in ꝑmo istanti sui eẽ. ꝓñs falsuz q: nullus põt mereri nisi qñ põt iusticiam amittere. sed non potest iusticiam amittẽ in ꝑmo instanti. q: tũc ẽ. ⁊ omne q est. ⁊c. nec prius q: ꝑus nõ fuit. igiẽ tunc nõ põt mereri. ita enim arguit Ansel. ꝺ ca su dya. c. 5. Qꝺ angeli boni potuerunt peccare anteq̃ mali caderent. q: si non potuerunt pec care inquit nõ ptãte sed necessitate seruauerunt iusticiam qr̃ nõ magis meruerũt seruãdo iusti ciam q̃ seruãdo rationabilitatem q̃ ꝑdere neq uerunt. Tertio tunc posito cãu possibili ali quis iuitus ⁊ necessario peccaret. ꝓbo q: posito q deus in hoc istanti creet vnum angelum dã do sibi pfectam cognitõez ⁊ libertatem arbitrij ⁊ ꝓceptum q eliciat actum diligẽdi deum quo citius poterit. ⁊ tñ cũ ƀ suspẽdat actũ voluntatis angeli ꝑ hoc istans. precise hoc posito iste i ali quo instãti diliget deum. q: talꝫ dilectio ꝓducẽ tota simlr. sit ergo illud istans. a. tunc sic. Inter hoc istans ⁊ a. erit tempus mediũ i quo iste an gelus non diliget deũ. igiẽ in tpe illo obmittet ꝺ ꝓceptum velit nolit peccabit. si dicatur q di liget i tpe imediato huic istanti. igitur dilectio illa ꝓducetur ꝓtibilr ⁊ in tempore. ſz tunc cõ tra ponaẽ q alius angelus non impeditus eli ciat i hoc istanti. vnam dilectõem respectu dei isti tunc duo actus duorum ãgelorum erũt eius dem speciei. igiẽ si vnus ꝓducitur in tempore ⁊ aliꝰ. ⁊ eꝺ. si vnus i istanti ⁊ reliquus. q: necesse est vt illud q existit i aliquo indiuiduoꝝ spẽi ex rebus existẽtibus existat i oibus indiuiduis illiꝰ spẽi. ait Lom̃. ꝺo ce. cometo. 59. nec iuuat si di catur q tale preceptum non põt in illo cãu dari a deo q: non ponaẽ q detur adhuc sequitur q peccat pp ingratitudinem expectãdo ꝑ tps añ q̃ deum diligat. Quarto vt ꝑus aliquis pos set mereri i istanti. ⁊ tũc sequẽreẽ q possibile el set eẽ duo merita equalia quoꝝ vnum omnib⁹ aljs pibus existẽtibus ex parte vtriusqz mereñ tis eẽt i tpe ⁊ aliud i istanti. qꝺ ẽ falsuz. qm̃ tũc nihil prodesſz ꝓtinuare meritum. ꝓña probatur q: ponaẽ q vnus mereaẽ ꝑ istans tm̃ ⁊ alius ꝑ horam ceteris ꝑdictionibus ⁊ circõstantijs pib⁹ i vtroqz. tunc meritum fcm̃ in vna hora est ma ius ⁊ nõ i infinitum. quia nullũ finitum excedit ifinite finitum. sit igiẽ gr̃a exẽpli q sit i duplo maius. tũc ponaẽ alius q ceteris pibus mereaẽ per dimidiũ vnius horẽ tm̃. meritum isti⁹ ter tij erit sub duplum ad meritum secũdi meren tis. igiẽ erit equale merito ꝑmi istantaneo. assũ ptum ꝓbatur q: meritum secũdi ꝑ ꝑma medie tate horẽ est simplr equale merito tertij. qꝺ ꝓ batur. q: si secundus habuisſz interruptionẽ ali q̃ inter illas medietates horẽ in qua merebaẽ. tunc manifestuz foret q meritũ ei⁹ i vtroqz me rente esset equale merito tertij. sed nunc suum meritum est tm̃ quantũ foret si essz interruptũ q: est cũ condictõibus similibus. igiẽ ⁊c. Qui to sequereẽ q ꝑ peccato istantaneo deberetur alicui pena eterna certa. ⁊ vltra igitur posito ca su possibili alicuius peccatum de⁹ nõ possz suffi cienter punire. qꝺ nõ vr̃ ꝓueniens cõcedere. ꝓña probaẽ qm̃ quelibz voluntas creata est nãe fi nite. ⁊ per ꝓñs ꝓuenit assignare maximã penaz q̃ põt recipe vl saltem ita magnã q nõ poterit eam recipere. sit ergo aliqua talis q̃ angelus ñ põt recipere. a. ꝓstat q aliqua ꝓportio ẽ inẽ. a ⁊ penã debitã pro peccato istantãeo huius ãge li. q: vtraqz finita ẽ. sit igiẽ decupla. tũc sic quo cunqz tpe accepto. iste ãgelus põt decies pec care ita grauiter sicut fecit i vno istanti. igitur i quocunqz tpe finito põt mereri decies tales pe nas. ⁊ ꝑ ꝓñs penam. a. ⁊ nõ põt recipere penam a. vt positũ est. igiẽ ꝓpositum. assumptũ aũt ꝑ batur. q: i quocunqz tpe quantũcũqz puo pos set ipe stante eadẽ cognitõe sufficiẽti dimittere malam volitõem quo sic peccaret ⁊ eã reassu mere plusq̃ decies. ymo quotienscunqz volue rit hñs liberam volũtatem ⁊ nũdum confirma tus q: nullam difficultatez patitur angelus i vo lendo. Sexto si sic tunc homo vel angeiꝰ pos set hr̃e meritum i instanti. vt prius dicebatur. ⁊ tunc vltra sequitur q vnam volitõem bonaz fa ctam in instanti continuans ꝑ certum tps vni formiter i oibus ꝺictõibus mereẽ premium in finitum intẽfiue. ⁊ cũ tale premiũ non possit ca pe. segtur q nõ possit sufficienter a deo premia ri. ꝓña ꝑma ꝓbatur. quia sicut ꝑ primo instan ti extriseco illius tpis debeẽ merenti aliquod p̃ mium p̃cise. ita ꝑ quolibz instanti sequenti illi us temporis debeẽ aliquod premium precise. igiẽ vel ꝑ quocunqz instantium sequentium ꝺ betur premium equale ei q ꝺbeẽ ꝑ primo aut ꝑ quolibz semp maius ⁊ maius aut semp min⁹ ⁊ quodcũqz deẽ sequitẽ q ꝑ oibus simul ꝺben tur p̃mia equalia ifinita. q: post qꝺlibz instãs.

ꝛ silr ante qlibz istans illi⁹ tpis sunt instantia infinita. Et io si semp maius igitur infinita maiora pmo. Si semp minus igit quocunqz dato i tpe illo añ ipm fuerunt infinita p quotūquolibz debeꝫ maius. ꝛ sic pz ppositū. Septimo sequit qp ꝑm legē cōem possz qs iuste puniri grauius p finitis peccatis venialibus q̄ p maximo mortali i eodē tpe vel maiori cō. qz p vēiali vni us istanti ꝺbeꝫ aliqua pēa ꝛ illa nō excedeꝫ infite a pēa debita p mortali igit totiēs poterit ꝑm multitudinē finitaz eq̄ grauiter. ꝛc. 8° sequeretur qp in angelo qui peccauit. ꝛ silr i hoie pmo meritū ꝛ demeritū fuerūt i mediata. ita q̄ non fuit istans nec tps mediū ꝛ viterius cum vterqz istoꝝ semp qñ stetit i iusticia ꝛ meruit fuerit ,sapiēs. ꝛ qñ peccauit fuerit stultus. sequtur qp iter sapiētiam ꝛ stulticiaz istoꝝ nō fuit mediū. s. trāsitus de vno i aliud q transitus non fuit sapiēs neqz stultus. qꝺ est ꝺ Aug. 3. de li. ar. c. 32. vbi querit vtrū primus hō stulte vel sapienter recesserit a deo. ꝛ ꝺeꝛmiat qp nec sic. nec sic sz ē daꝫ medium. nā transitus ipe nec sapiens nec stultus fuit. sicut ēt decℓat i exemplis aliis. viꝺ ibi.

9° tunc p merito instantaneo deberetur augumentum caritatis. Cum igit illius augumēti sit certa ppoꝛtio ad caritatem rpi. sequitur qp in tpe quantūcūqz puo possz aliquis acqrer tā tam caritatē quantā habuit rps. qꝺ ē falsuz. p baꝫ ꝓña qz i quocunqz tpe puo potest totiens subito velle quotiēs illud augumētum ꝓtinetur in caritate rpi. ꝛ sequit ꝓclusio inferenda. 10. sequereꝫ qp obesz hōi ꝓtinuare actū suuz meritoꝛū. qz ꝓstat qp pro isto debetur sibi certum pmiū. ꝛ p merito istantāeo debetur sibi ēt certum pmium. 13 minus sit. igitur gra exempli minus indecuplo. cū ergo. 10. imo. 100. tales actus subitos possz producere in illo tpe quo ꝓtinuat actum vnū possz acquirere maius premium nō continuando eū. igitur obest sibi ꝓtinuare ipm

11. sequereꝫ qp aliquis necessario eēt ociosus hñdo libertatē sūmaz arbitrℓij. qz posito qp deus suspendat actōem vnius angeli p vno instanti precise. tunc ille primo vellet i aliquo istanti mediato. ꝛ p ꝓsequens in tempoꝛe medio eēt ociosus. 12. sequereꝫ qp aliquis hñs per vnā hoꝝ sūmum meritū sibi possibilē circa aliquod obiectum possz i eadē hoꝝa indecuplo plus mereri hñdo diuersos actus circa diuersa obiecta. vel ēt circa idez interscalariter. ꝛ sic expediret non ꝓtinuare actum respectu vnius. qꝺ ē falsum. qz i hoc maxime cōmendatur felicitas a pho. 10. ethicoꝝ. qꝺ ē maxime ꝓtinua. 13. sequeretur qp si aliquis peccaret venialr continuādo actuz suum per tps in cuius fine moꝛeretur. sequitur qp p quolibz instanti illius tpis debetur sibi aliqua pena i purgatoꝛio. ꝛ si peccatum suū foꝛet mortale p quolibz istanti sibi deberetur pena ēt aliqua in inferno. ꝛ per ꝓñs infinita pena intensiue. ac per hoc nullum possz deus punir sufficienter. 14. si sit dare primū istans i quo voluntas vult siue i quo volitio ē in voluntate. igitur vℓ b erit de volitōe libere producta a volūtate vℓ de ea que naturalr p ducitur. q̄ si necessario segtur ad aliquā apprehēsionem nō deliberatam. qz ois mutatio subita finis ē successiue p Com. 6. phisicoꝝ. cōmēto. 32. sz cū volūtas libere producit volitōem sua pma productio si aliqua sit prima non ē tunc finis successiue mutationis imediate precedentis. igitur ꝛc. nec ꝺ volitione naturalr sequente apprehensionē alicuius obiecti. verbigratia beatitudinis aut alteri⁹ alicuius placibil. qz non ē dare primum instans i quo intellectus cogitet de tali volito sit illud a. igitur nec primū instans in quo voluntas vult illud. assumptū ꝓbaꝫ qz cogitatio noua vℓ libere cāretur. ꝛ tūc nō eēt finis mutatōis successiue ꝺ pallegatā auctoꝛitatē Com. aut illa cogitatio actualis generaretur nāliter ab aliqua spē ymaginatiua. Et tunc vel ē aliqua spēs debilissima ꝛ minima ipsius. a. in virtute ymaginatiua que potest agere in intellectu. vℓ est maxima que non pōt. nō pōt ꝺici pmum. qz si sic sit illa minima. que potest. b. ꝛ intensio q̄ pōt cāre sit c. igit aliqua alia spēs i ymaginatiua debiliοꝝ q̄. b. pōt cāre in intellectu aliq̄ itentionem ꝺbiliοꝝ ē q̄. c. sic enim ē in alijs actōibus naturalibus qp si aliqua virtus pōt mouere aliquid aliq̄ velocitate virtus miοꝝ pōt mouer illud tardius. qꝺ ꝓbatur ex hoc qp illud motū pōt moueri tardi⁹ a virtute debiliοꝝ. ꝛ sic segtur qp nō sit aliq̄ debilissima ꝛ minima spēs i ymaginatiua potēs cāre i intellectu cogitatōem actualē ꝺ. a. relinqtur ergo qp sit alia maria q̄ ñ pōt ꝛ q̄ibz itēsioꝝ pōt agē i itellectū. Et ꝺ ꝓbaꝫ qp nullū ē pmū i istās i quo spēs ymagiatiua agit i intellectū. ꝛ p ꝓñs nec cogitatōis i intellectu si cogitatō simlr a specie ymagiatiua causeꝫ. qz si sit aliqꝺ tale primū istans sit istans pñs tūc sic. spēs ymaginatiua agit nūc i intellectu nālr ꝛ nō libere. igitur nec primo ē ista spēs satis fortis ad agēdum. qz si pus fuisz satis fortis priꝰ egisz. igit ē aliq̄ spēs minima seu ꝺbilissima i ymagiatiua q̄ pōt agē i itellectū. cui⁹ oppositū. iā ꝓbatū ē. igit nō ē aliqꝺ pmū instās i quo spēs ꝛ ymagiatiua agit i intellectū. ac p hoc nō ē aliqꝺ pmū instans i quo intellectus cogitat qñ sua cogitatio sit nālr a spē ymagiatiua. ꝛ segtur ꝓncipale ꝓpositum.

Hec opinio mihi ñ appet vera. iō pp ipsam ꝛ pp rñsionē ad articulū pono ꝓclusiōes. 3. pma ē qp possibile ē aliq̄ volitōez i ꝺiuisibilr seu simul totā pꝺuci. Secūda ē qp possibile ē aliq̄ volitōem successiue ꝛ ptibiliter pꝺuci. Tertia ad articulum ꝺirrecte qp angelus potuit in aliquo instanti primo peccare. Primaz ꝓbo rationibus quibusꝺam alioꝝ satis ꝓbabilib⁹ vt mihi vꝰ pmo sic possibile ē caritatē alicui⁹ simℓ totam corrumpi. igit possibile ē aliq̄ volitōem silr totā pꝺuci. añs p baꝫ. nā possibile ē qp aliquis hñs caritatē peccet pmo mortalr. peccato autē mortali tota caritas simℓ corrūpit vt oēs ꝓcedū

Conclusio prima. Secōa ꝓ° Tertia ꝓclusio

lectionis illius sit ita remissa sicut pars dilectionis virginis. Ad.j.dico q̄ quodlibz individuum speciei perfectionis ē perfectius quolibz idiuiduo iperfectionis spēi.ꝛ vlterius ꝓcedo q̄ quelibz ps dilectionis perfectionis spēi ꝓtinet īfinitas partes.quar quelibz est perfectior.ꝛc. sed nego ꝓsequentiam qua infertur.igitur ē infinite perfecta.ꝛ rō est q: ꝓportio sit inter ea q̄ sunt alterius ratōis in quibus non vz talis ꝓsequentia sicut declaratum est i.q.proxime allegata i responsione ad.8.rōnem opp.alterius.vnde silēs rationes pñt fieri q̄ nulla corporal'forma sit pti bil' acquisibilis loquendo ō partibilitate intrāsitiua.cuius oppositum vt puto ē i primo.d.17. sufficienter ostensum. Tertiam ꝓclusionē ꝓbo sic possibile fuit angelum anteq̄ peccauit habere caritatem.ꝛ p̄mum eius peccatum fuisse mortale.igitur possibile fuit vt in aliquo instanti primo peccaret.ꝓña pz q: añte posito i eē sequitur q̄ in īstanti aliquo p̄mo peccauit.ſ. i eo quo p̄mo eius caritas non fuit.añs p̄m omnes vez est ꝛ p̄sertim p̄m doctores opp.oppositē. cum ēt teneat q̄ de fcō angelus fuit creatus in caritate ꝛ eam per peccatū perdidit sicut pz li. suo.z.d.j.q̄ añt illud fuerit p̄mū peccatum q̄ pdidit caritatē certum ē p̄m oēs. Secundo aliq̄ volitōem malam potuit āgelus simul totam de nouo elicere ꝛ anteq̄ illam eliceret nullo modo alias peccasse. igitur potuit in aliquo instanti primo peccare. ꝓsequētia ē euidens ꝛ añs quo ad p̄mam ptem pz.tum ēr p̄ma cōclusione.tum q: volitioni siue bone siue male ñ repugnat totam simul eē ēt p̄m opp.oppositam que cōcedit q̄ postq̄ ē perfecta durat sine motu ꝛ augmētatōe nec agenti repugnat totam simul p̄ducere. cum nec naturali agenti repugnet q̄nymo vbi non eēt repugnantia q̄ succesiue facit faceret totum simul.ꝛ possibile fuit in voluntate angeli nullam resistentiam eē respectu male volitionis.igit ꝛ ipse potuit p:oducere totam simul.nunc essz respondendum ad rōnes opp.alterius.sz q: plures ex eis iplicant difficultatem pertinentē ad articulum sequentem. iō vsq̄z tunc differantur. Quantum ad secūdum articulum est ēt diuersitas opp.ꝛ vtriq̄z pti fauent multi.mihi añt videtur q̄ probabilius dicant tenentes q̄ angelus potuit in primo instāti mereri ꝛ potuit ēt peccare.rō que mouet me ē.q̄ñ' oē q̄ habuit angelus q̄ñ peccauit necessario requisitū ad b̄ q̄ posz peccare habuit vel potuit habere i primo instāti.igitur ꝛ i primo instanti potuit peccare.sil'r omne q̄ habuit āgelus q̄ñ meruit requisitum ad posse mereri hūit vel habere potuit i p̄mo instanti.igit ꝛ possibile fuit ip̄m mereri.ꝓña vtraq̄z clara ē ꝛ antecedēs faciliter declaratur.nam ex pte intellectus equalem ꝛ eādem habuit noticiā vel habere potuit cū noticia sit ꝑducibil'i instāti.vt p:ehabitū est ꝛ cuiuslibz tal'omnes p se cāe potuerint eē i p̄mo instāti sicut pz discurrēdo.simil'r eque potens ꝛ libera fuit voluntas in p̄ncipio sicut tūc. ꝛ gr̄az potuit ita deus tunc infundere sicut postea.Ad dictum ē de noticia ꝓfirmatur ex intē tōe Aug.z.de ci.dei.c.10.vbi dicit q̄ nullo modo ꝑz spaciū tpis p̄ius erant spiritus illi tenebre quos angelos dicimus.sz sil' vt facti sūt.lucfi sunt.non tm̄ ita creati vt quoquo modo viuerent.sz ēt illuminati vt sapienter beate q̄z viuerent ab hac illuminatione auersi quidam angeli non obtinuerūt excellentiam sapientis beate vite que ꝑculdubio nō nisi eterna est.eternitatisq̄z sue certa atq̄z secura. Ex his pz q̄ 'eam sapientiā ꝛ noticiā a qua mali ceciderūt ipsi in suo initio habuerūt.Ad vero dictū est de ptāte ac libertate sue voluntatis nō cadit in dubiū.

Scōo ꝛps scōz animā meruit i p̄mo instanti sue creatōis igitur possibile fuit q̄ angelus i p̄° īstanti meruerit ꝛ similiter q̄ peccauit.ꝓña pz añs ꝓbatur ex intentōe magistri.j°.sniarum.d. 18.vbi vult q̄ ꝛps ꝑm animā ab initio sue cōceptionis meruit nec ꝑficere i meritis potuit sicut p:obat ibidē auctoritate Greg.nec pōt glosari ab initio.i.imediate post initiū q: vel meruisset imediate post in instanti ꝛ tūc instāti imediatus fuisset instans aut i tēpore imediato ꝛ tūc ꝑficisset i merito ꝓtra istam ptem plures fiunt rōnes.due tamen sunt potiores ꝛ arguitur p̄mo sic si peccasset in p̄mo instāti de? fuisset cā sui peccati.sed ꝓsequens ē ipossibile. ergo ꝛ añs.ꝓña probatur q: ois opatō q̄ simul icipit'cū eē rei est ei ab agēte a quo hz eē sicut moueri sursuz est igni a generante. Secūdo angelus nō potuit in p̄mo instāti hr̄e pfectā dilectōem.igitur nec i p̄mo instāti peccar. añs ꝓbatur tū q: deliberatio req̄rit ꝓsilium ꝛ silogismum p:acticum q̄ nō pōt esse nisi circa futura ꝛ ex ꝓpositionibus de futuro.tum q: ad talem deliberatōem necessario requiritur determinata snia itellectus sequēs oppositas estiationes. nam perfecta deliberatio est discursus accipiēs vtrāq̄z partē ꝺdictōis.ꝛ hic ē q̄ bruto nō iputatur actus q: estimatōes de vtraq̄z pte ꝺdictōis hr̄e nō pōt.angelus āt non potuit hr̄e in primo īstanti sniam sequētez estimatōes oppositas vt intelligat ꝓclusionem affirmatiū vt in vno principio ꝛ negatiuam in alio.alias illas habuissz simul.ꝛ per ꝓñs simil' habuissz oppositos silogismos. Ad p̄mum si ꝓñs itelligatur sic q̄ deus fuissz cā imediata ꝛ totalis illius peccati.aut fuissz angelo cā eliciēdi illum actum malū in quorum altero sensu ip̄m dz inconuēiens reputari. ꝛ in quo sensu non cōcedit deum eē cām peccatoꝝ nego ꝓñam illam.ꝛ ad ꝓbationem dico q̄ qcqd sit de opatōe nāliter ꝓñte de qua ēt nō ē vera ꝓpositio assumpta vt alias videbit'.de libere tm̄ elicita non hz apparientiā.Confirmat responsio qm̄ vt dicit quidam doctor hanc consequentiam sniali' Aug.vr̄ negare.ij.de ci.dei c.14.vbi dicit q̄ illi qui dicunt q̄ dyabolus nū q̄ fuit cum sanctis angelis beatus.illa.ſ.beati-

Scūs tho.p̄ma pte arti.6.

Aureol'.li.z. dist.4. q.z.

Sco.i repor:. li.z.d. 4.

tudine impfecta non excellenti ⁊ eterna de qua in principio prorime allegate auctoritatis loquitus est suo recusans subditus eē creatoꝛ ⁊c. nō consentiunt manicheis q sentiunt q̄ dyabolus suā quādam ꝓpriam tanq̄ ex aduerso quodaꝫ pncipio hēant nām mali. ita q̄ Aug. non seq̄t q̄ si peccauit ab initō fuit ex aduerso ⁊ malo pn cipio. ac per h̄ stant simł q̄ peccauit ab initio. ⁊ tñ fuerit ꝓductus a deo bono qui non fuerit cā mō p̄dicto sui peccati. Et hoc exp̄sse ꝓfirma tur q̄ alt. ij. sup gen. c. ȝz. de puis. qō putatur ingt nūquā dyabolus i veritate stetisse nūq̄ cū angelis beatā duxisse vitā. sed ab ipso sue ꝓdictōis initio cecidisse. nō sic accipiēdū est vt non a ꝓpria volūtate deprauatus sed malus a bono deo creatus putetur. aliqn nō ab initio ce cidisse dicereť. neq̄.n. cecidit si talis est factus sed fact⁹ ꝓtinuo se a luce veritatis auertit superbia tumidus ⁊ ꝓpria ptātis delectōe coꝛruptus. vñ beate atq̄ angelice vite dulcedinē nō gusta uit. Quā nō vtiq̄ acceptā fastidiuit sꝫ nolendo accipe deseruit ⁊ amisit. Et subdit non ex eo q̄ accepat cecidit sꝫ ex eo q̄ acciperet si subdi vo luisset deo. qō pfecto q: noluit ⁊ ab eo q̄ acce pturus erat cecidit ⁊c. apparet. n. q̄ ista verba clauderēt ꝺictoꝛia. Si necessario seq̄retur dya bolū eē creatū a deo malo posito q̄in pmo in stāti peccasset ⁊ fuisset malus. Preterea si cut idē doctoꝛ dicit ⁊ bñ si rō illa valeret ita pos set argui q̄ nūc de fcō deus sit cā cuiuslibꝫ pec cati qm̄ nō solū cū pmo creat aiam sed ⁊ semp postea donec illā ꝓseruat ē cā eius q̄ si nō seq̄tur ipsuꝫ ex h̄ eē cāꝫ peccati. sic nō seqtur si an gelus tūc in pmo instanti peccasset. Ad scōꝫ distinguendū ē ꝺ ꝺliberatōe vt gdā al⁹ doctoꝛ distinguit. nā dupler ē deliberatio vna que ē cū pfecta inuestigatiōe alicui⁹ dubij p quo hꝫ ar gumētū ad vtranq̄ ptē ꝺictōis. alia q̄ ē perfe cta cognitio vel assensus respectu pncipij pratici vel ꝓclusiōis. pma nō req̄ritur ad actū meritoꝛiū neq̄ ad demeritoꝛiū sed sufficit. scōa cū li bertate arbitrij ad ꝓfomiter eliciēdū volitōem ⁊ nō eliciendū ⁊ talis vtiq̄ eē pōt in instāti. ex h̄ pꝫ ad argumētū qm̄ si añs sumat pmo mō deliberatōem ꝓña nō vꝫ. Si aūt scōo mō ipsū est falsū. Ad pmā p̄batōem dicēdū q̄ nō req̄ritur tale ꝓfectū cū habeť sufficiēs cognitio con clusiōis. pmo superfluū foꝛet cū nō ꝓpter aliud habeatur ꝓfectū. Et simili mō dicendū ē q̄ non semp req̄ritur talis silogismus de futuro. nec q̄ estimatōes ille opposite p̄cedat vt in scōa p̄ba tōe sumebať q̄nymo in hoie pfecte virtuoso n̄ p̄uenunt tales estimatōes q̄uis in nō perfecte habituato velut i incōtinente p̄ueniant. Hūc ad rōnes opp. in p̄cedēti articulo reꝛobate.

Ad pmā q̄uis ꝓña negareť a multis q̄quid sit de ea. dico q̄ ꝓñs nō ē falsuꝫ. vñ dico q̄ an gelus potuit peccare i pmo instanti ⁊ si aliqs n̄ crearet cū sufficienti noticia ⁊ arbitrij libertate posset in pmo instāti peccare. cū ꝓbatur ex mō

Ocbaꝫ i quo libeto 2.q.6.

arguendi Aug. q̄ ꝓñs sit falsū. dico q̄ ad intē tōem Aug. sufficit q̄ illud bonū q̄ vitiū coꝛrum pit vel minuit p̄cesserit nā. nec oꝫ q̄ p̄cesserit, tē poꝛe. illud āt bonū diminutū ē aptitudo ad bea titudinē ꝓsequēdā. qm̄ per peccatuꝫ reddit nā bona minus apta ⁊ ydonea ad illā. Et istud eē intentōis sue pꝫ ex pncipio illius capli ⁊ argum tatōis vñ q̄rens cām miserie malo⁹ angeloꝝ ⁊. ꝺ. q̄ fuit auersio ab eo q̄ sūme est. addit h̄ p mus defect⁹ ⁊ pma inopia ⁊ pmū vicium eius nāe que ita creata est vt nec sūme eēt. ⁊ tamen ad beatitudineꝫ habendam eo q̄ sūme est frui posset a quo auersa nō qdem nulla sed tantum minus eēt atq̄ ob hoc misera fieret. vnde ⁊ cū postea in prosequtione probat q̄ mala voluntas nō potuit alicui nāe esse sempiterna intelligit q̄ non potuit esse ei sempiterna quasi connaturalis seu cōsequens ipsam naturaliter sicut manichei opinati sunt de quibusdam naturis tūc. n. non viciaſſꝫ eā nec minuiſſꝫ bonū eius p uando aliquo bono habito aut reddēdo minus aptā ad hn̄dum. Jā. n. non fuiſſꝫ apta ad aliqd icompossibile male voluntati. sicut nulla res nā liter apta ē ad aliquid icompossib.le ei q̄ sibi nā liter inest. oꝫ ergo si sibi noceat q̄ vel actualiter aliqꝺ bōum habuerit quo ꝓuatur vel habuiſſꝫ aut nata fuiſſꝫ hr̄e q̄ non hꝫ ⁊ ad qꝺ min⁹ po tens est nūq̄ fuerit sed q̄ fuiſſꝫ ⁊ potuit eē si nō peccaſſꝫ. ⁊ ad h̄ vt dcm̄ est nō requirit p̄cessio tp̄is. sꝫ sufficit p̄cessio nāe. alijs ēt modis pōt in telligi peccatū adimere bonū sicut i pmo. ꝺ. 17. vbi agit ꝺ diminutōe caritatis i solone cuiusdā rōnis est dcm̄. sed ad propositū ista sufficiant.

Ad alia p̄batōem dicēdum q̄ Aug. nec intē dit nec inuit q̄ si angelus peccauit i pmo instā ti sequatur peccatū illi fuisse nāle cū expresse vt ātea allegatum ē dicat in p̄cedenti. c. q̄ dicentes illud non consentiunt manicheis qui sentiūt q̄ dyabolus habeat quādam ꝓpriā nām mali ⁊c. sed sicut clare pꝫ legenti statim ꝓsequens erroꝛem manicheoꝝ ⁊ auctoritates scriptur quas ad suū erroꝛē extoꝛquere nituntur exponēs dicit q̄ etiam p se illam allegatam canonice Johānis iducunt. ⁊ tunc addit q̄ nō intelligunt si nā talis est nullo mō eē peccatū. Ex quo dico vt manifestum ē q̄ vult per auctoritatem ab eis i ductam ꝺ eos inferre q̄ non nāliter dyabolus peccat vel malus est. nō āt ꝺ eos q̄ dicebant ip sum sponte ⁊ ꝓpria voluntate peccasse. Ad se cūdū etiam ꝓcedo consequēs si haberenť suffi cientes noticie ad p̄bōnem q̄ aliquis pōt du pliciter dici amittere iusticiam. vno modo quia q̄ habuit non hꝫ. alio modo q: non hꝫ q̄ hēꝛ hanc distinctōem in simili inuit Aug. z. super gen. c. ȝz. vbi prosequens illam opp. q̄ dyabolus ab initio suo peccauit ⁊ docens quō tunc intelligēdū est cecidisse inquit beate ⁊ angelice vite dulcedinem non gustauit q̄ non vtiq̄ acceptā fastidiuit. Sed nolendo accipe deseruit ⁊ amisit. ⁊ subdit q̄ non ex eo q̄ acceperat ceci-

dit sed ex eo q̄ acciperet si subdi voluisset deo. vt ēt supius recitatum ē. tunc cū sumit̄ nullꝰ pōt mereri nisi qñ pōt iusticiā amittere. dico q̄ si accipiat̄ amittere determinate in primo sensu ꝓpositio absolute nō ē vera nec eā ꝓbat dictum Ansel. talꝫ. n. est i propria forma rōnis. si ñ potuerūt peccare non ptāte. sed necessitate seruauerūt iusticiā. qr̄ si non ptāte sed necessitate seruauerunt iusticiam non magis meruerunt gratiam a deo. quia steterunt aliis cadentibus q̄ quia seruauerunt rationabilitatem quā perdere nequiuerūt. Ꝫ autem ꝓñs habz anselꝫ ꝓ inconuenīēti supponēs eos habuisse iusticiam añ casum maloꝝ. ⁊ per ꝓsequens ex oppositō ꝓsequentis sic vult inferre angeli boni meruerūt seruando iusticiam q̄ habebant. igit̄ illam nō necessitate sz ptāte seruauerūt. igit̄ eā non seruare potuerunt. ⁊ vltra. ergo peccare potuerūt qd̄ est itentum. nunc aūt pz q̄ ꝓcesso hanc cōsequentiā ee bonam angeli potuerūt iusticiam non habitā seruare vl̄ potuerūt amittere. igit̄ potuerūt peccare nō est ꝓñs vt concedat̄ hanc ee bōam ꝓsequētiam. angeli non potuerūt iusticiam habitā amittere. igit̄ non potuerūt peccare. cum argumētatio ex oppositō añtis non teneat gz̄a formē. ⁊ per ꝓñs nec illa est similr̄ vera nullꝰ qui non pōt iusticiam q̄ hz amittere pōt mereri. preterea Ansel. non infert si nō potestate sz necessitate seruauerūt iusticiā. igit̄ ñ meruerunt absolute. sed nō meruerunt inquit qr̄ steterunt. i. ex Ꝫ q̄ steterunt ⁊ perseueraverunt i iusticia habita. nunc aūt non ē ꝓsequens nō meruerunt ex eo q̄ steterunt. igit̄ non meruerunt. sed ex3 bñ sicut ēt nō sequit̄ nō meruerunt qr̄ seruauerunt rōnalitatem. igitur nō meruerunt. sed ex3 non oñditur igitur ex dcō ansel. q̄ hec sint incōpossibilia angeli meruerūt. ⁊geli non meruerūt seruando iusticiam q̄ habuerūt nec ēt ista angeli meruerunt igit̄ potuerūt amittere iusticiam q̄ habuerunt. ac per hoc vt illa vlis assumpta non ꝓbatur ex dictis ee vera. si vero accipiatur amittere, cōmuniter ⁊ indifferēter ꝑm primum vl̄ secūdū sensum. quicqd sit ō maiore dico q̄ minor ē falsa. nec ꝓbatio vz qr̄ ꝓcedit i primo sensu tm̄. Ad. 3. nego ꝓsequentiam ⁊ ad ꝓbatōem pōt dupl̄r dici. vno modo vt ibi dr̄ ⁊ cū arguit̄ ex3. dico q̄ non sequit̄ si sūt eiusdem speciei ⁊ vnus ꝓducitur in istanti q̄ alius producat̄ in instanti. nā ē possibile q̄ vnaꝰ ꝓducatur in istanti eiusdem rōnis cum alia que producta ē in tēpore. ⁊ similr̄ ē possibile ō alijs formis ꝓtibilibus. nec ꝓbatio vz qm̄ nec acquirit i instanti nec acquiri i tempore ē ex his que ꝓueniunt essentialr̄ huiusmōi specie bus cū tam Ꝫ q̄ illo modo possit acquiri. Secundo possz dici q̄ illo casu dato q tm̄ non ē possibilis nisi per potentiam diuinam illa dilectio producetur seu erit producta tota simul. ⁊ tm̄ in nullo instanti erit primo producta. ⁊ nullum tempus erit ante q̄ sit producta sicut i simili declaratuz ē i ꝑmo. d. 17. pte. 2. q. 1. ar. 2. Ad. 4. ꝓcedo ꝑmū ꝓñs. ⁊ ad. 2. q̄ infert̄ ēt vltꝰ dico qō aliud ē actum meritoriū ee in istanti vel ꝑ tempꝰ ⁊ aliud ē actum meritoriū ee meritoriū i istanti seu ꝑ instans vel per tp̄s. nā per aliquod tp̄s ⁊ i aliquo instanti in quo ꝑus non fuit actus meritorius ē in quo non ē meritorius. aut si est meritorius non ē meritorius alterius ꝑmij q̄ prius fuit. q̄uis. n. voluntas possit elicer̄ virtuose actū meritorium i istanti. nō tm̄ i quolibz alio instanti sequente pōt iam elicitū sciēter ⁊ libere quantum ē ex se deserere aut aliū elicere. sed ē dare aliquod tēpus ita breue infra qō nullo modo pōt desistere ab actu iam elicito aut nouū elicere quantum ē ex se dico ⁊ scienter lz cauſaliter forte aut supernaturaliter ēmissa aliqua noticia aliud contingere posset ifra tempus aūt huiusmodi q̄uis in quolibz instanti actus sit ⁊ i quolibz sequente diutius fuerit q̄ i aliquo precedētium. nō tm̄ in quolibz est magis meritorius q̄ fuit i primo. ymo nec forte meritorius aut si meritorius non tm̄ nouꝰ seu distincti ꝑmij. ⁊ ex hoc sequit̄ q̄ nō ex quantalibz ꝓtinuatōe actus meritorij actus ē maius meritū seu maioris ꝑmij meritorius q̄ fuerit in ꝑ° istanti sui ee. Cum ergo ꝓ ifertur q̄ possent ee duo merita equalia quoꝝ vnum eēt ꝑ instans aliud ꝑ tēpus. si intelligat̄ q̄ vnum eēt per istans. ⁊ aliud per tēpus nō video hoc ee inconueniens. si vero intelligatur q̄ essēt equalia. i. eque seu equalis ꝑmij meritoria ⁊ vnū tm̄ eēt meritoriū tm̄ ꝑ istans. aliud vero eēt meritoriū ꝑ tp̄s ceteris paribus. Ꝫ pōt intelligi dupl̄r. vno modo q̄ eēt ꝓtinue meritoriū ꝑ tp̄s ⁊ nō maioris ꝑmij q̄ aliud q̄ eēt meritoriū tm̄ per instans. ⁊ tunc nego ꝓsequentiā pp falsam implicatōem ꝓñtis. vz aliquē actū esse meritorium per aliqd̄ tp̄s ꝓtinue. vel pōt ee sensus q̄ vnum meritū per aliqd̄ tp̄s non eēt maioris premij meritoriū q̄ aliud eēt per istans. ⁊ Ꝫ ego cōcedo sicut ego ꝓcedo q̄ ꝑ aliqd̄ tempꝰ idē actus non ē magis meritorius q̄ fuit i istanti primo quo fuit. sz tunc ꝺ Ꝫ est qr̄ tunc vr̄ q̄ ꝓtinuatio actus meritorij nihil ꝑfit gnymo obfit ⁊ q̄ expediret frequenter iterrumpe actū ⁊ deserere ꝑmū ⁊ nouum elicer̄. Ad Ꝫ dico q̄ nec ois ꝓtinuatio actus prodest. vtputa illa que nō ē libera ⁊ cū scia vt ē ea q̄ est per tp̄s illud breue nō ꝑceptibile. nec ēt nulla ꝑdest sz aliqua. vtpote ea q̄ ex scia ⁊ libertate ꝑcedit. sicut cuz quis sciēter pōt ⁊ libere ex se desistere ab actu elicito ⁊ alium elicere q̄ quemt i eo q̄ vltra tp̄s sibi i ꝑceptibile ꝓtinuat actum. ⁊ de tali ꝓtinuatōe dico q̄ non minꝰ merer̄ sic ꝓtinuans actū q̄ si nouū eliceret. ⁊ magis expedit sic ꝓtinuare q̄ interrumpe vt nouū eliciat qm̄ qui sic interrumpet exponeret se piculo ñ resumēdi actum tā cito. ⁊ tm̄ si plꝰ resumeret nō plus mereret̄ q̄ si equalē actū spōte ꝓtinuaret ꝑ tm̄ tp̄s iquāto totiens possz nouū actum elicere. dices poat̄ q̄ de ꝑi quolibz istanti illiꝰ tp̄is ipceptibilis ifū-

deret sufficiētē noticiā · aut ī aliquo vno ifunderet tam perfectam q̄ ipse āgelus ī quolibz istārti illi' tp̄is possz scienter illū actū deserere ⁊ alium elicere. tunc sequit' q̄ ī quolibz tm̄ merebitur nouum p̄miū quātum ī p̄mo instanti · ⁊ per ꝓsequēs in qualibz pte tp̄is merebit' p̄miū infinitum. Rn̄deo q̄ ꝓn̄s n̄ ē mius possibile aut minus ꝓcedēdū aut magis ipossibile vel negādum q̄ cāus q dar' · ⁊ ꝺ quicū qz cāum admitteret tanq̄ possibilē ꝓnter possz ꝓcedēr ꝓn̄s. nec ꝑ nūc video iconuēiēs seq · p̄sertim cū non sit ī possibile deo cāre p̄miū ifinitū itēsiue. vt er dictis ī p̄mo. d. 44 · patere pōt. Ad · 5. pz q̄ ba ꝓna non vz · ⁊ ad eius pbōnē assumit' flm · vz q̄ ī quocunqz tp̄e pōt pl'ies tā grauiter peccare sicut ī p̄mo istārti peccauit. nā infra illud tp̄s bene de quo dem̄ ē nō solū pl'ies sed nec sel' possz nouū peccatū demeritorie elicere sicut nec nouum meritū. vt est dem̄. Et p idē pz ad. 6 · naz sup eadē falsa ymaginatōe fundat'. s. q̄ ꝑ quo libz istanti tp̄is ī quo actus durat sit meritor' noui p̄mij. Ad · 7. dicēdū q̄ p̄ūri grauius potest intelligi dupl'r. s. itēsiue ⁊ extēsiue flm duratōem pene si p̄mo mō ꝓn̄s nō vr̄ negandum vñ forte vt dicit qdam doctor qbusdā q eternaliter p̄ūnt' in iferno aliqui ad tp̄s itensius p̄ūiunt' in purgatorio. si vero ſo mō tūc nego ꝓnaz ⁊ assamptū ī pbatōe fil'r · nā quantū ad extēsionē pēa debita mortali ifinite excedit penā vēialī debitā cū huic eterna illi tpal' debeat'. Ad 8. ꝓcedo ꝓn̄s sicut ēt ipse arguēs ⁊ glibz hz ꝓcedere nisi velit ponere mediū inter totū tp̄s ī q° qs ē ī caritate ⁊ quo caret caritate ac p hoc in quo vtraq̄z ꝺdictoria sint falsa. tūc ad pbōnem dicēdū q̄ nō itēdit Aug. ponere tale mediū flm duratōem quale ymaginat' ar. sz solū vult dicere q̄ talis transitus ab vno oppositō in aliud fiue potius fit trāsiens n̄ denomiatur ab altero oppositor quēadmodū ꝓsueum' ꝺnominare operatōes ab hītibus dicētes hoiem tal'r ꝺparī q̄n flm habitū quē hz elicit opatōem · verbigr̄a vt dic pbs. z. ethi. tūc dicim' gramaticum qd gramatice fieri q̄n fit flm eā q̄ hz gramatcā · nūc āt cū qs er vno oppositō trāsit ī aliꝺ. vel bigr̄a ī exēplo Aug · cū a sapia ī stulticiā n̄ fz sapiētiā q̄ hz trāsit vt pz. ꝺ nec q̄z sapiēter. Item nec flm stulticiā. q: ī eo nō erat stulticia qua mediāte transiret. ⁊ ꝺ nec q̄z stulte dr̄ transire. ac p b' ꝓcludit Aug. q̄ ē dar' mediū iter facē aliquid sapienter ⁊ facē stulte · q:. s. quēit facē aliqd nec q̄z stulte nec q̄z sapiēter · nec t̄n er b ꝓcluditur q̄ fit aliqꝺ tp̄s vel istās mediū iter tp̄s stulticie ⁊ sapiētie ī quo nec q̄z stultus sit ille nec sapiens vt itēdit ar. Ad. 9. ⁊ ꝺ. pz er rn̄siōe ad. 4. Ad. 11 · dicēdū q̄ volz ī tp̄e imediato ⁊ ī nullo istanti p̄mo volet. Ad · 12 · pz ex dictis ad. 4. Et p eadem patet ad. 13. Ad. 14. dico p̄mo q̄ de vo litōe libera. ⁊ cū pbatur q̄ nō er auctoritate comē. dicēdū q̄ Lom̄. loquit' ꝺ mutatōibus corporalibus nō aūt spūalibus ⁊ illud pz ibi tam ex erēplis q̄ ēt ex cā q̄ ptractat. vz ꝺ saluādo demōstratōem Ari · ad pbādū q̄ oē mobile ē diuisibile eē vl'em ad oēz mutatōem · ꝙstat āt q̄ pbs nō logtur ibi nisi de corporalib' mutatōib' nec sue pbōes p̄nt spūalib' adaptari. tū ēt q: 3° de aia vt supra hītū ē Lom̄. exp̄sse dicit oppositū ꝺ itellectōe ⁊ sil'r pbs. Secūdo dico q̄ ī casu ēt ē possibile dare p̄miū istās volitōis nāl'r sequēs apphēsionē. vtputa si subito cārē' talis apphensio q̄ saltē a deo posse fieri null' catholicus vt puto negaret. Quantū ad. 3. ar · pono. 4. ꝙclusiones. Prima ē ptinēs ad d. 5. vz q̄ oēs āgeli tā bōi q̄ mali fuerūt creati in gr̄a ⁊ caritate. Scōa q̄ nō fuerit creati cū beatitudie pfecta. ⁊ b ptiet ad. 4. di. Tertia q̄ malus angel' nō peccauit ī p̄mo istanti sui ē q̄ p tinet ad di. 3. Quarta q̄ nō peccauit ī mediate post p̄miū istās sz mora fuit iter creatōem ⁊ lapsum. Prima ꝙclusiōez pbo · p̄mo auctoritate Dam̄ · q ait ī li. 2. c. 3. ꝑ verbū dei creati sunt oēs āgeli ⁊ a spu scō p sanctificatōem perfecti sci sunt flm ꝓportōem dignitatis ⁊ ordinis illuminatōe ⁊ gr̄a pticipātes. b vt pz māifeste ꝺ oib' logtur · Scōo idem pbatur auctoritate Aug. 12. de ci. dei. c. 9 · vbi ait q̄ āgeli fil' vt sci sunt ei a quo sci sunt amore cū quo facti sūt adherēnt. eo q̄ sunt isti ab illor societate' discreti q̄ isti ī eadē bōa volūtate māserūt. illi ab ea defectiēdo mutati sunt · Et ꝺ ḡli amore loquat' ifra explicat. Et istā inqt bonā volūtatē qs fecerat nisi ille qui eos cum bona voluntate · i. cū amore casto quo illi adhererēt creauit simul eis condens naturam ⁊ largiens gratiam · ecce q̄ cum amore casto creati sunt · amor autem castus est qui a caritate procedit. Preterea expresse ꝺcit ⁊ largiens gratiam ⁊ ne aliquis estimet eum b de bonis tantum velle intelligi · propterea q: immediate sequitur · vnde sine bona voluntate b est dei amore nunq̄ sanctos āgelos fuisse credendum est · Attende quid sequitur statim. Isti autem inquit qui cum boni facti essent mali sē propria mala voluntate aut minorem acceperunt amorem diuini gratiam q̄ illi qui in eadem perstiterunt · aut si vtriq̄z boni equaliter creati sūt istis mala voluntate cadentibus illi amplius adiuti ad' eam beatitudinis plenitudinem . vnde se nunq̄ casuros certissime scirent peruenerunt Ecce q̄ illam gratiam omnibus asserit collatā q̄uis vtrum equaliter relinquat in dubio.

Tertio glo. ⁊ videtur esse Hyero. super illud osee. 10. diligāt vinatia vuarum p vinatia inqt demones qui creati sunt in magna pinguedine spiritus sancti · magna pinguedo spiritus sancti non est nisi caritas. Multe alie auctoritates possent adduci sed iste sufficiant. Contra istā conclusiōez sunt Ugo de sacra · li. primo par. 5. c. 19. ⁊ 23. Item magister hic. d. 5. Contra b etiam videtur Aug. primo libro sup Gen̄. c · 2. dist. 1. super illo verbo in principio creauit deus ce. ⁊ ter · vbi dicit q̄ spūal' ⁊ corporal' creature ī

Tertia articul'

Huius opp · ē sanctus Tho. p. prima q. 62 · arti. 3. Itē pre po. hyber. m̄l'ti alijq̄ dicunt oppositū. egi. petrus de tarā tasio.

formis mā͂ dcā͂ ē ce. ⁊ terra. spūalis vȝ vita sicuti esse potest in se non conuersa ad creatorem tali. n. ꝯuersione formaꝉ atqȝ pficiꝉ. ex h͂ pȝ ꝙ pmo creata ē ñ ꝯuersa neqȝ pfecta ⁊ ꝑ ꝯn̄s absqȝ caritate. Jtē li. 4. c. 28. dicit ꝙ spūalis creatura post tenebras fcā ē lux vbi itelligit a sua q̄dā īformitate ad creatorē ꝯuersa atqȝ formata ⁊c. Arguiꝉ ēt rōne q: tūc angeli fuissent ī statu merēdi ꝙ nō vr̄ vez. tū q: i angelis añ peccatū nulla erat difficultas ad bn̄ volēdū. meritum aūt nullū ē vbi nulla difficultas. Et pp h͂ dicit ī fra magister. d. 24. ꝙ q: nihil erat ꝙ ad malū ipleret pmū hoīeȝ ī statu inocētie. iō nō fuisset illi meritū nō ꝯsentire tēptatōni sicut ⁊ angelis dicit ipse q ñ ceciderūt nō fuit meritū ꝙ steterīt tū etiā q: vr̄ incōueniēs ꝯcederē ꝙ dyabolus nūquā actualr̄ meruerit. Ad pmū dicēdū ꝙ nec magister nec ãug. ī hac pte tenendus ē cū sci dicāt oppositū. Ad scdȝ dicēdū ꝙ Aug. nō intelligit ꝙ pus tēpore fuerit informis ꝙ formata ȝ nā in ordine cāliter. sicut manifeste pȝ ꝑ eundē seipsuȝ exponētē li. 5. c. 8. nō itaqȝ inqt tpāli sed cāli ordīe pus fcā est īformis formabilisqȝ materies ⁊ spūalis ⁊ corpalis d̄ qua fieret ꝙ faciēdū eēt ⁊c. Et sequr ꝙ formatōem suā pcessit nō tēpore ȝ origine. Ad tertiū ꝯcedēdū est ꝯn̄s. Ad ꝓbatōeȝ pmā sue falsitatis pōt dici ꝙ salua reuerētia magrī ēt vbi ñ sit difficultas act⁹ dilectōis mediāte caritate elicitus pōt eē meritorius ꝙ efficaciter ꝯfirmaꝉ ex eo ꝙ si pm⁹ hō nō peccasset ⁊ habuisset grām gratū faciētē potuisset mereri vitā eternā nec puto ꝙ h͂ aliquis negaret. Preterea ansel. expsse inde cāu dyaboli. c. 5. dicit ꝙ angeli boni meruerūt grām q: steterūt ⁊ seruauerūt iusticiā. ⁊ tū in eis ɓm magistrū nō fuit talis difficultas. aliī ad ideȝ rn̄dēt ꝙ ⁊ si in eis nō erat difficultas ex ꝯrietate vel īclinatōe volūtatis ī oppositū. poterat tñ eē difficultas ex arduitate opis excedentis veritatē nāe qualis forte ē diligere deū sup oīa. Ad scdāȝ ꝓbatōem sine temeraria assertōe vr̄ posse ꝓbabiliter dici ꝙ ꝓ aliqua morula meruerit nō tñ ꝑseuerarit. Et huic fauet dictū Aug. ij. de ci. dei c. 15. vbi dicit ꝙ illud verbū saluatoris dicētis d̄ dyabolo ꝙ ī veritate nō stetit. Sic accipiēdū ē ꝙ in veritate fuerit ȝ nō pmāserit. ⁊ idē etiam dicit d̄ correc. ⁊ grā circa mediū. Jtē vt supra allegatū ē ipse hūit amorē castū ⁊ grāȝ iō vr̄ ꝙ meruerit. Jtē eȝe. 28. scribiꝉ in medio lapidum ignitoꝝ ambulasti pfectus in viīs tuis a die ꝯditōis tue donec iuēta ē iniqtas ī te. Que verba cōiter spūalr̄ itelliguntꝉ d̄ lucifero. nō vr̄ āt ꝙ ꝑfect⁹ āhulauerit qn̄ meruerit supposito ꝙ tunc eēt ī caritate vt sancti dicunt. Scdā ꝯ°. ꝓbaꝉ p° q° ad malos qm̄ si fuissent creati cū pfcā beatitudine nūqȝ illā pdidissent. nā vt dicit Aug. ij. d̄ ci. dei. c. 12. vtroqȝ ꝯiūcto efficiꝉ beatitudo ꝙ recto ꝓposito itellectual' nā desiderat vt ⁊ hō ī cōmutabili bono ꝙ deus ē sine vlla molestia ꝑfruaꝉ ⁊ in eo se ī eternū eē māsurū nec vlla dubitatōe cūcteꝉ. nec vllo errore fallaꝉ. Jta ꝙ hȝ eū ibidē ⁊ ī ꝓcedēti. c. ⁊ i. 13. d̄ tri. c. 7. ⁊ aliīs locis plurib⁹ ⁊ ɓm veritatē ad pfecte beatū eē regritur certitudo de ꝑpetuo sic fore ꝙ īpossibile ē aliquē hr̄e qui aliqn̄ futur⁹ sit miser. Et ob h͂ Aug. īmediate subiūgit. hanc hr̄e. s. pfectā beatitudinē angelos lucis pia fide credimus hanc nec anteqȝ crederēt habuisse angelos peccatores q sua prauitate illa luce ꝑuati sunt cōsequti rōne colligimus. Quo aūt ad bonos ꝓbatur sic. angeli boni potuerūt ex ꝓpria libertate deū nō plusqȝ se diligere ⁊ peccare. igitur nō fuerūt creati ī pfecta beatitudine. ꝯn̄a pȝ q: si sic ñ fuerunt certi nūqȝ se peccatores ⁊ ꝑ ꝯn̄s semper in dei dilectōe. ac ꝑ h͂ in beatitudine vera fore māsuros. igitur nec beati pfecte fuerunt vt ꝯn̄s est ex dictis. añs ꝓbatur auctoritate Aug. de fi. ad pe. c. 3. vbi ait ꝙ deus superiores sp̄s eternos creauit ⁊ eis facultatē atqȝ itelligētiā cogitande cognoscēde diligēdeqȝ diuinitatis īseruit. quos tñ ita creauit vt etiā ꝑ seipsis illū diligerēt cuius se tales creatos ope. vel ɓm aliā lr̄am opere cognouissēt. vt aūt h͂ dilectio haberet initā ⁊ congruā laudē volūtatis quoqȝ eis tribuit libertatē vt eēt eis possibile siue ad eū qui sup eos ē itentōem sancte dilectōis erigere siue ad se vel ad ea que infra eos sunt praue cupiditatis semet ipsos pondere declinare. Jtem paulopost. Jta eis diligēdi facultatem volūtatēqȝ donauit vt eaȝ vnusqsqȝ ⁊ habere posset ⁊ pdere. Ecce ꝙ vlr̄ loquitur de omni spiritu creato. Quod etiā ꝯfirmatur ex eo ꝙ subdit ꝙ pars eorum a deo volūtaria auersiōe discessit ⁊ ipsis cadentibus ceteros in sue dilectionis eternitate firmauit. patet etiaȝ antecedens per Ansel. qui inde cāu dyaboli. c. 5. ex intentōe probat ꝙ ante casum malorūȝ etiam boni peccare potuerunt. Relinquitur ergo ꝙ nullus angelus fuit creat⁹ ī beatitudine pfecta. ⁊ ita cōmuniter tenent oēs doctores ⁊ ideo ꝙ frequēter sancti inueniūtur dicere eos in beatitudine ⁊ felicitate fuisse creatos sicut Aug. multipliciter in vtriusqȝ libri capitulis ꝓxime allegatis ⁊ aliīs locis pluribus. nō est accipiendū de pfecta beatitudine. Sed de quadā excellentia ⁊ nobilitate status q quodāmodo felicitas dici solet. ɓm quē modum etiaȝ in hac vita multos mortales ꝯsueuimus vocare beatos. ⁊ pmus hō in statu inocentie beatus dictus est. Et sic expresse docet intelligere Aug. in. ij. de ciui. dei vbi supra. Tertiā ꝯclusionē probo sic malus angelus in pmo sui esse instanti fuit in gratia. igitur non peccauit ī primo instanti. ꝯsequētia patet q: peccatum eius nō secū ꝯpatiebatur gratiaȝ. añs probatū ē ī pma ꝯclusione. Preterea extra d̄ sū. tri. ⁊ fi. ca. capl'o firmiter cred̄. dicitur ꝙ dyabolus qdam ⁊ aliī demones a deo qdē nā creati sūt boni et ipsi ꝑ se facti sunt mali ⁊ in eccl'asticis dogmatibus scribitur ꝙ ⁊ ipse dyabolus bonus a deo creatus est. Jtem Aug. 3. de li. ar. c. 54. de

ipso dicit q̄ ēr bono angelo dyabolus ē fact⁹. ⁊ anſel. de cāu dyaboli. c. ȝ. inqt q̄ ipſe bonaȝ volūtatē expulit mala ſupuenīēte ⁊ inde p totū vl̄t q̄ ipſe accepit iuſticiā ſicut ⁊ angelus bonus ſȝ nō pſeuerauit in illa. Ex his oīb⁹ pȝ manifeſte q̄ ipſe nō peccauit i p̄mo inſtāti. ⁊ ita tenēt ꝓcordāter oēs doctores catholici. Et Aug. li. de ci. dei. c. ix. dicit q̄ angeli habuiſſe aliquē beatitudinē ⁊ vitā agere añ peccatū p̄fecto credēdi ſunt. ⁊ poſtea. c. xv. exponit oēs auctoritates ſcripture q̄ p pte opp. ſonaī videī. Quarta ꝓclusionē p̄bo ſic angelus fuit in gr̄a igitē nō imediate poſt p̄mū inſtās peccat. añs p̄batuȝ ē ꝓña p̄batur q: ſi fuit i p̄mo inſtāti i gr̄a. igitē ⁊ poſt p̄mū inſtans cū nō ſit dare vltimū inſtans in quo fuit gr̄a ⁊ poſt nihil eius fuit ſicut nec cōuenit i aliȝ rebus ſm potētiā nāle creatā q̄cqd ſit ſm dei potētiā abſolutā. Ad hoc ēt eſt auctoritas origenis ſup eze. q̄ magiſter recitat i. ȝ. d. p̄ñti ſerpens inqt ē hoſtis ōnis veritati. non tñ a p̄ncipio nec ſtatim ſupra pectus ⁊ ventrem ſuū ambulauit ſicut adā ⁊ eua nō ſtati peccauerūt. er qua auctoritate ꝓcludit magiſter q̄ aliq̄ mozula ſȝ breuiſſima cecidit iter eius creatōez ⁊ lapſū. Cōtra ꝓclusionē iſtā ē opp. vn⁹ doctoris q. tz q̄ nulla media moza fuit ſuppoſito q̄ i p̄mo inſtāti habuerit actū liberi ar. ſicut ego cōcedo ſupi⁹. Et ēt fuit creat⁹ i gr̄a vt iſte doctor tz. ⁊ ego ſil̄r. Rō eius ē q̄m ſequtur tūc q̄ hūiſſȝ aliq̄ meritū. igitur ꝓſecut⁹ fuiſſet ſuā beatitudinē pfectā q̄ ē falſuz. ꝓña p̄batur q: angelus p quēlibet actū meritoriū ꝓſequtur ſuā beatitudinē q̄ p̄batur q̄m gr̄a pficit nāz ſm modū nāe. eſt aūt p̄priuz nāe angelice q̄ nālē pfectōem ñ acgrat p diſcurſū ſed ſtatim p nām hēat. ſicut aūt er nā āgelus, hz ordinē ad pfectionē nālē ita er merito hz ordinē ad gl̄iaz. ⁊ iō ſtatum poſt meritū beatitudinē ꝓſeq̄t. Deo iudicio iſte doctor dicit icōpoſſibilia ⁊ dictis eiusdē repugnātia q̄ oñdo ſic ſi āgelus malus hūiſſet i p̄° inſtāti aliquē actū liberi ar. aut hūit tūc actū meritoriū aut demeritoriū. B pz p eū. Si meritoriuz igitē ſm eū fuit beat⁹ q̄ tñ vitare intēdit tāq̄ falſuz. Si demeritoriū igitē tūc ñ hūit gr̄az q: cū dimerito illo nō ſtat gr̄a. nō. n. fuit veniale peccatum ſed mortale. Deterea angelus i aliq° iſtāti p° peccauit vt iſte doctor hz ꝓcedē cū ponat q̄ angelus p̄ducit actū ſuū i inſtāti vt ibidē pz articulo p̄cedēti. aut igitē peccauit i p° inſtāti aut in aliq° alio nō in p° q: tūc in p° inſtāti fuiſſet malus q̄ ē erroneū ⁊ ipſe ēt negat. ⁊ ꝓñaz ipſe ꝓcedit i eodē p̄cedēti articulo. igitē in alio inſtāti ſequēte p° peccauit. Sz iter q̄libet duo iſtātia cadit tp̄s ⁊ mora igitē ⁊c. Ad hāc rōnē ipſe rñdet q̄ i alio inſtāti a p° peccauit. ⁊ ad p̄batōez aſſūptā dicit q̄ hz veritatē inq̄tū tp̄s ē ꝓtinuū vt p̄batur. 6. pb̄z. ſz in angelis q nō ſunt ſubiecti celeſti motui q p° p tp̄us ꝓtinuū mēſurat tp̄s accipit p ipſa ſucceſſiōe operationū itellectus vel affect⁹. p̄mū igitē inſtans i āgelis. Rñdet p̄me opationi mētis angelice qua ſe in ſeipſaz conuertit ⁊ b in oībus bona fuit. Si ab hac opatōe q dā ad laudē verbi ſunt cōuerſi. qdā vero nō ſed in ſeipſis tumuerūt ⁊ in iſta fuerūt diſcreti. ⁊ iō i p° inſtāti oēs fuerunt boni ⁊ i ſcdo diſcreti.

Scūs tho. p. p̄ma. q. 63. articu. 6.

Hec rñſio nihil vz ad ꝓpoſitū. quero. n. ſuppoſito q̄ tūc fuit tp̄s celi ꝓtinuū ſicut fuit poſſibile aut celū fuit in eodē loco p̄mo cū angelus p̄mo fuit creatus. ⁊ cū p̄mo peccauit aut i alio. ⁊ alio ſm q̄ dicimus celū nūc eē in vno loco nunc in alio. Si i eodē igitē in eodē inſtāti temporis fuit creatus ⁊ fuit malus. ⁊ fuit malus ⁊ nō fuit malus q̄ ē impoſſibile. Si in alio igitē tp̄s mediuz lapſū fuit. Si nō igitē menſurētur opatiōes āgelice tēpore vel iſtāti tēporis ꝓtinui ſiue nō coeriſtunt tñ ei ſi illud ſit. ⁊ per conſequēs ſi tēpus tale fuiſſet inter creatōem angeli ⁊ eius peccatū tempus aliquod defluiſſet q̄ eſt p̄poſitū. Confirmatur q: pari rōne poſito q̄ nūc aliquā noticiā nouā habeat angelus malus vl̄ etiā bonus poſſet dici q̄ imediate poſt eius creatōem habeat eā ⁊ nulla mora vl̄ tp̄s fuerit iter ei⁹ creatōez ⁊ noticiā hāc q̄ nullus dicēt. Rō eoz nō cōcludit. nego. n. p̄ñam ꝑaz ⁊ ꝓpoſitōem aſſumptaz ad p̄batōem ei⁹. tūc ad p̄bōnē dico q̄ qcqd ſit vtrū angelus nālē pfectōem acqrat p diſcurſū vel ñ beatitudinem tñ ſupnālem non ſimul acquirit cum merito. ⁊ quamuis gratia perficiat nām ñ tñ facit q̄ p̄mū ſupnāle nāliter ꝓſequatur q̄libz meritū nec ēt ex diſpoſitōe diuia q̄libz meritū ſequit̄ beatitudo illa ſȝ meritum p ſeuerās ⁊ durās iurta diſpōnē diuie volūtatis. quale qdē meritū nō fuit i āgelis malis fuit aūt i bōis. Et b ē rō Anſel. de cāu dyaboli. c. 6. q̄ iſti ꝓſequti ſunt beatitudinē pfectā nō āt illi. ſȝ dānatōem ꝑpetuā. Ad rōem. q. p̄ncipaleȝ reſpondeo añs negādo. ad p̄mā p̄batōem rñſuz ē i p̄cedēti articulo. ad ꝑam dico q̄ qñ ipe peccauit potuit nō peccare. ⁊ ad illud q̄ dī. oē q̄ ē qñ ē. ⁊c. dicēdū pz ſicut alij dicūt ⁊ bñ q̄ nō vz p̄bō qm̄ p idē p̄bareī q̄ de⁹ nullū ab eterno ñ p̄deſtinatū potuit ab eterno ñ p̄deſtinare q̄ ē erroneū. qd aūt dicēdū ſit ad p̄bōem illā. ⁊ i quo ſenſu hēat veritatē nec ipediat ꝓpoſitum noſtrū. pz er p̄dictis i. d. 38. p. q. i.

Alia magiſter in. 6. d. loquitur ō de locali cāu āgeloz maloz a celo empyreo in hunc aerem caligioſum ⁊ de quotidiano deſcenſu i infernū quo ducūt aias cruciandas iccirco de motu locali tā bonorū q̄ maloz angeloz cōiter aliqua ſunt q̄rēda

q

Quero igitē p̄mo vtrum angelus poſſit moueri localiter a ſeipſo ⁊ arguitur q̄ non. p̄mo ſic. angelus non poteſt localiter moueri. igitur non poteſt moueri localiter a ſeipſo. conſequētia patet. antecedens probatur auctoritate Auguſtini. 8. ſuper Geneſi. c. 29. de paruis. vbi ait q̄ corporalis creatura mouetur per tempus ⁊ locū ſpūal̄ vero p tp̄s ⁊ nō p locū. Creator aūt ipſe neq̄ p tp̄s neq̄ p locū. p̄batur ēt

rõne q; oẽ q̃ mouet localiter acgrit ꝓtinue aliõ
ꝫ aliud vbi.vñ motũ localẽ pbs vocat motuz i
vbi.ꝫ ad p̃dicamentum ipsius dicit pertinet.5.
pboꝝ.Sz angel⁹ nõ põt acgrere aliõ vbi cum ñ
sit vbicabilis sicut nec loco circõscriptibilis. vbi
aũt ẽ circõscriptio corꝑis a circõscriptõe loci p
cedẽs vt dicit auctor ser p̃ncipioꝝ. Cõfirmat er
itentiõe eiusdẽ ibidẽ. ꝓbat.n.q̃ aia nõ bz vbi
eo q̃ nõ iplet locũ nec circõscribitur eo. eadem
aũt rõ ẽ ꝺ ãgelo vt pz. Secũdo sic si ãgelus
possz a seipso moueri localiter vel a seipso per se
vel p accidẽs nõ p se q̃m nulla res nõ põt p se
ipsam p se p̃mo mouere .vt. 7.ꝫ.8. pboꝝ p;o
bat er intẽtione pbs. nec per accidẽs. q; tũc mo
ueret ad motũ alicui⁹ moti ab eo p se. illꝺ aũt ñ
vr posse eẽ nisi corꝑus. aut igit corꝑ⁹ näliter vni
tũ ãgelo.ꝫ b non. q; ꝑm cõem opp. sanctoꝝ ꝫ
doctoꝝ ãgeli sunt näliter incorꝑorei. aut corꝑus
voluntarie ad tps assumptũ. qꝺ ẽt dici nõ põt.
q; talem assumptõem oporteret. p̃uẽire motuz
localẽ ipsi⁹ ãgeli ad corꝑ⁹ sumẽdũ. ꝫ p̃sertim si
p̃esset in loco vbi ñ est corꝑ⁹ assumptibile. ver
bigr̃a in celo empyreo. ꝫ tunc remanet eadem
qõ vtrũ i illo motu p̃uẽiẽte moueatur p se vel p
accidẽs. Ad oppositũ arguit sic. aliqua corꝑo
ra mouẽtur vel p̃uẽit moueri a seipsis localiter
ergo ãgel⁹ põt ꝛc. p̃ma pz p locũ a minori. añs
ꝓbatur de corꝑoribus simplicibus grauibus ꝫ
leuibus. nã talia näliter mouentur ad sua loca.
ꝫ si näliter. igitur a p̃ncipio itrinseco pz p diffini
tõem nãe. z. pboꝝ. ꝫ p, ꝺiam nãlis ꝫ violenti
z. ethicoꝝ. Jn ista. q. duo iplicãtur. vnum est
vtrũ ãgel⁹ possit localiter moueri aliud vtrum
a seipso. Et quãtũ ad vtrũq; ꝛ argumẽtis etiã
aliquid iplicat. nã circa p̃mũ iplicatur vtrũ vbi
sit aliqua res exist̃s formaliter in locato bz q̃s
moueatur illud q̃ localiter mouetur. Circa ꝑm
vero implicatur vtrum corꝑora simplicia a seip
sis moueant. ꝫ b ẽt duo implicita satis confe
runt ad declaratõem p̃ncipaliter quesitoꝝ.
Erunt ergo in hac. q. quattuoꝝ articuli. nam p̃
mo videbitur vtrum angelus possit localiꝫ mo
ueri. Secũdo vtrum ipse vel aliquid aliud dũ
mouetur acquirat aliq̃s r̃em in seipso formaliꝫ
q̃ dicatur vbi.ꝫ que res ẽ vbi angeli vel alterius
rei. Tertio vtrũ corꝑora simplicia moueanꝫ
localiter a seipsis. Quarto vtrũ angel⁹ possit
localiter a seipso moueri Quantum ad p̃mũ
dicũt cõter q̃ sic. ꝫ b pp ꝺcã scripture ꝫ san
ctoꝝ. legiꝫ. n. luce p̃mo. Qꝺ missus est Gabri
el angelus a deo i ciuitatem galilee. ꝛc. ꝫ sequi
tur q̃ angelus ingressus ad virginẽ. i. ad locum
vbi erat virgo. dixit aue gr̃a ple. ꝛc. Jtẽ actuũ
iz. scribitur. q̃ angelus missus ẽ ad ℣Petrum i
carcerem. ꝫ q̃ ℣Petrus eductus ide sequebaꝫ
angelum. ꝫ q̃ tandem angelus discesit ab eo.
ꝫ in multis alijs locis scripture tã noui q̃s vete
ris testi. habeꝫ q̃ angeli missi sunt ꝫ iuerunt ꝺ
loco ad locum. Jtẽ ysa. 6. ait ꝓpheta. vola
uit ad me vnus de seraphin. super quo verbo di
cit Ambro. in li. de sp̃u sancto. ꝫ allegat a mag.
i p̃mo libro. ꝺ. 37. Et s̃ps quidã sanctus missus
dr. sz seraphin ad vnum s̃ps sanctus ad oẽs. se
raphin mittitur in ministerio. s̃ps scũs opatur
misteriũ seraphin ꝺ loco ad locũ transit. nõ. n.
ꝓplet oia sz ipse repleꝫ a spiritu. Ecce q̃ expres
se dicit q̃ seraph. ꝺ loco trãsit ad locũ. igiꝫ mo
uetur localiter. Jtem Dam. li. i. c. pe. angelus i
quit qm̃ velocitate nãe. ꝫ q; pate. s. cito ptran
sit opatur i diuersis locis ꝫ añ premiserat q̃ an
gelus non põt ꝑm idẽ. s. tps i diuersis locis opa
ri. vult igiꝫ q̃ velociter de loco ad locum mo
uetur. Jtem li. z. c. 3. dicit q̃ angeli cum sunt i
celo, non sunt in terra. ꝫ cũ ad terraz a deo mit
tunt non remanẽt in celo. igitur tunc vere loca
liter mouentur. b idem pz p magistrũ in lr̃a qui
dicit q̃ ꝺmões ceciderũt ꝺ celo. ꝫ q̃ ꝺducunt
quottidie alias i ifernũ. Quãtum ad secũdũ arti
culũ pono ꝓclusiones duas. ℣Prima ẽ q̃ nec an Secũ-
gelus nec aliqua alia res dũ mouet acgrit ali- dus ar
q̃s talem rẽ ꝺ genere p̃manẽtiũ a se distinctaz ticulus
in loco sibi formaliꝫ inherentẽ. qualẽ multi opi
nantur ꝫ vbi appellãt. Secũdo q̃ vbi non ẽ res
alia a loco ꝫ a locato distincta. ℣Prima ꝓclusio
nẽ ꝓbo sic. ꝫ vt clarior fiat ꝓbõ ꝓbo eã ꝺ coꝛ
pore q̃ localiꝫ mouet ꝺ quo magis videret etiã
ꝑm opinãtes talia q̃ talẽ rẽ ꝺberet acgrere ꝫ ar
guo sic. si corꝑ⁹ localiter motũ iquãtũ sic mo
uet acgrit nouũ vbi. itelligẽdo p vbi aliq̃s rẽ illi
formaliꝫ iherẽtẽ. siue sit absoluta siue respectus
ei⁹ ad locatũ vel alia aliqua vt diuersimode ali
qui putãt. igiꝫ pdit ẽt aliqꝺ vbi. ita q̃ ab aliquo
vbi mouet ad aliud vbi. sicut ab vno loco ad ali
um ꝫ ita ꝓcedunt q̃ talia põt. si sic vel mouetur
ꝺ vno vbi ad aliud i tpe vel i istãti neutro mõ
ergo ꝛc. Qꝺ ãt nõ i tpe ꝓbo q; si sic igiꝫ ptibili
ter ꝫ successiue. i. ꝑus ꝑm vnã ptẽ ꝫ posteri⁹ bz
aliã ptẽ q̃s ꝑm totũ. vel igiꝫ ꝑm ptes mobilis vl̃
ꝑm ptes ipsi⁹ vbi ꝫ b vl̃ ꝑm ptes ꝺimẽsionales
seu q̃s bz ꝑm ernsionẽ mobiliꝫ. vl̃ ꝑm ptes essen
tiales itrinsecas ꝑm itẽsionẽ quẽadmodũ ponit
forma q̃. itẽꝺiꝫ hr̃e ptes tales nõ situ distantes
si ꝺicaꝫ p̃mũ. s. q̃ mobile ꝑus ꝑm vnã ptez sui
mouet ab vbi qꝺ bz q̃s ꝑm aliã. ꝫ q̃s ꝑm totum
Quero tũc ꝺ alia pte mobiliꝫ ipsi⁹. aut. n. bz suũ
adhuc vbi totũ vl̃ ptẽ q̃s ꝑus habuerit. ꝫ tũc se
qtur q̃ ipsa qesciꝫ alia pte mota actualiꝫ. q̃ ẽ i
possibile. suppositio ipz eẽ ꝓtinuũ totũ pfecta ꝓ
tinuitate. aut bz aliq̃s ptẽ vbi p̃mi. nõ tñ illã q̃s ꝑ
us bẽbat q̃ ñ põt eẽ nisi hñ ꝺo aliq̃s q̃s pr⁹ habe
bat alia ps mobiliꝫ. ꝫ tũc segiꝫ q̃ illa ps vbi q̃s bz
migrauit ꝺ subiecto i subiectũ. qꝺ ẽ impossibile nã
liter. si vero ꝺeꝫ ꝑm. vz q̃ mobile tõ ptibiliꝫ mo
ueꝫ ab vbi q; ꝑus ab vna pte ꝺimẽsiõali ipsius
vbi q̃s ab alia. tũc q̃ro ꝺ alia pte vbi i qua parꝛ
te mobilis remanet subiectiue per tẽpus illud
in quo ab alia mouetur mobile vl̃ siquidem in
ea in qua p̃mo erat. ꝫ p ꝓñs illa ps mobilis ge
sciꝫ ꝫ parte vna quiescẽte mouet totum. qꝺ nõ
ꝓuenit näliter vl̃ in alia parte mobiliꝫ. ꝫ tunc seq

primus articulus

tur q̄ de subiecto in subiectum transierit. Si dicatur tertium puta q̄ totum ip̄m mobile simꝫ p̄ius moueꝫ ab vna p̄te essentiali ipsius vbi q̄ ab alia. ℑ̄ primo q: vbi ꝑm ipos tales ptes non habet. aliquin susciperet magis, ⁊ minus cuius oppositū dicit aucto: ser p̄ncipioꝝ. ¶Preterea ℔ ꝓz esse falsum rōne. nam nunq̄ corpus aliquod dr̄ eē magis i vno eodemq̄ p̄mo loco toto q̄ fuit nec minus vno tēpore q̄ alio. Secundo q: ꝑm ℔ sequeretur q̄ quelibz ps mobilis habz aliq̄ eandem partem p̄imi vbi q̄ habuit p̄ius. lz non oēm habeat nec vbi ita intēsum. ⁊ per ꝛ sequens adhuc ē in eodem loco in quo p̄ius. ñ enim mutat vbi. nisi mutādo locum ēt ꝑm opp. illam. ⁊ er hoc sequitur q̄ quelibz ps quiescit. eodem modo p̄ōt argui q̄ non acquirit nouum vbi ptibiliꝫ q: vel ℔ esset ꝑm ptibilitatem mobil' ita q̄ vna ps eius p̄ius acquireret nouum vbi q̄ alia. ⁊ tunc sequit̄ q̄ vna monetur alia non mota. vl' ꝑm ptibilitatem vbi p̄ecise. ita q̄ totū mobile simul p̄ius acquirit vnam partem essentialem vbi noui q̄ aliam q: de parte dimensionali uon p̄ōt accipi. ⁊ tunc aut simul cum secunda pte vbi remanet p̄ma aut non. si sic igitur p tps hz eandem ptem vbi. ⁊ ꝓ ꝛ sequens totum ē in eodē loco p̄mo in quo p̄us fuit. igit̄ dū moueꝫ quiescit. si non igit̄ i quolibz instanti hz nouum vbi ⁊ pdit aliud. ⁊ ꝓ ꝛ ñs ptibiliꝫ ⁊ successiue moueꝫ ab vbi in vbi. cuius oppositus dabaꝫ. ¶Relinquitur igit̄ q̄ mobile localiter motū nō mouetur in tp̄e seu ptibiliter ⁊ successiue de vbi vno in aliud. Qđ aūt nec in instanti ꝓbo. ⁊ exempli gr̄a' sit. p. aliquod corpus quiescens i ali quo loco determinato ⁊ hñs vbi q̄ sit. a. ⁊ incipiat. p. moueri continue. si ergo i aliquo instanti. p. mouetur ab. a. sit illud instans. b. tunc sic. aut. p. in instanti. b. est in eodem loco p̄imo ipsum ⁊ omnes partes eius in quo erat tempore quietis aut non. si sic igitur habet idem vbi. a. in instanti. b. ⁊ per ꝛsequēs simꝫ ē mutatū ab. a. ⁊ nō est mutatū ab. a. Si nō igitur ē mutatum ad aliqd noui loci vel magnitudinis aut ℊ° ad aliqd diuisibile aut aliqd idiuisibile p̄cise nō p̄mū q: i motu ꝓtinuo cuiuslibet ptis diuisibilis p̄us acgrit̄ ps ⁊ nulla tota sil'acgrit̄ vt ꝓz er. 6. ꝓbz nec idiuisibile q̄n tūc sequtur q̄ i motu locali ꝓtinuo sit dare p̄mum magnitudinis ad q̄ mobile est mutatū ⁊ iu' ꝛsuetū modū loquēdi ē dare p̄mū mutatū eē q̄ nullū moueri vl' mutatū eē p̄cessit que reprobata sūt. 6. ꝓbz. Scōz ℔ ēt tollitur ois motus ꝓtinuus. nā oz dicere q̄ semp mobile ē totū i termio a quo vel totuz in termino ad quē. Scōo sic ponaꝫ q̄ p. moueatur ꝓtinue. ⁊ sit. a. vnū vbi a quo moueꝫ seu q̄ pdit in instāti. b. tūc sic aut. p. acgrit i instāti aliq̄ vbi aut ñ si ñ igitur nec i. b. istāti pdit. a. vbi. simul. n. in motu locali mobile pdit ē minū a q° ⁊ acgrit ē minū ad quē. Si uero in istanti. b. acgrit aliquod vbi nouū sit illō. c. ⁊ tūc ēt q̄ro vtz p. perdit. c. in instanti. b. aut in alio. Si in alio igitur. p. hz vbi. c. per tēpus ⁊ p ꝛsequēs vel illo tēpore simul moueꝫ ⁊ quiescit vel moueꝫ ⁊ nul lā talē ꝛē perdit. ac per ℔ nec ēt acgrit q̄ ē ꝓpo situm. Si vero in instāti. b. ergo in eodē instanti pdit ⁊ acquirit vbi. c. ⁊ simul est mutatum ab ipso. c. ⁊ ad ipsuz. ⁊ vlterius sequtur q̄ in illo istāti habet. c. ⁊ nō hz. c. q̄ est ꝯpossibile. ꝓsequētia patet per illā ꝛclusionē demōstratā in. 6. phisicoꝝ omne q̄ mutatū est q̄n p̄mo mutatum est. est in eo ad q̄ mutatū est. ⁊ silr̄ vtz est q̄ nulluz q̄ mutatū est quādo ꝓ° mutatū est. est i eo a quo mutatū est. ¶Preterea i eodē instanti p̄mo. p. est mutatū ad vbi. c. ⁊ ipsuz. c. est p̄mo genitū ⁊ eodē istanti ē. p. p̄mo motū. a. c. ⁊ ip̄z c. est p̄mo corruptū. igitur si eodē instanti. p. est motū. a. c. ⁊ ad. c. eodē instāti. c. est genitum ⁊ corruptū ⁊ est ⁊ nō est. ¶Preterea ꝑm ℔ generatio ⁊ corruptio eiusdē rei numero demōstrate sine medio sibi succedūt ⁊ ꝓtinuantur q̄ pbs reputat ꝯpossibile. 8. phisicoꝝ. ⁊ silr̄ Conī. comēto. 63. ¶Preterea si i instāti. b. pdit vbi. c. igit̄ vt p̄us in eodē instāti acgrit aliud vbi puta. d. ⁊ vltra arguēdo vt p̄us sequtur q̄ multa imo oia vbi acgrit in istanti. b. ⁊ ꝓ ꝛsequēs totus mot' ꝓtinuus ipsius. p. fit in vnico instāti q̄ est ꝯpossibile. 3°. si a quolibet vbi. p. moueꝫ vel mutaꝫ nō curo p nūc i istāti ⁊ ad qōlibz mutaꝫ i istāti. seqt̄ q̄ tot' mot' ꝓtinuus ipsius. p. ꝓponaꝫ er mutatis eē p̄cise ⁊ tp̄s mēsurās illū er istātibus iuxt̄ cōez modū loq̄ndi ꝓñs. ꝓbatū ē. 6. pbz. ꝓñz ꝓbo sicut in p°. d. 17. q. 4. arti. 2. ⁊ ē q̄rta rō ℑ opp. q̄ ibi reprobaꝫ. Scōa rō ad' ꝛclusionē ē ista celuz p̄mū ꝑm pbm vere moueꝫ localr̄. ⁊ tñ nullū vbi acgrit cū ip̄z ñ circōscribaꝫ neq̄z ꝯtineatur a loco ⁊ ꝓ ꝛñs ꝑm viā illā ñ hēat i se aliq̄ vbi. Et ꝛfirmaꝫ p auctorē ser p̄ncipioꝝ q er pīse dicit vltimā sperā ñ hr̄e nisi eo q̄ nihil ꝓtineat ipaz igit̄ ñ oē q̄ localr̄ moueꝫ talē rē i se acgrit. Er q° vlteri' ifero q̄ cū i nullo alio moto erpiamur rē talē acgri nec auctoritas aliq̄ di gna hoc dicat irrōabilr̄ i aliq̄ alio fingiꝫ tal' res. 3° si qōlibz mobile ꝓtinue motū ⁊c. seq̄reꝫ q̄ localiter motū simul moueret duob' motib' distictis ⁊ eēt dare. 5. gen' motuū p̄ter illa q̄tuor q̄ posuit pbs i qnto pbz ⁊ q̄ cōitet ponūt. ꝓña ista pz. nā q̄ moueꝫ localr̄ ō loco ad locū acgrit ptibilr̄ locū ⁊ moueꝫ ꝑm locū. si g°sil' acgrit ꝓtinue vbi moueꝫ ēt ꝑm vbi ⁊ sic duob' motib' distictis q̄ erat p̄mū iferēdū. Rursus ꝑm istos. mot' ad vbi ptinet ad p̄dicamtū vbi. mot' āt ad' locū cū loc' p illas ñ sit vbi. ñ ptinebit ad idē p̄dicam tū ⁊ ꝛstat q̄ ñ ad p̄dicamtū substantie vel q̄litati nec ēt q̄titatis cū ñ sit augumētū nec decremtū nec mobile mutet ꝑm ppriā q̄titatē igit̄ oz daꝫ 5. p̄dicamtū i q° mot' ille p̄oīt. ⁊ certe difficile ne dicā ipossibile erit repire saluato cōi nūero p̄dicamtoꝝ. 4° si sic igit̄ possibile ē aliqd eodem tēpore p̄mo moueri ꝓtinue ꝑm vbi alicuius loci ⁊ quiescere ꝑm locū illū ⁊ ecōtra qescē ꝑm vbi ⁊ moueri ꝑm locū. ℔ aūt falsū ē. nā qescē ꝑm vbi

nō ē aliud' q̄s ip̄m ⁊ oēs ptes ei⁹ eē i eodē loco quo ꝑus. si ergo aliqd gescēt ſm vbi gescēt ſm locū ⁊ ea°. ꝓña declarat q: ſm ipſum vbi ē res diſticta eēntialr ac ēt ſubiecto ⁊ ſitu ab ipſo loco nec aliquā cālitatē hz alterū ſup reliquuz q̄s deus nō poſſit plene ſupplere. pōt ergo deus locatū trāſferre ptibilr de ſuo loco ꝓſeruādo tota liter vbi in ipſo locato ⁊ eō poterit i locato innouare ꝓtinue vbi. ⁊ ipſuz i eodē loco adequato ⁊ ꝑmo retinere. Scōa ꝓclūſio ꝓbari pōt ex eodē qn̄ ſi vbi ſit talis res poſſibile erit p potētiā dei. idē locatū eē in loco eodē i quo ꝑus ⁊ n̄ eē vbi ꝑus ⁊ eō eē vbi ꝑus ⁊ nō in eo loco in quo ꝑus q̄ non ſunt intelligibilia. ¶Dreterea ſi vbi ē talis res adnihilet deus vbi q hz ſor. erñs in loco iſto demōſtrato. verbi gra. a. ⁊ nullā mutā tōem aliā faciat in ſor. aut in nulla alia re q eſt bñ poſſibile ſue oi potētie. quo facto q̄ro vtrum ſor. ſit in. a. vel nō. ſi nō igit ſor. ē mutatus ſm aliā mutatōem q: ꝑus fuit in. a. q ē ō politū. ſi ſic igitur ad hoc q ſor. ſit in. a. nō requritur aliq̄ alia talis res ⁊ cū nulla expientia de illa bēatur nec dei reuelatio. nec rō alia pp q̄s ōberet poni ſequtur q irrōnabilr ⁊ inutiliter ponit. ¶Dreterea ſi ē talis res aut eſt res aliqua abſoluta aut reſpectus ſm ponētes reſpectus nō abſoluta. ñ eni ſubſtātia nec quātitas nec qualitas ſicut pz nec reſpectus q: vt videt nō eēt niſi vel reſpectus locati ad locū vel ecōuerſo loci ad locatuz vel tā hic q̄s ille ſcōm nō pōt dici neq; tertiū hz viā illā aliqn locus hēret vbi ⁊ poſſet conuenīēter queri vbi ē iſte locus ⁊ vltra etiā loci eēt locus q ipſi nō ꝓcederēt. nec ꝑmū pōt dici hz viā ſuā q tñ ipſi dicūt ꝓbo reſpectus loci ad locatū eſt de genere relatōis. igit ⁊ reſpectus locati ad locū pz añs. nō. n. ad aliud p̄dicamētum vt vr ſm doctrinā eoꝝ reduci pōt. ꝓña ꝓbat vt dicit Aug. 7. de tri. c. p°. ⁊ pbs etiaz in p̄dicamētis oia rlīua dīr ad ꝓuertentiā ⁊ per ꝓñs ſm viam illoꝝ hñt reſpectus mutuos. oēs aūt mutui reſpectus ptinēt ad idē predicamētū. igitur ſi vnus ē de p̄dicamēto rlōnis ⁊ alter. ſed ſm iſtos vbi ñ eſt res p̄dicamēti rlōnis. igitur vbi nō ē talis res a locato ⁊ loco diſticta. ¶Dreterea ois q̄ō fcā p interrogatia, ptinētia ad p̄dicamētū vbi q̄rit ō loco ⁊ ois rñſio data per p̄dicabilia dci p̄dicamēti ad hui⁹ q̄nē rñdet ō loco. igit vbi ē locus ⁊ ecōuerſo. ꝓña pz ⁊ añs ꝓbat quo ad ꝑmā partez. nā iſte interrogatōes equalēt i ſignificādo vbi ē ſor. ⁊ in quo loco ē ſor. ⁊ iſte ſili quo iuit ſor. vl' vñ venit. ⁊ ad quē locū iuit vel a quo loco venit nec aliud qs p vnā itelligit q̄s p aliā vt puto quē libet ꝓiteri. quo etiā ad ptē ſecūdā pz nā idem penitus rñdet q dicit ē hic. ⁊ q dicit ē i iſto loco ⁊ q dicit illuc iuit vl' illic venit ⁊ q dic ad illuz locū iuit. vl' ab illo loco venit. Cōfirmatur ſi qs interrogat de ſor. vbi ē. ⁊ rñdeat ē in eccīa vel in ſcolis ꝓueniēter rñderet. ⁊ bene ſi vere ſi igitur in eccleſia ⁊ in ſcol'ñ ſunt termini ptinētes ad p̄dicamētū vbi aliq nō ꝓueniēter ſic rñderēt, igitur eiuſdē ē iterrogatiuū b aduerbiū vbi q iſta ſignificāt. ſignificāt aūt loca ipſa extrinſeca ⁊ non aliquē rē formalr loco inherentē ergo nec vbi ō re aliqua tali iterrogat. ⁊ p ꝓñs nec aliqua res talis ē vbi. b pz ēt auctoritate Coñ. 5. methā. cōmēto. 28. vbi dicit q ſm qō dr locus hz locatū ē p̄dicamētū vbi. Jtē. 4. pbz cōmto. 34. pluries dicit locū corporis locati eē vbi eius. vñ ait q pbs itendit diſtinguere iter locatū eē i corpore q ē vbi eius ⁊ iter ptē eē in toto ⁊ eadē verba repetit in eodē cōmēto. igit ſm eu⁹ corpus i quo ē locatū ē vbi eius. Jſta ēt itentio ē boetij i li. de tri. vbi ait. vbi vel de hoie vel de deo predicari pōt. de hoie vt in foro de deo vt vbi. ſed iſta vt nō. q. ſit ipſa res illud q predicat de qua dr. nō. n. hō ita dr eē in foro quēadmoduz eē alb' vel lōgus nec' q̄ſi circōfuſus ⁊ determinatus ꝓpter ate aliq̄ quadā ſignificari ſm ſe poſſit ſed tm̄ q ſit aliis iformatū rebus. p hanc ꝓprie p̄dicatōez oñdit. qō verba ſic expōit Coñ. ibidē. i. locus pōt qdē predicari ⁊c. ⁊ ſequtur. Sz ita dr hō eſſe in foro vel deus vbiq; vt q̄uis i p̄dicando ea dicat ē. nō tñ ita dr. q. ipſa res ō q dr ſit id. i. hēat eſſe eo q predicat. Et infra ſic igit p b qō dr hō eſſe in foro nequaq̄ homini i herens qua ipſe vere ſit ꝓprietas gramaticoꝝ vel dyaleticoꝝ ꝓprie ſignificatiōe notat. ſed p hanc predicatōem hoc tm̄ ꝓñs oñdit. ſ. q illud circōfuſum ⁊ determinatū p eē in foro dr reb⁹ aliis q̄s ſit circōfuſio ⁊ determinatio vere ſit informatū. ⁊ b qdē ſenſu locus de hoie p̄dicat. b Coñ. Et his euidēter apparet ſm intētōem boetij q vbi ſignificat locū. ⁊ q p ꝓpriā p̄dicatōem illius predicati nulla ꝓprietas vel res ſubiecto inherens denotat ſed tm̄ extrinſeca que ē locus. Si aūt aliqs calūniet er b q ait informatū aliis rebus. ⁊ velint er b inferre q p huius p̄dicatōem ipoteſt aliqd q ꝓprie loquēdo iformet locatū ⁊ inhereat illi attēdat qd ſubdit infra boetius. ait. n. ſimul de actōne habitu vbi. ⁊ qñ ois hec p̄dicatio exteriorib⁹ datur oia q̄z hec quodāmō referūtur ad aliud. Coñ. hec oia. i. habitus ⁊ actōes de qbus nūc loq̄mur ⁊ loca ⁊ tēpora de quibus predixim⁹ quodāmō referūtur ad aliud. i. aliis q̄s his qbus ſubſiſtens ē aliquid. ⁊ infra ſic igit predicatio alia eſt qua vere inherens inhere p̄dicat alia que q̄uis forma iherentiū fiat tm̄ ita exteriorib⁹ dat vt ea nihil alicui inherē itelligat b ipſe vbi pz' q nō predicat per talē predicatōnem alia forma inherens ſubiecto ſed res extrinſeca tm̄. Cōtra iſta p̄cio pōt argui q: ſequi vr q vbi ſit ſpēs p̄dicamēti q̄s titatis. ⁊ p per ꝓñs nō ſint. 10. p̄dicamēta. ꝓña pz q: q̄ntatis ſpēs ē locus ſm pbm in p̄dicamētis.

Scōo auctoritate ſer ꝓncipioꝝ dicit q vbi ē circō ſcriptio corpis a loci circōſcriptōe ꝓcedens. cōſtat āt q loc⁹ ñ ē circōſcriptō corpis ꝓcedēs a loci circōſcriptōe loci. als a loco eēt locus i ſinitū ¶Dreterea ipe ſubd. t. ñ āt i eodē ē loc⁹ ⁊ vbi. ſz locus gdem eſt in eo q capit vbi vero in eo q

circõscribit᷑ ꝛ ꝓplectit᷑.er ꝗbus ꝑz ꝙ nõ solum eẽtialr sz ẽt subiecto distinguũtur locus ꝛ vbi.

Ad ꝑmũ ꝑmo nego ꝓñaz nec ꝓbõ vz qr ñ sequtur loc⁹ ẽ species q̃titatis vbi est loc⁹ ergo vbi est species quantitatis sicut non sequitur disciplina ẽ spẽs rõnis seu ꝑdicañti ad aliqd gramatica ẽ disciplina. g̃ gramatica ẽ spẽs rõnis. nã ꝑm pbm in ꝑdicamentis.c.de qualitate.ꝛ si milr in.5.methafisice.c.ō ad aliquid.añs est verũ ꝛ ꝓsequens falsũ .vñ in tali ꝓña peccat᷑ ꝑ equocatiõem er varia suppositõe medij'. Scõdo dico ꝙ esto ꝙ locus sit quãtitas.nõ tñ locus est spẽs q̃titatis qlitercũ qz ꝛ suppõat iste termin⁹ locus.sed dico ꝙ ẽ passio quãtitatis.ꝛ tũc supponit mãliter vel simplr.ꝛ ita exꝓesse dicit Lom̃. 5.methafisice.c.ō quanto.vbi ẽt dicit ꝙ pbs i ꝑdicamẽtis enumerando illas spẽs loquitus est ꝑm famositatẽ tm̃.Quãuis igit᷑ eadẽ res sit locus ꝛ quantitas seu supficies.nõ tñ ꝑm eandem rõnem dr̃ superficies ꝛ locus.sed iquantũ ẽ diuisibilis ad duo seu ꝑm duas dimensiones dr̃ superficies'inquantũ vero ẽ id ī quo aliud ẽ tali mõ essendi in dr̃ locus.ꝛ iõ nõ obstante idẽptitate rei significate.ꝑdicabilia tñ illa ꝓp talem diuersitatẽ ꝓceptũ ad diuersa ꝑdicamẽta per se reducunt᷑.ea vero magis ꝓprie ad tale ꝓdicamẽtum pertinẽt ꝙ que ꝓcnienter respondet᷑ ad iterrogatiõem factã per vbi.vl ad interrogatiõem loci.siue illa sint aduerbia siue ꝓpositiões cum casualibus vel obliqui nominũ localium ꝛ similia. Ad ꝑm dicẽdum ꝙ ille auctor multũ impꝛopꝛie ꝛ figuralr loquitur in illo libello ꝓp ꝙ multi accipientes verba eius ad ꝓpꝛietatez falluntur in ipsis.dicẽdũ ergo ꝙ nõ itendit dicere ꝙ vbi sit aliqua res distincta a loco ꝛ locato exist̃s in eo quẽ vocet circõscriptiõem.sicut nec ꝑ circonscriptiõem loci a qua dicit 'circõscriptiõem corꝑis ꝓcedere intelligit aliq̃ rem a loco distinctam qua circõscribatur locus vel circõscribat.nõ.n.põt fingi q̃ res sit illa sz per illa verba vult solũ dare intelligẽ q̃ sit ꝓpꝛia ratio ꝑdicamentalis ipsius vbi.ꝛ quid iportatur ꝑ tales ꝓdicatiões.sor.ẽ in foro vel in scolis ꝛ similes que formantur ex ꝑdicatis ꝓticulari b⁹ ad ꝓdicatum' vbi.ꝛ vult dicere ꝙ non aliud importatur q̃ qõ illõ ꝓtinetur ꝛ circõscribitur loco illo.ita ꝙ ꝑm ipsum idem ẽ esse alicubi vl ī aliquo loco ꝙ est illo circõscribi ꝛ ꝓtineri.ꝛ hoc satis manifestat ex eo ꝙ imediate addit .est ergo ī loco qcqd a loco circõscribitur ꝛ ꝓplectitur.

Ad aliõ dicẽdum ꝙ accipit esse in nõ ꝑ inherentia sed ꝑ ꝓdicatiõem 'ꝛ actum exercitum ꝓsignato.ꝛ est sensus ꝙ non de eodem dicitur seu ꝑdicat᷑ loc⁹ ꝛ vbi.i.ꝑdicabilia ō ꝑdicãto vbi.nã locus dr̃ de continẽte.sz talia ꝑdicabilia ō contẽto.vñ nõ dr̃ sor ẽ in foro.sz bñ dr̃ sor.ẽ in foro ꝛ rõ est que iam dcã ẽ q ẽ in foro ẽ ꝓtineri a foro ꝛ sor nõ cõtinetur a foro.sor.ãt ꝓtinetur a foro.ꝛ iõ bñ dr̃ eẽ i foro. In foro añt ẽ ꝓdicabile ꝑdicamẽti vbi eõ bñ dr̃ ꝙ ꝓtinẽs ẽ locus.ꝛ non bñ dr̃ ꝙ sor.vel aliud qd ꝓtentuz a loco ẽ loc⁹ ꝛ b̃ ẽ itentiõ ei⁹.vtz tñ vtz sit ꝙ ō eo tm̃ ꝑdicet᷑ vbi seu ꝑdicabilia dci ꝑdicañti ꝙ loco circõscribit᷑ ꝛ ꝓplectit᷑ ꝛ ꝙ illa sit rõ vbi l'loci ñ curo ꝑ nũc.nã mihi ꝛ aliꝭ ẽ cõis ista difficultas. Quãtũ ad articulũ tertiũ vtz videlz corꝑa simplicia moueãt localr a se ipis ꝛ itelligo ō motu ñ qdẽ violẽto.neqz ẽt ō mirto qualiter mouet᷑ graue deorsũ cũ ab aliq⁹ sic ꝓpellitur vt velociꝰ descẽdat q̃ descẽderet'nullo ipm ꝓpellẽte sz ō motu nãli mero ꝛ simplici.qr de b̃ maior ẽ qõ.ad excludẽdũ quosdã modos dicẽdi tã veteres q̃ modernos pono ꝓclusiões aliq̃s.ꝑma ẽ ꝙ talia corꝑa ñ mouẽtur imediate a celo.hanc pono ad excludẽdũ q̃dã antiq̃ opp.q̃ posuit ꝙ motꝰ celi erat cã dscẽsus terre ad mediũ ꝛ fuisse dr̃.empe.z.ce.sicut hz a pbo ꝛ Lom̃.com̃.85. cui ẽt nõnulli moderni ꝓcordãt q volẽtes cõcedere huiusmõi corꝑa a seipis moueri nec alium motorẽ valentes assignare reducũt huiusmodi motꝰ ī corꝑ celeste tãq̃ i actu ꝓncipium ꝛ imediatũ motꝰ illoꝝ.q̃uis isti dicãt ꝙ mouẽtur nãliter ꝛ illi vero dicerẽt ꝙ violẽter. Hãc ꝓclusionẽ ꝑbo sic si huiusmõi corꝑa mouerẽtur a celo imediate seq̃ret᷑ ꝙ q̃to graue eẽt magis elõgatũ a celo tãto tardius descẽdẽt ꝓñs ẽ falsum vt ꝓcipit sensus.velociꝰ.n.videmꝰ ipz moueri ī fine motꝰ q̃ ī ꝑnº.ꝓña ꝑz qr q̃to magis motũ distat a motoꝝ ceteris ꝑibꝰ minꝰ ꝑt motoris supillõ ꝛ ꝑ ꝓñs tardiꝰ mouet si mouet.b̃ ẽt ꝑz ad sẽ sũ ī oibꝰ aliꝭ motibꝰ siue localibꝰ siue aliꝭ.z°sic si ita eẽt seq̃retur ꝙ ñ velocius descẽderet graue maius q̃ graue minus eiusdẽ rõnis ꝛ similiũ dispositionũ omniũ ꝑter magnitudinẽ ꝛ puita tẽ ꝓñs ẽt ꝑz falsuz.ad sensuz ꝓña ꝓbatur qr vbi mobilia se bñt mere passiue sicut supponit᷑ in ꝓposito ꝛ cetera sũt paria nũq̃ maius citius trãsmutat᷑ ab eodẽ agẽte nãli q̃ minus.ꝑz ī motibus localibꝰ violẽtis ꝑz ẽt ī alteratiõibus nã stãte vnifoꝛmi dispõe passi nõ citius alterat᷑ ab eodẽ agẽte maius passũ q̃ minus ẽt si esset 'sũma dispõ absq; alia vlla ꝓpietatis resistẽtia. Has duas rõnes põit ꝓbs ꝑmo ce.ꝛ Lom̃.comento 92.ō memoꝛatã opp.antiquã.q̃uis hãc scõaz inꝛalia foꝛma q̃ nõ tenui vt absq; calũnia euidẽtius ꝓcludãt etiã ō illũ modũ dicẽdi modernũ

Tertio si sic tũc grauia mouerẽtur a celo per expulsionẽ vel ipulsionẽ.ꝛ leuiã ꝑ atractiõez sicut ꝑz ex descriptiõibus ꝑdictoꝝ.7.pbꝝ ꝛ si sic seq̃retur ꝙ qñ cũq; graue descẽderet celũ expelleret ignem sibi ꝓximũ ꝛ aerem ꝓsequentẽ.ꝛ vlr cetera corꝑa media vsq; ad graue ꝛ tandem mediantibus illis graue ipsuz.sed b̃ est falsum.tum qr secundũ b̃ ad cuiuslibet grauis descensum ignis violenter moueretur.tuz quia si tunc simul aliquis ignis ascendẽt perpẽdiculariter per eãdem lineam per q̃ descenderet graue celum traheret ad se, ignem sibi ꝓximum ꝛc.corꝑa media vsq; ad ignẽ ascẽdẽtẽ ꝛ ꝑ cõsequẽs oia illa media simul ascẽderẽt ꝑm eãdẽ

lineā rectā ac p h̄ 9rijs motibus mouerent̄· tū q: etiam vel in tali expulsione ipsius celū aut ps eius sequeretur ignem primū q̄ expelleret· ⁊ tūc sequtur q vel totū celū descēderet vel ps ei⁹ abscinderet̄ ab eo q̄ ignē sequeret̄ aut i tali expulsione nec celū nec ps eius seqtur ignē ⁊ tūc seqtur q vacuū remaneat iux̄ celuꝫ vbi dicatur q alia pars lateralis ignis rarefiat quousq; impleat locuꝫ expulse q nō vr̄ possibile nālr̄ cum ille ignis hēat sūmā raritatē sibi possibilem nāliter aut absq; rarefactōe p motū localē sibi succedat ⁊ tunc eadē rōne tertia veniat ad locū secunde ⁊ quarta ad locū tertie ⁊ sic deinceps ⁊ per 9ns tota spera ignis mutabit̄ que oia reputo nimis absurda· ¶Preterea derisibile est dicere q si lapidū habeo i manu mea ⁊ dimisero illum cadere mox tota regio superior agitetur q tn̄ sequeretur fm predicta 9ña satis pꝫ qm̄ vt videmus nūq̄ aliqd expellit aliud nisi illd sit sibi primū aut expellendo aliqd sibi primū ⁊ illo mediante expellēdo aliud ⁊ sic deinceps vsq; ad vltimū expulsuꝫ. h̄ etiā apparet p p̄hm̄.7·ph̄ẏ ⁊ Com̄· cōmēto.io. Cōfirmat̄ insup ex intētiōe Com̄· z°.ce.cōmēto·4z.vbi ait ipossibile ē vt aliquid moueat̄ ab aliquo i loco mediāte aliquo ñ moto a pmo mouente·⁊ ex h̄ infert q ps aeris opposita soli nō pōt localr̄ moueri.s.motu recto p expulsiōem ab ipso sole q: ps celi media inter aerē ⁊ solē sic nō pōt a sole moueri·vñ ait si igitur ps aeris q̄ oppōit̄ soli mouet̄ a sole mediāte pte celi que ē inter aerē ⁊ solē motu locali necesse est vt illa ps celi moueat̄ a sole motu locali q ē ipossibile h̄ Com̄· Secunda 9clusio q huiusmōi corpora nō mouet̄ actiue a locis ad q̄ rendū sicut opinati sunt qdā antiquorūꝫ· hāc pbo pmo q: tunc velocius nō mouerent̄ graue minus versus centrū q̄ maius ceteris parib⁹ q pꝫ falsum ⁊ 9ña pbatur vt supra· Scd̄a q: talis mot⁹ eēt atractōis vt pꝫ ⁊ q: in tali motu nō potest moueri aliqd distās a mouente nisi moueātur oia media vt notū ē seqtur q q̄ncūq; modicus ignis h̄ genitus ascēderet oia corpa media vsq; ad 9cauū celi ascēderet.⁊ si tunc eē aliqd graue ppēdiculariter dscēdēt etiā oia media simr̄ descenderēt q ē incōueniēs· ¶Preterea pars ignis tāgens celū deberet ascēdere vel 9dēpsari ⁊ 9nter tota spera illa. ¶Preterea in oi atractōe vera necesse ē attrahēs cū atracto moueri vt habet̄.7·ph̄ẏ ⁊ sensu pꝫ.et per 9ns oportet q celū ascēderet q̄ absurda sunt penitus. Et si dicat̄ q quedā atractio ē ab attrahente quiescente vt est atractio ferri a magnete dicendum q nūq̄ attrahens quiescēs mouet pprie ⁊ actiue sed potius methafo:ice p modū finis.vñ Com̄· 7·ph̄ẏ cōmēto.io.ad h̄ inqt q̄rit̄ qm̄ plura atractiua vident̄ attrahere sine tractu ⁊ sine motu dicēdum q h̄ dr̄ atractio equiuoce·atractio.n. in rei veritate ē illa i qua attrahēs mouetur cuꝫ atracto·⁊ subdit atractio autēꝫ i quo attrahens est quiescēs ⁊ atractum motum non ē atractio i rei veritate sꝫ atractū mouet̄ ex se ad attrahens vt pficiat se vt lapis mouet̄ iferi⁹ ⁊ ignis supius ⁊ silr̄ oꝫ h̄ itelligē d motu ferri ad magnetē. h̄ Com̄.vñ ph̄s.4.ce.⁊ Com̄.ibidē cōmētis·zz.⁊ zꝫ·nūq̄ cālitatē actiuā taliū motuū attribuit locis.sꝫ vult illa eē cās p modū finis tm̄. Tertia p° ē q ñ mouet̄ a medijs i qb⁹ sūt·pbo p° q: tūc idē actiuū nāle p se moueret ad plēs drīas positōis ⁊ fm 9rios mot⁹.h̄ aūt repugnat actio nāli q ē ex se dtermīatū ad vnū ḡ ⁊c·9ña pbatur.nā p eādē pte medij p quā leue ascēdit cōtingit graue descēdē ⁊ eº·⁊ silr̄ dū p vnā ascēdit leue p aliā silēꝫ penit⁹ ⁊ ppinquā 9tigit graue descēdē. z° si sic aut eadē ps medij 9tinue mouet̄ corp⁹ motū a p̄nº mot⁹ vsq; ad fineꝫ·aut alia post aliā sicut multi dicūt accidē i motibus piector.pmū ñ pt rōnabilr̄ dici qm̄ tūc seqret̄ q cū graue generatū supi⁹ i aere.verbigrā grādo vl̄ nix descēdēt aliqua ps aeris ab illa supiore regione vsq; ad terrā descēdēt q ñ 9ueniens ter posse dici vz·nec scd̄ꝫ si sic tūc q̄to illd magis descēdēt tāto tardius moueret̄ q ē falsuꝫ 9ña pꝫ q: i tali motu secūdū mouēs minus mouet q̄ pmū ⁊ tertiū q̄ scd̄ꝫ ⁊ sic deinceps vt pꝫ i piectis. 3° aut mouet̄ a medio tāq̄ a motor̄ p° seu ñ moto ab alio aut tāq̄ a motor̄ scd̄ario ⁊ moto ab alio. Nō pt dici scd̄ꝫ q: tūc oportēt assignare qs eēt ille motor po: nec 9tingit.p:opterea nos hic d tali motore p° inqrim⁹·nec pmū ēt dici pt qm̄ a quacūq; pte medij ponat̄ graue supi⁹genituꝫ moueri siue ab ea q̄ ē supra ipꝫ siue ab ea q̄ ē sub ipo seu a laterali·seqt̄ q illa ex se moueat̄ deorsū ⁊ p 9ñs ex se moueat̄ 9 suā nāꝫ q repugnātiā vr̄ icludē· ¶Propterea seqt̄ q mot⁹ violēt⁹ ⁊ 9 nāꝫ vt puta ipius aeris d orsū ē p se po: cālr̄ motu nāli grauis deorsū·⁊ q ñ ē aliqs mot⁹ nālis ñ pcedēte saltē cālr̄ motu violēto q nō vr̄ 9ueniēter dictū ⁊ expsse ē 9 Com̄·iz·metha.cōmēto.3o.i fine· ¶Preterea si tale graue ē pcise i potētia passiua vt moueat̄ ⁊ ipsuꝫ mediū est totalis cā imediata pticularis mouēs ipꝫ.mir̄ ē q ipꝫ ñ mouet tale graue po ti⁹ad supi⁹ q° aptū ē moueri nālr̄ ipꝫ mediū vl̄ saltē nō retinet ipm̄ ibi vbi ipm̄ mediū nālr̄ qescit q̄ ipꝫ moueat i supi⁹ q° ñ nisi violēte mediū mouet̄·ñ igit̄ vr̄ rōabilr̄ posse dici talia moueri a medijs pp q ph̄s.3.ce.dicit q aer ē tāq̄ organū i vtroq; motu·s.ad supi⁹ ⁊ iferi⁹ ⁊ p 9ñs ñ pm⁹motor· Quarta 9° ē q talia mouetur imediate a generāte.pbo p° q: cū graue gnātur supi⁹ i aere generās ē vel aer i q° generātur vel celū sꝫ a neutro ipꝫ mouet̄ localr̄ vt supra pbatū ē.⁊ si aliqd alid assignet̄ generās d q° nolo disceptar̄ p easdē rōnes pbat̄ q ñ mouet̄ ab illo silr̄ cū ignis gnātur hic iferi⁹ ex refractōe radior ad speculuꝫ aut ex pcussiōe silicis ad ferrū nullū pt generās assignari a q° imediate moueat̄ sursum sicut pꝫ volēti rōnes supra factas qdcunq; fuerit assignatū generās applicare. z° 9stat q lapis h̄ iferi⁹ genitus ⁊ post per tēpora sursum

latus cū descendit nō mouet actualr a generā-
te nec sane mētis quisq̄ oppositū diceret cū cō
tingat ipsum moueri a loco maxime distante ab
ipso generāte. Tertio ꝛ fortius quātum cō-
uenit olim dudū corrupto generāte huiꝰ corpa
ad sua loca moueri si fuerint ex ipsa delata. cō-
stat aūt q tūc nō mouent ab eo q nō est in re
rū nā. sed tunc qd dicendū ē ad pbm q dicit q
per se mouetur a generante per accns aut a re-
mouēte phibens. Rndeo q pbs sicut pz di-
ligēter attendēti dicta eius. 8. pbz ꝛ Lom. ibi-
dē cometo. 32. ꝛ itex. 4. ce. ꝛ Lom. et ibidē co-
mento. 25. vbi b vr expressius dicere nō intēdit
q moueātur a generāte imediate sz mediate
tm̄ q. s. generās cāt in genito formā p quā ime
diate ipsum genitū nisi impediatur. mouet ad pro-
prium locū motus tm̄ illius imediatū pncipiū n̄
est generās sed forma geniti. vn̄. 4. ce. in pma
pte. cū qdez igitur fiat ex aqua aer. habz lra co
mēti sic reuertamur ꝛ dicamus q cū aqua trās
mutat in aerem. tūc trāsmutabit de grauitate
in leuitatē deinde mouebit ad superius q ex-
ponēs Lom. cometo. 25. inquit p b q dixit de-
inde mouebit ad superius nō intēdit deinde ꝑm
tpus sed ꝑm cām ꝛ eātū. i. q motus eius ad su
perius ē cātus a sua leuitate. b Lom. Itē. 3°. ce.
cometo. 28. ait. sed q motus nō existunt a ge-
nerante nisi mediante generato ꝛ motus pmo
ꝛ essentialr non fit nisi a motore ꝛ nllo alio me
diāte pp b iste motus n̄ ē pmus neq̄ essentialis
. i. pmo ꝛ essentialr a motore extrinseco sz a for
ma moti. b ipe. Itē. 8. phisicox cometo. 32.
Et cū ista ingt sit qō vtrū ista corpora simplicia
moueant i loco a motore extrinseco aut ex se. di
stinguēdū ē i respōsione ad istā. qn̄ motus q est
in potētia naturali. ꝛ est i potētia q̄ est in re ex
qua generat corpus simplex in quo inuenit mo-
tus necessario idiget motore essentialr. ꝛ est il-
lud qō est extrinsecum. s. generans. generās. n.
ē illud qō corpori simplici gnāt formam suaz ꝛ
oia accidētia ꝓtingētia forme quox vnum ē mo
tus i loco. ꝛ iō cū fuerit forma cōpleta i eo com
plebit vbi suum debituz ꝛ alia accidētia nisi ali
qd impediat. potentia vero ad motū que acci-
dit inueniri i corpore simplici qn̄ ipeditur i tem-
pore sue generatōis qn̄ moueat ad suū locū na
turalē ab aliquo impedimēto qn̄ generat in loco
exneo. aut qn̄ exit a suo nāli ab aliquo exbente
non indiget in hoc q exeat in actum motore
extrinseco essentialiter cum sit potentia acciden
talis hec Lom. stat igitur determinatio eius in
hoc. ꝛ etiam pbi q̄ ibi exponit. Quoniā corpus
aut ē i potētia essentiali ad motū quēadmoduz
verbigra terra aut aliud qōlibet corpus n̄ actu
leue est in potētia ad motū surszuz ꝛ tale indiget
motore extrinseco. s. generante dante sibi for-
mam que sit pncipiū motus surszuz ꝛ p ꝓsequēs
motore nisi impediatur dāte motū surszuz. aut
corpꝰ est i potētia accidētali tm̄ ad motū quēad
modū ē corpus actu leue qn̄ generat extra lo-
cū ppriū vel extrahit de loco ppio. ꝛ tūc non
indiget motore extrinseco p se. nūc autez nō est
qō ad pns de corpore q ē in potētia essentiali ꝛ
ad formā elemēti. a q° moueat motu ppio illi
elemēto ad cuiꝰ formā est in potētia nec de ele-
mēto q generat i loco naturali. illud. n. nō mo
uet. Sz est qō de elemēto actualr habēte for-
mā talis motus q quidē nō est in loco nāli ꝛ ō
tali dicit q nō indiget motore ēntiali. i. per se
extrinseco sed ut dicit ibi ꝛ in de ce. ꝛ mū. sufficit remouens phibens ꝛ ab illo nō per se sed p
accns tm̄ mouet. verumtm̄ nō semp est oportu
nū remouens phibens distinctū ab ipso qnimo
ipsūmet qn̄ z sua vi ppria remouet phibens.
Sicut si corpus valde ponderosuz debili funicu
lo ligetur sursum. ꝛ ppter eius ponderositatem
nullo alio frāgente rupto tāde funiculo deorsū
ruat. Quinta ꝓclusio q talia ex seipsis imedia
te mouent. nō excludēdo tm̄ primū ꝛ vle mouēs
q est deus. b pbatur sic b mouent ab aliquo
motore imediate ꝛ nō ab aliquo extrinseco. igi
tur seipsis. ꝓna pz ꝛ similiter añs quo ad primā
ptem nā omne motuz ab aliquo motore ime-
diate mouet. Quo ad scōaz vero pbatur q: si
motor eox eēt extrinsecus vel ille eēt celum vel
medium vel aliqd aliox que in p̄cedētibus ꝓclu-
sionibꝰ sunt exclusa cū nō appareat qs alius mo
tor valeat inueniri. Hec ꝓclusio pbat etiam
ex auctoritate Aug. 3. de li. ar. c. p°. vbi expresse
dicit q motus lapidis nō quo eū nos mouemꝰ
vel aliqua vi aliena mouet veluti cū in celum
iacitur sed cū ad terrā nisu suo vergit ꝛ cadit ē
motus eius. ꝓstat autē q nō solū itelligit q iste
motus ē ppie lapidis tanq̄ moti qn̄ ꝛ sic etiā
eius ē motus quo iacitur sursum igitur itendit
q est eius tanq̄ motoris. Ad b etiā sunt plu-
res auctoritates Lom. supra allegate. Item. z.
pbz cometo. 3. ait nō dubitamus q ista mouē-
tur ex se nō ex motore extrinseco. s. quattuor ele-
mēta. Utrū aūt motor i eis sit alius a moto per
scrutatꝰ ē in alio loco. ꝛ plures auctoritates eiꝰ
ad eandē sniam possent adduci. Itē Auiceñ.
p°. sufficiētie. c. 5. in pn. Dicemus ingt q cor-
poribus que apud nos sunt aduenit actōnes ꝛ
motꝰ ꝛ inuenimus q quedā eox venit ex cau
sis que sunt extra ea ex quibus fiunt in eis ipse
actōes ꝛ motus sicut caliditas aque ꝛ ascensus
lapidis ꝛ inuenimus q qbusdā eox actōes ꝛ mo
tꝰ sūt ex seipsis n̄ ex cā extrinseca sicut aqua ca-
lefacta cū dimittit per se frigescit ex sua natura
ꝛ lapis in altum ꝓiectus cū relingtur descen-
dit ex sua natura. ꝛ infra etiā subdit alia ad ppo
situm. Sexta ꝓ° ē q huiusmōi corpa mouēt
seipa p se ꝛ nō p accns tm̄. Hanc aūt pono ma
xie pp opp. Lom. q. 3. ce. cometo. 28. vult q ta
lia n̄ mouent se nisi p accns. nā q̄ibus z eū sint
p se mouētia nō tm̄ per se mota. p se motū ē tm̄
modo ip m mediū. vn̄ ait q lapis non est motꝰ
per se ꝛ essentialr. neq̄ mouet se essentialiter. ꝛ
cum ita sit. ꝛ oē q mouet se essentialiter neces

se vt mouat se q; essentialiter mouet aliud motum a se· verbigra. q; hō non mouet se accidētaliter in naue nisi q; mouet nauē essentialr . ⁊ cum ita sit. lapis igit nō mouet eentialiter nisi aerem i quo ē· ⁊ mouet se. q; ꝟ q mouet se sequit motū aeris sicut ō hoie cū naue · ⁊ idē ex toto dicit i· 4· cometo. zz. Sed hui⁹ oppositus ꝓbo· ꝑ° q; ꝓstat ⁊ ex verbis ēt suis idē collr q i tali motu aer nō mouet nisi pulsus a lapide. cedit igit lapidi. ⁊ p ꝓns prius cāliter. 13 simlr tem poze mouet lapis ipse q̄s aer. ⁊ nō q; aer mouetur lapis mouet. sed eꝫ· q; lapis mouet aer mouet· ⁊ ite; q; lapis mouet. iō mouet aerē ⁊ nō eꝫ. Et ē quantum ad ꝟ silr sicut si aliqs impellēt lapidē. tūc. n· q̄uis simul mouerent lapis ⁊ aer ⁊ lap s ēt moueret aerē nihilomin⁹ pu⁹ causalr lapis moueret q̄s aer moueretur · ⁊ pri⁹ ēt lapis moueret q̄s moneret aerē. moueret· n. q; motus sit i p;opositio. iō mouet q; motus 13 nō ab alio sed a se· nō igit mouet p accidēs ad motum aeris. ¶Preterea si aer totus q est inter lapidem ⁊ terram tolleret. ita q; inter lapidem ⁊ terram eēt vacuū ⁊ lapis remaneret ligat⁹ debili funiculo ⁊ relī queret sue nāe. non ē dubiuz q; tādez fracto funiculo. ille lapis vel subito mutaret vel i tpe moueret ad terrā· q̄uis ipse Lometato; dicat cometo ꝓallegato q; si auferim⁹ mediū ita q; vacuū eēt non eēt possibile i istis co;poribus vt mouerent eꝫio illi. qō putatur a quibusdā. s. q; citius mouerent i vacuo. q; assi milauerunt ea eis que per se mouent eentialr s. aialibus. 13 ꝟ verba sentiēdū ē eū dr se accipiendo moueri ꝑpie vt distiguit ꝫ subito mutari quomō· s. ꝑpie aialia mouerēt i vacuo ꝟ ipsum. 4· phisico;· cometo . 71. in fine. si tm itel lererit de moueri simplr vt comuniter sumptuz dr de subito mutari falsum dicit· ¶Aā ꝓstat q; cā tota pp q̄s lapis ⁊ quodlibz similiū co;poruz remanet extra locū ꝑpriū ē q; impedit per medium nisi aliquod aliud ipediens sit ne sit in loco ꝑpio. vñ ⁊ qñ tollit mediū illud venit ad ꝑpriū locū. ⁊ quanto citi⁹ tollit citius venit pp qō ⁊ si subito tolleretur totū mediū ⁊ nullū adesz ipediens subito illud eēt in ꝑpio loco ⁊ oppositum sentire ē existimare ꝫ nām . ¶Rursus si stante medio lapis nō moueret nec aliquid aliud moueret aerem vtiq; aer nō moueret· nec ēt lapis moueret aerē vt notū ē. igit nunc ō facto lapis non mouet per accidēs ad motū lapidis. neq; q; mouet aerem ipse mouet sed eꝫ. q; lapis mouet aerem . ¶Preterea si graui descēdenti sit alligatum aliquod leue aut minus graue q; secū trahat aut tiret iferi⁹ motu velocio;i motu nāli illius tracti. ꝓstat q; ipm non mouet p accidēs ad motum co;poris tracti. nec iō descendit q; illud trahat . sed iō secū trahit illud ⁊ illud trahit q; ipm descendit. igit nec ad motum aeris quē impellit violenter ipm mouet per accidens. nec ēt descendit q; ille pellitur ⁊ pulsus descendit· sed eꝫ. Exemplū Lom. nō ē ꝓposito ꝓgruū qm aer nō vehit lapidē iferius vt ymaginat. 13 pulsus cedit sicut ⁊ cum ignis ascēdit ⁊ ascēdēdo mouet aerē non trahit vel vehit aer ignē sed pellit ab igne q ascendit. ¶Preterea aliqualr ē ꝫ eū si ex toto dz eē erēplū qm nūquā nauta mouet nauē qn ꝓpus causalr moueat se ꝟm totū vel ꝟm aliqua membra sua qbus motis mouet nauē . ⁊ iō 13 ꝓnter moueat ad motū nauis· vno mō motus· s. vectionis. ꝓpus tm cāliter mouet se ⁊ motus mouet nauē motu pulsionis. Et his dirrecte ad ꝓclusionē pōt argui huiusmōi co;pa cū nālr mouent· mouent p se ⁊ nō ab extrinseco igit p se mouētur a seipsis. Lōtra ꝓclusionē istā pōt argui tā auctozitate q̄s miltiplici rōe pbi si qdē. 8. pbz in illo capitulo. ¶Mouētiū igit ⁊ eoz q̄ mouentur ⁊c . ponens quasdam diuisiones motoz;um inter cetera dirit quedam moueri ab alio. naturaliter quedam moueri ab alio extra naturam. Et postea subdit quod' ꝓma sunt grauia ⁊ leuia· igit ꝟm eum talia in motu naturali mouent ab alio ⁊ non ex se· ¶Preterea statiz subdit ꝟ verba. Et nām ipsam a seipsis dicere· supple moueri ipossibile ē· ¶Preterea adhuc imediate adducit rōnes p qō indubitanter apparet intēsio eius· ⁊ est ꝓma. Qō moueri a se ē ꝑpriū viuētiū · talia vero nō viuunt. Secunda q; tunc possent sistere seipsa. qō ꝑ falsū

Tertia q; possent ad diuersas positōis driās vt ignis ferri surſum ⁊ deoz;sum . qō ēt nō videmus. Quarta q; nullū ꝓtinuū ⁊ vnū ñ ꝟm tactum tm ⁊ ꝓsimiliū ptiū mouet seipm. ꝟ ꝑ q; nihil eius ē determinate aptū natū facere · aut pati magis vel potius q̄s aliud· Et iō dic Lom· ibi cometo· 30· qō necesse ē illa que mouentur er se diuidi i motoz;ē ⁊ motū que sint distincta aut ꝟ diffinitōez ⁊ eē silr vt ē i his q̄ mouēt ab extriseco aut ꝟ diffitōez tm. vt ē i aialib⁹ i qb⁹ sunt aia ⁊ co;pus. q̄ distinguunt ꝟm diffinitionē ⁊ eentiam. 13 non ꝟm eē· q; ipossibile ē animā eē sine co;poze. 13 talia co;poza sunt contigua vere· ⁊ non tm ꝓtigua ⁊ sunt silium partiū. ergo ⁊c· Quito pōt argui ex his que ifra i illo. c. necesse ē igit oē q; mouet ⁊c· dicit sic . Si talia moueren se aut sic q; ps eoz mouere ptem aut totū mouere totū· nō ꝓmo mō q; ñ ē rō q; vna moueat aliā potius q̄s eꝫ°. cū sint oio similes. nec ꝟo mō. tū q; tunc idē ꝟm eandē distōnē motus mouēt ⁊ mouere vel ferre ⁊ ferre ⁊ pari rōe idē alterabit ⁊ alterabit ⁊ docebit ⁊ docebit simlr. que sunt i conuēientia· tū q; idē eēt simlr i actu ⁊ potētia tale. qō ē ipossibile ꝑ ꝓna q; oē q; mouet ē i potentia· vt ꝑ ex diffinitōe motus. ⁊ oē q; mouet est in actu. vt cale facit calidum ⁊ oio generat hñs spēm. i· formaz

Tū .3°· per rōnem eiusdē i. 7. q; si sic tūc mouere a seipso ꝓmo· 13 ꝟ est flm. q; tunc non quesceret in quiescēdo aliqō aliud· ⁊ p ꝓsequens ñ si pars quiesceret ipm quiesceret. ꝟ aūt falsuz ē vt ibidem ꝓbatur. Serto ꝑbs ꝑbat ibidez et

D

ītētōne ꝙ oē ꝙ mouet̄ mouetur ab alio· qđ vti
ꝗʒ falsum eēt ꝭm dcā̄. ⁊ eo negato non rema
neret sibi p qđ ꝓbaret p̄mū motorē imobileʒ.
7º. porcē actiua. 5. metha. ⁊. 9· diffinit̄ p eē
p̄ncipiū trāsmutādi aliō. nihil igit̄ trāsmutat se
Aureoꝰ 2. sūia rat. d. 25. q. i. ipsum. 8º· arguit qdā doctoꝛ sic. si idē mouēt
seip̄m p̄mo. idē ꝭm idē simul eēt sub oppositis
dispositōibus· ꝯn̄s ē impossibile. ꝯn̄a ꝓbatur qꝛ
semp mouēs ē i opposita dispositōe ad motum
⁊ eꝯº. nā mouēs sibi assimilat motū ⁊ trahit eū
ad dispōnem silēm sibi. igit̄ motū ē sibi dissilē
dū mouet̄· ⁊ iō p̄º de gnātōe dr̄ ꝙ agēs ⁊ pas
sum sunt dissimilia in p̄ncipio ⁊ silīa in fine· 9º
idē arguit sic si talia coꝛpoꝛa mouerēt se p se ⁊
p̄mo eadē rōe ⁊ celū moueret se p se ⁊ p̄mo. nō
eī appʒ rō pp ꝗ̄ celū nō possit ita moueri circu-
lariter a seipso sicut illa mouēt recte. 10. idem
sic arguit seqtur ꝙ i eodē tp̄e p equale spaciuʒ
moueret̄ graue maiꝰ ⁊ minꝰ· vt verbigrā ma-
gna mola ⁊ medietas eius. qđ ē falsum vt pʒ ad
sensum· ꝯn̄a dclāatur p regulā pħi· 7. pħoꝝ. si tā
ta virtus mouet magnitudinē in aliquo tp̄e me
dia virtus mouebit medietatē illiꝰ magnitudis
i equali tp̄e. ⁊ rō ē qꝛ q̄lis ē ꝓpoꝛtio totius vir-
tutis ad totū motū. tal' ē medietatis virtutis ad
meditatē moti· Si gº tota virtus mole mouet
totā molam in tāto tp̄e medietas virtutis mo-
le mouebit medietatē mole in equali tp̄e. ⁊ per
eūdē modū pōt ꝓbari q̄libet grauia equalia vel
inequalia eq̄liter moueri ⁊ silr̄ leuia q̄libet alias
ēt plures rōes adducit sʒ qꝛ specialiter ꝓcedant
d motu ad formā ⁊ d h ifra erit spālis ꝓscrutatō
vbi videbit̄ d actiuitate volūtatis illas ꝓ nūc nō
discutio. ¶Pro solutōe illoꝝ p̄mitto ꝙ aliqd mo
ueri ex se ⁊ nō ab extrinseco pōt duplicit̄ itelli-
gi vno mō p exclusionē extrinseci motoꝛis ꝑticu
laris p se ⁊ imediate ip̄m mouētis· Alio mō ꝓ
exclusiōe talis motoꝛis ⁊ p exclusionē ēt cuiuslibʒ
alteriꝰ cuiꝰ motio necessaria ē ad h vt ipsuʒ mo-
ueri possit. p̄mo mō coꝛpa simplicia ex se mouēt̄
sed non scđo mō· nam vt ipsa moueri possint
cū nō sint apta nata moueri in ꝓpꝛijs locis ne-
ꝗʒ ab eis ad alia loca necesse est si moueri de-
beant ea eē extra ꝓpꝛia loca. ⁊ ibidem nō impe-
dita ipedimēto. s. ꝙ ex seipsa remouere nō va-
leant· in tali āt dispositōe ipa se ponere nō pn̄t·
sʒ h eis ꝯuēit vel ab aliqº generāte ipsa extra ꝓ
ꝓpꝛia loca l' ab aliqº ea postꝗ̄ gēita sūt extra
ꝓpa ꝯserēte. ⁊ si ipedimētū fuerit aliqđ ipediēs
coꝝ motū mō p̄dicto reqrit̄ aliqd ꝙ illud remo
ueat. hoc āt ꝭo mō aialia mouēt seipsa· nā nec
idigēt motoꝛe ꝑticlari illa p se imediate mouen
te nec aliquo ponēte ipsa i dispositōe vt moue-
ri valeāt. pn̄t. n· se in qbuscūqʒ fuerit locis mo-
uere ⁊ extra q̄libʒ i qbꝰ fuerit loca se pōere. ⁊ iō
ista absolute dic pħs ex se moueri coꝛpoꝛa vero
simplicia q̄nqʒ dicit ex se moueri ⁊ nō ab extri-
seco. ⁊ tūc itelligit p̄mo mō· q̄nqʒ āt dic ea nō
mouēi ex se sʒ ab alio. ⁊ tūc itelligit ꝭo mō. hāc
sniālr̄ dcām inuit Com̄. 8· pħoꝝ. nā i comento

A

28. i fine dicit ꝙ i coꝛpoꝛibꝰ simplicibꝰ nō appʒ
alietas motoꝛis a moto sicut appʒ in hn̄tibꝰ ani
mas· ymo in eis nō ē alietas oio. ⁊ sunt h sicut di
cit graue ⁊ leue · ista. n· iuēiunt̄ moueri ad sua
loca nālia ex se· ⁊ ad loca opposita suis locis nā
libꝰ ex alijs. Ecce ꝙ h dic talia coꝛpoꝛa moueri
ad loca nālia ex se ⁊ ꝙ i eis nō ē alietas motoꝛis
⁊ moti. ⁊ statiʒ i sequēti comēto vbi pħs pꝛobat
ista nō moueri ex se p rōnes supꝛa recitatas. dicit
ꝙ ista nō mouētur p p̄ncipiū exn̄s in eis absqʒ i
digētia cāe intrinsece· sʒ alia mouent̄ a p̄ncipio
in eis absqʒ indigētia cāe extrinsece. ⁊ sic p totū
vbicunqʒ pħs dicit illa nō moueri ex se. Com̄. ex
ponēdo addit absqʒ indigētia cāe extrinsece· p
cām āt extrinsecā nō pōt itellēre cām extrisecam
imediate p se mouētē alioqn ꝯdiceret verbis su
is ꝓrime allātis ⁊ multis alijs supꝛa adductis.
qbꝰ dicit ea nō moueri ab extriseco· sʒ intelligit
cām extrinsecā faciētē illa eē i dispositōe q̄ pos-
sunt moueri· vt supꝛa dcm̄ ē· Et p ista pʒ respō
sio· Ad auctoꝛitates pħi ⁊ silr̄ ad p̄mas quat-
tuoꝛ rōnes. nā moueri ex se ꝭo mō ꝓpꝛiū ē viuē-
tiū. ⁊ q̄ sic mouent̄ ex se pn̄t sister̄ ⁊ cessar̄ a mo
tu· ⁊ ad diuersas ꝑtes moueri· ⁊ iteꝝ hn̄t i se dis
similes ꝑtes· q̄rū vna aliā mouet· ⁊ h oia patēt
i aialibꝰ. nō sunt āt ista vera d his q̄ mouentur
ex se p̄mo mō. quo mō pħs nō itēdit ꝓbare coꝛ
poꝛa simplicia nō posse moueri. Ad· 5. loquē-
do de toto ⁊ partibꝰ quātitatiuis. vt vr̄ sumere
ar. dico ꝙ totū mouet totū ⁊ q̄libʒ ꝑs mouet ēt
seipsam. Si aūt d ꝑtibꝰ q̄ltatiuis vl' formalibꝰ
pōt dici ꝙ ꝑs puta grauitas in grani mouet to
tum ⁊ silr̄ mouet seipsam· ⁊ si eēt sepata a mā
⁊ a foꝛma substātiali adhuc moueret se sicut de
fcō pʒ i eucharistia. Tūc cū ꝓbatur ꝙ totuʒ
nō mouet totū p illa que tanꝗ̄ incōuēiētia ife-
runt̄. dico ꝙ illa simplr̄ accepta non sunt icōue
niētia. Idē nāqʒ seip̄m alterat sicut pʒ de aqua
calida que per se reddit ad frigiditatē· vt supꝛa
pʒ per Auicē· ⁊ expientia docet. ⁊ silr̄ voluntas
cāt in se volitōem vt ifra patebit. ⁊ sic de alijs
plꝛibus. Itē sic simpliciter sumpta nō reputan
tur a pħo icōuēiētia· sʒ solū i his i qbꝰ solū mo
tio ē vniuoca· i· in qbus p̄ncipiū mouendi ē eius
dē spēi spālissime cū termio motꝰ. tali siquideʒ
motōe pħs dic idē nō posse mouere seip̄m pꝛi-
mo. vtputa frigidū p frigiditatē ꝗ̄ actu hʒ non
frigefacit seipʒ nec calidū calefacit se p suū calo
rē. ⁊ ꝙ ista sit intētio eius pʒ. nā stati ibidē abs-
qʒ medio addit. similiter āt ⁊ alioꝝ vnūquodqʒ
quoꝛūcunqʒ mouēs necesse ē hr̄e uniuocū. vbi
Com̄· comēto· 40· Et iste iquit sermo est intel-
lectus ex p̄dcā· s. ꝙ ipossibile ē vt aliquod moue
at ꝭm ꝙ mouet̄. ⁊ h ē i motis ⁊ mouentibꝰ q̄ di
cunt̄ vniuoce. ⁊ addit Com̄. ꝙ pħs dixit h qꝛ h
nō ē ipossibile nisi i motoꝛibꝰ q̄ sunt coꝛpoꝛa aut
virtutes i coꝛpoꝛibꝰ. rō ē qꝛ in illis tm̄ repitur ta
lis motio vniuoca. sʒ non repiat̄ i oibus ⁊ i mul-
tis repiatur motio equiuoca· talis āt motio vni-
uoca non ē i motu locali coꝛpoꝝ simpliciū sicut

ꝓ nisi dicereꝯ ꝑ loca i qbus actualiter sunt mouẽt se ad loca eiusdẽ spẽi spãlissime. Et forsitan ad hoc excludendum iter alia icõuẽientia dicit ꝛ ferret ꝛ ferreꝯ. ꝛ similiter dicendum ad aliud illatum. puta q̃ idem eẽt in actu ꝛ in potentia. s. in actu formali ꝛ virtuali etiaꝫ vniuoco. ꝛ i potentia formali. s. tali motõne vniuoca se moueret. Si ãt motio sit equiuoca ñ sequiꝯ nisi q̃ sit in actu virtuali nõ vniuoco ꝛ in potentia formali iuxta vulgatã distinctõem. ꝛ istud nõ ẽst i cõuenies sicut ꝓ ō aqua calida q̃ ẽ in actu virtuali frigida cũ actualr hẽat formã subst̃ialẽ q̃ virtualr ꝓtinet frigiditatẽ q̃ non hꝫ formalr sꝫ hr̃e põt. sic ẽt mlta alia virtualr ꝓtinẽt qualitates ad q̃s ꝑm spẽm sunt i potẽtia formali. vt argẽtũ ꝓtinet nigridinẽ. nã ꝛ ductũ sup albã tabulã vl mẽbranam facit lineã nigrã. ꝛ tñ ipꝫ ẽt põt nigrefieri lꝫ nõ a seipso. sic ẽt dr̃ de pipe ꝛ aliꝭ plibus aromatibꝫ q̃ sunt actu virtualr calida. ꝛ tñ pñt formalr calefieri ꝑ ignẽ. ymo q̃ plus ẽ non vsq; quaq; ẽ impossibile idẽ eẽ i potẽtia formali ꝛ actu formali. si per eẽ in potẽtia formali nõ plus importeꝯ q̃ posse recipe formã ꝛ ꝑ eẽ in actu formali nihil aliud q̃ actualr hr̃e formã. ꝛ ꝫ ꝓ. nã aliqꝺ remisse caluũ est in potẽtia ad aliũ gradũ caloris. ꝛ põt fieri magis calidũ. ꝛ aqua ꝑ seipsam rediẽs ad frigiditatẽ pꝛius ẽ remisse frigida actualr. ꝛ tamẽ ẽ in potentia ad alios gradꝰ frigiditatis quimo ꝛ illos cãt i se lꝫ nõ ꝑ calorẽ quẽ hꝫ. Ad aliã ꝓbõnẽ dico distiguẽdo sẽsus ꝓmi ꝙntis. nã aliqꝺ moueri a seipso ꝓmo vno mõ idẽ ẽ q̃ ꝑm totũ ꝛ ñ ꝑm ꝑtẽ tñ moueri a se. ita qꝺ quodlibꝫ sui sit mouẽs ꝛ qꝺlibꝫ motũ. ꝑm quẽ modum accipit pbs. 7. pboꝝ. ꝛ. 6. cũ dicit aliqꝺ moueri i aliquo tẽpoꝝ ꝓmo. i. in qualibꝫ ꝑte illiꝰ tꝑis. alio mõ vt sit sẽsus q̃ de ipso verificatur ꝓmo moueri ꝛ sibr̃ mouere ꝑm quẽ modũ accipiẽ ꝓmo i diffinitõne vlis ꝓmo posterioꝝ. ꝛ quẽadmodũ dicimꝰ q̃ tri angulus ꝓmo hꝫ. 3. ꝛc. i. hr̃e tres ꝓmo verificatur de triangulo. ita q̃ sic loquẽtes vtimur actu exercito ꝑ signato. si ꝓmo modo intelligaẽ ꝓcedo ꝓmã ꝙñam ꝛ ꝙñs. sꝫ vlteriorẽ nego ꝙñam ꝛ eã nõ tenere satis claꝝ ẽ. nã simili mõ ꝓbareꝯ q̃ nihil moueꝯ ab alio ꝓmo ad illũ sensum cuius oppositum frequẽtissime hꝫ in pbia. ꝛ exꝑientia docet. ꝛ ꝓ q̃ quodlibꝫ tale gesceret in quiescendo ꝑtẽ suã. si vero intelligaẽ ꝛo modo tũc ꝓmũ añs vtiq; falsum ẽ. sꝫ ꝙña ꝓma nõ vꝫ q̃ntis. n. aliqꝺ corpus ꝑm totũ sit motũ ꝛ ꝫ totũ mouẽs neutrũ tñ ꝑdicatũ dr̃ ꝓmo de eo. gn ymo dr̃ de aliquo ꝺ quo ipm nõ dr̃. puta de ꝑte. nã qlibꝫ eiꝰ ps ẽ mouẽs ꝛ qlibꝫ mota. Ad 6. dicẽdũ q̃ sicut exꝑsse ꝓ er tertu. pbs loquiꝯ ꝺ motu diuisibili. ꝛ de motu locali. ꝛ sic accipiendo dico q̃ illa ꝙclusio pbr̃ vera ẽ sic intelligẽdo q̃ oẽ q̃ mouẽ. mouẽ ab alio extrinseco motore vel intrinseco totali vel partiali. ꝛ sic grane est̃ q̃ moueat se. mouẽ tñ ab alio. q: a qualibꝫ ꝑte sui tanq̃ a partiali motore intrinseca. nã sicut ipm est totale motũ ꝓpositum ex ptialibus motis sic est totale mouens ꝓpositꝫ ex ptibus mouẽtibus. ꝛ si dicatur q̃ ex illa ꝙclusiõe sic intellecta nõ põt ꝓbari ꝓmũ motore eẽ oio imobilẽ sicut intendit pbs. Certe ꝙcedo ꝛ dico q̃ pbs ꝑ istã ñ sufficiẽter illud ꝓbauit nec forte ꝑ aliquã alia sua ꝓncipia q̃ꝫ forte putauerit oppositũ. Ad septimũ dico q̃ qualrcũ ꝫ illa diffinitio sit itelligẽda q: ꝺ ẽ ifra nihil tñ ad ꝓpositũ q: talis potẽtia motiua ñ ẽ inquãtũ huiꝰ ꝓprie actiua nec localiter mouere ẽ ꝓpe agẽ cũ nulla oio entitas ꝑ taliter mouẽ ꝓducaẽ. Sed tantũ modo acquiratur locus ꝑsistẽs. vnde ẽt vult pbs q̃ nõ oẽ mouẽs ẽ agẽs. Ad. 8. nego ꝓñaꝫ ꝛ ad ꝓbõnẽ dico q̃ ñ qõlibꝫ mouẽs ẽ i dispositõe opposita ad motũ. sꝫ mouẽs qꝺ est ꝓprie agẽs ꝛ motũ qꝺ ẽ ꝓprie patiẽs trãsmutãtia se ꝑm qualitates actiuas ꝛ passiuas sunt in dispositõibus oppositis ꝛ i ꝓncipio dissimilia ꝛ i fine similia. ꝛ tale agens ẽ q̃ sibi assimilat passum. nec ẽ dubiũ q̃ ꝺ talibꝰ pbs loquiẽ. qꝺ ãt ꝑcise localiter mouet nõ hꝫ tales ꝙdictões sicut ꝓ i ꝓcietẽ lapidẽ sursum. ꝛ sibr̃ i mouẽte aliud deorsum qõcunq; fit illud. Itẽ nec qõlibꝫ agẽs ẽ talis cõdictõis respectu passi vt alias patebit.

Ad. 9. dicẽdũ q̃ multi nõ reputarẽt icõueniens illud qꝺ inferr̃. nec forte ẽ bñ ꝓbabile. dico tñ q̃ qd sit de illo q̃ nõ par rõ ẽ vtrobiq;. tũ q: nõ appꝫ q̃ aliqꝺ corꝰ mere nãliter moueaẽ a ꝓprio loco aut i ipso erñs in illo sed ꝑ tiꝰ qescat. celũ ãt ẽ in ꝓprio loco ꝛ ꝓtinue i illo moueẽ. cum q: q̃ nãlr mouet quocũq; generr̃ motꝰ moueat. si nullã hꝫ resistẽtiã mouet in istanti. vñ si nõ eẽt mediũ resistẽs graui aut aliud impediẽs descẽderet in instãti. vt ꝓ. 4. phi sicoꝝ. si vero celũ moueret se moueret nãliter mere. ꝛ nullã oio hr̃et resistẽtiã. q: nõ mobilis ad motorẽ. q: nihil sibiipsi resistit. nec medij cũ nullũ sit. ꝛ ꝑ ꝙñs moueꝯ in instãti. qꝺ ẽ falsũ ꝓp ista siue cogãt sufficiẽter siue nõ. ꝛ ꝓp multas alias rões q̃ possẽt assignari videri põt q̃ celũ nõ moueaẽ a motore mere nãliter mouẽte. sꝫ a ꝓposito ꝛ a volẽte. ꝛ ꝑ ꝙñs nõ a seipso sed ab alio. Et quo ꝓ q̃ nõ ẽ par rõ vtrobiq;. Ad 10. nego ꝙñam ad ꝓbatõem dico q̃ illa ꝓportio dꝫ attẽdi inter virtutẽ mouẽtẽ ꝛ magnitudinẽ motã resistẽtẽ mouẽti. sicut ꝛ ꝓp solã resistentiã apponiẽ tꝑs in motoribus virtutũ naturaliter mouẽtiũ. ꝛ q: idẽ ñ sibiipsi resistit nõ ꝫ ꝓportõem totiꝰ mole ad totã molã ꝛ medietatis ad medietatem ẽ tꝑs in motibus illis. q: vero medium. qꝺ etiam ẽ per se motum ꝛ pulsum a mola resistit ei. ꝛ ꝓp talem resistentiam non in instanti sed in tempore mola descendit. iccirco ꝑm proportionem virtutis mouentis ad ipꝫ medium motum sumẽda est ꝓportio temporis. saluo semper bono intellectu regule illius. de quo non est ꝑ nunc opus diserere. Quãtuꝫ ad. 4. arti. s. angelus possit a seipso localiter moueri. videtur mihi dicẽdum q̃ sic. nam cum

articulꝰ quartꝰ

angelus possit localiter moueri. vt p3 ex articulo p̄mo nec sit impossibile idem mouere seip̄m localiter · vt p3 ex. 3. possibile fuit deum sibi conferre · vt ipse se moueret · ⁊ satis rationabile eē vr̄ estiare q̄ sic de fcō cōcurrit p̄sertim cū i pfectōibus mobilibus ꝟ videam⁹ eē ꝓcessum · puta ꝑ sanctos · demones ō loco ad locū vadunt vt temptēt hoies ⁊ faciāt cadere i peccatum . tūc igit̄ vel mouent̄ a seipsis ⁊ hēo ꝓpositum . vel a deo tm̄. qō libenter ego nō dicerē . nā nō bñ religiosum ⁊ piū vr̄ dicere q̄ sit totale mouens ducēs dyabolū ad faciendum hoies peccare. aut ab aliqua alia creatura. nec ist̄ congruū multū appet. qcquid tm̄ sit de veritate nobis certum nō ē. q: nec p scripturā exp̄ssum. possibile tm̄ essz si deo placeret sibi talē vim mouendi tribuere. nā mihi vr̄ tradendū in dubiū. Ad uertēdum tm̄ q̄ sicut angel⁹ ⁊ corp⁹ nō dicunt̄ vnuoce eē in loco · q: corpus dimēsionaliter ⁊ circūscriptiōe implendo locū ⁊ faciendo distare ptes loci. angelus vero diffinitiue tm̄ non iplēs locū nec in ipso distantiā faciens · sic nec vnuoce corpus ⁊ angel⁹ dicūtur localr̄ moueri. quonia corpus sic moueť vt mediū scidat vel pellat aut alio modo ⁊ distantiā loci faciat. nullū aūt hoz facit angelus suo motu. solū aūt cū corpor̄ ꝙuenit in ꝟ q̄ ⁊ locū deserit ⁊ locum acquirit. ita q̄ vt sic liceat loq ꝙcūnt quo ad substātiā motus non quo ad modū. ꝓpterea cū dico angelū localiter moueri non intēdo affirmar̄ modum motus quē videm⁹ in motu corporis sed substantiam tm̄ · i. q̄ vere locū deserit ⁊ locum acquirit. eo modo quo sibi in loco eē ꝙēit. hoc in simili docet Augu. iz. super Gene. c. 58. de ꝑis. vbi q̄rens vtrū aia cum exit a corpe ad aliqua corpalia loca ferat̄ ait. Cito qdē respondērim ad corpalia loca eā vel nō ferri nisi cū aliquo corpe vel nō localiter ferri. Jam vtz hēat aliqō corp⁹ cū de ꝟ corpore exierit oñdat q̄ pōt. Ego aūt nō puto. spūalē enim arbitror eē n̄ corporalē. Ex his p3 ꝑm eum q̄ non fertur ad loca corporalia cū aliquo corpore. sz cū vt dicit magister in ista. d. demones ducāt aias ad ifernū ⁊ quasdā ibi eē idē Aug. velit p̄mo retrac. c. 5. ⁊ ench. li 9 · dicat aias mortuor̄ vsq̄ ad resurrectōes abditis receptaculis ꝙtineri. ꝓbat q̄ vna quęq̄ digna ē rege vel eruinna. sequtur q̄ aia feratur ad corpalia loca nō tm̄ localiter ⁊ per ꝙs moueť localiter vno mō. s. ad p̄mū sensum · ⁊ alio mō · s. i scō sensu nō moueť localiter · ⁊ ita de motu angeli est sentiendū. per hoc p3 ad argumēta. q. nā añs p̄mi in p̄mo sensu est falsum · ꝓbatio aūt nō vz q̄m Aug. solū intēdit negare modū motus sicut ēt ab aia sepata vt dictum ē. ⁊ sic ip̄m debere itelligi p3 ēt per magistrū in i. li · d · 37 · vbi eādē auctoritatē exponēs dicit q̄ iō Aug. atribuit mutationē loci corpori nō spiritui q: lz spiritus trāseat de loco ad locū · non tm̄ ita vt dimēsionibus circūscriptus iterpōe sui loci faciat distantiā sicut corpus. Ad aliam ꝓba tōem antecedētis p3 ex articulo scō ad ꝓfirmatōem dicendū q̄ nec aia nec angelus hz vbi dimēsiuū quale hñt corpa q̄ dimēsionaliter sunt in loco. de quo tm̄ tractat ibi auctor ille. sed vtiq̄ hñt vbi diffinitiuū · qō nō ē aliud ꝑm rem q̄m locus in quo diffinitiue locat̄ . Ad secundam dicēdū q̄ angel⁹ moueť a seipso per se ⁊ ad p̄ bōnes i oppositum p3 rñsio ex dcis in. 3°. arti.

Ecundo q̄ro vtrū angel⁹ possit se mouere de loco ad locum in aliquo tp̄e successiue. arguit̄ q̄ non · q: nullū in diuisibile pōt moueri ꝑm locū in aliquo tp̄e ꝙtinue. igit̄ nec angel⁹. ꝓña p3 q: angelus est simplr̄ indiuisibilis ꝑm substātiaz. añs ꝓbat̄ ex intētōe Ari. 6. pho. ⁊ rōe ēt duplr̄. primo qdem q̄m oē ꝙtinue motum sup aliq̄ magnitudine ꝑus transit equale sibi q̄m maius. ⁊ totam illam per sibi equalia successiue mensurat . si igitur aliquod indiuisibile ꝙtinue moueretur mensuraret totam magnitudinē ꝑ sibi equalia · ⁊ per ꝙs ꝑ indiuisibilia ex quo vlterius sequeretur q̄ magnitudo eēt ꝙstituta ex indiuisibilib⁹ . cuius oppositū probatū ē supra. 2°q: oē q̄ localr̄ moueť vl ē totū i termio a q° l totū i ē mio ad quē. vel partim in vno ⁊ ptim in alio nō pōt dici p̄mum. q: q̄diu mobile est in termio a q° qesc̄it. nec ꝑm · q: tūc ꝙsamat⁹ ē motus. igit̄ ter tiū · sed nullū indiuisibile pōt partim eē in vno termino ⁊ ptim in alio. cū ptibus careat. igitur ⁊c. Cōtra nō obstāte indiuisibilitate angeli. āgelus ē in loco diuisibili ⁊ pōt moueri. igit̄ nō obstante ei⁹ indiuisibilitate pōt ꝑm locū ꝙtinue, moueri. Rñdeo p̄mittēdo aliquas distinctōes ō inde ꝙclōnes ad ꝓpositū. p̄ma distinctio ē q̄ angelū moueri ꝑm locū conuēit duplr̄ · s. p accidēs ad motum alicuius corporis assumpti ⁊ sibi vniti. alio mō per se nullo corpore assumpto sicut si a celo empyreo veniat angelus ad terraz saltem vsq̄ ad speraz lune moueť per se absq̄ corpore. cū nullū sit ibi corpus ab ipso assumptibile. Alia distinctio est q̄ angelū per se moueri ꝑm locū pōt intelligi triplr̄ · vno modo q̄ moueat̄ motu deperditiuo tm̄. i. deserendo tantūmodo locū alio mō q̄ motu acquisitiuo tantuz ita q̄ locum nouum acquirat ⁊ p̄iorem non ō serat · Tertio q̄ vtroq̄ simul modo · s. vnum ō serendo ⁊ alium acquirendo. His p̄missis pono ꝓbabilr̄ ⁊ sine assertione temeraria conclusiones quattuor. Prima est q̄ angelus pōt se mouere per accidens ꝑm locum in aliquo tē pore continue. Secunda q̄ potest se moueť per se continue motu deperditiuo tantū. Tertio q̄ pōt se mouere continue motu acquisitiuo tm̄. Quarto q̄ pōt se continue mouere simlr̄ vtroq̄ modo. Prima ꝓclo probatur. nā āgelos aliquando fuisse per tempus ꝙtinue i corpor⁹ motos ex sacra scriptura colligitur sicut p3 in eo qui cum iacob vsq̄ mane loquutus est ⁊ in eo qui in forma ēt humana diebus plūbus vadens ⁊ rediens cōitatus est tobiam iunior̄

ꝛ de mltis alijs ſimilia legimus. vtrū ãt illa corpora in q̃bus appebãt ꝛ mouebãt eſſẽt tunc ab eis ꝑmo formata ꝛ aſſumpta an eſſent aliq̃ ſibi ab initio nãlr vnita. ꝛ tũc in figurã aliã trãſformata. B q̃ eius a ſcriptura nõ habeat expreſſum cõtus tñ teneãt q̃ tunc ꝑmo fuerint aſſumpta eo q̃ ſancti ꝛ doctores cõtus opinent angelos eẽ ſp̃uales tñmodo incorporeos nãlr ſicut ꝓz de Dañ. li. z. c. 3. Et ō dyo. li. ō di. nomi. c. 4. ꝛ q̃ Aug. videat oppoſitū q̃q̃ dicere. nõ tñ niſi iurta aliox opp. ſicut clare ꝓz. zi de ci. dei. c. 10. vbi ꝓz vtrãq̃ opp. rñdet ad neutram determinate declinans. ſz ẽt in li. de fi. ad pe. c. 3. q̃ poſtea ediſit eos incorporeos determinate aſſerit. d. q̃ de⁹ ſuꝑiores ſp̃s cũ corporeis elemẽtis nullũ nãle fecit hr̃e ꝓportiõ. Et er hoc teneãt cõiter q̃ i aſſumptis corpoꝝ angeli p̃nt moueri ꝓtinue. Secũdã ꝓclionẽ ꝓbo ſic. angel⁹ exiſtẽs in loco ſibi maximo põt ſp̃ere ptem illi⁹ loci ſucceſſiue ꝓtinue deſerere ꝛ in alio remãere. igit põt ꝓtinue motu deꝑditiuo ſe mouere. ꝑña ꝓz. añs ꝓbat. nã vt ſupra. d. z. dcm̃ ẽ angel⁹ nõ ſic determiat ſibi menſurã loci q̃n poſſit nũc in maiore nunc in minore exiſtere. ꝛ p ꝑñs cũ poſſit ex toto illo loco recedere ꝛ iterũ ad eius ptẽ ꝑcise redire ſi ſibi placet non appetcur non poſſit ptem tñ deſerere. ꝛ ptem retinere. Qd vero poſſit ptem ſucceſſiue nõ totum fil deſerere. ꝓz q̃ cũ non nãlr ſed libere angelus ſit in hoc loco vl illo ſic vr̃ poſſe ſucceſſiue deſerere ptẽ loci remanẽtẽ in rer nã. ſicut ſi ſucceſſiue annihilareãt ſucceſſiue deſineret in illa eẽ

Cõfirmat̃ b ꝛ ſilr ꝓclſio. nã poſſibile ẽ q̃ alia hũana aliq̃ partem ſue mãe ſucceſſiue deſinat iformare. igit ꝛ angel⁹ põt ꝛc. añs ꝓz. qm̃ ſi aliqua ꝑs carnis vl ſanguinis ſucceſſiue corrũpat̃ ꝛ ꝓtinue ſicut nãlr poſſibile eſt alia ꝓtinue deſinet iformare illã. ꝑña ſatis vr̃ ꝓbabil q̃ ſicut alia q̃ nãlr vnit̃ mãe nãliter in illo cãu ꝺſerit eã ſucceſſiue. ſic angel⁹ q libere ingit̃ loco libere põt ptẽ ſucceſſiue deſerere. ita. n. alia ẽ tota i q̃ libz ꝑte corporis ſicut angel⁹ totus i qualibz ꝑte loci. Preterea ꝓm Dañ. li. z. c. 4. demon ſi deus ꝑmittat põt ꝓ libito i quacũq̃ figura ſibi aſſumere corpora. ꝛ eadẽ rõne in maiore ꝛ minore quantitate. ꝛ aſſũpto aliquo magno corꝑe põt ptẽ deſerere nõ min⁹ q̃ alia humana q̃. magis intimat̃ ſuo corꝑi. igit̃ multofortius erña in loco magno põt deſerere vnam ei⁹ ptẽ ꝛ in alia tantũmodo remãere. cũ maior ſit eius ꝓportiõ ad corpus aſſumptũ q̃ ad locũ. Tertia ꝓclſio põt ex eiſdem q̃ſi ꝓbari. nã angelus põt eẽ in loco minore ſibi maximo poſſibili ꝛ põt eẽ in ſibi maximo poſſibili. igit̃ exñs i loco minore põt illo non deſerto primũ acqrere. Secũdo q̃ alia hũana põt nouã ptem mãe ſi ꝑti blr ꝛ aliquox ꝓtinue ſibi adgenerẽt ſicut poſſibile eſt. vt puto ſucceſſiue informare nõ deſertis prioribus partibus quas informat. igit ꝛc.

Tertio q̃ exiſtẽs vnit⁹ alicui corꝑi illo creſcente põt nouis partibus ſe vnire. ꝛc. Quartã ꝓclſionẽ ꝓbo q̃ alia humana põt ſil vnaz partẽ mãe deſerere ꝛ aliã de nouo ꝓtinue iformare. igit̃ ꝛ angelus vnũ locũ deſerere ꝛ alium ſimul acquirere. aſſumptũ ꝑz poſito q̃ in vna ꝑte corꝑis generẽt noua caro ꝛ in alia corrumpatur. Secũdo angel⁹ põt vnũ locũ ſponte totaliter ſucceſſiue deſerere. ꝛ põt alium totaliter ſucceſſiue acquirere. igit̃ põt ſimul vnũ ſucceſſiue acquirere ꝛ alium ſucceſſiue deſerere. antecedens quantũ ad ꝑmã partẽ ꝓbat̃ ex ꝓa concluſione. nã non minus põt deſerere totũ ſucceſſiue q̃ ptẽ. ꝛ p idẽ ꝓa pars ꝓbat̃ ex ꝓclſiõe tertia. Et ꝑña vr̃ ſatis clara. cũ deſerere vnum ꝛ acquirere aliũ non ſint icompoſſibilia. Tertio ſic poſſibile ẽ angelũ diuerſis ptibus eiuſdẽ corꝑis ꝓtinue moti circa ip̃m ſucceſſiue coexiſtere. ꝛ ex⁹. ꝛ ſimul vnã ab eo ſucceſſiue ꝛ ꝓtinue diſcedere. aliã vero accedere. igit̃ ex⁹. poſſibile ẽ angelũ diuerſis ptibus corꝑis quieſcẽtis ſucceſſiue ꝛ ꝓtinue coexiſtere ꝛ ſimul ab vna diſcedere ꝛ ad aliã accedere. ꝑñam puto planã cuilz concedenti angelũ poſſe localr moueri ꝛ libere vt ſuppono ex. q. ꝑcedenti. añs non ſolum de poſſibili ſz ẽt de meſſe vel ẽ ſm cõem opp. nã ſi angeli ſunt motores celox vt vult Aug. 8. de tri. c. 4. ꝛ pbs ꝛ alij doctores cõius ꝛ ſint ide terminata pte. puta i circũferentia ꝛ in pte ozẽ tali vt vult idẽ pbs. 8. pbox. ꝛ Com. ibidẽ comẽto. 84. ꝛ 80 ce. cometo. 15. in qua pte ſemp in motũ eũ exiſtẽ dicũt. ita vt nunq̃ ſit in meridie vel occidente aut alia parte. Et ei velut quaſi extrinſecus ibi poſito ꝓtinue ſucceſſiue partes oribus coexiſtũt. ꝛ ꝓſtat q̃ ei non coexiſtit adequate aliquid indiuiſibile cẽli. tum q̃ nullũ tale eſt in ſpo. vt ſupra ꝓbatũ fuit. d. z. tum q̃ cum ſic ſucceſſiue totus oribus coexiſtat ſequereãt q̃ cõponereãt ex idiuiſibilibus. vt ꝓz ex ꝓſideratõnibus. 6. pbox. ſequitur q̃ in quolibz inſtanti coexiſtat alicui ꝑti diuiſibili ꝛ ſucceſſiue ꝓtinue vna ab ipſo diſcedat. alia appropinquet vt dicebãt ꝛ hãc rõnem ſatis reputo ꝓbabilẽ. Contra ꝓclſionẽ iſtam que ꝑncipalr eſt quarta ẽ opp. cuiuſdam doctoris moderni. qd impoſſibile eſt ãgelũ p ſe ab aliqua virtute creata poſſe localr moueri ꝓtinue. q̃ cõcedat eũ ſic moueri poſſe imediate a deo. arguit ãt ipſe ꝑmo ſic. ſi b eẽt poſſibile ſequereãt magnitudinẽ motũ ꝛ tps ꝓponi ex indiuiſibilibus ꝺ ꝺmonſtrata in. 6. phi ſicox. ꝑña ꝓbatur q̃ ſi idiuiſibile mouetur per ſe menſuraret totum ſpacium ſup qd̃ mouereãt ꝛ indiuiſibilia in illo eẽnt imediata ſicut ꝓz. ꝛ p ꝑñs magnitudo ꝓſtaret ex idiuiſibilib⁹. ꝛ q̃ eiuſdẽ rõis ſunt motus ꝛ tps quo ad diuiſionẽ cum magnitudine eo q̃ eiſdez diuiſiomb⁹ diuidant̃ vt ꝓz ibidem. ſequit̃ ẽt q̃ motus ꝛ tps ex idiuiſibilib⁹ ꝓponant̃. z⁰ ſi ſic. tũc in ſuo motu nullã hr̃et r̃ſiſtẽtiã. ꝛ p ꝑñs ñ eẽt i illo motu aliq̃ ſucceſſio. cũ oīs ſucceſſio i motu ſit pp reſiſtẽtiã. vt ꝓz. 4. pbox. c. ō va⁰. ꝛ p Com. ibidẽ com. 71.

Obſer mc⁹ li. 1. d. 8. q. 4.

3°. tūc āgel⁹ pfectio: ⁊ maio:is virtutis posſz se mouere velocius q̄ āgel⁹ mio:is virtutis. ꝓñs ē falsum. ꝓña ꝓbaē q: ſm hāc posītōem qcunq; āgel⁹ posſz se mouere p quātācūq; distanti am i quantocunq; tp̄e eo q̄ nō eēt sibi difficilius mouere se per magnam q̄ p paruā. cū nlłaz hēat resiſtētiā. ⁊ ita non posſz vn⁹ veloci⁹ se mouere q̄ alī⁹. f. ꝙ. ꝓbaē q: pōaē q̄ duo āgeli vn⁹ fo:tio: alter debilio: moueāt se q̄ citi⁹ pñt si mouenē eque velociter. igit̄ virt⁹ maio: ⁊ virt⁹ mino: agūt actōes equales in tempo:e qñ agunt ſm vltimū potētie sue. qđ nō ē intelligibile. ⁊ cū hē ℨ pbm ⁊ Lonī. vbi supra. ⁊. 7. pbo:. i multis alijs locis. Quarto sequtur q̄ aliq̄ virtus mino: virtute āgeli posſz cū aliqua resiſtētia velociꝰ moueri q̄ angel⁹ sine resiſtētia. qđ ē absurdū ⁊ ipossibile. ꝓbaē ꝓña nā sumatur vn⁹ angelus q moueaē ꝺ terra vsq; ad ꝙcauū lūe q̄uelociꝰ pōt. ⁊ ponaē q̄ i tp̄e. a. ꝓstat q̄ aliqs ignis pōt p mediū vsq; ad eūdē locū i aliquo tp̄e moueri ⁊ sit illꝺ. b. tūc aliqua ꝓpo:tio ē tp̄is. b. ad tempus. a. sit q̄ta exēpli ꝺcupla. tūc sic ignis ꝺ cuplus ad po:ē pōt moueri i hoc medio in tp̄e ꝺcuplo mino:i q̄ tēp⁹. b. igiſi tp̄e eq̄li a ⁊ ignis cētupl⁹ pōt i tp̄e mino:i q̄. a. ⁊ ꝓstat q̄ qlibet ignis in suo motu hēbit resiſtētiā ex medio i q° moueē āgel⁹ āt nullā. 5°. tūc eadē rōne aia hūana qñ vellet eē alicubi ꝑmo moueret se. ⁊ ita eēt ꝑmū motū ex se i hoie ℨ ꝺterminatōnez pbi ⁊ Lonī. 8. pbo:. i multis cometis vbi volunt q̄ ꝑmū motū ex se sit cōpositū ex duab⁹ ptibus quaꝝ vna ꝑmo mouet alīā. Ad ꝑmā dico ꝑmo q̄ ipa militat ℨ eū i eo q̄ ꝙcedit. vz q̄ ꝺus posſit angelū mouere ꝙtinue sup magnitudinē. nā si illud sequereē posito q̄ angel⁹ per se moueretē a seipso pariter sequereē si eēt per se motus ab alio. vñ pbs non plus imꝑobat ꝺiuisibile posse per se moueri ex se q̄ ab alio nec eius rō plus ꝓbat de vno q̄ de alio. ⁊ miro: q̄ istꝺ iste docto: nō aduertit. Rñdeo igit̄ ⁊ nego ꝓñaz ⁊ ad ꝓbōnem dico q̄ ipsa bōa ē de ꝺiuisibili cui co::esponderet p̄cise ꝺiuisibile i spacio siue q̄ nō coexisteret simul diuisibili pti spacij. si aliqꝺ tale eēt. āgel⁹ āt nō ē tale. nā q̄ uis ipse sit i se indiuisibil⁹ coexistit tñ diuisibili spacio sicut ēt aīa itellectiua ꝺiuisibil⁹ exñs coexistit ⁊ iformat diuisibile co:p⁹. ⁊ iō nō mēsurat magnitudinem p indiuisibilia ſz p diuisibilia tm̄. Ad. z. ꝙcedo ꝑmā ꝓñaz ⁊ nego secūdā. nā mouēs liberū pōt ēt absq; resiſtētia successiue mouere. pz ēt ſm arguētē. nā ꝺic q̄ deꝰ posſz successiue angelū mouere. ⁊ ꝓstat q̄ tūc ēt nulla fo:et resiſtētia filr̄ mediū nō resiſtit co:pori gloꝛificato nec co:p⁹ glīficatū virtuti mouēti. ⁊ tñ xps p⁹ gloꝛificationē sui co:poꝛis successiue ⁊ ꝙtiue moueba tur. ꝺcm̄ ergo pbi itelligēꝺū ē ꝺ motu nāli i tali nā q̄ ē successiuo p̄cise ex aliq̄ resiſtentia. Sz ℨ hīste doctoꝛ arguit q: tūc inqt ipe eēt successio p̄cise. q: āgel⁹ vellet tanta voluntate p̄cise mouere se. ⁊ tūc vlteri⁹ sequtur q̄ oēs ptes spacij successiue actu cognoscat. l' q̄ aliq̄n trāsit ⁊ nescit q̄ velociter. Rñdeo p° q̄ idē arg. pōt fieri ℨ eū ⁊ ℨ alios ꝺ hoīb⁹ hñtib⁹ co:poꝛa gloꝛificata.

2° dico q̄ āgelū cognoscē quāta velocitate moueē pōt dupl'r itelligi. vno mō q̄ distincte cognoscat i quāto' tp̄e q̄libz ptē ꝺtermiate ptrā sit. verbigr̄a i quāto tp̄e ꝺcimā. ⁊ i quāto cēte simā ⁊ i quāto millesimā. ⁊ sic ꝺ qualibz ꝺtermiate ⁊ distincte cognoscat i quāta pte ꝺterminata ⁊ certa tp̄is eā trāseat. Alio mō q̄ non sic distinctā noticiā ꝺ singul' hēat ſz ꝺ tota magnitudie ꝺterminate sciat i quāto tp̄e trāsit ⁊ confuse ꝺ ptib⁹. si intelligaē ꝑmo mō ꝓña vī ꝙcedenda ⁊ ꝓñs erit ꝑ ba pte si deē minima pars magnitudinis ꝓceptibilis ab āgelo vel maxima nō ꝓceptibil'. sicut nō obstāte q̄ volūtas libere posſit itendeī actū suū ⁊ velocitare no tñ distincte nouit q̄libz ptē act⁹ ⁊ q̄libz ptē tp̄is mensurātis itēsionē illā. ⁊ ꝺ nō solū ꝺ volūtate hūana. ſz ēt ꝺ angelica vī satis rōabil'r debere ꝺici. Si vero teneaē oppositū ꝙcedēdū ē ꝓñs ꝑ pte ꝑma. si ſo mō negāda ē ꝓña. nā esto q̄ nō cognoscat distincte q̄libz ptē magnitudis ⁊ tp̄il' pt tñ cognoscē q̄ i tāto tpe ptrāsit totū spacium.

Ad. 3. ꝙcedo ꝓñs. ꝺico. n. q̄ qlibz āgel⁹ p q̄n tūcunq; finitū spaciū pt se moueē i istāti sumendo moueꝛe cōiter ⁊ large. nec ē necessariū q̄libz virtutē maio:ē i quolibz effectu posse supaē mio:ē. verbigr̄a. co:p⁹ lūinosi⁹ ñ veloci⁹ aut citi⁹ ꝺtermiatā partē medij illumiare pōt q̄ pōt min⁹ luminosū. cū min⁹ lūinosuz posſit i mstāti. filr̄ si vacuū fo:et sicut possibile eē per potētiam dei saltē qlibz catholic⁹ hz ꝙcedē qđlz grue p quātācūq; finitā distātiā ꝺscēderet i istāti. ēt hz ꝑncipia ist⁹ doctoꝛis. nec citi⁹ ꝺscēderet grau⁹ q̄ min⁹ graue. sufficit āt q̄ i aliquo effectu excedat. ⁊ sic ē i exēplis ꝺatis. nā ⁊ si mai⁹ lumiosum ñ citi⁹ illumiet q̄ minus maio:ē tñ ptez medij ⁊ itēsi⁹ illumiat q̄ minus lumiosū. filr̄ q̄uis grau⁹ ñ superet in mouēdo se suppositō vacuo co:p⁹ min⁹ graue superat tñ ipz i mouēdo se per mediū plenū. sic i ꝓposito ꝺico q̄ āgel⁹ fo:tio:i mouēdo se nō supat ꝺbilio:ē tñ superat i mouendo aliqꝺ co:p⁹. nā mai⁹ co:p⁹ pōt moꝛuere ⁊ idē vel equale veloci⁹ ⁊ ℨ sufficit. pbō āt ꝓcedit ꝺ actōib⁹ tp̄aneis nō subitis. Per ista pz ad quartū. fūdaē. n. super fl'o. ſ. q̄ sit dare mediū tp̄s i quo āgel⁹ per certā distātiā pōt se mouē. Ad. 5. loquēdo ꝺ aia ꝙūcta vt vī ꝑ cedē arg. ꝓña nō vz. Scōo ꝺico q̄ qcqd sit ꝺ cō se. illꝺ tñ ꝺcm̄ pbi nō ꝓbat ipz eē flm. nā pbs loqtur ꝺ moto diuisibili ⁊ quāto sicut mānifeste pz ꝑ totū suū ꝓcessū ibidē. ⁊ filr̄ i ꝑncipio. 7. vbi icipit de tali mā loq. ⁊ accipit moueri ex se iuxta sensū datū i ꝓcedēti. q. rñdēdo ad ꝑmā obiectōnē tertij articuli. Tertio ꝺico q̄ esto q̄ ꝓñs eēt ℨ pbm. i hac tñ pte ñ eēt pōderāda eī⁹ auctoritas. rō ē q̄m apꝺ ipsuz nō mun⁹. ſz multomagis fuisſz ipossibile āgelū posse moueri ƀz locū siue a se siue ab alio q̄ q̄ aliq̄ res posſz mouē seipsā

ꝛ tñ oppositū iste doctor ꝓcedit ꝛ ꝓcedē hz qcū qz nō vult repugnare dcis sacre scripture. Ad arg. ꝑncipale dico qꝫ idiuisibile pōt sumi dupliꝛ. vno mō qꝫ sit idiuisibile i se ꝛ ꝓz suā eēntiā tm̄ alio mō qꝫ sit idiuisibile ꝓz localē coexistētiā. i. qꝫ idiuisibili loco lꝫ situi coexistat sicut aliq yma gināt̄ pūctū ō idiuisibili. z° mō sumpto ꝓcedo añs ꝛ ō tali ñ ē dubiū qꝫ logt̄ Ari. ꝛ ꝑcedit rō sua. sz ō idiuisibili ꝑ° mō tm̄ qꝫlē āgelꝰ q ēt hz ꝓz se sit idiuisibiꝫ. diuisibili tm̄ loco coexistit. añs ē falsū nec rō ꝓcedit ꝺ b qm̄ tale idiuisibile i suo motu ñ ꝑus trāsit eqle sibi q̄s maius. sz ꝑus trā sit equale suo loco q̄s maius ꝛ qꝫ locꝰ suus nō ē indiuisibilis. ñ seqt̄ qꝫ ꝑ idiuisibilia mēsuret magnitudinē aut qꝫ idiuisibilia sint imediata. Ad alā ꝓbatōnē dico qꝫ loq̄ndo vlꝫ ō eo qꝫ mouetur ꝑm locū. nō oē qꝫ mouet̄ ptim ē in t̄mio a qꝰ ꝛ ptim in termino ad quē. Sz vel ē sic vꝫ totū ē in ꝑte termini a qꝰ ꝛ totū in ꝑte termini ad quē ꝛ vtrū qz hoꝫ diuisim sufficit admoueri. sic ā ät ie hz āgelꝰ dū mouet̄ ꝑ° ät mō se hz coꝛpꝰ.

t Ertio q̄ro circa istā. d. vtꝫ āgelus possit moueri ō loco ad locū i instāti ꝛ arguit̄ qꝫ ñ qꝛ si sic aut eēt possibile trāseūdo ꝑ mediū aut ñ trāseūdo ꝑ mediū. ñ ꝑmo mō qꝛ cū mediū sit ꝑus ꝑm situz q̄s extremū ꝛ er ꝑori ꝛ posterioꝛi i magnitudie fit ꝑus ꝛ posteriꝰ in motu vt hz. 4. pbꝫ. segtur qꝫ āgelus ꝑus mouet̄ ad mediū q̄s ad extremum. ¶Ꝓmus aūt ꝛ posteriꝰ i motu nō cadūt in instāti cū vel sint tps vel nō sine tpe vt ꝓz ex eodem 4°. igit̄ ꝛc. nec pōt dici qꝫ moueat nō trāseundo ꝑ mediū qm̄ tūc illō ñ eēt mediū qꝫ iplicat ꝺ dictōem. ꝓz ꝓña nā mediū ē in qꝫ ꝑus venit qꝫ ꝓtinue mutat̄ q̄s in qꝫ vtrū iuxt̄ diffinitōem plī 5. pbꝫ igitur ꝛc. Ad oppositū arguit̄ sic angelus in trāseūdo ō loco ad locū nullā inuēit resistētiā. igitur ꝑt ō loco ad locū trāsire in instāti. ꝓña ꝓz ex intētōe plī. 4. pbꝫ. c. ō vacuoꝛ Com. ibidē comento. 71. ꝛ añs ꝓbatur qꝛ nec hz resistētiā mediꝰ cū corpus ñ resistat spiritui qnymo simul se ꝓpatiātur nec resistētiā mobilis cū ,idē sibiipsi nō resistat. In hac. q. ꝑmo tractabit̄ q̄dā opp. z° rñdebit̄ ad q̄stū. ȝ° istabitur ꝺicta. Est qdē opp. vna q̄ ponit qꝫ āgelus pōt ō loco ad locū moueri ꝛ motu cōtinuo ꝛ motu nō ꝓtinuo. nā vt dicit pōt locū diuisibilē qꝰ est successiue dimittere ꝛ sic motꝰ eiꝰ erit ꝓtinuus. ꝛ pōt ēt totū locū simul ꝺimittē ꝛ toti alteri loco simul se applicare. ꝛ sic motꝰ eiꝰ nō erit ꝓtinuus Quo aūt mō moueat dicit qꝫ mouet̄ in tpe ꝛ ñ in instāti. qꝺ. n. si motu ꝓtinuo moueat ñ moueatur in instāti sz in tpe ñ hz dubiū. sz qꝫ ēt si z° mō moueat̄ moueat̄ i tpe ꝓbat̄ sic in quocūqz motu sūt plā nūc sibi succedētia ibi ē tps cū tps nihil aliō sit q̄s successio ꝑoris ꝛ posterioris i motu. sz in tali motu sūt plura nūc sibi succedētia ꝓbō nā ē dare nūc in qꝰ ꝑ° ē in t̄mino ad quē ꝛ aliō in qꝰ vltio fuit in t̄mio a qꝰ ꝛ ista sibi succedūt qꝛ ñ simul āgelꝰ ē in vtroqz t̄mino cū ñ possit simul eē in plūꝰ locis. gꝰ ꝛc. qꝺ

Scūs tho. ꝑ. ꝑ. q. 53 arti. 1. ꝛ. 3.

āt sit ꝺare nūc in qꝰ vltio fuit i termino a qꝰ sō lū ē dubiū iter assūpta ipi ꝓbāt. nā ō rōe getis ē qꝫ illō qꝫ gescit sibi se hēat nūc ꝛ ꝑus. ꝛ iō i qꝰ libz nūc tpis mēsurātis getē gesces ē in eodē. ꝛ in ꝑ° ꝛ in me° ꝛ vl°. sz ō rōe motꝰ ē qꝫ id qꝫ mouet̄ alibi se hēat nūc q̄s ꝑ°. ꝛ iō i quolibz nūc tpis mēsurantis motū mobile se hz alia ꝛ alia ꝺispositōe. vñ oz qꝫ i vl° nūc hēat formā q̄s ꝑ° ñ hēbat ꝛ sic ꝓz qꝫ gescē in toto tpe i aliq°. puta in albedine ē eē in illo in quolz istanti illi° tpis. vñ nō ē possibile vt aliqd in toto tpe ꝓcedēti gescat in vno termino ꝛ postea in vl° instāti illi° tpis sit in alio terio. sz ꝺ ē i motu. qꝛ moueri i toto ali quo tpe nō ē eē in eadē ꝺispōe in quolibz instāti illi° tpis. oz g° ꝺaꝛ nūc in quo vltio gescit in loco a quo. ꝛ ꝑ ꝓñs z° nūc sibi succedēna. ac ꝑ ꝺ tēꝑ. ꝺñt tñ qꝫ illō tēꝑ siue sit ꝓtinuū siue ñ. nō ē idē cū tēꝑe qꝫ mēsurat motū celi ꝛ alia corꝑa q̄ hñt mutatōnē ex motu celi. motꝰ. n. angeli nō ꝺpēdet ex motu celi. Alij tenētes eam dē viaz ꝓfirmāt eā sic. in oi mutatōe ē aliqd ꝑ aliqd posteri. ꝺ. n. significat nomē mutatōis vt ꝺr. ȝ. pboꝛ. igit̄ ꝺ oz assignaī in ꝑdcō motu. āgeli. ꝓositas āt ꝛ posterioritas. ȝ. mōis ꝓcipi ꝑt vno mō qꝫ sūant̄ ꝑ° ꝛ posteri° ꝓz z° instantia includētia vnū tēꝑ. ꝛo penes duo tpa ꝓtinuata ad vnū instans. tertio penes instans ꝛ tēpus ꝛ ꝺ vel penes instans initians ꝛ tempus cui° ē initiū. vel eꝑ°. penes instans terminans ꝛ tēꝑ cui° ē finis. quarto pōt attēdi ꝑositas ꝛ posteriositas ꝑenes duo instantia ñ includētia tēꝑ. ȝ° penes duo tpa ñ includēta aliqꝺ instans. ꝺ āt modꝰ qntꝰ vt dicūt ipossibiꝫ ē. qꝛ sic se hz instās ad tēꝑ sicut pūctū ad lineaz. vt innuit pbs. 4. pboꝛ impossibile ē aūt accipe duas lineas inēq̄s nō claudat̄ vnū pūctū si sint ꝓtiue vel plura si sint ꝺiscōtiue eo qꝫ cuilibz ꝑpziu m pūctū coꝛrespōdet. igit̄ impossibile ē sumē duo tpa intez q̄ nō cadat aliqꝺ istans vel vnū si sint ꝓtinua lꝫ plura seu tēꝑ cū pluribꝰ instātibꝰ si sint tēpoꝛa ꝺiscōtinua. Jn motu gꝰ angeli ꝓꝺcō aliq̄ ꝓꝺicto ꝛ motoꝛ oz eē ꝑ° ꝛ posteri°. sz nō pōt eē aliq°triū ꝑioꝛ qꝛ qlibz repit̄ tm̄ i motu q mēsuratur tēꝑe ꝓtinuo. igit̄ 4° mō. igit̄ ē ꝺaꝛ vnū instans in quo est in termino a quo. ꝛ aliud in quo est in termio ad quem. inter que instantia nullū claudit̄ tēꝑ. ꝛ qꝛ talis successio istāti um pōt ꝺici tēꝑ. iō talis motꝰ āgeli erit in tpe.

Jsta opp. quantū ad illō qꝫ ꝺicit ō motu āgeli ñ ꝓtinue seu ꝑ̄us loquēdo ō mutatōe locali indiuisibili nō appz mihi vera. nec ēt in suo fundameto. vñ ȝ ꝓmū arguo ꝑmo sic. āgelꝰ ꝓz illā opp. in tali motu ꝺimittit simul totū locū a quo ꝺiscedit. sit ergo locꝰ a qꝰ recedit. a. ꝛ locꝰ ad quē accedit sit. b. tūc sic angelꝰ ꝺimittit totū. a. siꝫ. igit̄ ꝺimittit ipz i instāti. sit igit̄ illō istās. c. aut angelꝰ in istanti. c. ē in loco. b. aut i loco. a. ꝺ pz qꝛ alias nō mutaret̄ er. a. in. b. vt suppōit̄. sz er. a. in aliū locū q̄s. b. vel simpliꝫ i nō. a. si vero ē i. a. igit̄ vbi ꝺimittit. a. totū siꝫ. qꝛ qꝫ totū siꝫ

Egi. li. ꝑ°. ꝺ. 3. q. vl.

aliqd dimittit sil' dimittit ⁊ dimisit. q̄ at dimi-
sit aliqd ñ ē in illo. igit si ē in. a in instanti. c. ñ
dimittit totū simul. a. in instanti. c. ꝯ̄ positū. si ē
in. b. igit in instanti mutat ex. a. in. b. q: ñ muta
tur ex. a. nisi p̄cise dū dimittit. a. ymo ñ ē aliud
ip̄m dimittē. a. q̄ꝫ mutari ex. a. pꝫ ēt i simili. nā
q: dū materia simul tota vnā formā sb̄alē dimit
tit seu ꝑdit aliā simul totā recipit. iō dicim⁹ q̄ i
instanti ex vna mutat in aliā. sic igit i ꝓposito
¶Preterea esto q̄ nec āgel⁹ nec su⁹ mot⁹ dp̄ē-
deat ex motu celi. nihilomin⁹ tñ sic sibi coexistit
vt vere ꝯtingat dr̄e q̄ dū sol ē i tali loco. āgel⁹ ē
in tali loco. ⁊ dū sol mouebat a tali loco ad talē
angel⁹ mouebat a tali ad talē. supposito q̄ mo
ueat ꝯtinue ab vno ad aliū. sic g̃ qcqd sit d illo
tp̄e angelico suo totū tēp⁹ nr̄ꝫ in quo sol tādiu
moueat q̄ꝫdiu angel⁹ qescebat in. a. ⁊ totū tp̄s
i quo sol mouebit q̄ꝫdiu āgel⁹ erit i. b. ꝯstat q̄ i
ter ista duo tp̄a nullū tēp⁹ ē mediū. copulant
g̃ bꝫ cōeꝫ modū loq̄ndi vno instāti. ⁊ sit illd. c.
tūc sic aut āgel⁹ in istanti. c. ē in. a. tm̄. aut in. b.
tm̄. aut in vtroqꝫ aut in neutro. nō i neutro ꝑꝑ
rōem p⁹ dcām. nec in vtroqꝫ q: nō pōt eē simt'
in duob⁹ locis bm opp. si ē i. a. igit in istanti. c.
nō ē mutat⁹ ex. a. ⁊ cū ꝑ opp. sit dat p̄mū istās
i quo ē in terio ad quē q ē exēpli gr̃a. b. aut illi
instāti correspōdet in tp̄e nr̄o ipsūmet instās. c.
aut alid seques. si. c. igit ē mutat⁹ ad. b. qñ nū
dū ē mutat⁹ ex. a. ac ꝑ h̄ nō ē mutat⁹ i. b. ex. a. ꝯ̄
positū. si vero corr̄ndet instās alid p⁹. c. cū i tp̄e
nr̄o ēt bm opp. nō sint instātia imediata. erit ali
qd tēp⁹ p⁹. c. in quo angel⁹ adhuc erit in. a. ⁊
ꝑ ꝯñs totū tēp⁹ añ istās. c. nō fuit totū in q° an
gel⁹ fuit in loco. a. ⁊ tñ sūptū fuit totū. ¶Relinqt
g̃ q̄ āgel⁹ in instāti. c. nō sit in. a. ē igit in. b. ex
quo vlteri⁹ seqtur q̄ i toto tp̄e añ. c. fuit in lo-
co. a. ⁊ in instāti. c. terminātē illd tp̄s ē i loco. b.
ac ꝑ h̄ in instāti ē mutat⁹ ex. a. in. b. qd ē ꝓposi
tū. nā q̄rētes cōiter vtrū angel⁹ d loco ad locū
possit mutari i instāti loquūtur d instāti tp̄is nr̄i
siue tali instāti mēsuret mutatio illa siue ei tm̄
modo coexistat. Et iō rñdē d quodā alio instan
ti vel tp̄e ñ ē ad intellectū cōeꝫ q̄rētiū loq. Cō
tra bm videlꝫ q̄ ē dare instās in quo vltimo an
gel⁹ qeuit in termino a quo qñ dimittit ip̄ꝫ to-
tū sil' sup quo dcō vt pꝫ fundatur opp. arguo ēt
⁊ pono ex eo q̄ iā ꝓbatū ē. vꝫ q̄ in cāu posito
āgel⁹ per totū tp̄s terminatur ad instās. c. fuit
in termino a quo. ⁊ in instāti. c. terminātē ip̄m
nō fuit in eo sꝫ in termino ad quē. ⁊ ex h̄ qdē pꝫ
ꝓpositū. nā si fuit aliqd instans vltimū sue qe-
tis in termio a quo vel fuit imediate añ se. ⁊ h̄
nō ꝯuēit vel p⁹ ip̄m ⁊ añ. c. fuit tp̄s mediū in q°
adhuc qeuit in termio a quo. ⁊ ꝑ ꝯñs illd ñ fuit
instās in quo vltimo qeuit i termino a quo. nec
h̄ vꝫ refugē ad aliqd alid instās vel tp̄s p̄ter no
strū cōiter nobis notū. cū in oi quiete ēt mensu
rata tp̄e nr̄o ad ipsuꝫ cogantur dr̄e ex rōne q̄ꝫ
faciūt. ¶Preterea sine oi qete ē dat vltimum
instās. igitur cū mā trāsmutatur ex vna forma

sb̄ali indiuisibili in aliā sb̄alē idiuisibilē erit dat
vltimū instās in q° fuit sub forma ex q̄ trāsmu-
tatur. aut igitur in eodē instāti ē sub forma ad
q̄ꝫ. ⁊ pꝫ q̄ ñ. aut in alio seq̄nte erit. cū nullū seqt
sine medio. seqtur q̄ erit tp̄s in q° materia vtra
qꝫ forma sb̄ali carebit. ¶Preterea bꝫ h̄ seqtur
q̄ ē dat vltimū istās eē rei ꝑmanētis p⁹ q̄ nihil
erit ꝯ̄ ph̄ꝫ. 8. ph̄or. ⁊ ꝯ̄ ꝓbata supra i diuersis
locis. Ad rōnē p̄mi doctoris rñ° negādo vlti
mū instās qetis in tali mutatōe indiuisibili. Cū
ꝓbatur q: in quolibꝫ instāti tp̄is mēsurātis qe-
tē. qescēs ē in eadē dispositōe q̄ p⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs in i
stanti. vltio dico q̄ nō ē vex̄ sꝫ tm̄mō i quolibꝫ
instāti in quo vex̄ ē dr̄e q̄ illud qescit. sꝫ aliqd
tale ē aliquod aliud instās in quo ñ ē vex̄ dicer
q̄ qescit. sꝫ qd dsinit qescē exponēdo ꝑ negatō
nē p̄ntis ⁊ positōeꝫ p̄teriti. ⁊ illd ē instās q̄ ter-
miat tp̄s illd. Et iō nō ē d rōe qetis q̄ i quoli-
bꝫ istāti tp̄is. ⁊c. sꝫ q̄ i quolibꝫ instāti in q° qe
scit vel pot⁹ i quo vex̄ ē dr̄e q̄ qescit istd appꝫ
in sili ex dcis eox̄. nā bm eos ita ē d rōe motus
q̄ illd q̄ mouetur se hēat alr̄ q̄ꝫ p⁹ sicut d rōe
qescētis q̄ silr̄. sꝫ nō i quolibꝫ instāti tp̄is men-
surātis motū ꝯtinuū motū se hꝫ alr̄. q: nō i istā
ti iniciante. aliogn daret p̄mū mutatū eē in ta
li motu. qd ē ipossibile. Et itex̄ si in illo istanti
se hēret alr̄ q̄ꝫ p⁹ cū idē ipꝫ instās sit terminus
tp̄is mēsurātis qetē p̄cedētē ⁊ bm opp. ⁊ bꝫ ve
ritatē qñ p⁹ qetē aliqd mouetur motu ꝯtinuo i
illo hēat vltio qetū eē. ⁊ ꝑ ꝯñs nō se hēat alr̄ q̄ꝫ
p̄us. sequitur q̄ i eodē instāti se hēat alr̄ q̄ꝫ pri⁹
⁊ nō se hēat alr̄ q̄ꝫ p̄us q̄ mutuo ꝯ̄dicūt. Sūt
g̃ illa vera d istāti ꝯtinuāte. tā i motu q̄ꝫ in qete
in motu āt ꝯtinuo nō ē vex̄ d instanti ꝯtinuāte
nec iqete p̄cedēte mutatōem idiuisibilē d istan
ti terminātē. Ad rōnē alteri⁹ dico q̄ illa p̄ori
tas ⁊ posterioritas dꝫ attēdi bm tp̄s ⁊ istās. sic
s. itelligēdo q̄ in toto tp̄e p̄cedēte fuit i termio
a quo ⁊ in istāti terminātē fuit vel ē in termio
ad quē. nec obstat q̄ dicit talē p̄oritatē ⁊ poste
rioritatē nō repiri nisi in his q̄ mēsurātur tp̄e ꝯ
tinuo. qm̄ p̄ter tp̄s ꝯtinuū ñ appꝫ necessitas po
nēdi alid temp⁹ discretū cū oia bñ saluā: possint
ꝑ coexn̄tiā ad tp̄s ꝯtinuū. Quātū ad bm arti Scōs
culū dico q̄ qō ñ ē itelligēda d motu stricte sū articu.
pto. s. successiuo. q: certū ē q̄ nulla res pōt talr̄
moueri in instāti. sꝫ d moueri large accepto. vt
cōe ē ēt ad idiuisibiliter mutari veli si ꝓprie veli
m⁹ loq. sit qō vtrū āgel⁹ possit mutari d loco ad
locū i istāti. ⁊ tūc dico q̄ qō p̄t itelli duplr̄. vno
mō vtrū possit sic mutari a seipso. alio mō cōit
vtx̄ a se l'a do. Itē q̄ mutet d loco ad locū pōt
itelli l' q̄ trāseat ꝑ mediū l' q̄ imediate trāseat
d loco ad locū ñ trāseūdo ꝑ mediū q̄ꝫuis int illa
sit mediū. His p̄missis pono duas ꝯclones p̄ᵃ
ē q̄ āgel⁹ pōt a seipso mutari d loco ad locū i i
stāti trāseūdo ꝑ totū mediū. zᵃ q̄ pōt a do mu
tari d loco ad locū in istāti ñ trāseūdo ꝑ mediū
¶Primā ꝯclonē ꝓbo sic. si aliqd cōp⁹ graue dscē
dēt d loco ad locū ꝑ vacuū dscēdēt i istāti. igit
āgelus pōt se mutare de loco ad locū in instāti

ꝑ mediū. añs ꝑz er 4° ꝓbor. c. de vacuo ꝑ ꝓbz
7 Lom. comento. 71. ꝺsequentia ꝓbatur qm̃ to-
ta causa veritatis añtis vt ꝑz ibidē q: tūc in tali
ꝺscēsu nullā hr̄et resistētiā. cū igit̄ nullus cor-
r̄sistat ãgelo 7 ãgel' possit se mouer̄ ꝑ mediū vt
ꝑz er ꝓcedēti qōe segr̄ q ꝑt se mutar̄ ꝑ mediū
i istāti. ad hāc rōnē ꝑt rñderi ꝟz dcā vni' docto
ris q resistētia pp q̄ appoit̄ tps i motu ē multi
plex vna ē medij ad mobile alia mobilis ad mo
torē. 7 b ē quotiēscūqz mobile ē distinctū a moto
re. nā eoipso q mobile ē in alio loco q̄ motor
velit q̄dā r̄sistētiā ibi atrēdit̄. ꝺ°: tm̃ est in motu
corporū simpliciū. 2°. tm̃ ē i motu corpor celes
tiū 7 eēt in motu aialiū ꝑ uacuū. ſz vtraqz sil'ē
in motu aialiū ꝑ mediū plenū. ãgel' ãt dupl'r ꝑt
moueri. s. in corpe assūpto 7 i tali motu appoit̄
tps tā pp r̄sistētiā mobil' ad motorē qm̃ ē disti
ctū ab eo 7 in alio loco q̄ vult eū eē 7 medij ad
mobile. Et ꝑt angel' moueri ꝑ applicatōez virtutis ad diuersa ſpālia. 7 b ē ēt q̄dā resistētia ꝑ
q̄to ipsū applicāt ē alibi distictū ab eo cui ꝺz ap
plicare virtutē suā 7 pp talē resistētiā cadit tps
i motu ãgeli q̄uis tps alteri' rōis ab eo q ē pa°
mot' celi. b rñ°. ꝺtinet falsitatē vt mihi appz i eo
q ꝺicit q quotiēscūqz mobile ē distinctū a mo
tore ibi ē r̄sistētia rōe cui' regit̄ tps. si. n. b eēt
ver̄ seqr̄et q de' nihil possz mutar̄ i istāti q ñ
reputo bñ theologice dcm̃. pz ꝓña q: oē q mu
taret eēt ab eo distictū. ſꝺeterea seqr̄et q qd̄
libet corp' eq̄lr r̄sisteret oib' angel' cū ab eis mo
ueret q: eq̄lr distiguēt a qbuslibz 7 ꝑ ꝓñs nul
lus possz corp' aliqd̄ mouē i ñ tpe nec ꝺ corp' ꝑ
ꝺ spaciū i mior tpe q̄ ali' nec fortissim' ãgelor
possz mouē spaz lune veloci' q̄ posset is q actu
mouet. cū tm̃ ille ꝑm rñsionē ñ possit nisi in tpe
mouere 7 cū sit virtutis ifinite sit ꝑ ꝓñs dare mi
nimū tps in quo illā mouer̄ pōt. ſꝺeterea seq̄
retur q posito vacuo si vnū al' eēt in cacumine
alte turris 7 inde se ꝓiceret ad terrā ꝑ vacuū nō
descēderet in instanti sed i tpe eēt. n. mobile di
stinctū a motore 7 alibi q̄ vbi vellet ipsū moto:
eē. nā eēt in turri 7 vellet q eēt i terra. Sz ꝓñs
ē falsū ēt ꝑm opp. nā ꝺicunt q tota cā quare in
motu corpor simpliciū 7 sil'r i motu nāli aialiū
q̄lis ē cū al'ꝺ alto cadit regritur tps ē resistētia
medij. medio igitur sublato ñ mouebūtur i tpe.
ꝓstat ãt q si animal vltra vim nāle ꝺscēdēdi. s.
grauitatē applicat vim animalē ad ꝺscēsū nō er
b apponetur tps. cū ēt in pleno ñ er b tardius
qnymo veloci' moueretur. qd̄ ãt dr̄ q aial mo
ueretur in tpe ꝑ vacuū ñ ꝺ nāli motu aut mirto
ſz ꝺ volūtario seu aiali itelligēdū est. ſꝺeterea
si sola distinctio mobilis a motore ſufficit ad re
sistētiā pp q̄ regrit̄ tps in motu locali ita debe
ret eē in alijs motib' 7 ꝑ ꝓñs nullū alteratū pos
set alterabile q̄tūcūqz ꝺispositū a se tm̃ distin-
ctū alterare i instāti cui' oppositū pz ēt ꝑm eos
in eadē qōe i illuminatōe medij 7 causatōe spēi
in medio 7 visiōis in oculo. Scōz ēt q ꝺic. s.
q in motu angeli ꝑ applicatōez virtutis distin-

ctio ei' a loco cui virtutē vult applicare ē ſuffi-
ciēs resistētia pp q̄ tps regrit̄ ñ ē bñ ꝺcm̃. tum
q: ad equalē distantiā oēs ãgeli eq̄ velociter se
possent mouere nec vn' alio veloci' q ē incōue
niēs supposito q nullus possit mouer nisi i tēpo
re vt vult iste docto:. tū q: ēt in vacuo angel' ñ
posset se nisi in tpe mutar̄ ꝺ loco ad locū q nul
lus nisi absurde vr̄ posse ꝓcedē q ꝺicat q gra-
ue ꝺscēdēt in ñ tpe. tū ēt q: ñ min' talis distin-
ctio loci cui se vult applicare alt' ꝺz eē ſufficiens
cā vt in eius motu regratur tps q̄ in motu an-
geli 7 sic in casu posito ꝑus al'ꝺe turri ad terraz
ñ in instāti ſz in tpe descēdēt. sic igitur ꝑz q rñ
sio ñ ē sufficiēs. 2° ad ꝓclusiōem sic si totum
mediū ꝓtentū in domo ista eēt corp' glificatum
ꝺote subtilitatis qua vnū corp' alteri ñ resistit.
aliqꝺ graue poneret̄ supius sibi relictū descēde
ret ñ minus q̄ nūc ꝺ fcō qm̃ mediū nō ē glificā-
tū 7 nō descēderet in tpe ſz in instāti eo q nul
la eēt rēsistētia. igit̄ angel' pōt se ꝺ loco ad lo-
cū mutare i instāti. ꝑz ꝓña q: nullā oio patitur
resistētiā sicut nec illꝺ paterēt. 3° si ꝺ vl'an
gelus hr̄et vnitū corp' glificatū tā gla subtilita
tis q̄ agilitatis posset illꝺ ꝺ loco ad locū muta-
re in instāti. igitur angelus nūc ꝺe fcō pōt sic se
mutare. añs ꝓbatur qm̃ ois cā pp q̄ regritur
tps deesset. nā pp ꝺotē subtilitatis nō resisteret
mobili mediū. 7 pp ꝺotē agilitatis mobile ñ r̄si
steret motor 7 ꝑ ꝓñs nulla remaneret cā pp q̄
tps apponeretur. ſꝓbat ꝺo q: ꝺm veritatē
q habebūt tales ꝺotes p' resurrectōem poterūt
in instanti trāsire ꝺ loco ad locū aliogn si nō ni
si in tpe. igitur necessario maius tps apponer̄et
ad trāseūdū spaciū maius q̄ ad trāseūdū min'
q ē exꝑse ꝺ Aug. i qꝺ' ꝺ r̄surrectōe vbi ait q
corp' glīosuz vtraqz iteruallo pari celeritate pti
git vt radius solis. 7 ꝑ exēplū suū ēt ꝑz añs. ꝓña
ꝓncipalis nota' ē eo q i motōe angeli ad se nul-
la resistētia fit oio. Scōaz ꝓclusiōez ꝓbo sic
corp' xp̄i exñs in celo mutar̄ ad hostiā sacramē
talē mutatōe acqsitiua q̄uis ñ deꝑditiua ñ tran
seūdo ꝑ mediū. igit̄ deus possz vnū ãgelū exñtē
in vno loco ponē i alio di ſtāte absqz eo q eu
portaret ꝑ mediū. ꝑz q: nō min' b ē possibile q̄
illꝺ. igit̄ pari potētia possz ãgelū sic mutar̄ ꝺ lo
co ad locū ñ ꝑ mediū q nouū locū acqr̄ēt 7 ꝑi
mū deserere. vr̄. n. magis supa nām mutari ac
grēdo nouū locū 7 retinēdo porē q̄ sil nouū ac
grēdo 7 porē deserēdo qnymo q̄cūqz nālit̄ mo
uent ꝟz locū dū vnū acqrūt aliū ꝺserūt. Vltrū
ãt taliter ꝓpria virtute possit ãgel' se mutar̄ q̄
uis alīq solēne doctores ꝺicāt q sic mihi tm̃ du
biū ē. nec bñ clar ꝛō ꝺ b mihi ad ꝓñs. Cōtra ꝑ
dicta multipl'r ꝑt istari. 7 p° ꝺ ꝓclusiōez ꝑmā ar
guit qdē moder' sic si ãgel' possz ꝑ se ſb. to mu
tari localiter: possibile ē q ãgel' sit i ista domo 7
ñ exr̄ 7 q i istāti. a. muter̄ subito vt sit i celo vel
alio loco exr̄ domū istā quo fcō b ē vera i. a. iste
ãgel' mutar̄ ab ista domo igit̄ i. a. erit istā do
mū. ꝑz q: si ñ erit añs. a. nec post. a. vt patet per

sic alle
gat san
ct' tho.
i. 4. vbi
querit
ꝺ ꝺote
agilita
tis

Scūs
tho. et
Sco.
Hybe:
nic'. ꝺ.
8. i. q. 3.

positū ⁊ ñ erit in .a. igitur nunq̄ exiret domum ⁊ ita foret extra domum postq̄ fuit intra. ⁊ tamen ñ exiret q̄ non est intelligibile. Sed ꝓbatur q̄ ꝯsequens sit falsū i cāu posito q: si exijt istā domū i .a. vel exijt p hostiū vel p aliā ptez ⁊ p ꝓns ibi fuit. ꝫ ät falsū q: ñ fuit ibi i istāti .a. qm̄ tūc fuit i celo p positū nec i alio istāti q: tūc ei⁹ muta° ñ fuisset subita ℨ positū igit vr ipossibile q̄ āgel⁹ subito mutet ab ista domo. z° si sic tūc possz aliqd mutari ab extremo in extremū ñ per mediū ℨ pꝫz ⁊ Com̄. 5. pꝫx. 3° tūc āgel⁹ qñ cūq; vellet eē i aliq° loco tūc ibi eēt ⁊ ita āgel⁹ ñ possz eē alibi q̄ ē. ⁊ ita per ꝓns ñ hꝫet libtatē volūtatis q̄ ē falsū. 4° ñ eēt difficili⁹ āgelo se mouē subito ad magnā distātiā q̄ ad puā sz ex sola volitōe eēt vbicūq; vellet ⁊ ita dyabol⁹ si ñ ipediret possz eē subito in celo ēpyreo iter hoies q̄ ñ vr vex. 5° si sic subito mutet āgel⁹ tūc in istāti mutatōis ē in loco quē intēdit igit in illo instāti ñ vult eē alibi q̄ tūc ē. ⁊ p ꝓns in illo istāti ñ vult mutari local⁹ q: velle mutari localiter est velle esse alibi q̄ est. ⁊ ita sequitur q̄ in illo instanti non mutatur voluntarie. Sexto angel⁹ exns in celo in aliq° instāti ꝑt velle in illo instāti eē in terra q̄ citi⁹ poterit. pōat igit q̄ sic velit ⁊ seqtur q̄ subito erit in terra. ⁊ p ꝓns in aliq° instāti erit mutat⁹ ad terrā. ⁊ ñ in aliq° instāti mediato huic instāti q: tūc ñ mutaret q̄ citi⁹ possz igit i istāti imediato p⁹ ℬ. ⁊ ita istās erit imediatū istāti q̄ ē ipossibile. 7° ℨ vnū dcm̄ i p⁹ rōe dcē ꝯclusiōis. f. q̄ posito vacuo graue dscēdēt in instāti. arguit q: si sic pōat q̄ supi⁹ sit aliqd graue ⁊ i ℬ istāti de⁹ añihilet ⁊ totū mediū q̄ ē ifra ipsū vsq; ad ſrā. igit in ℬ istāti illd grave erit in terra. pōat ℊ q̄ sit cū ℬ de⁹ in ℬ istāti creet vnū co:p⁹ impenetrabile ⁊ pōat in me° inter illd graue ⁊ terrā ꝑz ſcta lineā. ⁊ seqt adhuc q̄ in illo instāti illd graue eēt in terra q̄ ē ipossibile. vñ ⁊ pari rōne si crearet vnū co:p⁹ iplēs totū mediū adhuc in illo instāti graue eēt in terra ⁊ vlteri⁹ ead⁹ rōe ſtāte illo me° graue dscēdēt i instāti q̄ ē falsū. ꝓna ꝓbat q: posito illo co:pe i penetrabili vt dcm̄ ē. si graue ñ eēt in isto instāti in terra ℬ eēt q: impediret ab illo. ñ possz āt impediri nisi ipsū sit in ℬ instāti i aliq° situ p quem oz graue trāsir si dēat vēire ad terrā. ⁊ sī sic igitur ēt ñ posito i° co:pe adhuc illd graue eēt i i° situ me° in ℬ instāti. ⁊ p id ꝓbat q̄ eēt in quo libz situ me° inter illd ⁊ terrā q̄ oīo claudit ℨ dictōez d erña näli. 8° ℨ aliꝺ assūptū in z° rōe eius dē ꝯclusiōis. nā pōat q̄ totū mediū ñ sit glificatū sz in ei⁹ me° sit aliq̄ ps ñ glificata ⁊ vn⁹ angel⁹ velit mouē graue supi⁹ erns q̄ citi⁹ ꝑt ad terrā tūc seqt q̄ illd graue imediate diuidet illā ptē mediꝫ ita ñ ꝑus tāget illā q̄ diuidet q̄ ñ vr itelligibile. preterea pōat q̄ illd graue sit q̄dratū ⁊ sit illa pte mediꝫ ñ glificata ita tñ q̄ nihil illi⁹ ñ glificate ptis sit sub grauī. tūc seqt si i ſtāti dscēdet q̄ sit⁹ illi⁹ ſplebit i istāti p illd co:p⁹ crcūstās igit latera nälr ꝯurrēt in instāti. ſpreterea positō toto me° glificato ⁊ grauī supi⁹ pōatur cū ℬ q̄ hic inferi⁹ sit ignis ꝑz rectā lineā oppositi⁹ illi grauī ꝓstat q̄ sicut illd dscēdit ita iste ascēdit ⁊ p ꝓns obuiabūt sibi mutuo. ℨz ℬ ē falsū. q: ñ ē rō ꝓpter qua obuiēt sibi i vno situ mediꝫ potius q̄ in alio nec dz dicē q̄ obuiāt sibi i me° si sint eq̄lis potētie aut in alio situ ꝓportionato ꝓportioni illoꝝ in virtute qm̄ tunc posito q̄ ignis eēt maioris potētie seqtur q̄ obuiaret sibi supra mediū toti⁹ distātie. ℬ ät falsū ē q: qñ ꝺ nihil resistit ꝑt min⁹ co:p⁹ mutari eq̄ facilr sicut maius. Ad p̄mū ꝓcedo vltimū ꝓns vz q̄ in cāu illo āgel⁹ fuit in hostio si p hostiū exiuit in instāti. a. et cū arguit ℨ q: tūc fuit in celo ꝓcedo ⁊ dico q̄ ex ℬ ñ seqtur q̄ ñ fuerit in hostio. in eod. n. instāti fuit in oīb⁹ locis inter mediꝫ ⁊ in termio. Tūc si dicat ñ q̄ ē possibile nälr iō sit eē in plib⁹ locis. rñ° qd aliqd eē sit in plurib⁹ locis ꝑt duplr intelligi vno mō q̄ pmanenter ⁊ qete ⁊ sic ñ ē possibile p nāz. alio mō in raptu ⁊ trāsitu subita neo ⁊ sic ē possibile nāliter ei q̄ in suo trāsitu ñ inuēit resistētiā sicut ē ō angelo ⁊ co:pib⁹ glificatis ⁊ ē ō graui posito in va°. Ad scōz qcqd sit ō ꝓnte ne° ꝓnaz q̄ ipe ñ ꝓbat. Ad textū accepto ꝓnte in bono intellectu ipsū ꝑt ꝓcedi sic ꝓcedit aug. ō hituris co:pa glorificata. ꝺ. q̄ vbicunqz voluerit sps ibi erit ⁊ co:p⁹. ⁊ q: vltrio: ꝓna est loycalis ꝑcise ꝓcedo ꝓns ēt vz q̄ āgel⁹ ñ pōt eē alibi q̄ ubi ē. ⁊ ita ō quolz ōmōstrabili ꝓcedēdū ē q̄ ipsū ñ pōt eē alibi q̄ vbi ē. nā quocūqz demōstrato ℬ ē ipossibile, ℬ ē alibi q̄ vbi ē. ℬ tñ ē vera alibi q̄ vbi ē angel⁹ pōt eē. Si. n. angel⁹ ē in .a. tñ ⁊ ꝑt eē i loco .b. tūc illa ē vera nec hui⁹ oppositū seqtur ex illo ꝓcesso. nec sic seqtur q̄ ñ hēat libtatē volūtatis. Ad q̄rtū ꝓcedo totū et si ꝓns videret absurdū p° aspectu. ꝓsidēt q̄ tota absurditas ꝓsurgēt ex eo precise q̄ dyabol⁹ miscereť beatis ⁊ taz nobili societati. ⁊ certe ℬ ipsū eq̄ videt absurdū si ñ in instanti sz ēt in tpe illuc accedēt q̄ tñ eū posse nisi impediret glz ꝓcedēt Ad qntū ꝓcedo p̄mū ꝓns ⁊ ēt ꝑz sz ne° vlteriorē ꝓnaz accipiēdo mutari indiuisibilr nā q̄ sic mutat dū mutat ē mutatū q̄ aūt ē mutatū ñ ē mutatū ad locū vbi ñ ē. ℨz ad locū vbi ñ ē imediate ꝑus fuit si tūc p° sit illuc mutatū. ⁊ iō tūc angel⁹ vtiqz vult mutari ⁊ mutat⁹ eē local⁹. q: vult esse vbi ñ imediate ꝑus fuit. Ad. 6. si ꝓcedat q̄ volūtas ei⁹ possit eē ipossibiliū q̄ forte ō dyabolo ꝑt ꝓcedi. ꝺ° casū eē possibilē. sz tūc ne° ꝓnaz. ñ. n. seqt dyabol⁹ vult p⁹ istō instās eē in loco .a. q̄ citi⁹ pōt igit erit in loco .a. q̄ citi⁹ poterit sicut ēt ñ seqt q̄ ipse p⁹ ℬ istās ꝑt ꝓducē vnaz volitōez i istāti q̄ citi⁹ ꝑt ⁊ tñ ꝑt ℬ velle. Ad. 7. ꝺ° q̄ i illo casu graue ñ erit i illo istāti in terra. sz sr illd co:p⁹ ipenetrabile a q° ipediet ne sit i terra. ⁊ vlteri⁹ ꝓcedo q̄ i illo ñ posito graue illd erit i illo istāti in quolz situ medio sicut dcm̄ ē ad p̄mū arg. Ad. 8. ꝺ° q̄ nec imediate diuidz ꝓplete illā ptē mediꝫ nec i illo istāti erit in terra. Ad aliꝺ ℨ idē pōt rōnabilr dici q̄ ille situs ñ replebit i illo instāti sz i tpe imediate seqnte ⁊ p aliqd tps puū atera distaret ⁊ eēt ibi vacuū seu inter ea non

All'as scō th. vbi supra.

eēt mediū·qđ tñ ipſis nō appꝛopinquatis poſſꝫ eē·nec iſtud mihi facit maiorē difficultatē q̄ ſi abſolute ponēt q̄ deus i inſtāti āgelis ambulaꝛet vnū montē magnū q̄ eū poſſe nullus catholicus negaret·ſ̄ autem poſito vel opoꝛtebit dare vacuū p aliqđ tp̄s vel ꝓcedē latera circūſtantis coꝛꝓis i inſtanti ꝓcurrere.ꝛōnabili⁹ aūt puto ꝓcedi ꝑmū q̄ ſcōꝫ·Si tñ ꝓcedatur ſcōꝫ ita i caſu nr̄o poterit ꝓcedi. Ad vltimuꝫ dico q̄ in illo caſu quātuſcūq; ſit ignis ⁊ q̄ntūcūq; ſit graue obuiabūt ſibi i medio diſtātie rō ē q: nō velocius vnū aſcēdet q̄ aliud deſcendet vel eō eo q̄ vtrunq; mutabitur in inſtāti·Et ſic ē i illo cāu q̄tū ad ſ̄,ſicut ſi vtrūq; mouerꝛetur i tpe eq̄ velociter in quo caſu ꝓſtat q̄ ſibi mutuo obuiaꝛēt i medio diſtātie. Ad aꝛgumītū p̄incipale.q. dico q̄ āgelus trāſibit p mediū.nec tñ ꝑus tpe vel duratōe veniet ad mediū q̄ ad extremū.

Ad ꝓbatōēꝫ dico q̄ q̄uis ad bonū ītellectuꝫ loq̄ndo ꝑus ⁊ posteri⁹ ſint in motu eꝛ ꝑori ⁊ posteriori in magnitudine.nō tñ eꝛ illo ꝑcise·vñ ſicut nō poſita magnitudine tñ ponitur mot⁹ ſꝫ ꝑter illā alia plura reqrūtur ſic ñ ea tñ poſita ⁊ ꝓtib⁹ ſuis ꝑus ⁊ posteri⁹ ſituatis ponēt ꝓꝑius ⁊ posteri⁹ in motu ideſt non ꝓꝑius ſuper vnam partē eī⁹ aliqđ mouetur q̄ ſup aliā·Sed vltra hoc aliud reqrītur vel aliq̄ reſiſtētia vel q̄ mouēs ſic velit ſucceſſiue illā trāſīr ſuppoſito q̄ i eī⁹ ꝓtāte ſit illā trāſire tam ſubito q̄ ſucceſſiue. Itē dico q̄ ō potētia dei poterit mutari ad extremuꝫ nō ꝑ mediū·⁊ tūc dico q̄ illud erit mediū ꝑꝫ ſi tū nō tñ ꝑm trāſitū. Ad ꝓbatōem dicēduꝫ q̄ ꝑs deſcribit ſic mediū·mediū ē in q̄ aptū natū eſt ꝑmū ꝓtingē mutāi q̄ in q̄ vltimū mutat ꝑm nām ꝓtinue mutās.vbi ꝑꝫ q̄ loqꝛtur ō eo q̄ mouetur ꝓtinue ⁊ nāliter q̄ nō ē i ꝓpoſito. Itē ait q̄ ē aptū natuꝫ ⁊c.⁊ ſ̄ adhuc bñ ſibi ꝙuenit eſto q̄ de facto nō ꝑus mutaꝛetur in ipſuꝫ ⁊ ſic nulla cōtradictio.

c Jrca ꝑmā ꝓtē.7.d.i q̄ magiſter agit de ꝙfirmatōe bonoꝝ āgeloꝝ ⁊ obduratōe maloꝝ.Quero vtrū āgelus obdurat⁹ poſſit virtute ꝓꝑia ſtāte cōi iſluētia dei elicē aliqđ bonuꝫ velle.arguo q̄ ſic q: hꝫ li.ar.igitur pōt bñ velle.ꝑꝫ q: li.ar·ē potētia nāalis q̄ valet ad oppoſita.9.metha.⁊ vt dicit Myer.⁊ hr̄ in lr̄a in ceteris a deo in virāq; ꝓtē flecti pōt·añs ꝑꝫ q: ꝑm dyoniſiū de di·no.c.4·bōa angelica ſunt itegra.⁊ intelligēdū ē ō bonis nālibus ō qb⁹ ē li.ar. Ad oppoſitū āgeli ꝙfirmati ñ pñt elicē aliqđ malū velle. igitur nec āgeli obdurati pñt aliqđ bonuꝫ velle añs ꝑꝫ ꝑ magr̄m in lr̄a·ꝙña ꝓbatur q: facilius ē male agē q̄ bñ·igitur ſi obdurati in malo pñt bñ.multoforti⁹ ꝙfirmati in bono poterūt male.

Jn qōne iſta ꝑmo videbit ō q̄ſito.2° q̄retur cā ꝙfirmatōis bonoꝝ ⁊ obduratōis maloꝝ.

Sco. li.2.d. 7.q.1. Quātū ad ꝑmū ē vna opp·q̄ ponit circa boc duas ꝙcluſiōes·vna ē q̄ angelus obdurat⁹ pōt nō hr̄e aliquē actū malū ſeu cē ſine aliq° actu malo. Scōa q̄ pōt hr̄e aliquē actū bonū nō bonitate gratuita ſꝫ moꝛali nō tñ eꝛ genere et eꝛ circūſtātia obiecti.ſed ēt ꝑm oēs circūſtātias q̄ faciunt actū moꝛalē eſſe pfectū bonū moꝛalr̄.

Primā ꝙcluſionē ꝓbat q: volūtas eī⁹ poſſꝫ eꝛ libertate ſua nullū actū hr̄e.igitur ⁊ nullum actū malū·ꝓbatur añs q: ꝑꝫ Aug.ꝑmo retrac. c.22.nihil tā in ptāte volūtatis q̄ ipſa volūtas ē q̄ ñ itelligit ō volūtate q̄tū ad eī⁹ ēē ꝑmū.q: q̄tū ad illō magis ē in ptāte eī⁹ ñ volūtas q̄ volūtas ſꝫ itelligitur q̄tū ad opari·igitur volūtas magis ē i ptāte eī⁹ q̄tū ad opari q̄ aliq̄ potētia iferioꝛ·Sꝫ volūtas ꝑt aliq̄ potētiā iferioꝛē ſuſpēdere ab actu quolibet igitur ⁊ ſeipſaꝫ· Secūdā ꝙcluſionē ꝓbat ſic hō eꝛꝛās i peccato ⁊ in vicio moꝛtali pōt eꝛ puris nālib⁹ ſuppoſita gnāli influētia dei hr̄e velle pfecte bonū vel oēs circūſtātias·igitur multomagis⁹ ſ̄ pōt āgelus obdurat⁹ eꝛ puris nālib⁹·ꝙña ꝓbatur p auctoritatē aug.ō fide ad pe.c.3.vbi ait q̄ ſi poſſibile eēt vt hamana nā poſtq̄ a deo auerſa bonitatē pꝛdidit volūtatis eꝛ ſeipſa rurſus eā hr̄e potuiſſet multo poſſibili⁹ ſ̄ nā hēret angelica q̄ q̄to minus grauatur pōdē terreni coꝛꝓis tāto magis hac eēt ꝑdita facultate. 2° i angelis manent nālia integra ⁊ ſplēdidiſſima ꝑm dyoniſiū· Sꝫ bñ velle ꝑm nullā circūſtātiā moꝛalē i actu eꝛcedit nālē ſacultatē volūtatis ſicut nec ꝑꝫ ſ̄ bam act⁹ q: ille circūſtātie nate ſūt nāl̄r ꝙuenire tali actui q: per rōnē nālē ꝓcludit tal⁹ circūſtātia de bē ieē tali actui ſicut ꝑꝫ ꝑ rōes pb̄z q: ſ̄ rōe nāli ꝓbaueꝛt.illō āt nāl̄r ꝓſeqt̄ aliqđ q̄ ꝓbat ſibi dōē i cē ꝑ rōꝫ nālē.igit̄ ſicut act⁹ volēdi ꝑꝫ ſ̄ baꝫ act⁹ ñ eꝛcedit volūtatē āgeli ita nec ꝑꝫ aliq̄ circūſtātiā.igit̄ cū āgel⁹ poſſit i actū q̄ ñ eꝛcedit eī⁹ facultatē nālē ſeqt̄ q̄ ꝑt i actū pfcē bonū moꝛal̄r. 3° itellect⁹ āgeli ñ ē ita eꝛcecat⁹ q̄ eꝛꝛet circa ꝑn.ꝓatica.q: ſūt nota eꝛ ē mis ſicut ⁊ ꝑncipia ſpeculatiua ⁊ lō cū āgel⁹ ꝑſſit ē mios ap̄p hēdē ⁊ eos ꝙponē ꝑt veritati illi⁹ ꝑncipij aſſēti⁹ r̄. Eꝛ illo āt ꝑn° ꝑt ōducē ꝙcluſionē ꝓatica neceſſaria·⁊ ſi ñ cognoſcat diſcurꝛēdo ꝑt 2° videri ab āgelo i ꝑn° ſicut a nobis eꝛ ꝑn° ōmōſtratie ōducit.igit̄ ſicut volūtas nr̄a ō tali ꝙcluſiōe ōducta eꝛ tali ꝑn° ꝑt hr̄e volitōeꝫ rectā.ita āgel⁹ ſeq̄ndo dictamē itellect⁹ ſui ꝑt hr̄e volitōeꝫ bñ circūſtātionatā·4° tenet cōit̄ q̄ āgel⁹ eꝛ puris nālib⁹ ꝑt deū diligē ſ̄ oſa.⁊ ad ſ̄ tenēt ſi cēt in puris nālib⁹ i ſtatu vie ⁊ p ꝙña ad ſ̄ icliatio nāl̄ipi⁹. Cū igit̄ nā ſua maneat itēgra ⁊ ſit ſ̄ icliatio ſua nāl̄·ſeqt̄ q̄ adhuc ꝑt deū diligē ſꝫ act⁹ diligēdi eꝛ ſ̄ q̄ trāſit ſ̄ illō bonū ē ſine oi mala circūſtātia q: ñ ꝑt minꝰ itēſe diligi q̄ circa deū ꝑt hr̄e actū diligēdi bonū moꝛal̄r. ſ̄ opp.q̄tū mihi apꝛet multa ꝓtinet repugnātia dcis ſcōꝝ.ꝑmuꝫ ē q̄ āgel⁹ obdurat⁹ eꝛ ſe pōt oi actu volūtatis carē.Scōꝫ q̄ pōt nullū malū velle hr̄e.Tertiū q̄ pōt hr̄e aliqđ velle pfcē bonū moꝛal̄r. Quartū q̄ ſua bōa nālia remāſeꝛt ſibi itegra.ſ̄ q̄ppe ſi itelligat⁹ q̄ ſint itegra·i.eq̄ pfcā ⁊ potētia ſicut fuerūt añ peccatū ſicut oꝫ doctoꝛē būc itelligere.eſt etiam ꝙra intentōem ſcōꝝ.Jō ꝓ ꝑmuꝫ

In re- per.d. 7.q.3.

arguo pmo sic dyabolus nō pōt se omni pena
sensus puare igit nec pōt ex se oi actu volunta
tis carere. añs pȝ tū expssa determinatiōe aug.
de fi. ad pe. c. 3. vt statim allabit cōtra dictum
sm opp. Tū q2 si posset nō ē dubitanduȝ q ea
se puaret. ⁊ sic aliqñ finiret suppliciū eius q ē
ꝯ sacrā auctoritatē dicēteȝ. Ibunt hi i suppli-
ciū eternū. ⁊ iteꝝ ignis eoꝝ nō extinguet ⁊ ver
mis eoꝝ nō moriet. Preterea h peius ē q̄ di-
ctū origenis. nā ille dicit finienda aliqñ suppli-
cia dānatoꝝ ex misericordia dei. peius aūt dice
ret q ex ppria libertate ⁊ ptāte dānati. ⁊ tñ di
ctū origenis erroneū reputat. ꝯña pbat quia si
posset oi actu volūtatis carere posset p ꝯñs non
hre displicentiā sue dānatōis ⁊ vlr nolitionē re
spectu alicui⁹ sibi inflicti. ac p h nullū inflictorū
ei eēt sibi pena. Scdo si dyabolus posset oi
actu ⁊c. possȝ ēt eē sine dolore ⁊ tristicia. pȝ ꝯña
q2 ois eius dolor vel tristicia ē actus voluntatis
vel sine actu volūtatis eē nō pōt. Cōtra scdm
per auctoritatē expssam Aug. d fi. ad pe. c. 3. vbi
dicit q pteȝ angeloꝝ que a deo volūtaria auer
sione discessit deus sic totā in eterno pcepit re-
manere supplicio vt ēt ignē ei eternū paret i q°
illi oēs puaricatores āgeli nec mala possint vn
q̄ volūtate carere nec pena sed pmanente in
eis iniuste auersionis malo pmaneat ēt iuste re
tributōis eterna dānatō. Ex hac auctoritate pȝ
q nō pñt carere mala volūtate q ē ꝯ ꝯclusiōeȝ
Cōtra tertiū arguo pmo p auctoritatē Aug.
de fi. ad pe. c. 3. vbi ait q bone volūtatis initiuȝ
⁊ cogitatōis ñ homini ex seipo nasci sȝ diuinit⁹
⁊ pparari ⁊ retribui in eo deus, euidēter oñdit
q neqȝ dyabolus neqȝ aliqs angeloꝝ ei⁹ ex q°
ruine illius merito in hanc inferiorem detru-
si sunt caliginē bonā potuit aut poterit resume
re volūtatē. Et paulopost oñdit inqt de⁹ vnde
bōa volūtas hominib⁹ det quā sic amiserūt an
geli cū hērent vt amissaȝ deinceps hre ñ possint
nec pt dici q tm̄mō loquat d volūtate bōa bo
nitate gratuita gra gratum faciēte. qnymo de
volūtate bōa simplr sm q̄ bonus a prauo et i-
fidelis a fideli distigui ꝯsueuit. q̄ vtiqȝ bonitas
moral dr. nā ⁊ talr bonā volūtatē hoieȝ ñ pos
se a se hre. Aug. expsse intēdit sicut expsse pȝ in
li. d pdestinatōe sanctorū ⁊ ēt in inumeris alijs
locis vt ifra plirius oñdet. ⁊ talē ex se hoieȝ ñ
posse hre pbat h p h q nec āgelus d q° tñ ma
gis videret. qd ēt ꝯfirmat p eūdē i epla ad vi-
talē vbi ait. nec ipse dyabol⁹ arbi. hȝ li. ad bñfa
ciēdū sȝ i maximā maliuolētiā pena sui sceleris
obduratū. Ex h ēt pȝ q ñ pt hre actū bonum
moralr cū dicat eū obduratū i maliuolētia que
vtiqȝ ñ nisi mala volitio ē. 2° sic qcūqȝ pt eli
cē aliqd bonū velle moralr pt diligē iusticiā ⁊
hre bonitatis affectū. Sȝ nullus āgelus mal⁹ h
pt igit ⁊c. maior pȝ qm̄ nullū velle possibile est
eē pfecte bonū moralr nisi sit velle iusti seu re-
cte inq̄tū iustū et rectum ē. vñ ⁊ si qs velit ali-
qd iustū. ñ tñ q2 iustū sȝ q2 vtile vel ꝯmodū aut
alia rōe ⁊ si bonum vult nō tñ bñ pp q phs. 3.
ethicoꝝ. c. 8 fortitudie dicit q ois finis opatio
nis virtuose ē q2 sm hituȝ ⁊ fortis aut fortitudo
bonū. i. finis. ⁊ subdit q bōi vtiqȝ gra fortis su-
stinet ⁊ opat q̄ sm fortitudinē. ita q sm ipsum
fortis opat opa fortitudis pp ipsūmet fortitudi
nis bonū. Et i seqnti. c. dicit q q pp verecūdiā
aut timorē pene opat ñ fugiētes turpe sȝ triste
ñ sūt vere fortes. oȝ. n. inqt ñ pp necessitatē for
tē eē sȝ qm̄ bonū. minor pbat nā q̄tū ad h idē
iudiciū ē d hoib⁹ dānatis ⁊ ipsis āgelis qm̄ q̄-
uis āgelus sit i nā pstantior. ñ tñ i hac ꝯdictiōe
p statu sue dānatōis potior ē ita. s. vt ipse possit
bene velle. hō vero ñ possit qnymo par snia cō
stringit vtrūqȝ. bñ Aug. d fi. ad pe. i. c. pallega-
to d vtroqȝ ait q deus ei⁹ ita cognoscēdi atqȝ
diligēdi se facultatē volūtatēqȝ donauit vt eaȝ
vnusqsqȝ hre possit ⁊ pdē. Si qs tñ spōte pdēt
suo deinceps arbitrio resumere ñ valēt. q̄tū igi
tur ad h ꝯditio borū ⁊ illoꝝ vna ē sȝ talē affectū
iusticie hoies dānati nō pñt hre sicut expsse po
nit ibidē ifra Aug. i eodē. c. vbi dicit q ⁊ si tales
tūc hēbūt pniaȝ. nō tñ ꝯsequētur veniam ⁊ assi
gnat rōnē. Quia ⁊ si erit inqt ibi stimulus pēi-
tudinis. nulla tñ erit correctio volūtatis. a talib⁹
eni ita culpabit iniqtas vt nullatenus possit ab
eis vel diligi vel desiderari iusticia. volūtas eni
eoꝝ talis erit vt hēat in se pp malignitatis sue
suppliciū. nūq̄ tñ possit recipere bonitatis affe-
ctū. In qbus verbis si bñ inspiciant etiā ꝯpōit p
batio maioris rōnis facte. Tertio angeli bōi
sic sūt ꝯfirmati vt nullā possint hre malā volū-
tatē. igit mali sic sūt obdurati vt nullā qant hre
bonaȝ. ꝯña pȝ q2 q̄tū ad h tale est ꝯpatio āge-
loꝝ ad angelos qlis hominū ad hoies. d hoib⁹
aūt ad hoies silis ꝯña bona ē igit ⁊c. assūptum
pȝ p Aug. q subdit ibidē imediate ⁊ p modū ēc
pbatōis pmissoꝝ. d. q2 sicut illi q cū xpo regna
būt nullas i se male volūtatis reliqas hēbūt ita
illi qerunt i supplicio ignis eterni cū dyabolo ⁊
āgelis ei⁹ dānati sicut nullā vlteri⁹ reqeȝ hēbūt
sic bonā nullaten⁹ hre poterit volūtatē. 4° ar
guit ex dcis opp. ait. n. q dyabol⁹ pt deū diligē
sup oia ⁊ q pt carē oi mala volūtate ⁊ hre bo
nā sȝ oēs bonas morales circōstātias. Ex his
aūt seqt q i ptāte sua ē pp deū ꝯteri ⁊ dolē d
culpis suis. nā ex dilectōe dei pōt it dolē q euȝ
offendit. vlteri⁹ pōt it separ d misericordia dei ⁊
veniā postlar. ⁊ h pbāt p fūdamta opp. q2 tles
act⁹ ñ excedūt vt hȝ dicē opp. faclrtatē volūtatis
ei⁹. Itē q2 mai⁹ ē posse diligē deū sup oia l' sal
tēnō ē min⁹. sȝ si dyabol⁹ h facēt vtiqȝ iustifica
ret ⁊ ꝯseqret veiā dñte Aug. i d vera ⁊ fla. pēi.
c. 5. dyabol⁹ si possȝ spare ⁊ culpā i se sētir q ñ
iuēit i se sūeret i dei pietate. Q d āt ñ iuēit i se
vtiqȝ iusticia intelligitur. Contra quartum pt
argui. primo ex dicto Magistri in ista distin. 7.
c. 2. d. q mali angeli hñt li. ar. sed depssuȝ at-
qȝ corruptū q surgere ad bonū nō vȝ. Idē pro
batur ex pluribus auctoritatib⁹ Aug. d fi. ad pe.

iam allegatis. vltra eas aũt adhuc exꝑssius per illud q̃ ait Encb. z8.c.d. q̃ post p̃mum creatu re rõnalis malũ etiã nolẽtibus subintrauit igno rantia rex agendaꝝ ꝛ ocupiscentia noxiaꝝ er q bus moꝛboꝝ nõ vbertatis sed indigẽtie ꝛ̃aquaꝝ fontibus ois miseria nãe rõalis emanauit. ꝛ sta tim in scõo .c. dicit verũ ꝟ cõia mala sunt ꝛ ho minũ ꝛ angeloꝝ ꝑ sua malicia dei iusticia dã natoꝝ ita q̃ ꝟm Aug. merito sui peccati angeli mali ꝛ in intellectu ꝛ i affectu infirmati sunt si cut ꝛ hoies ꝓp q̃ sicut hoies nõ ꝓñt er se bene velle ita nec illi. auctoꝛitas dyo. ñ ꝓbat oppositũ ꝫ ꝓpositũ. Jacet. n. sic. ꝛ data ipsis angelica bo na nequaq̃ ipsa mutata eẽ dicimus sed sunt et integra ꝛ splẽdissima q̃ꝫ ipsi nõ videt claudẽ tes ipsoꝝ boni inspectiuas virtutes. Quare q̃ sunt ꝛ ex bono sunt ꝛ boni ꝛ pulchruꝫ ꝛ bonuꝫ desiderant eẽ ꝛ viuere ꝛ itelligere q̃ sunt exña desiderantes. per bona aũt angelica vt comuni ter exponit nõ quelibet eoꝝ bona. sed nãla. s. eẽntia ꝛ nãles vires intelliguntꝫ ꝟ vtiq̃ integra sunt quãtũ ad substãtiã ꝛ eoꝝ nãles inclinatio nes in bonũ. vnde appetũt eẽ ꝛ viuere ꝛ itellige re alia vt dicit Aug. in Encb. c. ꝓallegato dicit q̃ nã rõnalis in suis malis nõ potuit admittere beatitudinis appetitũ. cũ hac tñ integritate con stat q̃ quo ad alia sit debilitata ꝛ tenebꝛata q̃ ipse dyonisius etiã exꝑssit cum ait. q̃ꝫ ipsi nõ vident claudẽtes ipsoꝝ boni ispectiuas virtutes Clauserũt. n. sibi per peccatũ virtutes ipsoꝝ in spectiuas boni ꝓpter q̃ ꝛ ignoꝛantiã rex agen daꝝ ꝛ ocupiscẽtiã noxiaꝝ sui peccati penas pa tiunt vt dicit Aug. ꝛ ideo bene ꝓcordant sancti doctoꝛes p̃dicti. Q̃ vero ait dyonisius illa esse splendissima itelligẽdum est in ꝓpatõne ad nos quos accumme scie marime supant. nõ autẽ in ꝓpatione ad statũ eoꝝ ante peccatũ quasi sint in eadẽ sublimitate itelligentie nisi forte dũta rat q̃ꝫ tũ ad noticiã speculatiuã rex nã in appetẽ doꝝ agendoꝝũq̃ scia depꝛauati malicia mar mos patiunt errꝛoꝛes. Ex his ad rõnes potest rñderi. Ad p̃mã dicendũ q̃ añs ẽ falsuꝫ nec vꝫ ꝓbõ q: Aug. ibi volũtatẽ ꝑ actu scõo siue ꝓ o ipso velle accipit sicut clare ꝑz er scõo retrac c. p̃mo ꝛ. ō li. ar. li. ꝫ. c. 4. ꝛ q̃ꝫ nihil sit magis i ptãte nr̃a q̃ ipsuꝫ velle. nõ tñ ex ꝟ segtur q̃ oẽ velle sit in nr̃a ptãte q̃ny mo dato q̃ aliqd velle sit magis i ptãte q̃ aliquid aliud adhuc dcm Aug. ẽ vex vt dictũ fuit i p̃mo. d. 1. q. 2. Se cũdo esto q̃ intelligaẽ ō potentia volũtatis quã tũ ad suũ opari vt dicit opp. adhuc i ꝓposito ñ ꝓcluderet intentũ. nã dyabolus nullã potentiã suã põt oi actu ꝑuare. nõ. n. itellectũ põt ꝑuare ꝓceptõe penaꝝ ꝛ alia potẽtia nõ ẽ in eo. Jtez si ꝓbatio valeret sili modo ꝓbaretur q̃ angelus beatus posset se ꝑuare beatitudine sua ꝛ oi gau dio q̃ nõ puto ꝓsonũ dicto sanctoꝝ. Ad p̃mã rõnẽ ꝓ o scõa ꝓclusiõe nego añs cuius fal sitas ꝓolire oñdet ifra. d. z6. ꝑ nũc autẽ suffi ciat auctoꝛitas Aug. ibidẽ vnde sumit ꝓbõ ꝓñe ꝛ est illa que allegata ẽ ꝟ tertiũ dictũ opp. ꝛ est mirandũ ō sic arguẽte q̃m Aug. vt euidẽter pꝛ legenti facit iliaꝝ p̃nam ꝛ destruit ꝓñs vt iferat oppositũ añtis q̃ tanq̃ vex ꝑbãdũ ipe p̃misit.

Ad scõaꝫ q̃stum ad illud q̃ assumit er dicto dyonisij pꝛ rnsio er dictis ꝟ q̃rtũ dictũ opp. ad id aũt q̃ viterius assumit. s. q̃ bene velle ꝑz nul lã circõstantiã moꝛalẽ excedit facultatẽ volun tatis. dicẽdũ q̃ qcqd fuerit de facultate volun tatis ante peccatũ ꝛ in statu nãe integre in quo forte etiã absq̃ gr̃a nature addita nõ poterant bene velle. facultatẽ tñ volũtatis corrupte exce dit intantũ q̃ nisi, diuinitus adiuueẽ nec tales circõstantias ꝓfecte cognoscere. nec ꝑm eas põt velle vnde nõ ẽ volentis, nec q̃ currentis ꝛc. nec sufficientes sumus cogitare aliqd ex nobis ꝛ si ne me ingt saluatoꝛ nihil potestis facere q̃ ꝛ de hominibus ꝛ angelis estimo eẽ vera. Ad tertiũ p̃mo dico q̃ si malicia est coꝛruptiua ꝓncipij vt dr̃. 6. ethicoꝝ satis totaliꝛ dici põt q̃ in talibus ꝓncipijs ꝓacticis erret malicioſissimi dyaboli i tellectꝰ. Scõo posito q̃ nõ adhuc ñ cõcludit q̃ intendit. tũ qꝛ q̃ tale ꝓncipiũ sibi veniat in mentẽ. ꝛ si venerit q̃ sub ipso sibi aliqd sumẽ dum occurrat nõ est in eius ptãte sicut nec ho minis. Sicut docet apls in verbis iã allatis tuꝫ q: adhuc hita noticia ꝓclusiõis ꝓactice adhuc ſi ne gr̃a dei nõ põt volũtas ꝓformabiliꝛ elicẽ bo nũ velle. q̃ny mo fuit vnus erroꝝ pelagij q̃ de gr̃a dei necessaria nobis erat soiũ vt scirem, q̃d eẽt agẽdũ q̃m hita tali scia i ptãte nr̃a erat vel le q̃ volẽdũ eẽ sciebamus. ¶Preterea in dya bolo est ꝓtinue actual' malicia cui icõpossibile ẽ oẽ velle perfecte bonũ moraliter. ꝟ magis pate bunt infra vbi inquiret de ptãte homis er solis nãlibus ad bonũ. Ad. 4. dicendũ q̃ dyabolꝰ in statu nature integre potuit vtiq̃ deum dili gere super oia. non dico tñ q̃ ex solis suis nãli bus absq̃ alio gratuito dei dono vl' auxilio. in statu autem nature depꝛauate q̃ꝫ ꝟ ipm pos sit potentia remota ꝛ sicut ꝛ q̃bꝫ nr̃m i actuꝫ tñ ex se exire non potest. ꝛ hoc exꝑresse vult Au gu. de fi. ad pe. vbi supra. Ait. n. ipse q̃ ãgelos ita deus creauit. vt etiam ꝓ seipsis illum dili gerent cuius se tales creatos ope. vl' habꝫ alia lr̃a ope cognouissent. ꝛ infra ait vt supra allega tum est. q̃ sic eis facultatẽ diligẽdi se dedit vt vnusquisq̃ hanc dilectõem hr̃e posset ꝛ perde re. si qs tñ inquit eam sponte ꝑderet suo dein ceps arbitrio resumere nõ valeret. ¶Preterea se cũdum eundem vt allatum est ꝟ ꝑm punctum opp. huius i angelis ꝑmanet ꝓtinue auersio. quo igit̃ p̃t actualiꝛ ꝙuerti ad deũ ipm sup oia diligẽdo cũ sint icõpossibilia ꝛ p̃mũ tollẽ a se ñ possint. Quãtum ad ꝑm articulũ dic vꝫ doc toꝛ q̃ cã obdurationis angeli ẽ q: talis ẽ ange li nã q̃ cuicũq̃ voluntas ei' adheret imobiliꝛ adheret ecõtrario volũtati humane q̃ adheret mobiliꝛ potens discedere ꝛ ecõtrario adherere. Et ideo si voluntas angeli consideretur ante

Scũs ho. p. ꝑa. q. 64. ar. ticu. z.

Sic er põt ẽt scõam ptẽ hꝰ auctoꝛi tatis sã ctoꝝ ibo. i. 4. sen tẽtiarũ d. vlti. vbi q̃rit v. q̃ eis volũtas ꝺ̃nati sit mala.

adhesionē ꝑt libeꝝ adhē ꝛ huic ꝛ opposito i hiſ
·ſ. que non naturaliter vult ſed poſtq̄ adhesit
imobilr adheret ꝛ ideo vt dicūt ꝓsueuit dici q̄
libeꝝ ar. hois flexibile eſt ad oppositū ꝛ añ ele-
ctōem. ꝛ poſt li. añt ar. angeli ē flexibile ad vtrū
q̄ añ ſed nō poſt. Sic ergo boni angeli ſemper
adherentes iuſticie ſunt i illa ꝓfirmati · mali ve
ro peccātes ſunt i peccato obſtinati. Iſte modꝰ
dicēdi mihi ſicut i alijs ꝛ multis nō vꝝ ſufficiēs
neq̄ verus. ꝑmo qdē qm̄ fūdamētū aſſumptū
eſt falſuꝫ ꝛ ꝺ̄ ſanctos videlꝫ de imobili adhesio
ne volūtatis angelice. ait · n · Dam̄. lib · z · c. ȝ · q̄
angelus ē ſubſtātia itellectual̄ ſemp mobilꝫ ar
bitrio libera · ꝛ paulopoſt ſubdit arbitrio libera
vertibilis ſm mentē. ſ. volūtate vertibilis. ꝺ̄ aūt
veꝝ nō eēt ſi ſic imobilr adhereret. Iſ Preterea
ꝓꝫ hanc viā ſeqtur q̄ angeli beati ſūt imobiles
ꝛ iſlexibiles nāliter ad malū cū adheſerint iuſti
cie ſue volūtate. Sꝫ ꝺ̄ q̄ns eſt exp̄ſſe ꝺ̄ Dam̄.
ibidē ait. n. de ſanctis angelis difficile mobiles
ſunt ad malū ſꝫ nō imobiles. nūc aūt ꝛ imobi-
les ad malū nō n ā ſꝫ gr̄a. Et idē dicit Aug. li.
ȝ. ꝺ̄ mari. ꝛ allegaꝫ in · d · iſta. Iſ Preterea vt pro
batū fuit. d. ȝ. mora aliqua fuit inter creationeꝫ
angeli ꝛ eius peccatū · ꝛ ꝓstat q̄ in illa mora ha
buit aliq̄ velle · ꝛ vt pꝫ ex allegatis i p̄cedenti
articulo deū ꝑ ſeipſo dilexit ſi igiꝫ imobilr eius
volūtas adhereret nūq̄ peccaſſet q̄ eſt falſum.
Iſ Preterea ꝓstat q̄ dyabolus ñ oē q̄ ſemel vlt
ſemp vult. qnimo nūc vnū nūc eius oppositum
vñ vt dr̄ ꝑmo voluit rp̄m mori poſtea voluit q̄
nō moreret. vñ vroꝝ pilati ſuggeſſit vt ipediret
paſſio xp̄i · ꝛ ſatis ē veriſimile q̄ i ei⁹ volūtate ſit
maria mutatō ꝺ̄ria q̄ volitōnū lꝫ oēs male ſint ꝛ
ad malū finē relate. Iſ Preterea q̄ cā aſſignabiꝫ
obſtinatōis hominū dānatoq̄. ꝓstat · n · q̄ nō ꝑ
dicta ſm ipſos · iō alius doctor aſſignat aliā cāȝ
cōeȝ · vȝ q̄ āgelo i ſuo lapſu iſūdit deus ꝛ quot
tidie i morte hois dānati ifunāit quēdā habitū
intēſiuū malicie inclinātē ad actum diſplicētie, ꝛ
odij dei ꝛ neceſſitātē volūtatē ſic vt ꝺ̄ ei⁹ iclina
tōeȝ moueri ñ poſſit ꝛ hūc modū ēt i pte ꝑm⁹
doctor tenuit i ſuo ſcripto ſr̄. z. ſnīaq̄. d. 7. ꝺ̄ mo
dus nō appet mihi ꝙueniēs. ꝑº qdē q: pōt talē
hitū viciosū a deo ſolo imediate cauſari. ꝛ ad ꝺ̄
ñ dicēdū mouet me. q̄ bē⁹ Aug. tenēs q̄ pecca
tū oriḡnale ē viciū ꝓcupiſcētie q̄ facit hoiꝫ cō
cupiſcē. cū Julianus defenſor hereſis pelagiane
petēt vtq̄ a deo talis hitus cauſareꝫ in aīa q̄ ſi
dareꝫ iferebat q̄ ñ eēt malus. nūq̄ Aug. cōceſ
ſiſſe iueniꝫ q̄ cāreꝫ a deo · ſꝫ oppositū exp̄ſſe li.
4. ꝺ̄ eūdē ꝛ ſilr in ypoñ. in reſpō. 4. Scōo q:
aſſumit vnū q̄ ē valde dubiū · vꝫ q̄ aliqs hitus
poſſit neceſſitare volūtatē ſic q̄ ꝺ̄ū actū ñ poſ
ſit elicē actui ad quē hitus inclinat. ȝº q: qc-
qd ſit de hoc nullus tñ hitus pōt neceſſitare vo
lūtatē vt ſemp ſit ſub actu ei⁹ · in ptāte · n. ei⁹ eſt
vti hitu cū voluerit. nō obſtāte ꝙº tali hitu vo
lūtas poterit niſi aliud obſiſtat ꝑuare ſe actu . ꝛ
q̄ ꝓñs carē pēa ꝛ mala volitōe · cui⁹ oppositū dic

Aureo l⁹ · li · z d. 7. q. ꝑma.

Aug · vt pꝫ i articulo p̄cedēti. Alius dicit q̄ tō angelus malus obſtinat⁹ ē q: i illo actu ſiue in illis actib⁹ in qb⁹ peccat ꝑpetuo ꝓseruaꝫ a deo ita q̄ āgelus ñ ꝑt illū vel illos ñ hr̄e. Ille tamē act⁹ ſic a deo ꝓseruat⁹ ſic ē ꝺ̄ſormis ꝛ malus q̄ ñ ē āgelos demeritoꝝ ſicut nec act⁹ bñ ē meri toꝝ q̄ꝫ ſit bon⁹ ꝛ rect⁹. de hoie vero dānato dicit q̄ obſtinaꝫ ꝑ eūdē modū in illo actu ma lo vltio poſtq̄ aīa ſepaꝫ a cor̄pe. Iſte mod⁹ di cēdi ñ mihi appꝫ ex toto rōnabiꝫ. ꝑº q: ſi nō vꝝ rōabilr poſſe ꝓcedi q̄ hit⁹ aliqs viciosus cāeꝫ i aīa a deo imediate ſicut a totali cā vt dictū ē ꝺ̄ aliū modū dicēdi. multominus vꝝ ꝺ̄ poni poſſe ꝺ̄ actu vicioſo. Scōo q: ſi talē actū p:auū de⁹ imediate ſicut totalis cā ꝓseruat in mēte dyaboli ita q̄ adhuc nullo mō actiue ꝓcurrit illi⁹ vo lūtas pari modo videreꝫ ꝓcedēdū q̄ illū actū po tuit de⁹ a ꝑnº cauſare i mente dyaboli. ꝛ p̄ ꝓñs volūtas dyaboli potuit a ſup:ioꝛe ſuo ſubici tan te p:auitati cui⁹ oppositum vꝝ ſeq er ſnia Aug. ꝑº. ꝛ. ȝº. ꝺ̄ li. ar · q̄ ꝓbare conaꝫ q̄ a nulla re vo lūtas rōnalis cogi ꝑt vt ſit ſua libidinis q: ñ ab inferioꝛe q: nō pōt nec a ſup:ioꝛe q: iniuſtū ē vt dicit. c. ꝑº tertij li. Iſ Preterea ſm hoc eēt dandū q̄ pōt deus ſe ſolo imediate cāre in mēte rōali odiū ſui. i. dei q̄ libēter ego nō darē. Et iō di co aliter nihil tñ aſſerēdo q̄ obduratio dyabo li vt er ſup:adictis appꝫ in duobus ꝓsiſtat. ſ. i ñ poſſe habere bonā volūtatē ꝛ in nō poſſe care rere mala. Cā ꝑmi ē vlis ſubtractio gr̄e ꝛ auri lij ſp̄alis dei ſine quo ſp̄ali auxilio nulⁱ hr̄e pōt bonā aliquā volūtatē. ꝛ hāc cām inuit Aug. de ſi. ad. pe. vbi ſup:a cuꝫ ait. de angelis quidē de⁹ ꝺ̄ diſpoſuit ꝛ impleuit vt ſi quis eoꝝ bonitateꝫ voluntatis perderet nunq̄ eam diuino munere repararet · innuens manifeſte q̄ non niſi di uino munere valeat reparare · qō tamē munus non ipartiret voluntas diuina ꝛ diſpoſuit ꝛ im pleuit. ꝛ idem iudicio eſt de dānatis hominib⁹. Cauſa vero ſcōi vꝫ q̄ non poſſunt carere mala voluntate videꝝ poſſe aſſignari ꝓtinuatio perpe tua acerbiſſime pene gehēne · ꝛ actualis ꝓſidera tōis felicitatis amiſſe cū oīmoda deſperatione recuperandi. in qbus penis iuſtiſſime detinētur a deo. In his aūtez conſtitutus ꝛ ſp̄ali quolibet dei auxilio deſtitutus ſpiritu impatientie agita tus ſurgit in continuū murmur ꝛ odium dei pu nientis. ex quo etiā i plures alias cadit peſſimas volūtates. De ꝓfirmatione vero bonoꝝ q̄ ecōtrario conſiſtit in non poſſe carere bona vo luntate ꝛ in nō poſſe habere malā vl̄ alias vllo modo peccare pōt dici q̄ cauſa ē ꝑpetua conti nuatio ſue bone volūtatis que ē beatifica frui tio dei q̄ ipſe deus ſic cauſat vt eam voluntas beati non habere non poſſit. ꝛ inſuper preſerua tio per deum ab omni inordinata voluntate et cogitatione. ac vniuerſaliter quocūq̄ ꝛ iclinatiuo vel allectiuo ad inordinationem aliquā volun tatis. Ad argumentuꝫ. q. reſpondeo negando ꝓñam. ad p:imaꝫ ꝓbationē q: potentia rōnalis

Sco. i rep. li. z. d. 7. q. ȝ.

ꝝ ad oppoſita. ꝑ° pōt dici q pbs loqtur' ꝝ ſtatum i quo ſumus q nec aliū nouit. ⁊ iō nō ſufficit ad ꝓpoſitū eius auctoritas. Scōo dicēdū q ly valeat ad oppoſita. nō tñ ad quelibꝫ oppoſita ⁊ ſemp ſiue in quolibet cāu. vnde ⁊° dyabolus plura libere ⁊ volūtarie agit circa homines que poſſet nō velle agē ⁊ nō agere. triſtaꝛ aūt ⁊ dolet in penis in qbus nō pōt nō triſtari. Ad auctoritatē ſolū dicēdū vt docet magiſter in littera q intelligenda ē ꝑm ſtatum i quo creata ē rōnalis nā. talis. n. vt ait magiſter ⁊ hō ⁊ angelus creat⁹ eſt q ad vtrūqꝫ flecti poterat. Sꝫ poſtea bōi āgeli ita ꝓfirmati ſūt ꝑ gr̄aꝫ vt peccare ñ poſſint. ⁊ mali ita vicio obdurati vt bñ viuere nequeant.

q Uia magiſter in ſcōa pte huius. 7. d. tractat ō multiplici ſcia qua v. gēt angeli mali. iccirco ad habendū noticiaꝫ de cognitōne ipſoꝝ angeloꝝ generaliꝛ plura q̄rēda ſunt. ꝑmo igiꝫ q̄ro vtrū quācunqꝫ rē angelus intelligit itelligat intellectōe tā a re q̄ꝫ itelligit q̄ꝫ a ſuo intellectu eētialiꝛ diſtincta ⁊ vī q nō. q: nō quācūqꝫ rē intelligit itellectus humanus itelligit itellectōe a ſe ⁊ a re illa eētialiꝛ diſtincta. ergo nec q̄cūqꝫ res intellectus angelicus ⁊c. ꝓña pꝫ q: pfectior ē itellect⁹ angelicus q̄ꝫ humanus ⁊ pfectōis ē itelligere itellectōe a ſe indiſtincta. vñ hoc attribuimus deo. Si ergo hoc aliquo mō cōuenit itellectui hūano nō dꝫ ab angelo vlr negari. añs ꝓbo triplr. ꝑmo q: nō ſeipꝫ itellect⁹ hūan⁹ itelligit itellectōe diſtincta ab eo eētialiꝛ q ꝓbo q: vbi obiectū ē idē potētie. act⁹ potētie i obiectū ē indifferēs ab vtroqꝫ. nā plus vel ñ minus conuenit mediū cū extremis q̄ꝫ extremū cū extremo. act⁹ aūt eſt mediū iter potētiā ⁊ obiectū. ſꝫ cū itellectus itelligit ſe potētia ē eadē obiecto igiꝫ ⁊c. Secūdo q: aliqua entia diſtincta a ſe eētialiꝛ i eo tñ exiſtentia ſubiectiue non intelligit intellectione diſtincta a ſe ⁊ ab illis. vt puta ſuā itellectōez de re nāli ⁊ ſpēm ab illa abſtractā cū iſte ſint ſibi eētialiꝛ pñtes ergo ⁊c. Tertio q: ñ oēz ēt rē extra ſe itelligit itellectōne diſtincta eētialiꝛ ab illa vt pote ſubſtātias abſtractas ⁊ īmāles. nā ait pbs. ȝ. de aia q i his q̄ ſunt ſine mā idez ē itellect⁹ ⁊ q intelligit. ꝙ intellectū aūt intelligit ipſe intellectōez actualem potētie intellectiue q pꝫ ꝑ trāſlatōez. quā Lom̄. expōit. loco. n. huius dictōis intellect⁹ illa trāſlatio ꝺꝫ formare. Sꝫ pformare ſignificat opatōez intellectus q̄ꝫ vocam⁹ itelligētiā ſimplicē vel ſimpliciū vt ñ lōge poſt pꝫ ex collectōe tertius vtriuſqꝫ trāſlatōis ⁊ expoſitōe Lom̄. cōmēto. zi. igiꝫ ⁊c. Secūdo ad. q. nulla intellectio angeli ē eētialiꝛ diſtincta ab ipſo igiꝫ ñ quācūqꝫ rē ⁊c. pꝫ ꝓña añs ꝓbatur q: ſi aliqua vtqzilla eēt forma q̄daz immāl⁹ ⁊ abſtracta vt clarum eſt. igitur ipſa eſſet qdam intellectus ⁊ intelligeret. ⁊ eadē rōne intelligeret itellectōe a ſe diſtincta. ⁊ illa ēt viterius itelligeret. ⁊ ſic ēt actualiꝛ in quolibet angelo eēnt infiniti itellect⁹ ⁊ itellectōes q ē inconueniēs. ꝑma ꝓña ꝓbaꝛ auctoritate Lom̄. iz. metha. cōmēto. ȝ5. q in li. de aia declaratū ē formas abſtractas eē intellect⁹. ⁊ in. ȝ. d aia cōmēto. 16. q illud q ex itellectis q nō ꝺꝫ mām ſuū itellectū ē intellect⁹ in ſe. ⁊ ipſe ſemp intelligit. q̄ aūt ꝺꝫ māz vnūqꝺqꝫ itellectoꝝ ē in ipſo in potētia. ⁊ iō res māles intellecte nō intelligūt ꝺ Lom̄. Ad oppoſitū angelus itelligit ſe intellectōe diſtincta eētialiꝛ ab eo. igiꝫ q̄cūqꝫ rē intelligit ⁊c. ꝓña pꝫ q: nullū intellectū ab angelo ē tā intimū angelo q̄ꝫ eſt ipſūmet. ⁊ ꝑ ꝓña magis deberet itelligē ſe abſqꝫ exīneo medio q̄ꝫ aliqd aliud. añs ꝓbatur ſic angelus diligit ſe dilectōe diſtincta ab eo. igiꝫ intelligit ſe intellectōe ab eo diſtincta. ꝓña pꝫ q: nō minus volūtas angeli ē eadē angelo quē intellect⁹ eius nec min⁹ volitio eſt eadē volūtati q̄ꝫ intellectio intellectui aſſumptū ꝓbatur q: angelus pōt ſe odire cum poſſit velle ſe ñ eē. ymo multi dicūt q dyabol⁹ ita vult ō fcō. igitur ſua dilectio nō ē ipſe. alias dilectio eēt odiū ⁊ ecōuerſo. Ñdeo q̄ñ de noticia ac mō cognoſcēdi angeloꝝ nō poſſum⁹ aliqd inueſtigare ꝑ rōnē niſi ex his q̄ cognoſcimus in nobis. iccirco duo articuli eēnt in q̄ne iſta. Jn ꝑmo videbiꝫ vtrū quācūqꝫ rē intellect⁹ hūanus itelligit actualiꝛ intelligat intellectōne taz a re intellecta q̄ꝫ ab ipſo intellectu diſtincta eētialiꝛ. Jn ſcōo videbitur ō ꝓncipali q̄ſito. Circa ꝑmū q: oē itellectū a nob⁹ vel ē ipſemet itellectus vel aliqd aliud ab eo in ipſo tñ exiſt⁹ vel aliqd q nec ē ipſe nec ē in ipſo. Jccirco circa ꝺ pono diſtincte aliquas ꝓcluſiones. ꝑma ē q ſi intellect⁹ intelligit ſe intellectio actualiꝛ qua ſe intelligit ē eētialiꝛ diſticta ab ipſo. Scōa q ſi intelligit aliud a ſe exiſt cū in ipſo vt in ſubiecto intellectio qua itelligit ē tā ab ipſo q̄ꝫ ab eo q ipſe itelligit eētialiꝛ diſtincta. Tertia q ſi intelligit aliqd ex ſe qcqd illud ſit itellectio eſt ab vtroqꝫ eētialiꝛ diſticta. Ꝓma ꝓcluſio nē ꝓbo ſic ſi itellectio qua itellect⁹ intelligit ſe cū actu ſe intelligit nō eēt diſtincta ab eo. igitur ipſe eēt itellect⁹ ſuimet pꝫ ⁊ vltra igiꝫ ſemp ſe actualiꝛ itelliget. et ⁊ ſemp ēt actualiꝛ itelligēt ſe intelligere ſe. Cōſequēs ē certiſſime ꝺ ꝛpientiā Jtē pbs. ȝ. de aia tāq̄ꝫ certū ⁊ exprū ſupponens q nō ſemp intellectus intelligit querit cauſam huius. ſequitur aūt nō ſemper itellectus intelligit igiꝫ ñ ſp ſe itelligit. Et ſi dicaꝫ q aug. i. 10. ⁊ 14. ō tri. i plurib⁹ locis dicit q mens ſp ſe nouit ⁊ i telligit. Ñdendū ē q ipſe ñ loqtur de itellectōne actuali qua qs actualiꝛ cogitat ⁊ itelligit. ſed de habituali quēadmodū vt ipſemet ponit exēplum. 10. de tri. c. 5. de pito multaꝝ doctrinaꝝ quē etiā dū de vna ſolū cogitat. verbigratia de medicina etiam aliā. verbi gr̄a gramaticā dicimus eū noſſe in ꝓpoſito ſūmo intellectōez iuxta nr̄m cōmunem vſum. ꝓ: o ipſa cogitatione ſub quo intellectu nō eſt dubium q Aug. non diceret mentem ſemper ſe intelligere cū ibidem ⁊

primus articul⁹

li etiam.14.c.5.⁊.8.⁊ multis alijs locis dicat ꝙ mens ꝙ̄us semp se nouerit nō tamē semper se cogitat.ꝓña vero ꝑz qñ si vno tēpore mens est noticia sui ipsius eadē rōne ⁊ semp.cū semper vniformiter sit ⁊ obiectū ⁊ potentia.⁊ omne ꝙ regritur ad intelligendū se ꝫ suppositō gnymo ipsa ē omne adhuc regsitū.Si dicaᷣ ꝙ ꝓpter ꝫ regritur intētio volūtatis que cum non adest mens nō ē noticia sui.est aūt cū adest ⁊ qz non semp ad hoc ē intētio volūtatis iō nō semp ipa est noticia sui.ꝓtra intentō volūratis ad nullaz noticiā regritur nisi ꝑpter copulatōem obiecti cū potētia in qua cāre ꝺz noticiā actualem vt ad copulandū sensibile siue sui ⁊ spēm imemoria intellectui ⁊ vlr nō nisi ad ꝙungēdū parētē ꝓoli vt diffuse declarat Aug.14.ꝺ tri.c.8.⁊.9. vnde finaliꝛ ꝓcludit.ꝺ.vbiqz cū volūtas ñ appa ret nisi copulatrix quasi pentis ⁊ plis.Sed si cū mens intelligit se nō est ibi intellectio aliq̄ alia ꝑter se.nulla ē ibi ꝓoles nec parēs sicut nec ali qua res ibi gignīᷣ igiᷣ nec est volūtatis itentio oportuna. Scōo ad ꝓclusionē arguo ꝙ eūdē 14.de tri.c.6.vbi ait.mens quādo cogitatiōe se ꝓspicit itelligit se ⁊ recognoscit.gignit ergo hūc itellectū ⁊ cognitōem suā.Et ex ꝫ volens ꝓcludere ꝙ in tali noticia ctiā ē trinitas.quedā sicut oñdit in alijs subdit.hec aūt duo gignens ⁊ genitū dilectōe tertia copulātur. Et ad idē ifra c.10.Quādo mens inquit ad seipsaz cogitatiōe ꝙuertiᷣ fit trinitas in qua iam ⁊ verbū possit in telligi formatur ꝙppe ex ipsa cognitō voluntate vtrū ꝙungēte.nō eēt aūt ibi noticia genita nec aliquid gignens nec ēt aliqua vera trinitas nisi talis noticia eēt res eēntialiꝛ ab ipsa distincta. Itē li.9.c.12.li quido inqt tenendū ē ꝙ ois res quēcūq̄ cognoscimus cogenerat i vobis noticiā sui.ab vtroqz.n.noticia pariᷣ a cognoscēte ⁊ cognito.itaqz mens cuz seipsa cognoscit sola pens est noticie sue.⁊ cognitum.n.⁊ cognitoꝛ ipsa est.Erat aūt ipsa sibi noscibilis ⁊ antequā se nosset.Sed noticia sui nō erat in ea cum seipsaz nō nouerat.Et his etiā ꝑz ꝓpositū tuz qz nulla res gignit seipsaz.mēs aūt gignit noticiaz sui tū qz nulla res in seipsa postq̄ nō fuit.noticia aūt qua mens noscit se dum se noscit cū añ nō noscet est in ea.cū ante tñ in ea nō esset ꝑm Aug.vnde ait.Sz noticia sui nō erat in ea ⁊c.

Itē.3.idē ꝓbatur exꝓssa auctoritate eiusdē 9.de tri.c.4.vbi ait sicut duo quedā sunt mens ⁊ amoꝛ eius cū se amat.ita quedā duo sūt mēs ⁊ noticia eius cū se nouit. Quarto si huiꝰ noticia nō esset eēntialiꝛ distincta ab intellectu se quereᷣ ꝙ intellectus itelligereᷣ ꝙ seipsuz ⁊ nō per intellectōem additā sicut res alie itelligūtur sed ꝓñs est falsum ꝑm pb̄m itertio de aīa vbi ait ꝙ ipse ē itellegibilis sicut itelligibilia ⁊ Lo men.exponit cometo.15.1.est itellectus ꝙ inten tionē in eo sicut alie res intellectē quare ⁊c.

Secūda ꝓclusio hz duas ptes.vna est ꝙ intellectio qūa intellectus itelligit aliquid distinctū a se erñs in ipso est distincta ab ipso intelle ctu.hec ꝓbatur ꝓmo sic itellectio qua intellectus itelligit se est distincta ab ipso añs ē proba tū in ꝓma ꝓclusione ꝓña videᷣ tenere ꝙ locū a minoꝛi.minus.n.videreᷣ de illa qua intelligit se ⁊ ꝫ ꝑpter idēptitatem itellecti ad intelligēs. vnde Lom̄.12.metha.cometo.51.dicit ꝙ eēntia intellectus non est eadē cuz itelligere ꝙ est actio itellectus in nobis ⁊ intellecto in nobis in telligere nō est idē oibus modis.⁊ cā in ꝫ ē qz intellectum in nobis est aliud ab intelligere.in eis autem que sunt nō in materia conuenit vt intellectū ⁊ intellectus ⁊ actio intellectꝰ sint idē ⁊ infra subdit cām qz itellectū ñ ē aliud ab itellectu vbi sicut ꝑz er distinctōe itellectus ab itel lecto in nobis arguit distinctōem intellectus ab intellectōe ⁊ ecōtra i sepatis a mā.⁊ q̄us in separatis a mā suū dictū sicut sonat nō sit verus nihilominus ꝑm ipsuz appz ꝙ si vbi intellectꝰ ⁊ res intellecta sunt idē intelligere nō ē idē itellectui.multominus vbi distinguūtur intellectus ⁊ res intellecta. Secūdo si itellectus seipso i telligeret aliquid erñs in eo ⁊ nō per intellectio nē a se distinctam semp intelligeret illud donec ipsuz eēt in intellectu ⁊ itelligeret ēt quodlibet aliud erñs in eo . ꝓña est falsuz ꝑm expientiam nō.n.semp intelligit spēz rei q̄ hz in se nec oēz habitū vel spēm. ꝓña ꝓbatur per illud ꝙ tactū est in ꝓma rōne ꝓcedētis ꝓclusionis qñ vi delicet nō est rō cur vna spēs erñs in eo itelliga tur vno tēpore ab eo plusq̄ in alio stante ypo thesi ꝙ ipsa nō intelligaᷣ intellectōe distincta ab intellectu. Tertio itellectio itelligiᷣ ab intel lectu itellectione ab ipso distincta.igiᷣ ⁊ qōlibz aliud erñs in intellectu intelligitur ⁊c.ꝓña satis ꝑz qñ nihil est itellectu de quo magis videaᷣ ꝙ possit intelligi ipsomet itellectu tantū quem de ipsa itellectione.añs ꝑz per Aug.15.de tri.c. 12.vult ꝙ cum scio me esse.sunt duo scire.⁊ ꝫ quo scio ꝫ duo est tertiū scire ⁊ sic i infinitū inl' tiplicaᷣ quotiēs refletā me sup scire. Quar to volūtas ñ vlr seipa aliqd erñs i ea.sz qōcūq̄z tale vult.vult volitōe distincta ab ipsa volūtate ,. igiᷣ intellectus ⁊c.ꝓña ꝑz qz eadē rō est hincide añs ꝓbatur qñ si voluntas vellet seipsa aliquid erñs in se nō posset illud velle .nā est ipossibile vt aliqua vna eēntia creata simul aut successiue manens eadē sit ꝺꝛia.Itē nō posset illud intensiuus ⁊ remissiuus velle cū ipsa nō sit intensibil' vel remissibilis. ꝓeterea cū ipsa possit gaudere de vno ⁊ tristari de alio ipsa esse posset gaudiū ⁊ tristia ⁊ oia hec videtur incōueniētia. igiᷣ ⁊c. Secūda ꝑs ꝓclusionis videlz ꝙ qñcunq̄z intellectus itelligit aliqd in se erñs intellectio q̄ intelligit est distincta ab eo ꝙ intelligit ꝓbatur ex pluribus dictis iam ꝓmo qdē qz si aliqō tale itelligereᷣ seipso ⁊ nō itellectione alia a se semper itelligereᷣ qñ nō potius vno tēpore q̄s alio eēt intellectio sui. Scōo qz qōlibet tale cum intelligiᷣ causat intellectōem sui ꝑm illā aucto

ritatem Aug. prealiatam ad pmam ꝯclusionez liquido tenēdum est. ꝛc. quam ēt sniam ponit li. 14. c. 8. ꝛ. 10. idem ēt ꝓ3 per ꝯsequentiā quaz facit i auctoritate in secūda ratōne ad pmam cōclusionem gignit ergo hēt intellectū ꝛc. Tertio q3 intellectio intelligitur intellectōe a se distincta. vt ꝓ3 per auctoritatē Aug. de multiplicatōe actuum reflexorum in tertia ratione ad primaz partem huius conclusiōis. ꝛ per ea que dcā sūt in pma dist. primi ad probandū q3 actus reflex9 sit alius ab actu recto. igit ꝛ quodlibz aliō erīs in intellectu q3 ab ipo intellr. intellr intellectōe a se distincta. Tertio ꝯclō ēt duas ptes hz. quaz vna est. s. q3cunqz rem extra se intelligat intellectus intelligit intellectōne a seipso essentialiter distincta. ꝓbatur pmo ex prima ꝯclusione. qm ex quo seipm intelligit p intellectōnem a se distinctam. igitur multofortius alia. ꝛ consequentia potest declarari sicut prima facta ad secundam conclusionem. Secundo probatur ex conclusione secunda. nam cum ea que sunt i intellectu sint per seipsa presentia intellectui. ꝛ tamen intelligantur intellectione distincta ab intellectu multo rationabilius dicendum est q3 ea que sunt extra intelligantur per intellectionē distinctam. Tertiu si aliq3 rem extra se intellectus intelligeret seipso absqz intellectione addita vel illa est imaterialis vel materialis. si materialis vel intelligit eam intuitive ꝛ imediate i seipsa vel abstractive i suo repsentatiuo. hoc patet ex dictis in. 3. dist. primi. si abstractive. igitur intellectione a se distincta. patet ex conclusione secunda in qua probatum est q3 omnē rē in se existentem intelligit intellectione a se distincta. si intuitive. vtputa cum imediate calorem extra intuemur aut sonum idem sequitur. pio q: alias non indigeremus pntia illorum ad intuendum illa. nisi. n. aliquo modo imutarent intellectum non essent necessaria ad hoc vt intellectus illa intelligeret. sicut non sunt necessaria ad hoc vt ipsa deus diligat. nec potest assignari in quo imutent data ypotesi q3 ponet, ppositū quoniam ꝛ si dicatur q3 speciem cānt nihil iuuat. quia illa species ad nihil deseruit tali intuitive visioni. ꝛ posito q3 ipsa sit distincta ab intellectu sicut est in rei veritate. multo autem minus si non sit aliud q3 intellectus. ad quid aūt deseruiat. ꝛ propter quid causetur patebit in sequentibus. Istud confirmatur ex intentōe phi z. de anima. ibi enim querit cur sensus non sentiunt absqz exteriori sensibili ꝛ respondet q3 sensus seu sensituū secūdum aliam lr̄am non est actu sed potentia tantum. que rō si est sufficiēs sequtur q3 si sensus esset actu ꝛ non tantū potentia vtiqz sentiret sine illis. igitur non minus si intellectus esset actu ꝛ nō potētia tantum respectu illoz intelligeret sine eis. sed si esset actualis intellectio eoz vtiqz esz actu respectu illoz nec vlterius actuareē p illa. igit ꝛc. Confirmat istud ex intentōe Aug. q3 vult q3 q3cunqz rē cognoscimus ꝯgenerat in nobis noticiā sui. qd est intelligēdum de ea q3 cognoscim9 imediate sive sit in nobis sive extra nos. Secūdo q: si intellectus est essentialr intellect9 alicuius rei materialis eadē rōne ꝛ cuiuslibz. ꝛ per ꝯns est vnica intellectio oium rez mābilium. ꝛ certe non solum existentiū sz ꝛ preteritaz ꝛ futuraz sicut deus. qd ē absurdissimū. Si vero illa res q3 seipso intelligit ē imaterialis aut illam intuitive intelligit aut in aliquo repsentatiuo q3 i se hz. Si detē secūduz ꝓpositū habeē vt primum. si vero detē pmuz, ō pmo tunc. q: tunc in vita ista nos intuitive cognosceremus substantias sepatas cui9 oppositum per expientiā certum ē. ꝓ3 ꝯa q: iam intellectus esz intellectio eaz si vnq3 esse debeat.

Scōo q: tunc sequereē q3 intellectus videns intuitive deum eēt essentialr v. sio dei ꝛ vlterius q3 non possz nō videre deum dumnō in rerum nā ꝯseruareē a deo. nā hoc posito nihil deesz adhuc vt ipse esz visio dei. Itē quicunqz intellectus eque pfecti sm nām erītes equaliter deū videret. ꝛ nō vnus alio perfectius. sed ꝫ sūt penit9 absurda ꝛ erronea. igit ꝛ illud ex quo sequuntur. Quarto ad eādē partē ꝯclonis arguo. q: si eius oppositum eēt verum sequereē q3 nullam rez quis vno tpe iperfectius alio nec perfectius intelligeret cuius oppositū exprimur i visione rei exterioris q3 sil'cū sensu intellectus apprehēdit. nec clarius nec minus clare sm q3 ipsa in alia ꝛ alia dispōne se hz ad nos. ita ēt ē ō plibus aliis. ꝯa vero ꝓ3 qm intellectus non suscipit ītēsionē ꝛ remissionē. 5°. si intellectui eēt ipsa intellectio null9 habit9 generareē in nobis. ꝯns ē falsum. nā experimur mltoties intelligere vl' intellexisse nos ꝓmptius ꝛ facilius intelligere idipsum. ꝯa ꝓ3. tum q: nō appet ex quo vel qb9 imediategnāreē ta habit9. tū q: frustra poneret. nā ex quo intellect9 eēt actual' intellectio habit9 nihil ꝯferret ad intellectōem. q: intellectus non possz eē pfectior nec expeditior nec alr aliqualr intellectio q3 sit. ꝛ ō ita ꝓmpte vel nō ꝓmpte eēt intellectio. ꝛ quis intelligeret si ne habitu sicut cū habitu. Et sūmo ꝫ intellectio nē ꝓ notitia intellectus circa id respectu cuius ꝓcedimus intellectum habituari quicqd illō sit

Sexto nō apparet qūo in intellectu possz eē tāta multitudo actuum quātā exprimur: vtpote simplicis intelligētie vlis ꝛ singularis ꝛ ꝯplexa affirmatiue ꝛ negatiue. Itē actuū apphensiuoz ꝛ iudicatiuoz ꝛ assensiuoz ꝛ huiusmōi alioꝝ multoz nisi dicereē q3 intellect9 est vnius intelligibilis intelligentia simplex. ꝛ huius confusa illius distincta ꝛ alterius intelligibil'ē intelligentia complexa non essentialiter sed obiective cū iudiciū affirmatiuū vnl9 ꝛ negatiuū alteri9 ꝛ similr ō oibus quēadmōuz dicim9 ō intellectōe diuia. qō nō puto bñ dcm theologice nec qz phice nec consonum ēt experientie qua cognoscimus evidenter aliqū vnum intelligē alio non simul intellecto ꝛ vnum añ affirmare ꝛ idipsum

postea negare. prius assentire ⁊ postea eidem dissentire · prius errare postea scire. ⁊ alias mutatões intellectuales que illa ypostasi data nullatenus eẽ possent. Ad hoc ẽt argui põt auctoritatib⁹ ait.n.Aug.5.de tri.c.4.q; aia magis vult dũ sapit minusq; cũ desipit iõ fit in ea aliqua mutatio·hoc vtrunq; falsum esset si ipsa eẽt intellectio q̃ intelligit· Itẽ li.6.c.6.dicit qõ in anima aliud est artificiosum esse aliud inertem aliud acutũ aliud memorẽ aliud cupiditas aliud timor ⁊c.⁊ tandẽ er his ꝯcludit ipsam nõ simplicẽ sed multiplicẽ eẽ. Itẽ lib·8.c.2·ait q; animi eẽntia nõ ẽ ipsius essentia virtutis sicut est trinitas deus vnus idus magnus verus verax veritas. Itẽ li.15.c.13·dicit q; nr̃a scientia amissibilis ẽ ⁊ receptibilis q; nõ est nobis quid scire vel sapere.q̃m eẽ possumus ⁊ si nesciam⁹ neq; sapiamus· Itẽ.2.de ci·dei.c.10.ait q; anima nõ est sapiẽtia ⁊ statim er hoc infert q; mutari põt ⁊ desipere ⁊ postea dicit q; sicut aer illuminatur luce q̃ nõ est ipse ita anima fit sapiẽs sapientia q̃ nõ est ipsa. Omnia hec falsa eẽnt sicut p3 intelligenti si intellectus eẽt intellectio rerum.hanc ẽt eẽ intentõem Ari.⁊ Comñ·3.d anima nõ est dubiũ· cũ vbiq; dicant q; intellect⁹ moueẽ ab itellectu agẽte ⁊ a phantasmatib⁹ ad postremã pfectõem q̃ nõ est aliud q̃ intelligere ⁊ q; intelligere ẽ pati ⁊ similia q̃ nunq̃ saluari p̃t nisi ponẽdo q; intellectio sit res distincta ab intellectu. Et ad b̃ bene facit ẽt vnum verbum Comñ.3·de aia cometo.20.q ꝺ themistiũ q; vt patet cometo.5.eiusdẽ li. posuit intellectu3 speculatiuum nihil aliud eẽ q̃ intellectũ possibilem pfectum per intellectum agẽtẽ seu aliquod compositũ ex vtroq; ita q; in itellectu possibili cum itelligit actu nihil de nouo gnãtur ad quẽ modum satis ꝓpinquant illi qui dicũt q; itellectus ẽ sua intellectio q̃ intelligit nec aligd in eo fit nouũ·vmo forte ñ differunt a mõ isto.

Contra hũc inq̃ arguit Comñ.vbi supra quoniam ſm hãc viam non ess3 necesse ponere nisi intellectum mãlem tm̃.i·possibilem·aut intellectum mãlem ⁊ agentem ſm modum filitudis vbi.n.non ẽ vera gnãtio nõ ẽ agẽs·b̃ Comñ. ista ãt esse ꝺ intentõem pbi ⁊ Comñ·nulli q; eos legerit dubium eẽ põt. Secũdã ptẽ ꝯclusionis v3 q; q̃cunq; rẽ extra intellectus intelligit· intelligit intellectõe distincta a re illa. ꝓbatur nã ois res extra ẽ mãlis vel imaterial⁹ ⁊ abstracta. si est mãlis ⁊ intelligitur vel intelligiẽ abstractiue in suo repñtatiuo vel intuitiue ⁊ imediate in seipsa·⁊ b̃ p3 er dictis in.3.d.p·Si intelligat ab stractiue statim p3 q; intellectiõe a se distincta tũ q; equalr cognoscit b̃ mõ res siue sit siue fuerit ⁊ non sit·⁊ ꝓbat q; q̃n nõ ẽ noticia qua intelligiẽ nõ ẽ ipsa essentialr.tu3 q; p noticiam qua ipsa abstractiue cognoscitur eius repsentatiuũ cognoscẽ intuitiue·vt ibi supra p3.⁊ multo rationabilius diceret illõ repsentatiuũ eẽ illã noticiã q̃ q; res extra·⁊ tm̃ illa noticia ẽ essentialr distincta ab illo repsentatiuo·vt p3 er ꝺa ꝯclusione.igit ⁊c·si vero itelligat intuitiue sicut cũ quis intuet colorem i piete que ⁊ sensuali ⁊ itellectuali ẽt visione imediate pcipit siue sint distincte visiones siue non·vt pbatum fuit in.3.d.p̃mi.Adhuc p3 q; intellectiõe a se distincta .primo qdem q; al⁹ sequitur q; ad hoc vt quis vid̃at colorem nullam rem necesse ẽ cãri de nouo i colore vel in sensum visus·sed positis precise colore ⁊ sensu quis illum videret·b̃ ãt flm est·tu3 q; ſm hoc nec propinquitas nec distantia coloris ad sensum.nec dispositio nec indispositio sẽsus·certe nec clausio vel aperitio oculorum conferret vl̃ obesset ad videndum vl̃ non videndũ aut magis perfecte vl̃ minus perfecte vidẽdum cuius oppositum experimur·⁊ q; istud sequitur patet quoniam talia non requiruntur ad aliq̃s operationem .nisi pp actionem vnius in aliud. tum per Aug.2·de tri.c·2.q expresse dicit · qõ cum aliquod corpus videmus tria ibi considerãda sunt. ¶Primo ipsa res q̃ videmus.deinde visio illa que non erat ꝑus q̃ rẽ illã obiectam sensui sentiremus·Tertio q; in ea re que videtur q̃diu videtur sensum tenet oculor·i.animi intentio.⁊ addit q; in his igitur tribus non solum est manifesta distinctio·sed etiam discreta nã· Et paulopost subdit q̃uis re visibili ꝺtracta nulla sit nec vlla oio esse possit talis visio si corpus non sit q; videri queat nullo mõ tm̃ eiusdẽ substantie ẽ corp⁹ quo formaẽ sensus oculor cum idẽ corp⁹ vr̃ ⁊ ipsa forma q̃ ab eadẽ ipaim̃ sensui que visio vocaẽ.tũ ẽt q; b̃ dato nõ app3 cur hñs sensum pori⁹ videt colorẽ q̃ eo° color videt ipm·vmo vtiq; magis vr̃ illud dicẽdũ si ipse color sit visio.ꝓna prima probaẽ q̃n si ẽ necesse aliq̃ rem nouam cãri·igiẽ vl̃ illa erit visio vel aliquid requisitũ ad creatõem rei que erit visio.nã si visio iam actu ess3 nõ ess3 necessariũ istã cãri vt quis videret· ¶Preterea ostat q; non est necesse cãri aliq̃ talem rem in colore igiẽ in sensu q̃cunq; aũt illa sit dũmodo ea posita qs videat habetur propositum. Nam talis res vt dic Aug. vocaẽ visio .qõ si tu nõ illam s3 colorẽ ipm velis vocare visionem non ẽ cõtẽdẽdum de nomine.sufficit enim q; pter obiectum ⁊ sensum aliquid aliud gignatur in sensu sine quo non possimus videre ⁊ eo posito videmus. ¶Patet igiẽ q; visio sensualis est essentialiter distincta a re visa·Et hoc autem sequitur q; etiam intellectualis sit ab illa re visa distincta·q̃n si in homie aliqua visio sit sensualis ⁊ intellectualis.vt quidam putant clarum est·Si vero sint diuerse ad huc idem sequitur.tum q; mun⁹ q̃ẽit intellectõ puta cũ re sensibili q̃ sensatio .tum q; sensatio precedit cãlr huiusmõi itellectõem.si sint diuerse.si vero res itellecta ẽ imaterialis ⁊ abstracta.cum nulla tal⁹ intelligatur a nobis naturalr ⁊ in statu presentis vite intuitiue·sed in quibusdam conceptionibus vt in primo vbi supra ostẽsum est sequitur manifeste q; intelligitur intel-

lectione a se distincta. Tertio sic impossibile est aliq̃ rem intelligere vl' esse intellectiuã vl' eẽ intelligentem intellectu qui non sit ipsa nec i ea velut forma.igitur impossibile est aliq̃ rem itelligere seu eẽ intelligẽtem intellectione que nõ sit ipsa nec in ea velut forma.ꝛ vltra igitur ,impossibile ẽ itellectum humanum itelligere aliq̃ rem extra se intellectõe que non sit ipe vel i eo vt forma.ꝛ p consequens ,intellectione distincta a re illa.ꝓma ꝓsequentia satis er se euidens est. quoniam sicut per intellectum res est intellectiua.ita per intellectõem res est actualr intelligẽs secunda clara est etiam.añs infra ꝓbabitur.vbi inquireẽ vtrum anima itellectiua sit forma corporis.ꝓfirmaẽ qm̃ si aliqua intellectio essential' eẽt ꝓsens intellectui et cõiuncta quocũ q̃z mõ pñtie vl coniũctõis ymaginabili.dũtamen non informaret eum itellectus non eẽt per illam intelligens.nec illa eẽt intellectio eius . sicut nec corpus xp̃i in sacramento est rotondum vel ,album rotunditate vl' albedine sacramentali ,per hoc p̃cise q: non informaẽ per illas. ¶Maz alias ita cõiuncte sunt ꝛ propinque forme ille corpori xp̃i sicut accidentia ꝓpria.silr quantũcũq̃z dyabolus vniatur alicui corpori aut alius angelus l' angelus angelo aut aie humane.dumtamen ñ informet nullo predcõrum id cui vnitur est itellectum aut eius intellectõe que illi eque vnita ẽ est intelligens.Certe nec ipso deo qui maxime intimus est cuilibz creature q: non informat vlla creatura est intellectiua vl' intelligens eo mõ quo loquimur in ꝓposito.nã alias er ipso ꝛ p ipm sunt oia. Tertio si aliqua res eẽ eẽt itelectui nostro sic intellectio sui b̃ maxime videretur de deo in statu beatifico intellectus.ita q: õus eẽt ipsa visio intellectus humani.b̃ ꝓsequentia satis est clara.tum q: deus est marie abstractus ꝛ imaterialis ꝓp q̃ cãm mouentur qui dicunt q: substantie sepate itelliguntur seipsis abs q̃z intellectione media.tum q: maxime ipse intimus est menti.ꝛ presertim iam actualr beate sed ꝓsequens est falsum q: p̃z q: visio qua angeli beati vident creaturas in verbo est visio creata ꝑm Aug.z.super geñ.ad lr̃am.c.13.de puis. vbi ait.ꝓdictio celi prius erat in verbo dei ꝑz sapientiam genitam deinde facta est in creatura spũali.hoc est in cognitione ãgelorum ꝑm creatam in ill' sapientiam deinde celũ fcñ est vt esset etiã ipsa celi creature in genere proprio.Cogitatio vero rei precedens in angelo ipsius rei ꝓdictõem vtiq̃z ꝑm Aug.est cognitio in verbo sicut er statim sequentibus pot hẽri 'expressissime.li.4.c.31.ꝛ.35.de puis.per illam ẽt imediate videẽ ipm verbum dei.vt certum est.igitur visio qua homo videt imediate ipm verbum diuinũ in vita beata est creata in ipso.ꝛ per ꝓñs ab ipso deo viso distincta. Confirmatur nam constat q: visione beatifica homo videt deum intuitiue.Sed ꝑm decretalem pape benedicti vbi illa est creata.q: cum ibi determinetur q: beatitudo consistit i duobus actibus.visione.s.ꝛ fruitõe.p: hoc faciunt auctoritates supra allate q: omnis res q̃ cognoscimus generat in nobis noticiam sui. Contra istam tertiam conclusionẽ sunt due opp.vna est cõtra primam partem cõclusionis.ponit enim q: intellectio non addit aliquid absolutum supra potentiã intellectiuam. sed tantũmodo quendam respectum ad obiectum.Et hoc est etiam contra duas primas cõclusiones.probatur autem hec positio primo sic illa, que er oppositio distinguuntur non possunt eẽ vnum ꝛ idez.Sed actus p̃m9 ꝛ ꝫus distinguũtur.vt p̃z ꝫo de anima.actus autez prius est forma absoluta.ergo actus secundus ꝛ operatio ẽ forma respectiua. Secundo si operatio sit forma absoluta distincta a potentia procedereẽ in infinitum.cum omnis forma absoluta possit habere operationem.sed ꝫ est inconueniens.igitr̃ ꝛc. Tertio sicut se habz lucere ad lucem . sic intelligere ad intelligens.vtrũ q̃z enim est actus imanens .lucere ipsius lucis.ꝛ intelligere ipsi9 itellectus.Sed manifestũ est q: lucere non est aliquod absolutũ additum luci.igitr̃ ꝛc. Quãto omne absolutum deus põt separe.sed intelligere non põt deus separe ab intellectu. igitur ꝛc. Quinto i nullo absoluto possunt adunari ꝓua eodem actu sentiẽdi vr̃ album ꝛ nigrum'. igitr̃ videre nõ est forma aliqua absoluta.ꝛ per ꝓñs multominus intelligere . ꝫ pclusio quantũ ad hoc .s.q: intellectio non sit res distincta ab intellectu confirmaẽ ab alijs p auctoritates.

¶Primo qdẽ p̃bs.3.de aĩa vult q: intellectus non patiẽ sicut alie res.s3 vt dicit Coñ.cometo 14.passio itellectus ẽ receptio tñ sine trãsmutatõe.ꝫ ãt vt vr̃ nõ ẽ aliud q̃ pati obiective tñ 'ꝛ nõ subtractiue.ꝓfirmaẽ p exemplũ p̃bi ibidem ꝺ tabl'a ꝛ pictura.ꝓstat.n. q: cũ tabula pingitur nõ educiẽ color ꝺ potẽtia tabl'e. sed applicatur corp9 coloratũ corpori tabule.sicut igitr̃ nõ recipiẽ color in tabula subiectiue.sic nec intellectõ in intellectu. Scõo ꝑm p̃m vna intelligẽtia nõ patitur ab alia subtractiue cũ eam intelligit s3 p essentiã itelligit eã.i.non per formã inherẽtẽ substãtie sue.igitr̃ silr ẽ de intellectu. Tertio sequereẽ q: post forte itelligibile nullus intelligeret debile ficut est de sensu.¶Mã cum huius i sensu est q: sensus vl' organũ aliquãdiu retiet spẽs receptas.sed si itellectus recipiat subiectiue spẽs melius retinebit q̃ sensus. igitur ꝛc. ¶Nec põt dici q: spũalitas obstaret .nã ꝛ sensibile spũalius habz eẽ i sensu q̃ extra. ꝛ tñ er illa spũalitate illud non tollr̃. Contra secundaz partem eiusdem conclusionis fuit alia opp.satis moderna que tenuit q: visio beatifica qua creatura videt deũ nõ ẽ visio creata sed icreata .s.õus ipse q vr̃.b̃ ꝓbatur primo sic. ¶ quolibet beato põt ꝑm legem dei ordinatam q̃libz creatura cognosci distincte in verbo p cognitõnem suã beatificã.ꝛ nõ p cognitõz beatificã creatã. q: tunc vl' illa eẽt corruptibil' de comuni lege.ꝛ

tunc illa non eẽt beatitudo. q; beatitudo non ẽ beatitudo nisi sit sine fine perpetuanda. vl' ipsa eẽt infinite perfectõis cognitio. q; infunto; cognitio ⁊ cuiuslib; distincte vtrũq; illatum est ī cõueniens. igit' cognitio beatifica talis ẽ increata. qõ est intentum. Secũdo q; si non sic esset tunc sãme beatus nõ poss; stante sua beatitudine ī sũmo habere ita perfectã cognitionem ī genere ꝓpio de creatura aliqua sicut infim⁹ beatus hñs naturalia paria. ꝓñs est' inconueniens. ⁊ ꝓña p; q; aia repleta vna tali forma creata non põt illa replente simul tantum cape de cognitione disparata sicut aia par in nãlibus nõ sic repleta. alioquin non tot intẽsissimas quinples spẽe diuersarum poss; simul naturalr recipere. qõ repugnare vr̃ cuilib; creature. igitur ⁊c. Tertio idẽ probatur per Aug. 8. sup gen. c. 24. de paruis q dicit q deus per suam substantiam loquit' ad intellectuales creaturas illuminandas cũ iam pñt capere loquutõem eius q̃lis est in verbo eius. ℣ro ista via põt argui er intentione pbi ⁊ Com̃. que vt in ꝑma. d. hui⁹ secũdi. q. i. articulo secundo ꝓbatũ fuit ẽ q ipsum ꝑmũ deus ipe itelligat ꝑ seipsum absq; itellectõe media ab aljs intelligẽtib⁹ abstractis. ita q ipse ẽ ⁊ q intellr ⁊ intellectio eius q ipm itelligit. silr aũt ẽ in nobis. Ad ꝑmũ ℣ primaz partem ꝓclonis respondeo q si argumentatio illa debite proficeret' concluderet ꝓpositu; nostrum. s. q intellectio ⁊ intellectus distinguunt' sed q viterius infertur. qõ opatio non ẽ forma absoluta non sequit' virtute argumẽti. non. n. ẽ ꝓsequens q si actus primus ẽ forma absoluta ⁊ actus secũdus distinguitur ab illo q actus secundus non sit forma absoluta sicut non sequit' q si albedo ẽ qualitas ⁊ nigredo distinguit' ab albedie. ⁊ ẽt opponit' illi q nigredo non sit q̃litas. Ad ꝑm negãda ẽ ꝓña. ⁊ silr q assumi t' ad eius probõnem. Nam ꝑm Com̃. 4. pb; ex; comento. 84. quantitas non ẽ actiua. multe ẽt forme non hñt operationes. nisi velit quis dicere ẽt illas formas habere opatões que possunt cãre in intellectu saltem priculr aliq; opationẽ. vtpote noticiam sui. ⁊ tunc concedã q intellectus põt habere operatõem ⁊ illa aliam in infinitum. sicut de actibus refleris est dictum. sed non ad hunc sensum dici consueuerunt forme operatiue seu habere ꝓprias opationes. Ad tertium dico q si ꝓpatio debeat eẽ vera. o; q per lucere intelligatur ipsa lux. ⁊ per intelligere intellectio vt dicatur q sicut se hab; lux ad lucens. sic intellectio ad intelleigẽs. ⁊ concedo tũc silitudinem. Sed isto modo ꝓbat potius ꝓpositum sicut p;. tũ q addit q lucere est actus immanens lucis nec proprie nec vere dictum est. non. n. lucere est actus. i. operatio imanẽs plus q̃ albere vl' colere q̃ nusq; ab aliquo auctoꝝ alicuius ꝓdictionis vocata sunt opationes nec immanentes nec transeuntes. sed sic arguentes fefellit similitudo illoꝝ infinitiuoꝝ. Ad quartum concedo q intellectionem poss; deus separe ab intellectu. illa tñ sepata non eẽt intellectio vt alias dictum est. Ad quintũ dicẽdũ q mltiplr deficit. ℣primo qdem q; ita ℣ arguẽtem ꝓbari põt. q̃ non plus ī vno respectiuo possunt adunari cõtraria. q̃ in vno absoluto. ⁊ ita probaret' q intellectio ⁊ sensatio non essẽt forme absolute neq; respectiue. Secũdo q; forma arguendi nulla est. q; nõ est debita sumptio minoris sub maiore. ⁊ si debite sumeretur. verbigratia in actu sentiendi adunari pñt ℣ia vtiq; falsa eẽt proprie accepta. Tertio q; etiam falsum ẽ q eodem actu sentiẽdi vr̃ album ⁊ nigrum. q̃uis. n. sil' aliq̃ videant' albu; ⁊ nigrum. non tñ vnico actu. Ad auctoritatẽ primam dicẽdũ q intelligit de transmutatõe stricte sumpta que est a ℣io. cũ tali. n. transmutatione non est receptio intellectionis. s; vti; bñ ẽ cũ transmutatione que ẽ salus ⁊ perfectio seu ꝑm Iam comenti euasio. i. exitus eius qõ est in potentia ab eo qõ est actu. ⁊ est silr ⁊ non ℣iũ vt supplet Com̃. sed extraheus ipm a potentia ad actum. vt habetur 2o de anima a pbo ⁊ Lo mẽtatore ibidẽ comẽtis. 57. ⁊. 78. ℣primaz igitur transmutationem tñ negat Com̃. in receptõe intellectionis. vbi allegatur ex. 3. de anima sicut p; ex comentis allegatis ō 2o. ⁊ itex ex eo q illa verba allata dicit precise ad saluandum q intellectus est imaterialis non obstante q itelligere sit passio. passio. n. que est cum transmutatione primo modo est in rebus materialibus tantum. sed secunda est in intellectu. ⁊ hoc clarum est legenti ibidem pbm ⁊ Com̃. Ad confirmationem dicendum q pp illud q arguitur ⁊ forte propter aliud dicit Com̃. ibidem q exẽplum illud non est verum. est tamen via ad itelligẽdum. ⁊ iste modus doctrine est necessarius in talibus rebus. Iz sit rethoricus. Quantuz igitur ad illud q sumitur non est exemplum. sed ꝑm expositionem Com̃. est sic ad propositum. quoniam quemadmodum tabula ait Cõmentator. nullam picturam habet in actu neq; in potentia propinqua actui ita in intellectu materiali non est aliqua formarum intellectiuarum q̃s rcip' neq; actu neq; potẽtia ꝓpinq̃ actui. ⁊c. Ad secundum dicendum q illud non facit pro via illa. quia non est intentio eius q intelligentia p propriam essentiam tanq̃ per intellectionem intelligat aliam intelligentiam. sed per essentiam intelligentie intellecte. vt in ꝑma. d. supra ostẽsum est. Ad tertium neganda est consequentia. Ad probationem dicendum q illa non ẽ causa nec ꝑm veritatem. nec secundum intentionem pbi vel Comentatoris sed secũdũ pb; cã ẽ vt inscribit. quoniam sensitiuũ quidem non'si ne corpore est. ℣ ãt. s. intellectus sepatus est. vt ibidem dicit Com̃. ibidem comento. 7. Et ℣ veritatem. ⁊ sic forte intellererit pbs. cã est q; organum sentiendi quo mediante fit sensatio per forte sensibile alteratur alteratione debilitante

ꝛ corruptiua.er quo indiſponit ꝛ fit mīꝰ aptuꝫ ad ſequentem ſenſationem .non ſic autem eſt de intellectu cuius operatio nullo organo mediante elicitur. Ad rationes contra ſecundaꝫ partem concl̄ionis .rn̄deo ad primam q; ōterminate aſſumit de potentia dei ordinata.nego añs.nam q̄ꝫ de potentia abſoluta dei ñ tot numero finitas creaturas in verbo poſſit beatꝰ videre quin poſſit plures.tn̄ tot videt vl' aliquā do videbit q; nunq̄ plēs.ſed er hoc pōt reduci difficultas argumenti ſic. Si beatus poteſt in verbo plures videre q̄ videt.aut per eūdē actū quo nunc videt aut per alium.Si per eundem cum adhuc illis viſis poſſit plēs ꝛ itꝝ ill' plēs poterit per eundem videꝝ oēs actu exīntes ꝛ poſſibiles .ꝛ per ꝓſequens infinitas .ꝛ tunc ſequit q; illa viſio ſit infinita cognitio ꝛ infinite perfectionis.ſi per alium ꝛ alium actum .aut ſecūdo aduenīente cedit pīmꝰ.ꝛ tūc beatitudo erit corrupt bil'.aut cum ſecūdo manet pīmus.ꝛ tunc cū vtriq; ſit viſio verbi .ꝛ per conſequens beatifica creſceret eius beatitudo.vl' ſaltem ipſe eēt magis beatificus q̄ꝫ pīus.ꝛ per conſequens nō vnifoꝛmiter beatus.qō non vr̄ dandum. Itē ſicut haberet plēs viſiones ſic haberet ꝓſequēter plēs dilectiones.qō ēt non videtur concedendum. Ad iſtam deductionem reſpondeo q; per alium actum .ꝛ cum additur q; vl' cedēte pīmo vl' manente dr̄ q; vtrūq; diuiſim pōt dari.Et ſi detur pīmum concedendum eſt q; beatitudo ſeu viſio beatifica eſt corruptibil'. Si tamē corrumpetur non eſt beatitudo ſic accepto vocabulo vt accipit pīmum argu. videlꝫ vt cōnotat perpetuitatem ſiue q; eo actu quis ꝑpetuo deum videbit.Cum hoc tamen poteſt ſtaꝝ q; vidēs ſit beatus.q; ſi ſil'pīma cedit ꝛ alia ponit ita q; nunq̄ ſit quin videat ipſum verbum ſemp ipſe erit beatus.q̄q̄ nulla eius viſio erit l' ſit beatitudo ad illum ſenſum.Et ꝑm b̄ q̄cunq; auctoꝛitates dicunt q; beatitudo ſit perpetua ō beꝛet exponi de beato. Secundo poteſt dici q; pīmus actus manet cum ſecundo per hunc modum.q;.ſ.in beato eſt quedam viſio ꝑpetua qua ipſe videt verbum ꝛ totam beatam trinitatem p;ciſe vl' in verbo ēt aliquas creaturas ſicut deo placet in ſe illi oſtendere. Cum vero deus ō nouo aliquas beato ēt i verbo creaturas oñdit cātur in illo alia viſio alterius ſpēi a pīma qua ēt videtur verbum ꝛ alie creature i verbo.per b̄ tamen non creſcit intenſiue beatitudo illius.nec ipſe ē magis beatus nec perfectius intēſiue deum videt.q; ille cum ſint alterius rationis non componunt aliq̄ vnam viſionem.ꝛ q̄ꝫ pl'a alia in eo videat non ꝑpter illa beatioꝛ. ſed ꝑꝑ deum ſolum.i.ex eo p;ciſe q; deum videt eſt beatus iurta vulgatam auctoꝛitatē Aug.5.confeſſ.hec āt viſio tādiu manet q̄diu placet deo .vt beatus videat illam rē ꝛ poſtea cedit.ꝛ ſi iterum alia ſibi oſtendat alia viſio cātur.ꝛ ſic tales ſibi ſuccedunt .pīma tamē manente ſemper. Et q̄ꝫ vteriq; horum mōꝫ ſit poſſibil'de potētia dei vt vtrūq; pōit q dam ſolemnis doctoꝛ neutrum alteri p;eeligēs mihi tñ plus placet modus ſecundus.ꝓpterea q; magis ſaluat permanentiam viſionis beatifice.ymo ſtricte ſumendo ſolus ponit aliq̄s beatificam.de fcō autem quomodo cōtingat.vtrū altero horum vl' alio beatis alia in verbo reuelari deus nouit.occurrit autem mihi vnus tertius modus quem non dubito eſſe poſſibilem ꝛ magis puto eſſe de facto. videlicet q; quilibet beatus a p;ncipio ſue beatitudinis habet viſionem verbi ꝛ omnium aliorum in verbo que ō placet illi oſtendere nec poſtea vlla fit ei reuelatio noua ſed ſemper ſimul ꝛ vno actu videt q̄cunq; in verbo viſurus eſt.huic magis videtur conſonare intentio Auguſtini qui.15.de trinitate.c.16.ait.Tunc.ſ.videbimus deum ſicuti eſt. fortaſis non erunt volubles cogitationes noſtre ab aljs in alia euntes atq; redeuntes .ſed omnem ſcientiam noſtram.i.omnia que ſcimus vno ſimul conſpectu videbimus. Et q̄ꝫ hic loquatur cum nota dubitatōis non aſſeren do innuitur.tamē per hoc eum id magis oppinari. Sed.17.confeſſ.c.13.hoc idem de angelis abſq; nota dubitationis affirmat dicens.q; ipſi ſunt illud celum celi intellectuale vbi eſt intellectus noſſe ſim l'non ex parte non in enigmate non per ſpeculum.ſed ex toto in manifeſtatione facie ad faciem.non modo hoc modo illud.ſ; quod dictum eſt noſſe ſim l'ſine vlla viciſſitudine temporum.ꝛ hoc idem putandum eſt ō beatis hominibus qui erunt equales angelis dei. iurta verbum ſaluatoꝛis.Si tamen velimus omnino ponere q; de nouo eis aliqua reuelentur. poſſet dici q; per aliam noticiam que non erit intuitiua verbi increati ſicut ē bene ſibi poſſibile vt tenui quando incepi lecturam ſententiaruꝫ. ꝛ per hos modos vitatur ex toto variatio beatifice viſionis quam certe ſancti vitare nituntr̄. vt innuunt in verbis eoꝝ.nec per iſtum modum negaretur quin per aliam noticiam ō no uo aliqua intelligat.ſed non q; per noticiam in verbo.neutrū tamen horum aſſertiue.ſed tantummodo dubitatiue ꝛ gratia inquiſitionis ſit dictum. Ad ſecundam rationem nego conſequentiam ꝛ probationem ipſius ꝛ vlterius concedo q; non tot itenſiſſimas numero finitas poteſt ſim l'recipere quin plēs poſſit.nec hoc repugnat creature ſicut non obſtante q; aliqua pars medij ſit repleta ſpecie albedinis. poteſt etiam intenſiſſima eo modo quo intenſiſſima dari debet.ſ.q̄ ſecundum naturam non poteſt eſſe intenſioꝛ in medio poteſt adhuc repleri intenſiſſima ſpecie nigredinis.ꝛ iteruꝫ ſpecie rubedinis ꝛ non tot talium quin pluribus ſi tot eſſent cauſatiua ſpecierum.vnde talis receptiuitas infinita vt ſic loquar non repugnat creature nec aliquā infinitatem perfectionis intrinſece arguit in ea.quinymo non maioꝛis perfectō-

Adam i plo-go. q. 2.

nis est posse recipere infinita q̃ duo. quia qua ratione potest duo potest infinita. ita etiam in statur de habitibus in anima quorum non tot quin plures possint in illa esse simul. non enim vnus indisponit ad receptionem alterius sed potius confert. Et si dicatur q̃ secus est de actibus seu actualibus intellectionibus. ⁊ de habitibus. nam plures habitus vtiq; simul' possem⁹ naturaliter habere eque intensos. experimur autem q̃ non multos actus simul' eque intensos. possumus quinymo dum intente rem vnaz cogitamus mens diuertitur ab alia cogitatione i toto vl' in parte. ita vt non eque perfecte cogitet de re illa. Respondeo q̃ hoc vtiq; verus est p̃o statu isto. ⁊ hoc est nobis pena peccati. sicut etiam secundum Augu. primo de li. arbi. c.io. pena peccati est q̃ mens aliquando perspicuas ratiocinationes formidet. ⁊ de inuentõne veritatis desperet. aliquando etiam conetur in lucem intelligendi. ⁊ rursus decidat fatigata ⁊ multas alias penas mentis ponit. Sed omnia cessabunt. tunc ⁊ libere poterit cogitare que cunq; deus voluerit sibi ostendere. Et no. q̃ p̃ similem rationem probari possz contra sic arguentes. quod non est in beatis aliqua noticia creata de rebus in proprio genere. quia tunc stante illa in sume beato non possz aliam alterius specie recipere eque perfectam sicut alius minus beatus par sibi in naturalibus. ⁊ tñ puto q̃ ipsi non negarent talem noticiam cãtam i beatis angelis. Ad auctoritatem Augu. dicendus q̃ Augu. intelligit q̃ loquitur per substãtiaz suam non tanq̃ per loquutionem vl' cognitionem qua illi formaliter audiant vel cognoscant. sed tantum per obiectum ⁊ repzesentatiuum immediatum noticie illorum. ita q̃ nullum aliud medium interuenit in quo cognito cognoscant q̃ sibi deus reuelat. secus autem accipit cũ loquit̃ his qui huic loqutioni non sunt ydonei. quoniam ill' per medias aliquas creaturas loquitur quas immediate intuentur ⁊ in ill'. vl' per illas alia que ipse repzesentant. ⁊ hic sensus patet ex eo q̃ statim addit. illis autem inquit qui eaz capere non possunt cum loquitur deus non nisi p̃ creaturam loquitur. aut tantummodo spiritualem siue in somnis siue in estasi in similitudine rerum corporalium. aut etiam per ipsam corporalem dum sensibus corporis vl' alia species corporis appet vel insonant voces. Ecce q̃ simili modo substantiam suam compat illi loqutioni sicut isti similitudines corporales ⁊ voces. he aũt non sunt actuales cognitiones quibus illi quib⁹ loquitur formaliter cognoscunt sed obiecta cognita sicut nos per voces significatiuas quas audimus res significatas apprehendimus. Et sicut pulchre dicit vnus doctor sic arguentes deberent aduertere q̃ Augu. ⁊ si dicat q̃ deus loquitur per substantiam suam. non tamen dicit q̃ illi audiunt per substantiam dei. potest ergo deus loqui per substantiam suam modo p̃ceposito. ⁊ illi audire per actum creatum in se receptum quo audiunt intellectual'r substantiam dei. sicut ⁊ alijs loquitur per voces corporales ⁊ illi audiunt per actum in se receptum quo voces illas apprehendunt. Ad vltimum dicendum q̃ illud vtiq; est de intentione philosophi ⁊ Comentatoris. sed q̃ sic sit quantum' ad hoc ⁊ de intelligentijs abstractis ħ non itendunt. ſz expresse oppositum. vt pz ex ibidem adductis. ni hilominus tamen ⁊ suum dictum etiam de itelligentijs est falsum. nec ipsi probant. Quantum ad secundum articulum ⁊ principale questum dico duas conclusiones. ¶Prima est q̃ angelus aliq̃s rem intelligit intellectione a se ⁊ a re intellecta essentialiter distincta. probatur: primo q̃ angelus cognoscit creaturam in verbo per noticiam in illo creatam sicut patet ex auctoritate Aug. 80 super gen̄. allegata i tertia ratione p̃o tertia conclusione p̃cedentis articuli. pz etiam ex alia quã eodem. c. scribit. ait. n. Quẽadmodum ratio qua creatura conditur p̃ior est i verbo dei q̃ creatura ipsa que conditur. sic ⁊ eiusdem rationis cognitio p̃ius fit in creatura spũali que peccato tenebrata non est. ⁊c. ratio autẽ illa nihil aliud est q̃ ipsum verbum. Si autem eius cognitio fit in creatura illa spirituali. igitur est essentialiter distincta tam a verbo q̃ a creatura in qua fit. igitur ipm verbum intelligit angelus per intellectionem a verbo ⁊ a se essentialiter distinctam. patet consequentia quoniam per illam noticiam imediate intelligunt verbum ispz. ¶Preterea q̃ ex̃libz rem extra se quã intelligũt intelligant itellectõe distincta ab illa re sufficiẽter p̃bari põt per ẽam rationem tertie ꝯclusiõis p̃cedentis articuli. ⁊ per Augu. er. 4. super gen̄. in pl'ibus locis q̃ vero taliũ rez noticia ẽt ab ipso angelo sit distincta. ⁊ ab eodem ibidem põt hr̃i. Et probatur insuper p̃ articulũ pisien̄. 84. qui est talis. Qd̃ substantia intelligentie nõ differt a scia eius. ibi. n. non est diuersitas intellecti ab itelligẽte. nec diuersitas itellectoz erroz. ¶Preterea si nulla intellectio intelligentie esset distincta ab ea. quelibz intelligentia eẽt eq̃ simpler vt deus. ꝯsequens est falsuz ⁊ contra theologiam ⁊ p̃byam. ẽt sicut pz. iz. methaphisice comento. 50. ⁊ tertio de anima comento. 5. cõsequentia pz q̃ hac compositione que est intellectus cum sua itellectione sublata q̃. s. nulla itellectio sit forma inherens intellectui non apparet verisimile q̃ aliqua alia ꝯpositio remaneat in intelligentia p̃o eo q̃ quelibz alia minus sibi videatur in esse. Secunda ꝯclusio ẽ q̃ quãtãcunq; rem intelligit angelus intelligit intellectione a se ⁊ a re illa essentialiter distincta. ħ probatur q̃ ois res q̃ intelligit vl' est extra ipsum vel in ipso vl' ipse. sed omnẽ extra ipm ipe intelligit intellectione a se distincta. ⁊ ab illa vt probatum ẽ. Itẽ itellectio q̃ se itelligit ẽ ab eo eẽntialiter distincta q̃ si intellectio qua se intelligit eẽt eadem ei eadẽ rõne dilectio qua se diligit essz

Scdus articul'.

eadem sibi.⁊ si sic tunc non possz se plus ⁊ mi-
nus diligere.hoc autē falsum est.potuit.n.dya
bolus se minus seu remissius diligere.alias se
tantum diligēdo quātum dilexit non plus ꝙ̄ ō
buissz seu imoderate se dilexisset. ac per hoc ñ
peruerso ⁊ imoderato sui amore peccassz. cui⁹
oppositum sm̄aliter pōit Aug.ij.super gen̄.capi
tulo.xi.⁊.xx.⁊.14.de ci.dei.c.vltimo. Itez
rem existentem in se intelligit intellectōe a se ⁊
a re illa essentialiter distincta.⁊ hoc patet quia
eadem ratio est quantum ad hoc de ipso ⁊ de
nobis. Ad rationes p̄incipales respondeo.
ad p̄imam nego antecedens.⁊ simil̄r ātecedēs
p̄me p̄obationis eius ⁊ etiam p̄opositionem
assumptam p̄o illius p̄obatōe.nec p̄obatio vl
terio⁹ est ad p̄opositu3.q: actus quo intellect⁹
intelligit se non est medius inter se intelligētem
⁊ se intellectum.alias distingueretur a seipso.
Et p̄eterea si actus sic mediaret.igitur distin-
gueretur ab his inte: que mediaret.⁊ per conse
quens p̄opositum concluditur ⁊ oppositum il-
lius q̄ intendit argu. Ad secundam etiam p̄
batiōnem negandum est antecedens ad p̄oba
tionem dicendum q̄ ꝓpter talem p̄esentiaz ñ
tollitur quin intellectione distincta intelligatur
sed solum q̄ per aliq̄s spēz aut aliud rep̄esenta
tiuum dum ipsa sit actualiter in intellectu non
rep̄esentantur. Ad tertiam p̄obationem di-
cendum q̄ antecedens est falsum ⁊ similiter p̄
batio eius.vt dictum est.cui⁹ etiam si vera es-
set non p̄obaret illud q̄ directe intendit.eo q̄ō
illud verbum p̄bi dictum sit de intelligentijs ab
stractis non de intellectu humano.vt supra ta
ctū ē.⁊c. Ad secundam rationē p̄incipalem
etiam nego antecedēs.ad p̄obatōem concedo
q̄ illa esset forma immaterialis ⁊ abstracta.⁊
cum infertur q̄ eēt intellectus nego ꝓñam. ad
p̄obationem dicēdum q̄ verbum Com̄. intelli
gendum est ō formis imaterialibus substantia
libus quales sunt anime rōnales ⁊ ipse substan
tie sepate non autem earum accidentia.⁊ ipse
quidem dicuntur forme non quidem ab actu i
formandi sed ab actualitate essendi.seu non
q: informant sed quia sunt actus quidā.vnde ⁊
forma frequenter p̄o actu accipitur sm̄ ꝙ̄ acce
ptionem in pl̄ibus locis Com̄entato: ipsas intel-
ligentias formas appl̄at.⁊ ēt ip̄m deuz.⁊ Au-
gu.fil̄r.15.de tri.c.16.⁊.z.de li.ar.c.30.⁊ pl̄ib⁹
alijs dicuntur ēt huiusmodi substantie forme.
q: sunt p̄incipia opationum.nā a forma egre-
dit̄ operatio.vnde dicitur q̄ operatio fecit scit̄
formam.

Secundo circa istam materiam de co
gnitōe angelo:.quero vtrum angeli
cognoscant res per spēs distinctas ab
actualibus noticijs quibus res ipsas
cognoscunt.⁊ arguitur q̄ non.hō non cognos-
cit p̄ spēs distinctas a suis noticijs.igit̄ nec an
gelus.ꝓña p3.q: non pl̄ious indiget angelus
ad cognoscendum cum ipse sit p̄fectio: in na-
tura intellectuali ꝙ̄ hō.añs p̄obatur. q: homo
non sentit per spēm distinctam a sensatione.igi
tur nec intelligit p̄ spēm distinctam ab intellectō
ne.igit̄ homo nō cognoscit per speciem distin-
ctam a cognitione.p̄ima ꝓsequentia p3. q: po-
tentio: est intellectus ꝙ̄ sensus. Secunda p̄o-
batur q: omnis noticia hominis est sensatio vl̄
intellectio.antecedens p̄imum p3. quoniam in
visione sensitiua exterioi nil̄am speciem experi
mur nec per rationem aliq̄s possumus ꝓincere
spēz huius ab actu distinctam.nam positis p̄e
cise colo:e ⁊ luce ac visu bene disposito in se.⁊
ad colo:em ponitur visio.nec aliud aliquid req
ritur. Ad oppositum arguit̄ auctoritate dyo.
4.de di.nomi.d.q̄ angeli illuminantur p̄ for
mas sciales rerum ⁊ rōnes. Item.10.p̄opo-
sitione de cāis scribitur.ois intelligentia ē ple
na formis.forme aūt ⁊ species idem significāt.

Rñdeo b̄ erunt articuli.3.nam p̄mo inquire
tur vtrum homo cognoscat per spēs. Secun
do vtrum per spēs distinctas essential̄r a noti-
cijs que duo implicant̄ in argumento q̄onis.

Tertio q̄ p̄incipal̄r queritur.Quamuis au
tem materia p̄imi articuli sit aliqual̄r pertracta
ta in p̄imo li.d.3.q.1.Ad pleniorem tamen dis
cussionem eius ⁊ p̄opter collationez de ipa ha
bita in p̄incipijs libro: sm̄arum inter quosdaz
bachalarios concurrentes mecum in lectura ⁊
me volo iterum aliqual̄r eam hic tractare.non
replicando tamen que in p̄imo dicta sunt nisi
quatenus opo:tuerit p̄opter aliqua obiecta vl̄
dicta ꝺ illa.ne tamē equiuocatio huius vocabu
li spēs inquisitionem eius modi vllo modo per-
turbet.p̄emitto distinctionem quādam de no
mine ipo.cui⁹ hoc nomen spēs sit ad m̄lta val
de equiuocum.dimissis tñ multis significatōni
bus eius ⁊ sumendo ip̄m tantūmodo vt cadit i
vsu disputantium ⁊ tractantiū de noticia ⁊ mo
do quo anima cognoscit. dico q̄ quadruplici-
ter potest accipi. ꝟ̄imo cōmūissime p̄ omni
forma ad noticiam habēdam concurrente.⁊ se
cundum hunc modū ēt ipsa forma co:poris q̄
cognoscitur dr̄ species. Secundo cōius p̄o
omni forma que est aliquo modo ratio cogno
scendi aliam rem.⁊ sm̄ hunc modum ars ⁊ alij
habit⁹ cognitiui possunt dici spēs. Tertio mo
do comuniter p̄o forma qualibz q̄ est sil̄itudo
⁊ ymago rei cognite per ꝙ̄ res illa cognoscitur.
⁊ sm̄ hunc modum etiam ipsa actualis noticia
dicitur species. Quarto modo sumitur speci
aliter ⁊ p̄opr̄ie.s.p̄o forma que est similitudo
seu ymago rei cognite p̄ ꝙ̄ recognoscitur ma-
nens natural̄r in anima ēt post ꝙ̄ aia desijt ac-
tualiter cognoscere ē apta nata ducere animaz
i noticiam rei cuius ipsa est ymago ⁊ similitudo
p̄imo ⁊ duobus vltimis modis vtitur nomine
speciei.Aug.z.de tri.9.c.⁊ modo 2° vtitur.7.
methaphisice.in illo.c.Eo: autem que fiunt.
cū ait medicialis autem ⁊ edificatoria ē spēs sa
nitaris ⁊ dom⁹.Jn p̄epositio autē b̄ nomē spēs

sumit tm̃ quarto mo. His p̃missis circa hūc articulū pono quattuor ꝯclones. Prima est q̃ i aia nr̃a sunt tales spēs rer̃ sensibiliū. Secūda q̃ i aia sunt ēt spēs rer̃ aliquar̃ insensibiliū ⁊ mere itelligibiliū. Tertia ē q̃ aliq̃s res q̃nq̃z aia siue hō cognoscit p̃ spēs. Quarta q̃ aliquas res q̃nq̃z cognoscit hō ⁊ nō per spēs

Prima conclusionē ꝓbo ꝓmo supponendo vnum q̃ quilibz̃ exp̃iri pōt in seipso vz̃ q̃ q̃cūq̃z aliquis cogitat de aliqua re sensibili nō tūc p̃sēte q̃ꝫ tm̃ alias vidit. verbigr̃a de leone ita sue cogitatōi imediate obicit aliqd̄ q̃ est leo vl̃ sīle leoni sicut cū quis intuetur oculis colorem i pariete imediate sue visioni obicitur color ille. sic ergo p̃ certo semp experior sic se exp̃iri insinuabat Aug. cū. z. de tri. c. 8. dicebat ita fit vt ois q̃ corporalia cogitat siue ipse aliquid ꝓfingat siue audiat aut legat vl̃ p̃terita narrātē vl̃ futura p̃nunciantem ad memoriam suam recurrat ⁊ ibi reperiat modū atq̃z mensurā oium formarum quas cogitans intuetur. ꝓstat. n. q̃ hoc nō poterat sibi ēe notum nisi p̃ experientiaz q̃ experiebat q̃ q̃cunq̃z aliquid sensibile non p̃sēs cogitabat aliquid imediate obiciebatur vt dm̃ est sue cogitationi. ⁊ ita arguebat q̃ alij experirentur. Et q; per rōnem conuincebat illud tale nō esse rem aliq̃ꝫ extra animam existentem. ⁊ tm̃ ēe veram aliq̃ꝫ entitatem concludebat q̃ erat forma aliqua in memoria tal̃ qualem dixi nomine spēi significari. Hoc idem se experiri mōstrabat p̃bs in de memoria ⁊ re. vbi ait q̃ cum aliquis intl̃igit aliquod quantum ēt non inquantum quantum ante oc̃los eius ponitur aliquod quantum. ⁊ ꝓstat q̃ nō loquebatur de oc̃lis exterioribus al̃s non possemus de nocte talia itelligere. Item ēt ipse non probaret ex h̄ intentum. s. q̃ intelligere talium non est sine fantasmate. Quid āt est poni añ oculos nisi videri seu obici visioni. Cum igitur ist̃i sic experirentur in seipsis ⁊ ego similiter semper exp̃iar miror multum q̃ hanc suppositionem quidam socius negauit dicens talem experientiam non ēe sibi cōmūem. nec p̃o certo sibi credo salua gratia sua supposito q̃ ipse sit homo vnuoce mecuz. supposita igitur hac experientia probo ꝓpositū sic. Illud q̃ sic obicitur cogitanti sensibile non p̃sens non est aliqua res extra animum existens. igitur est ailqua species seu ymago vel fantasma eius existens in anima. non enim curo d̄ nomine. nā q̄libz̃ predictor̃ in sua significatione frequenter vtuntur auctor̃es. ꝓña est satis clara. añs probo q; si illud tale ēt aliqua vera res extra animam sic cogitās possz̃ euidenter cognoscere rem illam existere ⁊ cognoscere vbi ē ⁊ qd agit ⁊ similes veritates contingentes de ipa. q̃ est ꝺ cōem experientiam. ꝓña h̄ ꝓbatur auctoritate ⁊ rōe. Auctoritate qdē Aug. qm̃ eandem ꝓñam ⁊ ad idem propositum probat in de quātitate anime. c. 8. vnde discipulo loquente de vrbe Mediolanensi non sibi p̃sēte q̃ꝫ alias viderat. ⁊ tūc recordabatur ⁊ dicēte. Quid ibi agat̃ ignoro. qd̄ vtiq̃z non ignorarem si animus meꝰ vsq̃z ad ea loca porrigeretur p̃sentia sentiret. rñdet Aug. verum videris mihi dicere. non pōt autez intelligi hoc dictum de p̃sētia locali. qm̃ esto q̃ ipse clausis oculis fuisz̃ intra vrbem illam. ⁊ de ipsa tunc cogitasset similiter ignorasset quid ibi agebatur. loquebatur ergo de p̃seutia immediationis obiectiue ac si diceret si cogitatio mea imediate terminaretur ad illa loca vl̃ si ea ad que imediate terminatur essent illa que vidi non ignorarem quid ibi nunc agatur. Similem consequeutiam ipse etiam facit in de ue. ra reli. c. 60. Si vna est roma. ⁊c. vt in p̃mo allegatum est. ⁊ iteruz subdit. Si vnꝰ est ille amicus meus falsus ē iste q̃ꝫ cogitans fingo ⁊ ꝓbat nam ille vbi sit nescio. iste ibi fingitur vbi volo.

Rōne ēt probo. q; nulla ratio est propter q̃ꝫ videns rem aliq̃ꝫ imediate per sensum exterior̃em nouit illaz̃ eē ⁊ alias veritates contingentes de ipsa. nisi q; illaz̃ in seipsa imediate cognoscit ita igitur eēt in proposito si cogitatio ipsa interior̃ ad rem extra imediate terminaretur. Sed ad hanc dicebatur a duobus ꝺsocijs bachal̃. q̃ alia rō erat. s. q; visio sensus exterioris est notitia intuitiua cuius virtute tales veritates contingentes cognosci possunt. Cogitatio vero rei absentis est noticia abstractiua p q̃ꝫ nō possunt tales veritates cognosci. Hoc non valet quia quero q̃ꝫ noticiam ⁊ qua ratione dicis intuitiuam alicuius rei. aut enim eam que imediate terminatur obiectiue ad illam. ⁊ ideo dicis eam intuitiuam. quia sic immediate terminatur. ⁊ tunc sequitur quod si cogitatio interior̃ immediate terminatur ad rem extra ipsa est noticia intuitiua eius. ⁊ vlterius sequitur illatum vel eam dicis intuitiuam vt aliqui moderni dicunt qua potest̃ sciri rem esse si est vel non esse si non est ⁊ alie veritates contingentes de illa. ⁊ tunc dicere quod hoc non potest per huiusmodi noticiam. quia non est intuitiua ⁊ per illam potest quia est intuitiua non est aliud q̃ꝫ dicere per istam ⁊ per illam potest. quia potest per illam. ⁊ est soluere questionem per seipsam. ⁊ similiter poterit alius dicere per cogitationem potest illud cognosci. ⁊ non per visionem exteriorem. eo quod illam dicet intuitiuam ⁊ visionem exteriorē abstractiuā. Prae terea quero quare per illam q̃ꝫ dicis intuitiuaz̃ possunt tales veritates cognosci. nec videtur q̃ ratio aliqua reddi possit p̃ter hanc quia. s. immediate terminatur obiectiue ad rem ipsam. igitur similiter dicendum erit de cognitione si immediate ad rem extra terminetur siue eam postmodum velis vocare intuitiuā siue abstractiuaz̃. quia de vocabulis non debet esse cura. relinquitur ergo q̃ illud ad quod cogitatio talis immediate obiectiue terminatur non est res aliqua extra. Scōo ꝓbo idē añs ⁊ suppono duo vnuz̃ est q̃ quādocūq̃z aliquis sic cogi

Jo. sco.

fr̃ frā/ cisc⁹ ꝺ triuisio ꝑdicator̃. magister Jo. sco.

tat dē sensibili nō presente ipsiꝰ obiectē imediate sue cogitationi si aliquod tale sensibile sit actu extra animaꝫ qđ obiceretur si nullus tale esset penitus ꝛ b̄ est clarum·ei.n·qui vidit rosam si cogitet de rosa posito q nulla sibi sit presens.sint tamen multe in mundo nō aliud obicitur q̄ si nulla tunc esset.alias posset vi cogitationis precise cognoscere vtr aliqua esset i mōdo vel non.Itē cogitando in estate quādo mlte sunt ꝛ cogitando in hyeme quādo nulla est expiretur vl expiri posset'diuersitatē obiectoꝝ imediate terminantiū suas cogitatōnes que est ꝓtra omnes experientiā. Scōo suppono q q̄cunq; quis cogitat de sensibili non presente illo q sibi immediate obicitur est aliqua entitas vl'aliqne entitates actu erīs vel existētes in reruꝫ natura sive in anima subiective sive extra animaꝫ.b̄ patet q ad non ens nulla simpler noticia nostra naturaliter habita imediate terminatur. Et his probo ꝓpositum sic illud q obicitur cogitanti de sensibili nō pñte dum nullum tale sensibile est actu extra animā nō ē aliqua res extra animā.igitur illud q obicitur cogitanti de sensibili nō pñte nō est aliqua res extra animaꝫ·añs ꝓbatur q: si illud tunc eēt aliqua res extra animaꝫ nō esset nisi aliqđ talium sensibiliuꝫ.nō enim,potest dici q illud qđ obicitur cogitanti de rosa sit aliqua res extra animā ꝛ non sit rosa ꝛ sic aliquod tale esset ꝛ nullus tale esset q nō ꝓuenit·ꝓsequētia ꝓbatur q: semp illud q obicitur sic cogitāti ē aliqua res vt dicit suppositio scōa ꝛ intelligo semper de eo q obicitur imediate.ꝛ per ꝓsequens illud q imediate obicitur sic cogitanti quādo nullū tale sensibile est extra aiam vtiq; est aliqua res erīs subiective in aia.igitur per suppositōem ꝑmaꝫ illud q obicitur imediate cogitanti ō sensibili sil'i q̄ aliquod tale ē extra aiam est etiaꝫ aliqua res i anima·igitur nō est aliqua res extra animaꝫ.

fran.p̄ di. Jo.sco.

Ad hanc rōem respondebat negādo suppositōeꝫ scōam·In hac negatōe ꝙueniebant duo socij bacb.ꝓpter q probo.sicut ꝛ tunc ꝓbaui istam ꝓpositōem vniuersalē.cuiuslibet noticie simplicis hite a nobis nāliter imediatuꝫ obiectū est aliquod actu erīs siue aliqua entitas vt ꝑmus assumpsi·b̄ probatur ꝑmo q: si detur oppositū sequitur q de nullius rei ꝓtingentis actuali existentia possumus naturaliter esse certi·probat cōsequētia q̄m talis certitudo ꝙuenit ꝑmo ex noticia simplici qua imediate illam vel aliaꝫ rem imediate in seipsa ꝙspicimus.vnde si ab asserēte albedineꝫ existere aut aliā rem aliquā queratur qūo constat sibi q illa sit dicet q: video illā ita de aliis rebus insensibilibꝰ que intra nos sūt sicut sunt operationes anime interrogatus non aliter respondebit nisi q: video seu mente ꝙspicio·Sed si q imediate per aliquā noticiaꝫ conspicitur non existit · non poterit quis naturaliter esse certus q illud q per aliā sive eiusdē sive alterius rationis imediate ꝙspicitur existat nō apparet vnde nec vꝫ dicere q: alia ēst intuitiua quoniā si per intuitiuaꝫ intelligatur noticia per q̄ sciri potest rem obiectam existere vt aliqui ō scribunt pariter probatur q nulla sit intuitiua.

Secūdo ꝓfirmo istud ex intentione exꝓssa beati Aug.ij.ꝓfess·c·18.ꝛ·19.vbi determinat q nec preterita possunt scienter narrari seu cognosci naturaliter.neq; etiam futura p̄cognosci vl' predici nisi ex cognitione aliquoꝝ presentiuꝫ.et ex b̄ fundamento precise tanq̄ sibi certo principio q illud q non est videri vel cerni imediate animo nō potest.vñ·c.18. arguit q preterita et futura sunt ex eo q illa narrantur ꝛ ista predicuntur ac per b̄ videntur.non autem videri potest inquit ipse q nō est.Et paulopost capō se quente subdit.d.q̄q̄ preterita cuꝫ vera narrantur ex memoria ꝓferūtur nō res ipse que preterierunt.sed verba concepta ex ymaginibꝰ earum que in animo velut vestigia per sensus ꝑtereundo fixerunt.ꝛ dat exempluꝫ puericia qppe mea que iam nō est in preterito tēpore est q iam non est ymaginem uero eius cum eam recolo ꝛ in presenti tempore intueor quia est adhuc in memoria mea. Ecce quod per cogniꝯ ymaginis in memoria actu existentis recoluntur ꝛ cognoscūtur preterita deinde imediate loquitur de futuris.vtrum autem similis sit causa etiaꝫ predicendoꝝ futuroꝝ vt rerū que nūdum sunt iam existentes presentiantur ymagines confiteor deus meus nescio·ꝛ post pauca subdit·Quoquo itaq; se habeat archana presentio futuroꝝ videri nisi q est nō potest.qđ autem iam est nō futurū sed presens est ꝛ,tunc cōsequenter interpositis etiam exemplis declarat ꝛ determinat q futura non possunt imediate cognosci sed tantūmodo mediantibus noticijs actu existentiuꝫ ꝛ presentiuꝫ rerum signoꝝ·s·vel caulaꝝ ipsoꝝ ꝛ loquitur ō cognitione q̄ naturaliter habemus·nō autem de illa sanctoꝝ ꝓpb̄aꝝ vt ibi patet manifeste sic igitur patet ꝓpositio illa·ꝛ per cōsequens efficacia facte rationis. Contra istam tamen ꝓpositionem arguit vnus ex socijs duplr·primo sic obiectuꝫ imediatum cogitationis illius q vidit rosam rosa illa corrupta aut est rosa similis illi rose corrupte que fuit a cogitante apprehensa·ꝛ b̄ non quia de sola illa quā vidit cogitare aut est similitudo rose corrupte ꝛ b̄ non quia nulla cogitatio qua cognoscitur res sensibilis extra siue illa sit siue non sit terminatur ad aliquid existens in anima tanq̄ ad obiectum cognitum vt pluribus rationibus inferius soluendis ipse ꝓbabat·aut illamet rosa que fuit apprehensa ꝛ habetur intentum· Secundo sic obiectum complacentie imediatū aliquando est non ens.ergo obiectum imediatum cogitationis rei complacentis aliquando est non ens.consequentia probatur q: quando sūt due potentie essentialiter ordinate. quicquid est obiectum imediatum actus vnius ꝛ alterius.

Sed voluntas ⁊ intellectus ſũt huiuſmõi ad ſa
num intellectum q: impoſſibile eſt volũtatẽ vel
ille vel nolle aliquid niſi intellectus p̃cognoſcat
illud.añs ꝓbatur q: aliquis oppinans virtutem
iuſticie vel tẽperantie in aliquo in quo non eſt
ꝓplacet virtuti que nõ eſt. Ad primum rñdeo
q̃ obiectũ illius cog tationis imediatuz eſt fili
tudo roſe coꝛrupte.⁊ illam ꝓpoſitionez aſſum-
ptã.ad ꝓbandum oppoſituz nego.ad probatõnes
autez eius reſpondebo infra in qõne.ꝫ huiꝰ ar-
ticuli. Ad ſecũdũ nego ꝓnam.ad probatõem
qñcũ qz ſunt due potentie ⁊c.nego illam.ſcõm
enim illa que teneo ipſa multas ſingulares hz
falſas.ipſe uero eam non probat ſed abſolute
ponit. Ulterius dico q̃ q̃uis ad bonũ intelle
ctum ꝓcedi poſſet q̃ omne volitũ vel nolitum
eſt cognitũ.nõ tamẽ eſt dicendũ q̃ qcquid eſt
imediatũ obiectum actus volũtatis eſt imedia
tũ obiectũ actus intellectus in nobis ſicut ꝺ no
bis ipſe loqtur.Et pz in exemplo de beato qui
eadẽ noticia qua videt verbũ videt creaturam
in verbo vt oppino: ⁊ oppinanꝫ multi doctoꝛes
poſito igitur q̃ beatus aliquis videat in verbo
peccatuz alicuius viatoꝛis.hac noticia ⁊ nulla
alia ſtante in ipſo poterit ille odire peccatũ via-
toꝛis p̃dicti.⁊ tunc peccatũ illud oditum q̃uis
ſit etiam cognituz.ſic tamen eſt imediatũ obie
ctuz odij.nam oditur mediãte alio odita q̃ ipz
nõ eſt imediatum obiectuz noticie illius beati.
Sed verbũ tantũ.⁊ verbuz ipſuz ſic eſt imedia
Fran.p̃ di. tũ obiectum noticie q̃ non odi. Alius etiam
ſocius probabat p̃dictam ꝓpoſitõem eſſe falſaz
q: nullo elephante exiſte dicebat ipſe poſſet na
turalis pñs cogitare de elephante. Rñdeo q̃
niſi pñs ille haberet tũc in mente ſpeciem vel
ꝓceptum elephantis nequaq̃ poſſet de illo co-
gitare.ſicut ex dictis apparet ⁊ ex dicẽdis am-
plius apparebit. Tertio probo idem añs ſic
contingit alicui cogitanti rem aliquã q̃ nũquã
ſenſit per ſenſuz exteriorem. Sile obici eius q̃
obicitur alteri qui eam alias vidit.vnde ſi aliqs
qui vidit elephantez narret alteri qui nũquã vi
dit qualis figure ſit ⁊ diſpõnis membroꝝ audiẽ
ti occurret.Sile eius q̃ occurret narranti.pre-
ſertiz ſi ille diſtincte narret ⁊ perfecte ⁊ audiẽs
bene vigeat potentijs interioribus. ſicut Ari.
narrat de quodaz antiquo qui ita informabat
res tranſlatas ad ipſum per audituz quas nun-
quã vidit.ac cum ille fozme experimẽtabanꝫ ⁊
iueniebãꝫ hz verã diſpoſitionẽ vt ſcribit Loñ.
inde memoria et re.ſed ꝓſtat q̃ audienti ñ ime
diate obicitur verus elephas extra animam.q:
non vlis cum nõ ſit talem dare nec quilibet vl
omnes ſingulares vt eſt clarum . nec eſt ali-
qua ratio cur vnus ſingularis determinate po-
tius q̃ alius.cum ipſe nũq̃ aliquẽ viderit.igitur
nullus verus elephas extra obicitur imediate
tali audienti.igitur nec narranti.ac p̃ illud q̃
ſibi cogitanti de elephante non p̃ſente obicitur
imediate nõ eſt aliqua vera res extra animam
exiſtẽs. Ad hanc rõnez rñdendo dicebaꝫ per
vnum q̃ non obicitur audienti aliquis elephas
vlis nec etiã qlibet ſingularis. Sz aliqs ſingula
ris ſub rõne nõ ſingularis ſignati ⁊ determina-
ti ſz ſingularis quodãmõ vagi. Alius vero di Jo.ſco:
cit q̃ tali audiẽti obicitꝫ qlibet elephas ſingula
ris q: quilibet indifferẽter cognoſcitꝫ illa cogni
tione.nec aliud ẽ obici q̃ cognoſci. Ad exclu-
dẽdũ has rñſiones p̃mitto ſuppoſitõnes duas.
vna eſt q̃ qñcũ qz aliq̃ ſenſibile exꝫ nõ pñs co-
gitamus ſiue alias aliquid tale ſenſerimus ſiue
nõ.ita obicitꝫ imediate aliqd cogitatõi noſtre q̃
modũ obiecti cogniti qcquid illud ſit ſicut cum
exterius oculis coꝛpis intuemur obicitur viſioni
noſtre colo: quẽ vidimus.⁊ ita ad illud imedia
te terminaꝫ aſpectus noſter interio: ſicut ad co
lozem in pariete imediate terminaꝫ viſio coꝛpa
lis exterioꝛ.Et hec ſuppoſitio pz per cõez oiuꝫ
experientiaz.quam etiam fatetur Aug.vt ſupra
recitatuz eſt. Scõa ſuppoſitio eſt q̃ illud q̃
ſic obicitur nõ eſt pure nihil.Sed eſt aliqua en
titas ⁊ ꝺ fuit prorime probata.⁊ confirmatur quia
experimur aliquãdo nos aſpicere vnuz tale ali-
qñ duo aliqñ tria vel ſcõm aliũ nũeruz pro libi
to volũtatis noſtre.ꝓſtat aũt talẽ multitudinez
nõ niſi entitatuz eſſe poſſe. His p̃miſſis pono
ꝓtra vtranq̃ reſponſionẽ duas ꝓcluſiões.ꝑma
eſt q̃ illud q̃ ẽ imediatũ obiectũ cognitiõis eiꝰ
qui nũquã aliqd tale ſenſit exterius nõ eſt vera
res extra animã.Hanc ꝓbo ⁊ pono vt ꝑus q̃
aliqs qui nunq̃ vidit elephantẽ cogitet ad nar
ratõem alterius de elephante illud q̃ ſibi obici
tur eſt entitas vel alique entitates ſi plura talia
obiciãtur vt patet ex ſuppoſitione.ſcõa ſuppo-
natur q̃ ſit vna ⁊ vocetur illa.a.ita q̃.a.ſtet de
terminate pro illa entitate.tunc ſic.a.non ẽ ali-
quis elephas vlis extra animaz vt vterq̃ con
cedit ⁊ probatũ eſt.nec eſt aliqs verus elephas
ſingularis q: nõ eſt rõ cur potius dicatur q̃ ſit
iſte vel ille quocunq̃ ſingulari.elephante ue-
ro demonſtrato cum nullum vt ſupponiꝫ ipſe
nunquã ſenſerit.igitur non eſt aliquis elephas
ſingularis nec iuuat diſtinctõ de ſingulari vago
⁊ ſignato ſeu determinato quia quicquid ſit ꝺ
talibus modis apprehendendi determinate et
vage ſeu de apprehenſione determinata ⁊ va-
ga ad bonum intellectuz verbi.in rerum tamen
natura non cadit diſtinctio ſingularis determi
nati ⁊ vagi.quaſi ſit aliquis verus elephas ex-
tra animaz ſingularis determinatus aliquis ve
ro vagus. Sed quilibet eſt aliquis ſingularis
certus ⁊ determinatus ⁊ diſcretus a quolibet
alio. Nunc autem non eſt ratio ꝓpter q̃.a.ſit
vnus talium potiuſq̃ alius ſiue vage ſiue deter
minate dicatur aliquis elephas obici cogitatio
ni. Ad hanc autem replicatõem ipſe reſpon-
dit.ꝺ.q̃.a.ſub ratione indiuidui vagi cogitatũ
⁊ acceptum non eſt iſte vel ille quia iſte vel ille
dicit indiuiduũ determinatũ ⁊ ſignatum ⁊ cõ ſi
ſegt ur.a.ſic cogitatũ nõ eſt iſte nec ille elepha

igitur non est aliquis singularis elephas. Cõtra p̃mo sic ois elephas singularis existẽs extra animaz est iste elephas vel ille vel ille. sic quẽlibet elephantẽ singularẽ existentem extra aiaz demõstrando sed .a. sub ratione indiuidui vagi cogitatum non est iste vel ille singulis demonstratis. igitur .a. sic cogitatuz non est aliqs singularis existens extra animaz. Mino: huius rationis est nũc data per eum. ⁊ maio: patet quia ipsa est vna vlis affirmatiua cuius quelibet singularis est vera. quocũqz enim elephante singulari extra animaz existente demõstrato. verum est dicere iste elephas singularis existens extra animã est iste elephas eodez demõstrato i subiecto ⁊ in predicato alias ipse non esset ipe. Et sequitur iste elephas est iste elephas. igitur iste elephas est iste elephas vel ille vel ille sic quẽlibet demõstrando. Cõclusio autez huius ratõnis cõtradicit ei q̃ ipse dedit in p̃ima respõsione. dicit enim q̃ .a. q̃ est obiectuz cogitationis in casu dato. de quo etiam dicit q̃ non est cogitatum nisi sub ratione indiuidui vagi vtiqz est aliquis vnus elephas singularis extra animam existens. Preterea ex ista cõclusione que ex maiore vera ⁊ minore data concluſa est. sequit̃ proposituz principaliter intentuz. ſ. q̃ tale obiectum imediatum cogitationis non est res aliqua existens extra animaz. si enim esset aliq̃ vtiqz ipsum esset aliquis elephas. non enim esset ceruus vel equus aut aliquid aliud ab elephante. Secũdo cõtra eandez respõsionẽ 2° datam suppono vnuz certũ. ſ. q̃ non ex eo q̃ iste qui nũquã vidit elephantẽ cogitat nunc de elephante incipit esse in rerũ natura aliquis verus elephas. ⁊ similiter si ipse desinat cogitare non proinde aliquis elephas verus desinet esse i rerum natura. Cum igitur scõm respõsionez .a. sit aliquis vnus verus elephas singularis extra animaz. igitur antequaz iste cogitaret de elephante .a. erat in reruz natura ⁊ postq̃ desinet cogitare ad hoc. a. erit in rerum natura. igitur ex oibus veris elephantib⁹ singularib⁹ existentibus in reruz natura vnus determinatus ⁊ certus est in oibus imediatũ obiectum cogitationis ipsius qui nunquã aliquẽ vidit vt puta elephas .a. Sed ꝟ irrationaliter datur q̃ vt pluries dixi nõ est potior ratio p̃o .a. q̃ p̃o .b. vl̃ .c. aut alio loco singulari elephante. ⁊ iterum sequitur q̃ .a. cogitatũ vage ab isto est iste vl̃ ille ⁊c. q̃ .a. sic cogitatuz est ille idem elephas qui ipe erat anteq̃ cogitaret. Tertio q̃ posui supra cõtra p̃mã respõsionẽ q̃ .a. staret determinate p̃o isto obiecto cogitatõnis. igitur si illud est aliqua res singularis extra est nomẽ ꝓpriũ illi⁹ rei sicut Greg. vel Albertus. igitur .a. nõ e indiuiduũ vagũ sicut nec Greg. nec Albert⁹ qualitercũqz cogitetur vel apprehendat. Relinquit̃ ergo certum q̃ .a. nõ est aliquis elephas singularis ex̃ animã exñs. ⁊ ꝟ ꝺ rñsionẽ p̃mi. Cõtra rñsiõez secũdi arguo sic. a. nõ ẽ aliqz elephas singularis. igitur sic cogitãti nõ imediate obicitur quilibet elephas singularis. cõsequẽtia p̃z. añs probat̃. tum q̃. a. id vel ea precise est. q̃ vl̃ que esset si isto cogitante de elephante nullus elephas esset in rerũ natura sicut p̃z ex suppositiõe p̃ma scõe ꝓbationis antecedẽtis p̃incipal̃ rõnis p̃me cõclusiõis p̃incipalis huius articuli. Sz constat q̃ .a. nõ esset quilibet elephas ymo nec eẽt aliquis elephas nec aliqui elephantes ex̃ aiam si nullus elephas esset alias aliqs elephas esset nullo elephante exñte q̃ includit cõtradictoria igitur nec .a. nõ est quilibet elephas. ⁊ per idem potest etiã argui ꝓtra respõsionẽ p̃cedẽtem alterius. Secũdo possibile est q̃ taliter cogitãti obiciatur vt supra dixi vnũ tale ⁊ deinde duo talia ⁊ tria ⁊ quattuor p̃o libito. sed nõ eẽt possibilis talis multiplicatio obiectoz huiusmodi. Si quodlibet esset oẽs elephantes extra aiam sicut nõ est possibile eẽ plures mlitudines quaruz quelibet sit oẽs elephantes nec potest dici q̃ vnum illoruz obiectoruz sit omnes elephantes ⁊ nõ pari rõne quodlibet eoruñ. Ad hãc ipse respõdit negando simplr assumptũ nisi itelligat̃ q̃ cogitãs p̃t hr̃e duas cogitatões ⁊ tres quaz quelibet referat obiectuz. Cõtra primo nisi iste velit negare experientiã nõ negabit qn aliquãdo sic cogitans experiat̃ tria quedaz apparentia sibi aut igit̃ illa sunt tres cogitationes aut tria obiecta cogitationũ. Si p̃mum igitur ⁊ quãdo experit̃ trĩ vnum tale apparens illud ẽ vna q̃dã cogitatio ⁊ p̃ ꝑns cogitãti de elephante obiciatur imediate sua cogitatio ⁊ nõ elephas extra animaz vnus vel omnes cuius opposituz dicit. Itẽ nunq̃ obiectuz seu q̃ obicitur imediate taliter cogitãti erit nõ ens cuius oppositũ etiam respondẽdo frequẽter dixit. ⁊ patet ꝓña q̃. quelibet sua cogitatio est ens si detur scõm p̃ceditur añs nũc negatũ. 2° si dicatur q̃ nũq̃ cogitãti obiciũtur duo talia aut tria ⁊c. sed solũmõ veruz sit dicere q̃ talis hz tres cogitatiões idem obiectũ referentes cur pari facilitate dici nõ poterit q̃ cũ ego coꝛporalib⁹ oculis respicio non obiciũtur mihi tres homines sed tres habeo visiones idem obiectum referentes. puto q̃ ñ possit sufficiẽter ratio assignari. Secũdo p̃incipaliter istam cõclusionez p̃obo sic. Illud q̃ est imediatuz obiectum cogitatõis illius qui cogitat montem aureum aut flumen lactis aut aliud tale quale nihil est aut nunquã fuit in rerum natura extra animam non est aliqua vera entitas talis extra animam ,vna vel pluries vt certum est. igitur nec illud q̃ est imediatum obiectum cogitationis illius qui cogitat aliquem rem qualem nunquam sensit exterius. patet consequentia p̃o eo q̃ similem omnino habẽt ille ⁊ ille de omnibus que sibi imediate obiciũtur experientiam ⁊ ideo nisi quis velit precise volũtariã ꝓferre sniam hz ꝺ vtroqz filr iudicare. Ad istã rationẽ respõdet iste bachal̃. negãdo ꝓnam. Ad probatiõez ꝓcedit q̃ sil̃ez .a. ꝓpoz

Jo. scoz

Jo. sco.

tionabilem experientiam·si experientia debeat dici noticia abstractiua habent iste ꝛ ille· Sed ꝺ inquit ipse non est aliud dicere nisi ꝙ iste et ille habent similes noticias. Et ꝺ autem nō sequitur ergo obiecta equaliter existunt vel non existunt. Quia deceptus ꝛ nō decept⁹ aliqñ hñt talia iudicia ꝛ aliquādo similes intuitiuas·ꝛ tamē eoꝝ obiecta non equaliter existunt vel nō existunt·Hec respōsio nō est rationabil' qꝛ ō quorum existentia non possumus iudicare certitudinaliter nisi per experientiaꝝ vbi hincinde similes omnino habeātur experiētie nec maior nec plures habeanť ex vna parte q̄ ex alia·si nō similiter iudicatur de illoꝝ existentia irrationabile est iudicium ꝛ p̄cise voluntariuꝝ. vnde si queratur a dissimiliter iudicante cur iudicet·a· existere ꝛ.b. non existere. puto ꝙ non poterit rationabiliter respondere si omnino similem habeat experientiaꝝ de vtroqꝝ·Sic autez est in p̄posito vt dicebam ꝛ notum est. Ad illud vero qō dicitur de decepto ꝛ non decepto qui habent aliquādo similes intuitiuas ꝛ similia iudicia. dico ꝙ quicūqꝝ habent similes intuitiuas ita ꝙ qualēcunqꝝ habet vnus habꝫ ꝛ alter ꝛ econuerso si rationabil' iudicabunt similia habebunt iudicia de existētia obiectoꝝ intuitiue cognitoꝝ. Et vlterius dico ꝙ neuter erit deceptus quoniā quilibet iudicabit obiectum intuitiue ab ipso cognituꝫ existere·ꝛ vtriusqꝝ iudicium verum erit qꝛ non est naturaliter possibile ꝙ nō existens cognoscatur a nobis intuitiue vt contra hunc socium in tractando quēdam alium articulum sufficienter p̄bauī vt puto ꝛ recitabo in sequēti cōne. Secūda conclusio cōtra respōsionez datam est ꝙ illud ꝙ est obiectuꝫ imediatum cogitationis illius qui alias aliquid tale sensit nō est vera res existens extra animam·hāc p̄bo primo ex p̄cedente sic obiectum imediatuꝫ cogitationis illius qui nunq̄ tale quid sensit exterius non est res vera extra animaꝫ existens. igitur nec obiectum imediatū cogitationis illius qui alias aliquid tale sensit. ꝫsequētia p̄batur ex eo ꝙ vt supꝛa dixi conuenit aliquādo illud ꝙ imediate vni obicit̄ esse totaliter simile quātum ad apparentiam ei ꝙ obicitur alteri ꝛ qualēcunqꝝ experientiaꝝ vnus potest habere de existētia sui obiecti potest habere ꝛ alius de existētia sui nec alter potest habere aliquā experientiā p q̄ cognoscat id ꝙ imediate sibi obicitur existere extra animam·plusq̄ reliquus possit ꝛ ideo rōnabiliter fil' iudicādū est vtrunqꝝ vel neutrum esse rem veram extra alioquin sicut vnus dicet suum obiectum eē rez veram extra ita alius dicet de suo. nec vnū plus q̄ aliud poterit p̄bari. Cum igitur dicendum nō sit ꝙ aliquādo obiectum illius qui sensit sit res extra ꝛ aliquādo non restat dicenduꝫ ꝙ nūquā tale obiectum sit res extra· Confirmat̄ istō per Aug·8·de tri.c.5. vbi sicut illud ꝙ sibi obiciebatur dum cogitabat alexandriā q̄ nūquaꝫ viderat dicit eam phantasma illius sic ꝛ illud ꝙ sibi obiciebatur quando cogitabat cartaginem q̄ viderat dicit esse cartaginis phantasmam· phantasma nō autez dicit illud esse phātasma istud vero rem ipsam extra. ſ. cartaginez veraz.

Secūdo sic ei qui vidit solem aliquādo obiciuntur simul plura quoꝝ quodlibet est verus sol vel aliquid simile vero soli. ꝛ constat ꝙ non quodlibet est verus sol cum sit tm̄ vnus sol. igitur nullum illoꝝ est verus sol extra. patet cō sequentia, quia eadem ratio est de omnibus ꝛ vltra. igitur quando vnum solum tale obicitur illud non est verus sol extra. ꝛ idem iudicium est de qualibet re sensibili extra q̄ in absentia cogitamus. Ad hanc rationez respondet idem socius negando antecedens nisi ipsuꝫ forsitan intelligatur vt ad aliam rationem dicit ſ. ꝙ ille qui aliquādo vidit solem habet aliquādo plures cogitationes quibus sibi apparet idē sol visus intuitiue in diuersis sitibus. Contra hec responsio negat experientiaꝝ quia siue illa taliter apparentia cogitāti existant vel non existant siue etiam sint cogitationes siue alie res quin tam̄ aliquando plura simul sibi appareāt nullus negare potest qui velit non negare experientiam. ¶Preterea vt supꝛa dicebam similiter poterit alius dicere ꝙ ipse non videt quando est in cathedra sua plures homines ſz vnuꝫ in pluribus sitibus ꝙ absurdum esset. Tertio idipsum p̄batur per expressam determinationez Aug. inde vera re. c. 60. vbi ait sic si vna roma est q̄ circa tyberim nescio quis romulus dicitur condidisse falsa est ista q̄ cogitans fingo· non enim est ipsa vbi vero falsa est ista· Et iterum non enim est ipsa. Sed ad hanc respondebat idem socius. ꝺ. ꝙ Augu·intendit ibi distinguere inter noticiam intuitiuam ꝛ abstractiuaꝫ de quibus alias loquebatur cōmuniter ꝛ indistincte ꝛ est sensus auctoꝝitatis. alia est noticia qua intuitiue cerno romam ꝛ alia qua absens cogito. Et quia mediante prima scitur ꝙ roma est ideo vocat eam veram quia vero mediā te secunda id non potest sciri vocat eam falsam. Sed hec responsio p̄o certo non est conueniens·tum quia Aug·non intendit ibi distinguere inter noticiā intuitiuam ꝛ abstractiuam vt dicit iste·sed intendit ostendere distinguendum esse inter rem extra ꝛ suum phantasma in eius absentia fingimus. vnde post verba allegata subiungit. Si vnus est sol falsus est quē cogitans fingo·ꝛ his omnibus p̄batis concludit intentum sub inter regationis forma. ꝺ·nūquid non ista sunt que phantasmata dici solēt. vnde ergo impleta est anima mea illusionib⁹. ꝛc. ¶Preterea Aug. dicit si vna est roma q̄ romulus ꝛc·falsa est ista q̄ cogitans fingo. Secūduꝫ hanc responsionez in antecedente per romam oportet intelligi noticiam intuitiuam Rome ꝛ per consequens quod li quam immediate sequens supponat quod tali noticia.

ꝛ sic erit sensus q̄ noticiam intuitiuam ratione condidit romulus circa tyberim quo quid stultius dicere. ¶Preterea illa consequēcia q̄o teneret si illa est vna falsa est ista si de noticijs intelligeretur. certe nullo modo q: nō segtur si noticia intuitiua ratione est vna. igit̄ noticia ei⁹ abstractiua est falsa. Sed si p romā in antecedēte intelligat̄ res extra ꝛ in ꝯsequēte intelligatur imediatū obiectuz cogitātis in absentia bñ segtur q: si illa est vna tantū cum ista. q̄ cogitans fingit nō sit illa vt ipse assumit in probatione ꝯsequēte. segtur q̄ sit phātasma vel ymago ei⁹ ꝛ per ꝯsequēs sit falsa roma. sicut homo pictus seu ymago hominis dicit̄ homo falsus.

¶Preterea statim cuz Aug. dicit. nō enim est ipsa .pbat. d. nā quid ibi agatur modo vtiq̄z scire. constat aūt q̄ li ibi in ꝯsequēte stat p̄o roma nō p̄o noticia rome. nam cuz dicitur quid ibi agatur nō aliud significat̄ q̄ si diceretur qd in ipsa agatur. ꝛ constat q̄ ꝟ nō potest intelligi de noticia rome sed tantū de ipsa roma. Ad idē est alia auctoritas eiusdez ℣ epl'am fundamēti c.j. vbi ait per potentiā qua veritas intelligitur vī aliā veraz esse cartaginez aliam q̄ cogitans fingit. Itez. iz. super gen̄ c. 49. de puis loquens dirrecte de cogitatiōe absentiuz sensibilium q̄ ipse vocat visionez spūalem ait sic. In visione spirituali. i. in corporuz similitudinib⁹ q̄ spiritu videtur fallit̄ anima cuz ea que sic videt ipsa corpora esse arbitratur ꝛc. non fallētur aūt sic arbitrando si illa que sit videt ꝛ sibi abstinuntur essent ipsa corpora vera que sunt extra animaz. Itez idem in epl'a ad paulinum de uidendo deuz. Incorporeas inquit similitudines corporuz anima incorporaliter cōmendat memorie vnde cum voluerit ꝛ potuerit velut de custodia productas atq̄z in conspectu cogitatōnis exhibitas iudicet ꝛ cum nolet etiam duo discernit quid in specie corporali forte reliquerit. qd eius simile intus aspiciat. Et illud absens ꝟ presens esse dignoscitur. sicut me absente faciem mei cogitas corporis ꝛ illa tibi est ymago presens absens autem facies ymago est. ꝛ ꝟ corpus illa non corporis incorporea similitudo est Ecce q̄clare discernit ymaginem rei absentis obiectam cogitationi a re extra que in illa seu mediāte illa cogitatur. Sed adhuc audi quid in eadez epistola subicit. Intuere inquit celum ꝛ terram cogitando sicut oculis corporis cernēdo ꝯsueuisti easq̄z ymagines celi ꝛ terre que ante oculos cogitationis producte sunt videlicz similitudines corporuz esse non corpora. nescio qualiter expressius loqui posset propositum isdē pluribus alijs auctoritatibus inducendis ad p̄banduz directe ꝯclusionez principalez idipsuz clare probabitur. Et his autez duabus cōclusionibus probatis cōtra responsionē datam. sequitur principalis conclusio. s. q̄ in anima sunt species rerum sensibiliuz. sic illud q̄ quis experitur imediate sibi obici dum cogitat de absente

sensibili vel est ipsa res vera sensibilis extra animā vel est aliquid existens in anima sibi simile. patet nam oportet ipsuz esse aliquā rem vel in anima vel extra animaz existentez vt supra probatum est. Sed ipsum non est res ipsa uera extra. vt patet ex dictis duabus ꝯclusionibus et earuz probationibus. igitur est aliquid existens in anima simile illi. ꝟ autez ego voco ꝛ vocant auctores speciem. q̄uis etiam pluribus alijs vocabulis noientur ab eis videlicet ymago phantasma phantasia similitudo forma ꝛ alijs preter ista sicut patet eorum dicta percurrentibus.

Secundo eandem cōclusionem probo sic. si nulle tales species ponantur in anima. oportet ꝯcedere q̄ illa que apparent sommiātibus ꝛ ēt hominibus freneticis vigilantibus sint vere res extra animaz existentes. ꝛ per consequens illud sit verum vinum q̄ eis apparet dum sommiant se vinum bibere ꝛ ille verus ignis qui apparet dum sommiant se adureri sicz ipsi vere gustēt vinum ꝛ vere tangant ignem sicut apparet eis verus etiam sit homo qui alteri in somnis apparet secum disputare ꝛ vera verba que ille loqui videtur. ꝛ per consequens ille etiam uere et realiter loquitur qui in somnis loqui videtur ꝛ ita cōuenit q̄ rusticus aut dormiens uere cum alio de subtilissimis q̄onibus nesciens disputabit sed ꝟ nullus nisi stultissimus diceret vnde beatus Aug. in lib. de cura p̄o mor. agē da referens quēdaz sibi dixisse q̄ ei sommiāti Aug. quēdam locum atritionis obscurum expo sui. aut ymo non ego sed ymago mea me nesciente. ꝛ ante ista verba ꝛ post dicit q̄ neque dormientib⁹ neqz freneticis aut furentibus. apparent res ipse sed similitudines rerum. Ista cōclusio preter auctoritates sibi allegatas i hac questione ꝛ preter eas etiam que posite sunt in primo lib. q. superius memorata pluribus alijs posset confirmari. quaruz tamen paucas alijs recitabo. beatus si quidem Aug. iz. super gen̄. c. 10. de pu. s. distinguit tria genera visionum. scilicet corporale spirituale ꝛ intellectuale. ꝛ de quolibet dans exempla. de spirituali ait ipsum quippe celum ꝛ terram ꝛ ea que in eis videre possum⁹ ēt i tenebris constituti cogitamus vbi nihil videntes oculis corporis. animo tamē corporales ymagines intuemur seu veras sicut ipa corpora vidimus ꝛ memoria retinemus seu fictas sicut cogitatio formare potuerit. nec potest dici q̄ p ymaginē intelligat cognitionez illam spiritualem abstractiuam nec etiam habitum aliquem vt alij moderni voluerunt dicere proprie loquendo de habitu. quia nec cognitionez nec habitum intuemur talibus cogitationibus. Sed obiecta cogitationuz. Item habitus nec similitudo nec ymago rei dicitur. Item. c. 16. cū aliquid oculis cernitur continuo fit ymago ei⁹ in spiritu sed non dignoscitur facta nisi cum ablatis oculis ab eo q̄ per oculos videbam⁹ ymaginē eius in alio inuenerimus ꝛ paulopost vidit

inquit rex balthasar articulos manus scribentis in pariete continuoq; per corporis sensum ymago rei corporaliter facte spiritui eius impressa est atque ipso viso facto atque preterito illi in' cogitatione permansit viuebatur in spiritu ⁊ non intelligebatur ⁊c. Item paulo post in eodem capo signuz corporaliter factuz corporaliter viderat ⁊ transactio eius ymaginem in' spiritu cogitando cernebatur. vbi notãda sunt etiã aliqua. s. q; ymago de qua loquitur cernitur in spiritu. Item q; ymago rei que oculis cernitur fit in spiritu ⁊ illa transacta manet impressa spiritui. per quod excluditur glosa quedam cuiusdam alterius dicentis q; auctoritates per ymagines intelligunt ipsas resmet extra. nam ymago ⁊ phãtasma ⁊ fila vocabula significãt ipsas res extra cõnotando actum phãtasiandi vt dicit. Excluditur inq̃ hoc. q; nec res extra fit vel imprimitur spiritui nec ipsa manet seipsa transacta ⁊ postq̃ preterijt ⁊c. Clarius quoq; excluditur ista glosa. ⁊ proposituz etiam confirmatur per eũdez. infra. ii. ait. c. 45. hec natura spiritualis in qua nõ corpora sed corporuz similitudines exprimũtur ⁊c. ⁊ sequenti. c. Momento inquit eo q; corpus sensu corporis tangit fit etiam in animo tale quid non q; ♭ sit sed q; simile sit. Ecce q; non corpora sed similitudines corporuz exprimũtur in spiritu ⁊ itez illud exp̃ sum nõ est ♭. s. corpus sed aliquid simile. Item io. confes. c. io. dicit q; in memoria sunt thesauri innumerabiliuz ymaginuz de huiusce modi rebꝰ sensibilibꝰ inuentaruz. ⁊ infra in eodẽ nec ipsa tamẽ intrant ad eaz sed rerũ sensaruz ymagines illic presto cogitationi reminiscenti eas. ⁊ iterum nec ea tantũ. s. corpora videndo obsorbui quãdo vidi oculis nec ipsa sunt apud me sz ymagines eoruz. Item. c. sequenti. Iste quippe res nõ intromittunt ad eaz sed earum sole ymagines mira celeritate capiũtur ⁊ miris tanq̃ cellis deponũtur ⁊ mirabit recordando proferuntur. Hec pro ista prima ꝯclusione sufficiant. hanc tamẽ quidam doctor in diuersis locis visus est impugnare. ⁊ quãtuz ad propositũ predictoruz facit due rationes ex dictis suis colligun tur cõtra istaz ꝯclusionem. prima est si ponẽ debeant species ♭ est vel ꝓpter assimilatiõem vel ꝓpter causationez cognitionis vel ꝓpter representatiõem obiecti vel ꝓpter determinatiõez potentie vel ꝓpter vnitiõem mouentis ⁊ moti. Sz ꝓpter nullus istoruz est necessaria species. igitur nõ est ponenda dimissis phatõmbus huius minoris quãtũ ad alias partes de quibus non curo pro nũc. probat q; nõ ꝓpter causatõez cognitionis. naz hoc esset vt dicit ꝑm ponẽtes species q; materiale ⁊ corporale non possunt ime diate agere in spũale. Sed ♭ est falsuz q; alias nõ posset causare speciez in intellectu. Item q; nec etiaz ꝓpter repñtatiõem obiecti q; noticia intuitiua nõ requirit aliquod representans aliõ ab obiecto ⁊ actu. igitur nec abstractiua que ime diate segtur. patet ꝯsequẽtia q; sicut obiectum sufficienter repñtat se in intuitiua ita in illa que ime diate segtur eam. Item repñtatuz oportet prius esse cognitũ. alioquin repñtans non duceret in noticiaz repñtati. Sed scõz ponentes species. species est ꝑ quia omni actui intelligẽdi obiectum. ergo nõ põt poni ꝓpter repñtatõez obiecti. Item si ponitur ꝓpter repñtatõem ♭ nõ est nisi quia distans non potest agere idistans. Sed hoc est falsum alias obiectum distans nõ posset causare speciez in intellectu nisi ponẽdo aliud prius speciei per q; ipsum esset presens intellectui vt posset causare speciem. ⁊ similiter ante illud oporteret ponere aliam speciem priuiam ⁊ sic in infinituz. Secũdo si ponatur talis species vel ipsa est eiusdez rationis cum obiecto exteriori vel alterius. si eiusdez sequitur q; in anima relinquitur verus color. verus calor. verus sapor. verus sonus. ♭ autez est absurdum. q; cum omne actiuũ eiusdez rationis possit in passiuo eiusdez rationis effectuz augu mẽtabilez ꝑus in illo causatuz ab agente eiusdem rationis augere ad calidum extrinsecuz posset illum calorem augere in aia. ⁊ sic illa potentia possz fieri calida m'tũ. ⁊ frigida ⁊ nigra ⁊ alba et sola aspectione q; est absurduz. nec potest dici q; sit alterius rationis ab obiecto q; omnis potentia potens discernere inter minus dissimilia potest discernere inter magis dissimilia. Sz hec potentia potest discernere inter induidua eiusdez speciei. igitur magis potest discernere iter illam speciem ⁊ obiectum extra cuius dicit species ⁊ ymago q; est falsum ⁊ contra experientiaz. Ad primuz horum dicendũ primo q; esto q; nescirez ad quid nobis sint species oportune adhuc propter experientias quas habemꝰ de ipsis ponende essent. multa enz videmus in nobis ⁊ extra nos de quibus cur sint ⁊ propter quid facta sint nescimus reddere rationez. nec tamen illa negamus. Secundo dico q; species requiritur tam propter repñtationez obiecti non secũduz se presentis q̃ propter causationez noticie illius quãdo non presens exhibit. vnde sicut Aug. io. de tri. c°. 5. Quia non potest anima secum introrsus tanquã in regionez i corporee nature ipsa corpora inferre ymagines eorum cõuoluit ac rapit. Et lib. ii. c°. 9. vt possit inquit esse visio cogitantis ideo fit in memoria de visione sentientis simile aliquod quo se ita conuertat in cogitando acies animi sicut se incernendo conuertit ad corpus acies oculorum. Item super gen. lib. i. z. c°. z9. de paruis dicit q; cum prius videmus aliquod corpus q; antea non videramus incipit ymago eius esse in spiritu nostro q; cum illud absens, fuerit recordemur. Item phs. 3. de anima intellectiue inquit anime phãtasmata vt sensibilia sunt. ⁊ Comẽ. ibi comento. 39. dicit q; ymagines sensibiliũ sũt intellectui loco sensibiliũ. Multa alia testimonia ꝑñt adduci ⁊ iducta sũt i ꝑ° li. d. 3. qb' appz

ipſas ſpecies propterea naturaliter fieri i nobis vt res abſentes vel non preſentes in illis ſeu per illa noſſe poſſimus. vnde ita terminatur ad illas noſtra cogitatio in abſentia rerum quas repreſentat ſicut ad ipſa res cum preſentes exiſtunt vt ibi extitit declaratū. ¶Hūc ad pbatōnes factas ꝫ hoc cū pbāt q ñ pp cātōez cognitionis dico q illa nō eſt cā quā aſſignat ſz cā ē q; noticia rei in abſentia eius vel quādo ipſa nō eſt nō pōt i nobis naturaliter cāri niſi a ſpecie ſeu a repñtatiuo aliquo q ducat in cognitōez illius vnde tali repñtatiuo deleto penitus nulla recordatio naturaliter fieri poteſt in nobis ſicut docet experientia niſi prius aliud repñtatiuū formatur i anima. Ad alia qbus probāt q nō ppter repñtatōem. ad primuz nego ꝟñaz & dico q pbatio nullā hz apparentiā. nō. n. eſt cōueniens q obiectuz in abſentia vel qñ oio ñ eſt ſe pñtet potentie ſicut dum actu eſt & debite oppoſitum ſe pñtat ſeu ꝓprius loquēdo ſic ē pñs vt cognoſci poſſit. Ad ſcōz ꝟcedo q pſentatū pus eſt cognituz. ſ. per noticiā intuitiuā ſed illā nō precedit ſpēs ſed comitat & remanet poſt illā vt ꝟ° li. diffuſius declaratum eſt & loquor ꝟ ō pñtato ſeu q diſtincte cognoſcit. Ad tertiū dico q ſiue aſſumptū ſit ver ſiue nō ipſuz, tñ ñ cāt in ꝓpoſito ſed illud q tactū eſt videlicet q; res non ſemp pōt imediate per ſeipſaz obici aie ſiue q; oio deſijt ſiue q; abſens ēſubuenit natura ſeu potius ꝟditor nāe vt aliqd ſile rei nobis pſens ineſſet per q rē nō pñtem vel nō iam exñtē noſſe poſſemus. Ad ſcōaz rōnē dico q illa ſpecies nō eſt eiuſdē ſed alterius rōnis ab obiecto cui & cum aſſumit q potētia diſcernēs iter idiuidua minus diſſimilia &c. dico q ſilitudo dupliciter poteſt capi. vno modo ꝓ ꝙuenientia eēntiali ſm genus vel ſpēm ſicut duo homines & ſcōo indiuidua eiuſdem ſpēi dicunt eē ſimilia. alio mō ꝓ ꝙuenientia quedā accidentali qua ymago ei cuius eſt ymago ſimilis dicit & per oppoſitū pōt ſumi dupliciter diſſimilitudo. Si ꝓpoſitio intelligat de diſſimilibus diſſimilitudine oppoſita ſimilitudini. primo mō accepte ipſa nō eſt vniuerſaliter vera. & patet inſtantia. naz ꝟſtat q lupus & ouis minus ſūt diſſimiles iſto mō q̄ lupus & ſtatua lupi. & tñ agnꝰ bene diſtiguet inter lupū & ouē ymo etiaz inter matrē ſuā & aliam ouē que adhuc plus conueniūt eſſentialiter. nō aūt inter lupū & ſtatua lupi. nam ſi vnā ſtatuā bene pfectā videret ita eam fugeret ſicut veruz lupū alie inſtantie multe dari poſſent. & q; in iſto ſenſu vt videt procedit argumētū iō nō ꝟcludit. Si vero itelligat ſecūdo modo tūc minor eſt falſa. Scōa ꝟ° principalis huiꝰ articuli videlz q in aia ſunt ſpēs aliquaruz rez inſenſibiliū & mere intelligibiliū q̄uis probata ſit li. ꝓ°. d. 3. q. 2. & auctoritatibꝰ & rōnibꝰ. nūc tñ pōt adhuc breuiter pbari ſic. Quarūdaz rez inſenſibiliū recordamur. igitur illarū ſpecies habemus i nobis. añs pz per experientiā nā cogitationū noſtraz & affectionū tā bonaz q̄ malarum aliqñ recordamur & ille vtiqz inſenſibiles ſunt. ꝟña ꝓbatur er eo q recordatio ſicut i ꝓ°. d. 3. q. ꝓma probatū eſt. & per Aug. & per pbm ſine ſpecie i memoria reſeruata nō ſit in nobis. nec obuiat ſi dicat q pbs logtur de recordatione rez ſenſibiliū q; er illo poſſumus & debem⁹ arguere ita etiaz in alijs eſſe. Si enim abſqz ſpecie recordari poſſemus de rebus inſenſibilibus cur etiā nō poſſemus de ſenſibilib⁹. Cōfirmatur tā rō q̄ ꝙcluſio er intētōe Aug. io. ꝓſe. c. 15. Ecce inquit de memoria ꝓfero cuz dico quattuor eſſe pturbatōes cupiditatē accidētiā metū triſticiā & infra ꝓbat q talia nō ſunt ſm ſe pſentia memoranti ſed ſm ſpēs ſuas dicens. Quis enim talia volens loqueret ſi quotiens triſticiā metumue nominamus totiens merere vel time re cogitemus. & tñ nō ea loqueremur niſi i memoria noſtra non tantum ſonos nominum ſed ymagines impreſſas a ſenſibus corporis ſed et reruz ipſas notiones inueniremus quas nulla ianua carnis accepimus ſed eas ipſe animus ꝓ experientiaz paſſionuz ſuarum ſentiens memorie cōmendauit. aut ipſa ſibi hec etiam non cōmendata retinuit. Sed vtruz per ymagines an non quis dixerit. Nomino quippe lapidē noio ſolem. cuz res ipſe non aſſunt ſenſibus meis in memoria ſane mea preſto ſunt ymagines earū noio colorē corpis nec mihi adeſt dū nihil dolet. niſi tñ adeſſet ymago ei⁹ i mēoria mea neſcirē qd dicerem. nec eū in diſputando a volūtate diſcernerem. hic pz determinatio qōnis q̄ ꝓmiſit. ſ. ſz vtrum per ymagies &c. & pīa antecedenter & ꝟñtez ibidē ſcribit ꝓpoſitum confirmantia. Idem ponit ēt ipſe de actu credendi. 14. de tri. capīs. 3. & 4. ſicut allatuz habeē i. q. memorata. Contra tñ illud q dcm ē vz q actꝰ aie relinquunt ſuas ſpēs i aia. arguit vnus er ꝓbatis ſocijs dupliciter. ¶Primo quidem q; tunc ſequeretur q ſi milleſies in die hērem actum alicuius mille ſpecies cauſarenē i aia. qō vī abſurdum. Tertio q; tūc ēt habitus cāret ſuas ſpecies & ſpēs & cāret alias ſpēs. & ſic eſſent infinite. Ad primum dico primo q vī iſte arguens nihil omnino ponit relinq er actu i anima quo derelicto mediate anima valeat recordari. & tūc non poteſt ſaluare quō anima talium recordari poſſit aut etiam obliuiſci. quoruz tamen vtrū q̄ contingit vel ponit aliquid derelinqui. & tūc quicquid illud ſit ſiue ſpecies ſiue habitus aut aliquid aliud. eadez omnia argumenta faciam contra illud que iſte facit contra ſpecies & patet applicatio. Secūdo reſpondeo ad argumentum negando conſequentiā nam ſi conſequens intelligatur de ſpeciebus rei cuius obiectiue eēnt actus illi patet q non valet q; habetur ſpecies alicuius rei ſingularis in memoria nō generatur noua ſpecies eiuſdem rei totaliter diſtincta a prima exiterata apprehenſione ipſius ſed ꝟo firmatur. ¶Rurſus ſi conſequēs intelligatur ō ſpeciebus ipſoꝝ actuū etiā nō vz conſequētia. q; nec

actus nec aliqua res naturaliʒ causat ī aīa spēm sui nisi dum actu intuitiue apprehendit̄. nūc aūt nō quilibet actus intuitiue apprehendūt̄ ab aīa dico tm̄ vlterius q̄ si mille actus haberet ī die ⁊ quēlibet ita aduerterez vt cuiuslibet possez postea recordari distincte vtq̄ mille spēs in aīa cā rent̄. Ad scām nego etiā ꝓnaz sicut quātū ad ipsas spēs negat virtualiʒ Aug. io. ꝓfe. c. 16. dando aīs ⁊ expresse mēgādo ꝓnīs. ⁊ idē sentio dicē dū de habitibus. nec ipse arguens suaz ꝓbauit ꝓnaz. Tertia ꝓclusio ē q̄ aliquas res homo aliq̄n cognoscit per spēs pz ex dictis sic hō cogitando ⁊ recordādo cognoscit res absentes seu n̄ pntes q̄s aliq̄n oculʾ corpalibʾ, vidit vel p̄ aliosʾ corporis sensus p̄cepit. ⁊ talis cogitatio vel recordatio imediate termināt̄ obiectiue ad spēs illaruz rez ꝑus sensataz. igit̄ aliq̄n homo cognoscit res aliquas per spēs. ꝓna est euidens q̄m ꝟ dico cognosci per spēm q̄ cognoscit̄ cognitōne terminata imediate ad spēm eius inquātū spēs eius ⁊ ymago iuʒ q̄ declaratū est in p°. d. 3. q. p̄ma. aīs quo ad p̄mā ptē nulli ē dubiū. Quātū ad scāz pz per expientiaz q̄n̄ cuiuslibet cogitantis vel recordantis aspectʾ imediate terminat̄ ad aliquid q̄ ē illa res ex̄ quā cogitat vlʾ aliquid sibi silē q̄ spēs eius dr̄ ⁊ ꝟ erpitur ʾqlibet ⁊ ꝑbatū est in p̄ma ꝓclusiōe q̄ illud nō est ipsa res ex̄ quare relinqtur q̄ sit spēs eiʾ. Hoc idez ꝑbant expisse multe auctoritates supius allegate Aug. videlz illa. ij. de tri. c. 8. ita fit ⁊c. ⁊ illa. ij. ꝓfe. c. 18. puericia q̄ppe mea ⁊c. ⁊ illa de vera reli. 60. si vna est roma ⁊c. Et illa ex epla ad paulinā. Intuere celū ⁊ cetera. Rursus illa ex. 12. super geñ. c. 10. Ipsum quippe celū ⁊ terram ⁊c. ⁊ alia ex. c. 16. signuz corpaliter factum ⁊c. Illa quoq̄. 11. de tri. c. 9. vt possit eē visio cogitātis ⁊c. Adduco aūt insup vnā aliā eiusdē ex io. ꝓfe. c. 17. ibi. n. ait sic cū ipmūt̄ rei cuiuscūq̄ ymago i memoria ꝑus necesse vt assit res ipsa vnde illa ymago possit ipimi. sic. n. cartaginis memini sic omniū locoz q̄bus iterfui. sic facies hominū quas vidi ⁊ ceteroz sensuū nūciata. sic ipsius corporis salutē siue doloꝛē. Cū p̄sto essent ista cepit ab eis ymagines memoria quas intuerer p̄ntes ⁊ retractarē aio cum illa absentia reminiscerer. Ex hac auctoritate p̄mo colligit̄ q̄ ymago de qua logtur nō est ipsa res ex̄ tum q̄ dicit q̄ est ymago illius rei. tū q̄ dicit q̄ ymago ipmit̄ ex illa ⁊ q̄ mēoria accipit ymaginē ab illa. res. n. ipa nō ē ymago sui nec ipmit seipaz ī aīa nec eā mēoria accipit a seipsa. Scōo hr̄ q̄ memorans absentia intuet̄ aīa ⁊ retractat illoz p̄ntes ymagines quibʾ duobʾ plene probat ꝓpositū. Cōtra tm̄ ꝓclusionē istā ambo p̄fati socij bachal. arguerūt probaf volētes q̄ talis recordatio vel cogitatio absentiū non imediate obiectiue terminat̄ ad spēm rei erntem ī anima arguit aūt vnus sic p̄mo nulla cognitio termiatur imediate ad aliquod obiectū q̄s hīs nō pōt erpiri se cognoscere id sicut q̄ habeat euidēs iudicū quo assentiat huic hoc cognoscit̄ a me. Sz habens cognitōem de rosa nō p̄nte nō pōt expiri se cognoscē spēm rose igit̄ ⁊c. minor patet q̄ nullus cogitans de rosa reputat se hīe euidens iudiciū quo assentiat huic spēs rose absentis cognoscit̄ a me. Scōo amor rei absentis n̄ imediate terminat̄ ad aliqd̄ obiectum q̄ sit in ipso amāte. igit̄ nec cognitio rei absentis terminat̄ imediate ad aliqd̄ obiectū q̄ sit ī ipo cognoscēte. ꝓna pz q̄ nō est maior rō ō noticia q̄s ō amore. Tertio memorās recordatur imediate de re extra ⁊ nō de specie rei igit̄ cognitio rei absentis nō imediate terminat̄ ad spēm illius sed ad ipsam met. ꝓna pz q̄ recordatio est noticia rei absentis. aīs est clar. memorans. n. de calore recordatur de re extra nō de spē q̄ nō fuit p̄cognita. Quarto si cognitio terminat̄ adʾ speciem imediate. vel spēs cognoscit̄ p̄ illam cognitōem abstractiue vel intuitiue. non abstractiue ꝟm te inquit ipse q̄ abstractiua ꝟm te nō ad rē que abstractiue cognoscit̄ terminat̄ imediate sed ad repntatiuū ipsius nec intuitiue q̄ tūc seq̄retur q̄ virtute illius cogitatōis cogitans posset eē certus ⁊ saltē opinaret̄ se esse eque certuz q̄ illa spēs in anima existat in rez natura ⁊ q̄ existit in anima ⁊ ī potētia itellectiua vel, sensitiua sicut sentiēs colorē in piete pōt esse certus q̄ color existit ⁊ic̄ existit in tali subiecto. ꝟ aūt est falsum vt pz p̄ expientiā. pz etiā q̄ multi negāt tales spēs. Quinto illa spēs vel est eiusdē rōnis cū sensibili ex̄ q̄ est obiectum cognitōis vel alterius nō eiusdē clarum est. nec alterius q̄. vnica simplici cognitōe nō p̄nt cognosci duo obiecta alterius ⁊ alterius rōnis que sit ꝓpria ⁊ distincta vtriusq̄. Sexto illa spēs supponat̄ ipsa ꝟ te eēt silis saltē ꝟm apparentiā sensibili ex̄ alias n̄ duceret in noticiā eius. Sed ꝟ est falsum q̄ nihil tale pōt esse ī aīa cū ipsa sit idiuisibilis. nihil aūt indiuisibile pōt esse silē ꝟm apparentiā q̄s to ⁊ figurato. Confirmat̄ q̄. in audiente cātū ex pluribus sonis ꝓportionatū nō vr̄ posse fma nere in aīa aliquid silē ꝟm apparentiā illi cātui quē audiuit. Septio sensatōne exteriori qua cognoscit̄ res extra sensibileʾ p̄ns nō cognoscit̄ aliquid erns in aīa nec intuitiue nec abstractiue. igitur nec cognitōe interiori ꝓbatur ꝓna q̄ nō est maior rō hinc q̄s inde. Octauo tūc bnta ymagine interiore equa necessitate cognoscerēt aliqd erns in aīa q̄ nō vr̄ dandū. Nono tūc cogitāti de vmbra aliquid erns in aīa obiceretur q̄ nō vr̄ dandū. Ad p̄mū nego minorē nec ꝓbatio valet q̄ nō seq̄t̄ nō assentio euidēter huic. spēs rose absentis cognoscit̄ a me. igit̄ nō assentio huic. ꝟ cognoscit̄ a me demōstrato per subiectū illud q̄ est spēs rose absentis quia possibile est q̄ ego nō cognoscā illud esse spēm rose cognoscēte me tm̄ me cognoscere illud sicut qs nesciens lucem solis eē accns eius videt eam nō hz iudiciū euidens quo assentiat huic accns solis videt̄ a me. ⁊ tm̄ hz vel pōt p̄mo nō

nō habito hr̄e euidens iudiciū q° assentiat huic. ℔ dr̄ a me demōstrato eo qō est accidēs solis.

Ulterius dico q̄ ly nō virtute illius cogitationis qua intuetur spēm concernentibus tamen alijs noticijs simplicibus ⁊ complexis pōt quis habere euidens iudicium huius. Spēs rose absentis videtur a me. sicut ex superi⁹ habitis puto satis fieri manifestum. sicut etiam aliquibus alijs concurrentibus noticijs potest quis euidēs iudicium habere quo hic assentiat. accidens solum videtur a me. Ad secūdum nego ꝯsequētiam. cum. n. amor ⁊ cognitio sint actus diuersarum rōnum non est inconuēiens ipsos differre quantum ad illud de quo arguitur. ⁊ quantum ad alia multa. ymo ita est ꝑm veritatem ꝺ fcō. ⁊ ideo ēt assumptam i probatione ꝯsequentie nec probatam simplr̄ nego. Ad tertiū dico q̄ memoratē recordari imediate de re extra pōt intelligi dupl̄r. vno modo imediate q: ñ mediāte aliquo cuius ipse recordetur. alio modo imediate q: non mediāte aliquo q̄ ipse cognoscat in p̄mo sensu cōcedo añs ⁊ nego ꝯñam nec vꝫ probatio. q:ly recordatō sit noticia rei absentis et ēt noticia rei pñtis. ly illius ē abstractiua ⁊ recordatio. huius autē ē intuitō seu sensus iuxta modum loquendi ꝓbi in de memoria ⁊ reminiscētia illi⁹ ē noticia mediāte hui⁹ quoq; imediate. sicut in p̄mo declr̄atur. d. 3. q. 1. ⁊ etiaꝫ 3. In secundo autem sensu nego antecedēs nec ad hunc sensum procedit ꝓbō sicut patꝫ. Ad quartuꝫ dico q̄ spēs cognoscitur intuitiue ꝑ cognitōem illam. ⁊ tunc ad ꝯsequentiam que additur dico q̄ si debeat inferri totum illud ꝯsequens copulatum. ꝯsequentia non vꝫ. Instantia in simili. nam constat q̄ ymaginem in speculo seu illud q̄ vocatur ymago intuitiue videmus. ⁊ tamen non sumus certi veritate illius intuitiue in q° sit subiectiue ymago nec an sit alia ab ea cuius. dr̄ ymago. idem est de yride ⁊ de coloribus apparētibus in colo columbe. ⁊ i exēplo met arguētis habꝫ ꝯsequentia istantiam. nā certum ē q̄ non quilibꝫ videns colorem corui l̄ margarite certus est vl̄ oppinat̄ virtute illius visionis se eē certum in quo subiecto sit aliquis illoꝝ colorum. cum ēt virtute illius intuitiue nō possit esse certus. qō color ille sit accidens. ymo ad huc indiget alijs noticijs ⁊ argumentationibus mlt̄is. Si vero non iferatur totū ꝯñs copulatū ꝫ quelibꝫ eius pars per se. ꝯcedo ꝯsequens q̄ntum ad p̄mam partē. dico. n. q̄ virtute intuitiue q̄ habꝫ quis de spē exīte in anima ipse pōt eē certus q̄ illa spēs existit in rer̄ nā. q̄ius non sit certus q̄ ipsum sit accidens. sil̄r videns intuitiue suam dilectōem vel cognitionem certus est ꝺ illis accidentibus q existūt. ly virtute illius intuitiue precise non sit certus in quo existant. aut ēt q̄ ipsa sit accidentia. Et qui de talium speciē

existētia dubitat hꝫ sil̄r dubitare ꝺ exīa actuū anime sue. ac ēt accidentiū sensibilium existentium extra animam. Nec vꝫ q̄ dr̄ multos negare tales spēs. nam ēt multi negauerunt corpora moueri. ⁊ tamē ex sensu certi sumus ꝺ opposito. Ad. 5. dico q̄ est alterius rōnis. ⁊ vlterius dico q̄ nihil p̄hibꝫ eandē noticiam eē duoꝝ obiectoꝝ diuersarum rōnum. quoꝝū vnū mediante alio cognoscat̄ sicut dicit̄ de noticia creaturarum i verbo. Illa vero que dicuntur ꝺ hoc. vꝫ q̄ actus distinguit̄ per obiecta. ⁊ q̄ diuersoꝝ ꝑm spēm non possunt eē actus solo numero distincti. ⁊ per ꝯñs nec vnus numero. si vera sint habēt itelligi de obiectis immediatis quorum. s. vnum non mediāte alio cognoscit̄. vtrum vero talis speciei ⁊ rei extra sit propria ⁊ distincta vtriusq; vl̄ non nunc non diffinio.

Ad. 6. dico q̄ species est similis ꝑm appentiā ipsi rei sensibili extra. ⁊ dico q̄ nihil p̄hibꝫ in aīa indiuisibili eē aliquid indiuisibile quantitatiue ꝑm suam eēntiam seu aliquid nō quantum nec extensum q̄ tñ sit ymago rei quante ⁊ extense ⁊ fit illi sil̄e ꝑm appentiam sicut pulchre ⁊ diffuse ostendit Aug. in de quantitate anime i proposito nostro. s. de memoria ⁊ ymaginib⁹ corpoꝝ in ea recōditis. 7. c. 9. vsq; ad. 24. iclusiue. vñ ꝯcludit ibi q̄ non abhorret a uero animus carere oī corporea magnitudine que tribus ill̄ differentijs consumatur. q̄ius corporus magnitudines quaslibꝫ ymaginari queat. ⁊ ad ꝯfirmationē nego sibi illud assumptū quoniam nisi remanēt aliqd tale seu aliqua talia. ⁊ ymagines sonorum ex quibus ꝯstabat cātus nunq̄ illius recordaret̄ ⁊ exp̄resse vl̄t Aug. io. ꝯfe. c. 10. Et. 12. sup gen̄. c. 29. ait nisi aurib⁹ pcepte vocis ymaginē ꝓtinuo spiritus in seipso formaret ac memoria retineret ignorare㉵ scōa silaba vtq; scōa esset cum iam p̄ma vtiq; nulla eēt que p̄cussa ante transierat ac sic omnis locutio vsus vel omnis cantādi suauitas oīs postremo i actibus nostris corpalis motus dilapsus occideret.

Ad. 7. nego ꝯñam nā sic etiā ꝓbaret q̄ non possemus intelligere actus aīe nostre nec etiaꝫ cognoscere nostras sensatōes cū neutroꝝ hui⁹ entiū sensus exterior sit p̄ceptiuus ⁊ vtrū q; p̄dictoꝝ ꝑm oēs est falsuꝫ. ꝓbō ꝯñe nō vꝫ q: falsū assumit nec ꝓbat. Ad. 8. dicēdū q̄ q̄ꝫ ad bruta memorativa ꝯñs est vtiq; dandū. ⁊ dat idem Aug. 12. de tri. c. 2. nec ille arguens ꝓbat illud dandū non eē. Ad. 9. etiā propter supradicta ꝯcedo ꝯñs q̄ ipse falsū eē non probat. ꝺ eandem ꝯclionē arguit alius socius bacb. tripli citer. Primo sil̄r illō quo vt medio elicitur opatio nō ē imediatus termin⁹ illi⁹ opatiōis. sicut dolobra qua fit scāmū nō ē eius termin⁹ scāmificatōis nec calor quo fit desicatio ē termin⁹ ꝺ ficatōis. Sed sil̄itudo rei vt repr̄esentatiua ē. est mediū quo res ipsa cognoscitur. ergo ⁊c. Secūdo illud est vt obiectū imediat⁹ termin⁹ cognitōis abstractiue ad qō terminat̄ actus me-

fran: p̄di.

moratiue cognitõis·ſz tal'act⁹ nõ terminat ad ſpẽm que ẽ actu pñs ipi memorianti.cũ ꝺ pñti ñ ſit memoria.ſz ad rẽ abſñtẽ·ergo ⁊c. Tertõ illud ꝙ nõ cognoſcit ab aliquo an ſit nõ põt eẽ imediatum obiectũ cognitõis ipſi⁹ certe ⁊ determiate.ſz aliqs ydiota optime cognoſcat ꝺ amico abſñte nll'o cogitamie habito ꝺ ſil'itudie amici q̃ ẽ i memoria.ymo nec cogitat vel cognoſcit quid ſit talis ſimilitudo· ergo nõ eſt imediatus obiectus· Ad ꝓmũ ſi maior capiat tanq̃ vl'is ſicut oz ſi vtil'r debeat aliquid ꝙcludi in illa forma nego ipſam.nã ꝟſtat ꝙ verbũ diuinũ ẽ mediũ quo beati vident cognitõe matutia ſeu diurna creaturas.⁊ tñ ipm ẽ imediatum obiectum tal' cognitõis idem vult ẽt pẽs in de me.⁊ re·vt tactum eſt ſupra ⁊ decl'atum i primo .d.z.q.i. ꝓbõnes adducte ipertinentes ſunt.vt clar eſt. nec vl'em illã probare pñt Ad ſam nego maiorẽ ⁊ dico ꝙ tal'act⁹ nõ ẽ memoria ſpẽi ad q̃ im mediate determinat·ſz intuitio ẽ aliqua memoria rei extra ad quã mediãte tm̃ terminatur .vt ſupra dcm̃ eſt. Ad tertiã dico ꝓmo ꝙ cũ illa maiore põt ꝙcludi ꝺ arguẽtẽ ꝙ talis cognitio ñ terminat imediate ad rẽ ex.ſ.ad amicũ ydiote. q; ꝙſtat ꝙ ydiota neſcit an ſuus amic⁹ ſit i rerũ nã.ſoꝛitan·n.tunc eſt mortu⁹· Rñdeo tñ ad rõnem ꝙ ydiota ⁊ intuet ſimilitudinẽ amici ſui ⁊ ſcit illam eẽ·ſz neſciat eã eẽ ſimilitudine illi⁹· ymo forte putet ꝙ illud ꝙ ipſe intuet ⁊ ſi ꝟz veritatẽ ſit ſimilitudo ſui amici relicta in memoria ſit ipſe amic⁹ ſu⁹ ex exñs.ſz in b̃ ſi ſic putet ipſe fallat ſicut vt ſupra allegatũ ẽ.dicit Aug· qꝺ ẽ ẽt ſatis ad ꝓpoſitum i de ve.re.c.60· Si vnus eſt ille amicus me⁹ .falſus ẽ iſte q̃ cogitãs fingo·⁊ pbat·nã ille vbi ſit neſcio · iſte ibi fingit vbi volo·alia que poſſent obici vel facere dubitare circa modũ cognoſcendi res per ſuas ſpẽs ſatis vt puto diſſolui ⁊ declarari poſſunt ex dcis i.z.d.p.li.i diuerſis qõnibus ibi diſputatis·

Quarta ꝙcluſio ꝟz ꝙ aliquas res homo aliq̃ homo cognoſcit ⁊ nõ per ſpẽm ſatis ẽ clara dicendo rem illã tm̃ cognoſci p ſpẽm q̃ cognoſcitur cognitõe imediate termiata ad ſpẽm illi⁹ ⁊ imediate ad ipam ſicut ſupius accepi. naz cũ oculis coꝛporalibus videm⁹ colorẽ in piete exiſtentẽ vel auribꝰ audim⁹ ſonum i aere fcm̃ aut alijs ſenſibuſ noſtris ſenſibilia ipſa exteriora percipim⁹ tales vtiq̃ noticie terminant imediate ad ipſa ſenſibilia percepta ⁊ non ad ipſoꝝ ſpẽs. per nullam eim exꝓientiam vel rõnem cogimur ponere aliq̃ ſpẽm mediantem per modũ obiecti cogniti iter noticias hui⁹ exteriores ⁊ ipſa ſenſata·Hoc ipm ꝟz ex eo ꝙ in ꝓ.li.d.z.q.i. ꝓbatum eſt nullam noticiam diſtictã rei habita z p ſpẽm eẽ primam illius·Sz oz ꝙ q̃libz talem p ceſſiſſe aliam priorem qua re illa nota fuerit imediate in ſeipſa. ꝟz ẽt iſta ꝙcluſio de rebus inſenſibilib⁹ que imediate in ſeipſis cognoſcunt a nobis·vt probatum ẽ li·ꝓmo.d.z.q·z·

Articuſcõs. Nunc reſtat articul⁹ ſecũdus· ꝟz vtrum hõ cognoſcat per ſpẽs diſtinctas eſſentialiter a noticijs·ſiue vtrũ ſpecies rei ⁊ actualis noticia eiuſdem rei ſint res eſſentialiter diſtincte.⁊ quantũ ad hoc pono duas ꝙcluſiones. Prima ẽ qꝺ ſpẽs rei ⁊ noticia abſtractiua eiuſdem rei.qua.ſ. ipſa res cognoſcitur in ſpecie ſua eſſentialiter diſtinguunt. Secunda ꝙ noticia rei intuitiua .i·qua imediate in ſeipſa res cognoſcitur.⁊ ſpecies eiuſdem rei eſſentialiter diſtinguunt· Pri mam ꝙcluſionem ꝓbo primo auctoꝛitate Augu·z·de tri.c.3·vbi ſmialiter ponit ꝙ ſicut ſpecies ſenſibilis coꝛporis extra ⁊ viſio ſenſus exterioris ſunt eſſentialiter diſtincte.qꝺ tamen non ſenſu ·ſed ſola ratione diſcernitur· ſic illa inqt ipe fantaſia cum aius cogitat ſpẽm viſi coꝛporis cum conſtet ex coꝛporis ſimilitudine q̃ memoria tenet ⁊ ea que inde formant in acie recoꝛdãtis ai.tñ ſic vna ⁊ ſingularis appet vt duo q̃dam eẽ non iueniantur niſi iudicante rõe qua intelligimus aliud eẽ illud ꝙ in memoria manet etiã cum aliunde cogitamus ⁊ aliud fieri cum recoꝛdamur·i·ad memoriam redimus ⁊ illic inuenimus eandem ſpeciem.B ipe .vbi nota ꝙ dicit rõne inuenitur cogitationem ⁊ ſpeciem eẽ duo quedam.⁊ iterum ꝙ aliud ẽ ꝙ in memoria manet ẽt cum aliunde cogitamus ⁊ aliud fit cuz·recoꝛdamur.ex quoꝝ vtroq̃ ꝟz ꝓpoſitum bñ cõſideranti. Et excluditur dcm̃ alterius opp.oppoſite dicentis ꝙ eadem res que dum nõ actu cogitam⁹ ẽ ſpẽs tm̃ nobis actualiter cogitantibus ẽ cognitio ⁊ noticia actualis abſq̃ aliculus noue rei poſitione in potentia cognoſcente . quoniam ſecundum dictum iſtud tunc non vere iudicarentur eſſe duo. Item tunc non aliud fieret ab eo ꝙ prius erat in memoria · ſicut ipſe dicit ibidem .⁊ iterum infra·c.8.d·ꝙ aliud eſt ꝙ reconditũ memoria tenet·⁊ aliud ꝙ inde i cogitatõe recoꝛdantis exꝓimitur. Confirmat ꝟz eũdem noticia actualis ſit ⁊ creatur ex ipſa ſpecie igitur ꝟm eundem ipſa eſſentialr diſtinguitur a ſpẽ·ꝓña ꝟz.añs ꝓbatur.nam eodem li·c.7·ait Quã q̃ itaq̃ formam que fit i acie recoꝛdantis ex ea fiat que eſt memorie.ipſa tamen acies nõ ineriſtit ſed erat ante iſtam . ⁊ infra dicit ꝙ ex eis que memoria continentur viſio facta ẽ i acie cogitantis· Item infra·c·4. a ſpẽ inquit coꝛporis ꝙ cernitur exoꝛit.vt ea que ſit in ſenſu cernentis.⁊ ab hac ea que ſit in memoria ⁊ ab ea que ſit in memoria·ea que ſit in acie cogitãtis· quaꝓpter voluntas ꝙ pentem cũ ꝓle ter copulat.per ſpeciem autem in ſenſu cernentis intelligit ipſam viſionem exteriozem per ſpeciem vero in acie cogitantis intelligit viſionem interiozem.vnde ſtatim ſubdit· viſiones enim due ſunt·vna ſentientis.altera cogitantis.vt autem poſſit eſſe viſio cogitantis. ideo fit in memoria de viſione ſentientis ſimile aliquod ⁊c.vt in precedenti articulo eſt allegatum. Item ſubdit ꝓpterea duas in hoc genere trinitates volui cõmendare . vnam cum viſio ſentientis forma·

tur ex corpore ·aliam cum visio cogitantis formatur ex memoria.sicut autem secundum eum species sensualis ⁊ noticia correspondens sunt due res distincte ⁊ cum intentione voluntatis ꝓstituunt trinitatem quãdam.sic secundum eundum species intelligibilis ·i. que est in memoria intellectiua ⁊ rei intellectualis est distincta a visione intellectuali ⁊ elicitiua eius ac ambe simꝫ cum itentõe voluntatis constituũt suam quandaz aliã trinitatẽ sicut patet li·14.c.3.⁊ pari modo intelligendum est de quacunqz alia specie intellectus ⁊ visione correspondente. Deinde ꝓbo conclusionem rationibus·⁊ primo vna Aug. tacta in verbis primo allegatis .⁊ suppono sicut notum est per experientiam ꝙ non semper duz quis habz speciem alicuius rei actu itelligit vel considerat illam.ponaẽ ergo ꝙ aliquis qui diu habuit speciem nunc actualiter cogitet de re illa cũ tñ prius imediate nõ cogitaret·⁊ ꝙ ꝓmo dicũ tps desinat cogitare ·nec tñ desinat habeẽ spẽm·qõ quotidie ꝓtingit in quolibz nrum tũc arguo sic.ista noticia nũc incipit eẽ spẽ ista non icipiẽte eẽ ⁊ post desinet eẽ spẽ non desinente eẽ.⁊ vtraqz.s.spes ⁊ noticia ista actu ẽ .igiẽ sũt res ples ⁊ essentialr distincte.Ad hãc rõnẽ respondebiẽ negãdo añs·nã cãu posito ista noticia nõ nũc icipit eẽ.sz icipit eẽ noticia nec ꝑius õ sinet eẽ sz desinet eẽ noticia·nã ipsamet species que prefuit.fuit quiõ sed non fuit noticia·nunc ãt ipsa ẽ noticia.Itẽ postea erit sed non erit noticia·q̃uis ista rñsio tediosa sit ad excludendũ· non vr tñ rõnalis.⁊ qõ sit õ intẽtõem Aug. vbi supra non est dubium.nam ait ꝙ aliud fit cum recordamur·ꝓstat ãt ꝙ spes tunc non fit.Item in eodem.c·ait.qõ cũ cogitãtis acies id qõ i memoria tenebaẽ desiterit intueri nihil forme q̃ impressa erat in eadem acie remanebit.que verba prio certo non pñt glosari ꝑm modũ istũ respondendi.ꝑterea si istas species que ꝑfuit nõ ẽ noticia ⁊ prius nõ fuit noticia oz aliq̃s rõnem reddere pp quid nunc ipa est noticia cũ tñ prius non eẽt nec appz possibilis aliqua rõ sufficiens.sed ad ꝫ dicetur ꝑm vnum doctoẽ ꝙ rõ ẽ qm̃ ꝑ ipsam nunc res ipsa cuius est spes apparet intellectui .⁊ hz eẽ obiectum ⁊ prius non sic ꝑ ipsam apparebat.Cõtra aut ista spes nunc se habz eodem modo penitus ꝑm se ⁊ i compatõne ad intellectum ⁊ ad rẽ cuius ẽ spes· aut aliq̃ liter aliter.si eodem modo penitus nõ est intelligibile ꝙ per eã non potius res appeat intellectui q̃s prius.⁊ per ꝙsequens nec ꝙ nunc sit noticia plus q̃s pri·.nec põt dici ꝙ alr se habeat ꝑm se q: nec ꝑm eẽntiam suã nec hz aliquod'generatum in ea vel corruptũ sicut clarum est satis·nec aliter in ordine ad intellectum· q: ꝫ nõ potest intelligi nisi vel ꝑm inherentiã.vtputa q: nunc eẽt in intellectu ⁊ prius non erat .vel eõ. neutrum aũt dz nec videẽ ꝙgruenter posse dici naturaliter accidere.vel se hẽret alr ad intellectum ꝑm efficientiam·vtpote·vel q: nunc efficitur ab intellectu.⁊ prius non fiebat ab eo ·vel eꝙ°.prius efficiebatur ⁊ nunc nõ efficitur.⁊ istõ dici non põt.q: non ꝙuenit nãliter vnã rem ꝑfectam ⁊ actu exñtẽ ⁊ diu manẽtem fic egẽs de nouo hr̃e vel nõ hr̃e·⁊ iõ nec nãliter essz possibile intelligere.vel ꝫ.iõ aliter se hẽret ꝑm efficientiam ad intellectũ.q: intellectus aliqd ˌcausaret in specie.⁊ certum est ꝙ nõ. vel eꝙ°.ipsa aliquid cãret in itellectum·⁊ tunc illud tale potius dici dz eẽ noticia q̃s ipsa spes.qõ est ꝓpositum.nec põt dici ꝙ alr se hẽat in ꝙatõne adrem extta.ꝫ·n.eẽt sicut appet ꝑm efficientiam ꝙ non põt dici cuz non appeat qd res ipsa causet in specie vel eꝙ°.Et marime q: conuenit rẽ tunc nõ exñtere in rer nã·nec põt ẽt dici ꝙ hoc fit pp assistentiam intẽtionis voluntatis.q: nun q̃s per nostrum velle ꝓcise aliqua res que nõ est intellectio fieret intellectio non plus q̃s albedo pp aliquod velle meum fieret intellectio.nec q̃s pp intentõem voluntatis aliquis intelligeret nisi q: pp illam aliqua res fit que alias non fieret. Secundo ad conclusionem arguo. qm̃ cum res cognoscitur abstractiue i sua specie eadem noticia q̃ res cognoscitur abstractiue spes cognoscitur intuitiue·sicut declaratum est i ꝓmo li.⁊ tactum aliqualiter in articulo precedẽte.Spes aũt non est noticia qua ipsamet cognoscitur intuitiue.vt probatũ ẽ in questione ꝓcedenti articulo primo·cõclusione ꝫa .igiẽ spes non ẽ cognitio qua res extra cognoscitẽ abstractiue· Secũda ꝓclõ probaẽ q: post desitõem noticie intuitiue manet ipsa species .igitur ⁊c. Contra conclusionem istam arguitur primo sic. Impossibile est respectu eiusdem esse in eadez potentia duas similitudines realiter differẽtes· sed spes est quedam sil'itudo perfecta rei ⁊ itellectio similiter.igitur non sunt realiter differentes·maior probatur q: vel ille due essent eiusdem rationis·⁊ tunc duo accidentia tantum numeralr dia essent i eodẽ aut esset alterius ⁊ alterius rõnis.⁊ si sic vnũ erit perfectius altero ⁊ virtute continebit ipm .sicut perfectum cõtinet virtualiter imperfectuz.sed impossibile ẽ ꝙ duo accidentia.quoz vnum continet in virtute alterum sint in eodem subiecto distincte sicut tepiditas ⁊ calor i ꝓsummo . Confirmatur quia alias intellectus esset duo potentie ·quoniam anima per intellectum bis assimilaretur obiecto·semel per speciem ⁊ semel per intellectionem. ꝑ vnaz autem potentiam vno modo tantum anima assimilatur obiecto. Cõfirmatur iterum quia sup flue poneretur species.non enĩz ponitur nisi ad repñtandum obiectum ⁊ ad faciẽdum ipm presens intellectui ·sed ꝫ marie fit ꝑ intellectõnẽ·igitur nõ est spes necessaria. Confirmatur insuper quia ꝑm pm̃·ꝫ.de anima sicut aia est oia sensibilia per sensuz sic est oia itelligibilia per intellectum.ꝓstat aũt ꝙ non est sensibilia realiter sed per assimilatõem tantum ꝙantum ꝑ actũ sentiendi assimilaẽ rei sensate.igiẽ ipa silr ẽ oia

Agreo l'i .z. di· 14. ·q.4.

intelligibilia per intellectum inquantū p actum intelligēdi assimilat rei intellecte. Secūda ratio ad idem ē q: si species eēt distincta ab intellectione tūc simul in intellectu essent due intellectōes seu cognitōes. ꝙsequens ē impossibile. q: nec essent eiusdē rōis nec alterius. vt pr' ꝓbabat de speciebus. ꝓña ꝓbabat q: nō est maioris abstractōis spēs in intellectu q̄ in sensu. sed species in sensu hz ſm propriam eius rōnem q̄ fit sensatio ⁊ cognitio formē. igitur ſ non ē negādum a specie in intellectu. assumptū pz p pbm ſo de anima. ⁊ per Lo. comento. iij. dicit. n. pbs q̄ sensus ē susceptiuus spēz sine mā. ⁊ Lo men. exponens dicit q̄ iō i aia sunt intentōes ⁊ comprehensiones ⁊ extra animam nō sunt intentōes neq; cōprehensiones. Confirmat q: nihil requiritur ad hoc q̄ forma aliqua sit vera comprehensio nisi q̄ per ipam exhibeatur obiectuz in esse obiectiuus pñtialiter. hē enim sic obiectum pñs est ipm cognoscere ⁊ ep°. sed spēs in quantum est similitudo rei habz ex propria contradictione q̄ exhibeat rē pñtem in eē obiectiuo. igitur ex ꝓpria ꝓtradictōe hz q̄ sit vera ꝓprehēsio. Confirmatur ſ ipsum q: actus intelligēdi ex hoc precise hz q̄ exhibeat rem pñtem i esse obiectiuo q: est similitudo rei. ⁊ q: spēs ēt ē similitudo. lz non ita clara. igitur ⁊c. Tertia ratio est spēs aut ponit in intellectu alia ab intellectione vt suppleat vicem obiecti in rōne termi nantis. aut in rōe p̄ncipij formalis elicitiui act' a qualibz. n. opp. ponēte spēm distinctam ab actu ponit pp alterum predictoꝝ sed nō ē ponenda pp primum. q: actus quo intelligo rosā non terminat ad spēm rose. alias ois intellectō que eēt mediante specie eēt reflexa. terminaret enim imediate ad aliquid in intellectu. Item ñ eēt tunc noticia nec sciētia de rebus. nec verifi carentur ꝓpositōes imediate de rebus. ymo ſ ꝓpositio eēt falsa. triangulus habz tres. iquantum compatur ad itellectum enunciantē. ¶Preterea sensus imediate termiat ad res extra qñ imediate iudicat res que sunt extra. alīs sensatō eēt actus reflexus. igit multomagis intellectus iudicat de rebus ipsis. ¶Preterea intellectus intelligēdo rosam aut fistit in specie rose. ⁊ tūc sequit q̄ intellectus nihil intelligit de rebus aut ex spē procedit vltra ad res. ⁊ tunc segtur q̄ ois actus intellectus circa res est discursiuus q̄ ābo falsa sunt. nec ē ponēda spēs pp secūdū. vt. s. se habeat in rōne elicientis actum vna cum intellectu. q: impossibile est effectum excedere impfecte cām suam equinocam. sed intellectio ē pfectior spē. igit nō pōt eē eius effectus equinocus. sed cū nō possit eē ēt eius effectus vniuoc' cū sit alterius rōnis. igit nullo modo est effect' eius. huius itentōis videt eē pbs. 3. de anima. vbi ait q̄ aia ē locus specierū nō tota. sed intellectus. Item ibidem q̄ intelligere ē pati que vera non essent si spēs essz aliud ab intellectione. Et q: multum facit ad hoc vt dicunt ē q: Aristo non fuisz tñ diminutus q̄ nullā mētōnem fecisz de ordine speciei ad intellectōem ſm quez primo ipimit spēs ⁊ post intellectio'. Ad primum nego maiorem. ad probatōez dico q̄ sūt similitudines alterius ⁊ alterius rōnis. ⁊ cum infertur. igit vna est perfectior altera ⁊ continet eaz virtualiter. ⁊c. dico primo q̄ si ista probatio valeret concluderet multa falsa. ⁊ ꝺ istūmet arguētem. ⁊ ꝺ quēlibz alium. p similem. n. modū ꝓbaretur q̄ in itellectu non simul possunt eē act' apprehendendi ⁊ actus assentiendi. nec aliqui alij duo actus diuersorum rōnū. Item nec plures habitus nec habitus ⁊ actus simit neq; spēs plēs. ita ēt in voluntate non possent simul eē aliqui duo actus vl' duo habitus aut habitus cum actu. ⁊ vlr nulle due forme possent eē simul in eadem materia que oia sunt absurda. ⁊ q̄ ita ꝓbaretur clarum est volenti predictam ꝓsequentiam cuilibz talium applicare. rñdeo tñ ad rationem. ⁊ primo nego ꝓsequētiam pp illam premꝰ ꝓsequentis qua dr cū vnum ꝓtineret aliud virtualiter. non. n. qōlz alio perfectius ꝓtinet illud virtualiter proprie loquendo. nam sic continere non dr nisi q̄ vl' pōt aliud producere vel q̄ i oē i qō aliud pōt ⁊ i aliud aliquid plus. ⁊ cōstat q̄ non quelibz que sunt alterius rōnis sic se habēt ad inuicē. Secūdo ꝓcedo q̄ spēs virtualiter ꝓtinet actum sed non sicut cā totalis. q̄uis non sit perfectior actu. ⁊ nego illud assumptum. īm possibile ē q̄ duo accidentia. quorum vnum cōtinet aliud virtualiter sint in' eodem subiecto. pz istātia ꝺ habitu ⁊ actu ⁊ ꝺ luce ⁊ spē colorꝭ i medio vz ponētes eas. de quoꝝ numero ē ipse arguēs. ⁊ ꝺ multis alijs in itelleetu ⁊ volūtate possz instari. nec ꝓbō vz. q: ꝓticlaris est. ad ꝓfirmatōem primā cum dr alīs intellectus esset due potentie. nego ꝓñam. Ad probōnem dico q̄ possibile est eandem potētiam eidē assimilari pluribus modis diuersaꝝ rōnum. q̄quid sit an pluribus modis eiusdem rōnis. Ad secundam ꝓfirmatōem nego q̄ spēs superfluat. ad ꝓbatōem dico q̄ alr pñtatur obiectum p speciez alr per actum. nam p spēm repsentāt tanq̄ per illud in quo cognoscit. ⁊ quasi modo habituabili. p actum vero tanq̄ p illū quo cognoscitur siue q̄ ē actualis cognitio eius. q̄uis vocabulum repñtatōis satis incongrue actui applicetur. ⁊ sic pz q̄ spēs non ē superflua. Ad. 3. cōfir. concedo ꝓclonez. sz ex illa non inferē q̄ ꝑncipalr intelligit. vz q̄ non sint spēs distincte ab actib'. nā ⁊ i sēsu sunt huiusmōi spēs sicut ꝓbatum est. Ad ſam rōnez dico ꝓmo q̄ viriliter militat ꝺ factorem suum. si itelligat vt sonat ꝓmo qdem ex eo q̄ dicit impossibile eē duas cognitōes eiusdē vel diuersaꝝ rōnum eē i itellectu. nā infra expresse dicit oppositū de angelis ꝺ qb' tñ ꝓbō ipossibilitatis dicte eque ꝓcluderet. vt pz applicāti. Scdo q: ex ꝓbōibus ꝓñe manifeste segtur q̄ qlibz spēs existēs i itellectu ē actualiter cognitō. ⁊ per ꝓsequēs q̄ qlibz hō sit

actualr intelligit oia quoꝝ simul habz spēs·qđ est ēt ō eum ⁊ ō veritatem·⁊ q ita sequit̄ non opus est declarare qz statim adhibēti curaz ꝓz sic eē. Secūdo rn̄deo ad rōnem ⁊ nego ꝓnaz ad ꝓbōnem dico q illa non ē sufficiens rō· nā nō quodlibz eque abstractū vt sensatio est cognitō·pz de volitōibus que sunt abstractiores q̄ ipse sensatōes.⁊ tn̄ ꝑm comunem opp.⁊ istū arguentem non sunt cognitōes. Item habitus intellectuales non sunt cognitōes· ⁊ tn̄ nō sunt minus abstracti sensationibus·dico igit̄ q talis abstractio ⁊ spiritualitas bene requirit̄ ad esse cognitōem·⁊ b̄ solum intēdunt ibi pb̄s ⁊ Lon̄. ⁊ sufficit ad eoꝝ propositum.⁊ iō bene concludit idem Lon̄·q forme extra animam nō sunt cōprehensiones·b̄ tn̄ abstractio non sola sufficit vt res sit cognita·vñ q Lon̄.dicit.⁊ iō ī alia sunt intentōes ⁊ cōprehensiones non dz intelligi q iō precise ·sz iō alijs tn̄ condictionibus necessarijs concurrētibus· Ad ꝓfirmationē dicendum q non q q̄liscunq exhibitō presentie obiecti sufficit.sed ea tantūmodo per q̄ res in actuali conspectu mentis ponitur iurta sniam ⁊ modū loquendi·Aug.iz.de tri.c.6.b̄ autem nō sit per speciem solum·nam per speciem habitualr tantum obiectum est presens.alioquin si actualr semper actualiter intelligeretur oē cuiꝰ species eēt in intellectu.quod est falsum. Confirmatur responsio · nam certum est q res extra non est magis presens intellectui per speciē precise q̄ ipsamet species.⁊ tamen ipsa non sp cognoscitur.⁊ idem dicit Aug.de mente q̄ sem per sibi est presens.⁊ tn̄ non semper se cogitat.

Ad aliam dicēdum q non oīs similitudo rei est cognitio. Ad tertiam rationē dico q spēs ponitur pp vtrūq̄z respectu tn̄ abstractiue tantum ipsius rei extra ⁊ intuitiue sui ficut ⁊ secundum vtrāq̄z habitudinem se haberet obiectum ad suam noticiam intuitiuam· Ad primam ꝓbationem qua arguitur q non in ratione terminantis·dico q si tu velis vocare omnem noticiam imediate terminatam ad aliquid erñs in intellectu refleram.ꝓsequens est verum nec ꝓbatur ipsum esse falsum·Si vero strictius ⁊ magis ꝑm consuetam acceptionem vocabuli . illa noticia tantum vocetur reflera que est noticia noticie.nego consequentiam que etiam non ꝓbatur in hoc sensu. Ad aliud cum dicitur qō tunc non eēt noticia de rebus extra·nego consequentiam ⁊ similiter aliam qua infertur q ꝓpositiones non verificarentur imediate ō rebus seu magis proprie pro rebus·⁊ iste consequētie non probantur ab isto.⁊ qō opposita consequētium stent cum antecedentibus sufficienter declaratum est in primo.d.ȝ.in ȝo dubio illius q̄stionis vtrum res sensibiles naturaliter intelligantur a nobis·pro nunc autem ostendo debilitatem istarum argumentatiōum ex vno q ponit beatus Aug.4·super genñ.in pluribus locis· ⁊ in alijs ēt libris ibidem·vz q angeli vident in verbo creaturas·⁊ perfectius eas cognoscunt ꝓ noticiam q̄ habent de eis in ipso verbo q̄ per eam q̄ habent de eis immediate in propria natura ipsarum.⁊ in hoc cōius doctores assentiunt Augustino.ponatur ergo q angelus habeat precise istam noticiam de creaturis in verbo ⁊ nullam habeat ō ipsis imediate in proprio genere.nunquid dicetur q ipsi non habent noticiam de rebus.aut q propositiones quas formarēt de rebus extra non essent vere pro ipsis rebus.puto q b̄ nullus intelligens diceret. Et er hoc appz q in proposito tales argumentatōes nullius virtutis existunt. Ad aliam de illa sistentia ⁊ non sistentia responsum est vbi supra. ⁊ q infertur de discursu non est ꝓsequēs ꝓprie loquendo.sicut nec beatus videns creaturas ꝓ verbum dicitur intelligere illas per discursum. nec deus etiam secundum opp·multorum qui dicunt q intelligit creaturas intelligendo essentiam suam·deinde cum probatur q non se habz species in ratione elicitiui respectu actus.Ad primum dico q assumptum falsum est de causa equiuoca non totalr.instantia patet nam visio albedinis est effectus equiuocus albedinis existentis in corpore .⁊ tamen perfectior ea.

Ad aliud cum dicitur q intelligere non essz pati.dico q falsum est.quoniam qcquid ponatur actiuum itellectōis qz tn̄ intellectio recipitur in intellectu .intellectus patitur tali passione q̄ s.·est salus ⁊ perfectio.⁊ ipsum intelligere est vere pati·vtrum autem intellectus se habeat passiue tantum vel ēt actiue raspectu intellectōnis infra videbit̄. Ad vltimum dico q satis inuit ordinem illum.ꝓ hoc q dicit tales ymagines se habere ad intellectum sicut sensibilia ad sensum q est verum de quibuscunq ymaginibus vl̄ spēbus ꝓ quas vl̄ in quibus intellectus intelligit siue sint in intellectu siue alibi·quis autem ignoret q sensibilia sunt causa sensatōum ⁊ nō eꝰ.Et per hoc ñ ꝓsequenter aduertat q spēs ī itellectu ē cā intellectōis cuiꝰ ē obiectū ipa ⁊ ñ eꝰ. Quantum ad articulum tertium qui ē de principali quesito pono conclones tres. Prima est q angeli aliqua cognoscunt ꝓ species.

Secunda q non oia que cognoscūt· cognoscant per spēs· Tertia q quecunq cognoscunt per spēs ·cognoscunt per spēs distinctas ab actibus.i.ab actualibus intellectionibus.primam conclonem probo sic ·angeli cognoscunt nāliter aliqua preterita que non sunt ⁊ distincte recordantur ipsorum. igitur aliqua cognoscunt per species. añs comuniter ꝓceditur ·⁊ probat̄ er dcō Aug·in li.de diuinatione demonuz · vbi ait q accessit demonibus per tam longū tēpus quo eoꝝ vita protenditur reruz longe maior experientia q̄ hoibus pōt propter breuitatem vite peruenire·⁊ eandem sniam ponit ȝo sup ge. ad lr̄am·c.26·de paruis.ꝓstat autem q experientia ꝑm q de ipsa nūc loquitur acquiritur ex multis memorijs vt pz in prohemio methafisi-

ce. Eiusdem nãq; rei mlte memorie vnius experientie positiones faciunt. vt ibi scribit pbs.

Preterea cum hoc possit homo non est negandum ab angelo. ꝓsequentia probatur. nam cognitio memoratiua seu recordatiua propriissime est per spẽm sicut idem pbs vult in li. de me. et re. et Aug. xi. c. 14. de tri. sicut prolixe eor auctoritatibus pz in. q. sepe allegata. et sicut rei nos euidentia docet. Confir. nam oẽ q̃ cognoscitur ab angelo vel cognoscitur imediate in seipso vl̃ mediate in spẽ sua. Sed preterita et non exĩtia non possunt cognosci ab angelo naturaliter in seipsis sicut nec a nobis. vt patet per experientiaz nec in hoc dria est inter angelos et nos quantũ ad noticiam naturalem q̃ Aug. vocat vesperti nam de qua loquens de angelis. 4. super geñ. c. 35. ō par. ait. Quam noticiam precedebant q̃ fiebant. quia precedit cognitiõez qcquid cognosci potest. nisi enim prius sit q̃ cognoscitur cognosci non potest q̃ intelligendum est de prioritate nãe et causalitatis. non autem temporis sicut inuit infra. c. 38. Et probatur er eo q̃ scribit i4. de tri. c. 10. Et hoc autem manifeste sequit̃ q̃ nisi aliquid fit ab eis cognosci in se naturaliter non potest. igitur in specie cognoscuntur. et habetur propositum. Secundam conclusionem probo primo q; deum non cognoscunt per speciem aliam non eum intuitiue et faciliter viderent. quod est falsum. vl̃ simul viderent eum duplici noticia. vna intuitiua alia abstractiua q̃ ponere videtur superfluũ. ꝓña pz q; illud dicit̃ cognosci per spẽm q̃ cognoscit̃ in spẽ sua et nõ imediate i seipso. nec aliquid aliud intelligo p cognosci p spẽm. vñ et pp hoc solum ipsa spẽs ẽ ponẽda. Secũdo ãgelus nõ intelligit seipsuz nec ea que i ipso sunt per spẽm et intelligit. illa igitur non oia que intelligit intelligit per speciẽ assumptum probat̃ q; nos talia i nobis intelligimus imediate et nõ per spẽm mediam. vt patum est in primo. d. 3. vbi queritur vtrum res insensibiles nãliter a nobis cognoscantur. et p easdem rõnes illud ipm probatur ō angelis.

Tertio nos per sensum et ẽt per itellectũ cognoscimus quedam singularia sensibilia intuitiue et non per speciem mediam vt probatum est ibidem in. q. de cognitione rerum sensibilium. igitur angelus sensibilia existentia cognoscit intuitiue et non per speciem mediam. alioquin ñ ita perfecte tam noticiam haberet naturaliter de ipsis sicut nos. qd̄ non est dicendum. Tertia conclusio pbatur q; quacunq; cognitione aliquid cognoscitur ab angelo mediante spẽ cognoscit̃ ipsa species. igit̃ quicquid angelus cognoscit mediãte specie cognoscit per spẽm distinctam ab actuali noticia illius. pz ꝓsequẽtia q; ois noticia q̃ spẽs cognoscit̃ ẽ distincta ab illa spẽ sicut pz ex precedẽti. q. prima. Ad argumẽtum. q. negãdum ẽ añs. nam ls quedam homo cognoscat et per sensum et intellectũ immediate nõ per spẽz aliqua tñ cognoscit p spẽz sicut dcm̃ ẽ. et ita uo mõ ẽ ō alijs ẽt.

Tertio q; i tertio articulo precedentis q. ad probãdũ q̃ ãgel⁹ aliqua cognoscit per spẽm. assumptũ ẽ q̃ non exi-
t stẽtia non possunt nec a nobis nec ab angelis nãliter cognosci in seipsis seu intuitiue q̃ idẽ pz apud me. et b ipm ẽt tenui in primo. d. 3. q. i. oppositum autez tẽuit quidã valẽs bachal̃. mecum in lecturã concurrẽs. et de hac materia ꝓferendo simil̃ dicta sunt hinc et inde ꝑplura q̃ interseri huic operi vtile iudicaui. Iccirco nunc quero vtrum aliquid nõ exĩs possimus nãliter intueri seu intuitiue cognoscere. et arguo primo sic Intellectus nãliter cognoscit intuitiue oẽ q̃ exterius sensui appet. sed aliquid non exĩs appet exterius sensui. ergo etc. Maio; pz q; sensus cognoscit intuitiue omne q̃ exterius sibi apparet. Pbatur b q; ꝓstat q̃ oẽ sibi appens ipse cognoscit et non abstractiue. q; noticia abstractiua nõ ꝓpetit sensui exteriori. igit̃ intuitiue et si sensus. igitur et intellectus. cum sit potentia perfectior. Mino; pbatur q; al̃ qõlibz appens eẽt verum

Oppositum arguit̃ per Aug. 4. super geñ. c. 35. de quis. d. vt allegatum ẽ in. q. precedente. articulo. 3. nisi prius sit q̃ cognoscatur cognosci non põt. igit̃ nõ exĩs nõ põt nãliter a nobis cognosci intuitiue. Jo.sco;
De. q. tenuit predictus venerabil̃ bachal̃. q̃ nõ exĩs põt a nobis nãl̃ tam per sensum q̃ per itellectum intuitiue cognosci et fuit pma rõ sua illa que fcã ẽ arguẽdo ad. q.

Secũda fuit talem actũ per oia hz aliq̃ sensus et ẽt intellect⁹ de non exĩte qualem haberz si illud actualiter existeret et actualiter sensũ immutaret. ergo ō nõ existẽte hz aliq̃ intuitiuaz cognitiõem. ꝓña nota est q; cognitio q̃ haberet si illud actualiter existeret et sensum imutaret esset vtiq; intuitiua. añs vr̃ notum per experientiã q; si aliquis tangit duo corpora realiter sperica et post p cãzellatiõem digitor vnum tñ erpitur similem noticiã dualitatis hicinde. Et b magis appet q; iudicia sequẽtia habita virtute illarum noticiar sunt oio similia. Quale. n. iudiciuz haberet tangens duo realiter talez hz per omnia tangẽs per canzellatiõem. et nisi aliunde certificaretur eque assentiret vni iudicio sicut alij. Confir. sic de quibuscunq; itellectus hz similia iudicia nãliter cãta. de eis prehz nãliter similes apprehensiones. pz q; iudicia nãliter causantur a simplicib⁹ apprehẽsionibus et sine eis nãliter cãri non possunt. sed ō exĩte et nõ exĩte hz aliq̃ intellectus similia iudicia. vt dari possz exẽplum in multis. sed iudicium quo intellect⁹ iudicat exĩs eẽ non põt haberi nãliter nisi ꝓ habeat̃ apprehensio simpler intuitiua exĩtis. igitur nec iudiciũ quo iudicat nõ exĩs eẽ hãi põt sine apꝑhẽsione ituitiua sui vel saltẽ alteri⁹. sz alterius non. q; virtute ituitiue alicui⁹ rei nõ iudicat itellect⁹ ō eẽ alteri⁹. vt pz iducẽdo oppositum. ꝓclusi onẽ ego tẽui et pbaui duab⁹ rõib⁹ q̃ ẽt hñtur i ꝓmo li. d. 3. q. i. fuit aũt vna b. si hõ põt nãliter

cognoscē intuitiue sēsibile ñ exīs maiori l' pi rōe
possz nāli cognoscē sēsibile exīs quātūcūqz es
set remotū vel occultum. b āt eē falsum pz per
expientiā. nēo. n. ē qui nāliter possit intueri colo
rē margarite exīntis in arca regis tartaroz vl' re
gis indozum aut alterius corporis distantis plī
mum vl' occulti. ꝓña ꝓbatur q: nullo exīnte est
magis cognoscibile aliquid non existens ceteris
paribus saltē tale ꝙ si existeret eēt eiusdem ra
tōis ꝛ oio simile cum illo exīnte. nec etiam aliq̄
res nālis magis pōt cāre noticiaz non exīntis q̄z
exīntis sibi sīlis vbicunqz ꝛ qualitercunqz existat
ꝛ hec clara sunt vt puto cuilibz ꝓsideranti. Se
cunda rō fuit b non est nāliter possibile ꝙ ho
mo cognoscat simī intuitiue quodlibz singular
sensibile similium singulariū que fuerunt aut si
milium que erunt vel similiū possibiliū q̄ nun
q̄ erunt. igitur non ē possibile nāliter ꝙ homo
cognoscat intuitiue aliquod sensibile non exīs.
quero tunc aut ille videt sensibile ꝙ fuit. ꝛ tūc
cum nullum similium sensibilium plus habeat
cālitatem aliq̄ vel habitudinem q̄cūqz ad hāc
visionem q̄ cetera. nec deus ēt suppleat cālita
tem alicuius eoz spāliter. cāndo. s. eādem noti
ciam q̄ ipm cāret si existeret. cum ponat talis
visio nāliter cāri. sequitur ꝙ pari rōne qua vi
det vnum videat quodlibz sensibilium ꝓteritoz
ꝛ sic si videt albedinē nō exīntem ꝛ ꝓteritam sīl'
videt quascunqz sīles que nunq̄ fuerunt. Eo
dem mō ꝓbatur ꝙ non videt albedinē futurā
neqz possibilem nō futurā. q: tunc videret q̄li
bz sīlem futuram vl' possibilem. Adduxi ad b
auctoritatem Aug. xi. de tri. c. z. dicētis nec vi
la pōt eē visio si non sit corpus ꝙ videri queat.
qō intelligēduz est de potentia naturali creatu
re. Ad primam rōnem suam respondi distin
guendo de duplici appentia. s. simplici ꝛ cōple
ta que non ē aliud q̄ iudiciū quo aliquid cōple
te significabile iudicat. Si de hac iudicativa ap
pentia intelligatur maioz negaui illam ꝛ simili
ter assumptam ad eius ꝓbōnem. dico. n. ꝙ nec
sensus nec intellect9 cognoscit intuitive eē. ymo
nec aliqd ꝙ appz appentia cōplera siue appa
reat intellectui siue sensui. Et vltra ad ꝓbōnez
cū dr ꝙ oē sibi appens sensus cognoscit ꝛ non
abstractiue. igit intuitive. Rñdeo ꝙ loquendo
de appentia ꝓplera vt ꝓius. ꝛ de cognitōe sim
plici. añs est falsum rōne ꝓme ptis sue. Si ve
ro non intelligat de cognitione simplici. q: quid
sit de añcedente. ꝓña non vz. Nam noticia in
tuitiva ꝓprie accepta. vt de ipsa nunc est ꝓmo
est noticia simpler non complera. si vero ma
ioz intelligatur de appentia simplici que vtiqz i
sensu exterioz est ipsa simpler intuitio rei sensa
te maiorem ꝓmi silogismi concedo ꝛ nego mi
noreꝫ qua dr ꝙ non ens appz sensui. Ad pro
batōem cum dr ꝙ alias quodlibz appens essz
verum. pz ꝙ non ē ad ꝓpositum q: hic accipit
appentia primo modo. Ad secūdam rōnez di
xi ꝙ vel añs sumitur precise indefinite sicut pro
fertur vel sumitur loco huius vniuersalis. Qua
lemcunqz actum hēret sensus de exīnte talē ꝙ
omnia aliquando hz ō nō exīnte. Si primo mo
do negaui ꝓñam. nec vz ꝓbō. Exemplū non. n.
segtur talem formā hz nix qualem hz lac. igit
nix hz dulcedinem. nā añs est verum ꝛ ꝓsequēs
falsum. nec vz probare per hoc. q: lac hz dulce
dinem. Si vero sumat añs ꝫo modo. nego ipz
nec vz ꝓbatio. q: talis tangens ꝓius duo ꝛ po
stea vnum tm̄ non hz similem noticiā simplicē
de dualitate q: postea non tangit duo vt ꝓz.
Iz forte hēat simile iudiciū ꝓplerū. ꝛ q: i confir
matōibus suis ex b nitit ꝓbare ꝓpositum. di
co ꝙ illud super quo sustētant confirmatōes pre
dicte. s. ꝙ similia iudicia nāliter habita semper
causant ex similibus apprehēsionibus simplici
bus. si quelibz iudicia eiusdem significati cōple
xi appellent ab isto similia quemadmodum vi
detur ipse accipere. q: nec aliter potest oñdi ꝙ
tangens ꝓius ꝛ postea in casu suo similia iudi
cia hñt de dualitate tactoz. sic inq̄ accipiendo
iudicia sīlia dico ꝙ illud fundamētum ē falsuz
ꝓbatio tāgens. n. duo sperica ꝛ non videns il
la sīle iudicium hz cum illo qui illa videt ꝛ non
tāgit. ꝛ tamē nō hñt similes apprehēsiones sim
plices ex quibus causent. q: iudiciū vn9 causa
tur ex visiōe ꝛ iudiciū alteri9 ex tactōe. Itē vn9
ex recordatōe ꝛ abstractiua noticia iudicat niue
eē frigidam. alius vero tangēs eā ꝓmo non ex
aliqua sīli noticia simplici sz ex actuali intuitōe
seu sensatōe exteriori imediate ad frigiditatem
niuis terminata iudicat idipm. Interdicit etiaz.
vnus b idē iudicat per narratōem alteri9 ꝙ ali9
iudicat ex actuali expientia. vl' ex mēoria in eo ō
relicta. Et sic i multis possz oñdi ꝙ nō semper
sīlia iudicia ex sīlibus simplicib9 causant app
hēsionibus. Ad rōes vero meas ipse respon
dit sic. Ad primam dixit ꝙ de quocunqz sensibi
li non exīnte ipse expitur se hre noticiam intuiti
uam de oi sīli exīnte quantūcunqz remoto vl' oc
culto possz hre intuitiuā. si cāe sufficiētes con
current ad cāndum noticiam sensibil' exīntis. vl'
occulti sicut aliqñ concurrunt ad causandū no
ticiam non exīntis. Ad secundā negauit ñtiā
ad ꝓbatōem dicit ꝙ talis non videt qōcunqz
non exīns sed solū illud ad cuius visionem cau
sandam sufficiūt cāe nāles pītes. verbigra co
gnoscens intuitive dualitatē corpoz spericoz.
verbigra pisoz p cāzellatōem digitoz cogno
scit solū dualitatē q̄ oppōeret vnitati pisi tacti.
ꝛ ñ q̄cunqz aliā. Ad auctoritatē Aug. dic er
ponēdo si ñ sit corp9 ꝙ videri qat vel aliquid.
supple vel aliq̄ q̄ equaleāt i cāndo visiōez. nūc
āt dic ꝙ aliq̄ res equalēt i cāndo visionē ō ipo.
Pro exclusione harum solutōnum ꝛ confirma
tōne conclusionis mee posui duas ꝓclusiones. q̄
rū ꝓma fuit. nulla res extra nāliter ꝓcepta p sen
sum pt cāre i aia ꝓcipietis intuitiuā noticiā al
teri9 rei sensibilis actualiter exīntis nō simul ꝓtia
lit ꝓcāntis. Ista ē euidēs p expiētiā. nec. n. vn9

colo: dū vr̄ cāt i aia eū videtis noticiā alterius colo:is actualiter exñtis.nō tñ secuz mouētis eā dem potentiā ⁊ cōcāntis visionē i ea. ⁊ multo magis nō cāt noticiā ituitiuā soni aut alteri⁹ ſm spēm sensibilis nō actualiter eūdē sensū imutā tis.nisi qs forte dicat q ꝫmo cāt.ſz nos nō pci pimus.sed tunc pariter dici poterit q sonus p ceptus a ceco nato cāt in aia ei⁹ intuitiuā colo ris.ipse āt nō pcipit. Preterea a sic dicente q̄rendū eēt vñ ꝫstaret sibi q vnū sensibile isto modo cāt noticiā alteri⁹.ſz nō pcipiam⁹. Se cunda ꝓpositō nulla res extra pcepta per sensū nāliter cāt in aia percipiētis noticiā intuitiuam alicuius sensibilis non exñtis non piter concān tis.b̄ pz ex prima.tū q: magis vel saltem nō mi nus vr̄ q posſz causare noticiā.q̄uis exñtis sibi similis seu q eēt sibi simile si eristēt. q: adhuc nec illi suffragat nō eē. nec huic aliquid nocet eē.tum q: si illud sensibile non exñs cui⁹ notici am b̄ res diceret posse cāre eristeret b̄ res non posſz cāre noticiā illius ituitiuam. igit nec pōt dū illud eristit.ꝫña est euidēs.assumptū pz. q: alias in tali cāu dubitandū eēt vtrum sentiens sentiat aliquod abñs sensibile exñs alibi.verbi gr̄a i exemplo huius socij cum quis canzellatis digitis tangit vnum pisum. ⁊ vr̄ sibi q tangat duo pisa talis hēret dubitare vtrū tāgat aliqd aliud pisum alibi exñs.q tñ dubitatō nulli vnq̄ accidit hōi sane mentis. Et his ꝫfirmat con clusio supra posita sic.nulla res sensibilis pōt nā liter pcepta p sensum cāre noticiam ituitiuam sensibilis nō exñtis nec nāliter concāntis.igitur null⁹ pōt nāliter ituitiue sentire nō exñs.pz ꝫña qm̄ quelibz sensatio intuitiua que nāliter cātur in nobis cātur ab aliqua re sensibili actu a no bis percepta per sensum sicut pz p expientiam vñ ēt i exemplo socij intuitiua tangētis pisuz di gitis cāzellatis cātur a piso tacto. Et his quoq excluditur solutio prime rōnis sic i nullo cāu qs naturaliter pōt intuitiue cognoscē aliqd sēsibile absens vel occultum.igit ibi nullo cāu pñt nāli ter ꝫcurrere cāe sufficientes cāre noticiā intuiti uam abñtis exñtis sensibil vel occulti.pz ex op posito ꝫñtis responsionis date.⁊ vltra igit i nul lo cāu naturaliter pñt ꝫcurrer cāe sufficiētes cā re noticiā ituitiuā nō exñtis.ꝫña pz b̄ ex ba ꝓpositōe premissa. Et ex b̄ vlteri⁹ seqtur q i nul lo cāu quis intuitiue sentiat non exñs. Confir mo querendo ab isto venerabili socio .qūo ipe experit se tangere nō exñs cum tāgit canzellatis digitis pisum vnum.q: si vt dic ita abñs pōt ituitiue cognosci sicut nō exñs si cāe sufficiētes cāre suā ituitiuam cōcurrūt.⁊ sibi nō ꝫstet nec nāliter possit constare an cāe iste sufficiant cāre intuiti uam non exñtis potius q̄ exñtis remoti cui foret simile ñ exñs si eristēt ñ plus pōt erpiri vel nosse se tāgere nō exñs q̄ exñs remotū. vñ sicut dicit se tāgē dualitatē pisoz ñ exñtē ita dicet sibi ali⁹ q ipse tāgit dualitatē alibi exñtē. Et ex b̄ pz ēt q nulla sua ꝓbō ē efficax ad itētū suū. Sol'o ēt ꝑ rōis tollit ⁊ pp illō q nūc dcm̄ ē.⁊ ēt q: q̄ro de dualitate q̄ dic opponi vnitati huius pisi ta cti si eēt.an ea eēt q̄ eēt duo pisa.quoz qōlibz eēt b̄ pisuz ō monstratū q qs tāgit.verbigr̄a.a. ⁊ cū talis dualitas sit ipossibilis seqtur q tangit aliqd ipossibile.qd ē absurdū.aut dualitas que eēt duo alia pisa vl̄ hoc pisū ⁊ qōdā aliud.⁊ b̄ ñ q: nulla talis dualitas oppōeret vnitati hui⁹ pisi cū qlibz sit illi cōpossibilis.⁊ rursus cū itellectua les sint possibiles q̄libz taliū tangeret ille cū nō sit potior rō ꝑ vna q̄ ꝑ alia.nisi ad placitū asse ratur oppositū.l'vltimo ea dualitas essz duo q̄ sunt ptes pisi tacti.verbigr̄a.c.d.ex quib⁹ ꝫstat pisum.a.q duo tō forsitan dicent oppōi vnitati a.q: non ē possibile vt.c.⁊.d.sint duo distincta i actu remāente vnitate actuali ipsius.a. ⁊ si sic dicat seqtur q ñ tangit dualitatē nō exñtē vt ip se dicit.ſz vere exñtē.q:.c.⁊.d.vere eristūt.ſz nō qualr̄ ille iudicauit illa eristere.s.distincta in actu Rñdeo ad auctoritatē Aug.nō ē i cōueniēs itetō ni eiusdē qñ ibi vult oñdere Aug.i qlibz visiōe exteriori ꝫcurrere trinitatē quādā rez nā distic tay.vt ibi pz i ꝓncipio capituli.quoz vnū ē res q̄ vr̄.b̄ āt falsum eēt si nō ens videret vez ad suscipiēdū solōnes datas iste venerabil⁹ socius fundare visus ē ꝓpositōnem ꝑmā ꝫ eas posi tas. Et tō ꝑmo posuit vnā ꝫclusionē talē. Eadē sensatio numero q̄ ē cāta ab b̄ sensibili.a.vel q̄ posſz cāri ab.a.pōt cāri vel potuisſz fuisse cāta ab altero sensibili totaliter distincto ab.a. Ista p batur sic.hoc non repugnat in alijs effectibus cātis nāliter.igitur nec i cogitatōe.ꝫña nota q: nō ē maior repugnantia hic q̄ ibi vt videt. Sz añs ꝓbatur q: idem calor numero q nunc ē p ductus ab hoc igne in hoc calefactibili vel qui posset ꝓduci potest ꝓduci ab altero igne sen sibili vel ab aliquo equiualente igni simili vl̄ ꝑ duci potuisset alr̄ inter indiuidua eiusdem rōis eēt essentialis ordo dependentie. Scōo ꝓbat idem añs q: ſm sanctos si Adam non peccasſz illi solum fuissent nati qui nunc sunt saluati vel saluandi.sed nunc sunt multi saluati quoz pa tres sunt damnati.ergo aliqui nunc saluati ha buissent casu illo dato alios patres. Secundo ad conclusionem sic sensationem eandem nūe ro quā nunc causat istud ouum potest aliō ouū nāliter conseruare vel continuare. igitur potest eam ꝓducere vel produxisse.ꝫsequentia tenet sed antecedens ꝓbatur .quia si deus poneret vnum aliud ouum totaliter similiter in eodez si tu cum isto subtrahendo cālitatem ꝓioris ad huc remaneret ꝑ sensatio.aliqn posſz senti ens pcipere diam iter vnū ⁊ aliud.qd ē falsuz Et hac ꝫclusiōe ifert coꝛelarie ꝫ ābas ꝓpositō es p me assumptas ad ꝫcludēdū solōnes ipi⁹ q vna res pcepta p sensū pōt nāl̄r cāre i aia p cipiētis noticiā ituitiuā alteri⁹ rei sensibilis ñ se cū ptialiter cōcāntis siue illa eristat actualiter siue nō.ꝓbat b̄ sic. Eadē sensatio nūero q̄ nūc est cāta ab b̄ sensibili potest causari vl̄ potuisſz

fuisse causata ab altero sensibili totaliter distincto. ergo vna res pcepta per sensuz pōt ⁊c. ꝓna pz q: ista eadē sensatio si fuisset cāta ab illo alio a quo potuit causari fuisset intuitiua illius sicut nunc est istius. añs pz et ꝯclusione nūc probata ⁊tra ista. ꝓmo ostendo q ꝯ iste veñ. bacha. datis sibi eis que assumit nō ꝓbat q ꝓncipaliter intēdit q̄ꝫ cozelarie inferat illud. Scōo propositōes meas quas falsificare nititur ꝯfirmabo. Et tertio ⁊tra dicta nūc per eū aliquas ꝯclusiones ꝓbabo. ꝓmo igitur dico q esto q vera eēnt que assumit ipse nō probat' q intendit q: dato sibi q ꝑ hanc sensatōem eandez numero qua video albedinem. a. ⁊ quam ipsa albedo. a. cāt causasset in me albedo. b. distincta ab albedine. a. ⁊ a. tūc nō ꝯcāsset sicut ipse dic sensatio q̄ nūc est intuitiua. a. fuisset tunc intuitiua. b. nisi fuisset etiam intuitiua. a. aut alterius rei distincte a. b. ⁊ nō secum ꝯcausantis. adhuc non haberetur. q aliqua res pcepta per sensuz causaret vel causasset noticiaz intuitiuam alterius ñ secum ꝯcausantis. q̄ꝫ haberet q noticiā que nunc est alterius rei. a. b. nō ꝯcausante tunc. b. causaret. ⁊ sic patet q ex illo suo antecedēte nō sequitur ꝯsequēs illatū per eum. nā vt pz ad veritatē ꝯntis oz q cā de aliqua vna re demonstrabili possit ꝑ eē vera. hec res causat noticiaz intuitiuam alterius nō ptialiter ꝯcausantis. ⁊ ꝑ iō q: predicatū vt loice dicit appellat proprium formam. Ego. n. semp totum illud etiam cum hoc ptīcipio pcepta posui a parte predicati ⁊ ad sensum q̄ꝫ sic facit probaui si bene aduertatur. Ꝓ ꝯfirmatōne vero ꝓpositionū mearꝫ assumo vnā ꝓpositōem talē. nulla res sensibilis ꝑsens sensui ⁊ mouens ipsuz ad intuitōez sui causat insentiente noticiā qua intuitiue cognoscat aliqua alia res sensibilis eiusdē rationis actualiter exīs ⁊ eidem sensui nō pūs. Et ꝑ ēt per experientiā pz. vnde albedo huius margarite. a. dū mouet sensuz meū ad intuitōem sui nō causat i me noticiaz qua intuitiue cognoscā albedinem margarite. b. aut aliquā aliā que alibi est nec ē mihi presens. ⁊ ita de quolibet alio sensibili nec oppositum est possibile nāliter. potest etiaz ista ꝓpositio ꝺduci ex dictis alijs ipsi' ꝯtra quē ago ꝓmo quidē q: arguēdo q abstractiua rei extra nō terminatur imediate ad spēm eius i anima assumit hanc ꝓpositōem. nulla cognitio terminatur imediate ad obiectū aliqꝺ q̄ꝫ habens nō pōt nāliter experiri cognoscere illud vt recitatū est in p̄cedēti. q. sed ꝯstat q nullus habēs ituitōem seu noticiaz intuitiuā de sensibili pūti pōt nāliter experiri se cognoscere rē aliā silem non sibi pūtē vbicūq; illa existat. igitur nullus talis hz noticiam imediate ad rem aliā simile termināta. ⁊ per ꝯs nec intuitōnem aliquam qua illaz cognoscat. Scōo q eiusdē rei sensibilis sensui actualr pūtis. verbigratia albedis. a. neutra medietas pfectional' seu ꝑm intentōem cāt intuitōem qua cognoscat reliqua medietas q̄ ē oco silis ⁊ eque pūs eidē sensui. igit' ꝑ locum a maiori nec tota albedo. a. cāt intuitōem qua cognoscat aliq̄ alia albedo sibi silis alibi exīs ⁊ ñ pūs eidē sensui. añs pz etiā p aduersariū. nā posuit in alia mā loquens q̄ libet gradus actus vl' habitus cognoscit cognitōe ꝓpria ⁊ distincta a cognitōe alterius. Rōnabilr aūt idipsuz cōsequēter hz dicere de qualibet re sensibili intuitiue cognita. igit' alia. a. noticia pticulari cognoscitur vna medietas. a. ⁊ alia cognoscit medietas reliqua ⁊ q: nō rō ē cur vna causet noticiā alterius poti' q̄ꝫ ecōuerso hz ꝯsequēter dicē q q̄libet cāt ꝓpriā noticiā ⁊ neutra cāt noticiā reliq. q̄ꝫ ille sint ptes vni' total' noticie qua tota albedo cognoscit. sicut dicit ō pticularib' noticijs graduū act' ⁊ habit'. Ex hac ego infero pō positōez ꝓmo posita videlz q nulla res nāliter pōt pcepta per sensuz cāre in alia pcipientis intuitōem seu q pō eodē accipio noticiā ituitiuā alterius rei sensibilis actualr exīntis nō sil' secuz ptialr ꝯcausantis q: si detur oppositū in aliqua re sequitur ex quo illa pcipitur ꝑ sensuz ⁊ i eo cāt noticiā alterius q ēt cāt noticiā sui ⁊ quia illud aliō sensibile cuius noticiā causat non secū cuiu causat aūt mouet sensum cū tñ natum sit illum mouere sequitur q illud non est pūs sensui. ⁊ loquor de pūtia exigita ꝑm ꝺictōem sensus illi' ad ꝑ vt exire valeat in actū suum. ⁊ sic vltimate ꝯcludit q aliqua res sensibilis pūs sensui ⁊ mouens ipsuz ad intuitōez sui cāt isentiēte noticiā qua intuitōe cognoscit alia res sensibil' sensui ñ pūs. aut igit' illa alia nō pūs est eiusdē rationis cū pūte q̄ ei' noticiā cāt ⁊ tūc habeē dirrecte oppositū ēt ꝓpositōis ia ꝫ pbate. q: est alterius. et idem infertur q: si aliqua res sensibilis talr vt ē dictū pōt cāre noticiā sensibilis dissilis ⁊ alteri' spēi multo magis noticiā sibi silis eiusdem spēi. Et ꝑ viteri' appet q p̄dictā ꝓpositōez alias positā ipse negare ñ debuit cū ipsa sit ꝯns. Ad secūdā nūc positā que vt patuit ex dictis suis clare ꝺeducitur. Preterea vt tūc dixi. nec ad id aliqd ē rñsuz ipsa est nota per experientiā vt superius declaraui. Stat igitur propositio illa. ⁊ p ꝯsequens ꝓme rōnes mee minime sunt solute. Nūc insup q̄ꝫ nō sit oportunū ꝓpter aliqua p me dicta. gra tñ elucidāde veritatis quo ad q̄ꝺā dicta nūc p eū pono aliquas ꝯclusiones. pria ē q nulla ituitio rei sensibilis pūtis ⁊ sensuz ad illā imutantis ē intuitio alicui' rei alterius silis non pūtis. ꝓbatur ꝓmo ex dicto cōmemorato huius bachal'. videlz q nulla ituitio vni' ptis pfectionabil' rei sensibilis pūtis ē ituitio alicui' alteri' rei q̄ꝫ tūcūq; sibi similis ⁊ similiter pūtis. igit' p locuz a maiori nulla intuitio rei sensibilis pūtis ⁊c. ē intuitio alicuius alterius similis non tñ pūtis. Confirmatur q: si detur q intuitio a. pūtis est intuitio ēt. b. non pūtis. ponatur q b. fiat presens iuxt'. a. constat q etiam tunc intuitio que fuit eius dum non fuit presens erit eius postq̄ꝫ iam erit presens. ⁊ si sic igitur intuitio

vnius medietatis.a.est ēt intuitio relique medietatis.pz ꝓña q: nō minus ē dicēdū ꝙ duoꝝ silliz in eodē situ exñtiū sit vna intuitio ꝙꝫ duorū sensibiliū in diuersis situbus existētiū. Secūdo qua rōne intuitio vnius rei pñtis.verbigra a.eēt intuitio alicuius silis nō pñtis vt pote.b. eadē rōne ipsa eēt intuitio cuiuslibet alterius si bi similis ⁊ nō pñtis.⁊ sic segtur ꝙ intuens albedinē.a.intuetur quālibet aliā albedinē silez ipsi.a.ꝙ absurdū est dicere.assumptū ꝓbatur q: ꝙ ipsa eēt intuitio.b.nō pñtis non vr̄ aliud posse assignari ꝓ cā nisi q:.b.est qualitas similis ipsi.a.nō.n.aliqua cālitas eius ad ipsam intuitōem.a.posset assignari ꝓ causa qm̄ nulla res sensibilis nāliter pōt exñs.absens seu non pñs sensui mouere illū ad intuitōem sui sicut ꝙ experientiā notū est.Si vero similitudo ē ꝓcisa causa.igitur cuiuslibet eque similis ipsa erit intuitio. Tertio qua rōne intuitio vnius rei pñtis est intuitio etiā alterius similis nō pñtis eadem rōne noticia abstractiua distincta vnius rei alias sensate esset etiā noticia abstractiua distincta alterius rei illi similis nūquā tamē sensate. Sz ꝟ est falsum scōm dicta huius bachal'.qui vult ꝙ noticia ꝓpria abstractiua nāliter ꝓsupponit intuitiuam eiusdē rei.Est etiā falsum ꝟm se q: alias aliquis recordaret distincte alicuius sensibilis ꝙ ipse nūquā sensit ꝙ nāliter est ipossibile.Et hac ꝟclusiōe infero ꝓpria eum ꝙ non si sensatio que ē intuitio huius sensibilis.a.fuisset causata ab alio sensibili.puta.b.ꝙ fuisset ita intuitio illi' b.sicut nūc est intuitio.a.cuius oppositū assum pſit iſte socius in ꝓbando ꝓña; factā ad ꝓbādum corel'.suū.probat ꝟ q: si illo posito fuisz intuitio.b.igitur nūc etiā est intuitio.b.cui' oppositū.probatur ex ꝟclusiōe prima.pz ꝓña q: si tunc fuisset ⁊ mō nō est ꝟ ꝓcise est q: modo ñ cātur ab illo.sed ꝟ nō pōt ipse dicere q: tūc eadem rōne nulla intuitio eēt nō exñtis cum nulla causetur a nō exñte.oppositum aūt ꝑncipaliter ipse tz.¶Preterea si ideo ꝓcise nūc nō est intuitio.b.igitur si intuitio.a.causaretur a solo deo ipsa tūc nō eēt intuitio.a.ꝙ nō ē dicendū.alio quin seqret ꝙ deus nō posset cāre i me visiōez qua intuerer albedinē pñtē ipsa albedine ñ cānte visiōem ꝓdictā.¶Rursus si illud dictuz esset verū.cū etiā ꝟm hunc sociū quelibet intuitio cābilis ab.a.sit ēt causabilis.a.b.⁊ a quolibz sensibili eiusdē rōnis sequeret ꝙ quelibet intuitio causabilis ab.a.indifferēter posset eē intuitio.a. ⁊.b.⁊ cuiuslibet sensibilis eiusdē rōnis ⁊ ñ vnius pluſꝫ alterius.⁊ per ꝓña si aliqua talis causare tur a solo deo illa nullius eēt intuitio ꝙ nō ē dicendū. Secūda ꝟclusio ē ꝙ nulla intuitio cābilis ab hoc sensibili.a.ē naturaliter causabilis ab aliquo alio sensibili totaliter distincto.ab.a. que directe opposita est cōclusioni eius supra posite.ꝓbat q: si aliqua eēt causabilis ab alio aut illa si causaretur ab alio eēt intuitio.a.tātū aut illius tm̄.a quo causaret aut vtriuſꝫ aut neutrius.nō potest dici primum q: tunc segtur ꝙ aliquod mouens sensum ad intuitōem sui causaret intuitōem alterius sensibilis nō presentis ponatur ꝙ.a.non eēt presens ꝙ est contra propositionez vnam supra in hac replicatōe ꝓbatam.patet ꝓña q: illud tale sensibile moueret sensum ad intuitōem.Et per idez pz ꝙ non eēt intuitio vtriuſꝫ.nec illius tm̄ a quo cāret vt patet ex corel'.proximo ⁊ ꝓbationibus eius nec potest dici ꝙ neutrius q: tunc frustra cāretur. Scōo si sic segtur ꝙ eadē sensatio nūero causaretur simul a pluribus sensibilibus etiā situ distinctis.Si.n.sint.verbigratia plura oua opposita vni visui sic ꝙ omnia simul videri possunt.si sensatio causabilis ab vno.puta.a.sit ēt causabilis a quolibet alioꝝ qua rōne causabit ab vno causabit a quolibet sicut probat er vno dicto huius socij quo ait ꝙ a causis naturalib' approximatis ⁊c.qcquid nō prouenit nō potest prouenire.igitur qcquid pōt puenire prouenit. Sed sensatio ab.a.causabilis pōt vt dicit a quolibet illoꝝ prouenire.igitur prouenit.vlterius secūdū dicta eiusdez ipsa erit intuitio cuiuslibet ⁊ sic vna visio numero erit imediate ⁊ simul visio plurium ⁊ cuiuslibet distincta sicut dicimus ꝙ visio dei est distincta visio omniuz ꝙ non videt ꝓcedendū. Ulterius sequeret ꝙ vno illoꝝ corrupto vel remoto adhuc aliquo alio manente eadē visio manebit.licet forte postea non erit visio illius corrupti vel amoti.patet cōsequentia q: adhuc manebit sua causa sufficiēs eam causare ⁊ ꝓseruare.Simili modo probabitur ꝙ eadem visio ꝑ' fit totius ⁊ partis naz visio causabilis ab vna medietate totius erit causabilis a reliqua medietate eiusdem.⁊ per cōsequens ab vtraqꝫ simul causabit visio eadē que causabitur ab vna illaꝝ.Et vlterius sequitur secūdū ꝑncipia huius bachal'.ꝙ eadē visione primo videbitur totum.⁊ pars eius qō tamē aliis dictis ei' repugnat vt patet ex dictis supra.Itē esto ꝙ remittatur obiectuz non remitteret visio. q: adhuc tota cābit a pte remanente.⁊ omnia ista videntur incōuenientia quare ⁊ primū. Et ꝟ vlterius infero ꝙ si idem iudiciū fit habendū de omnibus effectibus naturalibus vt ipse vult ꝓsequēter ē dicēdū ꝙ nullus effect' ꝓducibilis ab hac re ē nāliter ꝓducibilis ab aliq̄ alia eiusdē rōnis totaliter distincta.Cui' oppositū ipe dicit.⁊ ꝓña pz.Istud aūt illatū si qs vult tenē ꝑt faciliter rndere.Ad rōnes ei' in oppositū vñ ad ꝑmū negaret illis assūptū.idē calor nūero q nūc ē ꝓduct' ab ꝟ igne i ꝟ calefactibili vel q ꝑt ꝓduci ꝑt ꝓduci ab altero igne.Et ad ꝓbatōez qua dr̄ ꝙ alias iter idiuidua eiusdez rōnis eēt ordo eēntial' ōpēdētie.Ista ꝓpositio possz hīe multiplicē itellectū pz ꝙ multipliciter possz accipi ordo dependētie eēntialis.⁊ ꝟm aliū ⁊ aliū sensum eēt aliter ⁊ aliter rndendū in ꝓposito.tm̄ vr̄ esse sensus si eius illatio efficax ꝓbatio sit ꝙ aliquoꝝ idiuiduoꝝ eiusdē rōnis vnū ab alio eēntialiter

dependeret sicut a p se cā extrinseca tantū · ⁊ in
b sensu ipsa nō esset neganda · Ad secūdā p
batōem dicti añis qua dicitur q si adam non
peccasset potest rñderi iuꝛ dictū vnius moder
ni doctoꝛis q dictū sanctoꝛ intelligēdū ē q̄tuz
ad idētitatē aiaꝝ tm̄.aia vero nō est effectuus
patris sed dei tm̄ · ¶Potest etiā forte ꝓbabiliter
dici q esto qō intelligereť q̄tū ad idētitatē to
tius hominis essentialē dūtaxat.ad hoc sequ
tur q idem effectus nūc ab vna causa ꝓducꝫ tūc
fuisset ꝓductus ab alia.nā substātialr homo ñ
includit nisi materiā ⁊ formā que secūdū doctri
nā sanctoꝛ vt puto ⁊ infra patebit vnica est · s.
anima intellectiua nec materia nec anima est
effectus patris sed vtraq; dei solius · Ad ra
tionem secūdam quicquid sit de cōsequentia
nego ātecedēs · Ad ꝓbationē dico q illo casu
dato nō remaneret eadē sensatio · ⁊ q eius ifer
tur vlteriꝫ nego ꝓsequētiā q: ñ quacūq; possibili
variatione noticie posita in anima ex alietate
obiectoꝝ pōt homo nāliter ꝑcipere illoꝝ alie
tatem ⁊ differentiā sicut in multis casibꝫ possz
exemplū dari.Cōtra dicta huius replicationis
iste veñ · bachal'.adhuc alia dixit.vnde ꝓ ꝓfir
matōe dictoꝝ suoꝝ posuit aliās ꝯclusiōes qua
ruz prima ē si duo sensibilia sil'ima obiciātur ei
dē sensui successiue manente eadē visione.ābo
videbunť eadē visione numero aequata visio
ni qua videbať altez illoꝝ tm̄ · ꝓbatur sic ꝓio.
Eadē est sil'itudo ⁊ repñtatio vnius sil'imoꝝ q̄ ē
similitudo vel repñtatio alterius si sil'r se hēant
ad potentiā illa manēte.Sz visio ē sil'itudo vel
repñtatio obiecti visibilis.igiť si duo visibilia si
milima obiciañť ⁊c · eadē visione manente illa
erit amboꝝ · z° sic eadē apparētia qua apparet
vnū sil'imoꝝ apparet reliquū si sil'r obiciať po
tētie ⁊ visio ē apparētia obiecti visibilis · igiť ea
dē est sil'imoꝝ si equaliter se habeant ad potē
tiā illa manēte · Tertio sic q̄ duo agētia suc
cessiue approximañť eidē passo · si ꝑmū egerit
effectū suū ꝑm vltimū potentie sue scōz nullus
effectū potest inducere nec effectuz ꝑmi intēde
re illo remanente in toto suo eē.ergo si duo sen
sibilia sil'ima successiue obiciañť eidez potentie
manente tota visione qua videbať ꝑmū secūdū
nullā visionē vel gradū visionis poterit cāre · ⁊
tm̄ nō est dubiū qō videbiť.ergo visione qua vi
debať primū.añs pz inductiue nā si ignis hanc
aquā calefecerit ꝑm vltimū sue potentie secun
dus succedens ꝑmo a moto nullū caloꝝ gra
dū cābit.ita pz deluminari respectu luminis.

Scōa ꝯclusio eius ē vna ⁊ eadē visio potest
manere duobus sensibilibus sil'imis succedēti
bus siue successiue approximatis eidē sensui · p
batur sic possibile ē aliquā visionē nāliter ꝓser
uari absq; p̄sentia cuiuscū q; sensibil'.ergo pos
sibile est q remaneat duobus successiue appro
rimatis. añs ꝓbatur q: post fortem impressiōez
alicuius visibilis nobis diuertentibus oculos vl'
clauden.'bus vel ipso visibili anibilato vel trās
lato experimur nos videre illā rem ꝑius visam ·
ergo visio manet re visibili anibilata vel subla
ta.Cōfirmať b per Ari.in de sōp.⁊ vi.qui dicit
q post inspectōem niuis nobis claudētiꝫ ocu
los experimur nos videre albedinē niuis imo p
tēpus post quecūq; intuemur. Scōo ꝓbať
idem añs qm̄ eadēq; auditōne sonꝰ manente
sonus successiue multiplicať · aliter auditio suc
cederet in aia sicut sonus in aere. Et b ifert coz
relarie aliqua .ꝑmū est q sensatio exterioz na
ta ē remanere p tēpus aliqō ō re sensibili rece
dente.secūdū ē q visio intuitiua pōt eē nāliter
nō erñtis.vmo aliqñ de facto est ⁊ ō b ē ꝓnci
palis inqsitio.Tertiū q aliqua res sensibil'pñs
sensui ⁊ mouens ipsuz ad intuitōem sui cāt isen
tiente noticiā qua pōt intuitiue cognosci aliqua
res sensibilis eiusdē rōnis actualr erñs ⁊ eidē
sensui nō pñs · ꝓbatur ex dictis sic vnū sil'imoꝝ
pñs sensui cāt insentiēte noticiā qua manēte ea
dē altez pōt succedē.ergo aliqua res sensibilis
pñs sensui ⁊c · cāt intuitōnem qua altez actualr
erñs ⁊ eidē sensui ñ pñs pōt intuitiue cognosci.
añs pz ex ꝯclusiōe scōa.⁊ ꝓña pz ex ꝑma · Et
q: ista ꝯclusio cū sit de possibili vt dicit nō dir
recte opponi forte diceret mee ꝓpositōi supius
ō eū posite que ē mere de inesse · ideo addit ꝯclu
sionē tertiā q̄ ē q manente visiōe vna qua vi
deanť duo sensibilia sil'ima successiue eidē sen
sui approximata illa ex b q incepit eē visio scōi
vel tertij nō desinit eē ꝑmi.ꝓbatur sic si desi
neret eē primi.vel b eēt q: primuz sensibile de
sinit eē vel q: desinit esse pñs vel q: vna sensa
tio nō potest eē duoꝝ sil'imoꝝ · nō ꝓpter ꝑmū
q: visio potest eē nō entis vt dicit scōz corela
riū scōe ꝯclusiōis nec ꝓpter scōm q: visio nata
est nāliter ꝑmanē sensibili recedēte vt dicit cor
relariū primū eiusdē ꝯclusiōis.nec apparet ter
tiū q: vna potest eē duoꝝ vt dicit ꝑma ꝯclusio.
Et his ifert q aliqua res sensibilis presens sen
sui ⁊ mouens ipsum ad intuitiōez sui causat in
sentiente noticiam qua intuitiue cognoscať ali
qua res sensibilis eiusdem rationis actualiter
existens ⁊ eidem sensui non presens · probatur
quia hec visio qua manente videbuntur duo
visibilia successiue eidem sensui approximata
depēdebit ab vltio ⁊ per ꝓñs causabitur ab eo
⁊ tamen illa eadem visio erit intuitio alterius
eiusdem rationis actualiter existentis ⁊ eidem
sensui non presentis patet quia non desinit esse
visio primi igitur ⁊c.Secundo infert q aliqua
intuitio rei sensibilis presentis ⁊ sensum ad illaz
imutantis est intuitio alterius similis non pre
sentis ⁊ patet istoꝝ duoꝝ corel'. primuz
directe contradicit propositioni superius assū
te. ¶Pro confirmatione rationuz mearum pri
marum.⁊ secunduz contradicit prime propo
tioni nunc posite contra euz · Quarta ꝯclusio
fuit q idē effectꝰ nūero nāliter ꝓducibil'ab hoc
agēte ē et ꝓducibil'ab altero agēte nāli totalr
distincto.ꝓbať sic idē effectꝰ nūero ē corruptibil'

naturaliter ab hoc agente ⁊ ab altero totaliter distincto·igitur ⁊ producibilis ꝑsequētia tenet q; nō est maior ratio hic q̄ ibi vel ecōuerso.antecedēs patet q; idem calor numero q cōrūpitur ab hac aqua potuit ita bene cōrumpi ab alia aqua secūdo due possūt esse cause totales effectiue eiusdez effectus ad hunc sensuz q ꝙ̄libet sine altera possit illuz effectum producere igitur idem effectus qui est producibilis ab vna est producibilis ab alia·ꝓbaꝫ antecedēs quia si duo ignes sufficiēter approximarētur eidem stipule quilibet illorum sufficienter igniret illam sine altero·z° probatur idez antecedēs q; eiusdem effectus possunt eē duo fines totales.igitur due cause agentes·ꝙsequētia tenet q; non est maior ratio hinc q̄ inde·añs patet q; aliqs potest facere aliquē effectum propter duos fines quoꝝ quilibet si per se esset sufficienter moueret agens ad causandū effectuz illuz.Ex hac ꝯclusiōe inferꝫ ꝓtradictio scōe ꝯclusionis mee prorime posite·ſ.hec aliqua intuitio causabilis ab b̄ sensibili.a·est nāliter causablis ab altero sensibili totaliter distincto·probatur q; nō plus b̄ repugnat intuitioni q̄ calori vel alteri effectui naturali.Qualiter autez ipse respōdeat ad rationes meas·prio ꝯclusionibus contra euz positis post dicetur .Propter ista dicta eius pono ꝓpositōes aliquas.ꝑma ē ꝙ succedētibus sibi p̄m̄ presentialitatem duobus similibus visibilibus in eodē situ ⁊ in eadē oppositōe ad eundez videntē cū primum fuerit totaliter extra oppositōem debitā ad videntē non simul ab illo videbitur cū secūdo neq; secūdū videbiꝫ cuz primo antequā ipsuz secūduz sit in debita oppositōne ad videntē.hec ꝓpositio nota ē per experiētiaz vnde si post vnū foramen corporis iterpositi succedant visibilia talia·verbigr̄a duo oua filima a·⁊.b.ab oculo erñte citra foramen nō videbiꝫ a.quādo exiuerit oppositōe foraminis ⁊ sibi succederit ac videbiꝫ b.silr nec·b.videbitur añq; ipsum fit oppositū foramini ⁊ dum.a·erit ibi ac videbitur·Et b̄ ꝑz manifeste ex eo ꝙ in tali casu nūquā erpietur aut iudicabit se simlr illa duo videre·⁊ tamē si corpus illud mediū in quo est foramen tolleret de medio ceteris silr se habētibus experiret ⁊ iudicaret ambo illa videre·et ita vtiq; esset.ex quo ꝑz ꝙ occultatū seu illō ꝙ oppositōem exiuerat aut ꝙ nōduz erat oppositū nō simul cū reliquo videbaꝫ·Ex hac segtur alia videlz ꝙ duobus visibilib⁹ sibi p̄m̄ erñtiam succedētibus.Sic.ſ.ꝙ primū nō est in rerū natura simul cū scōo nō simul ab eodē videt vtrū q;·hoc ꝓbatur q; si aliqō visibile ꝙ fuisset ⁊ ñ eēt simul videret cum eo ꝙ tūc eēt eadē rōne vel maior visibile ꝙ fuissz ꝑns ⁊ nō eēt ꝑns eēt tñ in rerum natura.vbicūq; eēt ceteris paribus videret cuz eo ꝙ tunc eēt presens·ꝑz b̄ q; q̄tū ad videri actualis erñtia non derogat ipsi visibili.nec aliquid nō erñs est magis visibile q̄ esset si existeret ceteris paribus.sed ꝑns ꝑz eē falsum ex ꝓpositōe posita.igitur ⁊c. Per idē etiam ꝑ batur ꝙ nō simul cū eo ꝙ actu est videt aliud ꝙ nōdū est ⁊ sibi succedet. Ex his segtur alia ſ.ꝙ siue p̄mo mō siue scōo sibi silima visibilia succedāt nō remanet cū vl scōz aut saltē ipsa ñ manet visio prioris.ꝓbaꝫ q; alias simul cū scōo videret p̄mū.Segtur ēt ꝙ visio posterioris nō ē aut saltē nō ē visio illius dū p̄mum actu vī q; alias simul vtrūq; videret·Et q; ipossibile est nāliter vt duo p̄mo aut scōo mō sibi succedētia simul videant·ipossibile ē ēt nāliter vt visio prioris maneat visio eiꝰ q̄ scōz vl·⁊ b̄ directe ē ꝯ scōaz ꝯclusiōez huius socij ꝑme posita acceptā i eo sensu i quo eā ponit.Et illud ēt alr cōfirmo sic si visio prioris manet.igit ⁊ noticia cōplera sequēs.verbigr̄a qua cognoscebaꝫ ipsum eē ēt manet·ꝑz scōz dicta eius q; talis noticie ꝯplete vel sola simpler intuitio ē imediata cā effectiua.nō excludēdo tñ cām p̄mā q̄ deus est ⁊ cū illa remaneat vt pōt manebit ⁊ ipsa·aut ēt ipsuz obiectū visiōis ē cū cā.⁊ idē segtur q; b̄ sociū oē cābile ab vno silimoꝝ cābile ē a reliqº ⁊ sic visibile scōz succedens supplebit cālitatem p̄mi ⁊ ꝙseruabit illā ꝯplerā noticiā. Sz ꝑns est impossibile q; talis noticia ꝯplera eēt falsa.⁊ sic noticia eēt error vel in erroꝛe cōuersa q; nāliter eē nō pōt. Ad rōnē aūt eius ꝑ illa sua ꝯclusio ne scōa rñdeo negādo añs.Ad ꝓbatōez dico ꝙ claudēs oculos vel diuertēs nec experiꝫ se videre nec videt rē p̄us visam ſz videt quādā qualitatē seu passiōez factā in exteriorib⁹ oculi ptib⁹ a re p̄ius visa· Ad ꝯfirmatōem dico ꝙ salua reuerentia allegantis nō inuenio Ari·sic dicere vt allegat nec talem sniam ibi ponere. Sed volens probare ꝙ a sensibilib⁹ fiunt passiones in sensibus addunt exempla de aspicientibus ml'to tēpore vnum colorem qbus diuertentib⁹ oculos aliquid tale videt.vnde ir̄a eius est·eiusmodi videt nō dicit illud videri ꝙ p̄ius videbatur Et idē postea dicit de aspiciētibus solem ⁊ dat experientiā.q; accidit inquit visum videre p̄mū quidem huius colorem donec ꝑmutatur in puniceum deinde in purpureum quousq; i nigrū veniat ⁊ vanescat. Ex quo mānifeste patet ꝙ tale tunc apparens non est illa res que p̄ius videbatur sed aliqua passio facta in organo sensus·talis enim est que sic remittitur paulatim ⁊ tādem euanescit ⁊ non ipsa res que p̄ius videbatur ⁊ integra manet inesse suo· Et huic simile Augu.ij·de tri.c·z·dicit in eadem experientia vnde ait.Quod quasi versantur in conspectu quidam colores lucidi varie se se cōmutantes ⁊ minus minusq; fulgētes donec oio desiſtāt·

Ad secūdam probatōem eiusdez antecedentis dico ꝙ sicut est alius ⁊ alius sonus totaliter vel ptialiter qui auditur sic conformiter est alia ⁊ alia auditio ⁊ si succedit vnus sonus imutans auditum suum sensatum per auditum alteri sono sic ⁊ in anima auditioni succedit auditio·⁊ istud probaꝫ er dicto Aug.i4. de tri.c·io.dicēte

q; si aliquid sonet vbi adest auditor simul incipiunt simulq; desinunt & sonus & eius auditus. Hoc autem non esset verum si auditio pri me partis soni remaneret simul cum secunda. probatur etiã per rõnẽ q: si quis ꝓferat me audientẽ istam dictõem dicens auditio prime sillabe nõ est auditio secũde cũ sint soni diuersaruz specieruz vt sonus do. & sonus mi. diuersoruz autẽ specie sensibiliũ nõ est vna auditio neq; numero neq; specie sicut nec eadẽ visio albedinis & nigredinis. Similiter nec auditio prime littere est auditio secũde ꝓpter eandẽ cãm & sic est de aliis. Et sic p; q; sicut sibi succedũt soni imutantes sic succedũt sibi eoꝝ auditiones in anima. Scõa ꝓpositio ꝑncipalis est q; si duo visibilia silima eidez videnti obiciãtur successiue in eodem situ. Sic ĩ q; primũ nõ desinat obici cũ scõm obicitur nõ eadẽ visione primo & adequate qua videbaꝫ primũ videbiꝫ secũduz. probatur q: si obiciatur nũc mihi albedo remissa tanti gradus & deinde intendaꝫ ad duplum nõ eadẽ visione ꝑmo & adequate qua videbitur ꝑma metas videbiꝫ scõa. p; ꝑm dcã socij superius recitata. p; etiam q: alias ad intẽ siõem visibilis nõ intenderẽ visio q; est contra experientiã. nã intensiuus visibile clarius & melius videẽ ceteris paribꝫ q; nõ eẽt nisi visio eẽt intensior. igitur si duo visibilia silima eidẽ videnti obiciantur successiue in eodẽ situ &c. patet cõsequẽtia q: nãliter ñ est possibile aliter duo silima eidem in eodẽ situ obici mõ dicto. ꝑterea si per diuinã potentiã aliter duo sic obicerẽtur vel illa fierent sic per se vnũ sicut due medietates pfectões constituũt vnam formaz vel nõ si sic idem iudicũ vtroꝝ q;. Si vero multo magis vel eque nõ eadẽ visione ꝑmo & adequate videretur scõm qua videbatur primũ. nã distinctio obiectoꝝ magis exigit distinctõem noticiaꝝ ceteris paribus q̃ vnitatez. Scõo si in tali casu eadẽ visione adequate videẽ secũdum qua videbaꝫ primum. igitur secũdũ videbaꝫ añ quã videnti obiceretur & esset ei presens & si sic igitur & eadez rõne quodlibet aliud silimũ non presens & sic videns albedinem. a. tanti gradus videt actualr omnez albedinẽ exñtem vel possibile silimaz ipsi. a. q; est absurdũ dicere. ꝓña ꝑ batur ꝑm dicta socij q: si videreẽ cum eẽt pñs & nõ prius videbaꝫ. & tamẽ visio eius prius erat igitur adhuc q; aliqd videaꝫ. necessario requiritur q; ipsum sit actualr pñs videnti. B autez repugnat dictis eius qui tz q; naturaliter possibile est nõ pñs. & etiã non exñs videri. nec potest dicere se intellexisse de absente vel non exñte q; aliquãdo fuit presens & de aliis. nam cõstat q; dualitas pisoruz tacta ꝑm eum per cãzellatõez digitoruz nũquã fuit presens tangenti aut exñtens in reruz natura. Tertia ꝓpositio ꝑncipalis est q; si duo visibilia silima successiue in eodem situ eidez videnti obiciãtur. sic tamẽ q; primuz nõ simul postea obiciatur cũ scõo non eadem visione primo qua prius videbatur primuz precise videbatur postea vtrunq; simul ꝓbatur primo q: in tali casu nõ simul videbiꝫ primuz cũ scõo vt patet er ꝓpositõne prima. igitur non eadem visione primo &c. & est consequentia euidens scõo si successiue obicerentur in eodem situ & primum remaneret presens cum secundo nõ eadem visione primo qua videbatur primum videretur secũduz vt patet er propositione secunda. igitur si primum desinat esse presens non eadem visione qua videbatur videbitur secũdum. patet cõsequentia q: alias presentia visibilis obesset ad hoc vt videretur & ceteris paribus non presens videretur. presens aũt nequaquã q; est absurdum. Confirmaꝫ istud per vnum dictum istius socij q; ipse dicit in respondendo ad vnam rationem contra eum vt infra recitabitur. dicit enim q; intuitio causata ab vno sensibili. que tamẽ erat etiam causabilis ab alio est intuitio illius a quo causatur & nõ alterius a quo non causatur. & ideo precise quia ab illo non causatur. Ex quo sequitur q; visio prioris visibilis eo destructo vel non presente ñ erit visio eius quia tunc non causabitur ab eo nec vz dicere q; alias causabatur. & B sufficit q: eadem ratione diceretur sufficere ad B q; intuitio vnius sit intuitio alterius a quo non causatur q; ipsa aliquãdo non causabitur ab illo.

Item secũduz istud saltem habebitur q; actualis causatio magis conferat ad B vt videantur res ipse & per consequens si in cãu remaneret primum visibile videretur quia tunc causaret ipsam visionem cuius oppositum patet er propositione scõa nũc proxime posita. Ex his sequitur vna alia scilicet q; non si duo sensibilia simillima successiue obiciantur eidem manente eadem visione videbuntur ambo eadem visione adequate qua videbatur alterum tantum que directe est cõtradictio sue prime superius vltimo recitate. probatur q: aut B eẽt quãdo q; prius obiciebatur non desinit esse presens & obici quãdo obicitur secũdum aut quãdo primuz desinit obici seu esse presens secũdo facto presente. non enim est aliter possibile. Sed nõ primo modo vt patet er secũda propositione. nec secũdo modo tũ quia non potest naturaliter manere eadem visio in casu illo vt patet er secundo correl. prime tum quia esto q; maneret ꝑ quãcunq; potentiaz adhuc illa visiõe nõ videretur sicut patet er probationibꝫ tertie. Ad ratões vero suas pro conclusione sua prima. Respondeo ad primaz negando antecedens ratione ꝑme partis si intelligitur vniuersaliter & p; ipm esse falsum etiaz per dicta socij. nam visio vniꝰ medietatis perfectõalis forme est similitudo et representatio illius. & tamẽ ñ ẽ similitudo & representatio relique sicut etiaz non est visio eiꝰ. & tamẽ sunt silime. Alie etiam instantie possent dari de specieb9 in memoria qñ alias nõ possz anima separata vel angelus recordari distincte

alterius sil'imoꝝ. Si vero añs capiatur infinite ꝓña nulla est. Ad scõm si sit ꝑmo de apparẽtia intuitiua vel etiam de abstractiua distincta. maior est falsa vt pz ex nũc dictis. si vero sermo sit de apparentia abstractiua ꝓfusa nõ est ad ꝓpositũz. Si aũt cõiter de apparentia tunc vel maior sumitur idiffinite precise ⁊ sic ẽ discursus inutilis vel sumit̃ vĩ seu loco huiumõi vlis oi apparẽtia ⁊c. ⁊ tunc ẽ falsa vt ex dictis patet.

Ad tertiã si añs capiatur vĩ nego ipsũz ⁊ dico q nõ pz inductiue nã oppositũ pz de sensibilibus sil'bus quoꝝ si vnũ prius videat̃ cãt spẽm in memoria quo etiã a moto 'si reliquũ videat̃ cãbit etiã spẽm suã in memoria vel si negentur spẽs ⁊ ponãtur habitus idẽ vz q scõz causabit distinctũ habitũ. alias nõ posset qs distincte de cordari nec tot sil'imoꝝ meminisse quot vidit q est ꝓtra experientiã ⁊ ꝓtra Augu. ij. de tri. c. 8. Item si vnũ luminare cãet tantũ lumen ẽ̃tuz potest in aliqua pte medij ⁊ scõm superueniat equale illi causabit equale lumen siue illud faciat vnũ cũ prioze siue nõ. Si dicat̃ q b̃ ẽ verũ supposito q primũ luminare remaneat. nõ aũt si remoueat̃ succedẽte scõo. Rñdeo q ẽt si primũ remoueat̃ scõm cãbit nouũ lumen q esset equale illi q causabatur a primo si illud lumen primuz tunc eẽt. qõ autẽ mediũ nõ apparet luminosius b̃ nõ est q scõm nõ causat nouũ lumen sed q nõ manet lumen causatuz a primo. vnde si per diuinã potentiaz ꝓseruaret̃ ⁊ scõm luminare approximaret̃ vtiqz nouum lumen causaret ⁊ mediuz eẽt magis luminosiuz nec opositũ socius probat ac per b̃ nec inductiue pz suũ añs vt dicit. Et dictis ifero duas alas cõclusiones quas supra ꝓtra eundẽ posui. ꝑma ẽ nulla intuitio rei sensibilis pñtis est intuitio alteri' sibi similis nõ pñtis. probatur ex dictis q si aliqua est. vel est intuitio sensibilis nõ pñtis q; aliquando fuit pñs. aut ei' q nũquã fuit presens nõ potest dari primũ vt pz ex ꝓpositõe ȝ⁹ ⁊ ex b̃ sequitur per locũ a maiori vel a sil'i q nec illius q nũquã fuit presens. Cõfirmat̃ ista ꝓña per responsionẽ socij datã. ad tertiã rõnẽ quam alias feci. prio conclusionẽ ista vt statim patebit. alias arguebaz ad hãc ꝓclusionẽ ꝑmo sic nulla intuitio vnius ⁊c. vt supra habet̃. Ad hãc respondit ꝓcedendo añs ⁊ negando ꝓñam. d. ad probatõem q nõ tz per locuz a maiori vt assumitur ponendo ex vna pte q ambe ptes perfectionales sint pñtes. ⁊ ex alia pte q duo senfibilia distincta manente visione succedãt q; i tali casu ingt ipse videbunt̃ vna visione. ⁊ similiter dicerem inquit ipse de pfectionalibus eiusdem fo;me. Ista rñsio vt ex dictis patet stare non potest. tum q; probatũ est q in nulla successione visibiliuz respectu eiusdez videntis ambo videri possũt eadẽ visione adequate qua alterum tantũ videbat̃. tuz q; si ponãtur ptes pfectionales successiue fuisse causatas in pñtia videntis prioze remanente vtiqz tunc erit locus a maiori q; vtrunqz est pñs hic ⁊ cetera paria. ⁊ tamẽ etiam tunc bz cõcedere añs. Ad ꝓfirmatõnem ibi factaz dicit q si. b. fiat pñs in alio tñ situ cãbit aliã visionem. si vero in eodẽ vnã i adequatam illi qua alter sil'imoꝝ precise videret. Et hac rñsione habet̃ propositũ q; si. b. factũ pñs in alio situ iuxt̃. a. causabit aliam visionẽ a visione. a. igitur visio. a. nõ erit visio. b. pñtis. ⁊ eadẽ ratione vl' maiori visio. a. nõ est visio. b. anteq̃s ipz sit pñs. pz ꝓña q; vt dicebã si. b. ñ vĩ aliq̃ visiõe eadẽ videbit̃ si fiat pñs. pñtia. n. obiecti nõ derogaret illi visioni quin esset eius si eius erat dũ nõ erat pñs. Scõa rõ mea erat qua ratione intuitio. a. pñtis esset intuitio alicuius similis nõ pñtis vt pote. b. eadẽ rõe ipsa eẽt intuitio cuius libet alterius similis nõ pñtis ⁊c. rñdẽdo 'negat istud assumptũ. d. q erit intuitio 'tñ sibi similis nõ pñtis q; sil'r se habuit ad illã potentiã stante illa visione sicut illud q nunc videt̃. Ad probatõem dicit q totalis sil'itudo non est cã p̃cise sed cũ b̃ regritur q sil'is nõ pñs albedo q̃ ponitur videri aliquãdo fuerit pñs illi potentie manente illa visione. Hec rñsio irrõnabilis ẽ vt videt̃ ꝑmo q; ꝑm ipsaz segtur q si deus hanc visiõem eãdẽ numero qua video. a. albedinẽ cõseruaret albedine destructa adhuc viderẽ. a. et ista visio etiã tũc eẽt visio. a. ⁊ tñ si hãc visiõem eãdẽ deus in me causasset anteq̃s. a. albedo fuit i rex nã ista visio ñ fuisset tunc visio ei' nec ego vidissez. a. Sz b̃ vt puto irrõnabil'r dr nã fuisse vl' ñ fuisse pñs potentie mihi ꝓfert vl' nocet ad hoc vt aliq̃d videat̃ dũmõ põat̃ i alia res q̃ ẽ ei' sil'itudo itẽtional' q̃lis notitia vel visio dr̃ eẽ sil'itudo obiecti. Cõfirmo istõ q; alias seq̃ret̃ q de' ñ possz cãre i me noticiã ituitiuã alicui' rei ꝑterite q̃ nũq̃s fuit mihi pñs. imo ẽt nec alicui' q̃ fuit mihi pñs q̃ ñ ꝓcederẽ libẽter. Cõfirmo itez per dcã socij. ipse. n. iter cetera ꝓtractando ꝓclusiõez quartã supra recitatã põit. ȝ. ꝓpositões. quaz vna fuit q de' ꝑt cãre visiõez sen sibil'pñtis eo ñ ꝓcãnte. Cum igit̃ pñtia sensibil'ñ sit necessaria visiõi nisi ad cãndũ illã q; sine eo nãliter cãri ñ ꝑt vt pz ex z⁹ ō aia. vbi pbs ingrit pp qd sensus ñ sentiũt abñtib' sensibilib' seq̃t̃ q possit cãre visiõem ei' esto q nec fit nec fuerit pñs vnq̃s. Itẽ iste socius ibidem rñdendo ad vnã rõnẽ meã dicit q nulla ẽ naturaliter ituitio nõ erntis que nõ cãbatur ab ipso dum erat erns vel ab aliquo actualiter existente q esset aliquid ipsius si ipsum esset. Quero igitur de intuitõe dualitatis pisoꝝ qñ vnũ tangit̃ digitis cãzelatis a quo cãtur an ab ipsa dualitate non existente vel ab aliquo erñte q esset aliquid ei' si ipsa esset non ab ipsa q; nunquã fuit existens igitur ab aliquo ipsius ⁊c. Sed illud nõ põt assignari aliud q̃s pisuz actu existens q tangit̃. igitur ipsum eẽt aliqd talis dualitatis ⁊ p ꝓñs iste tãgit dualitatez cuius vna vnitas est. f. b̃ pisum erns ⁊ alia non est ⁊ b̃ pisum vt erns causat tactõem qua etiam tangitur pisum nõ existens ⁊

sic intuitio huius pisi exñtis est etiã intuitio nõ exñtis q nũq̃ fuit pñs manente hac tactione. Nichilominus b dictũ eius nũc recitatũ nõ videtur posse stare cũ responsione alias p eum data ꝛ supra recitata qua dicebat q talis non tangit dualitatẽ nisi que opponeretur vnitati huius pisi tacti. constat enim q nulla dualitas cuius pars esset b pisum tactuz opponereẽ vnitati huius pisi. ꝛ tamẽ talem dicit nũc tangi vt patet ex dictis. Ad tertiã rationez dicit q similitudo teneret si intuitio rei pñtis esset intuitio rei absentis que nũquã fuit presens q ipse nõdum dicit. Contra b argutum est ꝛ ostensum q qua ratione intuitio presentis esset intuitio absentis q fuit presens esset etiaz intuitio absentis similis q nũquã fuit pñs. Se cũda ꝯclusio que sequitur ex dictis ꝛ quã alias posui est q nulla res sensibilis presens sensui ꝛ mouens ipsuz ad intuitõem sui causat in sentiẽte noticiam qua intuitiue cognoscat aliqua alia res sensibilis eiusdez rationis actualiter exist̃s ꝛ eidem sensui non presens. ꝓbatur qm̃ si deꝫ opposituz vel causat noticiaz absentis q fuit p̃ sens vel absentis q nũquaz fuit presens. ꝑmuz nõ potest dari vt patet tã ex prima q̃ ex tertia p potõibus nunc probatis. ꝛ ex b segtur q nec se cũduz dari possit cuz nõ sit potior rõ p aliñte q nũquã fuit presens q̃ p eo q fuit presens ymo ẽm dicta socij potior ratio videt pro eo q fuit presens vt patet ex prime recitatis. ¶ Pro ista ꝓpositione alias feci aliquas rõnes vt supra patet. ad quaz primaz que sup experiẽtia fundabat iste venera. socius rñdit. d. q vtiq albedo margarite presẽtis potest causare noticiaz qua intuitiue cognoscatur albedo alterius sil̃me absentis. que tamẽ fuit presens eadẽ visiõe manente. Hec responsio probatur ex iam dictis tum q probatuz est q visio non potest nãliter manere in absentia visibilis sic saltem q sit visio eius dum absens est vt p̃z ex ꝓpositõe prima ꝛ corelarijs eius. tum q dato q aliqua maneret visio absentis q tñ per ipsaz nõ videretur aliqua alia res tunc presens sil̃is absenti nec ab illa presente ipsa visio tunc causareẽ vt patet ex ꝓbatõibus scõe ꝛ tertie ꝓpositionũ superius p rime positaz nõ habereẽ q aliqua res sensibilis presens sensui ꝛ mouens ad intuitõnem sui cãret visionẽ absentis q aliquãdo fuit presens.

Ad scõam dicit q nulla cognitio terminatur ꝛc. q̃ habens nõ experiẽ inquit vel experiebaꝫ. Nũc aũt si succedãt zº visibilia manente eadem visione videns experiebaꝫ aliqñ se videre illud q nũc est absens. Hec solutio etiam non stat propter falsuz fundamẽtũ de manentia visionis absente visibili. Ad tertiam negat consequẽtiã ꝛ dicit eã nõ tenere p locũ a maiori sicut dicit ad aliã rõnẽ factã. pro ꝑma ꝯclusione in eadẽ replicatõe tũc per me posita ꝛ recitatũ est nũc in ꝑma ꝯclusõe corelaria haꝝ duarũ vltimaꝝ que alias fuerunt posite. sed ipsa stare non potest vt ibidẽ sufficienter ostendiẽ. Quia vero ex hac vltima corelaria cõclusiõe vt supra ostensuz fuit deducebaꝫ ꝑncipalis cõclusio de qua agiẽ videlz q nõ ẽ nãliter possibile nos intuitiue cognoscere nõ exñs. p̃z q illa cõclusio ꝛ sue ꝓbatões in sua soliditate pñstunt. quã etiã ꝯclusionẽ ex nunc dictis ꝑfirmo qm̃ si sit nãliter possibile vt nõ exñs cognoscat a nobis intuitiue. vel b est verum de nõ exñte q aliqñ fuit p̃ sens. vel de nõ exñte q nũquam fuit pñs. Sed nec de hoc nec de illo vt p̃z ex dictis. igitur ꝛc.

Quarta ꝓpositio ꝑncipalis est nulla intuitio cãbilis nãliter ab b sensibili ẽ nãliter causabilis ab alio sensibili. ꝓbatur nulla noticia euidens ꝯplera causabilis imediate ab b sensibili ꝛ hac noticia simplici intuitiua eiusdẽ est nãliter cãbilis ab alio sensibili q̃tũcũq; illi sil̃i ꝛ noticia sui intuitiua. igitur nulla intuitio cãbilis ꝛc. patet ꝯña per socũ q vult quãtũ ad b idẽ iudiciũ eẽ habendũ de qbuscũq; effectibus nãlibus. añs probatur q: si noticia ꝯplera qua verbigra eui dẽter cognosco. a. albedinẽ existere eẽt causabilis nãliter ab albedine. b. ꝛ noticia intuitiua ipsi⁹ b. sequereẽ q videns precise albedinẽ. b. euidẽter cognosceret albedinẽ. a. existere. ꝛ sic videꝫ precise vnum singulare determinatũ cognoscere q aliud illi simile. qõ tamẽ nõ videret existit. b aũt est ꝯtra cõem experientiaz. Scõo nulla euidens ꝛ distincta noticia memoratiua de aliquo certo sensibili causabilis a specie illi⁹ vel habitu existẽte i memoria est causabilis ab aliqua alia specie vel habitu sibi sil̃i. igitur nulla intuitio ꝛc. ꝯña patet vt prius per dicta socij añs videẽ sil̃r claruz. nam alias p vnicã speciẽ vel habitũ in memoria posset qs euidenter ꝛ distincte recordari cuilibet singularis sil̃is illi a quo fuit causata spẽs illa. ꝛ vlterius sequitur q nũquã posset obliuisci vnius qn simul eẽt oblitus cuiusl̃ libet. qõ etiã est contra experientiam. Et hec vltia ꝯña p̃z. q: quãdiu habet speciem qua potest recordari de aliquo nõ ẽ oblit⁹ illi⁹. Si ergo p vnã spẽm põt recordari de quolibet q̃diu aliquã talẽ spẽm hẽbit de nullo erit oblitus. igiẽ si alicui⁹ obliuiscaẽ nullam tunc talem spẽm habebit. ꝛ si nullã habebit nullius poterit recordari. igitur si prius potuit omniũ erit oblitus. ¶ Pro hac eadẽ ꝯclusiõe feci alias vt supra p̃z duas rõnes. Ad quaz primã ipe rñdit dicẽs q si tal' noticia ꝑmo cãtur ab vno ꝛ postea ea manẽte succedat aliud erit intuitio vtriusq;. Si vero termineẽ ab altero tm̃ erit intuitio illi⁹ a q° cãbiẽ puta. b. ꝛ ñ alteri⁹ vt pote. a. ꝙ ¶ Cui⁹ aũt rñsionis primuz membruz constat eẽ falsũ ex prorime dictis. Contra secundum autẽ tũc arguebam ex probõnib⁹ corel'. precedentis. Ad quarum primã rñdit q ideo precise talis intuitio non est eius a quo nõ cãtur q: non cãtur ab eo ꝛ q: ꝺ b vlterius inferebã q nulla intuitio esset ñ existentis. quia nulla causatur a nõ exñte.

Respondet q nulla ẽ intuitio ñ exñtis q̃ ñ cã-

batur ab ipso vel ab aliquo actualr exñte q̄ eēt aliquid ipsius ipsuz eēt. Sed istud vt apparet nō stat cuz dictis suis primis. Naz tactio dualitatis nō exñtis q̄ dz tangi ab eo qui vnum pi sum tangit digitis canzellatis nō cābatur a dualitate exñte nec ab aliquo exñte q̄ essz ps illius si ipsa existeret vt supza est pbatū. Ad scōam probatōez ꝓtra idē mēbrū dicit p̄mo q̄ ad illā ego ita habes rñdere sicut ipse. q; dico q̄ intuitio. a. sic est intuitio eius q̄ nō potest eē intuitō alterius tūc querit vnde ē b. nō possuz vt ait assignare aliā cām nisi q; causat ab. a. ⁊ non ab alio. Scōo rñdit ad rōnē q; intuitio causabilr a duobus nō ē illius a quo potuit cāri ⁊ nō cāt ideo q; ab eo non causat nec a deo ipso pñte qōcūq; .n. hoz daret ipsa esset intuitio ipsius. vnde dicit sine assertōne se ponere ꝓpositōnes tres. ¶Prima q̄ deus pōt cāre intuitōem sensibilis pñtis ipso nō ꝓcausente. Scōa q̄ pōt conseruare intuitōem pñtis ipso absente. Tertia q̄ in potētia cui nullū sensibile est pñs nec añ fuit nō pōt deus cāre intuitōem q̄ sit intuitio istius sensibilis puta. a. ⁊ nō sit alterius cuiuslibet sibi silr oio ꝑm naturā q; oi apparētia qua appa ret vel apparere posset vnū silr̄moz appet aliō si silr se habeāt ad potentiā igit ⁊c. De p̄mo dicto expedio me breuiter. d. q̄ illa nō ē cā. Sz cā est q; ipsa ex sui natura ē silr̄tudo intentionalis istius videlz. a. p̄cise siue causet ab eo siue a deo. Et si p impossibile cāret. a. b. vel aliq° alio sensibili adhuc nō esset intuitio nisi ipsius. a. sicut etiā spēs ꝓpria ipsius. a. in memoria exñs ⁊ ab. a. cū sensebat cāta. si eadem fuisset infusa a deo ⁊ nō cāta ab. a. nihilominus eēt silr̄tudo rei p̄ntatiua ⁊ mediū recordādi respectu ipsius. a. ⁊ nō respectu alicuius alterius. vñ quātū ad b ac cidit noticie ⁊ spēi a qbus causent dūmodo ipse eedē ⁊ nō alie causent. Cōtra rñsionez vero eius arguo dupl'r. p̄mo q; ipse p̄us ꝓcedit q̄ iō p̄cise intuitio cābilis ab. a. ⁊. a. b. si cāret a solo b. nō eēt intuitio illius. a. q; nō cāret ab. a. posita aūt cā precisa ponitur illud respectu cuius dr cā. Sed si a deo tñ causaret intuitio ipsius. a. p̄ntis illa intuitio non cāret ab. a. vt clarū est. igitur q̄tūcūq; a. eēt pñs adhuc illa nō eēt intuitio ipsius. a. cuius oppositū nunc ipse dicit in ꝓpositōe p̄ma illaz suaz triū. Scōo q; z°. p positio earūdē nō vr̄ danda aliogn sequeret q̄ in me qui nunquā vidi Moysem neq; Dauid deus vtriusq; in me cāre posset noticiā distinctā. ⁊ sic de alijs preteritis rebus silr̄ibus. Eodē mō segtur q̄ de nullo futuro possit distinctam noticiā dare que nō puto eē ꝓcedēda. Et cōfirmatur ista ꝓña p dicta socij. q; oi apparētia q̄ apparet vel apparere posset ⁊c. Ad scōaz rationē p̄o eadē ꝓclusiōe superius factā. ¶Rñdet negādo ꝓñam in cāu dato. Ad pbatōem ꝓcedit dictū suū ⁊ ꝓñs illatū. s. q̄ gcgd pōt puenire causis nālibus puenit. Et cū dico b noticia est cābilis dicit q̄ verū ē a quolibet seorsuz vel si successiue approximarent. Si tñ simul in diuersis sitibus nō sunt nata cāre vnā noticiā sed duas. ista rñsio vt videt nō soluit rōnē. nā positis talibus pluribus sensibilib⁹ in diuersis sitib⁹ simul oppositis eidē potētie quoz vnum sit. a. aliud sit. b. ⁊ visio cābilis vocet. c. quero an. c. sit cābilis ab. a. vl nō. Si sic igitur causat ab. a. q; per ꝓcessuz gcgd pōt puenire a cā nāli puenit. deinde quero an. c. possit puenire. a. b. vel nō. Si sic igitur puenit ab. ⁊ per ꝓñs de fcō. c. puenit ⁊ ab. a. ⁊ ab. q̄ est ꝓbandū. Si nō igit c. nō est cābilis. a. b. ⁊ vltra. igit quelibet noticia cābilis ab vno sensibili ē cābilis ab alio sibi sili cuius opposituz tz iste vener. bachal'. Ex ista quarta ꝓpositōe cū quodā alio dicto bui⁹ socij. s. q̄ idē iudiciū quātū ad hoc habēdū ē d oib⁹ effectib⁹ nālib⁹. seqtur q̄ nullus effect⁹ nāliter ꝓducibilis ab hoc agente est naturaliter producibilis ab alio agente nāli totaliter distincto. qd dirrecte ꝓtradicit sue quarte conclusioni superius recitate vez q; ipse illaz probauit aliqbus rōnibus ideo ad illas rñdeo. Ad primā nego ꝓñam ⁊ silr̄ ꝓpositōem assumptā ad ad eius pbatōem ꝯ si dicit q̄ nō ē maior ratio hinc q̄ inde q̄ ipse nō pbaui. Silr aūt possez p bare q̄ a pluribus ⁊ diuersis ꝑm spēm equus ⁊ bos sunt nāliter ꝓducibiles. ⁊ ita de alijs speciebus aialiū p̄fectoz q̄ tñ ꝓstat eē falsuz. naz equus ē corruptibilis ab aqua ⁊ igne ⁊ a lapide cadente ⁊ a multis alijs ēt spē differentibus.

Ad scōaz si añs itelligat de eodē effectu ꝑm numerū sic dz intelligi si ꝓñs debeat inferri ad ꝓpositū nego ip̄m. Ad primā, pbatōem dico q̄ illa nō ꝓbat añs. nam q̄ quis quibet ignoret p se. neuter tñ cāret formā ignis cābilem ab alio. vnde illud nō ꝓbat nisi q̄ idē specie effectus ē ab vtroq; ꝓducibilis. Ad scōaz pbatōez qcgd sit de antecedete intellecto ō fine volūtarie p̄stituto ab agente de quali ꝓcedit ꝓbatio ei⁹ nego ꝓñam. Ad pbatōem nō ē maior repugnātia hic q̄ ibi q; ista tantūmō assumitur ⁊ nō probatur nulla ꝓbatio ē sed potius manifestatio ō ficientie probādi q̄ est ab arguente ꝓbandum vñ tali argumētatōni sufficiat instare. Silr arguendo de quolibz effectu nāli q̄ produci possit nāliter ab agentibus nālibus spē differentibus. ¶Pro hac eadē ꝓclusiōe iste socius alias vt supza recitatū est fecit inter alias vnā rōnem deducēdo ad istud q̄ inter individua eiusdem rōnis eēt ordo cētialis dependentie ⁊ q; istud ꝓcessit ad hunc intellectū videlz q̄ vnū individuū dependeret ab alio eiusdem speciei tanq̄ a p se cā extrinseca. Cōtra hoc in vltia sua replicatōe arguit sic. In eētialr ordinatis nō est processus in infinitū qualrcūq; essentialr ordinent. igit ī ter individua eiusdē rōnis nō est talis ordo eēntialis dependentie. pz ꝓña q; in illis est processus in infinitū. añs vero pz ex. z. metha. ¶Rñ° añs potest intelligi dupl'r vno mō q̄ respectu eiusdē effectus nō sunt infinite cāe essentialiter

ordinate · ⁊ ſm hunc ſenſum hꝫ pbs .z. methaphiſice .⁊ ego concedo . ⁊ ſic nego ꝓñam accipiendo ꝓñs vt dedi. ſ. q vnum idiuiduũ ſit per ſe cã alterius idiuidui eiuſdẽ ſpẽi. hoc. n · nullatenus repugnat añcedẽti . alio mõ põt antecedẽs itelligi ſic q. ſ. nõ eſt poſſibile vt ab aliquo tanꝫ a per ſe cã dependeat aliud · vt ab. a. dependeat. b · ſic q · b. non poſſit nãliter producꝫ niſi ab. a. ⁊ iterum eodem modo a. b · dependãt · c · ⁊ a. c. dependeat · d · ⁊ ſic in infinitum . ⁊ in hoc ſenſu nego añs. nec in hoc ſenſu loquitur pbs · ſic · n. non ponitur vnus effectus numero depẽdere a cãis infinitis eſſentialiter ordinatis . nam cãe eſſentialiter ordinate omnes ſimul cauſant q in propoſito non conuenit. ⁊ ideo non ſunt tales cauſe eſſentialiter ordinate in cãndo . Ad rõnẽ pr̃icipalẽ qõnis ſupius fuit rñſum .

Quarto quero vtrũ angelus ſpẽs ⁊ itellectões qbus alias res naturaliter intelligit recipiat a rebus ipſis intellectis ⁊ videtur q non. primo quidem ꝺ ſpeciebus q: de extremo ad extremum non deueñitur niſi per medium eẽ aũt forme in ymaginatione. qꝺ eſt ſine mã. non tñ ſine ꝓdictionibus materialibus eſt medium inter eſſe forme que ẽ in mã ⁊ eẽ forme que ẽ in intellectu per abſtractõem a mã ⁊ condictõibus materialibus · igiẽ i tellect⁹ angelicus nõ põt formas mãles reducere ad eſſe intelligibile niſi prius reducat eas ad eſſe ymaginabile · ſed hoc ẽ impoſſibile ſibi cuꝫ careat ymaginatõe que eſt vis ſenſitiua. igiẽ ⁊c.

Secũdo idẽ arguitur ꝺ intellectõe qñ ſi ei⁹ intellectio cãretur a rebus angelus intelligeret per diſcurſum. hoc autem eſt ꝟ Dyo. de diui · nomi. c. 7. vbi dicit q angeli non congregãt diuiam cognitõez a ſermonibus diffuſis neqꝫ ab aliquo cõi ad iſta ſpũalia ſimlr aguntur. ꝓſequẽtia probatur q: ſicut aliqua cauſa precedit effectum etiã tempore ſic prius tempore cãret noticiam ſui in angelo quam effectus . ⁊ ſic angelus prius intelligeret cãm quã effectum . Ad oppoſitum arguitur ſic. angelus non poteſt naturaliter intelligere determinate aliqꝫ rem anteqꝫ ſit · ⁊ aliqꝫ poteſt intelligere dum eſt poſtqꝫ non fuit. ⁊ etiam dum non eſt poſtqꝫ fuit · igiẽ angelus ſpeciem ⁊ intellectionem accipit a rebus. antecedẽs quo ad primam partem pꝫ per Aug. ſuper geñ. 4. c. 35 · in illa auctoritate allegata in tertio articulo precedentis. q. Quam noticiam precedebant que fiebant ⁊c . Secũda pars non eſt dubia ⁊ tertia pbaẽ q: angelus põt recordari preteritorum. vt in eodem articulo eſt probatum. Hic erunt articuli duo . Primo videbitur de queſito. Secundo vtrum intelligat diſcurrendo q implicatur in vno articulo .

Primo primo premitto q in nobis quedam intellectio eſt complera · quedam incomplera . ⁊ quedam incomplera ⁊ intuitiua · quedam vero abſtractiua. Item ſpecierum quedam ſunt ſingulares ⁊ a rebus recepte. quedam vero vniuerſales. ⁊ ficte ab intellectu oĩa b̃ ⁊ ipſorum dicta patet in primo li · d. 3. His premiſſis pono concluſiões quinqꝫ . Prima concluſio eſt q noticiam intuitiuam quam angelus habꝫ naturaliter de re alia accipit a re intuitiue nota per illam. hoc probatur ſic · Cuiuſlibꝫ noticie intuitiue in angelo cauſa effectiua imediata · lꝫ ptialr eſt ipſa res intuitiue nota · igitur cuiuſlibꝫ huius accipit a re intuitiue nota · conſequentia nota eſt. antecedens probatur. Qꝺ. n. ſit cauſa effectiua probo · quia ſi non ſit ſic · igitur preter ipam eſt aliquid aliꝺ ſufficiẽs actiuũ totale ipſius noticie vl' aliqua alia plura que ſimul ſufficienter poſſunt illam producere ⁊ cum ipſa non ſit principium paſſiuum ſeu receptiuum totale aut partiale intellectõis huius vl' diſpoſitio illius · nec ẽt ſit effectus naturaliter ꝓñs intellectionẽ ipſam vt certuꝫ eſt · ſequitur q erit poſſibile huiuſmõi noticiam cãri in angelo naturalr re tali nõ exiſtente. ꝓñs eſt falſum . ꝓſequentia probatur q: poſitis ſufficiẽtibus actiuo ⁊ paſſiuo i oportunis diſpoſitionibus ponitur effectus ſi ſit actiuũ naturale vel ſaltem põt poni ſi ſit liberum ſicut patet ex. 9. methaphiſice. ⁊ ex differentia vtriuſqꝫ generis principij actiui · Qꝺ ãt imediata probatur. quia ſi eẽt cauſa mediata tantum · eẽt ergo cauſa alicuius q immediate eẽt cauſa noticie ⁊ illud non videtur eẽ niſi ſpecies vel aliquis habitus vel aliqua alia noticia non poteſt dici q noticia alia q: non abſtractiua. nam quelibꝫ noticia abſtractiua rei diſtincta ⁊ naturalr habita preſupponit intuitiuam eiuſdem. ⁊ tunc de illa prioꝛe eẽt querendum vtrum imediate cauſaretur a re. ⁊ ſi ſic eadem rõne ⁊ quelibꝫ aut mediate ⁊ ſic in infinitum a pte ante . qꝺ eſt impoſſibile. nec põt dici q habitus · q: quilibꝫ habitus naturalr acquiſitus preſupponit cãliter actum nec ſpecies q forte magis poſſꝫ videri. q: ſpecies non eſt oportuna niſi in abſentia obiecti . vt dictum eſt in precedenti. q · ⁊ per conſequens ñ per ſe requiritur ad noticiam intuitiuam . ac p hoc non eſt per ſe cauſa eius. Confirmo q: ſi intellectus angelicus per poſſibile vl' impoſſibile eẽt virtus potens tñmodo intueri preſentia ⁊ non recordari preterita vl' abſentia in eo nulla cãretur ſpẽs alia a noticia ipſa intuitiua ſicut nec in ſenſu exteriori in nobis cãtur. vt habituꝫ eſt i precedenti. q · igitur ſpecies que cauſatur i intellectu angelico non ẽ cauſa noticie intuitiue

Preterea angelus non põt nãliter aliqꝫ rem futuram diſtincte intuitiue cognoſcere ⁊ pñtem põt. igiẽ ipſa eſt aliquo modo per ſe cã noticie ſue intuitiue. ⁊ conſtat q non materialr vel formalr aut finalis · igiẽ efficiẽs · ꝓña pꝫ q: alias dũ adhuc res eẽt futura exiſterent oẽs cãe requiſite ad noticiam ei⁹ · ⁊ p conſequẽs illa poni poſſet in effectu. añs pꝫ qñ propium ẽ dei nãliter futura intueri diſticte. ⁊ pbatur ẽt per auctoritatẽ Dam̃ · li. z. c. 4. dicẽtis · futura qdem nec angeli nec demo. nouerũt · ſupple nãlr · ⁊ per Aucto

primus articul⁹

ritatē Aug. 4. super geñ. c. 35. p:eallegataz i. q. prima ⁊ aliam ꝓsimilem ibidem. c. 34. vbi vult q ꝗuis per noticiam i verbo q̄ vtiq̄z superna-turaliꝛ tm̄ haberi p̄t res p:ius fuerunt cognite ab angelis beatis ꝗ fuerint in rey nā p noticiā tm̄ vespertinam q̄ ꝑm eum est qua res in seipsis nāliter cognoscunt non potuerunt cognosci ni si p:ius saltem cāliter essent. vt dictum fuit.

Jsta conclō confirmaꝫ per auctoꝛitatē eiusdem. iz. de tri. c. 7. ait. n. de⁹ non ad tēpus videt nec aliquid noui fit in eius visiōe atq̄z scientia. cum aliquid tēpoꝛaliter geriꝫ ac transitoꝛie sicut inde afficiunt sensus carnales aialium ⁊ hominum. vel ēt celestes āgeloꝝ. vbi pz ꝑm eū q cū aliqd tpaliter fit tunc afficiunt sensus. i. intellectus āgeloꝝ ⁊ aliquid noui in eis fit eō de deo. Secūda ꝓclusio ē q abstractiua noticiā distictā de re alia accipit angel⁹ a re abstractiue nota mediāte ad hūc sensum. q:. s. eam accipit imediate ab alia re ꝗ imediate accipit vl ac cepit ab illa ꝗ actualiter p huius noticiā abstractiue cognoscit. ꝫ ꝓbaꝫ. nam talē noticiā accipit imediate a spē distiguēte illā rē repsentāte. ⁊ illā spēm imediate accipit a re illa. igiꝫ ꝛc. ꝓsequentia ē nota ⁊ p:ima ps añcedentis p:obatur qm̄ noticia abstractiua ō re distincta ⁊ in singulari ē p spēm eius distincte ⁊ singulariter ipsam repꝛesentant in se intuitiue cognitam. vt ex aliis sepe dictis pz. ⁊ per ꝓns imediate cātur a specie illa. q ō autem talem noticiam habeat angelus naturaliter pz ex tertio articulo p:oxime. q.

Secūda vero ps antecedētis patebit ex quaꝛta ꝓclusione sequente. Tertia ꝓclusio ē q noticiā compleram aliq̄ accipit angel⁹ naturaliter a re intellecta. ꝓbaꝫ q: noticiam euidentē alicuius veri ꝓtigentis enūciabilis affirmatiue ⁊ ō ꝑnti angelus nāliter habz. Cognoscit. n. euidenter q nunc ego loquoꝛ ista igiꝫ ꝛc. ꝓna pz. naz talem noticiā non p̄t hꝫe nisi mediāte intuitiua noticia seu noticijs intuitiuis qua ⁊ quib⁹ actualiter me ⁊ mea verba cognoscit noticiam āt intuitiuam huius accipit a re ipsa vt ꝓbatum ē. igiꝫ ꝛc. Quarta ꝓclusio est q in angelo sunt singulares spēs. i. singulariter repñtatiue accepte ab eis rebus q̄rū repsentatiue sūt. ‖ Prima pars ꝓbaꝫ q: alias non possz hꝫe de eis distictam recordatōem cuius oppositum p:obatum est. q. p:ima. ꝓna ꝓbaꝫ sicut de nobis ꝓbatum ē i p:imo. d. 3. in. q. de noticia rey sensibilium in tertio dubio dicte. q. Secūda pars conclusionis ꝓbaꝫ. q: si non eēnt a rebus accepte vel oēs eēnt simul et concreate ab initio. ⁊ tunc per eas possz cognoscere distincte eque bñ futura sicut p:eterita. qō est falsum. vel quandocunq̄z angelus aliquod singulare de nouo ap̄hendit. deus illi speciem illius infundit q ꝗuis sit possibile. nō tm̄ sic contigere verisile ē eo q nāliter ⁊ virtute p:opꝛia sibi a deo tributa ⁊ eo sibi coagente ꝑm cōem influentiam tm̄ aia nostra ⁊ ꝓuncta ⁊ sepata possit tales spēs acquirē ꝓstat autem q non minus perfectus ē angelus ꝑm nām ꝗ aia nostra. ꝫ āt perfectōis vti q̄z ē. nā sic de nō exñtibus p̄t hēri noticia. Quinta ꝓclusio q in āgel' sunt vel eē p̄nt nāl' species vles ⁊ ficte ex speciebus receptis a rebus. ꝫ p:obaꝫ qm̄ ꝫ ē pfectōis in itellectu nostro p:opter hñdam noticiam qdditatum abstractas ꝓp:ias diffinitiuas ⁊ scientificas vt tactum est in. q. p:ima. articulo ꝑmo. ac in illa. q. frequēter memoꝛata. igiꝫ non dz angelo denegari naturaliter ineſſe posse. Contra ista ē opp. satis commūis que tz q angeli nullas nouas spēs recipiunt sed hñt oēs sibi concreatas ab initio. ⁊ hoc p:eter rōnem ꝑmo fcām ad. q. bz alias. quoniam qual' est distinctio ⁊ oꝛdo coꝛpoꝝ suppꝛemoꝝ ad infima. tal' est suppꝛemaꝝ substātiaruz spiritualium ad ifimas. nunc autem suppꝛema coꝛpoꝛa. s. celestia habēt potētiam talꝛ i sua nāliter pfectam per formam. Jn coꝛpoꝛibus autez inferioꝛibus potētia māe non totaliter perficitur per formam. sed nūc accipit vnā nunc aliaz ab aliquo agēte. igiꝫ silꝛ inferioꝛes substantie intellectue. s. humane anime hñt potentiam intellectiuam nō completam nāl' sed completur i eis successiue p ꝫ q accipiūt spēs intelligibiles a rebus. potentia vero intellectiua in substātijs spūalibus superioꝛibus. i. angelis nāl' ꝓpleta ē p spēs intelligibiles nāliter habitas ad oia intelligenda que nāliter, cognoscere possunt. Secundo aie humane q: sunt foꝛme coꝛpoꝛum. iō a coꝛpoꝛibus ⁊ per coꝛpoꝛa suam perfectionem intelligibilem ꝓsequunt. alioquin frustra vnirē tur coꝛpoꝛibus. igitur substantie superioꝛes. i. angeli ꝓpter totaliter a coꝛpoꝛibus absolute imaterialiter ⁊ in esse intelligibili subsistentes suam perfectionem intelligibilem ꝓsequunt per intelligibilem effluxum quo a deo spēs reruz cognitarum suscepunt simul cum intellectuali natura. Tertio idem p:obaꝫ auctoꝛitate Aug. z. super geñ. ad lꝛam. c. 13. de paruis. dicētis q cetera infra āgelos ita creantur vt p:ius fiant i cognitione rationalis creature. ac deinde in genere suo. Quarto ad hoc p̄t argui ex alia auctoꝛitate eiusdem ibidem vel. iz. c. 29. de puis. ait. n. nec sane putandum ē facere aliquid coꝛpus in spū quasi spūs coꝛpoꝛi facienti māe vice subdatur. omni. n. modo p̄stantioꝛ ē qui facit ea re ō q̄ aliqd facit ꝛc. ⁊ iō ꝓcludit q ymaginē coꝛpoꝛis i spū nro q̄ cū abñs fuerit recordamur ñ ipm coꝛp⁹ i spū sz ipe spūs facit i seipso. Et cu i⁹ rōis medio mānifeste ꝓcludi p̄t q res coꝛporales aut certe ēt spūales inferioꝛes angel' ñ p̄nt aliq̄s spēs vel noticias cāre. Quito p̄t argui q: aut res cāntes huiusmōi spēs i itellectu āgeli p:us cānt necessario spēs illas vl' alias i medio aut imediate cānt illas i itellectu āgeli ñ p̄t dici p:mū qm̄ tūc seqꝛ q si essz vacuū iter rē illā ⁊ angelū nō possz āgel⁹ itelligē illā. Jtē ñ posset itelligē coloꝛē i nocte sicut nec nos coꝛpoꝛaliter videm. q: coloꝛ exñs i tenebꝛis nō cāt spēm

Scūs Tho. pte. i. q. 55. articlō secūdo

vllã i medio.sz ꝺ sũt absurda.igit illud dici vere ñ põt.nec ẽt ꝑm.qm tũc ãgel⁹ p nullã distãtiã possz ipediri a noticia rei .ꝛ sic ꝺyabol⁹ exñs i ãgulo oriẽtis nosset illud q ẽ i occidẽte q nõ ꝙcienter vr̃ dcm̃.Ad ꝑmũ dico q deficit magister.ꝑmo qdẽ q: ꝑm ipm̃ sequit̃ q nunq̃ angel⁹ ꝓficeret̃ p nouã itellectõem ꝛ ꝙsideratõez actualẽ sz semꝑ oia sil' actu ꝙsideraret q̃ ꝑt nãli cognitõe cognoscẽ.cui⁹ oppositũ iste doctor met dicit infra.q.58.arti.ꝑ° z° q: fl'm assumit dicẽdo q corꝑa celestia sunt totaliter ꝓfecta si intelligat̃ q nullã ꝓfectõem substãtialẽ vel accidẽtalẽ recipiũt.nã certũ ẽ q luna ꝛ alia corꝑa celestia illuminant̃ a sole.si vero intelligat̃ ꝺ ꝓfectõe substãtiali nihil ad ꝓpositũ cũ spẽs ille in ãgelis nõ sint forme substãtiales . Tertio q: vel maior illa sumit̃ vniuersaliter.ꝛ sic est falsa qm̃ corꝑa celestia sic se hñt ad ifima q gnãnt illa.ꝛ tñ ãgeli nõ gnãnt alias humanas aut creãt.vel ipsa sũt̃ ꝑticulariter aut idefinite ꝛ tũc forma arguẽdi ẽ iutilis ꝛ nihil ꝙcludit.Ad ꝑm dico q nõ iõ ꝙsequunt̃ ꝓfectõem itelligibilẽ a corꝑoꝛib⁹ obiectiue.q: sũt forme corꝑoris . gnymo ꝛ cũ sunt sepate ab eis tales ꝓfectiones accipiũt.vtrũ ãt iõ ꝑ corꝑora vel sensus corꝑoris ꝙsequunt̃ hui⁹ ꝓfectõem q: sũt forme corꝑoꝛ nõ curo.nã ꝛ si ita eẽt nõ ad ꝓpositũ facit q: nõ dico q ãgeli recipiãt ꝑ corꝑora tales ꝓfectões.sz dico q a corꝑoꝛib⁹ sicut ab obiectis ꝛ efficiẽtib⁹ ꝑtialib⁹ sue notic̃ie.Ad tertiã ꝺõz q sicut ꝑz ibidẽ clare ꝛ simꝫiter li. 4. in pluribus locis.Aug.logt̃ ibi ꝺ cognitõe qua creature ab ãgelis cognoscunt̃ in verbo q̃ vtiq; supnãlis ꝛ beatifica ẽ. ꝺ cognitõe vero nãli q̃ vocat ipe vsptinã ñ illõ dic sz oppositũ vt supra recitatũ ẽ.

Ā.4.dico ꝑmo q si seq̃mur sonũ illoꝝ verborũ ꝓbaret̃ q corꝑ⁹ inanimatũ nõ possz agẽ i sensũ q tñ exꝑsse ẽ ꝺ pẽm.z.ꝺ aia q vult q sensibilia exteriora sint actiua sensatõez vel ꝑm alios spẽs i sensu.Et similiter Aug.ij.de tri.c.z.Itẽ ꝑm ꝺ fantasmata nec spẽm nec intellectõez cãrent in itellectu .qõ ẽ ꝺ pẽm.ẽt nec doctor predictus hoc dicẽt.ꝑterea eẽt ꝺ eũdẽmet Aug.q vt i ꝑcedẽtibus qõnib⁹ ꝑz vult q ois res q̃cũq; cognoscim⁹ ꝙgnãt i nobis noticiã sui.ꝛ.14.de tri.c.io.dic q q̃dã cognoscibilia cognitõez interpõe tpis añcedũt sicut sunt ea sensibilia q̃ iã erãt i reb⁹ tpalib⁹ ãteq̃ cognoscerent̃.Que dã vero sil'eẽ incipiũt velut si aliqd visibile q oio nõ erat añ oc̃los nr̃os oriat̃ cognitõem nr̃ã vtiq; nõ ꝑcedit ꝛ mox subdit . verũtñ siue tpe ꝑcedẽtia siue simil'eẽ icipiẽtia cognoscibilia cognitõez gignũt ñ cognitõe gignunt̃.ꝛ ꝑz hic q loqt̃ ꝺ sensibil ꝺ.ñ igit̃ vlt ipe negaꝝ simpl'r corp⁹ agẽ i sꝑm sz solũmõ intẽdit q nõ agit sicut agẽs totale effectus recepti i sꝑu sicut ptibile aut ipz agẽ nõ negat.aliqn ꝺiceret sibi.vt ꝑz ex dictis q nõ ẽ putandũ. Ad.5.dicẽdum q eq̃ bñ ꝙcludet ponẽdo spẽs inatas q ãgelus p nullã distãtiã ipediret̃ a cognoscẽdo rez vllã.

vnde ꝛillud ꝙñs cõcedunt doctores quoꝝ ratõnes solute sunt.mihi tñ vr̃ alr̃ rñdendũ ad argumẽtũ ꝛ dico q nõ ẽ necessariũ q res cognoscẽda ab angelo causet spẽm suã in medio.naz vna aia sepata cognoscit naturalr̃ aliã distãtez sicut ꝑz de aia diuitis epulonis q̃ cognoscebat aiam lazari.ꝛ sil'r aiam abrahe a quaꝝ qualibz loco distabat sicut ꝑz ex verbis euãgeliste dicẽtis q diues ille.i.aia que fuit illius diuitis vidit abraham a longe.ꝛ sil'r ex rñso Abrahe dicentis magnum chaos inter hos ꝛ illos firmatum eẽ.Sed ꝙstat q nec aia Abrahe nec aia Lazari suas spes cãbant in medio cũ medium nõ sit susceptibile spẽꝝ rerum spũalium. ꝛ cum̃ infertur q tunc per nullam distantiã ipediretur noticia angeli.nego ꝙsequẽtiam.nã nõ obstãte q dcm̃ ẽ ꝺ aia sepata adhuc ꝑ distantiã impeditur sicut exꝑsse vult Aug.in li . de cura ꝓmor.agẽda.est.n.sntia eius q aie exñtes i inferno nihil pñt scire.s.nãliter de his que actualiter fiunt i mondo nisi discant rel'one eoꝝ qui hic illuc descendũt.ꝛ ꝑ hũc modũ dicit Abraham sciuisse quales in mõdo fuerant diues ille ꝛ Lazarus.ꝛ ideo dicit aug.,pinde fatendũ est nescire quidẽ mortuos qd hic agatur.s. dũ hic agit̃ postea vero audire ab eis q hic ad eos moriẽdo pergunt.ꝺ ãt non possent nisi accedentes illuc viderent.quos tñ ꝺ exñtes nõ cognoscebãt

Quãtum ad scm̃ articulũ ꝑmitto vnam distictionez ꝺ intelligere discurrẽdo.põt eim q̃ntum ad ꝓpositum sufficit accipi tripl'r.vno modo vt idem sit q vnum post aliud intelligere. Secundo vt fit idẽ q vnũ ꝑ aliud intelligere. Tertio vt fit idẽ q vnũ post aliud ꝛ ꝑ aliud itelligere siue q in idem venit.aliquid prius ignotum per aliud prius notum cognoscere.ꝛ ꝺ modo strictius ꝛ magis ꝓprie sumitur intelligere per discursum.ꝛ in hoc sensu negant angelum intelligere discurrendo qui ꝺ negant. ꝛ ꝓprie etiam talis discursus inter noticias compleroꝝ. accipitur. His premissis pono ꝙclusiones tres affirmatiuas ꝑm tres acceptiones predictas.est ergo prima ꝙclusio q angelus naturalr̃ intelligit discurrendo ꝑm primum sensum . ꝺ probat̃ nam angelus aliquã rem incipientem esse distincte cognoscit .ꝛ similr̃ veritates aliquas contingẽtes de ipsa quã ꝛ quas aliquando non cognouit.quando tñ alias res ꝛ alias veritates cognoscebat.igitur angelus cognoscit discurrendo ad sensum illum consequentia est nota. antecedens ꝓbatur ex dictis in primo articulo . nam rem futuram angelus non cognoscit distincte.ꝛ per consequẽs nec eius singulares veritates contingentes .nec est dubium q nunc dum illa futura est cognoscit alias res ꝛ veritates.ꝛ quando illa res erit presens tunc cognoscet illam sicut eas que nunc sunt . Secunda conclusio est q angelus intelligit discurrendo secundo modo ꝛ ne fiat in verbo calumnia quã docunq; dico intelligit ꝓ eodem accipio q ꝑ

Scõs articu.

Scũs Tho. pte pri ma.q. 58.articu. 3.

ꝓuenit intelligere.⁊ semper loquor de cognitõe naturali ab ipso possibili haberi. hanc conclusionem ꝓbo sic. aliq̃ veritatem nõ imediatam angelus cognoscit .igitur vnũ per aliud cognoscit.⁊ p ꝓns discurrit ꝫo modo.ꝓna ꝓbaꝫ quia ois veritas cognita nõ per aliam seu per noticiam alterius veritatis est veritas imediata saltẽ illi cui sic est cognita.vt ꝑz er diffinitõe ꝓpositõis imediate primo posterioꝝ.s.qua nõ ẽ altera prior.supple q̃ ipsa cognoscaꝫ.vt cõiter exponiꝫ.⁊ eodẽ mõ sũmo veritatẽ imediatã.añs declaro.Sumo verbigr̃a veritatez istã sol eclipsabitur tali tp̃e vel istã ꝓdictõalem. Si mondꝰ⁊ cursus astroꝝ durabit vsqz ad tm̃ tp̃s ꝫm dispositõem q̃lis nunc ẽ tali die sol eclipsabiꝫ istã veritatẽ non ẽ dubiũ eẽ notam angelo cum sit nota vel esse possit ẽt hõi astrologo⁊ non est ei nota per se siue er termis.vt ꝑz ẽt qr cuilibz notrum q vtiqz termios nouimus eẽt nota.Item nõ ẽ sibi nota er aliqua noticia ituitiua vna aut pluribus. sz qr nouit qñ sol⁊ luna in talibꝰ punctis erunt.igiꝫ nõ ẽ sibi imediata. Idem posset probari de veritatibus plium effectuum nãlium quos futuros angelꝰ p̃noscit⁊ nõ nisi per noticiam suaꝝ causaꝝ.vnde Aug in de diuinatione de.dicit q demon in aeris affectõne atqz inordinatõe sibi nota nobis ignota futuras preuidet tempestates.i.per noticiam qua nouit aerez sic eẽ affectum⁊ inordinatum cognoscit q tẽpestas erit. Tertia ꝯclusio est q angelus intelligere põt discurrendo tertio modo hãc probo qr si detur oppositũ sequiꝫ q dyabolus qlibz simꝫ actualr nouit distincte infinitas veritates specie differentes⁊ vlterius ẽt q hz simul actu infinitas noticias specifice distinctas vel vnã equiualentem infinitis specifice distinctis. ꝓns vtrũ qz puto non eẽ dandũ.ꝓnam declaro in exemplo iam sumpto de sole.ꝓstat.n.q si mondus⁊ cursus astroꝝ vniformiter perpetuareꝫ a deo infinities sol eclipsareꝫ.cũ igitur dyabolus q̃libet eclipsim futuram seu quocunqz tp̃e sol sit eclipsandus posset cognoscere.si non possit scire p discursum modo isto.igiꝫ simul nouit qñcunqz eclipsabiꝫ.⁊ per ꝓns simul nouit infinitas tales veritates si mondus⁊ cursus astroꝝ ꝑpetuabiꝫ vniformiter.In tẽpore.a.eclipsabitur sol si mondus ꝛc.In tẽpore.b.sol eclipsabitur⁊ sic ꝺ aliis tpibus.Idẽ ꝑz in alio exẽplo.nam constat q figure angulares i infinitum sunt multiplicabiles per additionẽ angulorꝝ.verbigr̃a possibilis ẽ figura triangularis.possibil ẽt est aliqua quadrangularis.⁊ itẽ aliqua pentagoralis⁊ sic in infinitum supposito q continuum sit iꝭinite diuisibile.de qualibz autem spẽ figuraꝝ scibilis est aliqua propria passio.certum est igiꝫ ꝫm predicta dyabolus simul cognoscit infinitas conclusiones⁊ veritates specifice distinctas. Preterea mihi vr̃ valde mirabile dictu q nullam veritatem necessariam cognoscibilem nãliter dyabolus ignoret.⁊ tm̃ oporteret ꝺ dicere ꝫm illam viam.nam si aliq̃ ignorat vel illa est mediata vꝭ imediata.si mediata ergo per priorem cognoscibilis.⁊ per ꝓns aliqua ignota p aliam prꝰ notam cognosci potest ab eo.ac per ꝺ per discursum ꝺ tertio modo sumptũ.cuius oppositũ põiꝫ Si vero illa ignota ẽ imediata.igiꝫ p locum a minori segtur q aliqua mediata ẽ sibi ignota.⁊ p ꝓsequens vt prius aliqua ẽ ab eo cognoscibilis per discursum. Prio opp.opposita ñ adducunt oppinantes aliã rõnem q̃ illam persuasionem de ꝓparatõe corporum suppremoꝝ ad ifima que soluta ẽ in articulo precedenti.⁊ auctoritatem Dyo.allegatam in ꝫo argumento facto ad.q. Ad primum igiꝫ argumẽtũ cũ dr̃ q de extremo ad extremũ nõ deueniꝫ nisi per medium ꝛc.dici põt primo q q̃uis ista ꝓpositõ hẽat veritatem in motu locali. cum aliquod corpus mouetur a virtute finita nõ tm̃ vr̃ i aliis motibus hz veritatem. nã ꝓstat q capilli nigri fiunt albi.⁊ tm̃ non prius fiunt virides vel cerulei q colores sunt medij inter albedinem⁊ nigredinem.eũdo tamen magis ad intentionem arguentis põt concedi ꝓpositio vbi est dare p se medium.⁊ per se extrema.⁊ ꝑz q alr̃ nõ est vera.nunc autem ita aliquid est mediũ inter aliqua q inter quedam alia non est medium. vr bigr̃a iurta materiam de qua est ꝫmo eẽ intentionale in medio est mediũ per se iter eẽ mãle coloris⁊ eẽ eius intentionale in organo visus. vñ visibile imediate superpositum orgão ñ cãt spẽm in illo.⁊ tamẽ tale eẽ intentõale in medio ñ per se mediũ inter esse materiale tangibilis⁊ eius esse intentionale in organo tactus.ita etiaz esse intentionale in sensu vel in ymaginatiua ẽ medium inter esse materiale⁊ esse pure intellectuale in anima coniuncta.⁊ tamen non in anima sepata.⁊ ita dico q esse ymaginable non est medium inter esse materiale⁊ esse intellectuale respectu intellectus angelici. vnde sicut non bene argueretur q tangibile non potest agere in organum tactus nisi prius agat in mediuz extrinsecum qr visibile non potest agere in organum visus.nisi agat in medium extrinsecuz.ita non bene arguitur q res materialis non potest agere imediate in intellectum angelicum.quia non potest etiam imediate agere in intellectuz humanum coniunctum.Qd tm̃ ẽt vtrum vr̃ sit verum in qualibz actione itellectus prio nũc nõ affirmo nec nego. Ad ꝫm quicquid sit de cõsequentia concedo tm̃ consequens.⁊ ad auctoritatem Dyonisij dico q ipse non loquitur de angelis ꝫm statum meꝫ naturalem.sed ꝫm statuz beatificum nec de qualibz noticia eorum. sz de ea qua deum cognoscunt.⁊ illud ꝑz tum ex eo q sine medio ibidem precedit.ait.n.sic.ex ipsa s.diuina sapiẽtia intelligibiles⁊ intellectuales angelicarum mentiũ veritates simplices⁊ beatos habent intellectus. ecce q de beatis spãlr loquitur.Qd etiam confirmatur qr cito ꝑloquitur spãliter de animabus humanis.⁊ postea ꝺ

domenibus ſpāliter. tū q; ait non ſermonibus diffuſis congregantes diuinam cognitōem. nō ait abſolute cognitōem ſed determinauit dicēs diuinam .⁊ ēt poſt ſtatim ſequitur vniformiter intelligibilia diuinoꝝ intelligunt. per que ꝑz q; loquitur de cognitōe q̄ deum beatifice vident. ⁊ certe illam non cōgregant ex ſermonibus diffuſis. neq; per diſcurſum acquirunt. Jn ꝓpoſito āt non ē ſermo de tali noticia neq; de eis ſm̄ ſtatum beatificum. ſed ſm̄ naturalem. i. ſi eēnt in ſtatu eorum pure naturali ⁊ in tali perſcrutatione melius pōt videri veritas ex dictis ſāctorum cum loquunt̄ de demonib⁹ q̄ cum de angelis beatis. nam multi dicunt de ipſis ſecūdum ſtatum illum ſibi ꝙuenīētia que intelligi ñ debent ſibi naturaliꝝ ꝙuenire q; q; non diſtinguunt errant circa intellectum ipſoꝝ.

c Jrca. d. 9. ⁊. 10. in q̄bus magiſter agit de diſſinitōe ⁊ p̄minentia ordinū angelorum. ⁊ q̄o ſuperiores ꝑ medios nūciant iunioribus diuina p̄cepta. ita q; q̄ ipſi nouerunt quaſi loquētes aliis mā feſtant. Quero primo vtrū vnus angelus nāliter ex ſe poſſit noſſe diſtincte ⁊ intuitiue cogitatōes aliorum angelorum ac ēt noſtras. ⁊ arguit̄ q; ſic. q; angelus quilibꝫ naturaliter pōt cognoſcere diſtincte ⁊ intuitiue cuiuslibꝫ alterius angeli ac ēt hois eēntiam ⁊ intellectuꝫ ⁊ voluntatem. igit̄ ⁊ quilibꝫ pōt nāliter ſic cognoſcere cuiuslibꝫ angeli vl̄ hominis cogitationes ⁊ volitiones. ꝙſequentia vr̄ clara q; non minus cogitatio ⁊ volitio ſunt de ſe actu intelligibiles q̄ intellectus ⁊ volūtas. ymo plus. nam nos ꝑ huiuſmōi opatōes deuenimus in noticiā potētiaꝝ tanq̄ i min⁹ nota ꝑ notioꝝ. añs ꝓbat̄. nā quilibꝫ angelus cognoſcit eēntiam ſuam intuitiue. igit̄ ⁊ quilibꝫ ſuperior cognoſcit eſſentiam inferioris ituitiue. ꝑz conſequētia. q; oē cognoſcibile ab inferiori pōt eē cognoſcibile a ſuperiori eque perfecte vl̄ perfectius. Et ſimili modo ꝓbatur de voluntate ⁊ intellectu. ita ēt de hoīe. quoniam homo ēt ſuam eſſentiaꝫ anime nouit ituitiue vt ꝓbatum eſt in primo. d. 3. Oppoſitum arguit̄ q; dei eſt ꝓprium noſſe cogitationes cordium iurta illud Jer. 17. p̄auuꝫ ē cor hominis ⁊ iſcrutabile ⁊ quis cognoſcet illud . Et ſtatim reſpondetur. ego dominus ſcrutans cor da. ſupple ⁊ nullus alius. Hec eſt opp. cuiuſdam doctoris ſicut ex his per que reꝓbat op. ſācti Thome. colli q; quilibꝫ angelus naturaliꝝ pōt intuitiue ⁊ diſtincte cognoſcere cogitatōes alioꝝ. nec in hoc dependet a voluntate cogitātis. vnde poſita cogitatione vl̄ volitione non ē in poteſtate angeli cogitantis vel volentis occultare eam alteri angelo. q; ille eam poſſit diſtincte cognoſcere. ꝓbatur autem opp. hec primo ſic. omne intelligibile in actu p̄ſens intellectui perfecto non dependenti a fantaſmate ⁊ ſibi ꝓportionatum poteſt ab eo intelligi. ⁊ additur ñ dependenti a fantaſmate. q; intellectus noſter

Sco. i rep. li. 2. d. 9.

ꝓ̄o ſtatu iſto non intelligit aliquid niſi per comparationem ad fantaſmata quantumcunq; ſit ſibi p̄ſens. ſed cogitatio vl̄ conceptus in vno angelo quantūcunq; claudatur per voluntatē eſt intelligibile in actu ⁊ ꝓportionatum intellectui angeli alterius. ergo ab illo poteſt cognoſci. Secundo ſi angelus poſſꝫ alteri occultaꝛ ſuam cognitōem eadem ratione poſſꝫ illi occultare ſuam eſſentiam ne videret̄ ab illo. conſequens eſt falſum. conſequentia ꝓbatur quia eſſentia angeli ſibiꝑſi eſt intuitioꝝ q̄ ꝓꝓria cogitatio. Tertio non ſubeſt imperio voluntatis cauſate actio agentis naturalis ꝑ approximati paſſo ſicut q; ignis non caleſiat lignum nō ſubeſt imperio voluntatis create. ſed intellectio in angelo eſt naturaliter intelligibil̄ ⁊ motiua intellectus alterius angeli. ergo non poteſt volūtas vnius angeli occultare ne intelligatur ab alio angelo conceptus ſuus. Quarto ſi volūtas vnius angeli poteſt claudere ſuum conceptum ne videatur ab alio angelo perfectiori poteſt eadem ratione occultare conceptum ſuum ne cognoſcatur voluntas a ꝓꝓrio intellectu. quod eſt falſum. ꝙſequentia ꝓbatur quia minus poteſt voluntas impedire ne intellectus ꝑfectior ⁊ magis diſpoſitus moueatur ab intellectu ſibi p̄ſente q̄ impedire intellectum imperfectiorem ⁊ qui non eſt ita diſpoſitus vt moueatur ab illo intelligibili. ſed intellectus ſuperioris angeli eſt perfectior q̄ intellectus iſtius ſic occultantis ⁊ etiam magis diſpoſitus vt patiatur ab illo intelligibili q; intellectus perfecte intelligens aliquod obiectum non poteſt perfecte ſimul intelligere intellectionem illius oppoſiti. q; non intelligit intellectionem niſi ꝑ actum reflexum. ⁊ ꝑ conſequens non intelligit perfecte illam intellectionem dum eſt. quia tunc haberet ſimil̄ duos actus intelligendi perfectos. ſz alius angelus poteſt intelligere illam perfecte actu recto intelligendi. Quinto non minus eſt occultabil̄ actus voluntatis q̄ actus intellectus. ymo magis. ſed actus voluntatis non poteſt occultari intellectui alterius angeli. ergo nec actus intellectus. ꝓbatur mino; quia ſi claudit vel occultat volitionem vl̄ per ſeipſam vel per aliam volitionem non per ſeipſam. quia ipſa poſita in eſſe eſt multiplicatiua ſui ⁊ motiua potētie ſibi ꝓportionate. q; ⁊ hoc eſt de ratōne minus perfectionis. ergo per aliam volitionem. ⁊ ō illa quero ſi occultatur vel non. ſi ſic ergo ꝑ aliam. ⁊ ſic in infinitum. ergo eſt deuenire ad vnā que eſt manifeſta. ⁊ per conſequens intellectio vel ꝙceptus nō pōt eē occultus ꝑ volitōem. Ad illud āt verbū apoſtoli primo ad cor. 2. quis. n. ſcit hoīum q̄ ſunt hominis niſi ſpiritus hominis q; eſt in ipo. Qō alia opp. ꝓ ſe adducit. Reſpondet q; hoc intelligitur de corde hominis q; eſt voluntas. iurta illud fili prebe mihi cor tuū. i. amorem tuum qui eſt actus volūtatis ⁊ iſtū actū voluntatis dicitur ſolus deus noſſe. nō q;

non sit naturaliter intelligibilis ab alio angelo vñ nō pōt vn⁹ angelus claudere suam volitōez gn sit intelligibilis ab alio·sed ideo dicitur sol⁹ deus cognoscere volitōes·q: non coagit volitō nibus vt agat in itellectum alterius.ꝛ hoc iuste q: volitiones ordinantur ad ꝓmiationez ꝛ pu nitionem que soli deo ꝙuenit·iurta illud mi hi vindictam ꝛ ego retribuam·ꝛ iō cognitōem illoꝝ sibi reseruauit.sed ista rō non ita ꝓcludit de intellectionibus q: non sunt ita ordinate ad ꝓmium ꝛ pena.vnde nō sunt meritorie nisi vt cadunt sub actu voluntatis ꝛ inqnantum ipan tur a voluntate. Cum isto doctore satis con cordat quidam alius.d.q angelus nāe sue de relictus potest videre intuitiue cogitatōes ꝛ affe ctiones in alio angelo ꝛ in nobis sīr.qō probat ꝑmo·q: sicut visibile ad visum ·sic intelligibile ad intellectum ·sed omne visibile potest videri a potentia perfecta visiua si debito modo ap ꝓximetur·igitur omne itelligibile ꝑōt videri ab intellectu angelico q est potētia intellectiua perfecta. Secūdo omne actiuū totale vel pti bile respectu vnius passiui pōt eē tam ptibilis re spectu cuiuslibz passiui eiusdē rōnis ꝛ cuiuslibet effectus eiusdem rōnis·sed vna itellectio ange li potest esse cā partibilis respectu actus reflexi in eodem angelo.nam pōt intelligere se intelli gere.igitur illa intellectio pōt esse cā partiali re spectu alterius angeli si debito modo appꝛoxi metur.ꝛ eodem modo est ō itellectōe nr̄a . ac ēt de affectōe.de facto aūt forte aliud est q⁹ an gelus nō pōt itelligeꝛ nisi ꝙcurrēte deo sicut cā ptibili·ꝛ q: de facto forte non coagit itellectui angelico ad intelligēdum cogitatōes nostras vl̄ alterius angeli · iō forte non intelligit illas .

Secundo dicit iste doctor q ꝓpposito q⁹ an gelus videat cogitationes ꝛ affectiones intuiti ue·non tamen videt obiectum terminans actū nisi in vl̄i ꝛ ꝙspectu cōi sibi ꝛ alijs. q: posito q⁹ diligam sortē pōt āgelus intuitiue videre dile ctionem meam si sit appꝛoximata sibi ꝛ videt q⁹ diligo hominem sed non videt q⁹ diligo sortem eodem modo in ꝓposito · si intelligam sortē pōt videre intellectionem meam intuitiue .ꝛ p̄t videre q⁹ intelligo hominem·sed non q⁹ intelli go istum vel illum .ꝛ tota causa est q⁹ obiectnz actus nō pōt cognosci a potētia cognoscēte ac tum nisi ꝑ discursum ꝛ arguitiue·alr̄·n.si vidēs actum intuitiue semꝑ videret obiectuz act⁹ illi⁹ intuitiue.cū angel⁹ ꝛ intellectus noster ꝑ ꝑstatu isto possit cognoscere cognitōem abstractiuam intuitiue .sequitur q⁹ tunc videt obiectum illi⁹ actus intuitiue·qō falsum est.q: possum intelli gere abstractiue obiectum q⁹ nihil est in effec tu.igitur cognosco obiectū actus arguitiue tm̄ ꝛ per discursum.sed isto modo nō cognosco ali quod singulare determinatum sed tm̄ in con spectu comuni·q: cognitio equaliter assimilat̄ omnibus indiuiduis eiusdem rōnis marime si il la indiuidua sint similima .ꝛ per ꝙns per talem non pōt determinatē plus haberi cognitio vn⁹ q̄ alterius .Ista opp.mihi non videtur vera ad q⁹ ostendendū ꝛ ꝓo responsione ad.q.pono ꝙ clusiones tres· ¶Prima est qō de facto nulla creatura cognoscit distincte ꝛ intuitiue cogitati ones vel affectiones humanas· Secunda q⁹ nulla potest naturaliꝛ tales cogitationes vl̄ affe ctiones sic cognoscere. Tertia specialiter ꝺ̄ se cundum doctorem q⁹ si angelus ituitiue cogno sceret cogitationem alterius q̄ alter distincte ꝛ determinate cognoscit aliquod singulare ꝛ per hanc cognosceret obiectum ei⁹ vtiqz cognosce ret illud distincte ꝛ determinate· ¶Primaz ꝙ clusionem possem multis auctoritatibus scriptu re ꝓbare quibus asseritur dei esse corda ho minum nosse.verum q: aliqui ꝓhibito inter dum glosant dicentes q⁹ ex talibus auctoritati bus non excludunt creature ab huiusmōi cogni tōe.iō vnicam adduco que glosaz huius ꝓrsus repellit.Scriptum.n.habemus secundo parali pomenon·6·c·dictum eē deo per Salomonez Tu solus nosti corda filioꝝ hominum.Si solus ergo nulla creatura .dices per corda · intelligit affectiones tantum non cogitationes ꝓpt̄ cāz superius a doctore primo assignatam·ꝺ̄ tūc dya bolus cogitationes saltem nosset.sed hoc ē fal sum sicut ꝓbat̄ per illud ecclesiasticū dogma scriptum in li.de ecclesiasticis dogmatibus ·c. 49.internas aie cogitationes dyabolī non vi dere certi sumus·ꝛ ne q: dyabolum spāliter no minat susciperis eum solū nō alios āgelos hāc nō hr̄e noticiā .asculta qd subdit̄·Secreta aūt cordis ille sol⁹ nouit ad quē dr̄ tu sol⁹ nosti cor da filioꝝ hoium .ꝑterea nimiū foret ꝑiculosum si dyabolus distincte cognoseret qd homo de terminate cogitat·ꝑeterea ꝟ reꝓbatur ex in tentione Jeroni · super illud mat̄·9· cuz vidis set ihesus cogitatōes coꝝ ꝛc.dicit.n.ipse q⁹ illō er hoc ꝓbatur q⁹ ipse eēt deus · sz certe istud non eēt verum si etiam dyabolus suis naturali bus relictis ꝟ nosse possz alias eq̄ bñ sequreꝛ q⁹ dyabol⁹ eēt deus.Et si attēdanꝛ verba euan gelij precedētia patz manifeste q⁹ logtur ꝓprie de cogitatōib⁹ vt pertinēt ad itellectū. nā ꝓmit tit euangelista.Et ecce quidem de scribis dix runt inter se ꝟ blasphemat.ꝛ imediate sequit̄. cum ergo vidisz ille cogitatōes coꝝ ·cogitatio nes qdē dixerunt intra se nō affectōes inqt qb⁹ cupierunt vel voluerunt.Itē q⁹ ibi ꝑ cogitatio nes significenꝛ intellectiones·pz per Aug.15·ꝺ tri·c.10.vbi ꝓdictū verbū ad hūc intellectum exponit. Alias auctoritates nō ē opus afferre q: he tam exꝓsse sunt vt null⁹ xp̄ianus de ista cōclusiōe possit licite dubitare.vñ miroꝝ multuz de secūdo doctore ēt q cū nota dubitatōis dic angelos de fcō cogitatōes hoium non nosse.cū tm̄ illud assertiue scriptura tā exꝓsse determiet

¶Preterea cā q̄ ille doctor assignat ꝓp q⁹ so le affectōes lateant angelos non est sufficiens tum q: q̄uis soli deo ꝙueniat ꝓmiare atqz pu

nire vt qđ ob ℔ fuit neceſſe vt ipſas volitiones ſolus noſſet. nunqđ ſi alij noſſent ipſe ꝓpea minus eſſent ꝑmiande vel puniende. aut ℔ minus ſibi ſoli ꝙueniret. ꝓz bene q̄ non. Secunda3 ꝙcluſionem probo ſic. nullum genus entiũ p̄uatur vl̄r vel vt in pl̄ibus ꝑm indiuidua ⁊ tẽpora operatõe ſibi natural̄r competente ſeu nata competere. Genus autem angelo3 ꝓſemp vel in pluribus ꝑm indiuidua ⁊ tẽpora p̄uatur cognitõe diſtincta cogitatõum hõium. vt ꝓz er p̄cedente concluſione. ergo ipſi non ſunt naturaliter apti ad talem opationẽ. ꝓña eſt clara. ⁊ ꝑ ma pars antecedentis ꝓbat auctoritate Aug. 7. de ciui. dei. c. 30. ſic deus adminiſtrat cũcta que creauit. vt ẽt ipſas ꝓpr̄ios exercere ⁊ ageñ motus ſinat. ⁊ li. 5. ℣ Julianũ ait. neq3. n. deus ita nãs creat vt leges auferat quas dedit motibus vniuſcuiuſq3 nãe. ⁊ vtrobiq3 motum ꝑ operatõe capit. ⁊ intelligẽdum eſt dcm̃ vtrunq3. vt i pl̄ibus. nam aliq̃ per miraculu3 ſuſpendit aliquas creaturas ab opationibus ſuis. qđ tamen rariſſime ꝓtingit. ſicut ꝓtigit i camino ignis triũ pueroꝝ. Conf rmatur q̄ alias poſſ3 dici q̄ albedo põt naturaliter producere albedinẽ ſiue caloꝛ caloꝛez. ſ3 q̄ ℔ non cõtingit ẽ q̄ deus ſuſpẽdit eã a tali actõe non coagendo ſibi q̄ tñ nullus diceret. Secundo de' nullam ſpẽm reꝝ coꝛporaliũ p̄uat vt in pluribus ꝑm indiuidua. ⁊ tp̃e vlla opatõne ad q̃ſ ſit nãl̄r apta nata. igitur nullas ſubſtãtias ſpũales ⁊ nobiliſſimas creaturaꝝ p̄uat vt in pl̄ibus ⁊c. ꝙſequentia ꝓbabilis multum eſt. nec oppoſitũ ꝙſequentis 'videtur rationabiliter ſtare cum añte. ⁊ añs ẽ clarum. ℣Preterea cã nulla rõnal̄ videtur poſſe aſſignari pp q̃ſ deus ſic ſemper ſuſpenderet ab huiuſmõi cognitõe angelos ſaltem bonos. cum nõ ſuſpendat eos a cognitõe rerum minus perfectarum nec ẽt magis perfectarum. vtpote ſubſtantiarum ⁊ coꝛporaliũ ⁊ ſpiritualiũ. Tertiam concluſionem ꝓbo ſic. ſi aliquis intelligit per ſpẽm aliq̃ſ ſingl̄r ⁊ determinate aliquod indiuiduum repꝛeſentantem determinate intelligit illud indiuiduum q̄ illa determinate repꝛeſentat. igitur ſi aliquis itelligit per aliq̃ſ noticiã determinate aliquod indiuiduum repꝛeſentantem intelligit determinate illud indiuiduum. ꝙſequentia ꝓz. tum q̄ eadem rõ eſt hincinde. nec aliquid videtur plus obuiare ꝓñti q̃ſ antecedenti. qđ ꝓz. ſi. n. propter aliquid obuiaretur cõſequenti ℔ eẽt vt videtur ꝑm iſtum. q̄ noticia ẽ eque ſibis aliꝭ indiuiduis eiuſdem rõnis. vt ſupra ꝓz per eum qui hanc pꝛeciſe cãm aſſignat Sed ita ẽt ſpẽs eſt equal̄r ſimilis. tum q̄ ſi aliquis intelligit per aliq̃ſ ſpeciem vel aliquem cõceptu3 cõem ⁊ vl̄em intelligit omnia repꝛeſentata vel ſignata natural̄r per illum confuſe ⁊ indiſtincte. ſic ſi aliquis intelligeret per aliq̃ſ noticiam vl̄em ⁊ comunem intelligeret indiſtincte ⁊ confuſe omnia ſignata ⁊ repꝛeſentata per illã ita ẽt ſi intelligens per ſpeciem ſingl̄r repꝛeſentantem. ⁊c. añs ꝓz q̄ alias impoſſibile eẽt determinate recoꝛdari ⁊ diſtincte alicuius indiuidui. nam vt ſupra ꝓz ⁊ ẽt in primo impoſſibile ẽ eſſe nãliter recoꝛdationem niſi per ſpeciem. ⁊ ꝙſtat q̄ per ſpeciem vl̄em non poteſt eẽ recoꝛdatio alicuius indiuidui determinate ⁊ diſtincte. ſi igitur nec per ſingularem ſeu ſingulariter repꝛeſentantem. igitur nullo modo. ℣Preterea ꝓz ℔ nulla ſpecies ſingl̄ariter repꝛeſentaret cui' oppoſitum aſſumitur in antecedente. Confirmatur per eundem doctoꝛem qui in ſuo ſecundo in illa. q. vtrum angelus intelligat alia a ſe ꝑ eſſentiam ſuam vel per ſpecies ſoluendo quoddam dubium a ſe motum dicit ſic. ſ3 intellectio vel ſpecies ſi poneretur equaliter aſſimileẽ multis indiuiduis. tñ ex natura ſua determinat ſibi q̄ ducat intellectum in cognitionem illius obiecti a quo particul̄r cãtur. q̄ ita determinat ſibi cãri ab illo obiecto q̄ non põt cãri ab alio. ⁊ iõ ſic in ei' cognitõem ducit q̄ non ducit i cognitõem alterius. ex quibus ꝓz tã ipm̃ antecedens q̃ſ ẽt q̄ cã q̃ſ ſupra aſſignat dicti ſui. ſ. de ſilatõne nulla eſt. ℣Pro ſolone rationum pꝛemitto q̄ ſicut ad ℔ q̄ aliq̃d ſenſibile nãl̄r ſentiaẽ ab aliquo non ſufficit q̄ ille ſit ſenſitiuus ⁊ illõ ſit ſenſibile. ſed requiritur q̄ ſenſibile ꝙpetur ad ſẽ ſitiuum ꝑm debitam ꝙpationem in pꝛopinquitate ẽt diſtantia ⁊ alijs condictionibus certis diuerſis. tñ ſecundum diuerſitatem ſenſuum ⁊ ſẽſibilium. vt ꝓz q̄ viſibile neceſſe eſt eſſe oppoſitum ꝑm rectam lineam ad oꝛganum viſus q̄ ñ requiritur inter audibile ⁊ auditum. Et ſi aliqs eẽt viſus cui viſibile non poſſ3 ſic opponi dirꝛecte ille non poſſ3 illud videre. ſic ad hoc q̄ aliquid poſſit natural̄r intelligi intuitiue ab aliquo non ſufficit q̄ ipm̃ ſit intelligibile. ⁊ aliud ſit intellectiuũ. ſed neceſſe eſt q̄ ſi illud intelligibile determinet ſibi aliqualiter ſe habere ad intellectum ad ℔ vt intelligatur tal̄r vtiq3 ſe habeat ad ipſum. quod ſi ſit impoſſibile naturaliteꝛ ipſum ad illud taliter ſe habere. impoſſibile etia3 eſt naturaliter ipſum ab illo ſic intelligi. Eſt. n. potens q̄ hab3 potentiam faciendi ⁊ vt eſt potentia faciendi. eſt aũt non oio ſed habentium aliquo modo. vt dicitur. 9. methaphiſice. nunc autem q̃ſ cogitatio ſit intelligibil̄ ⁊ intuitiue ⁊ diſtractiue. tñ ad ℔ vt ſic ſit poſſibile ea3 intelligi ab intellectu creato ipſa ex natura ſua ſibi õterminat quẽdam modum ſe habendi ad ipm̃ ſit q̄ ſi tal̄r non ſe haberet ad illum non eſſet poſſibile illam intelligi ab eo. Iſte autem modus eſt vꝑuto q̄ ipſa inſoꝛmet illum. ⁊ ſit ſubiectiue in illo. Qđ poteſt declarari ex eo q̄ ſi per potentiam dei duo homines eſſent in eodez loco primo adhuc cogitatio vnius non intuitiue intelligeretur ab altero non obſtante q̄ eẽt eiuſdem rationis intellectus illius ⁊ alias forſitan diſpoſitus melius ⁊ ipſa ita eſſet pꝛoxima intellectui alterius ſicut ei in quo eſt. nec apparet ꝑpter quid ipſa poſſit concauſare intellectionem

sui in vno ⁊ non in altero · nisi q; est i vno subiē ctiue ⁊ non in altero · alio etiaꝫ casu possibili da to gratia exempli declarat. nam si vnus angel⁹ bonus vel malus sit in eodem loco primo cum homine ita q; toti corpori hominis ⁊ cuilibꝫ pti eius coexistat totus angelus sicut coexistit anima rōabilis illius preter ꝺ q illa informat corpus angelus autem non. sicut plīes forte accidit cogitatio talis angeli eque erit pñs penitus anime illius hominis sicut cogitatio propria illius · ⁊ tamen non cognoscetur ab illo distincte. nec videtur posse alia causa assignari preter hāc q; illa non erit in eius anima sicut forma in materia. Cum igitur nulla cogitatio isto modo se habeat ad aliquē alium intellectuꝫ ab eo cuius est aut naturaliter habere se possit. sequitur q; a nullo alio cognosci possit intuitiue. non tamen ꝺ modo oꝫ se habere ad intellectum oē q; ab eo oꝫ intuitiue cognosci sicut nec necesse est oē q; sentire potest esse directe oppositum sicut necesse est esse visibile ad ꝺ vt videatur. ⁊ propter istud q; nunc dictum est videtur posse p̄bari q; vnus angelus non pōt naturaliter intelligere cogitatōem alterius quod concedo. Et q̄uis ꝺ nō inuenerim expressum in scriptura sicut de cogitationibus hoium non tñ habetur oppositum qnymo ꝺ magis trahi potest ex dictis sanctoꝝ ⁊ antiquiores doctores hoc tenent.

Nunc ad rationes alterius opp. p;o quanto tangunt istam cōclusionem · respondeo ad primam · potest primo concedi ꝯclusio que ibi directe excluditur. videlicet q; cogitatio potest ab angelo, cognosci · sed non sequitur potest cognosci ab angelo. igitur distincte ⁊ intuitiue. Sed est fallacia ꝯsequentis. sed si in maiore addatur intuitiue dicendo omne intelligibile in actu p̄sens ⁊c · pōt ab eo intuitiue intelligi. dicēduꝫ q; ꝯpositio vera est si intelligatur sibi talr esse p̄sens qualiter illud vt sic intelligatur ex sua natura requirit. ⁊ tunc pꝫ q; minor est falsa ex his que premissa sunt. Ad secundum q̄uis directius vadat ꝺ opp. illam q̄ ibi improbat · Dico si contra dicta traheretur q; non est ex imperio voluntatis q; cogitatio lateat ⁊ non essentia. sꝫ q; cogitatio non eam compitionem hꝫ ad intellectum angeli qualem requirit vt intuitiue intelligat. essentia vero ē in ꝯparatione sibi sufficienti ꝺm suam exigentiam. Ad tertium dicēdum q; intellectio in angelo non est sufficienter motiua intellectus alterius angeli ad intuitōem sui pp dictam causam. Ad quartum etiaꝫ p idem pꝫ q; potest imutare proprium intellectuꝫ ad intuitionem sui ⁊ non alium. ⁊ istud sufficit ad rationem. q̄uis etiam aliqua alia in ipa sumantur satis dubia ⁊ forte non vera. Ad qntum dicendum q; etiam actus voluntatis ē occultabilis · ymo naturaliter occultatus. i. incognoscibilis ab alio angelo · nec dico eum occultari per modum illum quo illa opp. forte tenebat si eum habebat sensum in quo ille doctor improbat eam. Ad primum alterius doctoris q̄uis illa similitudo non possit itelligi vlr quo ad oia sed partibiliter tantum. concedo tamen q; cogitatio est intelligibilis ab angelo. sed non sequitr ergo intuitiue. sicut etiam quedā sunt a nobis itelligibilia non tamen intuitiue naturaliter · vt puta habitus infusi. ⁊ ꝺm hunc doctorēmet ēt habitus acquisiti ⁊ substantie materiales que ⁊ si sint intelligibilia in suis conceptibus simplicibus comunibus ⁊ forsitan propriis · in seipsis tamen ⁊ intuitiue a nobis naturaliter nequeunt itelligi · Jta dico ēt q; cogitatio nostra vel angeli intelligibilis vtiqꝫ est naturaliter ab alio angelo in conceptu aliquo cōi in seipsa tamen immediate nequaq̄ · Et si similitudo de visibili ad visum sumeretur cum ista determinatione intuitiue ⁊ in respectu ad quēlibꝫ intellectum dicendo sicut se habꝫ visibile ad visum ⁊c. Sed omne visibile pōt naturaliter a quolibet visu intuitiue videri · quicquid sit de minore. nam forsitan falsa est · maior tamen est neganda simpliciter. Preterea illa similitudo dꝫ sic intelligi q; ita intelligibile se habeat ad intellectum ꝺꝫ exigentiam suā vt intuitiue videat sicut visibile ad visum · ⁊ tunc nihil concludit. ꝺ q; nō sic se hꝫ cogitatio ad intellectū alterius. vt supra dictuꝫ est. ⁊ q; illa similitudo debeat sic accipi · pꝫ q; aliter probaretur q; visibile non opposituꝫ directe visui posset videri sic arguendo · sicut se hꝫ audibile ad auditū. sic visibile ad visuꝫ. sꝫ audibile nō oppositum approximatū tñ pōt audiri · igit ⁊ visibile nō directe oppositū approximatū tñ pōt videri · ⁊ pꝫ ad sensuꝫ q; ꝯclusio ē fla.

Ad ꝑam rōnē pōt dici q; ñ ꝯcludit q; cogitatō nīa sit itelligibil ab āgelo. supposito q; itellect⁹ illi⁹ sit alteri⁹ rōis a nro sicut illemet doctor hꝫ tenere cū pōat itellectū āgeli eē substātiam ei⁹ · ⁊ sīlr essentiā eē alie itellectū. Jtē si ñ ēent plēs angeli eiusdē spēi vt magni dicunt rō nihil ꝓbaret. ⁊ si aliquis eiusdē spēi nō tñ oēs · nō ꝓbaret tūc ꝺ oibus sicut tñ itēdit. Rñdeo tñ ꝯcedo q; illa intellectō possꝫ eē cā ptibil intellectōis i itellectu āgeli si debito modo sibi approximetur. sꝫ ꝺbitus mod⁹ quo dꝫ intellectus approximari intellectui vt causet itellectionē sui ē vt iformet intellectū illū q; nō ꝯuenit nāliter in ꝓposito. Ad ꝓbōnem illi⁹ alteri⁹ sui dicti. vꝫ q; esto q; angelus videat intuitiue intellectōem q̄ intelligo sortē · ⁊c. dico q; q̄uis per illam videret distincte ⁊ determinate. nō tñ sequitur q; intuitiue instantia ē · nā per aliq̄ recordatōem intelligit distincte aliqꝺ singulare q; fuit ⁊ non ē. ñ tñ ituitiue. vtrū āt ita ꝑ actū suū possit obiectū videri sicut ꝑ spēm vr suū repñtatū dubiū est. Si tñ diceret q; sic tūc aliꝺ dcm ibi assumptū eēt falsum. vꝫ q; obiectū nō possꝫ itelligi ꝑ actū nisi ꝑ discursum. nā q; itelligit ꝑ spēm nō intelligit ꝑ discursum vt supra fuit dcm. Preterea adhuc nō ꝯsequitur intelligit ꝑ discursū · igit ñ itelligit distincte ⁊ determinate · Intelligim⁹. n. ꝺuꝫ

in via per discursū. ꝛ tñ distincte lz nō intuitiue sed abstractiue in aliquo ꝓceptu ꝓpositō sibi ꝓpio vt in ꝑmo declaratum est. d. 3. Et ideo iste doctor fallit in ꝟ q er ꝟ q aliquid nō itelligit intuitiue infert q nō intelligat distincte ꝛ determinate que illatio nulla est. Ad tñ principalē respondeo negando ꝟñaz nec ꝓbō vz ꝓpter cām ꝓassignatā.

Ecūdo quero vtrū vnus āge'us possit nāliter alteri angelo loqui loquto ne intellectuali q nō nullus angelus pōt nāliter alū loquentē intellectualr audire auditione intellectuali. ergo nullus angelus nāliter pōt alteri loqui loquūtione intellectuali. ꝟña patet q: al's frustra eēt tal' loquūtio sicut quis frustra logtur surdo q nō est ponendū in angel'. añs ꝓbatur q: ꝟm Augu. i5. de tri. c. io. audire ꝛ videre ꝙ̄uis diuersa sint in sensib9. non tamē in intellectu sed ibi idē ē audire q videre seu itelligere filr loqui idē est q verbū formare q nō est aliud ꝙ̄ cogitare. ꝛ per ꝟñs itellectualiter alū audire loquētē intellectualr idē est q illius cogitatōnes videre. Sed ꝟ nō pōt nāliter aliqs angelus vt probatū est in ꝓcedenti. q. igitur ꝛc. Ad ꝓpositū arguit aia sepata potest alteri aie intellectual: log. igitur mlromagis angelus angelo. ꝓbatur añs ex eo qō hz in euangelio de aia illius diuitis epulonis que aie abrahe loquebat. Rñdeo q angeli loquātur ad inuicē habemus pscripturā. zach. z°. vbi legit. ecce angelus q loquebat in me ingrediebat ꝛ alius angelus egrediebatur in occursum illi9 et dixit ad eū curre loquere ad pueruz istū ꝛc. hic habet q angelus angelo est loqutus. Itē ꝑma ad cor. i3. si linguis ingt hominuz loquar ꝛ angeloz. vbi dicit vna glosa q āgeli ꝓpositi significāt minoz ib9 q ō dei volūtate ꝑmi sentiūt q fit aliqbus nutibus aut signis. Ad ꝟ ēt pōt argui q: angeli loqui ꝑñt aiabus mortuoz. igitur ꝛ angelis alijs. ꝟña satis est clara. añs ꝓbatur ꝑ illō Aug. de cura ꝓ mor. ꝑñt ꝛ ab angelis a rebus que agunt ꝟ ꝑsto sunt audire aliqd mortui q vnūquēq; illoz audire debere indicat cui cuncta subiecta sunt. In li. ēt de. di. demonuz. dicit q demones quedā audiūt a sanctis angelis vt ꝑnūcient. Si ergo audiūt igitur alij loquūtur. Ex istis hñ habet q angeli loquūtur. vtrū aūt nāliter vl' virtute spāli diuina nō habet exꝑssuz cōiter tamē tenet q sic. Videndū ergo ē de mō. ad qō intelligendū. ꝑmo videndū ē qd est loqui intellectualr ꝛ quid audire. Scōo quo angelus alteri logtur ꝛ illum alter audiat. De ꝑmo dicendum q vt sicut log loqutiōe vocali nō est nisi ꝑferre verba vocalia vt aliqs audiat auditione corꝑali. ꝛ intelligat id q per voces significat ita loqui itelligat non est nisi formare verbū intellectuale vt aliquis audiat in auditōe intellectuali. ꝛ intelligat illud q significat per verbū. verbū aūt intellectuale sicut dicit Aug. i5. de tri. c. io. est formata cogitatio ab ea re ꝙ̄

scimus q nec grecū est nec latinum nec lingue alicuius alterius ꝛ iō itellectualr log est i intellectu cogitare ꝓpter qō ibidē. Quidā ingt cogitatōes loqutōes sunt corde ꝛc. m'ria ad ꝓpositum. Audire vero per intellectum nō est nisi cognitōez alterius intelligere. Sz audire ꝓ sensū nō est aliud ꝙ̄ voces ꝓlatas ꝓcipere. vnde ibidē Aug. Auditio inquit ꝛ visio duo quedam sunt inter se distantia in sensibus corꝑis i aio autē nō ē aliud atq; aliud, videre ꝛ audire. qō ꝓsequēter ꝑ saluatoris verba declarat ibidē vide ibi hic de ꝑmo. De scōo. s. de mō loquendi ꝛ audiendi angeloz ad inuicem dicit quidaz doctor q est talis. nam angelus causat in seipo cogitationez de aliquo vt alius angelus audiat qua causata causat effectiue cogitationez illius cogitationis in alio. ꝛ sic ex ꝓsequēti causat aliquo modo in alio cogitatōem obiecti ꝑme cogitationis. ꝛ sicut dicit alibi. s. in suo secūdo talem cogitatōnem in alio causat ꝓcise per modum obiecti. Alias vero in quo causatur huius cogitatio cogitationis alterius ꝑ illam audit alū loquentē nec aliud facit qui logtur. ꝛ ꝟ mō dicit ipse q, vnus angelus alteri nāliter loquit.

Ochā quoli/beto ꝑ mo. q. 8.

Iste modus loquēdi nō placet mihi. ratio est quoniā secūdū ipsuz seqtur q quilibet angelus nāliter videat seu intelligat intuitiue cogitationes alterius. cuius opposituz ꝓbatum est i. q. ꝑma. ꝛ ꝓsequētia patet. nam ex quo ipse per suam cogitatōem causat ꝓcise per modū obiecti cogitatōem sue cogitationis in alio. ita naturalr potest huiusmodi cogitationez alius intelligere sicut ipsāmet essentiam angeli cuius illa est cogitatio aut aliquaz aliam rem que sui noticiam naturaliter ꝛ ꝓcipue per modum obiecti causat in eo. vnde ꝛ istam ꝓsequentiaz satis ipse implicite concedit sicut etiam ꝛ ipsum cōsequens exꝑsse q tamē ego falsum reputo. Alius modus dicendi est q vnus angelus loquitur alteri causando in illo intellectōem eiusdem obiecti q ipse intelligit. vbi aduertendū q si istum doctorem ꝓter visionem qua angelus videt i verbo aliqō obiectum. verbigratia. a. quattuor modis alijs potest idem. a. videre videlicet ituitiue in seipso. a. ꝛ iterum intuitiue ꝛ intellectu alterius angeli cognoscentis ꝛ etiam abstractiue per speciem habitualem concreatam vel acquisitam ꝛ nulla istarum intellectionū est auditio quia nulla est per se exꝑssa ab intelligente inquāluz intelligens est ymo accidit ei q obiectum sit intelligens. eque enim maneret si nō esset intelligens. ꝛ in omnibus istis si aliquis intellectus causet est intellectus ipsius intelligētis nō alterius. ꝛ ipsum obiectuz ꝓcurrit ibi cuz itellectu vt cā ptibilis. Quarto modo potest iste cognoscere. a. ita q intellectio fiat in eo ꝑ intellectum alium exꝑimentez ꝛ intellect9 isti9 nullam causalitatem habeat respectu alicuius sed tantum erit ꝑssiuus. et ista sola cognitio est auditio et est exꝑssa ab intelligente in-

Sco. li. z. d. 9.

quātū est intelligēs. ita q̄ solū mō itelléct⁹ loq̄n tis vl' que sūt in ipso vt in ipso vl' p̄ntia sibi vt si bi sunt actiua respectu auditōis ⁊ b̄ nō vt primi effectus. nam ista p̄ntia loquenti p̄ius causant intellectionē actualē in loquente q̄s causent istā auditionez in audiente. ipsa tamē intellectio lo quentis non est in loquēte ratio agendi inquā tum loquitur sed aliquid ptinens ad memoriā loquentis. Q̄ō aūt angelus possit sic causare in tellectōem ipsius. a. in alio angelo, pbatur quia q̄ē sufficienter in actu p̄mo respectu alicui⁹ ef fectus potest illū causare in quocūq̄ receptiuo illius effectus. Sed angelus habens noticiam actualē alicuius obiecti verbigr̄a. a est sufficien ter in actu p̄imo ad causandū itellectōez actua lem ipsius. a. igitur potest illā causare in quocū q̄ receptiuo illius. Sed itellectus alterius ange li est receptius eius cū sit eiusdez rōnis cum illo intellectu igitur ⁊c. pbō maioris q⁹ prima extre ma, ppōrionis actiui ⁊ passiui sunt vl'issima ab stracta a quocūq̄ actiuo ⁊ passiuo q⁹ ista p⁹o portio ineſt ptibilibus p rōnē cōem ⁊ ideo extre mis. minor pbatur q⁹ angelus hz in se actū co gnoscendi. a. ⁊ spēm quecūq̄ ponaī necessaria ad cognitōem ⁊ per id q̄ō hz pōt facere intelle ctum suū in actu scōo causando in se intellectio nē. a. sicut effectū. Contra b̄ q⁹ ꝓtinent aliq̄ falsa. p̄mum est q̄ vnus angelus pōt videre in tuitiue. a. i itellectu alteri⁹ āgeli cognoscētis. a. si enim b̄ eēt verum b̄ eēt q⁹ videndo cognitio nē alterius angeli cognoscētis. a. p illā intuitiue videret. a. pz q⁹ nō potest videre. a. in intellectu alterius angeli nisi vl' videndo p spēm q̄s' alter angelus hz de. a. vl' vidēdo formal'r per cogni tōem eādē qua alter angelus videt. a. vl' vidēdo ipsam cognitōem qua all' videt. a. ⁊ per illaz sic visam videndo. a. primū nō pōt dici q⁹ cognitio per spēm b̄m eum est abstractiua nec min⁹ ea que eēt per spēm exītem in alio intellectu q̄s q̄ est per exītem in suo. nec scōm dici pōt q⁹ nō ē possibile nāliter q̄ duo eadē cognitiōe numero formal'r intelligant sicut impossibile est natura liter q̄ vna cognitio numero fil' informet duos intellectus relingtur ergo tertiū. ⁊ sic patet ꝓña sed q̄ ꝓsequēs sit falsum pbo. tum q⁹ segtur q̄ angelus videns visionē suā qua' videt deū ituitiue videret etiam illa visione reflexa deum in tuitiue. ⁊ per ꝓsequens alia visio de creatura si ue habens creaturaz p⁹o obiecto eēt beatifica. tum q⁹ tūc due visiones beatifice eēnt in eo. tū tertio q⁹ b̄m dicta sua iste angelus posset causa re in dyabolo visionē p⁹edicte sue visionis p⁹ie cū sit sufficienter in actu p̄mo ad causandū i se ipso visionez p⁹edicte visionis. tū etiam q⁹ ipsa met visio dei fil' cū intellectu videntis possunt i dicto intellectu cāre visionē refleram sui. igitur illud poterit cū intellectu dyaboli in ipso intelle ctu dyaboli. Et vtraq̄ ꝓña patet per rationem suam. eo aūt posito dyabolus videbit deum in tuitiue ⁊ omnia ista sunt falsa ⁊c. Preterea probatum fuit in p̄mo. d. 3. q⁹ nulla noticia ha bita de re per aliquod mediū cognitū est intui tiua. Scōo ꝓtra illud q⁹ ponit angelus sic in alio posse causare noticiaz. q⁹ segtur secūduz b̄ q⁹ etiam in seipso causare poterit talem auditio nem de. a. cū eius intellectus sit per eū eiusdem rōnis cum intellectu alterius in qua potest au ditōnem de. a. cāre ⁊ sic simul ⁊ semel habebit duas noticias de. a. vnam que non est auditio per quā ipse intelligit. a. quādo causat auditōez in alio que scōz eū ibidez est effectus p⁹ius sine quo auditio cāri ñ pōt ⁊ aliā q̄ ē auditio. Sz b̄ est ō eū. p̄mo q⁹ scōz ipsuz intellectus audiētis se hz mere passiue respectu auditōis. igit̄ iste se hr̄e mere passiue ad illam ⁊ cū auditio b̄m eus efficiatur a loquēte nō se haberet mere passiue ad ipsaz q⁹ ꝓtradicit tā dicto. tum q⁹ vt pz i q̄r ta rōne ipsius recitata i p̄cedēti. q. 3 alia opp. i possibile est b̄m eū intellectu eē duos actus pfe ctos sil'. sed ponaī q⁹ illa auditio sit tā pfecta q̄s posset in alio cāre q⁹ oz dicere eē possibile per rōnē suā segtur ꝓpositū. Tertio segtur q⁹ ali qs poterit hr̄e distinctā noticiā in pticulari ⁊ d̄ terminate de aliquo nō exīte esto q⁹ nullā ha beat ꝓpriā spēm illius aut nūquā nouerit illum intuitiue qđ nō vr̄ possibile nāliter. Preterea qual' noticia eēt illa nō abstractiua q⁹ tal' ē me diante spē etiā b̄m eū. nec intuitiua q⁹ illa ñ est nō exītis. ꝓña pbaī. ponaī. n. q⁹ aliq̄ singl'are preteritū. qdā angelus nō nouerit qđ tñ all⁹ no uit ⁊ hz spēm eius ⁊ pōt determinate ⁊ distin cte recordari de ipso. iste q sic pōt recordari ⁊ est sufficiēter in actu p̄mo ad faciendū se in actu se cūdo recordatōis potuit in illa alio causare etiā sil'em recordatōem b̄m dicta ista. ⁊ sic ēt aliquis recordabiī eius q⁹ nūquā nouit qđ vr̄ repugnā tiā ic̄ludere. Preterea si vnus āgelus hēret sciam vnius ꝓclusiōis q̄ nō pōt cognosci nisi p alias p⁹oz. es. ficut possibile ē vt i vna. q. supius ē oñsuz ⁊ eēt sufficiēter i actu p° respectu actual' ꝓsideratōis ⁊ scie p̄dicte ꝓclusiōis poterit huius modi noticiā causare i alio q nūq̄s ꝓclusiōes p⁹o res nouit posito q⁹ ita fuerit sicut possibile ē vt pōt patē er dictis i eadē. q. ⁊ sic aliqs cognosce ret scientifice aliq̄s ꝓclusionē q tñ nō cognoscēt nec actu nec habitu p̄ncipia illius q⁹ ēt nō ē pos sibile. Preterea b̄m istā viā vr̄ q⁹ vna creatura possit hr̄e sciam per infusionē ab alia creatura ⁊ nāliter q⁹ nō libenter ego ꝓcederez. Tertio ō modū dicēdi i se. nā per istū modū loquōnis si in cetu multoz angeloz vnus vni spāliter loq̄ tur nescire posset audiens quis esset quis loque reī suppositō q⁹ illa loquitio eēt ō re alijs actua liter nota. istud declaratur b̄m dicta istoruz. vo lunt enim q⁹ in ptāte ⁊ sponte angeli actualiter aliquid cognoscentis sit causare auditionē illi⁹ obiecti in alio. vnde potest ita loqui vni q⁹ nō al teri ⁊ loq ⁊ nō loq sicut placet sibi. igitur ange lus recipiens in se auditionem videns alios an gelos ⁊ noticias ⁊ species ⁊ alia per que sunt

in actu ꝑmo reſpectu auditõis ſi aliqua alia ſũt
quoꝝ ꝗlibet põt eiuſmodi auditõem cãre nõ ꝑt
determinate ſcire quis illaꝫ cãuerit·ac ꝑ h̃ nec
qs ſibi loqutus ſit. Preterea iſta via ñ dat mo
dum quo vnus angelus poſſit loqui angelo al-
terius ſpeciei ac etiã aie humane ſeꝑate.cõſtat
autem ꝙ angeli loquũtur angelꝰ alterius ſpẽi ⁊
demonibus ⁊ aiabus. Rñdeo opp.nõ ẽ effi-
cax.nam maior ſic abſolute ſumpta eſt falſa ⁊
multas hꝫ inſtantias ſicut ex dictis ꝑt videri·
⁊ preterea in nobis hꝫ inſtantias·nam vnus ho
mo eſt ſufficiẽter in actu ꝑmo ad cauſanduꝫ in
ſuo intellectu intellectõem ſm aliquẽ habitum
quẽ hꝫ·nec tamẽ poteſt ſimileꝫ cauſare in itel-
lectu alterius hominis·Itẽ poteſt in voluntate
ſua cauſare volitõem ⁊ nõ in volũtate alterius
ꝙ etiã de angelis verum eſt.ita poteſt inſtari ď
alijs interioribus hois potẽtijs·oporteret ergo
ꝙ intelligeret maior illa de illis receptiuis que
ſic h̃ ꝙ ſunt eiuſdeꝫ rõnis etiã eodẽ modo com
paranť ſeu ſe habent ad illud ꝙ eſt in actu pri-
mo reſpectu illius effectus ⁊ ſm illã intellectuꝫ
minor patenter erit falſa·nã ad angelũ haben
tẽ noticiam actualẽ ⁊ ſpẽm alicuius obiecti nõ
eodẽ modo ſe hꝫ intellectus alterius angeli ſi-
cut intellectus ꝓprius pꝫ.nec eodẽ modo ſe hꝫ
ad noticiam ⁊ ſpẽm huius·nã hic informať per
iſtas ille nõ. Preterea ſicut tactuꝫ eſt nõ oẽs
angeli ſunt eiuſdeꝫ ſpẽi ⁊ ideo minor ſi debeat
eſſe vlis etiã eẽt defectuoſa·Dico igitur ꝙ cuꝫ
angelus nõ videat cogitatões alterius nec appa
reat bene dici poſſe ꝙ nõ per modũ obiecti ſed
per modũ agentis extrinſeci ⁊ cãe libere effecti-
ue cauſet imediate cognitõem in mente alteriꝰ.
cũ tamẽ ꝑmũ ꝙ̃ ſcðm videať eſſe ꝓprium deo
nec ideo iuxͣ primã opp.nec iuxͣ ſcðaꝫ loquũť ad
inuicem. Loquũtur tñ ſm ꝙ ꝑ ſcripturaꝫ certi
ſumus.ſed qualꝛ eſt nobis ignotũ.poteſt tamẽ
dici ꝙ ſicut qꝛ homo alterius hois cogitatões
videre nõ poteſt imediate in ſeipſis format exte
rius voces vel intuitus aut ſcripturas ⁊ ſi qua
alia ſigna ſint qbus ꝙ corde quis cogitat i alte
rius deducit noticiam·Sic ipſi angeli volentes
inuicem manifeſtare q̃ ſecretis cogitatõibus cõ
cipiunt formãt i ſeipſis quedã intellectualia ſi-
gna ⁊ ſpũales vt ita dicam ſermones ⁊ loqlas
per que ſpũaliter audita ab alijs cognoſciť qd
cogitant ita ꝙ ſicut in nobis eſt duplex loqutio
vna que eſt ꝑmũ ſignum rei imediate ⁊ h̃ nul-
lius eſt lingue eaꝝ que diſtinguũtur ſm diuer-
ſitatẽ gentium humanaꝝ iuxͣ ſniam Aug·ſu-
pra tactam.⁊ hanc loqutõem ſolus deus audit
alia que eſt ſecũdariũ ſignũ ⁊ ꝑori in idẽ ſignifi
cãdo ſubordinatũ.⁊ ex h̃ quodãmõ ꝑoris ſignũ
⁊ hanc ẽt alij audiũt.Sic in mẽtibus angeloꝝ
eſt duplex loqutio.ꝑma que eſt ſignũ primũ ⁊ i
mediatũ rei.⁊ h̃ eſt cogitatio deo ⁊ ſibi tantum
nota.alia eſt ſignũ ſcðariũ ⁊ ſubordinatũ illi i ſi
gnificando quã alie ſpũales creature intelligibi
liter audiũt ⁊ per eã qd per primã dicatur con-
cipiunt.⁊ hanc puto apľm vocaſſe linguaꝫ an-
geloꝝ·ꝑma ad cor.iꝫ.Et adhuc facit gloſa ſu-
pra allegata que dicit ꝙ angeliꝰ ꝑpoſiti ſignifi-
cant minoribꝰ quibuſdã nutibus aut ſignis ſm
hunc modũ põt angelus vni determiate dirige
re ſermoneꝫ ſuũ ⁊ oimodo qᵒ nos ⁊ longe plus
atqꝫ perfectius diſticte ⁊ varie loqui vt ſibi pla
cet·⁊ alius poteſt determinate ſcire qs loqtur·
nã is·ſ.in quo ituet́ huiuſmõi ſigna·In eis eiꝫ
audire intelligere eſt.Si querať vtrum vni poſ
ſit aliquis ſic loqui ꝙ alius cui nõ loqtur nõ au
diat·dicendũ ꝙ nõ ſi alius ſit in debita propin
quitate ad audiendũ·⁊ ad h̃ ſit attẽtus niſi deꝰ
pro tunc eũ ꝓhiberet audire non coagẽdo ad
auditõem.⁊ eſt ſiľe ſicut cũ aliquis noſtruꝫ iter
mľtos ꝯſtitutus nõ põt vocalꝛ loqui vni qn au-
diatur ab alijs.Sed ꝯtra modũ iſtũ dicetur ꝙ
qua rõne vnus angelus põt videre huiuſmõi ſi
gna in mente alterius angeli eadẽ rõne videtur
ꝙ poſſit videre cogitatões eiuſdẽ in eadẽ mẽte
exñtes ⁊ ſibi ꝓpinquas equalꝛ.⁊ per ꝯñs ſuper
flue ponunť huiuſmõi ſigna. Rñdeo ꝙ ꝓpin-
quitas equalis ⁊ vnitas obiecti nihil facit ad h̃.
nam iſtis nõ obſtãtibus vnũ eſt ab alijs intuiti-
ue intelligibile ⁊ non aliud· Exempluꝫ conſtat
ꝙ in eodẽ mã eſt forma ſubſtãtialis colorati et
color eiuſdẽ ⁊ vtrunqꝫ eque ꝓpinquũ eſt vidẽ-
ti nõ eſt ibi aliquis ordo aut aliqua mediatio ſi
tualis.⁊ tamẽ ſic ſentimus colorẽ ⁊ per intelle-
ctum ipſuꝫ intuitiue intelligimus ꝙ nec formã
ſubſtantialẽ nec etiã mãm ſentimus aut itelligi
mus intuitiue ꝗuis alio modo illas intelligere
poſſumus in mente ẽt ſiľ hꝫ quis habitũ infu-
ſum ⁊ intellectõem actualem·⁊ hanc itelligit i-
tuitiue illã nõ.Sic igitur dico de mõ loqutõnis
angelice.vtrũ aũt ita ſit ignoro·apparet tamẽ
mihi ſic eẽ poſſibile cuꝫ ⁊ nos ẽt inde talꝛ tales
loqutões poſſumus formare ſimiles loqutiõibus
vocalibus ſicut poteſt ꝗlibet in ſeipſo aduerte-
re. Ad argumẽtuꝫ·q.rñdeo negando añs ad
probatõem dicendũ ꝙ cogitationes nõ imedia
te in ſeipſis audiũtur intellectualꝛ ſeu videntur
ſed mediãtibus intellectualibus ſignis imedia-
te viſis ſicut dictum eſt.

C Irca·d·ij.in qua tangitur de profe-
ctu cognitionis angelice quero vtrum
omnia quoꝝ angelus ſimul habꝫ ſpe
cies vľ poteſt habere ipſe naturaliter
poſſit ſimul actu ⁊ diſtincte intelligere. Et ar-
guiť ꝑmo ꝙ nõ·qꝛ ſi ſic eẽt ſeqtur ꝙ ñ tot poſ
ſet ſic itelligere qn poſſet plura.ꝯña pꝫ.qꝛ non
põt angelus tot ſpẽs hr̃e qn ſi generet́ vľ creet́
vnũ idiuiduũ i ꝓportionata ſibi ꝓpinqtate poſ-
ſit ab illo ſpẽꝫ accipe.⁊ cũ nõ tot idiuidua quin
plura poſſint ſic fieri nõ erit dare maximã mul-
titudinẽ poſſibiliũ ab eo haberi ſpẽꝝ.⁊ per ꝯſe-
quens nõ tot quin plura poſſet actualꝛ diſticte
intelligere.ſed iſtud ꝯſequẽs eſt falſuꝫ qm̃ ipꝫ
ſeqtur ꝙ angelis ſit infinite itellectiuitatis ſeu
infinite virtutis intenſiue·ad intelligendũ ꝙ ſo

li deo proprius est. declarat̃ ꝯña ex eo q̇ virtus angeli secũdũ h nõ haberet terminum in posse nec ẽt in terminata p maximũ qm̃ omnis finita terminatur p maximũ in q̇ põt vt patet p̊ ce. per phm. seqtur q̇ virtus angeli sit infinita.

Scdo si illud eẽt possibile eadẽ rõne vl̃ mani feste posset siĺ distincte intelligere oĩa ei p̃ntia imediate per seipsa nam spẽs nõ ponitur nisi vt suppleat in cãe obiecti absentis. ⁊ per ꝯsequẽs posset siĺ distincte cognoscere omnes ptes pro- portional̃ vnius ꝯtinui sibi p̃ntis ⁊ cum ille sint infinite. seqtur q̇ posset siĺ infinita distincte cõ- prehendere ac per hoc eius scientia fore inten- siue infinita. Ad oppositum arguitur ⁊ pro- batur q̇ non solum sic potest quinymo quod non potest oppositum. nam si posset nõ omnia actu ⁊ distĩcte itelligere quoꝝ habꝫ species pos set aliqua itelligere aliquibus nõ intelligentis posito igitur hoc inesse. quero aut potest itelli- gere aliquid alioꝝ aut nõ. si nõ igitur nõ est i potẽtia actuali respectu alioꝝ quoꝝ hꝫ species. ⁊ per ꝯsequẽs nõ hꝫ species illoꝝ q̇ ĩplicat op- posita. ꝯsequẽtia pꝫ q: ita per spẽm ĩtellect⁹ cõ- stituit̃ i actu p̊ ⁊ i potẽtia actuali respectu noti cie i ꝯplere sui obiecti sicut per habitũ sciẽtificũ respectu ꝯsideratõis actual̃ obiecti illius habi- tus. ⁊ preterea qua rõne potest intelligere per vnã spẽm eodem potest per quãlibet saltẽ di- uisim. Si dicatur q̇ potest aliqd aliud intellige re ꝯtra omnẽ intellectõem actualem necesse ẽ precedere actualẽ intẽtõem voluntatis copulan tis potentiã cum obiecto. h patet q: etiã ipsam visionẽ sensualẽ ⁊ p̃mã in nobis necessario ꝑ- cedit intentio voluntatis iux̃ Aug. determinatõ nem. ij. de tri. c. 5. vbi dicit q̇ voluntas q̄ ꝯiũ- git sensum corpori visibili ex quo format nõ ꝑce dit a visione que fit in sensu ⁊ ꝓbatio eius est. pus. n. inquit q̄ visio fieret iam erat voluntas que formandũ sensuꝫ corpori admouit. igitur si angelus de nouo itelligeret aliquã spẽm suam prius vellet illã intelligere. Sed scdm eum de io. de tri. c. p̊. ⁊. z°. volũtas nõ põt velle aliqd incognitũ. igitur illã volitõem ꝑcederet cogni- tio illius speciei. ⁊ sic volitio p̃supponeret cogni tõem ⁊ cognitio volitõem. aut ergo eadẽ p̃sup- poneret eam aqua p̃supponit̃ ⁊ sic idẽ eẽt ꝑus seipso aut aliam p̃supponeret ⁊ ab alia p̃suppo neret̃ ⁊ sic eẽt infinitas actual̃ cognitõum ⁊ vo litõum se p̃supponentiũ inuicẽ quoꝝ vtrunqꝫ ẽ ĩpossibile. Si dicatur q̇ nõ ex eo q̇ voluntas ñ potest velle incognitũ sequitur q̇ volitõem pre cedat cognitio voliti sed sufficit q̇ simul sit cum ipsa. Cõtra ex h nõ vitatur ĩpossibile illatũ. nã vt patet ex auctoritate allegata cognitõem ne- cessario precedit volitio. sit ergo illa cognitio. a. ⁊ volitio precedens ipsaꝫ sit. b. aut igitur in illo priori quo. b. fuit ante. a. fuit aliqua cognitio aut nõ. si nõ igitur. b. fuit volitio incogniti. si sic aut a. aut alia cognitio. Si. a. igitur. a. fuit añq̄ fuit si alia sit illa. c. igitur ante. c. fuit volitio ꝯiũgẽs potentiã obiecto. aut igitur. b. aut alia. Et siue hoc siue illud detur vl̃ ꝓceditur in infinitũ vel dabitur q̇ aliqua cognitio terminabit̃ ad inco- gnitũ. Secundo si angelus posset aliqua sua specie nõ vti actual̃r eadẽ rõe ⁊ qualibꝫ alia q̄ hꝫ. ⁊ sic posset angelus nãtiter si velim suspẽde re se ab omni intellectõe eoꝝ quoꝝ species hꝫ ⁊ nullũ earum p spẽs suas actu itelligere qd vr̃ absurdũ. Rñdeo itelligẽdo. q. de angelis bo nis in qbus nõ est viciata vlla potẽtia nãlis. po- no ꝯclusiones. Prima q̇ angelus põt siĺ disti- cte itelligere oĩa quoꝝ siĺ hꝫ species distinctas ⁊ distincte repñtantes. Scda q̇ põt etiã nõ oĩa talia siĺ distincte itelligere. Primã ꝯclusiõeꝫ ꝓbo auctoritate beati Aug. 4. sup geñ. c. 34. de quis vbi dicit q̇ potẽtia spũalis mentis angeli- ce cũcta que voluerit simul noticia facilime ap- prehendit. Ex h arguo sic nõ minus facile est angelo siĺ itelligere ƀm oẽs spẽs q̄ ƀm aliquas eaꝝ. igit̃ põt siĺ itelligere ƀm oẽs. ꝯña pꝫ ⁊ añs ꝓbatur ex p̃dicta auctoritate qm̃ si minus faci- le foret itelligere ƀm oẽs q̄ ƀm aliquas ⁊ tũc ñ cũcta que vellet siĺ facillime ꝯprehẽderet quin ymo minus faciliter ꝯprehẽderet duo q̄ vnum ⁊ tria q̄ duo ⁊ q̄to plura tãto minus faciliter. Cõfirmat̃ alia eiusdẽ auctoritate ibidẽ. c. 36. vbi ait q̇ oĩa siĺ mens angelica põt q̄ sigillatim per ordinẽ ꝯneraꝝ causaꝝ ƀmo distinguit vbi vl̃ q̇ cũcta q̄ creata fuerunt i p̃n° ⁊ distincte quodã ordine facta narrant̃ siĺ mens angelica ꝯphen dit nec ẽ dubiũ q̇ nõ solũ h est veꝝ de noticia supnãl̃ q̄ hꝫ in verbo. sed ẽt de nãli q̄ habet de rebus in ꝓprio genere ⁊ q̄ vocat Aug. vesp tinã sicut pꝫ ibi statim ⁊ duobus caplis precedẽ tibus. nec potest dici q̇ loquatur de cognitõne ꝯfusa nõ de distincta. nam h nõ attribueret po tentie mentis angelice cum nos etiam h in via possimus omnia cõfuse simul intelligere in ali- quo cõi ꝯspectu. ⁊ tamẽ ibi in tali ꝯprehensiõe simultanea ⁊ facillima mltoꝝ dat differentiam inter potẽtiã mẽtis humane ⁊ angelice. Se- cũdo si nõ posset h angelus aut h ꝯtingeret q: nõ posset siĺ tot itellectões recipere aut q: non posset siĺ tot ꝓducere. h pꝫ q: si ẽ sufficiens ad agendum tot siĺ ⁊ ad suscipiendũ cum positis actiuo ⁊ passiuo sufficiẽtibus possit poni actio ⁊ etiã actiones dũmodo nõ habeant mutuam re pugnantiã sicut est in ꝓposito omnes tales po terunt siĺ poni. Sꝫ ñ potest dici q̇ nõ possit tot siĺ recipe q: nõ minus ẽ potẽs ad recipiendũ in tellectões q̄ hitus vl̃ species nec ei⁹ receptiuitas̃ limitatur ad certam multitudineꝫ itellectionuꝫ q̄ speꝝ vl̃ habituũ. ymo in rei veritate ad neu- trã determinat̃. Sed pari facultate põt mltas ⁊ paucas recipere quãtũ est ex se sicut supra in p̃ma. q. de cognitione angeloꝝ dicebat̃ iux̃ fi- nẽ in soluẽdo quãdã rõnẽ. nec ẽt iõ nõ põt q: ñ potest tot siĺ ꝓducere q̄ eius actiuitas limita- ta sit ad certã mltitudinẽ possibilẽ itellectionuꝫ siĺ ꝓducibilium. nam supposito q̇ intellectus sit

ꝓncipiū actiuū intellectōnis nō est tamē totale sed ptiale ꝯcurrens cū specie ad ꝓductōem intellectionis ita q cū vna specie coagit vnam intellectōem ⁊ cum alia specie aliam · nūc āt quā tūcūq aliqd ē solum agēs ptiale ⁊ aliaz ⁊ aliā operatōem agit cum alio ⁊ alio ptiali principio coactiuo q̄ntū est ex se · ita potest ī plures operationes simul cum talibus pluribus principijs coactiuis sicut in pauciores cū paucioribus nisi ipsum forsitan in operādo debilitetur aut per se modo aliquo dependeat ab aliquo q debilitetur ex mꝝltiplicatione taliū operationū · Exē pluz. lur. n. exns in medio ē causa ptial ⁊ coactiua simul cuz colore speciei coloris in medio vt vult Comñ · ȝ. de aia comento. ȝ6 · ⁊ cum alio ⁊ alio colore aliā ⁊ aliaz coefficit speciem ⁊ quot cūq ꝯcurrerent secū colores tot species cōgenerarēt · nec maior virtus arguit in luce ex eo q cū multis multas potest q̄ ex eo q cum vno potest vnā · qnymo si essent ibi secū infiniti colores distincte in dispositōe tali q quilibz posset spēz cōcausare ⁊ esset sufficiens susceptiuū nec aliud ꝓhiberet ipsa cuz ill' simul infinitas spēs coefficeret · Cū ergo angelus nō debilitet ex intellectione cum eius receptio nō sit passio corrupciua sed pfectiua potius nec ēt dependeat in intelligendo ab aliquo debilitabili vt pote abstractus a corpore nec indigens sensitiua vlla virtute vl' organo corporali ea facilitate qua cuz vna specie pōt coefficere vnam intellectōem potest cū multis multas coefficere nec tot cū tot quin cū pluribus possit plures. De intellectu autē nostro in pñti statu nō est sic. ⁊ ꝓpter dependētiā eius in opando a virtute phātastica ⁊ spiritibus corꝓalib⁹ quibus accidit debilitas ⁊ fatigatio. nō solū ex ꝓtinuatiōe opationis sed etiaz ex multiplicatōe sicut experientia mōstrat · vñ Aug. 4. sup geñ · c · ȝ5 · Nec ꝓ⁹ verba allegata q potentia mētis angelice cūcta que voluerit simul facilime ꝓprehendit dicit q ꝓpter corpus corruptibile q aggrauat aiam mens humana etiā cū feruentissimo studio instat noticie rex ñ nisi cū tēporis tarditate ⁊ difficultate agit. ⁊ eandē cām reddit. ij. de tri. c. z4. q ex peccati morbo dicit nobis ꝓuenisse. ⁊ in capꝰo p̄cedēti · ſ. ij · dicit q ptes ymaginis nostre aie · ſ. mens intelligētia ⁊ voluntas erunt equales cū fuerint ab oi lā gore sanate · igitur tot simul poterimus actu intelligere quot meminisse · ⁊ ꝓ ñs quot rex species habebimus p que clare vꝰ q homo ī statu innocētie ⁊ nālis integritatis oibus rex specieb⁹ quas habuisset simul vti actualiter potuisz · qd ergo miruz si ꝟ possit angelus nō ꝓ peccatū in suis nālibus virtutib⁹ viciatus. ⁊ istud potest eē p se ꝓfirmatio ꝓclusiōis ꝓposite · Cōtra istam ꝓclusionē arguit ⁊ p̄ter media aliqua que sunt soluta in ꝑmo · d. ꝑma · q. ꝑ⁹ arti · ȝ⁹, vbi ostēditur q ī intellectu pñt simul eē plures actus pōt nūc aliis mediis argui · nā actualis intellectio sine actuali attentōe eē nō pōt. nec ad qōcūq in differenter potest haberi actualis attentio · iuꝝ illud pluribus intentus deficit ad singula sensus. ⁊ ꝟ nos experimur ergo ⁊c. Secundo q si simul angelus omnia actualiter intelligeret tā equaretur deo in intellectualitate q nō est dicendum. Tertio q sequitur q angelus sit infinite intellectiuitatis seu potentie ad intelligendum qō est falsum · ꝓsequētia ꝓbatur. naz posse intelligere aliquod vnuz intelligibile distincte est alicuius potentie. ⁊ posse duo intelligibilia simul distincte intelligere est maioris potentie in duplo. ⁊ posse tria simul distincte intelligere est maioris potentie in triplo. ⁊ sic semper scōz multiplicatōem intelligibiliū arguit maior intellectiuitas. igitur posse simul infinita distincte intelligere est infinite intellectiuitatis. seu arguit infinitam intellectiuitatez in eo q sic potest. sed si angelus posset simul distincte omnia intelligere quoruz habet vl' potest habere species. angelus posset quātuz est ex se intelligere simul infinita distincte. nam posset non tot qn plura sicut potest non tot quin plures species recipere. ꝓsequētia patet quoniā ꝓpter speciez nō fit maior potentia angeli sed tanta nunc est quāta esset quotcūq species haberet etiam si haberet actu infinitas. Si autez haberet infinitas posset simul infinita distincta intelligere. igitur ⁊ nunc quātū est ex se potest infinita simꝰ distincte intelligere. Confirmatur q ñ est dubium q intellectus angeli est in se perfectior q cum pluribus speciebus potest simul plura intelligere distincte q si nō posset simul cum pluribus speciebus sic plura sed vnuz tantū actu intelligere. ⁊ etiam q̄ si posset duo tantū. ⁊ iteruz etiam q̄ si posset tria tantuz, ⁊ sic in infinituz ꝓcedendo secūdū aliquaz multitudinē infinitam semper. ⁊ ita etiam est perfectior q̄ esset vnus alius intellectus q non posset nisi vnū ⁊ q̄ ali⁹ qui posset duo tantū ⁊ sic in infinituz si infiniti tales essent se inuicem in ꝟ excedentes quorum quilibet posset simul finita tantum intelligere igitur cum posse tantuz vnum intelligere esset alicuius perfectionis. ⁊ intellectus qui tale posse haberet esset alicuius determinate perfectionis si aliquis talis esset · sequitur q posse ī infinita seu non in tot quin in plura sit infinite perfectionis. ⁊ q intellectus qui sic potest sit infinite perfectus seu ifinita perfectio intēsiue. Quarto si angelus posset simul oia ⁊c. posset simul intelligere omnes species quas haberet. q non aliter intelliguntē per species res quarum sunt species vt patet ex supꝰadictis ⁊ etiam in primo li · qua autē ratione posset simul intelligere oēs species eadē posset simul intelligere omnes itel lectiones illaꝝ speciez cuz sint sibi eque pñtes. ⁊ sil'r intellectiones intellectionū illarum ⁊ sic ī infinituz. ⁊ per cōsequens posset simul infinitas intellectiones in se habere · ⁊ simul illas intelligere · ⁊ loquor semp de intellectione distincta. vtrūq aūt ē ipossibile igitur ⁊c. Quito si sil'

intelligeret oēs species cum ille intellectiones dū sūt causent ēt suas spēs vl notatōes vl quo cū q3 vis alio noīe appellare aliquas sil'itudines suas p quas angelus posset postea recordari se spēs rex intellexisse sicut ēt per huiusmodi similitudines relictas er actib' itellect' ⁊ affectōib' volūtatis recordamur eaz vt sniall' ponit Aug. io. pfes. caplis. 14. ⁊. 18. ⁊ sil'r. 14. d tri. caplis. 8. ⁊. 9. igit simul angelus intelligit etiā omnes species suaz pmaz itellectionū ⁊ itē ille alie intellectōes causant suas spēs. ⁊ p ons etiā alias intelligit ⁊ p alias intellectones ⁊ sic vltra. er quo segtur q simul sint in intellectu angeli infinite spēs q est ipossibile saltē nāliter. Rndeo ad pmū dicēdū q ꝗuis in nobis i statu pñti actualis attentio nō se extendat ad multa sed ad pauca in angelis tñ qui excellētiorē habēt naturaz ⁊ illo nullo peccato viciatiuo aut peccati pena debilitataz ad tot se extendere potest actualis attentio ad quot ⁊ intellectio ⁊ illa ad tot quot hz species. Illud autez verbum vulgatū intelligenduz est in nobis p:o statu isto de qualibet scribitur sap. 9. corpus q cor. ag. a. ⁊ terrena inhabitatio deprimit sensū mlta cogitātez. Ad secūdaz neganda est ꝯsequētia nā illo dato ad huc intellectiuitas angelica ab excellentia diuine intellectiuitatis incōpabiliter supatur. Primo quidē q: deus est sua itellectio qua vniuersa intelligit. intellectio vero angeli non ē angelus sed accidentalis pfectio eius. ⁊ hanc rōnem satis ad ppositum. in simili reddit Aug. 15. de tri. c. 16. vbi cum dixisset q in patria fortassis ñ erunt volubiles cogitationes nostre ab alijs in alia essentes atq3 redeuntes. sed omnez sciētiā nostrā vno simul contuitu videbimus. que verba multum fauent conclusioni p:oposite statiz addit. iñ cum b fuerit. si ⁊ b fuerit formata erit creatura que formabilis fuit. vt nihil iam desit eius forme ad quā puenire deberet. sed tamen coequāda nō erit illi simplici. vbi nō formabile aliquid formatū est vel reformāt. sed forma videlicet in formis neq3 formata ipsa ibi eterna ē imutabilisq3 substātia. Scdo q: nō solū angelus intelligit intellectione que nō ē ipsa sz accidens sibi sed ctiā nō seipso p:ecise sed alio coagente sibi p:incipio ymo pluribus eū pficientibus. s. speciebus illa intelligit. deus autez seipso tantū nullo indigens alio. Itē ⁊ si angelus intelligere possit oia quoz species possidet. nō tñ potest intelligere futura neq3 cogitatōes secretas. ⁊ mlta fo:sitan alia que non sunt sibi sufficienter pñtia ⁊ sil'r preterita ꝗ plura quoz nō accepit species. deus aūt oia vl ꝯprehendit.

Ad tertiū nego ꝯñam. ad pbatōnem ꝯcedo q posse intelligere vnū distincte arguit aliquā potentiā. ⁊ cū dicit q posse itelligere duo siml' distincte arguit i duplo maiorē potētiā ⁊ ꝯcedo si cetera sint oīo paria videlz tā ex pte intelligibiliū ꝗ intellectōnū ⁊ alioz per se ꝯcurrētiū ad intelligendū. Si vero nō sint cetera paria p positio nō est vl'r vera instantia pz in sil'i. nā alicuius potētie ē posse se solo portare tātū pōdus ⁊ tamē nō est in duplo maioris pfcōis posse sil' cum alio cuz portante portare duo pondera sil' quoruz quodlibet sit tantū qnymo nec est vllo modo maioris potentie. Similiter alicuius actiuitatis ⁊ potentie est posse cuz vno colore ptialiter causare in vna parte medij vnaz speciem. ⁊ tamē nō est duplo maioris. Sed nec quidem maioris actiuitatis seu potentie cū duobus coloribus posse ptialiter causare simul in eadem pte medij duas species. nec distingo vtrū sint eiusdez rationis vl alterius. eadez. n. lux numero non aucta vel intensa que cū vno colore pōt tantuz vnaz speciem causare in vna pte medij. simul cū duobus potest duas ⁊ simul cū infinitis si infinite ponerentur in debita dispositiōe ad agendū in illaz ptem medij posset simul causare infinitas species ita in ppōsito dico q posse intelligere duo simul distincte coagentib' duabus speciebus nō arguit maiorē intellectiuitatē in angelo ꝗ arguat posse intelligere tantū vnū coagente sibi vnica specie. nec intelligere mille coagentibus sibi mille specieb' arguit maioreꝫ potentiā vl'intellectiuitatē ꝗ posse tantū vnum cum vna. Ad ꝯfirmatōem dico q si essent infiniti itellectus quoz vnus nec per paucas nec per multas species posset intelligere simul plus ꝗ vnū. Alius autez posset duo nec plura p aliquot spēs ⁊ alius tria tñ ⁊ sic vltra in infinituz qlibet angelus q nūc de facto ē eēt quolibz illoz pfectior. nō tñ ex b segtur q nūc fit aut q tunc eēt infinite pfectōnis. ⁊ rō est q: quilibz illoz itellectuū esset alterius rōnis ab isto angelo nec al'r eēt possibile. Et iō illa ꝑma ꝯparatio qua dr angelus ē pfectior ꝗ eēt sicum plurib' spēbus nō posset plura itelligere iplicat possibile. iam. n. nō eēt idē angelus q nūc est nec eius dē rōnis sed aligs alius alterius rōnis. er tali āt excessu eoz que nō sunt eiusdē rōnis nō sequit̄ q excedens sit pfectionis infinite. Exemplum pz eniz q vna substātia. verbigr̄a angelus est perfectior ista nigredine. ⁊ item est perfectior vna alia nigredine in duplo pfectiore ꝗ prima. ⁊ sil' vna alia qualitate alterius rōnis pfectiore ipsa nigredine ⁊ sic si eēnt infinite qualitates eiusdē rōnis vel alterius que se inuicē semp excederēt qualibet illarum angelus eēt perfectior. nec tñ esset infinite perfectionis sicut nec nunc est. potest enim instari tali modo arguendi er eo q dictum est de luce. nam ipsa cum duobus coloribus potest causare duas species ⁊ cum tribus tres ⁊ sic in infinitū. nec tamen est infinite perfectionis. ⁊ nihilominus ipsa est perfectior quadam alia luce. que cū quotcūq3 nō posset causare nisi vnam speciem simul ⁊ perfectior illa que cum quotcunq3 non posset nisi duas. ⁊ si eēnt infinite taliter gradatim se excedentes ipsa que nunc est esset qualibet illarū pfectior. ita plures alie istātie possent dari. Ad quartū dico p° q

ſtud argumẽtū põt eque fieri ꝺ ꝗlibꝫ opp.nã ꝙm ꝗlibet angelus põt itelligẽ ſuã itellect ōez. ⁊ tūc arguit ꝙ itellectōez ſue itellectōis poteſt telligere ⁊ ſilr aliã ⁊ ſic i infinitū. Rñdeo tñ ⁊ ꝓmo põt ꝓbabilr dici ꝙ ⁊ omnes ſuas ſpẽs ⁊ oẽs intellectões põt ſimul diſtincte itelligere. nõ tñ ipſe põt oẽs ſuas itellectões itelligere nec ꝟ ſcꝺz ſeqtur ex ꝓmo.ſicut ẽt nõ ſeqtur oẽz ſuã itellectõem põt itelligẽ.igit põt oẽz ſuã itellectõem itelligere.nã ex antecedẽte ñ ſeqt ꝙ poſ ſit hr̃e ſil'infinitas itellectões.qꝺ tñ ſeqtur ex ꝓñte.vel ꝙm alios põt rñderi ad argumẽtū ꝓcedo ꝓñaz ꝓmã.⁊ vlterius ꝙ ipſe põt itelligere i tellectões illaz ſpeciez.tñ iſte ꝓceſſus nõ vadit in ifinitū ſed terminat̃ ſatis cito nã ꝓp poſterio res regulr ſunt remiſſiores ⁊ minus ꝓceptibiles ꝓrioribus.⁊ ꝺ cito deueniret̃ ad aliquas ita re miſſas ꝙ nõ poſſent ꝓgenerare actualẽ noticiã ſui.eſto etiã ꝙ in tali reflerione ſemp poſterioꝛ eẽt notioꝛ ꝙm ſpẽm ſicut volunt aliq qñ obiectū ꝓme itellectōis in illo oꝛdine que.ſ.ẽ recta ẽ mi nus nobile ꝗ ipſa noticia eius ꝟ inꝗ nõ obſtãte adhuc aliqua talis ꝓp ſui remiſſionẽ nõ poſ ſet intellectū mouere ad noticiã ſui ita ꝙ ꝗuis eẽt ꝙm ſpẽm notioꝛ non tñ eẽt actuioꝛ. Ad quintū dico ꝙ ſicut res ex̃ nulla ſpẽm ſui cãt in alia niſi cognoſcat̃ ſicut ſupꝛa ⁊ ẽt in ꝓmo habi tū eſt ita nec ſpẽs nec itellectio aut aliqꝺ aliud exñs in intellectu cãt ſpẽm ſui niſi actualiter pci piatur ⁊ intelligat̃ ab intellectu ⁊ qꝛ nõ quelibꝫ intellectio actualiter itelligit̃ vt iã dictū ẽ ideo nec ꝗlibet cãt ſpẽm ꝓpriã.⁊ ſic nõ ꝓuenit mul titudo inf nita ſpẽx. Scꝺz ꝟclusionẽ ꝓbo ſic.nõ minus ẽ in ptãte angeli aligbus ſuis ſpe ciebus nõ vti ꝗ ſit in ptãte homis ſuis nõ vti ꝟ ꝓz qꝛ nõ plus ſpẽs angelice nãliter mouent nec minus ipſe ⁊ intellectus etiã in ptãte voluntatis angelice quo ad ſuos vſus ꝗ ſpẽs humane nãli ter moueant ⁊ ſint in ptãte hois.igit̃ etiã aliq bus ſuis ſpẽbus angelus põt nõ vti.ꝓña ꝟ ꝓba tur qꝛ ſicut experimur nos ꝓ libito cũ pluriũ re rũ habemus ſpẽs ſufficiẽter firmatas ⁊ intẽſas nũc vna nũc alia vtimur.vñ Aug.ij.de tri.c.io. dicit ꝙ volũtas formandã cogitãtis aciẽ ꝓ ꝺdi ta memoꝛie ducit vt libitũ eſt. Scꝺo ñ min⁹ ẽ in ptãte angeli vſus ſuaz ſpẽz ꝗ ſit i ptãte ho minus vſus ſuoꝛ hituũ ⁊ ꝗ ẽt eẽt i angelo ſi ha bit⁹ aliqs haberet a ſpẽbus diſtictos.iſta ꝓz qꝛ ſpẽs nõ nãlius mouet ꝗ hitus ſicut expientia ꝓ bat i nobis.Sz hõ põt hitu ꝗ hz ñ vti ſicut ꝓz de pito doctrinaz multaz q ñ ſemp conſiderat ꝗlibꝫ illaz nec ꝟ ꝓuenit ex defectu nãe ſed ex libera ptãte.nã ꝗuis nõ ſimul oib⁹ poſſit vti ſi multi ſint tñ ꝙ iſto vtatur ⁊ nõ illo ⁊ ꝙ actum eius quo vtit̃ ꝓtinuet ꝓ tps aliqꝺ maius vl' mi nus niſi aliunde ꝓueniat ipedimẽtū i ptãte ſua conſiſtit ſicut experientia ꝓbat.⁊ ꝺ in.8.phz ⁊ z°.⁊.ꝫ°.de aia frequẽter,habeꝫ ꝙ hitib⁹ vti mur cũ volumus.ex quo ẽt ꝓz ꝙ ita ꝓtingeret i angelo ſi hitus hẽret. Cõtra ꝓmo qꝛ ſpẽs eſt

agẽs nãle reſpectu itellectõis ſui obiecti ⁊ intel lectus ẽ paſſiuus.vnde ſcꝺz ſniam Aug.ꝫ°.ꝺ li. ar.c.53.nõ eſt i ptãte nr̃a qꝺ nobis veniat i mẽ tẽ.igitur quelibet ſemp cãt itellectionez ſui ſi ñ adſit ipedimentū.patet ꝓña ex ꝓdictione agen tis naturalis poſito.9.metha.ſed i angelo oio eſt ipedimentū vt ꝓz.igitur ⁊c. Scꝺo qꝛ cuz in angelo oẽs ſpecies ſint ſufficiẽter intẽſe ⁊ po tentes mouere itellectū ⁊ eque pñtes ſi aliꝭ vte retur angelus ⁊ aliqua nõ ꝟ ſolum videreẽ eſſe qꝛ angelus vellet determinate illa nõ vti qua ñ vteretur ⁊ ea determinate vti qua vtereẽ.ſz im poſſibile eſt ꝙ aliqua determinate velit vti qn determinate illã itelligat ſicut ipoſſibile eſt ꝙ aliqua determinate velit vti qn determinate illã apꝛehẽdat.igitur ſi poſſet alia nõ vti poſſet ſil' illaz intelligere ⁊ nõ itelligere ꝙ eſt falſũ. Ad primũ iſtoꝛ dicenduz ꝙ ꝗuis ſpecies ſit agens nãle ⁊ poſito ꝙ itellectus ſit nãliter paſſiuus re ſpectu intellectõis nihilominus vtrunꝫ quãtũ ad ꝟ depẽdet a volũtate quo ad ꝓductõez actꝰ ⁊ ꝓtinuatõem vel ſaltẽ quo ad ꝓtinuatõnem ꝙ dico ꝓpter ꝑmas intellectões ⁊ repentinas q̃ ñ ſunt in noſtra ptãte quo ad ꝓductõem primaz eaꝝ ꝙm Aug.⁊ ꝟ dico in nobis in via.nihilomi nus tñ etiaz ille ſunt in ptãte noſtra quo ad cõ tinuatõem ipſaꝝ vnde libere poſſumus ab illis deſiſtere cuz diffıcultate que locũ hz in angelis bonis.⁊ iſtud ſufficit ad ꝟ ꝙ aliqua ſpecie ha bita angelus poſſit nõ ſemp vti ea actualr ⁊ po teſt ꝓfirmari reſponſio.nã etiam habitus intel lectuales i nobis ſunt nãliter motiui ſicut ⁊ ſpe cies ⁊ ſilr virtutes motiue in membꝛis ⁊ nihilo minus in ptãte noſtra eſt nõ talibus ſemp vti.

Ad ſecundũ dico ꝙ ꝓſequentia illa non eſt bona.nam ad ꝟ ꝙ aliquã ſpeciez determinate intellectus nõ intelligat nõ eſt neceſſariuz ꝙ ve lit illaz determinate non intelligere ſed ſufficit ꝙ non velit intelligere ⁊ ꝙ nõ detineat intelle ctuz in intellectione illius ⁊ memoꝛiaz nõ copu let aciei iuxt̃ moduz loquendi Aug.⁊ per euz bñ inuitur.ij.de trini.c.8. vbi ait.Jaz poꝛro ab eo ꝙ in memoꝛia eſt cũ aciem velle auertere nihil aliud eſt ꝗ nõ idem cogitare.ita ꝙ tũc dicitur voluntas velle auertere cũ ſponte nõ facit aciẽ cogitare. Ad argumẽta ꝓncipalia.ad primaz ꝓcedo primuz ꝓſequens ⁊ nego ꝓſequẽtiã qua infertur ꝙ angelus eẽt infinite intellectiuitatis.

Ad ꝓbatõem dico ꝙ virtus intellectiua an geli ꝙm ſe ꝑciſe ſũpta vtiqz terminũ hz ⁊ mari muz in ꝙ põt.Sed ſumpta cũ alijs coagenti bus ſeu ipſa ⁊ alie ſimul ſamptibiles nõ habet terminũ.ſed iſtõ ñ ꝓbat eã eẽ infinitã.ſicut nec lur ꝓbatur eẽ infinita eo ꝙ cũ pluribus ⁊ plu ribus coloꝛibus coagentibus vltra quãlibet de terminataz multitudinez ſpeciez poſſet vt dictum eſt.Sed ꝓbat infinitatẽ potẽtialẽ infinitoꝛuz agentiuz poſſibiliuz que negari nõ debz.

Ad ſcõm cũ dicitur ꝙ ſi poſſet intelligere ſil' diſtincte omnia quoꝛuz habet ſpecies eadem

rõne posset simul distincte itelligere oia sibi p̃sentia imediate p seipsa. dico q̃ vex ẽ de his q̃ distinctas cãnt i itellectu spẽs. ⁊ de qbus i eox absentia angelus haberet spẽs distinctas supplẽtes vices eox. ⁊ ꝺ talibus ꝓcedit ꝓbatio ꝓñe sed ptes ꝓtinui nõ sunt huiusmõi. nõ. n. quelibz distincta hz spẽs ppzias sed simul oẽs vnã spẽz generãt in ipso angelo sicut in nobis. Ad argumẽtũ in oppositũ q̃ ẽ ꝓtra ꝓclusionẽ secũdã rñdeo ⁊ ꝓcedo ꝑmũ ꝓsequẽs q̃ ifertur. ⁊ vlterius dico q̃ posito q̃ angelus aliqua intelligat ⁊ aliqua nõ. adhuc põt itelligere aliqd eox q̃ ñ intelligit. Et cũ arguitur ꝓtra q̃ omnez intellectionẽ necessario p̃cedit actual' intentio voluntatis si per actualez intentiõem intelligat aliq̃ volitio elicita nego ꝓpositõem. Et sil'r dico q̃ nõ omnẽ sensatõem nec oẽm visiõem p̃cedit volitio q̃u is aliquã p̃cedat ⁊ ꝺ sepe ꝓtingat sicut q̃n qs electiue apit oculos vl' flectit ad aliquid determinate videndũ. Qꝺ aũt nõ omnez sentatõem p̃cedat volitio ꝑz in repentinis sensatõib9 vt verbigr̃a. Cũ qs in aliqua ꝓsideratõ ne m'trũ intentus subito. a. vehemẽti mouetur sensibili vt igne vl' aliquo fortiter pũgitiuo talẽ si qdem pceptõez sensibil'nõ p̃cessit volitio seu volũtatis intentio. Amplius adhuc ꝑz in violentis passionibus quas nec puenit nec cõitaꝫ volitio vlla sicut cum qs detineꝫ in igne aut alio multũ discõueniẽti ⁊ lesiuo. in quo casu cõstat q̃ tale nec antecedẽter nec ꝓcomitãter vult talẽ sensatõem nec copulat vel ꝓiungit sensuz sensibili q̃ymo nititur q̃stũ valet auertere sensum ⁊ refugit ⁊ odit talẽ sensatõem. Et iõ ad auctoritatẽ Aug. dicẽdũ q̃ Aug. nõ dat illã vniuersalẽ sed idefinitã tantũmõ que vtiq̃z veritatẽ hz in multis sicut cũ quis volẽs aliquid videre aperit oculos vt videat illud. aut duz actu videt detinet oculum aptum ⁊ operatiõe debita volens cõtinuare predictam visionem. ⁊ sic in pluribus alijs casibus. ⁊ ꝺ sufficit ad intentõem Aug. ibidem vt ꝑz diligẽter auertenti. Si dicaꝫ q̃ saltẽ noticiã quãlibet libere habitã p̃cedit volitio ꝯquid sit de repẽtinis ⁊ violẽtis quaruz cause sunt extrinsece vel saltẽ aliqua ipsaz causaruz. ⁊ ꝺ sufficit ad ꝓpositũ argumẽti q̃ in angelis ñ possunt respectu saltẽ suaz specieꝫ alique noticie repente vel violente causari. Ad illud mihi videꝫ dicendũ q̃ nõ oẽm noticiã etiã libere elicitam necessario p̃cedit volitio elicita. Qꝺ põt etiam in nobis saltẽ euidenter declarari. naz p experientiã cõstat q̃ nõ semp habens actualez noticiã de aliquo obiecto hz simul noticiã de noticia illius obiecti aliogn simul haberet infinitas noticias. ⁊ tñ i ptãte sua est vt habeat noticiaz illius. ponatur ergo q̃ aliquis postq̃ habuerit noticiã de. a. aliquãdiu dum nõ haberet noticiã illius noticie incipiat hr̃e noticiã sue noticie de. a. aut istã sc̃az noticiã nõ p̃cessit aliqua volitio elicita respectu sui ⁊ habeꝫ ꝓposituz aut p̃cessit aliqua. ⁊ tunc sequtur q̃ vel ipa ꝓius fuit volita q̃s fuit nota noticia in q̃s simplici ⁊ icomplera q̃ est impossibile nãliter vl' ꝓus habuit noticiam q̃s habuit sc̃az noticiã q̃ ẽ ẽt ipossibile. tuz q̃ vl' noticia sc̃de noticie ꝓus fuit volita q̃s habita. ⁊ per ꝓñs noticia eius fuit habita ante ipsaz. ⁊ sic ꝓceditur in infinitũ in preteritis noticijs. ⁊ sequtur q̃ semp rectã noticiam p̃cessit reflexa que sũt ipossibilia. vl' aliqua fuit noticia que nõ fuit ꝓus volita ⁊ habeꝫ ꝓpositũ ⁊ tunc eadẽ rõne fuit stkandũ in ꝑma. tum etiaz quia qua rõne noticia ꝓme noticie ꝓus fuit nota q̃s fuit habita eadẽ rõne ipsa ꝑma noticia q̃ est de ipso. a. imediate ꝓus fuit nota q̃s habita q̃ non est intelligibile. Dico igitur q̃ possibile ẽ tã in nobis q̃s in angel' habere aliquã noticiam libere ⁊ sponte elicitã q̃s nõ p̃cedit volitio elicita respectu eius. vñ sicut dicit beatus Aug. z. de li. ar. c. ȝ6. Ceteris virtutibus ⁊ potẽtijs ꝺ q̃ bus ibi logtur per liberã volũtatẽ vtimur ẽt ipa libera voluntate per eam ipsaz vti nos possum9 vt quodãmõ seipsa vtatur volũtas q̃ vtitur ceteris. Uti aũt virtutibus vl' potentijs non ẽ aliud q̃s facere illa opari seu q̃s applicare illa ad ꝓprios actus. vñ tũc volũtas vtitur itellectu vel habitu intellect9 seu poti9 ꝺ p volũtatem. sicut hanc locutõnem ibi corrigit Aug. vtiꝫ talib9 q̃n sponte ⁊ volũtarie intelligit ꝑm habitũ. tũc aũt voluntas vtiꝫ seipsa cũ ipsa in se eliciat ꝓpriam operatõem. ⁊ sicut dicit de virtutib9 ⁊ potẽtijs. ita intelligẽdũ est de alijs habitibus ⁊ specieb9 ⁊ actibus quox vsus est in nostra libera ptãte. Et illox vsus p̃nt sic separi q̃ homo põt aliq̃n libere vti intellectu ⁊ habitu vl' specie aut etiaz actu esto q̃ tũc nõ vtatur voluntate vsu ꝓprio. eliciendo volitõem. ⁊ per ꝓsequẽs hr̃e itellectõem aliquã libere esto q̃ respectu illius ñ habeat volitõem elicitaz. Et forsitan talẽ vsuz intelligit Aug. cũ dicit voluntatẽ copulare ⁊ ꝓiũgere potentias alias actib9 suis ita q̃ nõ fit aliꝺ volũtatẽ copulare visuz visioni aut visibili. quoruz vtrunq̃z dicit Aug. q̃s actual'r vti visu ad videndũ. ⁊ eodẽ mõ de acie cogitantis ⁊ alijs de qbus loquiẽ sepissime. Ad ꝓpositum igit̃ dico q̃ nõ obstãte q̃ plures spẽs nõ itellecte sint in angelo vl' in hoie eque potẽte ꝓcãre noticiã sui in itellectu põt angelus libere vti vna specie cũ intellectu ad causandũ noticiã illius speciei nõ vtendo alia specie eque potente ⁊ pñte. nec oz q̃ ꝓus velit illã speciem determinate intelligere aut illã ꝓgenerare noticiam sui sicut quis pluribus sciẽtijs habituatus põt ꝑm aliquã illarũ determinate operari esto q̃ nullus ꝓus velit determinate operari ꝑm illã. Et sicut etiam de duobus ꝓpositis equal'r vtilibus ⁊ equal'r iudicatis vtilibus ad aliquẽ fin̄ itentũ. põt quis alterũ illox determinate velle esto q̃ nõ ꝓius velit illud velle suũ. aut ꝓius velit se velle illud alioquin nũquã posset hr̃e aliquod nouũ velle.

Ad sc̃ox argumẽtũ ꝓ eadẽ pte rñdeo ⁊ cõcedo ꝓsequẽs suppposito q̃ angelus reliqueret

suis naturalibus. nec tñ ex hoc sequeretur q̄ ip
se careret intellectione vniuersaliter. nā adhuc
possz intelligere se ⁊ alia entia p̄sentia intui-
tiue. vtrum autem ⁊ simpliciter possz se per su-
am libertatem omni intellectione p̄uare ē ali
ud dubiū de quo nihil ad pñs.

Jrca. d. 12. in quo magister tractat d̄
mā creaturaꝝ corporalū. Quero vtr
c materia substātie corporal' sit entitas
actu distincta a forma eius. ⁊ arguit
q̄ nō. q; mā non ē aliqd ens actu. igit nō ē ens
actu distictū a forma. ꝓsequētia ē nota. antece-
dēs ꝑbat. ꝓmo ex auctoritate pbi dicentis. 7.
methaphisice. dico āt mām q̄ ꝑm se neqz ē qd
neqz quantum. neqz aliud aliquid dr̄ quibus
ens est determinatum. i. diuisum. si āt materia
nō ē aliquod eoꝝ quib' diuidit ens. igit ne-
qz est ens. Secūdo ex alio dco eiusdē. 3. phi
sicoꝝ. volens. n. probare q̄ generatō nō ē mo-
tus. arguit sic. Qd̄ mouet ē q̄ generat nō est.
igit generatio nō est motus. ꝓstat āt q̄ sicut in
ꝓma subiectū supponit ꝑ subiecto motus. sic in
ꝑa ꝑ subiecto gnātionis. mā aūt est subiectum
generatōis. vt ꝑz ibidem. igitur ipsa non ē. sup-
ple actu sicut ē illud q̄ ē subiectuz motus Se
cundo principalr̄ substantia corporal' est vna en
titas per se in actu. igit eius mā non ē entitas
actu distincta a forma eius. añs est certum ⁊ ꝓ-
sequentia ꝑbatur ex dicto pbi. 7. methaphisi-
ce. ait. n. q̄ impossibile ē substantiam ex substā
tijs eē in existentibus. sic in actu. duo nāqz sic
actu nunqz sunt vnū actu. sed si ptāte duo fue-
runt erunt vnū ⁊ mor subdit ꝑbatōem. d. actus
. n. sepat. In oppositum arguitur. substantia
corporal' est ens in actu. igit mā ⁊ forma eius
sunt in actu. sed sequit materia ē in actu ⁊ for-
ma est i actu. ⁊ mā non ē forma. igit materia ē
actu distincta a forma. Rñdeo hic primo di-
cam. qd̄ videbit de quesito. Secūdo obiciaz
q̄dam per rationes cuiusdā opp. ⁊ rñdebo ad
obiecta. Quantū ad primum primo premittā
aliquas distinctōes. deinde ꝯclusiones ad pro
positum. prima distinctio ē de ente in actu ⁊ d̄
ente in potentia. nā ens i actu pōt accipi dupl'r
vno modo generalr̄ ꝑ omni eo de quo contin
git ꝑ ꝓpositōem de ineē ⁊ de pñti vere enūcia
re eē. verbigra dicēdo b̄ est. ⁊ ꝑ oppositum il-
lud dr̄ ens in potētia de quo non ꝓtigit per hu
iusmōi ꝓpositōem sz tantum per illā de possi-
bili enunciare eē. vrpote dicendo b̄ pōt eē. Et
ꝑz ꝙuenientia huius distinctōis. q; vt dic Augu.
3. de tri. c. 2. ab eo q̄ est eē dcā est entia. ⁊ se
cūdum Coñ. 7. methaphisice. comento. 15. di
cere vnumquodqz predicamentoꝝ eē ens dici
gatur ab eē. ergo ꝑm q̄ aliquid dr̄ eē actu. dr̄
ēt sic ens vl' entia qd̄ idem significat. Alio mo
do pōt accipi ens spāl'r p̄ eo q̄ ē ens i actu ꝑ
mo mō. ⁊ est essentia integra ⁊ perfecta spē vel
perfectio alterius. cū illa perfectam entiam in
determinata spē constituēs. ⁊ per oppositū ens

in potentia pōt dici illud q̄ ⁊ si sit ens in actu ꝑ
mo modo. est tamen q̄dam partial' ⁊ incomple
ta entia perfectibil' ⁊ quasi cōpletibil' per ali-
am vt sit entia integra ⁊ perfecta in specie. ⁊
ista distinctio sumit ēt ab eo q̄ dr̄ esse sed alr̄
q̄ precedens. nam ibi sumit ab eē ꝑm q̄ predi
cat absolute sine adiunctione alterius termi
ni predicati. ita q̄ oē q̄ ē dr̄ illo modo ens i actu
⁊ sic cuiuslibz nr̄um tam aia q̄ corpus est ens i
actu. q; cuiuslibz aia est ⁊ ēt corpus est. aia ve
ro que erit añr̄pl est ens i potētia. q; ipsa non ē
⁊ pōt eē. hoc autem sumit ꝑm q̄ est predicatur
non absolute sz cū adiunctione alterius termi-
ni. verbigra aliqua pñt dici lectus in actu. ⁊ ali
qua lectus in potentia. nam ligna composita ⁊
compaginata ꝑm debitum modū sunt lectus i
actu. i. lectus integer ⁊ perfectus. ligna vero ñ
secta ⁊ non compaginata sunt lectus in poten-
tia. ⁊ de primis predicatur eē lectum. de secun-
dis vero q̄uis predicetur eē. ⁊ per ꝓñs sunt ens
vl' entia in actu p̄mo mō. nō tñ p̄dicat de eis eē
lectum. sed posse eē lectum. ⁊ ideo dicuntur eē
lectus in potentia. i. imperfectus ⁊ possibil' per-
fici vt sit lectus. ⁊ si b̄ quid sit possibile per sola
transmutationem localem ⁊ segregatōem pti
um aliquaꝝ ⁊ coniunctionem aliarum absqz ge
neratione noue forme vt aliqui volunt de om-
nibus artificialibus. tunc bene pōt dici q̄ talia
ligna possunt esse lectus. Si vero forme artifi-
ciales sunt entitates quedam ab illis materijs
distincte ⁊ eas informantes vt alij oppinantur.
tunc ligna talia dicunt eē lectus in potentia ad
hunc sensum. q;. s. possunt in se recipere formā
cum qua simul sint lectus. potest autem ista di
stinctio secūdū verba vsitata breuiter formari.
vt dicat q̄ aliquid potest dici ens in actu dupl'r
vel actualitate p̄sentie quo ad primū mo
dum. vel actualitate perfectionis quo ad secun
dum. Et per oppositum ad vtrunqz pōt ēt du-
pl'r aliquid dici eē in potentia. Alia distinctio
est q̄ aliqua eē actu ab inuicem distincta pōt
sumi dupl'r. vno modo actualitate diuisiōis ⁊
mutue negatōnis iurta modum loquendi pbi
6. methaphisice. vbi ait. q̄ verum affirmatōem
hz in composito ⁊ negatōem in diuīcto. vbi co
mentator comento. 8. exponit. i. vera affirmati-
ua significat ꝓpositōem in entibus ⁊ vera nega
tiua diuisionem. Et secūdum hūc moduz quo
rūcunqz entium vere dr̄. b̄ non est illō. illa du
pl'r actu distincta seu diuisa vl' diuersa. alio mo
do aliqua. sunt distincta actualitate sepatōnis ⁊
discretōis. ⁊ sic quecunqz sunt primo modo di-
stincta. ⁊ cum b̄ sunt sic distincta ⁊ sepata vt ñ
constituant seu non sint simul' sumpta vnum b̄
aliquid per se dicuntur actu distincta quemad-
modum sumit pbs. 7. methaphisice. vbi ait q̄
actus sepat. ⁊ ob hoc dic duas medietates ma
gnitudinis non esse duo in actu sed potestate
tantum. cuius verus sensus positus fuit in p̄mo
d. 24. q. 1. His premissis pono ꝯclusiones.

¶Prima est q mā est ens in actu ꝑmo modo.

Secūda q non est ens actu ꝺo modo.ſz ens l potētia tm̄. Tertia q materia ē entitas actu distincta a forma primo mō loquēdo ꝺ distictōe. Quarta q nō ē entitas ꝺo modo actu distincta a forma. ¶Primā cōclusionē ꝓbo sic Substantia corporalis per se subsistens naturaliter generata est.igitur materia est. ꝛ per cōsequens est ens in actu primo modo.añs notū est sensu.videmus.n.ignem nāl'r genitu ꝛ plātas ꝛ aialia ꝛ multa alia. cōsequentiam probo q: ois huiusmodi substantia natural'r genita �herit aliq̄ partem essentialem que prefuit sue generatōi ꝛ talem nos vocamus mām.cum igit' impossibile sit totum eē nisi pars sit sequit' q mā est. assumptum ꝓbo ꝛ sumo gratia exempli ignem aliquem genitum naturaliter.aut aliqua ps ei⁹ prefuit sue generatōi ꝛ aliqua nō.aut totus prefuit.aut nihil eius oio prefuit.non pōt dari ꝺm q: tunc ipse fuiſſz ante suam gnātionem. ꝛ sic ñ eēt genitus ꝺ positum.nec pōt dari tertium. q: sequitur q ipe fuiſſz genitus nāliter sicut fuit. esto q nulla alia substantia fuiſſz corrupta.ꝓsequens autem istud est ꝺ experientiam.videm⁹ enim q quandocunq; aliquis ignis generatur aliqua alia substantia corrumpit' vt lignum vel fumus vl'aliquid aliud.nec vnq̄ videmus ipsuz generari qn alia substantia corrumpatur. ꝛ ita ē de omnibus que nāl'r generantur. Sed consequentia ꝓbatur.q: si nihil eius prefuit igitur ipse total'r seu ꝺm quodlibz sui ē product⁹ a suo gnānte nāli concurrēte tm̄ actione vl'is ꝛ primi agentis.ꝛ illud fuit sufficiēs ꝓductiuū eius.igit' esto q lignum q fuit corruptū quando ignis ille fuit genitus non fuiſſz ibi adhuc sufficiēs fuisset producere illum ignem.nam constat quod illud lignum non fuit causa efficiens nec totalis nec ptibil'huius ignis.ꝛ cū gnāns eius eēt actiuum nāliter.sequitur q de fcō produxisset.

Et istud confirmat' q: positis omnibus per se causatiuis alicuius effectus producibil' circōscriptis qbuscūq; alijs pōt poni effcūs.qnymo si cā efficiens agat nāliter ꝛ nullum oio sit impedimētū ꝛ omnia sint i dispositōe debita ponit' ꝺ fcō effectus ipe.nūc āt dato hoc fuissent omnes cāe ignis modo debito esto q lignū illud ibi non fuiſſz. Confirmat' er simili.nam q̄n deus est sufficiens ꝓductiuū ignis ꝺm totum sue ꝺm quodlibz sui.ideo absq; p̄tia ligni aut alicuius alterius pōt producere ip̄m.ꝛ si agēt ꝺ necessitate nāe ipsum etiam absq; concursu alicuius alterius produceret. ¶Preterea vt quid oporteret substantiam aliq̄ corrumpi vt alia generare ē si nec ipsa nec aliquid eius intrat substantiam geniti.vt quid ēt agēs naturale requireret mām seu passuz in qō agat nulla certe apparet necessitas. Confirmatur hoc q: alias ipsum corrumpēdum eēt solum ad impedimentū agētis.vt.ſ.vel non ageret vel tardius ageret. ꝛ per ꝓns eo non posito facilius ageret ipsum agens effectum suum.ergo nec istud tertium potest dari.Relinquitur ergo primum vz q aliqua pars eius prefuit in ipso corrupto ꝛ illaz vocamus materiam ꝛ aliqua non prefuit q̄s vocamus formam Secundo hoc pōt argui per auctoritatem ꝛ thelogice ꝛ phisice.naz ꝺz theologiā materia creata fuit nec deo fuit coeterna igitur mā non est ens tm̄ in potentia.ꝓsequentia pz q: alioquin non eēt al' ens q̄s erat ante creationem.nam ꝛ anteq̄ crearetur fuit in potentia vt eēt ꝛ potuit eē per potentiam creationis tm̄.ꝛ ita ēt nunc si eēt tantum in potentia ñ possz eē nisi per potētiā creatōis.añs pz ꝑ Aug. in li.de fi.ꝛ simbolo.c.i.nullo modo inquit credēdum ē illam ipam mām de qua factus ē mōdus per seipsam eē potuisse tanq̄ coeternam ꝛ coeuam deo ꝛ infra ēt certissime creditur oia ꝺ um fecisse ex nihilo.q: etiam si de aliqua materia factus est mondus eadem ipsa mā de nihilo facta est.eandem sniam ponit.iz. confes. ꝛ ꝺ comuniter oēs theologi tenēt ꝺm philosophiam ēt ibidem pz q̄uis oppositio modo.nam pbi ponunt eā ingenerabilē ꝛ incorruptibilē. ꝛ si sic.igit' nō tantum potest esse sed est.ꝓsequentia patet quia si non esset sed tantum possz esse. ꝛ ꝺm pbiam non possz eē per creationem.igitur per generationem.ꝛ per consequens non essz ingenerabil'. Itez Com̄. 4. methaphisice cōmēto 15. Qꝺ nō ē inquit actu ē non ens. sed mā nō ē non ens.igitur est actu. Item ꝺm ꝺ nulle essent cāe intrinsece.ꝛ ēt per ꝓsequens non eēnt quattuor genera causarum ꝛ multa alia sequerentur ꝺ philosophicas veritates. Secunda conclusio est q̄ materia non est ens in actu ꝺo modo.i.eēntia aliqua simpler vel composita integra ꝛ perfecta in specie aliqua.Sed quedam entitas partibil'receptibil' cuiusdam alterius entitatis partibil'ꝛ cum qua simul constituit vnaz entitatem integram ꝛ pfectam in aliqua specie substantiaz generaliū ꝛ corruptibiliū.ꝛ ꝺ alia entitas partibilis vocat' forma substantialis que sic differt a materia q esto q ēt sit entitas ptibilis sicut ꝛ materia est tm̄ ꝺm se ꝓstitutiua simul cum materia eēntie perfecte ꝺm aliq̄ spēm determinate ita q quantūcūq; mām informaret non cōstitueret essentiaz alterius spēi ſz eiusdem tm̄.materia vero non sic est determinata ad speciem aliq̄.sed ad omnes penitus indeterminata.ita q cum vna forma constituit ignem ꝛ cum alia aquam.ꝛ sic de ceteris formis substantialibus.vnde sicut ꝓbs docet primo physicoz.Si volumus intelligere qualis sit nā materie prime de qua est sermo oportet eaz ꝑ analogiam ꝛ proportōabilitatem aliaz mārum cōsiderare.Et verbigr̄a sumo exemplum supra positum de lecto.ꝛ supponatur ꝑ nunc siue verū sit siue non q res artificiales habeant formas distinctas a substātijs ꝛ formis naturalibus ita q lectus sit aliqō cōpositū ex lignis ꝛ forma artificiali ꝓpria.ꝺico igit' q sicut ligna lecti non

sunt lect⁹. nec scānum nec archa nec aliqd oio aliud perfectum in aliqua spē artificialiū. nec ēt sunt forma lecti nec forma scāni. nec aliq̄ alia artificialis sed sunt ex se indifferentia ⁊ possibilia recipe diuisim q̄libz huiusmōi formaz ⁊ cū qualibz ꝓstituere aliqō artificiū pfectū ꝑm aliq̄s spēm artificialiū. sic mā ꝓma substantie corporalis. verbigr̄a ignis nō ē ignis nec aqua nec lapis nec ferrū nec aliqua res oio simpler vl' cōposita pfecta in spē aliqua rez naturaliū. nec ē aliqua formaz nāliū. sed ēt formalis ⁊ pfectibilis p eas ⁊ potēs ꝓstituere eēntiam perfectam i spē cū vna vnā ⁊ cum alia aliā ꝑm determinatā nām forme. Differt āt a mā artificialium i hoc q̄ lz illa non sit entitas perfecta in spē artificiatoz est tn̄ entitas quedā perfecta in specie nāliū. vnde ligna lecti vere sunt ligna ⁊ eis conuēit diffinitio specifica ligni. sed mā ista in nulla spē oio nāliū vel artificialium aut aliorū quoruncunq̄ entiū simplicium vl' compositoruz est entitas perfecta sicut forte quidam putarēt q̄ quāuis ipsa non sit perfecta entitas in spē aliqua substantiaz compositaz. est tn̄ entitas simpler perfecta in propria spē. sicut ēt dicim⁹ q̄ angelus est entitas pfecta in spē sua non obstante eēntiali eius simplicitate non sic ē de materia. ¶Propter ista igit̄. s. pp eius imperfectōnem. ⁊ ptialitatem p q̄s differt a substantia cōposita. ⁊ pp eius indifferentiā ⁊ indeterminatōem specificā p q̄s differt a forma. dico q̄ materia ē ens i pura potētia. ⁊ ita itelligo dcā sanctoz ⁊ philosophoz loquentiū in isto ꝓposito Qō āt mā sit talis entitas ꝓbatur primo auctoritate clara Cōmētatoris primo phoz comento 69. dicentis sic. ⁊ ista natura q̄ est ꝓma mā est vnum principiū cōe oibus entibus transmutabilibus que alterant̄ inuicem. sed non est vna in se. ita q̄ sit substantia simpler entēs i actu. neq̄ ita q̄ sit aliqō cōpositum ex mā ⁊ forma. nam si haberet formam ꝓpriam nullam aliam reciperet ipsa permanēte ⁊c. hic aduerte q̄ negat mām eē substantiam entem actu siue simplicem siue compositum p aliq̄s formaz sibi ꝓpriam. Item vtroq̄ modo negat eam eē ens in actu in ꝓmo. c. de substantia orbis. vnde dic q̄ transmutatio idiuiduoz in suis substantijs inuenitur cogere subiectum nō eē ens in actu ⁊ nō habere formam q̄ substantiuat̄. Si. n. haberet formam nullam aliā reciperet ⁊c. ⁊ sequitur ⁊ si eēt substantia simpler entēs in actu tunc eēt impossibile ⁊ nō receptiuū. supple huiusmōi formarum substātialium. ⁊ ex hoc concludit. vn̄ natura hui⁹ subiecti recipientis formas substantiales. s. prime materie necesse est eē naturam potētie. s. q̄ potentia est eius dria substantial'. ⁊ iō nullam habz formam propriam ⁊ naturam existentem in actu. sed eius substantia est i posse.

Ex istis pz q̄ nō solū negat mām eē ens in actu per aliq̄s formam ꝓpriā distinctā ⁊ eā semper informantē sicut aliqui oppinati fuerunt quē admodū exponūt q̄nq̄ quidā moderni Cōm̄. Sed ēt negat eā eē substantiam simplicē q̄ sit aliqō ens i actu. Ita ēt. 4. phoz cometo. 59 vtroq̄ mō negat eā eē i actu. Cum dicim⁹ inqt. q̄ in mā nihil est ōmonstratū in actu. non intelligim⁹ q̄ possit denudari a reb⁹ demonstratis in actu sz intēdimus q̄ i sua eēntia nō ē aliquid ōmonstratū neq̄ ē in se aliqd demōstratū q̄m si ita eēt nō reciperet res ōmonstratas. Secūdo idē probo p rōnem eiusdē Cōm̄. que in proposito facit mihi fidē. ⁊ ē rō iam aliqual' tacta in auctoritate ꝑo all'ata. ⁊ ponit eā ibidem ⁊ ēt i ꝓmo phoz vbi supra. arguo igit̄ sic. si materia eēt entitas in actu isto ꝑo mō. sequitur q̄ nulla eēt substātiarū naturaliū generatō vl' corruptio ꝓprie dcā. q̄ns falsum. pbatō q̄ne. Q̄m generatio ꝓprie dcā p̄ differt ab aliis transmutatōibus q̄m i ceteris trāsmutatōibus mānet aliqd vnū sub vtroq̄ termino retinēs illud nomen ⁊ eādem diffinitōem specificam. ita q̄ si eo demonstrato querat̄ qd ē hoc. rn̄debit̄ idē nomē ⁊ eadē diffinitio specifica. in generatōne vero ⁊ corruptōe nequaq̄. Si āt materia esset ens perfectum in spē. iam hēret ꝓpriam qdditatem. ⁊ posz hr̄e ꝓpriū nomē ⁊ ꝓpriā diffinitōnem specificam sicut āgel⁹ vel albedo aut alia eēntia completa in specie sua. ⁊ cum ipsa eadem sit in gēito. sequit̄ q̄ subiectū generatōis retineret idem nomē ⁊ eandem diffinitōez nec refert vtrum materia ponatur ens in actu p formam informantē q̄s eēt quoddā substantiale ꝓpositū sicut dicimus de igne aut ponat̄ eē quedam substātia simpler in actu. q̄n ita nulla transactio angeli est generatio simpler. ꝑm qualscunq̄ formas fit sicut nec transmutatō aq̄ cum sit calida vel frigida. ⁊ est vtriusq̄ rō eadem. s. q̄ subiectum manet idem ꝑm eſſentiam ⁊ diffinitōez. sed dicet̄ q̄ cā propter q̄s vna trāsmutatio ē generatio simplr̄. alia vero non. sed potius ꝑm quid ⁊ alteratio est q̄ vna fit ꝑm formas substantiales. alia vero ꝑm formas accidētales. ⁊ q̄ angelus non transmutat̄ de forma vna substantiali i aliam. ideo eius transmutatō non ē generatio simplr̄. Cum autem ignis generatur ex aqua materia trāsmutat̄ ex forma vna substantiali in aliam. ⁊ iō illa transmutatō dr̄ generatō simplr̄. Istud non vz q̄n q̄ alique forme sint substantiales. alique āt accidentales non alr̄ cognoscit̄ nisi ex eo q̄ cum ꝑm illas q̄s vocamus substantiales ē transmutatio illud q̄ trāsmutat̄ manet sub vtroq̄ termino ⁊ mutat nomen ⁊ diffinitionem. cum vero ꝑm alias que dicunt̄ accidentales est transmutatio retinet idē nomē ⁊ eādem diffinitionem. Et hoc est q̄ commentator ait primo phoz. comento. 63. due inquit transmutationes. s. que est in accidentib⁹ rei. ⁊ que est in substantia conuēiunt in hoc q̄n sunt alteratio eiusdem rei ꝺ vna qualitate i aliam. ⁊ de vna dispōne in aliam. sz q̄ viderūt q̄ q̄n res trāsmutat̄ i qbusdā suis dispositionib⁹

statim nomẽ ⁊ diffinitio eiꝰ transmutabunt. ⁊ i quibusdã non. vocauerunt primũ modũ trãsmutatõem in substantia ⁊ alteratõem substãtialem. ⁊ vocauerunt istas dispositões dispositões substantiales. Secũdam vero trãsmutatõem i qua neqz nomẽ rei neqz eius diffinitio trãsmutat vocauerunt alteratõem accidẽtalẽ. ℔ Comẽ. Ex istis pz ꝙ sicut ꝓcludit ꝙ nulla transmutatõ mãe erit generatio simplr si ipa sit aliquod ens in actu. sic ẽt concludit ꝙ nulla eius forma erit substãtial. ꝫ q̃libz accidẽtal. sicut ⁊ quelibz forma angeli. ⁊ lõ Comẽ. vbi supra primo pb̃oꝝ .s. comẽto. 69. vtrũqz incõueniẽs simul infert. d. Et si materia essz aliquod ens in actu. i. habẽs formã. tũc gnãtio i substãtia eẽt alteratio. ⁊ forme eẽnt accidẽtia. ⁊ dato ꝙ ℔ iconuẽientia infert in verbis istis spãlr ꝺ̃ primũ modũ dicendi mãm eẽ ens in actu. s. ꝙ aliq̃ formam. nihilominus eque ꝓcludit ꝺ̃ aliũ. s. si dicat ꝙ est substãtia simplex in actu. ⁊ ℔ pp rõnem assignatam vñ sicut tu diceres ꝙ ñ obstante ꝙ mã fit substãtia simplex in actu adhuc hz aliquas formas substantiales. ⁊ cum trãsmutat̃ hz illas illa trãsmutatio ẽ gnãtio simpliciter. ita dicam tibi ꝙ esto ꝙ hẽat aliq̃ formã substantialẽ sibi ppriã ⁊ coeternam adhuc hz alias substantiales ꝑm quas transmutatõ ẽ gnãtio simplr. Tertiam ꝓclusionẽ ꝓbo sic. mã substantie corporal̃ est. ⁊ forma eiusdẽ substãtie ẽ ⁊ mã nõ ẽ forma. nec forma ẽ materia. igit̃ materia substãtie corporalis est entitas distincta a forma eiusdem. ⁊ loquor de distinctõe primo modo. ⁊ ꝓña pz. añe ẽt quãtũ ad oẽm suã partẽ ẽ certũ. ¶ Preterea sumo vnã substãtiã cõpositã cuius materia sit. a. ⁊ forma sit. b. ꝙstat ꝙ ⁊. a. ẽ aliqua entitas ⁊. b. silr. qz nulla substãtia ẽ ꝓposita ex nõ entitate. ℔ suppositõ arguo sic. a. non ẽ. b. igit̃ nõ ẽ eadẽ numero ipi. b. ⁊ vltra. igit̃ ẽ alia a. b. ⁊ addit igitur est diuersa a. b. oẽs ꝓñe sunt euidẽtes ex significatis terminoꝝ. ⁊ ex dcõ ẽt pb̃i. 10. methaphisice ꝓbatur. vbi ait ꝙ idem ⁊ aliud dicunt̃ eẽ opposita. ⁊ pp hoc oẽ ad omne aut idez aut aliud. ⁊ itez diuersum qdẽ igit̃ aut idẽ pp ℔ oẽ ad oẽ dr̃ q̃cunqz dicunt̃ ⁊ vnũ ⁊ ens. Ex quib̃ patẽt due vltime ꝓsequẽtie. prima aũt ẽ clara qz vera negatiua significat diuisionem in entibus vt dicit Comẽ. ⁊ ꝑm pb̃m vnum hz negatõem in diiuncto. Sed ℔ surgit dubium. qm̃ si mã ẽ entitas distincta a forma ⁊ ipsa ꝑm totum illud ꝙ essentialr est manet eadem i generato ⁊ corrupto. ipsa ẽt retinebit idem nomẽ ⁊ eandẽ diffinitionem talem. s. qualis competit sibi. ⁊ per ꝓsequens nulla trãsmutatio eius erit generatio simplr. vel rõ fcã ad ꝓclusionẽ precedẽtem nõ ẽ sufficiens. rñdeo ꝙ consequentia non tenet. nam mã esto ꝙ sit entitas distincta ꝑm hũc sẽsum a forma. ⁊ per consequens possit habere aliqualem propriam diffinitionem quemadmodum loquit̃ Comẽ. primo phisicorum. comento 65. Cum ait. potes. n. dissoluere rõem mãe ⁊ forme ⁊ distinguére eas ꝑm diffinitionem. Iz non in esse. ⁊c. qr tñ ipsa ñ est entitas alicuius vnius spẽi determinate. nec sicut essentia perfecta in specie. nec sicut perfectio constituẽs in eẽ õterminato specifico. ideo nec sibi competit diffinitio vlla specifica ex se pp ꝙ cum talis ẽ trãsmutatio eius ꝙ nulla forma cõstitutiua ⁊ complectiua essentie specifice remãet cum termio vtroqz illa est gnãtio simpliciter vel corruptio. Quãta conclusio facilr ꝓbat̃ qm̃ si mã distingueretur actu in ℔ sensu a forma nulla substantia composita ex mã ⁊ forma essz per se vnum hoc aliqd. ℔ ãt ẽ falsum vt certum ẽ. Quãuis aũt tertia conclusio nõ deberet alicui intelligẽti esse dubia. ꝺ̃ eã tñ vr eẽ opp. cuiusdã doctoris sicut intuentibus rões eius appet ⁊ verba lz in quibusdam alijs verbis ei videat̃ fauere. Est aũt opinio quantum facit ad ꝓpositum ℔. Qõ substantia ꝓposita hz in se duas realitates incõpletas ⁊ q̃si truncatas. quaꝝ vna est in potentia ⁊ confuse realitas ois rei gnãbil̃ ⁊ corruptibilis ⁊ cuiusli hz incohatiuũ vel incohatio. ⁊ ℔ dr̃ materia.

Aureo l⁹ i. z°. d iz. p te. 4. q. i.

Alia est actuatio istius ⁊ cõplemẽtum vnius integre ⁊ pfecte nãe q̃ ẽ ipsa substãtia ꝓposita. ⁊ istõ cõpositũ ingt ipse ẽ res ⁊ rõ determinata ꝺ̃monstrata i actu ꝓpleto. Alia ãt duo tñmõ sunt realitates iprecise istius. vna vt incohatio. altera vero vt ꝓplemẽtũ. ⁊ itez in alia pte qõis rñdẽdo ad qõdã dubiũ dic ꝙ q̃uis mã fit res ẽ diuisa in se ⁊ forma silr. ⁊ nõ fũdent eãdẽ i diuisionẽ absolutã. fundãt tñ oi modã idiuisionem relatiuã in actu non i potẽtia. per idiuisionẽ ãt absolutã. vt pz alibi ex dictis eiusdem opp. itelligit indiuisionem rei i se. per relatiuã vero itelligit indiuisionẽ ab alio. Ex quibus pz quantũ ad ꝓpositũ facit ꝙ ista opp. vult ꝙ materia ⁊ forma in ꝓposito non sunt due entitates ad iuicem distincte. nec mã est distincta a forma in actu. nec ecꝰ. Istud ãt ꝓbat mlt̃plr. ꝑ° supponit ꝙ forma dat eẽ mãe ⁊ participat̃ a mã. tunc querit aut istud eẽ ⁊ pticipatio ista forme a mã ẽ ipsamet forma aut aliquid derelictum ⁊ ẽ presssum a forma in mã non ꝓt dici ꝫ sicut multiplr ꝓbat. reliquit̃ ergo ꝑmũ er quo sequitur ꝙ forma est eẽ ⁊ entificatio ipsius mãe. ⁊ per ꝓsequẽs non ẽ ab ea distincta. ℔ rõ vt dicunt est pb̃i. 12. methaphisice. vbi ait ꝙ mã nõ ẽ ℔. nisi ꝑm ꝙ vr̃. qm̃ illud ꝙ ẽ ꝑm ꝓtactum ⁊ ꝑm ordinẽ ẽ mã ⁊ subiectũ. qõ Comẽ. exponit comento 14. d. ꝙ essentia mãe non est nisi ex ꝓtinuatõe eius cum forma ⁊ vt perficiatur per eam. ⁊ isra mã non ẽ ens ꝓ nãm intellectã de ea. ꝫ per ꝓtinuationem cũ forma. nec accipit Comẽ. vt dicunt ꝓtinuatõem quãtitatiuam sed entitatiuaꝫ q̃ nõ est aliud q̃ in diſio mutua relatiua. Secũdo si forma diceret ppriã rõnẽ ⁊ determinatã nam aliq̃. sequit̃ ꝙ igneitas non importabit nam vnam. silr ignis ℔ ꝺ̃monstratus non ẽ entitas vna. ꝓña est falsuꝫ quantũ ad vtrãqz partem. ꝓña prime ptis ꝓbat̃ per pb̃m. 7. methaphi-

phisice vbi assignās rōnem pp qđ composita ac cidentium nō hñt rōnē ⁊ diffinitōem significā tem ppriam quidditatē ꝓposita āt substātiaꝝ hñt dic q rō est q; quidditas ⁊ diffinitio sub stantie composite non ıcludit duo quoꝝ quod libꝫ hēat rōnem sicut contigit de cōpositis acci dent.ū ⁊ Com̄.ibi cometo.ij. dic q diffinitō p fecta ē sermo completus non remanebit in eo aliquod ens in actu ꝺ quo interrogaē p quid. cum in eo sit data quidditas que est esse illius rei ⁊ non est in eo ens additū suo enti. ⁊ ista est ꝺria inquit Co.inter diffinitōnes substantiaꝝ ⁊ diffinitōes accidētium. sed ꝺ essent falsa. si ignei tas non diceret vnā rōnem simplicem. sꝫ eēt in ea mā ⁊ forma. quorum quodlibꝫ haberet na turam suam ppriam. Quantū ad secūdam partem ꝓsequentis probaē ēt ꝓsequentia. quia si forma diceret aliq̄ entitatem ⁊ naturam de terminatam ⁊ materia similiter querenda esset causa vnitatis indiuidui compositi ex eis. Si di cas q causa non ē querenda ex quo vnum est in actu ⁊ aliud in potētia sicut dicit pb̄s. 8. me thaphisice. Cōtra primo ꝺ nō est ꝺm mentez pb̄i. dic. n. q ex mā ⁊ forma fit vnū. q; ꝺ est in potentia aliud in actu. ⁊ ꝺ iō q; illud q fuit in potētia fit actu. vbi dic Com̄. comento. 15. q cā istius veritatis ē vt transmuteē illud q est i po tentia donec fiat i actu ab agente. s. ab exīente ipm ex potētia in actum. Est igiē hic aliq̄ vnum q primo est i potētia ⁊ post transfertur de potentia in actum. translatio. n. eius nō largiē ei m'kitudinē sed pfectōem in esse ⁊ in toto ꝺ. n. est vnum in actu. ⁊ hoc intēdebat. s. Ari. cū dicit qm̄ non ē aliud cātum ⁊c. i. nō est. n. ꝺ aliud cātum ab agēte ab eo in qō agit. Itē ibi dem comento. 16. ois inquit qui ponit q aia ⁊ corpus sunt duo diuersa contigit ei dicere qui sit ligamēti cā aie cum corpore. Qui āt dicit q aia ē perfectio corporis. ⁊ q corpus non existit sine aia ñ sunt apud ipm duo diuersa nec acci dit ei qō ꝺ. Et infra dic q aia cū corpore sunt vnum. sicut dicimus q mā ⁊ forma sunt vnum

Item pb̄s. z. de aia. non oꝫ inqt querere. si vnum ē aia ⁊ corpus. vbi Com̄. cometo. 7. mā i quit nō ē ꝺ nisi per formā. Et si mā ⁊ forma es sent i ꝓposito exītes i actu. tūc compositū non diceretur vnū nisi sicut dr̄ ꝺ rebus que sūt vnū ꝺm ꝓtractum ⁊ ligamentū. modo āt q; materia non differt a forma in cōposito nisi i potentia ⁊ ꝓpositum ñ est ens actu nisi p formā. tūc com positum ñ diceē vnum. nisi q; sua forma ē vna.

Item. z. ce. cometo. 20. ait q eē in potētia ē eē i alio nō distinctum ab eo. ⁊ ꝺ itendim9 cuꝫ dicimus de prima materia q ē non ens in actu ⁊ est ēs in ente in actu ⁊ nō distinctū ab eo. ⁊ ꝺ ē intētio mei sermonis q ē in eo i potentia. Et h s oibus pꝫ inquit oppīās q potentialitas q̄ ē i materia vt faciat vnum cū forma nihil aliud est q̄ indistinctio ⁊ iprecisibilitas vnius ab alia

Non igiē possent constituere vnū si dicerent rōnes precisas ⁊ determinatas quātum cūq; al terum eēt potētia alterū vero actus. imo vtrunq; eēt actus. lꝫ materia essꝫ actus iperfectus.

3° sic. forma i mā ñ cāē. q forma nō dic rōeꝫ ppriam ⁊ determinatā vl determinabilem ⁊ si gnabilem. añs pꝫ. ꝓña ꝓbatur sic. ois forma de nouo ꝓducta cuius nulla ps oio precessit dicit recte causari. Sed res que dicit sic rōnem ōter minatam ꝓcisibilez sic de nouo ē q nulla pars eius ꝓfuit. q; presuppono q eius realitas pre scindatur ab oi alia realitate. igiē ois talis res si de nouo exeat ad eē de necessitate cātur. ista di cunt est rō pb̄i. 7. methaphisice ⁊ Comentato ris ēt ibidem. necnon in. 17. comento. vbi ꝺ sūt verba eius ꝺ them. Et appꝫ bene q iste non i telligit qūo fit generatio. Cum. n. itellerit q ge neratum fit de nouo a cōuenieti. i. q; causat for mam eius ⁊ ponit eā in mā quasi essꝫ aliud in materia fuit necesse apud ipsum vt in reb9 natu ralibus sint res causantes alia ⁊c. ex quo pꝫ ꝺm Com̄. q non pōt vitari creatio. nisi q; for ma ⁊ sumit aliud a materia non tā aliquid pre cisum ab ea. Item. 7. methaphisice cometo 27. ait ⁊ cum sit declaratum q ex forma simpli ci non est generatio. nec mā habꝫ generatōem necesse est vt omne generatum sit diuisibile in duas partes rōne. non in actu. materiam. s. ⁊ formam. Clare inquit dic Com̄. q materia ⁊ forma sunt due partes non habentes realitates in actu ꝺ ē precisas. actus. n. distinguit ⁊ separ.

Quarto si materia ⁊ forma sunt due res di uise. ⁊ vna non est terminatio ⁊ entificatio al terius sequit necessario q vel vna quātitas erit in duobus subiectis. s. materia ⁊ forma. vel si q̄ libꝫ habeat ppriam quantitatem vnum ⁊ idē compositum erit duo quanta. ⁊ duo corpora. nec vꝫ dicere q forma intime illabit materie. nam corpus glōsum illabit alteri glorioso vel non glorioso. ⁊ tamen sunt corpora diuersa. he sunt rōnes istius opp. ex quibus diligenter ispe ctis appꝫ certissime q ista opp. intēdit vel saltē ad hoc eam trahunt sue rōnes ⁊ ēt verba sunt inducta q materia ⁊ forma i compositō ñ sūt due distincte entitates non soluꝫ tanq̄ duo ali qua quorum quodlibꝫ sit ꝺm se vnum ꝺ aliqd ⁊ neutrum sit perfectio alterius. Q̄ sibi oēs cō cedunt. sed ēt q non sint due entitates precise ⁊ distincte aliquo modo ad inuicem. ⁊ q iuxta suum modum loquendi fundant omnimodam indiuisionem relatiua n. ⁊ sic itellecta ista opp. vt mihi videtur non solum dicit falsum sicut ꝓ batur per rationes tertie conclusionis. sed etiaꝫ dicit incompossibilia. vnde arguo sic contra eū materia ⁊ forma sunt due entitates. igitur sunt multe entitates ⁊ vltra. igiē materia ⁊ forma sunt ad inuicem diuise. Primum añs datur ab opp. ⁊ prima ꝓsequentia pꝫ q; dualitas spēs est numeri. ⁊ per consequēs est multitudo quedaꝫ ꝺa ꝓña ꝓbaē q; si non sunt a se diuise. sūt igiē indiuise. ⁊ si indiuise. igiē vna. pꝫ per rationem

vnius.ℌ.ꝛ.io.methaphisice.Et aũt vna igitur nõ multe ꝑ ibidẽ.ꝛ per rõnem.q; vnum ꝛ multitudo opponunt vt diuisum ꝛ idiuisum. Preterea iste doctor in suo ꝓmo.d.8.q.3.arti.5. Contra scõm modum dicẽdi i tertia sua rõne assumit istã maiorẽ.vbicũ qz est multitudo ibi ẽ distinctio.sed vbicunqz ẽ dualitas ibi ẽ multitudo.ß est clara.igit vbicunqz ẽ dualitas ẽ distinctõ.sed mã ꝛ forma sunt vere duo ſm eum. vt dcm est.gnymo in alia pte qõnis eiusdem.hoc ꝓbat per hoc q alias nõ eẽnt duo ꝓncipia.et dic q ad probandũ q sint due entitates nõ oz laborare putans hoc certum eẽ. Preterea rõnes sue nunc recitate eque oẽs procedũt ℈ dualitatem mãe ꝛ forme sicut ℈ eaꝝ mutuam distinctõem sicut satis ꝑz cuilibz ꝛ soluẽdo apparebit.vl igit improbant dualitatem q̃ ꝓcedunt vl non improbant distinctõem q̃ improbare intendunt.ꝛ per ꝑns non sunt sufficiẽtes.qõ certe verum est.vnde ad ꝓmam rõnez dico q forma non dat mãe aliquod eẽ a se distinctum.ꝛ cum ꝓcludit q forma est eẽ mãe ꝛ entificatio eius.dico q illud põt dupliꝛ intelligi.vno modo ſm itransitiuam ꝓstructõem vt sit sensus forma ẽ eẽ materie.i.eẽ q ẽ materia.ꝛ in ß sensu ꝓpositio ista ẽ falsa.nec sequit er datis.qm̃ non sequit forma non dat materie aliqõ eẽ a se.ſ. forma distinctum.igit forma ẽ materia. Preterea in hoc sensu p̃dcã ꝓpositio est ℈ arguentez q; sequit forma ẽ materia.igit materia ꝛ forma non sunt due entitates.alio modo põt itelligi ſm ꝓstructõem trãsitiuã.ꝛ tunc est vera.nã forma vtiqz ẽ eẽ materie sicut actus ꝛ perfectõ ẽ sui pfectibil. Et isto ãt sensu non segtur q sit indistincta a materia sed oppositum.nã quelibz perfectio distinguit a suo pfectibili. Auctoritas Com̃.est ẽt ℈ allegant tũ q; oẽ q ꝓtinuat alicui distinguit ab illo.vñ nec materia ꝓtinuat sibipsi.nec ẽt forma sibimet ꝓtinuat.cum quia vbi iste allegando põt hũc terminum forma. Com̃.põit alio q ẽ relatiuũ diuersitatis q̃ quia supponit ibidẽ ꝑ forma sicut isti bñ intellexerũt segt er verbis Com̃.q forma sit diuersa a materia.p tanto ãt dic Com̃.q mã est ens p cõtinuatõem cum alio.ſ.cũ forma.q; non põt ſm eũ existere absqz forma.non q; idistincta sit a forma vt isti dñt.alr etiã met Com̃ exponit.ſ.p ꝓtinuatõem.i.p compatõem ꝛ ſm illã ẽt expositõem arguit distictõ entitatiua forme a mã.vt dicebi. Ad ſam rõnẽ dico q formã differentie ꝓpriam rõnem ꝛ nãm determinatã põt itelligi dupliꝛ.vno modo q dicat seu sit nã determinata integra ꝛ perfecta.ꝛ illud ẽ falsum. vt supra dcm ẽ. Alio modo q sit quedã nã partibil ꝓpria ꝛ determinata ac precisa a materia ꝛ istud est verum.ꝛ si sic sumat añs nego ꝓnam nec ꝓbõ ꝓme partis ꝟz.nec qz exp̃sse ꝑz q ꝑcedit ac si forma eẽt quedam nã specifica completa ꝛ perfectam habens diffinitionem.ꝛ materia eẽt quoddaz ens extrinsecum illi nãe specifice q ego non concedo.nec segtur forma non est natura integra ꝛ perfecta distincta a materia.igit non est natura partibil distincta a materia. Preterea quis non videat q per illa verba. Et non ẽ i eo ens additum suo enti.nõ minus posse inferri q materia non fit aliud a forma.ꝛ ipsa ꝛ forma non sint due entitates. que tamen ambo iste ꝓcedit q̃ possit inferri q non sint ad inuicẽ distincte.neutrum tamen ad intẽtionem Comẽtatoris.ꝛ vt ibi negat inferri põt.

Ad probõnẽ ꝓñe ꝑ altera pte dico sicut dictum ẽ ibi ꝑ ꝑm. Ad ꝓmã auctoritatẽ i ℈ dico ꝓmo q ista põt trahi ℈ iducẽtẽ eã. nã Com̃.dic q trãslatio nõ largit multitudinẽ.ꝛ sic.igit nec dualitatẽ.ꝛ ꝑ ꝑñs mã ꝛ forma nõ sunt due entitatas. Rñdeo tñ ꝑ eo ꝛ ꝑ me. q iõ Com̃.dic q nõ largit et multitudinẽ.quia mã ꝛ forma nõ sunt duo q̃dã i actu. Secũdo mõ.ſ.q q̃libz sit ꝟz se aliqõ vnũ ß aliqd ꝛ neutra sit pfectio alteri ꝛ reliq eq°.sit potetia pfectibil ꝑ alterã.nã mã vt dcm ẽ.ꝛ ß auctoritas ꝓfirmat dcm illud ẽ entitas impfecta ꝛ icõpleta pfectibil ꝑ formã.ꝛ ꝓstituẽs cũ ea nãm integrã ꝛ pfectã.ꝛ ꝑ ꝑñs totã.q; totũ ꝛ pfectũ sũt idẽ.ℨ° pbo.ꝛ ß ẽ q vult dicere Com̃.cũ ait q largit ei.ſ.mãe pfectõem q̃ ẽ forma ꝛ perfectõ ei quo ad eẽ pfectũ ꝛ totũ.ꝛ istõ ꝺcl̃atur ꝑ illud qõ imediate segtur.ß.n.ẽ vnũ in actu.hoc inq̃ totũ q ꝓsurgit er mã.ſ.ꝛ er forma. Ad aliam auctoritatẽ cũ dic q q põt q aia ꝛ corpus sunt duo diuersa ꝛc.dico q intelligit duo diuersa in actu.ℨ° mõ.ſ.quo quodlibz ẽ ſm se ß aliqd ꝛ neutrũ ẽ perfectio alterius.ꝛ qõ ita intelligat ꝑz ꝑ illõ q vltati segtur. Qui ãt ingt dic q aia ẽ pfectio corpis.ꝛ q corꝑ nõ existit sñ aia ñ sũt apõ ipz duo diuersa.ſ.illo mõ ꝑmisso ſm quẽ oz dare cãm ligamẽti eaꝝ. nũc ãt sic dico q aia ꝛ corꝑ sunt duo.qõ tñ aia ẽ pfectio corporis.ꝛ iõ mihi remãet questio illa.ℌ nunq̃ segtur aia ẽ pectõ corpis.igit aia nõ ẽ distincta a cõpore. Puto q q̃libz bñs rectũ iudiciũ dicẽt q ñ.ſz q oppositũ segt.Qõ ẽt addit q aia ꝛ corꝑ sũt vnũ sicut mã ꝛ forma sunt vnũ.ſ.ꝓpositũ ꝓcedo.nec istõ ifert q nõ sint ad inuicẽ distincte mõ p̃dcõ.p idẽ ꝑz ad illã ℈ z° de aia.ꝛ ad illã de ℨ° ce.cui sensus oñsus ẽ ẽt in ꝑ°.d.z4.q.1.ꝛ ꝑz ibi q recte loqtur Com̃.ad intellectũ suꝝ datũ. Et q iste doctor adiũgit q si mã ꝛ fõma dicerẽt rões p̃cisas ꝛ ꝺtermiatas vtraqz eẽt actꝰ.dico q ñ ẽ vez si dicerẽt sicut dicũt nãs ꝑtibiles pfectibilẽ ꝛ pfectiuã vt dcm ẽ. Ad tertiã rõnẽ dico ꝓmo q ipsa mãifeste cogit suum factorẽ dicẽ q ꝑ gnãtõem nulla oio forma vel aliq̃ noua realitas sit i mã cuiꝰ nulla ꝑs ꝑfuit.ꝛ ꝑ ꝑñs q nulla oio realitas pua vel magna ẽ ℈ se totũ aut ſm aliquẽ ptem vl gradũ eiꝰ nouit i mã.aliqn daret aliqua realitas noua cuius nulla pars omnino precessit.ꝛ per ꝑñs ſm istos ipsa essz cãta q vitare nituntꝛ.Qõ aũt nulla oio realitas sit per gnãtõem in mã q̃ ꝓus nõ fuerit ꝛ

in se falsum ẽ. ⁊ ꝺ̄ hũc met doctorẽ. ¶ Preterea sicut ꝓ hãc rõnẽ nit ẽ ꝓbare q̄ forma non sit entitas distincta ⁊ precisa a mã. ita ꝓbaret q̄ forma non sit vlla realitas vel entitas alia a mã ⁊ q̄ ipa ⁊ mã non sint due. si.n. sint due ipa forma q̄ nõ ẽ mã nec includit mãm. vtiq; cãbitur ꝺm cum. qm̄ ⁊ nulla ꝑs eius p:efuit. ⁊ ipsa ꝺ̄ ñ eẽ ad eẽ exiuit. Et tm̄ ipse concedit q̄ mã ⁊ forma sunt due entitates. ⁊ q̄ forma ẽ aliud a mã. Et si dicas q̄ ipse ait q̄ ẽ aliud sed nõ precisum ab ea. aut itelligit q̄ nõ sit precisum ab ea. Sic q̄ non ẽ entitas q̄ sit idipsum q̄ ẽ q̄ fit ẽt mã. ⁊ tunc icompossibilia ꝙplicant̃ dicendo q̄ ẽ aliud ⁊ non precisum. idẽ. n. ꝟz ac si diceret q̄ est aliud ⁊ nõ aliud. vel tõ dic q̄ nõ ẽ ꝓcisum. quia non ẽ aliqd ꝺm se ℔ aliqd quasi ꝺm se subsistẽs ⁊ nõ ꝑficiẽs mãm. ⁊ cum ea ꝙstituens aliquod per se vnum. hoc aliqd. ⁊ tunc frustra laborat i ℔ cum non deꝫ oppositum ab aliquo. cũ ℔ tam̄ stat q̄ forma sit entitas distincta a mã perficiens eam. ⁊ cum ipsa vnam ꝑ se substantiam cõpositã ꝙstituẽs. Ad rõnẽ aũt eius rñdeo q̄ si ꝓcãri intelligatur precise illud q̄ per fieri nullo eius intrinseco presupposito ⁊ omne illud dicat̃ fieri q̄ erit de non eẽ ad eẽ. siue accipiat eẽ per se sicut substãtie ꝑ se subsistẽtes siue in alio sicut accidẽtia ⁊ forme substãtiales quẽadmodũ ipse vꝫ vti istis vocabulis in ꝓposito ꝓcedo sibi q̄ forma cãtur. sed non sic accepunt cãri sãcti ⁊ ꝓbi. cum negauerũt aliquid posse a creatura creari. Qualr autem intellererit patebit in ḋco li. auctoritas Com̄. nõ facit ad ꝓpositum. q: Com̄. ibi accipit creatõem cõit̃ ꝓ actione non specialr vt distinguitur ꝺ̄ generatõem ⁊ naturales alias actões. ⁊ istud ꝟz q: nec the. in genera tõibus illoꝝ ai alium. de quibus loqtur ponũt aliquid ꝓprie creari. nec ℔ Com̄. infert ꝺ̄ eum nec sibi iponit q̄ senserit hoc q̄ymo satis cito post opp. the. ꝓnumerat iter eas q̄ nõ posuerũt creatõem ꝓprie dcãm. q̄lr ãt the. in illo suo dcõ errauerit. ⁊ Com̄. improbꝫ eũ non ẽ opꝰ ad presentẽ difficultatẽ disserere. Alia aũt auctoritas non iuuat eũ. q: Com̄. intelligit q̄ sunt due ptes non i actu ꝺo mõ supra posito. qõ ꝓcedo.

De quarta aũt rõe multũ miror si nõ aduertit doctor iste eã aperte militare ꝺ̄ dualitatẽ q̄s ꝓcedit ⁊ q̄n viderit q̄ si sunt due entitates. ⁊ ꝑ hõ sit sufficiens. necessario arguitur q̄ vnũ accidẽs sit i duobus subiectis. Rñdeo ergo ꝑ eo ⁊ ꝑ me negando ꝙsequẽtiam. nã dico q̄ sola mã est subiectũ ꝓmũ ⁊ adequatũ q̄titatis sicut infra ꝓbabit̃. ideo nõ segtur q̄ ipsa q̄titas sit in duobus subiectis. q̄uis etiã multi nõ habeant ꝑ incõueniẽs q̄ sit in duob⁹ subiectis ptialibus in distãtibus ⁊ ꝙstituẽtibus aliqd ꝑ se vnũ sicut sunt mã ⁊ forma. nõ aũt duo corꝑa gloriosa vl nõ gloriosa. Ad ꝓmã rõnẽ i ꝓncipio. q. fcãz. Rñdeo negãdo añs accipiendo ens actu primo mõ. accipiendo aũt ſcõ mõ ꝓcedo. ⁊ ℔ secũdo mõ ꝓcedit ꝓbatio ꝓma. vult. n. ꝑs q̄ mã per se nõ ẽ aliqꝺ individuũ ꝓfectũ in spẽ aliqua ꝺ̄ q̄ aliqꝺ ꝓdicamẽtũ ꝑ se ꝓdicet̃ q: est icompleta ⁊ potẽcialis entitas ꝺm modũ supra expositum.

Ad aliã ꝓbatõez dicendũ q̄ ꝑs nõ vtit̃ isto vocabulo subiectũ. Sꝛ ait. ipossibile. n. q̄ nõ est moueri ⁊ postea subdit. fit. n. q̄ nõ est. Et ideo cũ doctores dicũt subiectũ motus est ⁊ subiectũ generatõis nõ est si ad intellectũ ꝑbi debeãt accipi tales ꝓpositões oꝝ per subiectũ itelligere ñ illud q̄ realr subicit̃ rei q̄ est motus aut rei q̄ ẽ generatio. sed illud q̄ denotat̃ moueri. Et illõ qꝺ dicit̃ generari. ⁊ ꝟz veritas verboꝝ ꝑbi. nam quodlibet qꝺ dr̄ moueri ꝓprie loquẽdo de mouere vere dũ mouet̃ est. vñ illud q̄ alterat̃ aut augmentat̃ aut fertur est ⁊ existit. Sꝛ illud qꝺ dicit̃ fieri vel generari nõ est dum generat̃ aut fit. q̄ꝰ tunc sit materia q̄ erit eius. Ipsa vero materia q̄ꝰ sit subiectũ qꝺ realr subicit̃ factõni ⁊ generationi. non tamen est id q̄ generatur ⁊ fit. ⁊ sic ꝟz q̄ verbũ ꝑbi non vꝛ contra propositũ. Ad ſcꝺaz rõnẽ dicẽdũ q̄ si in ꝙñte suma tur entitas in actu ꝓmo mõ. ꝙña nõ ꝟz. Si vero ſcꝺo mõ concedo ꝙsequens ipsuz. ⁊ in ſcꝺo sensu loquendo de ente in actu procedit ꝓbatio ꝙñe. nam na expresse accipit ꝑbs. ita. n. ꝓmittit ibi. palã inqt. q: nullũ cõmũiter ꝓdicatoꝝ significat ℔ aliquid sed tale. Sinaute ꝙppie si significat ℔ aliqd. alia quoqꝫ multa accidũt. supple impossibilia ⁊ tertius hõ. ⁊ ℔ ẽ ꝓmũ ipossibile q̄ accidit. ⁊ statim addit aliã ꝓbõem. aut ãplius i quit est. ⁊ ita manifestũ ẽ. impossibile ẽ. n. substãtiam ex substãtijs eẽ i exĩtibus sic vt actu. duo nãqꝫ sic actu nunqꝫ sunt vnuz actu. vbi notanda est illa determinatio. sic q: non absolute dic in exĩtibus actu. neqꝫ duo nãqꝫ actu. sed verobiqꝫ addit sic vt denotaret modũ illũ existẽ di actu de quo ꝓmisit. ſ. vt quoꝺdã ℔ aliquid ꝟz se. Que. n. sic sunt duo actu non sunt vnũ actu Sed mã ⁊ forma non sic sunt duo actu. vt dcm̄ est i quarta ꝙclone.

Secundo q̄ro vtrum mã substãtie generabil⁹ ⁊ corruptibil⁹ a qualibꝫ forma ſ ipsam informãte sit ꝑabil⁹ nãlr. Et arguo q̄ non. ꝓmo sic. dimensio interminata materie non est nãlr corruptibilis. igit̃ a sua dimẽsione interminata non est materia naturalr ꝑabil⁹. ꝙsequẽtia ꝟz. q: non alr materia ꝑatur a forma q̄ꝰ habuit q̄ꝰ p corruptionem illius. alioquin vel illa forma transiret ꝺ vna materia ad aliam vel remaneret per se non informans aliq̄ materiam quorum vtrũ qꝫ impossibile est naturalr. añs ꝟz per Com̄. in ꝓmo. c. de substantia orbis. Secũdo si a qualibꝫ forma informante se posset materia separi naturalr sequeretur q̄ per potentiam dei materia posset existere omnino sine forma. consequens istũ est falsum ait. n. Aug. de sacra. li. ꝓmo par. prima ⁊ c. 4. Certe non puto primam illam omnium rerũ materiã taliter informẽ fuisse vt nullam oio formam habuit. quia nec aliquid tale existẽ pos

se oio q̄ aliquod eē hēat ⁊ nō aliq̄ formā crediderim. ꝓña vero probaī q; si per virtutem finitam a qualibꝫ forma diuisim est mā sepabilis satis ꝓuēiēs vī q̄ per virtutē infinitā sit sepabil' a qualibꝫ. ita vt nullam penitus habeat. Ad partem oppositā arguo sic a qualibꝫ forma substantiali mā substātie generabil'ē sepabil' naturaliter. igitur a qualibꝫ forma ⁊c. añs ē certum. q; quelibꝫ huiusmōi forma ē naturaliter corruptibilis excepta intellectiua. mā vero ē incorruptibilis naturaliter. ⁊ per ꝓñs a qualibꝫ sepabilis. nā ēt ab itellectiua sepabilis ē materia sicut pꝫ i morte hois. ꝓña pꝫ q; cuiuslibꝫ alterius forme a substantiali forma substantialis est partibile subiectum iuxta illud p̄mi pb̄oꝝ materia cū forma est cā oium accidētiū sicut mater. ⁊ p ꝓñs sicut cā materialis ⁊ subiectiua. Corrupto autem subiecto corrumpitur oē accidens ei⁹ in eo.

primus articul⁹

In ista qō erunt articuli tres. iuxta tria iplicata in argumētis. ¶Primus erit de ipsa dimensione seu quantitate materie de qua singulariter ē dubiū. ⁊ pp eā p̄cipaliter qō mota. vtrum. s. ipsa sit corruptibilis naturaliter. ita q̄ sicut materia perdit vnam formā substantialem ⁊ acquirit aliā. ⁊ similiter vnā qualitatē perdit ⁊ aliam acqrit. sic ēt perdat vnā quantitatez ⁊ aliam acquirat. An eadē quantitas numero ꝑꝫ essentiam semp sit in materia ei coeua ⁊ nō corruptibilis naturaliter. Secundus erit vtrum cuiuslibet forme substantialis vel accidentalis sola materia sit imediatū ⁊ primū receptiuum.

Tertius vtrum p diuinā potētiam fit possibile mām existere sine forma. ita q̄ nullā habeat substātialem vel accidentalē. ¶Primꝰ articulus tractādus ē supposita cōclōi opp. de quantitate. vꝫ q̄ sit tertia q̄dam res alia a substātia ⁊ a qualitate informans mām ipam. aliogn ꝑ scrutatio foret superflua. Tūc quātum ad articulū istū dico vna cū Coñ. ⁊ aliꝭ multis q̄ q̄ntitas materie coeue sibi adheret nec in eadem mā nunq̄ quantitas quantitati succedit. Ad cuius declationē ꝓsiderandū q̄ si talis successio quantitatum i mā contingēt nāliter hoc nō eēt nisi vel cū mā transmutatur ꝑm raritatē vel dēpsitatem. vel cū transmutat ꝑm generatōnem ⁊ corruptionem substantialē vel cum res augeī augmento ꝓprie dcō q̄ fit ꝑ additamentum quanti ad quātum. vt de ipso arguit p̄mo de generatōe. non. n. appꝫ quando alias quantitas corrumpatur. nam nec in motu ꝑm locum nec in alia alteratione q̄ non cōmittetur generatio substantialis vl corruptio aut rarefactio l'ꝑ dempsatio. nullo autem predcōz contigit talis corruptio quantitatis vt mihi appet. pono igit conclusiones tres. ¶Prima ē q̄ nec in rarefactiōe nec in ꝓdempsatione quantitas māe corrūpit. nec etiam noua ei acquiritur. Secūda ꝓclusio q̄ nec cum vna res corrumpit ⁊ alia generatur aliqua noua quantitas generatur aut antiqua corrumpitur. Sed eadem numero vt ⁊ cise que fuit corrupti est postea generati. Tertia q̄ nec in augumento aut decremento quantitas aliqua totalr de nouo generatur aut q̄ ꝑfuit tota corrumpit. ¶Primam ꝓclusionē probo. ⁊ primo de rarefactione. Et pono grā exēpli q̄ portio aeris bipedalis quantitatis debeat rarefieri motu continuo quousq; fiat quadrupedalis ⁊ rarefiat tota p̄mo. i. q̄ non prius ꝑm vnam partem. ⁊ posterius ꝑm aliam. sed simul ⁊ eodem tp̄e quo vna pars eius rarefit etiā alie rarefiant. ⁊ loquor de ptibus ꝑm extensionē. ⁊ totum istud possibile est ⁊ frequenter contingit ꝓ supposito ostendo primo q̄ in huiusmōi rarefactōe prior eius quantitas non corrūpitur.

¶Primo quidem q; si corrumperet. vel corrūperetur tota simul ⁊ in instāti. vel partibiliter in tp̄e. nō primo modo. tum quia vel in illo instanti generaret noua quātitas in eadem mā vel ñ Si non igit in illo instanti mā eēt indiuisibilis ⁊ inerñsq̄ q̄ non est dicendū. tum q; cū forma sua substantial' ⁊ qualitates proprie necessario nāliter simil' exigant mām extensam tunc i illo instanti essz forma corrupta substantialis. ⁊ sic nunq̄ aer rarefieret q̄n corrumperet. tum etiā q;, querendum eēt vbi essz in illo istanti ipe aer non. n. possz eē nisi in loco punctali ⁊ non contingeret dicere in quo potius q̄ in alio. tum ēt q; vel tunc eēt vacuus locus quē occupabat prius. vel in illo instanti latera continentis cōcurrent que non sunt dicenda. Si dicatur q̄ i eodem instanti generetur quantitas noua. aut generatur quantitas maior bipedali. ⁊ tunc cum ñ possit esse maior precise per indiuisibile. tamen quia indiuisibile non reddit maius. tum q; nulla talia indiuisibilia sunt. vt supra probatum ē, erit maior secundum aliquem excessum diuisibilem. ⁊ per consequens ipse aer in illo instanti occupabit maiorem locum ꝑm excessum diuisibilem. ⁊ sic sequitur motus localis ipsius continentis aerem in instanti. ⁊ etiā ipsiusmet aeris loquendo de tali motu ꝑm locum quali dicim⁹ moueri illud qō maiorem locum occupat q̄ ꝑ prius. aut tunc generatur quantitas equalis priori q̄ non potest dici. quia frustra prior corrumperetur aut generaretur minor q̄ minus etiaz dici potest. tum quia ipsius continentis ⁊ ipsius aeris dati essez localis motus in instanti. tuz q; aer iste condempsaretur. non autem rarefieret. propinquius enim sue partes iacerent ⁊ ipse locum minorem occuparet. non potest ergo dari q̄ quantitas illa corrumpitur in instanti ⁊ tota simul. sed nec potest dici q̄ partibiliter in tēpore. q; vel prius ipsa corrumperetur. ⁊ postea noua generaretur sicut aliquid transmutatur ex vna qualitate in aliam contrariam aut simul dum ipsa corrumperetur alia generaretur sicut dicunt qui oppinantur contraria esse simul i eē remisso. ⁊ simul dum vnum corrumpitur re,

liquum generari. non primo modo. quia tunc sequeretur q̄ in toto illo tempore aer datus ꝺdēpsareť ⁊ fieret minoris extensionis. ⁊ sic qñ cū q3 naturaliter aliqd debeat rarefieri oporteret ipsuz prius ꝺdēpsari qꝺ p3 falsum esse. ¶Preterea aut ipsa corrūperet ptibilr ꝑm ptes intentionales ⁊ ƀ non. q: tales nulla q̄titas ƀz alias vnū bipedale posset eē magis bipedale q̄ aliud ⁊ idē nō magis nec minus eē bipedale. ⁊ sic secundū alias q̄titates certe mēsure q̄ nō est intelligibile vel ꝑm ptes extensiuas ita. ſ. q̄ prius corrumperet ps q̄titatis informās vnā ptē materie q̄ pars informans alias. ⁊ istud nō potest dici q: tunc vel ps materie ꝑus destructa sua q̄titate remaneret absq3 quātitate oio que informaretur portiōe q̄titatis que prius informabat alia portiōem māe. ⁊ adhuc informat ⁊ vtrunq3 absurduz est phisice speculātibus. certū est nec scōo modo q: si corrumperet ptibiliter ꝑm ptes intensionales ⁊ alia simul ptibiliter generarētur scōz etiā tales ptes. sequeret vt dictū est q̄ q̄titas susciperet magis ⁊ minus. ⁊ vltra ƀ sequitur q̄ due q̄titates sint in eadē pte materie ꝑmo. ſ. ps remanens de priore ⁊ pars genita de nouo. ¶Item vel illa pars remanens ē equalis extēsionis vt prius vl' maioris. si equalis segtur alteruz duoꝝ. ſ. q̄ materia nō est extensior q̄ prius. ⁊ tñ erit rarior. vel alia portio eius exibit de sub prio re q̄titate ⁊ informabitur noua remanēte tñ in reruz natura ea que prius informabat. Si maioris extensionis eadez rōne tota q̄titas corrupta poterit esse extensior absq3 corruptōe alicui' sue ptis ⁊ sic natura frustra corrūpit eaz. Frustra ēr generata est noua q̄titas q: nō ꝓpter eaz materia est maioris extensionis q̄ sit ꝓpter solam ptē que remansit ex ꝑma. Sed oīa ƀ sunt prior sus absona aut corrumpeť ptibilr ꝑm ptes extē siuas. ⁊ sicut ꝓtinue prior corrumpeť sic noua generabiť. Sed nec ƀ dici potest nā ꝓstat q̄ non stati ptes aeris erūt in sūma raritate sua. Sed prius eadē ps erit ꝑm minorē excessum rarior ⁊ postea ꝑm maiorē ⁊ sic donec terminabiť rarefactio. aut igiť in quolibet instāti tēporis mēsurātis totā rarefactōnem erit noua q̄titas totalr in illa pte māe ⁊ nulla durabit p tps. ⁊ istud ē impossibile vt ꝓbatū est in ꝑmo li. cū ageretur de intensiōe formaz corruptibiliū aut pars ꝑmo genita remanebit cū sequētib' quēadmodū scōm veritatē ꝓtingit intensiōe qualitatuz. ⁊ si sic frustra ponit corrupta ꝑior q̄titas que fuit anteq̄ mā incipet rarefieri. sic. n. illa remanēte poterat mā rarefieri sicut pōt remanēte ea q̄ ponit' noviter generata. Et p̄sertim q: ista nō ē alterius rōnis q̄ fuit illa. Cōfirmo ēt q̄ si aliqꝺ caliduz fiat magis calidū ꝑm istā viam nō corrūpit' ꝑior calor sed remanet ⁊ nouus generať. Rursus q: quelibet ps illius portōis māe informabiť aliqua pte q̄titatis prius genite q: nulla exibit de sub sua pte q̄titatis vt statim dicebať. sequitur necessario q̄ vel tota vel aliqua ps eius informabitur simul duabus q̄titatibus. Et preterea vel ꝑus genita erit equalis extēsiōis cū posteri' genita maioris. ⁊ tunc vtrolibet mō sequitur similiter inconueniens vt proxime est deductum. ¶Patet igitur ex istis q̄ quātitas nō corrumpiť in rarefactione. Qꝺ vero nulla noua generet patet etiaz ex dictis. vel eniz generareť remanēte tota priore vel illa desinente. non scōo modo vt iā probatum est. nec primo vel q: vel priore semp informāte totā materiā. ⁊ tunc segtur q̄ due q̄titates simul eandē materiā informabunt. ⁊ iteruz segtur q̄ eadem primo q̄titas erit maioris extensionis q̄ prius. ⁊ per ꝺsequens frustra ponitur ꝓpter huiusmodi rarefactōnem generari aliquā quātitatez vel priore desinente informare aliquā ptem ⁊ aliquez informantē. ⁊ tunc sequitur q̄ accidens sepetur a suo subiecto naturaliter remanens in reruz natura. ⁊ q̄ de subiecto transeat ad subiectuz. nam pars q̄titatis q̄ informabat ptem illam materie que postea ponitur non informari per priorem informat postea ptez alia materie q̄ prius non informabat. Et quo etiaz vltra segtur q̄ due ptes quātitatis eandē ptez ꝑme materie informant que oīa sunt ipossibilia naturalr. Scōo q: cuz in quolibet instanti tēporis mēsurātis rarefactiōem fit q̄titas materie maior vel prior remanet cuz posteriore vel non ꝛc. prosequere dictum est. Et eiusdez motiuis ecōtrario deductis probari potest q̄ in cōdēpsatione non corrumpiť prior quātitas nec noua generatur sicut faciliter patet inspiciendo si ideo applicare ad ƀ predicta media prō nunc obmitto. Secundaz conclusionem probo. ⁊ ponatur gratia exempli q̄ ex aliquo aere demonstrato generet ignis. Si ergo quātitas aeris corrumpitur aut corrumpiť in tempore partibiliter aut tota simul in instanti non primo modo vt probatur ex dictis ad primaz conclusionez. nec secūdo modo q: vel corrumpetur tota simul in instanti corruptionis forme substātialis aeris ⁊ generationis forme ignis. vel ante illud in instanti non ante quia vel aer remaneret post absq3 quātitate vel si noua generabitur aut illa remaneb t vsq3 ad instans corruptionis ⁊ cum semper aer vsq3 ad illud instans fiat rarior ⁊ augeatur eius quātitas. Quātitas illa fiet maior q̄ fuit cum primo genita est ⁊ remanebit per totum tempus sue rarefactionis. ⁊ ita potuit remanere prima que ponitur corrupta ymo multo rationabilius ƀ de illa conceditur. aut non remanebit vsque ad illud instans sed corrumpetur ⁊ noua generabitur. ymo certe in quolibet istāti oportebit dare q̄ noua quātitas generetur. ⁊ tunc sequūtur omnia inconuenientia que deducta sunt contra similem ymaginationem de intensione formaruz in primo lib. nec potest dici q̄ per totū tēpus precedens durat quātitas eadez aeris ⁊ in instanti corruptōis

forme substantial' sil' tota corrumpatur. Probo q: in illo istanti non corrūpit raritas aeris. igit nec quantitas. ꝯña pz q: raritas nō ē alia res a quātitate vl' si sit alia nō minus ē possibile ꝙ eadē quātitas que ē i corrumpēdo remāeat post eius corruptōem i gēito ꝙꝫ ꝙ remaneat eadē qualitas. certū ē. añs ꝓbo ⁊ suppono vnū demonstratū. 6. phoꝝ. s. ꝙ omne ꝙ mutatum ē quādo pmo ē mutatū ē i eo ad qd ē mutatū. ꝙ gnālr veꝝ ē in quocunqꝫ genere motus vel mutatōnis. ⁊ suppono ēt ꝙ mā aeris rarefiat ꝯtiue absqꝫ interruptōe quousqꝫ veniat ad maximā raritatē ꝙꝫ habebit in huiusmōi gnātōne. ⁊ illud suppositum ē necessariū supposito ꝙ sp sit pñs actiuū qd rarefacit. ⁊ dz ignē generare. aut igit mā aeris erit pmo mutata ad sūmaz' ꝙꝫ hēbit raritatem i instanti gnātōis aut i instanti alio sequente aut i pcedēte nō pōt dici ꝙ in pcedente. q: nō cessat mā rarefieri quousqꝫ non hēatur raritas incōpossibil' ꝯforme aeris. ⁊ silr q: eadē rōe possent terminari ceteꝛ trāsmutatōnes aeris quibus disponit ad formā ignis. ⁊ sic sequens gnātio non eēt termin' pcedentis trāsmutatōis. ⁊ iteꝝ per totū tps sequens essz actiuū sufficiēter ꝓximū passiuo. ⁊ in debitis dispositōnibus ad agēdum absqꝫ ēt impedimento. ⁊ tñ nō agēt. qd ē ꝯ nām. Si mā erit primo mutata ad illam raritatem in istanti generatōnis. igit tunc erit in illa seu habebit illā. qd ē ꝓpositum. ⁊ idē seqtur si in instāti sequente. qm ⁊ si non ad sūmā erit i instanti illo mutata. q: tñ ꝯtinue durat rarefacio. vt suppositū ē tūc pmo erit mutata ad aliqꝫ citra sūmā. ⁊ tūc illā hēbit ⁊ ēt postea i tpe sequēte. Suppono. n. ex ꝓbatis in pmo ꝙ i intēsione ps prior remaneat cū sequēte. Si qs āt vellet dicere ꝙ rarefacio non durat vsqꝫ ad instās corruptōis. aliqua tñ alia alteratio vt calefacio vel desicatio durat. ꝙꝫuis irrationabilr sic dicēs loqueret. nihilomin' nō ipedit ꝓpositum qm idē arguit ꝯ alia qlibz qlitate. ⁊ quecunqꝫ ponat remanē in gēito. multo rōabilius h pōitur ꝯ quantitate. Fortassis rñdebit ꝙ ꝙꝫuis vbi simplr ē intēsio forme absqꝫ alia trāsmutatōe añ ānexa ps precedens remaneat cum sequētibus. vbi tñ ꝯcurrit alia trāsmutatio ꝯtigit oppositum. aliqñ lz p accidēs. verbigrā si corruptio obiecti forme q itēdit interueniat sic autez est in proposito. nam subiectuz ꝓtiale quātitatis ⁊ omniū qualitatū est forma substātialis. ⁊ ideo q: in ipsa in illo instanti corrumpit simul etiā corrumpit ⁊ quātitas ⁊ ois qualitas eius. ⁊ sicut tunc inducit forma alia. s. ignis ⁊ in exemplo dato. sic etiā inducit ꝯgrue ⁊ ꝯueniētes ꝙꝫtitas ⁊ qualitas. In illo igit istās vtiqꝫ mā mutata est ad aliquā qlitatē vt arguitur. sed ad totalr nouā ⁊ sic de ꝙꝫtitate ⁊ qualitate qualibz dicet nec habebit ꝙ eadē ꝙꝫtitas vl' qlitas q fuit i corrupto remaneat i gēito. Cōtra forma substātialis rei corrūpende non prius corrumpit ꝙꝫ in eius mā sint inducte dispōnes i cōpossibiles sibi ⁊ ꝓpter quaꝝ pñtiaz ipsa corrumpit neqꝫ etiā postꝙꝫ inducte sūt. Sz tūc primo igit in instanti sue corruptōis sunt in mā ꝙꝫtitas ⁊ qualitates que pfuerunt. añs ex se ē euidens. ꝯña ꝓbat ex eo ꝙ dispositōes que inducunt tanꝙꝫ sequele forme genite si q tales sint nō sunt cā corruptōis alterius forme substātial' qnymo prius nā vel cā corrumpit illa ꝙꝫ iste inducant. vñ ⁊ ista corruptio forme pcedētis ē dispositio quodāmō ad formā sequentē. i. mā ex hoc ꝙ priuat priore forma disponit ad sequentē inductio vero forme substantialis noue prior est saltē cāliter inductione accidentiū ꝯsequentiū eam. nō igitur huiusmodi dispositōes sequētes sunt he propter quas forma corrumpit sed pcedentes que tunc pmo sunt in gradu icōpossibili ipsi forme. Fundamentū rñsionis videlz ꝙ forma substātialis ꝓtiale subiectū accidentiū vtiqꝫ falsum est sicut in 2° articulo ondetur.

Scdo ad ꝯclusionē arguo sic. agens nāle generatiuū alicuius substātie supponit mām generatōi forme dispositōibus ꝯueniētibus forme in suo esse. igitur dispositōnes pinducte remanent cum ipsa forma igitur ⁊ ꝙꝫtitas. naz ipsa est vna de dispositionib' formaꝝ nāliuz. añs pz ad sensum. ꝯña ꝓbatur. tum q: nō est aliqd agens ꝙ ipsas corrumpat cū ipsum generans vincat actōnez cuiuslibet cōtrarij ⁊ istas ipsas faciat. tuz q: frustra destrueret ex quo similes oporteret iterum causari. Confirmatur q: nullus vnquaz artifex ⁊ agens secūduz artem destruit dispositiones artificiales quas facit nec etiaz eas quas inuenit prius factas in sua materia ab alio artifice si quas inueniat aut etiaz a nā. dūmodo sint cōuenientes forme artificij ꝙꝫ intendit. Quod si quis faceret non artificiose agere sed isipienter ⁊ superflue ⁊ nō secūduz artem. sed contra potius agere diceretur. cōstat autem ꝙ natura in suis operationib' non minus superflue fugit ꝙꝫ ars. Tum tertio q: si tales dispositōes remanerent in susceptione forme a materia nulluz generans disponeret materiā inducendo dispositiones cōuenientes sed solūmodo corrumpendo ꝯtrarias ⁊ discōuenientes cuius oppositūz videmus ad sensuz. nam ignis non soluz corrumpit frigiditatez ligni sicci sed auget ⁊ intendit eius siccitatez ⁊ quodlibet elementuz agens in aliud auget sibi simbolā qualitatez in illo. Tū quarto q: seqretur ꝙ mā ꝓm se precisse sufficiēter essz disposita ad suscipiendū imediate quālibz formaz idifferēter ita ꝙ si p potētiā dei ipsa essz sepata p se. ⁊ nullā haberet formā accñtalē aut substātialē ꝙꝫcūqꝫ formā substātialē nulla pueniēte dispōne imediate suscipet si essz agēs ꝓpinquum potēs formā inducē. ex quo ēt seqt ꝙ nūc ꝯ fcō ipa ē ꝓz se ꝓpinqua mā ⁊ ꝓpriū susceptiuū oiuz formaꝝ ⁊ ñ remota solū. h aūt est ꝯ phm. 8. ⁊. 9 metha. ⁊ ꝯ Com. 4. metha. comēto. 33. ⁊ li. 12. comēto. ij. ⁊ comto. 22. ⁊ mltis alijs locis vbi distiguūt māz ꝓpiquā a rēota ⁊ māz ꝓpaz vni' ge

neris formaꝝ a materia ꝑpria alterius generis. ⁊ volunt q̄ nāliter mā quasdā formas nō recipiat nisi q̄busdā alijs mediātibus ⁊ vbi nūq̄ dicerent nos ita eē videm⁹ ad sensuꝫ. Tū. ȝ. q̄ si tales dispōnes ꝓuenientes nō manēt in instanti generatōis forme segtur q̄ exīte aliqua mā sūme dispōsita ad vnā formā. verbigra terre poterit nāliter itroduci forma alia dispata oio ⁊ regrēs ꝑias dispōnes. verbigra forma ignis. Istō aūt nullus phisice loquēs diceret sicut puto. cō sequētia declarat ponat q̄ aliq̄ō ligni frustruꝫ disponat ad formā terre ⁊ fit aliqs ignis distās q̄ ꝓtinue moueat versus hoc lignū. ⁊ moueatur sic q̄ in eodē instanti quo corrūpet forma substātialis ligni ipse ꝓmo sit in distātia debita ad agendū in māꝫ illā. ⁊ volo q̄ iste ignis sit potētior ꝙ agens illud q̄ disponit ad formā terre totus casus sicut ꝑz possibil' est. B̄ posito ꝙstat q̄ aliqua forma substātial' inducet in alia mā. tuꝫ q̄ mā nō pōt nāliter existere sine forma substātiali. tū q̄ ē ibi agens nāle sufficiens ad agendū ⁊ ipsa est sufficiens receptiuū forme ⁊ in debita distātia ad agens sed nō inducetur forma terre ꝓbatio. qm̄ in illo instāti corruptōis forme substātialis ligni ꝑ te ñ ē aliqua dispō ad formā terre in materia illa ꝙ̄uis ꝑfuerint multe. ⁊ per cō sequēs ipsa ꝑ tunc nō est magis dispōsita ad formaꝫ terre ꝙ̄ ad formaꝫ ignis. ꝙ̄uis prius fuerit magis dispōsita ad formaꝫ terre. Cū ergo ignis sit eque sufficiēter ꝓpinquus ⁊ sit potentior ad agendū suppōsita equali dispōne māe segtur q̄ inducet in materiā formam ignis. Textio nulla qualitas rei corrumpēde cōueniens forme inducende corrumpit naturaliter cum illa forma ꝺz induci. igitur nulla ꝙ̄titas rei corrumpēde corrūpitur cū ea alia naturaliter generat. ꝓña ꝓbat. tum q̄ oēs qui ponūt eandē qualitatē numero remanere in generato. que fuit in corrupto. ponunt etiā q̄ eadē quātitas numero scōz essentiā manet. ꝛ aliquādo sit maior vel minor nō tamē oēs qui ponūt eandē ꝙ̄titatez manere ponunt ita de qualitate. vñ magis videt hoc ponendū de ꝙ̄titate ꝙ̄ de qualitate. tum q̄ eadez cā est. vtrobiq̄ꝫ. s. ꝓueniētia ad formā generandā. nulla est. n. forma substātialis que nō requirat nāliter materiā ꝙ̄tam. añs ꝓbat ex auctoritate ꝑbi. z. de ge. c. z. vbi vult q̄ in elementis habentib⁹ simbolū facilior est generatio vnius ex alio ⁊ assignat cām. q̄ facilius ingt ē vnū ꝙ̄ multa trāsmutare. verbigra. Ex igne qdem erit aer altero trāsmutato. s. humiditate ⁊ ibi per lōgum processuꝫ vult q̄ sola qualitas ꝓtraria corrumpat ⁊ simbola que ē ꝓueniens ⁊ cōis remaneat ibidē etiaꝫ Lom̄. Generatio ingt horuꝫ q̄ ꝑiant ꝑm vnaꝫ dr̄iaꝫ erit per corruptōem vni⁹ ꝓprietatis. verbigra q̄ ignis fit aer corrupta siccitate ⁊ remanente caliditate ⁊ hec ē facilior generatio. Hanc rōnē totā in virtute facit idem Lom̄. in ꝓmo. c. de substātia orbis vbi ait dimē siones simplices que appellant corpus simplex nō denudant a ꝓma materia sicut nec alia accidētia cōia oibus corporib⁹ Ꝺuje aut duob⁹ eorū aut plus. verbigra diafaneitas i q̄ cōicant ignis aer ⁊ aqua. Et paulo ante ꝓmittit. ⁊ q̄. s. Ari. inuenit omnes formas cōicari in dimēsionib⁹ nō terminatis sciuit q̄ nūquā ꝓma mā denudat a dimēsionibus nō terminatis. Et per totū capl̄z tz istā ꝓclusionē. ⁊ silr ꝓmo pbz cometo. 6ȝ. ⁊ multis alijs locis nec alicui qui sua dicta circa h̄ vidit pōt dubiū esse qn ipse fuerit istius sntie.

Tertiā ꝓclusionē ꝓbo. nam nec ꝙ̄titas aucti nec ꝙ̄titas alimenti corrumpit. igit nulla ꝑz cōsequētia. q̄ nō ē aliud cuius ꝙ̄titas in tali transmutatōe possit corrumpi. añs ꝓbat q̄ si aliqua ꝑdicta corrumpet vel h̄ erit ampliatōe porozū ipsius augendi in rarefactōe seu ptium eius seu ipsius alimenti vel in digestiōe aut ꝑuia aliqua alteratōe alimēti vel in diuisiōe ei⁹ ⁊ distributō ne ptiuꝫ ipsius ad ptes aliti vel in ꝙuersione earuꝫ in substātiaꝫ aliti. h̄ ꝑz q̄ in augmento non ꝙcurrūt alie trāsmutationes vt ꝑz ꝙsideranti. ⁊ etiā per Lom̄. ꝓmo de generatōe. Sed in rarefactōe nō corrumpit ꝙ̄titas vt ꝑz in ꝓclusiōe ꝓma nec in ꝙuersiōe vt patere pōt ex z°. ⁊ eadez rōne nec in digestione aut aliqua alia alteratōe precedēte nec ē in diuisione. nā ꝙ̄uis ꝑ diuisionē corrumpat ꝙ̄titas totalis quātū ad esse toti⁹ ꝓ eo q̄ post diuisionē ptes que erāt ꝓtinue ⁊ simul vna ꝙ̄titas totalis sunt post diuisionē discrete ⁊ nō vna vt prius. nulla tñ ꝑs māe priuata est parte quantitatis ꝙ̄ prius habuerit. ac ꝑ hoc nulla quātitas corrupta est ad sensuꝫ i quo tractatur presens difficultas in ampliatōe quoq̄ porozuꝫ eius q̄ est augendum. bñ ꝑz q̄ nō corrumpit aliqua quātitas. Si autez nulla quātitas corrumpitur in augmētatione tali. ꝑz etiaꝫ q̄ nulla de nouo generat sic. s. q̄ aliqua pars materie informet aliqua parte quātitatis qua prius nō informabat. alioquin ipsa informaret simul duabus quātitatib⁹ q̄ nō est possibile naturaliter. potest tamē dici q̄ noua quātitas totalis generat. ⁊ ꝓ eo q̄ noua ꝙ̄titas vna totalis resultat ⁊ ꝓtinuatōne partis adgenerate per quē augeri dicit alituꝫ ad partes ipsius aliti. ⁊ est talis quātitas que prius nō fuit licet fuerint partes eius. vtrū respectu talis totalis quātitas dicatur ꝓprie generari vel non. non curo ꝓ nunc q̄ non facit ad ꝓpositu. q̄ in tali sensu nūc nō loquor ō generatōe. Per simile moduꝫ ꝓbari potest q̄ in decremento non corrumpitur aut generatur quātitas aliqua. Cōtra predicta potest argui. ꝓmo sic corrupto subiecto corrumpit naturaliter quodlibꝫ accidens eius alioquin vel accidens remaneret per se sine subiecto vel migraret de subiecto in subiectum. vtrunq̄ quoruꝫ est impossibile naturaliter. Subiectum autem quantitatis est compositū de genere substantie. igitur corrupto composito corrumpitur quantitas. Et similiter arguitur de ceteris accidentibus. assumptum

ꝓbatur ꝑmo auctoritate Comñ. in ꝑmo. c. ō substātia orbis dicēdis q Arī. iuēit q subiecta oiuz accñtiū sunt individua substātie que sunt i actu de quibus declaratū fuit ab eo eē ꝓpositā er formis ⁊ subiecto q ē in potētia. ⁊ statim post dicit q subiectū recipiens accīa ñ ē simpler actu sz ꝓpositū exprēssa valde auctoritas est. Itez. z. de aia cometo. 4. subiectū ingt accñtis est ꝓpositū er mā ⁊ forma ⁊ est aliqō exīs in actu ⁊ nō indiget in suo eē accñte. Subiectū aūt forme ñ hz ēsse actu ꝑm q ē subiectū nisi per formam ⁊ indiget forma vt sit in actu. vbi pz idē q ꝓius. ⁊ ꝓbatur etiā 3° rōne. qz idē est subiectū q̄ētatis ⁊ motus ad q̄ētatē. patet qz motus ad q̄ētatem est ipsamet q̄ētas sicut alij motus sunt ipsemet res que acgrunt. Sed subiectum talis motus sicut ⁊ ceterox est totū ꝓpositū ⁊ ens in actu nō aūt sola mā igitur ⁊c. Scdo si quātitas corrupti remaneret. igitur p̄cederet in mā formā substantialē ipsius geniti. ex quo vlteri⁹ sequeret q ꝓus haberet eē ⁊ actum ꝑm qd q̄ esse simplr ⁊ actū simplr. hoc aūt falsuz est qm q est simplr ꝓius est eo qō ꝑm qd tantuz. ꝓña pz qz q̄ētas est accñs ⁊ dat esse ꝑm qd tantuz. forma vero substātialis dat esse simplr vñ dat esse specificū ⁊ nomen ⁊ diffinitiōem. Tertio sequeret q introductio forme substātialis esset alterato qz eius subiectū eēt ens in actu saltem ꝑm quid. Quarto qz tūc forma substātialis ñ eēt cā q̄ētatis in mā nec diuersitas formarū cā diuersitatis q̄ētatū i materijs. ꝓtra Comñ. ꝑmo ce. cometo. 75. dicentē q diuersitas formax est cā diuersitatis q̄ētatū ⁊ magnitudinū recipientiū formas idē vult ꝑmo de aia cometo. 53.

Quinto seqret q nulla eēt mixtio vera neq augmentū vel plura corpora essent in eodez loco ꝑmo vtrunq est falsuz. ꝓña ꝓbatur. nam in vera mixtione quelibet ps mixti est mixta. ⁊ sīr est vex augmētū quelibz pars aucti est aucta. Si igitur q̄ētates miscibiliū manent segtur q in qualibz pte mixti tot erunt q̄ētates q miscibilia ⁊ sīr eēt de qualibz pte aucti. Ad idē videt esse auctoritas vna Comñ. in ꝑmo. c. de substātia orbis. videm⁹ ingt q forma caliditatis qñ agit in aquā incipit aqua augeri ⁊ crescere i dimensiōibus aeris. cū igitur puenerit ad maximā q̄ētatē aque. tunc subiectū denudabit a forma aque ⁊ a q̄ētate dimensionū aque ꝓpria. ⁊ recipiet formam aeris ⁊ q̄ētatē dimensionū ꝓpriax forme aeris. vbi vt videt vult q materia aque denudetur a ꝓpriis dimēsionibus ⁊ recipiat simul cū forma aeris nouas dimēsiones.

Ad primā ꝓcedo maiorez de eo q est primo subiectū vel ps eius inquātū huiusmōi. ⁊ tūc nego minorez. nā forma substātial' nō ē p° subiectū nec ps eius q ē p° subiectū q̄ētatis. qz sola mā ē el⁹ ꝑmū subiectū de eo uero q ē subiectū nō ꝑmo sz scdo ptē el⁹ nego maiorem si vlr sumat ⁊ ꝓcedo minorē. Ad ꝓbatōes inductas rñdebit in articulo sequēti. Ad scdam loquēdo de p̄cessiōe ꝑm tps. ꝓcedo q q̄libet formā q̄ de nouo inducit in materia p̄cessit in eadez materia q̄ētas ⁊ etiā quā habēt ⁊ illū actū simplr q de nouo causat in materia p̄cessit actus scdz qd nec h̄ incōuenies est. p̄cessione tñ pfectionis forma substātialis p̄cedit q̄ētatē ⁊ actus simpliciter actū ꝑm quid. Ad tertiū nego ꝓñam nec ꝓbatio sufficiens est. qm̄ ad hoc q introductō forme sit alteratio. oz q subiectū sit in actu per formā dantē nomen ⁊ diffinitōem qualis nō ē q̄ētas nec aliqua forma accidētalis. aliogn nō retinent idē nomen. ⁊ eādē diffinitiōez sub vtro qz termino trāsmutatōis per qō differt alteratio a generatōe vt dictū est in. q. p̄cedēte. Ad quartū dicendū q formā substātialē esse cām q̄ētatis in materia pōt duplr intelligi. vno mō q sit causa eius quātū ad eius eē absolute. alio mō q sit eius cā quātū ad eius terminatōez siue q̄tum ad esse tm̄ vel tm̄ seu in plantoribus verbis. vno mō pōt dici cā q̄ētatis i mā. i. causa qua mediāte vel p q̄ mā est q̄ta. Alio mō q est cā pp q̄ materia ē q̄ta tāta vel tanta ertensione ⁊ sua q̄ētas est tante vel tante ertēsionis vbi sciendū ē q eadē cētia q̄ētatis demōstrata pōt eē maior ⁊ minor ⁊ plus ⁊ minus etensa seu hr̄e ptes extremas plus minusue distantes. ⁊ similiter materia eadem p̄cise potest eē maioris vel minoris extensionis. ita q nec materia ex se nec eius quantitas ex se determiat ad certum ⁊ p̄fixum gradū extensionis vtpote q sit bicubita vel tricubita aut alicuius alterius certe mensure. Sed talis terminatio p̄uenit ex forma substantiali. ꝑmo igitur modo forma substantialis nō est causa entitatis in materia. vñ ñ ex ipsa forma substātiali habz materia q sit q̄ta. quinymo quantitas est passio ꝓsequens materiaz per se. sed secūdo modo forma est causa quātitatis quoniā secūdū exigentiaz ⁊ cōditionem substātialis forme existentis in materia q̄ētas materie sicut ⁊ ipsa etiaz materia est tante vel tante extensionis. Et h̄ vult dicere Comñ. in verbis allegatis. Est igitur in vna portiōe materie semper eadez numero portio quātitatis. sed existens sub forma substātiali terre est tante extensionis. verbi gr̄a vnius palmi. existēs vero sub forma aque est. 10. palmorum ⁊ sub forma aeris. 100. sub forma autez ignis. 1000. ⁊ hu iusmodi diuersitatis quantitatū ⁊ magnitudinū seu q materia ⁊ sua quantitas sint tante vel tante. causa est diuersitas formaruz substantialiuz. naz ⁊ ipsa materia ⁊ ipsa quātitas ex se sūt indeterminate ac indifferētes ad huiusmōi gradus ⁊ in potentia ad quēlibet. ⁊ propter hanc causaz vocat Comñ. aliquādo dimensiones materie dimēsiones in potentia. Ad quintū nego ꝓsequentiā. ad probatōem cuz dicitur q in vera mixtione quelibz pars mixti est mixta. Respondendū est scdz distinctōem pbi ⁊ Comñ. ꝑmo de ge. de partibus. nam quedam dicuntur partes materiales vel quanti secunduz quod ē

quãtũ ⁊ sic omne ex quo quãtũ ꝓponit̃ est ps. quedã aũt dicũtur ptes formales seu quãti ꝑm q̃ est quãtũ habens formã ⁊ tales sunt omnes ille ⁊ tm̃ ille in quaꝫ qualibet ꝑ se sepata a ceteris ptibus posset nãliter saluari forma sua specifica omne q̃ est ps scõo mõ est ps ꝓmo mõ. Sed nõ omne q̃ ẽ ps mõ ꝓmo est pars secũdo modo·qnymo q̃libet ps scõo mõ sumpta ꝯtinet infinitas. quaꝫ nulla ẽ pars scõo mõ. Et est rõ qm̃ in qualibet specie rerũ nãliũ habentium ptes scõz magnitudinẽ est dare minimũ scõm exñsionẽ in quo forma sua potest saluari nãliter aut si nõ est dare minimũ tale·necessario ẽ dare infra quãtitatẽ in qua põt saluari maximum in quo nõ potest sicut in ꝓmo·d·17· plirius dictũ est·Sed in quolibet tali minimo seu ꝯmaximo in quo nõ sunt infinite ptes ꝓmo mõ dicte. nã q̃libet huiusmõi est q̃tũ ⁊ infinite ei ꝯineristunt ptes eiusdẽ rõnis. vnde in qualibet parte ignis sunt infinite ptes quaꝫ quelibet est ignis ⁊ sic de aliis. nũc ad ꝓpositũ dicendũ ꝫz Lom̃. ꝓmo de generatõe ꝓtra alex·q̃ nec mixtio naturalis ⁊ natura nec augmẽtũ fiunt ꝑm partes. ꝓmo modo datas·sed scõz ptes sumptas scõo mõ. Jn tales.n. diuidunt̃ miscibilia ⁊ iuxt̃ ponũtur·vna vnius iuxt̃ vnã alterius·silr i tales ptes fit diuisio alimẽti ⁊ ad tales ptes aliti fit haruz distributio ⁊ iuxt̃ positio·deide seqtur actio mutuo ⁊ ibi mixtio·hic augmẽtũ remanẽtib9 semp ꝓprijs quãtitatib9 istaruz ptium sicut etiam remanẽt ptes mãe quas informãt ⁊ ficut sue mãe nõ sunt in eodẽ loco ꝓmo sed iuxt̃ posite. sic nec ipse quãtitates·¶Dico auctoritate vero Lom̃·q̃ vltio adducit̃. sciẽdũ q̃ aliqui putauerũt Lom̃. posuisse dupler genus dimensionũ quaꝫ quasdã vocabat dimẽsiões itermiatas ⁊ dimẽsiões simplices·⁊ etiã aliqñ dimẽsiões i potẽtia ⁊ iste erant insepabiles a mã ⁊ cões ⁊ generato ⁊ corrupto·Quasdã vero alias vocabat dimensiões terminatas ⁊ dimẽsiões in actu ⁊ iste vtiq̃ erãt in materia simul cũ aliis ⁊ ab illis realr distincte ⁊ sepabiles a materia nec cões generato ⁊ corrupto sed vtrunq̃ ꝓpriã ꝫz dimẽsionẽ terminatã. ⁊ de istis intelligeret ꝑm istã ymaginatõnẽ auctoritas allegata nõ de interminatis· Sz istã ymaginationez nec puto fuisse Lom̃. ⁊ esto q̃ fuisset nõ puto eẽ verã. ꝓmo qdẽ q̃ supflue ponit̃ dupler dimẽsio in materia·nam ꝑ vnam sufficiẽter ꝓñ oia saluari q̃ ꝑm veritatẽ possunt saluari ꝑ duas. Scõo ponit̃ q̃ ipossibile ẽ ꝫz naturã eo q̃ ponant̃ due q̃titates in eodẽ loco ꝓmo ⁊ se penetrãtes·nã tã ꝫ q̃ illa est longa lata ⁊ ꝓfunda ⁊ totã eandẽ materiã·ꝓmo informat ꝫz viã istã. Tertio q̃ cũ materia rare fit ꝯtinue antequã seqtur substãtial' generatio aut in quolibz instãti generat̃ noua dimẽsio terminata·⁊ tũc vel oz dicere q̃ nulla duret pluſquã ꝑ instans q̃ ẽ ipossibile nãliter vel si durat per tps erũt simul in eadẽ mã ‚infinite' dimẽsiones terminate quaꝫ quelibet ‚informabit eã totam ⁊ itez cũ mã semp fiat exñsio: qualibet dimensionũ ꝓdictaꝫ etiã fiet exñsio:·⁊ sic eadẽ dimẽsio terminata nũc erit maioꝛ nũc minoꝛ nec plus er se terminata ad certã mensuraz q̃ illa q̃ vocant interminatã. ⁊ eadẽ rõne q̃ ꝓme intermiate dant vnã terminatã. dabitur etiam huic alia terminata ⁊ illi alij alia in infinitũ vel generabit̃ quelibet talis i tẽpoꝛe ⁊ ptibilr ⁊ hoc est ipossibile sicut expbationib9 ꝓme ꝯclusiõis ꝫz vl nulla ante generatõem substãtialẽ generabit̃ ꝫz ea dẽ successiue fiat maioꝛ ⁊ extensioꝛ ⁊ ‚seqtur idẽ q̃ iã dictũ est. Dico igit̃ q̃ nõ ẽ in mã dupler quãtitas sed vna tm̃ que põt terminari ‚maioꝛi ⁊ minoꝛe exñsione seu põt esse plus ⁊ minus extensa ⁊ rarioꝛ ⁊ minus rara sicut ⁊ mã q̃. informat nec ad ꝟ opus est addi vel subtrahi aliqua quãtitas noua vel ps quãtitatis sicut nec etiam mãe. ⁊ ipsa ꝑm se absolute vt indifferẽs ad hãc vel illã extẽsiõem dicit̃ interminata ⁊ dimensio simpler ⁊ i potẽtia vt vero ẽ tante extensionis ⁊ mensure ⁊ tante dicit̃ terminata·⁊ scõz hãc dicunt̃ forme differre sicut supius dicebat̃· Est ergo sensus verus auctoritatis allegate q̃ tunc mã denudabit̃ a quãtitate dimẽsionũ aque ꝓprie·⁊ recipiet quãtitatẽ dimensionũ ꝓpriarum forme aeris. i. tunc mã ⁊ etiã dimensio eius desinet eẽ tante extensiõis quãtaz appꝛopriat forma aque ⁊ fiet tante extensionis quantaz erigit forma aeris. ꝟ autẽ ꝓtingit absq̃ coꝛruptõe alicuius ꝓpꝛius quantitatis ⁊ absq̃ generatõe noue quantitatis ꝑm essentiaz. Quantuz ad secundũ articuluz vtruz videlz cuiuslibz forme sola materia sit imediatũ ⁊ ꝓmuz receptiuũ est dubiuz. qm̃ quibusdã videt̃ q̃ ꝓposituz ex materia ⁊ forma sꝫbali sit ꝓmũ subiectũ accñtium. ⁊ quidã etiam volunt q̃ quantitas sit subiectum qualitatũ coꝛporaliũ. ⁊ alij vero ꝯcedunt quidẽ q̃ ꝓpositum ex materia ⁊ forma substãtiali vtiq̃ est subiectũ accñtium. Sed nõ ꝓmo eo q̃ non scõz quãlibet vel per quãlibet ptez sui qm̃ nõ per formaz sed per materiã tantũ·dicũt etiã q̃ nullum accñs in se subiectiue recipit aliud q̃ uis per vnuz disponat̃ ad suscipiendum aliud. ⁊ sic ꝑm eos omnis forma mãe coꝛpalis imediate recipitur in sola materia. ⁊ per ꝯsequẽs cuiuslibet sola materia est ꝓmuz ⁊ imediatũ subiectum. Quoꝫ dictum mihi plus placet. Et ideo istud ꝓbo ꝓmo sic per illud sui tantũ compositum est subiectũ forme siue substãtial' siue accidẽtal' per q̃ tantũ ipsuz antequaz ipsam haberet erat in potẽtia receptiua ad illam·ꝟ ꝫz q̃ cui9 est potẽtia eius est actus. Sz ꝑ solaz mãm ꝓpositũ erat in potẽtia receptiua ad formã quãlibet coꝛporalẽ q̃ ꝟz ergo ⁊c. ꝓbo minoꝛẽ mltiplr. ꝓmo qdẽ auctoritate Lom̃. inde substãtia oꝛbis. c. ꝑ°. vbi ait. qõ subiectũ trãsmutatõis nõ est substãtia simpler in actu. q̃ tunc eẽt ipassibile ⁊ ꝯimpossibile·i·carens ‚potenti alitatẽ ⁊ non receptiuum·et infra dicit q̃ Aristo·‚inuenit quod subiecta omnium accidentium sunt in

Secũdus ar.

diuidua substãtie q̃ sunt in actu · de qbus declaratũ fuit ab eo eẽ ꝓpositã er formis ⁊ subiecto qꝫ ẽ i potẽtia ⁊ accipit ẽt signũ · er ß qꝫ subiectũ recipit accidẽtia ꝓtingentia in eo qꝫ nõ est simpler · i. signũ per qõ Ari. cognouit subiectũ accidentiũ. s. corpaliũ nõ esse simpler in actu est qz recipit accñtia ꝓtigẽtia vñ agit · qm̃ si esset simpler actu nõ potest recipe accñtia. pati · n · est cõtrariũ ipsi actui. hec Coñ · hinc aduerte qꝫ Ari. in eo qꝫ vidit substãtias erñtes in actu recipere accidẽtia ꝓtingẽtia cognouit ipsas nõ eẽ simplices ⁊ eẽ ꝓpositas ex subiecto ⁊ potẽtia · ⁊ ratio ẽ qz pati repugnat actui · igitur nõ ꝑm formã que est actus ipsiꝰ ꝓpositũ est i potẽtia ad accidentia. ⁊ per eãdẽ rõnẽ nec ad aliã formã cuius receptio est passio ꝓꝑie dicta · qõ dico ad dñiaz formaz spũaliũ. Scõo ꝓbatur minor quoniã alias sequereꝫ qꝫ forma eẽt ꝓncipiũ patiendi ⁊ trãsmutandi ab alio ac ꝑ hoc potẽtia passiua qꝫ nõ ꝙueniẽter ꝓcedit. Tertio qz tũc trãsmutatio nõ plus facẽt nos scire materiaz q̃ formam si forma eẽt subiectũ trãsmutatõis sicut mã.

Jsta rõ nõ ꝓbat de quãtitate qm̃ ipsa nõ recipitur de nouo in mã sed qz eius subiectum fit sola mã. ꝓbatur ꝑ ß qz ipsa alias migraret de subiecto in subiectũ · qõ pz qz si nõ sola mã sed etiã forma eẽt subiectũ quãtitatis cũ nulla forma sit eterna in mã sed vni alia succedat quãtitas nũc eẽt subiectiue in vna forma nũc vero in alia. Scõo sic in hoie sola mã est subiectum omniũ formaꝝ corpaliũ. igitur in oibus rebꝰ corpalibꝰ sola mã est taliũ formaꝝ ꝓmũ subiectũ ꝓña est euidẽs qm̃ nõ minus sufficit mã in alijs ad recipiendũ q̃ in hoie · añs ꝓbatur qz nec forma substãtialis hois est subiectũ accñtiũ corpaliũ cũ ipsa sit spũalis. ⁊ nulla alia forma substãtialis ẽ in eo vt ꝓnũc suppono · nec ẽt aliqd accidẽs est subiectũ alteriꝰ accñtis sicut pz ꝑ pbm 4. metha · in illa ꝓte. oio vero destruũt substantiã. vbi vult qꝫ accñs vnum nõ accidit alteri nisi ꝑ tãto dicanẽ accidẽ sibi inuicẽ qz ambo accidũt. 3°. s. subiecto. vñ ß sũt verba eiꝰ. accñs · n. ñ accñti accidet nisi qz ãbo eidẽ accidũt. ⁊ satis ꝑpe post ꝓbat istud ꝑ ß qz nõ est rõ qꝫ vnũ accidit alteri potius q̃ econtra. vñ ait nec itaqz albo aliqd est accñs vt musicũ. mbil. n · magis illi q̃ illõ huic accidit · pz igitꝫ qꝫ in hoie formaꝝ accidentaliũ sola materia ẽ subiectũ. qõ aũt ipsa sola sit subiectũ forme substãtialis · pz ex eo qꝫ in ipso nõ est nisi vna tñ substãtialis forma vt suppono · igitur illiꝰ nulla substãtialis forma ẽ subiectũ. ⁊ constat qꝫ nulla forma accidẽtalis ẽt ẽ subiectũ eius. igitꝫ sola materia. Nũc rñdeo ad ea q̃ ꝯ ß arguebantur in ꝓma obiectõe ꝑcedẽtis articuli. ad auctoritatẽ Coñ. ꝺ substãtia oꝛbis · dico qꝫ Coñ. intendit qꝫ ꝓpositũ ẽ subiectũ accñtis ꝑ se. nõ tñ ꝓmo qz ꝑ suã ptẽ tantũ. s. materiã. ⁊ istud manifeste ipse mõstrat ꝑ illud qõ sequitur qꝫ. s. er ß Ari. cognouit ipsuz. s. subiectũ eẽ ꝓpositũ ex subiecto in potẽtia · i. materia ⁊ iterum qꝫ pati repugnat actui ⁊ qꝫ si eẽt simpler actu non eẽt receptiuũ. Ad aliã de. z°. de aia · eodẽ mõ dicẽdũ. s. qꝫ ꝓpositũ ex materia ⁊ forma substãtiali ẽ ꝑ se subiectũ accñtis. nõ tñ ꝓmũ seu nõ ꝓmo. Et aduerte dñiaz iter subiectũ forme ⁊ subiectũ accidẽtis ꝑm Coñ. nã subiectum, accñtis ẽ aliquid ꝓpositũ erñs in actu simplr per aliã formam ab ipso accñte ita qꝫ ad suũ eẽ simplr nõ indiget accidente cuius est subiectũ · Sed subiectũ forme substãtialis nõ est aliqd tale ꝓpositũ habẽs esse in actu simplr per aliã formam ab ipsa sz ꝑ ipsã met cuius ẽ subiectum hz eẽ simplr ⁊ iõ indiget ea in suo eẽ simplr. vñ ẽt ipsa materia sola differẽter ẽ subiectũ forme ⁊ accñtis. naz accñtis est subiectũ actuata simplr seu hñs esse in actu simpliciter per aliã formã ab illo accñte · cui cõcordat aliud dictũ Coñ. inde substãtia oꝛbis · c. ꝑ° vbi ait qꝫ hec dispõ in oibus accñtibus erñtibꝰ in ꝓma materia. s. qꝫ nõ inueniũtur in ea nisi ꝑz qõ hz formã erñtez in actu · Sed forme. s. substantialis q̃ hic intelligit ꝑ nomen forme ẽ subiectũ materia nõ habens eẽ simplr per aliã formã sed per ipsãmet · Nec segtur materia habens formã substãtialẽ vel actuata per formaz substãtialẽ ẽ subiectũ accñtis. igitꝫ forma substãtialis est subiectũ accñtis. sicut nõ segtur materia q̃ta est subiectũ alie rõnalis vel alteriꝰ forme substãtialis · igitꝫ q̃titas ẽ subiectũ alie rõnal · nã añs est vez ⁊ ꝙñs falsũ. nec segtur mã alba est subiectũ dulcedis. igitꝫ albedo ẽ subiectum dulcedis nã in lacte añs est vez ⁊ ꝙñs falsuz. Ad rõnẽ que ad idẽ adducit · dico qꝫ quecũqz res sit motus ꝑm q̃titatẽ ⁊ qualr cũqz debeat itelligi fieri huiusmõi motꝰ qꝫ ꝓnũc ñ ẽ discutiendũ cuiũslibet motus qui ẽ aliqua res formalr erñs in eo qõ mouet ꝓmũ subiectũ est materia sola sicut ⁊ generatõis substãtialis sz differẽter. qm̃ generatõis est subiectũ ꝑz qꝫ nõ hz eẽ actu simpliciter per aliã formã · ⁊ iõ in generatõe simplr ñ remanet aliqd demõstratũ hñs idem nomẽ ⁊ diffinitõez q̃ ꝓus · in alijs aũt motibꝰ ẽ subiectũ ꝑm qꝫ ꝑ aliã formã hz eẽ actu simpliciter q̃ remanet in tota transmutatõe. ⁊ iõ ẽt remanet aliqd demõstratũ retinens ibidẽ nomẽ ⁊ diffinitõnẽ eãdẽ. ⁊ ista ẽ ex toto suia Coñ. ꝓmo pbꝫ cõmẽto. 63. cuiꝰ verba recitare ꝓp breuitatẽ obmitto. Quãtũ ad tertiũ articulũ. vtrũ videlicz sit possibile ꝑ diuinã potentiã mãz existere ⁊ nullã in se formã hr̃e substãtialẽ vel accñtalẽ. Rñdeo qꝫ supposita dei oipotẽtia quã veraciter ꝓfitemur ⁊ qꝫ mã sit eẽntia distincta ab eẽntia forme vt er ꝑcedẽti · q · apparet ⁊ cõiter ꝓceditur · ñ apparet mihi qꝫ aliqs ꝺbeat oppinari qn ß sit possibile deo facere. Et rõ q̃ ꝺz mouere quẽlibet ẽ qz oẽ possibile eẽ vez põt verificari ꝑ diuinam potẽtiã. als aliqd verbũ eẽt ipossibile apud deũ Sz mãz eẽ ⁊ nullã formã eẽ q̃ius sit falsũ · ẽ tñ possibile eẽ vez cũ nulla ꝑplicet aut inferat contradictõez. igitur ⁊c. Scõo si hoc ñ esset deo possibile. segẽt qꝫ ñ q̃libz creaturã. deꝰ possz sine

ß ẽt vlt sanctus Thomas ibi.

Articulus tertius.

aliquo extrinseco ꝓseruante per se tantū ꝓserua re.ꝓña ista ꝑz.qñ q vna res nō possit etiā naturaliter existere sine alia ab ipsa eēntialr distincta ꝛ nō sibi extrinseca non est nisi vl'q illa est effectus nālis ipsius sicut sol nāliter esse nō pōt quin lumē sit ab ipso difusuz.vel q: est ꝓpria quedā passio ꝓsequēs.sicut dicimus q ignis nō potest eē sine calore.vl'q: est cā ipsuz inesse cō seruans.sicut lumē nō pōt existere nāliter non existēte luminoso corpe quo ꝓseruat inesse.ꝑpter primū nō ipedit ꝓpositū.tū q: forma nō ē effectus mae illo mō.tuz q: per diuinā potentiā pōt quelibet tal'causa fine huius effectu existere.ꝑz de sole tēpore mortis xpi qui nō ꝓfudit lumen in acre.ꝑz etiā de igne in camino qui tres illos pueros nō calefecit.aut aliter aliqualiter egit in eos. Nec ꝑpter sc̄z q: nulla est forma tā nālr ꝛ necessario ꝓsequēs aliqō subiectū quin sine ipsa deus possit subiectū ꝓseruare.sicut expresse haberi pōt a beato Aug.in epla ad ꝓsentiū que est.73.in numero eplaꝝ vbi ait. valet diuina potētia de ista visibili atq tractabili nā corporuz quibusdā auferre quas voluerit qualitates.Et cū ante statim dixisset q: de carnē nostrā potest ꝑpetuo sine corruptiōe seruare sicut ꝛ pueros in camino sine lesione seruauit.ꝛ posuit quādā rñsionē qua dici posset non carni illoꝝ viroꝝ additā fuisse ꝓtra ignem i corruptiōem.sed ipsi igni detractā 'corrūpēdi facultatē verba sua sunt.nō ꝟ dixit eē ipossibile.sed dicit ꝟ adhuc prius dicto mirabilius eē eo q si mul ignis ꝓburebat ligna ꝛ nō vrebat illoꝝ corpora.ꝛ mox sequūtur verba allegata.ita q non ē dubiū alicui diligēter ꝓsideranti qn Aug.velit ibi asserere deuz posse si vellet facere ignem absq calore ꝛ quālibet rē sine ꝑpria qualitate ꝛ qualibet passione nāliter ꝓsequēte.relinquit ergo si māz nō posset sine oi forma facere.qō ꝟ sit q: ꝑ formā mā ꝓseruat inesse.ꝛ sic ꝑz ꝓña. Sed falsitas ꝓsequētis vt mihi apparet debet cuilibet catholico eē certa.q: nō minus quālibz rē deus pōt absq alio ꝓseruante extrinseco cōseruare q̄ possit absq alio efficiente ꝑducere. sicut.n.ab ipso ita per ipsuz sunt oia ꝛ oia i ipo ꝓstant ꝑm aplm. Cōfirmat q: alias deus indigeret creatura ꝛ iuuaret ꝑ eā in ꝓseruando aliā creaturā qō videt derogare oipotentie dei vnde sicut dicit Aug.ꝑ°. de li.ar.c.z.q ille nō deū oipotentē credit qui vlla credit eū adiutuz in creando nā quasi ipse sibi non sufficeret.ita certe videt q non plene credatur oipotens si nō vnā quālibet creaturā sine alterius adiutorio ꝓseruare possit. Ad ꝟ facit q: sicut cōiter arguit nō minus ꝟ est deo possibile q̄ q: accidens sit sine subiecto.qō tamē fit per diuinā potentiā in sacro. Multa etiā alia mirabilia ꝛ supra nām legimus facta diuinitus.ex qbus ꝓsideratis ꝛ creditis non deberet aliqs dubitare hoc deū posse.ꝛ iō Aug.in allegata epla cū adduxisset miraculū de igne in camino ait.Qui ista nō credūt nimiū de diuina ptāte diffidunt nec cuz eis vl'ad eos nūc sermo nobis est. Qui aūt ista credunt ex his ꝛ illa vtcūq̄ conciant que fideliter querūt. Cōtra ꝓclusionē istā ē opp.vnꝰ doctoris cuius rō ē.q: si mā eēt sine forma.mā eēt actu sine actu q̄ iplicat ꝓtradictiōez.ꝓña ꝑz q: ipsuz q̄ est actus ē forma. Et sumit rō ista'a Comī.z.phȳ cometo.izz.Cuius auctoritates ēt ad hoc sunt ibidē cometo.30.ꝛ in ꝑmo li.cometo.70. Scōo ad idē arguit sic. Quāto aliqua faciūt verius vnū tanto minus sunt ad inuicem sepabilia.Sed mā verius facit vnū cū forma q̄ ꝓpria passio cū subiecto.q: mā cuz forma facit vnū ꝑ se.passio aūt cū subiecto vnū ꝑ accns.et tñ nō pōt separi a subiecto. Tertio oē eē ē a forma ꝑm boetiū.si ergo mā eēt sine forma haberet eē ꝛ ñ haberet eē q̄ ē ipossibile. Quarto si sic seqret q̄ in mā simul eēnt puatōes oppositaꝝ formaꝝ.simul.n.puata formis oppositis eēt.Sz ꝓña est ipossibile q: mā nō pōt habere puatōnem vnius forme oppositē nisi sit sub alia forma opposita. Iste rōes modicū valēt vnde ad ꝑmā dicendū si itelligat q̄ eēt actu ꝑmo mō supra posito ꝛ per actū intelligat forma ꝓña nō ē ipossibile nec iplicat ꝓtradictiōem aliquā.Si vero itelligat q̄ esset actu 2° mō ꝓña nō ꝟ qñ nō eēt sic actu.auctoritas vero Comī. vbi agit de potētia dei acceptari non ꝟ. Ad scōz si accipiat ꝑpria passio ꝑ accidēte ꝑpio realiter informare subiectū sicut argumētū videtur accipere.dicendū q̄ quelibet talis potest etiaz in subiecto separi vt etiam ex auctoritate Aug.potest apparere. Ad tertiū dicenduz q̄ boetius intelligit de esse specifico pfecto cōpositi de genere substātie.ꝛ sic nō est ad ꝓpositū.

Ad qnartū ꝓcedo ꝓsequēs.Cū probat q̄ sit ipossibile.dicendū q̄ illud assumptū veruz ē de formis oppositis imediatis circa subiectū ꝛ necessario sibi succedētib.Sed talis successio nō est necessario respectu potētie dei.sed scōz cursum nature tātū.ꝛ ideo nō segtur q̄ mā nō possit esse sine forma per potētiā dei.sed solū q̄ ñ nāliter qō ꝓcedo. Ad ꝑmū ꝓcedendū ē cōsequēs. Ad scōz dicendū q̄ vgo logtur de potētia nāli.nō aūt de potentia dei absoluta.ꝛ ad argumētū in oppositū ꝑz ex dictis.

c Jrca.d.15.in qua magister agit de ꝑductōe mixtoꝝ ex elementis vt piscium ꝛ auium ex aqua ꝛ reptilium ex terra.

Quero sicut ꝟ ꝓsuetuz est queri.vtr in mixtis generatis ex elementis remaneāt eētie ipsoꝝ elementoꝝ.ꝛ arguit ꝑmo q̄ sic.q: si nō manerent iam nullū eēt mixtum Supponimus aūt mixta esse.ꝓña ꝑz q: nō ē aliqd mixtū nisi aliquid alicui misceatur.que vero non possunt misceri. Confirmatur q: mixtio est misciliuz alteratoruz vnio.primo de generatiōe.ex quo dupl'r arguo.ꝑmo q: que nō sunt nō ē possibile eē vnita.Scōo q: que solū alterant ñ corrūpūt.miscibilia vero solū alterant in mixtiōne

Scūs Tho. p.ꝑ.q. 66.art. ꝑmo.

alioquin debuisset dixisse corruptoꝝ vnio. ⁋Pre
terea ibi inquit phs. b. n. s. miscibilia nec corru
pta esse necessariũ qm̃ mixta. Secũdo pona-
tur ꝙ elemēta ꝯcurrant ad generatōem mixti.
aut in huiusmōi generatōne oīa corrũpunt᷑. aut
aliquod sic ⁊ aliqḋ nō aut nullũ. ꝓmũ non pōt
dici q: nō esset aliqḋ agens generans mixtum.
nō. n. ipsuz generarēt elemēta. q: i istāti genera
tōnis nō sunt. ⁊ per ꝯñs nec tunc agere pñt nec
aliud aliqḋ agens pōt assignari nisi forsitan di-
catur ꝙ agens vl̃e. s. celũ tunc generat mixtuz.
Sed hoc nō sufficit q: preter agens vl̃e necesse
est esse agēs ꝑticulare, primũ materie geniti cũ
nāle agens nō imediate agat indistans. ⁋Pre
terea qḋ corrũpit ipsa. nō. n. apparet aliud cor-
rumpēs extrinsecũ. Si aũt mutuo se corrũpunt
necesse est aliqḋ alia vincere ⁊ per ꝯñs aliquod
remanere nō igitur oīa corrũpunt᷑. nec pōt dici
ꝙ aliqḋ corrumpit᷑ ⁊ aliqḋ nō. q: tunc ꝙ corrũ
pitur ꝯuerteret᷑ in nām remanētis ⁊ nō eēt tũc
mixtio sicut nec qñ gutta apponit᷑ amphore vini
ꝯuertitur in vinũ vt dicit phs. ⁋Preterea tũc
illud corruptũ nō vniret᷑ remanenti q: nō esset
⁊ per ꝯñs mixtũ non eēt mixtũ ex illo corrupto.
⁋Relinquit᷑ ergo tertiũ. s. ꝙ nullũ corrumpit᷑ ꝙ
est ꝓpositũ. In oppositũ arguit᷑ ex intētōe phi.
ꝓmo de generatōe qui ꝓbat ꝙ nō miscent᷑ ha-
bitus ⁊ passiones subiectis q: talia saluant᷑ i nā
ꝓpria. igitur si elemēta inuicē vere miscent᷑ non
saluant᷑. corrumpunt᷑ ergo. ⁊ per ꝯñs sue essen
tie nō manent i mixto. Cōfirmat᷑ ꝑ illḋ ꝙ subdit
phs manifestũ inquit ꝙ neqʒ ẜm ꝑua saluata
oʒ que miscent᷑ dicere mixta eē. ꝯpositio. n. erit
⁊ nō mixtio. Circa qōnē istam quadruplex est
opp. vna fuit auicen̄. sicut pʒ ꝓmo sufficiētie. c°.
ij. ⁊ Com̃. recitat ꝓmo de generatōne ⁊. 3°. ce.
comēto. 67. ꝙ i mixto manēt elemēta integra ⁊
fixa ẜm eēntias ꝓprias. ⁊ corrumpunt᷑ tñ eorũ
qualitates ⁊ ex eis quedā ꝯplexional᷑ ⁊ media q̄
litas generat᷑. Alia opp. fuit Com̃. vt pʒ vbi
supra. 3°. ce. videlʒ ꝙ forme substātiales elemē
toꝝ nō corrũpũt᷑ ẜʒ totũ sʒ diminuũt᷑ ⁊ corrũpũ
tur ẜm ꝑtem ⁊ ex collatōe eaꝝ sic diminutaruʒ
ꝓuenit alia forma sicut cũ albedo ⁊ nigredo ad
miscent᷑ fiũt ex eis mixti colores vt ait. Ex hoc
ēt ꝯsequēter ꝯcedit ꝙ tales forme substātiales
recipiunt magis ⁊ minus qḋ dicit ñ repugnare
eis ꝑꝑ eaꝝ iperfectōeʒ. nā suũ eē est mediũ iter
formas ꝑfectas ⁊ accidētia. ⁋Probat igit᷑ duo
ꝓmũ est ꝙ nō total᷑r corrũpunt᷑. q: ingt ipse. Si
corrũperētur ẜm totũ. tũc ꝓma mā recipet ꝓmo
⁊ eēntial᷑r oēs formas. ⁊ nō recipet formas cō-
positoꝝ mediātibus istis corporib⁹. Scḋʒ est
ꝙ nō remanēt ꝯplete. ⁊ in sua ꝑfectiōe. ꝓmo q:
si sic remanerēt. necesse inquit esset ꝙ nullum
ens generaret᷑ ab eis diuersuʒ in forma substā
tiali sʒ tñ i accidētib⁹. Scḋo q: tũc ꝯpositũ
ex elemētis nō habebit vnā formā substātialeʒ
⁊ per ꝯsequēs nō erit vnũ in actu cuius ꝓbatio
est q: nō ē possibile ꝙ vnitas cōpositi sit vnitas

cōtactus tñ vel ꝯtinuatōis ē igit᷑ vnũ per vnaʒ
formā ⁊ ꝯstat ꝙ nō per formā accidentalē igit᷑
per substātialē. Et seqt᷑ etiā vt dicit ꝙ vna for-
maruʒ elemētariũ ⁊ distincta ab alia ex q° pōt
iferri ꝙ ꝯpositũ nō erit vnũ sed plura eēntial᷑r.
Tertio q: si remanēt huiusmōi forme itegre
aut ēt eoꝝ qualitates remanēt ꝑfecte. ⁊ tunc se
qtur ꝙ in ꝯposito sit ignis in actu cũ calore ⁊ sic
citate in summo. aut remittuntur ẜm ꝑteʒ. ⁊ tũc
seqtur ꝙ possibile erit vt eoꝝ forme denudent᷑
his qualitatib⁹ ẜm totũ. pars. n. ⁊ totũ ideʒ hñt
iudiciũ ⁊ totuʒ hoc ingt est ipossibile. Tertia Aureo-
opp. recētissima omniũ est ꝙ forme substātia- lus lib.
les elemētoꝝ nō manēt ẜm totā essentiā suam. 2°. di.
nec ẜm aliquā ꝑtem magnā vel ꝑuaʒ que reti- 15. p. 2.
neat nomē ⁊ diffinitōem totius forme. Sʒ scḋʒ q. p.ª ⁊
aliquā ꝑtē sui cui per se nō ꝯpetit rō forme illi⁹ 2. ⁊ in
vnde ymaginant᷑ in qualibʒ forma miscibili si- qōlibet
ue substātiali siue accidētali vnũ genus ꝑtium. q. vltia
nō qdē quātitatiuaꝝ sed essentialiuʒ, nō eiusdē
rōnis inter se ⁊ cũ forma totali. Sʒ alterius ⁊ al
terius ex qbus integrat᷑ ipsa forma substātialis.
dicũt ergo ꝙ in mixtione aliqua illaꝝ corrũpit᷑
⁊ alia remanet eadē q̄ ꝓus fuit ⁊ ex talib⁹ reali-
tatib⁹ ꝑtialibus ⁊ i ꝯpletis elemētoꝝ ꝯflat᷑ ⁊ re
sultat forma mixti. ita ꝙ forma mixti nō est ali-
qua simplex forma de nouo iducta in mā sed q̄
dā exꝑerñtibus diuersaꝝ formaꝝ ꝑtibus ꝯflata
⁋Rōnes huius opp. recitabũt᷑ i scḋo articulo.
Quarta opp. q̄ nũc etiā cōius tenet᷑ est ꝙ for Sco. li.
me elemētoꝝ nec scḋʒ se totas nec secũdũ vllas 2. dist.
ꝑtes suas remanēt in mixto. ⁋Nũc restat vide 15. qōe
re q̄ opp. ex his sit vera. ꝓbabo ergo primo ali- vnica.
quas ꝯclusiōes. ⁊ scḋo obiciā ꝯtra ⁊ rñdebo ad
obiectōes. ⁋Pro ꝓmo ꝓmitto ꝙ sicut ēt teti-
gi in ꝓmo li. d. 17. vbi querebat᷑ an forme inten
sio fiat per depuratōem a ꝯrio in solutōe cuius-
dā argumēti. Forme miscibiliũ pñt dupl᷑r ꝯside
rari. vno mō in ꝯpatione ad aliqḋ aggregatum
ex eis anteq̄ꝫ sequat᷑ generatio substātial᷑ alicui⁹
substātie alterius spēi ab eis q̄ꝫ substātiā dicim⁹
corpus mixtũ vt lapis vel ferrũ aut aliqḋ huius-
modi. Alio mō pñt ꝯsiderari in ꝯpatōe ad ali
quē talē substātiā ex eoꝝ mixtione genituʒ ⁊ in
illo scḋo sensu loquendo de mixto sicut ⁊ opp.
ꝓmisse loqute sunt. ⁋Pria ꝯclusio ꝓbāda ē.
qḋ forme substātiales elemētoꝝ nō manēt ꝑfe
cte integre in ipso mixto. Alia ꝙ manent remis
se ⁊ fracte vt ymaginat᷑ opp. scḋa Tertia ꝙ
nec scḋʒ aliquas ꝑtes suas eēntiales iux᷑ ymagi
natōem opp. tertie. Quarta absoluta ꝙ for-
me huiusmōi nō sũt actual᷑r sed scḋʒ se i mixto
tali de quo dictũ est. qual᷑r aũt ⁊ qũo dicet᷑.
⁋Primā ꝯclusionē ꝓbo sic accipio grã exem
pli vnũ lapidē. aut in illo lapide est aliqua ꝑticu
la in qua est tñ vna forma substātial᷑ vnius ele
mēti ⁊ loquor de ꝑtib⁹ ẜm quātitatē dimēsiuā
aut nulla ē oīo quātũcũqʒ ꝑua in qua non sint
forme pluriũ elementoꝝ. Si dicat᷑ primũ. igit᷑
nō quelibet ꝑs istius lapidis est mixta. nec q̄libʒ

est lapis·nam vnicū simplex elemētū non ē lapis.ꝓñs aūt falsum est ꝫm veritatē ꝛ ꝫ ꝓcessionem oium qñ quelibꝫ pars lapidis· ꝛ sīlr cuiuslibꝫ ptis pars in infinitum ēt sumendo mīozes ē vere lapis.ꝛ ita ē in quolibꝫ hōgeneoꝝ. qꝛ q̄libꝫ ps eius quantitatiua est eiusdē rōnis cū toto.ꝛ ꝫ ēt expresse dic ph̄s i illo.c.de mixtione.si dicaꝫ ꝫm cū forma substātialr nō deserat ꝑpriā materiam trāsiens ad aliā sicut nec ēt accidens migrat de vno subiecto in aliud.sequitur q̄ sīl cū illa forma erit sua materia q̄s ꝑus ēt iformabat ꝛ sua ēt quantitas ꝛ sic in eodē situ primo erunt pl̄a corꝑa simul.qd̄ ē impossibile naturalr. Secūdo āt forma vnī⁹ elementi·verbigꝝa ignis existēs i mixto informat p̄cise eandez portiōem materie q̄s informabat añ mixtionem· ꝛ similiter cuiuslibꝫ alterius elementi forma informat precise suam ꝑtē materiā·aut nō soluꝫ suā materiā sꝫ ēt informat materiā q̄s ꝑus informabat forma alterius elemēti·ꝫ ꝫm non ē possibile nālr.nec ꝑmū pōt dici qꝛ vel nulla noua forma substātialis est producta. ꝛ ꝑ ꝓñs illa nō erunt vna substātia numero.sꝫ quattuoꝝ aggregate·nec mixtuꝫ erit lapis.sꝫ erit ignis ꝛ aer.terra ꝛ aqua·aut noua forma substantialr erit iducta.ꝛ tunc cum māe elementoꝝ manentes non se mutuo penetrent in eodem situ vna erit situaliter extra aliā.ꝛ ex hoc sequit̄ q̄ vna ꝑs mixti i formet̄ forma mixti ꝛ forma ignis tm̄.ꝛ alia informetur forma mixti ꝛ forma aeris tm̄.ꝛ sic ꝺ aliꝭ.ꝛ ꝑ ꝓñs nullum mixtū erit hōgeīum·ꝛ nl̄a pars erit mixta·vel vnū elemētum solum erit mixtuꝫ·qd̄ non ē dicēdū. Tertio pono q̄ ex vno mixto genereꝫ aliud mixtū. aut igit̄ in mixto genito sunt forme substātiales ꝑmoꝝ elem̄toꝝ aut non.si non·igit̄ non ē necesse vt i mixto sint huiusmodi forme·ꝛ per ꝓñs frustra ponunt̄ eē in aliꝭ mixtis·si sic.cum non sit in generatōe istius facta noua ꝓgregatio ꝛ mixtio elementoꝝ non sunt forme elemētoꝝ in isto genito q̄s fuerunt in corrupto.ꝛ sequunt̄ aliqua inconuenientia·vnū ē q̄ hic non sit vera generatio ꝑ eo q̄ remaneat aliquid idem numero retinēs idem nomē ꝛ eādem diffinitōnem eo qd̄ remaneat eadem forma specifica specialis·imo plēs in plibus materijs. Item illi qui oppositam opp.defendunt dicunt gnātōnem.in ꝫ differre a mixtione q̄ in generatōne totaliter corrumpit̄ id ex quo aliud generaꝫ.in mixtione vero non.nō est igit̄ ꝫ vera generatio.aliud q̄ sequit̄ est q̄ eedem mensure ꝛ proportiōes elemētoꝝ sunt i mixto genito que fuerunt in corrupto ꝛ ita quotcunq̄ mixta nūq̄ succedent̄ in omnibus erit equa elemētoꝝ proportiō ꝛ elementum q̄ predomiatur i ꝑmo mixto immediate ex elemētis generato ꝑdomiabitur in quolibꝫ succedētium.qꝺ absurdū ē dicere.

Adam Quarto sic arguit qdam doctor.aut materia vnius elementi est i eodem situ·ꝑmo cū materia alterius,aut in alio·si i alio ita ēt ꝛ forme. ꝛ tunc mixtio nō ē nisi iuxta positio·Si in eodē aut ipsa ꝛ illa ꝓstituūt vnā essentiā.sicut due ptes albedinis vel alterius forme exītes in eodē subiecto.primo ꝓstituunt vnā formam numero ꝛ tunc sequit̄ q̄ mā suscipiat magis ꝛ minus ꝛ nāliter possit intendi ꝛ remitti q̄ nunq̄s est auditum·ꝑꝫ ꝓsequentia qꝛ non est aliud essentiā alicui intēdi q̄s ex aliquo aduēiēte ꝛ nāliter in eodē loco cum alio eiusdem rōis exīte vnam totalez essentiam fieri.vnde intēsum dr̄ q̄ est maius intensiue·ꝛ sic essꝫ in proposito.aut ille māe non constituunt vnam essentiā numero sꝫ remanēt distincte numero.ꝛ si sic si q̄libꝫ retineat ꝑpriā formam substantialem.sequit̄ q̄ in eodez situ primo erunt distincte substantie corꝑee cōposite ꝛ naturaliter per se subsistentes nec mixtio aliud erit q̄s congregatio corꝑoꝝ se inuicem penetrātium. que impossibilia sunt nāliter. Ad istud ꝫ etiaꝫ rō Comentatoris supra fcā ꝺ vnitate cōpositi contra Auicen̄. Secūda conclusio que specialiter est contra Com̄·probat̄ euidenter ꝑ quālibꝫ predcārum rōnum sicut ꝑꝫ applicanti·ꝛ ita arguenti de illis partibus formaꝝ remanentibus sicut argutum est ꝺ ipsis formis si integre ponant̄ remanere. Specialiter aūt deficit in eo q̄ cum dic formas substātiales elementoꝝ intēdi ꝛ remitti· sic·n.non solum i mixtione·sed etiam ex̄ per se vnum elemētuꝫ posset per actionem alterius substantialit̄ remitti· ꝛ sic idem ignis numero nunc essꝫ minus ignis q̄s ꝓius. Sicut pōt vnus eē minus calidus vel rarus q̄s ꝓius.ꝛ rursus per actionem ignis intēsiozis possꝫ intendi ꝛ fieri magis ignis.quod est magnum inconueniens ph̄icum. ¶Preterea cum non solum elementa illa quattuoꝝ sint miscibilia·sed etiam multa corꝑa mixta sint miscibilia.vt ex eis etiam aliud mixtum generetur sicut ꝑꝫ in electuarijs ꝛ alijs pluribus·Sequit̄ q̄ ēt ille forme substantiales mixtorum miscibilium sint intensibiles ꝛ remissibiles essentialr.ꝛ per ꝓsequens non solum forme elementoꝝ ꝑpter earum.sicut dic imperfectiōem ꝛ diminutiōnem a formis perfectis possunt sic remitti.

¶Preterea in colore medio naturali qualis ē viriditas feniculi ꝛ rubedo rose aut in alio ex extremis cōmixtis essentialr genito q̄ dico ad differentiam coloris medij secundum apperentiaꝫ tantum.de quo dcm̄ est in primo .vbi supra.d.17·non sunt essentie colorum extremoꝝ.nec fracte nec integre·igit̄ nec forme elementoꝝ in mixto·ꝓsequentia ꝑꝫ per eum. quia similiter dicit elementa esse in mixto ꝛ colores extremos in medijs vt recitatum est.Sed antecedēs probatum est sufficienter vt estimo. vbi supra.

Tertia conclusio ex rōnibus prime conclusionis etiam probatur.Si·n·remaneant tales partes formarum elementarium aut in alia particula mixti est tantum pars forme vnius elemēti.ꝛ tunc non quelibꝫ pars est homogenea toti ꝛ alijs partibus. aut in qualibꝫ particula. non

tantum est pars vnius forme. sed ⁊ plurium simul. ⁊ sequit̄ q ⁊ plures materie ⁊ composita substantialia. ⁊ corpora naturaliter per se subsistentia sint simul in eodem loco primo. sicut in prima rone deducebatur. ¶Preterea cum ꝑ istam opp. forma mixti non sit forma noua ꝑm essentiam distincta a formis miscibilibus seu a particulis illarum remanentibus. ⁊ nulla illaꝝ particularum deserere possit naturaliter suā materiam manens in rerum natura. nec etiam possit simul cum illa de nouo materiam aliam informare. multo certe minus q̄ꝑ potest forma talis ⁊ perfecta sue speciei. de qua nulli dubium est. cum nullus sane mentis concederet q forma substantialis ignis huiusmodi demonstrati possit naturaliter eadem ipsa primo informar̄ vnam aliam materiam de nouo necesse est q illa composita substantialia particularia quo ad formas diuersorum elementorum nō constituant aliq̄ꝑ substantiam per se vnam nisi secūdus continuationem vl' quādam in eodem loco congregationem. ¶Preterea ē tertia rō applicatur euidenter contra istam opp. ⁊ eo euidentius quo ista opp. nullam aliam formam ponit i mixto. similr ⁊ illa Com̄. contra Auicen̄. de vnitate compositi. cum iste nullam vnam formā possit assignare composito nisi vnitate contactus.

¶Preterea specialr contra viam istam potest argui de illis partialibus realitatibus forme elementaris. aut. n. vna est actus alterius. ⁊ sic forma substātial' erit essentialr composita ex ꝓprio actu ⁊ propria potentia q iste doctor non vult concedere. Et preterea erit quoddā compositū substātiale per se generale ⁊ corruptibile. corruptibile quidem dum venit ad mixtionē. generale vero dum mixtum illud dissoluitur in elemēta q̄n tunc realitas que erat in mixto recipit suam actualitatem. ⁊ tunc est ver' ⁊ integer ignis in actu ⁊ ipsa forma ignis cuius pars sola p̄fuerat. quod est valde absurdū. aut neutra ē actus alterius. ⁊ tunc cū non sint eiusdem rōnis ꝑm opp. ⁊ sint in eodem subiecto primo non constituent vnam formam plusq̄ꝑ faciat gramatica ⁊ musica in anima. aut albedo ⁊ dulcedo i lacte.

¶Preterea si neutra ē actus alteri' vtraq; igitur imediate informat materiam ⁊ cum ea vnū per se compositum constituit. ⁊ sic ex materia ⁊ vna illarum realitatum resultat vnum compositum per se. ⁊ ex eadem materia ⁊ alia realitate resultat compositum alterius rōnis aliud saltē partialiter a primo. Confirmatur q: si per potētiam dei vna illarum realitatum informaret vnā portionem materie. ⁊ alia aliam portionem distinctam ⁊ discretam ab alia non est dubiū q ex eis ⁊ suis materijs constituerentur duo composita diuersarum rōnū. Et sic sequit̄ q ignis ⁊ q elementū non sit vnum nisi per accidens ꝓp vnitatem materie. sicut musicum ⁊ gramaticum sunt vnum ꝓp vnitatem subiecti musice ⁊ gramatice. ¶Preterea q dicit opp. de forma mixti. ſ. q nō est alia ab illis partibus formarū elementariū sed conflata ex eis est falsum. qđ ꝓmo ꝓbatur per Com̄. primo de anima cōmēto 77. ibi. n. philosophus contra eos qui ponebāt aiam ex oībus elemētis compositam vt cognoscat oia. arguit inter cetera q esto q sic eēt ex oībus elementis composita adhuc non cognosceret omnia q: non cognosceret cōpositum ex elementis. ⁊ Com̄. declarans hoc. Contingit inquit eis vt non cognoscant vniuersam rei cōpositionem. ⁊ q non sentiat forma eius. forma eiꝫ est supra elementa in composito. contingit ergo vt nō cognoscat deum aut hominem neq; carnem neq; os. non enim est elementū essentia. i. forma. neq; ex elementis. ⁊ ꝑ necesse est i omnibus compositis. ⁊ sequitur adhuc essentie ⁊ forme reruꝫ necesse est vt sint superaddite elementis verba expressiora non possent dici ad ꝓpositum. nec verba soluꝫ sed probatio sua cogit hoc ipsum intēdere cum infert q non cognoscet vniuersam rei cōpositiōem ꝛc. Itez. 7. metha physice in fine ꝑs soluens qōnem motam i. j. vtrum vꝫ in individuo substātie sit aliq̄ cā preter mām q̄n vt ibi. ſ. j. metha. cōmēto. z. dic Com̄. cā formal' fuit nota ab eo solo inter antiquos hanc inq̄ꝑ soluens in fine septimi in illa p te. Q̄n vero ex aliquo compositus fit vt vnum sit omne sed nō vt cumulus. ⁊ ēt q̄n illi nullam ponentes formam distinctā a mā dicebāt ista corpora non eē aliud q̄ꝑ ipsa elementa diuersimode ꝓportionata inuicem congregata. ıō ꝑs ꝓbat primo q preter huiusmōi elementa ē aliō aliquid in composito. ōinde q illud aliud nō ē aliq̄ elementum nec aliquid ex elementis cōpositum. ⁊ finalr determinando cōcludit. videbit̄ q vtiq; aliqd hoc ⁊ elementū ⁊ cā eēndi. ꝗdem carnem. hoc vero filiam. filr autem ⁊ in alijs substantia' aūt vniuscuiusq; ꝗ. ꝗ. n. cā pma essendi. vbi Com̄. comento vlti. dic exp̄esse q i istis ē aliquid additum elementis. ⁊ p illud non ē aliquod elementū. q: vt dic ꝑs preter illud ⁊ alia elementa essꝫ aliud elemētum additū eis ⁊ procederet̄ in infinitum. nec ēt illud additus an ex elementis. q: ēt preter illa elementa ex quibus ē oporteret eadem rōne eē aliud additum. Et Com̄. dicit q si illud fuerit elementum contingit vt habeant alia elementa aliquod additū ⁊ est forma ⁊ si non. non fieret aliquid ꝗ. ⁊ est eadem rō cum ea q̄ꝑ Auicen̄. facit. vt supra habitum est. deinde exponens p̄allegata verba ꝑi. videbit̄ autē vtiq; ꝛc. vbi ē ꝓclusio determinatōis p hanc inqt pscrutatōem appebit ꝗ esse aliā substātiam ab elementis mālibus q̄ ēt ē elemētum. i. ꝑs ꝓpositi. ⁊ q ē pma cā ⁊ q ē cā que ē forma ⁊ q alicuius ē caro. ⁊ alterius os. ⁊ alterius filia. ⁊ similr in oībus rebus diuersarū substantiaꝝ. dicēdum q̄n ꝗ ē cā pma substātie. i. q̄n ista substantia ē cā que ē pma q̄ditas.

Ex his clare ꝑz q ꝑs ⁊ Com̄. intendunt q in mixtis sit aliqua forma substantial'. q̄ nec est

elēmentum nec er elementis composita. ⁊ ipsa est forma que est pars compositi ⁊ non sicut q̄dam dicunt de forma totius. ⁊ ꝟ est cā p q̄ ipꝫ ꝓpositum ē ꝟ vel illud ꝟm spēm ⁊ quidditatem

Sed ꝺ̄ hunc auctoritatis, sensum arguit iste doctor · qz ꝟm ꝟ forma mixti erit elementum. qz ipa cum elementis intrabit constōem compositi. ⁊ tunc eadem rōne preter eam ⁊ alias partes compositi oꝫ ponere aliud elementum in infinitum. Ad istud dicendum q̄ elementum sūit dupl'r · vno modo cōiter pro omni ꝓncipio intrinseco rei. Alio modo spā'r pro principio intrinseco materiali seu q̄ est quasi materia · Secūdo modo negat illud additum esse elementum ⁊ ꝑmo modo affirmat. vnde statim ait · ꝟ nō ē elementum sed principium Elementum vero ē i qō diuiditur in ex̄ vt mām . Et comentator exponens ꝟ ⁊ simul soluens obiectōem premissam dicit falsum enim est illud in qō resoluitur res. ⁊ est in re quasi materia. ꝟ aūt · ſ. forma est elementum. ⁊ cum res resoluitur non resoluit̄ i ipsum per qō vult. qō est elementum sz nō materiale · hoc etiam pz ex preallegatis · dic .n. Lomentator apparebit ꝟ esse aliam substantiaz ab elementis materialibus · nō ait absolute ab elementis. Item cum dicit q̄ ipsa est elementum exposuit i. pars compositi · Preterea si forma mixti non eēt alia vt dcm̄ est · Sequitur q̄ oia mixta essent eiusdem speciei ⁊ haberent operationes eiusdem speciei. qō est manifeste falsum ꝙsequentia pz .nam oium essent eadem principia intrinseca ⁊ non eēt oia nisi in proportione ⁊ quantitate ip̄oꝝ elementoꝝ .ſ. qz i vno mixto superhabundaret ignis in alio aere. ⁊ sic ꝺ alijs ꝟm aliam ⁊ aliam, proportionem ad inuicem. ⁊ ꝟ etiam iste doctor cōcedit · Sed ex ipso necessario sequitur inconueniēs illatum . Nam vt dic Lom̄ .3.ce.comento.72. Regula ē q̄ a cāis q̄rum nā est eadem ⁊ non differt nisi ꝟm magis ⁊ minus non segtur nisi vna nā diuersa ꝑz magis ⁊ minus. Et itez subdit q̄ cāe diuerse i quātitate habent cāta diuersa in quātitate ⁊ vtrum q̄z est eiusdem spēi. ⁊ ex hoc arguit ꝺ̄ eos q̄ dixerunt elemēta differre ab inuicem pp figuras .p. pias · Sermo aūt eorum inquit. si eēt verus ex diuersitate cāꝝ ꝟm magis ⁊ minus · ſ. cārum ꝺ uenientium in forma ⁊ essentia ⁊ diuersarū ꝟm magis ⁊ minus consequereť diuersitas cātoꝝ ꝟm formas · qō est impossibile. ꝟ Lom̄ . vbi ergo sit i mixto alia forma substantialis preter formas illas seu formarum partes qualitercunq̄ velis eas vocare cum tales sint eiusdem rōnis in omnibus mixtis · non obstātib' diuersis earū ꝓportionibus oia mixta ex silibus elementis erūt eiusdem rōis · Quarta ꝯclusio ꝓbať ex tribus p̄cedentibus. qm̄ si forme elementoꝝ nō manēt ꝟm totum nec ꝟm partem sequitur q̄ non sint ꝟu se actual'r in mixto . pōt nihilominus ⁊ vna rō addi. Suppono q̄ ex vno elemēto precise p̄t aliquod mixtum generari ꝟm q̄ quelibz corpora preter illa quattuor · Dixima que vsitate vocantur elementa dicimus mixta · verbigratia pisces ex aqua tantum. Et ista suppositio pz p augz. super geñ · ad lr̄am. c.15 · de paruis. vbi ait q̄ obseruatum ē quedam animalia ita nasci ex aquis vel terra vt serus eis nullus sit. ⁊ nō femē eorum non sit in eis sz i elementis ex quib' oriūtur. Accipio igiť vnum piscem genitum nō per propagationē sed ūmediate ex aqua sola · cōstat q̄ in isto non est substantia terre vel aeris aut ignis. nec ꝟm totum nec ꝟm partem cum nullum taliuz fuerit in loco generatiōis hui' piscis · Quero igitur an in ipso sit forma substantialis aque vel non · Si non igitur habeo aliqō mixtū in quo nullius elementi forma substantialis ꝟm se vel ꝟm partem aliq̄s sui reperiť . ⁊ cum nulla experientia vl'r nō habeať q̄ huiusmōi elem̄ta sint in corporibus aliorum piscium vel animaliū terrestriuz plus q̄s haberi possit de isto . non est dicendum q̄ in alijs sint huiusmodi elementa. nō potest autem dici q̄ in ipso sit forma substātial' aque. primo quidē q̄ ꝟm ꝟ aqua ex qua genit' est non eēt corrupta · sed adhuc remaneret. ⁊ si sic productio huius piscis non fuit generatio sz alteratio tm̄. Sil'.n · modo pbs ꝺo de gnātione in illo · c. Sed tm̄ adhuc ⁊ sic inspiciemus ꝓbat q̄ nullum elementoꝝ est mā gnālium. Si .n. in quit erit aer si quod permanet alteratio erit ⁊ ñ gnātio. Secūdo qz tunc pisces erit aqua sicut statua fcā ex ligno ē lignū. qz remanet substātia ligni. vñ Lom̄ . ibidem · si illud vnū elementuz remaneret ꝙuenit vt sit in actu illa res subiecta. Si igitur aer oia erunt aer. Si aqua oia erunt aqua · Tertio qz tunc, erit gnātio alicui' substātie per se absq̄ corruptōe alterius substantie. qō non est nāliter possibile. Nunc restat obicere dictis ⁊ ponere rōnes q̄ parte oppositaSeds arguit'

Et primo quidem vr̄ q̄ si elemēta total'r corrumpantur. tunc mixtio nō differt a gnātione ꝺ̄ pbm primo de generatōe. ꝺ · manifestum āt q̄ oportuit differre · ſ. mixtio a gnātione si ē mixtio

Secundo arguiť ex diffinitōe elemēti. ꝟ. methaphisice q̄ est talis ꝟm lr̄am comēti · Elemētum dr̄ illud ex quo opponitur res primo ⁊ est i eo · vbi Lomētator comēto · 4. p ꝟ inquit q̄ dicit .. ſ. pbs. Et est in eo excluditur elēmentuz illud q̄ transmutatur cum aliquid generatur ex eo. sicut cum caro generatur ex sanguine tūc sāguis non remanebit pars carnis . Tertio sic mixtū si ꝑz q̄cūq̄z partem sui minimaz ⁊ signabilem resolutur in quattuor elemēta. igiť i mixto sunt forme elementoꝝ · Añs pz nam dū cōburiť lignū ad sensum . pz q̄ resoluiť i quasdaz ptes igneas quasdā fumales. aliquas vero aq̄as cinerales. Quarto ex eisdem res nutriuntur ⁊ sunt. ⁊ mixta nutriuntur ex omnibus quatuor elemētis. igiť ēt sunt ex elementis. Quito mixtio non est corruptio simp'r ipsorum miscibilium . pz primo de generatōe . sed si forme miscibilium nec ꝟm totum nec ꝟm partem mānē

rent i mixto. essz mixtio corruptõ simplr miscibilium. igitur ꝛc. Confirmatur per pbm. qui dicit q guta vini mille millijs ąphoris aque non miscetur. solutur. n. species. Ecce q rõ quare nõ miscet est q; corrumpit ex quo sequitur q que miscentur non corrumpũt preter istas rões adducit tertius opp. vnam aliam magis appropriam suo modo dicẽdi. Et dic eaz esse pbi. 7. metaphisice i fine arguit autem sic. sicut se hz. a. ꝛ. b. ad hanc sillabam ba. sic elementa ad formam mixti. puta ad formam carnis. sed. b. ꝛ. a. sic se habent ad illam sillabã ba. q neutrius sonus perfectus saluat in illa sillaba. nec ẽt particula aliqua retinẽs propriam sui soni. ꝛ tñ aliq; parti. ula vtriusq; saluatur in ipsa. vt pz sensui. igit ꝛc. Et accipiunt ista precise vt sunt prolata non scripta. maior ꝓbat q; ille sonus ba. ẽ vna quantitas cum sit vna sillaba. sicut ꝛ forma mixti. vt verbigra lapidis est vna fõma. Rñdeo ad primum dico q mixtio põt sumi triplr. Et si mixtum. Aã ad gnationem alicuius mixti ples transmutatões concurrunt. Qm̃ primo miscibilia diuiduntur in partes ꝛ ille inuicem congregantur ꝛ iurta ponunt. deinde mutuo alterant ꝛ ptinuant. postremo ipsa corrumpunt ꝛ noua substantia generat. põt igitur mixtio accipi primo modo p congregatõe ꝛ iurta positõne partium miscibilium precise. ꝛ talis mixtio non est generatio. Secundo p alteratione miscibilium in visione ꝛ ptinuatione eoz. ꝛ nec sic est generatio simplr propie dcã. Tertio modo põt sumi pro gnatione ꝓfite mixtiones predcãs ꝛ sic propie est generatio. differt tñ a gnatione cõi. q; non ois gnatio presupponit eiusmodi pores mixtiones. ꝛ iõ non ois gnatio est mixtio. sz ois mixtio sic dcã ẽ gnatio. Ad secũdũ dico q nec ignis nec aliq; alioz triuz corpoz ẽ alicuius substantie que per se sit vna elementum ꝑm illam diffinitõem elemẽti. sed sic. sole cãe intrinsece rei mã. s. ꝛ forma sunt elemẽta ipsius. ꝛ si adhuc amplius contrahatur ad illud in qõ res ẽt resolui. sola mã rei est sibi elementum. ꝛ hec patẽt p Com̃. ibidẽ. Et si quera ꝓpt quid ergo quattuor prima corpora vocant elementa. respectu alioz dico q propterea q; vel ex eis prius alteratis ꝛ mixtis. ꝛ tandem corruptis. alia imediate generantur vl ex his que sũt immediate ex ipsis sic genita. Quãuis nec oia alia corpora ex eis genita sint. ꝛ iõ nec oium ẽt in isto sensu vere dicunt elementa sz multoruz

Ad tertium nego añs. Ad probõnem dico q nec ille partes aquee sunt aqua que dr elementaris nec illi cineres sunt terra. nec illi fumi sũt aer. ꝛ iõ i nullum trium elemẽtoruz resoluitur. nõ resoluit ẽt in ignem sed ignis ex eo generat Quomodo aũt ignis possit ex ligno generare cineres vl fumum ẽ alia qõ. nec ptinẽs ad ꝓpositum. Ad quartum dico primo q non omnia corpora mixta nutriunt. pz de lapidibus ꝛ metallis. Item non omnia que nutriuntur. nutriuntur ex igne ꝛ terra aere ꝛ aqua. sed quedã ex alijs corporibus. quedam ex aliquo vel aliquibus horum. Secũdo dico q non ẽ intelligẽdum ea que nutriunt eẽ ex his ex quibus nutriuntur. q illa ex quibus nutriunt ꝑm suas formas ingrediantur constitutionem nutritoruz. alias homines constarent ex vino ꝛ pane ꝛ herbis ꝛ alijs inumerabilib; que assumũt ad alimẽtum. sed quia illa in nutritoruz substantias cõuertuntur. ꝛ ex similibus multis interuenientibus transmutationibus generata sunt. vnde pz q argumentum nullius est efficacie. Ad quintum dicendum q nec in mixtione primo modo nec etiam in sumpta secundo modo miscibilia simplr corrumpunt sed essentialr sunt in tali mixto seu aggregato. sed non sic vertitur questio de mixto. sed de mixto mixtione tertia. ꝛ in tali vtiq; simplr corrumpunt miscibilia. Qõ si dicãtur non corrumpi vel manere ipropie dictum est. vere tamen ad sensum pbi q ideo dicit illa non corrumpi totalr. q; q genitum est ex ipsis ꝛ manet est medium inter illa non per participationem sed per conuenientiam. conuenit eiz in proprijs qualitatibus cum illis miscibilib; plus q illa inter se. ꝛ per consequens etiam in forma quã tales consequunt qualitates. silr ꝛ i operationibus prouenientibus ex qualitatibus illis ꝛ quia potest per suas qualitates ꝛ operationes similes. aliquo modo. Ideo dicitur continere illa in virtute. ꝛ etiam in isto illoruz virtutem saluari. ꝛ hec intentio pbi est sicut pz per expositõnem suãmet. ait. n. non manet igitur actu vt corpus album neq; corrumpũt. neq; alteruz neq; ambo. ꝛ in quo sensum dicat illa nõ corrũpi im mediate ostendit dicens. Saluatur. n. virtus eorũ. ecce q iõ dñr non corrũpi. q; saluat tot; eorum. non quia saluantur ipsa. alias contradiceret prime parti antecedentis. Ad confirmatõnem dicendum q non ideo precise gutta illa ñ miscetur aque quia corrumpitur. sed quia etiaz conuertitur in aquam. In vera enim mixtione nullum miscibilium manet neq; vnum in alterum conuertitur. sed omnia corrumpuntur ꝛ cõuertuntur in quoddam mediuz comune. ꝛ istõ patet ex littera. si auctoritas complete allegatur ait enim. soluitur enim spes ꝛ transmutatur in comunem aquam. iterum immediate sequitur ad propositum. Quando autem potentijs adquantur. tunc transmutatur vtrunq; in ꝑdñans ex sui natura non generatur autem alterum eorum sed medium. Ad vltimuz dico primo q illam maiorem non ponit philosophus nec in vna translatione nec in alia. vnde false allegat

Secundo dico q ipsa sumpta vniuersaliter l etiam quantum ad propositum est falsa. ꝛ probatio non valida est. cum sit ex vtraq; affirmatiua in secunda figura. Tertio dico q philosophus ibi non inquirit vtrum elementa sint i mixto vel non. nec ex principali intentione agit specialiter ibi de forma mixti. sed sicut patet per

Comentatorem iurta principium commenti .r. supra dictum est philosophus principaliter intendit probare q̄ in rebus est preter materiaz alia causa que est forma. gratia tamen exempli loquitur specialiter de forma mixti q̄ antiqui non ponebant esse distinctam ab ipsis elementis. r probat q̄ ipsa est aliud quidez ab eis nec ex eis composita. sicut patet supra propter q̄ ex toto philosophus est oppositus intentioni istius opinantis nec est contrarius conclusionibus premissis. qz non dicit nec intendit q̄ elemēta sint in mixto. sed solum q̄ ēt si essent adhuc preter illa. oporteret ponere formam mixti. r secūdum hoc directe procedit ratio sua ibidem dissolutione. q̄uis autem illa maior non possit haberi ibidem a p̄bo r a Comentatore tamen poni videtur. sed non est mirum cum expresse ponat elementa in mixto manere. vt supra p3 .r. i hoc errat. nihilominus tamen r ipse est contra intentionem opp. sicut p3 ex dictis. Nunc est rn̄dēdum ad vnam rōnem Comentatoris. s. eam q̄ infert. quia si forme substantiales corrumperent mā immediate reciperet omnes formas. dicendum est adhuc q̄ si intelligatur imediatio illa i perficiendo r in essendo q̄libz formam substantialem imediate materia recipit non vnam mediante alia. alioquin secunda non esse substātialis nec transmutatio terminata ad ipam eēt generatio sed alteratio accidentalis sicut p3 p aliā suam rōnem q̄ ibi facit. r supra recitata est. si vero intelligatur de imediatione in transmutādo sic est verum q̄ materia existens sub vna forma non in quālibz imediate transmutatur. nec tamen semper transmutatur prius in formā alicuius illorum quattuor corporum. sicut si pānis conuertatur in carnem non prius materia eius transmutatur in ignem vel aquam aut aliud reliquorum duorum. sed in humiditatem cibalez r postea in carnem. nec oppositum eius sequit ex hoc q̄ elementa substantialr corrumpantur.

Ad alias suas rōnes non oz respondere. quia verum concludunt. q̄uis 3ª i validio medio. nā sm illud sequeretur q̄ nullius pmixtorum corporum. r certe etiam aliorū propria qualitas posset aliqualr remitti quando simul remitteretur forma substantialr. quod est manifeste falsum. nec probatio sua v3. qm̄ non quo ad oia idez ē iudicium totius r partis. non .n. si alia pte sue dyaphaneitatis pōt aqua vl aer manens priuari. potest similiter totaliter dyaphaneitate carere. nec si possibile est vnam partem terre corrūpi. possibile est vt tota simul corrumpatur naturalr. r sic de mixtis aliis possz exemplificari. qō non semper r marime respectu tertij idem ē iudicium totius r partis. Ad primam rōnem. q. dicendum q̄ si de mixto loquamur vere genito illud non debz intelligi esse mixtum p essentiam. sed conuenientiam r equiualentiam vl virtualem continentiam. vt supra dictum est. Ad Scotꝰ diffinitionem illam possz dici q̄ intellr de mixtione secundi modi. non autem tertij. potest ēt vt dicit vnus doctor accipi dictum illud de mixtione tertij modi. r tunc oz exponi mixtio miscibilium prius alteratorum in vnio. vnio inq̄ i vno effectu comuni medio r conuenienti. Sed r aliter r non minus bene. vt puto dicēdum. q̄ iō dicitur vnio. qz presupponit talem vnionem. ita q̄ illa predicatio non intelligatur esse per essentiam sed concomitantiam. Aduertendum tn̄ q̄ nō omne q̄ dicimus mixtum presupponit talem mixtionem sicut supra p3. r ideo non omne mixtum dr̄ mixtum propter huius mixtionem. sed propter conuenientiam r equiualentiaz eiꝰ vt dictum est. Ad secundam rationem dicendum q̄ omnia corrumpuntur. r q̄ preter illa ē aliud extrinsecum corrumpens r inducens formam mixti siue sit aliqua virtus existens in contenente siue calor aliquis vl aliquid aliud. r satis p̄ p3 in mixtione tyriace r aliorum electuariorum. Nam preter oia illa miscibilia necessaria est actio ignis vl imediate calidi conuenientis

c Jrca. d. 16. q. d. 17. i quibus magister agit de creatiōe hominis quo ad animam sm q̄ dicit eum factum esse ad ymaginē dei. Et quo ad corpꝰ. Quero primo vtrum euidenter possit probari aiam sm q̄ homo est ad ymaginem dei. i. intellectiuam esse substantialem hominis formam. r arguitur q̄ non. qz aia intellectiua non ē substantialis hominis. forma igit̄ nō potest euidenter pbari. rc. añs pbatur qm̄ nulla forma separata a materia ē substantialis forma hominis. aia intellectiua ē huiusmodi. ergo rc. Maior p3 quia homo est aliquid per se vnum. igitur forma substantialis hominis est eius actus materie que ē altera pars eius. hec est. n. tota causa quare cōpositum aliquod ē per se vnum. s. qz p̄ q̄dez eiꝰ ē potētia. r p̄ est actus huius potētie. sicut haberi potest ex. 8. methaphisice. minor p3 quia per p̄m. 3. de anima. dic. n. q̄ rōnale est intellectum non misceri corpori. siue sm aliam lr̄am vt non sit mixtus cum corpore. Tertio probatur idem añs sic. Intellectus vnus numero est omnium hominum. igitur anima itellectiua nō est substantialis forma hominis. añs p3 p Aueroys q p̄ multis rationibus conatur ostendere 3. de anima. oña pbatur. nam vl intellectus nihil aliud est q̄ ipa anima intellectiua vel ē accidens eius. r qōcunq; eorr detur non potest eē vnus itellectꝰ oium nisi sit r vna aia itellectiua oium. Sed impossibile est q̄ vna aia numero sit forma substātialr oiuz hoium. qz tūc nō eēnt plres hoies eētialr sicut due substātie alie individue eiusdē spēi q̄ r formis r materijs distinguūtur. Ad oppositū arguit̄ sic. Euidēter pbari pōt q̄ ppius r vltimus finis hois ē operatō aie itellectiue. igit̄ euidenter pōt pbari q̄ aia itellectiua sit substātialr forma hois. añs p3 satis ex p̄mo r. 10. ethicor. oña pbat̄ qm̄ euidēs ē q̄ diuersitas ppriorꝫ finium i rebꝰ ē ex diuersitate

specificaꝝ ꝛ substātialium formaꝝ earuꝫ. ℜe spondeo hic duo erunt articuli· Jn primo inquiretur vtrum euidenter ꝓbari possit ꝙ aima intellectiua sit substantialis forma hominis.

Jn secundo vtrum idem intellectus numero sit oium hoium an cuiuslibꝫ sit ꝓprius aliquis itellect⁹. Quo ad ꝑmū ꝑmitto ꝙ ꝑ formam substātialē hois itelligo ꝓncipiū intrinsecū distinctum a materia ꝑ qđ hō ē homo. sicut ꝛ ꝑ formē substātialem gnāl'r intelligimus eā ptem compositi ꝑm q̄ ipm ē b aliqd. vt dic pbs· z. de aia i ꝓncipio. ꝑ aiam vero intellectiuam intelligo illud quo ꝑmo homo intelligit. quibus ꝓmissis sciendum est hic fuisse errorem Auerroys Comentatoris. qui vt ꝓz. j. de anima oppinatus est intellectum esse quādam substātiā ꝑ se abstractā q̄ nō vnit̄ hōi a ꝓncipio sui eē seu cū ꝑmo ipse ē homo. ꝫ tm cū est i ānis discretōnis tūc. n. quodāmodo copulat̄ sibi ꝛ ꝓtinuatur ita vt per ipm possit intelligere. Et tō· j. de anima cōmēto. 5· dicit ꝙ puero itellectus māl'is est cōtinuatus in potētia tm. Et infra cōmēto. 36. post q̄ posuit modū quo oppiatus ē intellectu hōi copl'ari. ait. Jam igitur iuēimus modū ꝫ quē possibile est vt iste intellectus ꝓtinuetur nobiscū in postremo. ꝛ cām quare nō copl'atur nobiscū i ꝓncipio· Et infra mānifestū iquit ē ex b qz nō ꝓtinuamur cū b intellectu i ꝓncipio sz in postremo· qm̄ dum fuerit i potētia i nobis erit ꝓtinuatus nobiscum i potētia. ꝛ ipossibile est vt intelligamus per ipm aliquid nisi cum efficit̄ forma i nobis in actu. ꝛ b erit apud continuatōem eius in actu. Cum igitur puer vere sit homo ꝛ eiusdem rōnis cum adulto. ꝛ idem adult⁹ sit ipe idē numero ꝛ specie qui fuit puer. Si puer non est homo per intellectum. sequitur ꝙ null⁹ homo fit homo per intellectum. ꝛ per ꝙsequens ꝙ intellectus seu substantia illa per q̄ intelligit non est forma substantialis hominis sicut de forma loquimur in ꝓposito· Sed si dicatur forma· dicetur equoce. ſ. non sumendo formam ꝑ ꝓncipio constitutiuo. sed ꝓ ꝓncipio operatiuo tantum. Et ideo quidam sequentes Comm̄· dīt ꝙ intellectus est forma non quidem dans esse ꝛ constituens in actu ꝑmo· sed dās operari. Et ꝑpter hoc ipe ēt Comm̄. z. de aia cōmēto. 7· ꝛ li. j. cōmēto. 5. dic ꝙ pfectō ꝛ actus dīr de aia rōnabili seu intellectu ꝛ alijs partibus anime modo equiuoco. ℜ Dico modo āt continuatōis intellectus nobiscū ꝑm Comm̄. ē sciēdum ꝙ sicut intellectus possibil'ꝙ ipse vocat materialem ē q̄dam substātia abstracta pura potentia i genere itelligibilium. ꝛ que ē oia fieri· sic ē quedaꝫ substātia alia abstracta q̄ est potēs oia facere i genere itelligibiliū. i. intellectum potētialem reducere ad actum respectu cuiuscunqz ad qđ ē i potentia. ꝛ istam vocat itellectum agēt̄. hic āt agēti ꝓtinuat̄ hō cum per itentōes ymaginatas concurrit cū itellectu agēte ad cāndū itētōnes intellectu possibili. huius ergo intētionem cāt intellectus agens ꝛ possibil'recipit· ꝛ tale cāre i tellectus agentis vocat Comm̄. abstrahere ꝛ causare intellecta in actu. ℜ Recipere vero intellectus possibil'vocat intelligere. b omnia pñt haberi. ȝ· ō anima cōmētis. 18. ꝛ. 36. Jsta opp· ē magnus error meo iudicio non solū i theologia· sed ēt in pbia· Et qz Comm̄ inuit in diuersis locis pbm fuisse eiusdē snie· ideo ꝑmo oñdam oppositum ex dcis pbi· Secūdo b ipsum ꝓbabo rōne euidēti. Et tertio spāl'r arguam contra modū dicēdi Comm̄· de ꝓtinuatōe itellectus nobiscū· Qō igit̄ pbs senserit aiam intellectiuam eē formam substātialē hois ꝑz. ꝑmo quia ꝑm ipm aia itellectiua ē substantia ꝛ est actus seu ꝑm al'am l'am perfectio corꝓis· igitur ipsa est forma substantialis alicuius compositi ꝙ per ipsam ē b· vel illō ꝑm spēm. ꝛ vltra igit̄ est forma substantialis ꝑ q̄ hō ē hō· añs ꝑz b ꝑz ꝑo de aia i ꝓncipio· vbi ꝓponit se velle dar̄ diffinitōem cōmunem de aia. ꝛ stati ex cōi ꝓceptō ne supponēs aiam esse substātiam eo ꝙ oēs opinentur substātiam nobiliorem eē accidente· ꝛ aiam omnibus accidentibus. vt dic ibi Comm̄· cōmēto· z· ponit distinctōem de substantia in mām ꝛ formā ꝛ ꝓpositū· Et formā dic ꝑz quē tā ē b aliquid. Et post subdit· est aūt mā quidē potentia. spēs autem endelechia· i. actus. ꝛ paulo post sic accipiendo actum concludit diffinitionē aie. qđ est act⁹ corꝓis. ꝛc. Et his ꝑz ꝙ ꝑ prie loqtur ō forma ꝛ actu· ſ. ꝓstitutiuo· ꝛ q est ꝓncipiū eēndi ꝛ non opandi tm̄· Et qz ꝑz ipm b diffinitō cois est omni aie. ıō intellectiua ꝑm ipm est tal'r forma corꝓis. ꝓña ꝑz tū ex diꝫ formarum substātialiū ꝛ corꝓalium. nam per substantialem compositum ē b vl'illud ꝑm speciē· ꝛ ıō ipa dat nomē ꝛ diffinitōem nō sic accidental'. ꝛ ꝑz, qm̄ cōpositum ex aia intellectiua ꝛ corꝓre illud ē ꝙ hoiem dicimus. Ad hanc rōnez respondet. Comm̄· z. de aia. cōmēto· 7· ō· ꝙ Ar· non asserit hanc diffinitōem eē cōem omni aie sed condictōal'r loquit̄ ꝙ si aliqua ē cōis b ē q̄ dr̄ ꝙ ē actus corꝓis· ꝛc· vnde verba pbi sunt Si aūt aliqd cōe i omni aia oz dicere erit vtiqz actus ꝑm⁹ corꝓris phisici oꝛgāici· Hoc euidentius confirmat̄. nam postea datis diffinitōnibus de aia i cōi ait pbs. c· z. de intellectu aūt ꝛ ꝑspectiua potentia nihil adhuc manifestum ē Sed vī genus alterum anime esse. ℜ Et quibus verbis ꝑz ꝙ pbs non intēdit illam diffinitōnem cōem eē ēt intellectui. ymo oppositum inuit ꝑ hoc ꝙ addit· Sed vī genus alterum aie eē. Et tō dicit Comm̄· ibi comento. zi· Qō ex predcō ꝑmone non fuit manifestū vtrum itellectus sit, ꝑfectio aut non. Et ista dicit ꝙ si intellectus dicat̄ aia b erit ꝑm equiuocatōem· Et in tertō li. cōmēto· 5. ex his verbis pbi cōcludit ꝙ ꝑz pbz itellect⁹ ñ ē pfectio corꝓris· aut si ē· ē alio mō q̄ alie virtutes anime ꝛ equiuoce ill'. Hec nō tollunt rōnem predcām· non quidem ꝑmum.

quoniam ⁊ si ibi ꝓbs condictōaliʳ loquit̄· illius
tñ condictōalis añs ipse asserqit in principio ca-
pituli. vt supra dcm̄ est· Rursus paulopost illa
verba. Si aūt aliquid cōe ⁊c· subdit vl'r· qdem
igitur dcm̄ est quid sit aīa. ⁊ alia lr̄a hz· Jā di-
rimus qd est aīa vl'r. Preterea ꝓbs in sequen-
ti·c. probat ꝙ aīa est actus corporis ⁊ forma· qz
ipa est quo viuimus sentimus mouemur ⁊ itel
ligimus. ⁊ ita loquit̄ de intellectiua. vt pz sicut
de alijs· cum inter alias actōes ꝓprias satis po
nat intelligere· ēt plies in illo. c· Item sequē
ti. s. potentiarum āt anime. vult ꝙ sicut finire ē
vna diffinitio cōis ꝙueniens cuilibz spēi figure ⁊
nulli ꝓpria. ita ⁊ de aīa oz eē cōem diffinitio-
nem conuenientem cuilibz partium eius int̄ qs
expresse nominat intellectū q̄ diffinitio nulli il-
laz sit propria· Et dic ꝙ talis cōis diffinitio est
illa q̄ dedit· s· ꝙ est actus corporis· ⁊c· ⁊ vt ipse
dicit. ⁊ Lom̄. met ēt comento. 30· volens dare
diffinitōem cōem aīe ⁊ dimittens predictam ō
ridendus est. Ex his oibus manifeste pz ꝙ ꝓbs
voluit illam diffinitōem ita cōpetere aīe intel-
lectiue sicut alijs. Secundum ēt dcm̄ nō tol
lit rōnem predcām qm̄ ꝓbs cum ait ꝙ de itel-
lectu nihil adhuc manifestum est. refert verbū
suū ad vnum dubiū ꝙ statim premisit· vz vtrū
vna queqz partiū aīe sit sepabilis qō dubium
de qualicunqz sepatione intelligatur ꝑm diuer
sas expositōes que de hoc dant̄ non errat ad-
huc per ꝓbm declatum de intellectu vtrum se
pabilis esset· de quibusdam autem alijs parti-
bus anime dicit ꝙ hoc mānifestum ē ꝙ nō sunt
sepabiles sicut imediate subdit. ⁊ ante ēt ōcla-
rauit. er diffinitōne igit̄ illa q̄ ꝓbs vult comu-
nem esse omni anime hr̄ ꝙ intellectus ē actus
corporis q̄uis adhuc non eēt declatum vtrum
eēt actus sepabilis. Secūdo ꝑncipaliʳ idez ꝓ
bat̄ ex dcia q̄ ipse ꝓbs dat· iz· methaphisice in
ter cās agentes ⁊ formales· dicit. n. ꝙ cā agēs
precedit illud cuius est cā. nulla āt cā formalis
precedit rem cuius est cā formalis sed simul ē
cum ea. Quando. n. inquit sanatur hō tunc est
ēt sanitas· ⁊ figura ereā spere simʳ ⁊ ereā spera
⁊ Lom̄. etiam ibi comento· 16· exponendo. Cuz
inquit agens differt a formali qz agens ⁊ mo-
uens precedit illud ꝙ agitur ⁊ mouetur ab eo.
formalis autem ⁊ materialis est cum generatio
ne· Sed dubium ē ꝑm ꝓbm vtrum aliqua talis
cā. s. formalis remaneat post corruptionem cō-
positi· Si autem inquit ꝓbs. ⁊ posterius aliqd
manet perscrutandum ē· In quibusdam. n. nil
prohibz vt si ē aīa tale· s. remanens post· ñ
omnis sed intellectus. omne nāqz impossibile
forsan. Ex his patet ꝙ philosophus oppinatus
est animam intellectiuam esse formalem cām
alicuius· alias non eēt dubium vtrum aliq̄ cau
sa formalis remaneat post Si autem est cau
sa formalis. sequitur ꝙ est forma dans esse. fic
. n· accipit ibi causam formalem· quod etiam ꝙ
firmatur ex expositōe comenti· nam vbi lr̄a no

stra habet· que autem ratio simul hz lr̄a comē
ti· que autem sunt illa sunt isimul· ⁊ Lom̄. expo
nit. i. cāe ꝓp quas res sit omne ⁊ vnū. vel vt ali-
qui libri habent ꝓp quas fit ens ⁊ vnum. sunt
cum eo ꝙ per ipas fit totum simul cum talem
dispositionem habeant in congregato sicut ꝑ-
tes in toto. Sic ergo itellectus est cā formalis
alicuius compositi ꝙ per eum tanq̄ per formā
ē hoc vel illud. tale autem compositum ē ꝙ hō
vocatur. igitur ⁊c. Nunc ꝓbo probo per ratio
nem ꝙ aīa intellectiua sit forma substantialis
hominis. ⁊ est rō comunis que sumitur a ꝓbo
. 3. de anima homo intelligit ⁊ non seipso ꝓmo
neqz per materiam suaz ꝓmo igitur per formā
suam aliq̄ ꝓmō intelligit. ⁊ vltra igitur anima
intellectiua est forma hominis· sed nō acciden
talis. igit̄ substantialis. prima ps antecedentis
nota per experientiam· expitur. n· aliquis hō se
intelligere. Ba pars ⁊ tertia etiam sunt clare cū
materia eiusdem rationis sit etiam in rebus ca
rentibus naturaliter cognitione· ꝟsequentia ꝓ-
ma etiam est euidens. qz omnis opatio compe
tens alicui composito competit illi vel precise ꝑ
suam materiam vel per suam formam precise l'
per vtraqz cum preter ꝺ nihil sit eius· alioquin
non plus competit sibi q̄ cuilibz alteri. Secun
da ꝟsequentia ē nota. er qd nois aīe itellectiue
supra ꝑmisso. Minor ꝓ sillogisimi ꝓbatur quia
forma per q̄ homo primo intelligit nō iest ho-
mini accidentaliter. alias non per se. sed accidē
taliter esset potens intelligere· nec etiam est ac
cidens per se consequens ipsum. quia omne ta
le consequitur ipsum ratione alicuius· quod ē
de essentia hominis. Si ergo illud quo primo i
telligit homn essz accidens hominis iam ipsuz
non esset quo primo intelligit. sed illud ratione
cuius ipsum competit homini. vnde siue imedi
atum principium intelligendi sit substantia siue
accidens. primum tamen ⁊ principale est sub-
stantia· Ad hanc rationem dr̄ a defensorib⁹
Lom̄. Aueroys ꝙ forma est dupler quedā dās
esse ⁊ operari. quedam dās opari tm̄. Scōo
distinguunt de homine. nam vno modo sumit̄
ꝓ essentia aliqua per se vna. ⁊ sic est quedā eēn
tia composita ex corpore tanq̄ ex materia ⁊ ani
ma cogitatiua tanq̄ specifica eius forma. que
etiam aliquando vt dicunt vocatur ab Ari· itel
lectus ⁊ ratio. Et aliqui etiam doctores vocāt
eam rōnem particularem· quia ipsa sicut dicit
Lom̄. recipit intentiones particulares tm̄ ⁊ dis-
currit in illis· Alio modo sumitur homo ꝓ quo
dā aggregato ex hoie ꝓmo modo sumpta ⁊ ani
ma intellectiua seu intellectu sibi coniuncto. ⁊
sic non est per se vnum q̄uis sit aliquo modo
plusq̄ per aggregationem simpliciter dcāz pp
naturalē vnionem ⁊ inclinationem q̄ sure pres
habent ad inuicem. Tertio distinguūt ō itel
ligere nā qōdā ē intelligere ptculariter ⁊ illud
ē opatio cogitatiue. qōdā est intelligere vl'r· ⁊
illō ē opatio ꝓpria aie itellectiue seu itellectus

ꝓprie sumpti· Et his ad formā rōnis pōt re/
spondeti·cū·n.dr q nō itelligit. Si accipiē in/
telligere ſo modo vera ē ō hoīe ſo modo acce
pto non aūt de accepto ꝑmo mō .Et vlteri⁹ ꝙ
cediē q per ſuā formam appꝛopꝛiatā ꝛ dantez
operari tm̄·nō aūt p aliquem dantē ſibi eſſe ·
q: nec homo ſic ſūptus ē aliquid p ſe vnum. ſi
vero accipiē intelligere ꝑmo mō.ſ.ptialiter ve
ra ē de homine ꝑmo mō ſumpto·ꝛ vltra ꝙce/
diē q per ſuā formā q̄ vtiqz ē aia cogitatiua ·

Iſta rn̄ſio ōficit ꝑmo i hoc q pōit aliq̄ ſo/
mam dare opari que non dat eē.nō.n·ē poſſi/
bile q aliqua res opeē per aliquē tanq̄ per ꝑn
cipiū opandi.qn per illam aliquo mō hēat eſſe
Sed ipoſſibile eſt q aliquid calefiat p calorem
aliquē niſi per illum ſit calidū ·vnde ſi calor ali
quis eſſz ſepatus nec alicui inherēt quantūcun
q̄ eēt ꝑmus alicui vel idiſtans · non tn̄ illud
calefieret p calorez illū· eſto q calor ille calefa
ceret aliquid aliō ·ſicut vtiqz ꝙtingeret ſi hēret
ꝑpinquum calefactibile.vt Lom̄. etiam ꝙcedit
ꝑmo de gn̄atione.ꝛ ita gn̄alr per nullā formaz
aliqd pōt agere niſi hēat eē per illā. alꝫ ſili mō
poſſz dici q veſtis ſentit q: veſtitum ſentit.ꝛ q
corpus in quo locaē angel⁹ intelligit·q: āgelus
intelligit q nihil eſt. Confirmaē er intentiōe
pbi .z·de aia.vbi dicit actum ꝑmum eē ꝓpio/
rem actu ſo.ꝛ q ſecūdus alicui ineſt·q: illi in/
eſt ꝑmus.vnde ait ieriſtere·n·aiam ꝛ ſomn⁹
ꝛ vigilia eſt. Secūdo ſi hoc eſſet verum ſeq
tur q per nullam operatōem alicuius anima/
lis poſſz cōuinci q aia eius eēt forma dans illi
eē·ſemp.n.dicit aduerſarius q illa aia dat ei
operari tm̄.ꝛ nulla dat eſſe.aut conſtituit ieſſe
ſpecifico. ¶Preterea dicant mihi tales defen
ſores Aueroys qūo magiſter ſui magiſtri.ſ.phi
loſophus probat q aia ſit actus corꝓis ſi ipſa
pōt dare operari non dādo eē.ſicut.n. tu dicis
q intellectiua dat opari tm̄.ꝛ non ē actus cor/
poris.ita dicam tibi q ſenſitiua leonis ꝛ ēt mo
tiua dat ei opari tm̄·nec ē actus eius.certū ſum
ei q huiuſmodi oppoſitū nō magis ē euidēs q̄
illius.ꝛ ita vt ꝓtangebaē ō nulla ſufficienē pro
batur q ſit actus corꝓis iformans ꝛ dans eē
ꝙpoſito· Secundo deficit ſolō in eo q ꝓñter
ponit de illo homine aggregato ꝛc.ꝑmo qdē
q: ſequitur q nō idem ipſe homo qui intelligit
particulr intelligit vlr . nec eꝯ.pz ꝙſequentia
q: nullum aggregatum eſt pars ſua.homo aūt
intelligens particulr ſm iſtam ſolutionem ē ꝑs
hominis aggregati qui intelligit vlr·ſed ꝙſeq̄ns
eſt ō erpientiā manifeſtā.erꝓr.n.q ego ipe
q intelligo particulr intelligo vlr. ꝛ ita puto q
ipſe met Aueroys experiebatur.ꝛ quilibz pōt er
periri q diſcernere nouit inter intelligere vlr ꝛ i
telligere particulr·dices q ego experiens me i
telligere ꝛ vlr ꝛ particulariter ſuz hō aggrega
tus ꝛ p vnam mei ptem.ſ.p hoiem p ſe vnum
experioꝛ me itelligere ptculr .ꝛ p aliam ptem
ſ.intellectum experioꝛ me intelligere vlr · Cō
tra ·ꝑio q: q aliqō aggregatū erpiaē ſe aliqd
opari iꝓꝓriſſime dcm̄ eſt.alꝫ poſſz dici q ꝙ
uentus vl popul⁹ erpitur ſe opari id q operaē
vnus de ꝙuentu vl de populo. ꝛ q vniuerſum
vl mondus experiē ſe·cognoſcere futura . quia
deus cognoſcit futura.qō nullus diceret· Se
cundo aliqs homo per ſe vnus in ſpecie huma
na pōt intelligere ptculr per formā ſibi dantez
eē ſicut ꝙcedit ſolō.igiē aliquis hō per ſe vnus
p formam ſibi dāē eē pōt itelligere vlr.patz ꝙ
ſequētia qm̄ qcunqz itelligit vlr.ita erperiē ſe i
telligere qm̄ intelligit.ꝛ ita i ſua ptāte hre huiuſ
modi opatōem ſicut aliqs erpiens ſe itelligere
ptculr erpiaē ſe ſic itelligere ꝛ huiuſmōi opera
tōem hre in ꝓꝓria ptāte· ꝛ per ꝙñs illa opatio
ita ē a forma dāte eē intelligēti.ꝛ ita itima ſibi
ſicut ē forma a qua ē iſta.ꝛ ita ille intelligēs eſt
vnus per ſe hō ſicut ꝛ iſte.aut ſi ꝓteruiē negeē
de iſto ꝓiter negari poterit de illo·ꝛ dici q nec
aia cogitatiua ꝙſtituit aliqd vnū per ſe ſicut nec
itellectiua.nec vnq̄ ꝓbabiē oppoſitū·qn eque
fortiter vel fortius ꝓbeē de intellectiua.cū iſta
intellectio magis appat ꝓꝓria hōi aut ſaltē nō
min⁹. ꝙñē arguo ō modū dicēdi Lom̄.ō ꝓtiu
atōe itellect⁹·ꝛ ꝑ°ō ꝓtiuatōe itellect⁹ poſſibil̄.
dic ei q ꝓtiuaē nob ꝓpati ſeu recipe·q:·ſ.recip
itētōem a ſpē ymaginata que ē in hoie . ſi eim
talr ꝓciſe ꝙtinuareē hōi.ſequiē q nec hō ꝑmo
mō ſumptus·nec hō ſumptus ſo mō. ſ.p ag
gregato intelligeret·cuius oppoſitum ipſe nitē
ſaluare per talē ꝙtinuatōem.ꝙña declaraē.q: ſi
p talem ꝙtinuationē ꝓciſe intelligeret.eadem
rōne pies coloꝛatus vel aggregatum er piete ꝛ
viſu videret.qō null⁹ diceret niſi q oſo viſu mē
tis careret·pz ꝙña·q: coloꝛ erñs in pariete cāt
viſionem in viſu ꝛ viſus recipit ab ea· ¶Preter
rea ꝑmus tpe vel natura aut cā operans hz ꝑn
cipium opandi q̄ opereē p illud . nam potenti
as ꝑmus accipimus·deinde opationes reddim⁹
vt dicitur ſo ethicoꝛ·igitur ꝑmus aliquo modo
hō habz intellectum q̄ per ipm̄ intelligat . igiē
ꝛ ꝑius q̄ intellectionem intellectus recipiat . ꝛ
p ꝙſequens ante receptōem illam intellect⁹ ali
quo modo vnitus eſt homini aut ſi non·ſequi
tur q hō per ipm̄ non intelligat · ¶Preterea ſi
aliquis puer portareē extra conſortiū hoiuz ad
locum ihabitatum ꝛ plimum diſtantem · con
ſtat q veniens ad etatem pfectam aliquid itel
ligeret ꝛ aliquas veritates nāliter cognoſceret
que nō niſi per intellectū pñt apprehendi · igiē
ſm iſtam viam eius ſpēs ymaginata intentōem
cāret i itellectu poſſibili.Et q: nec i ñ erñs nec
i quātūlibz diſtās pt agē aliq̄ virt⁹ nāl'actōe ve
ra ſeu corꝑali ſeu ſpūali·ſeqē q vl tūc ibi de no
uo cātur itellect⁹.q nec ēt Lom̄·ꝙcedēt l' q il
le itellect⁹ ꝑius erñs illuc aliunō accedat q: abſ
q̄ rōe dcm̄ appz.vel q ibi ꝑ⁹erat·ꝛ b vl'ſpō
tāee tm̄ qō ñ ē dicēdū·al' potuerat abfuiſſe ꝛ ñ
aduēiſſe.ꝛ p ꝙñs i ei⁹ptāte fuit vt ille puer nūq̄
itelligēt l'erat illi puero nāl'r pñs ꝛ ꝑim⁹,ꝛ tūc

ꝺ tali ꝓiũctõe nãli queréndus est qualis sit. nec apparet alia q̃ ꝓiunctio forme ad mãm. ¶Nec valet dicere q̃ substãtia spũalis nulli ẽ localiter ꝓpinqua aut distans quoniã q̃uis ipsa nõ circõscriptiue seu dimẽsiue sit alicubi. gn tamẽ ipa sit alicubi diffinitiue q̃ non vbiq̃s nec pb̃s nec Com̃. negat. vnde motorẽ celestem dicũt eẽ determinate in circõferentia spere ad ptem orientalẽs. ¶Preterea super illo verbo pb̃i. z. de aia. Que vero est scõm potentiã tẽpore ꝓior i vno est. vel scõm ifam aliã indiuiduo ẽ. dicit Com̃. exponendo comento. xo. ꝑm opp. n. nostram t themistij intellectus q est in potẽtia ꝑus ꝓtinuatur nobis q̃ intellectus agens. t oꝫ q̃ intelligat de ꝓior tate etiã tẽporis alias nõ exponeret textum. igitur oꝫ eum dicere q̃ intellectus possibilis sit homini huic demõstrato ꝑus ꝓtinuat9 q̃ a phantasmate eius aliquid recipiat. t per ꝓns oꝫtet Com̃. assignare aliã ꝓtinuatõem ꝓiorẽ ¶Prima ꝓsequẽtia ꝓbatur q: intellectus possibilis ꝑus recipit q̃ agens abstrahat gnymo ait ipse cometo. 18. q̃ itellectus q ẽ abstrahere intellectum t causare eũ necesse est vt p̃cedat in nobis intellectũ qui est recipere eum. t cometo 36. ista inquit actio. s. causare intellecta t facere ea est ꝓior in nobis q̃ actio q̃ est intelligere. igitur intellectus agens ꝑus saltẽ causalr ꝓtinuat homini q̃ possibilis aliqd recipiat a phãtasmate eius. t p ꝓsequẽs ipse possibilis ꝑus ꝓtinuat q̃ recipiat. Scõo arguo ꝫra ꝓtinuatõem intellectus agentis cũ homine. aut. n. intelligenda est precise scõm ꝓtactũ vel simultatẽ localẽ. aut scõs cõtactũ virtualẽ qui est per actiõem vnius in alterus aut per quẽdã ꝓcursum in causando eundẽ effectum cõem. aut per informatões veram. nõ. n. apparet alius modus possibilis nãliter quo substãtia spũalis possit concipi ꝓtinuari cũ homine. sed nõ potest dici ꝑmum vt supra dictũ est de possibili intellectu nec scõs q: scõs Com̃. nec phantasma aliqd agit in intellectum agentẽ cũ nõ fit in potentia nec ecõuerso intellectus agens qcq̃ agit in phantasma vt ꝓs per eundẽ. 3o. de aia cometo. 5. cõtra Auẽpace. nec tertiũ qõ tamẽ magis trahi posset ex dictis eius q: tunc nõ vniret intellectus agẽs homini q̃ lumen exns in medio colorato corpoꝛi. simul. n. t induisse ꝓcurrãt ad causandũ visionẽ sicut phãtasma cũ intellectu agente ad causandus spẽm vel intellectões. ¶Preterea si duo agẽtia ptialia ꝓcausent nõ ex b̃ sic dicit vnũ forma alterius aut aggregati ex eis neq̃s aggregatũ aut altera ps dicit agere p alterã sicut per suã formã. t tñ b̃ dicit agere per intellectũ agentẽ sicut p ꝓpriam formã ꝑm Com̃. 3o. de aia comento. 36. sic ergo ꝓs q̃ talis modus ꝓtinuatõis vel vnionis intellectus cũ homine nõ sufficit ad saluandus q̃ homo possit intelligere quẽadmodũ se intelligere experit. t necesse est ponere q̃tum ex his que nãliter ꝓprehẽdimus q̃ aia intellectiua sit vere forma per q̃s homo ẽ homo. ¶Nec obstat q̃ quidã theologi iducũt de rp̃o q p diuinitatẽ intelligit t cognoscit oia. t tñ diuinitas ñ ẽ forma informãs rp̃i hũanitatẽ q: q̃uis diuinitas ñ sic informat hũanitatẽ nihilomin9. tñ ꝫ mõ icõprehẽsibili a nobis cũ ipsa hũanitate ꝓstituit vnũ suppositũ ita p se vnũ sicut aliqd creatũ sup positũ. t ita vere illud ꝓstitutũ benedictũ q̃ rp̃s vocat ẽ deus p diuinitatẽ sicut animal aliqd vere ẽ animal p suã aiaꝫ. Sꝫ in ꝓposito scõs viã Com̃. nõ põt saluari q̃ hõ sit sic vnus aut sit hõ p aiaꝫ intellectiuã. neq̃s p aliquã aliã viã nobis nãliter ꝓprehẽsibilẽ nisi ponat q̃ aia itellectiua ifor met corpus hũanũ q̃uis i multis cõditionibus differẽte: ab alijs formis. Cõtra ꝓclusiões istã arguo multiplr. ꝑmo sic oẽ recipiẽs oꝫ esse denudatũ a nã specifica recepti. Sꝫ itellect9 noster ẽ recept9 oiuꝫ formaꝝ mãliũ. igit ẽ denudatus a nã cuiuslibꝫ forme mãlis t vltra. igit ipse ñ ẽ forma mãlis. ¶Maio: ꝓꝫ tũ q: alias ideꝫ eẽt receptiuũ sui t eẽt mouẽs t motũ tũ p iductões visus. n. recipiẽs coloꝛitatẽ necesse ẽ vt careat color t audit9 r̃cipiẽs sonũ careat sono. hãc rõnẽ i nuit pb̃s. 3. ꝺ aia cũ ait necesse vtiq̃s qñ oia intelligit imittũ eẽ. t ita formaꝝ eã ibi Com̃. cõmento. 4. t. 19. Scõo si itellect9 eẽt forma copis. sequet q̃ ipse eẽt forma ꝓplionalis vel addita ꝓplioni. t p ꝓns virtus organica. ꝓns falsũ. ꝓna ꝓbat qñ vt dicit Com̃. ois virtus i corpe ꝓposito aut attribuit ꝑmis qualitatib9. s. forme ꝓplionis. aut erit virt9 exns i forma ꝓplibili. t sic necessario erit aia organica. hanc ẽt inuit pb̃s i illa pte. vñ neq̃s miscẽi. t Com̃. ibi cõmento 6. 3o tũc itellect9 trãsmutaret a suo obiecto. t p ꝓns i itelligendo ꝺbilitaret t filr ab excellenti obiecto cozrũpet q̃ ẽ falsũ. ꝓna ꝓbat q: ois virt9 recepta i corpe trãsmutat ꝫ q̃ suũ r̃cipiẽs. s. corp9 trãsmutat. t hãc põt cõmento. 7. 4o nulla potẽtia iudicãs ifinita t ẽt vlia ẽ fo:m corpis itellect9 ẽ huiusmõi. iudicam9. n. p ipꝫ vt ait Com̃. ifinita i ꝓpõe vñ igit̃ &c. maio: ꝓꝫ q: ois virt9 infinita idicat i diuiduall t finita tñ vt ꝓꝫ iductie. t hãc põit cõmento. 19. 5o ab alijs sic arguit ois fo:m corpis extẽdit extẽsiõe corpis. itellect9 ñ extẽdit igit &c. Maio: ꝓbat ꝺ q: pfectio t pfectibile sũt correlatiua. Uno ãt correlatiuoꝝ multiplicato multiplicat reliquũ. igit si pfectibile ꝫ ptes. t pfectio ẽt hẽbit ptes correspõdẽt. 2o q: oẽ q̃ cõpetit toti p se necessario ꝓpetit cuilibꝫ pti saltẽs scõdario. Sꝫ eẽ extẽsũ p se ꝓpetit hõi sicut t cuilibet alij assignat. 3o ex itẽtõe pb̃i. 8. pb̃z. ibi. n. ꝓbat q̃ ꝑm9 motor ñ ẽ virt9 i magnitudine q: tũc ps virtutis moueret ptẽ mobil in tpe finito &c. vbi supponit tã q̃ necessario ꝓns q̃ haberet ptẽ t ptẽ ꝑm extẽsionẽ. t idẽ vult ibidẽ Com̃. cometo. 78. vñ deridet eos q reprehẽdunt Ari. in hoc q̃ accipit ptẽ virtutis in arguendo cum illa sit indiuisibilis. nam vt ait omni forme in corpore conuenit diuisibilitas q̃ obrem illa virtus si erit in materia erit diuisibilis. Confirmatur quoniam aut anima aduenire mãe mediante

quãtitate.ꝛ tunc necessario extenderet eo ꝙ re
ciperet in ẽpto.ꝛ omne ꝙ recipit.recipit ꝑ mo-
dum recipientis aut aduenirent imediate mãe
ꝛ tunc sequtur ꝙ quãtitas aduenial toti compo
sito ex mã ꝛ anima intellectiua.ꝛ tunc fortius
idẽ sequtur.qz omne informatũ quãtitate neces-
se est eẽ quãtũ ꝛ per ꝙsequẽs extẽsuz. Sexto
ois forma que est pfectio mãe educit de potẽ
tia mãe anima itellectiua nõ educit de potẽtia
mãe qz scõz theologos ipsa creatur.ꝛ ꝟz pbos
ipsa aduenit corpori ab extra. Maior pbat qz
educi de potẽtia mãe nõ est aliud q̃ iperfectuz
deduci ad pfectũ esse ꝛ pfectibile ad actum.

Septio ois forma corporis est corruptibil' ad
corruptõem ꝙpositi aia intellectiua nõ est corru-
ptibilis igitur ꝛc. Maior pbatur qz ad corruptõ
nez ꝙpositi necesse est aliqd eius intrinsecũ ꝑn-
cipium desinere esse.aliogn si quodlibet princi-
piũ intrinsecũ remaneret tota essentia eius re-
maneret ac ꝑ ꝟ ipsuz ꝛ sic nõ corrumperet
Constat aũt ꝙ mã hominis nõ corrumpit igit
ꝛ forma. Octauo ois forma corporis cõicat
corpi suũ effectũ formalẽ.visio.n.qz ẽ pfectõ ocu
li cõicat ei suũ effectũ formalẽ.ꝛ iõ ꝟ ẽ vera ocu
lus videt ꝛ albedo cõicat corpori eẽ album.ꝛ sic
ꝟz in oibus inducendo sed intellectus nõ cõicat
corpori suũ effectũ formalez.nõ.n.hec est vera
corpus intelligit igitur ꝛc. Cõfirmat qz cuius
operatio est abstracta ꝛ diuisa a corpore non ẽ
forma corporis. Sz intelligere est abstractum a
corpore.nã corpus nõ itelligit igitur ꝛc. Maior
pbatur qz accns nõ põt esse abstractius suo sub
iecto.vnde pbs.z.physicoꝝ ꝙtra antiquos ponẽ
tes infinitũ sepatũ assensibilib' arguit ꝟ eẽ ipos-
sibile per ꝟ qm passio ꝛ accns nõ est magis se-
paratũ q̃s suũ subiectũ. Subiectũ aũt infinitũ ẽ
numerus vel magnitudo que non sunt sepata.
Idẽ ibi Com cometo.36. Ad primã omne re
cipiens ꝛc.dico ꝙ illa ꝓpositio põt habere du-
plicẽ sensuz ꝑm ꝙ receptuz dupl'r potest accipi
s.ꝓ eo ꝙ formal'r recipit,in alio vt in subiecto
Alio mõ ꝓ recepto obiectiue quẽadmoduz
potẽtia dicit recipe suũ obiectũ. Si ꝓmo adhuc
recipiens denudari a natura ſpẽi ipsius recepti
põt dupl'r intelligi vno mõ ꝙ ipz recipiens non
sit eiusdẽ nature specifice cũ ipso recepto ꝛ i isto
sensu põt ꝓpositio ꝛcedi.ꝛ mino: neganda est.
nõ.n.intellectus in se formal'r recipit omnẽ for
mã mãlez. Alio mõ ꝙ ipsuz recipiens nõ ha-
beat in se aliqd eiusdẽ spẽi cum recepto ꝛ sic est
ꝓpositio falsa.instãtia ꝟz ꝙ quidẽ hns i se vnã
spẽm coloris adhuc cũ illa põt aliã eiusdẽ rõnis
recipe. Si vero intelligatur de recepto obiecti-
ue sicut magis videt intelligere Com.ꝑ pbatio
nẽ q̃s addit deducẽs ad hoc qõ idẽ erit mouẽs
ꝛ motũ etiã nego ꝓpositõem.nã nõ solũ idem
specie sz idẽ numero põt mouere seipm ꝛ agere
in se sicut ꝟz de intellectu cũ intelligit se ꝛ gra-
ui se mouente.ꝛ infra ꝛ de alijs oñdet. Ꝓ
intentõe aũt pbi dicentis intellectũ eẽ corpori i
mirtũ ꝛ sepatũ ꝛ abstractũ ꝛ similia verba. Di-
cendũ ꝙ formã aliquã esse mãe mirtã dupliciter põt intelligi vno modo cõiter nec.s.ois for-
ma coniuncta materie ꝛ eam informans dica-
tur forma materialis ꝛ mixta materie. Alio mõ
specialiter vt ea tãtũ dicatur materialis ꝛ mixta
que cum hoc ꝙ informat materiã subiacet etiã
legibus ꝛ ꝙditionibus materie vtpote qz ẽrtẽ-
ditur scõz extensiõez materie ꝛ per eius trãsmu
tatõem naturalẽ educitur de potentia ad actuz
ꝛ ꝟ secũdo modo ꝑprie soliti sumus aliquas for
mas dicere mãles distinguendo ꝙtra imãles et
spũales formas. Cuz pbs ergo dicit itellectũ
esse imirtum ꝛ sepatũ intelligit scõo modo ꝛ nõ
primo vel forte negat euz esse mixtuz ex diuer-
sis miscibilibus quẽadmodũ antiq aliqui puta-
uerunt animã ex omnib' esse mixtam vt omnia
cognosceret. Ad scõaz rationẽ neganda ẽ cõ
sequẽtia.qz probatio nõ valet de forma vl'r sed
si sit vera veritatẽ ꝟz de forma que educit per
naturalẽ transmutatõem materie. Ad tertiaz
ꝙsequentia est neganda.ꝛ ad ꝓbatõem dicen-
duz ꝙ propositio assumpta nõ ẽ vera de forma
nõ extensa neq̃ organica neq̃ per transmuta-
tõem naturalez materie non adducta qualis ẽ
anima itellectiua. Ad quartã maior neganda
est loquendo vniuersal'r de forma nec illa indu
ctio ꝟz cum fiat tantũ in virtutibus mixtis scõo
modo. Ad quintã etiam nego maiorez.ꝛ ad
primaz probatõem dicenduz ꝙ nihil valet.naz
constat ꝙ creator ꝛ creatura dicuntur relatiue
tamen non multiplicatur creator ad multitudi-
nez creature.ita etiam multoruz seruoruz vnus
est dns ꝛ multorum filiorum vnus est pater.et
tamen hec correlatiua sunt.ꝛ ita in multis alijs
ꝓpositio illa capit instantiã. Ad scõaz pbatõ
nem qua dicitur ꝙ omne qõ competit toti per
se necessario ꝙpetit cuilibet pti.dicendũ ꝙ ꝓ-
positio est falsa.nam leoni ꝛ equo ꝛ sic de alijs
speciebus animalis ꝙpetit per se eẽ corruptibile
qõ tamẽ nõ ꝙpetit mãe eius. Item competit
esse animal ꝛ animatũ.ꝛ tamẽ anima eius nec
ẽ animal nec aiata.ꝛ ita in multis alijs dari pos
set instantia. Ad tertiã pbatõem dicendũ ꝙ
ratio illa pbi non indiget illo sensu de toto ꝛ
parte sed sufficit sibi ꝙ per ptem virtutis intel-
ligatur alia minor virtus.ꝛ per partem mobilis
aliud mobile minus ꝛ sic melius ꝛ clarius proce
dit ratio illa ad concludenduz omnimodã ab-
stractõem motoris a magnitudine sicut conclu
dere intendit.Utrũ autez ꝟ efficaciter ꝙcludat
vel non.dubiuz est.De dicto vero Com.nõ ẽ
curanduz in hoc.nã ꝓ certo ipse non putauit
ꝙ aliquis posset esse actus vel forma materie
quin extenderetur extensiõe illius ꝛ in hoc ipse
deceptus est. Ad ꝙfirmatõem dicendũ ꝙ tã
aia q̃s quãtitas supposito ꝙ q̃titas sit alia res
a materia imediate iformat mãz.dico tamẽ ꝙ
anima vere iformat mãz q̃tuz nec tamẽ ipsa ẽ
quãta. Cũ ꝟ assumit ꝙ oẽ ꝙ recipit in alio

recipitur per modū recipientis. dicendū q̄ ista p̄positio que a multis pluriū assumit quasi maxima. si veritatē debeat habere intelligēda est sic omne qđ recipit recipit ꝛc. i. secūdū q̄ recipiēs est aptum recipere. nō autē q̄ sit tale quale ē recipiens saltē scōm omnes cōditiones recipientis. Instātias enīz inumerabiles haberet. ꝓstat enim q̄ in corruptibili materia recipit corruptibilis forma ꝛ in vase dēpso frigido ꝛ sicco recipitur aer rarus calidus ꝛ humidus. ꝛ ideo q̄uis in quibusdā quedā recepta ꝓformēt recipientibus sicut aqua ꝛ alia fluida ꝓfigurāt secūduz figuras recipientiū. nō tamē oia. nec ista etiā in omnibus recipiētibus ꝓformāt. Ad sextum nego maiorez. ad p̄batōnem dicendū q̄ non omne q̄ est actu in materia postq̄ fuit in ea tā tum in potentia dicit educi de potentia māe iux̄ sensuz qui in tali dicto solet haberi. Sed illud tm̄ q̄ per nāles trāsmutatōes māe per naturale agens erit ad actum q̄ nō ꝓtingit anime itel lectiue. Ad septimū etiā maior est neganda. Ad p̄batōem dicendū q̄ possibile est ꝓpositum vere corrumpi. esto q̄ nulla ps eius corrumpat ꝛ b̄ per solā dissolutionē ipsius ꝛ sepationē ptis a pte. vnde si aliqđ corpus cōtinuū. verbigratia lignum. a. secetur in duas ptes aut plures. esto q̄ omnes remaneāt in rer̄ natura. nō tamē remanet. a. q̄ nō qualitercūq̄ existētes sed cōtinue sunt ille ptes. a. ita in ꝓposito. nō qualiter cū q̄ sint aia ꝛ corpus ipsa sunt homo. Sz aia informans corpus ꝛ actuans ꝛ corpus informatuz ꝛ actuatū p aiam sunt homo. Ad octauū q̄ si per effectuz formalē aliqua res intelligi debeat nō potest congrue alia intelligi q̄ mā vl cōpositum ꝛ siue hoc siue illud pz quid in p̄posito eēt dicendū. Si vero per effectū formalem intelligat denoiatio sumpta a forma sicut videtur, argumentū accipe ꝛ multi in tali sensu vtūtur huiusmōi termino. dicēdū q̄ ꝓprie loquendo maior nō est vera nisi de formis accidētalib⁹ nō tm̄ de oibus fortassis. rō est q̄ forme subsistentiales dant esse hoc vel illud seu per ipsas aliqđ est b̄ vel illud vt supra tangebat. Jd autez q̄ p formā est hoc vel illud. verbigratia ignis vl aq̄leo vel cerus aut aliquod aliorum nō est materia illius forme. Sz ꝓpositum ex vtraq̄z. ꝛ iō iux̄ illum modū loquendi nō māe sed ꝓposito forma subsistentialis dat suū formalē effectuz.

Accidētales vero forme q̄ dant esse tale vel tale vt albū vel calidū ꝛ huiusmōi q̄ vere cōpetit subiecto forme ideo dici dz q̄ suū formalem effectū dent subiecto. Ad ꝓfirmatōem cū dicitur opatio est abstracta ꝛc. dicendū q̄ opatō nez esse abstractā a corpore potest, intelligi dupliciter. vno modo sic q̄ nec p̄nciū quo susceptiuū vel elicitiuū eius sit corpus nec etiā p̄nciptum q̄ sit per se ex corpore ꝓstitutū. ꝛ isto mō ꝓcedo maiorez. ꝛ dico q̄ itelligere hois vel aie intellectiue ꝓuncte nō est sic abstractū quoniā p̄nciū q̄ talis opationis est ipse homo cui⁹ p se ꝓs est corpus. vno forsitan nō p̄prie anima ꝓuncta sed homo tm̄ dicit intelligere iux̄ illud pb̄i p̄mo de aia dicere irasci aiam sile ē ꝛ si aliquis dicat eam texere vel edificare. Melius āt fortassis est nō dicere aiam misereri aut addiscere aut intelligere. sed hoiem aia. i. per animam ꝛ nō est dubium q̄ accipit intelligere scōz q̄ ē operatio intellectus p̄prie dicti vt pz ex sequentia textus similez sniam inuit Aug. z. de li. ar. c. 36. vbi ait. Memoria nō solum aliorum sed etiā sui meminit vel potius nos ꝛc. ꝛ etiam ipsaz per ipsam meminimus. alio modo potest intelligi operationē esse abstractā a corpore ideo p̄precise q̄ corpus nō est eius p̄ncipium quo susceptiuū vel elicitiuū. Et in isto sensu dico maiorē ee falsam nec ē incōueniēs alicui⁹ opatōez ꝛ accīs eo ee abstractius isto mō videlz q̄ ipz informet corpus ꝛ eius accīs informet ipm ꝛ non corpus. ꝛ ita dico de intelligere. Et q̄ plus ē aliq ēt idez dicūt ō qualibz hois sensatōe. ꝛ p̄m illā opp. q̄ quālibz aiaz sensitiuā. In alijs ēt ab hoie dicit ee inertēsaz ꝛ totā in qualibz pte. Jdē eēt dicē dū ō sensatōib⁹ ei⁹ q̄ alij dicūt de sensatōibus hois. Et ego ō itelligere p nūc de alijs nō diffiniēs. Incōueniēs aūt foret dicē q̄ accīs sit abstractius a suo subiecto q̄ eius subiectum a suo subiecto aut q̄ accīs eēt p se subsistēs vl magis aptū p se subsistere q̄ suū subiectū. neutrū aūt dico i ꝓposito, ꝛ ad talem sensū p̄cedit aliqualis intentio pb̄i vbi allegat. nā p̄ncipal intēdit p̄bare q̄ infinitū nō ē subsātia p se exīs sicut clare pz ex textu ꝛ cometo. Quātū ad scōz articulū ē opp. Aueroys q̄ idē itellect⁹ numero est oiuz hominū ꝛ ñ alius vni⁹ hois ꝛ ali⁹ alteri⁹. b̄ aūt p̄bat ipse. 3°. de aia cometo. 5. sic p̄moj q̄. si detur oppositū sequitur q̄ itellect⁹ sit aliqđ b̄. i. aliqđ singulare demōstratū ifra spēz ꝛ ñ nā simplr. ꝛ scōz b̄ erit intentio itellecta in potētia. ꝛ p ꝓns erit mouēs vel potēs mouere itellectū ad intentōem itellectā in actu siue ad itellectōez. ꝛ sic sequitur q̄ itellect⁹ recipiet ꝛ mouebit seipsuz q̄ ē ipossibile. Scōo si sit sic singularis ꝛ indiuiduus nō recipiet intentōes vl̄es sz singulares tm̄ sed b̄ ē falsuz q̄ tūc itellect⁹ eēt sensus. ꝓna p̄bat q̄ si recipiēs ē singulare signatum etiā receptuz est singulare. alias ita posset dici q̄ sensus recipiet intentiones vl̄es. Tertio sequit q̄ res intellecta apud me ꝛ apud te sit vna i specie ꝛ due indiuiduo ꝛ sic res intellecta habebit rem intellectam ꝛ sic p̄cedit in infinitum hec sunt verba eius. ꝛ puto q̄ per rem intellectam intelligit conceptum rei existentez in intellectu vt ratio sit hec. sequitur q̄ conceptus de aliqua re. verbigratia de rosa, existens in intellectu meo et conceptus de rosa existens in intellectu tuo erunt vnus specifice ꝛ duo numeraliter. et cuz a quibuslibet eiusdez speciei possit abstrahi conceptus vnus cōmunis potero ab eis alium conceptum abstrahere ꝛ tu similiter. Et iterum iste conceptus secundus in me est alius a

Scōs articu.

tuo ⁊ tamē eiusdē speciei. ⁊ per ꝯsequens ab eis iteruꝫ alius poterit abstrahi ⁊ sic in infinitum. ¶Prima ꝯsequētia ꝓbaꝫ ex eo q̄ impossibile ē q̄ vnus cōceptus numero sit simul in diuersis intellectibus subiectiue. Quarto sequtur q̄ discipulus ñ poterit addiscere aliquid a magistro q̄ est ꝑtra experientiā. ꝓna ꝓbatur q⁹ vel addisceret acqrendo eandē sciam numero quā hꝫ magister vel acquirēdo aliā causataꝫ a sciētia magistri. nō ꝑmo mō q⁹ non est possibile vt eadem sciētia sit in duobus hominib⁹ nisi in eis sit idez subiectū scie q̄ data ypothesi de diuersitate intellectuū nō est in ꝓposito. nec scōo mō q⁹ tūc scia magistri eēt virtus generās ⁊ causans sciaꝫ i discipulo ad modum scōm quē iste ignis generat alium ignez sibi silem in specie q̄ ē impossibile.

Quito ꝑt argui ꝫ ꝑncipia ꝓbi ⁊ Com̄. nā cō stat q̄ intellectus est incorruptibil⁹ ⁊ infiniti homines scōz opp. eoꝝ fuerunt. Si igit̄ non esset vnus intellectus oiuz sed cuiuslibet eēt ꝑꝑrius intellectus actu. eēnt intellectus infiniti. ⁊ iz scōz veritatez falsum sit infinitos hoies fuisse possibile tñ fuit sic fuisse vt in ꝑma. d. ꝓbatū fuit. Si aūt infiniti iā fuissent actu essent aie infinite q̄ est impossibile. ¶Istaz opp. falsam eē nō sotū cō stat in veritate fidei nostre. Sz etiā er euidenti rōne. Et ꝑmo quidē per rōnē Aug. z°. de li. ar. c. iz. vbi ꝑmo ꝓbat q̄ vnus qsqz hominū hꝫ ꝓpriū sensum exteriorē. ⁊ nō est vnus plurium deinde hoc ipsuz ꝓbat de sensu interiori q° qs se videre aut alias sentire sentit. ¶Postremo ꝫ etiā ꝓbat de intellectu in rōe ipsa. vnde er verbis suis pōt rō duplex formari. ꝑma ē talis possibile ē me aliqd intelligere illud re nō intelligēte igitur intellectus meus nō est intellectus tuus. añs notū est er experiētia. ꝓna ꝓbatur q⁹ si intellect⁹ meus ē intellectus tuus. igit̄ ois intellectio mea ē intellectio tua ⁊ vtra. igit̄ omne q̄ intelligo tu intelligis. hoc. n. est homini aliquē rē itelligere qđ eius intellectōem i se hr̄e subiectiue. Scōo ego possuz scire me aliqd itelligē te nō potente naturalr scire q̄ ego intelligā. igit̄ intellect⁹ me⁹ nō ē intellectus tuus. añs etiā per experiētiā notū est. nā nullus pōt naturalr nosse cogitatōnes alterius seu qd alius cogitet. ꝓna ꝓbatur sicut ꝑo: q⁹ si intellect⁹ meus ē tu⁹. igit̄ cogitatio mea qua cognosco me intelligere est ēt tua. nā iō ē mea ⁊ ꝑ illā cognosco q⁹ ipsa ē i intellectu meo. Si ergo ē in intellectu tuo. ꝓñs est q̄ tu ꝑ illam cognoscas me itelligere sicut ⁊ ego cognosco. Has rōnes breuiter absqz ꝓbatōe ꝯsequētiaꝝ eo q̄ statim pñt occurrere sil'tāgit Augu. in his verbis nōne vnusqsqz nostrū hꝫ suā rōnem qñ qdem fieri pōt vt ego aliqd intelligā cū tu id ñ intelligis. ꝫ est ꝑma ⁊ ꝓinuo addit scōam nec vtrum intelligā tu scire possis. Ego aūt sciam. ⁊ tūc i ꝑsona discipuli rñdens. Manifestū inquit etiā est rōnabiles mētes singulos quosqz nr̄m singulas habere. Sed hanc ꝯsequētiā vitare nititur Com̄. vbi supra. ⁊ est sīa eius q̄ ñ obstāte vnitate intellect⁹ in me ⁊ in te aliqđ q̄ tu ñ intelligis ego possuz intelligere. qm̄ nec ego intelligo nec tu per aliquā intellectōnem nisi quatenus illa tibi vl' mihi copl'atur ꝑ phantasma seu intentōem ymaginatā que ē in te vl' in me. copulatur aut̄ per huiusmōi speciem q⁹ ipsa mouet intellectū ad intellectōem ipsaz. Et q⁹ possibile est phantasma meuz mouere ad intellectiōnem. tuo vero mouente ad illam possibile ē me aliquid itelligere te illud non intelligente. ⁊ per hoc posset ad formā rōnis facte responderi negando q̄ sequaꝫ vt si intellectus meus est tuus ois intellectio mea sit intellectio tua qm̄ intellectio mea ē intellectio mea. q⁹ ad eam mouet phantasma meum q̄ ita est meum q̄ nō ē tuū. ⁊ sil'r intellectio tua est intellectio tua q⁹ ad euz mouet phantasma tuum ⁊ q⁹ ad aliquā mouet meū phantasma tuo nō mouēte ad illaz aliquā intellectio est mea intellectio. ⁊ per eā intelligo que nō est tua intellectio nec tu per eam intelligis. Aliter iuꝝ sniam eiusdem aliqui videtur respondere videlz q̄ ex̄ius intellectus meus sit intellectus tuus. nō tamē eodem modo est meus ⁊ tuus quia non eque perfecte tibi ⁊ mihi copulatur. ⁊ ideo nō oportet vt omne q̄ intelligis ꝑ illum ego intelligam nec ecōuerso. ¶Neutra responsio sufficiens est ⁊ de ꝑma patet ꝑmo quia secūdū ipsam sequit̄ q̄ si tu rem aliquā intelligis ex̄ ego nō intelligo ego nō possum illam intelligere te pseuerante in intellectione eius cui⁹ oppositū docet expientia. ꝯsequentiā declaro sic detur opposituz. igitur phantasma meū nō mouebitur in intellectu ad intellectōem aut igitur ad eandez ad quā mouet tuum vl ad aliam. nō ad eandez q⁹ ipsuz nō potest agere q̄ taz actu per aliud actū est. nec ad aliam q⁹ vl' ad aliam nō componentē cum ꝑma vl' ꝯponentē. ⁊ per ꝯsequēs ꝯstituentē intensiorē ⁊ perfectiorem intensiōem. nō potest dari secūdū q⁹ tunc sequit̄ q̄ ex eo qđ illud intelligerem tu ꝑfectius intelligeres ex̄ ꝑius intelligeres nam itelligeres perfectiori intellectione. ¶Nisi dicatur q̄ nō intelligeres tota intellectōe sed ꝑte eius tantū qđ est absurduz. nec potest scōz Com̄. dari ꝑmū q⁹ tunc in te vl' in me possent esse diuerse intellectōes ⁊ ꝯceptus scōz numeruz ⁊ eiusdez speciei ꝑtra illud ad qđ nititur ipse Com̄. in. ꝫ. sua rōne supra posita. nec potest dici q̄ meū phantasma mouet ad eandē intellectōem nō quidē ꝓducendo ipsaz aut faciendo ipsam esse postex̄ non fuit sed faciendo ipsaz esse intellectiōem meam postex̄ non fuit mea. Quia si sic esset sequereꝫ q̄ nec ipsuz phantasma meū nec itellect⁹ agēs simul cum eo cōcurrens esset veruz agens. sed vtrunqz dicereꝫ agens sm̄ methaforā tantum ⁊ similitudinē. cuius oppositū ipse vl't in eodez cōmēto ⁊ infra cōmēto. zo. ad ꝫ tanex̄ ad incōueniēs deducit themistiuz. ¶Preterea posito q̄ ego intelligaz per eandē intellectōem qua ⁊ tu ꝑius intelligebas aut nō potero perseuerare

in eadem intellectione te desinente illã rem per illam intellectionem intelligere q̃ est contra experientiaz aut si sic eadem ratione ꝛ ali⁹ post me ꝛ sic in eternum per eandẽ intellectõem numero a quibuslibet hominibus illa res intelligeretur. ꝛ per ꝯsequens etiaz per eandẽ simul intelligunt omnes qui illã rem intelligunt ꝛ intellexerunt ꝛ sic nõ solum intellectus agens ꝛ possibilis sunt secũdũ ipsuz eterni. sed etiam ꝛ ipsa intellectio. ꝛ per ꝯsequẽs etiaz intellectus speculatiuus ꝛ nihil est ibi vere factum. Cuius opposituz er intentõe ꝓallegatis comẽtis nititur defẽsare. ¶Preterea quero q̃o illa intellectio sit mea. aut eniz sit mea tanq̃ agentis. ꝛ patet p responsionez q̃ nõ. aut tanq̃ recipientis ꝛ nec hoc dici potest q; non recipio eam nisi per intellectuz ꝛ ipsa prius erat in intellectu. igitur nullo modo sit mea. ꝛ per ꝯsequens nec per ipsum intelligo nec potest dici q̃ sit mea q; phantasmate intellectus plus vel alio modo mihi ꝺ no uo copulatur q; tunc questio reddit. q̃o copuletur de nouo intellectus si nihil noui fit in ipso nec in phantbasmate. cuz tamen copulatio illa secũdũ Coñ. intelligatur per precisam actionez phantasmatis in intellectu. Scõo nõ vz illa solutio quoniã secũdũ eam segtur q̃ nihil possimus intelligere nisi cuius intellectõem phantasma causet q̃ est manifeste per experientiam falsum. nã intelligimus intellectões ꝛ dilectiones nostras ꝛ preteritas ꝛ presentes quaruz tñ nullum est omnino phantasma sensibile ꝺ qua li phantasmate tantuz nunc est sermo. Itez prime ꝓpositões que nobis naturaliꝛ eueniunt in mentẽ vt ipsemet Coñ. dicit. ȝ. de aia comento. ȝ6. verbigratia. Quodlibet aut est aut nõ ẽ. intelligimus nos. ꝛ tamẽ eoꝝ intellectões nulla phantasmate causant. nõ igitur per aliquã itellectõem intelligimus q; ad illa mouet nostrum phantasma sed q; ipsa est in nostro intellectu ꝛ illã informat vnde b̃ precise posito ꝯintelligimus per ipsaz. ¶Preterea ipsa ꝑncipalis ratio põt formari specialiter de intellectiõe taliũ spiritualiũ reruz nõ habentiũ phantasmata sensibilia ꝛ siliꝛ veritatũ opieraruz quaꝝ noticiã non recipimus a phantasmate. nã ꝛ quodlibet talium te ñ intelligente ego itelligo ꝛ nõ ecõtra. ¶Preterea posito q̃ simul intelligamus rosam. possibile est q̃ ego itelligam me itelligere rosam te nõ intelligente ꝛ q̃ intelligaz rosam. ꝛ istã intellectionẽ refleraz non causat phantasma rose. sed ipa cognitio recta rose. Si ergo ꝛ mea cognitio rose ꝛ cognitio reflera eiusdem est in te seu in tuo intellectu. vt quid ergo tu nõ intelligis me intelligere rosam sicut ego. Scõa etiam solutio ñ valet. nam posito q̃ secũdũ illã fictõem cõmentiã intellectus etiã sit multo perfectius copulatus q̃s mihi adhuc possibile est q̃ aliquid intelligam dum tu nõ intelligis illud. Tertio contra ꝯclusionẽ illã ꝑncipaliꝛ arguitur quoniam si vnus esset intellectus omniũ hominuz sequeretur q̃ in eodez subiecto ꝑmo essent cõtraria in actu simul. b̃ autẽ est falsuz in se ꝛ scõm pbm ꝛ Coñ. etiaz ꝯsequentia declaratur. nã simul in intellectu vnius hominis est assensus etiã intẽsus vnius ꝯclusionis. ꝛ in intellectu alterius hominis est intensus dissensus eiusdem ꝛ assensus cõtradictorie qui vtiq; assensus ꝛ estimationes sunt vere ꝯtrarie vt patet er scõo pier. nec ad b̃ vz refugium ad phantasmata. tum q; tales assensus ꝛ dissensus possunt esse circa phantasibilia. tum q; nec diuersitas agentiũ facit vt cõtraria possint simul esse in vno subiecto. alias idez subiectum poset esse caliduz calore causato ab igne ꝛ frigiduz frigore causato ab aqua quod ẽ falsum. ¶Nunc ad rationes Coñ. respondeo ad primaz dico ꝑmo q̃ ita potest adduci contra euz q; ipse nõ negaret quin intellectus possit se ipsuz intelligere. ꝛ tunc segtur q̃ agat in se aut moueat se aut si hoc nõ segtur sed vitatur per aliam viam ita etiã dicam. Ego autez concedo illud vltimuz cõsequens. s. q̃ intellectus possit mouere seipsuz. Ad scõz nego ꝯsequentiaz si intelligatur de intentõibus vniuersalib⁹ vniuersalitate repzesentatõis qũo intelligendũ est aliquas intentões esse vniuersales nec probatio vz q; nõ obstante singularitate recipientis adhuc itentio recepta põt repñtare vlr. sicut ꝛ ipsemet Coñ. fateri cogitur. nã ꝛ scõm ipsuz intellectus est vere aliqd singulare q̃uis nõ sint plures eiusdẽ rõnis. ꝛ tamẽ intentio aliqua exñs in eo ẽ vniuersal' per repñtatõem. ꝛ cuz dicit q̃ ita possz dici de sensu. dico q̃ ita dicaz ꝯtra eum. nec aliquam rationem poterit sufficientem assignare quin eandem ego assignem in proposito. quia ī plurificabil' in eadem specie nõ impedit veram singularitatez. Redditur tamẽ ratio ab aliquibus q; intellectus est virtus inextensa ꝛ nõ organica. Sensus autem extensa ꝛ ideo species ī intellectu potest repzesentare vniuersale non autez in sensu. Utruz autẽ hec sit causa vl' nõ. ñ diffinio. dico tamen q̃ illa nõ est quam ipse assignat nec opposituz ipse probat. nec puto q̃ p bare possit. Ad tertiuz concedo q̃ conceptus de rosa existens in intellectu meo ꝯest alius numero a conceptu rose existente in intellectu tuo ꝛ qõ isti conceptus sunt eiusdem rationis. ꝛ ab eis potest abstrahi alius conceptus qui ita erit conceptus illoꝝ conceptuũ sicut illi primi sũt conceptus rosarum ꝛ talem possibilez processuz in infinitum nullus deberet negare. Si vero p̃ rem intellectaz non intelligeret Coñ. ipsum cõceptum rei aut intellectõem sed ipsam rem extra intellectam. dicenduz q̃ eadem res numero potest intelligi a te ꝛ a me non obstante diuersitate intellectus mei a tuo. sicut idem sol videtur a te ꝛ a me. nec tamen est idẽ visus meus ꝛ tuus. Ad quartuz nego ꝯsequentiã. ad probationez dico q̃ discipulus addiscit acquirendo aliam scientiaz. non tamen causatam a scientia magistri sed a noticijs ꝛ intellectionibus suis

ad quas mouetur per verba ⁊ sermones magistri. Ad quintum dico q̄ a philosopho vtiq; expressum habetur q̄ anima intellectiua est actus ⁊ forma corporis. Utrum autem plurium vel omniū hominum sit vna aia an singule singulor̄.⁊ si sic vtruz vna nec simul nec successiue plura corpora informauit an sit naturaliter redditus aiar̄ ad corpora ita q̄ sit certus ⁊ finitus numerus aiar̄ per quas quotūlibet hoium p̄teritor̄ corpora informata sunt successiue sicut plures phi posuerunt nō inuenit expressuz. Ego tamē p̄cedo q̄ possibile fuit ab eterno munduz fuisse ⁊ infinitos homines precessisse ⁊ etiam infinitas animas simul eē. nec talis infinitas impossibile est deo vt probatuz est in p̄mo. Ad rōnes p̄ncipales q̄nis p3 ex dictis respōsio.

Secundo quero vtruz p̄ter animam intellectiuam aliqua alia forma substātialis in homine ⁊ videtur q̄ sic. p̄mo quia homo non tantum est homo. sed etiā est animal ⁊ aiatuz corpus ⁊ corp⁹ ⁊ substantia. igitur nō tm̄ est in eo forma per q̄ē est homo. s. aia rōnalis sed etiā forma per q̄ē aialis. ⁊ hec ē aia sensitiua ⁊ forma per quā est aiatū corpus que ē aia vegetatiua ⁊ silr̄ forma corporeitatis per quā est corpus ⁊ forma per q̄ē est substātia ac per hoc p̄ter aiam intellectiuaz sunt multe alie forme substātiales in hoie añs notū est. p̄ña probatur ex eo q̄ ipossibile ē aliqd effectū formalē sine forma habere. Sicut autē esse hominez est effectus formalis aie rōnalis. Sic eē animal est effectus formalis aie sensitiue ⁊ sic de alijs. Secūdo in homine sunt operationes vitales diuersaruz rationū vt vegetari sentire ⁊ intelligere. igitur ⁊ in eo sunt diuerse anime que sūt p̄ma p̄ncipia huiusmōi opatōnuz. p3 p̄sequētia q̄ diuersitas operationū p̄cedit ex diuersitate formar̄. Tertio nulla res est corpus per formā mere spūalez. igitur in homine est alia forma substantialis p̄ter animaz intellectiuā. antecedens notum est. p̄ña probatur q̄ homo ⁊ est corpus p̄m q̄ corpus ē gen⁹ ⁊ est p̄positus ex corpore vt corpus dicit alteraz p̄tem p̄positi vel saltē altera predictar̄ concedit̄ sed nec homo nec aliqua ps eius est corpus p aliquā formaz accidētalē. igitur per substātialē sed nō per itellectiuā cū illa sit mere spūalis. igitur per aliaz. ⁊ sic saltem vna alia forma substātialis est i hoie. s. forma corporeitatis. Quarto si non esset aliqua alia forma substātialis in homine sequeret̄ q̄ carnes ⁊ ossa nerui ⁊ sanguis ⁊ alie huiusmodi organice p̄tes hois non differrent substātialiter specifica dr̄ia. p̄ña p3 sz q̄ segtur est falsum. nā huiusmōi p̄tes hñt accidentia p̄pria ⁊ proprias operationes specifice differentes. talis aūt diuersitas accidētiū ⁊ operationū necessario arguit diuersitatē specificam formar̄ substantialiū. alias nū quā posset argui q̄ aliqua differant specie in genere substātie q̄ est incōueniens dicē. Ad oppositū homo ē vnuz per se ℔ aliqd in genere substātie. igitur eius est vna tm̄ substātialis forma. p3 p̄ña q̄ sicut p formaz substātialez res hz esse sic ⁊ vnuz esse. igit̄ p̄ter aiam intellectiuā non est alia forma substātialis in homine. Rñdeo circa pluralitatem formarum in homine varij sunt modi dicendi. quidam enim tot dicunt esse substantiales formas quot sunt predicata essentialia que inquit dicunt̄ de eo ⁊ ita in quolibet cōposito substantiali ponunt multitudinez formar̄ substātialiuz scīz gradus predicati seu predicator̄ inquit de ipso. Alij ponunt huiusmōi pluralitatē secūdū pluralitatē operationū vitaliuz. ⁊ dicūt tres animas esse in homine. ve. sensi. ⁊ intellectiua. Alij aūt duas tm̄. s. sensitiuā ⁊ intellectiuā. alij etiaz duas tantū. nō tamē duas aias sed formaz corporeitatis ⁊ animaz intellectiuā. Quidam vero tot ponunt quot sunt ptes etherogenee i corpore ⁊ q; nulla predictaruz opp. videtur mihi vera ideo circa hoc pono quattuor p̄clusiones. Prima est q̄ nō sunt ponende in homine tot substātiales forme quot sunt predicata que de ipso dicūtur inquit. Secūda q̄ non sunt tot ponende q̄ habz homo operationes vitales. Tertia q̄ non tot q̄ partes habz etherogeneas. Quarta q̄ n̄ est ponenda alia forma substātialis in homine p̄ter animā intellectiuā. Prima p̄clusionez probo sic in homine sunt tot substātiales forme quot sunt predicata ⁊c. Eadez rōne ⁊ in angelo ⁊ in qualibet forma accidentali erunt tot entitates distincte quot predicata de eis inquit dicūtur scōm gradus predicati. p̄sequēs est falsum. quoniā tunc in michaele esset vna entitas per q̄ē est substātia ⁊ alia per q̄ē est spiritus ⁊ alia p quaz est michael. ⁊ sic esset substātialiter compositus ex tribus substātijs q ō nullus dicit. Similiter in albedine esset entitas per quā est qualitas ⁊ alia per quā est color. ⁊ alia per quaz est albedo q̄ cōmuniter etiaz negatur. p̄sequētia patet q; si detur opposituz. s. q̄ per eandē entitatem michael sit michael ⁊ spiritus ⁊ substantia. ⁊ similiter albedo per eandē sit albedo ⁊ color ⁊ qualitas nō apparet ꝓpter quid equus nō sit per eadē formā equus animal. ⁊ sic de alijs. Confirmatur q; nō minus homo est per eandez formaz substantialē homo ⁊ animal q̄ē ipse per eandē formam accidentalez sit albus ⁊ coloratus patet q; nō minus essentialiter ⁊ inquit predicat̄ animal de homine q̄ē coloratuz de albo aut etiam color de albedine. Secō si sic sumo composituz ex materia ⁊ forma substātialitatis ipsius ignis siue per quā ignis est substātia precise. aut istud composituz sic precise acceptuz, est substātia corporea aut incorporea aut nec corporea nec incorporea si corpora. igitur vel est corpus vel pars eius est corpus. nō enim aliter potest intelligi q̄ sit substātia corporea. Si est corpus. cum omne corpus sit substantia ⁊ nō omnis substātia sit corp⁹ alia forma ē i illo p̄posito p quā ē substātia ⁊ alia p q̄ē est corpus

ꝛ idez ſeqtur ſi dicatur ꝙ ideo eſt ſubſtãtia coꝛ
poꝛea qꝛ eius pars eſt coꝛpus. nam etiam illa
pars que eſt coꝛpus eſt ſubſtãtia·ꝛ tunc ſequi-
tur ꝙ illud compoſituꝫ non eſt ꝑciſe ex materia
ꝛ forma ſubſtãtialitatis ꝺ poſituꝫ. Itẽ ſeqtur ꝙ
in igne ſint plures forme coꝛporeitatis. ¶Pꝛete
rea adhuc ꝑſcindanꝫ ꝫ itellectũ iſta forma alia
coꝛporeitatis ꝛ ſumaꝫ ꝑciſe mã ꝛ forma ſubſtãtia
litatis ipſi⁹ ꝛ fiat arguñtũ vt ꝑus ſi dicaꝫ ꝙ ẽ
ſubſtãtia icoꝛporea·cũ angelus michael ſit etiã
ſubſtãtia incoꝛporea ꝛ alterius rõnis ab iſta ali
qua ſpẽs ſubſtãtie icoꝛporee ꝑdicabiꝫ ingt ꝺ ta
li ꝙpoſito q̃ ſpẽs erit ꝑdicatũ iferius ad ſubſtan
tiã.ꝛ per ꝙñs ab iſto adhuc in iſto ꝙpoſito ꝓter
formã ſubſtãtialitatis ẽ alia forma ꝺ poſitũ.ſi di
catur ꝙ nec ẽ ſubſtãtia coꝛporea nec ſubſtãtia
incoꝛporea.igiꝫ ẽ alteri⁹ rõnis a ſubſtãtia coꝛpo
rea ꝛ ab incoꝛporea·ꝛ ꝙ ꝙñs adhuc aliqua ſpẽs
ſubſtãtie ꝑdicaꝫ iquit ꝺ tali ꝙpoſito·ex quo vt
ꝑus ſeqtur ꝙ ꝓter formã ſubſtãtialitatis ẽ alia
forma i eo ꝺ poſitã nec põt dici ꝙ ẽ qͦdaꝫ cõe
ad ſubſtãtiã coꝛporeã ꝛ ſ̃baꝫ icoꝛporeã·ꝛ ꝙ ꝙñs
nec ẽ eiuſdẽ rõnis vel ſpẽi cũ hac vel illa nec ẽt
alteri⁹ ſpẽi.ſicut nec genus differt ſpẽ a ſua ſpẽ
nec ẽt eiuſdẽ ſpẽi eſt cũ illa vt ꝺr̃.io·metha.ß i
q̃ dici nõ põt.tũ qꝛ huiuſmõi ꝙpoſitũ ſi tale deꝫ
eſt ſubſtãtia q̃dã vere ſingularis·ſicut ꝛ mã ß
iſtius ignis demõſtrati ꝛ q̃libet eius forma ẽ ve
re ſingularis.tũ qꝛ ſi eſt ſic cõe ꝑdicabiꝫ de ſub
ſtãtia coꝛporea.ꝛ ꝙ ꝙñs ꝙ ꝙuerſionẽ ipſuꝫ ẽ ſub
ſtãtia coꝛporea.ꝛ reddit incõueniẽs ꝑus illatum
tũ tertio qꝛ exꝫ aiaꝫ nõ eſt aliqͦ vl̃e vt ſuppono.
Cõfirmari põt rõ theologice ponẽdo ꝙ deus cõ
ſeruet mãꝫ iſtius ignis ꝛ formaꝫ ſubſtãtialitatis
q̃ ẽ in ipo ceteris formis anihilatis ꝙ ꝛ vtiqꝫ bñ
poſſet ſuppoſita diſtictõe taliũ formaꝝ. Ter
tio ſeqtur ꝙ poſſibile ẽ aliqd eẽ igñẽ ꝛ ñ eẽ coꝛ
pus aut ſubſtãtiã ⁊ aliqd eẽ hoiem vl̃ equum ꝛ
nõ eſſe animal ꝙ nullus ꝙcederet cũ qͦlibꝫ ſu
perius ꝑdicetur de ſuis iferioꝛb⁹ in ꝓmo modo
ꝙña,ꝓbatur qꝛ deus poterit ꝙſeruare mãꝫ ignis
cuꝫ ſola forma igneitatis deſtructa forma coꝛ
poreitatis ꝛ forma ẽt ſubſtãtialitatis.ꝛ ſil̃r ꝙſer
uare mãꝫ hominis cũ forma hũanitatis ſeu cuꝫ
aia rõnali deſtructa forma aialitatis ſi diſtincte
ſint vt ꝺr̃. Quarto ß̃m pb̃ꝫ.7.metha.i diffinitõ
ne ſufficit ponere ꝓmũ genus cũ finali ꝺr̃ia.ſꝫ
ß eſſet falſuꝫ ſi ß̃m multitudinẽ ꝑdicatoꝝ inquit
eẽt multitudo formaꝝ ſubſtãtialiũ·nã tunc per
huiuſmodi diffinitõem nõ explicareꝫ aliqua foꝛ
maꝫ iportataꝝ ꝑ ꝺr̃ias medias iter ꝓmuꝫ ge-
nus ꝛ ꝺr̃iaꝫ finalẽ. Quinto ſi ſic ſeqtur ꝙ nul
lũ ſuperius ꝑdiceꝫ ingt ꝺ ſuo ꝑ ſe iferiori ꝙ ma
nifeſte falſuꝫ eſt ß̃m oẽs·ꝛ huic ẽt oppinioni vr̃
ſp̃aliter repugnans·nã ß̃ ꝓceſſo ſeqtur ꝙ nõ ſit
multitudo aliqua ꝑdicatoꝝ inquit q̃ tñ iſti ſup
ponũt·ꝙſequẽtia ꝓbatur. naꝫ ß̃m ß ꝙ ꝫ ſupi⁹
vel ſignificabit tñ ꝓtẽ eius ꝙ ſignificaꝫ ꝑ iferi⁹
verbigr̃a animal ſignificat ß̃m illã viam ꝙpoſitũ
ex mã ꝛ aia ſenſitiua. ¶Homo vero ꝙpoſitum ex
mã ꝛ aia ſenſitiua ꝛ etiã ex aia rõnali·ꝛ tunc ha
beꝫ ꝓpoſitũ qꝛ nomen ꝓtis nõ ꝑdicaꝫ inquit ꝺ
noie totius vt certũ eſt cũ ꝑs ꝛ totum realr̃ di-
ſtinguãtur. Aut ſuperius ſignificabit ꝙpoſitũ ex
mã ꝛ vna forma tantũ. verbigr̃a animal ſignifi
cat ꝑciſe ꝙpoſitũ ex materia ꝛ aia ſenſitiua· In
ferius aũt ſignificat ꝑciſe mãm ꝛ aliã formã vt
homo mãꝫ ꝛ aiam rationaleꝫ.ꝛ tunc idem ſeq
tur qꝛ ꝛ ß ꝙpoſituꝫ ꝛ illud eſſent realiter diſtin-
cta q̃ vbi vna pars vnius eẽt pars alterius i ma
teria· Sexto nõ ſunt in hoie plures aie.ergo
nõ ſcͦꝫ multitudinẽ ꝑdicatoꝝ ꝛc·añs ꝓbatur
in ſequenti ꝙcluſione.ꝙſequẽtia pꝫ qꝛ ſi nõ ſunt
plures anime in hoie·ergo per eandẽ animam
homo ẽ homo ꝛ eſt animal.ꝛ per ꝙſequẽs per
eandẽ formaꝫ. Contra ꝙcluſionẽ iſtaꝫ ſũt ali-
que ratiões tenẽtiũ oppoſitũ·ꝓma eſt talis ſi ꝙ
eandẽ formam homo ẽ homo ꝛ animal.omne
ꝙ ineſt homini per formã per q̃ homo ẽ hõ in
eſt ei per formã per q̃ homo ẽ animal· Omne
autẽ ꝙ ineſt homini per formã per q̃ ẽ animal
ineſt ei inquãtuꝫ eſt animal·igitur ſi per eãdeꝫ
formaꝫ ꝛc.omne qͦ ineſt homini ꝙ formaꝫ peꝛ
q̃ eſt homo ineſt ei inquãtũ ẽ animal.ꝛ per cõ
ſequẽs ex virtute reduplicatõis ineſt oi aiali ſꝫ
eſſe riſibile ineſt homini per formã per q̃ eſt hõ
igitur eſſe riſibile ineſt omni aiali quod eſt fal-
ſũ. Quod ãt omne ꝙ ineſt homini ꝙ formã peꝛ
q̃ eſt animal ineſt ei inquãtũ eſt animal·ꝓbaꝫ
qꝛ omne tale aut ineſt ei ß̃m ꝙ ẽ homo aut ß̃m
ꝙ ẽ animal.nõ ſcͦꝫ ꝙ eſt homo qꝛ ſentire de-
betur ſorti per formã qua ẽ animal·ꝛ tamẽ nõ
ineſt ei ß̃m ꝙ ẽ homo ß̃m ꝙ ẽ animal. Scͦo
forma generis poteſt remanere corrupta forma
ſpeciei·ſimiliter ſunt realiter diſtincte.añs ꝓ
batur qꝛ plura accidentia eadẽ numero manẽt
in generato ꝛ corrupto quoꝝ ſubiectũ eſt cõ-
poſitum ex materia ꝛ forma.igitur eadeꝫ forma
ſubſtãtialis manet ꝛ illa nõ eſt forma ſpeciei.

Tertio ſicut dicit pb̃s·7.metha·diſtinctio ẽ
ß̃mo habens ꝓtes ꝛ ꝓtibus diffinitõis reſpõdẽt
partes rei·igitur generi reſpondet alia pars dif
finiti ab ea que reſpondet differentie. Sola aũt
materia non reſpondet generi·qꝛ genus dicit
formaꝫ mediã inter potentiaꝫ ꝛ actum.vt dicit
Coñ·zº·metha.cometo·ȝȝ.igitur reſpondet
ſibi vel ſoꝛti tantũ vel materia cuꝫ forma alia
ab ea forma q̃ reſpondet differẽt e. Quarto
pb̃s.zº.metha·volens ꝓbare ꝙ non fit ꝓ-
ceſſus in infinituꝫ in cauſſis formalibus ꝓbat ñ
eſſe ꝓceſſum in infinitũ in ꝓdicatis inquit igi
tur videtur velle ꝙ ſecũduꝫ diuerſitatẽ talium
ꝓdicatoꝝ diuerſentur forme in eodeꝫ indiui
duo. Ad hoc videtur eſſe auctoꝛitas Coñ.zº.
metha.comento·ȝȝ.vbi dicit ꝙ materia ꝓmo
recipit formas vl̃es ꝛ mediãt⁹ illis vel ſoꝛmas
alias vſq; ad indiuiduales. Tales autem forme
quarum vna mediante alia recipitur differunt
ab inuicem cum nihil ſit medium recipiendi ſe
ipſuꝫ igitur ꝛc. Ad ꝓmaꝫ concedo ꝙſequẽtiã

ꝛ cū assumit vlterius ꝙ omne ꝙ ineſt homini ꝑ formā per quā eſt homo ineſt sibi inquātuz alꝫ dicēdū ꝙ b̄ ē falsa sumēdo li inq̄tū reduplicatiue vt sumit argumētū in vlteriori deductōe. Instantiā hz multiplicē. aliqō. n. bicubitū per eandē formam ē bicubitū ꝛ q̄tū. ꝛ per ꝯns per formā per q̄z eſt quātū eſt bicubitū. nec tñ eſt bicubitū inquātū q̄tū. qz nō oē quātū ē bicubitū. si militer aliqō album ꝑ formā per q̄z eſt quale ē albū. nec tñ eſt albuz inq̄tuz quale. nec ꝓbatio vz. siue. n. probatio illa assumpta sit distinctiua siue de disiuncto p̄dicato falsa eſt. ꝛ instātiam pōt in sili hr̄e in exemplis ꝓpositis si qs aduertat ꝛ in multis alijs. Ad scōz nego añs nec vz ꝓbatio qz fundaꝫ in falso. videlz ꝙ pmū subiectū accidentiū sit cōpositū ex mā ꝛ forma cuius oppositū supra habitū ē. Ad tertiū dicēdū ꝙ illud dictū plr̄i sm vim vocis acceptum intelligi dz de diffinitōe data p terminos obliquos. ver bigr̄a si dicatur ꝙ homo ē ꝓpositus ex corpore ꝛ aia. rōnalitas. n. diffinitōis ptes vtiqz significāt ptes rei. vna mām. alia formā nec ex b̄ cōcluditur ꝙ sint plures substantiales forme in re diffinita. De diffinitōne aūt que daꝫ per terminos rectos genus ꝛ dr̄iaz nō ꝓprie pōt dictum illud intelligi qm̄ vt in pmo. d. 8. q. 3. ostensum ē etiā sm mentē plr̄i genus nō signat ptē sz totū alias non plus p̄dicareꝫ inquit q̄z dr̄ia. potest tñ improprie dici signare ptem pro eo ꝙ signat rē iperfecte cōfuse ꝛ per b. q. ptialiter ꝛ silr̄ differentia. Tota vero diffinitio signat explicite ꝛ perfecte ꝛ b̄ docet bñ auicen. 5. metha. c. 5. vbi mouens qōnē qūo ptibus diffinitōibus debēt rn̄dere partes rei ꝛ loquēs de tali diffinitōe dicit talē multitudinē nō ē in re sed eē sm intellectuz pro q̄sto res ꝓcipitur vt nō terminata i conceptu cōi ꝛ etiā vt terminata q̄ terminatio ꝛ itermiatio nō ē in re sed in ꝓceptu. ꝛ ꝓpterea dicit ipse ꝙ cū diffinimus hoiem dicētes ꝙ est alr̄ōnale nō intendimus ꝙ sit ꝓpositū ex aiali ꝛ rōnali sz ꝙ ipse eſt alr̄ ꝙ ē rōnale ita ꝙ pmo signatur hō vt quoddā cōe ꝛ nō terminatū deinde per dr̄az quasi termiaꝫ. Ad quartū negāda ē ꝯns qm̄ nō ideo plr̄s volens illud ꝓbare probat nō eē processuz in infinitum in p̄dicatis inquit seu potius i diffinitōibus ꝛ ptibus eaꝝ qz sm multitudinē p̄dicatoꝝ talium sit multitudo formaꝝ. Sed sicut etiā inuit Lom̄. comēto. 10. ideo qz si eēnt infinite forme in re diffinitōes vel ptes diffinitōis essent infinite ꝙ est falsuz. qz cū b̄ aūt bene stat ꝙ nō sint plures forme in re que diffinit auctoritas Lom̄. nō est ꝯ qz qualr̄cūqz itelligi ꝺbeat vltas illa formaꝝ. non dicit Lom̄. ꝙ ille forme sint simul in mā sed ꝙ vnā recipit mediāte alia qz videlz ꝑus vnā deinde aliā. Scōaz ꝯclusionē ꝓbo pmo sic multo plura sūt genera operationū vitaliū que ꝓpetunt homini q̄z sint genera aiaruz igitur nō tot aie sunt in hoie ꝙ vitales hz opatōes. assumptū ꝓbatur. nā nutriri crescere generare sentire somniare reminisci appetere progredi itelligere. ꝛ multa alia genera sunt operationū vitaliū. nā quedā p̄dictoꝝ sub se plura genera ꝓtinent sicut saltē pz de itelligere ꝛ appetere ꝛ horꝝ oiuz generū opatōes cōueniūt homini. ꝓstat aūt ꝙ nō sunt tot genera aiaꝝ ex 3° de aia nec aliqs tot ponit ergo ꝛc.

Scōo sic in hoie nō sunt plures aie igit̄ non tot quot ꝛc. ꝯns clara eſt. añs probaꝫ pmo qui dē ex eo ꝙ in de eccl̄asticis dogmatib⁹. c. 15. scribit̄ neq; duas aias dicimus in vno hoie sicut iacobus ꝛ alij syroꝝ scribunt. Ad b̄ quidā modernus doctor rn̄dit. d. ꝙ hic nō cōdēnātur simplr̄ due aie in hoie sed due aie intellectiue quaꝝ vna sit a deo altera a dyabolo. ꝛ b̄ vt dicit pz ispicienti lr̄am ibi. Ego aūt multū miror de expositōe ista. ꝛ de b̄ amplius qō dicit ex lr̄a istud patere. Sic. n. iacet lr̄a neq; duas aias dicimus in vno hoie sicut iacobus ꝛ alij syroꝝ scribunt vnā aialez qua animaꝫ corpus ꝛ mixta sit sanguini ꝛ alterā spūalē que rōnē ministrat. Sz dicimus vnā eē candēq; aiam in hoie q̄ ꝛ corpus sua societate viuificet ꝛ semetip̄az sua rōne disponat hñs in se libertatē arbitrij vt i sua substātia eligat cogitatōe ꝙ vult. b̄ pz ꝙ nec illi ponebant duas intellectiuas in hoie. sed vnā aialez alterā spūalē. nec aliquā illaꝝ dicebāt a dyabolo, eē creatā. vnde hic ē alr̄ error ab illo quē dic iste doctor ꝙnymo de illo nec ibi nec i toto libro illo vlla fit mētio. ¶ Preterea er determinatōe quā addit. d. Sz dicimus ꝛc. pz ꝙ sit intentio scribentis nullā aiam p̄ter intellectiuā eē in hoie. frustra. n. ponereꝫ ex quo ipse p seip̄az viuificat corpus. ꝛ per ꝯns est p̄ncipiū opationū vitaliū. Cōfirmaꝫ ex intentōe Aug. io. sup̄ geñ. c. 12. de quis vbi dicit ꝙ aia rōnalis nō solū carni prebet aialē vitam vez etiā sm ipsaz carnem aliqd ꝓcuiscit ꝛc. Si aialez vitā prebet. igit̄ p̄ter eam supflue ponit̄ alia aia sensitiua vel aialis ꝛ eadē rōe vegetatiua qz vegetatiua ꝑz qō dicit ꝓbs scōo de aia ꝓtinetur virtualr̄ insensitiua ita ꝙ oia pōt que pōt vegetatiua. ꝛ p ꝯns ꝙ cōtinet sensitiua ꝓtinet ēt vegetatiuā. ꝛ b̄ etiā expresse ꝓbatur per Dam̄. li. 2. c. 13. qui dicit continet ꝙ aialis rōnal organico corpore ꝛ ei ē vite ꝛ augmētatōis ꝛ sensus ꝛ generatōis tributiua. Et eandē ex tota sniam ponit Aug. i de q̄stitate aie. c. 65. vnde ex b̄ pōt etiā argui ad p̄ncipale. qm̄ pluritas ponēda nō est ad quā nō cogit experentia rō vel auctoritas cui ꝓtradici non liceat. Sed nec experiētia cogit ad ponendu in hoie plures aias pz nec ēt auctoritas vlla talis nec rō qm̄ si aliqua deberet ad b̄ cogere videretur de illa que ꝓpter multitudinē opationū vitalium argueret multitudinē aiaꝝ. nam ex solis eiusmodi opatōibus deuenimus nāliter in noticiā aie. Nec aūt nō cogit cū vna aia possit pluriū operationū ymo oium que ꝓueniunt homini eē primū p̄ncipiū sicut pz ex dictis ergo ꝛc.

Tertio Aug. in li. de fide ꝛ simbolo. c. 3. hō inquit excepta forma membroꝝ que diuersis ge-

Ochā quodli bet. 3. q. 10.

nerſibus aiantium diuerſa tributa ẽ non diſtat a pecore niſi rõnali ſpũ qui mens ẽt nominaẽ ⁊ intelligit de dria ſpecifica · q; ẽt per mãm numeralr diſtat a pecore. Et hoc arguo ſi in hoie ſit anima ſenſitiua diſtincta ab intellectiua illa eſt eiuſdem rõnis cum aia pecoris. alꝫ non ſolo ſpiritu rõnali diſtaret a pecore. vt ait Augu. ſi ẽ eiuſdem rõnis. ergo homo vel ps hois ẽ pec⁹ nam quelibꝫ ſubſtantialis forma ꝓſtituit in ſuo eẽ ſpecifico. ⁊ ſic ſequiẽ ꝙ homo vel ps eius ſit aſinus vel bos aut aliquid tale eiuſdem ſpẽi cũ aliquo bꝛutoꝝ ꝙ certe q concederet nõ inẽ homines ſed inter bꝛuta eẽt computand⁹. Confirmatur q; ſi talis aia informaret mãꝫ abſqꝫ aia rõali cõpoſitum · reſultans vtiqꝫ eẽt qõdã pecus. igitur ⁊ nunc ita ẽ de fcõ cum illa ꝑ aduentum intellectiue non mutẽ a ſua ſpẽ. aſſumptũ ꝓbatur per Aug. 83. qq. 80. Ꝯ apolinariſtas vbi dic ꝙ Ꝯ apolinarem ponẽtem ꝓmo ꝙ xps nõ hẽbat humanã mẽtẽ b ẽ rõnalẽ aiaꝫ q̃ hõ a pecoꝛib⁹ ꝑm aiam differt. verba ſua ſunt ſequitur ꝙ verbum ſuſcepit quãdam beluam cuꝫ figura corꝑis hũani. Et er hoc dicit ꝙ mutauit erroꝛem. ⁊ ſo poſuit ꝙ verbũ aſſumpſit carnem ſolam abſqꝫ aia ex quibus pꝫ ꝙ appollinaris ꝓmo poſuit verbum aſſumpſiſſe carnẽ cũ aliqua aia ſenſitiua. ⁊ ad b ꝑm Aug. ſequiẽ ꝙ beluam quãdam aſſumpſerat · igiẽ ſi aliquod tale compoſitum eſſꝫ illud vtiqꝫ eẽt qõdam pecus ⁊ belua. Quarto idem Aug. vbi ſupra de fide ⁊ ſimbolo ait ſi quis tenuerit catholicam fidem vt totum hoiem credat eẽ ſuſceptum verbo ðí .i. corꝑ⁹ aiam ſp̃m · ſatis Ꝯ illos. ſ. hereticos munitus eſt. In li. aũt de eccl'aſticis dogmatibus ipſe ait ſi liber fuerit ſuus vt cõtus creditur ⁊ antiquoꝝ voluminum rubꝛice teſtanẽ · aut ſi non fuerit ſuus ſed genaſij. vt vꝝ velle magiſter ſo ſniarum. d. 8. circa finem. nihilominus autenticus liber ẽ apud omnes theologos. ⁊ in eo regule noſtre fidei ꝓtinẽt. In illo inẽp̃ li. c. 20. ſic ſcribitur. non ẽ tertius i ſubſtantia hois ſps. vt diximus ꝓtendit. ſed ſps ipa ẽ aia ꝑ ſpiritali nã vel ꝓ eo ꝙ ſpirat in corꝑe ſps appellata · aia vero ex eo vocaẽ ꝙ ad viuendũ vl' ad viuificandũ animet corpus. Et quibus pꝫ ꝙ in ꝑma auctoꝛitate cum ait aiam ſp̃m conſtructo ẽ appoſitiua ⁊ eſt ſenſus aiam ſp̃m .i. aiam que ẽ ſps. Ergo ꝑm has auctoꝛitates nihil eſt ð ſubſtãtia hominis ꝓter corꝑus ⁊ aiam que ẽ ſps .i. aiam rationalem. Quinto ſi in homine eſſent plures aie · verbigr̃a ſenſitiua ⁊ intellectiua · tunc ſequiẽ ꝙ homo erit ꝓpoſitus ex aiali. ⁊ ꝑ conſequens non erit aial. ꝓña ba pꝫ. ꝓma ꝑ. bat. q; quedam ps hois erit qõdam ꝓſtitutum ex corꝑe ⁊ aia ſenſitiua · quodlibꝫ aũt tale eſt aial. Confirmaẽ q; ſi tale conſtitutũ remaneret abſente aia rõnali vtiqꝫ ſp̃m viueret ⁊ ſentiret · ⁊ per conſ eẽt aial. Sic ergo dico ꝙ nedum non ſunt tot aie in homine quot habꝫ opationes vitales ſed nec aliqua aia in eo eſt diſticta ab intellectiua. Contra iſta tamen eſt opp. etiaꝫ aliquoꝝ modernoꝝ tenentium ꝙ in homine ẽ aia ſenſitiua diſtincta ab intellectiua · b ꝓbant ꝓmo ſic · Impoſſibile eſt ꝙ i eodem iſtãti ſint in eodem ðria ſed actus appetẽdi aliquid ⁊ actus renuendi idẽ ſunt ðrij. igitur ſi ſint ſimul in rerum nã non ſunt i eodẽ ſubiecto. Sed manifeſtũ eſt ꝙ ſunt ſimul in hoie · q; iõ idẽ ꝙ homo appetit per appetitum ſenſituũ renuit per appetitum intellectiuũ · Confir · per p̃m. 3°. ð aia qui dicit ꝙ in eodẽ ſunt appetitus ðrij. b ẽ eſſent ðrij ſi nati eſſent recipi in eodeꝫ ſubiecto

Obiectiones Ochaꝫ vbi ſupra.

Secũdo eadem forma ſubſtantialis non poteſt ſimul ⁊ ſemel habere duos actus appetẽdi reſpectu eiuſdẽ obiecti · ſed frequenẽ in homie ſunt ſimul actus volendi aliquod obiectũ ⁊ actus appetendi idem appetitu ſenſitiuo. igiẽ illi actus non ſunt in eodem ſubiecto. 3°. eadem forma numero non elicit ſimul actum appetẽdi aliqd nãliter ⁊ aliũ libẽ · Sꝫ volũtas libẽ vult aliqd ⁊ appetitus ſenſitiuus nãliter appetit. igiẽ ⁊c. 4° ſenſatões ſunt obiectiue i aia mediate vel imediate ⁊ non ſunt ſubiectiue i aia intellectiua. igiẽ anima ſenſitiua diſtinguiẽ. maiꝛ pꝫ quia nihil aliud põt aſſignari ſubiectũ ſenſationum niſi aia vel potentia · ⁊ ſi potentia ſit accidens, aie erit ſubiectiue in aia. minꝛ ꝓbaẽ q; alr omnis apꝓhenſio aie ſenſitiue eſſꝫ intellectio · q; eſſꝫ ſubiectiue in aia intellectiua. Itẽ tũc aia ſepata poſſꝫ ſentire · q; ex quo ſenſatio eſſꝫ ſubiectiue in aia intellectiua · ⁊ deus põt conſeruaꝛ oẽ accidẽs i ſuo ſubiecto ſine quocũqꝫ alio poſſet conſeruare ſenſatõem in aia intellectiua ſepata eſt abſurdũ · 5° eadẽ forma numero ñ ẽ exñſa ⁊ ñ exñſa mãlis ⁊ imãlis. ſꝫ aia ſenſitiua i hoie ẽ exñſa ⁊ mãlis. aia vero intellectiua ñ · q; ẽ tota in toto ⁊ tota in q̃libꝫ ꝑte · q̃ ⁊c. 6° arguiẽ ꝑ aliũ doctoꝛẽ ſic hõ in gnãndo hoieꝫ ꝓducit aiam ſenſitiuã. aia vero ītellectiua creaẽ. igiẽ in hoie ẽ aia ſenſitiua diſtincta ab intellectiua · añs ꝓbaẽ q; niſi ſic · ſequiẽ ꝙ hõ ſit ignobilioris ꝓdcõnis ex ſe quo ad actũ gnãndi ⁊ ꝓtinuãdi ſuã ſpẽm q̃s cetera aiantia. qõ nõ vr rõnabile · tũ q; nã nõ ðficit in neceſſarijs. ⁊ marie in reb⁹ ꝑfectis ꝑm p̃m. 3°. de aia. ⁊ Coñ · comento · 45 · tũ q; potẽtia nutritiua ẽ nobilioꝛ in hoie q̃s in alijs aialibus · igiẽ potentia gnãtiua i ipo ẽ perfectio · igiẽ põt in effm̃ ita nobilẽ ſicut põt potẽtia generatiua bruti · ſed illa põt i aiam ſenſitiuam · igiẽ potẽtia gnãtiua hominis põt in aiam ſenſitiuã · põatur igitur ꝙ in gnãtõe hominis de⁹ nõ creet animã intellectiuã. ſequtur ꝙ hõ gnãbit adhuc vex aial · igitur ita facit qñ ðus creat aiam intellectiuã cũ iſta creatio ñ impediat actõeꝫ hois. tũ q; ꝓplerio hominis nobilioꝛ ẽ q̃s ꝓplerio alioꝝ animaliũ. igitur forma cõpletional'ei⁹ ẽ nobilioꝛ q̃s ceteroꝝ. cũ igitur in ceteris ſit aia. ſequtur ꝙ ẽt in homine huiuſmodi forma ẽ anima. Ad ꝓmũ dico ꝙ ꝓp illã rõez fuerũt moti mãichei ad ponẽdũ duas animas

Hyberꝛnicus ī qõne ð ymagine.

in homine.q vt dicit Aug·10·sup gen·c.14· de
puis cū viderunt nō posse carnē sine aīa ꝓcupi-
scere aliā quādam animā suā ex alia nā do ꝫuā
carnē hīe putauerunt. vñ ꝓcupiscat aduersus
sp̄m·sed vt in·12.c·oñdit nō oz pp huiusmōi re
pugnātiā cānis ⁊ sp̄s ⁊ ꝓcupiscētiaꝝ ꝫuaꝝ diuer
sas aias ponēd̄.sil̄r·83.q·q.40.ex diuersis in-
qt visis diuersus appetitus animaꝝ ē.ꝛc.⁊ sub
dit·nō itaq; ob hoc putādum est diuersas esse
nās aiarum.q; diuerse sunt volūtates.cū ēt vni
us aīe voluntas ꝑ tēpoꝝ diuersitate varietē.ꝛc.
⁊ facit ad ꝓpositū tota qō illa. Itē ꝫ Julianum
li·6·ante mediū· Motibus inquit suis aīa quos
hz ſm sp̄m aduersaē alijs motibus suis quos
hz ſm carnē. Rursus motibus suis quos hz ſm
carnem aduersaē alijs motib⁹ suis quos hz ſm
sp̄m.⁊ iō dr̄ caro ꝓcupiscere aduersus sp̄z.⁊ spi
ritus aduersus carnē.ex qbus ēt pz q; vni⁹ eius
dē aīe sunt tales p̄les mot⁹ sib iuicē aduersan-
tes·de hoc ēt aliqd in sequēti.q.diceē· Sz q̄n-
tū ꝑ nūc dicēdū ad argu·q; act⁹ appetēdi ali-
qd ē actus renuēdi illud idē si vterq; sit rōnalis
vel vterq; sensualis aut nāl̄·vtiq; ꝫij sunt.nec
vnq̄ sil̄ sunt i eodē hoīe.sed act⁹ appetēdi rōal̄
nō ē ꝫu⁹ formal̄r actui renuēdi sensibili ēt eius
dē obiecti·lz virtual̄r sint ꝫij·et istō pz q̄m ap
petitōi rōali ꝫia ē renuitio rōalis de eodē obie-
cto.⁊ ista renuitio rōalis alteri⁹ rōis ē a renuitō
ne sensibili eiusdē obiecti.⁊ q; vni tm̄ vnū ē ꝫi
um·10·metha. Segtur q; ista sensibilis non sit
illi appetitui rōali ꝫia formali·lz virtual̄r.vtpo
te q; i ꝫios effect⁹ inclināt. Ad ſm ⁊ tertium
sim̄l̄ dico ꝓmo q; nō appz vlla ipossibilitas qō
eadē aīa circa idē obiectū hēat vnū actū meř
nāl̄r receptum mediāte sensatōe illius obiecti ⁊
trāſmutatōe alicuius oꝛgāi coꝛporal̄ ⁊ aliū spō
taneū ⁊ libeꝝ ꝑuia ꝺliberatōe creatū. Ad·4.
nego minorē·ad ꝓbōnes i.q.sequēti rñdebit̄.
dico tm̄ ꝑ nūc q; illa ꝺa ꝓbō ēt reducit̄ ꝫ argu
entē.cū ipse nō negaret qn deus posſz illā sensi
tiuā aīam a coꝛpoꝛe separe.⁊ p ꝑs ſm rōnem
suā i ea posſz sensatio ꝓseruari. Ad.5.dico q;
aīa sensitiua in hoīe nō ē ertēsa nec mālis sicut
nec intellectiua.cū ipsamet intellectiua sit sensi
tiua. Ad·6·dico ꝓmo q; per idē posſz argui
q; hō in generando ꝓduceret aīam intellecti-
uam·q; al̄s quo ad ꝓtiuatōem sue spēi ēēt igno
bilioꝛis condictōis alijs aīalibus·nā aīa intelle-
ctiua ē forma specifica hoīs nec alicuius alteri⁹
forme ꝓductio sufficit ad continuatōem huma
ne spēi· Rñdeo āt ad argu.ꝓmo cōcedo q; hō
i gnātione hoīs ꝓducit aīam aliquā sensitiuaꝝ
sicut multa ⁊ magis ꝓcedūt·sed ex hoc nō habe
tur q; i hoīe sint due aīe distincte. vna sensiti-
ua alia intellectiua.nam sensitiua ꝓmus introdu
cit̄ ⁊ deinde fcā vlteriori dispositōe ad intelle-
ctiuam simul coꝛrumpit̄ sensitiua ⁊ infunditur
intellectiua.sicut dicendū ē de alijs formis sub
stantialibus q̄ ꝓcedunt animam intellectiuam
⁊ sil̄r sensitiuā ⁊ vegetatiuam i mā que dispōi
tur ad̄ intellectiuā simul·n.cū posteriꝰ gnātur
ꝓiꝰ coꝛrumpit̄. Tertiam ꝓclone ꝓpo ex quo-
dā medio supra tacto. Qm̄ pl̄alitas non ē ponē
da ad cui⁹ positōem nō cogit expientia nec rō
nec auctoritas sacra.sz ad pl̄alitatem formaruz
substātialiū ſm pl̄alitatem partiū oꝛganicarum
⁊ etbogeneaꝝ hoīs ponēdam non cogit aucto
ritas sacra vt notum ē·nec expientia ēt nec rō.
ꝓbō q; oēm talem diuersitatē accidentiū req̄-
rit in coꝛpoꝛe hūano vna ⁊ eadem forma sub-
stantialis ⁊ oēs partes sic differentes accidenti
bus ipsa eadē informat.nam eadem aīa intelle
ctiua forma ē totius coꝛporis humani. igitur ñ
ꝓ diuersitatem accidentiū q̄ꝫ in ptibus coꝛpo
ris videm⁹ possum⁹ arguere diuersitatē forma
rum substantialium. Item nec ꝓ diuersitatez
opationū qm̄ eadem forma i diuersis ⁊ eisdem
ēt partibus coꝛporis potest aliaꝝ ⁊ aliaꝝ opatō
nū eē ꝓncipiū·ꝓmum sicut supra pz. Cum ergo
nō sint alia vñ possit argui talis diuersitas foꝛ-
maꝝ substātialiū·lō nō ē ponēda. Preterea
nec i plantis nec i alijs aīalib⁹ ē diuersitas foꝛ-
maꝝ substātialiū ſm diuersitatē taliū partium.
igit̄ nec i hoīe·ꝓña pz.añs ꝓbo.q; oꝛganizatō
coꝛporis ⁊ distinctio taliū ptiū ꝑueit aliquo mo-
do gnātōem aīe·igit̄ ſm ꝺ tales forme substā-
tiales ꝑueniūt in ptibus coꝛporis ipam aīam.
aut ergo coꝛrūpunt̄ in gnātione aīe aut manēt
si coꝛrumpunt̄ vel alie fil̄es iducunt̄.⁊ ꝺ non ē
dicēdum.q; tunc ille frustra coꝛrumpentur aut
non iducunt̄ alie.⁊ tunc ſegtur q; in tali anima
to non sit huiusmōi diuersitas formaꝝ substan
tialiū.qd̄ ē ꝓpositum·si vero manēt tunc sequi
tur q; erit vera substantial̄ gnātio alicuius absq;
cuiusq̄ substātiali coꝛruptōne·qd̄ repugnat
toti pb̄le. Confirmat̄ ꝑ Coñ.primo pb̄oꝝ coñ
to.69·vbi ait q; si mā hēret formā ꝓpriā nul-
lam aliam reciperet ipsa permanente. sz statiz
coꝛrumpetur q̄cito alia forma generaret̄.nec
pōt dici q; aliqua vna forma toti⁹ coꝛporis coꝛ
rumpit̄.tum q; nō appz q; aliqua forma vna ꝑ
us informet coꝛpus plāte q̄ꝫ aīa eius·tum quia
qua rōe ille ptiales forme remanerent ita ⁊ ista
totalis· Preterea si manēt ſegtur q; ꝓductō
illa non erit vera gnātio simpl̄r·sed alteratō tm̄
nam ſubiectum deferens transmutatōem reti-
nebit sub vtroq; termino idem nomen ⁊ eādez
diffinitionem cum quelibz substantialis forma
constituat inesse specifico.nec refert quantū ad
ꝺ vtrū illa forma sit perfecta vel imperfecta·q;
quelibz constituit ꝺ aliquid vnum ſm speciem
⁊ per ꝙsequens ipsum manente eadem forma
erit idem ip̄m non variatum ſm suam substan
tiam · ac per hoc quelibet transmutatio super
ueniens erit tantūmodo accidentalis. Istud ꝙ-
firmat̄ per Coñ.vbi supra qui per hoc ꝓbat q;
mā non est aliquid existens actu habēs ꝓpriaz
formā substantialē qm̄ tunc gnātio in substan
tia essz alteratio ⁊ forme recepte essent accidē-
tia·⁊ ꝺ est aliud inc̄ueniens q; ēt sequit̄ i ꝓo

positō. vz q aīa itellectiua erit accidens. ⁊ certus sum q ista incōueniētia non min⁹ sequuntur in ꝓpositō q̄ in eo i quo arguit Lom̄. sicut pz cuilibz volenti attendere. ⁊ per hoc excludit ēt vna solō que ab aliquibus dari ꝓsueuit. vz q non obstante q eadem forma substātialis remaneat adhuc erit vera gnātio si forma recepta sit substantial'. nam per hoc ēt probat vt supra prolixius. d. 12. q. i. fuit declaratum q nulla forma superueniens erit substātial'. b ēt inconuenientia sequi pz per pbm. z. de gnātione sicut supra. d. 15. in. 4. ꝓclusione. q. probat si dicatur q adhuc erit gnātio p eo q noua substātia gnābitur. s. ꝓposita ex p̄cedente que defert transmutatōem ⁊ forma noua que acgritur. ita dicam tibi q cum lignum calefit est vera gnātio q: noua substantia generat. s. cōpositā ex ligno ⁊ forma caloris nec poterat pbari q forma caloris non sit substantialis aut istud compositum non sit substantia nisi ex hoc q lignum est idē numero in actu ꝑm speciem ligni q erat añ transmutatōez ⁊ eodē mō in proposito. Quā tam ꝓclusionē pbo primo sic. oīs substātia q̄ ē i hoie ē aīa vel corpus. ⁊ nō sunt i hoie plures aie. igit̄ i hoie nō ē aliqua forma substātial' alia ab intellectiua. ꝓña pz q: i hoie ē aīa intellectiua vt pz in precedenti. q. añs quo ad ꝑam ptem pbat ex ꝓclusione ꝑa. quo ad ꝑmam vero auctoritate expressa que habetur in de eccl'asticis dogmatibus. c. 19. sic. n. scribitur ibi duab⁹ substantijs constat hō aīa tñ ⁊ corpore. Et hoc ām manifeste segtur q oīs substantia ex qua ꝓstat hō fit aīa vel corpus. Secūdo sic si in homie esset alia forma substantial' ab intellectiua vl' ipa essz forma elemēti vel forma mixti q̄ aliqui vocant formam corporeitatis vel alia aīa. non forma elementi. q: nulla talis manet essentialiter i mixto. vt. d. 15. probatum est. nec aliqua alia aīa vt pz ex ꝑa ꝓclusione huius. q. Item si eēt aliqua alia aīa aut vegetatiua aut sensitiua ⁊ siue b siue illa precessit vtiqz aīam intellectiuam in materia illa. nam prius vt ,comuniter dr̄ embrio viuit vita vegetatiua ⁊ sensitiua anteq̄ ifūdat aīa rōalis ⁊ q: nā non corrumpit aliq̄ formam vt aliā oīo sil'em introducat q: superflua foret actio eius. Sequitur q si aliqua talis aīa est in homine illa eadem est q̄ preuenit intellectiuam in corpore. ⁊ si sic sequit̄ q noua substātia generata ē. s. hō absqz corruptōe alicui⁹ substantie sicut inferebat in ꝓclusione tertia. nec pōt dici q sit forma corporeitatis vel mixtionis qñ ⁊ idem inconuēiens nunc illatum sequitur

¶Preterea non magis inconuēiens est q hō aut ps aliqua eius sit belua vel pecus q̄ q sit lapis vel' lignum aut aliquod pertinēs ad aliq̄ speciem corporis inanimati cū minor sit conuenientia inter aīam rōalem ⁊ tales formas q̄ iter ipz ⁊ alias aīas. Sed primum nō est ponendum. igitur nec ꝑm. sed illud sequit̄ si ponat̄ aliqua tal' forma i hoie. nam quelibz talis ꝓstituit individuum siue speciei. ¶Nec vz refugium ad distinctōem de formis iperfectis ⁊ perfectis. qñ nulla omnino forma substantialis est extra aīam q̄ nō sit individua ⁊ singlāris ⁊ determinate spēi. ⁊ per ꝓñs constituat singulare determinate spēi.

Contra ꝓclonem istā pōt argui probando specialr̄ q ꝓter aīaz intellectiuā sit in homie alia forma substantialis. s. forma corporeitatis. primo q: vere ē corpus. ⁊ non p aīam intellectiuā. cū illa sit forma spūalis. igit̄ p aliā formā substātialem. Secūdo hō ē ꝓpositus ex aīa rōali ⁊ corpore vt oēs concedunt. aut igit̄ corpus ex quo ꝓponit̄ est mā sola. aut mā cum aliquo accidēte aut mā cū aīa itellectiua aut mā cū aliq̄ alia forma substātiali non mā sola. q: tūc ēt ignis ⁊ qōlibz elemētum. ⁊ sil'r qōlibz corpus mixtuz essz cōpositum ex corpore ⁊ forma. qō nullus dicit. sola. n. aīalia dicuntur cōpositā ex corpore ⁊ forma. nec ē mā cū accidente. q: nullum accidēs ē de essentia hois. nec mā cū aīa intellectiua. q: aīa intellectiua ē altera ps hois corpori ꝓdistincta. igit̄ est materia cum alia forma substantiali. ⁊ hr̄ ꝓpositum. Tertio qñ aliquod animal moritur mā p nullo instanti est sine forma corporeitatis. aut igit̄ ista p̄erat in aīali dum viueret. ⁊ habet̄ ꝓpositum. aut est nouiter introducta ⁊ b rōabilr̄ dici non pōt qñ nullus effectus vnus ꝑm spēm ꝓducit indifferenter a quolibet ⁊ ab vno ⁊ a plibus ꝑm spēm nec ēt indifferenter p quālibz trāsmutatōem preuiam. sed a determinata cā ⁊ a determinata dispositōe preuia. nunc aūt videmus q si bos aut aliud animal interficiatur gladio vel fuste. aut suffocetur vl' submergatur aut aliquo alio mō moriatur semper cadauer eius est eiusdem rationis. ⁊ per consequens forma cadaueris illius est eiusdem rationis. igitur non producitur tunc de nouo. sed prierat in viuente producta a determinato ⁊ proprio generante sue speciei. ⁊ ita etiam de homine probari potest. Quarto mortuo aīali manent eadem accidentia numero que prius erant igitur habēt idem subiectū numero. q: accidens non migrat nālr̄ de subiecto in subiectum. nunc aūt subiectū eoz non est mā prima. quia illa nō imediate recipit accidentia absoluta. igitur remanet aliqua forma precedens ⁊ non sensitiua. igitur corporeitatis'. Quinto b specialr̄ probatur de homine. q: si corporeitas non distinguit̄ ab intellectiua sequeretur q corpus rp̄i in sepulchro nunq̄ fuisz pars essentialis nature humane in rp̄o. nec fuisz idem corpus viuum etiam mortuum nec fuisz deitas vnita illi corpori nisi per nouam assumptionem. quod videtur absurdum. Similiter non essent eadem corpora sc̄oz viua ⁊ mortua. ⁊ per consequens non essent adoranda sicut corpora sanctoruz. q: illa corpora nū q̄ habuerunt. igitur. magis concordat cum fid̄ eccl'e ponere distinctionem inter illas formas q̄ vnitatem. plures alie rationes adducunt̄ ad idē sed he sunt potiores ⁊ eis solutis cetere faciliter

soluunt. Ad primum dicendum q hoc nomẽ corp⁹ equoce accipitur · qñqz .n. significat ipsaz quantitatem seu dimensiones sicut apud Comñ. in de substantia orbis · c · 1 · t primo phisicorum · comento. 63. quando qz aũt oẽm nãm seu substantiam quantam vt apud Aug. 7 · super genñ. c. 17 · de paruis · vbi ait. nos dicim⁹ nãm qlibz longitudine latitudine altitudine spacium loci occupantem · t isto modo homo est corpus t ẽt mã eius est corpus · Moderni aũt doctores distinguunt corpus in corpus de genere quantitatis . t illud est trina dimensio t corpus de genẽ substantie . t istud subdiuidunt in corpus qđ est genus . t sic dr̃ de omni substantia ꝓposita ex mã t forma substãtialis t i corp⁹ q significat alterã ptem cõpositi distinctam ꝺ formam primo modo concedo q homo est corpus. Sciendum tamen q sicut animal · esto q significet totuz cõpositum . qz tamen eius differentia constitutiua vt loquitur mõ ꝓsueto significat determiate formam · s. animam · iõ animal dr̃ eẽ principaliter animal per aiam . sicut lz corpus q est genus significet substantiam compositam · t de illa solũ ꝑm hunc modũ accipiendi predicetur · quia tamen ei⁹ ꝓstitutiua differẽtia significat ꝺtermiate materiam . sicut patet in diffinitione eius · naz diffinitur q est substantia materialis · ideo corpus dicitur esse corpus principaliter per materiam . t sic dico q homo est corpus per mãm . i. qz er materia compositus . t non est corpus p alĩ q̃ aliã formã ab aia intellectiua. Ad ꝑm dicẽ dũ q corpus altera ps cõpositi est sola mã. verũtamẽ hoc põt dupl̃r accipi. s. cõiter . t sic quelibz mã est corpus qũo accipit etiam Comñ . primo pboꝝ comento. 63. vbi posita distinctione ꝺ duplici alteratõe · s. substantiali t accidentali ait . t cũ considerauerit istud q defert vtrãq transmutatõem inueniũt ipz idem numero t est corpus demonstratum · videmus .n. idem corpus in eodem loco transferri de carneitate in tereſtritatem . t de tereſtritate in vegetabilitatem · tc. t in ꝺo methaphisice · comento. 31 · dicit q quatuor elemẽta alterant̃ ad inuicẽ in accidentibus t formis substantialib⁹ remanẽtibus illis in hac corporeitate singulari. i · remanẽte eoꝝ corporeitate singulari · constat aũt q illud non potest intelligi nisi de sola materia non de composito ex materia t alia forma substantiali. tũ qz in nullo elementoꝝ est plus q̃ vna forma substantialis . tum qz sola mã ꝑm ipsum est subiectũ gnãtõis. sicut pz in eodẽ comẽto p̃mi pboꝝ per eundem contra Auiceñ. t infra comento. 69. nec est contra ꝺ q ibidem ait q qui ponit hanc materiaz esse corpus peccat. quoniam tunc accipit corpus pro ipsis dimensionibus quas ibi probat differre a materia · t istud clarum ẽ volenti aspicere · sic autem accipiendo corpus cõiter põt concedi q ignis t quelibz substantia materialis seu corpus primo modo dictum est compositum ex corpore t forma. alio modo potest accipi specialiter ꝑ mã organizata. t sic sola aiata consueta sunt dici composita ex corpore · Ad tertiuz dico q forma cadaueris de nouo introducitur · non tamen semp eiusdem rõnis sicut assumit argumẽtum · sicut nec semp eodẽ modo dissoluit̃ armonia t corrumpit̃ ꝓplerio aiaꝝ. sed aliqñ ꝑ superhabundantiã vnius humoris. aliquando per superhabundantiam 3ũj. t qñqz per excessuz vn⁹ qualitatis. t aliqñ per excessum 3ũie · t interduz tam varie. vt tam diuerse ꝓpleriones generenẽ q eas ẽt diuerse ꝑm speciem formẽ cadaueris consequuntur. quod etiam frequenter apparet sensibiliter ex diuersitate accidentium ipsoꝝ cadauerum q̃uis etiam plerũq in exterioꝝib⁹ accidentibus non percipiatur talis diuersitas · nec tñ nego quin etiam aliquando diuersis cãis possit sequi forma cadaueris eiusdem rõnis. nec ꝺ est inconueniens · qm̃ t ꝺ ẽt videmus in pl̃ibus effectibus nãlibus. eundem .n · calorem ꝑm speciem cãt sol t ignis . t sic de multis aliis. Ad. 4. concedo q frequenter multa accidentia manent eadem numero in eodem subiecto. t dico q sola materia ẽ subiectũ eoꝝ sicut frequenter dictuz est in precedentibus distinctionibus . preterea l' iste qui sic arguit intẽdit q sola forma substantialis est subiectum talium accidentium coporalium · t ꝺ est valde mirabile t dissonuz pbicis dcis. ac ẽt veritati · vt patet ex dictis in · q. de dimensionibus · d. iz · vel vult q compositum ex materia t forma sit eorum subiectum . t tunc ꝓtradicit sibi. nam in · q. p̃cedente vult q nullum accidens sit simplicius suo subiecto . t per hoc ꝓbat q sensatio non est subiectiue in composito ex materia t anima. Ad quintum nego oẽs illas ꝓsequentias si in eis capiatur corpus pro altera parte compositi. nam sicut eadem ipa mã existens in sepulchro fuerat pars essentialis nature humane in rp̃o. ita t idem corpus existens in sepulchro fuerat pars nature humane in rp̃o t q tunc erat mortuum prius fuerat viuum · nãtale corpus nihil aliud erat intrinsece q̃ ipsa materia · iterum illa fuit vnita verbo absq assumptione noue rei . Idem etiam dico de corporibus sanctorum loquendo precise de eo q essentialiter est corpus . veruntamen in eis noue substantiales forme introducte sunt . quod neminẽ puto debere negare. alioquin puluereres t cineres in quos resoluta sunt multorum corpora sãctorum quos veneramur fuissent partes essentiales ipsorum sanctorum dum viuerent. quod absurdum t manifeste falsum est. Et ideo quilibz habet concedere q tales reliquias veneremur non quia fuerunt ipse partes sanctorum · sed qz pars eorum fuit pars sanctorum · Illam autem partem dico solam materiam · Addo etiaz q hoc argumentum fortius reducitur contra suum factorem · Nam secundum ipsum . 3°. quo. q. 5. forma corporeitatis t forma mixtionis sunt penitus idem forma · igitur cineris siue cinereitas est eius corporeitas · si ergo corpus est aliqꝺ

compositum ex materia ⁊ forma. cum cinereitas non fuerit in sanctis viuentibus sicut nec ipi fuerunt ex cineribus essentialiter compositi. sequit̃ q̃ ista non sunt illa corpora que habuerunt.

Ad argumenta. q. ad primum concedo q̃ in homine est anima intellectiua ⁊ sensitiua ⁊ vegetatiua. quia eadem ipsa anima est que est homini principium viuendi sentiendi ⁊ intelligendi vt supra probatum est ⁊ ipsa ẽt substantia ẽt per eam formaliter. homo etiam substantia est ita q̃ non oportet ponere alic̃ multitudinem formarum i homine. de forma vero corporeitatis dicendum q̃ si sumatur corpus pro altera parte non est dicenda alia forma corporeitatis. Si vero sumatur vt est genus. sic vel intelligimus per formam corporeitatis formam eius qđ est corpus. ⁊ sic anima intellectiua est forma corporeitatis. vel intelligimus formam qua ip̃m p̃ mo est corpus ad modum quo dicimus qđ homo est homo per animam rationalem. ⁊ sic nego talem formam corporeitatis ⁊ in homine ⁊ i quolibz composito. nam vt dictum est supra ñ per formam principaliter sed per materiam materialis substantia est corpus. Ad secundam ⁊ tertiam pz er dictis. Ad quartum concedo cõ sequens ⁊ dico q̃ talis diuersitas accidentium ⁊ operationum non prouenit ex diuersitate formarum substantialium. sed ex condictione vn⁹ forme. s. anime que suum proprium ⁊ debitũ susceptiuum requirit taliter organizatum ⁊ talibus accidentibus diuersis diuersas partes materie perficientibus dispositum ⁊ eadem ipsa in huius modi diuersis organis ⁊ partibus est diuersarũ operationum primum principium. Et omnia b̃ quilibz ponens animam formam corporis habz concedere nec preter illam pro huiusmodi diuersitate accidentium ⁊ operationum oportet alias formas substantiales in partibus illis fingere. Quod autem dicitur q̃ ꝑm b̃ nunc̃ possz argui q̃ aliqua differant specie in genere substantie. dico q̃ ymo nam lz ex huiusmodi diuersitate in partibus vnius totalis perfectibilis q̃ est debitum est proprium forme susceptiuum non possit argui diuersitas formarum substantialiũ. qñ tamen in propijs susceptiuis ⁊ perfectibilibus talis accidentium ⁊ opationum diuersitas reperitur. bene arguitur diuersitas specifica substãtialis in illis. vnde quia in corpore cerui q̃ totum comparatur ad suam animam vt proprium perfectibile ⁊ in corpore leonis. quod etiam ẽ vnuz proprium perfectibile sue anime videmus huiusmodi diuersitatem accidentium. bene argumur in eis diuersitatem specificam animarum. nec tamen in diuersis partibus eiusdem corporis dicimus animas specie diuersas exiitere non obstante q̃ in eis sit diuersitas ⁊ accidentiũ ⁊ operationum. quia nulla earum partium per se est proprium aie susceptiuũ.

Tertio quero vtrum in hoie potentia sensitiua ⁊ intellectiua realr distiguat ab ei⁹ anima. ⁊ arguo primo q̃ sic ꝺ potentia sensitiua. nam potentie sensitiue sunt multe in homine. aia vero tñ vna igit̃ aliqua potentia sensitiua hois distinguitur ab aia ⁊ qua rõe vna ⁊ qualibz consequentia pz q: si quelibz eẽt eadem anime essent cões eedem inter se. ⁊ per consequens non essent multe sed vna tñ. antecedens notum est. Secundo idem probat̃ de intellectiuis ⁊ per idem medium sic memoria ⁊ intellectus ⁊ voluntas in homie sũt tres res distincte. igitur quelibet est res alia ab anima. consequentia probatur sicut precedens antecedens probatur auctoritate Aug. 4. ꝺ tri. c. vlti. ꝺ. Cum memoriam meam intellectuz ⁊ voluntatem nomino singula quidem nomina ad res singulas referuntur sed tamen ab omnibus tribus singula facta sunt. nomen. n. horum trium nominum est q̃ non ⁊ memoria intellectus ⁊ voluntas mea simul operata sit. vbi pz q̃ ꝑm ipsi illa tria nomina pro tribus rebus distinctis que sunt in ipso supponunt ⁊ vnum supponit pro re pro qua aliud supponit. alias non singulas ad res singulas referuntur vt ait. Ad oppositum arguitur per auctoritatem illius de spiritu ⁊ anima. qui. c. 8. ait. anima est spiritus rationalis ⁊ intellectualis. ⁊ sequitur statim pz sui operationis officium varijs nuncupatur nominibus dicitur nãq3 anima dum vegetat. spiritꝰ dum contemplatur. sensus dum sentit. animus dum sapit. mens dum intelligit. rõ dum discernit. memoria dũ recordat̃. volũtas dũ vult vl' q̃ sentit. Jsta tñ non differũt in substantia quẽad modũ i nominibus qm̃ ista oia aia vna ẽ ⁊ ꝓprietates quidẽ diuerse sed essentia vna. ⁊ paulopost ẽt subdit has potentias b̃z anteq̃ corpori misceatur naturales siquidem sunt et. nec aliꝰ sunt q̃ ipsa. Jtez infra potẽtie nãq3 eius atq3 vires eius idem sunt q̃ ipsa ⁊ multotiens eandem suiam ponit in illo libello. Respondeo primo tractanda est questio quo ad potentiam sensitiuam. Secundo quo ad intellectiuam. Quantũ ad primũ ẽ triplex solemnis opp. vna. n. põit q̃ potentia sensitiua aie est quedaz qualitas a corpore ⁊ aia essentialr distincta subiectiue cr̃is ñ i corpore tantũ ne q3 in anima sola. sed in coniuncto. Quod aũt huiusmodi potentia qnymo vlr quelibz potentia aie sit accidens distinctum ab anima probant duplr. primo q: cum potẽtia ⁊ actus diuidant ens ⁊ quodlibz genus entis. oz q̃ ad idẽ gen⁹ entis referant̃ potentia ⁊ act⁹ Et lõ ꝑm actus nõ ẽ in genere substãtie. potẽtia q̃ dr̃ ad illũ actũ nõ põt eẽ i genere substantie. opatio ãt aie nõ ẽ i genere substãtie. sz i solo ꝺo ei⁹ opatio ẽ ei⁹ substantia. igit̃ potẽtia ad opatõem aie nõ ẽ substãtia. Scõo aia ꝑm suam essentiã ẽ act⁹. si ergo ipsa essentia aie essz immediatũ opatõnis pncipiũ sp̃ hñs aiam actu hẽret opa vite sicut semp hñs aiam actu ẽ viuũ. sed b̃

Scũs Tho. p̃ª pte q. 77. arti. i. ⁊ 5.

est flm.ergo ꝛc. Tertio Dyo.ō dīui.no.c.ij. dicit q̄ celestes spiritus diuidunt̄ in essentiā virtutem ꝛ opatōem·ꝛ multomagis i aīa aliud est essentia aliud potentia. Quarto ab alijs arguitur q̄ potentia est ō secunda spē qualitatis. igitur est accidens ꝛ distincta a substantia. Qō āt istud accidens sit subiectiue in composito.pbatur q; eius potentia est sicut subiecti cuius ē opatio vt dicit pb̄s in de sōp.ꝛ vigi· sed operatōes potentiarū sensitiuaꝝ sunt nō aīe solius sed totius ꝑiuncti qm̄ tales exerceāt p̄ organa corporalia.igit̄ ꝛc. Confirmat̄ per pb̄m in de som.ꝛ vigi.q dicit q̄ neq; aīe p̄prium est sentire ꝓ neq; corporis·cuius.n·potētia ē eius ꝛ actio. Ista opp·non plꝫ mihi eo qō pl'alitatem reꝝ ponat ad q̄s ponēda nec cogit erperientia nec rō er ex pientia sumpta.nec aliqua auctoritas sacra. qō nō erpientia pꝫ.nullus.n.erpitur aīam ꝛ eī⁹ potentiā.q.duo distincta q̄ non rō patebit soluēdo q̄ ēt nec auctoritas sacra pꝫ q; nullibi i sacro canone hr̄. Arguo tm̄ ꝛ arguit̄ ꝺ eā ꝑmo sic .oē p qō primo sentiens sentit ē potentia sensitiua· aīa ē huiusmōi·pꝫ in ꝺo de aīa.ergo ꝛc.ad hāc respondendū q̄ forma accidental' hocip'o q̄ ipsa ē actōis'principiū a forma substantiali hꝫ. Et iō forma substantialis ē p̄ncipiū primum oppositōis'sꝫ nō ꝓmum.ꝛ sic intelligit pb̄s. Et hoc ad formaꝫ rōis dꝫ dici q̄ maior non est vera nisi de eo per qō prorime ꝛ imediate sentiens sentit.ꝛ in hoc sensu minor est falsa. Contra si aīa non ē imedatuꝫ principiū sentiendi possibile erit q̄ aliquid inanimatum vere sentiat. nam poterit deus in corpore creare potentiam vel creatā conseruare non creando aīam.hoc autem 'posito id vtiq; sentiet sicut si fieret calor in corpore absq; forma substantiali illud calefacēt.'hoc āt non vr̄ concedendū.nam illo cāu posito tale cōpus non viueret cum aīa sit vita corporis· ꝛ per ꝓñs nec vite opationes hēret·¶Preterea qua ratione b̄ possꝫ fieri de vna operatione potentie sēsitiue.ꝛ de qualibꝫ.ꝛ sic de operationibus appetitus sensitiui.er quo sequitur q̄ aliquis carens aīa poterit dolere ꝛ tristari timere ꝛ esurire ꝛ sitire.hoc autem est contra itentionem Aug·83. q.q.80.vbi contra Apolinarem negantem rp̄m habuisse aīaꝫ probat q̄ ipse vere animam habuit er eo q̄ ipse vere doluit.ꝛ esuriuit·ꝛ cetera similia passus fuit.vnō ait q̄ sicut q; habem⁹ euāgelistarū narratōes per quas rp̄m natum ō maria virgine cognouimus ꝛ cōp̄hensum a iudeis ꝛ flagellatum ꝛ crucifixum atq; interfectuꝫ ꝛ sepultum que,eum corpus habuisse testantur sic eum habuisse animam indicant affectiones ille que non possunt esse nisi in anima quas euāgelistis testantibus legimus ꝛ miratus est yesus ꝛ iratus ꝛ contristatus ꝛ erhilaratus ꝛ multa alia innumerabilia sicut etiam illa que coniunctim officia simul ꝛ corporis ꝛ aīe ostendunt sicuti sunt q̄ esuriuit q̄ dormiuit ꝛc. Et infra subdit sicut autem q; manducauit sine corpore intelligi non potest sic qui'a'esuriuit sine anima fieri non potuit. Nec ista glosari possunt vt intelligatur loq tantum de potentia naturali.quoniam tunc nihil contra illum p;obaret.nam ꝛ ille non diuisꝫ naturaliter esse factum q̄ rp̄s habuit corp⁹ humanum ꝛ simile alijs .ꝛ tamen caruerit anima humana sed per singularem potentiam dei.ꝛ p consequens nisi sit simpliciter impossibile aliq̄ dolere vel esurire ꝛc.sine anima non ex illis sufficienter arguitur contra eum·Dices q̄ idꝫ sequitur contra alios ponentes potentias esse idē q̄ aīa.nam,ipse opationes poterunt fieri per potentiam dei absq; aīa·ac per hoc nihil arguet̄ ꝺ Apolinarem. Respondeo q̄ vtiq; tales q̄litates que sunt dolor vel esuries ꝛ sitis possent fieri absꝫ aīa.sed tunc nulla esset dolor vl'esuries nec per eam aliquis doleret ꝛ esuriet·sꝫ q̄ aliquis doleat vel esuriat aut aliquid eiusmodi patiatur absq; aīa est penitus impossibile.nunc autem legimus q̄ rp̄s doluit esuriuit ꝛc · iō bene contra illum concludit q̄ vere aīam habuit. Et iō q̄ dicit Aug.q̄ ille affectōnes non possūt esse sine anima non est intelligēduꝫ quin possint existere sine aīa sꝫ q̄ non possunt eē tales affectiones.nā si fierent sine aīa q̄s essent aliq̄ entitates non essent tm̄ affectōes tales.,verbigratia dolor vel esuries·ꝛ sic de alijs sicut si rem illam que nunc in me est visio deus me ōstructo conseruaret absq; isto aut etiam in aliquo subiecto·dūmodo non esset in anima verbigratia in lapide siue b̄ sit possibile siue non .illa non esset tunc visio nec lapis aut aliquid aliud per illaꝫ videret sicut in simili diffusius dictum est in li·primo. ¶Preterea si potentia sensitiua. verbigratia visiua sit tale accidens existens in coniuncto er organo visus ꝛ anima informante illud sequitur q̄ ad destructōem organi destruat̄ potētia visiua·ꝛ b̄ ēt p̄ñs opp.ꝓcedit.sed b̄ vt videt̄ ē ꝺ Aug.in li·super gen̄.ad lr̄am i pfcō.vbi ait .alia ei est lux que sentit̄ oculis·alia aūt qua p̄ oculos agit̄ vt sentiat̄·illa.n·in corpore.b̄ autem q̄s uis per corpus ea que sentit accipiat inaiatū ē. ꝛ paulopost de,ista luce qua per oculos agitur vt sentiat̄ ꝛ que per corpus accipit ea que sentit que non est aliud q̄s illud,q̄ nos vocamus potētiam visiuam ꝛ visitatiuam.subdit neq; b̄ cum ministeria desunt corporis sicut in cecis aut i surdis.nam in istorum animis est ista lux de q̄ nūc agimus sed instrumenta corporis desunt neq; illo modo quo in silentio vor non audit̄ cū ista lux est in aīa ꝛ assunt corporis instrumenta sꝫ nihil'q̄ sentiatur infertur.non ergo qui his causis̄ non sentit caret ista luce.sed cum talis potentia non est in anima que nec anima dici solet sꝫ tantum vita qualis perhibetur esse vitis ꝛ arboris. ꝛc.hic nota q̄ in aīs cecorum ꝛ surdorum dic esse lucem istam.ꝛ insuper q̄ qui non sentit 'pp carentiam organorum sentiendi non caret ista luce.er quo patet q̄ non destruitur talis potentia ad destructionem organi.Qō autem addit.

Sed cum talis potentia non est in anima ⁊c.nō est accipiendum sic vt intelligatur q̄ eadem aia aliquando habeat in se talem potentiam ⁊ aliquando non habeat.sed q̄ aliqua anima talez potentiam non habet sicut est anima viuentiuz insensitiuum seu insentientium. si tamen talium vita appelletur anima.⁊ ideo addit ipse que nec aia dici solet.⁊c. Ad primam rōnem oppo.cū dicit q̄ actus ⁊ potentia diuidunt ens ⁊ quodlibz genus entis.⁊c.aut accipiuntur actus ⁊ potētia.vt sunt dūe entis seu esse q̄ significat vez. ⁊ tunc nihil ad propositum.vel accipitur potentia pro principio actiuo vel passiuo ⁊ actus p eo cuius dr̄ talis potentia .⁊ tunc illa propositio assumpta.s.q̄ actus ⁊ potentia sunt in eodem genere vlr accepta est falsa simplr ⁊ contra arguētem.nam vt supra probatum est omne accidens mere corporale imediate recipitur in materia.⁊ ita q̄ imediata potentia susceptiua ipsorum est alterius generis ab eis. Item secundū hunc doctorem super quarto methaphisice nullus accidens inheret alteri accidenti. ⁊ per consequēs eius potentia non est eiusdem generis cum eo. Item in ꝓposito essentie aie sm eū ē ꝓncipium potētie ⁊ actiuū a quo fluit ⁊ passiuū seu māle in quo recipit.igit̄ vel essentia aie ē accidens q̄ ipse non diceret.vel potentia ē substantia.q̄ est ꝺ eum. Ad sm reduco argu.primo ꝺ eū. nā potentia aie si sit tale accidens sm suam essentiam est actus.in ormat.n.subiectū.igit̄ si ipsa est immediatū principiū operationis semp habebit in actu opera vite. Respondeo igit̄ ⁊ nego ꝓsequtiam.nec ꝓbō vz.qm̄ non oz vt actui primo sp̄ fit coniūctus actus secūdus sicut in multis ōclarari possz. Ad auctoritatem Dyo. dicendū q̄ non vult aliud dicere nisi q̄ in omni spiritu celesti est essentia virtus ⁊ operatio que tria quedā sunt non tm̄ realr sz rōe.⁊ hoc manifeste ipse dicit. Est.n.textus suus talis. In tria diuiduntur sm se supermondana rōe oēs diuini itellectus i essentiā virtutē opatōem. Et Ugo i cometo exponit super mondana rōne.i.spūali rōne. Ad quartū nego ꝓmaz.nā forma substantialis iquātum ē principiū opatiuū seu per q̄s aliquid ē potens operari est in secunda spē qualitatis nec tm̄ est accidēs vt de accidēte nūc loquimur. ⁊ b̄ ēt Lom̄.approbans dictum Aler.7.phoz cometo zo.in fine idem dicit.Querit.n.quare Aristo.iuestigans ad quas species qualitatis est motus tacuit ibi spēm secūdaz que est nālis potentia.⁊ rñdet q̄ Aler.dicit q̄ iaz ōterminatum ē vlr q̄ non est qualitas.⁊ intendit in quit Lom̄.q̄ res agunt per suas formas ⁊ patiuntur p mās ⁊ materie ⁊ forme sunt substātie necessarie.Alij tenētes potētiā sensitiuā nō ē accidēs ditrerunt q̄ ipsa ē ꝓpositū qddā ex corpore sic mixto ⁊ aia ꝓportionalr ꝓficiēte ad actū correspondētē tali cōposito.vnde sm istos ipsa anima non est potentia sensitiua loquendo de potentia totali. sz ps huius potentie. Hoc dictum q̄us absq̄ ꝓbatōe inuenirl positum.vr̄ tm̄ posse ꝓbari auctoritate Aug.i. de tri.c.z.nam oē in quo sensatio recipit̄ subiectiue pertinet essentialr ad potentiam sensitiuam.sed sensatio recipit̄ tam in ania q̄ in corpore.igit̄ ⁊c. Minor pz per Aug.vbi supra.ibi.n.cōmemoratis tribus.s.re visibili visione ⁊ voluntate animi q̄ re visibili sensum admonuet ait q̄ primū non pertinet ad animātis nām alterum aūt.s.visio ita ptinet vt ēt in corpore fiat.⁊ per corpus in aia.fit.n.in sensu q neq̄z sine corpore ē neq̄z sine aia.tertiū vero solius anime ē q̄ voluntas. Hic attenditur q̄ primo dic visionem fieri in corpore ⁊ in aia. per qō ꝓbat̄ minor assumpta. Item dicit q̄ sensus non ē sine corpore neq̄z sine aia. Ad idez ē alia auctoritas eiusdem.10.super gen̄.c.12.de parus.verissime inquit scriptum ē.caro ꝯcupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnem.sed tm̄ carne im sine aia concupiscere nihil posse puto.qō ois doctus indoctusq̄ non dubitat.⁊ per hoc ipsius concupiscentie carnal̄ cā non ē in aia sola.sed multominus ē in carne sola.ex vtroq̄z aūt fit ex aia.s. q̄ sine illa delectatio nulla sentitur.ex carne āt q̄ sine illa carnalis delectatio non sentitur carnem itaq̄z concupiscentē aduersus sp̄m dic apostolus carnalem ꝓculdubio delectatōem q̄s de carne ⁊ cum carne sp̄s hz aduersus delectationem q̄s solus hz.h Aug. In his verbis pz q̄ delectatio sp̄s est in solo spiritu.sed delectatio carnis est in spiritu ⁊ i carne que delectatio vtiq̄z actus est sensitiui appetitus ex quo sequit̄ q̄ appetitus sensitiuus includit ⁊ carnem ⁊ animam ⁊ eadem rōe alie etiaz sensitiue virtutes. Tertio idem potest probari per dictuz phi.de som. ⁊ vigi.supra allegatum. Quarto potest argui quia si non sic cēt sequeretur q̄ instrumentum seu organum sentiendi non eēt per se requisitū ad sensationem.q̄ si eēt aliquo modo per se cā eius.non.n.vilam per se causalitatem habz respectu sensationis.vt videtur.nisi sit per se eius susceptiuum ⁊ causa materialis. Quinto quia alias sola anima susciperet sensationem. ⁊ per consequens in ea separata possz deus conseruare sensationem.⁊ sic a corpore separata sentiret quod videtur valde mirabile.Secundum hanc viam patet q̄ potentia sensitiua distinguit̄ ab anima sicut ⁊ totum distinguitur a parte.patet etiam quomodo potentie ad inuicem distiguūtur. Quāuis enim anima humana tota sit in q̄libet corporis parte.distinctio tamen potentiarum soluatur propter distinctionem organoruz ⁊ partium corporis cum quarum vna ipsa anima constituit vnam potentiam sensitiuam.vtpote visum.⁊ cum alia aliam vt auditum. ⁊ sic de aliis.In alijs vero animalibus si anima sensitiua extendatur in eis vna pars anime cum vno corporis membro constituit vnam potentiaz.⁊ alia pars cum alio constituit aliam. Alia opp.ē q̄ sola anima est potentia sensitiua ⁊ in ea sola sensatio recipitur subiectiue.Quod probatur quia

Sco.libro.4.d.45.3.

nulla forma simpler recipitur primo ⁊ imediate in compositio essentialiter. sed vel recipitur in altera parte tantum vel in vna imediate ⁊ in altera mediate. alias idem accidens simul eet i diuersis subiectis. sensatio autem est forma simpler. igitur ⁊c. Ista videtur intentio Comen. 2. de anima comentis. 136. 137. in quorum p̄mo ait Sonus qui est in actu extra animaz. ita mouet instrumentum auditus sicut auditus qui est in actu. i. organum imutatum a sensibili per qualitatem mouet virtutem auditus in alio comento ait q̄ sensus mouent virtutes sicut sensibilia q̄ sunt extra animam mouent sensus in quib⁹ p̄z q̄ virtutes distinguũt ab organis. ⁊ dicit q̄ mouent ab illis factis. ⁊ per ꝯsequens nec virt⁹ seu potentia includit organum nec in organo est sensatio. Quãuis autem prima istaꝝ opp. mihi valde ꝓbabilis videat. ℔ tamen secunda pl⁹plz ⁊ ideo p̄eter eius ꝓbões adductas confirmo eam auctoritatibus ⁊ rõne. auctoritas prima est Aug. 12. super geñ. c. 46. de puis. d. neqz. n. corpus sentit. sed aia per corpus quo veluti nuncio vtitur ad formandum in seipsa q̄ extrinsec⁹ nunciat. Si autem corpus reciperet sensationem simul cum aia ita etiam sentit sicut ⁊ ipa. Nõ. n. naturalr sensatio in alio q̄ in sentiente recipit. vult igitur Aug. q̄ organum ip̄z corporale non recipit sensationem in se imediate. sed ē quoddam medium velut nuncius p qđ sensibile sensationem cãt in anima. s. cãndo spẽm in organo p quã organum cãt sensatõem in anima iuxta p̄missum dcm̃ Com̃. Ad ℔ est alia auctoritas eiusdem. 14. de ci. dei. c. 15. vbi silr loquit̃ ð passionibus seu operationibus sensitiui appetitus. ait. n. sic dolores porro q̄ dicunt̃ carnis aie sunt in carne ⁊ er carne. Quid. n. caro per seipsam sine aia vel dolet vel concupiscit. q. d. nihil ⁊ subdit. sed dolor carnis tantũmodo offendendo ē aie er carne. ⁊ quedam ab eius passione dissẽsio sicut anime dolor que ⁊ tristicia nuncupatur dissẽsio est ab his rebus que vobis nolentib⁹ accidunt. vbi distinguit duplicem dolorem. s. carnis ⁊ aie sicut in. 12. super geñ. vt p̄allegatum est distinguit duplicem concupiscentiam. s. carnis ⁊ ip̄s. dolorem carnis q̄ maxime spectat ad appetitum sensitiuum dicit esse aie existentis in carne ⁊ eẽ er carne seu passione in ea fcã tanq̄ er cã ⁊ ipsa est offensio seu aie tantum dissensio est igitur fm ipsum in anima tm̃ subiectiue. ⁊ tm̃ in carne cãlr efficiens. Superius etiam habitu3 est secundum Aug. 83. q. q. 80. q̄ affectiões appetitus non nisi i anima esse possunt. ⁊ per consequens vocando potentiam illud p̄cise in quo primo ⁊ imediate recipitur actus sola aia ē appetitus sensitiuus. ⁊ idem iudicium est de ceteris potentijs sensitiuis. Ad hoc arguo etiam per Com̃. rõnem sat⁹ mihi ꝓbabilez. sic anima humana ē memoria sensitiua. igitur est q̄libz potentia sensitiua hominis cuius est forma. igitur in quolibz animali anima eius est eius potentia sensitiua. ꝯsequentia prima patet. q: idem iudicium est de singulis. p̄z etiam secunda. q: quarõe aia hominis est potentia sensitiua hominis eadem ⁊ aia bruti est eius potentia. antecedens ꝓbo. ⁊ primo auctoritate Aug. 10. off. c. 15. animus inquit est ipsa memoria. ⁊ declarat p cõez ꝯceptionem. d. nam ⁊ cum mandamus aliquid vt memoriter habeatur dicimus vide vt istud i animo habeas. ⁊ cuz obliuiscimur dicimus hoc fuit in animo ⁊ elapsum est aio ipsam memoriã vocantes animum. ⁊ certum q̄ loquitur de memoria sensitiua seu qua retinent̃ spẽs rerum sẽsatarum ⁊ acquisite per sensus. vt p̄z er. c. 10. ⁊ pluribus sequentibus. Secundo idem p̄obatur rõne q: species sensibilium ⁊ cãte per sensus sũt subiectiue in anima intellectiua ⁊ remanent i ea postq̄ est a corpore separata. alias ñ haberet distinctam memoriam singularium sensibilium q̄ est contra sanctos. Si ergo non ipa aia tantum est potentia conseruatiua talium spẽz. ⁊ per cõsequens memoria. vel oz dicere q̄ dum est coniuncta quedam spẽs sensibilium sunt in ea tm̃. quedam vero oio eorũdem obiectoz. ⁊ silr illa repr̄esentantes sunt in corpore tm̃ vel in corpor̃ simul ⁊ anima. ⁊ hoz vtrũq̄z vr̃ superfluum cuz ille quas sola hz ad oia pp que iste alie ponerẽtur sufficiant. aut oz dicere q̄ ille eedem que remanent in anima sepata sunt in anima simul ⁊ corpore dum ē coniuncta. ⁊ tunc sequit̃ q̄ ð communi lege ⁊ nãli cursu accidens vno tempore informet aliquod subiectũ saltem ptiale. ⁊ alio tẽpore non informet illud. qđ non vr̃ eẽ ꝓcedẽdũ Sed circa dcm̃ istud est grande dubium. qm̃ sicut Aug. dicit. 7. super geñ. c. 14. de paruis. quidam ventriculus in medio cerebri organum est memorie quo aliqua passione leso ꝓptum fertur hominem admittere memoriam eorum quorum p̄ius habebat. ℔ ãt non ꝓuenit nisi p corruptõem spẽi. igit̃ illa spẽs ꝑius erat in illa parte corporis. qđ p̄obat̃ q: nihil q̄ ē i sola aia subiectiue corrumpit̃ per corruptõem fcãm in corpor̃

Respondeo q̄ supposito eẽ verꝝ q̄ dr̃ quecũqz ipsius sit cã q̄ p̄o nunc latere me fateor non sequitur tm̃ illatum. quod p̄z q: in tali casu non solum ille sic lesus videtur amisisse memoriam. seu potius spẽs rerum sensibilium s̄z ⁊ insensibilium si aliquorum p̄ius habebat. ⁊ tamen species tales nullatenus imediate partem aliq̄s corporis informant. ad ea que p̄o p̄cedenti opp. adducta sunt. Respondeo ad primam auctoritatem Aug. dicendum q̄ visio secundum eum fit in corpore mediate tm̃. quoniam fit imediate in anima informante ipsum sit etiam per corpus ẽ animam. quoniam a specie causata in organo causatur in anima visio. ⁊ quia voluntas ð qua ibi loquitur non immediate causatur ab aliquo quod immediate corpus informet. iccirco eam dicit solius esse anime. Quod vero addit̃ q̄ sensus non est sine corpore. ⁊c. dicendum q̄ sensus potest accipi dupl̃r. vno mõ p̄o ipsa visi

tiua. q̄ ñ ē aliō q̄ ipa aia ⁊ informās talē corpis ptē
ita q̄ b nomen sensus l' spāle vt visus significat
animā cōnotādo certā ptem corporis q̄ infor-
mat ⁊ ppter istā ꝓnotationez pōt dici q̄ sensus
nō est sine corpe. ⁊ ꝓstat etiā q̄ non est sine aia
cū ipse sit aia. ⁊ scōz hunc modū aia sepata nō
dicit sensus q̄uis ipsa possit dici sensus si acci-
piat sensus p potētia sensitiua absolute. ⁊ sic di
cit auctor de spiritu ⁊ aia cū ait. c. 9. q̄ aia cum
sepatur a corpore secū trahit sensuz ymaginatō
nez intellectū rōnē ⁊c. Et si igitur ꝑmo isto mō
accipit sensus visio sit i sensu imediate. alio mō
accipitur sensus pro instrumēto per q̄ aia sen-
tit cū cōnotatōe tamē aie informantis ipsuz. vñ
visus sm hunc modū est oculus aia informat
⁊ ideo nō est sensus etiā sine aia ppter q̄ ocu-
lus mortuus nō dicit nisi eqtate oculus vt dicit
z°. de aia. neq̄ est etiā sine corpore cū ipsuz sit
corpus ⁊ sic accipit sensuz. idez Aug. vt p̄z circa
ꝑncipiū capli. In sensu aūt sic accepto fit etiam
visio sed mediate vt dictū est. Ad aliā auctoritā
tē satis p̄z qd dicendū est ex his que ex. 14. d. ci.
dei ꝑme allegata sunt. Silr. n. intelligit de cō
cupiscētia carnis ⁊ de dolore carnis. nā tā b q̄
ille in sola est aia subiectiue ⁊ est a carne causa
liter ⁊ effectiue. Q̄ō vero in fine auctoritatis po
nitur q̄. s. ꝓcupiscentiā carnalez cuz carne ⁊ de
carne neq̄ intelligendū est q̄ hz illam cuz car
ne. i. exñs cum carne vel in carne sicut etiam di-
cit q̄ dolores carnis ⁊ anime sunt in carne. i. aie
existentis in carne hz etiam illam de carne. i. ex
carne. ⁊ q̄ aliā ꝓcupiscentiā vel delectatōnez q̄
vocatur ꝓcupiscentia spiritus qualis ē illa quā si
gnat ꝓpheta cū ait. ꝓcupiscit ⁊ deficit vel defi
derat aia in atria dñi. ⁊ alie de q̄bus idem Aug.
statum exemplificat nō hz spiritus ex carne ideo
dicit q̄ eā solus hz. Ad p̄m dicendū q̄ non
ideo dicit nō esse aie ꝓpriū sentire q̄ ipsa sen-
satio in alio fit subiectiue ptic̄lr q̄ i aia. sed q̄
sensatio nō fit in aia nisi per corpus vt dictū est
ad auctō. ꝑmā Aug. ⁊ b sensus p̄z ex eo q̄ ime-
diate subiūgit p̄bs. segtur. n. q̄ vero dicit sensus
vt actio motus qdē per corpus aie est. ⁊ ex ista
cā ꝓcludit. Manifestū qm̄ neq̄ aie ꝓpria pas-
sio neq̄ inanimatū corpus possibile ē sentire ⁊
reddit singula singulis vt qm̄ est p corpus. iō
nō ē ꝓpria aie. q̄ vero est aie iō inanimatū nō
est possibile sentire. Ad quartum p̄z ex dictis.
nā instrumētū p se regrit ad sensatōem tā q̄
p se susceptiuū spēi causatiue sensatōis. nō. n. que
libet spēs nata est cāre q̄libet sensatōem sed de
terminata determinatā. vñ spēs nata imediate
cāre visionē in aia nō est nata cāre in ea auditō
nē nec ecōtra. Silr spēs nata cāre visionē ita p̄t
nāliter cāri in organo visus seu in oculo q̄ nō i
aure. Ad q̄ntū ꝓcedēdo ꝓñs. s. q̄ sensatōnem
posset deus in aia sepata ꝓseruare ⁊ vlterius cō
cedo q̄ si cetera reqrita ad b q̄ tal' qualitas sit
sensatio ꝓcurrerēt aia sepata sentiret nec video
cur alicui theologo b debeat eē mirabile. Sz ꝑ
ꝓclusionē istā in se pōt obici. ꝓdco q̄ segtur q̄
ois sensatio hois sit intellectio cuz quelibz sit in
intellectu. Itē q̄ sensus sit intellect⁹ ⁊ ecōuerso
cuius oppositū ꝓbat p̄bs. z°. de aia. Tertio
segtur q̄ sit vnus sensus tm̄ i hoie sicut vna tm̄
in eo est aia ꝓtra Aug. z° de li. ar. c. 6. ⁊. 7. po-
nentē. 5. sensus exteriores ⁊ p̄ter illos adhuc sen
suz quēdā interiorē q̄ sensuū numerus vulgatis
simus etiā ē apud oēs p̄bos. Quarto tūc ea-
dē potētia esset appetitus sensitiuus ⁊ itellectus
q̄ est ipossibile cū sibi i suis desideriis plurimū
aduersēt scōz sanctos. Quinto segtur vnum
absurdissimum. s. q̄ visio sit in aure ⁊ auditio in
oculo ⁊ gustatio i pede. ⁊ per ꝓñs q̄ hō videat
per aurē audiat per oculū ⁊ gustet per pedez ⁊
vlr per quālibet ptem corporis pcipiat quelibet
sensibilia. ⁊ p̄z ꝓñā q̄ aia in qua subiectiue dicū
tur esse iste sensatōes in qualibz ē corporis pte.

Ad p̄mū dico q̄ per intellectionē vno modo
possumus intelligere omnē noticiā formalr exi
stentē in intellectu. ⁊ sic ꝓcedo q̄ q̄uis non ois
sensatio sit intellectio quia non sensatio bruti
omnis tamē sensatio hominis est itellectio. alio
mō per itellectōem possumus intelligere tantū
noticiā intellectus ad q̄ non imediate p se mo-
uet organum corporale seu aliqua forma exñs i
eo ⁊ tunc falsum est q̄ sensatio sit intellectio. b
dupler genus noticie in ipsa aia distinguit Aug.
7. super gen̄. c. 10. de quis his inquit sensibus q̄
si nūcijs accipit aia quicqd eā corporalitū nō la-
tet. ⁊ paulopost subdit q̄ nūc q̄ et ceteris emi
tat anima non adiuuatur nisi ad corporeas for-
mas colorescz sentiendos. ⁊ addit habetqz ipsa
inumerabilia longe dissimilia cuncto generi cor
porūz que non nisi in intellectu atqz ratione cō
spiciat quo nullus sensus carnis aspiciat. Ad
secundū dicendum q̄ vt supra dictum est sen-
sus dupliciter accipitur. vno modo pro instrumē
to corporali quo sentiens sentit. ⁊ sic nullus sen
sus est intellectus. alio modo accipitur sensus p
ui seu potentia que sentit. ⁊ sic licet non omnis
sensus sit intellectus sensus cuz humanus est i-
tellectus quia est ipsa rationalis anima que ȳti
qz intellectus est licet non vna sed alia. ⁊ alia ra
tione dicatur sensus ⁊ intellectus. ⁊ b expresse
patet per auctorez de spiritu ⁊ anima vt allega-
tum est in ꝓncipio. q. Ad p̄m autem dicē-
dum q̄ ipse non probat nec probare intendit q̄
in homine sensus ⁊ intellectus potentia distin-
guantur. sed bene vult ⁊ probat q̄ intelligere ⁊
sentire non sunt idem cōuertibiliter ⁊ diffinitiue
vt oppinabantur antiqui. vnde ꝓmo probat q̄
non omne sentire est intelligere deinde q̄ non
omne intelligere est sentire sicut patet attendē-
ti. Ad tertium si accipitur sensus pro organo
nego consequentiaz si pro potentia concedo cō
sequens scilicet q̄ est tantum vnus sensus in
hoie q̄uis pp diuersa exercitia varijs nomini-
bꝰ nūcupet. ⁊ aliqñ plures sensus hz ipropie eē
dicant. b etiā p̄z p auctorē lib. de spiritu ⁊ aia

.c.3. ait sensus minus est in anima. ⁊ idez ꝙ ipa etiã cum coꝛpus nõ sit. coꝛporeus ꝺr̃. ⁊ cuz itel lectus nõ sit nisi vnus sensus. verũ tamẽ ꝓpter exercitia varia necessarie nũcupanẽ. Dicit autẽ sensus ymaginatio rõ intellectus vel itelligẽtia. ⁊ b̃ omnia nihil aliõ sũt q̃ ipsa. alie ⁊ alie iter se ꝓprietates ꝓpter varia exercitia. sed vna essen tia rõnalis ⁊ vna aia. Aug. aũt per sensus intel ligit oꝛgana sentiendi sicut pz. ij. de tri. c. z. ⁊. 7. super gen̄. c. 10. ⁊ pluribus sequẽtibus. Ad quartũ dicendũ ꝙ appetitus sensitiuus ⁊ itelle ctiuus i hoie nõ sunt due potẽtie eẽntialr̃ distin cte sed eadẽ ipsa aia inquãtũ scõz sensualẽ mo tum mouek̃ vel mobilis est ad appetitõem dici tur appetitus sensitiuus. inquãtũ aũt scõz intel lectualẽ apꝛehensionẽ dicitur appetitus itelle ctiuus. Cõtrarietas vero illa non est accipienda velut diuersaꝝ aiaruz aut potentiaꝝ sed tm̃ mõ diuersaꝝ ꝺlectatõnũ aut ꝙcupiscẽtiaꝝ eiusdẽ aie aliter ⁊ aliter mouente ꝺm Augu. 10. super gen̄. c. 12. Cõm̃. etiã. 3. ꝺ aia cõmẽto. 50. vult ꝙ ea dẽ potẽtia sit voluntas ⁊ appetitus sed vt ait si ꝺesiderauerit per cogitatõnem dicit̃ volũtas si fuerit sine cogitatõe dicek̃ appetitus. vide cõm tuz illud qz plura ibi sunt ad ꝓpositũ. Ad. 5. concedo ꝙ sicut itellectio est imediate i anima ⁊ mediate in qualibz parte coꝛporis sic ⁊ visio ⁊ sensatio quelibz. nec tm̃ quelibet ps coꝛporis au dit vel videt sicut nec ẽt ⁊ quelibet itelligit. nec etiã homo audit per oculũ sed ꝓ aurẽ qz ꝓ aurem ⁊ nõ per oculũ causak̃ auditio in aia eius.

Secũd⁹ art. De scõo articulo dico ꝓsequẽter ꝙ ipsa aia ra tionalis est itellectus ⁊ volũtas ita ꝙ nec itelle ctus est ree distincta ab eẽntia aie nec etiã vo luntas ista est intentio Aug. in sermone ꝺ yma gine vbi ait. Anima ẽ itellectus. aia est memo ria. aia est voluntas. Itẽ. 10. ꝺ tri. c. ij. ꝺicit ꝙ b̃ tria memoria itelligẽtia ⁊ volũtas nõ sunt tres vite sz vna vita nec tres mentes sz vna ,mẽs cõ sequẽter nec tres substãtie sed vna substãtia. ⁊ i fine capli ait. b̃ tria vnũ vna mens vna essentia. Alie auctoꝛitates possent adduci. sed nõ curo qz iste sufficiunt. Ad hoc mouet me maxime ratio tacta in p̃cedẽti articulo. qz pluralitas reruz nõ est ponenda ad q̃ nec expientia nec rõ ex experientia ꝓcedens nec auctoꝛitas sacra cogit. alias eni frustra poni videk̃ nullũ ꝓdictoꝝ cogit de auctoꝛitate. n. ⁊ experientia claꝝ est de rõne ex experiẽtia sumpta ꝓbatio si qua. n. esset sumek̃ ex eo ꝙ experimur in nobis diuersa genera operationũ aie. aut qz experimur i nobis diuer sos modos opandi. s. libere ⁊ nãliter. Sz ex pri mo nõ põt argui sufficiẽter distinctio realis po tẽtiaꝝ. alias oporteret ponere i vno hoie plures potẽtias intellectiuas ⁊ plures volitiuas cũ plu ra genera actuũ intellectualiũ experiamur ⁊ si militer volũtarioꝝ. nec ex 2° qñ etiã scõz opp. ꝙtrariã eadẽ volũtas respectu quoꝝũdã obiecto rũ elicit quosdã actus nãliter ⁊ respectu aliozuz elicit actus ꝙbusdã libere. ex quo pz ꝙ ꝓpter ta lem diuersuz modũ opandi nõ oporteꝛ ponere diuersas potẽtias realr̃ igit̃ ⁊c. ¶Preterea ꝓba tum est in p̃cedenti articulo ꝙ aia ipsa est potẽ tia sensitiua. igit̃ anima humana ipsa seu rõna lis est sua potẽtia itellectiua. Cõtra b̃ tamẽ vidẽ tur alique auctoꝛitates vna est Aug. 15. de tri. c. 7. vbi ait ꝙ si detracto coꝛpe sola aia cogitetur aliquid eius ẽ mens tanq̃ caput eius vel oculus vel facies. Sz nõ b̃ vt coꝛpoꝛa cogitanda sunt. nõ igitur aia sed ꝙ excellit in aia mens vocatur

Scõo si nõ distinguerent̃ b̃ ad inuicẽ vt ab aia sequereꝰ ꝙ sicut intelligimus ꝓ intellectum ita intelligeremus ꝓ volũtatẽ ⁊ sicut diligimus ꝓ voluntatẽ ita diligeremus per intellectũ sz b̃ est falsum ꝺm aug. ibidem. ostendens. n. diffi militudinẽ trinitatis repte in aia nostra ad trini tatẽ in causatã ait sic. Itaqz in b̃ magna distan tia ẽ ꝙ siue mentẽ dicamus in hoie eiusqz no ticiã ⁊ dilectõem siue memoriã itelligentiã ⁊ vo luntatẽ nihil mẽtis meminimus nisi per memo riã nec intelligimus nisi ꝓ inteiligẽtiã nec ama mus nisi per voluntatẽ. ac vero in illa trinitate qs audeat dicere patrẽ nec seipsuz nec filiũ nec spiritũ sanctũ itelligere ⁊c. Tertio infra. c. 17. vult ꝙ quelibet ꝑsona diuinaꝝ est memoria in telligentia ⁊ volũtas. nec ista distãt in eis. in no bis aũt aliud est memoria aliud itelligẽtia aliud dilectio siue caritas. ¶Preterea frequẽter Aug. loqtur de eis velut de pluribus ⁊ distinctis re bus. vnde vt supꝛa habek̃ loquẽs de eis dicit b̃ tria ⁊c. Quarto anſel. de ꝓcoꝛ. c. 29. sicut ha bemus i coꝛpe membꝛa ⁊. 5. sensus singula ad suos vsus apta qb⁹ quasi instrumẽtis vtimur ⁊c. ita aia b̃z in se quasdã vires qb⁹ vtik̃ velut istru mẽtis ad vsus congruos. Est nã qz ratio in ani ma qua sicut suo instrumento vtitur ad rõcinã duz ⁊ voluntas qua vtitur ad volendũ. nõ ẽ. n. rõ vel volũtas tota anima sed ẽ vna que aliqd i aia b̃ ipse. Quinto magister sniaꝝ li. ꝓmo. d. 3. exꝓsse dicit ꝙ illa tria nãles ꝓprietates seu vites sunt ipsius mẽtis ⁊ a se inuicẽ differunt qz memoria nõ est intelligentia vel volũtas nec in telligẽtia volũtas siue amoꝛ. ⁊ ante ꝑmisit ꝙ di ctũ Aug. quo ait ꝙ sunt vna mens ⁊ vna essen tia nõ est vex̃ iuꝛ ꝓprietatẽ sermonis. ¶Dꝛo so lutõe p̃dictoꝝ sciendũ est ꝙ cũ aia sit potẽtia ⁊ ꝓncipiũ multaꝝ opationũ i hoie diuersa vt su ꝓꝛa dictũ est sortik̃ vocabula. quoꝝ aliqꝺ signat ipsaz essentiã aie ꝙsignificãdo determiate quas dã opationes in quas põt. verbigꝛa itellect⁹ si gnat eẽntiã aie cõnotãdo determiate opatõez q̃ ẽ itellectio. vñ idẽ signat illã eandẽ eẽntiã cõ notãdo aliã opationẽ ei⁹ q̃ ẽ velle vt ẽ b̃ nomẽ volũtas ⁊ ita ẽ ꝺ mltis aliis ⁊ qz talia nomia sic ptialr̃ exꝑmũt eã nõ ptialitate itrinseca nã qꝺli bet eã totã signat ⁊ ꝑ tota supponit sz ptialita te. q. extrinseca ꝓ eo ꝙ ñ oia i q̃ ꝑt sz aliq̃ ex illꝭ ꝺtermiate dat itelligere. ió ꝺr̃ aliqñ ꝙ itellect⁹ ⁊ volũtas ⁊ huiusmꝺi sũt aie ptes ⁊ dicũk̃ ẽt pꝛia liter potẽtie ita ꝙ i q̃tũ põt i ista ꝺz vna potẽtia

inquãtũ aũt in illa dicit alia potẽtia. ⁊ ideo dic auctor de spiritu ⁊ aia. c. 8. tota aie essentia in suis potentijs ꝓsistit nec per ptes diuidit cuz sit simplex ⁊ indiuidua. ⁊ si aliqñ hr̃e ptes dr̃ rone potius similitudinis q̃ veritate ꝓpositois intelligẽdum est simplex substãtia est aia nec aliud nec minus ẽ rõ in substantia q̃ aia. sed vna eadẽq̃z substãtia ꝑm diuersas potẽtias. i. ꝑm q̃ i diuersa sortit vocabula. Jtẽ docet Aug. iz. d tri. c. 3. Intellectuz inquit nostrũ ⁊ actõem vel ꝓsilium ⁊ excecatõem vel rõnẽ ⁊ appetitũ rõnalez vel si quo alio mõ significãtius dici pñt vna mẽtis nã ꝓplectit ⁊ statim sequitur. c. 4. cum igitur dissentimus de nã mentis humane de vna quadam re dissentimus nec eã in ꝑ duo' que cõmemoraui nisi p officia geminamus. Ex his pz q̃ ratio ⁊ appetitus nõ sunt due ptes mẽtis neq̃z due res si vna tñ ꝑm diuersa officia distincte significata p q̃ etiã ꝓclusio pñs ꝓncipaliꝝ ꝓfirmat. Ex his ad ꝓmã auct. Aug. dñdũ q̃ ñ itẽdit q̃ mẽs sit quedã nobilis ps aie ad modũ quo caput vl̃ oculus ps est in corpore. sed cũ aia humana sit homini ꝓncipiũ vegetãdi ⁊ sentiendi ⁊ appetendi ⁊ intelligendi ⁊ volendi ⁊ multaꝝ operatõnũ nec ipsa dicat̃ mens inquãtũ est vegetatiua vel sensitiua sed inquãtũ itellectiua ⁊ itellectualiter volitiua iccirco mens quasi q̃daz ps aie dicitur ⁊ q: illi actus penes quos aia dicit̃ mens sunt nobiliores ceteris in quos põt. iõ mens dicit̃ nobilius aliquid seu nobilior aie ps. Est ergo sensus. nõ igitur aia sed q̃ excellit in aia mens vocatur. i. nõ igitur aia absolute dicit̃ mens sz ꝑz excellentiã ꝓsiderata vocatur mens. Ad scõz dicendũ q̃ hec noia intellectus ⁊ voluntas aliquãdo sumunt̃ ad signandũ operationes q̃ sũt intelligere ⁊ velle. aliqñ aũt ad signandũ potentiã intellectiuã ⁊ volitiuã. si ꝓmo mõ accipiãtur nõ arguit ad ꝓpositũ. Si scõo modo tunc dico q̃ si attendamus ꝓcise veritatẽ dicti ꝓcedendũ est q̃ nos intelligimus per volũtatẽ ⁊ volumus p intellectũ. vnde Lom̃. z. de aia comento 49. virtualr̃ ꝑ ꝓcedit. d. desideratũ mouet itellectũ ⁊ tunc desiderabit itellectus. ⁊ cũ desiderauerit tunc mouet̃ homo a virtute desideratiua q̃ est intellectus aut ymaginatio. ecce q̃ intellectus desiderat ⁊ ẽ virtus desideratiua. ⁊ per ꝓñs homo desiderat per itellectũ. Si aũt attendamus nõ solũ veritatẽ dicti sed ꝓfitate. ⁊ per ꝓñs artificiositatẽ q̃m̃ sicut dicit pb̃s ꝓmo pb̃z Ad arime ꝓprie dicimus medicũ aliqd facer̃ aut pati si scõm q̃ medicus ꝑ patiatur aut faciat. ⁊ Lom̃. ibi comento. 74. dicit q̃ passio aut actio nõ attribuũtur rei p se nisi scõz q̃ ẽ illud cui attribuũtur ⁊ intentio ẽ predicatio que ẽ per se. ꝑ est q̃ in loquẽdo artificiali. ⁊ marime ꝓprie cuz actio aut passio attribuũtur alicui intelligit̃, q̃ ꝓpetat illi inquãtuz tale. Si ꝑ mag̃ attendamus nõ est ꝓcedendũ q̃ homo intelligit p voluntatẽ aut q̃ intellectus vult q: ꝓpter dr̃iaz cõnotatorũ ille nõ sunt per se ad intellectũ ꝓmissuz. quia nec itellectus inquãtũ intellect⁹ vult nec homo inquãtũ itelligit vl̃. Et ob hanc cãm auctores intelligendi sunt tales loquẽdes negare nõ quia sint ꝓme. Sed q: nõ sunt loquẽdes per moduz artis ⁊ scie. Ad auctoritatẽ Aug. dico q̃ illis terminis memoria itelligẽtia ⁊ volũtate vtit̃ ꝑ actibus. ⁊ scõz ꝑ maxime pz dr̃ia q̃ intẽdit q̃m̃ quelibet ps diuina est sua memoria ⁊ intelligentia ⁊ voluntas. Et memoria est intellectiua seu intellectio ⁊ volitio. in nobis autẽ nõ sic vel potest dici q̃ si accipit ꝓ potẽtia ponit illas negatiuas deuitans affirmatiuas oppositas nõ tanq̃ falsas sed tanq̃ inartificiales. mihi tñ prima solutio magis placz'eo q̃ plene patet ex tertu. Ad tertiũ dico similiter q̃ illa accipit ꝓ actibus. ⁊ istud clarum est satis eo q̃ illud vocabulũ caritas nunq̃ ꝓsuetum est poni ꝓ aliqua potentia anime. sz tm̃ ꝓ actu vl̃ habitu. Ad illud qõ addit̃ de plurali loquẽdi dicendũ q̃ locutio vtiq̃z est ipropria vsitata tamẽ est ad exꝑlicandũ distincte multa in q̃ potest seu q̃ ipsa est multe potentie per equiualẽtiã a filij etiã Aug. 9. super geñ. c. z6. d̃ puis dicit pluraliꝝ video absconditas eẽ quoꝝũdã factoꝝ causas tñ cuz ipsa simplicima sua voluntas vnica sit omniũ causa ꝓma sed ꝓpter eius diuersos effectus pluraliter causas eius dicit sicut docet magister. 18. d. bu iusmõi scõi. Et scõz hunc sensuz ego loquor: si cubi me ꝓtingat circa istaz materiã sic loq. Qõ Aug. dicit ꝑ tria nõ debet mouere. nam in. 15. de tri. c. 17. de intelligentia memorie ⁊ voluntate in deo loquens dicit q̃ omnia tria ꝑ omnes ⁊ singule persone habent nec distant in eis ita quod dicit illa tria. ⁊ cum ꝑ dicit q̃ nõ distinguũtur sicut ⁊ verum est. Ad ansel. ⁊ magistrum simul q̃ꝫ aliqui conentur eos exponere. dico tamen q̃ mihi apparet eos fuisse illius opp. sicut ⁊ multi alij solẽnes doctores. q: tamẽ Aug. videtur mihi eis cõtrarius. nec necessitatẽ video ponendi huiusmodi distinctionez iccirco teneo oppositum salua semper aliorum reuerentia. Ad primum argumẽtũ. q. pz responsio in articulo p̃cedenti. Ad scõz dico q̃ Aug. accipit illa ꝓ actibus nõ ꝓ potentijs. ⁊ ꝑ etiã coguntur ꝓcedere alij cum ipsi non ponant q̃ memoria ⁊ intellectus sint due potentie realiter distincte.

§ Uper. d. 18. in qua magister agit ō forma ratione multis er costa viri. Quero vtrum er costa illa absq̃z alterius materie additamento fuerit corpus eue formatum. arguitur q̃ sic. ꝓmo auctoritate magistri in distinctione primi dicentis q̃ de sola ipsius coste substãtia siue omni extrinseco ad ditamẽto per diuinã potentiã multiplicata mulieris corpus est factum. Ad oppositũ arguit̃ q: si its fuisset seq̃retur q̃ corpus ꝓme mulieris fuisset multo rarius corporibus aliaꝝ qõ non est credendũ. ꝓña declarat̃. nã quãto in eadẽ ertẽ fiõe mã ẽ paucior tanto ẽ carior. igitur si ex sola

mã coſte eſt corpus eue formatũ tãto fuiſſet rarius corpore viri quot plures portiones materie equales portioni materie que fuit in coſta illa fuerunt in tanta ꝗtitate corporis viri, ꝗta fuit tota ſtatura mulieris. Sed ꝓſtat q̃ multo plures portiones tales fuerunt eo q̃ nõ nimis excedat in ſtatura corporis vir mulierẽ. Sed conſtat q̃ corpora aliaꝝ mulierum poſito q̃ ſint corporibus viroꝝ rariora. nõ tamẽ ſcõz tantũ exceſſum igitur corpus eue fuiſſet multe rarius ꝗ̃ ſint corpora aliaruz mulierum. Hic eſt opp. magiſtri ⁊ Hugonis de ſa. li. ꝑmo pte. 6. c. penultio ⁊ vltimo ad ptẽ affirmatiuã ⁊ vtriuſq̃ rõ eſt. quia ſi deus ad pficiendũ mulieris corpus aliam mãm addidiſſet magis fuiſſet illud addituz ꝗ̃ coſta. et per ꝓns potius ex illo ꝗ̃ ex coſta corpus mulieris dici factũ debuiſſent. Scriptura aũt geñ. 2° dicit edificauit deus coſtam ꝗ̃ tulerat de adaz in mulierẽ. nec de alia materia facit mentõem.

Poſſibilitatẽ aũt huiuſmõi ꝓbant ex illo miraculo xꝑi quo de gnq̃ panibus ſua benedictõne multiplicatis gnq̃ millia hominum ſaturati ſunt. ſicut. n. fuit poſſibile deo illos panes in tot plures multiplicare abſq̃ alio additamento ſic fuit poſſibile illã coſtaz ad maiorẽ quãtã voluit magnitudinẽ trahere abſq̃ oi additamẽto.

Ꝓ declaratõe huiuſmõi poſitõis diſtinguit Hug. ſex opera q̃bus vt ait fiunt quecũq̃ fiunt. vnũ eſt opus creatõis. cũ. ſ. de nihilo aliquid fit. Scõm eſt opus multiplicatõis quo. ſ. de aliquo fiunt aliqua ſcõz ſubſtantiã ⁊ ꝗ̃titatẽ in maius ſeu cuz de aliquo aliquid maius fit Tertiũ eſt opus vnionis vt puta cuz de aliqbus aliqd fit in minus ſeu q̃ magnũ factũ eſt minus Quartũ eſt opus diuiſionis quo. ſ. ō aliquo fiũt aliqua. nõ tñ ſcõm ſubſtãtiã ⁊ ꝗ̃titatẽ in maius ſed in minus ſicut cũ totũ in ptes diuiditur. Quintũ opus eſt ꝓpoſitõis vel ꝓiunctõis cuz. ſ. ex aliqbus aliquid fit. nõ tñ ſcõz ſubſtantiã ⁊ ꝗ̃titatez in minus ſed in maius velut cũ ptes i totum vniuntur. Sextuz eſt opus anihilatõis cuz aliqd in nihilũ redigitur. hoꝝ ſex quattuor dicit eẽ ꝓpria diuine virtuti. ſ. tria ꝑma ⁊ vltimuz quartũ vero ⁊ gntũ dicit ꝓuenire creature cuiꝰ opus inquit recte ꝓpterea nihil eẽ dz q̃ ꝑ eius opus eſſentijs reruz ſiue i ꝓiungendo diuiſa ſiue in diuidẽdo ꝓiuncta nihil tollit vel ꝓfertur. Declarando aũt magis opus multiplicatõis dicit q̃ cũ de aliquo plus fit aliqd fit q̃ nihil i eo q̃ iam aliqd eſt aliqd fieret ipm q̃ plus poſtea ibi ẽ nõ eẽt ⁊ addit de opatione vnionis. Rurſus cũ ō aliqbꝰ aliqd minꝰ fit aliqd fit q̃ niſi illõ q̃ ꝑus ibi plus fuit aliqd factũ cẽt i eo qõ minꝰ mõ eſt illud oio nõ eẽt. Iſtã opp. nõ capio ⁊ ideo ꝓtra eã quattuor ꝓcluſiões ꝓbo. Ꝓma eſt q̃ ipoſſibile eſt illud opus multiplicatõis ſic itelectũ vt ponit. Scõa q̃ etiã opus tale vnionis ẽ impoſſibile. Tertia q̃ creatura põt in aliud opꝰ ꝓter illa duo que ſibi attribuũt. Quarta q̃ ex coſta ade nõ fuit ſine additamẽto mãe formatũ corꝑ eue. Ꝓmã ꝓcluſionẽ ꝓbo ſic. Sit. a. nomẽ alicuius portõis mãe q̃ debuit multiplicari ⁊ fieri maioꝝ ꝑm ſubſtãtiã ⁊ ꝗ̃titatem ⁊ ſit. b. nomen portõis maioris mãe i qua. a. portio mꝰltiplicata eſt. tũc ſic. aut in. b. eſt aliqd q̃ nec eſt eſt nec fuit. a. nec ꝑs eius aut nõ eſt aliquid in b. q̃ nõ ſit vel fuit. a. vel ꝑs eius. ſi deẽ ꝓmum igitur. a. nõ eſt factũ maius ſine additione alterius. nã addituz eſt illud q̃ nec que nec fuit. a. neq̃ ꝑs illius. Ꝓterea vel illud additamentũ fuit aliqd vel nõ. Si aliqd ⁊ nõ fuit. a. nec ꝑs eius. igit. b. eſt factũ per ꝓpoſitõem iſtius ad illud q̃ eſt vel fuit. a. ⁊ ſic illud opus nõ eſt opus multiplicatõis quo ex aliquo fiũt aliqua ſed potiuſẽ. Quartũ opus quo ex aliqbus fit aliquid maius q̃ ſcõz opp. ⁊ veritatẽ ꝓpetit etiã creare Si vero nõ fuit aliqd igit ipſuz eſt factũ de nihilo qñ ſcõm ipſuz ibidẽ de nihilo aliqd factũ eſt qñ id q̃ ꝓius nihil erat vt aliquid eiꝰz factũ eſt. ⁊ iſtud vt ſubdit eſt opus creatõis ſi vero in b. nõ eſt aliquid q̃ nõ ſit vel fuerit. a. vel ꝑs eiꝰ igitur in ipſo nihil eſt plus ꝗ̃ fuit in. a. ⁊ ꝑ ꝓns nulla multiplicatio facta eſt nec. b. eſt maius ſecũdũ ſubſtantiã ꝗ̃ fuit. a. Tertio aut. a. i hoc opere penitus deſijt eẽ. ⁊ tunc ſegtur q̃ ipſuz ẽ admbilatũ ⁊ habeẽ. Sextũ opus ſupra poſitum ⁊ itez ſegtur q̃. b. ſit factũ de nihilo vt ꝓius ⁊ ſit huiuſmõi multiplicatio nihil aliud erit ꝗ̃ anihilatio vnius ⁊ creatio alterius. aut nõ penitꝰ deſijt ⁊ tunc vel ipſum vel aliqd eius remanſit ⁊ tũc id q̃ remãſit vel ẽ ipſuz. b. vel ꝑs eius. Si eſt. b. igitur per ꝫ opus nõ ẽ aliqd factũ q̃ ꝑus nõ eſſet. Si aũt eſt ꝑs ipſius. b. igitur aliqd aliõ eſt in. b. q̃ nõ ẽ factũ ex. a. ⁊ per ꝓſequẽs ñ ō aliquo facta ſunt aliqua ſed ex aliqbus factuz eſt aliqd. Scõa ꝓcluſio ꝓbat quaſi eiſdẽ motiuis mõtñ ꝙuerſo. vnde ſi ex. b. q̃ fuit portio magna mãe ponat facta eẽ portio minor que ſit. a. quero aut in. b. fuit aliquid q̃ nõ eſt. a. nec ꝑs a. ⁊ ꝫ ẽ ꝺictũ opp. vltimo allegatum. Et ꝓterea ſegtur q̃ tale opus vnionis nõ fit aliud ꝗ̃ quedam ꝓtialis admbilatio vel deſtructioꝰ eius qõ dicit fieri minus vel alicuius eoꝝ ex qbus dicit fieri aliqd in minus vel in. b. nõ fuit aliquid q̃ ñ eſt. a. vel ꝑs ipſius. a. ⁊ tunc ſegtur q̃. a. in nullo ẽ minus ꝑm ſubſtãtiã ꝗ̃ fuit. b. cuius oppoſitũ ponit. ſed ſi eſt minus ſcõz ꝗ̃titatẽ tãtũ eo mõ quo cũ aliqd dempſat fit minoris ꝗ̃titatis ⁊ certe ſic de magno facere puũ eſt opus etiaz creature. Scõo aut in tali opatõe. a. penitus icepit eẽ. ita q̃ nec ipz nec aliqd eiꝰ ꝑus fuit. ⁊ tũc ſegtur q̃ ipz ſit ō nihilo fcm̃. ⁊ ꝑ ꝓns creatũ. ⁊ ipz. b. ſit admbilatũ. ⁊ tale opus vnionis ñ aliõ ſit ꝗ̃ vnũ magnũ qd admbilate ⁊ vnuz qd minus creare aut ipm vel aliqd eius ꝑus fuit ⁊ ſi ipſuz. a. ꝓius fuit igit nõ ẽ factũ ꝑ huiuſmõi opus. Si vero nõ ipz ſz aliqd eiꝰ vt illud q̃ ꝑus fuit. fuit ipſum. b. vel fuit ꝑs ipſius. b. ſi fuit. b. igitur in ipſo. a. eſt plus ꝗ̃. b. ⁊ per ꝓſequens nõ eſt factũ aliqd minus ꝑm ſubſtãtiã ex magno.

sed ex puo magnū nec ex aliqbus aliqd sed po
tius ex aliquo aliqua cui⁹ oppositū dr̄. 3° cōi
ter p vtraq; ꝓclusiōe arguo. siue. n. ex. a. fiat. b.
p multiplicatōem siue ecouerso. ex. b. fiat. a. per
vnionem. q̄ro aut mā ex qua fit desinit eē. ⁊ tūc
mā que fit fit ex nihilo ⁊ causat̄ aut desinit eē ⁊
cū in neutro nō factionis ꝟm positōem istā ali
qua portio māe creet̄ vel adnihilet̄ seqtur q; ea
dem ipsa mā p̄mo est illa q̄ fit ⁊ ex qua fit q; est
ipossibile. Ad istud pōt rn̄deri ꝟm eū qō ideo
dr̄ ex b̄ fieri illa q; b̄ fit illa. ⁊ tunc b̄ qdē desinit
eē q; est. sed tn̄ nō desinit eē q; incipit eē illa q̄
vtiq; ē aliqd. ⁊ iō ipsa nō adnihilat̄ nec illa q̄ fit
ō nihilo q; p̄ius q̄s fieret fuit aliqd. Sz nō fuit il
lud qō ipsa fuit nec etiā de aliquo q; ipsa desi
nit eē q; p̄ius ipsa fuit. ⁊ hec solutio possz satis
applicari ad p̄cedentes etiā rōnes. Trabit̄ autē
hec solutio ex his verbis q̄ sunt ista. Cum duo
sint vnū fit aliud ⁊ trāsit in illud vt sit illud. ⁊ de
sinit qdē eē q; ē. ⁊ tn̄ nō desinit eē q; incipit esse
q; nō est. ⁊ cū fit illud q; eē incipit fit aliquid q;
illud aliqd est q; eē incipit ⁊ q; fit. ⁊ tamē nō ō
nihilo illō fit q; fit q; p̄ius q̄s b̄ fieret aliqd fuit
nec rursum de aliquo id fit q; fit q; desinit esse
q; p̄ius fuit qn̄ esse incepit b̄ q; p̄ius nō fuit b̄
ipse. ¶Primo ꝓtra illud dictū ipsa desinit esse q;
est. ⁊ tn̄ nō desinit eē. illud. n. est in itelligibile
mihi. nam q̄uis aliqua res possit desinere esse
qualis aut q̄sta est esto q; nō simul desinat esse
verbigr̄a corpus albū ⁊ bicubitū possit desinere
eē albū ⁊ bicubitū ⁊ sic ō ceteris q̄ ō ipso accidē
taliter ⁊ ꝓtingēter p̄dicant̄. esto q; nō desinat
esse. ipossibile tn̄ est q; ipsuz desinat eē id q; ipz
est ⁊ tn̄ nō desinat eē. Ipsum. n. nō est nisi ipm
cuz igitur ipossibile sit eē ipsum nō ipsuz ipossi
bile ē ipz desinere eē ipm qn ipz dsinat eē. ⁊ ita
vlr est in oibus qn̄ nulla entitas est nisi ipsa vt
socrates nō est nisi socrates. ⁊ mā n̄ est nisi mā
⁊ sic de singulis. Impossibile igit̄ est soz. desine
re eē socratē quin soz. desinat eē. ⁊ ita ipossibile
est hanc mām desinere eē hanc mām. ⁊ illud q;
ipsa est qn desinat esse. ¶Preterea demonstret̄
illud ipsum p̄cise q; est hec mā. a. aut hoc de
sinit esse. ⁊ habeā ꝓpositū aut nō desinit eē igi
tur b̄ erit post b̄ instans. ⁊ tunc seqtur q; eodez
ipso penitus demōstrato. vez erit post b̄ instās
dicere b̄ est q; si non sed tn̄ de alio ab isto erit
vez dicere b̄ est. seqtur q; nūc nō vere dicit̄ de
ipso b̄ erit. qn̄ de ipso vere dicet̄ q; erit p̄cise
q; quoddā aliud ab alio erit. alias ⁊ ō eo q; nūc
anihilatur supponat̄ q; nūc aliqd adnihilet̄ nū
quā amplius recreandus eēt vez dicere q; ipm
erit ⁊ q; nō desinit esse nā quoddā aliud erit q;
nullus diceret. Si aūt eodē penitus demōstra
to vere dicet̄ b̄ est igitur tunc etiā vere dicetur
hoc est hoc eodē penitus demonstrato p̄ p̄mū
q; demonstratur per secundū alioquin eēt aliō
ab b̄ ⁊ sic aliud a se. Si autē ista erit vera hoc ē
hoc igit̄ b̄ nūc est vera. b̄ erit hoc. ⁊ per cōse
quens de p̄mo ad vltimū si b̄ nō desinit eē b̄ nō
desinit esse hoc. er quo vlterius sequitur etiā q;
nō incipit esse aliud alis simul erit hoc ⁊ aliō q̄s
hoc q; non contingit. Secūdo ꝓtra aliud di
ctū. s. q; illa que fit ꝑus q̄s fieret fuit aliqd. si eni
fuit aliquid ⁊ ꝓstat q; non fuit aliud q̄s. a. suppo
sito q; b. sit illa que fit. igitur. b. p̄ius fuit. a. igi
tur. b. ꝑus q̄s fieret fuit q; est falsuz. Item si. b.
p̄ius fuit. a. igitur. a. p̄ius fuit. b. impossibile. n.
ē in terminis materie absolutis ⁊ cōnotatis qua
les supponunt̄ isti esse talē ꝓsequentiā impedire
Si autem. a. p̄ius fuit. b. igitur nō modo fit. b.
aut trāsit in. b. Et p̄terea si. a. p̄ius fuit. b. ea
dem ratione ⁊ nunc. a. est. b. ⁊. b. non est aliud
ab. a. ¶Preterea si. b. fuit. a. sine illud q; est. b.
fuit. a. qō dico q; aliqui seqntes p̄missaz opp.
dant hanc scōam ⁊ nō p̄mā. igitur illud ipsum
q; fuit. a. est. b. ⁊ hanc etiam ꝓcedunt. sed si sic
igitur impossibile est deum reparare idez nume
ro. a. quin destruat ipsuz. b. ꝓsequens est falsuz
probo ꝓsequentiā q; si deus pōt repare. a. non
destruendo. b. b̄ precise erit recreando ipsuz. a.
q; nō per recōuersionē vel transitōem ipsius. b.
in. a. quoniā tunc. b. destrueret̄. Sz q; nō pos
sit per recreatōem probo q; ꝟm opp. a. nō ē re
dactum in nihil. igitur nō pōt recrear sicut nec
creari nisi p̄ius redigatur in nihil ⁊ nō pōt redi
gi ad nihil nisi p̄ius ipsuz habeat eē vel ipsū. b.
redigatur in nihil. ⁊ per ꝓns destruat̄. ¶Pre
terea si potest recreari ponat̄ inesse. b̄ posito ve
ruz est dicere q; idipsuz penitus q; fuit. a. mō ē
a. alias nō esset idē numero. a. sed per ꝓcessuz ēt
idipsum q; fuit. a. est modo. b. ex quo sequit̄ q;
idipsum singulare demōstratū modo est. a. ⁊ ē
b. ⁊ per ꝓsequēs. b. nō est alia essentia q̄s. a. ac p
b̄ nec cum. a. fieret. b. fiebat alia essentia q̄s erat
⁊ sic non definebat esse illud qō erat cōtra da
tum ab opp. ¶Rursus ꝓstat q; a. fuit quedā een
tia singularis nullis realr̄ inter se distinctis cōis
ficut ⁊ modo nō est cōis aliqbus pluribus igit̄ si
ipsa est illud ipsum q; fuit omne q; fuit ipsa mō
factum est ipsa. ⁊ p ꝓns id q; est. b. est factuz. a.
igitur. b. trāsiuit in. a. ⁊ est destructū. Quod aūt
ꝓns illud falsum sic puto q; nullus negaret. p;o
bo tamē q; ponat̄ q; postq̄s. a. factum fuit. b. et
alia portio māe videlicet. c. sit facta. a. ⁊ silr̄ que
dam alia portio vt. d. sit facta eadez ipsa portio
b. totum. n. b̄ possibile est scōz viam illam b̄ po
sito si. a. non potest repararī quin destruat̄. b.
b̄ ideo precise erit quia. a. non potest reparari
nisi fiat ex. b. nisi. b. vel id q; est. b. ⁊ fuit. a. retrā
seat in. a. igitur b̄ facto. c. reparari non poterit
nisi destruatur. a. in q; transiut. b. ⁊ per conse
quens id q; fuerat. c. ⁊ per ꝓns ipossibile erit vt
simul sint in rerum natura. a. ⁊. c. ⁊ idem iudi
cium est de. d. ⁊ aliis quotcunqz transiuissent
in. d. ¶Hoc autem omnino absurdum est cum
non habeant incōpossibilitatē adesse simul in
rerum natura non plus q̄s baberent ante suos
transitus in. d. ¶Preterea secundum opp. er
vno possunt per multiplicationem multa fieri

ponatur ergo q̄ er.a.fiant.b.c.d.b̄ posito verū est dicere ꝑm opp.q̄ idipsum totū q̄ fuit.a.ē.b. ⁊ eadem rōne etiā idē ipsum totum q̄ fuit.a.est c.⁊ similiter idem ipsum est.d.⁊ sic idem ipsum omnino ē.b.c.d.⁊ per ꝙsequēs nō sunt multa ad minꝰ cōnumerata.⁊ hec rō specialiter facit ꝓ ꝑma ꝙclusione. ¶Preterea ponat econuerso q̄ er aliqbus distinctis fiat vnū per opus vnionis vt er.c.d.b.fiat.a.sequtur q̄ illud ipsum q̄ ē a.fuit.b.⁊ fuit.c.⁊ etiam.d.⁊ per ꝙns vel.a.nō est vnū tale sed plura vel illa non fuerunt plura sed vnū cuius vtriusq̄ oppositū ponit. Ultimo aliud dictū.s.q̄ id q̄ fit desinit esse q̄ ꝓius fuit quādo eē incipit b̄ q̄ ꝓius nō fuit fundari videtur sup falsa ymaginatōe salua reuerētia semp eius.videt.n.ymaginari q̄ sicut qñ aliqd albū fit nigrum est ibi aliqd cōe subiectū q̄ simul desinit eē album ⁊ incipit eē nigrū.sic in tali transitu essentie in essentia vel māe vnius in aliam sit aliqd cōe q̄ ꝓius est b̄ essentia ⁊ postea est alia eēntia sed illa ymaginatio nō est vera qm̄ nō sic ē aliquid id q̄ est ꝑ aliqd a se distinctū q̄ fit in ipso sicut aliqd est album ꝑ aliqd q̄ nō ē ipsum erns tm̄ in eo. ¶Preterea ita posset argui ꝺ illo cōi ymaginato q̄ ꝓius ē b̄ ⁊ postea illud ,nam id nō minus subsit diuine potentie q̄ b̄ mā vel illa ita ipsum poterit diuina operatōe transire in quoddā aliud sicut hec mā ⁊ tunc vel ipsum etiā resoluetur in quoddā aliud cōe subiectū ⁊ sic in infinitū ipsum trāseundo in aliud sicut desinet eē illud q̄ est ita desinet eē simplr. Tertia ꝙclusio facilr ꝓbatur.nā creatura pōt in opus generatōis ⁊ in opus alteratōis.⁊ ꝙstat q̄ nec generatio nec alteratio est diuisio alicuius totius,in ptes nec ꝙiunctio pluriū ꝑus distinctoꝝ in vnū. etiā si fient calūnia de ꝙposito dicēdo illud fieri per vnionē māe ⁊ forme q̄ꝰ b̄ nō eēt ꝑm intē tōem opp.De ipsa aūt forma b̄ nō potest dici.⁊ tamē illā facit creatura occurrēte tamē actione dei sicut etiā nō nisi deo coagēte pōt aliqua diuidere vel ꝙiungere.vnde vt videt Hug.in hac pte fuit illius antiq̄ opp.reꝓbate,per pb̄z,que posuit generatōem ⁊ corruptōem nō fieri nisi ꝑ ꝙgregatōem ⁊ disiunctōem quoꝝdē corporum minimoꝝ.Que etiam corpora minima vocata athomi ipse in eodē.c.ponit. Quartā ꝙclusio nē ꝓbo q: vel illa eadē numero mā coste fuit i corꝓe mulieris seu corpus mulieris aut nō.nō potest dici q̄ nō q: tunc nō illā costā q̄ꝰ tulerat dicimus de adā edificasset i mulierē vt dicit scriptura sed quādā aliā mām. ¶Preterea er b̄ magis habereť q̄ nō er illa precise sine additam̄to fuisset mulier formata.Si vero eadē mā numero fuit in corꝓe vel corpus mulieris.aut ipsa fuit tota mā mulieris'⁊ tūc,seq̄ť q̄ q̄libet ꝑs corꝓis mulieris fuit ꝑs illius māe coste.⁊ ꝑ ꝙns nihil plus de mā scōz subst̄ātiā fuit i corꝓe mulieris q̄ꝰ in costa.er quo vlterius sequtur q̄ ꝑ solā rarefactōem tracta ē ad tantaz magnitudinē sicut ꝓz er.4°.pb̄z circūsonat dictū Aug.10.sup gen̄.c.vltio vbi ℨ tertulianū ait qd absurdius q̄ꝰ putare nullū eē corpus manēte nature sue q̄ꝰtitate q̄ vndiq̄ crescat nisi rarescat. Et si sic fuisset sequtur q̄ corpus mulieris multo fuisset rari⁹ q̄ꝰ corpus viri ⁊ q̄ꝰ sint corꝓa aliaꝝ mulierū q̄ ē falsum.aut ipsa nō fuit tota mā mulieris ⁊ habetur ꝓpositū.Dico igitur q̄ er illa mā coste ⁊ alia etiā vel nouiter causata vel ꝑnīte i alijs rebus sicut deo placuit formatū est corpus mulieris.nec tm̄ ꝓpter huiusmōi additum māe ñ debuit dici er ea factū corpus mulieris cum etiā ñ obstāte q̄ nō er sola mā seminis i terra iacti generetur planta adhuc dicimus q̄ er,semine plāte generatur.Cur autē de illa potius q̄ꝰ de alia facta sit mentio eadē rō esse pōt qua ⁊ illam costam voluit de vno sumere vt er ea ꝓprialiter foꝛmaret mulierē ⁊ ē multiplex mistica significatō quā magister ponit in lra.⁊ ita etiā inuit Aug. 9.sup gen̄.c.19.de puis.⁊ per hoc ꝑz solutio ad rōnē positis. Ad illud de panibus euāgelicis etiā dico sicut alij doctores dicūt q̄ ñ sine addi tam̄to alteri⁹ māe illa panū multiplicatio fcā ē Auctoritas vero magistri ⁊ Hug.in hac pte cō munius ñ recipiť sicut nec aliud dictū eoꝝ huic simile q̄ ponit Hug.ibidē ⁊ magister.d.30.huiusmōi scōi videlz q̄ id solū substātie patere q̄ i generatōe desciditť sine additam̄to alteri⁹ substantie in seipso multiplicaťur ⁊ crescit ad perfectā filij q̄ꝰtitatem ita q̄ nec aliquid alimentoꝝ conuertiť in substātia eius.huius.n.oppositū tenēt doctores cōiter.

c Jrca.d.24.⁊.25.i quibus magistér tractat de li.ar.hominis. Quero ꝓio vtrum actuus li.ar.voluntas hominis sit causa imediate productiua.⁊ videtur q̄ non quia si esset sic causa.aut esset causa actuum impatoꝝ per li.ar.aut elicitoꝝ non impatoꝝ quia talium voluntas non est ꝑncipium nisi mediante actu suo elicito qui est velle vel nolle.⁊ per ꝙsequens nō imediate ꝑncipiat illos.Item nec elicitoꝝ quoniā tales imediate recipiuntur in ea subiectiue ⁊ illam informāt ⁊ per ꝙsequēs si voluntas imediate tales actus ꝓduceret ipsa moueret seipsam ad formaꝝ talem.b̄ aūt est pb̄m qui vbiq̄ vult q̄ nihil monet seipsū ꝑmo.Item contra Aug.2°.de li.ar. c.30.dicentem nulla res seipsam formare pōt ⁊ ꝓbat quia nulla res potest dare sibi q̄ non habet ⁊ vtiq̄ vt habeat formam formatur aliquid.Quapropter quelibet res si q̄ꝰ habet formam non ei opus est accipere q̄ habet si quaz nota formā nō habet non potest a se accipere q̄ non habet.nulla ergo res vt dicimus formare se potest.b̄ ipse.Sz in opposituz ē q̄ idē ipse ait.5.de ciui.dei.c.10.volūtates inquit nostre faciunt quicquid volendo facimus q̄ non fieret si nollemus.omnem autem actum li.ar.volendo facimus ⁊ nullus fieret si nollemus.igitur omnem huiusmōi actū nr̄e volūtates faciūt sed actū elicitū nō faciunt mediāte.alias huius

actus in infinitū seipsos ꝑsupponerēt ⁊ nō daretur aliqs primus ⁊ imediate elicitus. igit̄ imediate talis actus a voluntate ꝓducit̄. Ista qō supponit hominē ali qua agere p li. ar. q̄ quidē cū per experientiā notū sit nō pōt p aliqd euidēter demonstrari. ꝓbatur tn̄ cōtra id negantes ducendo ad quedā que ꝑm oēs vsum rōnis habentes falsa ⁊ incōuenientia iudicant̄ vt pote q⁹ si nihil homo p li. ar. agat frustra erit omne humanū ꝓsiliū vt deducit Dam̄. li. 2. c. 26. nullus ꝑ suis actibus merebit̄ penā vel premiū. vt oñdit Aug. 2. de li. ar. c. 2. ⁊ multa alia sequūtur absurda. ¶Preterea vt idem dicit inde gra libar. circa principium diuina p̄cepta homini nō p̄ dessent nisi haberēt libe᷒ ar. volūtatis quo ea faciens ad p̄missa premia puenirent demū ꝫ repugnat innumeralibus quasi auctoritatib⁹ sacre scripture sicut ibidē declarat Aug. ⁊ iō ipse inponēs ꝯ respōsione 3ª libe᷒ inquit arbitriū hominib⁹ eē certa fide credimus ⁊ p̄dicamus i dubitanter. ¶Hoc igit̄ suppōsito restat videre de quesito. vtrū videl᷒ actū li. ar. volūtas sit imediata cā ꝓductiua. ⁊ intelligēda est qūo nō de actibus impatis voluntate qm̄ ꝓstat q⁹ taliū nō est cā nisi mediāte imperio q⁹ ē actus elicitus ſ᷒ de actibus libere elicitis. de qbus intellecta qōne pono ꝓclusiones tres. ¶Prima ē q⁹ taliu᷒ actuū volūtas ē imediata cā ꝓductiua. Secūda q⁹ eo᷒ nō sola volūtas ē imediata cā producti᷒a sed cū ea ꝓcāt noticia obiecti. Tertia q⁹ huiusmōi actualis volūtatis obiectū nō ē inq̄tū obiectū imediata cā ꝓductiua. ꝑmā probo sic huiusmōi act⁹ sunt imediate in ptāte volūtatis. igit̄ eo᷒ volūtas ē imediata cā producti᷒a. añs ꝓbatur. nā q⁹ sint in ptāte volūtatis ꝑ᷒ tuz q⁹ si nō sic ſeqtur q⁹ nullus actus sit in ptāte ei⁹ ⁊ per ꝓns ꝑt li. ar. ꝑ᷒ ꝓna qm̄ glibet alius act⁹ erūs in nostra ptāte iō ꝓcise dī eē in ptāte qm̄ nostrā ſeqtur volūtatē iu᷒ id Augu. ꝑmo retrac. c. 22. B ē in ptātequod cum volumus facimus ⁊ iterum in ptāte nostra nō est nisi q⁹ nostrā seqtur volūtatē. igitur si volūtas ipsa seu volitio ñ sit in nostra ptāte nec actus ꝓns eā erit i nostra ptāte. Confirmat̄ qm̄ ipsa volitio non est causa libera sed mere nālis alterius actus. vñ ea posita cū ceteris requisitis necessario ſeqtur actus. verbigra si sit potētia motiua sufficiēs ⁊ nō impedita positis ceteris requisitis si assit volitio efficar mouendi necessario ſeqtur motus nec est in ptāte nostra ex istis stātibus nō sequat̄. si igitur volitio vere sit in ptāte nec alius actus erit i nostra ptāte. tū etiā per locū a minori. qm̄ vt ibi ꝑ᷒time dicit Augu. nihil tā in ptāte q⁹ ipsa voluntas ē ⁊ infra li. 2. c. ꝑmo nō dicimus inquit esse in ptāte nostra nisi qō cū volumus fit vbi ꝑius ⁊ maxime est ipsu᷒ velle sine vllo qppe interuallo tēporis ꝑsto est volūtas ipsa cū volumus. igitur si volitio nō sit in nostra ptāte multo magis nec aliqd aliud ꝑ᷒ ergo q⁹ tales actus sunt i potestate volūtatis. Quod aūt imediate clarū est cū nō sit aliqs alius actus ꝓior. aut qcq̄ aliō q⁹ mediante volūtas habeat in ptāte suū actu᷒ vt notū est. ⁊ ꝓfir. ex dictis q⁹ iam illud eēt magis i potestate nostra q̄ ipsa volitio cuius oppositu᷒ ꝑ᷒ ex dictis. Cōsequentia ꝓbatur q⁹ si sunt imediate in ptāte volūtatis. igitur eo᷒ est voluntas causa imediata sed nō mālis tm̄ vel receptiua. tum q⁹ tunc aliquid aliud esset imediata ⁊ totalis cā actiua volitionis ⁊ cū nullus actus sit, magis in ptāte patientis ꝓcise q̄ agentis sed ecōtra sequitur q⁹ actus volūtatis magis erit in potestate alterius ꝓncipij dati q̄ ipsiusmet voluntatis q⁹ est absurdū. tum ēt q⁹ si eēt mere passiua nulli homini iuste bonitas vel malicia act⁹ imputareť. d. Aug. 83. q. q. 24. nec peccatu᷒ nec rectefactum imputari cuiq̄ iuste pōt qui nihil ꝑ᷒ pria fecerit voluntate. ¶Hoc autē nō esset nisi q⁹ tunc actus ille nō esset in eius ptāte. ⁊ per ꝓsequens si esset illius māe receptiua nō esset i ei⁹ ptāte q⁹ repugnat añti. vnde oio irrationabiliť dictū apparet q⁹ actus aliquis sit in plena ptāte ꝓncipij passiui q⁹ respectu eius ē precise passiuū si dicatur q⁹ voluntas ſ᷒ nō imediate producat suū actū. nō tamē ē precise passiua respectu illi⁹ qm̄ ipsa mouet alias potētias ad ꝑ᷒ios actus seu actus illo᷒ causat in eis a qbus vel a quarū actibus causatur in ipsa actus suus ⁊ sic mediāte ipsa est causa sui actus. B nō v᷒ q⁹ iam actus aliaru᷒ potentia᷒ magis esset in ptāte voluntatis q̄ ipsu᷒ velle ꝓtra Aug. vt supra habetur.

Sc̄do ꝓbatur eadem ꝓclusio ex intentione Aug. 3°. de li. ar. ꝑmittit. n. ibi q⁹ motus culpabilis volūtatis est in ipsa ⁊ mox inquit cuius ē vnde in ꝑsona magistri cuius inquit est iste motus q̄ profecto culpandū esse cōcedis. ⁊ rñdit in ꝑsona discipuli. Jn alio eum video sed cuius sit nescio. nō igitur inquirit cuius est tanq̄ subiecti ⁊ moti sed cuius tanq̄ actiui ꝓncipij seu mouētis ⁊ tandē determinat q⁹ est ipsiusmet volūtatis. igitur in tali motu voluntas mouet se. ⁊ per ꝓsequens est causa efficiens sue volitionis. Cōfirmat̄ per ſilitudinem q̄ inducit. ait. n. q⁹ sicut motus quo lapis descendit i yma est ꝓprie lapidis sic ille est ꝓprie animi verūtamē in hoc ē dissimilis q⁹ in ptāte nō h᷒ lapis cohibere motū quo fertur inferius. animus vero dū nō vult nō ita mouet̄. sed talē motū iferius eē lapidem nō solū vt moti ſ᷒ vt mouentis actiue ꝑ᷒ scōm eūdē ibidem q explicat se loqui ō motu quo nāliter mouet̄ iferius nō de illo quo violenter ta-
citur sensū. ⁊ tamē ꝓstat q⁹ etiam ille violentus eius est vt moti ac p B si nō intēdebat q⁹ mot⁹ nālis aliter eēt eius q̄ moti nō oportebat violē tū excludere. Tertio ad idē arguit̄ ex alia determinatōne eiusdē. 83. q. q. 8. vbi ait moueri ꝑ se animam sentit q sentit in se esse volūtatē. nā si volumus nō alius de nobis vult ⁊ iste motus anime spontaneus est. Jn qbus patet eum velle q⁹ anima i volendo moueat seipsa᷒ ⁊ videt̄ sundare suum dictum in B q⁹ motus huiusmōi spō

taneus est ⁊ in nra ptāte. Itē de pfectione iusticie circa mediū p̄cepta inquit diuina vt fierent non iuberētur si nihil ibi nra volūtas ageret cū igitur nobis iubeat vt deum ⁊ proximū diligamus in hac dilectione agit nostra volūtas. ⁊ p3 q̄ nō minus i alijs suis spontaneis actibus. Itē infra in eodē volūtas nō iplet q̄ agit nisi diuinitus adiuuet. vbi etiā implicat volūtatē agere ⁊ qd aget nisi agat ꝓpriū actū. ¶Preterea si deberet negari volūtatē esse cām immediate ꝓductiuā actus sui b ꝓ tanto videret ne ponatur q̄ aliqd agat immediate in seipsum. huic. n. fundamento maxime nitūtur q volūtatē ponūt mere passiuā. Sed ꝓpter b nō debz illud negari qm̄ cuz mens amat seipsaz ẜm Aug. 9. de tri. c. vlti. ipsa est p̄ncipiū a quo suus amor ꝓcedit. ⁊ per ꝓns ipsa efficit in se suū amorē ⁊ agit in seipsaz. non ergo ē impossibile volūtatē agere in se ⁊ sic mouere seipsaz. huic etiā ꝓcordat Anselm. d ꝓcor. c. 3z. vbi dicit volūtatē eē instrumētū mouens seipm ⁊ oēs volūtarios motus facte. Cōtra ꝓclusionē istā pōt argui. ꝓmo ex diffinitōe potētie actiue posita. 5. metha. vbi dicit q̄ est p̄ncipiū trāsmutandi aliud. igit nec volūtas nec aliqd aliud est p̄ncipiū agendi in se. Scdo q̄ mā ⁊ efficiens nō coincidūt. 2. pbz. b aūt seqret b3 hāc ꝓclusionē. nā eadē voluntas eēt efficiens ⁊ mā volitōis. Tertio relatōes oppositе nō possunt fundari in eodē simul. Relatōes aūt agentis ⁊ patiētis ⁊ mouentis ⁊ moti sunt oppositе. igitur neutre pñt in eodē fundari. ⁊ p ꝓns nec idē pōt agere i se aut mouēte se. Scdo p̄dicte relatōnes sunt reales er pte vtriusq3 extremi cū sint d scdo mō relatiuoꝝ. eiusdē aūt ad se nō ē relatio realis p3. 5. metha. Quinto si sit vera ꝓclusio seqtur q̄ p̄ncipiū ꝓductiuuz erit ps eius q̄ per se ab ipso ꝓducit. nā cum per se nō fiat forma sed ꝓpositū vt p3. 7. metha. per se ꝓductū i ꝓpositō erit ꝓpositū ex volūtate ⁊ volitōe ⁊ volūtas que ē pars eius erit ꝓductiuū. sed ꝓns ē falsum. tū q: tūc aliqd eēt sibi cā essendi ẜ Aug. d tri. tū q: cū ꝓducens equocuz nobilius sit ꝓducto sequeret q̄ volūtas p̄cise que est ꝓducens eēt nobilior illo ꝓposito seu volūtate volente q̄ p3 ee falsū. Sexto pbs. 3°. d aia dicit q̄ i motu locali aialis est aliqd mouens imobile. s. bonū actuale ⁊ mouens qd̄ mouet. s. appetitiuū. Mouet. n. ait q̄ appetit ẜm q̄ appetit ⁊ appetitus. i. appetitio vel appetere act⁹ aut motus q dā ē. Est igit intentio pbi q̄ bonū actuale mouet appetitū ad suū actum ⁊ illum causat in eo. Ipsuz aūt appetitiuū inquātū appetit mouet. ⁊ per ꝓns nō causat in se suū ꝓpetitū. Septimo Com. 2. pbz cōmēto. 48. dicit q̄ cōtigens equaliter nō inuenit in potētijs agētibus per se sz in potētijs passiuis ⁊ eaz in eis quaz ꝓperatio ad receptōnem duoꝝ ẜtoꝝ est equalis siue sit aia siue nō aia. sed volūtas est potētia contigens equaliter respectu humanoꝝ actuū suoꝝ si cut p3 ex. 9. metha. ⁊ satis ex dictis. igit non est potētia actiua sed passiua māe respectu eoꝝ. Cōfirmat per rōnē eiusdē ibidē qm̄ a ꝓtingente equaliter nō pōt altera actionū ꝓuenire determinate cū neutra sit reliqua dignior q̄tū ad b. Ad ꝓmū pōt dici ꝓmo iux intētōem Com. 9. metha. cōmēto. 2. vbi pbs ponit eādē diffinitōem potētie q̄ pbs nō diffinit vniuersaliter potētiā actiuā sed eā que ē trāsmutatiua māe. vñ ipse ait q̄ pbs describit potētiā actiuā que ē forma ⁊ potētiā passiuā que ē per mām. ⁊ de tali vez est q̄ est p̄ncipiū trāsmutādi aliud qm̄ est p̄ncipiū transmutādi māz ⁊ nūquā ē p̄ncipium trāsmutādi se. q̄uis vtrunq3 p̄ncipiū actiuū. s. ⁊ passiuū aliqn̄ ꝓcurrant in eodē ꝓposito sicut p3 de aqua calefacta que per se absq3 extrinseco agente reddit ad frigiditatem cuius frigiditatis p̄ncipiū quo actiuū est forma aque ⁊ p̄ncipium passiuū est mā eius. Et b̄ et inuit in eodē comento. Com. d. In qbusdā. n. rebus potētia actiua erit in ipso passiuo ⁊ in qbusdā in alio. Et scōm b p3 q̄ illud assumptū nō facit ad ꝓpositū q̄ volūtas nō sit cāliter actiua. Scdo esto q̄ ꝓcederet pbm ibi diffinire potentiā actiuā vult. ad huc nō est ẜ. nam ait ipse sit potestas d̄ b qdē p̄ncipiū motus aut mutatōnis aut in altero aut inquātū. 5. metha. per quā disiunctiōez aperte demōstrat nihil phibere q̄ idē sit sui ipsius trāsmutatiuū iz aliter ⁊ aliter. sic volūtas inquātuz virtualiter ꝓtinet actū suū trāsmutat seipsaz inquātū est eius formaliter receptiua. Ad scōm dico ꝓmo q̄ q̄uis multi sic allegēt pbm. non tñ b pbs dicit nec etiā Com. sicut p3 intuenti vtrū qz ibidē. Ad tertiū dicēdū q̄ si quelibz relatōnes mutue vocent relatōnes oppositе nihil p̄hibz aliquas relatōes oppositas in eodē fundari ad bonū intellectū loquēdo de fundatōe relatōis. b p3 per Aug. quo ad relatōnes de quibus agit nā cum mens amat se vel intelligit seipsa est actiua ⁊ passiua mouens ⁊ mota. ¶Preterea nullus pōt negare qn eadez res possit esse intelligens ⁊ intellecta amans ⁊ amata respectu eiusdem. ⁊ tamē hec oīa dicunt relatiue ⁊ referunt realiter sicut p3 ex dcis. d. 30. p̄mi. Si vero magis ꝓpriе ille tñ dicant relatōes oppositе q̄ sūt incōpossibiles circa idē. nego p̄dcās relatōes ee oppositas. Ad quartū dico q̄ eiusdē ad se potest esse relatio realis nec pbs dic oppositū alicubi. nā vbi allegatur p̄cise loqtur de identitate ⁊ nō vniuersaliter d relatōe eiusdē rei ad seipaz Et p̄terea nō dicit illā nō esse realez sicut in p°. d. pallegata ostensuz est. Ad qntū si tale cōpositū dicatur p se ꝓductū de quo ad pns nō curo ꝓcedēdo ꝓns ⁊ nego p̄mā illatōem qua probatur ee falsuz. nam volūtas nō est illud ꝓpositum. Ad scōaz pbatōem dico q̄ nō oē ꝓducens equiuocū est nobilius ꝓducto qnymo mltas bz instātias. nā color ens in pariete vel species in organo est ꝓductiua visionis in anima. ⁊ scōz istā ymaginatōem ꝓducit ꝓpositū ex aia ⁊ visione. quo ꝓposito ipa nō ē nobilior. Idē est

ꝫ ſpēcleb⁹ in alꝫ exiſtentibus a quibus noticie ꝓducunt̄ ꝫ multe alie inſtantie poſſent dari loquendo gn̄aliter de ꝓducente tam totali q̄ ꝑticulari. Ad.6.dico ꝑmo q̄ conceſſo q̄ bonū actuale cāet appetitum in appetitiuo efficiēter. qō tn̄ non eſt intelligēdum de cāt̄one imediata ſed mediata tn̄ · vꝫputa q⁹ efficit noticiam ſui q̄ ꝑtialiter efficit appetitum .ꝫ bn̄ vr̄ inuere ibi dez cū ait q̄ appetibile mouet cū vero mouetur eo q̄ ſit intellectum aut ymaginatū inuens per hoc q̄ mediante ſua apprehenſione moueat appetitum · quod etiaz innuit Coñ · comento.54. exponens illud appetitus motus quidā eſt · appetitus inquit eſt motus · q⁹ eſt a re appetita per intellectum in actu.i.per intellectionem . ꝫ in comento · 49.ait q̄ deſideratum mouet intellectū ꝫ tunc deſiderabit intellectus.ꝫ cum deſideraꝫuerit tunc moueꝫ homo · ꝫ iterum intellect⁹ q̄ ꝓprehenderit aliquid deſiderabit per ſciētiam ꝫ mouebit per deſideriū.ita q̄ ꝑm eum ſcia cā eſt deſiderij ꝫ deſiderium cā motus. Scientie aūt cā ē ipm deſideratum bonū .ſz non quodlibet bonum deſideratum ꝫ apprehenſum ſit cā ſue apꝓhenſionis · er hoc tn̄ non ſequit̄ q̄ ipſa virt⁹ appetitiua non ſit ēt ꝓductiua ſue appetitōnis Secundo pōt dici ꝑm aliquos q̄ pbs vult ibi q̄ bonum actuale mouet appetitum methaphoꝛice tn̄ · ꝫ per modū finis.ſicut ex intētōe Coñ · iz.methaphiſice.comento.35.hr̄i pōt. Et ſi arguitur contra vt aliqui arguunt q̄ tunc pbs equocaret de motoꝛe cū ait q̄ ē aliquod mouens īmobile ꝫ aliquod mouēs motum eo q̄ mouēs motum · puta ipm appetitiuum moueat actiue coꝛpus motum.ꝫ non per modū finis. concedi poteſt illatū nec aliquo malū ſequit̄ circa ꝓpoſitum illud pbi ſicut ꝑz diligenter conſideraꝫti quid intendit ibi,pbs. ¶Dꝛeterea b̄ oz quēliꝫ concedere.nam conſtat q̄ appetitum mouet coꝛpus localr̄.nullus aūt diceret q̄ bonū actuale mouet appetitum localiter motione actiua.ꝫ ſic non vniuoce dr̄ vtrūq⁹ mouere. Ad.7.dico ꝑmo q̄ Coñ.loquit̄ de potētijs agentibus n̄aliter inquantum huius.non autem de liberis inquantum libere ſunt ſeu reſpectu eoꝛum quoꝛum ſunt libere.q̄ dico ꝓpter animā rōnalem que reſpectu quoꝛundam operationum eſt ꝑncipium mere naturale · reſpectu vero quoꝛūdam eſt principium liberum contingenter. Jtem logꝫtur de potentijs totalibus non partialibus · ſiue ſit vnica ſiue plures partiales ſumant̄ ꝓ vna totali.primū hoꝛ ꝑz p verba que premittit tā allegata · ait.n.dicamus igit̄ q̄ ꝑma mā eſt ꝑata ad recipiendum duo ℨꝛia equalr̄ · ꝫ iō receptio vtriuſq⁹ ℨꝛioꝛum eſt ei nāls.ꝫ ſil̄r appet ō anima concupiſcibili.ſ.ipam eſſe ꝑparatam ad actōes ℨꝛias equalr̄. Jſtud.n.ꝙngens non habz cās agentes ℨꝛia equalr̄ in omni tēpoꝛe. ſ. illud q̄ eſt nāle.b̄ Coñ.vbi nota q̄ loquit̄ de naturali principio .ꝫ iterum de anima cōcupiſcibili q̄ lis eſt alia bꝛutal̄.vel etiam humana inquantuz eſt ſenſualis.non autē vt rōalis eſt ꝑm quē modum ipſa eſt libera ꝫ equalr̄ ad oppoſita ſe habens.vt ꝑz ēt ex eius intētione.ac pbi · 9. methaphiſice.comento.10. Secundo ꝑz per alia verba eiuſdem ibidem.ſ.z.pbꝛ · ait n.ergo contigens equale ipoſſibile eſt vt inuēiaꝫ ex eo altera duarum diuerſaꝝ actōnum niſi ex altera cauſa coniuncta cum eo · qñ q⁹ neutra actio ē digni oꝛ vt ſit reliqua · vult igitur q̄ nulla ſit totalr̄ cā naturalr̄ actiua ℨꝛioꝛum. Qō aūt aliquid ſit partiale ꝓductiuum ℨꝛioꝛum ꝫ mere n̄aliter quoꝛū ℨꝛioꝛum aliud partiale ꝓductiuum ſit principiū liberum nō eſt ℨꝛium. Maz tunc ex libertate ꝑncipij liberi · altera actionum determiate ab vtro q⁹ ponet̄. Et his ꝑz q̄ dictum Coñ.non eſt cōtra conclusionem premiſſam.tum q⁹ ipſa non ē eoꝛum totale ꝓncipium ꝓductiuū ,vt patebit in ſequenti ꝓclusione.tum q⁹ voluntas reſpectu talium actuum eſt liberum ꝓncipiū . Secunda ꝓclusio ē q̄ nō ſola volūtas ē imediata cā ꝓductiua libere volitōis.hāc ꝓbo rōe cōi tenētium iſtam viam que ſatis ꝓbabilr̄ concludit ꝓpoſitum vt mihi appet · Arguo itaq⁹ ſic.ſi ſola volūtas eēt imediata cā ꝓductiua libere volitōis ſe quereꝫ q̄ n̄aliter voluntas poſſz velle incognitū · ꝙs ē ℨ erpientiā .ꝫ Aug.8.ſ.io.de tri.i multis ꝓtib⁹ · ꝫ.3 · de li · ar.capl̄is.33.ꝫ.34 · ꝙnam ꝑbo · q⁹ oīs res ſine qua alia res n̄alr̄ ꝓduci n̄ ꝑt ē p ſe cā vel neceſſaria diſpoſitio cāe.vel cā cāe illi⁹ · vel effectus n̄alr̄ ꝙs eam · puto q̄ huic inſtantia inuēiri nō poſſit.ſz ſi voluntas ſola ſit imediata cā ꝓductiua volitionis libere noticia rei volite non ē cā volitionis.q⁹ non finalis nec formalis nec mālis.ꝑz q̄ efficiens per ypoteſim Jtē non ē neceſſaria diſpoſitio cāe illius.qñ voluntas ex ſe eſt ſufficienter apta recipere volitionē.ꝫ per ypoteſim ē ſufficiēs ꝓductiuū eiuſdez ꝑz ēt q̄ non ē cā cāe. Jtem nō ē effectus neceſſario ꝙs eā · cū ſit n̄alr̄ ꝑor ea.pōt.n.res cognoſci · eſto q̄ non diligaꝫ ꝫ non eꝫ⁹ . b̄ vr̄ de intētōe Aug.15 · de tri · c · 23 · vbi vult q̄ amoꝛ ꝓcedit de ſcia.ꝫ in.c.26.dicit q̄ amoꝛ de gignente mente · ꝫ de genita notione tanq̄ de parēte ac ꝓle ꝓcedit. Jtem ad Simplicianum li . ꝑmo q.2 · dicit q̄ vocatio que vtiq⁹ eſt noticia effectꝛix bone voluntatis. Jtem Coñ.3 · de aia vt allegatum eſt in ſol̄one · 6.argumenti ℨ precedentē ꝓclusionē vult q̄ ſcia eſt cauſa deſiderij. ꝫ cometo.36.eiuſdem tertij libꝛi dicit q̄ omnis appetitus ſit ex ymaginatione. Jtem · 12 · metaphiſice comento · 35 · ait q̄ ſi forma balnei que eſt in anima eſt agēs deſiderium.ꝫ q̄ ꝓp illam ſ.tanq̄ ꝓpter cām efficientem deſideraꝫ ſoꝛmam que eſt extra aiam · Et infra deſiderium inquit eſt ꝓp eſtimatōem eius q̄ eſt aliquid eē bonum. Jtem comento.38.dicit q̄ cōprehenſio ē cā voluptatis.ex quibus oībus auctoꝛitatib⁹ ꝑz iſta concluſio. Sed ℨ eam pōt argui · ꝑmo q⁹ ſegtur q̄ aliqua cauſa ſit ſucceſſiue ꝓductiua mere n̄aliter ℨꝛioꝛum in paſſo eodem modo diſ

posito·ꝫ autem falsum est. Cum oē agens nāle determinatum sit ad vnum ⁊ solum liberū possit in oppō. ꝓbatur ꝙña q: stante eadem noticia rei alicuius possumus ꝓo libito illam ꝓius velle ⁊ postea nolle·⁊ eꝯ. igitur illa noticia vtriusqꝫ illoꝝ actuū qui vere sunt ītij erit cā·⁊ ꝙstat q meꝝ nālis ⁊ non libera sicut nec ipsa volitio de qua magis videreꝝ est alicuius p̄ncipiū liberum sed meꝝ nāle. vt supra dcm̄ est. Secūdo sequereꝝ q quicunqꝫ rem aliq̄ pfectius nossꝫ intensius amaret vel odiret qm̄ a cā intensiori ceteris ꝑibus intensio: effectus ꝓducīt·ꝙñs āt ꝑ eē falsum multis· Tertio contingit frequēter q noticiā p̄cedit volitio sicut cū volum⁹ nosse q nescimus·⁊ iō dic Aug. 9· de tri. c. vlti. q pātum mentis añcedit appetitus q̄dā quo illud q nosse volum⁹ q̄rēdo ⁊ iuēiēdo nasciť ꝓles ipsa noticia·⁊ ibidē dicit q iſte appetitus ē q̄dam volūtas· q: oīs qui querit iuēire vult. er ꝫ duo sequunť ꝫ dcā·vnū ē q non oīs volitōis liberť elicite ē cā ꝓductiua ipsa noticia·q: nō ei⁹ que dcā est·⁊ per ꝙñs nec alici⁹ alteri⁹. Secundum est q aliqua volitio ē circa icognitū· qm̄ non nisi icognitum q̄rimus nosse. Quarto ⁊ ē ad idē·volūtas pōt velle intellectū nullam noticiā hr̄e·⁊ per ꝙñs pōt hr̄e volitōem absqꝫ oī noticia. ac per hoc aliqua volitio erit de icognito. ꝓbať ꝙña q: intellectus quātum ad exercitium actus subest impio voluntatis·⁊ p ꝙñs non habebit actum cum illa voluerit vt nō habeat.

Quinto nō est necesse q effectus libere a voluntate ꝓduct⁹ ꝓecognoscať·alˢ eēt ꝓcessus in ifinituꝫ a pte añ in actibus elicitis a voluntate. igiť nec necesse est eius obiectum esse p̄cognitū. Ad p̄mum dicēdum q illatum non ē i conuēiēs de cā ptibili cum qua cōcurrit alia ptibilis libera er se potens in ītos effectus·exemplum stāte eadem apphēsione p̄cise alicui⁹ cōpleri mihi ꝓpositi ⁊ euidētis. verbigr̄a q ℞er nūc est ☞Paris possum credere ⁊ assentire.⁊ demum si volo possum dissentire.⁊ cum tam ad ꝓductionem assensus q̄ dissensus ptibiliť concurrit apprehēsio eius cui assentiť· Ad secūdum negāda est ꝙña pp concursum cāe libere q̄ etiā cum itēsiori noticia pōt remissiorem actum elicere· ꝓbo aut illa valeret vbi oēs cāe concurrētes agerent meꝝ nāliter· Ad tertiam concedo q aliq̄ noticiam p̄cedit volitio· nihilominus tñ q̄libꝫ volitōem p̄cedit saltem cāliť alia noticia eiusdem rei cuius est ipsa volitio. vnde cum quis vult nosse icognitum·q̄uis ista volitio p̄cedit noticiam que desideratur de illo· non tamen p̄cedit illaꝫ qua ista noticia ōsiderata cognoscitur·⁊ er hoc pꝫ ēt q tal' non vult incognitum·sed vult scire incognitū. q tñ scieť non est sibi incognitum·⁊ ꝫ ē q Aug. docet. io. de tri. c. 1. vbi soluit ꝫ dubiū· Intelligēdū igt ē ñ ꝫ idē dici cū dr̄ amat sciť icognita.⁊ si dicereť amat icognita· id. n. ꝑt fieri vt amet qſqꝫ sciť icognita vt āt amet incognita ñ pōt. non. n· frustra ibi ē positum scire qm̄ qui scire amat incognita non ipsa' icognita. sꝫ ip̄m scire amat. qō nō hēret cognitum neqꝫ scire. qm̄ qui scire amat qcq̄ possꝫ fidenter dicere nescire. Ad quartum nego p̄mam ꝙsequētiam. nam cum voluntas vellet intellectum nulla intellectionem habere nollet ꝫ q vellet·s·intellectum nullam intellectionē habere.⁊ cum ꝓbatur quia intellectus subest iperio voluntatis. ⁊c. dico q verum est·sed ad ꝫ q sibi i ꝫ itellect⁹ obediat oportebit q ⁊ ipsa obediet sibimet. videlicet q ipsa se ab omni volitione suspendat. nec oppositum est possibile naturaliter. vtruꝫ tñ voluntas possit sic libere se oī volitōe ⁊ itellectōe ꝑuare. nō assero ꝓo nūc nec nego. Ad quintum nego consequentiam q: ñ omne q ꝓducitur necesse est p̄cognosci· sed omne quod diligitur ⁊ quia non omnem actum quē ꝓducit vult. ideo non oēz cognoscit q̄uis cognoscat illō p illū vl'r·⁊ si illū vellet ēt illū cognosceret. Tertiam ꝙcl'onem ꝓbo q: contingit obiectū actus non eē in rer̄ nā. vtputa cum desiderat aliquod futur̄. igiť talis actus obiectū non est efficiens cā· ☞Preterea actus pōt libere elici circa aliquod volibile complexū seu tñ cemplere significabile sicut ꝙ quis vl't non cenare vel ducere vxorem. cum ergo talia complere tñ significabilia non sint alique entitates vt ꝓbatum est in p̄mo li. sequiť q nullius act⁹ possint eē cāe effectiue. Ad ꝫ ēt est intentio Comen. iz. metaphisice. comento·35. vbi vult q forma balnei in aia erīs est agens desiderium ⁊ motum. sed balneū extra aiam q desideram⁹ ꝓp formam ei⁹ que est in aia ē finis motus.

Aug. quoqꝫ non vr aliā cālitatē attribuē obiecto volitōis respectu actus q̄ finis. vnde. z. d̄ tri. c. 6· semp obiectū voluntatis appellat finem ei⁹

Item·83. q. q. 35. Cum amor inquit motus q dam sit neqꝫ vllus sit motus nisi ad aliquid. cū querimus quid amandus sit quid sit illō ad qō moueri oporteat querimus vbi ēt rem amatam non vbi tanq̄ finem ponit amor⁹. Sic igitur dico q obiectum actus volūtatis nō est i media te affectiuum act⁹·nisi forte cū voluntas amat seipsam·sed tunc nō inquātum ē obiectum seu amata ē efficiens amorem· sed inquantum est amans ita q ipsa cum noticia sui efficit amorez sui·vbi autem obiectum a voluntate distinguiť ip̄m nullo modo ē i mediata cā effectiua actus. Aliquando est mediata sicut cum rem intuitiue visam diligimus. tunc enim res dilecta est cā noticie que est i mediata cā dilectionis· Sed cō tra hanc ꝙcl'onem arguit quidam doctor primo sic. Si obiectum non sit causa effectiua saltem pticularis respectu volitionis. sequitur q volitiones non capiant distinctōem formalem ab obiectis.⁊ tunc cum habitus gener̄ er actibus naturaliter· habitus diuersoꝝ obiectorum nō eēnt diuersi formaliť· qō est falsuꝫ. Secundo si sic tunc nec habitus nec actus vnius obiecti essꝫ nobilior eo qui est alterius. sꝫ maior ⁊ mior pfectō

Sco. i rep· 51 .d. 25.

eēt tm̄ ſm intētōem in cōatu volūtatis. igit̄ nec volitio qua volūtas diligit deum eſt nobilior ea qua diligit muſcam. ſuppoſito q̄ eque intēſe diligat muſcam ſicut deum .ꝛ per ꝓns non plus erit beatitudo in deo q̄ in muſca. Et ſi intenſi diligeret muſcam q̄ deū beatior eēt nāli beatitudine in muſca q̄ in deo. q; beatitudo nālis eſt in nāli volitione pfectior. Tertio non q; lapis eſt volitus hz̄ habitudinem ad voluntatem ſed eo. voluntas ſm actum volendi lapidem ō pendet a lapide .iō vr̄ voluntas habere eſſentialem ordinem ad volibile ꝛ nō eo ꝛ ſe hr̄e ad illud ſicut menſuratū ad mēſuram .cū igit̄ menſurati ad menſuram ſit eſſential' dependentia. ſequitur q̄ actus volendi eſſentialr̄ dependet ab obiecto volibili. Sed ois dependētia eſt cāti ad cām vel cāti poſterioris ad cātum prius. ſicut quando ab aliqua vna cā ſunt multi effect⁹ ſm ordinem. hz̄ effectus primus non ſit cā effectus poſterioris. actus aūt volendi non dependet ab obiecto ſicut effectus poſterior ab effectu prioꝛ eiuſdem cāe. igit̄ ſicut a cā. Quarto nos erpimur q̄ magis poſſumus diligere bonū cum eſt pns q̄ cum eſt abſns. igitur obiectum cognitum q̄ p ei⁹ cognitōem pns eſt intellectui aliqd per ſe facit ad actū. Alias ēt rōnes facit. hz̄ ille probant tm̄ hanc negatiuam. ſ. q̄ voluntas nō eſt totalis cā volitionis .q̄ ēt ego concedo. ideo nō oz̄ ad illas reſpondere. Contra eandem concluſionē pōt adduci auctoritas Aug. 8z. q. q. 8 .vbi dicit q̄ ex diuerſis viſis diuerſus appetitus aiaꝛ eſt. Idem aūt eſt viſum ꝛ volitum ꝛ per conſequns ex obiecto volito eſt appetitus ſeu volitio i aia.

Ad primū cum iferē q̄ volitiones non capiūt diſtinctōem formalem ab obiectis dupler ſenſus poteſt eē. vn⁹. i. volitōes diſtinctoꝛ obiectorum ſpē non ſunt formalr̄ diſtincte. ꝛ in hoc ſēſu nego conſequentiam. Alius ſenſus pōt eē q̄ hz̄ volitōes diſtinctoꝛ obiectoꝛ ſint formalr̄ diſtincte. hanc tm̄ diſtinctōem non capiunt effectiue ab obiecto. ꝛ in hoc ſenſu ꝓcedo conſequēſ. qm̄ ſicut volitōes non efficiuntur ab obiectis. vl̄ ſaltem non imediate. ſic nec eoꝛ diſtinctiones que non ſunt res alie q̄ ipſe. Ad ſm nego primaz conſequētiam. ꝛ q; non pbatur non oz̄ vlteri⁹ reſpōdere. Ad tertium dicendum q̄ null⁹ actus volendi lapidem dependet eſſentialr̄ a lapide imediate. ꝛ qdam nec mediate nec imediate vt pote qui ē de lapide non erīte aut tm̄ abſtractiue apprehenſo. qdam vero mediate tm̄. vt qui ē de lapide intuitiue apprehenſo. qm̄ talis volitio dependet a noticia ꝛ noticia a lapide. Et q; aſſumit̄ q̄ menſurati ad menſuram eſt eſſentialis dependētia non ē vlr̄ verum proprie loquendo de dependentia cū de non erīte poſſit haberi abſtractiua noticia que ad ipm̄ velut ad mēſuram referr̄. Ad quartum dicēdum q̄ ſi bonum magis diligi poſſit pns q̄ abſens. hz̄ eſt q; perfectius apprehenditur dum eſt pns. ꝛ ſic ſolum mediate facit ad actum cauſando. ſ. noticiam que eſt cā dilectionis. Ad auctoritatē Augu. dicendum q̄ ex diuerſis viſis ſunt diuerſi appetitus mediantibus viſionibus illorum viſoꝛ.

Ad primum principale argu. dicendum q̄ voluntas eſt imediata cā ꝓductiua ptial' tm̄ actū elicitoꝛ. Ad ꝓbationem ꝑmam p3 ſupra. d. 6. q. i. articulo. 3°. in ſolone qnti argumēti. ℨ. 6. concluſionem illius articuli. ꝛ pro nunc recolo q̄ ibi allegatur ex comento. 40. octaui phoꝛ. ait enim Com̄. q̄ ſm phm̄ non eſt impoſſibile aliqd mouere ſe niſi in motoribus que ſunt corpoꝛa aut virtutes in corpoꝛibus. virtutes aūt in corpoꝛib⁹ vtiq; ſm ipſum ſunt ꝛ dicuntur virtutes extenſe ex extenſione corpoꝛ q̄ pficiunt. volūtas aūt nec corpus eſt nec virtus ēt exiſtens in corpore ad intellectum. dcm̄. Ad aliam ꝓbationem ex dicto Aug. non accipit formam ſicut hz̄ accipitur i ꝓpoſito. videlicet p entitate aliam perficientē ꝛ informante ſed pro nā ꝛ eſſentia. ꝛ ſic formare aliquid non eſt aliud q̄ ipſum efficere ꝛ dare illi eē actu i propria natura quemadmodum accipitur gen̄. z. cum dicitur formauit deus hominem de limo terre. ſic autem nec voluntas nec res alia ſeipſam formare poteſt. quelibz̄ autem formatur p incomutabilem formam qua cūcta ſubſiſtunt que deus ē vt ibi. ꝛ ſequenti prime c. dicit Aug. ſi quis tm̄ vellet accipere formā vt hz̄ accipi oz̄ ꝛ formare pro cāre in ſe formam. qd̄ tm̄ nō eēt ad mentem Aug. ibidem. qnymo etiā ℨdiceret ſibi in ſuperius allegatis p prima concluſione poſſz̄ rīdere q̄ Aug. intēdit q̄ nlla res pōt formare ſe tanq̄ totalis cā actiua ſue forme. qm̄ preter q̄libz̄ cām creatam regrit̄ ad cāndū ipſa prima forma que deus eſt. ꝛ ſic adhuc veniretur ad infinitum Aug. ſ. q̄ per eternam ꝛ incōmutabilē formā cuncta formantur. nec ex hoc haberet aliqd ℨ predcā.

c Jrca. d. z6. ꝛ duas ſequentes in qb⁹ magiſter agit de gr̄a operante ꝛ cooperante p q̄ iuuat̄ libex̄ hominis ad bene opandū. malum q̄z vitandus

Quero ꝑmo vtrum homo ſm pñtem ſtatū ſtāte influentia dei gnāli poſſit per liberum arbitrium ꝛ nālia eius abſq; ſpeciali dei auxilio agere aliquem actum moralr̄ bonum. ꝛ arguit̄ q̄ ſic. primo q; homo pōt nāliter implere precepta legis ſcripte. igitur pōt nāliter facere opus moralr̄ bonum. añs p3 per apoſtolum ad ro. z. cum. n. gentes inquit que legem non habent. naturaliter ea que ſunt legis faciunt iſti ſibi ſunt lex. ꝛc. ꝓſequentia probatur quoniam talis lex non niſi bona opera precipit eodem infra. c. 7. dicente. lex quidem ſancta ꝛ mandatum ſanctum ꝛ bonum ꝛ iuſtum. Confirmatur per illud Jer. i epiſtola ad demetriadem virginem. Quaz. n. multos phoꝛ ꝛ audiuimus ꝛ legim⁹ ꝛ ipſos vidim⁹ caſtos patientes modeſtos liberales abſtinentes benignos amatores iuſticie non minus q̄ ſapientie. vnd̄ queſo hominibus alienis a deo iſta que deo placent. vnde hz̄ illis bona niſi de nāe

bono.ℏ ille. Secundo homini precipitur a'do vt ista bona opa agat sicut pz per totam sacraz scripturam.igit' possibile est homini agere talia opera.alioquin deus preceptiz homini impossibilia sibi.qđ profecto impium ⁊ blasphemum ē dicere.dicente Jero.in exposition fidei catholice.Execramus eorum blasphemiam qui dicūt impossibile aliquid homini a deo eē preceptum ⁊ mandata dei non a singulis sed ab omnibus posse seruari. Tertio si homo non possz talia bona opera agere null⁹ ea non faciendo peccaret.vt ait Aug.in li.de duabus animabus vltra medium.dře peccati reum teneri q̄ē q; non fecit q facere non potuit sūme iniquitatis ⁊ insanie.sed consequens illud est erroneum.q; sm illud null⁹ peccaret non implendo diuina precepta. Ad oppositum ē q ait Aug.in de p̄de.sāctoz circa pncipium. Nemo inquit sibi sufficit ad incipiendum vel perficiendum q̄cunq; op⁹ bonum.sed in omni opere bono ⁊ incipiendo ⁊ perficiendo sufficientia nostra ex deo est. Quia de proposita questione multi modernorum tenent partem affirmatiuam in quo vt mihi videtur salua eorum debita reuerentia ac iudicio melioꝛi plurimum dissonant a doctrina sanctorum ⁊ ab ecclesiasticis diffinitionibus fauentq; cuidam erroꝛi pelagij condemnato.iccirco sic procedam. Nam primo partem oppositam probabo rationibus ⁊ auctoritatibus. Secundo ostendam aliam partem fuisse de articulis damnatis pelagij.aut si in aliquo discordat magis deuiare a catholica veritate q̄ dēm pelagij. ⁊ ob hoc ipsam non eē ab aliquo catholico sustinendam.

Tertio arguam pro parte illa.⁊ ad ei⁹ pbōes respondebo. Quantum ad primū articuli p̄mitto q ego sicut ⁊ illi de parte opposita ⁊ doctoꝛes cōiter per actum moraliꝛ bonum nō aliō intelligo q̄ actum moralem conformez recte rationi sm omnes circonstantias requisitas ad ℏ q actus sit vere virtuosus quo p̄misso volo tres ꝓclusiones probare.Quarum prima est q nullus homo in statu presenti dei etiam generali influentia stante pōt absq; spāli auxilio eius agere aliquē actum moraliter bonum. Secunda q nullus homo.⁊c.pōt absq; speciali auxilio dei i his que ad moralem vitam pertinent sufficienter cognoscere quid volendum vel nolendum agēdum ⁊ vitandum. Tertia q nullus homo.⁊c. habita ēt sufficienti noticia de aliquo volendo. agendo vel vitando ex his que ad moralem vitam pertinent potest absq; speciali auxilio spāli ter velle vel agere. Ad probandum primam ꝓclusionem premittam aliquas suppōnes a quolibz catholico absq; vlla cūctatione simpliciter cōfitendas.quarum prima est q nullus actus culpabilis est moraliꝛ bonus.hoc pz q; null⁹ actus moraliter bonus est aliquo modo difformis recte rōni seu carens aliqua circōstantia debita in esse sm rectam rationem.vt dictum est.Sz omnis actus culpabilis est difformis recte rōni aliquo modo.igitur ⁊c. Mino; probatur q; si aliquis actus sit penitus conformis ⁊ nullaten⁹ difformis recte rationi ipse talis est qualis eē debz. alias rō cui conformatur non est recta sz errans Si vero talis est qualis eē dz non est culpabilis

Secunda q nullus temptatus ad aliquod vicium seu actum aliquem moraliꝛ malum pōt huiusmodi temptationem absq; dei auxilio superare.hoc pz quoniam in episcopali palestino iudicio fuisz inter cetera obiectum pelagio cū dicere victoriam temptationum nobis non ex dei adiutoꝛio eē.sed ex libero arbitrio.ℏ tanq̄ catholice veritati manifeste contrariuz anathematizasz compulsus est.alias ipse non nisi anathematizatus, erisz sicut refert Aug⁹.in epistola ad Paulinum nolanum ep̄m.vnde sicut ibidē scribit ꝓsequens fit vt quicunq; sequit illius ep̄alis iudicij auctoritatem ⁊ ipsius pelagij confessionē ℏ tenere debeat que semper tenuit catholica ecclesia.Et inter illa ℏ q ad propositum facit enumerans vt fateatur inquit q̄n ꝺ temptatōes ꝓcupiscentiasq; illicitas, dimicamus q̄ē ⁊ illic habeamus propriam voluntatem.non tū ex illa sed ex adiutoꝛio dei nostram peruenire victoriam.⁊ ℏ totum ēt habeť in epistola Aurelij cartaginē sis ep̄i q̄ē destinauit ad cōprouinciales episcopos de damnatione pelagij ⁊ celestij. Item Aug. paulo post ibidem in persona sua ⁊ ceteroꝛuz catholicoꝛ.Sine gratia inquit dei nos dicimus ad non peccandum nihil valere voluntatis arbitrium.igitur nec ad temptationes prauas superandum seu ad resistendum vt illis non prebeamus consensum. Item Innocentius papa rescribens ep̄is qui carthaginensi concilio affuerunt.pares inquit nos ad resistendum .s.tēptationibus,non liberum arbitrium sed dei sol⁹ solum auxilium potest facer. Ad hoc multe possent adduci auctoritates scripture sacre ⁊ sanctorum.sed non expedit.nam certum est oppositū eē erroneū ,sicut ex epistolis ep̄oꝛ qui affuerūt concilijs carthaginensi ⁊ milenitano ad papam Innocentium destinatis ⁊ ex rescriptis illius ad eosdem pz. Tertia suppositio est q tam pro vitandis actibus viciosis q̄ē pro virtuosis agēdis fideles oꝛando diuinum implorant auxilium,· ⁊ cum illos vitauerint ⁊ istos egerint deo gratias reddunt.nec eorum oationes nec gratiaruz actiones superflue sunt aut ficte. Prima pars huius suppositōnis clara est ⁊ euidens per quotidianam experientiam. Secunda vero nulli fidelium dubia esse dz.quoniam oppositum dicere est totum rp̄iane religionis ritum damnaꝛ ac rp̄m ⁊ apostolos alios; sanctos patres q ecclesiam sic agere ⁊ verbis ⁊ actibus docuerunt ō fictōne turpiter ac impie infamare.vñ ad ℏ tā q̄ē ad pniciosū erroꝛē damnatoꝛes pelagianarū heresum illi⁹ dogma ōducebant.⁊ ob illud velut erroneū ꝺemnarūt sicut i preallegatis epistolis pz. Quarta suppō ē q glibz homo i statu pñti ifirm⁹ ⁊ ipotēs ē ad quēlibz bonū actuz

cadẽtem sub diuo precepto. ita q̄ nõ soluꝫ ad melius vel facilius agẽdũ . sed simplr ad agẽdũ idiget pp suã ifirmitatẽ spãli auxilio gr̃e dei intantũ q̄ nullum actũ eiusmõi põt ager̃ nõ adiutus. Ꝟ ꝓbatur qñ pelagius ꝓpulsus est in palestino iudicio ꝓfiteri gr̃am dei atq̄ adiutoriũ ad singulos actus dari. ⁊ oppositum huius tanq̄ erroneum sub anathemate reuocare. vt recitat Aug. in preallegata epistola ad ℙaulinuꝫ Similiter ⁊ aurelius in sua. Et q̄ istud sit intelligendum de speciali adiutorio gr̃e pꝫ per Aug. qui eandem fidei regulam inter. iz. quas sumit pro fundamentis õ vitalem hereticum in epla ad eundẽꝫ recitans ait sic. Qñ ꝓpitio rpo rpiani catholici sumus. scimus nundũ natos ⁊c. ⁊ sequitur scimus gr̃am dei nec paruulis nec maioꝛibꝫ pꝫ merita nr̃a dari. scimꝫ maioꝛibꝫ ad singlos actꝫ dari scimꝫ ñ hõibꝫ oibꝫ dari. sꝫ ñ oibꝫ. igitur est adiutoꝛium spãle. ⁊ si ad singulos actꝫ igit̃ ad eos qui cadũt sub precepto. sꝫ q̄ tali adiutoꝛio homo indigeat nõ solũ ad facilius. sꝫ simpliciter ad agẽdum vt dicebat̃. pꝫ q̄ cum pelagius vt ibidem recitat Aug. post illud iudicium in quibusdam suis li. sensum predicte sue cõfessionis aperiens diriſſꝫ. ideo dei gratiam hominibus dari vt q̄ facere per liberum iubentur arbitrium facilius possint implere per gratiam. inuens per hoc q̄ ⁊ si non tam facile possint. tñ sine gratia agere tales actus. hanc sensum tanq̄ erroneum postea damnauit milenitanum cõcilium tempoꝛe ℍonoꝛij ⁊ Archadij iperatoꝛuꝫ ac pape Innocentij primi celebratum. vnde ibidem. c. 6. scribitur sic. quicunq̄ dixerit. ideo nobis gr̃am iustificationis dari vt q̄ facere per liberum iubemur arbitrium facilius possim⁹ ipler̃ per gr̃am tanq̄ si gratia non daretur non qdez facile sed tñ possemus etiam sine illa impler̃ mãdata diuina anathema sit. de fructibus. n. mandatoꝛum dñs loquebatur. vbi vero ait sine me difficili⁹ potestis facere. sed ait sine me nihil potestis facere. ex qua determinatione pꝫ manifeste gr̃am dei in adiutoꝛium ad agendũ tales actus humane ifirmitati prestari. ⁊ q̄ sine tali adiutoꝛio nullatenus possꝫ. Confir. istud qñ in epistola carthaginensis concilij ad Innocentiũ papam in quo ẽt vt in illa pꝫ fuerunt damnati errores pelagij. sic inter cetera scibunt patres ꝓcilij loquẽtes de pelagio ⁊ celestino persuadere non cessant ad operandam perficiendam q̄ iusticiam ⁊ dei mandata complenda solaꝫ sibi humanam sufficere posse naturam non attendentes q̄ scriptum est. spiritus adiuuat infirmitatem nostram ⁊c. vbi patet eos intelligere q̄ ad implenda mandata propter nostram infirmitatem que er se ad illud est impotens nobis detur auxilium dei. ⁊ hoc etiam expresse ponit vel innuit vbicunq̄ de hoc auxilio gratie loquitur Augu. Quinta, suppositio est quod homo ad agendum actus bonos moraliter ⁊ non meritoꝛios vite eterne taliter indiget adiuuari a deo qualiter non indiget adiuuari ad agendum actus moraliter prauos. Ꝟ pꝫ quoniam tales actus taliter a sanctis deo tanq̄ auctoꝛi tribuuntur. qualiter nõ attribuuntur actus nostri mali. sed potius negantur ab illo eẽ. vnde Aug. in de p̃de. sanctoꝛum ait. q̄ quicquid ⁊ anteq̄ i rpm crederet ⁊ cum credidiſſꝫ bene operatus est cornelius totum deo dandum est ne forte gloꝛietur. constat ãt q̄ cornelius anteq̄ in rpꝫ crederet nihil operatus est bene meritoꝛie ad sẽ sum illum. sed tantum bene moraliter. Item primo li. ad simplicianum in solutione questionis secunde circa principium dicit q̄ nihil boni fit a catheçuminis sine adiutoꝛio gratie dei. ⁊ tamen opera illoꝛum non sunt meritoꝛia eterne vite. vnde ⁊ ibidem dicit q̄ tanta est gratia dei in illis quanta non sufficit ad obtinendum regnuꝫ celoꝛum. Ex his pꝫ q̄ actus boni precise moraliꝛ deo attribuunt̃ auctoꝛi. Quod autez mali non eodem modo sibi attribuantur. pꝫ per eundem so li. de baptismo paruuloꝛum ad marcellinũ. vbi ait malam voluntatem vtiq̄ non habemus ex deo. Item infra extolli in superbiam ꝓpꝛie voluntatis est hominum non operis dei. neq̄ enim ad ꝟ eos compellit aut adiuuat deus. Et ibi ẽt vult q̄ oꝛis bona voluntas in nobis sit a deo. aliꝛ non potest secundum ipsum saluari illud verbum apostoli. Quid. n. habes q̄ nõ accepisti q̄ intelligendum est ẽt de voluntate bõa moraliꝛ tantum. sicut iam ex dictis aliqualiter ⁊ infra plenius apparebit. Item de verbis apostoli. ser. 9. Confiteꝛ inquit a deo te habere gquid habes boni. a te quicquid mali. Ex his cõclusionem ꝓbo primo sic. homo non põt absq̄ speciali dei auxilio facer̃ aliquem actum moralem non culpabilem. igitur homo non potest absq̄ speciali auxilio dei facere aliquem actum moraliter bonum. consequentia ꝓbatur quia alias aliquis actus culpabilis eẽt bonus moraliꝛ contra primam suppositionem. antecedens ꝓbo auctoꝛitate ⁊ ratione. auctoꝛitate enim Aug. in de correc. ⁊ gr̃a. c. 47. liberum arbitrium ad malum sufficit. ad bonum autem parum est ni si adiuuetur ab omnipotente bono. Item in epistola ad ℳylarium siracusanum circa principiũ. valꝫ itaq̄ liberum arbitrium ad bona opera si diuinitus adiuuetur. desertum vero diuino adiutoꝛio qualibꝫ sciẽtia legis excellat nullomodo habebit iusticie soliditatem sed inflationem impie superbie ⁊ exitiosum tumoꝛem. Item õ uerbis apostoli ser. iz. prorsus si adiutoꝛium dei defuerit nihil boni agere poteris. agis quidez illo non adiuuante libera voluntate sed male ad huc ydonea est voluntas tua que vocat̃ libera ⁊ male agendo fit damnabilis ancilla. cum dico tibi sine adiutoꝛio dei nihil agis nihil bõi dico. nam ad male agẽdum habes sine adiutoꝛio dei liberam voluntatem. Item in libello de predestinatione diuina. liberum vero q̄ a ꝺo habemus arbitrium prono ad nequitiam lapsu fla

it·ꝛ cum ad virtutis indolem dei auxilio deferẽ te nihil possit ad genus oẽ peccati ydonea fultũ virtute subsistit tunc in omnibus predictis ꝑz accipi auxilium·non ꝓ influentia generali sed ꝑ auxilio speciali.qñ sine influentia generali liberum arbitrium nullum malum agere potest.ꝛ tamen predicte auctoritates dicunt ipsum sine auxilio dei sufficere ad male agendum. Ratione etiam probo sic homo non potest sine speciali auxilio dei actu vel habitu diligere deum per se.i·propter ipsum deum· igit̃ non potest aliqd diligere vel velle vltimate propter deum. igitur non põt habere aliquem actũ moralẽ non culpabilem.añs ꝑz per Aug.li.5.ō Julianum.c·5. vbi sic ait.Qñ deo donante ex vera vntuntur fide ipse deus adest ꝛ menti illuminande ꝛ cõcupiscentie superande ꝛ molestie perferende·hoc ei totum recte fit qñ fit ꝑp ipm.i.qñ gratis amatur qualis amor ipse nobis eẽ non põt nisi ex ipso.hic habes q amor quo deus gratis amatur qui vtiqꝫ tm̃ ille est quo deus diligitur propter se non potest esse in nobis nisi sit ab ipso. Itẽ in epistola ad vitalem .liberum inquit arbitriuꝫ ad diligendum deum p̃mi peccati granditate p didimus vult dicere q liberum arbitrium merito primi peccati fcm̃ est impotens ad diligendũ deum.ꝛ loquitur de dilectione. quapropter se diligitur.nam tunc tantũ dicendus est diligi·nã vt ait Ber·de diligendo deum·Quicquid ꝑp aliud amare videaris id plane amas quo amoris finis protendit non per qõ tendit·Et idẽ augu·in de vera inocẽ.ꝓpõne.19.ait·Qui deum colit vt aliud magis q̃ ipm ꝓmereatur non deum colit sed illud q̃ assequi concupiscit· sic aũt colit deum qui deum non ꝑp ipsuꝫ sed propter aliud diligit. Item.21.de ciui·dei.c.16. tunc itaqꝫ victa vicia deputanda sunt cum dei amor̃ vincuntur.quẽ nisi deus ipse non donat.Item Ber.de diligendo deuꝫ·difficile inquit imo impossibile est suis·s.q̃plam libertie arbitrij viribus semel accepta a deo libertate ad deum ex toto conuertere volũtatem ꝛ non magis ad ꝓpositum retorquere.sicut scriptum est.omnes q̃ sua sunt querunt·Item Ansel.de ꝓcord̃.c.antepe.dicit q voluntas post desertam iusticiam fcã est ancilla sue affectionis que ad comodum est·Ex quibus omnibus ꝑz q homo in presenti statu non potest ex se tm̃ aliquid velle vel diligere nisi in relatione ad seipsum.ꝛ per ꝓsequẽs non potest diligere deum ꝑp deum.ꝑz igit̃ añs ꝓña etiam prima ex eadem auctoritate Aug.per illam.n·exꝓsitionem.i.qñ gratis amatur· dat̃ intelligi q tunc tantum aliquid fit propter deuꝫ quando gratis amatur deus·i.ꝑp seipsum·patet ẽt ratione quoniam aliquid diligi propter ō um nihil aliud est q̃ diligi q: diligitur deus. sic igit̃ aliquẽ velle vel agere aligd ꝑp deũ vltimate est ipsum illud velle.q: diligit deum propter se.ergo si quis non diligit deum ꝑp se nihil agit vel vult propter deum vltimate· ꝓña etiam secunda probatur ex eadem auctoritate. si eat̃ ad mentem Aug.in eo q̃ ait ꝟ totum recte fit ꝛc. vbi non est dubium eum intendere q̃ tunc solum recte fit quando fit ꝑp deum.ꝑz etiam rõne quoniam nullus actus moralis non ordinat⁹ in deum finaliter seu non factus propter deum est factus ꝑp illud ꝑp q̃ fieri dz·ꝛ per ꝓsequens vituperabilis ꝛ culpabilis esse censeatur·assumptum probatur per Aug.in de moribus eccl̃e·c. 8·vbi a proposito inquirit qs dz eẽ finis⁹ oiuꝫ actuum nr̃orum·d·Audiamus ergo quẽ finẽ bonorum nobis r̃ps prescribat. nec dubium est qn is erit finis quo nos sũmo amore tendere iubz. diliges inquit deum tuum.ꝛ subdit eo ẽ oio tẽdendum ad illud ꝓsilia nostra referenda.bonor̃ sũmum nobis deus est.neq̃ infra nobis remanendum est.neq̃ vltra querendum·alterum·n. periculosum alterum nullum est. Item·c.15. non arbitror cum de moribus ꝛ vita sit questio amplius esse requirendum quid sit homis summum bonum quo referenda sunt omnia.id eim esse patuit ꝛ ratione quantũ voluimus ꝛ ea que nostre rationi antecellit auctoritate diuina nihil aliud q̃ ipm deum·ꝟ est rõ eiusdem ō Julianũ li·4·c.13.vbi ait.Noueris itaqꝫ non officijs sz finibus a vicijs discernendas esse virtutes·officium est aũt q̃ faciendum est.finis vero propter q̃ faciendum est·Cum itaqꝫ facit hõ aliqd vbi peccare non vr̃ si non ꝑp hoc facit ꝑp q̃ facere dz peccare conuincitur. Et ꝓsequenter ostẽdens qs dz finis esse actuũ nr̃or absit inquit vt vere virtutes cuiqꝫ seruiant nisi illi vel ꝑp illum cui dicimus·deus virtutum cõuerte nos.ꝓinde virtutes que carnalibus delectationibus vel qbuscunqꝫ comodis ꝛ emolumẽtis tpalibus seruiunt vere ꝓrsus esse non possunt.Qui aũt nulli rei seruire volũt nec ipse vere sunt·vere quippe virtutes deo seruiunt in hominibus deo seruiunt in angelis a quo donantur hominibus ꝛ angelis· Quicquid autem boni fit ab homine ꝛ non ꝑp hoc fit ꝑp q̃ fieri debeẽ vera sapientia precipit ꝛ si officio videatur bonum ipso non recto fine peccatum est·Ex his ꝑz q̃ quicquid hõ agat vltimate propter aliud q̃ propter deuꝫ peccat.ac per hoc eius actus non est inculpabilis. huic ẽt concordat q̃ idem ait.10.de ci.dei.c.25. virtutes quas mens habere sibi videtur per quas impat corpori ꝛ vicijs ad quodlibz adipiscendũ vl̃ tenendum retulerit nisi ad deum etiam ipse vicia sunt potius q̃ virtutes·nam lz quibusdã tũc vere honeste putent̃ cũ referuntur ad seipsas· nec ꝑp aliud expetunt̃ ẽt tunc inflate ac superbe sunt.ꝛ ideo non virtutes sed vicia iudicanda sunt. Ex his infero corel̃.q̃ nemo potest mereri primam gr̃am de ꝓdigno·nec ẽt de congruo ō aliquor̃ sniam modernorum·nomine autem gr̃e non solũ significo gr̃am gratum facientem sed etiam gratis datam·ꝛ vl̃ qcunqꝫ dei speciale adiutorium ad bene operandum siue aduuet aliquod donum creatum infundendo siue

imediate per seipsum mouendo voluntatez ad bñ volendū siue quocunqz alio modo spāli iuuet hominem. Hec ꝯclusio sic intellecta pro batur sic. nemo potest habere ante primam gratiam actum aliquē liberi arbitrij non culpabilē. igitur nemo de condigno vel ō congruo potest mereri primā grām. pz consequentia q; nullus meretur nisi per actus liberi arbitrij. ⁊ certum ē q; non per aliquā culpabilem meretur gratiam sed potius penam. antecedens ꝓbatur q; si aliquis possz ante primam grām habere actuz liberi arbitrij non culpabilem iam aliquis posset sine speciali adiutorio talem aliquem actum habere cuius oppositum probatum est. probat ēt per Aug. ypoñ. responsione quarta dicentē. Dānamus auctoritate diuina opera liberi arbitrij q̄ grē preponuntur. igitur talia opera preuenientia gratiam sunt culpabilia. Confirmatur ꝟ cōclusio ꝟm se alia auctoritate eiusdem. ait. n. ipse ad paulinum nola. epm. si querere homo voluerit ante gratiam quid meruerit vt accipiat eam. mala sua poterit homo inuēire nō bona. Et subdit. Quē si debitum sequeret gd eius merito nisi suppliciū redderet. Confir. naz vt subdit. Et ipm hominis meritum donum est gratuitū. nec a pre luminuz a quo descendit omne datuz optimum boni aliquid accipere quisq̄ meretur nisi accipiendo q; non meret. gitē primum meritum hominis est grā seu gratuitum donum dī. igitē non meretur primam grām. alias ante primam essz prior. ⁊ ante primum meritum essz aliud meritum prius. Confir. ēt auctoritate apostoli ad ro. ij. dicentis. Quis prior dedit illi ⁊ retribuetur ei. q. d. nullus. qō vex non eēt si aliquis primam grām mereret. Jam. ii. dedisz meritū q; a deo non habuisz. ⁊ prio eo grām recepisz. Et ideo Aug. super istis verbis ser. io. de verbis apostoli. qs prior inquit dedit illi ⁊ retribuet ei. qs prior dedit cum totuz gratis accepit. Quis ꝑ or dedit illi ⁊ retribuetur ei. si dñs retribuet vel let nihil nisi penam debitam retribuisz. quis ꝑ or dedit illi. qs preuenit grām que gratis datur si aliquid meritorū ante venit grām iā non gratis datur. sed ex debito redditē. si autem gratis ñ datur. grā q̄ reuocet. In quibus verbis ⁊ ille probat ꝯclusionem predictam. Secundo ad principalem ꝯclusionez arguo sic. si homo possz absq̄ spāli auxilio dei facere actum moraliter bonuz ipse temptatus ad actum vicioſum possz absq̄ spāli auxilio dei temptatōem illam superare. ꝯ sequens est falsum. vt pz ex secūda suppositōne ꝓña probatur qm̄ ipse temptatus possz elicē actum oppositum bonum moraliter. ⁊ sic non elicere actum vicioſum ad quem temptatur. ac p hoc vinceret ⁊ non vinceretur. vnde si aliquis fit vere temptatus. verbigratia de concupiscentia possz velle continere propter deum cum tali autem volitione non est compossibile vt concupiscat. ⁊ sic non concupiscet ⁊ superabit. Tertio sic si homo potest. ꝛc. igitur stulte ⁊ superflue

orando implorat adiutorium dei vt non consentiat temptationi vel vt non trascat proximo aut malum aliud operet ⁊ stulte ēt regratiet deo cum ista obtinuerit. ꝟñs pz eē falsum ex suppositione tertia. ꝓña probat qm̄ si potest non adiutus a deo facere actum bonum pōt non adiut⁹ vitare actum malū oppositum. ⁊ si sic superflue implorat auxiliū. ⁊ ꝟ vltima ꝯsequentia tz per idem ois per qō tz consequentia cōcilij carthaginensis ō pela. ⁊ ce. q̄nymo in rei veritate eadē illi est in sñia. vnde in preallegata epla dicti cōcilij ad papam Innocētium arguit sic. Istorum sacrilegas disputationes necesse sequit. vt nec orare debeamus ne intrem⁹ in temptationem. q; dñs ēt discipulos monuit ⁊ posuit i oīone q̄ docuit vt non deficiat fides nostra q; pro apostolo ꝑetro se rogasse testatus est. Et q; hoc sequatur probāt sic. si. n. ꝟ possibilitate nāe ⁊ arbitrio voluntatis in ptāte sunt constituta quis ñ ea videatur a dño inaniter peti ⁊ falaciter orari cum orando poscunt̄ que nāe nostre iam ita condite sufficientibus viribus obtinent̄. hic pz q; ꝟ est sñialr ꝯsequētia ꝯcilij. si viribus propriis homo pōt non cadere in temptatōe aut non decere a fide inaniter ⁊ falaciter ista petit a deo. Simili ꝯsequentia vtitur Aug. in de perfectōne iusticie. c. zi. ō cel. ꝑcepta inquit dei vt fierent nec iuberent si nihil ibi voluntas nostra ageret nec oraret si sola sufficeret. cuius auctoritatis vltima ps probat ꝓpositū. Item ō pela. in de nā ⁊ grā. c. 18. eadem ꝯsequētia virtualr premissa. Quid inquit stultius q̄ orare vt facias q; in potestate habeas. Item ō vitalem hereticum i epistola ad eundē. prorsus inquit nos oramus deū sed orare nos fingimus si nosipsos non illuz credimus facere q; oramus. prorsus non deo gratias agimus. sed nos agere fingimus. si non illi grā agimus ipm facere non putamus. eandem sñiam etiam ex toto ponit in de bono ⁊ perseue. circa principiū. ⁊ in rei veritate qu libz intendens aduertit verum esse qō dī. Et eodem fundamento potest argui adhuc ad ꝓpositum. qm̄ si homo ex se deo non adiuuante pōt agere bonos actus morales irrationabilr ⁊ inaniter rogat vt deus prestet sibi continenter aut temperanter seu iuste vel liberalr aut mansuete viuer̄ aut agere alios actus virtutum moralium irrisorie etiam gratias agit deo cum aliquem talium actuum egerit. quod est contra suppositionez ꝑ dictam. forte dicet aliquis q; non debet quis ꝑ talibus actibus bonis precise moraliter aut de talibus gratias agere. sed pro actibus vite eterne meritorijs. Sed hoc non potest stare. alias nullus carbecuminus vel in peccato mortali existens deberet deo gratias reddere de actib⁹ talibus quantumcunqz bonis. cum constet nullum esse actum protunc meritorium vite eterne quod tamen consequens non est dandum.

Quarto sic si homo ꝛc. sequitur q; non ad quoscunqz actus cadentes sub precepto propter

ſuam infirmitatem indigeat iuuari per gratiam dei .ſic q̄ non adiutus non poſſit agere illos. conſequens eſt contra ſuppoſitionem quartaꝫ. ⁊ conſequentia eſt clara.quia ſi detur oppoſitū videlicet q̄ indigeat iuuari ad actus cadentes ſub p̄cepto.iuitur etiam indiget adiuuari ad eos qui cadunt ſub conſilio tantum·cum magis adhuc excedant in potentiam eius p̄opter eoꝝ arduitatem·vnde de talibus dixit ſaluator. qui poteſt capere capiat.⁊ per conſequens ad quēli bꝫ actum bonum moraliter indiget iuuari. ⁊ ad nullum per ſe ſufficit·quod eſt oppoſitum ante cedentis·forſitan dicetur q̄ homo non indiget iuuari ad abſolute agendum huiuſmōi actꝰ bonos.ſꝫ indiget iuuari ad agēdū illos meritorie.⁊ adhuc iuuat gratia quoniaꝫ ea informante animam tales actus ſunt deo accepti ad p̄emium vite eterne qui alias non eſſent ſic accepti. Sed hec reſponſio plane concedit inconueniens q̄ ī fertur·ſ·q̄ homo non indiget gr̄a p̄opter ſuaꝫ ipotentiam ⁊ infirmitatem nec ad adiutoriū ſue infirmitatis ei datur a deo gr̄a·ꝫ forte ad ornatum anime ⁊ acceptationem ipſius .ſicut ſi ꝓuo dominus dat ſpecioſam veſtem in qua vult ſibi miniſtrari acceptans ad certum p̄emium ſeruicia a ſeruo illa veſte īduto exhibita alia vero ne quaq̄ nullus diceret q̄ ſeruus p̄opter ſuaꝫ impotentiam indigeat iuuari p̄opter veſtem huiuſmodi ad agendum ſeruicia domini aut q̄ veſtis illa ſibi data ſit in adiutoriū ipotentie ſue. ꝫ ſit data ad ornatum ⁊ decorem·⁊ conſequēter ad acceptationem ad p̄emium ordinatum a domino. Quinto ſic ſi homo abſqꝫ ſp̄ali auxilio dei ſtante ſola influentia generali pōt agere actus moraliter bonos.ſequitur q̄ homo nō indigeat iuuari aliter a deo ad agendum tales actus vicioſos oppoſitos.conſequentia eſt contra qnintam ſuppoſitionem.conſequentia eſt ſatis certa quoniam etiam ad actus vicioſos ipſe indiget gn̄ali influentia dei qua ſibi ſubtracta nequaq̄ ipſe agere poſſꝫ.er iſto fundamento reꝓbat Aug.reſponſionem pelagij quia cum argueretur contra eum q̄ ſi per poteſtatem liberi arbitrij poſſumus bene agere non omnia bōa noſtra haberemus a deo.cuius oppoſitum dicit ſcriptura reſpondebat q̄ō ideo talia opa habemus a deo. q; ab ipſo habemus poſſibilitatē bene operandi.ꝟ inq̄ reꝓbat.q; etiam poſſibilitatem male operandi habemus a deo·⁊ tamē non dicit ſcriptura ſed negat potiꝰ nos mala opera noſtra habere a deo.vnde primo li·de gratia x̄pi.⁊ originali peccato·c.ꝛ5.deſinat inquit ita q̄ꝫ pelagius ſeipſum ⁊ alios fallere ꝺ̄ dei gratiā diſputando non pp vnum illoꝝ trium ·i.ꝓpter poſſibilitatem bone voluntatis atq̄ operis ſed etiā ꝓpter voluntatem atq̄ operationem bonam er ga nos dei gratia p̄edicanda eſt. naꝫ illam poſſibilitatem ad vtrunq̄ valere diffiniuerit·i·ad bonū ⁊ ad malum.⁊ tamen non ī tribuenda ſunt deo etiam noſtra peccata ſicut ⁊ ꝓpter eandem poſſibilitatem vult tribuere bona opera noſtra. Simili modo ſolutionem aliorum quoꝝdam eiuſdem ſecte dicentium ideo bonam voluntatem hominis deo vt auctori attribui .quia ab ipſo eſt homo ſine quo non poteſt eē bona voluntas huius reꝓbat ſecūdo li. de baptiſmo paruuloꝝ ad marcell'. non multo poſt medium quoniam vt ait eodem mō mala voluntas eſſet deo vt auctori tribuenda.q̄ō vt ſubdit nephas eſt dicere.oꝑtet ergo ſecunduꝫ veritatem catholicam confiteri nos ſpeciali gratia dei ⁊ influentia indigere iuuari ad agendum opera bona.ita vt ſic bona noſtra dei adiutorio attribuantur quomodo non attribuuntur ⁊ mala auctoritatibus ſacre ſcripture eadem concluſio euidenter p̄obatur·ſicut illa ſapientis ñ poſſum eſſe coūtinens niſi deus det·Sap.8 .⁊ illa x̄pi ſine me nihil poteſtis facere·Jobis.ꝟ.⁊ illa apoſtoli non eſt volentis neq̄ currentis ſed miſerentis dei.ad ro.9·⁊ ad epb̄.z.ipſius ſum⁹ factura creati in x̄po.i·per x̄pm in operibus bonis ⁊ ad phil·z.deus operatur in nobis velle ⁊ perficere p̄o bona voluntate.⁊ p̄ima ad coꝛ·4· Quid enim habes q̄ nō accepiſti . ⁊ innumerabiles alie poſſent adduci q̄bus īdubitanter oſtēditur nullum bonum nos agere poſſe ſine auxilio dei.ſed iſte ſufficiant·Uerum ad omnes p̄dictas ⁊ ceteras ſil'es quis forſitan dicet q̄ non coḡūt vt dicatur nobis eſſe neceſſarium aliō ad iutoriū dei ab influentia generali.omnes eim ſaluantur ſi dicatur q̄ non poſſumus aliquid facere niſi deo iuuante per ſuam influentiam generalem·vel forte dicetur q̄ tales auctoritates non ſunt intelligende de quibuſlibet bonis actibus ꝓſſibilibus' ab homine fieri · ſed de bonis meritorijs tantum·⁊ in hac ſolutiōe plus ſuſtentant moderni concluſionem oppoſitam 'de ſendentes.neutra tamen harum ſufficiens eſt. vnde p̄ima excluditur primo per illud quod dictum eſt in quarta ſuppoſitione ·Secundo per illud quod dictum eſt in quinta ratione ad concluſionem·nam nec malos actus poſſumus agere ſubtracta dei influentia generali.⁊ tamen nō ſic ad malos actus dicit ſcriptura nos indigere iuuari a deo ſicut ad bonos.alias ſicut ſapiēs dicit non poſſum eſſe coūtinens niſi deus det ita potuiſſet ipſe vel alius dicere non poſſum concupiſcē aut mechus eſſe niſi deꝰ det.⁊ ſicut apoſtolus ait ipſius ſumus factura creati ī x̄po i operationibus bonis·ita dicere poſſumus ipſius ſumus factura creati in x̄po in operationibus malis·⁊ ſicut dicit deus operatur in nobis velle ⁊ ꝓficere bona voluntate .ita dicendum eſſet quoḋ operatur velle ⁊ perficere p̄o mala voluntate . que verba tanquam plena blaſphemie omnis fidelium auris erhoꝛret .Confirmatur quoniam vt ſuperius allegatum eſt per concilium ⁊ ſeries etiā textus p̄cedētis oſtendit.cū x̄ps ait ſine me nihil poteſtis facere de fructibus mandatoꝝ ſp̄aliter loqtur ⁊ vt dicit Aug.ō verbis ap̄li ſer·

iz.vt allegatum est supra cū tibi dicit sine adiu
torio dei nihil potes facere nihil subintellige bo
ni.nā illo nō adiuuāte vtiqz agis male.ergo p̄
ter influentiā generalē specialr iuuat nos deus
ad bene agendū sine quo adiutorio spāli nihil
bene agere possumus. Scōa quoqz respon
sio nō valet.7 p̄mo qdē euidēter excludit p vlti
mo allegatā auctoritate apli.si scōz apli inten
tōem sumat vt optie mōstrauit Aug.in de pre
de.sanctoz nō multo post p̄ncipiū.nā vt p̄olix
ius probat tota intentio apli tendit ad oñdēdū
neminē posse aduersus altez extolli.aut ō aliq̄
super altez in semetipo aut alio hoie sed tm̄ in
dño gloriari vñ apls b inquit trāsfiguraui i me
7 appollo vt in vobis discatis ne supra q̄ scriptū
est vnus p altero ifletur aduersus altez. Quis
enim te discernit quid aūt habes q̄ nō accepi
sti.Si aūt 7 accepisti quid gloriaris quasi ñ ac
ceperis.s.a deo.oz ergo itelligere dictum apli
vlr,de quolibz bono quo homo ab hoie discer
ni pōt 7 aduersus altez extolli.igitur nō solū ō
meritoriis sed etiā de bonis moralib⁹ nō tamē
meritoriis.alias cathecuminus aligs aut etiam
xp̄ianus exñs in peccato mortali agēs actus ali
quos moralr bonos 7 ex illis se extollēs aduer
sus alterum posset apl'o querenti respōdere di
scernit me māsuetudo mea iusticia mea.7 sic ō
aliis.7 hec ñ accepi sed habui a meipso.7 iō ibi
dē subdit Aug.vt supra allegaui q̄ qcqd 7 ante
q̄ in xp̄m crederet 7 cū credidisset bene opera
tus est cornelius totū dandū ē deo ne forte qs
extollat.bona aūt que anteq̄ in xp̄m crederet
opatus est cornelius ostat nō fuisse ,meritoria 7
meritoria inq̄ vite eterne sicut ō meritoriis bo
nis loquūtur sic soluētes 7 sicut distingui solēt
a moralibus bonis.b idem exp̄sse pz p eūdē li.
p̄mo ad simpli.in respōsiōe ad scōaz.q. Inci
pit inqt homo pcipe gr̄am et quo incipit crede
re deo vel in terna vel externa admonitōe mo
tus ad fidē 7 subdit. Sed in qbusdā tanta ē gr̄a
fidei quāta nō sufficit ad obtinendū regnuz ce
lorū sicut in cathecuminis sicut in ipso cornelio
anteq̄ sacramentoz pticipatōne icorporaretur
ecclesie.in qbusdam vero tāta ē gr̄a vt iam cor
pori xp̄i 7 sancto dei tēplo deputent 7 sequitur.
fiunt ergo incohatōes quedā fidei p̄ceptionum
silēs nō tamē solum p̄cipi' sz etiā nasci opus est
vt ad vitam pueniat eternā.nihil tm̄ horum sine
gratia misericordia dei q̄ 7 opa si qua bōa fūt
p̄sequūtur vt dictū est illā gr̄am nō p̄cedūt.hec
ipse hinc apparet manifeste q̄ nō solū opa me
ritoria vite eterne qualia sunt eoz tm̄ que ptici
patōe sacramētoz incorpati sunt. Ecce 7 facti
tēplū dei.si etiā alia bona ñ meritoria vite eter
ne qualia sunt i cathecuminis nō fūt sine gr̄a
dei. Illud ēt dicit ō bonis opibus hereticoruz 7
scismaticoz in ser.ō patientia scōz qō pz in au
ctoritate q̄ ex illo sermone paulopost alleganda
est. Deterea ptra illā rñsionē vr ēē p̄cessus
Aug.ptra iulianū li.4.a.c.7.vsqz ad.19.naz iu
lianus volens probare nos viribus nostris abs
q̄ spāli dei gr̄a posse recte agere sumebat,p ar
gumēto q̄ vere virtutes fuerint in infidelib⁹ vt
pz ibi.c.7.7 cum b volebat q̄ p illas seu earuz
opera illi non mererent vitā eternā.vñ dicebat
eos substātialr bonos ee.7 ita de alijs oibus q̄
nō ppter deū agūt opa talia sicut pz ex capitul'
iz.7.19.7 ptra istud dictū Juliani Augu.prolixe
p̄cedit p̄bando ex intētōne in infidelib⁹ nullam
fuisse verā virtutē lz fuerint vicia finitima 7 pro
pinqua virtutib⁹ 7 quadā spē fallente silia. Et
q̄ ipsi nihil bene opati sunt.sed male 7 culpabi
liter ēt nisi ex genē vl' officio bona opati sunt.
ergo nō fuit intentio Aug.probare ptra illū.ifi
deles aut aliquos alios nō posse sine dei adiu
torio bene agere.iō q: tm̄ nō p̄t agere merito
rie seu opa quibus mereant vitā eternā quia b
sibi p̄cedebat Juli.sed etiā q̄ nō p̄t agere vir
tuose 7 bene moraliter seu opera virtuose 7 ve
re bona moraliter.cuius opposituz affirmabat
Julianus.hanc sniam catholici sanctiqz docto
res ecclesie docuerūt.vnde sanctus Cyprianus
martir vt eum allegat Aug.in de p̄de.sancto
rum dicit in nullo nobis esse gloriandum quan
do nihil nostrum sit.ad quod adhibuit aposto
luz testem dicentem.quid autem habes q̄ nō
accepisti.7 patet q̄ vlr de qbuslibz bōis actib⁹
loquitur.aliter nō ostendet in nullo nobis esse
gloriandū,vt supra deductuz est. Jtē Ambro.
li.z.super luce.7 eundem etiam allegat Augu.
li.p̄mo de gr̄a xp̄i 7 peccato orginali.c.44.vi
des inqt ita p̄z q: vbiqz dñi virt⁹ studijs coopa
tur humanis vt nemo possit hedificare sine do
mino.nemo custodire sine dño.nemo qcq̄ inci
pere sine dño.Quo aūt vbiqz coopat virt⁹ do
mini studijs humanis.si aliqbus hominib⁹ non
coopat actibus virtuosis aut quo nec qcq̄ pōt
homo icipe sine dño.si ēt actū virtuosuz potest
pficere sine eo.Jtē Hyeronim⁹ i expōne catho
lice fidei ad damasuz papā ait.Libez sic p̄fite
mur arbitriū vt dicam⁹ nos sp dei idigere auxi
lio.Jtē i epla ad thesorophōtē.vñ audes ligua
p̄ferr temeraria vnū quēq̄ suo regi arbitrio si
suo regi arbitrio ,vbi ē auxiliū dei.7 si xp̄o rec
tore nō indiget.quo scribit Jeremias nō est in
hoie via ei⁹ 7 a dño gressus hois derigunt. Jtē
ibidē cetez nos ab eo differrimus brutis aliis
bus q̄ liberi arbitrij p̄diti sumus. Sz ipz libez
arbi.vt dirimus dei nitit auxilio illiusq̄ p singu
la ope idiget. Jtē in dyalogo suo ptra pelagiuz
sub nominib⁹ attici 7 cricoboli edito li.z.ait nō
nostre soluz est ptātis qō velimus.sed 7 dei cle
mentie si nostram adiuuet volūtatē. Jtē ibidez
li.3.hoc longa disputatione cōclusuz est vt gra
tiam suam dominus qua nobis liberuz p̄cessit
arbitriū in singulis operibus iuuet atq̄ substen
tet Multaqz alia ibidem scribit que sicut 7 ista
falsa essent.si verum esset q̄ sine speciali auxilio
dei operatiuo possem⁹ agere virtuose siue bene
moraliter. Item Johānes dama.libro.ij.cap'o

vlti. deus inquit ē. omnis boni ꝓncipiū ⁊ causa ⁊ sine eius opatione ⁊ auxilio ipossibile ē bonū velle vel facere nos. Sed cōstat ꝙ quicūq; facit actum alīquez moralē bonū vult bonuz ibi facit. igitur ⁊c. Istam fuisse sniam beati ꝓsperi. ⁊ scōz ipsuz ⁊ sniam catholicā oppositā veto erroneā. pz ex libro suo ,pro p̄dicatorib⁹ gratie facto ꝟa collatōem vnā. Cassiani de protectō ne dei que est. 13. i numero collatōnuz patrum a cassiano ꝓpilatax. In illo si quidē libro colligit. iz. snias ex illa collatōe cassiani quas vocat diffinitōes. ⁊ ꝓmā tantū approbat ⁊ tāq; catholicā cōmendat. Reliquas vero rep̄hendt ⁊ respuit. Prima aūt ⁊ quā approbat ē que habeť in collatōe ꝓma. c. 3 in his verbis. Ex qbus manifeste colligiť nō solū actuū vex etiā cogitatō nū bonax ex deo esse ꝓncipiū ꝙ in nobis ⁊ ini cia sancte volūtatis inspirat ⁊ virtutē atq; oportunitatē eorum q̄ recte cupimus tribuit pagendi. omne. n. datū optimū ⁊ omne donū perfectum desursuz est descēdēs a patre luminuz. q ⁊ incipit que bona sunt ⁊ exegtur ⁊ cōsumat in nobis. Scōa vero habeť ibidē. c. 8. tal'. Qui s. deus cū in nobis ortū quendā bone voluntatis inspererit illuminat eū ꝓfectim atq; cōfortat ⁊ incitat ad salutē incrementū tribuēs ei q̄s vel ipse plantauit vel nostro conatu viderit emerfisse. hanc ꝓsper reprehēdit propter vitimā clax d. ꝙ iam cassianus a p̄missa diffinitiōe discedit ⁊ ꝙ totum gratie datū fuerat ex pte libero arbitrio deputatur cū videlz dicit aliquā bonam volūtatē nostro emersisse conatu. Tertia habetur ibidē. c. 9. talis est qui his oibus ⁊ gra dei ⁊ libertas nostri declaraē arbitrij. ⁊ q: interdum suis etiaz motibus homo ad virtutum appetit⁹ possit ertendi. semp vero a dño indiget adiuuari. hanc reprehēdit ꝓsper ꝓpter illud. Et quia interdū suis etiā motibus ⁊c. dicens quasi medicus noster ob h̄ ēt donet morbidis vt verā ō fiderant sanitatē. Quarta habeť ibi. c. 10. talis vt aūt euidentius clareat etiā p nature bonū ꝙ beneficio creatoris idultū est nō nūquā bonax volūtatū prodire ꝓncipia que tamen nisi a dño derigank ad ꝓsumatiōem virtutū puenire nō possunt apl's testis est dicens. velle. n. adiacet mihi pficere aūt bonū nō inuenio. hanc reprehēdit prosper dicēs. quasi apl's ex affectu nāli ⁊ nō ex gratia dono bonā habeat volūtatē q profitet ex deo sibi eē sufficientiā etiā coagendi. Pretermitto tres sequētes in qbus etiā ꝓpositū satis ꝟfirmať. venio ad. 8. q̄. c. 12. scribit sic. vnde cauendū nobis est ne ita ad deuz oia sanctoꝝ merita referamus vt vl' nisi illud ꝙ malū atq; puersuz est ascribamus nāe. hanc prosper reprehēdit dicens. Quasi nā ante gratiam nō sit in dānatōe nō sit in cecitate nō sit i vulnere. aut nō gratis iustificati sint qui primū sūt. vñ iusticia residuas admitto q: nō ita directe ptinent ad ꝓpositum. Sed ex dictis istis euidēter pz catholice tenendū eē scōz doctrinam sancti huius quod in statu isto vere infirme ⁊ vulnerate homo nō possit absq; adiutorio gre dei vllā habere bonā volitōem. Sed tm̄o ad malam ex se sufficiat. iux ēt doctrinā Aug. q̄ aliqualiter pz ex allegatis in rōne p̄ma supra facta ad ꝓclusionē. Et ꝙ satis ꝟfirmat ꝓpositū est ꝙ pene i oibus libris p̄dicta collatio cassiani cū correctionibus beati ,psperi appositis inuenit ꝙ a patribus prioꝛib⁹ puto incohatū ⁊ p ecclaz in ꝟsuetudinē tractū vt ex illa collatōe ⁊ vera approbarētur ⁊ falsa respuerent nec reciperent falsa pro veris. Item beatus Grego. zz. mor. supet illud iob. xi. Si osculatus sū manū meā ore meo ait sic. Sancti viri sciunt se nō virtute ꝓpria sed preuenientē superna gratia ad meliora vota vel opera ꝓmutatos ⁊ qcqd sibi i mali inesse cognoscunt de mortali propagine ,sentiunt meritum. qcquid vero boni in se inspiciūt i mortalis gratie cognoscunt donū eiq; de accepto munere debitores fiunt q ⁊ preueniendo dedit eis bonū velle ꝙ voluerūt ⁊ subsequēdo ꝓcessit bonū posse ꝙ volunt. ecce h̄ exp̄esse gō qcqd mali sibi inesse ꝟspiciūt sancti cognoscūt venire ō mortali ꝓpagine. Quicqd vero boni cognoscūt eē donū i mortalis gratie. Quero igiť de actu moraliter bono vtruz sit scōz hanc diuisionē beati Greg. ꝓputandus in numero maloꝝ venientiū de mortali ꝓpagine an nō. puto ꝙ nullus catholicus dicet ꝙ sic. igitur ꝓputandus est i numero eoꝝ que dicunt bona i mortalis gre. Itē idem super eze. omel. 9. super illud eze. p̄mo audiui vocez loquentis ⁊ dixit ad me fili hominis sta supra pedes tuos ⁊c. Ecce inquit diuina vox iacenti prophete iussit vt surgeret. sed surgere oio nō posset, nisi in hūc oipotentis dei spiritus intrasset q: ex oipotētis dei gratia ad bona opera conari qdē possumus, sed h̄ ipiere non possumus si ipse nō adiuueret q iubet de inde id' probans auctoritatib⁹ apl'i. deus ē q operatur velle ⁊ pficere. Et christi fine me nihil potestis facere. subdit infra. sed sentiendū est q: mala nostra solūmodo nostra sunt. bona aūt nostra ⁊ oipotētis dei sunt ⁊ nostra q: ipse aspirando nos puenit vt velimus qd adiuuando subsequit ne maniter velimus sed possumus implere q̄ volum⁹ hic etiā apparet ꝓpositū nisi quis actus virtuosos velit inter mala opa nostra ꝓputare ꝙ nullus non stultus dixerit. Itē notandū est ꝙ etiā conatum ad bonū opus tribuit gratie dei. quis aūt hinc non videat ꝙ multofortius liberi tribuit actum perfecte virtuosum seu moraliter bonum. Item ysidorus in libro differentiarum c. 30. dei est inquit bonum q̄ agimus pp gram puenientē ⁊ subsequentem. Nostrum vero est propter subsequentem liberi arbitrij voluntatē nam si dei non est cur illi gratias agimus. Que probatio si attente consideretur ostendit quoscūq; act⁹ rectos siue meritorios vite eterne siue ñ p dei graz ⁊ adiutoriū nos hre. nā de omnibus talibus nos deo gratias agere ⁊ ageř vtiq;

nos debere nullus negabit xpianus. Idem insuper infra.c.46.sciant inquit liberi arbitrij defensores nihil posse in bonū suā pualere virtutē nisi diuine gre sustentenē inuamine. Itez beatus Bernardus ser.13.sup canonica origo i quit fontū ⁊ fluminū oiuz mare ē virtutum ⁊ scientiaꝝ dns xps. Quisqs.n.est dns virtutū nisi ipse ē rer glie. Sed ⁊ iuꝫ anne cāticū idē ipse deus scientiaꝝ dns deus ē. Cōtinētia carnis cordis industria volūtatis rectitudo ex illo fonte manāt. ⁊ infra. quid casta ꝓfilia iusta iudicia sancta desideria. nōne riuuli fontis illius sunt. Adhuc subdit. qcqd sapiētie. qcqd virtutis hre confidis dei virtuti ⁊ dei sapiētie reputa xpo. qūo posset expssius dicere virtutē omnē moralē actū qz virtutis a xpo in nobis velut a fonte diuinari. Itez idē in li. de gra ⁊ li.ar.c.40. ait liberi arbi. conatus ad bonū ⁊ cassi sunt. si gra adiuuētur ⁊ nulli si nō excitenē. cetez in malū. d. scriptura pni sunt sensus ⁊ cogitatōnes hominis. Ex hac auctoritate pz q sine adiutorio dei excitantis liberū arbi. conari nō pōt ad bonū. multo igitur minus agere pōt actuz virtuosuz. Itē ibi dē. c.44. apls omne q boni pōt esse. i. cogitare ⁊ velle ⁊ pficē p bona volūtate attribuit deo ñ suo arbitrio. si ergo deus tria hec. b̄ est bonuz cogitare velle pficere opatur in nobis. pmū pro facto sine nobis scdz nobiscū. ⁊ tertiū p nos facit ⁊.c. sequēti. sic ingt ista cū libero arbitrio opatur vt tm̄ in p° illud pueniat in ceteris cōmittenē ad b̄ vtiqz pueniens vt iam sibi deinceps coopetur ita tm̄ q a sola gra ceptū est pariter ab vtroqz pficitur vt mixtim nō sigillatim. simul nō vicissim p singulos pfectus openē. nō ptim gra pti liberū arbi. sed totū singula opere individuo pagunt. totū qdē b̄ ⁊ totū illa. Sz vt totū in illo fit totū ex illa. Ex his satis clare pz propositū. qm̄ ois actus moralr bonus siue meritorius siue nō coerigit ymo ordine nāe etiaz pexigit necessario bonū cogitare q si nō possit eē in hoie nisi ex gra. necessario sequtur q absqz illa non possit illo fieri actus aliqs moralr bonus. Item inter epl̄as Ber. ptinet vna que est. 193. plurū epoꝝ errores petri abaylardi Innocētio pape scribentiū iter quos sertus est in his verbis. Quod liberū arbi. p se sufficit ad aliquod bonū. ⁊ i rescripto Innocētij ad ipsos illud cū ceteris illius dogmatibus ibi notatis ⁊ pus incremēsi ꝓcilio per beatū Bernar. ꝓfutatis tanqz heretica condēnatur ⁊ est epla. 194. Itē ansel. de concordia gratie ⁊ liberi ar. c. 19. ait. nemo certe seruat rectitudinē hanc acceptā nisi nolendo. Uelle āt illam aliquis nequit nisi habendo. habere vero illā nullatenus valet nisi per gratiā. sicut ergo illam nullus accepit nisi gratia preueniente ita nullus eā seruat nisi eadez gratia subsequēte. Ex his euidenter pz ꝓpositum qz si nullus pōt habere vel accipere rectitudinē voluntatis nisi per gratiam sequtur q nullus pōt sine adiutorio gratie ꝓformare volūtatē suā recte rōni. nā tūc semper volūtas ē recta qñ est recte rōni cōformis. Item Aug. de sacra. lib. pmo pte. 7. c. 35. vt patet ex auctoritate eiusdē p scām ꝓclusione inducēda. Itē magister scdo sniaꝝ. d. 25. c. penul. ait sic. li. ergo ar. cū semper ⁊ in singulis sit liberū. nō est tamē pariter liberuz in bonis ⁊ in malis subaudi hominb⁹ ⁊ ad bona ⁊ ad mala supple opa liberius. est.n. deus in bonis vbi liberatū est q̄ in malis vbi liberatū nō est. ⁊ liberius est ad malū q per se potest q̄ ad bonū q nisi gra liberet ⁊ adiuuet nō potest. hic expresse habet q per se pōt ad malū. ad bonū autez nō nisi iuuetur p gratiaz. Itē. d. 26. in fine pmi. c. ait his testimonijs apte insinuat qz volūtas hominis gra dei pueniat atqz pparat vt fiat bona nō vt fiat voluntas qz ⁊ ante graz volūtas erat sed nō erat bona ⁊ recta voluntas. Ex qbus pz q sine adiutorio gre volūtas nō virtuosa eē pt nec recta. ergo nec moralr bona. Item sanctus Thomas expsse hanc sniaz ponit in pma scde q. 109. arti. scdo. Itē arti. 3°. Itē arti. 4. Itē articulo. 6. nō b̄ scribo eius dicta ppter breuitatē Itē linconiēsis in suo sermone de aduentu cui⁹ initiū est. Erūt signa i sole ⁊ luna. ait sic. In doctrina quoqz moralī pbox ⁊ in quersatōe multox gentiliū vt scipionū ⁊ affricanox videbant lucere splendide stelle virtutū sed nūc vere manifestū est q sine xpi fide nulla est vera virtus in alicuius doctrina seu quersatōe. hoc ipz asserit ⁊ dicit fuisse de intētōe beati Aug. in suo enchiridion. c. 37. vbi tractans de quattuor virtutibus cardinalibus ⁊ querens an cato ⁊ scipiones eiusmodi virtutes habuerint ait sic. Concedimus cum Aug. q sine fide iesu christi nullus vnquā virtutes habuit aut habere potuit. ⁊ probat imediate sic. non enim potest esse amor ordinatus nisi contēnitur aut non amatur quod maxime amandum est. cum vero amatur nisi qō scitur aut creditur nec patet q q nescit aut non credit dominuz iesum christuz non amat aut contēnit q maxime amanduz est quapropter in tali virtus nō est. Quod autem probat Augu. talibus argumentis sic. d. absit vt in aliquo sit vera virtus nisi sit iustus ⁊c. Ex his patet propositum. quoniaz si sine auxilio dei speciali non potest haberi vera virtus moralis vt euidenter apparet ipsum sensisse. igitur nec fieri actus moraliter bonus. Item si sine auxilio dei nō potest esse amor ordinatus vt ipse vult. igitur nec actus moraliter bonus. quoniaz ois actus virtuosus est amor ordinatus vel ipsum necessario ꝓsupponens. Item beda contra Julianum hereticū. c. 18. respondendo ad quoddā illius argumentuz ait sic. Qui dicit dominum nō impossibile aliquid precepisse qui iustus est verum profecto dicit si ad eius respicit auxiliuz cui canonica vox supplicat. d. deduc me in semitam mandatox. t. si vero viribus animi sui fidit refellit eiusdē iusti vere dicaz sniam qua dicit sine me nihil potestis facere. Ex quo pz scdz

ipm q dicens aliquē suis viribus tm̄ posse implere aliqd dei mandatū xpo ꝓtradicit q etiaz segtur dicentē q qs suis tantū viribus possit facere actuz moralr bonum. quolibet·n. tali actu aliqd mandatū implet vel ꝓsiliū. Implēs vero ꝓsilium q est plus pōt etiā implere mādatum. hāc fuisse sniaz beati Aug·nullus q eius libros t epl̄as t smones ꝓtra errores pelagij scriptos vidit ignorare pmittit sicut satis iaz ēt apparet ex auctoritatib⁹ eius superius allegatis·¶Preter illas adduco aliquas multum apertas t expresse ꝓbantes ꝓdictā sniam. scribēs. n. ad Julianā matrē demetriadis virginis cui pelagius scribēs cōmēdando ipsaz de moralib⁹ virtutib⁹ q̄s spūales appellat diuitias dixerat ista verba·habes ergo t b per que merito ꝓponaris alijs ymo b magis. nā corpalis nobilitas atq; opulentia tuoꝝ intelligunt eē nō tua·Spiritales vero diuitias nullus ēt pter te cōferre poterit· In his ergo iure laudanda· In his merito p̄ceteris preferēda est que nisi ex te t in te eē nō p̄t. hec oīa sunt verba pelagij·Scribēs in q̄ Aug· ex his verbis motus ad illius virginis matrē ait sic nō sane puus est error illoꝝ q putāt ex nobis ipsis nos hr̄e si qd iusticie ꝓtinentie pietatis castitatis in nobis est eo q ita nos ꝓdiderit deus vt vltra pter q nobis reuelat sciaz nos adiuuet vt ea que facienda discēdo nouimus etiaz diligēdo faciamus. b apparet manifeste eū de bonis moralibus loq qualia appellamus virtutes morales t actus eaꝝ. t dicit eos errare q dicūt taliū aliqd ex nobis sine dei adiutorio nos hr̄e· amplius imediate post recitatōem verboꝝ pelagij p̄missoꝝ ait. Cernis nēpe ex̄ta in his verbis sit cauenda pnicies nā vtiq; q dictū est nō p̄t esse ista bona nisi in te. optime t verissime dictuz est. iste plane cibus est. Quod vero ait nisi ex te· b oīo virtus est t subdit. hec dei dona sūt t nostra qdē sunt sz nō ex nobis. habetis enim thesaurū istū i terrenis corporibus t adhuc frāgilibus tanq̄ in vasis fictilibus vt eminētia' virtutis dei sit· t nō ex nobis. t sunt verba apl̄i. loquētis tm̄ in p̄ma psona· z° ad cor. 4. t infra' uo lumus vt virgo sacra cuz audit spūales diuitias ꝛc. que nisi ex te t in te eē non possunt· ita gl'ie quasi nō accepit. Et subdit rōnē. d. Quia t si ēt ex illa ꝓpter arbitriū ꝓpriū sine quo nō operamur bonū. nō tm̄ sicut iste dicit nō nisi ex illa ꝓpriū quippe arbitriū nisi dei gratia iuuetur· nec ipsa volūtas bona eē in hoie pōt. deus ē. n. inqt apl̄s q opatur in nobis t velle t opari p bōa voluntate· Quātū apparet mihi ñ posset expressius loq p ꝓdicta snia nec his verbis ꝓueniēter applicari pōt illa fuga distinctōis de actibus bonis meritorie t moralr tm̄ cū de virtutibus moralibus earūq; actib⁹ ipe loq̄t exp̄sse t neget eos esse posse in nobis sine adiutorio dei· Cōfirmat p illud q ibidē scribit. an inqt qñ apl̄o dicente audierit homo· qs·n. te discernit respōsurus ē bona volūtas mea fides mea iusticia mea t nō ꝓtinuo qd segtur auditurus. Quid. n. habes q nō accepisti sicut t supra dicebat si er se absq; adiutorio dei haberet volūtatē bonā moralr t iusticiā aut aliā virtutē vtiq; posset rndere. hec hēo t nō accepi· ac p b de illis merito in seipso gl'iari ꝓtra illud qō intendit apl̄s. Jtez i de spiritu t bono circa ꝓncipiū illis inqt accerrime me ac vehemētissime resistendū est q putāt sine adiutorio dei per seipsaz vim volūtatis humane vl̄ iusticiā posse pficere vel ad ipsaz tēdēdo pficere. certū est aūt b ipsos dicere q asserūt q sine dei adiutorio spāli possum⁹ iuste t virtuose aliquid agere. nā q Aug. nō de adiutorio generalis influentie sed spālis dei gratie ipse itelligat appet q̄ statiz recitato qūo pelagiani fatebant ad virtuosa opera nos a deo iuuari subdit suā catholicāq; sniam dicēs· nos aūt dicimus humanaz volūtatē sic diuinitus adiuuari ad faciādā iusticiā vt pter q creatus est homo cū libero arbitrio pterq; doctrinā qua ei p̄cipit quēadmodū viuere debeat accipiat spiritū sanctū quo fiat in aio eius delectatio dilectioq; sūmi illius atq; icōmutabilis boni q deus ē. etiā nunc cū adhuc p fidē ambulat nōduz per spēm vt hac sibi velut arra data gratuiti muneris inardescat inhere're' creatori atq; inflāmet accedere ad ptic̄patōnem illius vere luminis vt ex illo ei bn̄ sit a quo hz vt sit. nā neq; liberū arbitrium q̄q̄ nisi ad peccandū valet si latet veritas via. Et cū illō q̄ agendū t quo intendēdū cepit nō latere nisi etiā delectet nō suscipit nō bene viuit vt aūt diligat caritas dei diffundit i cordibus nostris nō per arbitrium liberū q surgit in nobis sed p spiritū sanctū qui datus est nobis. Ex his apparet q vltra vires liberi arbitrij t speciale etiam adiutoriū doctrine dei dicit nobis necessariū eē adiutoriū spiritus sancti quo deū diligamus. nā sola talis dilectio dei caritas dr̄ t ex qua dilectōe operē. nā quecūq; bō agat sine ex dilectō ne dei agat nō recte nec virtuose seu bn̄ moraliter agit q nō pp deū agit ac p b ñ pp id pp q agere dz t iō peccat pm q supius ex eiusdez dictis est ꝓbatū. talis aūt dilectio dei p vim liberi arbitrij vt dicit sed ex gratia dei hr̄. Ex hac etiā rōe ipe sup epl̄az ad gal'. vbi apl̄s ait. nos aūt i libertatē vocati estis fratres ꝛc. c. 5. dicit q in dei ad vetus testm̄ ptinētes· q̄dā opa legis iplebāt q̄ in sacramētis sunt· Illa vero q̄ ad bonos mores ptinēt oīo nō poterāt. nō·n. iplet ea nisi caritas. Jtē sup id p̄s· 56. miser'e' cordia ei⁹ p̄uēit me· Qñ inqt itelliges q̄ p̄uēt⁹ es' nisi itelligas q̄ ait apl̄s· Quin heres q nō accepisti· b ē misericordia ei⁹ p̄uenēs· deinde attēdēs oīa bona quecūq; hr̄e possumus siue in nā siue in institutō siue in ipsa ꝓuersatōe i fide in spe i caritate i bonis moribus in iusticia i timore dei totū ñ eē nisi ex illi⁹ rōis ita ꝓcliuit de⁹ me⁹ misericordia mea· Jtē de connectōe t gr̄a. c. 4. Intelligēda ē gr̄a dei qua sola homines liberant a malo. t sine qua nullū ꝓrsus siue cogitādo siue volēdo t

amando siue agendo faciũt bonũ nõ solum vt monstrãte ipsa quid faciendũ sit sciant veruz ẽt vt prestante ipsa faciant cuz dilectione q̃ sciãt demum ipse in sermone de pacientia vnã questionem mouet ⁊ soluit vbi euidenter determinat predictã sniam·d.sic·Sed merito queri potest vtruz ⁊ ista patientia donũ dei sit an veribus tribuenda sit volũtatis humane qua qsqs ab ecclesia sepatus nõ pro errore q eũ sepauit p veritate sacr̃i seu verbi que apud eum remanlit timore penaz eternaz penas patitur tẽporales. Lauendũ est.n·ne forte si dei donũ istã patientiã diterimus hi qbus inest etiã ad regnum dei credanr̃ ptinere·Si aũt illã donũ dei negauerimus cogamur fateri sine adiutorio ⁊ munẽ dei in volũtate hois eẽ posse aliquid boni·neqz enĩ hoc nõ est bonũ vt credat homo eterno supplicio se esse puniendũ si negauerit xp̃m·⁊ pro sua fide qualecũqz suppliciũ pferat ⁊ ptẽnat humanũ·¶Proposita aũt hac qõe ⁊ factis p̃dictis ad vtranqz ptem argumẽtis nullo iterposito determinat eam sic ꝓinde sicut negandũ nõ ẽ ꝟ esse donũ dei.ita intelligendũ est alia eẽ dona filiorum illius ierl̃m que sursuz est libera mater nostra.hec sunt.n.quodãmõ hereditaria in qbus sumus heredes coheredes aũt xp̃i.alia vero q̃ possunt accipe etiã ꝯcubinatũ filij quibus iudei carnales ⁊ scismatici vel heretici ꝓparanr̃.cuius enim scriptũ sit.Eice ancillam ⁊ filiũ eius.neqz enim heres erit filius ancille cũ filio meo ysaac ⁊ Abre dixit deus in ysaac vocabit tibi semẽ q̃ sic est apl̃s iterpretatus vt diceret.i.nõ qui filij carnis hi sunt filij dei sed qui filij ꝓmissionis deputantur in semine vt itelligeremus semẽ abrahe ꝑm ysaac ꝓpter xp̃m ad filios dei ptinere q̃ sunt corpus xp̃i ⁊ membra.i.eccl̃a dei vna vera germana catholica tenens piam fidẽ nõ eam q̃ per elatõem vel tumorẽ sed eam q̃ per discretõnem operatr̃ tamẽ etiã filijs ꝯcubinaz q̃ñ a filio suo ysaac dimisit abrahã nõnulla eis largitus ẽ munera ne relinquerent̃ oio inanes vt nõ tenerẽt̃ heredes.sic.n.legimus dedit autẽ abraham omnẽ substãtiã suam ysaac filio suo ⁊ filijs concubinaz ꝺ edit abraham munera.si ergo filij sumus liber̃ ierl̃m.alia dona ex hereditarioz alia intelligamus heredũ.Et his ꝑz manifeste propositũ qñ patientia hereticoz vel scismaticorũ qua sustinẽt mortẽ ꝓpter xp̃m nõ vtiqz ẽ actus meritorius·⁊ tamẽ illã dicit esse donũ dei.⁊ ꝟ sentiendũ est de cuiuslibet alterius virtutis actu ⁊ vir quolibz actu bono moraliter q̃uis non sit meritorius q̃ ipse etiã inuit arguendo ad scõaz ptem qõnis cũ ait n· cogamur fateri sine adiutorio ⁊ munere dei in voluntate hominis esse posse aliquid boni.⁊ idem affirmat in determinando questionẽ ⁊ postea ꝓsequendo ⁊ soluẽdo argumẽtũ ad primã ptem qõnis per illã distinctõem donoz dei·ex quo etiaz patet q̃ illa distinctio de bonis actibus moralr̃ tantuz ⁊ de bonis meritorie supra facta nihil iuuat ptem oppositam in proposito.iste auctoritates ꝓ̃nũc sufficiant quoniã eis ⁊ pluribus aliis supra adductis ⁊ infra adducẽdis puto cuilibz posse clar̃ patere ꝓpositũ·Insuper Innocẽtius papa rescribens patribus q affuerunt milleniano ꝯcilio et hereses pelagij dãnauerunt.In oibus iquit diuinis paginis volũtati libere nõ nisi adiutorium dei legimus esse nectendũ.eãqz nihil posse celestibus p̃sidijs destitutaz.Item ꝯcilium eporum affricoz scribentiũ ad papam zosimuz postremũ pelagianaz hẽsuz dãnatorem oio inqt vt recitat sanctus prosper in preallegato libro contra cassianũ·c.8.preparatur voluntas a domino ⁊ vt boni aliquid agant paternis inspirationibus suoz ipse tangit corda filiorum. Quotquot enim spiritu dei aguntur hi filij dei ,sũt vt nec nostrum deesse sentiamus arbitriũ ⁊ in bonis quoqz voluntatis humane singulis motib9 magis illius valere nõ dubitemus auxiliũ.Quis autem dixerit volitiones moraliter bonas seu virtuosas non prebendi illa loquutione in bonis quoqz voluntatis humane singulis motibus.

Scõam ꝯclusionẽ probo p̃mo sic. Si homo potest absqz speciali auxilio dei sufficienter cognoscere quid nolendũ vel volendũ·agendum vel nõ agendũ in his que ptinent ad vitam moralem vel ipse pro dãnatõe p̃me culpe non incurrit ignorantia agendoruz vel a tali pena ipse absqz dei gratia se sufficit liberare·patet consequentia·Sed vtraqz pars ꝯsequentis falsa est.⁊ ꝯtra doctrinaz sanctoz.de p̃ma ꝑz ꝑ Aug.j.de li·arbi.c.ȝ9·⁊ encℏy·z8.⁊ eodẽ li.c.89·ꝑz falsitas ptis scõe.de vtraqz etiã simul ꝑz primo retra·c.9.vbi ait q̃ ad miseriam iuste dãnationis ptinet ignorantia ⁊ difficultas quas patitur homo ois ab exordio natiuitatis sue nec ab isto malo quisq̃ nisi gratia dei liberatr̃.Confirmatr̃ qz ipse li.6.ꝯra Julianũ.c.z6·premisso q̃ quilibet a natiuitate ⁊ ignorãtiã ⁊ ꝯcupiscentiã trahit subdit.Ignorãtia minuitur veritate magis. magisqz lucẽte·Cõcupiscẽtia minuitur caritate magis.magisqz feruente nihil boni hoz duoz est a nobis.non.n.spiritum huius mũdi accepimus sed spiritũ qui ex deo est vt sciam9 q̃ a deo donata sunt nobis·⁊ sunt verba apl̃i ꝑ̃ ad corz°.si aũt minuitio ignorãtie nõ est a nobis sz a deo ꝓñs est per locum a maiori q̃ ꝓsumptio nõ sit a nobis vel expulsio.Item idem li.z.de baptismo paruuloz ad marcel. Nolũt inquit homines facere q̃ iustũ est siue q̃ latet an iustũ sit siue qz nõ delectat. Et subdit ignorãtia igitr̃ ⁊ infirmitas vicia sunt que ꝓpediunt volũtatẽ ne moueatur ad faciendũ opus bonuz vel ab opere malo abstinendũ vt ei inotescat q̃ latebat ⁊ suaue fiat q̃ nõ delectabat gratia dei est q̃ hominuz adiuuat volũtatẽ.Item Aug.li·p°.ȝ sacra.p.7.c·zȝ·anima inquit rõnalis corpi hũano infusa nisi per gratiaz adiuuetur neqz cognitõez veritatis ꝓcipe neqz ꝯcupiscẽtie carnis siue resistẽ pot·⁊ logr̃ ꝺ cognitõe veritatis ad salutẽ

ptinentis sicut ipse explicat par. 6. c. 25. nō dubium autem est cognitōem eoruz que agenda sunt vel vitanda nolenda vel volēda ptinere ad nostrā salutē. Scōo sancti orabant deū p tali noticia habenda igitur nō poterāt er se absq; dei auxilio habere talē noticiaz. ꝓña patet quia alias segtur q superflua fuisset eorum oratio ꝛ ficta qō nō est dicendū. patet ꝓsequentia p vim ꝓsequentiaꝝ factaꝝ per ꝓcilium. ꝛ Aug. contra pela. ꝛ cele. vt supra recitatum est. antecedens patet in pluribus locis scripture sicut ibi. Notā fac mihi viam in qua ambulem. ꝛ ibi gressus meos dirige ſm eloquium tuū ꝛ non dominet mei omnis iniusticia ꝛ inumerabilia talia. Tertio homo nō potest absq; auxilio dei vllaz cogitatōem bonam habere. igitur nec potest cognoscere ꝛc. p3 ꝓsequētia. añs probatur auctoritate apli. scōa ad cor. tertio dicentis nō sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo est. Qua auctoritate velut validissimo argumēto ad idē p3 positum vtitur ꝓtra pela. Augu. li. ꝑmo de gratia xp̄i ꝛ peccato originali. c°. 25. Item inde vera innocentia diuini inquit est muneris cuz et recta cogitatio ꝛ pedes nostros a falsitate atq; iniusticia ꝓtinemus. Item in eccl'asticis dogmatibus. c. 30. bone cogitatōes semp a deo sunt.

Ad paulinū etiam nolanū epz̄ scribens Aug. ꝛ loquens de filio p3odigo qui ad se reuersus dicit surgā. ꝛ ibo ad patrem meū. ait quā cogitatōem bonam quādo haberet nisi ꝛ ipsam illi i occulto pater misericordissimus inspirasset. manifeste demonstrās q nō nisi ispirante deo possumus vllam bonam cogitatōnem habere.

Quarto ꝑbatur ꝓclusio ista expressa auctoritate Aug. in epla ad sixtum p̄sbyterū sic dicentis. nemo recte sapit recte intelligit recte cōsilio ac fortitudine ꝑualet. nemo scienter prius est vl' pie sciens nemo timore casto deuz timet nisi acceperit spiritū sapientie ꝛ intellectu ꝓsilij. ꝛ fortitudinis scientie ꝛ pietatis ꝛ timoris dei. ꝛ subdit non q; tot sunt spiritus. sed omnia hec operatur vnus atq; idē spiritus diuidens ꝑpria vnicuiq; prout vult. q; spiritus vbi vult spirat. vbi manifeste patet ꝑpositū q; ꝓstat q; qui non recte sapit nec recte intelligit nec recte ꝑualet ꝓsilio nō cognoscit quid agēdū qdue vitandū in his que ad vitā moralem spectant. Demū ad idē est expressa determinatio ꝓcilij p̄memorati. nam ibi scribitur sic. vtrunq; domū dei est ꝛ scire quid facere debeamus. ꝛ diligeꝛ vt faciamus. plures etiā auctoritates adducende. ꝓ tertia ꝓclusione ꝑbant etiā istā scōaz sicut p3 intuenti. Tertiā ꝓclusionē ꝑbo ꝑmo sic. si habita sufficienti noticia de volendo aliquo vel nolendo agendo vel nō agendo pōt homo sine spāli auxilio ꝓfomiter velle vel nolle agere vel nō agere sequit q; vel nō ad singulos actus gr̄a ꝛ spāle adiutorium diuidat vel si datur supflue datur consequens est euidēs. sed ꝓsequēs est erroneū vt p3 ex suppositōe quarta supérius posita ad probandū ꝓclusionē ꝑmā. Scōo si habita ꝛc. igitur cognoscēs aliqd se debere velle vel agere ñ hz opus rogare deuz quatenus sibi p̄stet vt sic velit vel agat. Sil' ꝑ alijs sciētibus q; ageꝛ debeant nō eēt orandū vt ꝓuerterent ad bonuz si mali sunt. aut pseuerent si iusti sunt. p3 ꝓña q; si talia pro qbus oraret ex seipsis hr̄e possent. Sed ꝓñs est manifeste erroneū ꝛ ꝓtra piū rituz fideliū. Sil' sufficeret eccl'e p̄dicare in fidelibus euāgeliuz ꝛ cathecuminis baptismi virtutē nec pro illis orare vt crederent nec p istis vt baptismū vellent. ꝛ per ꝓñs supflue tā pro istis q̄s pro illis orat eccl'a qō nō est dicendū. Sil'ibus rōnibus in virtute arguit Aug. ꝓtra vitalē hereticū in epla ad eūdē. 3° si hita ꝛc. segtur q; ad iplendā legē seu ad faciēdū ea q̄ imp̄at lex sufficeret hōi lex ipsa ꝛ noticia ei' nec vltra indigeret adiutorio gr̄e dei. sed b̄ est erp̄sse ꝺ apl'm in multis locis. ꝛ hāc rōnē ēt in virtute ꝺ pela. pōit Aug. li. p°. de gr̄a xp̄i ꝛ peccato originali. c. 8. ꝛ sil' i epla ad asselicū vbi dicit q; tales nō noie sz errore iudayzant. Quarto seq̄reꝛ q; ipz bonuz velle ꝛ ēt bonū opus nō eēnt ꝑm se dona dei ꝺ apl'm dicentē ad phil'. 2° deus ē q; opaꝛ i nobis velle ꝛ pficē seu operi vt i grecis codicibus hr̄i dicit Aug. li. p° ꝺ gr̄a xp̄i ꝛ peccato originali. c. 5. nisi ꝺ pela. notat q; apl's nō ait deus ē q; opaꝛ in nobis posse tanq̄ ipsi iā ꝛ velle ꝛ operi p seipsos habeant nec i his duob' adiutorio ei' indigeant. Sz velle ingt ꝛ operi ꝛ iō infra. c. 25. vt supra all'atū est. nō solū ingt deus posse nr̄m donauit atq; adiuuat. sz ēt velle ꝛ operi ꝛ operatur i nobis. Quito ꝑ baꝛ ꝓclusio ista expr̄ssaz determiatōez milenitani ꝓcilij in quo scribiꝛ sic c. 5. si qs dixerit gr̄am dei p ieſuz xp̄m dñz nr̄z pp̄ b̄ nos tm̄ adiuuare ad nō peccandū q; per ipsaz nobis reuelaꝛ itelligētia mādatoꝝ vt sciamus qd appetere qd vitare debeamus. nō autē p illā nobis p̄stari vt qō faciendū cognouerim' etiā facere diligamus atq; valeamus anathema sit. ꝛ subdit vtrūq; ē donū dei ꝛ scire qd facere debeamus ꝛ diligere vt faciamus. igiꝛ vltra noticiā de volēdis vel agēdis indiget homo adiutorio gr̄e dei ad agendū vel volēdū q̄ ipse nolenda vel agēda eē cognoscit. Cōfirmaꝛ b̄ ipz ꝑ articulū parisien. iz8. q; oppositū dānat ꝛ testatur fuisse erroreꝝ pelagij. vnde sic iacet articul'. Quod si ratio recta ꝛ voluntas recta error quia ꝺ glosā Aug. sup illud. Cōcupiuit aia mea desiderare ꝛc. Et scōz b̄ ad rectitudineꝝ voluntatis nō ē necessaria gr̄a sed scia tm̄ q; fuit error pelagij. Omnia sunt articuli verba scōz quez articulū vt patet ꝓñs q; in eius vltima pte infertur. s. q; ad rectitudinē volūtatis ñ ē necessaria gr̄a sz sufficit scia tm̄. fuit error pelagij. Sz certuz ē q; si hita sufficiēti scia de agendo aut volendo absq; alia gratia voluntas potest ꝓfomiter velle. cū ꝓfomiter volendo recte ratōni volūtas sit recta ꝓsequeē est vt ad eius rectitudinē ñ sit gr̄a

neceſſaria ſed ſufficiat ſcia. Cõfirmaꝫ rurſus ꝛ ꝟ multũ me mouet qñ nõ obſtante q pelagius poneret nos ad bene volendũ ꝛ agendum iuuari a deo inꝑtũ iuuat poſſibilitatem näe dãdo doctrinã ꝛ noticiaꝫ de volendis ꝛ agendis. vnde ſicut recitat Aug. li. i. de gratia xpi ꝛ peccato originali. cº. 7. hec erant verba pelagij. Adiuuat. n. nos deus p doctrinã ꝛ reuelationẽ ſuã dum noſtri cordis oculos apperit dum nobis ne pñtibus occupemur futura demonſtrat dum dyaboli pandit inſidias duꝫ nos multiformi ꝛ ineffabili dono gratie celeſtis illumiat. qꝛ tñ vltra ꝟ ñ ponebat q ẽt ipſuꝫ bonũ velle ꝛ bonuꝫ opus habeamus ex gratia dei. ſed ex nobis per liberũ arbitrium noſtrum eum erraſſe dicit Aug. vnde ibidẽ. c. 18. recitat q pelagius auctoritatẽ apli ſuo dogmati vehementer ꝯtiaꝫ que ait. Qõ deus operaꝫ in nobis velle ꝛ ꝓficere ꝓ bona volũtate. ſic exponebat opaꝫ in nobis velle q bonũ ẽ q ſanctũ eſt dũ nos terrenis cupiditatibus deditos future glie magnitudine ꝛ ꝑmiox pollicitatõe ſuccendit duꝫ reuelatõne ſapientie i deſideriũ dei ſtupentẽ ſuſcitat volũtatẽ dum nobis ſuadet omne q bonũ eſt. Et tũc ſequũtur verba Aug. qõ manifeſtius n hil aliõ eum dicere gr̃am qua deus in nobis opaꝫ velle q bonũ eſt q̃ legẽ atqꝫ doctrinam ꝛ ſubdit. Sed nos eã gratiaꝫ nolumus iſti aliqñ fateantur qua future glie magnitudo nõ ſolũ ꝓmittiẽ veruꝫ etiã creditur ꝛ ſperatur nõ ſolũ reuelatur ſapiẽtia vex etiam ꝛ amatur nec ſoluꝫ ſua detur omne q bonuꝫ eſt verũ ꝛ ꝓſuadeꝫ ꝛ ſegtur. hanc dꝫ pelagius gratiã ꝓfiteri ſi vult non ſoluꝫ vocari veruꝫ etiã eſſe xp̃ianus. Itẽ. c. 12. hac gratia agitur nõ ſolũ vt facienda nouerim⁹ verum etiã vt cognita faciamus nec ſoluꝫ vt diligenda credamus veruꝫ etiã vt credita diligamus. Item. c. 14. ſup illo verbo ſaluatoꝛis. Jo. 6. omnis q audiuit a patre ꝛ didicit vẽit ad me Quis inquit nõ viderat ꝛ venire q̃ q̃ ꝛ nõ venire arbitrio volũtatis. ſed ꝟ arbitriũ poteſt eẽ ſolum ſi non venit nõ q poteſt niſi adiutum eſſe ſi venit ꝛ ſic adiutum vt nõ ſolum quid faciẽdũ ſit ſciat. ſed q ſcierit etiã faciat. Ex iſtis ꝓꝫ q in ꝟ fuit ille de quo agiẽ erroꝛ pelagij q poſuit hominẽ hec ita per doctrinã xpi aut reuelationẽ ſeu inſpiratõnem ſufficienti noticia ꝛ ſciẽtia debis que notanda vel agenda ſunt abſqꝫ alio auxilio gratie velle ꝛ agere que volẽda ꝛ agenda eſſe cognouerit ita q ad tales actus nõ indiget iuuari quaſi factus ſufficienter potens per noticiam datã poſſibilitati näli. qõ adhuc manifeſtius declaratur ex verbis Aug. eodẽ li. c. 47. ait enim. Quãtũ attinet ad illaꝫ de diuina gratia ꝛ adiutoꝛio qõneꝫ tria illa que pelagius aptiſſime dicit attendite poſſe velle eſſe. i. poſſibilitatẽ voluntatẽ actõem. Si ergo ꝓſenſerit nobis nõ ſolam poſſibilitatẽ in homine. etiã ſi nec velit nec agat bene ſed ipſam quoqꝫ voluntatẽ ꝛ actõeꝫ .i. vt bene velimus ꝛ bene agamus que nõ ſũt in homine niſi quãdo bñ vult ꝛ bene agit diuinitus adiuuari vt ſine illo adiutoꝛio nihil bñ velimus ꝛ agamus eãqꝫ eſſe gr̃aꝫ dei p ieſuꝫ xp̃ꝫ nihil de adiutoꝛio gratie dei quãtũ arbitroꝛ inter nos cõtrouerſie relinqueꝫ. Ecce q tota cõtrouerſia inter catholicã doctrinã ꝛ erroꝛẽ pelagij quãtũ ad articulũ iſtũ eſt qꝛ catholici dicũt q vltra poſſibilitatẽ bñ volendi ꝛ bñ agẽdi quã poſſibilitatẽ tã ipſi q̃ pelagius fateꝫ eẽ in nobis a deo q ſufficientẽ noticiã tribuit adhuc ad ipſꝫ actũ bñ volendi ꝛ bñ opandi neceſſariũ ẽ nobis adiutoꝛium gratie dei. pelagius vero ꝟ negabat aſſerens q poſt habitã talẽ noticiã nõ ẽ nobis neceſſariũ aliud adiutoꝛiũ. Sꝫ tã ſufficiẽtes ſumus ꝓfoꝛmiter bñ velle ꝛ bñ opari. ex quo pꝫ q ſnia catholicoꝝ eſt iſta q̃ ſignat iſta. Tertia ꝯcluſio ꝛ oppoſitũ ei⁹ fuit erroꝛ pelagij. ꝛ iõ valde miroꝛ aliquẽ doctoꝛẽ catholicũ dicere q hõ hita ſufficienti noticia de aliquo volendo vl̃ nolendo agẽdo aut vitãdo põt abſqꝫ auxilio dine gr̃e ꝓfoꝛmiter velle vel nolle agere vel nõ agere. Et adhuc magis mirandũ eſt q aliq abſolute ꝓnũciant hoiem ex puris nãlibus. i. ſolis abſqꝫ ſpãli auxilio dei poſſe bñ velle ꝛ bñ agere cũ ſic dicentes excludãt ẽt neceſſitatẽ auxilij dei q eſt per doctrinã ꝛ ſciam. ac p ꝟ min⁹ tribuãt gr̃a dei q̃ tribuerit ipſe pelagius. hec ſufficiant quo ad primũ articulũ qõnis. Nũc ſcõ ꝑncipaliter oñdẽdũ eſt q ps affirmatiua qõnis videlꝫ q homo põt ex ſuis viribus nãlibus abſqꝫ ſpeciali auxilio dei agere actuꝫ virtuoſuꝫ ſeu quod idem eſt agere actum bonuꝫ moraliter fuit vn⁹ de erroꝛibus dãnatis pelagij aut ſi in aliquo diſcoꝛdat in eo magis deuiat a veritate q̃ dictum illius. ac per hoc concluditur q ipſa a nullo catholico debeat ſuſtineri. Hec autem iam ſatis patent ex nunc dictis quoniaꝫ vt oſtenſum eſt pelagius poſuit q homo habita ſufficienti noticia per doctrinam vel reuelationeꝫ dei de his que volenda vel agenda ſunt poteſt abſqꝫ alio auxilio velle ꝛ agere que volenda ꝛ agenda eẽ cognoſcit. Patet autem q hoc non eſt aliud dictu. q̃ ſi dicatur q poteſt velle ꝛ agere conformiter recte rationi qõ idem eſt q recte ſeu bene moraliter velle ꝛ bene moraliter agere. Illud autem dictum pelagij tanquã erroneum eſſe dãnatum ſatis patet ex adductis in ꝓbatione concluſionis tertie ꝓcedentis articuli. rurſus clarum eſt q tenentes partem illam affirmatiuaꝫ de queſtione in nullo quantum ad iſtud diſcoꝛdant niſi forte q ipſi abſolute dicũt hominem poſſe ſine adiutoꝛio dei recte velle ꝛ agere non ponentes ipſum indigere iuuari ad noticiam habendaꝫ de volendis ꝛ agendis. pelagio vero ponit hominem tali auxilio indigere ſꝫ in ꝟ ipſi magis a veritate catholica deuiant ſicut manifeſte patet ex ꝓbatõibus concluſionis ſecunde ꝛ pluribus etiam adductis ꝓ concluſione tertia. igitur multominus illa cõcluſio ſuſtineri dꝫ vl̃ põt q̃ illa dãnata pelagij. Scõo

idem ostẽdo per erp̃ssa verba pelagij que recitat Aug. li. ꝑmo de gr̃a xp̃i. ⁊ peccato originali c. 4. quẽ libꝝ fuisse aug. ꝑz. z°. retra. c. 50. dist. quẽs. n. pelagius inter posse ⁊ velle ⁊ agere aiebat sic vos sic tria ista distinguũtur ⁊ certuꝫ velut i ordinẽ digesta ꝓtimur. ꝑmo loco posse statuimus. scõo velle. tertio esse posse in nã velle in arbitrio esse in effectu locamus. ꝑmum illud. i. posse ad deuꝫ ꝓtinet qui illud creature sue ꝓtulit. Duo vero reliqua b̃ ẽ velle ⁊ esse ad hoiem referenda sunt q: de arbitrij fonte descendunt. ergo in voluntate ⁊ ope bono laus hois ẽ. ymo hominis ⁊ dei q ipsius volũtatis ⁊ opis possibilitatẽ dedit qcunqꝫ ipsam possibilitatemꝫ gr̃e sue adiuuãt semp auxilio. Quod vero põt hõ velle bonũ atqꝫ pficere solius dei est põt itaqꝫ illud vnũ eẽ ⁊ si duo ista nõ fuerũt ista vero fine illo eẽ nõ possunt. Itaqꝫ mihi libeꝛ est nec volũtatẽ bonã h̃e nec actõem. Nullo aũt mõ possuꝫ nõ habere possibilitatẽ boni. Ineſt. n. mihi etiã si voluero nec ocium sui aliq̃ in nã recipit quẽ nobis sensui exempla aliqua faciãt clariozeꝫ q possumus videre oculis nostrum nõ est q vero bene aut male videmus b̃ nostrũ est. ⁊ vt gene rabil̃ vniuersa ꝓplectar. qõ possumus oẽ bonũ facere dicere cogitare illius est q b̃ posse donauit q b̃ posse adiuuat. Quod vero bene vel agimus vel loqmur vel cogitamus nostrũ est. quia hec oia vertere in malum ẽt possumus. hec oia verba pela. quoꝝ sñia vt ꝑz in b̃ ꝓfitit q ex nobis nõ habemus posse bene agere sꝫ ex deo qui potentiã dedit ⁊ adiuuat. bene vero velle ⁊ bñ agere iã potẽtes a deo facti vtiqꝫ habemus ex nobis nec ad illa alio adiutorio indigemus sicut posse videre habem⁹ a deo videre aũt a nobis. Certe ab hoc nõ discordãt q dicunt q p liberũ arbi. vel vires naturales quas cõstat nos a deo habere sufficimus absqꝫ alio auxilio recte velle ⁊ agere nisi forte in b̃ q nõ dicũt vires nostras iuuari auxilio gratie qõ dicit ,pela. ⁊ in b̃ peius errant ipsi q̃ ipse. Et ne forte aliqs dicat q predicta pela. sñia nõ erat erronea q̃uis in plurib⁹ alijs errauerit. ecce qd Aug. ait ibidẽ. c. 6. erpli cãs. n. cur pela. in p̃dictis verbis iterposuit clausulã illam. Quiqꝫ ipsam possibilitatẽ gratie sue adiuuat semp auxilio ait sic. Sed ne nihil ꝺ gr̃a dixisse videret adiunxit. Quiqꝫ ipsaꝫ possibilitatẽ gratie sue adiuuat semp auxilio ,nõ ait ipsam volũtatẽ vel ipsaꝫ operationẽ qõ si diceret non abhorrere a doctrina ap̃lica videret. ex quo datur intelligi q q: id ñ dicit ideo a doctrina ap̃li ca abhorruit. Ad hoc forte dicet aliquis sicut dicit quidã modernus. ait. n. q erroꝛ pela. fuit q: posuit q ex puris nãlibus possumus mereri. b̃ autẽ nõ dicit opp. tenens ꝓtem illã affirmatiuã nã q̃uis ꝓcedat nos ex puris nãlibus posse elicere bonos actus moral̃. nõ tamẽ in ptãte nr̃a est q deus illos acceptet ad vitã eternam q: b̃ semp est de mera gr̃a sua ꝓpter q rp̃s dicit in euangelio cũ oia bene feceritis dicite inutiles

Adã li. ꝑ°. d. i. q. io. articu. ꝑ°

serui sumus inuenꝫ p b̃ q opera nostra non ex se sꝫ ex sola gratiosa acceptatõe diuina sunt meritoria vite eterne. scõo dicit q pela. voluit nos ex puris nãlibus posse iplere p̃cepta diuina. b̃ aũt est erroꝛ q: nõ est in ptãte nostra facere aliquid ex huiusmodi p̃ceptis cũ in ptãte nostra ñ sit q illa sint p̃cepta. Tertio posset dici q licꝫ possimus absqꝫ adiutorio dei facere act⁹ bonos moral̃. nõ tamẽ actus bonos meritorie nã meritorij sunt alterius rõnis ab illis. ⁊ meritorios ñ possumus agere nisi ꝓcurrente gratia gratũ faciente. pela. vero intellerit q ex nobis agere possum⁹ act⁹ meritorios nulla ista⁊ responsionuꝫ tollit ꝓpositũ. ꝑma quidẽ nõ. qm̃ dato q illo quẽ ascribit pelagio fuit erroꝛ ipsius nõ ex hoc tamẽ tollit q ille de quo agit fuerit etiã erroꝛ eius. nõ. n. in vno tantũ ipse errauit sicut ꝑz i diuersis li. beati Aug. ⁊ spãliter in epl̃a eiusdeꝫ ad paulinũ nolanũ ep̃m supius allegata. ac etiã in epl̃a aurelij cartaginensis ep̃i q̃ acceptis rescriptis pape ⁊ imꝑatoꝛ de dãnatõne pelagij ⁊ celestini ad ꝓuinciales ep̃os destinauit. in vtra qꝫ. n. bene. rij. errores distincti dãnati notantur ꝓtra pelagiũ. deberet ergo qui vellet euadeꝛ q ꝓbatũ est oñdere illud nõ fuisse de erroꝛib⁹ il̃l q nõ facit responsio nec facere aliqs potest cuꝫ sit ꝓbatũ euidẽter oppositũ. Confirmat qm̃ vt in ꝓallegatis epl̃is ꝑz ponũtur duo distincte tanq̃ distincti articuli ⁊ errores quoꝝ vnum est q: dixit. Gratiã dei ⁊ adiutoriũ non ad singulos actus dari sed in libꝛo arbitrio eẽ vel in lege atqꝫ doctrina aliud ẽ quo dicit. gratiã dei ꝑz merita nostra dari. ex quo⁹ vt estimo volũt doctoꝛes ꝓcludere eũ sensisse q possum⁹ ex puris nãlibus mereri. nam in ꝓpria forma istud dictum nõ inuenio sibi inter alia sua dicta iputari. quãuis aũt in b̃ scõo dicto tenentes viam illã nõ cõsentiant pelagio. in ꝑmo tamẽ oio ꝓsentiũt. ⁊ ille est qui tactus est. q: n. ponebat nos non indigere auxilio dei ad bene volẽdũ ⁊ bñ agenduꝫ. q̃uis poneret iuuari ad cognoscẽdũ qd velle ⁊ qd agere debeamus q ꝓstat per legẽ dei atqꝫ doctrinã ideo dicit eũ posuisse gratiã dei ⁊ adiutoriũ non ad singulos actus dari ⁊c. ⁊ certe b̃ ponunt isti dicentes q possumus sine auxilio dei bene velle ⁊ bene agere nec in alio videtur discordare ꝓter q̃ q nõ faciunt mentõnem de auxilio dei ad habendũ noticiã de his que velle debemus ⁊ agere q si etiã ꝓcedunt nos absqꝫ dei auxilio ista nosse peius errãt q̃ pelagius ipse vt supra dicebat. Si dicat q isti nõ negãt gratiã dei ad singulos actus dari ꝺ facto q̃uis dicant q etiam absqꝫ illa posset homo aliquos actus bonos agere tunc reddit ad aliã dãnataꝫ sñiam pelagij qua dicebat gr̃am nobis dari vt facilius faceremus que facit p liberũ iubemur arbitriũ. sine qua tñ �sꝫ nõ sit faciliter facere illa possemus nisi in hoc vellent discordare vt dicerent q eque faciliter etiã sine gr̃a possemus q peius est q̃ dictũ illius ⁊ vtroqꝫ p õtermiatõeꝫ

concilij est mãifeste reprobatũ. vt pz ĩ eo quod est superius allegatũ. Secũdo non vz respõsio qm̃ ẽm eaz oporteret dicere q; qõcunqz bonum potuissz absqz gr̃a gratũ faciente adã agere añ lapsum nos nunc post lapsuz possum⁹ absqz spãli auxilio dei. pz q; lz ipe potuissz agere actus bonos moraliꝝ non fuissz tñ in eius potestate vt illos deus acceptaret ad vitam eternam. ymo certe ẽt si cum gr̃a agamus vel ipse egisset actus suos adhuc nec in nostra ẽ nec in ei⁹ fuissz ptãte vt illos acceptassz deus ad vitam eternã. vñ talis acceptatio actuũ nostroꝝ ꝛ in gr̃a gratum faciente elicitorum ẽ mere gratuita ꝛ liberalis. sicut in p̃mo. d. 17. q. 1. probatum est. Ex quo sequitur etiam qđ quotcunqz bonum possumus cũ gr̃a possumus sine gr̃a. ꝛ certe p̃muz consequens non ẽ catholicum. tũc. n. ignorãtia agẽdoꝝ ꝛ concupiscentia noxioꝝ non essz in nobis pena primi peccati nec homo fuissz vulneratus in nãlibus sicut tradit doctrina sanctoꝝ.

Secundum vero ꝓsequens non ẽ catholicũ. qm̃ tunc gr̃a nõ eẽt nobis adiutorium infirmitatis ꝛ ipotentie sicut tradit doctrina catholica.

Secunda etiam respõsio nõ vitat ꝓpositum nam ille error pelagij de impletõe preceptorum nõ fuit q; diceret q; ĩ ptãte nostra est vt illa sint nobis precepta. nunqz. n. talis sẽsus er dictis ei⁹ recitatis per ꝓcilia vel per sanctos alios haberi potest ꝛ certe nec verisimile est eum illud sensisse. sed in hoc fuit error. q; voluit q; p̃cepta data absqz auxilio gr̃e per propriam virtutez valemus implere. ꝛ vtiqz h̃ip̃m ista opp. hz concedere cum dicit q; possumus absqz auxilio act⁹ bonos agere. ꝛ si eorum fundamẽta pensent hoc dicere hñt indifferenter de quolibz actu bono moraliꝝ. ac per hoc de his que cadũt sub p̃cepto. ¶Preterea si non aliꝝ negat nobis eẽ possibile implere diuina mandata. igit nõ aliꝝ de nobis qz de Adam añ peccatũ eius negaret. quia nec in illius fuit ptãte q; preceptum sibi daretur

¶Preterea esto q; talia opa q̃lia precepta sũt nobis vnqz fuissent precepta adhuc p̃m intentõnem eccle ꝛ sanctoꝝ nõ possemus facer̃ illa absqz auxilio dei. Tertia reꝑsio ẽt non euadit. tum q; error de quo mentio principaliꝝ fcã est fuit ĩ hoc q; pelagius dixit q; ea que cognoscimus eẽ volẽda vel fienda a nobis possum⁹ vel le vel facere absqz auxilio dei. ℔ aũt concedit responsio cum dicit nos posse sine dei auxilio agere act⁹ bonos moraliꝝ. vtrum aũt illi sint meritorij vel nõ nihil ad ꝓpositum huius articuli. tuz q; supra sufficienter ꝓbatum q; nedum act⁹ meritorios sed nec quoscunqz alios moraliter bonos possumus agere sine adiutorio dei. tu m q; non vr̃ verum q; act⁹ meritorij sint alteri⁹ rõnis ab actibus silibus in obiecto ꝛ circõstantijs qui non sunt meritorij de quibus itelligi dz rñsio. ℔ ꝓbaẽ er eo q; idẽ actus numero põt successiue eẽ meritorius ꝛ nõ meritorius loquẽdo de meritorio ad sensum supra positum. act⁹. n. credendi quem hz catheciminus añ baptismũ non est meritorius. si tñ ille ꝓtinet vsqz ad p̃ceptionem sacramenti aut vsqz infusionem gr̃e gratum faciẽtis ꝛ vltra vtiqz erit meritor⁹. silr dolor quo peccator pp deum dolet se peccasse añ perceptionem gratie gratum facientis. non ẽ meritor⁹ si tñ ꝓtinuet vltra infusionem tal⁹ gr̃e erit meritorius eõ actus aliquis bonus elicitus mediante gr̃a est meritorius. ꝛ si ꝓtinuet vsqz post priuatõem gr̃e erit non meritorius. ꝛ casus satis ẽ possibilis. possibile. n. est q; aliquis in gr̃a oret vel speculetur in lege dñi ꝛ tãtum ĩ tali actu pſistat q; scienter obmittat aliquid q; tenet tunc facer̃ sic q; õmissio illa sit peccatum mortale. ex his vt puto euidenter appz q; illa ꝓclusio affirmatiua fuit vnus error seu articulus damnatus pelagij. ex quo segtur eã non debere ab aliquo catholico sustineri. Restat articulus tertius in quo arguendũ est õ dcã ꝛ p̃ opposita parte. ꝛ p̃mo adducã rõnes doctoꝝ tenẽtiũ ptem oppositam. deinde addã quasdam alias rõnes necnon sanctorum auctoritates quibus pars p̃dcã ꝓfirmari posse alicui forsitan videretur. arguit ãt doctor vnus sic. peccator existens in peccato põt ex puris naturalibus habere attritionem õ peccato omnibus circonstantijs debitis circonstantionatam. ac per hoc moraliꝝ bonam. igit ꝛc. assumptum probaẽ q; alias oporteret dicẽ q; peccator iustificatur absqz aliqua dispositione previa sufficiente õ ꝓgruo ex parte ei⁹ ad iustificatõnem. ꝛ difficile eẽt saluare q; deus non eẽt acceptator personaꝝ cum vnũ iustificat p infusionez gr̃e. alium nõ. vel oporteret dicere q; aliqua attritio non moraliꝝ bona eẽt sufficiens dispositio de cõgruo ad iustificatõem. qđ nõ vr̃ q̃libẽ ne qz vex. Secũdo alius arguit sic. homo ex puris nãlibus põt habere rectum dictamẽ de aliquo diligẽdo. verbigr̃a de diligẽdo deuz super oia. ꝛ tali voluntas põt se ꝓformare. igitur ex puris nãlibus põt deum diligere super oia. ac per hoc agere aliqd moraliꝝ bonũ. Tertio idẽ sic. ois potẽtia libera põt hr̃e aliquẽ actũ circa obiectum sibi oñsum. igit voluntas sed nõ necessario deordinatũ. igit põt ex puris nãlibus habere ordiatum. ꝛ per ꝓsequens moraliꝝ bonum. Quãto idẽ alibi sic. omne q; põt ex se sufficienter in actũ ōmeritoriũ potest etiam ex se sufficiẽter in actum meritoriũ. pz q; cũ act⁹ meritorius ꝛ demeritor⁹ sint ōnij non ẽ maior repugnantia actus meritorij ad nãm in solis naturalibus constitutam qz sit actus demeritorij ad eandem. Sed voluntas potest ex se in actum demeritorium. igitur ex se potest in meritorium. non tamẽ erit actus meritorius ille ex puris naturalibus sed ex acceptatione diuina. erit autem ordinatus ꝛ bonus. ꝛ hoc sufficit ad propositum. vnde potest sic argui. voluntas potest ex se in actum vitiosum. igitur ꝛ in actum virtuosum. Quinto aliq⁹ arguit sic. idem actus ſm speciem potest elici a voluntate habituata ꝛ a voluntate non habitua

sco. li. 4. d. 14 q. 2.

Ochã li. i. di. p̃. q. 2

Adã li. p°. di. p̃ma.

ta .ꝛ hoc multo magis videtur verum de habiti
bus infusis q̃ de acquisitis qui mius cadũt sub
experientia nostra .sed voluntas mediante cari
tate potest in actum bonũ ex genere q: i meri
torium.verbigr̃a dilectõem dei pp se.igit̃ absq̃
caritate in puris naturalibus existens potest
in actum bonum eiusdem spẽi . Sexto idem
arguit̃sic. In voluntate ex frequentia actuum
bonor̃ elicitorum mediante caritate potest ge
nerari vnus habitus naturaliter inclinatiuus in
actus silẽs.ꝛ ita si subtraheret̃ caritas infusa ad
huc volũtas posset mediãte habitu acquisito eli
cere actus silẽs prioribus·ꝛ per ꝯns bonos mora
liter·he sunt rõnes scribentium ꝓ opposita par
te.nunc adduco alias . Septio sic·in puris na
turalibus homo potest stante dei influentia ge
nerali ꝑgentes honorare·indigenti subuenire·ꝓ
patria fortiter ꝛ constãter pugnare.ꝛ multa alia
iurta iudiciũ recte rõnis in quibus nullus dicẽt
cum peccare aut male agere·sed bene ꝛ lauda
biliter.igit̃ põt absq̃ dei spãli auxilio agere bñ
moraliter.assumptum pz qm̃ ẽt de infidelibus plu
bus legimus q̃ frequenter talia egerũt·ꝛ ex his
laudantur nec vituperantur . Octauo ex puris
nãlibus potest quis agere actum remuneratõe
seu p̃mio ꝛ si non eterno saltem temporali di
gnum.igitur ꝛ actum moraliter bonum.ꝯña ẽ eui
dens .q: nullus actus nisi sit rect⁹ ꝛ moraliter bo
nus ẽ aliquo p̃mio dign⁹·assumptũ ꝓbat̃ tum
ꝓ illud q̃ habeẽ ero·ꝑmo de obstetricibus egi
ptijs q̃ timentes deum seruabant pueros hebre
orum ꝺ preceptum ꝟpharaonis. ꝛ ibidem dr̃·
bene ergo fecit deus obstetricibus. ꝛ iterum q:
timuerunt obstetrices deum edificauit illis domos.non premiasset aũt dñs ẽt illo premio nisi
actus ille sic fuisset p̃miand⁹.vel si fuisset vicio⁹us
aut moraliter mal⁹ q̃ oporteret dicẽ.si dicat̃ q̃ ñ
fuit moraliter bon⁹ cũ fuerit act⁹ libere ꝛ de liber
tate elicitus· Jdẽ pz ẽt ꝺ antiqs moralibus ro
manis qui suis strenuis actibus meruerunt glo
riam impij·vnde de eis dicit Aug.li.5. de ci. dei
c.15.qbus ergo nõ erat datur⁹ de⁹ vitam eter
nã cũ sanctis angelis suis.si neq̃ hãc eis terre
nã gl̃iam excellẽtissimi impij ꝓcederet nõ redde
ret̃ merces bõis actib⁹ eor̃.i·virtutib⁹ qbus ad
tãtam gl̃iam puenire nitebant̃ . Et paulo post
subdit.nõ ẽ q̃ de sũmi ꝛ veri dei iusticia ꝓquerant̃·pcepunt mercedẽ suã · vbi mãifeste inuit
q̃ eor̃ laudabilib⁹ actib⁹ iuste merces illa tem
poralis reddita fit a deo· Et q̃ plus ẽ ẽt dic q̃
suis virtutibus ꝛ bonis actib⁹·ex quo asserit eos
exercuisse actus virtuosos ꝛ bonos moraliter. 9°.
si sine spãli gr̃a.ꝛc·sequitur q̃ quibꝫ ifidelis.ymo
ẽt ꝛ fidelis exñs in peccato mortali quocũq̃ suo
actu ꝺliberate fcõ peccaret q̃ nimis dur̃ vide
tur·sic.n·sequitur q̃ dando elymosinam ꝛ orã
dum deum ꝛ testificãdo ver̃ ꝛ defendendo in
iuste oppressum.ꝛ multa alia faciẽdo de genere
bonor̃ que hoies peccatores quottidie opant̃
peccaret·qd̃ nõ vr̃ bñ dictum nec catholice.cuꝫ
eos ad talia opera p̃lati ꝛ p̃dicatores eccl̃e quot
tidie exhortent̃.vñ ẽt ex hoc sequitur q̃ nec infi
delibus eẽt p̃dicãdũ vt quererent̃ ad fidẽ.aut
vt exercerent iusticiam.vel exhiberent opus ali
quid misericordie vel pietatis·ꝛ silr̃ nec rp̃ianis
peccatoribus qui ñ sunt in caritate·q: nulli suã
dendum est vt faciat aliquid q̃ ipse faciẽdo pe
cet·ꝛ oium ꝯña pz.q: quilibꝫ talis caret gr̃a dei.

10.ꝑm ꝟ sequeret̃ q̃ hõ non possꝫ vti volũta
te sua ꝛ libero arbitrio nisi male·ꝺ Aug.z.ꝺ li.
ar.c.35.vbi inter media bõa qbus homo bñ ꝛ
male vti potest computat voluntatem. ij.ho
mo in solis naturalibus constitutus tenetur be
ne velle·igitur pot̃est er solis naturalibus bene
velle·antecedens patet quia alias non pecca
ret nunq̃ bene volendo q̃ non est dicendum .
ꝯsequentia probatur quia in nullo statu quis te
netur ad aliquid.quod pro tunc ñ ẽ sibi possibi
le. iz.quero de isto spãli modo iuuãdi ad bo
num actum.aut.n.deus iuuat cãndo aliqꝺ do
num habituale seu gratiam gratum facientem
seu gratiam gratis datam que potest inerist̃ere
etiam non actualr̃ operanti·ꝛ non actualr̃ vo
lenti.ꝛ tunc sequit̃ q̃ solum propter posse. ho
mo indigeat isto adiutorio speciali .cuius oppo
situm pluries dictum est supra.aut iuuat imme
diate efficiendo ipsum actum volendi·ꝛ si sic .
aut ipsum actum solus deus ꝛ voluntas tantũ
modo recipit.ꝛ tunc sequit̃ q̃ ille actus non est
in potestate hominis nec ei imputandus ad pre
mium vel ad penam .nec meritorius neq̃ ꝺme
ritorius·quod non est dicendum.aut non solus
deus causat illum.sed silr̃ ipse cum voluntate·ita
q̃ deus sit tantum partibile efficiens·ꝛ cuꝫ isto
modo etiam concauset omnem effectum cuiuscunq̃ cãti agentis siue naturalis siue liberi·ꝛ
omnem actum siue sit bonus moraliter siue ma
lus.ꝛ ꝟ dicatur influentia dei generalis· sequit̃
q̃ vltra generalem dei influentiam non idiget
speciali dei adiutorio ad bñ volẽdũ·cui⁹ oppositũ principaliter intendit̃.Auctoritatib⁹ ẽt ꝑt ps
illa ꝯfirmari.ꝛ p° auctoritate apli p̃me ad cor.7.
dñis.Qui statuit in corde suo firmus non bñs
necessitatem potestatem habens sue voluntatis
ꝛ ꝟ iudicauit in corde suo seruare virginitatem
suam bene facit.ꝟ apostolus dicit q̃ voluntas ꝑ
uandi virginitatem est in ptãte hois.ꝛ sic volẽs
bene facit.z·ecclastici.15.scribitur . si volueris
mandata conseruare conseruabunt te.ꝛ sequit̃
apposuit tibi aquam ꝛ ignem ad quod volueris
porrige manum·añ hominẽ vita ꝛ mors·bonuꝫ
ꝛ malũ q̃ placuerit ei dabit̃ illi.in multis etiam
partibus scripture conuenitur voluntas homi
nis dicendo noli ꝟ ꝛ noli illud.ꝛ vtiqꝫ ꝑm ꝟ. q̃
dicit Aug·in de gr̃a.li·ar·circa principium· vbi
ad faciendum aliquid vel non faciendum in di
uinis monitis opus voluntatis exigitur satis li·
ar·demonstratur. Et per consequens talia sunt
in hominis potestate· Auctoritatibus ẽt Aug.
idem probatur. ꝟprimo quidem ipse in de spũ

tu ⁊ ifa. ſuper illo verbo apoſtoli ad ro. z. dum enim gentes que legem non hñt nāliter q̄ ſunt legis faciunt. dicit q̄ ab ipſis infidelibus quedā fcā intelligimus vel audiuimus que ſm iuſticie regulam non ſolum vituperare nō poſſum⁹. verum ēt merito recteq̄z laudare. ⁊ paulopoſt. ſicut non impediunt iquit ad vitam eternā iuſtū quedam peccata venialia ſine quibus b̄ vita nō ducit̄. ſic ad ſalutem eternam non p̄ſunt ipio aliqua bona opera ſine quibus difficillime vita cuiuſlibz perimi hois inuenit̄. er quibus p̄z q̄ ſecundum ip̄m ab impijs ſeu infidelibus fiunt q̄dam bona opera recte laudabilia ſm regulam iuſticie. ⁊ per ꝯñs bōa opa moralr̄ ſz illa nō ſint meritoria vite eterne. Et ō talibus bonis. ſ. meritorijs intelligit Aug. vbicūq̄z dicit q̄ ſine gr̄a nō poſſumus bonum facere. qō euidenter ꝓbari vī. er eo q̄ 4°. li. ō Julianum. c. 19. poſt lōgā diſputationem. qua p̄obare viſus eſt ifidelibus nulla eſſe opera bona exponens ſe dicit ſic. ſcito nos illud bonum hoium dicere illā volūtatem bonam illō op⁹ bonum ſine ōi gr̄a q̄ dat̄ p vnū mediatorē dei ⁊ hoium nemini poſſe conferri. p qō ſolū homo pōt ad eternum dei donū regnumq̄z pduci. oia ꝓinde cetera que vident̄ inter homines hr̄e aliqd laudis videant̄ tibi virtutes veꝝ videant̄ opa bōa qd ad me ptinet. qua ſi dicat de alijs bonis q̄ſ de meritorijs non ē cura mei ſmonis. Secūdo idem in de duabus aiabus circa finem ait. ꝓpterea eiz corporea. diligendo peccamus. q̄ ſpūalia diligere ⁊ iuſticia iubemur ⁊ nā poſſumus. ⁊ tunc in nr̄o genere optimi ⁊ beatiſſimi ſumus b̄ aduerte q̄ dic noſ natura poſſe diligē ſpūalia qua dilectōe optimi ſumus. Tertio ō adimatum. c. z6. niſi quis voluntatem mutauerit bonum opari non pōt q̄ i noſtra poſituz eē ptāte alio loco dñs docet. vbi ait aut facite arborem bonā ⁊c. Quarto ō fortunatum. hic inquit ē p̄mium. q̄ ꝓpria voluntate recta facim⁹. ⁊ infra. ſi ergo iperatum eſt nobis vt faciamus arborē aut bonam aut malam noſtrū eſt eligere qd velimus. Quinto ō felicem manicheum li. z. paulopoſt' pncipiū. habz inquit Aug. vnuſquiſq̄z in voluntate aut eligere que bona ſunt ⁊ eē arbor bona. aut eligere que mala ſunt ⁊ eē arbor mala. Sexto idē ad ſimpliciānum. li. z. q. 1. q̄uis ſit i ptāte cuiuſcunq̄z qd vellit. non ē tñ in cuiuſcunq̄z ptāte quid poſſit vel facere cuiq̄z vel a quocunq̄z pati. In multis etiam locis libroꝝ de libero arbitrio ⁊ retractationum dicit q̄ nihil eſt tam in ptāte noſtra q̄ ip̄m velle. ſed non ē dicendū q̄ ſolum malū velle ſit in nr̄a ptāte. alioquin libertas arbitrij ñ niſi ad malū data nobis eē videret̄. qō nō ē dicendū. igit̄ ⁊ bonū velle ē in noſtra ptāte. ⁊ per ꝯñs er nobis poſſumus bene velle. Demum magiſter ſniar̄ expreſſe determinat oppoſitum oium p̄dcōr tenēs ptē oppoſitā qōis. vñ li. z. d. z6. ait ſic. añ gr̄am p̄eueniētē ⁊ opantē qua voluntas bona p̄parat̄ i hoie p̄cedit̄ q̄dā bona

er dei gr̄a ⁊ libero ar. ⁊ quedam ēt er ſolo li. ar. qb⁹ tñ vitā nō merēt̄ neq̄z gr̄am qua iuſtificat̄. ⁊ poſtea ſubdit. nō negam⁹ tñ multa añ hanc gr̄am ⁊ p̄eter hanc gr̄am fieri bōa ab homine per li. ar. vt ait Aug. in reſponſionibus ō pelagianos. vbi dicit homines p liber̄ arbitriū agros colere. domos edificare. ⁊ alia plura bona facere ſine gratia opante. Ad p̄mū rñdeo negādo ſimplr̄ añs. vtpote doctrine ſanctoꝝ erp̄ſe ō. nā ait. n. Aug. ypoñ. rñſione. ꝛ⁹ petrum. niſi dñs reſperiſſz nunq̄z penitētia motus amare fleuiſſet. ⁊ paulopoſt. eſt igit̄ ingt liber̄ ar. q̄ absq̄z eſſe non negauerit ſz ꝓfeſſus fuerit q̄ ſine deo bonū opus. i. q̄ ad ei⁹ ſcīm ꝓpoſitum pertinet nec incipe nec pficere poſſit. catholicus eſt. vbi innuit q̄ dicens oppoſitū nō ē catholic⁹. ꝓſtat autē q̄ tal' attritio ſic pfecte circōſtantionata pertiet ad ſcīm hois ꝓpoſitū velut ſaltē icohatio quedā. Item Ambr. li. 9. ſup lucam de fletu etiā Pe. loquēs. bone ingt lachrime q̄ culpā lauāt deniq̄z quos ibs reſpicit plorant. Negauit p̄mo Petr⁹ ⁊ nō fleuit. negauit bo ⁊ ñ fleuit. q̄ adhuc ñ reſpexerat dñs. negauit ꝛ⁹. reſperit ibs ⁊ ille amariſſime fleuit. ⁊ ſic ꝓbat Aug. li. i. ō gr̄a xp̄i. ⁊ peccato originali. c. 45. vbi allegat b verba nō pōt dici q̄ corporalib⁹ oculis eū. d. reſperit viſibilr̄ admonēdo. Et iō q̄ ibi ſcriptū ē ingt Aug. reſperit eū dñs int⁹ actū ē i mēte actū ē i volūtate. Miſericordia dñs latent̄ ſubuēit corretigit. memoriā reuocauit interiore gr̄a ſua vi ſitauit Petrū interioris hois vſq̄z ad exteriores lachrimas mouit ⁊ p̄durit affectū. Et qb⁹ apꝑet ſm iſtos duos ſcōs q̄ Petr⁹ ō ſuo peccato nunq̄z ſufficiēter atteri vel doleꝝ potuiſſz niſi eū dñs ſpāli gr̄a adiuuiſſz. ⁊ ſicut de ipo. ita ⁊ de ceteris ē ꝓfitēdū. vñ ō ſi. ad pe. c. ji. ait Aug. firmiſſime tene. ⁊ nullaten⁹ dubites neiem b̄ poſſe hoiuz pniam agē. niſi quē de⁹ illumi auerit ⁊ gratuita miſeratōe querterit. apls. n. dic ne forte det ill' pniam ad cognoſcēdā veritatē ⁊ reſipiſcant a dyaboli laqueis. Itē in de gr̄a ⁊ li. ar. ni ſi donū dei ip̄a querſio eēt nō ei diceret̄ de⁹ virturū querte nos. Itē li. 5. ō iulianū. c. 9. quātāli bz iquit p̄beat de⁹ patiētiā. ſ. exp̄ectādo ⁊ ſubſtitnēdo peccatores niſi ipſe dederit qs agit pēitentiā. q. d. null⁹. ⁊ b ſtati p̄bat p̄ iam allegata apli verba. p̄z igit̄ q̄ illō añs ē fl'm. Ad ꝓbatōem ꝓcedēdū ē q̄ p̄mo inferēt̄. ſ. q̄ absq̄z p̄ma diſpōne ex pte peccatoris ex pte inq̄ē ei⁹ tñ. ita vz q̄ illa, nō ſit a dō p̄uēiēte iuſtificat̄ peccator vñ gratis iuſtificat̄ p gr̄am ipſi⁹. ſicut dicit apls Et cū inferēt̄ q̄ eſſz difficile ſaluar̄ q̄ de⁹ ñ eſſz acceptator pſonar̄ vt ſonat i pcīm quēadmoduz Jaco. z. cū dic. ſi pſōas accepitis pcīm opami ⁊ vt accipit̄ ad ro. z. cū ait. nō ē pſonar̄ acceptatio apd deū. nequaq̄ē difficile ſaluar̄ q̄ de⁹ ſit gratis iuſtificādo vnū ⁊ nō alū non ſit acceptator pſonar̄ ymo facillimū ē. illud videt̄. nam ille' tñ dr̄ acceptator pſonar̄ q̄ i dādo mūera t'

p̄mia attēdit gen⁹ vel natōem ſtatū vel, ꝙdictionē aut aliq̄ p̄rogatiuā pſō ille q̄ vna pſona p̄ter dignitatē meritoꝝ aliā excellit. vñ verbū Jacobi ē ꝺ eos q diuites diuiciaꝝ intuitu pauperes p̄honorāt. vt p̄z i p̄n·dci.c·p Aug.i epl'a ad Jero·de verbis Ja.q totā legē ꝺuauerit· offendat āt i vno fcūs ē oium re⁹. verbū quoq; ℔Pau·dicti ē ad docēdū q ꝺe⁹ i iudicādo nō attēdit natōem vel gen⁹. ſz tā gētili q̄ iudeo retribuit ſm merita. ſili⁹ ℔Petr⁹ actuū. io. dic nō ee acceptatōem pſonaꝝ apꝺ deum. q; nō acceptat ꝓſonas intuitu generis ſeu natōis· ſz vt ait i oi gente q timet deū ⁊ opaī iuſticiā accept⁹ ē illi. nūc āt p̄z q ꝺe⁹ dū p̄ciſe gratiſ ⁊ ex ſua libertate mere huic dat gratiam illi non dat· hūc vocat illuz nō vocat nō attēdit i ipſis aliq̄ talē p̄rogatiuam pſonalē. ⁊ tō nequaq̄ pōt dici acceptator pſonarū ad ſenſū illū. ſi vero accipeī acceptatō pſōaꝝ ſimpl'r p̄ ꝺilectōe qua vnū alteri oio ſili p̄diligit eiq; gr̄as ⁊ ꝺōa largit̄ q̄ reliquo ōnegat nō debem⁹ conari ipam a deo excludere. ſz ſimpl'r cū ap'lo ꝓfiteri q cui⁹ vult miſereī ⁊ quē vult i durat. ⁊ ad hoc valēt multa ꝺcā ꝺe p̄ꝺeſtinatōe ꝺi eterna·ll·i.ꝺ·40. Ad.z. dicēdū q p̄ma ps añcedētis accipiēdo rectū dictamē p̄ dictamine quo dictaī qd ⁊ quēadmodū ꝓz. ſ. oēs ꝺbitas circōſtātias aliqd ē diligēdū vl' volēdū ē ſimpl'r falſa. vt p̄z ex dcis i ꝙcl'one ꝓa. Etiā fl'a ē ꝓps i telligaī q volūtas ex ſe pōt ſe ꝓformaī tali recto dictamini. vt oz intelligi ad b̄ q valeat ꝙ ſequentia. ⁊ falſitas p̄z ex dictis in concluſione tertia. Ad tertū dicēdū q volūtas circa nullum obiectū ſibi oñſum pōt ex ſe tm̄ actū habē moraliter bonū· vñ ſi aliquē hēat nō adiuta diuinutus neceſſario ille erit ꝺordinat⁹ pp carentiam alicuius debite circōſtantie. Ad.4· ſimpliciter nego miꝺem ſicut ex toto eam negaret Aug. vt p̄z ex pluribus auctoritatibus adductis ad p̄bōnem concluſiōis p̄me ex ſuppoſitōe p̄ma. ⁊ ex alia eiuſdem i de gr̄a xp̄i ⁊ peccato originali. c.14. allegata i p̄obādo ꝙcluſionē tertiā· ⁊ certe nō vr̄ mihi q bene ſonet i auribus alicuius fidelis. cū ipſa oino excludat neceſſitatez auxilij diuini ad oēm actū bonū. nā ꝓſtat q quēlibz actum malū poſſum⁹ ex nobis. nec ad aliquē talem iuuat nos ſp̄aliter ꝺeus. ſi aūt quicūq; pōt ex ſe in actū malum pōt ex ſe in actū bonum oppoſitum ſequtur q quēlibz actum bonum poſſum⁹ ex nobis abſq; ſp̄ali auxilio ꝺei· p̄bō nulla ē q: q̄uis ℈ia ſint ſuſceptibilia i eoꝺē neutrum ℈ ſit ſubiecto repugnās· ⁊ p ons tā bon⁹ act⁹ q̄ mal⁹ ei oppoſit⁹ ſuſcipi poſſit i volūtate q tantūmodo p̄baī p illō aſſumptū. nō tm̄ ſequtur q ſi volūtas poſſit i ſe efficē actū malū· q poſſit ēt bonū. ſicut nec ſi hō pōt ex ſe hr̄e erroꝝ alicui⁹ veritatis pōt ēt ex ſe hr̄e ſciam illius· aliogn hō nāliter ex ſe poſſz ſcire oēm veritatem creditaz ꝺe trinitate. ⁊ aliaz q̄libz nobis reuelatam ⁊ ſcire determinate quot aſtra ſunt in celo · ⁊ ſic de multis veritatib⁹, quas nos ex nobis nāliter ſcīr nō poſſumus. nā circa q̄libz illaꝝ poſſum⁹ ex nobis errare· Ad·5·⁊.6. dicēdū q eſto q ꝙcedereī illō aſſumptū. nō p̄baī tm̄ p̄poſitū. q: vltra id aſſumptū habitū quēlibz neceſſariū ē nobis ad bonum velle q ꝺeus moueat ſp̄aliter nāz voluntatē ſicut i ſol'one. 12· argumēti ꝺclarabit̄

Ad.7. dicēdū q lz hō i ſolis ſuis nātib⁹ ꝓſtitutus poſſit ſine ſp̄ali auxilio ꝺei honorare pentes ſubuēire indigēti. ⁊ alia multa agere ꝺe genere bonoꝝ. nullū tm̄ hoꝝ pōt agē pp qꝺ oz ⁊ quēad modū oz ſm oēs circōſtātias req̄ſitas ad moralē bōitatē act⁹. ſaltē·n·ꝺficiet circōſtātia vltimati ꝺebiti finis q ē ꝺe⁹. vt ſupra p̄z. ac p b̄ nec pōt agē actū aliquē moraliter bonū. vt i ꝓpoſito hz̄ ſmo ꝺ ipō. ⁊ iō ꝺ gētib⁹ ⁊ ſimpliciter infidelib⁹ q dicūtur talia exercuiſſe. dicēdū q lz talia egerint q̄ erāt bōa ex genere vel ex officio iurta modū loquēdi Aug. nō tm̄ illa egerūt vltimate pp ꝺum· ac per b̄ nec pp id finaliter ꝓpter q ꝺbuerunt. ⁊ iō nō virtuoſe ſed male atq; vicioſe. q̄r nec ipſoꝝ act⁹ fuerunt moraliter boni. ⁊ b̄ tota ſolutio virtualiter hr̄ ab Aug. li·4·ꝺ Juli. c. 10.

Ad·8·nego añs. ad p̄mā p̄bōnē que ē ꝺ obſtetricib⁹ dicēdū q illū timorē ꝺei p quo ꝺr̄ ꝺum edificaſſe ill' ꝺomos ñ hūerūt ex ſe tm̄. ſz ex deo miſericorꝺiter iſpirante. ⁊ ſatis veriſimile ē vt dicit q ꝺam doctor q ille obſtetrices ex iſormatōe hebreoꝝ fuerūt ꝙuerſe ad veri ꝺei cultū. lz nō forte ꝙuerſiōe pfecta. vñ iā timorē ꝺei veri habebant· vt ꝺic ſcriptura. qualitercunq; in illud ſe habuerit ꝺicendum eſt q nec ſic timuerūt ꝺeū nec ei⁹ tioꝛe pueros ꝙſeruauerūt niſi ꝺo ſp̄aliter aꝺiuuāte· Et ide dicēdū eſſz ꝺ romānis ꝺ qb⁹ arguitur. ſi ꝙcedereī q aliquos act⁹ vere virtuoſos hūiſſent. ⁊ ita ēt gn̄aliter ꝺ ceteris qui qcq̄ virtuoſe fuiſſent opati ſicut p̄z ex auctoritate Aug. i p° arti. allegato ꝺ ſmōe ipſi⁹ ꝺ pacīētia. ⁊ ſimiliter ex ei⁹. li·4·ꝺ Juli. vbi, c.8. ſimile ꝺ ſe argu. Juli. recitās ait· ſed accerbiſſimi gratie hui⁹ inimici exēpla nobis oppoſitis ipiorum quos ꝺic aliēos a fide habūꝺare virtutib⁹ in q b⁹ ſine aꝺiutorio gr̄e ſolū a nāe bonū· lz ſuperſtitōibus mācipatū q ſoli⁹ libertatis igēite viri b⁹ ⁊ miſericordes crebro ⁊ modeſti ⁊ caſti iueīunt ⁊ ſobrij ⁊c. Et ꝺ b̄ argu. q̄ſi reſpondēdo ſtati ſequēti. c· Quanto inquit tollerabili⁹ illas ēis ꝺicis ipiſs ee virtutes ꝺiuio mūeri poti⁹ q̄s eorū tribuēs tm̄ mō volūtati. lz ipſi b̄ neſciant ꝺonec ſi ex illo p̄ꝺeſtiatoꝝ numero ſint accipiāt ſp̄m q ex ꝺo ē vt ſciāt q̄ ex deo ꝺōata ſunt eis. veꝝ q: vt p̄z p eūꝺē Aug·5.ꝺ ci. ꝺei. c.12·⁊ plib⁹ ſequētibus illi romāi ꝺ qbus arguit̄ act⁹ illos q putāt ee virtuoſi p obtinēꝺa mꝺi gl'ia vltiate finalit̄ exercebāt ꝺicēdū ē nequaq̄ ipos exercuiſſe actus vere virtuoſos ſeu moraliter bonos nec etiā vllo p̄mio eterno vel tp̄ali. ſz poti⁹ pēa ⁊ ſuppliciō ꝺignos· Qꝺ āt Aug· ꝺic eis redꝺitā ee mercedē bōis artib⁹. i. virtutib⁹ ꝺicēdū vt i p̄mo li. ꝺ.1.q.2.arti.2·lati⁹ ꝺirī· q nō ſō ꝺr̄ merces illa eis redꝺita · q: p:o p:emio ſuoꝝ actuum eis

deus illã ꝓtulerit .sed q; pro illa obtinenda ipsi suos actus agebant. Et ideo.c.8. dic Aug. q eo rũ intẽtõi merces ꝗ̃ ꝗrebant ẽ reddita. sicut ẽt de ypocritis dic saluato: receputit mercedẽ suã .i. ꝗ̃ ꝗrũt quox tñ act⁹ vtiqz ꝓstat eẽ vicioso⁹ . nec vlla mũeratõe nisi penali dignos. artes ẽt illoꝝ non dicunt bone nec virtutes nisi ꝑm similitudinem ꝛ hoiũ estimationem . vnde.c.12 Ista ingt Aug. laudis auiditas ꝛ cupido gl'ie mł ta alia miranda fecit laudabilia . s. atqz gloriosa ꝑm hoiũ estimatõem . ꝛ.c.19. Quãobrem inquit ꝗ̃uis vt potui satis exposuerim qua cã de⁹ vnus ver⁹ ꝛ iustus romãos ꝑm quãdã formam terrene ciuitatis bonos adiuuerit ad tanti imperij gl'iam ꝓsequẽdam põt tñ ꝛ alia cã eẽ latentior ꝓp diuersa merita generis hũani deo magis nota ꝗ̃ nobis dũ illud ꝓstet inter oẽs veraciter pios neminẽ sine vera pietate . i. veri dei vero cultu verã posse hẽre virtutẽ . nec eã verã eẽ quando glorie seruit humane . ꝛ idẽ li. 4. ꝯ Julianum capł. s. ij. ꝛ duabus sequentibus. Qõ ẽt dic Augu. nõ ẽ q ſũmi ꝛ veri dei iusticia ꝓquerantur q ceperũt mercedẽ suã. nõ ẽ ocñ .q. si illam non recepissent de⁹ iniuste cum eis egisset non eis. s. ꝓferẽdo q illoꝝ opeꝝ iusticia exegisset. ſz iõ ocñ est vt excludatur ꝗrela. q̃ lz nõ ꝑm veritatẽ tamẽ ꝑm hoiũ falsam estimatõem q eiusmodi act⁹ putabãt virtuosos. ac p̃ p̃mio dignos ꝯ deũ fieri potuisset si mercedẽ illis nõ reddidisset . Illa eim eis reddita ois oio querela ẽt ꝑm opp. falsam alias possibilem ꝯ dei iusticiam est excluſa.

Ad.9. negãda, ẽ ꝓña nec v3 ꝓbõ. q; lz glibet taliũ careat gr̃a gratũ faciẽte seu caritate q̃ ẽ habit⁹ infusus nõ tñ caret oi gr̃a dei gratis data. ꝛ oi gratuita dei motione ad actum bonum. quin ymo multis talibus de⁹ specialiter auxiliatur ad bene agendum. nõ tñ negandum est multos hominum eiusmodi actus ex officio seu ex genẽ bonos agẽdo peccare. peccant. n. cum nõ pp illud ꝛ sic agunt pp quod ꝛ quemadmodũ agere debent siue sint infideles siue rp̃iani . nec tñ peccant predicatores monentes eos ad illos act⁹ recte. ꝛ sine debito exercendos. si ꝛ ipsi actum sue predicatõis quẽadmodũ ꝛ quo fine debent exerceant. vnde sicut dicit Aug. li. p̃mo ꝯ crescẽtius circa ꝯncipiũ sicut maligni suasor peccati ẽt si ñ psuaserit merito pẽam deceptoꝝ incurret. ita fidelis iusticie predicator ẽt si ab hominibus respuatur . absit vt apud deum sui officij mercede fraudetur. Si ergo predicet quis aliꝯ vt eiusmodi actus agant ꝓpter deum siue illi non agant siue agant non ꝓpter deum. aut cum omissione alterius debite circonstantie non solum ipse non peccat. sed etiam meretur . dum tantus officium predicationis sicut dixi quemadmodum d3 exerceat. Ad decimũ dicendum q volũtate per nosipsos male vti possumus . bene vero nequaqz nisi diuinitus adiuti . Et ideo ipsemet Augustinus p̃mo retrac . capitulo. 9. vbi ꝛ hanc sententiam recolit ait quod ex deo est etiam bonus vsus libere volũtatis. ꝛ q nisi voluntas diuinitus adiuuet a mortalib⁹ recte viui nõ põt. Ad.ii. negãda ẽ ꝓña ad ꝓbõm dicẽdum q vtiqz verꝝ ẽ q ꝓ nullo statu qs teneꝯ ad aliqd q ꝓ tũc est sibi impossibile . ꝛ verꝝ ẽt est q ꝓ isto statu non ẽ hoi ipossibile bene agẽ. nã põt cũ adiutorio gr̃e bene agẽ. ſz bñ ẽ sibi impossibile ex se tñ bñ agere . Et vtiqz hõ ꝓ isto statu teneꝯ ad aliqd ad qõ p se solum ipse non põt. b̃ rñsio ꝓfirmaꝯ p rñsionẽ Aug. datã ad argu. celestij i de perfec. iusticie . c.6. arguebat siquidez ille hõ d3 esse sine peccato. ꝛ ꝓstat eũ nõ aliõ ꝺ bere ꝗ̃ põt . ergo hõ põt eẽ sine peccato. ad qõ Aug. rñdeꝯ inquit eadem filitudine qua superius rñdeꝯ. Cum. n. videm⁹ claudũ q seruari põt recte vtiqz dicim⁹ d3 eẽ hõ iste sine claudicatione ꝛ si d3 põt . nec tñ cũ vult ꝓtinus põt. ſz cum fuerit adhibita curatione sanatus ꝛ medicina adiuuerit volũtatẽ . b̃ fit in interiore hoie q ad peccatum attinet tanqz ei⁹ claudicatõem p ei⁹ gr̃az q venit nõ vocare iustos ſz peccatores . q; ñ est op⁹ sanis medic⁹ ſz male hñtibus. Et his colł'r q vtiqz hõ ꝓ statu isto d3 ꝛ teneꝯ eẽ sine peccato . nec tñ põt p se tñ sine adiutorio diuie gr̃e eẽ sine peccato. sic i ꝓposito dicẽdũ ẽ. ℔ Posset ẽt dici q lz hõ in solis nãlib⁹ ꝓ statu isto ꝓstitutus teneatur bene agẽ. nõ tñ teneꝯ ex solis nãlib⁹ bñ agẽ. ꝛ iõ nõ segtur vt possit ex solis naturalib⁹ bñ agẽ. Ad.12. dico q lz de⁹ frequẽter iuuet' hoiem ad bñ agẽdũ p aliqõ habituale donũ q cãt in alia. ñ tñ tñ sic iuuat. ſz ẽt iuuat ipm actum imediate cãndo. ꝛ ad ipsum imediate mouendo potẽtiam . vnde homo habens gratiam etiam gratum facientem. ꝛ aliõ quodcũqz habituale dei donum adhuc ad bñ operandus indiget alio speciali auxilio dei ꝑm doctrinam beati Aug. in de natura ꝛ gratia. c.26. sic dicẽtis mala nostra non adhuc solum supern⁹ medicus sanat vt illa iam non sint. sed vt decetero recte ambulare possimus . quod quidem etiam sani non nisi illo adiuuante poterimus. Et infra sicut inquit oculus corporis etiam plenissime sanus nisi candore lucem adiutus non põt cernẽ sic ꝛ homo etiam plenissime iustificatus nisi eterna luce iusticie diuinitus adiuuetur recte nõ põt viuere. constat autem nullum non habentem gratiam gratum facientem esse plenissime iustificatum . sic igitur ad argumentum dico q deus iuuat nos immediate ipsum actum efficiendo. ꝛ q non ipse solus efficit actum. sed etiã voluntas coefficit. sed vt iam tetigi non solum iuuat deus ad bonum velle partialiter coefficiendo qui est modus comũis quo concurrit ad cuiuslibz causati agentis quemlibz effectum vt in argumento dicebatur. sed etiam quoddaz alio modo speciali. videlicet faciendo ipsam voluntatem partialiter concausare. ita q ipsa voluntas partialiter concausat applicata ꝛ quasi instrumentaliter mota a deo ad sic partialiter causandum . Jn qua tamen motione ipsa non necessi-

taꝫ sed instrumentum libeꝝ exñs in cuius ptãte est sequi motionem primi agẽtis inuatur ita vt agat que non sic adiuta nequaq̃ agere potuiſſz Ad productionem vero actus mali solum primo modo deus concurrit· qz non facit voluntatem agere actum malum sicut facit eam agere actũ bonum·ꝛ b̃ est illud adiutoriũ dei speciale sine quo dico nihil nos bene velle vel facere. Jsta clare docet beatus Aug.in de gratia ꝛ li·ar. vltra medium.dicens sic.Certũ est nos velle cuz volumus .sed ille facit vt velimus bõum ꝺ quo dcm̃ est qꝺ preparaꝫ voluntas a deo de quo dcm̃ ẽ.qui operaꝫ in nobis ꝛ velle·Certum ẽ nos facere cũ facimus.fz ille facit vt faciamus prebendo vires efficaciſſimas voluntati q dicit facia vt in iuſtificatoꝛibus meis ambuletis ꝛ iudicia mea obſeruetis ꝛ facietis·Jtem paulo poſt ipſe vt velimus operaꝫ incipiẽs·qui volentiꝫ operatur p ficiẽs.pp q ait apoſtolꝰ certꝰ sum qm̃ q operatur in nobis opꝰ bonũ pficiet vſqz in diem ybesu xp̃i·vt ergo velimꝰ sine nobis opaꝫ.cum aũt volumus.ꝛ sic volumꝰ vt faciamꝰ nobiſcũ opatur·tm̃ sine illo vel opante vt velimus vel cooperante cũ volumus·ad bona pietatis opera nihil valemus.Ꝺ ipe.que verba si bñ ꝓſiderenꝫ patet eum diſtinguere duplicem dei modum operandi circa bonum velle noſtrũ.vnꝰ est ſibi propꝝ in quo voluntas nra non coopatur.vtpote facere nos velle.ideo ait vt ergo velimus sine nobis operatur.sine nobis inq̃ operantiꝫ vt velimus.qz ꝛz voluntas velit ꝛ causet volitõem nõ tm̃ facit se velle aut causare volitõem. nec tamẽ qz deus facit.ideo ipsa non causat. sed potiꝰ iõ cãt.Et propterea ad illud excludendum.Aug.i de corꝛec.ꝛ gra.c.7·ꝺ filijs dei de quibꝰ ait apoſtolꝰ qꝺ spiritu dei aguntꝫ inqt aguntꝫ.n·vt agãt non vt ipſi nihil agãt.Alijꝰ modꝰ ẽ ſibi ꝛ volũtati cõis.ſ.cãre volitõem.iõ ait.Cum volumꝰ nobiſcũ operaꝫ.ꝛ qz vtrũq̃z nobis neceſſarium est nec alterum tm̃ ſufficit ad bñ velle·iõ addit· tm̃ sine illo nihil operante vt velimꝰ ꝛc. Jtem in de vera inocentia.Quotiẽs inqt bona agimus deꝰ in nobis atqz nobiſcũ vt opemur operatur. Jtem in eodem·multa deus facit in homine bona·que non facit homo que deus non facit vt faciat homo.Ad auctoꝛitatem apli dicendũ q talis vtiqz hz poteſtatẽ voluntatis ſue. non quidem sic qꝺ poſſit ex ſe sic velle sine adiutorio illiꝰ qui dicit sine me nihil poteſtis facere. Sed sic qꝺ illo iuuante ꝛ velle ꝛ perficere poſſit de quo dcm̃ est·qui operatur in nobis ꝛ velle ꝛ perficere pro bona voluntate·ꝛ sm̃ hunc ſenſum intelligende ſunt cetere ſiles auctoritates.Qꝺ bene docet id apls ad phil.4.cum ait. oia possum in eo·i.per eum q me confoꝛtat·i.qui mihi possibilitatẽ tribuit vt exponit gloſa.ita ẽt docet Augu.in de perfec.iuſticie·ꝛ in de gra ꝛ li.arbi.ꝛ i li retrac.in locis q̃pluribus. Ad aliam ꝺ libꝝ eccleſtico ꝛ oẽs ſiles dicẽdum q p eas ꝺmonſtratur vtiqz in nobis eẽ li·ar.lꝝ volũtarie ſerua re mandata ꝛ bene operari.non tm̃ ex nobis tãtũ modo.ſed deo iuuãte ꝛ preſtãte nobis fic velle ꝛ iplere qꝺ volumꝰ.vñ Aug.i de pfectõe iuſticie.c.xi.dixit q nõ ẽ volũtariũ bonũ niſi cũ deꝰ opaꝫ in nobis ꝛ velle ꝛ opari p bona voluntate.ꝛz illa de eccleſtico intelligenda ſunt p ſtatu hominis añ peccatũ.vt patebit.ꝺ.29· Ad auctoꝛitatem primam Aug.dicẽdũ q dicũtur bona quedã dicũtur bona qz ſunt bona ex officio ſeu ex genere tm̃.non autem ex circõſtãtijs·ſic Aug·4·li·ꝺ iulianũ·c.13·ait.poſſunt ali qua bona fieri non bñ facientiꝫ a quibus fiũt. bonũ est.n·vt ſubueniaꝫ periclitanti hõi pſertiz inocẽti.ſed ille q b̃ facit ſi amando gliam hoiuz magis q̃ deꝰ facit non bñ bonũ facit.ꝛ filr ifra c.18·dicit ipſa bõa opa q̃ faciũt ifideles nõ ipſorũ eẽ ſz ipſiꝰ q bñ vtẽ malis·ipſoꝝ aũt eẽ pecca quibꝰ ꝛ bõa male faciũt·ꝓſtat ãt q talia que non bñ fiunt ꝛ ſunt peccata facientibus.ꝛſi ſint bona ex officio ꝛ ex genere non tm̃ ſunt bõa moraliter ad ſenſum in quo preſens qõ verſatur Quedam vero dicunt bõa qz ſunt bona ex officio ſeu iurta modum loquendi modernoꝝ bõa ex genere ꝛ ẽt bõa ex genere.ꝛ ẽt bõa ex circonſtantijs.que vz fiũt pp q ꝛ quẽadmodũ fieri ꝺbent·ꝛ talia appello in ꝓpoſito bona moraliter ſilr quedã dicunt recta ꝛ laudabilia qz ſunt bona pmo modo.quedã qz ſunt bona ẽt ſecundo mõ·Eꝺ etiam quedam dicunt vituperabilia qz non ſunt bona ẽt primo modo.quedam qz non ſunt bona ſo modo etiam ſi ſint bõa primo modo·nunc ad propoſitum dico q ſine bonis ꝛ recte factis ꝛ laudabilibus primo modo acceptis intelligit Augu.difficillime.cuiuſlibz ẽt perimi hois vitã duci·difficilime.n·inueniret homo q nunq̃ veneratus fuerit pentes.nec nunq̃ miſertus propinquoꝝ ſuoꝝ.nec nunq̃ mentitus fuerit verum·ꝛ ſic de alijs que ex genere bona ſunt. ſed non difficilime reperirentur multi qui nũq̃ aliquod talium fecerint pp eum finẽ vltimate pp q̃ debuerunt.vtpote pp deum.ymo inter infideles vir aliquis reperireꝫ qui aliquod taliũ fecerit eo fine quo debuit.quapropter Aug.ſtati poſt primam partez auctoꝛitatis allegate arguendo addit·Quã q̃ ſi diſcutiaꝫ quo fine fiant vir inueniꝫ tur quã iuſticie debitam laudem defenſionem mereantur.Et ideo cũ Aug.dicit infideles agẽ aliqua bona vel laudabilia intelligit de bonis p mo modo tantum·quod etiam manifeſte pz ex eo qꝺ li·4·ꝺ iul.c.15.de infidelibus qui viſi ſũt ſingulariter inter ceteros veras hr̃e virtutes dicit q nãliter que legis ſunt faciunt ſcriptum habentes in coꝛdibus opus legis hactenus vt alijs non facerent q ꝓpeti nollent.hoc tamen precãtes q homines ſine fide non ad eum finem iſta opera retulerunt ad quem referre debuerunt· Minus·n·fabꝛicius q̃ Catilina punietur nõ qz iſte bonus·ſed qz ille magis malus·ꝛ minꝰ impius q̃ Catilina fabꝛicius non veras virtutes habendo ſed a veris virtutibus non plurimum de

uiando.si tamen aliqd talr fcm̃.s. debito fine ꝛ
alijs debitis.s.circõstantijs reptiatur ab infidelibus.dicẽdũ est eos id fecisse nõ sine speciali adiutorio dei.nec oppositum dicit Aug.ymo propositum magis ibidem.vnde statim ipse subdit. sicut ipsa ymago dei renouatur in corde credentium per testim̃ nouum quã non penitus impietas aboleuerat.nam remanserat id ꝙ aia hois nisi rõnalis eẽ non potest.ita etiam ibi.s.in corde non credentium .ler dei non ex omni parte delecta per iniusticiam profecto scribitur renouata,per gratiam.Ex quibus pz auctoritatem illam Aug.nullatenus esse ỹ.Nec etiam ꝙ vltra dicitur probat talem glosam de intentione Aug.quod pz tum qꝛ cũ frequenter in precedẽtibus proxime capꝰis Aug.dixerit talia infidelũ opera que virtuosa ꝛ laudabilia videtur vere eẽ peccata ꝛ punienda nulli dubium esse potest qn intellexerit ipsa non esse moraliter bona.sed eẽ viciosa ꝛ mala moraliter.si autem vbi allegatur vellet concedere illa esse moraliter bona ꝗuis ñ meritoria patenter ỹdiceret sibiipsi. quod nullꝰ sane mentis ꝓcederet.tum qꝛ si subtiliter considerenr̃ verba allegata pro parte oppositi magis conformatur propositum ꝗ infirmatur. dic enim ipse se de illo loqui bono.per quod homo põt ad eternum dei donum regnumqꝫ perduci siue ꝙ idem vz bonum.qõ est a deo premiabile premio vite eterne .constat autem tale eẽ omne bonum.quod est vere bonũ moraliter . vt in proposito accipio.s.ꝙ est bonũ ex genere ꝛ omnibus circonstãtijs requisitis ad hoc ꝙ actꝰ sit vere virtuosus.Quilibz.n.talis actus si fieret ab homine habente gratiam gratum facientem. ꝛ in tali gratia postmodum decedente vtiqꝫ eterne vite premio premiaretur.igitur quilibz est tali premio premiabilis.lz cum sit a non habente predictam gratiam nequaqꝫ ad tale premiũ acceptetur.Cum ergo tale bonum dicat Aug. nõ fieri ab infideli nec fieri posse sine speciali auxilio dei.ꝗuis alia bona ex genere tantum fieri possint.manifeste nostrum propositũ ex illo eiusdem dicto confirmatur. Ad secundam auctoritatem eiusdem respondendum est iuxta responsionẽ.ꝗ ipsemet dat ꝓmo retrac.c.15.recolẽs.n. verba predicta inquit.põt queri cur natura ꝛ ñ gratia possumus dicerim.Sed ỹ manicheos ỗ nã qũo versabaꝝ ꝛ vtiqꝫ illud agit gratia vt sanata natura ꝙ viciata non potest possit per eꝫ qui venit querere ꝛ saluum facere ꝙ perierat. Ex quo appet eum vtiqꝫ intelligere ꝙ per naturam possumus.sed non per solam nãz. Ad tertium dicendum etiam ꝑm expositionem eiusdem li.ꝓmo retrac.c.zz. In ptãte inquit homi nis ẽ mutare voluntatem.sed ea ptãs nulla ẽ nisi a deo deꝝ de quo dcñ est.dedit eis ptãtem filios dei fieri.cum.n.ꝫ sit in ptãte qõcunqꝫ volumus facimus nihil tam in ptãte ꝗ ipsa voluntas sed prepatur voluntas a dño.Eo modo ergo dat ptãtem.ꝫ Aug.ꝙ idẽ rũdẽdũ est ad aliã ỹ fortunatũ.ꝛ ad aliã ỹ felicem.ꝛ silr ad vltimã er li.ad simpliacinum.cuius sensum ꝙ eadẽ verba ipsemet exponit li.z.retrac.c.i. Ad illud ꝙ arguiꝝ ex eo ꝙ Aug.dicit frequenter nihil esse tam in potestate ꝗ velle ꝛc.dicẽdũ non solũ eẽ in nostra ptãte male velle.sed ẽt bene velle.sed differenter.nam absqꝫ spãli dei adiutorio male velle possimus.bene autem velle nisi ille speciaꝰ liter adiuuante non possum9.sicut pz per Aug. in de correc.ꝛ gra.ꝛ in de verbis apli.ꝛ in de ꝓ de.diuina.vt superius in prima rõne ꝙ prima ꝯ clusione ẽ allegatum.nec tm̃ qꝛ ꝙ solum liberũ arbitrium non nisi male velle possum9.ideo nobis datum est vt male velimus. sed potius qꝛ deo iuuante per liberum arbitrium bene velle possumus datum nobis est vt illo prestante bene velimus eiusqꝫ implorem9 auxilium sine qꝰ nihil bene velle possumus. Ad illud quod inducitur pro intentõe magistri dicẽdum ꝙ bonorũ operum hois quedã pertinent ad bonitatem vite moralis.Quidã aũt ad bonitatẽ vite nãlis. qua ẽt bñ viuũt multi hoies viciosi ꝛ moraliter prauí.Cum ergo magister dicit quedã bõa fieri ab hoie per solũ li.ar.ꝛ añ gram ꝛ preter gram nequaqꝫ intelligit de bõis ptinẽtibus ad bonitatem vite moralis.sed ỗ ptinentibus ad bonitatẽ vite nãlis.Et ꝫ vtiqꝫ manifestũ est ex ꝓbatione quã addũt.vz ex auctoritate Aug.i ypoñ.rñsione tertia.qõ vt clarius pateat recito verba Augu.sicut iacẽt ibidem.Est inquit fatemur li.ar. oibus hominibus qdẽ iudiciũ rõnis nõ ꝙ qõ sit ydoneũ que ad õum pertinẽt sine deo aut ico haceat certe pagere.sed tm̃ in operib9 vite presentis tam bõis ꝗ malis.exꝑit se de quib9 bõis .d.bonis dico q̃ de bono nãe oiunt̃.i. velle laborare in agro velle bibeꝝ velle manducaꝝ.ꝛc. ꝛ vlr ꝓplectendo subdit.vel quicqd bonum ad presentem pertinet vitam.Que oia non sine gubernaculo diuino subsistunt.ymo ex ipso ꝛ per ipm̃ sunt vel eẽ ceperunt.deinde exemplificat ỗ malis.d.Malis dico vt est velle ydolum colere blasphemare.velle turpiter viuere ꝛc.Et subdit velle quicquid non lz vel non expedit operari. Ex his pz primo ꝙ liberum arbitriũ per se ydoneum incobare vel peragere bona que pertinẽt ad deum.eiusmodi autem ꝓstat esse oia opera bona moraliter seu vere virtuosa etiam si non sint deo accepta ad premium vite eterne alioquin talia opera in catbecuminis vel xpianis in peccato mortali existentibus quorum opera constat non acceptari ad premium vite eterne non pertinent ad deum nec ex dei gratia differenter procedere.cuius oppositum probatũ est per Augu.in li.ad simplicianum in declaratione conclusionis prime articuli primi.ꝛ sic pz ꝙ liberum arbitrium non potest agere bona pertinẽtia ad virtuose viuere seu ad bonitatem vite moralis sine auxilio dei.ꝛ dz intelligi de auxilio speciali ꝛ non generalis influentie tantum. qꝛ nec sine illo generali etiam sufficit ad mala opera vel etiã

ad alia bona vite naturalis vt clarum est·⁊ ipse etiam iuuit per aliam clausulam. Que omnia ñ sine gubernaculo diuino ⁊c.⁊ tamen dans differentiam in ꝺ dicit. sed tantum in operib⁹ vite p̄sentis ⁊c·supple est ydoneum sine deo. vult ergo ꝙ li.ar. potest ista sine deo specialiter adiuuante non autem illa ꝙ etiam confirmat illa exclusiua dictio tantum·patet etiam ꝙ illa bona que per se dicit posse li,·ar.·sunt bona pertinentia ad bonitatem vite naturalis.⁊ inquātū.ſ. ad talem vitā pertinēt. ꝓstat ꝙ non ex eo ꝙ qs colit agrū aut edificat domū vel bibit ⁊ mā̄ducat iuxta ꝙ sua regrit corporis sustentatio. ⁊ sic de aliis que enumerat dr̄ moraliter bon⁹. ymo interdum q virtuosior ē moraliter meli⁹ colit agr ⁊ alia predicta opera exercet perfecte ꝑm ꝙ ad cor nālem perfectionem exigitur. ex quo euidēter colligitur ꝙ intētio magistri ibi non est contra dcā. Ad primū principale qōnis cum assumitur ꝙ homo potest nāliter implere precepta legis scripte. dicēdū ꝙ ipiere talia precepta dupl̄r quis dici potest. vno modo qr facit id ꝙ lex iubz fieri. vel abstinet ab eo ꝙ lex iubz non fieri. ⁊ in isto sensu accepto añcedēte ꝓña non vz. nā pōt quis facere ꝙ lex iubz. verbigr̄a honorar̄ parentes. nec tñ aget bñ moraliter. vtpote si nō ex amore dei. seu si non pp deum·sed timore pene aut cupiditate humane glie vel comodi tēporal' seu quacunqz alia inordinata itentione honoret parentes·alio modo dici potest quis legem implere si facit ꝙ iubz lex pp id ⁊ quemadmodum fiendum est ⁊ fiendū ee lex docet·⁊ ꝺ modo tantum recte dr̄ qs implere preceptum legis vnde Aug. super epistolam ad gal. dicit ꝙ precepta legis non implet nisi caritas. qr ⁊ hoiem si propterea non occidit aliquis ne ⁊ ipse occidatur non implet preceptum iusticie·sic aūt sumpto dico ꝙ hominem implere p̄ceptum nāliter dupl̄r pōt intelligi·vno modo nāliter·i·per vires nāe precise absqz spāli auxilio alio dei. ⁊ sic est falsum. alio modo nāl̄r.i·per vires nāe adiutus tñ spāli auxilio dei.⁊ sic concedo ⁊ nego consequentiam. si ꝓsequens intelligatur cum exclusione spālis auxilij sicut intelligi oz. vt sit ꝺ dcā. Ad ꝓbōnem dicēdum ꝙ dcm̄ apl̄i intelligēdū est i secūdo sensu ⁊ nō in primo sicut exp̄esse pz ibidem per glosaz. ⁊ est assumpta ex li·Aug,·in de spiritu ⁊ lr̄a. ait. n·sic nec moueat ꝙ nāliter eos dicit que legis sunt facere non spiritu dei·ñ fidem non gr̄a·ꝺ·n. agit spiritus gr̄e vt ymaginem in qua nāliter facti sumus instauret in nobis vicium qppe ꝺ nām est ꝙ vtiqz sanat gr̄a.⁊ subdit ꝓinde vicio sanato p gr̄am nāliter fiunt que legis sunt nō ꝙ p nāe nomē negata sit gr̄a sed pot⁹ per gr̄az repata nā. ¶Preterea apostolus ñ ait·cū·n. gētes q̄ gr̄am non hñt. ſz que legē nō habēt intelligēs p hoc gētiles ad fidem xp̄i conuersos qui legē Moysi ñ acceperant. nō tñ ipsi gr̄a dei carebāt p quā precepta legis implebāt·Et hanc solutionem ⁊ precedentem fil' dat Aug. Iulīão heretico ꝙ se dcām auctoritatem allegāti·li·4.ꝺ eundem·c.15·d. Ideo dicūtur fine lege nāliter ea que legis sunt facere. qr er gentibus venerūt ad euangeliū nō ex circōcisione cui ler data est. Et ꝓpterea nāl̄r qr vt crederēt ipsa in eis est per dei gr̄am correcta natura· Ad ꝓfirmatōem dico ꝙ nec verba illa, nec epistola in qua continētur fuerūt Iero. sed pelagij sicut clare pz er li. Aug. de gr̄a xp̄i ⁊ peccato originali·c.37.⁊.38. In quibus verba pelagij ex epistola quā se ad demetriadem v.rginem scripsisse cōmemorat recitantur que vicina sunt allegatis. Idem pz ex epistola Aug·ad Julianam matrem p̄dicte demitriadis virginis in qua ēt recitat verba pelagij in epistola eadem contenta. Est autem illius epistole pelagij principium. si fūmo ingēio pariqz fret⁹ scia ⁊c. finis vero nullus labor durus·nullum tempus longum quo gloria eternitatis acquiritur· Secundo dico ꝙ si que morales virtutes aut eaz bone operationes sint in gentilibus infidelibus vel fuerint illas vtiqz nō ex solis viribus naturalibus. ſz cuz speciali dei adiutorio habuerunt sicut dictum ē in respōdēdo ad.8.argumē,. Ad ꝑm cōcedo ꝙ homo vtiqz potest agere talia opera virtuosa non tamē nisi adiutus speciali auxilio dei sicut sniaĺr dicit Aug·in de perfec·iusticie·c.zz. respondēs argumēto celestij)·⁊ similiter in de natura ⁊ gratia·c·44·respondens argumento pelagij. similiter etiam ꝺ Iuli. li·5·c.46·eidem sic arguenti si fideliter iuitas homies ad studiū cōtinentie fateris. ergo ita virtutem pudicitie a volentibus posse seruari vt sit quicūqz voluerit corpore sāct⁹ ⁊ spū·Cui Aug·rñdeo inquit me fateri sed nō sicut vos. nā vos ipsi⁹ cū viribus ꝺ tribuitis. ego adiute p dei gr̄am volūtati. Concedo ergo ꝓñs illud p̄mo ilatū sic sil' positum. ſz ꝺ non est ꝺ me. qr ex ipo non sequit̄ ꝙ hō possit talia opa facere suis viribus sine speciali auxilio dei. Si vero ꝓsequens accipet̄ cum additōne predicta. ſ. sine auxilio spāli dei·nego ꝓsequētiam ⁊ ad probationem cum dicitur·alioquin ꝺ us precepisset impossibilia homini. dicēdum ꝙ si sit sensus ꝙ precepisſz ea que sunt homini impossibilia cū adiutorio dei istud non sequit̄ vt pz si vero sit sensus ꝙ p̄cepisſz ea que sunt homini impossibilia sine adiutorio dei cōcedendū est ꝙ infertur sicut ꝺ per Augu. ⁊ supra etiam per Bedam respondentez Juliano docetur esse cōcedendum. Et quo etiam bene potest vlterius inferri ꝙ deus non precipit homini vt talia opera faciat sine auxilio suo·quod etiam dico esse concedendum. docentē illud ipsum Aug. in ser. de pluribus martiribus cum ait. Juste ⁊ caste viuere ⁊ caritatē cum oibus custodire cum dei adiutōio oib⁹ p̄ceptū ē. Itē sup. ps·118. Ira dñe ita inqt fac misericors dñe. Impa ꝙ non possit impleri. ymo impa ꝙ non nisi per gratiam tuam possit impleri. In primo sensu consequentis intelligēdum est dcm̄ Iero·ñ i ꝓo. qꝺ ꝓfirmat̄

q; ipse paulopost ait. Liberum sic cõfitemur arbitriuz vt dicamus nos semper dei indigere auxilio. per que verba vt dicit magister lib. z°. d. 28. ipse elidit errorem pelagij per ꝟ patet quid dicendũ ad tertiũ. ꝓcedendũ. n. est q; hõ potest talia facere bona sed nõ sine auxilio dei. Sed ℈ hoc potest argui. q; non sit in hominis ptãte vt eum deus iuuet. nam ipse libere z cõtingenter iuuat quẽcũ ꝙz iuuat. si homo ñ potest bonuz facere nõ adiutus segtur q; nõ est in hominis potestate agere bonũ. et quo segtur sicut prius arguendo inferebaꝫ qđ ipse nõ faciendo bonum nõ peccat. Rñdeo primo q; simile argumẽtum fieri potest generaliꝫ cõtra omnes. nam omnes catholici ꝓfitenꝫ q; ad omnẽ actum voluntariũ hominis necessariũ ẽ adiutoriũ generalis i fluẽtie dei. z constat q; nõ plus z in ptãte creature vt eam deus iuuet illo modo generali q̃ sit i eĩ ptãte vt eam iuuet illo modo speciali quo iuuat ad bene agenduz. Sicut ergo ex indigẽtia adiutorij generalis influẽtie nõ potest inferri q; actꝰ voluntarius non fit in ptãte hominis. Sic nec ex indigentia adiutorij specialis quare illa ꝑma ꝓsequẽtia est neganda. Sed adhuc videꝫ remanere difficultas argumẽti. nam saltẽ secũduz dicta cõcedere oportet q; nõ est in ptãte hominis agere bonũ sine illo speciali adiutorio. sicut nec sine adiutorio generalis influẽtie ergo si alicui homini deus ñ auxiliareꝫ illo speciali modo ad bene agendũ ipse non posset bene agere. z ꝑ ꝓsequens talis nõ bene agendo nec peccaret ſz etiam si deus non coageret ad aliquẽ actuz eiꝰ seu nõ auxiliaretur per influentiã generaleꝫ ipe nullum actum ageret. nec nõ agendo in tali casu peccaret. Sed primuz ꝓsequens non est dandum quare ꝛc. Rñdeo q; nõ omnis in potentia bene agendi excusat hominez a peccato si ñ bene agat q; non illa que est pena peccati sicut nec ignorantia que est pena peccati excusat hominem a peccato si non agat quod debet. aut agat q; nõ debet. nũc autem scõm pñtem statũ omnis homo impotens est ad bene agenduz ex se ꝓpter culpam originaleꝫ. nisi enim illa fuisset cuilibet esset collatum auxilium qũo bene ageret sine alio adiutorio speciali sicut poterat primus homo ante peccatum Quod aũt nũc non potest nec tale auxilium ℈ pena est peccati. Et ideo si alicui deus nõ auxilietur modo illo speciali ad bene agendũ nõ propterea excusatur a peccato dum non agit que agere ꝺz. secus autẽ fuisset si ꝑmo homini anteq̃ peccasset tale auxilium defuisset. vnde Aug. in de correc. z gratia c. 49. loquens de prima gratia z dono dei seu auxilio collato angelo z homini cuz primo facti sunt. Si ꝟ adiutorio vel angelo vel homini cum primum facti sunt defuisset quoniã nõ talis natura facta erat vt sine diuino adiutorio posset manere si vellet non vtiqz sua culpa cecidissent adiutoriũ quippe defuisset sine quo manere nõ possent. nũc aũt ꝯbus deest tale adiutoriũ iã pena peccati est. vbi inuit q; nunc defectus illius adiutorij. z per ꝓsequens in potẽtia bene agẽdi nõ excusat a culpa cum sit pena peccati. ℣ Debebit tamen hec solutio plenius ex quibusdã dicendis in sequẽtibus. Ex his ꝑz q; respondendo ad formã obiectionis facte ꝓcedenda ẽ ꝓsequẽtia ꝑma z negãda est scõa.

Ecũdo quero. vtrũ homo in presenti statu posſt er suis viribus nãlibus. absq; dei auxilio spãli qõlibz peccatũ vitare. z videꝫ q; sic. q; si nõ posset segtur q; aliquãdo ipse nõ peccando peccaret. ꝟ autez implicat ipossibilia. ꝓña ꝓbatur q; illud Aug. z. de lib. ar. c. z8. quis enim peccat in eo q; nullo modo caueri põt. Scõo si nõ posset segtur q; ñ omne peccatũ hois erit voluntariũ. z per ꝓns ñ esset peccatũ q; est ꝓtradictio. ꝓña scõa ꝓbaꝫ ꝑ illud Aug. de vera religione. c. z4. adeo peccatuz voluntariũ malũ est vt nullo modo sit peccatum si nõ sit voluntariũ. Et hoc qdem ita manifestum est vt nulla hinc doctoꝝ paucitas nulla in doctorum turba dissentiat. ꝑma vero. ꝓsequentia ꝑz ex eo q; si aliquod peccatũ homo ñ possit vitare illud ipse de necessitate cõmittet z nõ libere. ac ꝑ ꝟ nec volũtarie. Confirmatur hec ratio tota per ꝓñam Aug. de vera reli. c. z6. ait enim. Quod aũt homini a puerso angelo persuasum dicit z ad ꝟ vtiqz voluntate ꝓsensit. nã si necessitate id fecisset nullo peccati crimine teneretur. Ad oppositum est illud Aug. in ỏ pfectõne iusticie. c. 4. Nature viciate parũ est ad non peccandũ voluntatis arbitrinz nisi adiuta sanet gratia dei per ꝟesuz rꝝm dñz nostrum. Ista questio est intelligenda de peccato actuali nõ ỏ originali. nã ỏ originali peccato habebitur infra spãlis inqsitio. Erũt aũt huiꝰ qõnis articuli duo nã ꝑmo videbit ỏ questo ꝑncipaliꝫ. z° ingreꝫ an hõ vltra nãlia bona habẽs gr̃az bituale gratum facientem possit absq; alio speciali auxilio dei quodlibet peccatũ vitare. Circa primum articulũ q; qdã direrunt q; homo ꝑ libe. ar. absq; alio dei spãli adiutorio põt vitare oẽ peccatum ad hunc sensuz videlz q; in ptãte ℈ se ꝑseruare ab omni peccato z nullũ penitus cõmittere. Alij vero direrunt q; nõ est i ptãte hominis q; aliqñ peccatum cõmittat neq; põt sine spãli dei gr̃a z adiutorio se ab oi peccato suare imunez seu oia peccata collectiue vitare. qõlibz tñ peccatũ ꝑ se hõ põt ꝑ li. suũ ar. absq; alio auxilio dei spãli ꝑter influẽtiã generaleꝫ vitare. Iccirco i articulo isto pono duas ꝓclusiões. ꝑ. ꝓ ẽ q; nõ ẽ possibile hõi i statu pñti absq; speciali adiutorio dei vitare oẽ peccatũ ℈ ꝑmã opp. Scõa q; ñ qõlibz peccatũ suũ ꝑt hõ aliqs i pñti statu aut potuit ꝑpa virtute sine spãli auxilio dei vitare. z i vtraq; ꝓclusiõe loquor ỏ hoie ñ deo. ac potẽte ꝑpa volũtate peccaꝛ. ℣ Primã ꝓclusionẽ ꝓbo. ꝑ° sic. nẽo ꝑt absq; spãli auxilo dei oẽz noriã tẽpta tõez vitaꝛ. aut oi q̃ tẽptaꝫ resistẽ. igiꝫ ñ ẽ hõi possibile sine spãli dei adiutorio oẽ pccm̃ vitaꝛ. ꝓña

plana est quia omnis non resistens temptationi morte peccat. prima pars antecedentis cuilibet p experientiam quam de seipso habz est nō. mundus enim caro demonia diuersa mouent prelia ⁊ quis est qui habeat in sua potestate vt nullus predictorum contra eum moueat prelium. quis enim habz in potestate sua. quin visis aut alijs sensis tangatur. que cogitationes eius mentem introeant. aut etiam quis vitare possit in ordinatos fomitis motus. pz ꝙ nullus. Scōa vero pars auctoritatis. ꝓbatur ꝑmo ex eo ꝙ cum pelegius dogmatizasset victoriam tēptationum in nobis eē ex li. ar. nō ex diuino adiutorio. hoc tā quā erroneū ⁊ fidei catholice veritati cōtrariuz anathematizare ꝯpulsus ē. vñ sicut dicit Augu. in epla ad paulinū nolanum ēpm ⁊ est allegatum in precedēti. q. in probatione suppositionis tertie. ¶Pro prima ꝯclusione primi articuli ibi' ꝙ banda ꝯsequēs fit vt quicūqz sequitur illius episcopalis iudicij auctoritatez ⁊ ipsius pelagij confessionem hec tenere debeat que semper tenuit catholica ecclesia deinde enumerans illa quantuz ad propositum facit subdit inter cetera vt fateatur quādo contra tēptationes ꝯcupiscentiasqz illicitas dimicamus ꝗ̄ us ⁊ illic habeamus ⁊ propriam voluntatez non tamē ex illa sed ex dei adiutorio nostram prouenire victoriam. Sz ad ꝺ̄ forte dicetur iuxē quorūdam glosam ꝙ aliud est vincere tēptatōem aliud resistere tēptationi omnis enim qui nō ꝯsentit tēptatōni resistit ei. vincit autem ille tantūmō quis sic illam supat vt id adipiscatur ad qd perdenduz inclinabat tēptatio. Is autem est qui ex sua victoria meretur bonum eternum. ad huiusmōi. n. amissionez tēptatio inclinabat. ex quo sequitur ꝙ non omnis qui resistit temptationi vincit illam sed tantum mō ille qui resistit meritorie. Quāuis igitur nemo virtute propria possit vincere tēptationes sicut verba allegata testantur. quin tñ possit resistere nō concluditur. Hec glosa pro certo nō est ad mentem patruz qui pelagij dānantes errorem predictaz veritatem catholicaz sine ambagibus cōfitendā esse decreuerunt. ꝺ̄ manifeste ꝓbo ex verbis Innocētij pz rescriptis patribus qui interfuerant concilio cartaginensi vbi errores pelagiani damnati sunt. inuehens enim quātuz ad hunc articulum in pelagium ⁊ celestinū ait. nescientes ꝙ nisi magnis precibus i. nos dei gratia implorata descendat nequaqē terrene labis ⁊ mundani corporis vincere conemur errores. Cum pares nos ad resistendū non liberum arbi. sed dei solius solum facere possit auxilium. Et iterum infra necesse est inquit vt quo auxiliante vincimus eo iterum non adiuuante vincamur. Ex his aduertant pretacti glosatores ꝙ catholici patres in verbis predictis cum intellexerunt de temptatione habere victoriam qui temptationi resistit nec vincitur illa. s. ne qz alia. nam ſ̄ alis temptatione fortiori superatus quis non cedat minori sicut cuz quis abstinet a fornicatione humane laudis maiore cupidine nequaqē dicitur vincere tēptatōem fornicariaz. sz duabus tēptatōibus pulsatus vel vtraqz vel maiore vincitur. ⁊ vna tēptatio reliquā vincit. Itez idem Innocētius rescribens patribus milenitani concilij contra pela. ⁊ cele. ibidem etiam dānatos sic inquit negantes ergo auxilium dei inquiunt hominez sibi posse sufficere nec gratia homo egere diuina. qua ꝓuatus necesse ē dyaboli laqueis irretitus occūbat. Et paulopost quippe nec alias dyaboli machinas nisi eadem possumus iuuante vitare. aduertant ⁊ hic ꝙ sine gratia vitare non potest homo dyaboli temptamīta. sed necesse est eū illaqueatuz occūbere nō igitur potest per seipsum resistere. Confirmatur intentio ista. q: certum est ꝙ predicti patres prefatum dānantes errorem noluerunt ipz dānare. sed cuz sensum in quo loquebatur pelagius ⁊ in quo eum cognoscebāt errare. sed tale sensus est si victoria tēptationis pro resistentia capiatur sicut patet per Aug. li. ꝑmo de gratia xp̄i ⁊ peccato originali. c. 27. vbi de pelagio loquens. In libro inquit ad virgines sacram cū dicit diuinam mereamur gratiaz vt facilius ne qē spiritui sancti spiritus auxilio resistamus signi ficat profecto quid sapiat. vt qd sapiat. vt quid enim ꝺ̄ verbum interposuit. i. facilius. an vero ñ erat integer sensus vt neqē spiritui sancti spiritꝰ auxilio resistamus. Sed quātum detrimentū ꝺ̄ additamēto fecerit qs nō intelligit. volens vtiqz credi tantas esse nāe vires quas extollendo precipitat vt etiaz sine auxilio spiritus sancti ⁊ si minus facile tamen aliquo modo neqē spiritui resistatur. Et infra. c. 48. eiusdem verbis pelagij recitatis. In quibus inquit verbis certe manifestum est ita eum velle nos adiuuari gratia spiritus sancti non quia sine illo etiam per solaz nature possibilitatez nō possimus resistere temptatori sed vt facilius resistamus. Ex his verbis patet ꝙ pelagius de resistētia loquebatur. Quod autem ipse erraret in hoc qd̄ dicebāt hominem sine adiutorio spiritus sancti posse licet non faciliter tamen aliquo modo spiritui nequā resistere. apparet ex eo ꝙ Aug. post pelagij verba nūc recitata ⁊ quedam alia ex alio libro eius. s. primo pro libero arbi. istis similia statim addit Augu. c. 29. tolle facilius ⁊ non solum plenus verum etiam sanus est sensus. ex quo patet ꝙ appositō istius verbi facilius ſ̄nuit sensum non sanum ꝙ etiam ante notauit Augu. cum ait. Sed quātuz detrimentum hoc additamēto fecerit ꝛc. Et ꝓpterea. c. 38. ait. Emendet hec omnia ne si in rerum magnarum profunditate humana errauit infirmitas etiam dyabolica huic accedat erroi vel fallatia vel animositas siue negando ꝙ sensit siue defendendo ꝙ perperam sensit. ergo damnatores erroum illius noluerūt cōfitēdū eē nos nec facilr nec difficilr posse tēptatōni resistē sine adiutorio dei cū simplr ⁊ sine ābagibꝰ ꝯfitendū eē decreuerint qñ ꝺ̄ tēptatōes cō-

cupiscētias q̄z illicitas diffinicamus q̄uis ⁊ illic habeamus p̄opriam voluntatez.nō tamen ex illa sed ex dei adiutorio nostrā p̄ouenire victoriaz. ¶Preterea hō hñs gr̄az ⁊ resistens tēptatōi resistit meritorie ⁊ vincit tēptationē ⁊ eidē tēptatōi posset etiā sine gr̄a ⁊ quolibet alio spāli adiutorio resistere vt dicit rñsio·igitur gratia nō iuuat tēptatū ad resistendū vel vincendū tēptationez licet faciat suaz resistentiā esse deo acceptaz ad p̄miuz ꝓsequendū.Et est simile sicut si rex militem aliquē resistentē ⁊ fortiter pugnantē contra inimicū in veste seu roba regis p̄miare vellet aliquo p̄mio quo tñ nollet cuz p̄miare si sine roba reg.s ꝓra eundē pugnasset ⁊ similiter restitisset·nā vestis illa nequaq̄ iuuisset militez ad pugnandū q̄uis sine ipsa pugna illius ñ eēt apud regē meritoria·Sed ꝓfessio catholica dicit tēptatū iuuari a deo.⁊ sīr tota doctrina sanctoz vult q̄ homo pp̄ suā infirmitatē ⁊ impotētiā indigeat adiutorio diuino ꝓtra tēptatōes quare ⁊c. ¶Nec pōt dici q̄ indiget iuuari vt facilī⁹ possit resistere·nō aūt simplr vt possit q: tūc caditur in responsiōem tactā pelagij ꝓdēnatam.

¶Preterea resistētia qua hereticus vel scismaticus q̄s aut cathecuminus resistit tēptatōni alicui ꝑpter deū vtiq̄z nō est meritoria vite eterne Si ergo talr sic resistit absq̄z spāli adiutorio dei cū sic resistere aliqō positum q̄uis nō meritoriū sequtur q̄ in volūtate hois sit bonū aliquod sine adiutorio ⁊ munere dei cuius oppositum p̄olixe mōstratū est in qōne p̄cedēte ⁊ spāliter ex ōter minatōe Aug.in ꝑmonib⁹ de patiētia allegato. Ad p̄obandū p̄mā ꝓclusionez articuli p̄mi.Eadē ps antecedentis ꝓbatur scdo sic si absq̄z dei auxilio possz homo resistere tēptatōibus nō eēt rogandus deus nec eius iploradū auxilium quo possemus resistere illis pz ꝓña ista in rōne tertia facta.Ad ꝓbandū p̄mā ꝓclusionez p̄mi articuli p̄cedentis qōnis·Sed ꝓñs pz eē falsuz er eo q̄ quottidie ꝑ b̄ orat eccl'a sicut ⁊ caput eccl'e xp̄s orare docuit cum ait i oratōe dominica.ne nos inducas in tēptatōez·i· ne nos in temptatōe deficere p̄mittas iuxt̄ expositōem Aug.in ep'a ,eius ⁊ alioz quattuor ep̄oz ad Innocētiū papā contra pelagiū destinata·Dices ñ seq ex b̄ q̄ ñ sit orandū p̄o tali auxilio q: q̄uis sine illo possim⁹ resistere.nō tñ ita bene ⁊ faciliter·vt ergo melī⁹ ⁊ facilius resistere possimus orādū ē. Jsta rñsio nullatenus stare pōt.p̄mo q: expresse ꝓtradicit cōcilio ⁊ Aug.dicētibus q̄d sequtur non debere nos orare.Scdo q: apte dant illā sniam dānatam ⁊ reprobatā q̄z inuebat pela·dicēdo ⁊ facilius ne quā spiritui ⁊c. ¶Hanc rōnē ⁊ ad idē ꝓposituz facit idē Aug.ꝓtra pelagium lib.z·de baptismo puuloz ad marcellinū circa p̄incipiū.d.fic.sūt.n. qdam ita p̄sumētes de libero humane voluntatis arbitrio vt ad nō peccandū nec adiuuandos nos diuinitus oppinent semel ipsi nature nře cōcesso libero volūtatis arbitrio·⁊ mox cōtra eos. vñ fit ingt ꝓñs vt nec orare debeamus ne intremus in tēptatōem·b̄ ē ne tēptatōne vincamur vel cū fallit ⁊ p̄occupat nescientes vel cū premit atq̄z vrget infirmos·⁊ tūc dicit illud illatum eē pniciosum ⁊ ōrium religioni qua sumus ibuti·⁊ aduersariū qua deū colim⁹ pietati. Scdo ꝓbatur p̄incipalis ꝓclusio ex fundamēto iā tactoō oratōne q: quottidie orat eccl'a p̄o vitandis seu nō cōmittendis peccatis.dicens tua nos hodie salua virtute vt in hac die ad nullu⁹ declinem⁹ peccatuz·⁊ similiter p̄o eodē plures alias orationes quottidie fundit ad deum· Silr apls ad cor.z.c.vlti·oramus inquit deū vt nihil mali faciamus ex quo verbo ꝑm q̄ dicit Aug.in prime allegata ep'a ad Innocētiū satis apparet q̄ ad nō peccandū·i.ad nō male faciendū q̄uis eē ñ dubitetur arbitriuz voluntatis tñ eius ptās non sufficiat nisi adiuuetur infirmitas ipsa·igit oratio clarissima testificatio est.si nostre infirmitatis ⁊ necessitatis diuini adutorij· Tertio sic si homini eēt possibile sine auxilio dei virtute p̄opria vitare oē peccatū·possibile eēt sibi virtute ꝓpria sine alio spāli dei auxilio implere oīa mandata diuina·ꝓña pz q: qōcū q̄z mandatū homo nō impleat peccat·Sz ꝓñs est falsum cuz fuerit vnus error dānatoruz pelagij·dicente Aug·de pelagianis ⁊ cele·in lib.de hereſibus.c.penul.hi gratie dei intantuz inimici sunt vt sine hac posse hominē credant facere omnia mandata diuina.Cum si hoc verum esset frustra dominus dixisse videretur sine me nihil poteſtis facere. Jtē idem in epistola ad hylarium siracusanum circa principium.id inquit q̄ dicunt sufficere homini ⁊ spiritus sancti dono ad opera bona non adiuuetur quinymo anathematizādū est ⁊ omnibus execrationibus detestandū. Hoc ipsuz etiam dānatum fuit in concilio milenitano vt allegatum est in probatione quarte suppositōis facte ad primam cōclusionē primi articuli p̄cedentis questionis. Quarto probatur cōclusio expressa determinatōe cōcilij milenitani in quo sic habetur·quicūq̄z dixerit gratiam dei qua iustificamur per iesum xp̄m dominuz nostruz ad solam remissionez peccatoruz valere que iam cōmissa sunt non etiam ad adiutoriuz vt nō cōmittantur anathema sit. Item Aug.in de perfectione iusticie.c.vlti·quisquis negat nos orare debere ne itremus in temptatōez·negat aūt b̄ qui contendit ad non peccandum gratie dei adiutoriuz non esse homini necessariuz sed sola lege accepta humanam sufficere voluntatem ab auribus omniuz remouenduz ⁊ ore omniuz anathematizandū esse non dubito. Eandez sententiam ponit aliud capitulum p̄allegati concilij sicut patet in probatione tertie, conclusionis primi articuli p̄cedentis questionis.nec potest dici gratiam esse necessariaz homini nō ad finaliter vitandum sed ad vitanduz faciliter peccata quasi sine ipsa q̄uis difficiliter vel nō tā facilr hō illa vitare posset.nā hec fuit peruersa ac dānata expositio pelagij sic probatū ē per verba

Aug. i ō gr̃a xp̃i ⁊ peccato originali. c. 17. paulo añ allegato. Qō ēt refellit̃ per alīd capl̄z p̃allegati ꝯcilij recitatū in pbatõe suppositõis quarte facte. ad pbandū p̃mā ꝯclusionē p̃mi articuli p̃cedẽtis qõnis. Dictis auctoritatib⁹ sacre scripture possz ꝯclusio p̃dicta pbari. Sz paucas ꝯ memorare sufficit. ait. n. ps nisi dñs custo. ciuitatẽ frustra vigilat q custo. eaz. ⁊ ꝓpterea ipse orabat. d. nō det. i. nō permittat dari i cõmutõ nẽ pedẽ tuū neqz dormitet q custodit te. Item sapiẽs sap̃. 8. vnū sciui quoniã aliter nō possum eẽ ꝯtinens nisi deus det. ⁊ b̄ ipsuz erat sapiẽtie scie cui⁹ eẽt b̄ donū addij dñm ⁊ deprecatus sū illū ⁊c. Et sequit̃ in oīone sua da mihi sedium tuaꝝ assistitricẽ sapientiaz ⁊ infra. scit. n. illa oia ⁊ itelligit ⁊ deducet me in opibus meis sobrie ⁊ custodiet me in sua potẽtia. Ecce fatet̃ se nō posse ꝯtinere nisi deus det. ⁊ ꝓpterea orat̃ sibi dari dei sapientiã increatã q̄ deducat eū sobrie ⁊ sua potẽti virtute custodiat ab incõtinentia ⁊ i tẽperantia videlz alijsqz peccatis. Alie plures possent adduci sed iste sufficiãt. Tertiã ꝯclusionē ꝓbo p̃mo sic aliqs peccat ñ diligẽdo deū ꝓpter se vltimate ⁊ diligẽdo creaturā ñ pp deū finaliter. igit̃ suū peccatū homo nō pōt sine speciali auxilio dei vitare. añs est certū. ꝓña probatur q: tale peccatū nō potest vitari nisi deus diligat̃ ꝓpter se sz sicut diligere deū nemo in p̃senti statu pōt sine spāli auxilio eius vt probatū est in p̃cedẽti qõne p̃ma rõne p̃me ꝯclusiõis p̃mi articuli. Scõo si qōlibet suū peccatuz hõ sine spāli auxilio pōt vel possit vitare. igitur audiens p̃dicari sibi fidẽ xp̃i pōt sine alio adiutorio credere que sibi p̃ponunt̃ credenda. pz ꝓña q: talis si nō credat vtiqz peccat. nã q nō crediderit ꝯdẽnabit̃ mar. vlti. ⁊ Joh. 16. ait saluator cū venerit ille arguet mūdū de peccato ⁊ de iusticia ⁊ de iudicio. de peccato qdẽ q: nō crediderūt in me. Aug. quoqz ad vitalẽ in epl̄a ⁊tra eum. neqz. n. dicturus es inquit nihil mali eum facere qui nō credit in xp̃m aut q fidem deserit xp̃i. Sed ꝓñs est erroneum testãte Aug. se i eo aliqñ errasse. ⁊ ꝓpterea ipsuz retractasse in ō p̃ de. scõz circa p̃ncipiū. vbi sic ait. neqz. n. fidem putabã dei gr̃a p̃uenire vt p illã nobis daret̃ qz vtiliter poscerem⁹. nisi q: credere nō possem⁹ si nō p̃cederet p̃coniuz veritatis. vt aūt p̃dicato nobis euãgelio ꝯsentiremus nostrū eẽ p̃cuū ⁊ nobis ex nobis eẽ arbitrabar. Quẽ meuz errorẽ nōnulla opuscula mea satis iudicant ante epatū meū scripta. ⁊ deinde cōmemorat b̄ se in libro suaꝝ rectra. reuocasse ꝓpterea quia fides inter dei dona ab apl̄o numerat̃. ⁊ ita est. sicut pz p̃mo li. c. xz. Seqz in hoc errasse vbi nūc recitata sunt eius verba dicit fuisse quictuz ex illo apl̄ico testimonio. Quis. n. te discernit. Quid habes q nō accepisti. qō testimoniū vt ñ multo post subdit. nō finit q̄ q̄ fideliū dicere hẽo si dẽ q̄ nō accepi. rep̃mit. n. ois his apl̄icis verbis tota huiusmōi rñsionis elatio. Sz ne b̄ qdẽ pōt dici q̄ uis nō habeã pfectã fidẽ. habeo tamen eius meritū quo in xp̃m p̃nitus credidi. q: ⁊ b̄ respondet̃. qd aūt hẽs q nō accepisti. Si autẽ ⁊ accepisti qd gloriaris quasi nō acceperis ⁊ infra ꝯcludẽdo. p̃inde ingt posse hr̃e fidẽ sicut ⁊ posse hr̃e caritatẽ nature ẽ hominū hr̃e aūt fidẽ quēadmodū ⁊ hr̃e caritatẽ gr̃e ẽ fideliuz. ⁊ multa alia ibidẽ reprobãdo quẽdã illius tẽporis errorẽ dicẽtiū q̄ initiū fidei erat in nobis ex nobis. Itẽ iste fuit error vitalis sicut idẽ Aug. in epl̄a ad eundẽ recitat. eidẽ inquies iuꝝ p̃incipiū epl̄e. Quo dicis q te audio dicere vt recte credamus in deū ⁊ euãgelio ꝯsentiamus nō eẽ donū dei sz b̄ nobis eẽ a nobis. i. ex ꝓpria volũtate q̄ in nobis i nr̄o corde nō opat⁹ ẽ ipse. ⁊ adhuc cū audieris qd ẽ ergo q̄ ait apl̄s deus opat̃ in nobis ⁊ velle. rñdẽs p legẽ suam per scripturas suas deū opari vt velimus quas vel legimus vl audiuimus. Sz ei ꝯsentire vel non ꝯsentire ita nr̄m ẽ vt si velimus fiat. si aūt nolimus nihil nobis opatõnem dei valere faciamus. b̄ pz q̄ iste vitalis oppinabat̃ hoiem posse p̃dicato sibi xp̃i euãgelio ex ꝓpria libertate absqz alio dei adiutorio credẽdo ꝯsentire sicut signat ꝯñs illatū. b̄ aūt tanq̄ ẽ erroneū. reprobat Aug. ꝯnter etiaz rõnibus quaꝝ p̃ma ẽ q: tũc seqret̃ q̄ nō eẽt p ifidelib⁹ orandū vt crederẽt sed tm̄m̄ foret eis euãgeliū p̃dicãdū vñ ait. Qō si dicis pfecto nostris oīonib⁹ ⁊tradicis. dic ergo aptissime nos p his qbus euãgeliū p̃dicamus nō debere orare vt credãt sz eis tm̄m̄ p̃dicare. ⁊ deinde ostẽdit b̄ esse ⁊tra piã ꝯsuetudinẽ ecclesie ⁊ doctrinã apl̄icam ac beati Cipriani. Scõa rō est quia tunc nō deberemus deo gr̃as agere. ex b̄ q̄ alii qui tali p̃dicationi credendo cõsentiunt. q: fic ficte ageremus ⁊ nō vere q̄ nō est credendū cū hoc pius teneat ritus ecclesie. vnde ait infra. Jnaniter ⁊ pfunctorie potiusq̄ veraciter magnas cum exultatione agimus deo gratias quã do aliqui infideliuz credunt si b̄ in eis ipse nō facit. ⁊ subdit p̃orsus non deo gratias agimus sed nos agere fingimus si bñ illi gratias agim⁹ sed non ipsum facere non putamus. Tertia ratio eius est. quoniaz vt dicit b̄ incidit in sentẽtiam dãnatam pelagij qua dicebat gratiaz dei non ad singulos actus dari. ⁊ patet consequentia q: secunduz hoc dictum non daretur ad talem actum credendi. vnde subdit ipse. hec est illa pelagianorum male diffamata meritoqz reprobata ⁊ ab ipso etiam pelagio timente dãnari in orientaliuz episcopoꝝ iudicio dãnata sententia qua dicunt gratiam dei non ad singulos actus dari. Sed in libero arbitrio esse vel in lege atqz doctrina. Et quãlibet rationum p̃dicarum valde diffuse p̃osequitur concludẽs tãdem q̄ credere euangelio non est opus nature vel doctrine sed diuine gratie. Jn epistola quoqz ad paulinum nolanum episcopuz. Quia inquit voluntas vt ad vera credenda moueatur non sibi sufficit nisi per gratiam deus opitu-

letur dicente ipso dño cum de nõ credētibus lo
queret nemo venit ad me nisi ei datuz fuerit a
pre pp b ⁊ apl's q̄uis instanter euāgeliū p̄dica
ret parum tñ esse credebat nisi pro illis etiā ora
ret vt crederent. beda etiam sup illud luce. 5. p̄
ceptor per totā noctez laborātes nihil cepimus
in verbo autem tuo laxabo rete vbi in verbo in
quit gre supne laxata fuerint instrumēta, dispu
tationū frustra vocis sue p̄dicator iaculū mittit
q: fides populoꝝ nõ in sapiētia verbi ꝯpositi sz
diuine vocatōis munere ꝑuenit. Sed ad rōnē
forte dicet sicut quēdā audiui dicentē q̄ ista i
telligenda sunt de credere meritorio. non enim
audiens quis euangeliū pōt illi meritorie crede
re sine adiutorio diuine gre simplr tñ credere
potest ⁊ his que dicunt assentire absq̄z speciali
adiutorio alio ex ꝑpria libertate. ⁊ de p̄mo mõ
credendi diceret intelligēda eē dicta sanctoruz
recitata nõ de scdo. sed si diligēter ꝯsiderent q
dicta sunt hec rñsio refellit ex eisdem p̄mo ex
p̄mo motiuo Aug. supra tacto q: scdm hoc fi
des non habentiū caritatē nõ essz inter mune
ra spiritus sancti ꝯputanda. qd est ꝯ sniam apl'i
p̄me ad cor. 12. ⁊. 13. capl's. cõuersio etiā cathe
cuminoꝝ qñ incipiunt credere nõ essz opus gra
dei ꝯ Aug. li. p° ad simpli. in rñsiōe ad. q. scdaz
⁊ allegata sunt eius verba in. q. p̄cedēti articu
lo p̄mo in ptractatōne p̄me ꝯclusiōis. pz ꝯña q:
tales nõ credunt meritorie in sensu qui nunc d
isto vocabulo cōiter habet. Ex scdo etiā funda
mēto refellit. qm̄ credens ex ꝑpria virtute lz n
meritorie sup aliū n credētē nāe possz extolli et
gl'iari in seipso ⁊ aplo iterrogāti. qs. n. te discer
nit. qd aūt hēs q̄ nõ accepisti. poterit rñder di
scernit me fides mea qua credo euangelio xp̄i
hāc hēo ⁊ nõ accepi. nõ. n. dubiū est q̄ ceteris
parib⁹ sic credēs extolleret n credētē. sicq̄z fru
straretur tot⁹ in pte illa conat⁹ apostoli q° vult
ondē de nl'lo quouis bono hoiez posse i seipso
gloriari ⁊ seipz extollere sup alium vt vbi supra
d p̄de. scōꝝ ꝑlixe declarat Aug. ⁊ iō ꝯcludēduz
ē cū Aug. q̄ talē fidē hre ēt donū dei ē. sicut ⁊
hre caritatē. Ex 3° ēt fundamēto refellit qm̄ nõ
eēt orādū vt qs euāgelia sibi p̄dicato crederet.
Sz tm̄ mõ vt suū credē de⁹ ad p̄miū vite eter
ne acceptaret ⁊ sua fides illi meritoria eēt. aut
vt caritatē illi ispiraret qua suū credē meritoriū
illi foret. pz ꝯña q: s̄m rñsionē iste pōt sine ispi
ratōe aut alia ope diuina credē q̄ sibi ꝑpōit. ac
p h supflue pp h dei auxiliū posceret sicut supe
ri⁹ ē pluries declaratū. Oppositū aūt tz ritus ec
clesie. Quarto ēt reprobat qm̄ seqtur q̄ pro
nouiter credētib⁹ nõ baptizatis vt cathecuminis
n eēnt reddēde dō gre d fide ipsoꝝ. pz ꝯña q: n
credūt meritorie. Ex 5° quoq̄z tollit q: s̄z h
nõ ad singulos act⁹ bonos dei gra daret q: nõ
ad illud credē q̄ vtiq̄z rectū est ⁊ bonū lz n vi
te eterne meritoriū. possibile. n. ē q̄ aliqs non
exñs in statu merendi ita integre ⁊ recte credat
sicut alius qs exñs i statu merēdi. qd si qs velit

ista aliter euadē dicēdo. s. q̄ taliter credēdi vti
q3 d scō ad actū illuz dat gra seu q̄ deus spāli
auxilio opitulat q° facili⁹ vel ꝑmptius credat.
posset tñ ēt sine tali auxilio ita nõ licz faciliter ⁊
ꝑmpte credere. aduertat hanc rñsionē coinci
dere cū rñsione illa dānata pelagij qua dicebat
iō graz nobis dari vt q̄ facer p libez iubemur
arbi. facili⁹ possimus iplere p gram. nulli. n. du
biū est qn p̄dicato xp̄i credē iubeant. Tertio
ad ꝯclusionē sic. si qñlibz peccatū ⁊c. igit qua
cūq̄z ⁊ q̄tacūq̄z noxia tēptatōne qs tēptet. ipse
pōt ꝑpria virtute sine alio spāli auxilio dei illi tē
ptatōi resistere. pz ꝯña q: qlibz nõ resistēs tali
bus tēptatōib⁹ peccat. Sz ꝯñs catholice dari n
pōt sicut pz ex dictis ad ꝑbanduz p̄mā ꝯclusio
nē ⁊ ex multis testimonijs sacre scriptur. Sicut
ē illud ipulsus aduersus sum vt caderē ⁊ dñs su
scepit me fortitudo mea ⁊ laus mea dominus.
⁊ illud in te eripiar in tēptatione. In te glosa. i.
p te apl's quoq̄z magnis tēptatōnibus memo
ratis. qbus tñ sancti nõ pñt diuelli a caritate xp̄i
ad ro. 8. ait. In his oibus supamus ꝑpter eum
q dilexit nos. ⁊ lra Augu. hz per eum q dilexit
nos super quo verbo ipse ait in de gra ⁊ lib. ar.
Nõ ergo per nos sed per eū q dilexit nos quid
plura adducā. cum cuilibz xp̄iano debeat suffi
cere qd tota dei ecclesia a xp̄o capite instructa
orat ne iducatur in tēptatōem. i. ne in tēptatio
ne deficiat. Omnesq̄z sancti de supatione tēpta
tionum deo tanq̄z auctori gratias referant. nec
non q̄ oppositū tanq̄z erroneum dānat profi
tens simpliciter quādo ꝯtra tēptationes ꝯcupi
scentiasq̄z illicitas dimicamus q̄uis ⁊ illic ha
beamus propriā voluntatē. nõ tamē ex illa sz ex
dei adiutorio nostram ꝑuenire victoriam vt su
pra allegatū est. per quā qdez ꝯfessionē euiden
ter pie intendētibus apparet q̄ nedum magnas
tēptationes sed nec puas contra quas dimica
mus possumus virtute ꝑpria supare cui concor
dat Greg. 9. mor. super illud Job. 10. ⁊ in pul
uerem reduces me. d. apte reduci ad puluerem
dicitur quia dimissus sibi cuiuslibet temptatio
nis aura rapitur. Confirmatur q: tunc Job.
potuisset propria virtute absq̄z auxilio rei specia
li patienter ferre illatos sibi corporis cruciatus ⁊
talem in patiētie tēptatōem dyaboli proposito
bone voluntatis euincere q̄ quicūq̄z dixerit te
stificante beato prosper in li. suo pro p̄dicatori
bus gratie. c. 28. in p̄cipitia pelagiana decurrit.
vnde postea. c. 25. recitata. 10. diffinitiōe cassia
ni cōtra eum ait. Si deus sciuit tantūmodo q̄
Job. posset nõ etiam donauit vt posset testis pa
tiētie eius fuit non auxiliator. ⁊ in quo erit ne
cessariū gre adiutorium si humanis solis virib⁹
tanta illi est parata victoria. Ultimo idē pro
batur per ꝯciliuz p̄allegatuz in quo anathema
tizatur quid dixerit gram non valere ad adiuto
rium vt nõ cōmittant peccata. aut. n. intelligen
dū ē illō eē dictū tm̄mō q: null⁹ pt vitar oia pec
cato ita vt nullū oio cōmittat sine gre adiutorio

vt aliq volūt exponere vel q: nullū peccatuz hō
pōt vitare sine adiutorio gr̃e. ꝓmū nō pōt dici.
q: tunc segtur q gr̃a dei nulli homini valet ad
vitandū peccata cuius oppositū clamat ꝯcilium
pz ꝓña q: nullus ē potēs vitare q nullus penit⁹
cōmittat peccatū sicut ēt ex. 7. c. dicti ꝯcilij cui-
denter ꝓbatur. Relingtur ergo scōz vt hz ꝓpo
sitū. Quātū ad scōz articulū pono duas cō-
clusiones sil̃es. ꝓma ē q nullus iustus seu habēs
habitualē gr̃az gratū faciētē pt̄ sine auxilio dei
alio spāli vitar̃ oē peccatū. ꝓbat̃ sic. nemo etiā
exñs in gr̃a pōt sine dei auxilio alio spāli omnē
noxiā tēptatōem vitare aut oi tēptatōi norie re
sistere. igit̃ nullus talis pōt sine dei spāli auxilio
vitare oēm peccatū. ꝓma ps añtis clara ē. z eaz
fatentur ꝓphetice z ap̄lice voces. Scōa etiam
pz q: alias sanctis viris ñ eēt opus orare q eos
orare docuit xp̄s. s. ne nos inducas i tēptatōem
q qsqs dixerit. ait Aug. in de pfectōe iusticie vt
allegatū est ab aurib⁹ oiuz remouēdum z ore
oiuz anathematizādū eē nō dubito. ¶Preterea
si hoc nō eēt necessariū. cur sanctus dauid i tā-
ta instātia exorabat adiutor me⁹ esto ne derelin
quas neq; despi. ꝛc. z alij sancti ac ab eccl̃a to
ta iustoꝝ quottidie p eodē ad deū supplices p̄
ces fundit̃. ꝓña pz p illud Aug. ō pela. de nā z
gr̃a. io. Quid stultius q̄s orare vt facias q ꝑ po-
testate hēas z p determinatōnem carthaginē-
sis ꝯcilij aliasq; ꝓbatōes. ad sil̃em ꝓñaz factas
in qōne p̄cedēti in tertia rōne facta p ꝯclusione
ꝓma. Scōo sic iusti z in gr̃a exñtes indigent
adhuc auxilio dei vt pseuerent in bono nec de
ficiāt. igit̃ indigēt auxilio vt nō peccēt. pz ꝓña p
illud Aug. in de corre. z gr̃a. c. 17. neq; n. nihil
malū facit q bonū deserit. z a quo declinare ñ
dz inclinat̃ in malū nō pseuerās in bono. vbi i-
nuit q ipsūmet nō pseuerare sit peccatū. ¶Pre-
terea si exñs in gr̃a non vlterius peccaret vtiq;
pseueraret in bono. añs ostendit eē vex quotti
diana etiā iustoꝝ oro. qua dicūt sanctificet̃ no-
men tuū qbus verbis sm exp̄sitōem beati Ci-
priani martyris vt allegat Aug. ibidē cor. z gr̃a
vbi supra z in de bono pse. circa ꝓncipiū. a deo
petimus z rogam⁹ vt q in baptismo sanctificati
sumus in eo q eē cepimus pseueremus. z sub-
dit Cipr̄ianus hanc ꝓtinuis oꝝonibus p̄cem fa-
ciamus hoc diebus ac noctibus postulamus vt
sanctificatio z vivificatio quedaz dei gr̃a sumit̃
ipsius ꝓtectōe seruet̃ nōne etiā dauid sanctus
orabat z oēs adhuc sancti in pñti vita de gen-
tes orant ꝓserua me dñe qñ speraui in te nōne
z idē p populo deo deuoto orabat p̄° pat̃. vlt.
d. dñe deus custodi in eternū hāc volūtatē cor
dis eoꝝ. z semp in veneratōem tui mēs ista p-
maneat nōne z saluator p̄o suo populo orabat
ad patrē Jo. 17. pater sancte cōserua eos quos
dedisti mihi. z segtur quos dedisti mihi custo-
diui. z nemo ex his pijt nisi filius pditōis. ex q̄
bus pz q ceteri ap̄li erant in gr̃a. Q̄ etiaz cō-
firmat̃ q: eis p̄dixerat iam vos mūdi estis. c.
15. pz etiā q de custodia spūali qua custodiebā
tur a peccato loquebat̃. nō. n. adhuc nisi spū-
aliter iudas perierat. z subdit non rogo vt tollas
eos de mūdo sz vt serues eos a malo. z certū est
q nō loquebat̃ de malo pene vel aduersitatis
huius mundi cū in eodē sermone eis p̄dixisset ve
nit hora vt ois q interficit nos vt arbitret̃ se ob-
sequiū p̄stare deo. Et itez in mūdo habebitis
pressurā sed ꝓfidite q: ego vici mūdū. Sed vtiq;
de malo culpe loqbat̃. ¶Preterea beat⁹ Greg.
9. mor. super illud Job. 10. visitatio tua custo-
diuit spiritū meū humanū ingt spiritū visitatio
supna custodit cū virtutib⁹ ditatuz vel flagello
pcutere vel ꝓpugere amorē nō definit. nā si bo
na p̄stat sed hūc ꝓtinue restaurādo nō subleuat
cicius bonū pdit̃ q non a largiente custodit̃. z
pz etiā qō de iustis viris ipse loqtur. Itē in ec-
clesiasticis dogmatibus. c. ij. scribit̃ vt nō labā
tur a bono vel nature vl̄ meriti solicitudinis no
stre est z celestis pariter adiutorij vt labamur
ptātis nostre z ignauie. Hec ꝯclusio ꝓbat̃ au-
ctoritate Augu. de nā z gr̃a. c. 26. dicētis mala
nostra ñ ad b solū supnus medicus sanat vt illa
iaz nō sint sed vt de cetero recte ambulare pos
simus. Quod qdē etiā sani nō nisi illo adiuuan
te poterimus. nā medicus hō ꝛc. z infra habeb̄
in respōdēdo ad obiectōem factā ꝓtra ꝯclusio-
nes scōi articuli. Scōa ꝯclusio est q nō qōli
bet peccatū homo exñs in gr̃a pōt sine alio dei
auxilio spāli vitare. ꝓbatur q: nō quālibz tēpta
tōez pt̄ sine spāliz auxilio supare. igit̃ ꝛc. ꝓbat̃
assūptū q: si q̄libz. igit̃ i nulla q̄tacūq; tēptatō
ne positi viri iusti debēt auxiliū iplorare neq; ō
alicui⁹ victoria deberēt se magis q̄s ꝑus deo ob
ligatos cognoscere z tanq̄ ō nouo munere illi
gr̃as agere. ꝓña pz ex dictis supra. falsitas vero
ꝓñtis. q̄stū ad ꝓmā ptē pz eo q vt p̄allatū ē ex
rescripto Innocētij ad carthaginense ꝯciliū. ne
cesse ē vt q° auxiliante vincimus eo itez ñ adiu
uāte vincamur. Ac p b ēt post ꝑteritas victo
rias iustoꝝ ō peccatis insup venientib⁹ tēptatōni
bus hñt itez eius auxilium iplorare sic faciebat
dauid scūs. d. adiutor meus esto ne derelinq;s
me neq; ōspicias me deus salutaris me⁹. Sic
fidē eē oñdit pia ꝯsuetudo vl̄is eccl̃e. nec estī-
mo b ab aliq° vere xp̄iano negādū. Quātuz
ad scōz ptē qlibz vt puto ꝓfitebit̃ eē falsū. qs
eni iustoꝝ ō magne tēptatōis piculo libarat⁹ ñ
reputet se in eo magnū dei bñficium recepisse z
eo ap̄li⁹ ad agēdū gr̃as obligatū z tanq̄ p no-
uo munere gr̃as z sacrificiū ꝓfessiōis seu laudis
absoluat. vñ beat⁹ Jo. apoc. 4. dicit q seniores
p quos vtiq; sancti viri figurāt̃ adorabāt viuēti
et i scla sclorꝝ mittētes coronas suas añ thronū
Que verba exponēs Greg. 22. mor. ait coronas
suas añ thronū mittere ē certaminū suoꝝ victo
rias nō sibi sz auctori tribuere vt ad illū referāt
q̄liaz laudis a q° sentiūt vires accepisse certami
nis. pz ēt b añs auctoritate eiusdē. 28. mor. sup
Job. 38. qs ꝯclusit hostijs maꝝ ꝛc. vbi ō victoria

Secū⁹ dus ar.

ēptationū quas homo in cogitatiōibus carnalibus patitur loquēs dicit sic. nemo sibi cogitatō num victoriam tribuat cū veritas dicat. quis cō clusit hostijs mare quādo erumpebat quasi de vulua procedēs. q; nisi ab ipso cogitatōis p̄mor dio cordis fluctus gratia diuina retineret tēptationū procellis mare. i. humanū cor seuiēs terram ꝑculdubio humane mētis obruisset vt salsis fluctibus ꝓfusa aresceret. i. pniciosis carnis voluptatib⁹ delectata deperiret solus ergo dominus hostijs mare ꝓcludit q; p̄auis motibus cordis claustrū ispiciēte fortitudinis obicit. Itē in fine dicti li. sup eiusdē verbis Job. ait sic beatus igitur Job. ne sibi tribuat q; cōtra ꝑcellas fortiter stat vocē diuinā audiat. qs cōclusit hostijs mar ꝛc. ac si apte diceret. In cassū te erterius in bonis operib⁹ pensas. Si nō me iterius qui tēptatōnis vndas ꝓfesco ꝓsideras. vt. n. tu fluctus ferre possis in ope mee virtutis est q fluctus frango tēptatōis in corde. Et his apparet manifeste q; nullus etiā iustus ꝛ in gr̄a ꝓstitutus qualis vtiq; erat Job cogitatōis norie tēptatōi pōt ꝑpria virtute sine adiutorio diuino resistere. Scōo si qlibz peccatū hō exīs in gr̄a potest sine spāli auxilio dei vitare. igit vl nō ad singulos act⁹ gr̄a atq; adiutoriū dei dar. l'ad alios frustra ꝛ inoportune dar. ps p̄ma ꝓnūs fuit vnus error dānatoriz pelagij vt supra p3 ac etiā i ꝑcedenti qōe. Scōa vero ps blasphemia quedā est. ꝓna vero p̄ma satis est clara. qū ad illud velle vel nolle quo resistit tēptatōi nō daretur adiutoriuz dei aut si daret supflue daret ex quo sine huiusmōi adiutorio poterat ꝑualere. Si dicat q; nō dat supflue q; facilius ꝑ illō adiutoriū resistit tēptatōi approximquat ad illā dānatā resonsionē pela. vt facilius possint implere per gr̄am ꝛc. vt dictū ē supra. Quarto si sic igit nō quēlibet bonū actū q; fit ab hoie de⁹ facit vt homo faciat illū siue nō ad quēlibz bonū actū hois deus mouet volūtatē hois faciēs eā velle id q; ipsa vult. p3 ꝓna de actu q° vult resistere p̄aue tēptatōi q; vtiq; bonus est ymo ꝛ meritorius inhēnte gr̄am. Si. n. hō ꝑ habitū gr̄e ꝛ li. ar. resistit seu nō vult ꝓsentire cū habitus nō moueat potētia iz adiuuet coagēdo non poterit dici q; deus moueat volūtatē ad agēdū nisi alio mō spāli ꝓcurrat gratis ꝛ misericorditer vt dicebat i ꝑcedēti. q. in rūsione ad obiectōez iz. ꝓnūs aūt p3 falsū ꝑ auctoritates plures ibidē iductas. Ex istis puto satis patere q; ēt veri iusti ꝛ in gr̄a exītes vt tēptatōib⁹ fortiter resistant ꝛ in peccatū ñ cadāt indigēt adhuc spāli auxilio dei ꝛ sine illo nō possent ꝑsistere qn caderēt in peccatū. ꝛ iō qcū q; iusti ꝑ tēptatōes fortes ꝓsistūt humili veraciq; ꝓfessiōe dicūt cū prophetaalia nostra sustinet dñm. qñ adiutor ꝛ ꝓtector nr̄ ē. Et itez cū eodē. Dñe deus virtus salutis mei obūbrasti sup caput meuz in die belli. Qui ꝛ alibi ait. Salus aūt iustoz a dño ꝛ adiutor eorū i tpe tribulatōis. Multa alia adduci possent testimonia sanctaz scripturaz. sz ista sufficiāt.

Cōtra oia ꝑdicta pōt argui ꝑ argumēta celestij ꝛ pelagij tenētiū q; hō ꝑ libertatem liberi arbitrij habita noticia legis qua cognoscit quid agendū ꝛ quid vitādū pōt qlibet vitare peccatū. Et q̄uis multa argumēta faceret celestin⁹ sicut p3 in li. Aug. de pfectōe iusticie vbi singula repetit ꝛ soluit. oia tñ in paucis radicib⁹ sustē tant. ꝛ iō sufficit ꝟ aliqua recitare quoz solutio nib⁹ cetera silr̄ soluātur. arguit aūt p̄mo sic. peccatū aūt est volūtatis aut necessitatis. Si necessitatis nō ē peccatū. si volūtatis igit vitari pōt.

Scōo hō dz eē sine peccato. igit pōt esse sine peccato. ꝑbat ꝓna q; nō aliud dz hō q̄ pōt.

Tertio ꝑceptū ē homini eē sine peccato. igit potest eē sine peccato. nō. n. ꝑcipitur q; oio fieri nō posset. Quarto necesse est ꝓfiteri homi nē tā oia q̄ ꝓhibentur posse vitare q̄ omnia q̄ iubentur posse iplere. igitur possibile est hoiem eē sine peccato. p3 ꝓna q; nō peccat nisi cū fiūt que prohibētur aut nō fiunt q̄ iubētur. Quinto si homo nō potest eē sine peccato. querēduz est cuius sit hec culpa. an. ſ. eius vel alteri⁹. nō alteri⁹ ꝓstat nec etiā eius qūo est. n. culpa eius si nō est q; eē nō potest. Sexto oē peccatum deus imputat homini. q; ñ est peccatū qcquid nō imputabit in peccatū. igitur homo pōt vitare eē peccatū. alioquin sibi iputaret iniuste. 7° natura hominis bona ē. ꝟ. n. negare nullus nisi marchion aut manicheus audebit. igitur possibile est ei carere malo ꝛ per ꝓns peccato. Auctoritatibus etiā arguit. nā quedam auctoritas exortant homines ad pfectōem sicut illa salvatoris. Mathe. 5. Estote pfecti sicut ꝛ pater vester celestis perfectus est. ꝛ multe alie similes i scriptura. non est aūt pfectus qui nō ē sine peccato. ne qz ad ipossibile fit exortatio. Itē qcū qz est sine macula vtiq; est sine peccato. cū oi peccato alia maculet. multi aūt sūt sine macula. vñ de talibus dauid ait. beati imaculati ꝛ iterū ero imaculatus cū eo. ꝛ obseruabo me ab iniquitate mea. apls aūt ad ephe. 5. elegit nos iquit añ mōdi ꝓstitutōem vt essemus sancti ꝛ sine macula ꝛ plures alie auctoritates pñt adduci. hec sumpta sunt ex dictis celestij recitatis in li. de p fec. iusticie. sed ꝑter ista adducit pela. vt recitat Aug. in de nā ꝛ gr̄a ēt auctoritates alioz catholicoz doctoz. quaz vna est hylarij. d. nō enim nisi spiritu perfecti ꝛ imortalitate mūdati q; solis' mundis corde dispositum est ꝟ q; in deo est imortale tenemus. alia est Jeromini super illud beati mundo corde. quoniam ipsi de quos inquit Jeronimus nō arguit ꝓscia vlla peccati. ꝛ addit mūdus mūdo corde conspicitur templū dei. non potest esse pollutum. Item Jeronim⁹ liberi arbitrij nos condidit deus nec ad virtutē nec ad vicia necessitate trahimur. Alioquin vbi necessitas nec corona est. alia est Aug. 3°. de li. ar. c. 18. dicētis. Quis enim peccat in eo q; nullo mō caueri ꝑt peccatū caueri q̄ pōt. a qbusdā

predictoꝝ sicut pz. arguit ꝓtra ꝓclusionē primā
pmi articuli ⁊ qbusdā ꝓtra scōam. ⁊ oia p̄dicta
argumēta sunt silr ꝓtra duas illas ꝓclusiones ar
ticuli scōi. C Ōtra quas tñ spāliter vr posse argui
qđ segtur habituale gr̄az a deo inutilr ⁊ superflue hominib⁹ dari qđ nō ē dicēdū. ꝓbatur ꝓña
qñ gr̄a huiusmōi nō datur nisi ad hoc vt p eā
homo sit potens agere q̄ agenda sunt ⁊ vitare
que sunt vitāda. Sed scōz dicta ad neutruz hō
est potēs p ipsaz qnymo alio dei, adiutorio seu
a deo aliter iuuari indiget quare ⁊c. Ad p̄mā
ꝓcedendū est iuxt sniaz Aug. in de pfec. iusticie
c. z. q peccatū ē volūtatis. ⁊ ēt q peccatū vitari potest sed nō segtur. igit vitari pōt absq; auxilio dei. cū auxilio vero dei vtiq; pōt homo vitare peccatū. vñ Aug. ibidē respōdemus inquit
peccatū vitari posse si nā viciata sanet gr̄a dei
per ihesuz xp̄m. d. n. Intantū. n. sana nō ē inq̄ntū id q faciendū est aut cecitate nō videt aut infirmitate nō implet. Et in de baptismo puuloꝝ
ad mar. li. z. circa p̄ncipiuz si a me inqt q̄ratur
vtrū homo sine peccato possit eē in hac vita cōfiteboꝝ posse p dei gr̄az ⁊ liberū eius arb. ⁊ ifra
pōt inquit hō si velit esse sine peccato adiut⁹ a
deo posset etiā dici ad vnū sensum q peccatuz
ē necessitatis videlz q homo ex se sine diuino
adiutorio nō pōt vitare peccatū. sed necesse est
eū nō adiutū peccare. ⁊ hac intētōe loquēs p̄pheta clamat ad dñm de necessitatibus meis
erue me. Ad scōz eodē mō dicēdū q homo
vtiq; dz ⁊ pōt etiā eē sine peccato sz cū adiutorio dei ⁊ nō alr. Et h Aug. de pfec. iu. 6. c. pulcre declarat. d. C Cū videmus claudum q sanari
pōt recte vtiq; dicim⁹ dz eē homo iste sine claudicatōne. Et si dz pōt nec tñ cū vult ꝓtinuo pōt
sed cū fuerit adhibita curatiōe sanatus ⁊ medicina adiuuerit volūtatem. h fit in interiore hoie
q ad peccatū attinet tanq̄ eius claudicationez
per eius gr̄am q venit nō vocare iustos sz peccatores qz nō est opus sanis medicus sed male
habentib⁹. Ad tertiū eodē mō dicēdū. qđ hō
pōt eē sine peccato sed non sine adiutorio dei.
Cui etiā nō p̄cipit vt sine adiutorio sit sine peccato sicut nec vt sine adiutorio dei bñ viuat vt
dictū est in p̄cedēti qōne. ¶ Pōt ergo hō esse
sine peccato sed cū adiutorio dei. ⁊ ideo subdit
Augu. c. 7. ⁊ stultissime p̄cipit homini vt rectis
passibus ambulet vt cū se nō posse ꝑspexerit ex
se medicinā reqrat q̄ in interiore hoie ad sanā
dā peccati claudicatōez est gr̄a dei p ihesuz xp̄z
dñm nostrū. Ad quartū dicendum ē q vtiq;
necesse est ꝓfiteri oia que iubent iplere ⁊ oia q̄
phibent vitare hominē posse. sz cū adiutorio
diuine gr̄e ⁊ nō alr sicut diffinitōibus ꝓciliorū
⁊ auctoritatib⁹ sacris edocemur vt in hac ⁊ in p̄cedenti qōne p3. Et vt h Aug. sacri canonis
auctoritate ꝓfirmet. Ad istud arguntū rndēdo
celestino vbi supra. c. 12. p̄mittit omnē iussiōez
diuinā in illa vna generalr ꝓtineri iussione qua
dictū est diliges. d. deū. t. ⁊c. ⁊ omnē phibitionē in illa vna ꝓhēdi qua dictū est nō ꝓcupisces. Et his p scripturā declaratis subdit. Sed
nec quisq̄ pōt esse ꝓtinens. qđ ptinet ad nō cōcupiscere nisi deus det. ⁊ caritas diffusa ē i cordibus nostris nō p nos ipsos sed p spiritum sanctū qui datus est nobis. Ad gntū dicēduz q
hominē nō posse eē sine peccato nō est culpa sz
est pena q̄s hz ex culpa p̄mi parentis q per lib.
arbi. ⁊ auxilium gr̄e q accepat. quale etiā quilibet alius accepisset si ipse nō peccasset poterat
eē sine peccato. ⁊ qz hec pena ē pena illius culpe in qua nō solū ille sed ⁊ omnes ex ipso futuri peccauerunt ꝑm ap̄lm. ideo peccat qlibet qñ
nō est sine peccato h est qñ nō vitat sed cōmittit peccatū. ⁊ ideo Aug. vt supra. c. 14. ad istō argumētū respondēs. respondemus ait. Ideo hominis eē culpā q ñ est sine peccato. qz sola hominis volūtate factū est vt ad istā necessitatem
veniret quā sola hominis volūtas supare non
pōt ⁊ antea. c. 18. dicit p arbitrij libertatē factū
est vt eēt homo cū peccato sed tam penalis viciositas subsequta ex libertate fecit necessitatez.
vnde ad deū fides clamat de necessitatib⁹ meis
educ me. ⁊ paulopost subdit q illa libertas nō
pisset si bona pmanxisset volūtas. qz vero peccat volūtas sequta est peccātez peccatū habēdi
dura necessitas. Ad sextū rndēdū est vt supra.

Ad septimū ꝓcedēdū ē q nā hūana pōt carere malo. ⁊ iō scōz q vbi supra. c. 15. dicit Aug.
ad deū clamamus libera nos a malo. qđ nō p̄ficitur q̄diu corpus qđ corrūpit aggrauat aiaz.

Ad auctoritates canonis dicēdū q homo potest eē pfect⁹ ⁊ sine peccato ⁊ sine macula sed p
gr̄am dei q manifeste ēt inuit auctoritas allegata ap̄li. elegit nos vt esse mus sancti ⁊ imaculati. loqtur. n. de electōe p̄de. cuius effectus est
sanctitas ⁊ puritas nostra. Ad auctoritatē hylarij respondit Aug. in de nā ⁊ gr̄a. 6z. ⁊ bene
q ipsa nō est ꝓtra sniam positā cū ipse nō aliud
q̄s hominē posse eē mūdo corde testet qđ ꝓceditur sed gr̄a dei per ihesuz xp̄m. ⁊ eodē mō itel
ligenda est auctoritas p̄ma Jero. sicut i eodem
c. 66. docet Aug. Ad aliā vero eiusdē dicēdū
ꝑm Augu. ibidē q ipsa nō est ꝓtra qz loquit de
nā qualis p̄mitus fuit ꝓdita in q̄ nulla tūc fuit
peccandi necessitas. sed vt subdit. Quod ex vicijs nature nō ex ꝓditione nature sit quadā peccandi necessitas audiat homo atq; vt eadē necessitas non sit discat deo dicere de necessitatibus meis educ me qz ⁊ in huiusmōi oratōe certamen ē aduersus tēptatorem de ipsa ꝓtra nos
neeessitate pugnantē. Ad auctoritatē Augu. rndebit cū soluet p̄mū argumētū p̄me qōnis.
ad illud aūt q arguitur ꝓtra ꝓclusiones scōi articuli dicēdū nō sequi q gratia inutiliter vel superflue detur sicut infirmus oculus nec superflue nec
inutiliter sanatur q̄uis etiā sanus sine adiutorio
lucis videre nō possit. nec segtur etiā q in habitualibus gratijs sit p̄cessus in infinitum sicut
fo:sitan qs vellet arguere qñ tale adiutoriū q

q̄ vltra habitum gr̄e necessariū dico nō ē aliq̄ habituabile donū cātum i aia. sed quedā spāle dei assistentia siue deus ipse spāl̄r assistēs ⁊ gratis iuuans ad bene agēdum ⁊ volēdum ⁊ ad nō peccandum siue non permittēdo vltra virtutem ab ipso nobis prestitam temptari. siue faciendo nos fortiter ⁊ recte ꝺ temptatōem pugnare. siue alio modo ignoto nobis iuuādo. ⁊ si dicaᷓ q̄ supra habitum per Augu. q̄ homo pōt vitare peccatum si nā viciata saneᷓ p gr̄am dei et quo videtur q̄ nou sit alīꝺ adiutorium necessariuꝫ. dicendum. q̄ per illud dc̄m Aug. ñ excludit oportunitatem alterius adiutorij seu modi iuuandi. gnymo alibi expresse ponit. s. in de nā ⁊ gr̄a. z6 vt statim patebit. ¶Poteſt ēt dici q̄ per gr̄az q̄ sanaᷓ nā viciata non solum intelligiᷓ habit⁹ gr̄e sanans tanq̄ aie medicus sed ipse ēt de⁹ gratis assistens ⁊ sanans vt medicus in hoc dissimiliᷓ se habens ad medicum corporalem q̄ sicut dic Aug. vbi nunc cōmemorauī. Medicus hō cum sanauerit hoiem iam de cetero sustētanduꝫ elementis ⁊ alimentis corporalibus vt eadem sanitas apto subsidio qualescat atq̄ persistat ꝺo ꝺimittit qui prebꝫ ista in carne viuentibus cuius erant etiam illa que dum curaret adhibebat. ipse aūt deus vt subdit cum per mediatorez dei ⁊ hoium hominez ieſū x̄m spūaliter sanat egrū vel viuificat mortuum. i. viuificat impium. ⁊ cū ad perfectam sanitatē ꝫ est ad perfectam vitam iusticiam q̄z perduxerit non deserit si non deseratur vt pie semp iuste q̄z iuuaᷓ. sicut. n. oculus corporis ēt plenissime sanus nisi cādore lucis ad iuueᷓ non pōt cernere. sic ⁊ homo etiam perfectissime iustificatus nisi eterna lucē iusticie diuinitus adiuueᷓ recte non pōt viuere. Sanat ergo deus non solum vt deleat q̄ peccauimus sꝫ vt prestet ēt ne peccem⁹. ⁊ ex ista auctoritate pꝫ q̄ etiam habens gratiam illam habitualē adhuc indiget diuino adiutorio vt non peccet ⁊ recte viuat. Nemo. n. perfecte iustificatus ē ñ habens huiusmōi habitum gr̄e ⁊ talem adhuc dicit diuino auxilio adiutorioq̄z indigere. Ad p̄mum principale q̄nis. rñdeo negādo ꝓñaz. nec vꝫ ꝓbō. qm̄ non sequiᷓ peccatum pōt caueri. igiᷓ pōt caueri absq̄z spāli auxilio dei. sicut etiā nō sequiᷓ homo pōt mereri ⁊ beatificari. igitur pōt mereri ⁊ beatificari absq̄z spāli auxilio dei. nam añs est vex ⁊ ꝓsequens falsum duplr̄ ⁊ erroneū. Aug. vero in verbis intelligit peccatū poſse caueri deo iuuante vt caueatur. vnde de nā ⁊ gr̄a. 67. respondens pellagio in sui erroris fauorem predictam Aug. auctoritatem alleganti. peccatum inquit pōt caueri sed opitulāte illo q̄ non potest falli. ⁊ ideo vt premisit in hoc adiutorium postulamus dicentes ne nos inferas in temptatōem. ⁊ paulo infra. duobus inquit modis ēt in corpore cauetur morbi malum. ⁊ vt nō accidat. ⁊ vt si acciderit cito sanetur. vt non accidat. caueamus dicēdo. ne nos inferas in temptatōem. vt cito saneᷓ caueamus dicendo. dimittē no. debi. no. Ad ꝺm neganda ē ēt ꝓña. nec vꝫ ꝓbatio. qm̄ ñ dico q̄ homo ñ pōt vitare peccatū sicut pro fundamēto assumit ꝓbō illa. sed dico q̄ nō pōt absq̄z auxilio dei. cum illo aūt pōt. ⁊ iō nō necessitate simplr̄ loquendo. sed voluntarie peccat cum peccat. Sed vt iterius gradiamur pōe q̄ alicui homini vltra naturalia bona ipsius ⁊ generalem influentiam dei nullum adiutorium a deo conferaᷓ ad bene agēdum si ue ad nō peccādum. nunq̄ iste poterit preceptū implere ⁊ norie temptationi ſurgēti reſiſtē aut necessario consentiet temptationi. ⁊ transgredietur preceptum. si dicatur p̄mum receditur a sententia supra posita. si secūꝺuꝫ nō igitur libere. sꝫ de necessitate transgrediᷓ preceptum ⁊ tēptationi ꝓsentiet. ⁊ p ꝓsequens nō peccabit. q: omne peccatum volūtarium vt pus arguebaᷓ. Respondeo dicēdum iurta dc̄m Aug. superius i responōe ad q̄ntā obiectōem allegata ⁊ alia plura ibidem ⁊ alibi ꝺ pelagianos in pluribus locis ac etiam i p̄mo retrac. Q̄ ꝺ ille vtiq̄z sic constitutus de necessitate transgrediᷓ preceptū ⁊ temptationi succumbet. nec tñ talis necessitas cum sit pena illius culpe in qua peccauim⁹ oēs. ⁊ cuius rei sumus p quaq̄z iuste penas luimus euꝫ a peccato excusabit. sicut ēt dicebaᷓ in solutōne tertij argu. p̄incipal' p̄cedentis q̄nis. ℔ ꝓfirmaᷓ per illud Aug. de pfectōe iu. c. 16. peccatuꝫ est cū vel non est caritas que eē ꝺz vel minor est, q̄ ꝺ bz esse. siue ℔ vitari voluntate possit siue non possit. q: si pōt p̄ns voluntas ℔ facit. si aūt non pōt preterita voluntas hoc fecit. s. p̄mi hominis Et tñ vitari pōt non q̄ voluntas superba laudaᷓ. sed quando humilis adiuuaᷓ. Et vlterius dicēdum q̄ pp huiusmodi necessitatem nō fit quin illud peccatū sit volūtarium. qm̄ adhuc a sciente ⁊ nō coacto ꝓmittiᷓ q̄ sufficiunt ad ratōnem voluntarij. vt inuit Aug. p̄mo retrac. c. 13. vel alr̄ ꝺm eundem ibidem. c. 15. dicēduꝫ q̄ peccatum ꝺz voluntariū vel in ope vel in origine. ℔ ꝺo modo saltem peccata illius adhuc essent voluntaria. p̄mus. n. homo volūtarie peccat cuius alioq̄ in nobis penas illi⁹ ꝓnūtiū initium origo fuit. si dicaᷓ q̄ sic eē volūtarium nō sufficit ad ratōem peccati. sed vltra ℔ requiritur q̄ sic sit voluntariū q̄ vitari possit. hoc ꝓbaᷓ er diffinitōe peccati q̄ Aug. ponit in de duabus aiabus dicens. peccatū ē volūtas retinēdi vel ꝓñdi q̄ iusticia vetat ⁊ vñ libeq̄ ēt abstiere respondēdum est ꝺm eundē p̄mo retrac. c. 15. q̄ ibi diffinituꝫ est peccatum q̄ tātū modo peccatum est nō q̄ ēt pena peccati. Et de tali ēt peccato q̄. s. non ē pēa peccati ipse ibidē. c. 13. dicit intelligenduꝫ eē dc̄m suum de vera religiōe i ꝺcum allegatū nūc aūt talia sunt ēt pena peccati. peccati. s. illi⁹ p̄mi hois i cui⁹ peccato oēs peccauim⁹. Ad ꝓfirmatōem dicēdū q̄ illa verba vera sunt sꝫ ñ iuuāt ꝓpositum. qm̄ i p̄imo hoie ante peccatum suum si fuiſꝫ necessitas talis. q: illa non fuiſꝫ pena peccati vtiq̄z illum excusaſſ⁹ a peccato

in nobis vero nō excusat. q: pēa ē ēr peccato p uenies vt supius ē sepe dcm.

Jrca. d. 29. in qua magister igrit vt̄ hō añ peccatum eguerit gr̄a opante ⁊ coboperāte. Quero vtrū homo ante peccatum per li. ar. ⁊ sue nāe vires p̄cise absq; alio adiutorio dei fuerit sufficiens ad agēdū aliquē actum moral'r bonum seu vere rectum vel virtuosum. Et arguo p̄mo q̄ sic auctoritate scripture. ecclastici. 15. dicentis de' ab initio p̄stituit hoiem ⁊ reliquit illum in manu p̄ filij sui adiecit mādata ⁊ p̄cepta sua. ⁊c. Quid est q̄ vt dicit Aug. ypoñ. respontione 3ª reliquit illum in manu p̄filij vbi dimisit illum in potestate li. ar. sui. In manu. n. possibilitas intelligitur sed non diceret reliquit in potestate arbitrij ad faciendum. s. dei mandata nisi ex se absq; adiutorio dei sufficiēs fuisset ad illa implenda. ⁊ p cō sequens ad agēdum opera recta moral'r ⁊ virtuosa. Ad oppositum arguit auctoritate magistri b̄ dicentis. egebat itaq; homo gr̄a non vt liberaret voluntatē suam que peccati serua non fuerat. sed vt p̄pararet ad volendum efficaciter bonum q̄ per se non poterat. Et his p3 p̄positum qm̄ si per se nō poterat efficaciter velle bonum. igit̄ non per se sufficiebat ad agēdū actus aliquem moraliter bonum. Cum ois tal' act' sit volitio boni vel ex ipsa p̄cedens. In ista. q. erunt articuli duo. In p̄mo iuxta titulum questionis inquiret de ptāte p̄mi hominis añ suum lapsum ad bonum faciēdū. In secundo inquiret de ptāte eiusdem ad bonum post lapsus ⁊ sil'r de potestate alio' hoium ex ipso naturaliter descēdentium. Et b̄ pp̄ quedas dcā p quē dam venerabilem magr̄m p̄ aliqua per me posita supra in p̄ima. q. super. 26. d. huius secundi. Quantum ad p̄mum articulū p̄mitto iuxta cōe dictum q̄ adiutoriū dei dupl'r capi potest. vno mō p adiutorio gnālis influentie. quo. s. dī adiuuare gnāliter omne agēs causatum i omni sua actōe. alio modo p adiutorio assistētie seu influentie spālis quo spāl'r aliqua agentia iuuat ⁊ non oia. ⁊ ad aliquas actōes ⁊ ñ ad omnes. qō ēt p̄sueuit vocari adiutorium gr̄e extendendo nomē gr̄e ad oēm eius gratuitam ⁊ specialē opitulatōem siue ipe imediate per seipsum siue mediante aliquo dono suo opitulet ad agēdum. b̄ p̄missō pono p̄clusiones tres. ¶ Prima est q̄ primus homo. i. Adam ante suum lapsus non fuit sufficiēs p suas vires sine auxilio gnālis influentie dei agere aliquem bonū actum. b̄ cōclusio cōiter a catholicis doctoribus p̄ceditur. ⁊ ideo p eius p̄obōne sufficiat p nunc auctoritas apostoli. act. 17. dicentis. In ipso. s. deo viui mus. mouemur ⁊ sumus. per quem docemur q̄ nos non possumus sine ipo viuere. i. vite operationes exercere nec moueri nec ēt eē. s3 ad qō lib3 horum nobis est necessaria influentia eius. quapropter si ipse non influeret ad eē nostrū nos non essemus. ⁊ si influeret ad eē ⁊ non ad oparī sic vtiq; essemus. qō nihil tñ operaremur. sicut ptingit de igne in respectu ad tres pueros in camino ignis erntes vt legit Dañ. 3. Confirmatur istud per auctoritatem Aug. 4. super gen̄. c. 14. ō paruis exponētis predicta apostoli verba sic. Cum. n. aliud simus q̄ ipe non ob aliud in illo sumus, nisi q: id operatur. ⁊ b̄ est opus eius quo ptinet omnia. ⁊ quo eius sapientia ptendit a fine vsq; in finem fortiter ⁊ disponit oia suauiter per q̄s dispositionem in illo viuimus mouemur ⁊ sumus. vnde coll'r q̄ si opus suum a reb' subtraherit nec viuem' nec mouebimur nec erim'. claret igit̄ nec vno quidem die cessasse deus ab ope regendi que creauit ne motus suos naturales quibus agunt̄ atq; vegetāt̄ vt oio vere sint ⁊ in eo' q̄ sunt p̄ suo quoq; genere maneant illico amitterent ⁊ eē aliquid oio desinerent si eis subtraheret mot' ille sapiētie dei quo disponit oia suauiter. b̄ aūt op' ⁊ b̄ mot' ē q̄s vocamus influentiā gnāle quo subtracto vtiq; vt ait cetere res pderent motus suos. nec pōt dici b̄ dictū habuisse veritatē tñ post hois lapsus. cū ēt de ipsis āgelis sanctis q nunq̄s peccauerūt nec vlli' alteri' peccati reatu obstricti sunt idē dicat ifra li. 9. c. 23. Ad b̄ ēt faciūt pl'a dcā i p̄mo li. d. 45. Scōa p̄clo ē q̄ Adā añ lapsū nō fuit per suas vires nāles p̄cise ēt cū dei gnāli influētia sufficiens ad agēdū aliquē actū moral'r bonum seu vere virtuosum. q̄nymo vltra p̄dcā fuit sibi necessarium aliud dei auxiliū spāle. Manc p̄obo p̄mo ex auctoritate vna Aug. de cor. ⁊ gr̄a. c. 47. d. sic. Jstā gr̄a3 nō hūit hō p̄m' q̄ nūq̄s mal' eēt. ⁊ sine qua ēt cū libero ar. bon' eē nō posset. sed ea tñ p li. ar. ōsereret possz. nec ipm ergo de' eē voluit sine sua gr̄a quā reliqt i ei' li. arbi. qm̄ libex arbi. ad malū sufficit. ad bonū āt paū ē nisi adiuuet ab oipotente bono. qō adiutoriū si hō ille p libex nō deseruisset arbitrū semp eēt bon' sz deseruit ⁊ ōsertus ē. Et hac auctoritate pbat̄ p̄positū p̄mo sic. Adā ñ poterat sine gr̄a q̄s accepat ēt cū libero arbitrio eē bon'. igit̄ nō poterat p suas vires nāles sine spāli dei adiutorio eē virtuosus. igit̄ nec agere actū virtuosum vel moral'r bonū. añs dat̄ ab aug. in auctoritate p̄dcā. p̄ña pbat̄ q: illa gr̄a q̄s acceptat vtiq; erat spāle adiutorium distinctū a suis nālibus viribus. qō p3. tū q: siue ipa eē poterat suum libex ar. ⁊ cetere vires nāles sicut inuit Aug. cū ait. sine qua ēt cū li. ar. ⁊c. tum q: de fcō illam perdidit sicut signat Aug. cum dicit sed deseruit ⁊ desertus est. nec tñ perdidit viz aliq̄s nālem. Iz fuerit in nālibus vulnerat'. Secūdo sic li. ar. ad malum sufficit. ad bonū aūt parum est. nisi adiuuet ab oipotente bono. vt dicit Aug. ⁊ ibi loq̄tur de libero ar. quale fuit in p̄mo homine añ peccatum vt clarum est. tali igitur adiutorio idigebat li. ar. Ade ad faciendum bonum quali ñ indigebat ad faciendum malum. igitur adiutorio aliquo spāli indigebat ad faciendum bonuz ⁊ loquor semper de bono virtuoso. p̄sequentia

pꝫ qm̄ ad male faciendum non suffecissꝫ sine in
fluentia gnāli. sed ꝯ h̄ ꝙ dcm̄ est illud adiutori
um datum primo homini fuisse aliquid distin-
ctum a libero eiꝰ ar. ⁊ a nālibus viribus vr̄ eē i
tētio magistri. li. 2. d. 24. sic dicentis. h̄ ꝯside-
randum est ꝙ fuerit illud adiutorium homini
datum in creatione quo poterat manere si vel-
let. ⁊ respondet. illud vtiqꝫ fuerit libertas arbi-
trij ab oī labe ⁊ corruptella imunis atqꝫ volun
tatis rectitudo ⁊ oium nālium potentiarum ani
me sinceritas atqꝫ viuacitas. ex quibꝰ verbis vi
detur haberi ꝙ illud adiutorium nō erat res ali
qua libero ar. superaddita. sed erat ipm̄met tm̄
liberum arbitrium nōdum corruptum vel vicia
tum ⁊ alie nāles vires illese ⁊ sane. ac per hoc si
per li. ar. cum tali adiutorio poterat Adam be-
ne agere. sequit̄ ꝙ per suas vires naturales p̄-
cise sine alio adiutorio spāli poterat facere actuꝫ
moralr̄ bonum. Ad hoc dicēdum ꝙ istud dcm̄
magistri sic intelligēdū non ꝯuenit dcō Aug. iā
allegato. qd̄ pꝫ. tum q: loquēs de li. ar. p̄mi ho
minis an̄ peccatū. qd̄ vtiqꝫ ꝯstat tunc fuisse in-
corruptum ⁊ nō viciatum. dicit illud parum esse
ad bonum nisi adiuuet̄ ab oipotente bono. igi
tur vltra arbitrium illesum ⁊ non viciatum ha-
bebat adiutorium. ꝙ quidem non erat ipsuꝫ li-
berum ar. alioquin ipm̄ solum li. ar. ꝙ hēbat n̄
erat parum ad bonum. sed sufficiens sine indi-
gentia adiutorij. cuius oppositum dicit Aug. tū
q: si illud adiutorium non ē nisi ipsum liberum
arbitriū icorruptuꝫ cū tale ꝓfecto eēt li. ar. ade
an̄ peccatum. sequitur ꝙ sicut ꝑ seipsuꝫ sufficie
bat hōi ad malum. ita per seipsum sufficiebat ad
bonum. nā ipm̄ vtiqꝫ cum illo adiutorio sufficie
bat ad bonū. vnde Aug. dicit. qd̄ adiutoriū si nō
deseruissꝫ semꝑ eēt bonus. ⁊ paulopost subdit.
tale qppe erat adiutoriū ꝙ desereret cū vellet ⁊
in quo permaneret si vellet. sed istud ꝯdicit Au
gustio dicēti de li. ar. Ade. liberꝫ arbitriū ad ma
lum sufficit. ad bonū autem parꝫ est. ⁊c. nec po
test dici ꝙ Aug. loquit̄ de li. ar. Ade post pecca
tum. qd̄ tunc vtiqꝫ lesum ⁊ corruptum fuit. naꝫ
ipse vult probare ꝙ p̄mo homini fuit necessari-
um adiutoriū illud vt perseuerare possꝫ in bona
voluntate in qua creatus erat. vnde paulopost
subdit. tunc ergo dederat deus homini bonam
voluntatem in illa quippe eū fecerat q fecerat
rectum dederat adiutorium sine quo in ea non
possꝫ permanere si vellet. ad illud aūt probādū
assumit ꝙ liberum arbitrium ad malū sufficit.
ad bonum aūt parꝫ est nisi adiuuet̄. ꝙ quidem
nihil penitus seruiret proposito nisi itelligeretur
de libero ar. incorrupto ⁊ non viciato quale ha
bebat Adam an̄ peccatum. Ergo vl̄ dcō magi-
stri non ē assentiendū in hac ꝑte ꝙ ⁊ qdā aper-
te affirmant vel itelligēdum ē in verbis ill̄ magi
stri recitatis non eē ꝯpletam responsionem eius
sed adhuc pendere ex lr̄a imediate sequente q̄
talis est li. ar. est facultas rōnis ⁊ voluntatis qua
bonum eligit̄ gr̄a assistente vel malum eadem
desistente. ⁊ post pauca. ꝙ bonum est inquit ni
si gr̄a addita non eligit. malum vero per se eli-
git. ⁊ tunc eius snīa consona est verbis Aug. p̄
allegatis ⁊ alijs proxime allegandis. ⁊ concedit̄
Adā habuisse adiutorium preter suum li. ar. nā-
le illesum ⁊ incorruptum. h̄ ēt conuenit snīa ma
gistrimet ibidem paulo p̄cedenti. vnde i fine p̄-
mi capituli eiusdem. d. ait. his testimonijs eui-
denter monstrat̄ ꝙ homo rectitudiem ⁊ bonā
voluntatem in creatōe accepit atqꝫ auxiliū quo
stare poterat. alioqn non sua culpa cecidissꝫ i q
bus satis appet eū asserere i creatione vltra re-
ctitudiem illā nālem fuisse datum hōi adiutori
um quo poterat stare. Scdō ad ꝯclusionem
pricipalr̄ arguo sic. Si Adā āte peccatum potu
issꝫ per suas vires nāles precise agere actuꝫ mo
ralr̄ bonum ipse potuissꝫ facere se de non bono
bonum. posito ꝙ aliquādo fuissꝫ sine omni actu
voluntatis cum suis tātum nālibus aut de bo-
no meliorem deo illum non spāliter adiuuante.
pꝫ consequentia qm̄ quādocunqꝫ qs agit actū
moralr̄ bonum si non erat bonus nec malus fit
bonus. ⁊ si erat bonus fit melior. sed ꝯsequens
est falsum. q: si Adā hoc potuissꝫ id etiā potuis-
sent āgeli boni. quod est ꝯ Aug. 12. de ci. dei. c.
8. vbi ait sic. si boni āgeli fuerunt p̄us sine bona
voluntate eāqꝫ i seipsi deo non operāte fecerūt
ergo meliores a seipsi q̄ꝫ ab illo facti sunt. absit.
Seqtur aut si non potuerunt seipsos facer̄ me
liores q̄ꝫ eos ille fecerat quo nemo melius quic-
q̄ꝫ facit profecto ⁊ bonam voluntatem qua me
liores essent nisi operāte adiutorio creatoris ha
bere non possent. Ex quibus etiā verbis probat̄
ꝯsequentia ipsa fcā. nec potest dici ꝙ Aug. itel-
ligat de adiutorio influentie gnālis tm̄. qm̄ tūc
similr̄ eēt dicendum ꝙ āgeli non potuerūt deo
non operāte i se facere malā voluntatem aut ꝑ
se fieri mali ꝙ nullus vsus sanctorum admittit
Preterea non silr̄ posse dici docet eccl̄a. ex̄ ꝯ
sūma tri. ⁊ fi. ca. firmiter dicēs. dyabolus ⁊ alij
demones a deo qdē nā creati sunt boni. ⁊ ipsi ꝑ
se facti sunt mali. Tertio si Adā potuit ⁊c. igi
tur potuit per solas vires suas nāles seruare di-
uinum mādatum ⁊ dyaboli temptatōi resistere
⁊ in rectitudine iusticie in quo factus erat ꝑma-
nere. pꝫ q: tēptāte dyabolo potuit velle ꝑꝑ de-
um non comedere. ⁊ sic ꝯ q̄slibꝫ temptationem
potuit habere actum bonū moralr̄. ac per h̄ ma
nere i sua rectitudie ⁊ nō cadere. sed ꝯsequens
est expresse ꝯ Aug. d. de nā ⁊ gr̄a. 47. ꝙ eiꝰ li.
ar. per gr̄am sibi primo datā adiuuabat̄ vt sine
h̄ adiutorio i bono non māeret. ⁊ iterum ꝙ de-
us dederat adiutorium sine quo ēt cum li. ar. n̄
possꝫ eē bonus nec in bona voluntate manere
vt ꝓxime lꝫ sparsim allegatum est. Et insuper
c. 49. inquit. Si h̄ adiutorium vel āgelo vl̄ hōi
cum p̄mum facti sunt defuissꝫ. qm̄ non tal̄ na-
tura fcā erat vt sine diuino adiutorio possꝫ ma-
nere si vellet non vtiqꝫ sua culpa cecidissꝫ. adiu
torium quippe defuissꝫ sine quo manere nō pos

set. Nunc ãt quibus deest tale adiutoriũ ia3 pena peccati est · quibus ãt datur ꝑm gr̃am da tur non secũdum debitum · Expressa est auctori tas nec explicari idiget nec applicari. Itẽ ench̃. li6. loquens de statu hois añ peccatum ait · ⁊ si peccatum in solo libero ar. ꝓstitutum eẽt · nõ tñ iusticie retinẽde sufficiebat libeꝝ arbitrium . nisi pticipatõe imutabil' boni diuinũ adiutoriũ ꝑbe reẽ . sicut. n. moꝛi in ptãte est hois cum velit · ⁊ nemo est qn seipsum vt nihil aliud dicam vl̃ ñ vescendo possit occidere. Ad tenẽdum vero vi tam voluntas non satis est si adiutoꝛia siue ali mentoꝝ siue quoꝛũcunq3 tutaminum desunt · sic homo in paradiso ad se occidendum reliquẽ do iusticiam ydoneus erat per voluntatem . vt autem ab eo teneret̃ vita iusticie paruꝫ erat vel le nisi cum ille q fecerat adiuuaret. Item · 14. de ci · dei. c · 27. ait. cur non pmitteret deus vt ab illo. s · malo ãgelo hõ qui rectus hoc est bone vo luntatis creatus fuerat temptaretur. quãdo q̃ dem sic erat istitutus vt si de adiutoꝛio dei fide ret bonus homo malum ãgelum vinceret · Si autem creatoꝛem atq3 adiutoꝛem deum super be sibi placendo desereret vinceretur meritum bonum habens in adiuta diuinitus voluntate recta · malum vero i deserendo deum volunta te peruersa. q; ⁊ ipm confidere de adiutoꝛio di non quidem poss3 sine adiutoꝛio dei . nec tamẽ ideo ab his diuine gr̃e beneficijs sibi placendo recedere non habebat in potestate. Ex his ha betur expresse ꝙ Adam vtiq3 fidens de adiuto ꝛio dei poterat vincere temptatoꝛem · ⁊ per hoc inuit ꝙ non al̃ poss3. fidere autem non pote rat sine adiutoꝛio dei. ⁊ per consequens nec si ne eius adiutoꝛio vincere . Ꝛursus imediate subiungit. nam sicut in hac carne viuere sine ad iumẽtis alimentoꝝ in ptãte non est. non autez in ea viuere in potestate est ꝙ faciunt qui seip sos necant. ita bene viuere sine adiutoꝛio dei ẽt in paradiso non erat in ptãte · erat autem i po testate male viuere. Ex his auctoꝛitatibus clar̃ puto patere illud ꝓsequens cẽ falsuꝫ quo ad sin gulas eius partes . ⁊ ꝓclusionem etiam ipsaꝝ eẽ veram nec põt ꝫ valere fuga de adiutoꝛio gnal̃ influentie cum constet ꝙ nec etiam male viue re homo sine tali adiutoꝛio potuisset · loquit̃ igi tur de adiutoꝛio speciali. Ex hac conclusione ego infero conclusionem ꝓ me alias positam etiam supra. d · 26 · videl3 ꝙ homo in presenti statu dei etiam generali influentia stante nõ ꝑt sine speciali dei auxilio agere actum aliquẽ bo num loquendo de actu moraliter bono vt tũc fuit exꝓsitum · ꝓbatur sic. Adam a3 peccatum suum non potuit ex suis viribus naturalibus si ne alio dei auxilio preter influentiam eius gene ralem agere aliquem actum moraliter bonum igitur nec homo ꝙ presenti. ⁊c. añs probatuꝫ ẽ. ꝓña p3 ex eo ꝙ liberum ar · homis nunc non ẽ potentius ad bene agendum · nec etiam aliqua alia vis naturalis humana q̃ fuit in Adam ãte peccatum · sed minus cum propter illius pecca tum cuiuslib3 ex eo naturaliter descendentis li bezum arbitrium sit vulneratuꝫ ⁊ infirmum vt declarauit nobis saluator i parabola sauciati ⁊ confitetur comuniter tota doctrina sanctoꝝ

Hanc conclusionem in se l3 ẽt tunc multipli citer probauerim ad maioꝛem veritatis declara tionem volo adhuc ex quibusdam alijs funda mentis catholicis ꝓfirmare. ⁊ primo quidem ex aliquibus regulis circa materiam istam per ce lestinuꝫ primũ papã positã ex declarationibus summoꝝum pontificum predecessoꝝum suoꝝum ⁊ affricanoꝝum ꝓciliꝝum vt ipse testatur forma tis in omnibus fidelibus propositis vt ex eis tan q̃ ex principijs in his que ad hanc materiaꝫ spe ctãt ꝓnter dicẽdis salubꝛiter regulentur. ipe si quidem ꝑm q ꝑ ex libꝛo concilioꝝ ecclesie per beatum ysodoꝝum recolectoꝝum in sua decre tali epistola q̃ propter aliquos qui post dãnatõ nem pela. ⁊ ce · ac moꝛtem beatissimi Aug · pre sumebãt in partibus galliaꝝ aliqualr fauez̃ pe lagianis erꝛoꝛibus ⁊ Aug · tanq̃ in ipꝛobando il los excesserit necessarium modum detrahere · si cut predictus papa relatõe sancti ꝓsperi ⁊ hy larij episcopi arelatẽ. acceperat destinauit ad vniuersos epos galliarum premissis primo epi scopoꝝum increpatione qui talium disputatõni bus non obsistebant ac mirabili cõmendatione beatissimi Aug. de vll ⁊ continuata semper since ritate catholice fidei et excellentia sapientie ⁊ vi te sanctitate inter cetera que sequunt̃ ait sic · vt ergo plenius qui in aliquo dubitant instruan tur constitutiones sanctoꝝ patrum compen diosꝫ manifestemus indiculo · qõ si quis nõ ni mium est contentiosus agnoscat omniũ disput tationum cõnexionem ex hac subditarum bꝛe uitate pendere. nullam q3 sibi contradictiõis su peresse rationem si eum catholicis credat ⁊ di cat · In preuaricatione Ade omnes homines na turalem impossibilitatem ⁊ innocẽtiam perdi disse ⁊ nemine de profundo illius ruine per li ar · posse ꝓsurgere nisi eu3 gr̃a dei miserãtis ere rerit. ꝫ ẽ ꝑma regula q̃ ipse trahit vt mox ostẽ dit ex epla Innocẽtij primi ad carthaginẽse cõ cilium. Ex hac regula sic concludo ꝓpositum. si in hoc statu homines possunt ex suis naturali bus viribus sine speciali adiutoꝛio dei agere bo num moraliter non omnes homines in preuari catione Ade perdiderunt possibilitatem natura lem bene agendi. cuius oppositum tradit canon predictus quem de possibilitate naturali ad be ne agendum intelligi debere quilibꝫ non nimis contencioꝫus statim fatebitur · consequentia ꝓ batur ex eo ꝙ dato antecedente non potest assi gnari q̃ naturalem possibilitatem hoies i Ade preuaricatione perdiderint'. non enim dici po test ꝙ possibilitatem naturalem ad agendũ be ne meritoꝛie · quoniam nec ipse Adam secũduꝫ comunem omnium doctoꝝum concessionez̃ po tuit ex suis viribus naturalib⁹ sine adiutoꝛio gra

tie quicq̃ agere meritorie. ⁊ per conſequẽs nec nos eius peccato talem naturalem poſſibilitatẽ perdidimus. quia nec talem ſi ille non peccaſſ3 habuiſſemus. ſicut etiam ipſe non habuit. Sed forſitan er eadem auctoritate ingerat quid mihi difficultatem ⁊ querat quam ego naturalem poſſibilitatem dicam homines in ade preuaricatione perdidiſſe qui ingo ipſum non potuiſſe ſine ſpāli auxilio dei. vel bene moraliʒ agere. Reſpõdeo q̄ poſſibilitas naturalis Ade ad bñ agẽdum fuit ante peccatum talʒ q̄ ipſe per liberu3 ar. ſuaſq3 vires naturales cum adiutorio habituali gr̃e ſuis naturalibus addite ſufficiebat ſine alio ſpeciali auxilio dei agere bene moraliter ſicut patebit in ſequenti concluſione ⁊ ſuppoſito q̄ habuerit gr̃am gratum faciẽtem potuit etiã agere meritorie. Nunc autem pp illius preuaricationem infirmatis naturalibus viribꝰ hominis ⁊ vulnerato li.ar. nemo per ſuas vires ẽt cum habitualibus donis ſimilibus donis datis Ade ſufficit ſine dei auxilio ſpāli agẽ quicq̄ bene moraliʒ. ſed ẽ adhuc aliud auxilium ſpeciale ſibi neceſſarium. ſ. q̄ deus moueat voluntatem eius faciendo eam bene velle ⁊ ꝓſequenter bñ operari ⁊ perficere. quod bene voluerit ſicut alias in. d. 26. dixi. Et quo vtiq3 p3 q̄ quam ipſe Adam habuit ⁊ ſi non peccaſſ3 nos etiam habuiſſemus poſſibilitatem naturalem p̄dimus

Aliam regulam ſubdit c. 7. ſic. quod nemo niſi per rp̃m libero bene vtatur arbitrio. ⁊ ſũt eam er epl̃a memorati pape Innocentij ad milenitãum concilium. er hac ſic nemo ſine ſpeciali adiutorio dei bene vtiẽ li. ar. igitur nemo ſine ſpeciali dei auxilio agit bene moraliʒ patet cõſequentia nã agere bene moraliter vt in ꝓpoſito capio ⁊ alias poſui ẽ agere conformiter recte rõni ſm omnes circonſtantias requiſitas ad hoc q̄ actus ſit vere virtuoſus. nullus autẽ diceret qn ſic agens bene vtatur libero arbitrio. antecedens p3. nam cum ait papa. niſi per rp̃m non eſt dubium quin velit ſignificare ſpeciale illud auxilium ⁊ nõ tm̃ generalem influentiam q̄ comũiter fidelibus ⁊ infidelibus bonis ⁊ prauis hominibus ⁊ brutis ⁊ inſenſatis arboribus auxilium prebꝫ. Tertia eſt talis. c. 9. qõ ita deus i cordibus hominum atq3 i ipſo libero ar. operatur vt ſancta cogitatio pium ꝓpoſitũ. omniſq3 motus bone volũtatis er deo ſit q; per illum aliqd boni poſſumus ſine quo nihil poſſumus. quaꝫ confirmat auctoritate alterius pape. ſ. zoſimi q̄ vt ſubdit. Cum ad totius orbis epos de diuine gr̃e opitulatione loquereꝰ. Qõ ergo ait tempꝰ interuẽit quo eius ñ egeamus auxilio. In omnibus igitur actibus cãis cogitatõibus motibꝰ adiutor ⁊ protector oãdus eſt. Superbum eſt. n. vt quicq̄ ſibi humana nã preſumat. Et ad hãc mũiẽdã ſniaꝫ plures ſubdit auctoritates apoſtoli iter quas iſte ſunt. Gr̃a dei ſum id quod ſuꝫ. Et plus omnibus laboraui non ego. ſed gr̃a dei mecum. per quas ⁊ per id q̄ iterpoſuit. ſ. cũ ꝺ diuine gratie opitulatõe loqueretur p3 ſcripturarum morem ſciẽtibus ⁊ eas non, cõtentioſe interpretãtibus q̄ ꝺ de auxilio ſpāli ⁊ ñ tm̃ de influẽtia gn̄li loquũtur. ſed ſi ſine ſpeciali dei auxilio agunt aliqui bene moraliter ſeu virtuoſe ii ois motus bõe volũtatis eſt er deo nec in oibus actibus cãis cogitatõibus motibus ipſe eſt oãndus adiutor. atteſtãte ſnia carthaginẽſis concilij per me alias allegata dicẽtis. qs nõ videat a dño ianiter peti ⁊ falaciter orari cum oãdo poſcũtur que nãe noſtre iam ita condite ſufficientibus viribus obtinetur ſibi etiã nedum quicq̄ ſed multum ſibi preſumit humana nã cum preſumit ſe ſine adiutorio poſſe agere opus veꝝ virtuoſum. Nec vꝫ dici q̄ ꝺ loquãtur iſti ſãcti põtifices de actibus meritorijs tantũmodo. ꝓpterea q; dicit vt ſcã cogitatio. quymo qõ etiã de omnibus bonis actibus vlr intendãt. inde magis appet quia poſtq̄ dicit ſcã cogitatio pius ꝺ conſilium vt vlr oẽs comprehẽderet. addidit oiſq3 motus bõe voluntatis. Et iterum q; inquit per illum aliquid boni poſſumus ſine quo nihil poſſumus. ſ. boni. iuxta doctrinam Aug. i de verbis apoſtoli. ſer. 15. dicẽtis. cum dico tibi ſine adiutorio nihil agis. nihil boni dico. nã ad male agẽdum habes ſine adiutorio dei liberam voluntatem. vbi apparet q̄ bonum vlr accipit diſtincte ꝺ malum. ⁊ nõ niſi ad malum dic nos habeꝰ ſine dei adiutorio liberam volũtatem. nemo aũt ſane mẽtis diceret actꝰ bonos moraliʒ ⁊ veꝝ virtuoſos. ac p hoc recte laudabiles maloꝝ nomine importari. pl̃a alia ponit i illa epl̃a papa p̄dictus hanc ſententiam roborantia. quibus omnibus poſitis concludit epiſtolam ſic. Satis ſufficere credimus quicquid ſecundum predictas regulas apoſtolice ſedis nos ſcripta docuerunt vt prorſus non oppinemur catholicum q̄ appuit prefatis ſententijs eſſe contrarium. deinde eãdem concluſionem confirmo auctoritate alterius pape. ſ. Innocentij ſecundi. qui vt patet in libro epiſtolarum beati Bernardi epiſtola. 194. damnauit errores Petri abaylard. ⁊ ei tanq̄ hereticо ſilentium impoſuit inter illos ſiquideꝫ errores ſicut patet in epiſtola imediate precedẽte eidem pape dirrecta ſertus vocatur i his verbis. Qõ li. ar. per ſe ſufficit ad aliquod bonum. Et quo conſequens eſt vt catholice ſit fatẽduꝫ q̄ li. ar. per ſe ad nullum ſufficit bonum. ⁊ ſi ad nullum. igitur non ad aliquem actum vere virtuoſum vel moraliter bonum. cui ſnie concordat auctoritas Aug. in libro de predeſtinatione diuina. ſic dicentis. liberum vero q̄ a deo habemus arbitrium prono ad nequitiam lapſu fuit. ⁊ cum ad virtutis indolem dei auxilio deſerẽte nihil poſſit ad genus oẽ peccati ydonea fultũ virtute ſubſiſtit. qũo poteſt dici non contradicendo prorſus eius intentioni q̄ poſſumus ſine auxilio dei actum aliquem vere virtuoſum agere cum expreſſe dicat q̄ liberum noſtrum arbitrium ad virtutis indolem dei auxilio deſerente

nihil potest. vel quomodo potest gloriari de auxilio generalis influentie cum dicat ipsum ydonea fultum virtute ad omne gen⁹ peccati. ⁊ per ꝯsequens ad oēs malas volitōes in quaꝝ tñ nullam submota gnāli influentia dei possꝫ. Et ꝯfirmatur istud. quoniam cum cassianus. collatione. xiij. c. xiz. diristꝫ. Cauendum nobis est ne ita ad ō̄um oia sanctoꝝ merita referamus vt nihil nisi id ꝙ malum atq; peruersum est humane ascribamus nāe. Sanctus ꝟ ꝓsper qui ō̄ illam collationem edidit librum intitulatum ꝓ predicatoribus gr̄e approbans bene dcā ⁊ male dicta ꝯdemnans hoc dcm̄ velut non catholicus respuit. d. quasi nā añ gr̄am non sit i damnatōe. nō sit in cecitate. non sit in vulnere. ex quo pꝫ euidenter ꝙ ꝑm intentōes sancti ꝟ ꝓsperi catholice ꝓfitendum est ꝙ absq; gratia homo nō possit nisi male ⁊ peruerse agere. Item cū beatus Aug. a pelagianis infamaretur de aliquib⁹ velut catholice doctrine repugnātibus ⁊ iter cetera obiceretur. qđ diceret. ꝙ de⁹ falsе plasmet i hominibus arbitrium quale est demonum ꝙ proprio motu nihil aliud possit vel velit nisi malum. sicut pꝫ in libello eius qui vocatur confutatio catholica capl'oꝝ super falso iputatoꝝ. c. 6. ipse respondendo ibidem nequaq; dcām obiectionem negauit. sed quantum ad similitudinem positam tantummodo dr̄az assignauit. d. Sed ꝫ inter malos homines distat ⁊ demones ꝙ hominibus ēt valde malis superest si de⁹ misereatur reconciliatio. demonibus autem nulla est seruata conuersio. Q ō̄ autem ex se nō possit homo nisi malum nō solum nō negando innuit. sed etiam satis confitendo expressit dicens totus mundus sicut ait apostolus Johs. in malo positus est ⁊ multorum talis est malitia q̄lis ⁊ demonum. In ꝫ tamen subiunxit differentiam que iam posita est. In precedenti ēt capitulo non negat sed se concedere insinuat ꝙ homo naturali motu nō possit nisi peccare. Et his consonant eius alie expressiones auctoritates supra recitate. s. ō̄ corr. ⁊ gr̄a. 47. ⁊ de verbis apostoli. ser. iz. ⁊ ea que proxime recitata est de li. eiusdem de predesti. diuina. Ex his autem colligitur catholice dicendum ꝙ homo non pōt p li. ar. sine auxilio dei quicq̄ velle vel agere nisi male ⁊ culpabil'r ⁊ intelligēdum est de alio auxilio preter influentiam generalem. quoniam sine illa constat euꝫ non posse quicq̄ velle vl'agē nedum bene sed nec male. cum tamen in predictis auctoritatibus affirmetur hominem sine dei auxilio posse male velle ⁊ male agerē. Ex q⁹ fundamenta euidenter concluditur ꝙ homo ñ potest agere quicq̄ bene moraliter seu virtuose siue meritorie siue non meritorie sine speciali auxilio dei cum nullus actus virtuosus sit malus l' culpabilis vt clarum est. Tertia conclusio est ꝙ Adam ante peccatum per liberum arbi. ⁊ vires naturales suas ac adiutorium gr̄e superadditum ꝙ habebat simul cum generali dei influen ca potuerit absq; alio speciali auxilio dei agere actum moral'r bonum probat primo auctoritate Aug. ypoñ. rñsione tertia in principio. vbi rectans vnum errorem pelagij ait. Iteruꝫ posse dicunt hoīem per li. ar. per se sibi sufficientē iplerꝫ velit. Et post ō̄ hoc inquit sic. Respondem⁹. neminem posse per se sibi. i. per li. ar. sufficere iplere ꝙ velit. recte dicimus nisi ꝓthoplastum solum potuisse cum voluntas liberi arbitrij fuisset sana eidem ante culpam ⁊ paulopost ꝓbans istud auctoritate scripture ait. nam vt calcatius li. ar. cum possibilitatis bono ꝙ valeret implere ꝙ voluisꝫ Adam factum intelligas. audi quid dicat scriptura sancta eccl'astico libro. deus inquit ab initio fecit hominem ⁊ reliquit illum in manu consilij sui addicit mandata ⁊ ꝑcepta ⁊c. quid est autē reliquit eum in manu consilij sui nisi dimisit illum in possibilitate arbitrij sui. In mān. n. possibilitas intell'r. ipsa ē ꝑma gr̄a q̄ primus homo stare potuisset si ꝑm nāe doni mandata voluisꝫ. ꝫ Aug. Et his verbis pꝫ ꝑm Augu. ꝙ Adam per liberum arbitrium tal'r dotatum qual'r habebat añ culpā. s. cum bono possibilitatis seu gr̄a illa ꝑma sufficiebat sibi implere ꝙ vellet. ceterarum vero neminē sibi sufficere ꝓ quod pꝫ eum loqui de sufficientia ad bonuꝫ. nam ad malū ēt alij sibi sufficiūt. ꝫ ēt pꝫ ex quo ꝙ dicit Adam ꝓ li. ar. cū bono possibilitatis potuisse stare si voluisꝫ suaꝫ mandata. ꝓ quod ēt inuitur ꝙ potuisset seruare mandata. igit̄ potuit agere bonum actum moral'r. si vero sibi sufficiebat ad hoc igitur nō indigebat alio auxilio speciali. al's ceteri possent dici sibi sufficere ēt ad bonum. q; constat ꝙ ipsi per li. ar. cum spāli adiutorio dei possunt agere bonū ⁊ oia dei mandata ꝑplere. ⁊ tñ ō̄ ceteris illō negat. Scō aut Adā ꝓ li. ar. cū adiutorio gr̄e addito poterat stāte influentia gnāli sine alio spāli adiutorio suaꝫ mādatū dei vel nō. si sic. igit̄ potuit agē actum bonū moraliter. si nō. igit̄ nō seruādo nō peccauit. qđ nō ē dicēdū. ꝟña ꝓbat̄ q; nō faciēs ꝙ ñ potuit facere si i potētia id faciēdum non sibi ꝓ uenerit ex peccato nequaq; peccat. nā peccatū ꝙ nō ē pēa peccati veriſſime diffinitū ē ab Augu. i de duab⁹ aīabus. peccatū ē volūtas retinē di vel ꝯsequēdi ꝙ iusticia vetat. ⁊ vnde liberuꝫ ē abstinere. vt ibidē dicit ꝑmo retrac. c. 15. ꝑmū añ peccatū Ade non fuit pēa peccati. nec illa ipotentia si fuissꝫ ꝑcēssꝫ sibi ex peccato aliquo. quare ⁊c. hāc rōnem satis innuit Aug. i de corr. ⁊ gr̄a. 49. vt pꝫ in auctoritate in ꝫ⁹ rōe proclusione ꝫa allegata. Contra hoc tamen arguit vnus modernus doctor tenens partem oppositam. quoniam si Adam cum accepta gratia potuit seruare mandatum sine alio adiutorio. igitur potuit etiam sine alio speciali adiutorio temptationem superare ⁊ peccatum quodlibet precauere. ⁊ cum iam post lapsum non sit liberum ar. hominis infinite debilitus. q; sic totā fortitudinem suam penitus amisisꝫ possꝫ etiaꝫ

Tho. bradu. ardin i sūma. li. z. c. 9.

nunc cum tanta gr̃a quantam tunc habuerit tẽ ptatõem aliq̃ superare .s. debiliorem in tantuz in quantum ipsum liberum ar. est debilius nũc q̃ tunc. vel ponat̃ q̃ quantũ li. ar. est debilitatum in tantum habeat gr̃am ampliorem. consequens autem ℔ est falsum vt dicit. ⁊ ego etiam dico. vt patuit in. q. precedente. Respondeo ⁊ concedo primam ꝓsequentiã. Secundã autẽ nego nec probatio vz sicut pz in simili. nam certum est q̃ oculus sanus stante influentia ꝺi generali cum adiutorio lucis põt aliquem colorez in certa distantia videre sine adiutorio alio dei speciali. ⁊ tamẽ taliter potest esse infirmus q̃ ñ cum tanta luce nec cum quantacunq; maiore l̃ minore poterit illum colorẽ aut aliz in illa aut alia distantia videre nisi prius sanet̃. sic in ppõsito est q: li. ar. vtiq; per peccatum primi hois infirmatum est ⁊ viciatum vicijs que ab origie quilibz ꝺhit. q: non solum fuit priuatum gratuitis. sed etiam in naturalibus vulneratum. ⁊ q: ꝺ bilitatio li. ar. non fuit precise per subtractionez adiutorij. sed ẽt per accessum infirmitatis ⁊ vicij quale nullum erat prius in eo. ideo per nullam appositõem habitualis gr̃e adiuuantis supleri potest potentia eius nisi cuz ℔ perfecte ab infirmitate sanet̃ q̃ nulli in hac vita de comũi lege contingit. Tertio potest confirmari conclusio alia, auctoritate Aug. in de bo. perse. non multo post principium dicentis q̃ non inferri in temptatõem ⁊ non discedere a deo non est oio in viribus li. ar. quales nunc sunt fuerat autem in homine anteq̃ caderet. si autem non discedere a deo ⁊ non cadere i temptatõem fuit omnino in viribus li. ar. hois ãteq̃ caderet. igit̃ nõ indigebat ad non discedẽdũ alio spãli adiutorio alioq̃n non oio. sed aliqualr̃ tñ ⁊ partialr̃ id fuisset i viribus eius. per vires aũt eius non tantũ ipsum li. ar. sed ẽt vim ⁊ adiutorium sibi collatũ debemus accipere sicut ꝓtestant̃ auctoritates i ducte superi⁹. Tertia ℔ ꝓclusio vtiq; mihi magis ꝓsona vr̃ ꝺcis sanctorum sine assertione tñ ⁊ absq; preiudicio melioris deliberatõnis sit posita. ⁊ ℔ quantum ad articulum p̃mum. Quantum ad secũdum pono⁹ principalr̃ vnam ꝓclusionem tantum. vz q̃ Adam post suum lapsum ñ potuit per suas vires nãles absq; spãli auxilio ꝺi facere aliquem actum moralr̃ bonum. probat̃ sic Adam er suo peccato icurrit ignorãtiam agẽdorum pertinentium ad vitam moralem. i ta q̃ postea non potuit sine spãli auxilio dei ꝺ aliquo agendo vel vitãdo sufficienter cognoscere ip̃m eẽ agendum ⁊ pp quid. ⁊ quẽadmodũ eẽt agẽdum nec de aliquo vitando potuit sufficiẽter cognoscere an ⁊ quemadmodum esset vitandum. Incurrit ẽt ifirmitatem ⁊ ipotentiam quantuz ad voluntatem. ita q̃ postea nih l nolenduz potuit velle pp quid ⁊ quemadmodũ eẽt volendũ nec aliqd volendum potuit nolle pp q̃ ⁊ quẽadmodum erat nolendum. ⁊ per has circũlocutões pp qõ ⁊ quemadmodum intelligo omnes circõstantias req̃sitas ad ℔ q̃ actus aliquis sit moraliter bonus seu vere virtuosus. igit̃ adã non potuit post lapsum sine auxilio spãli agere aliquem actum moralr̃ bonum. ꝓsequentia est euidens. ⁊ primam ptem ãtecedentis ꝓbo auctoritate Aug. tertio de li. ar. c. 40. dicentis q̃ Adã ⁊ Eua cum p̃mo peccauissent ⁊ i errorem ⁊ i erumnam ⁊ i mortem precipitati sunt ⁊. c. p̃time precedente illa iquit est peccati pena iustissima vt amittat quisq; q̃ bene vti voluit cum sine vlla possz difficultate si vellet. i. vt qui sciens recte non facit amittat scire quid rectum sit. ⁊ qd recte facere cum posset noluit vnde amittat posse cum velit. Ench. ẽt. c. 28. loquens de p̃mis peccãtibus ãgelo. s. ⁊ homie. ꝺic q̃ eis volentibus subintrauit ignorãtia rerum agendar̃ ⁊ concupiscentia noxiarum. er q̃bus pz q̃ Adã i damnatõne sui peccati icurrit ignorantiã agẽdorum pertinentium ad moralem vitam. Itez Aug. de sacra. li. p̃mo. par. 6. c. 13. ⁊ magister li. 2. d. 23. dicunt q̃ Adã peccãdo amisit scientiã animę que ꝑm ipsos erat qua ipse prius cognoscebat qd agere ⁊ quid cauere debebat. Insuper beatus Prosper in li. suo pro predicatoribus ꝺ cassiãum reprehendit illum q: 12. c. collatõnis sue de protectõne dei dixit. Concepit ergo Adam post preuaricatõnem quã non habuerat sciam meli. boni vero scientiam q̃ acceperat ñ amisit. ꝺicens vtrũ q; esse falsũ. igit̃ amisit Adã sciam boni. ⁊ per ꝓsequens bene agendi. igitur postea non poterat ex se sine misericordia ⁊ speciali auxilio dei cognoscere sufficienter qd agẽ aut quid vitare deberet. pz consequentia q: a pena ⁊ damnatõne sui peccati diminutus illata ñ potuit seipsum liberare. Secundam partem ãtecedentis ꝓbo primo sic. Adã nõ potuit post suum lapsum sine speciali auxilio dei recte deũ diligere. igitur non potuit sine speciali dei adiutorio aliquid bene velle. añs pz per Aug. de fide ad petrum. c. 3. dicentem. deus q̃ppe cognoscendi ac diligendi se non nisi angelis ⁊ hõib⁹ i didit facultatem quibus pp arbitrij libertatem que maxime debuit intellectuali creature creatoris benignitate conferri ita cognoscendi ac diligendi se facultatem voluntatemq; donauit vt eam vnusquisq; ⁊ habere possz ⁊ perdere. Si quis tamen eam sponte perderet suo deinceps arbitrio resumere non valeret. constat autẽ q̃ Adã sponte perdidit talem voluntatem. consequẽtia p̃ma clara est. Secundam ꝓbo sic. Adã sine spãli auxilio dei non potuit aliqd pp deum vltimate velle. igit̃ non potuit sine spãli auxilio dei aliqd velle pp id vltimate pp q̃ debeat vltimate velle. ac per hoc nec bene moraliter velle cũ ad moralem bonitatem requirat̃ intentio debiti finis. ꝓña ꝓbat̃ er eo q̃ vt ꝓbatum est supra. d. 26. q. i. de⁹ oz eẽ vltimatus fins ois nostre voluntatis ⁊ actõis. qꝺ nũc ẽt ꝓfirmo. q: quicunq; vult aliqd vel vult deum vel aliud a ꝺo si deũ ⁊ nõ pp se sz pp aliud vtiq; fruẽdis q ac-

tus culpabilis est.ꝛ p ꝓñs non moraliʒ bonus si vult aliud a deo ꝛ nō pp deum vltimate ille actus est vltimate pp aliud a deo.ꝛ p ꝓsequens ille vult aliqd aliud a deo pp se.ꝛ sic fruitur alio a deo.ꝛ per ꝓñs eius actus est culpabil'nec moraliter bonus. Et quo seqtur q̄ ois volitio que non ē de deo pp se vel de alio a deo pp deum vltimate ē culpabilis ꝛ viciosa. Secundo sic angelus post suum lapsum nō potuit sine spāli auxilio dei hz̄e bonum velle.igit̄ nec Adā post suum.añs ꝛ ꝓñtiam ponit Aug.de fide ad pe.c. 3.dicens.Si possibile eēt vt humana nā post q̄ a deo auersa bonitatem perdidit voluntatis ex seipsa rursus eam habere potuissʒ multo possibilius ꝟ nā haberet angelica quo quanto minus grauatur pondere terreni corporis tāto magis hec eēt predicta facultate.sed ostendit deus vnde bona volūtas hoibus deb̄t q̄ sic amiserūt angeli cum haberent vt amissam deinceps recuperare non possʒ. Tertio idem ꝓbatur auctoritate Aug.i ypoñ.responsione tertia.vbi loq̄ns de Adam dicit q̄ li.ar.male vtens icautus duʒ sponte serpenti prebens suadenti consensuʒ dñi preteriit preceptum amisso possibilitatis bono solum arbitrium ad velle potius est vulneratum ꝛ paulopost per se homo lapsum facere potuit q; voluit sed non ficut per se lapsus est per se.i. per propriam voluntatem consurgere valuit nisi manu domini misericordissima quando eius placuit pietati fuissʒ erectus ꝛ infra. Non eim pp aliud ꝓtraxit offensam nisi p id q̄ potuit nec deliqueret suadenti resistere.p velle igit̄ malū pdidit posse bonum q̄ p posse bonum potuit vicere velle malum.hic notandum est q̄ ait amisso possibilitatis bono p qđ intelligit bonum vel dona additum vl̄ addita libero arbitrio Ade q° vel quibus cū li.ar.poterat habere bonū velle.

Item q̄ ait q̄ postea potius est solum.i.nudum arbitrium ꝛ vulneratum.ꝛ q̄ per illud nō potuit consurgere.s.ad bonum velle nisi fuisset erectus misericordissima manu dei per quam ꝺbere intelligi spāle auxilium dei ꝛ non generalē eius influentiam tm̄ puto q̄ quilibʒ non contētiosus de plano concedet. Et hac conclusione infero duas alias pp collectionem habitam cum quodam venerabili magistro.quorum prima est q̄ ex peccato primi parentis quilibʒ hō naturali vsu nascens ꝺbit ignorantiam agendorum.ita q̄ nullus sine spāli auxilio dei potest in his que ad moralem vitam pertinent sufficienter cognoscere quid volendum vel nolendum. sufficienter autem dico illum cognoscere q nō solum cognoscit aliquid eē agendum vel volēdum sed ēt nouit pp quid ꝛ quemadmodum ē agendum vel volendum ꝟm omnes circonstantias requisitas ad hoc q̄ actus sit bonus moraliter ꝛ vere virtuosus ꝛ de tali sufficientia noticie sum i supiorib⁹ loquutus semp circa istā materiam .ꝛ q; predictus magister respondendo ad rōnem q̄ feci supra ad ꝓbandum secundaʒ

.M.alberi⁹ p dicatoꝛ

conclusionem primi articuli prime.q.26.d. cōcessit hominem ex peccato Ade incurrere ignorantiam agendorum pertinentium ad finem ꝛ fidei sacramenta.non autem ignorantiā agendorum ptinētiū ad vitā moralem vt moralis est precise.nō ꝓclusionē istā sic positā ꝛ sibi oppositam ꝓbo sic.Adaʒ ex suo peccato incurrit ignorātiam agēdorum pertinētium ad vitā moraleʒ igit̄ ꝛ qlibʒ homo nāliter nascēs ex eo .ꝓña est euidens.nā penas quas ipse incurrit nos incurrimus ꝛ non minores.alʒ ipse meliores se genu issēt ꝺ Aug.ʒ° de li.ar.c.41.añs ꝓbatur sic.ꝓma ꝓs ātecedentis rōis facte ad ꝓclusionem p̄cedentē.Secūdo sic ꝛ bñ pōdero istā rōnem cōstat q̄ ꝟm comunē cursum qlibʒ homo cum p̄mo venit ad ānos discretōis habʒ ignorantiam eorum agēdorum que pertinēt ad vitā moralē vt moralis est iudicās frequenter agendum esse q̄ vitandum est ꝛ eꝺ.ꝛ taliʒ agēdū eē aliqd vel vitādū.qualiʒ non ē.ꝛ ꝟ expientia manifestat. nunc quero an sic ignorare ꝛ errare ꝓtingit homini ex nā sua ꝟm se aut ex aliquo vicio vel malo nāe nō pōt dici p̄mū.tū q; si ꝟ eēt vez sequitur q̄ ēt si hō p̄mi⁹ nō peccassʒ filij nascentes cū ad ānos discretōis vēissēt.filiʒ circa agibilia moralia ignorātiā ꝛ errores habuissent q̄ catholice dici nō pōt.tū q; ꝟm ꝟ dcm̄ taliʒ errores nō essʒ tūc vituperandi⁹ i hoie nec p talē ignorātiā faciēdo aliqd ꝺ ea que fiēda fūt ꝟm legē dei ipe peccaret ꝛ marie si legē nunq̄ accepissʒ.qđ ēt nō ē dicēdū.cū ꝟm apl'm q̄ sine lege peccauerūt sine lege peribunt.pʒ autem ꝓsequentia ista ꝛ falsitas ēt ꝓñtis p Aug.ʒ. de li.ar.c.39.nā si non ē ista i quit ipe pēa hois sʒ nā nulla ista peccata sunt.ꝛ ꝓbat.si.n.nó recedit̄ ab eo mō quo nāliter factus ē.ita vt melius eē nō possit ea que ꝺ ꝟ facit cū ꝟ facit.Et añ.c.31.dic q̄ nulli⁹ rei vituparatur nisi viciū .oē āt vicium ē ꝺ nām cuius ē viciū.ex quo seqtur q̄ nullū exñs ꝟm nām būanam.qualis si instituta est vituperari debʒ i homine.ꝛ per consequens nec talis error esset vituperandus.ꝛ ꝟ appropinquat ymo forte intrat errorem Juliani.qui concupiscentiam ꝛ ignorātiam quas quilibʒ in se habʒ dicebat nō eē mala aliqua neq̄ aliqua vituperabilia. si dicatur q̄ sic errare homini contingit ex vicio seu aliquo malo vel huiusmodi vicium inest nāe secūdum se ꝛ a prima sua institutione vel non .non potest dici q̄ sic ne cadamus in errorem manicheorum.Dicendum ergo q̄ non est nāe ex institutione eius prima.cum igitur ipsum sit quoddam malum ꝛ penale nāe oʒ dicere q̄ ex aliq̄ culpa puēiat.ꝛ ꝓstat q̄ nō ex culpa actuali personali ꝛ ꝓpria hois sicut errantis cū nulla alia eius culpa p̄cessit.igit̄ ex cl'pa alicuⁱ⁹ alteriⁱ⁹ cuiⁱ⁹ ipse merito deⁱ⁹ sit.nec appet ex cuiⁱ⁹ culpa nisi p̄mi hois.ꝛ ita p̄dicat doctrina catholica.pʒ ergo ꝓpositū.vʒ q̄ qlibʒ hō nāliter gēitⁱ⁹ contrahit ex peccato primi parentis ignorantiam agēdorum pertinentium ad vitā moralē. ¶Preterea

dictus veñ. magister ꝓcedit q̄ homo ꝓ dāna-
tione p̄me culpe incurrit ignorantiā agendorum
ptinentium ad fidē ⁊ fidei sacramēta. aut ipse i-
ter ptinentia ad fidem includit vel vult intelligi
esse iclusa moralia opera que agi iubet fides ca
tholica ⁊ tunc habetur propositum. nam omne
opus virtutis docet fides xp̄iana. aut includit il-
la. Si vult q̄ homo incurrit er peccato primi pa
rentis ignorantiaꝫ eorum p̄cise que pertinent
ad articulos fidei ⁊ eius sacr̄a. ⁊ si sic cū in genti
li nō sit minus vicium nature er quo ꝓuenit er-
rare circa mores vt pote. verbigr̄a putare licitā
esse fornicatōem vel aliquid tale q̄ꝫ id er quo ꝓ-
uenit error circa fidei articulos quos nūquā au
diuit vel circa baptismū vt forte si putat ñ opor-
tere baptizari. ⁊ sil̄r circa alia sacr̄a xp̄ianoꝝ qc
quid sit de ꝓportōe peccatoꝝ. hinc inde neces-
se est dare vnde ꝓtrahat nā humana hūc defe
ctuꝫ ignorātie circa mores. nō minus q̄ꝫ assigna
re vnde ꝓtrahat ignorantiā circa eccl̄iastica sa-
cramēta nec apparet qd̄ detur nisi culpa primi
parētis. Utrū aūt ignorantiā agendoꝝ ptinētiū
sic ad fidez. ⁊ eccl̄astica sacr̄a ꝓtrahat homo ex
p̄mo peccato. vt dicit iste veñ. magister. ꝓ nunc
nō approbo neq̄ reprobo. Indubitāter tñ vide
biť mihi quod dcā sanctoꝝ dicētiū q̄ ignorātia
⁊ difficultas nō sunt nā iustificati hois sed pena
dānati. ⁊ q̄ natura humana duo vicia a prima
sui corruptōne ꝓcepit que sunt ignorātia boni ⁊
ꝓcupiscētia mali ⁊ filia in qbus ō originali igno
rantia boni fit mētio intelligi debeāt de ignorā
tia agibiliuꝫ ad moralē vitam ptinentiū siue de
aliꝭ etiam intelligi debeāt siue non debeant ꝓ
itaq̄ꝫ p̄ma ps ꝓclusionis p̄misse. Scōa vero. s.
q̄ nullus possit sine spāli dei auxilio vincē hui⁹
ignorantiā seu sufficienter cognoscere qd agen-
dum. pbatur per auctoritates Aug. ⁊ Hug. al-
legatas in ratione p̄ma supradicte ꝓclusiōis. nec
possunt ille glosari de gr̄a vel auxilio generalis
influentie ne ꝓcedamus q̄ a penis ꝓtractis ꝓ
p̄mo peccato homo er se cū generali dei influē
tia liberetur sicq̄ꝫ cōcludatur q̄ xp̄s ꝓ nobis
gratis mortuus est. Er his apparet q̄ rō illa pri
ma pbans predictā ꝓclusionē efficax est ⁊ solu
tio data ñ vꝫ. pbauit tñ iste magister q̄ homo
nō incurrit ignorātiā agendoꝝ de qbus dictum
est er pluribus. Et p̄mo er auctoritate Aug. de
qōnibus euangelij dicentis sup illo abierunt se
miuiuo relicto homo peccatoꝝ semiuiuus relin-
quit q̄ er pte qua deū potest cognoscere ⁊ itel
ligere viuus est. er pte vero qua peccatis ꝓtabe-
scit mortuus est. Ad hāc auctoritatē dico pri-
mo q̄ ipsa vt videť facit pro me. nā eoipso q̄
ait cum peccatis ꝓtabescere ⁊ mortuū esse asse-
rit nō eū sufficere q̄ꝫ inquātū est adhuc i po-
tentia ⁊ aptus natus ad cognoscēdū deū dicať
viuus eē. Scōo dico q̄ esto q̄ haberetur er
hac auctoritate q̄ homo possit deū cognoscere
nō seqtur ergo pōt sufficiēter de aliquo cogno-
scere q̄ sit agendū vel nō agendū. non enim ois
noticia de deo est talis. Scōo arguit er alia
auctoritate eiusdē que scribiť p̄mo de li. ar. c. 6.
vt breuiter inquit eterne legis notōem q̄ ipressa
nobis est. inquātū valeo verbis explicē ea ē qua
multū est vt oia sint ordinatissima. Qui nō pōt
facere inquit iste magister ler ista nisi crederet
noticiā agendoꝝ moraliter. Qualiter er hac
auctoritate veñ. magister ꝓbet intentū non vi-
deo. nā hec bene stant simul. s. q̄ lex eterna sit
qua iustū est vt omnia sint ordinatissima seu q̄
censet oia debere esse ordinatissima q̄ idem est
deū. ⁊ q̄ homo de nullo agēdo moralis vite si-
ne spāli dei auxilio noticiā habeat qua sciat illō
ordinatissime facere. vnde illā suā ꝓsequētiā sibi
nego. Alia ē eiusdē i eodē li. c. 9. putas ne ista
mente cui regnum in libidines eterna lege con-
cessum esse cognoscimus potentiorē esse libidi-
nē hic dicit Aug. q̄ nos cognoscimus eterna le
ge ꝓcessum menti regnū in libidines. alia etiam
est quedaꝫ glosa super id ad ro. 2°. Gentes ea
que legis sunt naturaliter faciunt. d. ⁊ si gentilis ñ
bēat legē scriptā. hꝫ tñ naturalē qua intelligit ⁊
sibi ꝓscius est quid sit bonū ⁊ quid malū. ler. n.
nālis est nemini iniuriā facere. nihil alienū ꝓ-
ripere a fraude ⁊ piurio abstinere. Ad has di
co p̄mo q̄ nō sequitur cognoscimus menti con
cessum esse regnū in libidines. igitur hoc cogno
scimus sine auxilio dei speciali. Sicut nō seqtur
beatus cognoscit deum esse trinū ⁊ vnū. er-
go ē cognoscit sine auxilio speciali nec sequitur
gentilis nāliter seu per legem nālem cognoscit
qd̄ sit bonum ⁊c. igitur absq̄ꝫ auxilio speciali dei
sicut etiam nō seqtur hō nāliter facit ea q̄ iubet
ler dei. igitť hō sine spāli auxilio dei facit q̄ iubet
ler. ⁊ añs est vex vt pꝫ p apl'm vbi allegať. ⁊ tñ
ꝓns nō ē vex. ⁊ iō dico ꝓ oibus auctoritatib⁹ sā
ctoꝝ asserentib⁹ nos nāliter cognoscere vel face
re q̄ earū intentio ē nos ꝓ ꝓncipia seu vires no
stre nāe cognoscere vel facere. nō tñ intendunt
excludere dei auxiliuꝫ spāle nec vnq̄ꝫ inueni aut
ab aliquo audiui nullā auctoritatē autētica q̄ ē
explicite vel iplicite diceret. vñ ex nulla auctori-
tate p̄dicto mō loquēte tal'exclusiua dꝫ iferri. ⁊
ē explse docet glosa statim sequēs verba glose
all'ate ꝓ veñ. magistrū non te moueat inquit q̄
nāliter dicit q̄ legis fūt facē ñ spū dei nō fide nō
gr̄a. ē. n. agit spiritus gr̄e vt ymaginē dei i qua
nāliter facti sumus instauret i nobis viciū qppe
ꝓtra nām est q̄ vtiq̄ꝫ sanat gr̄a. ⁊ subdit p̄inde
vicio sanato ꝓ gr̄am nāliter fiūt ea que legis sūt
nō q̄ per nāe nomen negata sit gr̄a. sed potius
per gratiā repata natura qua gratia in interiori
hoie inouato lex iusticie scribiť q̄ꝫ deleuerat cul
pa. ē. n. illic scribitur per renouatōem q̄ dele-
tum erat per vetustatem ⁊ paulopost sic expo-
nit verba apl̄i. nāliter faciunt ea que legis sunt
idest naturali ratione illuminata per gratiam di
scernūt facienda ⁊ vitanda q̄ faceret ler. Eodē
modo penitus loquitur Aug. i de vera inocētia.

Secundo dico q̄ illa verba glose allegate

intelligenda sunt de gentili non fideli sz quer so ad fidē xpi sicut ⁊ verba apli q̄ exponit bz Aug. li.4 ·ꝓtra Julianū.c.15·Ubi ad argumētū q̄ ex hac auctoritate apli ꝓtra eū faciebāt. Julianus rñdet·3° dico q̄ esto q̄ ꝓcederem gentilē infidelem aut alium aliquē hominem nāliter ⁊ sine speciali dei auxilio cognoscere nemini eē iniuriā dum·nihil alienū ꝓripiendum ⁊ silr veritates q̄ sunt ꝓncipia ⁊ regule moralis vite cognosceret etiā qd sit bonū ex genere·⁊ qd ex genere malū ḡbus nihil āplius posset extorqueri ex verbis glose illius ⁊ b nihil haberet ꝓtra me.nam nulla talis noticia est sufficiens ad agendū actum bonū moraliter vt accipiē.s.ꝓformē recte rōni secūdū oēs circōstātias regitas ad b .q̄ act⁹ sit vere virtuosus.vñ esto q̄ qs verbi gra cognoscat bonū eē subuenire indigenti.⁊ nō iniuriari primo nec rape alienū nisi cognoscat cū hoc ꝑpter quid ⁊ quēadmodū sit subueniēdū ⁊ ab iniuria ⁊ rapina abstinendū nō hz noticiā sufficientē ad bonitatē actus moralē de qua logmur. Quod pz qr si quis subueniat indigenti ⁊ nō ꝑpter finē debitū nō agit bene moralr·si quis etiaz abstineat ab iniuria vel rapia nisi pp ōbitū finez abstineat ñ abstinet virtuose seu moraliter bñ. Eādē cōclusionē ꝓbaui etiā inter cetera p auctoritatem Augu.in epla ad sirtuz dicētis nemo recte sapit nemo recte intelligit·nemo ꝓsilio aut fortitudie ꝑualet ⁊c·nisi acceperit spiritū sapientie ⁊ itellectus spiritū ꝓsilij ⁊ fortitudinis. Cōstat autem vt dicebaz q̄ q̄ nō recte sapit nec recte itelligit nec ꝑualet ꝓsilio nō sufficienter cognoscit qd agendū vel vitandū in his que ad moralē vitā pertinent. Ad hoc ille magister dixit .duo.ꝓmum q̄ si ista auctoritas sumat vt capio ꝓcluditur q̄ nullus carens gra gratū faciente pōt agere actū bonū moraliter qō est ⁊tradicta mea·alia in probatione ꝑme ꝓclusiōis mee q̄ ibi posui·qō aūt illud sequat·pz q̄ nullus carens gratia gratum faciente habet spiritum sapientie ⁊ consilij cuz illa sint dona spiritus sci q̄ ñ habentur sine gra gratū faciēte vt dicūt doctores ⁊ scriptura sacra sap·primo spiritus.s. discipline effugiet fictum.

Scōo respondet ad auctoritatē.d.q̄ cū dicit nemo recte sapit ⁊c. Intelligēdū ē ō rectitudie que inest actui ex certa actinctōe finis simplr vltimati q̄ nō pōt eē nisi spū scō gra infundente ⁊ faciente vna cū tali caritate in actu ⁊ mediatū ordinē ad finē simplr vltimū.non logtur autem Aug·de rectitudine que pōt eē in actu ex actinctione finis ꝑpinq ⁊ imediati.sicut ē recte militare ad debellandū supbos ⁊ ad pacificandum subiectos q̄ pōt eē in hoie dona spiritus sancti ñ habente sicut pz de nabugodoñ.debellante cyrum. Quātū ad ꝓmū dictuz veñ.magr̄i dico q̄ ex illa auctoritate sicut ego accipio ⁊ sicut accipit met Aug.nō segtur q̄ infert ipe·⁊ cū probat p b q̄ nullus carens gra gratū faciente hz spiritū sapiētie ⁊ ꝓsilij ⁊c.dico q̄ illō ē ꝓtra intētōez Aug·ibidē vnde statim subdit·nō qr tot sūt spiritus sed ofa hec opaē vnus atq̄ idē spiritus dividens singulis ꝓut vult·qr spiritus vbi vult spirat.sed q̄ fatendū ē alr adiuuaē nōdū inhabitā sm alr inhabitās·nā nōdū inhabitans adiuuat vt sint fideles inhabitās adiuuat iaz fideles. Et b pz q̄ spiritus spirat dona sua de qbus loquit̄ aliquādo etiā in eis quos nō inhabitat.in qbuscūq̄ autē est gra gratum faciens illos inhabitat spiritus sanctus.vnde ⁊ dicunt̄ tēplū dei sm illud ꝑme ad cor.4.nescitis q̄ templuz dei estis ⁊ spirit⁹ dei habitat in nobis·vbi ait glosa Aug. in.nemine habitat deus q̄ non ante sanctificet ⁊ purget spiritus sanctus. Sanctificatio autez ⁊ purgatio nō est sine gratia ⁊ gratum faciente vt clarum est.ergo sm Aug·ibidez talia dona spiritus sancti sunt ēt aliqñ in nō habente gratiam gratū facientē. ¶Preterea sm Aug.ibidem fides est donū.s.s.vnde ait q̄ sicut nemo recte sapit ⁊c·ita sine spū fidei nō est quisq̄ recte creditur⁹·⁊ ante verba ꝑallegata ⁊ dicit sicut ñ haret homo sapientiā itellectū ꝓsilium ⁊c·nisi accepisset spiritū sapiētie ⁊ itellectus ⁊ ꝓsilij ⁊c.ita nō haberet fidē nisi accepisset spiritū fidei de q° dicit apls.habētes aūt eūdē spiritū fidei.⁊c.vbi pz q̄ fides est donum·s.s.sm intētōez in qua ibi de donis logtur Aug.⁊ ita dicit verba apli que allegat silr ꝑme ad cor.12.inter dona spiritus sancti numerat fidem ⁊ ꝓphiaz·⁊ tamē constat q̄ vtraq̄ frequēter est in nō habente caritatem ⁊ gra gratū faciente sicut per eundem apl'm ⁊ glosas exprese pz ibidem.c.12·⁊ iō salua reuentia sua dictum illud non videtur consonum dictis apostoli ⁊ sanctorum.auctoritas scripture q̄ allegat nō est intelligenda quasi inficto nunq̄ sint aliqua munera spiritus sancti sed qr fictum spiritus sancti nō inhabitant neq̄ approbat ideo cum dicit̄ effugere. Responsio q̄ dat veñ.magister salua reuerētia nō videtur valere quoniā sm Aug.vt pz ex dictis supra in ꝑma ꝑbatōe ꝑme ꝓclusiōis.ꝑme.q·d.26.⁊ per rationē factam.ad b in probatione ꝓclusiōis huius articuli nūquā actus est moraliter rectus nisi imediate vel mediate ordinet̄ vltimate in deum. vnde militare ꝑpter pacem subiectoꝝ vl debellationem superboꝝ vltimate ita q̄ huius actus nec actu nec habitu referatur in deum culpabile est. Si igitur actus non potest ordinari i deū vltimate sine adiutorio speciali spiritus sancti vt concedere videtur reuerendus magister sequitur q̄ actum moraliter rectum non possit quis exercere sine speciali adiutorio dei q̄ est propositum. ¶Pro prefata cōclusione adduxi determinationem miletani consilij dicentis.vtrunq̄ donum dei ⁊ scire quid facere debeamus ⁊ diligere vt faciamus. Ad hoc dixit reuerē.Mda. q̄ illud dictum est directe contra pela.qui ponebat q̄ recta ⁊ bona noticia intellectus bene erat a gratia dei q̄ vocabat doctrinam legis. sed velle bonum non erat a deo nisi quatenus dedit voluntatē.⁊ iō ꝓclusz dicit q̄ vtrūq̄ ē do

nũ dei.ꝛ ꝟ etiã dicit se ꝛ alios ꝓtra quos arguo ponere.nã loquẽdo de bono actu intellectus ꝛ volũtatis meritorio vterqꝫ ẽ a deo cũ dei auxilio ſpãli.loq̃ndo vero ō bono morali ꝑcise vterqꝫ ẽt ẽ a deo.ſed nõ oꝫ q cũ auxilio ſpãli ſꝫ ſolũ cũ dei influentia generali.vñ dicendo vterqꝫ donũ dei ẽ.ergo ex dei auxilio ſpãli fallatia ꝓſequẽtis ẽ.Hec rñſio vt vĩ nõ ſaluat intẽtõem ꝓcilij.nã quecũqꝫ fuerit poſitio pelagij de quo i ſequẽtibus videbiꝫ.determinatio tñ iſta ꝓcilij eſt ꝓtra.quẽcũqꝫ ponẽtẽ nos ſine ſpãli dei dono ꝛ auxilio ſcire qd facere debeamus. Et q de ſpeciali dono ꝛ auxilio ſit ſenſus ꝓcilij ꝛ nõ de influẽtia generali ꝓbatur euidẽter.nã certũ eſt q influentia generalis q̃ cõiter ẽ tã reſpectu malarũ actionũ q̃ſ bonaꝝ ꝛ tã nãlĩ q̃ rõnaliũ nõ dicitꝫ ꝑm vſum ſcripturaꝝ catholicaꝝ gr̃a dei p yeſuꝫ xp̃m.ac per ꝟ auxiliũ gr̃e dei p yeſuꝫ xp̃m non oꝫ intelligi auxiliũ generalĩ influentie ſꝫ auxiliuꝫ ſpãle ꝛ ꝟ infra plenius patebit.nũc aũt in ꝓpoſito ꝓcilij de talis gr̃e auxilio loquitꝫ vñ ſic iacꝫ capl̃m illud.Si qs dixerit gr̃am dei p yeſuꝫ xp̃ꝫ d.n.ꝓpter ꝟ nos tm̃ adiuuare ad nõ peccãduꝫ q: p ipſaꝫ nobis reuelat̃ intelligẽtia mãdatoruꝫ vt ſciamus qd appetere qd vitare debeamus.ñ aũt ꝓpter illã nobis p̃ſtari vt qõ faciẽdũ cognouerimus ẽt facere diligemus atqꝫ valeam⁹ anathema ſit.Cũ ẽt dicat apl's ſcia inflat caritas vero edificat valde ipſũ ẽ vt credamus ad eã que inflat nos gr̃am xp̃i ꝛ ad eaꝫ que edificat nõ br̃e cũ ſit vtrunqꝫ donũ dei ꝛ ſcire qd facere debeamus ꝛ diligere vt faciamus.vt edificãte caritate ſcia nõ poſſit inflare.ſicut aũt ō deo ſcriptuꝫ eſt q docet hominẽ ſciaꝫ.ita ẽt ſcriptũ ẽ caritas ex deo eſt.igit̃ ꝛ ſcire qd facere debeamus ꝛ diligere vt faciamus ſcõꝫ hãc determinatõeꝫ ꝓcilij ẽ in nobis ex ſpãli gr̃a ꝛ auxilio dei ꝛ cũ ſcire in eo q nõ diligit facere nõ ſit meritoriũ. Et ꝟ ẽt i eo in quo ẽ ſit ſcõꝫ ꝓciliũ ꝛ apl̃m ex gr̃a dei ſeu auxilio ſpãli.ſequitur q talis ſcia ꝛ non meritoria ſit donũ dei. ¶Dꝛeterea ſi iſta rñſio ſit ſufficiens qua per nomẽ dñi vel gr̃e dei intelligit̃ generalis influentia nũ quã ex aliquo textu ſcripture poterit ꝓbari q ad aliquẽ actũ ſiue intellect⁹ ſiue volũtatis ſiue meritoriũ ſiue nõ meritoriuꝫ indigeamus ſpãli auxilio dei.naꝫ nuſq̃ in ſcriptura repitur iſta loqutio ſpãle auxiliũ ſed tm̃ donũ ꝛ gr̃a ꝛ auxiliũ vel adiutoriũ ſine additõe ſpãlitatis aut aliqd equalens.ſꝫ iſtud nõ ẽ dicendum.

Itẽ ſint duo vnus nõ baptizat⁹ alter baptizatus ꝓuenientes ad ãnos diſcretõis.ꝛ nãle ingenium ac cetera i eis ſint paria.ſcõꝫ iſtã rñſionẽꝫ nõ baptizatus cũ adiutorio ſolius generalĩ influẽtie poterit cognoſcere ſufficiẽter aliquid ptinens ad vitã moralẽ vt moralis eſt eẽ agendũ aut vitãdũ.igit̃ ꝛ baptizatus ſiꝫ poterit recognoſcere cũ tali auxilio ꝑcise.ꝛ tñ ſua cognitio erit meritoria ſuppoſito q ipſa nõ ſit aliquo mõ culpabilis ex quo ſequitur q ẽt actus itellectus meritor⁹ habetur ſine ſpãli auxilio. Hec vꝫ dicere q in baptizato ẽ ſpãle auxiliũ.ſ.gr̃a gratũ faciens ifuſa i baptiſmo.qꝫ ſi ita nõ baptizatus ꝛ talẽ gr̃aꝫ nõ hñs cognoſcit ſicut ꝛ ipſe q gr̃am hꝫ clarũ ẽ q illa gr̃a i nullo iuuat cũ ad cognoſcendũ. Et ideo q̃ius ſua cognitio ex aſſiſtentia gr̃e ſit deo accepta ad vitã eternã ꝛ ſic meritoria.nõ tñ iſte in cognoſcendo poteſt dici iuuari ex illa.nec ipa reſpectu illius dici poterit eſſe auxiliũ quo iuuet̃ ille ad cognoſcẽdũ qd agere debeat ꝓtra intentõem ꝓcilij ꝛ ꝓceſſõem iſtiuſinet.veñ.doc.q dicit q ad actũ intellectus meritoriũ idigem⁹ auxilio ſpãli.Sic ergo pꝫ q illa ꝓcluſio vera ẽ ꝛ efficaces ꝓbatões eiuſdẽ. Cõfirmo aũt eã ꝛ nũc ſic.ſi homo ꝓ iſto ſtatu põt abſq̃ ſpãli dei auxilio cognoſcere qd agendũ in his q̃ ptinent ad moralẽ vitã ſequitur q nõ alio auxilio indigeat ad ꝟ q̃ indigeret ſi nullus nũq̃ peccaſſet.pꝫ ꝓña q: ẽt ſi nullus homo vnq̃ peccaſſet adhuc idigeret auxilio generalis ifluentie ſicut ꝛ met Adã ante quaꝫ peccaſſet nõ poterat ſine tali auxilio actuꝫ aliquẽ agere.vt pꝫ ex ꝑma ꝓcluſiõe ꝑcedẽtis articuli.Sꝫ iſtud ꝓñs eſt falſuꝫ ſicut dñs declarauit i parabola ſauciati.vñ ſicut magiſter dicit in zº.ſniaꝝ.d.zꝛ.ꝛ cõiter oẽs doctores catholici ꝓcordãt genus humanũ fuit ꝛ ſpoliatũ gratuitis donis ꝛ i nãlib⁹ bõis vl' vulneratã.vñ nãlia bõa .i.ingeniũ memoria itel'ect⁹ corrupta ſũt ꝛ non ſubtracta vt dicit magiſter. ¶Dꝛeterea ſequitꝫ q doctrina veteris ac noui teſtamẽti ñ fuit hõi neceſſaria q̃tũ ad cognoſcẽdum qd ꝛ qualr̃ ſit agẽdũ i his q̃ ad mores ptinẽt cũ ipſa ſit auxiliũ dei qõdã ſpãle.ꝛ ſic magna ps ſcripture aſſerit̃ ad curatõem humani genus ſupflua.cui⁹ tñ oppoſitũ eadẽ parabola oñdit in duobus denarijs quos ſamaritanus tradidit ſtabulario vt curam gereret ſauciati ſicut pꝫ per Aug.ypoñ.ſiue i reſponſiõibus ꝓtra pela.rñſione.ȝª ꝛ p expoſitores alios cõiter.Itẽ ſi hõ põt ſine ſpãli dei auxilio ꝛc.multomagis poterit ſine ſpãli dei adiutorio legẽdo doctrinã moralẽ ſcripture itelligere ſenſum illius ꝛ ꝓcipe ac velle illa agere que ipſa docet eẽ agẽda.clara ẽ ꝓña.Sꝫ ꝓñs eſt manifeſte p̃ Aug.ō fide ad.p.c.ȝz.ſic nr̃aꝫ fidẽ inſtruentes firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites poſſe qdẽ hoiez q̃ nec ignoratia lr̃aꝝ nec aliq̃ phibꝫ ibecillitas vel aduerſitas verba ſancte legis ac euãgelij ſiue legere ſiue ex ore cuiuſq̃ predicatoris audire.Sed diuinis mandatis obedire neminem poſſe niſi quem deus gratia ſua ꝑuenerit vt q audit corpe ꝛ corde ꝛcipiat ꝛ accepta diuinitus bona volũtate atqꝫ virtute mãdata dei faceret velit ꝛ poſſit.neqꝫ.n.qui plantat ẽ aliqd neqꝫ qui rigat ſed qui incrementuꝫ dat deus.ꝛ eſt hec ꝓbatio verbum apl̃i ꝑmo ad cor.ȝ.ecce q ꝟ dicit neminem poſſe corde percipere.i.intelligere aut illa velle facere niſi preueniatur gratia dei.aut igitur loquitur de gratia aliqua ſpãli ꝛ habeẽt ꝓpoſitũ.aut de generali influentia tantũ.ꝛ ꝟ non poteſt dici q: nec ſine tali põt qs etiã ſanus ꝛ fortis corpore legere vel ex ore ꝑ

dicatoris audire. ⁊ ideo ita eēt sibi necessaria gratia dei ad legendū vel audiendus legem dei sicut ad intelligendū cuius oppositū ipse euidenter intendit. Itē sancti orabant deum pro habenda noticia agendoꝝ moralis vite. igitur illaꝫ er se sine speciali dei auxilio habere nō poterant añs pz ibi. notam fac mihi viā i qua ambulez ⁊ ibi doce me facere iustificatōnes tuas. ⁊ gressus meos dirige ſm eloquiū tuum mera talia habentᵏ in scriptura. ꝓña ꝓbatur qm̄ pro his ad q̄ facere indigebant tm̄ generali influentia nū quā eos orasse inuenitᵏ. nec vnq̄ aliqs prudēs homo pro talibus orat. quis. n. orat deū vt ignis eū calefaciat quādo est primus sufficiēter igni. aut si distet ab igne aliqualiter orat vt possit ad illum accedere. ⁊ sic de alijs que sunt in ptāte sua ⁊ p eis nō est necessariū auxilium spāle. ⁊ tm̄ in oibꝰ motibus ⁊ actōibus siue volūtarijs siue nālibus mere. necesse est cuilibet agenti creato influentia generalis dei ſm̄ cōem omniū doctrinā. nec huic repugnat q̄ eccl'a rogat deum vt nos conseruare ⁊ fructus terre dare. ac etiā ꝓseruare dignetur. qm̄ cū hec oīa stante etiā influentia generali noceri modis plurimis possint supplicat ꝓ adiutorio ⁊ influentia spāli qua ⁊ nocitura vitētur ⁊ pro futura misericorditer ⁊ gratiose p̄stentur. Confirmatᵏ q; omnis argumentatio ꝓciliorꝝ ⁊ sanctorꝝ cōtra pela. p̄ter auctoritates scripture ad ꝓbandū q̄ ad vitanda peccata vel mandata dei pficienda vel ad credendū q̄ xp̄s iussit eē credenda vel alia aliqua opanda est necessariū nobis auxiliū gratia dei. fundatᵏ sup̄ b̄ q̄ sancti orabant ꝓ talibus. Si aūt dicatᵏ q̄ er b̄ nō probatur necessitas specialis, adiutorij segtur q̄ nūq̄ probauerunt sufficienter ꝓtra eum q̄ necessaria eēt nobis ad aliqua p̄dictorum specialis aliqua gratia seu adiutoriuꝫ dei. qō tm̄ eos itendisse ñ ē dubiū apō quēcq̄ doctorē catholicū. ¶Preterea ꝓstat q̄ generalē influētiam suam nisi rarissime deꝰ subtrahit alicui creature ⁊ b̄ reputatᵏ tūc ad miraculū sicut ꝓtigit ō igne nō vrente pueros i camino. sicut ⁊ miraculum esset si sanis aptisq̄ oculis rem coloratā in luce, p̄tem nullo impedimento existente nō videret. pro talibus aūt que hō ñ nisi ex miraculo nō potest nemo solicitus est aut dubius vt pro illo fundat orationē ad deū ymo derisor aut stultus reputaret q̄ b̄ faceret. Ueruꝫ ꝓtra p̄dictam ꝓclusionē dictus veñ. doc. arguit multiplr̄ ꝓmo sic aut homo ex suis nālibus sola dei generali influentia ꝓcurrente pōt cognoscere deum eē sūme honorandū aut nō. sz vltra hoc regritur quoddā dei auxiliū spāle si deū pōt. muz habeᵗ ꝓpositum q; illud est quoddā morale bonū. Si scōz segtur q̄ homo in suis nālibus ꝓstitutus ⁊ ꝓcurrente dei influentia generali de b̄ bono morali q̄ est deū eē sūme honorādū hēbit ignorantiā inuincibilē. Et vltra segtur q̄ obmissio huius actus. s. non honorare deum sūme nō imputabilᵏ ei quo ad penā vel quo etiā ad culpā cū ſm omnes doctores nō iputentᵏ q̄ ex ignorantia simplr̄ inuincibili cōmittunᵗ. Sed vtrunq̄ istoꝝ ꝓsequentiū videtᵗ esse falsuꝫ ⁊ cōtra aplm̄ ad ro. ꝓmo. vbi dr̄ q̄ gentiles habuerūt noticiā q̄ deus est sūme honorandus. q; q̄ notū est dei manifestū est in illis. ⁊ q̄ huiᵐ actᵐ imputᵗ eis ad penam. pz ibi reuelatᵗ ira dei super oēm ipietatē ⁊ iniusticiā hominū eoꝝ q̄ veritatē dei iniusticia detinent. ⁊, quo ad culpam ita vt sint inexcusabiles. ⁊ subdit statim causam q; cū cognouissent deū nō sicut deū glorificauerūt. Rñdeo dico q̄ homo nō potest illud cognoscere sine speciali auxilio ⁊ eum infertur q̄ tunc habebit ignorantiam i nuincibilem de illo bono morali si intelligat q̄ ignorātia sit inuincibilis sine spāli adiutorio dei ꝓcedo istā ptem cōsequētis ⁊ cū inferᵗ viterius q̄ tūc obmissio illiᵐ actᵐ nō imutabiᵗ ei. nego ꝓñam. ad ꝓbationem ſm oēs doctores nō iputantᵗ homini q̄ ex ignorātia simplr̄ inuincibili cōmittunᵗ. Dico q̄ istud ē itelligēdū ō ignorātia q̄ nō est peccatū nec pena peccati cuiᵐ ille sit aut fuerit reus. nā ignorātia q̄ ꝓuenit homini ex peccato cuiᵐ ipse fuit reᵐ eū nequaq̄ excusat saltē a toto sicut pz de eo q̄ ex ignorātia ꝓtracta ꝓpter ebrietatē culpabilē hoiem occidit. talᵗ. n. ſm cōmunionē doctrinā ⁊ ßz pbz ēt 3°ethi. ñ excusat ipz ab homicidio nec q°ad culpā nec q°ad penā. nūc āt ignorātia ista de hoc q̄ deus ē sūme honorādus vtiq̄ est pena peccati ꝓmi hois in quo peccato oēs peccauerūt vt ait aplᵘs. nā si ille non peccasset ⁊ alij ēt illo peccato nō peccasset nullus hāc ignorantiā habuisset. ⁊ iō neminē excusat a tali obmissiōe.

Hec rñsio est exp̄ssa sntia beati Aug. i epla ad sixtū sup illis verbis aplī allatis ita vt sint inexcusabiles dicētis sic. ⁊ q̄ suis seipsi excusare videantᵗ nō amittit hanc excusatōem q̄ scit se fecisse hominē rectū eiq̄ obediētie dedisse ꝓceptum nec nisi eiᵐ q° male vsus ē libero volūtatis arb. ēt q̄ trāsiret i posteros manasse peccatū. neq̄. n. dānantᵗ q; nō peccauerūt qm̄ qdē id ex vno i oēs p trāsijt i q° añ ꝓpria i singulis q̄buslibet peccata oēs cōiter peccauerūt ac p b̄ inexcusabilᵉ est ois peccatoꝝ vel reatu origims vel additamēto ēt p prie voluntatis siue q; nouit siue q; ignorat siue q; iudicat siue q; ñ iudicat q; ⁊ ipa ignorātia i eis q̄ itelligē voluerᵗ siue dubitatōe peccatū ē. i eis āt q; ñ potuerᵗ pēa peccati q̄ i vtrisq̄ ñ ē iusta excusatio sz iusta dānatio. Ad ꝓbatōez alia falsitatis huiᵐ ptis ꝓñtis dico q̄ gētiles ñ habuerᵗ noticiā talez sine spāli auxilio dei. dico tm̄ q̄ istud spāle auxiliū p̄t duplr̄ accipi. vno mō q̄ fuerit tale ad q̄ ñ q°adiuuerit l'coopate fuerit ipe creature q̄ sūt effectᵐ dei seu noticie eaꝝ sicut ē auxiliū q°cognoscūᵗ futura aut alia q̄ tm̄ p ispiratōnē seu diuinā reuelatōez stricte sūptā cognouerūt alij sci viri quō cognoscūᵗ misteria i cānatōis ⁊ redēptōis nr̄e a nobis. alio mō q̄ ad tale adiutoriū ꝓcurrerit ēt noticia creaturaꝝ. q̄ tm̄ noticie sil'ēt cū adiutorio ifluētie gnālis nō sufficiebant illis ad cognoscēdū deū eē sūme honorādū sed

deū spāle adiutoriū ⁊ influentia necessaria vtiqz erat sicut etiam simul cū doctrina vocali exteri⁹ plata ⁊ cū generali dei influentia necessariū nō bis est speciale dei adiutoriuz vt corde intelligamus ⁊ ꝓsentiamus xp̄i fidei que nobis p:edicat̄ Modo ad ꝓpositum dico q̄ gentiles illi de q̄bus loquitur ap̄s nō habuerunt speciale adiutoriū p̄mo modo sed sc̄o nec huius oppositum dicit aliqua glosa per hūc magistrū ꝓtra me allegata sed ꝓpositū vtiqz vna glosa ibi dicere vī exp:esse. vnde sup illo verbo. deus. n. manifestauit illis. dicit glo. ꝟ dicit ne sola natura sufficiente videret. ergo si nāliter vel nāli rōne dicantur cognouisse. nō seqtur igit̄ ex solis nālibus ⁊ sine speciali auxilio dei. ⁊ ꝓfirmatur istud q: secūdū Aug. in de vidēdo deū ad paulinā ipossibile est cuilibet homini cognoscere sine speciali adiutorio dei esse aliquid tale quale pb̄i de q̄bus est sermo cognouerūt deum esse. ⁊ per ꝓns etiaz ē impossibile vt ipse cognoscat̄ esse sūme honorādus nisi ad hanc noticiā specialiter iuuet ipse. assumptū p3 q: hec sunt verba eius. Quis. n. sine adiutorio spiritus sancti cogitare valeat aliquid esse magisqz esse q̄s omnia que per corpus sentiūtur q̄ nec loco videatur nec querēdū sit oculꝰ nec audiat̄ affatu. nec tactu teneat̄ nec sentiat̄ incessu. videatur tamē sed corde mūdo. q. d. nullus. ⁊ tamē aliquid tale esse deuz cogitauerunt illi pb̄i. per adiutoriū autē spiritus sancti non pōt intelligi influentia generalis tantuz in proposito quoniā sine illa nō possumus etiaz cogitare aliquid eē q̄ videatur visu aut alio sensu sentiatur vt certū est. ⁊ sic nō magis de deo q̄s de celo diceret Aug. q̄ nō potest cogitari eē sine adiutorio spiritus sancti q̄ ē ridiculū sentire. Jtē. z. de ci. dei. c. 7. ait sic pb̄i vtcunqz conati sunt in genijs accutissimis prediti rōcinando inuestigare quid in rep natura latitaret qd in moꝛib⁹ appetendū esset atqz fugiendū qd in ipsis rōcinandi regulis certa cōcretione traheret̄ aut quid, nō esset ꝓsequens vel etiam repugnaret. ⁊ quidam eoꝝ quedā magna quātū diuinitus adiuti sunt inuenerūt. quātū aūt humanitus ipediti sunt errauerūt. puto aūt q̄ inter illa que inuenerūt cōputandū sit istud de quo agitur. s. q̄ deus sit sūme honorādus. nec credo q̄ reuerēdus iste magister oppositū diceret. ergo ꝟ cognouerūt per adiutoriū dei nec potest intelligi per adiutoriuz generalis influentie tm̄modo. qm̄ etiam ⁊ ad parua inuenienda ⁊ etiam in suis erroꝛibus tale adiutoriū habuerūt. ac per ꝟ sīl̄ bene diceretur inquātū diuinitus adiuti sunt errauerūt q̄ non puto aliquē ꝓcessuruz nec potest hoc exponi de cognitione meritoria vite eterne cū infideles ⁊ ydolatre essent. Haymo etiā ibidē super illo obscuratū est insipiens cor eoꝝ. ait cor illoruz q̄ illuminatū est per nāle ingeniū ⁊ per dei gratiā postq̄s inceperūt ydola adoꝛare obscuratū est p ignoꝛantiā. ⁊ subdit post pauca. Quod. n. contulit illis diuina gratia gratis abtulit vtiqz dū eēnt ingrati. ecce q̄ dicit cor illoꝝ fuisse illuminatum per nāle ingeniū ⁊ per dei gr̄am ⁊ iteꝝ q̄ noticiā iliā q̄s habuerūt ꝺ deo ꝓtulit illis diuina gr̄a gratis. puto aūt ñ eē solitū apud scripturā ymo nullibi inuenio ea q̄ nos habemus ex nobis cōcurrēte tm̄modo influentia generali dici nobis ꝓferri a diuina gr̄a gratis. sicut nec vsq̄ dictum ē aut aliqs sapiens diceret q̄ ignis calefacit aliqd ex gr̄a dei aut q̄ homo aliqs blasphemat deū vel odit p:imū ex gr̄a dei seu q̄ gr̄a dei ista cōferat talibus agētibus cū tm̄ nullū hoꝝ sine concursu influētie general̄ fiat. Scdo arguit iste magister sic. si homo ex suis nālibus sola dei influentia generali ꝓcurrente non pōt cognoscere qd sit agendū ⁊c. ex se nō hēbit vñ sit ꝓsiliatiuus vel possit eē. p3 cū ꝓsiliū nō sit de his que ñ pñt cognosci. S3 istud ꝓns est ꝓtra sacrā scripturaz dicentē eccl̄astici. 15. reliquit hominē i manu cōsilij sui. Respondeo cuz iferē q̄ ex se nō habebit vnde sit ꝓsiliatiuus. illud ꝓns vī ad ꝓpietatē hominis eē simpl̄r ꝓcedendū. qm̄ homo non ex se ſz a deo h3 aiam ⁊ alia p q̄ pōt ꝓsiliari. ſz tm̄ eūdo magis ad mentē arguentis q̄ vt puto vlt dicere q̄ tūc nō habebit in se vñ sit ꝓsiliatiu⁹. di co q̄ illud pōt capi dupl̄r. vno mō sic simpl̄r vt p:oferē. ⁊ tūc nego ꝓnaz instātia in sīl̄i ꝑm concessiōem huius doctoris ⁊ omniū alioꝝ catholicoꝝ hō non pōt ēt cū sola dei generali influētia facere actum meritoriū nec etiaz beatificari. ⁊ tamē ex hoc nō seqtur q̄ homo in se non h3 vñ possit mereri ⁊ vnde possit beatificari. cū ꝟ ꝓns secūdū omnes sit falsum. nā h3 intellectuz ⁊ volūtatē q̄bus potest mereri ⁊ beatificari. alio mō potest capi ꝓsequēs cū subintellecta determinatione sic in se non habebit vnde sic seu ꝑ q̄ vel per q̄ sit sine dei auxilio speciali recte ꝓsiliatiu⁹ ⁊ tunc istud ꝓns ꝓcedo. ⁊ ad scripturā que allegat̄ ꝓtradico q̄ illa nō est ad ꝓpositum cū nō loquat̄ secūdū pñtem statum sed sc̄oz statuz in quo p̄mo creatus ē q̄ p3 euidenter ex eodez loco. vnde sic iacet textus deus ab initio constituit hominē. ⁊ reliquit illuz in manu ꝓsilij sui. patet etiam per Aug. in ypoñ. resposiōe. 3ª euidenter.

Tertio arguit̄ sic aut samaritanus videns illū hominē semiuiū relictum potuit cognoscere ex suis nālibus cum sola dei generali influentia qd circa illum erat moꝛaliter agendum ⁊ habetur propositum. aut non potuit. ⁊ tunc sequitur q̄ natura huius hominis est peioꝛ in oꝛdine ad sue nature ꝓsoꝛtē q̄s natura porci. q: audiens coꝛque ri alium porcum statim insilit in coꝛtoꝛem. ⁊ videtur ꝟ multū fauere erroꝛi manicheoꝝ dicentiuz naturam simpliciter malam. Respondeo q̄ si per amaritanum intelligamus xp̄m sicut xp̄s intelligit cum illam parabolam posuit vtique potuit cognoscē ⁊ cognouit quid ⁊ quēadmodum erat agendum erga illum sauciatū. s. genus humanum. Sed istud nihil ad propositum q: in nostra questione non clauditur xp̄s. Si vero per samaritanum intelligatur aliquis homo pu-

rus ī p̄senti ſtatu. ⁊ per ſanciatū alius tantum ꝟz ac ſi de aliquo alio homine. verbigr̄a de petro querat an videns aliū. verbigr̄a paulū ſautiatū poſſit cognoſcere qd agendū moral̄r circa illum ſine ſpeciali auxilio dei. ⁊ dico qd ⁊ ſi poſſit cognoſcere quid agendū vt pote q; ꝓpati ꝺz ei ⁊ auxiliari. non poteſt tamen ſcire ꝓpter quid ⁊ quēadmoꝺuz ſcōz omnes circōſtantias requiſitas ad bonitatē moralem actus ꝺebeat facere actus iſtos. ⁊ ideo nō poteſt ſufficienter cognoſcere qd moraliter agendū circa illū. ⁊ q; tunc īfertur de porcis pz nō valere niſi magiſter me⁹ reuerendus velit ꝺicere q; porcus cognoſcit qd ⁊ quēadmodū ſcōz omnes circōſtantias requiſitas ad bonitatē moralem actus agendū eſt circa porcum alium qui torqueat q; non puto eum ꝺicere velle. ⁊ cuz ꝺicit q; ꝺ videat multū fauere erroꝝ manicheoꝝ quī ꝺixerunt naturaz ſimpliciter malā. Reſpondeo q; manicheus voluit naturā humanā in ſua ꝓma ꝓdictiōe ex ꝓmixta ſubſtantia mali eē malam q; ego non ꝺico. Sz ꝺico eam fuiſſe creatā bonam ⁊ purā ſed ex voluntario peccato quod vti ꝝ cōmiſit ⁊ vitare potuit p̄mus homo viciatā ⁊ cum vicio per ꝓpagatōnem in alios deſcēdentes tranſfuſaz. ⁊ qui huius oppoſituz ꝑtinaciter aſſenſerit hereticus pelagianus exiſtit vnde ſimilē inuectionez in ſe factam. Aug. excludit in reſponſiōibus cōtra pelagianos reſponſiōe. ȝ°. loquens. n. de adaz ait per velle malum ꝑdidit poſſe bonum qui ꝑ poſſe bonum potuit vincere velle malū quem iuſte deus iam delicto captiuū voluntati depꝛauate ꝺimiſit. ⁊ ſubdit malum itaq; velle nō ex nature ſue ꝓdictione bona habuit tanq̄ ex cōgenito malo vt manicheus credidit ſed ex accedēti defectu pꝛauo concepit q; a radice viciata omnis ex illo orta humana pꝛopago contrarit abſq; ſolo xp̄o. Ad gloſā Greg. ꝺicentis q; mens noſtra ex ſui ꝓſideratione quid in alterum faciat ſcit telligit ⁊ recti operis germen parit. ꝺico q; nihil facit pꝛo eo q; Greg. nō ꝺicit q; ex ꝓſideratione ſui q̄ habet ex ſe cū ſua influentia generali ſeu ſine auxilio ſpeciali intelligit quid in alterum faciat. Ego autem ꝺico q; cuz ex ꝓſideratione ſui mens noſtra intelligit quid faciat in alterum. ⁊ recti operis germen parit. talem ꝓſideratōez ꝝ ex ſpeciali gratia dei ⁊ ſine illa non ſufficit. ⁊ ꝝ etiam mechū ꝺicit apoſtolus cū ait q; nō ſum⁹ ſufficientes cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis ſed oīs ſufficientia nr̄a ex deo eſt. Scōa ꝓcluſio q̄ infero ex p̄dicta ꝓcluſione p̄ncipali huius articuli eſt q; ex peccato p̄moꝝ parentum quilibet homo nāli vſu ꝓceptus ꝓtrahit in potē tā bene volēdi ⁊ bene agendi moral̄r ad hunc ſ. ſenſuz q; ipſe nō pōt ſine ſpāli auxilio dei aliqd bene moraliter velle vel agere ēt ſi ſufficiēter cognoſcat qd ⁊ qual̄r aliqd eſt agēdū vel volendū hāc ꝓbo ſic Adam ex ſuo peccato incurrit ī potentiā bene moral̄r volendi ⁊ agendi. igit̄ qui libet homo nāli vſu ꝓceptus ſil̄em ī potētiaz incurrit. añs pz ſupra. ꝓña ꝓbat̄ per Aug. ī ypoñ. ſeu ſcōz aliā intitulatōem in reſponſionib⁹ cōtra pelagianos reſpon. ȝ°. vbi cū ꝺixiſſet quid Adaz ꝺum p̄teriit dei mādatum amiſſo poſſibilitatis bono ſolum arbitriū ad velle potitus ē vulneratum imediate inferendo adiungit. Hoc igitur vulnere cuncti libero arbitrio claudicamus. nec implere nobis naturaliter ſufficit poſſe bonum q; de natura viciata peccato ideſt de ꝑthoplaſtis hominibus quoꝝ ſumus ⁊ ipſa natura in qbus eſt viciata libertas homo voluntatis ſane perfectio videlz libertatis arbitrio quo ſibi ſufficiat non poteſt exoriri. ergo in potētia q̄ ille incurrit incurrimus ⁊ nos. Scōo ꝓbo eandem ꝓcluſionē ꝺ̄ta hoīem ſic. Adam ante peccatum potuit cum ſola dei generali influentia velle ⁊ agere bene moral̄r ⁊ nullus homo in p̄nti ſtatu etiā habitu ſufficiēti noticia de agendo vel volēlo pōt cum generali influentia velle aliquid aut agere bene moral̄r. igit̄ qlibz homo nāli vſu cōceptus incurrit ex peccato p̄moꝝ parentū in potentiā volendi ⁊ bene agendi moral̄r. ꝓña ē clara. q; ex quo adā non habuit ante peccatū talē ꝑpotentiā pz q; nos nō habemus eaz⁹ ex natura noſtra ſcōz ſe. igitur ex vicio nāe. viciata aūt nō eſt niſi ꝓpter peccatū ⁊ non poteſt ꝺici ꝓpter q; aliud q̄ ꝓpter peccatū p̄moꝝ parentū vt ſatis clarum eſt ex doctrina ſanctoꝝ p̄mā ꝑtē antecedētis ſiue ſit vera ſiue ſit falſa ꝓcedat ꝺz reuerendus magiſter ꝓtra quē arguo cum ipſe q; plus ē ꝓcedat q; nos ī p̄nti ſtatu quādo nr̄a natura infirmata ē ⁊ viciata poſſumus cuz ſola influentia generali agere ⁊ velle bene moral̄r.

Scōa ꝑs probata eſt ſupra nā ipſa eſt. ȝ°. cōcluſio probata in p̄mo articulo p̄me. q. ꝺ. z6. cōfirmo tamē eā ēt nunc per Aug. q ad ſimpli. lib. p̄° ⁊. q. p̄ma ait. omnes porro q acceperūt legez p̄uaricant eaz niſi per gratiam ꝓſequātur poſſe q; iubet. per legem autem habetur ſufficiens noticia de agendis moralibus. Itē idem ī epiſtola ad Julianam ait ſiç non tantūmodo nos adiuuat deus vt ſciamus quid agenduz ſit verū etiam vt amando agamus q; diſcendo iam ſcimus nemo itaq; ꝑt eſſe nō ſolum ſciens verum etiam continens niſi deus det. ⁊ eſt verbum ſapientis ſapientie. 8. ⁊ er hac auctoꝛitate ꝓfirmatur tam p̄cedens q̄ iſta concluſio. loquit̄ enīz exp̄eſſe de actu virtutis moralis ſicut patet per totam illam epiſtolam nec poteſt exponi illud verbum de ꝺatione generalis influentie tantuz quia etiam tunc eque bene ꝺiceret ñ poſſum eē mechus niſi deus det. ⁊ ſicut ſapiens ꝺicit in cōtinentiam eſſe dei donum ita ꝺicere deberem⁹ q; mechia eſſet donum dei q; pie aures ſuſtinere non poſſent. Contra iſtam concluſionem iſte veñ. magiſter arguit p̄mo ſic habita in p̄ſenti ſtatu noticia quod deus eſt ſuper omnia diligendus. aut homo ex ſuis naturalibus cum ſola dei generali ifluētia pōt elicē circa deū actū ꝺilectōis bone moral̄r aut nō. Si ſic hz̄ ꝓpoſitū

si nō segt̄ q̄ actus dilectionis bona moraliter elicitus circa deū ē supa facultatē humane nāe q̄ videt̄ eē ꝓtra auctoritatē scripture deutero. 30. d. mandatū q̄ p̄cepi tibi hodie non supa te est neq; pcul positū. sed iuxt̄ te ē sermo i ore tuo ⁊ in corde tuo vt facias. Ex qua auctoritate sumit dict⁹ magist̄r q̄ nō solū nō sit supa facultatem nostrā deum diligere sed q̄ b̄ est cōnaturale' q; nō minus est homini ꝑnāle deuz amare q̄ deum amandū cognoscere vel de deo amando verbum cordis vel oris formare. Sed cōnāle ē homini deū amandū sup oia cognoscere ⁊ de deo sic cognito verbuz cordis ⁊ oris formare ⁊c. Hic dico ꝓmo q̄ ꝓclusio q̄ ꝓcludit iste doctor. s. q̄ in p̄nti statu possumus ex solis nālibus cū influentia dei generali deū diligere sup oia nō videtur ꝓsona dictis sanctoꝝ sicut auctoritatib⁹ Aug. ⁊ Bernardi ac Ansel. ꝑbaui in vesperijs meis ad q̄s ipse adhuc nihil dixit. ⁊ nūc ꝑbo etiā auctoritate scripture dicētis p̄me Jo. 4. nō quasi dilexerimus deum ſz q; prior dilexit nos. sup quo verbo Aug. li. ꝓmo de gratia xp̄i ⁊ peccato originali. c. 26. optime iquit omnino atq; verissime dictū est. nō enim haberemus vñ eū diligeremus nisi b̄ ab illo cū prior nos diligeret sumeremus. Ex his manifeste apparet q̄ ad diligendū deū necessariuz est nobis vt b̄ ex dei gratia ⁊ dilectione sumamus. Hoc idē ꝑbo euidēter cōtra eum saltem. quia nō negabit ille doctrinā sancti Thome. ipse aūt in ꝓma secūde q. 189. arti. 3. inquirit vtrum homo possit diligere deum super oia ex solis nālibus sine gratia ⁊ determinat q̄ homo in statu nāe integre potuit in statu nature corrupte non potest. vnde premissa probatione sua cōcludit in his verbis. Et ideo dicenduz est q̄ homo in statu nature integre ñ indigebat dono gratie superaddite naturalibus bonis ad diligenduz deum naturali super oia. licet indigeret auxilio dei ad b̄ eum mouentis. Sed in statu nature corrupte indiget etiam homo ad b̄ auxilio gratie naturā sanantis nec potest illud dictuz glosari dicendo q̄ logtur de dilectione meritoria nam ipse determinate exp̄imit de dilectione naturali qua dilectione dicit hominem in statu nature integre potuisse sine dono gratie superaddite naturalib⁹ bonis deū diligere super omnia q̄ vtiq; falsum eēt de dilectione meritoria. ⁊ postea dicit q̄ ad b̄. s. ad diligendū deum naturali dilectione super oia indiget in p̄senti statu auxilio gratie naturā sanantis. cōstat q̄ illa nō est influentia generalis. Ad rationē respondeo q̄ habita tali noticia non potest homo in presenti statu sine speciali adiutorio dei diligere deum super omnia. ⁊ per consequens nec etiā bene moraliter. ⁊ cum infert̄ q̄ dilectio talis esset supa facultatē humane nature si huiusmodi dicti sit sensus q̄ adsit diligendum non sufficeret facultas humane nature ex se. ꝓcedo b̄ ꝓsequēs. ⁊ ad auctoritatez scripture que adducitur. dico ꝓmo q̄ sicut patet ex serie

tertus illud verbum non solum accipit̄ ꝓ mandato dilectionis dei sed cōiter ꝓ oibus mādatis eius. vnde ibi p̄mittit̄. Si audieris vocez dñi dei. t. ⁊ custodieris p̄cepta eius ⁊ cerimonias q̄ in hac rege ꝓscripta sunt ⁊c. ⁊ statim segt̄ mādatum q̄ ego precipio tibi hodie ⁊c. vt allegatuz est. Adhuc aūt est q̄ iste reuerēdus magist̄r obseruationē mandatoꝝ dei dicat nō solus possibilē sed tā facilem esse homini in statu nature corrupte nō adiuto spāli gratia dei q̄ facile est sibi ore dicere deum esse super oia diligendū cū tñ ꝓpheta dicat ꝓpter verba labiorum tuorum ego custodui vias duras. ⁊ apls video aliam legē i membris meis repugnantē legi mentis mee. ⁊ captiuantē me in lege peccati propterea q; exclamet. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. ⁊ respondens non dicat liberuz meum arbitrium cum influentia generali sed gratia dei per ihesum xp̄m do. n. ⁊ certe si iste reuerendus magist̄r sentiat sibi tā facile obseruare dei mandata non sibi ſz deo gratias referat. ℜ Respondeo q̄ ad auctoritatem illam sicut respondet Aug. celestino i de perfectione iusticie cap'lis. 21. ⁊. 22. ⁊ etiam pelagio in de natura ⁊ gratia. c. vlti. Qui predictā auctoritatem ꝓ se allegabant. ⁊ illam etiā Jo. 5°. mandata eius grauia nō sunt ⁊ dico iuxt̄ sententiam eius q̄ b̄ intelligendū est de illo q̄ ad deum ex toto corde ⁊ per amorem conuersus sicut ibidem in tertu p̄mittit̄. tali enim sic amanti eo sensu dei mandata dicūtur facilia quo dici ꝓsueuit q̄ amanti nihil est difficile. Sed talem amorez dico nō posse eē in homine ex ꝓpriis viribus p̄cise sed ex gr̄a spiritus sancti. vñ i ō nā ⁊ gr̄a. c. vlti. oia quippe sunt facilia caritati sed b̄ dictū ē ⁊ p̄cepta eius grauia nō sunt vt cui grauia sunt ꝓsideret nō potuisse diuinitus dici grauia nō sunt nisi q; pōt eē cordis affectus cui grauia nō sunt. ⁊ petat q̄ destituit̄ vt impleat q̄ iubetur ⁊ quod dicitur ad ysrael in ōutero. si pie si sancte si spiritualiter intelligat̄ b̄ idē significat ⁊ subdit. Cōuersus ergo q̄q; sicut ibi p̄cipit̄ ad dñm deum suū ex toto cor. suo ⁊ ex tota aīa sua mandatum dei nō habebit graue. Quomō enī est graue cum sit dilectionis mandatuz. aut enī non diligit. ⁊ ideo gratie est aut diligit ⁊ graue esse nō potest. diligit autē si q̄ illic admonetur ysrael quersus fuit ad dñz ex toto corde suo ⁊ ex tota aīa sua. ⁊ in de pfectione iusticie. c. 22. debent inquit vtiq; cōmoueri caritati dei nō eē graue dei mandatum que non nisi per spiritum sanctū diffundit̄ in cordibus nostris nō per arbitriū humane volūtatis. addurit vnā auctoritatē basilij satis longam qua dicit̄ nobis esse cōnāle diligere deum ēt plusq̄ benefactores. ad q̄s dico sicut dictuz est supa ad illā apti gentes nāliter que sunt legis faciunt. iō. n. cōnāle est nobis diligere deum q; ex ꝓncipio nature insito apti ⁊ inclinati sumus ad eius dilectionem. sed tamē ista aptitudo vel inclinatio adhuc non sufficit ſz

iuuari indiget ab ipso. qđ ipsamet auctoritas ex ꝑmit vbi ait. Sed seminalis q̄daꝫ ratio nobis ī sita est intrinsecus habens causas vt deo adhereat q̄s rōnē accipiens doctrina diuinoꝝ ꝓceptoꝝ colere diligenter cauteq̄ fouere ad pfectionē diuine gratie ꝓducere ꝙsueuit. ecce q illa seminalis rō nobis insita colit̄ ⁊ fouetur doctrina diuinoꝝ ꝓceptoꝝ vt ad pfectiōem diuine gratie. i. ad q̄s ducit dei gratia ꝓducat̄. Illa aūt pfectio est vt deus sup oīa diligat̄. Scđa rō p̄dicti magistri ē hec aut habita sufficienti noticia q deus est sūme amandus voluntas ex suis nālibus eliciet actū bonum moraliꝫ ⁊ habeat̄ ꝓpositū aut malū ⁊ tunc ꝙtra q: ꝓ omni tpe quo exercitiū alicuius actus ē malū moraliꝫ ⁊ culpabiliter obmissio illius actus ē bona moraliꝫ ⁊ laudabiliter. Sed scōꝫ te inquit Mđa. iste ꝓ ꝙi tpe quo homo stat sub sola influentia generali exercitium diuine dilectōis est malū moraliter ⁊ culpabiliter. ergo ꝓ illo tpe obmissio est bona moraliter ⁊ laudabiliter. Hoc aūt pꝫ falsum q: scōꝫ aplīn culpabile fuit pbis q obmiserūt glorificare. ⁊ ꝓ ꝙs amare deū. Rñdeo q si voluntas eliciet aliquē actū dilectionis circa deū nō adiuta speciali auxilio dei eliciet actū malum moraliter ⁊ culpabilē q:. s. nō diliget eū pp deum vel sup omnia sed pp seipaz. ⁊ cuz arguit̄ ꝙtra ꝓbando q tūc obmissio diuine dilectionis ꝓ illo tpe erit bona. pꝫ q argumētatio friuola ē. nam sit̄ arguā in alia mā. ꝓ omni tpe quo exercitiū alicuius actus est culpabile obmissio illius ē laudabilis. sed q̄ qs dat ī digēti elemosinā pp vanā gloriā exercitiū illius actus ē culpabile. igitur obmissio est laudabilis. ⁊ sic laudabile ē nō dare elemosinā ī digēti. Tertia rō eiꝰ est. aut habita sufficienti noticia ō bono ⁊ malo moraliter eligendo vel refutādo volūtas ꝓ pñti statu cuz sola generali influentia ē indifferēs ad vtrunq̄z ⁊ habetur ꝓpositū aut nō ⁊ b̄ est ꝙtra scripturā añ hominē vita ⁊ mores bonū ⁊ malū ad qōcū q̄z voluerit ꝙuertet manū suā' ecclasticī. 15. Itē si nō sit indifferens ad vtrunq̄z sz determinata ad alterū aut determinata ē ad malū actū ⁊ b̄ ē ꝓpinquū errori manichei aut ē determinata' ad bonū actuz ⁊ tūc ꝓpinquū errori Jouiniani. ex quo vlterius dicit veñ. ille magister cū circa naturā hominis ꝓ pñti statu fuerint ꝓdicti duo errores oppositi. nā manicheus posuit q nā hūana nō poterat bonū facere. Jouinianus vero q nō poterat facere malū. isti ambo errores vitari nō possunt nisi ponendo mediū. s. q nā humana ex suis nālibus pōt facere bonū ⁊ malū ⁊ istū modū tenet eccla ⁊ sanctus doctor in scō ⁊ in q. disputantis. Ad hanc rōnē dico. ꝓmo q si ꝙcedā q est indifferēs ad eliciendū bonū ⁊ refutandū malū nō ex b̄ ꝓcise hz ꝓpositū q: pōt aliquādo eligere bonū ⁊ tñ nō bene ⁊ talis electio nō erit bona moraliꝫ. sed si intelligat de idifferentia ad actū moraliꝫ bonū quo. s. bonū ⁊ bñ eligit ⁊ ad malū quo nō bene eligit̄. dico q ꝓ pñti statu nō ē differēs sic intelligēdo q possit sine spāli adiutorio dei hꝫ actū bonū ⁊c. ꝓmo ꝓbatur oppositū ꝓ scripturā. pꝫ ex, supradictis q nō est ad ꝓpositū q̄n ista auctoritas est ō hoie ꝓ statu ꝓme sue ꝙdictōis ⁊ ante lapsuz nō ꝓ statu illo. Ad scāz ꝓbatōem dico q sub intellectu dato est determinata ad malū actū. s. q si sine spāli auxilio dei eliciet actū vtiq̄z eliciet malum ⁊ cū dicit̄ q b̄ est ꝓpiquū errori manichei Dic ego dico q salua sua reuerētia istō ī nullo ptīcipat errori mānichei ymo lōgissime discrepat nā manicheus voluit q ꝓ omni statu suo post q̄s ꝙdita fuit nā humana semp fuit determīata ad malū ita vt nō posset vitare peccatū. ⁊ b̄ qđē ītrat sibi nō ex ínicio ꝙtracto ex aliqua culpa voluntarie cōmissa sed ex ipsa nā quadā ⁊ subst̄ātia mali ex qua cēntialiꝫ nām humanā dicebat eē ꝙpositā nec dicebat nos ignorātiā ⁊ difficultatē boni ꝙtrahere ex originali peccato cuz illud negent vt pꝫ per Augu. ꝓmo retrac. c. 9. Ego autez dico q nā humana ꝙdita fuit bona ⁊ absq̄z vicio ⁊ talis q poterat peccare ⁊ poterat nō peccare ⁊ p peccatū ꝓmi hominis ī quo iuꝫ doctrinā aplicaz omnes peccauimus nos cū vicijs nasci ꝓpter que nisi iuuemur gr̄a dei nō possumus agere virtuose. b̄ dicere nō ē errare cū manicheo sed ē fideliꝫ ⁊ catholice ꝙsentire eccl'asticorum ꝙsilio superiꝰ allegato ⁊ manicheoꝝ ac oiuz hereticoꝝ destructori Aug. Quod vero vlterius dicit illa sua via media incedēdū eē iter errores manichei ⁊ Jouiniani. ego nō approbo nam illa via fuisse videt̄ pelagij sed alia est qua incedere docet eccla ⁊ Aug. videlz vt fateanē hominem posse peccare ꝙtra Jouinianū ⁊ hominis naturā nō malam neq̄z ex substātia mali cōmixtā ꝙditam fuisse. ex qua necessario ad peccatū trahāt ꝙtra manicheuz. sed tñ peccato ꝓmoꝝ parētuz cū ꝓus bona ⁊ sine vicio eēt voluntario cōmisso viciatā taleq̄z in ceteros ꝓpagari nec posse virtuose agere nisi adiutā ab illo cui quottidie dicimus adiuua nos deus salutaris noster. ⁊ b̄ ꝙtra pelagiū. iste est modus quem tz eccla ⁊ absit vt oppositū eccle vel sancto Thome ego ascribaz ipse vero reuerēdus magister videat̄ qđ dicat sanctū Thomā docuisse. hec sufficiāt ꝓ nūc q° ad dicta huius magistri. Ad auctoritatē addu ctā arguēdo ad ꝓmā ptē q̄nis. dicēdū q ñ debet intelligi ꝓmus homo relictus ī manu sui cōsilij vel ptāte arbitrij quasi in solis suis nālibus viribus fuerit relictus ⁊ eis solis mādata implere potuisset. sed intelligendū ē eū fuisse relictum cū libero ar. tali quale habebat. s. iformato gr̄a sup addita ita vt per liberū suū arbitriū sic dotatuz dei gr̄a stante dei generali influentia sine spāli alio auxilio posset dei ꝙplere mandata. ⁊ b̄ clare pꝫ per auctoritatē Aug. de natura ⁊ gratia 97. allegatā in ꝓma rōne. ꝓ ꝙclusiōe scđa ꝓmi articuli in qua notandū est q ait nec ipm ergo deus esse voluit sine sua gr̄a q̄s reliquit in eius arbitrio. q̄n liberū arbi. ad malū sufficit ⁊c.

e Circa ·d·3o· ⁊ tres alias sequentes ĩ quibus tractat magister ꝺ origiali peccato·quero p̄mo vtrum peccatũ origiale sit pẽa aut culpa·⁊ arguo p̄mo ꝙ ñ sit culpa.q: ois culpa ẽ voluntaria peccatũ origiale nõ ẽ volũtariũ ſʒ nãle.ergo ⁊c. Maior pʒ q: nihil ẽ vituperabile aut dignum pena nisi sit voluntarium.nullꝰ.n·iproperat ceco nato.vt dicit phs.3· ethicoꝝ.ois ·n·culpa vitupabilis est ⁊ penã meret·minor pʒ.nã peccatum originale ꝯhit añ oẽm vsum li.ar.⁊ voluntatis actum·vt pote cũ p̄mo aia iungit corpori. Scđo ꝓbo ꝙ peccatuʒ origiale non sit pena.q: vel eſſʒ pena inflicta ꝓ peccato seu culpa propria nascentis·⁊ ħ non·q: in illo nulla culpa precessit·aut pro culpa primi parentis vel aliorum sequentiũ ꝓgenitorum.qđ ẽt dici non põt. qm̃ pro culpa vniꝰhoisꝰñ ifligitur alteri pẽa dicente dño. eze. 18·aia que peccauit ipsa morietur filius nõ portabit iniqtatem pr̃is ⁊ pr̃ nõ portabit iniquitatem filij. Justicia iusti sup eum erit ⁊ impietas ĩpij erit sup eum. Ad oppositũ arguit ex verbo magr̃i.d.32.dicẽtis ꝙ ante baptismum cõcupiscẽtia est pẽa ⁊ culpa ⁊ illa vtiqʒ ẜm eum ẽ peccatum originale. Secũdo idem ꝓbatur ꝑ Aug.ꝯ Julianum li·5.c·5·d.ꝙ sic cecitas cordis q̃ʒ remouet illumiator deus ⁊ peccatũ ẽ quo in deum nõ credit.⁊ pẽa peccati qua cor superbum digna aiaduersiõe puñit.⁊ cã peccati cum mali aliqđ ceci cordis errore cõmittit ita cõcupiscentia carnis aduersus q̃ʒ bonus ꝯcupiscit spiritus ⁊ peccatum ẽ.q: inest illi iobedientia ꝯ dominatuʒ mẽtis ⁊ pẽa peccati ẽ q: reddita est meritis iobediẽtis ⁊ cã peccati ẽ ꝺfectione consentientis vel ꝯtagione nascentis· Et hec oia intelligenda sunt eiꝰꝯuẽire añ baptismũ.q̃uis ⁊ aliqua ĩsint ei ẽt postea.ipsa aũt ẜm Aug.est originale peccatum.igit ⁊c. Ista qđ supponit homines trahere origiale peccatum.deinde querit an sit culpa vel pena·circa suppositum non ẽ dubitandum dicẽte Aug·de fi.ad pe.c·26.firmissime te·⁊ nullatẽus dubita.oẽm hominem qui ꝓ cõcubitum viri ⁊ mlieris ꝯcipit cũ origiali peccato ĩpietati subditũ morti subiectũ· ⁊ ob ħ nã ire filium nasci de qua dic apostolꝰ eramꝰ .n·⁊ nos nã filij ire. Itẽ aplus ad ro.5.per vnũ hoiem peccatum ĩtrauit ĩ mõdum. ⁊ per peccatum mors ita in oẽs homies mors pertransit ĩ quo oẽs peccauerunt.que verba nõ nisi de originali peccato vere possunt itelligi.ꝺ hoc ẽt ẽ ꝺterminatio ꝯsilij milenitãi superius allegati. In cuius 3°.c·scribit sic.quicunqʒ ꝑuulos recentes ab vteris matrum baptizãdos negat aut dic in remissionem quideʒ peccatoꝝ eos baptizari sed nihil ex Adam trahere origialꝭ peccati ꝙ lauacro regeneratõis expiet.vnde fit ꝯsequens vt ĩ eius forma baptizatis ĩ remissionẽ peccatorum non vera sed falsa itelligatur anathema sit.qm̃ non itelligẽdum aliter ẽ.qđ ait aplus per vnuʒ hoiem peccatum intrauit ĩ mondum · ⁊ ꝑ peccatum mors·⁊ ita ĩ oibus hominibus mors pertrãsit in quo oẽs peccauerunt nisi quemadmodum eccl'a catholica vbiqʒ diffusa semꝑ intellexit.pp·n·hanc regulã fidei ẽt ꝑuuli q nihil peccatorum a semetipsis adhuc cõmittere potuerunt·ideo ĩ peccatoꝝ remissionẽ veraciter baptizãtur vt ĩ eis per regeneratõem mũdent ꝙ ĩgeneratõe traxerunt. Hoc ergo pro ꝯstãti supposito descẽdendum ẽ ad q̃onem propositaʒ·⁊ erunt articuli quattuor. In primo videbit de q̃sito. Secũdo ingret quid appellatur peccatum origiale. Tertio vtrum ĩ vno hoie sit vnum tantum origiale vel pl'a· Quarto vtrũ in baptismo tollat. Quãtũ ad p̄mum pono tres ꝯclusiões Prima ẽ ꝙ peccatum origiale ẽ culpa. Secũdum ꝙ est pena culpe. Tertiũ ꝙ etiam ẽ causa culpe. Prima cõclusio ponit a magistro ĩ.d. 3o.⁊ plibus sanctorum auctoritatibus probat. etiam preter eas alia Augu.adduci potest.qui ĩ ypomeñ.rñsione.2.ait.peccatum Ade non solum ipsum.sed omne nocuit genus humanum cum eius damnationẽ simul ⁊ culpã suscipimus primus articu.

Probo etiam ratione sic homini pro peccato originali iuste pẽa tribuitur igitur peccatũ originale est culpa.ꝯsequentia patet quia pena nõ nisi culpe debetur·⁊ ideo dicit Aug.3.de li· ar. c.39.ois pena si iusta est peccati pena ẽ ⁊ supplicium nominat·⁊ ibi peccatũ ꝓprie ꝓ culpa ponit·añs probat ꝑ apostolum in verbis supra allegatis ꝑ vnum inquit hoiem peccatum itrauit ĩ mondum.⁊ per peccatuʒ mors.⁊ loquit ꝺ peccato originali vbi pʒ ꝙ mors est pena originalis peccati· Iteʒ Aug.in ypoñ·responsiõe.5·dic inquit mihi si peccatum ꝑuulus nullum carnaliter attraxit natus .cur breuis dieruʒ sorte mortis astringitur q: vbi peccatũ non est vtiqʒ mors eẽ non dʒ.dcm̃ est·n·per peccatum mors·ac ꝑ hoc ẜm errorem nostrum iniquus est deus vt mori ꝑuulum patiatur non habentem peccatũ ꝑ quod possit vita priuari.⁊ infra.ħ est fides nostra fatemur ĩcunctãt peccatum ĩ paruulis.⁊ ꝑ peccatum mortem ꝑtransisse qbus dum ꝯtigerit mori propter peccatum ꝙ in eis non actõne sed vterina conceptione pertransijt moriuntur. non·n.morerentur nisi ceno peccati necarent. hoc manifeste pʒ ꝙ propter peccatum ꝙ ñ actione sed conceptione ꝑuulus habʒ ꝙ quidẽ vocamus originale penam recipit mortis· Itẽ idẽ ꝓbatur.per illud Job.13·homo natus de mlier breui viuens tempore repletur multis miserijs. ⁊ sequitur ⁊ dignum ducis super huiusmodi adducere eum tecum in iudicium.⁊ ẜm Aug. vbi supra reddit cãm qr̃ in iudicium adducitur cum ait quis inquit potest facere mondum de ĩmundo conceptum semine.vbi manifeste innuit ꝙ ꝓpter ĩmundiciam originalis peccati ꝑuulus deducitur ad iudicium·⁊ ideo Aug. his verbis ad predictam intẽtõem expositis sic concludit ibidẽ ob hanc igitur solam sordem peccati q̃ʒ traxit ñ de coniugij bono sed de libidinis malo ꝑuulus

breuis vite plenus iracundie est decidit etiaꝫ vt flos fugitq; vt umbra nec permanet ac in iudicium coram domino veniet iudicandus cui nisi baptismi gr̃a per xp̃m subuenerit peribit de populo xp̃iano. Et his pz q; ⁊ p̃ctia mala ⁊ damnatõis iudicium incurrit paruulus pp̃ originale peccatum nisi per baptismum remittat̃. Itẽ li. z. de gr̃a xp̃i ⁊ peccato originali. c. 38. ait. qđ plẽ reã facit originis vicium ẽt si in parente reatus eiusdem vicij remissione ablutus est peccatorum. sed constat q; sola culpa facit hominem reum. igit̃ vicium originis est culpa. Ꝟ ꝓclusio ẽt ꝓbat̃ per Anselm. in de conceptu virgi. c. 26. d. cũ damnatur infans p̃ originali peccato nõ dãnat̃ pro peccato Ade sed pro suo. nam si ipe nõ hẽret suum peccatum non damnaret̃. sed constat q; nullus damnat̃ nisi pp̃ culpam. igit̃ cuꝫ infans damnatur pp̃ suum proprium peccatuꝫ q; nõ ẽ nisi originale. vtiq; damnat̃ propter p̃priam culpaꝫ. Et quo sequitur q; originale peccatum sit vere culpa. similem sñiam ponit Aug. in epistola ad marcellinum respondẽdo ad qđdam argumentum pelagij. d. nulla inquũt ratione conceditur vt deus qui propria peccata remittit vt imputet aliena. ⁊ respondet Aug. remittit sed spũ regeneratis nõ carne generatis. Imputat vero nõ iam aliẽa sed propria. aliena quippe erãt qñ hi qui ea propagata portarẽt nũdum erant. nũc vero carnali gnãtione iã eorum sunt quibus nundum spũali regeneratione dimissa sunt. cum igitur nulli imputetur nisi ꝯpa Ꝟ p̃pria peccata nascentiũ vtiq; sunt culpe illorũ. Et his pz q; modꝰ dicẽdi cuiusdã moderni doctores quẽ tñ ipse ñ asserit sꝫ tñ p̃babilr̃ ponit sustineri nõ põt. ait. n. q; peccatũ ⁊ culpa p̃nt accipi dupl̃r. vno mõ proprie p cõmissiõe vl̃ obmissione cui est aliqua pẽa sensue recõpensanda. s. pro actu vituperabili mere voluntario vl̃ obmissione vitupabili volũtaria. alio modo communiter p̃ effectũ peccati sicut pro ignorantia l̃ difficultate que sunt pene ⁊ vl̃r p̃ quacunq; pẽa ꝓñte peccatum siue positiua siue ꝓuatiua. ¶Dimo modo originale peccatuꝫ nõ ẽ culpa nec peccatuꝫ. q; non cõmittit̃ a sciente nec a libera voluntate. Secũdo modo est culpa. vnde sic ẽ culpa q; p illo non retribuitur aliqua pẽa p modũ recompensatõis. sed priuatio iusticie ⁊ sequens damnatio in ifantibus non baptizatis ⁊ ignorãtia ⁊ difficultas in ceteris hominibus sunt in eis tanq̃ effectus p̃mi peccati Ade non tanq̃ aliq̃ recompensata p̃ peccatis originalibus. vnd̃ erant ingt homines estimantes q; iste pene quas nos patimur sint in nobis ad redimẽdum peccatum nostrũ originale. non. n. ꝓpterea sunt in nobis sed sunt i nobis tanq̃ effectus nãles nãe corrupte que ꝓsequũt̃ nãliter ex culpa primi parentis. hoc ꝓfirmat̃ per Aug. ꝫ°. de li. ar. c. 40. vbi querit quare nos nascimur cũ ignorantia ⁊ difficultatibus ⁊ cruciatibus corporis pp̃ peccatum Ade ⁊ Eue. ⁊ rñdet q; ex illius damnati pena ⁊ mortales ⁊ ignari ⁊ carni subditi nascimur ⁊ subdit in alio. c. q; vt meliores gigneret q̃ ipe essꝫ non erat equitat. s ⁊c. ex quibus ostendit q; talia sint i nobis non peccata sed pene peccati Ade vt effectus nãliter ꝓñtes penam illius. Cõfirmatur etiam quia ibidez. c. 42. dicit q; si aie humãe sint figiliatim facte i vnoquoq; horum non erit nascẽtibus alis ignorãtia ⁊ difficultas supplicium peccati sed p̃ficiẽdi admonitio ⁊ pfectõis exordium. Hic modꝰ dicendi q̃uis verus sit quãtum ad h̃ q; ait peccatum originale non esse culpã primo modo vt exponit. ꝫ accipiendo culpam pro cõmissione vel obmissione voluntaria qm̃ taliter culpa non est nisi peccatum actuale. In eo tñ q; dic peccatum originale esse precise effectum vel penam ꝓsequentem peccatum primi parentis ⁊ non ẽ culpaꝫ cui retribuatur pena recompensatiue non ꝓtinet veritatem sicut sufficienter probant inducta superius. ¶Dreterea Aug. super psalmum quinq̃gessimum sicut allegat magister in. ꝫo. d. ait. qđ nemo nascitur nisi trahens penã ⁊ meritum pene. certum autem est q; merituꝫ pene vtiq; culpa est cui pena debet̃. ⁊ ex hoc ibidem ꝓcludit q; peccatum originale est culpa. huic silẽ dic Aug. li. ꝫ°. Ꝟ Iul. c. 6. vbi ait q; mala que in hac transitoria vita patiũtur ifantes sub iusto ⁊ omnipotente deo non irrogarent̃ si nulla ex parentibus mala merita traherentur. ⁊ infra. c. 7. dic q; genus humanum ex initio quo deseruit deũ trahit dãnante originis noxam his omnibus dignissimam penis nisi vbi parcit rõne dispositõnis occulte inscrutabilis sapientia conditoris. Et quibus ẽt pz ꝓpositum. nam quid est nora dignissima penis nisi culpa cui multe pene debentur nec Ꝟ h̃ ẽ intẽtio Aug. vbi allegatur per illũ doctorem. qm̃ etiam peccatum originale q; cõtrahit puulus vtiq; pena est peccati Ade sicut pz p Aug. li. 5. Ꝟ Jul. ⁊ aliqualr̃ tactum est in auctoritate allegata ad oppositum questionis. ⁊ iõ pene que consequunt̃ culpã originalem consequenter ẽt sunt pene peccati ade. quapropter non er hoc ꝓcludit̃ peccatuꝫ originale ꝓprie acceptum nõ ẽ culpã cui pena debet̃. Ad aliaꝫ dicẽdum est sicut ipemet declat in ꝑmo retrac. c. 9. in fine q; illa verba dcã sunt Ꝟ manicheos qui negãt peccatum originale quo negato predicta non essent supplicium peccati. ⁊ tñ nec sic culpandus essꝫ deus sed laudandus. ⁊ hoc intẽdit ibi concludere. Ad rõnem autem eius q̃ inuit dicendum q; nõ sequitur peccatum originale nõ esse culpam q̃uis non sit culpa talr̃ qualeꝫ ipe describit. s. actual̃ ꝓmissio vel obmissio. naꝫ ẽ ⁊ quedã culpa habitualis vel quasi habitualẽ vicium. s. ad actualem culpam inclinans ⁊ talis est originale peccatum q; duplici rõne potest dici culpa. vna est q; inclinatiuum ad culpam. ⁊ hanc tangit Aug. in auctoritate allegata ad oppositum questionis. cum ait q; concupiscentia ẽ peccatum q; inest illi inobedientia cõtra dñatũ

mentis.est.n.ꝓncipium desideriorum spūalib⁹ ꝺ sideriis aduersantium.alia rō est q; ē macula ⁊ vicium dehonestās nām.vnde sicut actual' culpa ꝓmissionis mentem deformat sic q; pp eam iuste pena debeť aīe deformate sic ⁊ vicium huius ꝺhonestat ⁊ iquinat mētem pp q; penaz iuste meretur.sicqz illud vere dr culpa.⁊ hāc ratōem breuiter inuit Aug.li.z.de gr̄a xp̄i ⁊ peccato originali.c.39.vbi dicit q; deus hominem damnat pp vicium quo nā dehonestatur nō ꝓpter nām que vicio nō aufertur.si dicas q; eadem rōne alij habitus viciosi qui ex prauis actibus acquirūtur in hoibus essent culpe. ꝓbabiliter respondeti pōt q; ēt illi vtiqz culpe sunt ātes q̄ eorum reatus per pniam dimittatur sicut ⁊ originale vicium ēt clpa est ātes q̄ per baptismū reatus eiusdem tollatur.vt patebit ex sequentibus.tam.n.per pniam q̄ per baptismum absoluitur anima a reatu ⁊ decoratur gr̄a per q̄ ēt ꝺ inclinatōem viciosam iuuāte deo fortis efficitur vt vicium i illa non dominet.⁊ ideo nec illō p⁹ baptismum nec ista post pniam sunt culpe.b tñ saiua diligentiori deliberatione sint dcā. Secunda ꝯclusio vz q; peccatum originale ē pena culpe.s.culpe actualis primi parentis.pz exp̄ss se per illud apostoli ad ro.5.per vnius.s.Ade inobedientiam peccatores constituti sunt multi⁹.i. omnes sui vt ait glosa.non potest āt intelligi b nisi de peccato originali quoniā non omnes descēdētes ab Adā sūt peccatores alio peccato q̄ originali q; non paruuli.illius igitur inobedientia meritum fuit originalis peccati in suis.⁊ illud est pena inobedientie illius.hoc etiam vult Aug.z.li.de baptismo paruulis ad marcellum vbi ait q; peccatum habitans in membris nostris sic est peccatum vt sit pena peccati. Idem etiā vult li.5.contra Jul. Idem etiam dic magister ꝺ.3z. Tertia ꝯclusio vz q; peccatum originale est cā culpe.ꝓbatur auctoritate Aug.i ypoñ. rñsione ba.ex peccatore Adam genitore suo Laym primus peccatum i vtero mr̄is attrarit ⁊ tertius homo nat⁹ est peccator ex vtero eius. mēs iterna primo peccato iam captiuata erat a dyabolo inde ibutus est in zelum.inde inuidiā habuit ⁊ liuorem inde nō morum imitatōe hominidium sed volūtate p̄cipitatus admisit.hic habeť q; ex primo peccato originali' ex vtero tracto ⁊ zelus ⁊ inuidia ⁊ tādez homicidiū perdiderūt ⁊ b bñ indicat illa dictio inde.que vtiqz cālitatis est nota.Item infra rñsione.5.ex peccato originali dicit p̄cessisse adulterium atqz homicidium dauid.vnde cum deflendo illa diceret dauid. Ecce in iniquitatibus conceptus sum.ex ponēdo dicit Aug.i persona Dauid.vicium ergo peccati seminatus ⁊ conceptus de patribus sumpsi p.quod adulterium ⁊ homicidiū ꝓpria peccata cōmissi.Ad idem est vna glosa valde expressa exponēs illud.ego carnalis homo venūdatus sum sub peccato.glosa.i.ꝓcio male voluntatis Ade subiectus peccato.i.concupiscētie,

hanc.n nomine peccati appellat.vnde oriuntur cuncta peccata.i.ex carnali concupiscentia.quicquid.n.peccator ē i dictis in factis in cogitationibus nō oritur nisi ex mala concupiscentia que a peccato fcā est.⁊ si consentiēte traxerit atqz,illexerit ꝯcipit paritqz peccatum.a peccato ergo est.⁊ peccatuz nisi frenet generat.ꝺ glosa.ꝺ ꝯ firmat auctoritas aplī ibidem.d.occasione accepta peccatum.glosa.i.fames peccati.s.vicium concupiscentie q; ⁊ carnalitas appellatur.⁊ ꝺ ſm Aug.est originale peccatum per mandatuz operatum est in me omnem concupiscentiam. glosa.i.omne peccatum. Quantum ad secūdum articulum.vz q; est q; illud q; vocatur peccatum originale est diuersitas opinionum.nam venerabilis Anſ.in de conceptu virginali vult q; peccatum originale nihil aliud est q̄ carentia originalis iusticie cum debito habendi illam.⁊ eum multi doctores antiqui ⁊ moderni sequūtur.Beatus vero Aug.in libris diuersis vbicūqz de hac materia loquitur per peccatum originale intelligit ipam carnalem concupiscentiā seu fomitem vel vicium concupiscibilitatis per quod homo inclinatur ad actualiter concupiscēdum.vnde li.primo de nup.⁊ concu.ad valeriuz dicit q; dimittitur concupiscentia in baptismo nō vt non sit sed vt in peccatum non imputetur.⁊ postea dicit q; vicium prime natiuitatis erat originale peccatum.vbi pz exp̄sse ꝓpositum.Itez li.6.c.28.ꝺ Jul.ait sic.ego tanq̄ valitudinem malam ex origine viciata igētum homini eē dico vicium quo caro concupiscit aduersus spiritum.⁊ de eodem paulo post subdit.ex isto ⁊ cū isto hominis malo nascētur homo q; maluz p seipm tam magnum est ⁊ ad hominis dānationem atqz a regno dei sepatōem tātum hz obligatōis vt etiā si de pentibus regeneratis trahatur non nisi quemadmodum i illis sola regeneratione soluatur atqz hoc vno remedio ꝓpositi mortis a ple pellatur.Ex quo ēt clarissime patet ꝓpositum. Item primo retrac.c.15.concupiscentie reatus in baptismate soluit' sed ifirmitas mānet.Constat āt q; solo peccato quis reus est.igit' āte baptismum concupiscentia est peccatum.Et ideo dicit glosa ad ro.4.super illo. Beati quorum re.sunt.qꝺ concupiscentia vel concupibilitas que dr fomes peccati ante baptismum culpa est ⁊ pēa.post baptismum autē pena est ⁊ non culpa.⁊ ibidem etiaz exp̄sse dicitur,q; concupiscentia ē originale peccatum.sic igitur non est dubitādum quin fuerit itētō Augu.cui ēt in hoc consonāt glose super epistolaz ad ro.in pluribus capitulis.vicium ex origie tractum esse id q; vocatur originale peccatum.

Hanc eius sniam sequt⁹ē magister.vt pz in ista.d.30.⁊ sequētib⁹ i qb⁹ tractat ꝺ ista mā.⁊ multi ēt ātiqui ac moderni sequunt doctores.⁊ ego.13 aliqñ.vbi b mā nō dirrecte discutiebať dixerim aliqua supponēdo oppositā opp.q̄ satis ēt cōis ē.sequor tñ eādē sniam. Tum pp au-

ctoritatem Aug. Tum q; magis ꝓsona vr̃ verbis apostoli q cum dicit̃ ad ro. 5. per vnũ hominem peccatũ intrauit i mundũ. que verba ꝺ originali peccato intelligẽda eẽ ꝓbant tam ꝑ expositiones sanctorum q̃s per determinatõem concilij superius retractatam. ⁊ deinde de eodẽ plura alia subiecit̃ ait. c. 6. Qui. n. mortui sumus peccato. glo. in baptismo quomodo viuemus i illo. an ignoratis frẽs. q; quicunq; baptizati sumus in xp̃o yhesu in mortem ipius baptizati sumus. ⁊ sequitur ita ⁊ vos estimate fratres mortuos quidem esse peccato viuentes aũt deo in xp̃o yhesu dño nostro. non ergo regnet peccatum i nostro mortali corpore vt obediatis concupiscẽtijs eius ex quorum serie verborꝫ inuitur eũ cuꝫ concludit. non ergo regnet peccatũ de originali peccato loqui. sicut ⁊ in p̃missis verbis constat eum fuisse loquutum. ⁊ cũ addit vt obediatis cõcupiscentijs eius manifeste significat se illũ vicium q; hominem ad ꝓcupiscendum inclinat peccati nomine denotare. Ex quo vt vr̃ satis apparet q; apostolus ipam concupiscentiam intelligit esse originale peccatum. non quidem ꝑ cõcupiscentiam intelligo actum concupiscendi sꝫ vicium quod ẽt dr̃ carnalitas ⁊ lãgor ⁊ fomes lex q; mẽbrorum q̃ puulum habilem concupiscentie facit. adultuꝫ autẽ ꝓcupiscẽtem reddit. vt dicit Ambro. ⁊ ponit̃ in glosa ad ro. vbi supra. ⁊ ꝑ magistrũ ẽt recitatur in lra. d. 30. Nec tamen nego q; etiã hõ careat originali iusticia cui⁹ est debitor ante baptismũ. Sed huiusmodi carẽtiã nõ dico esse originale peccatũ sed poti⁹ effectum originalis peccati quemadmodũ ꝑuatio gratie effectus est actual⁹ peccati mortalis. i. q; ꝓp mortale peccatum ꝑuatur homo gratia. ita ꝓpter originale peccatũ nõ ifundit deꝰ aie originalẽ iusticiã. Sed nũc restat dubiũ q̃. s. res sit ꝓcupiscẽtia ista seu fomes. an. s. substãtia seu carnis seu anime. an accidẽs aliqd. Et si accidens an sit accidens existens in carne an existẽs in anima. ac etiã quicqd ipsa sit dubiũ est a quo causetur. Ad huiꝰ solutõem iurta doctrinã Aug. vr̃ ꝓmo eẽ dicẽdũ q; ꝓcupiscẽtia ista seu fomes nõ ẽ substãtia corporis neq; anime sed qualitas quedam. quod patet ꝓmo ꝑ eundem li. ꝓmo ꝺ nup. ⁊ cõcupiscẽtia ad val⁹. vbi de ista ꝓcu. loq̃ns ait. nõ enim substãtialiter manet sicut aliquod corpus aut ꝑs sed affectio est q̃dã male q̃litatis sicut langor. Item li. 6. ꝺ Jul. idez pluries dicit eam prorsus negans substantiam esse. ꝓbat̃ ẽt rõne q; si essꝫ substantia eẽt vel corꝰ vl⁹ aia. aut ipe homo ex vtraq; cõpositus nullũ horum dari põt. Tum q; cum corpus ꝓmi hois quando formatum ꝓmo fuit fuerit eiusdem rationis ⁊ speciei cuius est cuiuslibꝫ alteriꝰ hominis corpus. ⁊ fil⁹ anima eius. cum anima alterius. ⁊ ipse homo cum alijs hominibꝰ sequeret̃. q̃ ipse sicut ⁊ nos habuerit originale peccatum q; est erroneum. ⁊ fil⁹ idem sequeret̃ de hoie xp̃o. q; ẽt erroneum est. Tuꝫ q; cum quodlibꝫ ꝑdictorum deum habeat auctorem a deo eẽt tale peccatum in nobis. quod non est dicẽdũ. Secũdo dicendum est ꝑm eundez q; est qualitas existẽs i aia. vnde ibidẽ ꝺ Jul. c. 28. dixerunt inq; quidam pbi libidinem ꝓpẽ animi esse viciosam. ⁊ vtiq; ps animi substantia ẽ. q; substantia ẽ ipse aius. Sed ego ipm vicium quo aius vl⁹ vita ps eius isto modo viciosa ẽ libidinem dico. vt omni vicio sanato salua sit tota substantia. q; ⁊ illi pbi loqutione trepida mihi videnẽ viciosam ptem animi appellasse libidiem in qua parte ẽ vicium q; vocatur libido. sicut appellaẽ domus ꝑ eis qui sunt in domo. Item li. 5. ꝺ eundez c. ij. ait q; ꝓmum peccatum homo totus implenit. ⁊ statim subdit. vt ergo aia ⁊ caro vtrunq; piter puniaẽ nisi q; nascẽ renascendo emundẽtur. ꝓfecto aut vtrũq; viciatum ex homine trahẽ aut alterum in altero tanq̃ in viciato vase corrumpitur vbi occulto iudicio legis diuine iciudiẽ. hic asserit aiam viciatam ⁊ certum est q; loquẽ de vicio originali a quo ꝑ baptismũ emundatur q̃uis sub dubio relinquat an viciẽ ex corpore an ipa traducatur viciata ex viciata anima pr̃is. Ratione ẽt idipm ꝓbaẽ q; sola anima subiectum est culpe. cum igiẽ peccatum originale sit culpa vt ꝓbatuꝫ est. segtur q; sit anima tã q̃s i subiecto. h ẽt tz magister in. d. 31. Tertio dicendum est q; tale vicium cãtur i anima ex vicio carnis seu quadam morbida qualitate q̃s ex libidinosa concupiscentia coeuntium pentũ caro ꝓlis contrahit dũ concipitur. ⁊ h exp̃esse ponit magister. d. 31. ⁊ ꝓbatur etiam auctoritate Ambro. q̃s allegat. ⁊ ponitur etiam i glo. ad ro. 7. ecce iquit ꝓmi hominis corpus corruptum est ꝑ peccatum. ipsa. q; corruptõ per condictionẽ offensionis manet in corpore robur tenens diuine ire date in Adam cuius consortio aia maculaẽ peccato. Item allegat Aug. in de verbis apostoli dicere. Vicium concupiscentie est q; anima ex carne contraxit. Ratione etiam probatur q; vel talis qualitas concreatur aie a deo vel acq̃ritur sibi ex actibus eiꝰ vel causatur in ea ex carne cui adiungitur. primum non potest dici quia deus non creat animam viciosam. nec secundũ q; nullus actus inest anime anteq̃s in ipa sit illud vicium seu originale peccatum. Reliquiẽ ergo tertium cum non appeat quid aliud ratio nabiliter possit assignari ꝓ cã illius qualitatis.

Contra ista põt argui ⁊ ꝓmo probatur q; huiusmodi concupiscentia seu fomes nõ sit aliqua qualitas causata in anima. ⁊ primo per auctoritatem apostoli ad ro. 7. vbi hanc concupiscentiam dicit esse in membris. video inquit aliam legem in membris meis ꝛc. ⁊ paulopost. Scio inquit q; non habitat in me h est i carne mea bonum q; dictum est ꝓpter verbum q; premissit sed quod habitat in me peccatum. cum igiẽ ponens quomodo in eo habitat dicat h ẽ i carne mea. ꝑ manifeste q; non ponit illud esse in anima. Secundo plalitas rerum non est ponẽ-

da sine necessitate. nulla ãt necessitas est ponẽ di ipsam. q; omnem effectũ q̃s experimur i nos possumus saluare sine illa. nam ꝓnitatem ⁊ inclinationem ad desideria carnalia videmus ẽt i brutis i quibus tñ nõ dicimus eẽ fomitem aut qualitatem aiam informantem ex qua inclinẽtur. Itẽ rebellionẽ appetituum sine illa saluare possumus. nã appetitui nãle est sensitiuo ferri i delectabile sensualiter. appetitui aũt rationali ñ sed potius habz delectari in bono honesto ⁊ ꝟz rõnem. ⁊ iõ absq; aliqua qualitate superaddita appetitus appetitui rebellaret. nihil autem aliõ experimur pp q̃ talis qualitas sit ponenda. igitur ⁊c. Confirmatur q; nullus pbꝫ posuit q̃ homo nasceretur cum aliqua tali qualitate viciosa que aiam iformaret quinimo dixerunt vicia ⁊ virtutes operibus ⁊ assuefactiõe i hominibus gnãri. ⁊ tñ quecunq; nos experimur experiebantur ⁊ ipsi. Tertio posita sola absentia iustitie originalis ⁊ gr̃e absq; alia qualitate viciosa aiam informante homo in mala desideria pelleretur sicut pz per Ãnsel. in de con. ver. c. 3. vbi dat exemplum de fera indomita que ruptis vinculis seuit. ⁊ naui que dimisso gubernaculo i pericula queq; iactatur. igitur non pp b appz necessitas ponẽdi talẽ qualitatem. Quarto arguit vnus doctor q; nulla forma imediate erñs in anima põt naturaliter augeri vel minui sine vitali actu aie. sed fomes augeẽ ⁊ minuẽ ab alimentis corporalibus ⁊ medicinis quibusdam ex quibus fit ꝓmor ad carnales concupiscentias ẽt absq; vitali aie actu sicut docet experientia. igitur ⁊c. Quinto idem sic ꝟm pbz. 7. ethicor. oia que sunt in aia sunt passiones vel potẽtie vl̃ habit⁹. sed fomes nõ est potentia. q; tunc fuisz in statu innocentie. nec actus seu passio. q; tunc cessante actu cessaret ⁊ fomes. nec habitus q; non ifusus. q; habitum viciosum deus nõ infundit. nec habitus acquisitus q; ille p̃ supponit actus ex quibus acquirit. fomes autẽ est in homine ante oẽm actum suum. Sexto sola mala dispositio carnis sine qualitate recepta i anima potest reddere hoiem ꝓnum ad malum ⁊ ieptum ad bonum sicut dcm̃ est de cibarijs ad libidinem ꝓuocantib⁹ p̃ que vtiq; hõ ꝓmor fieret ad ꝓcupiscentias ⁊ ineptior ad continẽtiam. Item appz in exemplo. fi. n. anima vniretur carni ꝓtenuinerate mor doleret ꝟz eri gẽtiam vulneris. cuz tamen antea nullus dolor fecisset. Aliud exemplũ est de anima vnita corpori taliter dispositio sicut disponitur in freneticis ⁊ furiosis. quãuis nulla frenesis vel furia fuisz i aia statim fureret ⁊ prona esset ad freneticos actus. Secũdo potest argui cõtra aliõ. videlicet q; talis qualitas causetur i anima ex carne. ꝓmo q; corpus nõ põt agere in sp̃z nisi coagẽte sensu. vel saltem nõ formã spiritualem aliam ab actu cognoscendi ⁊ apetendi. talis autẽ non est fomes. Secundo quia si causaretur ex forma existente in carne illa etiã aucta augeretur ⁊ minuta minueretur ⁊ sic totaliter posset i hoie tolli fomes nãliter vel ẽt p̃ artez medicie q; nõ est dicendũ. Tertio aut talis qualitas carnis ificiens aiam fuit in ꝓmo hoie añ peccatũ ⁊ b̃ nõ ẽ dicẽdũ. q; tunc sequeret q̃ ifecta fuerit eius anima ante peccatũ. q̃ est falsum. aut fuit in eo tantũ post peccatũ. ⁊ tũc querendum est que fuit illius cã. nõ. n. deus cum ipse non imediate causet vicium in anima neq; aliquid vicij necessario ⁊ nãliter causatiuũ nec mala voluntas hois peccãtis qõ magis videretur. q; eadem rõne quilibz alius homo suo malo voluntatis actu possz propriam carnem inficẽ causando aliq̃s similem qualitatem. qõ nõ vr̃ dicẽdum. Quarto aut talis qualitas causatur in carne prolis ex simili qualitate existente in carne matris aut ex qualitate existente in semine alterius vel vtriusq; parentis. nõ potest dici primum q; sequeret q̃ conceptus per miraculum absq; ꝓiunctione maris ⁊ femine ꝓtraheret originale cuius oppositũ dicere omnes sancti vidẽtur nec scõm quia esto q̃ in semine aliqua talis qualitas esset tot tamẽ trãsmutatõibus trãsmutatur anteq̃s fit corpus prolis formatum vt nulla talis qualitas videatur posse in prolis corpore remanere. Ad ꝓmum dicendũ ꝟm Aug. li. ꝓmo de nup. ⁊ ꝺ ꝓcu. q̃ carnẽ appellant apls illam anime naturã; vbi est morbidus quidam carnis affectus nõ ipsam corporis ꝓformationẽ ⁊ li. 5. contra Jul. c. 20. dicit q̃ anime cupiditates ꝓpter ea carnis dicuntur q; scõm carnem anima concupiscit cum sic ꝓcupiscit vt ei spirit⁹. i. ea ps eius melior ⁊ superior õbeat repugnare

Ad scõaz dicendũ q̃ minor est falsa. ⁊ qõ dicitur de promitate brutor nõ vz q; pari mõ posset dici q̃ vicios habitus nõ acquirunt in aia gbus homo fit ꝓnus ad actus viciosos quod scõz omnes est falsum. ⁊ pz assumptuz q; videmus etiam bruta aliqua esse prona ad luxuriaz aliqua ad iram. quedã ad exceptõem ⁊ astuciã ⁊ quedã ad edacitatẽ ⁊ sic de alijs actibus similibus bis ad quos iclinantur homines habitualiter vicios. ⁊ tamen i brutis tales habitus i aia nõ ponũtur. dicendũ igitur q̃ sicut tales ꝓnitates alijs animalibus insũt a natura. hominibus autem p̃ vicia naturam deprauantia sic ⁊ talis carnalis ꝓnitas cõgenita homini ñ sibi p̃ nãz quent sed per vicium ita vt etiã quãtũ ad hoc nõ p̃ nãm, sed p̃ viciũ ꝓpetur homo iumentis ⁊ similis eis factus intelligatur. Quod ꝓfirmat ex ꝓsse per Aug. li. z. de gratia xp̃i ⁊ peccato originali. c. penul. vbi ait si homo i honore posit⁹ ⁊ non intelligens comparatur pecoribus eisq; similis fit nõ tamen vtiq; a deo fit vt pecus fit comparat̃ nãq; per vicium nõ p̃ naturã. nõ pecoris vicio sed nãe tante nãq; excellẽtie est i comparatione pecoris homo vt viciuz hominis natura sit pecoris. Ad ꝓfirmationẽ primã addit q̃ addit̃ de rebellione appetituũ. dicẽdũ q̃ absq; qualitate superaddita nõ eẽt rebellio qualem

ēperimur·vꝫ cum ꝓnitate ad delectabile ꝑm sensum ⁊ difficultate ad oppositum. Ad confirmationem dicēdum q; ꝓbi vtiq; hanc ꝓnitatem experiebanť ⁊ cōgenitam nobis fassi sūt sicut in·4·li·ꝺ Jul.c.36.probat Augu.er dictis ꝟ Platonis ⁊ ēt tulij de re pu·vbi li.3·dicit hominem editum aīo ad libidines ꝓnum. sed vt subdit Aug·iste tullius rē vidit.cām nesciuit.latebat.n.eum cur essꝫ graue iugum super filios Adam.q; sacris lr̄is nō eruditus ignorabat originale peccatum.Et infra·c.47.idem de oībus pb̄is gnāliter.Quid inquit illi didicerant ⁊ qd loquti fuerant de ꝑmo homie Adam ⁊ eius cō iuge de ꝑma eoꝝ ꝓuaricatōe ⁊c.⁊ sequiť · harum lr̄aꝝ atq; huius veritatis erptes·qd ꝺ hac re sape potuerunt.vnde dico q; q; non cognouerunt aliquem hominē aliquando fuisse sine tali carnali libidine ⁊ ꝓnitate non cognouerūt er aliquo accidente vicioso talem ꝓnitatē animis hoīum inesse. Ad tertium dicēduꝫ q; ꝗ̄ vis homo carens gr̄a ⁊ originali iusticia absq; alia qualitate viciosa laberetur i mala desideria verisimile tñ est q; non oēs sic vl̄r determinate ad passiones ꝓcupiscētie ex origine iclinarentur nisi aliquod viciū spāle cōgenitum essꝫ cuilibet incitans ad eius mouetur desideria · ꝟ Preterea q; vltra carentiā originalis iusticie tale vicium sit congenitū satis iudicat illa parabola vulnerati qui non solum fuit gratuitis spoliatus sꝫ ēt impositis plagis in nālibus vulneratus.qō ñ videť bene posse intelligi nisi per plagam viciuꝫ nām inficiens capiamus. Ad quartū dicēduꝫ q;qd sit de maiore potest negari minor·⁊ q; dicit er aliquibus medicinis ⁊ alimentis hominē fieri ꝓniorem.dicēdum q; hoc nō est ·quia ex eis imediate intendatur fomes· sed quia ex eis cāntur vel intēdunť alie corporales qualitates q̄bus ēt coadiuuantiꝫ aīa trahitur ad fīles passiones·sicut ⁊ per augmentum fellis aut colleꝝ facilius ⁊ vehementius homo iracundus incitatur ad iram·⁊ tñ habitus iracundie non augeť immediate p tales corporales qualitates aut eorum extrinsecas causas absq; vitali aie actu · ⁊ ex hoc ēt pꝫ defectus argumenti.q; sili modo ꝑparetur q; in aīa non essꝫ habitus iracūdie aut luxurie vel accidie aut aliquis alius iclinatiuus ad passiones ad quas ēt per corporalia alimenta experimur nos magis disponi.quod tamen falsum ē ꝑm oēs. Ad quintum dicēdum q; ē habitus non a deo infusus nec ex opationibus aie cui inest acquisitus sed ex feda qualitate carnis gnātus ⁊ talem habitum pb̄s non cognouit tō eius auctoritas in hac parte non est ponderāda sicut ēt de aliis supra tactum est.⁊ pulchre ꝺ hoc loquitur Aug.ꝺ Jul·li·4. Ad sextum dicendum q; quicquid sit de aliis malis ꝓnitatibus hominis·⁊ quicqd ēt foret possibile per dei potentiam de ista de fcō tñ talis ꝓnitas non ē ex sola mala carnis dispositione nec ex aliqua ēt dispositione carnis possibili nāliter ꝓuenire ex

cibis aut aliis alterantibus rebus ex quibus cōter in hoībus dispositōes ⁊ complexiones corporum variant.⁊ huius euidēs probatio est quoniam cum qualibetcū q; corporalibus dispositōnibus ⁊ q̄stūcū q; diuersis vel ꝺ̄ijs stat ꝓnitas ista.vnde cum tali qlib; nāliter ꝙceptus nascit ⁊ in nullo donec mortali viuit in corpore nisi ꝑ gratuitum ac singulare bñficiuꝫ dei consumit· si tñ in aliquo ꝙsumatur· Ad alia q̄bus arguitur q; talis qualitas nō causetur in aīa ex carne

Ad ꝓmū cū ꝺ̄ q; corpus non pōt agere i sp̄z non coagête sensu dicendum b̄ esse falsum. intelligendo simplr̄ de qualib; actōe q̄uis difficile ⁊ forte impossibile sit in aliquo dare instātiaꝫ nō iō tñ b̄ negādum est cum ⁊ sancti dicāt ⁊ opposita nō possit sufficienter probari. Ad secundum absq; assertione temeraria dico q; illa qualitas carnis ex qua cātur fomes in aīa ñ augetur nec minuitur essentialr̄ in homine . q; sicut ñ est gnābilis ex aliq̄bus corporalibꝰ q̄litatibꝰ nisi ex his q̄ in sede ex feruore coytus ⁊ ardēti libidie cāntur·sic ñ ē ex aliis augmētabiľ nec ex eaꝝ ꝺ̄ijs minuibilis. Secundo dico q; qc quid sit de illa tñ fomes q; est in aīa non minuitur actōe quarūcunq; corporalium qualitatum vñ de b̄ loquens aug.li·3.ꝺ iul.c·20.alie ingt sunt rex corporalium qualitates que secum a ꝺ̄ijs tēpanť ⁊ alie sūt aie cupiditates q̄ ꝓpterea carnis dicunť.q; scōz carnem aīa ꝙcupiscit ⁊c· vt supra allegatū ⁊c·⁊ segtur deinde ista vicia nō medicos vllos corporū q̄runt sed gr̄a xp̄i medicante causanť ꝓius vt reatu nō teneant ⁊c· ex quo clare pꝫ de originalibꝰ viciis eū loq. Ad tertiū dicēdū talē qualitatē nō fuisse i hoie añ peccatū sꝫ post cū querit̄ a quo fuit cāta·rñdet qdā doctor q; ex cibo vetito quē comederūt·alterauit·n.⁊ quasi intoxicauit carnem eorum ad corruptōem miseram q̄ nunc sentimus·hec responsio stare non potest·nam exp̄esse est ꝙtra Aug·li·4·ꝙtra Jul̄·c.37·qui iuliano sic arguēti si i fructu ligni illꝰ hec fuit libido.s.cāliter a deo facta mōstrať ac per hoc bona quoq; ipa defendit̄ ait Aug·Sed respondetur ēt nō i fructu ligni fuit libido ⁊ subdit.absit enim vt deus ꝺ ligno bono cuicūq; etati illoꝝ hoiuꝫ quocūq;tēpore beneficiū tale ꝙferret vt hērēt in mēbris aduersariam ꝺ̄ q̄ pudicitiā dimicaret·Respondeo igit̄ ꝑm sniam eiusdem ypoñ·responsione·4.q; ex flatu illius venenosi serpentis in quo dyabolus illos temptauit caro illorum deo se pp ipsorum inobedientiam seu peccatū ab ipsoꝝ custodia auersante seu eos ñ p̄seruāte sicut si non peccassent p̄seruassꝫ tali mala qualitate infecta est.nec mirum cum ēt ex fibilo quorundā serpentum.vt ibi dicit Aug· aliquando homies afflati subito intereant aliq̄ ad interitum grauiter vrgeantur·Et ideo b̄ sniа per eū fuit ꝺclarata ·inferꝰ subdit Aug.post peccatum vero vt iā superiꝰ ꝺ sputatum'ē fibilo venenosi serpētis cuius calidis decepti sunt blandimentis hanc in-

Adā in
2ª le-
ctura ·

quietam ⁊ mortiferam pestem eor corpora con
cepunt·⁊ p legitimū vsum postea q̄s de paradi
so ꝓiecti sunt i posteros transmiserūt. Ad.4.
dicēdum q̄ ex qualitate existente i sede iurta il
lud Job·Quis pōt facere mundū de immundo ꝙ
ceptū sede.nec vꝫ q̄ dr̄ ō multiplici trāsmutatō
ne sedis q̄m p nullā trāsmutatōem nātem illa q̄
litas tollitur sicut ex dictis supra satis patere p̄t.

Quantum ad tertiū arti.an vꝫ i vno hoīe sit
vnū tm̄ originale peccator.Iꝫ fuerit opp.magno
rū doctorum·s.prepositiui ⁊ altissidiorē.q̄ nō
vnū tantū sed plā originalia peccata sūt in vno
homine.teneo tamen cū magro i.d.33.q erp̄sse
dicit q̄ vno tm̄ ⁊ ñ plib⁹ peccatis paruuli obli
gati sūt.⁊ eū comuniter alij doctores sequunt.
p̄ hac pte ēt erp̄sse vr̄ eē Augu.Enchᵇ. 48.c.
ac etiā.Ji.potest etiā ꝓbari ratione nā vt patet
ex dictis originale peccatū nō est aliud q̄s carna
lis illa concupiscētia q̄s pueri aīa contrarit cū cō
iungit̄ carni infecte sed non sunt plēs tales ꝙcu
piscētie in eodem .igit̄ nec plura originalia pec
cata.⁊ si dicatur q̄ cōcupiscentia ē nomē gnāle
ꝓtinens sub se plures species viciorū ⁊ concu
piscentiarꝫ sicut carnis ꝙcupiscētiā. cōcupiscētiā
oculorꝫ ⁊ superbiam vite.dicēdū q̄ licet ita sit ñ
tm̄ quelibꝫ ꝙcupiscētia sed ꝙcupiscētia carnis tm̄
q̄ ⁊ alio nomine appꝛopꝛiate dr̄ libido ē vicium
illud q̄ dr̄ peccatū originale.qm̄ illa tm̄ ē cōis
oi p eā nascenti·nō enim aliud aliquod vicium
ōbitur ex ꝙceptōe a quolibꝫ hoīe · ab hac autē
nullus cōcupiscentialiter ꝙceptus vēit imunis ·
B ēt fauet q̄ vbicunq̄ ō pelagiāos Aug· disputat de originali peccato inuit māifeste ꝙcupiscē
tiam istam carnalem eē q̄s dic originale peccatum. Attestatur quoq̄ huic q̄ in bis mēbris
singulr̄ post transgressionem pꝛimoꝝ parentuꝫ
idecens motus appuit per q̄ spāliter carnal' libi
do suum exist in actum. Sed ō hoc pōt argui
p̄mo qꝛ dcm̄ ē i tertia ꝙclusione primi articuli p
vnā glosā ibi all'atā q̄ ex ꝙcupiscētia q̄ ē originale peccatum oia alia hois peccata p̄uēūt.B ve
rū nō essꝫ sic determiate sumēdo ꝙcupiscētiam
qꝛ nō ois actꝰ malꝰ ex vicio tali gnātur· Secū
do p rōnes tenētiū originalia eē pl'a·vna ē ex au
ctoꝛitate ꝓphete·d.pl'alr̄.Ecce i iniquitatibꝰ ꝙ
ceptus sum ⁊ in pec·cō.me.alia ē ex q̄dā glosa
sup numeri que dic q̄ septē sūt fomites.vbi lo
quit̄ de.vij.carnalibus vicijs ad q̄ ꝓnus ē ho
mo ab adolescentia sua. Ad p̄mū dicēdum q̄
nō ē itelligēdū oē peccatū imediate ex vicio 'ori
ginali nasci.sed mediate vel imediate . nā vt supꝛa dcm̄ est ꝓp huius vicium q̄ aia ōbit p̄uat·
ipa tm̄ gra q̄s originali iusticia qbus priuata non
vꝫ resistere temptatōibus peccatoꝝ. Ad secū
dum' respōdet magister ex dcō Aug·Ench.48.
q̄ ibi ꝓsalmista vtitur plurali numero p̄ singu
lari sicut ⁊ in exo·scribitur fecerunt sibi dos au
reos·cum vnum vitulum fecerunt. Huic so
lutōi fauet ēt glosa ad ro. 4·q̄ illud·beati quoꝝ
remisse ⁊c·exponit singlr̄.i ·originale peccatuꝫ.

Ad·3·dicēdū q̄ nō ois fomes ē originale pec quartꝰ
catū sicut ēt nec ois fomes trahit̄ ex originē . nō articu.
.n.puto q̄libꝫ hoiem qōlibꝫ viciū hr̄e cuꝫ na
scit̄ nec oppositū dic glo.illa. Quātū ad ar
ticulū·4.vtrū.s.originale peccatum tollat̄ in ba
ptismo.pꝫ iā aliqualr̄ ex q̄busdā dcis in articu
lo.2.q̄ aliquo modo tollr̄.⁊ aliquo mō manet
post baptismū.nā tollr̄ quo ad reatū non tollr̄
aūt quo ad essentiā.B ē qō viciū illud siue qua
litas illa q̄ dr̄ ꝙcupissibilitas ⁊ ē añ baptismū ori
ginale peccatum manet qdē ꝑm essentiā suam
ēt post baptisinum nō māet āt ad reatū.i. non
p eā ē hō post baptismū reꝰ dānatōis eterne si
cut erat añ baptismū. Et iō dicit Aug.li.2· de
gr̄a rp̄i ⁊ peccato originali·c·38.Obessꝫ ista cā
nal' ꝙcupiscētia ēt tm̄ modo q̄ inessꝫ nisi pecca
toꝝ remissio sic p̄dessꝫ vt q̄ in eis ē ⁊ nato ⁊ re
nato .nato qdem ⁊ inesse ⁊ obesse.renato āt in
esse quidem sed non obesse possit. Intantum.n.
obest natis vt nisi renascanē nihil possit p̄desse
si nati sunt de renatis.manet quippe i ꝓle ita
vt ream faciat originis viciū ēt si i pente reatus
eiusdē vicij remissione ablutus ē peccatoꝝ. Jtē
li.p̄mo de nup.⁊ concupiscentia vt supꝛ allega
tum ē.dimittit̄ i quit in baptismo ꝙcupiscentia ñ
vt ñ sit.sꝫ vt i peccatū nō iputet̄.ē igit̄ ⁊ i bapti
zato originalis ꝙcupiscentia seu fomes sꝫ ipa nō
est i eo peccatū·ac p hoc ꝓprie loquēdo ō pec
cato.s.p culpa.nec ipe baptizatus vꝫ originale
peccatum·B.n.ē non hr̄e peccatū non reū esse
peccati·vt dicit Aug·ibidem. Cōfirmat̄ B eti
aꝫ p eundē li·2.ō Jul.c.7.vbi dicit q̄ i baptis
mate fit oium remissio peccatoꝝ ⁊ cuꝫ bapti
zatis q̄si ciuile bellū interioꝝ remanet viciorum
non.n.talia sūt inqt vicia q̄ iaꝫ.s.post baptismū
peccata dicenda sint.si ad illicita opa fm̄ con
cupiscentia non trahat·añ baptismū igit̄ origi
nale viciū peccatum erat.post baptismū aūt si est
nō tm̄ ē peccatuꝫ accipiendo ꝓprie peccatuꝫ .s.
p culpa .⁊ B ēt ꝙcordat vni glose supꝛ ꝑo artí
culo allegate.dicit ēt frequenter Aug· ⁊ magi
ster ēt q̄ peccatum originale in baptismo trāsit
reatu ⁊ remanet actu.quo āt itelligendū sit trā
sire reatu pꝫ ex dictis.sed quo dicat̄ remanere
actu.ipe Aug.exponit li·6.ō Jul.c.21·sic dicens
actu manet nō qdem abstrahendo ⁊ illiciendo
mentē eiusq̄ ꝙsensu ꝙcipiendo ⁊'pariendo pec
cata·sed mala quibus mens resistat ōsideria cō
mouēdo. Ipse quippe motus actus est eiꝰ q̄uis
mēte non consentiente desit effectus. Inest.n.
hōi malum·⁊ p̄ter istum actum·i.p̄ter hūc mo
tum vñ surgit B motus quem motum dicimus
desiderium.non.n·semp ē desiderium ō q̄ pu
gnemus·sed si'tunc non est q̄n non occurrit q̄
ꝙcupiscit̄ siue alo cogitantis siue sensibilib⁹ cor
poris fieri pōt vt insit qualitas mala sed nulla sit
tēptatione cōmota sicut inest timiditas hōi timi
do ⁊ q̄n non timet. Notādum ēt ē q̄ ēt quo ad
essentiam talis qualitas non manet integra.qn
imo eius essentia aliqualr̄ diminuit̄ i baptismo.

vt ꝓbat magiſter in .3z. d. auctoritate Aug. i ō baptiſmo puuloꝝ li. ꝑmo. ⁊ iō cuz dico q ñ tollitur quo ad eſſentiam intelligo q non totaliter, tollitur. ſed remanet ꝑs eius vnigenea cū toti ⁊ parti que ꝑ baptiſmi gr̃am tollit̃. Solō huius articuli ꝑmiſſa qūo. ſ. tollatur peccatum originale ꝑ baptiſmum trahit̃ ex verbo illo ap̄li ad ro. 8. nihil ergo nunc damnatōis eſt bis qui ſunt in xp̄o yeſu qui non ſm carnē ābulant. vbi gloſa. ⁊ ſi lex eſt in membris eoꝝ repugnat legimentis cū nihil damnatōis eſt. q; per gr̃am baptiſmatis ⁊ lauacrū regeneratōis ſolutus eſt. ⁊ ipſe reatus cum quo eras natus. ⁊ quicquid antea conſenſiſti male ꝙcupiſcentie ſiue ꝯcogitatōe ſiue loquutione ſiue actōne. Dis ēt concordat magiſter ⁊ Aug de ſacra. li. i. par. 7. c. 37. Ad argu. q. cū primo probaꝝ peccatum originale ñ eē culpam. q; ois culpa eſt voluntaria dicendū ē ſm Aug. primo retrac. c. 13. q b̄ eſt verum de ea culpa que ita ē culpa q non ē ēt pena culpe ⁊ eādē ſnīaz pōit. c. 15. Nunc aūt peccatū originale vtiqz ēt pena ē culpe. vt ſupra dcm̄ eſt. Aut ſm eundē i eiſdem capl̄is pōt reſponderi. ſ. q ois culpa eſt voluntaria vel in ſe vel in ſua cā. peccatum aūt originale ⁊ ſi ſm ſe non eſt volūtarium. ſua tm̄ cā. ſ. actuale peccatum. Ade fuit voluntarium. Ad aliud quo ꝓbatur q non ē pena q; vel eēt inflicta ꝓ cl̄pa ꝓꝑia vel ꝑ culpa primi parentis. dico q ꝑ culpa ꝓmi parētis. ⁊ cum dr̄ q ñ infligit̃ alicui homini pēa ꝑ culpa alterius dicendum ē b̄ eē falſum. ſicut bn̄ ꝓbat ex ſacra ſcriptura Aug. li. 6. ō Jul. c. 45. Ad auctoritatem vero ꝓphete dicēdum q ſicut ibidem dicit Aug. ⁊ pulchre probat illa promiſſio i telligēda eſt eē teſti noui ⁊ ſpāalis hr̄ditatis ad alterum ſeculum ptinētis. vñ qui ante baptiſmū qñ adhuc pertinet ad vetus teſtm̄ iniquitatem portat patri. ſic q eſt reus dānatōis eterne ꝑ baptiſmum regeneratis in xp̄o ⁊ adnumeratus filijs gratie ⁊ noui teſtamenti ab illo reatu liber efficitur. Jdeo Aug. ait. Carnal' gnātio ēt populi dei pertinens ad teſtamentum vetus q in ſeruitūte gnāt parentum peccatis obligat filios. ſpiritualis aūt generatio ſicut hereditatem. ita penarum atqz premiorum cominationes promiſſi oneſqz mutauit. ⁊ paulo poſt ad idem. In hoc igitur teſtamento nouo per ſanguinem ,mediatoris deleto paterno cyrographo incipit homo paternis debitis non eſſe obnoxius renaſcendo qui naſcendo fuerat obligatus.

Secundo circa eandem materiam de peccato originali q; comuniter tenet̃ q traducitur in omnes homines vtriuſqz ſexus parentum cōmixtione naſcentes. nec eſt dubium apud doctores de aliquo an ab hac lege ſit exemptus niſi de gloꝛioſa virgine matre dei. ideo quero vtrum ipa fuerit concepta cum peccato originali. ⁊ arguo q ñ ꝓmo ex auctoritate Aug. in de natura ⁊ gr̃a. d. Cum de peccatis agitur nullam de ea volo habere queſtionem. ⁊ loquit̃ de matre dominī. b̄ autem nō ob aliud dixit niſi quia firmiter tenuit nullum oīo in ea fuiſſe peccatum. Secundo ex auctoritate Anſel. in de concep. vir. c. 18. d. nempe decens erat vt ea puritate qua maior ſub dō nequit intelligere virgo illa niteret. Sed cōſtat q ſi contraxiſſet originale maior puritas ſub dō puritate illi⁹ non ſolum intelligi. ſed etiaz eē poſſet. ſ. puritas tam ab originali q̄ ab alijs. Tertio ſi fuiſſz concepta in originali non poſſz licite de ſua cōceptōe feſtum in eccl'a celebrari. qō ñ ē dicendum. cum multe eccl'e iā ātiquata ꝙſuetudine illud ſūma veneratōe cōcelebr̄ēt. ꝙña pz cum ꝑ nullo peccatore ꝑ tp̄e quo peccator eſt ſit feſtum celebrantum. fuiſſz autem beata virgo peccatrix originali peccato. Ad oppoſitum ad ro. 5. ꝑ vnū hoiem pccm̄ intrauit i q° oēs peccauerunt. Et Leo papa i ſer. de natiuitate dn̄i ait de ip̄o. q ſicut nullū a reatu liber̄ repit. ita ſaluādis oibus venit. reat⁹ aūt ꝓſupponit ꝑ p̄ſenti vel ꝑ ꝓterito originale pccm̄ in illo. In hac. q. 3. erunt articuli. Primū an ipſa virgo beata fuerit ꝙcepta cū originali peccato. Secūd⁹ an fuerit nata cū originali peccato. Tertius an vnq̄ in vita iſta fuerit extinctus totaliter in ea fomes originalis peccati. De primo q; nō q̄rit̃ an fuerit poſſibile eā concipi ſine tali peccato. Sed an de facto fuerit ſine illo concepta. cuz de hoc ꝑ humanam rōnem certitudo haberi ñ poſſit. in hac parte id potius tenendū mihi vidētur. q magis ꝙſonū ē ſacre ſcripture ⁊ dcis ſanctoꝝ. ⁊ iō abſqz p̄iudicio melioris ſnie ⁊ ſalua ſp reuerētia matris dei. dicēdū mihi vr̄ eā fuiſſe cū originali peccato ꝙceptā. Ad b̄ āt ꝓmo moueor q; ſcriptura vbicunqz de b̄ loquit̃ vl'ez de oib⁹ ſine exceptōe ꝑfert ſnīam ⁊ ab oibus exponitorib⁹ vlr̄ ō oibus nāli mō naſcētib⁹ itell'r ex quo ſeq vr̄ q aliquē inde excipere ſit ſacre ſcripture ōdicere. Confirmaꝝ per Aug. i de pfec. iuſticie circa fin̄ dicētem ſic. Quiſqs ergo fuiſſe vl'eſſe in hac vita aliquē hoiem vel aliquos hoies putat excepto vno mediatore dei ⁊ hominum qui bus neceſſaria non fuerit remiſſio peccatoꝝ ōtra ſus eſt diuine ſcripture. vbi apoſtolus dicit per vnum hominem peccatum intrauit in mondz ⁊ per peccatum mors ⁊ ita in omnes homines pertranſijt in quo omnes peccauerunt. certum eſt autem q b̄ verba apoſtoli ſm oēs intelligēda ſunt de peccato originali. remiſſio aūt peccati ꝑſupponit peccatum. igit̃ ſi cuilibz fuerit ,neceſſaria remiſſio originalis peccati qbus ip̄m ō rit. Secundo moneor ex dictis aliorum ſanctoꝝ q exp̄ſſe ea direꝝ ex qb⁹ b̄ ō neceſſitate i ferr̄. vñ ſicut recitat aug. z°. li. ō gr̃a xp̄i ⁊ pccō originali. c. 39. b̄s Ambro. ſup lucā ait. ſol⁹. n. p oīa ex natis ō feia ſcūs. d. yb̄s q terrene ꝙtagia corruptibile im̄aculati ptus nouitate nō ſenſerit ⁊ celeſti maieſtate depulerit. Si autem ipſe ſolus. igitur nullus alius. ⁊ per conſeqnens nec beata mater eius. Item idem ſuper Iſa. vt

etiã recitat ibidem Aug. loquens de xpo de spiritu sancto inquit natus abstinuit a peccato. ois enim homo mẽdax & nemo sine peccato nisi vnꝰ deus seruatum est ergo vt ex viro & muliere. i. p illam corporũ cõmixtionẽ nemo videatur ex ps esse delicti. Qui autem exps delicti expers etiã huius conceptionis. Ex prima pte auctoritatis cum ait nemo sine peccato nisi vnus deus manifeste infertur ꝓpositum. & silr ex scõa cum cõstet q beata virgo nonꝰ fuit expers cõceptõis que est per cõmixtionẽ mulieris & viri. Propterea Aug. li. ꝑmo de nup. & cu. dic q ĩ xps nõ de cubitu nasci voluit. vt hinc etiam doceret omnem quidem cubitu nascitur carnẽ esse peccati quãdo qdem sola que nõ inde nata ẽ ñ fuit caro peccati. Amplius li. 5. ꝓtra Jul. c. 36. negantem puulos trahere originale peccatuz ait. Si sine dubio caro xpi non est caro peccati sed similis carni peccati. quid restat vt intelligamus nisi ea excepta omnẽ reliquã humanaz carnez esse peccati. & paulopost subdit. Ceterũ corpus xpi inde dictũ esse in similitudine carnis peccati. q: ois alia hominũ caro peccati ẽ quisqs negat. & carnem xpi ita ꝓpat carni nascentiũ ceteroꝝ hominũ vt asserat vtranq; eẽ puritatis equalis detestãdus hereticus inuenit. nec videtur posse dici q ipse intelligat solum de eo qui asserit omniũ alioꝝ hominũ carnẽ esse equalis puritatis cum carne xpi. sed vt ꝑz ex premissis. s. q illa sola est excepta humana ois reliqua caro est peccati. manifeste colligit q intelligit de eo qui asserit aliquẽ aliam humanaz carnẽ esse equalis puritatis cum carne xpi & loqtur determinate de puritate ab originali peccato. Et cõfirmatur istud euidẽter per eũdẽ. io. sup gen. c. 23. de quis dicentẽ sic. Proinde corpus xpi q̃s uis ex carne femine assumptũ ẽ que de illa carnis peccati ꝓpagine ꝓcepta fuerat. Tumꝰ q: nõ sic in ea ꝓceptum est quo fuerat illa ꝓcepta nec ipsa erat caro peccati sed similitudo carnis peccati. vbi clare apparet eum sensisse carnẽ beate virginis fuisse carnem peccati. ac per ꝟ ꝟm ipm qui oppositus asserit hereticus inuenit. Itez de fide ad petri. c. 27. q: sine libidine inquit non est parentũ ꝓcubitus ob ꝟ filiorum er eorum carne nascentiũ nõ potest sine peccato esse conceptus sed cõstat q nec beata virgo nec aliqs hõ alius ꝓter xpm ꝓceptus est sine ꝓcubitu parentũ. igitur ꝟm Aug. eam ipsa q̃s qlibet alius a xpo ꝓceptus est cũ originali peccato. & ifra. c. 32. tradẽs hoc pro quadaz regula fidei. ait firmiter tene & nullatenus dubites omnez hominẽ qui per cõcubitũ viri & mulieris ꝓcipitur cum originali peccato in pietati subditũ morti subiectũ & ob ꝟ nãm ire filiũ nasci. Hoc idẽ ꝓbatur rõne tñ fundata in auctoritatibꝰ q: si beata virgo non fuit concepta cuz originali peccato. ergo xps ñ fuit mortuus pro ea. ꝟña ista probatur ꝓmo auctoritate Aug. li. 6. c. 4. ꝓtra Jul. vbi Juliano inquiẽs ait tu dicis xpm & pro peccatoribus mortuum. ego

dico nõ nisi pro peccatoribus mortuuz. Constat autem nullum ex Adã descendẽtẽ fuisse peccatorẽ qui primo nõ fuerit peccator originali peccato. igitur si beata virgo nõ habuit originale peccatuz nõ fuit de numero peccatoꝝ. ac per ꝟ nec de numero eoꝝ pro qbus mortuus est xps. Secũdo probatur auctoritate apli. 2°. ad cor. 5. sicut dictum fuũ iam positũ ꝓbat vbi supra Aug. ait. n. opls. qm̃ si vnus ꝓ oibus mortuus ẽ. ergo omnes mortui sunt. & ꝓ oibꝰ mortuus ẽ xps Ex hac autem ꝟña apli sequitur ex opposito ꝓsequentis arguẽdo q si non omnes mortui sunt ñ pro oibus mortuus ẽ xps. & silr q si iste vel ille non est mortuus nõ pro ipso mortuus est xps. & certum ẽ q apls loqtur de morte nõ qdẽ corporali sz spũali q ẽ peccatũ sicut bene monstrat Aug. Et iõ ait aug. vide q ꝟñs eẽ voluit. s. apls vt intelligãtur oẽs mortui si ꝓ oibus mortuus ẽ Et paulopost quapropter si nullũ trahunt peccatũ puuli nõ sunt mortui. Si nõ sũt mortui ñ ẽ mortuus ꝓ eis q nõ ẽ mortuus nisi ꝓ mortuis. Silis ois ꝟña põt fieri de ipsa virgine beata pz igit ꝟña. Sz ꝟñs eẽ falsuz. ꝓbatur ꝑmo ꝑ aliaz ptẽ auctoritatis apli. ait. n. affirmãdo añs. & pro oibus mortuus ẽ xps. igit & ꝓ beata virgine q ẽ oppositũ ꝟñtis. Et ex hoc ẽt iferr ꝓncipal cõclusio arguẽdo ꝟm apm si ꝓ virgine xps mortuus ẽ. igit ipsa est mortua. sz ꝓ ea mortuus ẽ. igit ipsa ẽ mortua. Aduertẽdũ tñ q iste loqutiones de ꝟñti ꝟm vocẽ nõ sunt i oibꝰ itelligẽde tanq̃ de ꝟñti. nã nec beata virgo nec aliqs beatus nec quilibet redemptus & regeneratus in christo est peccato mortuus. ymo certe nullus si sit sermo de morte originalis peccati quãuis quilibet eorum fuerit sic mortuus. & ideo cum dr mortui sunt. intelligendũ ẽ cõiter ẽt ꝓ fuerunt. Scõo pz ꝟñs eẽ falsuz q: si ꝓ ea ñ ẽ mortuus xps. igit nec ipsa redẽpta ẽ ꝑ mortem xpi. Quo igitur xpo mediatore ẽ saluata & beatificata cum dicat apls. ad hebre. 9. q xps per propriũ sanguinez introiuit semel in sancta eterna redẽptõe inuenta. & iterũ ideo noui testi mediator ẽ vt morte intercedẽte in redẽptõe earuz preuaricationum que erãt sub prioꝝ testamento repromissionẽ accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. vbi manifeste demonstrat. oẽs qui repromissionẽ eterne hereditatis accipiunt intercedẽte morte xpi accipere. Ad hãc ꝟclusionẽ ẽt est auctoritas Anse. 2°. cur deus hõ. c. 6. vbi discipulus q̃rit qualr de massa peccatrice hoiem sine peccato deus assumpserit. nã 3 inquis ipsa hois eiusdẽ ꝓceptio munda sit & absq; delectationis carnalis peccato. virgo tam ipsa vnde assumptus est in iniquitatibus concepta ẽ & in peccatis concepit eam mater eius. & cũ originali peccato nata ẽ. qm̃ & ipsa in Adam peccauit in quo oẽs peccauerũt. Hanc sniam nõ negat vel reprobat Anse. sed potius approbat in fine capli. d. ex persona propria. Virgo autem illa de qua homo ille assumptus est de quo lo

qmur fuit de illis qui ante natiuitatem eius per eum mundati sunt a peccatis ꝛ in eius ipsa mū dicia de illa assumptus est. Si autem fuit mun data. igit̄ ꝑus fuerat maculata. ¶ Magister insu per sniaꝝ. li. ȝ. d. ȝ. i prin. Querit̄ inqt ēt de car ne verbi an prius q̄ ꝓciperet obligata fuerit pec cato ꝛ an talis assumpta fuerit a verbo. ꝛ respō det. Sane dici p̄t ꝛ credi oꝫ iurta sanctoꝝ atte statōis ꝙuenietiā ipsam ꝑus peccato fuisse obno xiam sicut reliqua virginis caro sꝫ sps sancti ope ratōe mundatam. ita vt ab omni ꝙtagione imu nis vniret verbo. Ecce q̄ ꝑm magistrū credi oꝫ iurta ꝙuenientiam attestationis sanctoꝝ q̄ virgi nis caro fuit tota caro peccati. igit̄ ꝛ ipa virgo ꝓcepta fuit cum originali peccato ꝛ hanc cōclu sionem ꝙ certo ficut dicit magister teneri neces se est si volumus sanctoꝝ nos sententijs confoꝛ mare. Oppositum tñ aliqui doctoꝛes defen dunt moti rationibus aliquibus. quarum prima est. perfectissimus mediatoꝛ hꝫ perfectissimum actum mediandi possibilē respectu alicuius per sone pro qua mediat. ergo rps habuit sic respe ctu alicuius ꝛ cōstat q̄ respectu nullius habuit ercellentioꝛeꝫ q̄ respectu marie igitur respectu eius habuit sic pfectum actum mediandi. ñ ꝫ eēt autem ꝟ verum si nō pseruasset eam a peccato originali q̄ pꝫ. tum qꝛ non pfectissime placasset trinitatem nisi ꝓuenisset omnem nouā offensā pfectiꝫ. n. placatur offensus si omnis alia offen sa precauetur q̄ si iterum offendat̄ ꝛ postea ꝑ toto placetur. Constat autē q̄ deus offendit̄ in culpa originali quā ꝙtrahit anima. tum qꝛ per fectissimus mediatoꝛ meretur amotōem omnis pene ab eo quem recōciliat. Sed culpa originalis ē magna pena ymo maioꝛ vt dicit quaꝫ ca rentia visionis diuine. igitur ꝛc. tum qꝛ rps ime diatius fuit repatoꝛ ab originali q̄ ab actuali. qꝛ necessitas incarnatōis xp̄i cōiteꝛ assignatur ex peccato originali. Sed supponitur cōiter q̄ ipe ita fuit, mediatoꝛ pfectus respectu marie q̄ pre seruauit eam ab omni actuali. igitur ꝛc. Tum quarto qꝛ persona recōciliata non sūme obliga tur mediatoꝛi nisi ab ipso sūmū bonum habeat q̄ potest per mediatoꝛē habere. Sed inocentia ista. s. preseruatio a culpa ꝙtracta vel ꝙtrahen da potest haberi per mediatoꝛē. ergo nulla per sona sūme tenebitur rpo vt mediatoꝛi si nullam preseruauit a peccato originali. Secūda ratō fit ab alijs talis. qcquid est honoris possibile ꝛ condecens dignitati matris xp̄i. debꝫ sibi attri bui seu estimari eē concessuꝫ. si oppositū nō ha betur ex scriptura hoc pꝫ qꝛ pauca scriptura sūt in canone de ipsa matre dei ꝛ ideo scōꝫ quan dā regulam acceptā a beato Aug. videt̄ conue niens sibi attribui qcquid ad eius ptinet digni tatem. vnde Aug. ꝓbat corpus illius non fuisse inceneratuꝫ qꝛ non decuit. Sed ad eius honoꝛē ē q̄ fuerit imunis a culpa originali. ꝛ ꝟ vtiq̄ fuit possibile ꝛ certe decens ꝛ plus vt videtur q̄ q̄ eius coꝛpus nō fuerit inceneratū. nec dubiuꝫ q̄ in hoc ipsa magis gauderet. ergo credēduꝫ est ꝟ sibi fuisse donatum. Alie rationes nō ad ducuntur que virtualiꝫ coincidunt cum istis ꝛ illꝫ que facte sunt ad primam partem qōnis. Ad primam dico ꝑmo q̄ illud añs nō hꝫ maioꝛem euidentiā q̄ si diceretur pfectissimus mediatoꝛ hꝫ respectu cuiuslibet psone ꝓ quo mediat p fectissimuꝫ actum mediandi vt clarum est ꝛ sic scōꝫ illum modū arguendi ꝓbaretur q̄ ēt oēs alios xp̄s preseruat ab originali peccato' q̄ non est dicendū. ¶ Preterea iuꝫ scōaꝫ ꝓbationem deduceretur q̄ beata virgo fuit etiā preseruata ab omni pena temporali coꝛporis ꝛ anime ꝛ ab ipsa etiam coꝛporali morte q̄ vtiq̄ est falsum ꝛ q̄ ita deduceretur claruꝫ est. Item scōaꝫ ter tiaꝫ ꝓbaretur q̄ plures alios preseruauit a cul pa originali q̄ tamē nō dicit̄ ab aliquo doctoꝛe pꝫ deductio. nam xp̄s vt ait fuit repatoꝛ imedia tius respectu originalis q̄ respectu actualiꝫ pec cati. ꝛ per consequens q̄ respectu actualis moꝛ talis ꝛ satis cōiter creditur q̄ plures alios p̄ seruauit ab omni actuali moꝛtali vt Jo. baptistam ꝛ Jeremiaꝫ qui fuerunt in vtero sanctificati igi tur ꝛc. Amplius scōaꝫ quartā. ꝑmo ꝓbaretur q̄ beata virgo in ꝑmo instanti sue ꝓceptōis fuit beata quoniā ꝛ tale bonum potuit habere per xp̄m mediatoꝛē ꝛ similiter q̄ fuit in coꝛpore glorificata que falsa sunt. Sc̄o querendum est qūo accipiat sūme teneri ꝛ obligari mediato ri. aut. n. sic vt ille tantuꝫ dicatur esse sūme ob ligatus quē non est possibile esse magis obliga tum. ꝛ sic constat beataꝫ virginē non fuisse sū me obligatā rpo etiam dato q̄ fuerit preseruata ab originali peccato. nam potuisset xp̄s tunc ei contulisse beatitudinē q̄ nunc haberet ꝛ mul to etiā maioꝛem ꝛ simul gloriā pfectam coꝛpo ris ꝓpter que amplius obligata fuisset accipien do ꝓpter obligatōem scōꝫ ꝓpoꝛtōem ad bene ficia recepta vt accipit argumentū vel capit sū me obligari mediatoꝛi vt ille dicatur sūme obli gatus ei qꝛ nulli alteri est tantū obligatus vl' eē potest aut qꝛ ꝑ omne qō hꝫ est illi obligatus ꝛ sic qlibet alius etiā preter virginem est sūme ob ligatus. ꝛ tñ nō qlibet alius fuit 'preseruatus ab originali peccato. Ex quo patet q̄ illa ratio non ꝓbꝫ. Quinymo ꝓbat oppositum q̄ intendit. ¶ Nam mediatio placatiua qualis fuit mediatio xp̄i reconciliātis nos deo sicut etiam ipse sūmit arguens vtiq̄ supponit offensam ꝛ ideo si me diauit inter virginem ꝛ deum sequitur q̄ virgo offendit per peccatum. ꝛ si non per actuale igi tur per originale. vnde econtra si ipsa nullū pec catum habuit nullo reconciliante mediatoꝛe in diguit. Ad rationem autem in se respondeo q̄ actum mediandi esse perfectissimuꝫ possibi lem potest ex duplici sensu dici vnus est q̄ eo nullus potuit esse conuenientioꝛ ꝛ decentioꝛ. ꝛ sic concedo antecedens. ꝛ sic dico q̄ non soluꝫ respectu alicuius persone. sed ēt respectu cuius libet ꝓ qua rps mediauit habuit actuꝫ pfectis

Sco. li. ȝ. d. ȝ. q. i.

simum mediandi·nec tunc vꝫ vlterior deductio nã ille actus mediandi quẽ accipit arguens etiã si fuisset non fuisset decẽtior aut rõnabilior eo q fuit de facto.alius sensus est qz per nullũ aliũm modum mediandi psona recõciliata potuit fieri ẽo gratior aut a culpa imunior ꝛ a pẽa securior· ꝛ tũc dico q sicut respectu aliox nõ habuit xp̃s mediator pfectissimus talẽ actũ pfectissimũ mediandi sic nec respectu virginis ꝛ ideo nego añs in isto sensu. Ad aliã pbatõem cum assumit q pfectissimus mediator merẽt amotiõem ois pene pz esse falsum in ꝓposito.naz beata virgo in vita ista multas habuit penas. Ad tertiam cuius virtus est in hac ꝙña xp̃s pseruauit virginez ab omni actuali peccato.igitur ab originali q̃ꝫ sic simpliciter accepta ista ꝙña negari posset nã pueros baptizatos in puericia decedẽtes preseruat deus ab actuali quolibet nõ tñ ab originali.Si tamẽ accipiat determinate de his q vsu discretionis ꝛ liberi arbitrij potiti sunt cõcedenda·videt ẽm Augu.li.ȝ.ꝓtra Jul'.c.39.vbi Juliano dicenti nõdum eẽ ex verbis beati ꝓpetri dicentis de xp̃o qui peccatũ non fecit q iudicauit apl's sufficere ad ostendẽdũ in xp̃o nullum fuisse peccatũ qz per peccatũ nõ fecit habere ñ potuit·Rñdet Aug.oio verissimũ ẽ.profecto.n. peccatũ etiã maior fecisset si puus habuisset.nã ꝓpterea nullus est homo illũ ꝓter illum q peccatum non fecerit grãdioris etatis accessu quia nullus est hominũ ꝓter ipsum qui peccatum nõ habuerit infantilis etatis exortu. Ex his pz q Aug.de xp̃o infert q si habuisset originale etiã fecisset actuale ꝛ ecõtra vult seq·nõ fecit actuale igitur nõ habuit originale. Et ideo vt videtur ẽm predicta cũ vt supra ꝓbatum ẽ.ꝛ etiam ex sẽcũda pte allegate auctoritatis idẽ segtur beata virgo ẽm attestatiõem sanctox habuit originale peccatũ ꝙsequẽter ꝓcedendũ eẽ videt q aliquod ẽt aliquãdo habuit actuale lz nullũ mortale·ꝛ sic eẽt illud añs negandũ·b tñ absq; assertione ꝛ iniuria reuerentie sue sic dubitatiue dixerim. Ad scõam rationẽ qcquid sit ỏ maiore dico ad minorem q oppositũ habet ex scriptura in suo añti ꝛ in dictis aliox sanctox vt supra probatũ est. Quãtũ ad articulũ secundum an·s·fuerit nata cũ peccato originali dicẽdũ est q nõ accipiendo ipsum vt est culpa·pbatio huius sufficiens est qz eccl'a vꝫ celebrat eius natiuitatem q non faceret si cum peccato nata fuisset. ꝓPreterea Ber.in epl'a ad luduñ·ait fuit procul dubio mater dei añ sancta q̃ꝫ nata nec fallit ois sancta eccl'a sanctũ reputans ipsum natiuitatis eius diuine ꝛ omni anno cũ exultatõe vniuerse terre votiua celebritate suscipiens· Quod ꝛ rõe ipe ꝓbauit imediate ꝓpus.Statuens si qdẽ prius q beatus Jo·baptista fuit sanctificatus i vtero mox argumentat sic q ita; vel paucis mortaliũ ꝙstat fuisse collatũ fas certe nõ est suspicari tante virgini esse negatã per quẽ ois mortalitas emisit ad vitam·hoc etiã cõiter tenẽt doctores.

Secũd⁹ artic.

Cõtra tamẽ istud videt eẽ auctoritas Aug. de dei ad dardanũ vltra medium vbi ait·illa sanctificatio qua efficimur ꝛ singuli templa dei ꝛ in vnum omnes templum dei nõ est nisi re natorum q nisi nati homines esse non possent cum igit̃ per sanctificatiõem anime quilibet fiat templum dei segtur q nullus anteq̃ꝫ natus sanctificet ac p b̃ nec ab originali peccato mũdet cũ illud nõ tollat absq; infusione gratie. Scõo gloria super illud ad ro·8·vt sint ipe ꝓmogenit⁹ i mlt'is fratrib⁹ dicit de xp̃o q ꝓmus sine peccato nat⁹ ẽ·Sz ꝙstat q beata virgo nata fuit añq̃ꝫ xp̃s ỏ ipsa nasceret.igit̃ non fuit nata sine peccato·ȝ°. Anſel z°.cur deus homo ait deus homo vt in ꝓmo ait articulo allegatũ est dicit q ipsa cũ peccato originali nata ẽ· Ad ꝓmũ dicẽdũ q Aug· loqtur ỏ sanctificatiõe q̃ fit ẽm cõem dei legez· talis·n·ẽ p regeneratiõez baptismalẽ q̃ꝫ assequ ñ põt q nõdũ ẽ nat⁹ deutero.nõ loqtur aũt de sanctificatiõe q̃ i aliqbus fit ẽm spãlẽ ꝛ priuilegiatã ꝙcessionẽ qualis fuit sanctificatio virginis in vtero exñtis ꝛ q de prima loquatur pz·qz ait qua efficimur singuli.templa dei q etiam cõfirmat per imediate precedentia.ait enim q quãlibet sententiã habeamus vtrum exñtes in vteris possint aliquo sanctificationis donari modo vel p pter Johãnẽ vel pp Jeremiã cui dictũ est antq̃ꝫ exires de ventre sanctificaui te·cum illa sanctificatio ꝛc·vbi pz manifeste euz non loqui de sanctificatione de speciali gãa in aliqbus fcã a scõaz·dicẽdũ q itelligẽda ẽ glosa ỏ natiuitate in vtero qñ aia corpi iugit̃ ẽm illud matb̃.ꝓmo q in ea natũ ẽ de spũ scõ est. Eodẽ mõ dicẽdũ ẽ ad tertiũ.Quantũ ad tertiũ articulum an.s. vnq̃ꝫ in vita ista fuerit in ea totaliter extinct⁹ fomes originalis peccati.dicẽdũ ẽm doctores cõiter q i scõa sanctificatõe sua qñ·s.spirit⁹ sanct⁹ obumbrauit ei vt fieret mater dei fomes in ea vel totaliter extinctus fuit vel saltem sic debilitatus aut ligatus per superhabundãtiaz gratie vt ei potentie nullius peccati occasio fuerit·ꝛ ita dicit magist̃er in·ȝ°.li.d·ȝ°.ꝛ puto satis ꝓbabiliter dici q tũc illa q̃litas morbida carnis ex qua causatur fomes in anima cum ꝓmo carni ꝙiungitur totaliter fuerit ꝙsumpta ꝛ ab ipsa penitus tota virginis caro purgata. Et b̃ probatur per magistrũ ibidez q ex auctoritate Dam̃.d.li.ȝ°.c.z. post ꝙsensum sancte virginis spiritus sanct⁹ preuenit in ipsam scõm verbum domini quod dicit angelus ꝓgnãs ipsaz ꝛc.concludit sic ex his perspicuum fit carnem verbi simul ꝙceptam.eandemq; ymo totam virginem spiritu sancto preueniente ab omni labe peccati castificatam ita q secunduz magistrum non tantũ illa portio ex qua formatuz ẽ corpus xp̃i·Sed ꝛ tota v.rginis caro ab oi labe peccati qualẽ ẽ illa morbida qualitas mũdata fuit·ꝛ silr ꝓbabiliter puto dici q eius aia totaliter a fomite fuerit purgata ita q nihil penitus illius qualitatis seu vicij deinceps fuerit in illa·ita vt non carne quã mente fuerit

Tertiꝰ articu.

purgatio: sed in vtraq3 fiunt ab omni sorde mũ dissima. Ad pmũ argumẽtũ qõnis dicendum q3 Aug. logtur ibi de peccatis actualibus tantũ nec etiã ex illa auctoritate ꝓbatur eam totaliter caruisse peccato actuali nisi postq̃ est facta mater dei. ꝛ ꝟ etiam inuit magister vbi supra cum ait. Quod autem ex tunc. s. a ꝯceptione filij dei ab omni peccato imunis extiterit Aug. euidẽter ostendit in li. de nã ꝛ gratia ingens excepta sancta virgine Maria de qua ꝓpter honorez deũ nullaz porsus cũ de peccatis agitur habere volo qõnẽ. Inde. n. scimus q3 ei plus gratie collatuz fuerit ad vincẽdũ oĩ ex pte peccatũ q3 concipere ac parere meruit quẽ ꝯstat nullũ habuisse peccatũ. ex ꝟ. n. q3 dicit ei fuisse collatum plus gratie ad vincendũ ꝓccatum pz q3 loquitur de actuali q: ꝓtra originale nullus per gratiam sibi collatã bz pugnare eo q3 ꝯclusũ sit ab omni habente gratiã. ꝛ ex eo qõ dicit pls satis trahitur q3 ꝛ nõ habuerit postea peccatũ veniale cũ etiã de aliquibus alijs credatur nũq̃ peccasse mortaliter vt pote sanctificatos in vtero. Quod aũt ꝟ intelligendũ sit de ipsa post sanctificatõnem scõaz inuũt satis verba illa q3 ꝯcipere ac parere meruit ꝛc. eã tñ venialiter vnq̃ peccasse nõ affirmo q: doctorez cõius oppositũ sentiũt. ꝛ Ber. in epla ad Iugduñ. inquit puto q3 ꝛ copiosior benedictionis sanctificatio in eam descenderit q̃ ipsius nõ solum sanctificaret ortum sed ẽt vitaz ab omni deinceps peccato custodiret imunẽ q3 nemini alteri in natis qdã mulieruz creditur eẽ donatum. Et scõz ꝟ dicendus esset ad ꝯsequentiã Aug. li. 5. ꝓtra Jul. allegatã in solutõe tertie rõnis alterius opp. q3 ẽ itelligẽda ꝑm legẽ cõez nisi de spãli gratia ꝯis nõ ꝯpediaẽ. in virgine vero fuit ex spãli ꝓllegio ꝯditum alioqn vl ipsi vel Ber. auctoritatẽ oporteret in hac pte tenere. Ad scõz dicẽdũ q3 deus ꝓrio ponẽ vt sit sensus sub deo. i. sub xpo. nõ. n. ipsa non debuit eẽ equalis puritatis cũ xpo q3 etiã probat auctoritas vna Augu. li. 5. cõ Jul. supius allegata. Et scõz ꝟ auctoritas Anselẽ. est ꝓ ꝯclusiõe q̃ teneo q: nisi habuisset originale fuisset vt vẽ puritatis equalis cũ xpo. Ad tertiũ dicẽdũ sicut cõiter ꝛ bñ dr q3 licite illud festũ celebrari põt habẽdo aspectũ nõ ad eius ꝯceptõnem sed ad eius ꝯcepte ꝓmã sanctificatõem. credẽdũ. n. est q3 citissime postq̃ aĩa corpori fuit vnita ipsa fuit sãctificata ꝛ ab omni reatu peccati mũdata.

t Ertio quero vtrũ decedẽtes cum solo originali peccato puniaẽ aliqua pena sensus ꝛ arguo q3 nõ q: tales nullam fuerunt expti delectatõez actual culpe. igitur nullam debẽt pati tristiciam pene. añs est certũ. ꝯña ꝓbatur q: vt scribiẽ ex ō bap. ꝛ eius effectu capto maiores actualis peccati pena ẽ cruciatus ꝑpetuus gehẽne. nõ ergo debeẽ illis q nõ actualr peccauerũt. Cõfirmaẽ ꝓ illõ apoc. 18. Quãtũ glorificauit se i delicijs tãtũ da te illi tormẽtũ ꝛ luctuz. vbi scõz ꝓportõez actualis delectatõis in ordinate ostendit esse proportõem tormenti ꝛ pene sensibilis infligende. igitur vbi nulla actual mala delectatio ꝑfuit. nulla sensualis pena sequtura est. Ad oppositum tales habebũt corpora passibilia q: si omnes resurgent tã saluati q̃ dãnati nõ tñ omnes imutabunt ꝑm aplm sed tantũ electi. decedentes aũt in originali nõ erunt de numero electoꝝ sed dãnatorum. igiẽ eoꝝ corpora nõ mutabunt in melius vt fiãt in passibilia. igitur patiẽtur ab igne iferni. ꝛ per ꝯis sensualẽ penã patientur. Respõdeo opp. magistri sniaz est ad ptem negatiuaz vnde in. ꝛꝛ. d. huius scõi ait ꝓ originali q3 a parẽtibus trahiẽ puuli dãnabunt ꝓ eo. nullã aliã ignis mãis vel ꝯscie vermis penaz sensim nisi q3 dei visione carebunt in ꝑpetuum. Hic patet manifeste q3 asserit eos tantũmodo pena dãni puniri. nequaq̃ autem pena sensus. ꝛ quãtum ad hoc cum eo concordant omnes moderni doctores quorum scriptura circa materiam istam per legi licet aliqui concedant eos ꝑter penaz predictam dãni pati penam tristicie que causatur in eis ex eo q3 considerant se perpetuo dei visione carituros. probatur autem ꝓmuz illud dictum in quo conueniunt ratione facta ad pmam partem. q. Arguitur etiam ex auctoritate Augu. enchi. ioi. d. Mitissima sane omnium pena erit eorum qui post peccatum originale quod traxerunt nullum insuper addiderunt. Hoc autem non esset verum vt videtur si ipsi etiam penam sensibilem paterentur. Tertio ad idem videtur esse quedam decretalis extra de baptismo ꝛ eius effectu. Maiores in qua sic scribiẽ pena originalis peccati ẽ carẽtia visionis dei. actualis vero pena peccati gehẽne ꝑpetue cruciatus. Cum igitur ꝟ vtriq3 generi peccati ꝓpriam penam assignet videẽ q3 cruciatus gehẽne qui pena sensibilis dicit nõ sit pena peccati originalis hec sunt i qbus substentaẽ predicta snia. Mihi aũt salus semp meliori iudicio apparet q3 oppositus senserit beatus Augu. q3 ꝓz ꝓmo ex illa auctoritate eius ad ꝟ cõiter allegata de fi. ad pe. c. 27. firmissime inquit tene ꝛ nulla tenus du. nõ solum homines iam rõne vtentes vez etiã puulos qui siue i vteris matrũ viuere incipiunt ꝛ ibi moriuntur siue iam de matribꝰ nati sunt sine sacramẽto sacri baptismatis q3 daẽ in noie ꝑris ꝛ fi. ꝛ. s. de ꝟ seculo trãseunt ignis eterni supplicio puniẽdos. q: ꝛ si peccatum ꝓprie actionis nullum habuerũt originalr tamẽ peccati damnatõem carnali conceptõe traxerunt. ꝯstat autem q3 supplicium ignis eterni pẽa illa ẽ inferni que dicit pena sensus ꝛ de quo pñs questio querit. Respondeẽ ad hanc auctoritatẽ duplr ꝓmo q3 Aug ꝟ loquitus est excessiue vt se maxime elongaret a sentẽtia hereticoꝝ qui in puulis negabant omnẽ culpam. ꝛ per ꝯsequens omnẽ penam. ideo multum inquiunt attendendũ est contra quos sancti loquũtur vt habeatur eoꝝ intentio. Sed ꝟ responsio nullatenus põt stare

ꝓmo quidem quia cum falsitas falsitate excludi nō debeat nec vbi fides vera defendit̄ sit dicēdus error vel falsa ſnīa asserenda nō ē putandū q̄ Augu. eximius extyrpator erroꝝ ⁊ veridicus fidei defensator ꝓpter ꝗ̄cūq; excludenduꝫ erroꝛem dixisset firmiter eē credendum pueros ignis supplicio puniendos ſi b̄ falsum aut nō recte fidei ꝓsonum estimasset. Scōo q; in illo li. Aug. ꝓtra nullū erroꝛē spāliter loqtur. Sz cōiter totus fidei catholice canones tradit cuilibet ꝑmittens firmiter te. ⁊c. ⁊ de oībus in vlt. c. dicti li. ait. hec. 40. capla ad regulaz vere fidei firmissime ptinētia fideli certe fortiter tene vezaciter patiēter q; ōfēde. Et ſi quē ȳria bis dogmatizare cognoueris tanq̄ pestē fuge ⁊ tanq̄ bereticū abice. Jta. n. ista que posuimus fidei catholice ꝓgruūt vt ſi qs nō solū oībus sed ēt singul' voluerit ꝓtrahere in eo q̄ singulis hoꝝ ꝓtumaciter repugnat et bijs ꝓtraria docere ñ dubitat hereticus ⁊ fidei xp̄iane inimicus atq; ex b̄ oībus catholicis anathematizādus appareat b̄ Aug. nō dz aūt cadere in mentē alicuius theologi q̄ inter tales regulas fidei Aug. posuisset aliquid falsum ꝑm significatōem ꝗ̄ ꝑmo facit cōiter apud omnes. ſicut in ꝓposito ſequeret̄ ſi data responsio eēt vera. Cōfirmat̄ q; cū huius regule oppositū nullibi iueniatur ab eccl'a ōtermiatū nec in sacra scriptura p̄dicatū qua ptāte tu dicis eū b̄ fuisse nō ꝓprie ⁊ vere sed excessiue loqutū dicet alius. sīr in alijs regulis ibidē p̄ eum ꝓpositis fuisse loqutū excessiue ⁊ non vt sonant illas tenēdas eē. sed sic dicendū nō est dubium intuenti diligenter q̄ in multos qs laberet̄ erroꝛes. Jdeo scōo ⁊ cōius respondet̄ aliter. s. q̄ Aug. ibi nolle ignis generalr oēm penā significauit vnde p ignis eterni supplicij eternā penā intelligit. penā aūt nō sensus sed dāni. Sz hec responsio ēt nō videt̄ posse stare. tuz q; non est verisimile q̄ fidei regulas sub methaforis tradidisset ⁊ maxime nō vnā solam. quelibet aūt alia ibi tradita ꝓprie accipienda eē videret̄. tū q; in eodē li. c. ȝ. simul ⁊ sīr exprimit penā taliū pueroꝝ ⁊ demonū ⁊ adultoꝝ dānatoꝝ in crimīb⁹ morientiū vñ ait. Qualitas male vite ab infidelitate incipit que ab originalis peccati reatu initium sumit. i quo q̄quis ita viuere incipit vt añ finiat vitā ꝗ̄ ab eius obligatōe soluat̄. Si vnius diei vel vnius hoꝛe spacio alia illa virtus in corpore necesse est eā cū eodē corpore iterminabilia gehēne supplicia sustinere vbi dyabolus cū angelis suis meternū arsurus est. ⁊ ſegtur nisi cum eo etiam fornicarij ydol' seruientes ⁊c. ſi ante huiusmōi vite terminū a vijs suis malis conuer ſi nō fuerint eternis ignibus ꝙburētur. cū igitur nullus p supplicia gehēne vbi dyabolus ē arsurus aut p ignes ꝙbus ꝙburētur alij dānati ītelligant cōiter penā ꝗ̄libet sed determinate penā ignis infernalis sensibilē nō videt̄ ꝑm mentem Aug. incedi. Si p supplicia gehēne iferēda pueris talibus pena dāni tm̄ mō ītelligat̄. Cōfirmat̄ q; pariter alius dicere posset q̄ ex illis verbis ñ posset haberi q̄ dyabolus aut alij patiantur pena sensus q̄ nullus diceret ⁊ pz assumptū q; fil; de oibus logtur Aug. Scōo p̄cipalr oñditur Aug. fuisse p̄dicte ſnie ex eo q̄ ypoñ. rñsione. 5. ꝓtra pelagiū dicentē q̄ infantes decedētes sine sacramēto baptismatis nō ītrant regnū celoruz hñt tñ vitā eternā absq; oi pena hac sola accepta q̄ nō sunt in patria. ex tertu euāgelij ꝓbat q̄ ſi tales nō obtinent regnū celoꝝ vt fatebatur pelagius ⁊ verum est. ꝓsequens est vt mittātur cruciandi ignem eternum. vnde ait sic. primum enīz locum fides catholicoꝝ regnum credit esse celorum vnde nō baptizatus excipitur secunduz gehēne vbi cum apostata vel a fide xp̄i alienus eterna supplicia experiet̄. Tertium penit⁹ ignoramus ymo nec esse in scripturis sanctis inuenimus. finge pelagiane locum ex officina peruersi dogmatis tui vbi alieni a xp̄i gratia vitam requei ⁊ glorie possidere paruuli possunt dextera iusti sedentis iudicis ⁊ sinestra regnum est ⁊ gehēna vita ⁊ mors iusti sunt ⁊ iniqui. In dextera igitur iusti sunt constituti. In sinistra operarij iniquitatis in regno requies baptizatorum i gehēna pena incredulorum vita ad letitiam glorie. mors ad fletum ⁊ stridorem dentium. iusti in regno patris simul cuz xp̄o iniqui in igne eterno parato dyabolo ⁊ angelis eius. ⁊ imediate subdit q̄ ista non significant diuisiones multorum locorum sed duorum tantum. s. regni celorum. quo deferuntur dextera vita iusti gloria ⁊c. ⁊ gehēne quo referuntur sinistra iniusticia ⁊ quelibet mala tormenta. vbi inquit mors que secunda dicitur nisi finiatur sed cruciatu durabilis erit. ⁊ tunc arguit. Qui ergo baptizatus ñ est in bis que sunt in regni celorum non potest reperiri ⁊ ſi non ibi quia vere non ibi putas ne pelagiane iam sentis vbi. quasi dicat aperte videre debes q̄ repetitur in gehēna. Et bis patet manifeste ꝓpositum. tum quia primo dicit q̄ alienus a fide xp̄i supplicia experietur eterna. experientia autem supplicij sine cruciatu ⁊ pena sensus non intelligitur. tum q; quilibet secūduz eum. vel in regno celoruz vel in gehēna p quaz mors scōa cruciatu semper durabilis ⁊ vbi fletus ⁊ stridor dentium vbi concludit esse infantes non baptizatos. Tertio in sermone de baptismo paruulorum contra pelagionos ⁊ est ȝ. in de verbis apostoli ex eodem fundamento premisso ꝓcludit venturus est inquit dominus ⁊ iudicaturus de viuis ⁊ mortuis sicut euangelium loquitur duas partes facturus est dexteram ⁊ sinistram. Sinistris dicturus. Jte i ignez eternum qui paratus est dyabolo ⁊ angelis ei⁹ dextris dicturus venite benedicti patris mei percipite regnum q̄ paratum est uobis ab origine mundi hanc regnum nominat. hanc cum dyabolo dānatōem nullus relictus est medius locus vbi ponere queas infantes ⁊ subdit. Si ergo dextera erit ⁊ sinistra ⁊ nullum medium

locū in euāgelio nouimus qui nō in dextera p culdubio i sinistra ergo q nō i regnū pculdubio in ignē eternū. Si dicaē q infantes huiusmodi vtiq; erūt in igne ifernali nō tamen patiēt̄ur ab illo b i ꝓsequēt̄ib⁹ excludeē vī ex verbo xp̄i quid p regnū ⁊ qd p ignē eternū itelligeret declarauit. vñ de ipso xpo subdit Aug. extrema sntia vt doceret qd sit regnū ⁊ qd sit ignis eternus tunc ingt abibūt iſti in adustionem eternā. iusti aut̄ in vitā eternā. ⁊ b ꝓz q illi qbus dicē. ite i ignē eternū patientur ꝓbustionē ignis eternā. ⁊ cōfirmari posse vī b per rōnē qm vna eadēq; sentētia oēs dānati iudicabunt ad ignē eternū inter quos infantes huiusmōi ꝓcludent. nec. n. aliaz sntiam legimus dandā de eis spālem. Cōstat āt q ceteri siue hoies siue angeli dānati nō solum ex illa sntia intelligūt iudicari ad ignē illū q; sint in ipso trīnmō localiter ꝓtinēdi sz q; sunt ab ipso veraciter cruciandi. igitur ita videt sentiendū ō sntia p̄dicta quo ad dānatos infantes. ꝓo b etiā facit q idē Aug. subdit ad ꝓsensiuz in illa epla ēt̄ū ad oculos. Illi inquit q ad iudiciū resurrecturi sunt nō cōmutabunt in illa incorruptellam q nec doloris corruptiōem pati pōt. illa nāq; fideliū est at̄q; sanctoꝝ. Isti vero ꝑpetua corruptiōe cruciabunt q; ignis eoꝝ ñ extinguet ⁊ vermis eoꝝ nō morietur. Constat aūt q tales ifantes de numero eorū sunt q ad iudiciū sunt resurrecturi. ¶Preterea sicut tu ō ipsis ēt̄ū ad iclusionē localē trīnmodo illud xp̄i verbum itelligeres sic alius de ceteris dānatis sortitan exponeret. nec ex scriptura vt videt posset dictum eius plusq; tuū reprobari. Ex his vt vī. ꝓz Aug. sensisse ⁊ ex intētiōne ꝓtra pelagios ꝓbasse q huiusmodi infantes penā ignis ⁊ cruciatuz patiant ⁊ nō trīn penā dāni que ē carentia diuine visionis ymo talē opinionē i ꝓallegato ꝓmone p⁹ verba recitata videt attribuere pelagio vñ ait. videris. n. tibi misericors q; nō ei. s. infanti nō baptizato aufers vitaz dānas tamē ēt̄ sepas a regno celoꝝ dānas. nō eum pcutis sed in exiliū mittis nā qui erulantur viuūt si sani sunt in doloribus corporis nō sunt nō torquētur nō carceris tenebris affligūtur hec illis sola pena est non esse in patria. ⁊ p̄terea nullibi vnq; legi. Aug. d. q ipsi nō patiant penam ignis aut penā sensus aut q trīn puniātur pena illa dāni. nec etiaz vidi ab aliquo allegatū q alicubi diceret aliquā talē sntiaz vnde satis mihi videt eum alterius fuisse sentētie. Cum eo in b etiā videt mihi ꝓcordare beatum Greg. 9. mor. super illo verbo Job. 9. multiplicauit vulnera mea etiā sine cā. d. nōnulli. n. prius a p̄nti luce subtrahunt ēt̄ ad ꝓferēda bona mala ne merita actiue vite pueniant. Quos quia a culpa originis salutis sacramēta nō liberant. ⁊ b ex ꝓprio nil egerunt ⁊ illuc ad tormēta pueniunt. tormētū aūt ꝓprie cruciatus ⁊ pena sensibilis dī. Itē imediate. Quib⁹ vnum vulnus ē corruptibiles nasci aliud carnal̄r emori. Sz q; post mortē quoq; eterna mors sequitur occulto eius iusto q; iudicio etiaz sine causa vulnera multiplicant ꝑpetua quippe tormenta p cipiunt qui nihil ex ꝓpria voluntate peccauerūt vnde posset etiam satis fortis ratio formari ad ꝓpositum vt videt. quoniā si nullaz aliaz penā ēt̄ dāni p̄cise infantes tales post mortem paterentur sequitur q eis multo melius post mortē ⁊ etiam post finalē eorum dānatiōem ēt̄ fuerint in vita ista multas sensibiles penas ⁊ cruciatus patiuntur. ⁊ cum b carent diuina visione. post eorum autem dānatiōem nullam penam sentirent sed tantū diuina visione carerent. Sed cō sequens videt falsum'nā omniū dānatoꝝ peior post iudicium finale futura videt esse condictio Et hoc etiā videt ꝓbare in speciali quātuz ad ꝓpositū textus allegatus iuxt̄ expositōez Greg. cū dicitur. Multiplicauit vulnera mea. nō enim multiplicarētur sed potius minuerētur si nullaz penam p̄ter illam carentiā diuine visionis haberent. Qui viam istam tenere vellet posset respondere ad ꝓbatōes ptis oppositе. vñ ad ratōnē factam. ad questionē diceret ꝓsequētiā non valere q; non solum culpe actuali debetur tristicia pene sensibilis sed etiam culpe originali. ⁊ b notat Aug. in auctoritate de fi. ad pe. super⁹ allegata cum ait. q; si peccatuz ꝓprie actionis. ⁊c. b etiam notat beatus Greg. statim post verba eius p̄allegata exponens eius etiam sine cā d. q ita q; nullum ꝓpositum adiungens ex solo originis reatu p̄mittit quid iste in illo extremo examine ēt̄ū ad humani sensus estimatōez nisi sine cā vel nāliter. Sz trīn sub discretōe diuina iustū ē vt ꝓpago mortal̄ velut ifructuosa arbor ēt in ramis suet amaritudinez ēt̄ trarerit ex radice Vulneratio autem vt ꝓz pena sensibili capitur. ⁊ ēt̄uis ꝑm humanā estimatōez non deberetur ei qui nullum ꝓpe actionis peccatum habuit. si trīn dei occultā iusticiā debetur ei qui originalez culpā ꝓtraxit. auctoritas decretalis nō ꝓbat cōsequētiā q; illa ñ dicit q soli⁹ culpe actual̄ pena sit cruciat⁹ gehēne. ⁊ p idez ꝓz ad auctoritatem apoc. q; cū illa sntia stat q ēt aliis q ñ se glificauerūt in delitijs dentur tormentuz ⁊ luctus. Ad scōm q est ex Aug. ⁊ encb. dicenduz q non cōcludit ꝓpositum q; valde bene stat simul q ipi patiātur penā sensibilem ⁊ q eoruz pena sensibilis sit mitissima respectu penaꝝ illoꝝ q actualiter peccauerunt. Et p certo si diligenter inspiciaē ibidem intentio Aug. videt eē ad oppositū ei⁹ q intendit ꝑ argumētū ⁊ ꝑ p̄ncipali ꝓposito. vñ i p̄n° imediate p̄cedētis capl̄i ait Aug. q; cū q; ab illa pditōis massa q̄ fcā ē p hoiez p̄mū nō liberaē ꝑ vnū mediatorē dei ⁊ hominuz resurgent quidem ⁊ ipsi vnusquisq; cum sua carne. sed vt cum dyabolo ⁊ angelis eius puniātur ⁊ paulopost nec moueat inquit quomodo in eis corpus incorruptibile si dolere poterit. aut quo corruptibile si mori non poterit. nō est enim vera vita nisi vbi feliciter viuit̄ nec vera incorruptio nisi vbi sal⁹ nullo doloꝝ corrūpit̄. vbi āt ifelix mors ñ

finitur vt ita dicam mors ipsa nō moritur. ⁊ vbi mors perpetuus nō interimit sed affligit ipsa corruptio nō finitur. Ex his patet eum velle q̄ quilibet ñ liberatus a massa pditionis quales ꝓstat esse infantes de quibus est sermo resurget cum carne sua vt in illa dolores patiatur. ⁊ per cōsequens quilibet talis habebit sensibilē penam inter hos respectu mitissimā dicit fore penā eorū qui solū originale habuerūt. Ad tertiū dicendū q̄ nec ex illa decretali ꝓbatur intentum nec decretalis nō dicit q̄ sola carentia diuine visionis sit pena peccati originalis nec vt etiaꝫ supra dixi ait q̄ solius actualis peccati cruciatus gehēne est pena quoꝝ vtrunq; vel alterꝝ dicendum eēt vt sufficeret ad illud ꝓbandū. Item q̄ tales exclusiue nō sint intelligende ex illa decretali ꝓz. Tū ex glosa ibidē que dicit puuli qui sine baptismo decedunt i tenebris manēt. de. cō. d. 4. nulla ꝑter. ⁊ pena illa mitissima est omnium de. cō. d. 4. de generāte. ⁊ tñ sempiterno igne puniunt dis. eadem firmissime. ⁊ est auctoritas Aug. superi⁹ allegata. ecce q̄ ꝑter tenebras ponit penā ignis. Tū ēt q; ad ꝓpositū q̄ vult decretalis ꝙcludere neutra illaꝝ exclusiuaꝝ oportuna ē. vult. n. ꝓbare q̄ dormienti vel amenti nō dimittitur p baptismū originale peccatū sicut dimittitur puul'. ⁊ supponit q̄ in talibus sit etiam actuale peccatū. poterat autē hoc q; pena originalis peccati est carentia visionis dei. actual' vero pena peccati gehēne ꝓpetue cruciatus. vñ si ꝓmū dimittet alicui altero nō dimisso talis non careret visione dei ꝓpter originale peccatū dimissum ⁊ cruciaret i gehēna ꝓpetuo ꝓpter reatum criminis actualis. sed ꝫ tanq̄ incōpossibilia sese nō patiuntur ymo mutuo aduersant ꝫ decretalis. ¶ Oꝫ etiā q̄ tota ista argumētio stat ēt si preter carentiā diuine visionis sit alia pena originalis peccati. nā adhuc cum dimittet originale eximeretur ille a pena talis carētie. ¶ Preterea constat q̄ peccati actualis nō solus cruciatus gehēne est pena sed ēt carentia diuine visionis. vñ xpianus qui nullū hꝫ originale si decedat cum reatu actualis mortalis semper carebit dei visione. sicut igitur ex hoc q̄ dicit decretalis q̄ pēa actualis peccati est cruciatus gehēne nō tollit quin etiam eius pena sit carentia diuine visionis sic nec ex hoc q̄ ait q̄ pena originalis peccati ē carentia diuine visionis excluditur q̄ eius pena etiam sit cruciatus gehēne. auctoritatē vero magistri negaret qui teneret hanc viam nec eaꝫ p̄ pōderaret auctoritatib⁹ Aug. atq; Greg. Quia tñ huius. q. nō vidi ptem aliquā exp̄esse determinatā ab eccl'a. ⁊ tremendū mihi videt negare auctoritates sanctoꝝ. ecōtra etiā nō est tutuꝫ ꝙtrahire cōi opp. ⁊ ꝙsensioni magistroꝝ nostrorū iccirco neutri pti alteram p̄ferens diiudicatōem eaꝝ lectori relinquo.

Jrca. d. 34. ⁊ tres alias sequētes i quibus magister inquit de quidditate ⁊ cā peccati actualis. Quero vtrū actualis peccati deus sit cā imediata efficiens. arguo q̄ nō ꝓmo sic. Mali nulla est causa efficiēs. igitur neq; peccati. pꝫ ꝓña q; omne peccatū ē malum. añs ꝓbatur q; cuiuscū q; est aliqua cā efficiens ipsum est aliqua entitas seu cētia. nulla enim cā efficit nihil seu nō ens. Sꝫ malū nō est aliqua entitas q; ꝑm Augu. de ti. ad pe. c. zi. malū nihil aliud est nisi p̄uat. o boni. Et. 83. q. q. 6. dicit q̄ totū ß nomen mali de spei p̄uatione reptum est. ꝓuatio aūt nulla entitas ē. igitur ⁊c. Scōo ꝑm Aug. iz. de ci. dei. c. 7. mala voluntas nō hꝫ cām efficiētē sꝫ deficientem mala volūtas q̄ vtiq; peccatū ē. igit peccatū non hꝫ cām efficientē ⁊ si nō. igit deus nō ē cā efficiēs peccati. Cōtra deus ē imediata cā efficiēs saltē ptial' oīs entitatis. igit ⁊ peccati actual'. añs pꝫ p illud Aug. 83. q. q. 16. deus oiuꝫ q̄ sūt cā ē. ⁊ Johānis ꝓmo oīa p ipm fcā sunt. ꝓña ꝓbat er diffinitōe data p cūdē ō peccato in li. ō duabus aiab⁹ vbi ait q̄ peccatū ē volūtas retinēdi vel ꝙsequēdi q̄ iusticia vetat ⁊ vñ libeꝝ ē abstinere. ⁊ ꝓstat q̄ ibi diffinit peccatū actuale. volūtas aūt quelibꝫ ē entitas aliqua. igit ⁊ peccatū ē entitas ex quo pꝫ ꝓña. In dissolutōe huius. q. tres erūt articuli. nā ꝓmo videbit vtrū malū sit aliqua entitas ⁊ an sit aliqua efficiens cā mali.

Scōo videbit vtrū peccatū sit entitas aliqua ⁊ quo peccatum sit malū. Tertio videbit id q̄ q̄rit p̄ncipaliꝫ. Quātū ad ꝓmū articulū ꝓmitto q̄ malū ꝑt dupliꝫ capi. vno mō ꝑ eo qđ ꝙdenotat malū. sicut dicim⁹ hoiez malū ⁊ angelū malū ⁊ aurū malū ⁊ sic de alijs. alio mō ꝑ eo. vñ ꝓmo aliquid denotat seu est malū ꝓmo mō. ꝓmo mō cū logmur ō malo. ß nomē malū sumit adiectiue. cū āt logmur z⁰ mō sumit substātie ⁊ ē synonimū huic nomini malicia q̄ eui dētius retinet formā nominū abstractoꝝ ⁊ p̄ncipalū a qb⁹ ꝙcreta ⁊ q̄ vocātur sūpta deriuant. Jtē aliqua denominant mala diuersimode ꝑm q̄ diuersaꝫ anologiā hñt ad malū z⁰ mō accepti quēadmodū ēt ꝑm diuersaꝫ anologiā ad sanitatē aliqua diuersis significatōibus denotant sana. vt declarat. 4. metha. ⁊ silr ēt de his q̄ infirma vel egra dicunt. quedā. n. sic denotant q; subiecta sunt egritudinis ad bonū itellectū quo p̄uationibus deputamus subiecta. quedā quia cause sunt egritudinis quedā aliter ⁊ quedā alr. Sic etiā est de malis vt patebit in sequentibus. ex qbus etiā predicta distinctio declarabit. hoc p̄missō pono ꝙclusiones ad articulū istum quarum ꝓma est q̄ malicia seu malū vnde ꝓmo aliquid denominatur malum q̄ vocari potest p se malū seu iuxt Anselm. de cāu dyaboli. zo. potest dici malū simpliꝫ vel maluꝫ simpler non est aliqua entitas sed pura p̄uatio seu ōfectus boni debiti. Secunda conclusio est eodem modo sumendo malum q̄ ꝙ eius malum non sit aliqua entitas quodlibet tamen est in aliqua entitate. Tertia ꝙclusio est de malo accepto ꝓmo mō. s. ꝑ eo q̄ denotatur malum q̄ iuxt Anselm.

nō simpliciter dicit malū sed malū aliqd.ꝛ ē ꝙ aliquod malū est entitas.ꝛ nō tm omne. Et quibus cōiter patebit ꝙ alicuius mali ē aliqua cā p se efficiens ꝛ alicuius nō. ¶ Primā ꝯclusionem ꝓbo ꝑmo.auctoritatib⁹ ait nā ꝫ Ambro.i li.de ysa.ꝛ aia.ꝛ eum ēt allegat Aug.li.ꝑmo ꝺ Jul'. in fine. Qui ē malicia nisi bona indigētia. Itē Aug.in euch.ix.Quid est aliud ꝙ malū dicitur nisi p̄uatio boni.ꝛ idē de fi.ad pe.vt in ꝑmo argumēto ad.q.est allegatū. Itē de moꝛib⁹ manicheoꝝ circa p̄ncipiū ait.nulla nā malū.ꝛ naturā accipit ibi vl'r ꝓ entitate vñ paulopost subdit. nā ꝛ ipsa nā nihil est aliud q̄ id qđ intelligitur i suo genere aliqd esse. Itaq; vt nos nouo noīe ab eo ꝙ est eē vocamus eēntiā q̄ plerū q; etiaꝫ substātiā noīamus.ita veteres q hec noīa non habebāt ꝓ essentia.ꝛ substātia nām vocabāt.ꝛ nō multo post ait ꝙ malū nō ſm eēntiā sed ꝫ p̄uatōem rectissime dicit. Itē de natura boni circa p̄ncipiū. Malū nihil aliud ē q̄ corruptio vel modi vel speciei vl'r ordinis nālis. Et ꝺ epla fundamēti.c.xx.qs inqt dubitet totū illud qđ dicit malū nihil aliud eē q̄ corruptōem.possunt quidem alijs atq; alijs vocabulis alia atq; alia mala noīari sed ꝙ oīum reꝝ malū sit in qb⁹ mali aliquid aīaduerti pōt corruptio est. Et hoc p multa exempla patefacto subdit. Quod si ñ inuenitur in rebus malū nisi corruptio nō est natura nulla nā q; nā malum est.ꝛ nām vl'r ꝓ entitate accipit sicut vt supra vt ꝑz diligēter inspicienti. Itē.8.sup gen.c.xx.neq; n.vlla nā mali ē sed amissio boni ꝫ nomen accipit.ꝛ eadē verba scribit.ij..de ci.dei.c.9.in fine.ꝛ eandē p̄ioꝛsus sniam ponit ifra.c.xx. Itē leo papa in epla ad thoꝛulū austoꝛigenem epm ꝓtra errores ꝑsciliani.c.6.fides inquit vera q̄ ē catholica oiuꝫ creaturaꝝ siue spūalium siue coꝛporaliū bonoꝝ ꝓfitetur' eē substantiā ꝛ mali nullaꝫ esse nām. Itē Anselꝫ.de casu dyaboli.c.5.malū inquit ñ est aliud q̄ nō bonuꝫ aut absentia boni vbi ꝺz aut expedit eē bonū.qđ aūt nō est aliud q̄ absentia eius ꝙ est aliquid vtiq; nō ē aliqd ꝛ sic dicit de con.vir.c.5. Alie auctoritates plures adduci possent sed iste sufficiant. Scđo declaro ꝯclusiōem rōne.ꝛ suppono vnū q; ē ꝫeuidens s.ꝙ omne ꝙ denoiatur malū vl' denoiatur malum ad se seu absolute q̄ ad modū dicit aurum malū vel vinū malū ꝛ sic de alijs.aut denoiat malū in oꝛdine ad aliud videlꝫ ꝙ alicui ꝺr̄ malum sicut venenū dicit eē homini vel alteri aīali malū. In vtrūq; ꝓbatur ꝓpositū ꝛ de ꝑmis sic.quelibet res si careat aliquo bono sibi debito dicit mala qcqd aliud ipsa habeat vel ñ habeat ꝛ si nō careat aliquo tali bono qcquid aliō habeat vel nō habeat nō ꝺr̄ mala.ergo quelibꝫ res ꝑmo ex carentia alicuius boni debiti ꝺz̄ mala.ex quo ſegtur ꝓpositū sicut ꝑz ꝟña ē euidēs ꝛ antecedētis.ꝑma ꝑs ꝑz nā quelibet res eoipso ꝙ caret aliqua pfectione sibi debita impfecta ē ꝛ intēsa ac ꝑ cōsequens mala censeꝫ.vnde vt ait Aug. ꝫ.de li.ar.c.xx.tātum addit malicie viciꝝ quātū nāꝝ integritati minuitur. Et propterea paulo post subdit qđ pfectioni nāe deesse ꝙsperis id vocas vicium.Et in p̄ncipio ſequētis capli dicit ꝙ id recte vitupas ꝙ non ita est vt debuit.ſcđa ꝑs añtis ēt ꝑz.nam si res nō careat aliquo bono vel pfectione sibi debita iam integra ꝛ perfecta in suo genere existat.ac ꝑ cōſequens nec deficiēs nec viciosa vel mala vnde si aurū omnē pfectionez sue nāe debitā quātū ad spēm ꝛ modū seu gradum ꝛ mensurā vel ꝓportōem in specie ꝛ q̄tuꝫ ad oꝛdinem ꝛ habitudinē ad aliud habeat vtiq; quocūq; alio nō sue pfectioni debito careat aut qcquid aliud habeat dūmō ꝓpter illud nō careat aliquo debito sibi pfectū ꝛ bonū aurum dicetur.vnde siue calefiat siue ifrigideꝫ aut aliā aliquā qualitatē suscipiat dūtm nullo bono ꝑuetur semꝑ bonum manet ꝛ nō viciosuꝫ.ꝛ iō dicit Ambro.vbi supra ꝙ nō sunt mala nisi que ꝑuātur bonis.ꝛ Aug.euch.ix.sicut inquit coꝛporibus aīalium nihil est aliud moꝛbis ꝛ vulneribꝫ affici q̄ sanitate p̄uari ꝛc.ita subdit ipse ꝛ aiaꝝ quecūq; vicia nāliū sunt p̄uatōes bonoꝝ volens per hoc habere ꝙ res intātū p̄cise sūt male vel viciose inq̄tum aliquo suo bono ꝑuātur. Quod etiā ꝓfirmatur per Anselꝫ.ꝺ con.vir.c.5. ait.n.nulli essentie est aliud malā esse q̄ deesse illi bonum qđ ꝺz habere.deesse vero bonū qđ ꝺz adesse nō est aliquid eē quare malā eē.nō ē vlli eēntie aliquid eē ꝛ ꝑ hoc vult habere ,maluꝫ nō eē vllam eēntiā.de his etiā que dicunt mala in respectu ad alia.ꝓbatur ꝯclusio qz quecūq; sunt aliqbus alijs mala sō p̄cise sūt illis mala qz illis nocent ꝛ ideo p̄cise nocēt.qz illa aliquo bono p̄uant.i.qz ꝓpter ipsa illa aliquo bono ꝑuātur.igitur quecūq; sic dicūtur vl' sūt mala ex carentia alicuius boni ꝑmo sunt mala.ꝟña euidens est.ꝛ añs declarari posset in singulis discurrendo.si.n.venenum serpētis nō plus p̄uaret hominē aliquo suo bono q̄ p̄uet serpētem nō plus esset homini maluꝫ q̄ sit serpenti. Sil'r si panis nō plus lederet accipitrē q̄ hominem ñ plus esset sibi malū q̄ homini ꝛ ecōtra.si ita necaret hominem vt necat accipitrē ita eēt homo malus sicut est accipitri.ꝛ ita in oībus claret ꝙ dictum est.Confirmo istud per Aug.in de moribus manicheoꝝ vbi ostendit ꝙ quelibet talia nō inquātū tales nāe seu entitates sunt.sūt alicui mala.Sed sōlū inquātū sunt alicui incōuenientia.i.discōuenientia.vnde i oībus talibus dicit ꝛ ostēdit solam incōueniētiaꝫ esse malum.ꝫ est illa eē mala alij inquātū incōueniūt.Inq̄tū aūt incōueniūt nocēt.vñ ait quis posset efficere vt sibi incōueniētia non nocerent sed vlterius vt ait magister ꝓpe p̄cipium li.quicqd nocet bono aliquo p̄uat eā rem cui nocet.nā si nullum bonum adimit nihil p̄oꝛsus nocet.ꝛ paulopost dicit ꝙ nocē bono p̄uare est ex qbus oībus totum añs declaratū est. Cōclusio ſcđa est eodē modo sumendo malū.ꝙ q̄uis malum non sit

aliqua entitas .quodlibꝫ tñ ẽ in aliqua entitate ad eum sensum loquẽdo quo dicim⁹ cecitatem eẽ in oculo ⁊ tenebꝛam i aere ⁊ vl̃r ꝓuationes i suis subiectis.hanc conclusionem ꝓbo ꝓio au ctoꝛitatibus Aug.ait·n.Aug.encℏ.ꝛ6.mala oio sine bonis ⁊ nisi in bonis eẽ non ꝓñt.q̃uis bona sine malis posſint·⁊ certum ẽ vt ex ꝓcedentib⁹ pꝫ q̃ loquit̃ de malis vt sumit̃ malum i ꝓpo sito ⁊ bonis que sunt entitates vel nãe sicut pꝫ ex exemplis q̃ imediate indurit.põt·n.inquit hõ vel angelus non eẽ iniustus.iniustus autẽ non põt eẽ nisi homo vel angelus ⁊ bonũ q̃ homo ⁊ bonum q̃ angel⁹ malum q̃ iniustus · Jtez c.ıȝ·in fine.nã inquit si coꝛꝛuptione consumitur nec ipsa coꝛꝛuptio remanebit nisi vbi esse pos sit subsistente nã ⁊ absqꝫ medio infert.ac ꝓ hoc nullum ẽ q̃ dr̃ malum si nullum sit bonum.vbi Aug.duas implicat ꝙsequentias·vna ẽ si nullũ sit bonũ.nulla ẽ nã in qua sit coꝛꝛuptio. alia est si nulla sit nã in qua sit coꝛꝛuptio nullum ẽ ma lum.⁊ ex hac pꝫ ꝓpositum· Jtem de moꝛibus manicheoꝛum non longe a pꝛincipio·Queram inquit tertio qd̃ sit malum rñdebis foꝛtasse coꝛ ruptio·qs ⁊ ꝶ negauerit gnãle malum eẽ·⁊ sub dit.sed coꝛꝛuptio non est in seipsa·sed i aliq̃ sub stantia q̃s coꝛꝛumpit.ꝶ etiã pꝫ ex auctoꝛitatibus adductis ad pꝛimã cõclusionem quibus habetur q̃ malũ nõ est nisi pꝛiuatio boni.omnis autem pꝛiuatio pꝛopꝛie loquendo de ꝓuatione ẽ subiectiue i aliqua entitate ad bonum intellectũ.Con firmat̃ istud ⁊ etiam ipsa pꝛincipalis ꝙclusio ꝓ rõnem.quia vt pꝛobatũ est res que absolute di cit̃ mala.ideo ꝑcise dicit̃ mala quia caret bo no sibi debito.non igitur absoluta negatõ bõi ẽ malũ seu malicia·Sed negatio boni in re cui il lud bonũ debeꝫ·¶Dꝛeterea si nõ quodlibꝫ ma luꝫ esset in aliqua entitate absoluta negatõ bõi esset malũ.vt ꝓus·sed hoc est falsũ quoniã secũ dum hoc sequit̃ q̃ negatio alteꝛius mondi ab isto q ẽ seu aliũ mondũ nõ esse ẽ qõdã malũ .⁊ filr cuiuscũ qꝫ boni possibilis negatio est qõdaꝫ malum q̃ nullus diceret· Jtem sequit̃ q̃ ante q̃s deus creauit aliquã rẽ erant multa mala· ymo infinita . nam nullum bonum creatũ erat ymo sequitur q̃ multa plura mala fuerant · ac etiã erant quando pꝛimo creauerat entia·⁊ oia erãt valde bõa quã essent bõa sicut ⁊ poterant pl'a esse bona que non erant q̃s erant illa que creauit·sed omnia hec sũt absurda.igitur ⁊c.

¶Dꝛeterea si negatio boni q̃s dicim⁹ malũ eẽt absoluta negatio·vel ex nulli⁹ bõi negatõe aliq̃ res diceret̃ mala vel si ex alicuius boni negatõe res aliqua diceret̃ mala ex eadem vel simili q̃ libet alia res diceretur mala·pꝫ qꝛ non potiꝛ rõ esse t de vna re q̃s de alia.sed ꝙñs pꝫ falsum. nã ex carentia iusticie homo dicitur malus·⁊ ex carentia visus aut oculi aut foꝛtitudinis coꝛpoꝛal' equus dicit̃ ⁊ est malus .⁊ sic ꝺ multis aliis pos set exemplum poni·⁊ tamen aurum nec ex ca rentia iusticie aut visus dicit̃ aut ẽ malũ. Ter

tia cõclusio ẽ de malo denominatiue dcõ. ⁊ est q̃ quoddam malum ẽ entitas ⁊ quoddam nõ. ꝶ quantum ad pꝛimam ꝑtem satis est clara taꝫ de his malis que denominantur mala denomi natione actiua. vtpote·qꝛ pꝛiuãt aliud bono seu qꝛ pꝛopter ipsa aliud pꝛiuatur bono sibi debito. nam ꝙstat q̃ venenũ q̃ ẽ malum homis ẽ aliq̃ entitas .⁊ panis⁹que ẽ malum accipitris ẽ enti tas aliqua·⁊ sic de aliis multis q̃s ẽt de his que denominanť mala denominatõe passiua·⁊ per modum subiecti.vꝫ illa que ꝓuãtur suo aliquo bono·nã constat q̃ ⁊ malum aurum ⁊ maluꝫ vi num ⁊ malus homo. homo ⁊ malus angelus sũt entitates aliq̃e·vnde Aug·encℏ.ıȝ· Quid est malus homo nisi mala nã·qꝛ homo est nã. Quãtum ẽt ad ꝑtem secũdã.vꝫ q̃ nõ omne q̃ ꝺnominat̃ malum ẽ aliqua entitas pꝫ nã absti nere ꝓ:ſus a cibo ⁊ põtu ẽ malum aiali·⁊ tamẽ non est aliqua entitas.filr claudicare est homi ni malum nec tñ ẽ aliqua entitas·q̃uis ipse ho mo claudicãs.ac ẽt pes bois ⁊ spaciũ ꝓ q̃ claꝺ dicat entitas aliqua sit.Et iõ dicit Aug·in de ꝓ fectõe iusticie circa pꝛincipium q̃ claudicatio ac tus est non res.⁊ idem dicit de rapina q̃s ẽt dici mus eẽ malam.⁊ idem dicẽduꝫ est de quolibet alio ꝙplexe tm̃ significabili q̃ nos dicim⁹ eẽ ma lum·nullum.n.tale ꝓpꝛie dr̃ eẽ res seu entitas aliqua vt declaratum fuit ꝓmo li.Et his pꝫ qlr ter sumpti mali ẽ cã aliqua efficiens ⁊ qualr ñ. nam malicie seu ꝓ se mali cum nulla entitas sit. nulla ẽ pꝛopꝛie loquendo cã efficiens·omne eiꝫ efficiens facit aliq̃d esse ⁊ aliq̃s entitatẽ.nec pꝛo pꝛie dr̃ eẽ fcm̃ q̃ nihil est.vñ·7.metha.dic pbs q̃ omnia que fiunt ab aliquo fiunt ⁊ ex aliquo ⁊ aliquid·cuius dictum quantum ad pꝛimam ⁊ vltimam particulam vtiqꝫ verum est· Jtẽ.5. pbꝛ vult q̃ ois gnãtio est ex non esse in eẽ ex quo sequitur q̃ omne q̃ generatur capit eẽ·⁊ ꝓ consequens fit aliqua entitas. Et vl̃r idem iudi cium est de quolibꝫ q̃ pꝛopꝛie loquendo ꝺr̃ fieri.Confirmatur per Aug·in de gen̈.ad lr̃am im pfecto dicẽtem. Non·n.deum fecisse tenebꝛas dcm̃ est.ſ.in illa scriptura gen̈·in qua vniuerſo rum creatio ꝑma referť.qm̃ inquit spes ipas ꝺ us fecit non ꝓiuationes que ad nihilum ꝑtinẽt. vnde ab artifice deo fcã sunt oia.⁊ paulopost ẽt ait·Species naturasqꝫ ipsas deus ⁊ facit ⁊ oꝛdi nat .ꝓiuationes autem speciex defectusqꝫ na turaꝛum non facit sed oꝛdinat tantũ·Jtẽ ꝙpoñ. ꝛesponsione ꝑma circa medium·Modꝫ inquit ꝓ uatio vite est nomen tm̃ habens non essentiaꝫ ⁊ ideo deus eius auctoꝛ esse dici non potest.gc qd.n·deum fecisse dicim⁹ hꝫ essentiam.ſ·spes ẽ essentia.n.dr̃ ab eo q̃ ẽ ⁊c.ꝓ ƀ eadeꝫ pꝫ q̃ 'nec mali denominatiue accepti.qꝺ tñ nulla ẽ ꝺm se entitas est aliq̃ cã efficiẽs mali aut ꝺnominatiue sumpti q̃ vtiqꝫ aliqua entitas ẽ vere ẽ aliq̃ cã ef ficiẽs sicut ⁊ cuiuslibꝫ creature· Contra ꝑdcã põt argui.⁊ ꝓmo ꝺ ꝙclusiõem ꝓmã qua dr̃ ma lum ꝺo mõ sumptũ seu malitiam ipam nõ eẽ ali

t

q̄ entitatē. ꝓbaī hui⁹ oppositū primo ex allegatis ꝑ cōclusione. ibi. n. dī q mala sunt in bonis ⁊ sil̄r sequit̄ q corruptio que malum dī est in aliqua substantia. sed q nulla entitas est. in nulla entitate esse potest. vnde pure nihil nullus diceret esse in aliquo. Secundo ꝟ Anſel. de .v. ver. c. .v. q̄uis malum q iniusticia ē semp sit nihil icomoditas tñ q malum vñ incomoda dīr mala aliq̄n pōt eē vt cecitas ⁊ surditas aliquando vr̄ eē aliquid vt dolor ⁊ tristicia. igitur aliqđ malum est entitas. ¶Nec pōt dici q dolor ⁊ tristicia dicantur mala denominatiue tm̄. vt videlicet dicātur. ī. ꝓcise q: priuant eum in quo sūt aliquo bono sibi debito qm̄ vbi oio nulla absentia alicuius boni sequeret̄ ex ipsis. adhuc ipsamet ꝟm se essent quedam mala hñtis ⁊ illi per ipsa malum eēt quoniam doleret ⁊ tristaretur⁹.

Confirmatur q: pena inquantum est pena ē quoddam malum. vnde malum diuiditur cōiter in malum culpe ⁊ pene. tristicia autem ꝟm se ē pena ⁊ sil̄r dolor. igit̄ vtrūq; ꝟm se est quoddā malum. Tertio si tristicia non essꝫ ꝟm se malum sed ꝓcise q: aliquo bono priuat tristem. sequeret̄ q si quis priuaretur illo bono. nec tam̄ haberet tristiciam. sicut bene possibile est ꝑ diuinam saltem potentiam. tantum maluꝫ ille pateretur. ⁊ tantum mali ei eēt q̄ essꝫ si cū ꝟ q illo ꝓuaret̄ bono ēt actualiter magnam haberet tristiciam. qđ videt̄ absurdū concedere. Quāto ꝟm hoc ois pena eēt pena damni ⁊ nulla eēt pena sensus ꝟ cōem distinctōem doctorum.

Quinto si malum ꝟm se non est nisi pura priuatio boni debiti quelibꝫ talis priuatio est quoddam malum. pꝫ ꝓsequentia. sed consequens ē falsum. primo q: in rebus creatis a deo q̄m primo create sunt nullum fuit malum. vnde secūdum Aug. encꝫ. .v. Singula erunt bona sil̄r vero vniuersa valde bona. ⁊ tm̄ multe fuerunt tunc ꝓuationes in rebus creatis. vnde tenebre erāt iuper faciem abissi. terra ēt erat ianis ⁊ vacua seu incomposita ⁊ inordinata q̄ vtiq; denominationes priuationum sunt. ¶Preterea si deus anteq̄ Adam peccasset anihilasset' virtutes ⁊ alias perfectiones eius accidentales ꝓseruata substantia eius sicut bene potuiſſꝫ de sua potentia absoluta. vtiq; Adam caruiſſꝫ aliquo bono sibi debito. ⁊ tm̄ nullum fuiſſꝫ in eo malum. qđ ꝓbatur. nam ꝟm Aug. in de genī. ad lr̄am imperfecto tunc ꝓncipiū omne q malū dī. aut peccatū ē aut pena peccati. i eo aūt non fuiſſꝫ peccatuꝫ pꝫ. ⁊ per ꝓsequens nec pena peccati. Sexto si inueniret̄ alig̃ ag̃elus cū solis nālibus bonis non habentibus icompossibilitatem ad factum peccati. ⁊ iste postmodū peccaret ipe fieret malus per peccatum vt certum est. ⁊ tamen non ꝓuaretur aliquo bono sibi debito plus q̄ ante. Simil̄r si vnus existens in peccato mortali ꝺ nouo iterum peccet fit vtiq; peior q̄ erat prius. ⁊ tamen nullo bono priuatur plus q̄ ante. q: āte priuatus erat omni eo cui peccatum est incompossibile. igitur non oē malum est priuatio boni debiti. Contra secūdam ꝓclusionem ēt argui pōt ꝓmo qm̄ totalis negatio essendi alicuius substantie qualis eēt negatio angeli michael' si total̄r adnihilaret̄ nō eēt in aliqua entitate. ⁊ tam̄ ipsa eēt mala. ymo quoddam magnū malum. igit̄ nō oē malum est in aliqua entitate. pꝫ ꝓna nam idem iudicium est de totali negatōe essendi alicuius creabilis anteq̄ creet̄. qđ eēt ꝺ negatōe totali alicuius adnihilati. sunt aūt ꝺ fcō multa creabilia que simpl̄r nihil sunt. añs quo ad secundam partem ꝓbaī. q: negatō maioris boni ē maius malum. Subsistātia aūt āgeli est maius bonum q̄ aliq̄ sua accidental' perfectio. igit̄ ei⁹ negatio ē maius malum. ¶Preterea ꝓuari aliquo bono est malū ⁊ ꝓuari illo ⁊ quodā alio bono ē peius sicut passio ē hōi priuari sapientia ⁊ iusticia simul q̄ priuari tantum sapiētia. ⁊ similiter peius est priuari mālibus ⁊ pedib⁹ q̄ pedibus tm̄. igit̄ ꝓuari sil̄ oibus bonis ē multo pei⁹. imo vt vr̄ ē perimum seu sūmū malū. Secūdo q: simpl̄r nō eē magis fugiendū q̄ carere certo bono accidentali sibi debito. igit̄ ē maius malum añs notum. ꝓna ꝓbaī. q: sicut nihil est appetēdum nisi bonum. sic nihil est fugiēdum nisi malum. Tertio q: cuiuslibꝫ boni positio est bōa igit̄ ⁊ cuiuslibꝫ bōi remotio ē mala. vel sic. queliꝫ entitas ē bōa. igit̄ cuiuslibꝫ entitatis negatō ē mala. ñ cuiuslibꝫ āt ētitatis negatio ē i aliqua entitate. pꝫ. ꝺ negatōe subsātie. igit̄ ⁊c. Ad ꝓmū dicēdū illas loqutōes ⁊ vl̄r oēs alias auctorū significātes ꝓuatōes aliq̄s eē i reb⁹ qbuscunq; nō eē accipiēdas i sua ꝓpietate sꝫ ad sensū quē auctores hēbāt q ñ itēdebāt significar̄ aliquas entitates eē i qbusdā aljs entitatib⁹ sꝫ poti⁹ eas ñ inesse q̄ iesse ꝺbebāt. ⁊ ī. cū malū aliqđ dr̄ eē i re aliq̄ ñ aliꝺ significat̄ nisi q aliqđ bonū illa ñ hꝫ q ipa ꝺbēt hr̄e. ℔ docet Aug. i ꝺ genī. ad lr̄aꝫ ipfecto sup illo. ⁊ tenebre erāt sup faciē abi. ꝺ. Reuera q diligēter ꝓsiderat qđ sint tenebre nihil aliꝺ iueīt q̄ lucis abnūtiā. ita igit̄ dcm̄ ē tenebre erāt sup abissum. ac si dcm̄ eēt nō erat lux sup abissum. ⁊ sicut ℔ ꝺ verbo eēndi sic ⁊ de verbo hñdi docet eē itelligēdū i li. ꝺ vita beata c. .iij. vbi dic q locū aliquē hr̄e tenebras nihil aliud ē q̄ lumē ñ hr̄e ⁊ hr̄e stulticiā vel egestatez. ñ aliud ē q̄ ñ hr̄e sapiētiā. Et q̄ obr̄ē ingt ipe vt q volo explicez sicut pñt. ita dr̄ hꝫ egestatē q̄li dicat̄ hꝫ nō hr̄e. Ex his pꝫ q ex talib⁹ loqutōib⁹ nō pōt ꝓcludi q mala aut aliq̄ ꝓuatōes sint vlle entitates. sil̄e i snia ex toto pōit Anſel. ꝺ casu dya. c. 41. ⁊ ꝺ .v. ver. c. .v. Ad .z. dicēdū q ⁊ dolor ⁊ tristicia ⁊ q̄cū q̄ entitates alie q̄ dicant̄ icomoditates l'icomoda. ac ꝑ ℔ mala ñ sūt malicie seu mala ꝺo mō accipiēdo malū. sꝫ ꝑ° mō tātum. s. ꝺnoiatiue ex alicui⁹ bōi ꝓuatōe q̄ ē hꝫ se malū. ⁊ ℔ pꝫ q: nihil dr̄ comodū vl̄ icomodū nisi ad aliꝺ. vñ q ē vni comodū alij ē icomodū. qcqđ āt alicui ē icomodū. ī. ē icomodū q: nocet. ⁊ ī. nocet q: aliquo bono ꝓuat vt supra. de-

ducebaꝫ ex ſnīa Aug. de moꝛib⁹ mānicheoꝝ. Cū arguiꝫ ꝺ̄ b̄ ꝓmo q; vbi nulla oio bōi ꝓmi ñ ſeq̄reꝫ adhuc doloꝛ & triſticia eſſent ſm ſe q̄dā mala hn̄tis. & p ipſa eſſz illi male nego q̄ymo dico q; ſi nullo ſuo bono p illā p̄uareꝫ non minus bñ ei eēt cū illis q̄ſ ſine illis. qꝺ pz q; nequaq̄ ſibi illa nocerent. ideo vere ē illi male q; nocent ꝓuando. ſ. aliquo ſuo bono ſaltē delectatōne illa nāliter aīam ꝙequente aut aliquo gradu eius qua in ſe geſcit & delectatur dum nihil ſentit aduerſi. & b̄ eſt illa delectatio ex qua prouenit vt nāliter quis ēt ieꝛperta deuitet aduerſa ſm ſniam Aug. 8. ſuper geñ. ad lr̄am. c. zꝫ. ꝺ ꝓuis. & ſi dicaꝫ ꝺ̄ hoc. q; multa patiunꝫ doloꝛē & triſticiā q̄ non delectanꝫ ſic in ſeipſis vtpote aialia irratōabilia. taliū. n. aīe nō ſunt cognitiue ſui. ac p hoc nec i ſeipſis ſeu ꝺ ſeipſis p̄n̄t delectari. Ad qꝺ aſſumptū vz q; non cognoſcant ſe fl̄m ē. & erꝛeſſe ꝺ̄ determinatōem Aug. ibidē ſuper geñ. vbi euidēter oñdit oppoſitū. & ſilr. z. de li. ar. c. 8. ſicut patere pōt volenti intueri loca p̄dcā. Ad ꝙfirmatōem cū dr̄ q; pēa inquātum pena eſt malum ſi accipiaꝫ malum ꝺ̄cte ad ſecūdum modū tm̄ ꝓpoſitio eſt falſa. Si vero accipiaꝫ cōiter ad p̄mū & ſecūdū modū eſto q; eſſz vera & ſilr mioꝛ ſumpta ſub ea nō ꝙcluditur ꝺ̄ ꝓpoſitum. q; nō ſequiꝫ quelibz pēa ē malus. igiꝫ q̄libz ē malum ſo mō accipiēdo malū. Ad tertiū cōcedo q; ſi quis p̄uaretur aliquo bono & nō hēret triſticiā nō min⁹ malū haberet nec minus male ſibi eſſz q̄ſ ſi ſil' cū illa p̄uatōe magnā triſticiaz hēret. dūmodo p illā triſticiā nllo alio bono vel gradu bōi p̄uareꝫ. & b̄ iō q; nihil āpli⁹ ipa ſibi noceret. ac p b̄ nec deterioꝛē facēt. Ad 4. dicēdū q; iſta loqutio pēa dāni pōt eē itranſitiua vt ſit ſenſus pēa que ē dānū. & ſic loquunꝫ doctoꝛes cū diſtinguunt de pēa dāni & ſenſus. p pēam dāni itelligūt ip̄m dānū ſeu p̄uatōem alicuius boni. p penā āt ſenſus aliqꝺ ſenſibile nociuum. alio mō illa loqutio pōt eē tranſitiua. vt dicaꝫ pēa dāni pēa cāns & iferēs dānū ſeu quā ꝙſequiꝫ dānū. pōt ergo ꝙñs illud accipi triplr. vno mō ſumēdo penā dāni determinate p⁹ mō tm̄. alio mō vt ſūaꝫ pēa dāni ꝺtermīate ſo mō tm̄. 3° mō vt ſumaꝫ cōiter ad p̄mū & ſm modū Si ſumaꝫ p° mō negāda ē ꝙña. & ſilr ſi ſo mō ſumaꝫ. Si vero 3° capiaꝫ ſuppoſito q; ois pēa ſit malū ꝙcedēdū ē ꝙñs quantū ad iſtā partem. ois pēa eſt pēa dāni. ſed p alia pte qua vz dr̄. q; nulla eſt pena ſenſus neganda eſt ꝙña. nā pena ſenſus ēt eſt pena dāni. i. q̄ſ ꝙſeqū vel cōcomittaꝫ dānum. Ad. 5. dicēdū q; cū dr̄ malus eſſe p̄uatōem boni debiti intelligēdum ē quando vz ineſſe & ſicut vz. & ſic accipiēdo ꝙñs cōcedo ip̄m. ad id quo p̄mo p̄baꝫ eē fl̄m. ſuppoſito q; terra p̄us tp̄e fuit inanis & icomposita & ñ tm̄ p̄us nā vel cā. q; tunc argu. non hēret locū dico q; tales p̄uatōes nō erāt p̄uatōes alicuius boni p tunc debiti eſſe. & p ꝙſequens nō erant aliqua mala, vñ ſicut ſm Hugo de ſacra. li. primo p. 6. c. zꝫ. ac ēt magiſtrū. li. z. d. zo. ſi Adaz ante peccatum filios genuiſſet illi nati fuiſſent paruuli coꝛpoꝛe nec dum valētes loqui vel ambulare ſine ēt ſcia & cognitiōe veritatis. & per ꝙñs cū carentia multoꝝ bonoꝝz q̄ poſtmodū p etatis acceſſum fuiſſent adepti. & tñ tales carentie bonoꝝ non fuiſſent in eis vicia aut mala villa iō q; illa bona non erant debita eis ꝓ tunc. ſicut dico q; ille p̄uatōes circa terram nō erant mala aliqua. q; bona oppoſita non erant debita in eſſe ꝓ tunc. Ad aliam probationem falſitatis illius conſequentis dico q; illo cāu dato in Adā fuiſſet aliquod malum non tm̄ culpe nec pene p̄prie loquendo de pena ſm q; pena dr̄ a pendo pendis. & inde dr̄ punio. vnde q penaz iꝛfert punire dr̄. & q̄uis de fcō & ſm ordinationez diuinā oē malū ſi peccatū vel pēa peccati actualis. ſ. vel oꝛiginal' vt dic Aug. nō ē tm̄ ipoſſibile eſſe aliqꝺ malū q; nec peccatū ſit nec pēa peccati. nec oppoſitum dicit Aug. ita eēt in cāu dato.

Ad. 6. dico q; tam angelus ille q̄ſ ēt hō p̄uaretur bono aliquo. vtriqz. n. ſicut & cuilibz rōnali creature bonū ē eſſe nāliꝛ habilē ad bonum virtutis & eſſe magis habilē ē magis bonum. b̄ aūt bonum i quocunqz peccāte minuitur p peccatū nam per peccatū fit magis habilis ad vicū & minus habilis ad bonum. & b̄ habilitas ꝺz aliquos ē illud bonū ordinis ſeu ille oꝛdo nālis cui⁹ coꝛruptōem dicit Aug. eſſe malū in li. de nā bōi cū ait. Malū nihil aliud eſt q̄ſ coꝛruptio vel modi ſpēi vel ordinis nālis. ad ꝓpoſitum dico q; tam angelus ille q̄ſ homo p̄uaretur bono huiuſmodi ordinis ſeu habilitatis naturalis. non q; poſtea non eſſent habiles ſz q; minus eſſent habiles q̄ſ p̄ius. Ad b̄ pōt dici q; vterqz p̄uareꝫ bono naturalis ordinis ſumendo talem ordinez iuxta ſniam Aug. zz. ꝺ̄ fauſtum. vult enim q; oꝛdo qui naturaliter eſſe debet in homine eſt. vt coꝛpus ſit ſubditum anime. iferioꝛ pars ſuperioꝛi. vtpote ſenſualitas rationi. & iterum actio rōis ꝙtemplationi. ſiue per fidem operantez ſicut q̄ſ diu peregrinamur a dño ſiue per ſpēm ſicut q̄rimus equales angelis dei. hic autem oꝛdo poteſt attendi ſm actum & ſecundum habilitatem & vtroqz modo qꝺam bonum eſt. Si. n. bonū eſt vt homo ſit taliter oꝛdinatus. bonum etiaz ē eſſe habilem taliter oꝛdinari. b̄ autem habilitaſ in quolibz peccante minuitur. nam quilibz homo ex peccato redditur minus habilis ad b̄ q; rō dominetur in ipſo ſenſualitati & contēplatio actioni. ſimiliter angelus redditur minus habilis ad hoc q; eius actio ſeu actiua vita contemplationi ſubdatur. & ſic in ipſo bonum minuitur.

Tho. p°. z. q. 85. ar. 5.

Ad argumenta contra ſecundam concluſionem reſpondeo. Ad primum nego antecedens ꝓ parte ſecunda. ad primam probationem dico q; non quelibet maioꝛis boni negatio eſt malus. ymo aliqua negatio non eſt malus vt ex dictis patet. ſed negatio maioꝛis debiti in eſſe conſtātia ſubiecti ſuppoſita. ſicut non q̄libz

negatio maioris boni est maius vicium vel maior deformitas vtpote q̄ non supponit ꝓstantiaꝫ subiecti debētis habere tale bonum ymo talis nec vicium nec difformitas ē q̄uis minoris bōi negatio in subiecto cui dz ineſſe ⁊ vicium ⁊ deformitas ſit. Ad ſecūdam ꝓbationē nego cōſequentiam ⁊ ſi in conſequente accipiatur proprie priuari.pz q̄ implicat impoſſibilia. nam cū priuatio proprie accepta ſupponat conſtantiam ſubiecti ipoſſibile ē aliquid priuari quin ſit.⁊ p ꝯ ſequens habeat ſeu ſit aliquod bonum. Si vero accipiatur improprie ita q̄ ſignificatum ſubiecti ipſius conſequentis ſit idipſum q̄ nullum bonū habere ſeu eē.adhuc non tz cōſequentia ꝓpter cām dcām.ſ.q; eſſe malum.⁊ ſilr eē peius l' primum ſupponit conſtantiam ſubiecti. vnde ſicut non ſequitur vt inuit Aug. in de nā boni q̄uis id q̄ in eodem tp̄e minus mouet ſit tardus ⁊ q̄ adhuc minus ſit tardius. non tamen ſequitur q̄ id q̄ nullatenus mouetur ſit tardiſſimus vel marime tardum. Et ſilr ſi illud luminoſum aliquo gradu ſui luminis priuetur ip̄m fit obſcurum. Et ſi hoc alio tanto gradu fit obſcurius. ſi tñ oi gradu luminis priuet non fit obſcuriſſimū ymo nec eſt obſcurum ſed tenebroſum.⁊ ꝟ iō q; tarditas non niſi ei q̄ mouet ⁊ obſcuritas non niſi ei q̄ hz aliqd lucis ieſt.⁊ ſic i ꝓpoſito.quia malum ſeu malicia nō niſi exiſtenti ineſt. Ad ſecūdam ꝓcedo añs ⁊ nego conſequētiaꝫ. ad ꝓbatōem dico q̄ ſlm aſſumit.nā ⁊ aliqd nō malū ē fugiēdū vtpote cui⁹ oppoſitū ē appetēdum eē vero vtiq; appetēdum eſt. Ad tertiaꝫ ēt rñdē dū ē negādo conſequentiā. Quātū ad ꝑm articulū dico q̄ peccatum actuale pōt dupl'r accipi vno modo ꝓprie p eo.ſ.er quo p̄mo denominatur qs peccās. alio mō improprie vel ſaltem minus proprie.ſ. p aliquo implicato in eo et quo p̄mo ō nominat qs peccans vtpote p entitate aliq̄ qs faciēdo quis peccat vl' p negatōe ſeu nō eē entitatis alicui⁹ q̄s nō faciēdo qs peccat. ¶ Dnio modo accipiēdo peccatū dicā primo qd ē peccatum ⁊ er eius deſcriptōe inferam aliqua correlaria. Secūdo inquiram an peccatum ſic acceptum ſit aliqua entitas. Tertio videbit quō peccatum ſit malū.⁊ an eadem rōe dicatur malum ⁊ peccatum vel alia ⁊ alia. Quantuꝫ ad p̄mum nihil aſſerendo tñ ſz tñ probabilr loq̄ndo vr mihi poſſe dici q̄ peccatum actuale non eſt aliud q̄s voluntarie cōmittere aliqd vel obmittere ō rectam rōnem. Et pp breuitatem cuꝫ ſatis ſit in vſu vt tā eum q̄ peccat obmittendo ſeu non faciendo q̄ facere dz q̄s eū qui peccat faciēdo q̄ non dz dicamus male facere.cū tñ q̄ obmittit ꝓprie loquēdo nihil faciat i quantū hui⁹ dico ſic. cōiter ⁊ large vtendo vocabulo q̄ peccatum nihil aliud eſt q̄s volūtarie agere ō rectā rōnem ſeu ō illud q̄ agēdum eēt ſz rectam rationem. hoc declaro ſic. omnis qui vere dicitur peccāſeu ōnomiatur peccans. er hoc p̄mo ⁊ p̄ciſe dicitur peccare quia ipſe voluntarie agit ō rectā rōnem.⁊ vtor verbo agendi iurta cōem.lz improriam acceptionem eius p̄miſſam. igitur peccatum eſt volūtarie agere ō rectā rōnē. ꝓña clara ē.nā noie peccati nihil aliud ſignificam⁹ q̄s illud vñ qs p̄mo denotatur peccās vt dcm̄ ē. añs pz q; ꝟ ſolo poſito qs dr peccare ꝟ ſolo remoto nequaq̄. Si.n.quis agat ſm q̄ recta rō iudicat eē ab illo agēdū agit ſicut agē dz.⁊ ſi ſic ñ peccat.nā oppoſitū dicere ſcelus eſt ꝟz Aug'. 3.li.ar.c.37. Cōfirmat q; cū ois q̄ peccat iquātū huius recte vituperetur ſequeretur q̄ qui ageret vt deberet agē recte vituperareē. q̄ vt dicit Aug.ibidem.c.35.execrabilis eſt inſania ⁊ miſerrim⁹ error.rurſus ſi qs voluntarie agit ꝓtra illō q̄ ab illo agendum eſſe iudicat recta rō. agit ō illud q̄ dz.ac per hoc recte vituperatur non vituperaretur autem recte ſi culpa careret ⁊ non peccaret vt clarum eſt.⁊ etiā ponit Aug. eodez li.c.p̄mo.igit er hoc p̄mo ⁊ p̄ciſe qs peccat ſeu ē peccans .ſic loquendo de peccato.q; ipe volūtarie agit ꝓtra rectam rationē.huic deſcriptōni ꝙuertibilis ē ⁊ ꝓſona ōſcriptō Aug.qui.4.z.ꝓtra Fauſtū diffiniens peccatū ait.peccatum eſt fcm̄ vel dictū vel cōcupitū aliqd ō eternā legē mor q̄s qd per eternā legē intelligat exponēs ſubdit. Lex vero eterna eſt ratio diuina vel voluntas dei ordinem naturalē ꝓſeruari iubens perturbari vetās.tm̄ ergo vz q̄ ait ō eternā legē quātū ſi dicatur ꝓtra diuinam rationem.⁊c.cū igit di uina rō vtiq; rectiſſima ſemp ſit oē q̄ ē ō eternā legem eſt cōtra rectam rationem. Et qcqd eſt contra aliq̄s rectā rationem ē ⁊ ō q̄libz rectā rōnē ō eodē.nā circa idē q̄libz rō recta cuilibz rōi recte cōſonat ⁊ nulla alicui aduerſatur ſicut nec veritas veritati.ſequit q̄ qcqd eſt ꝓtra rectam rationem ē ō eternā legē. ac p ꝟ ſm aug.recte dicat peccatū eē fcm̄ vel dcm̄ vel ꝓcupitū aliqd ꝓtra rectam rationem.i. vt poſt patebit facere l' dicere vel ꝓcupiſcere q̄ oia ſub voeabulo agēdi comprehendunt ō rectā rōnem.ſi queratur cur potius dico abſolute ō rectā rōnē q̄s ōcte contra rōnem diuinam.rñdeo ne putetur peccatuꝫ eſſe precise ō rōnem diuinam ⁊ non ō q̄libz rectam rationem de eodez.aut eſtimetur aliquid eſſe peccatum non q; eſt contra rationem diuinam inquantum eſt recta.ſed q; eſt contra eā i quantum eſt diuina.nam ſi per impoſſibile rō diuina ſiue deus ipſe non eſſet aut ratio illa eēt errans adhuc ſi quis ageret contra rectā rationez angelicam vel humanā aut aliā aliq̄s ſi qua eſſz peccaret. Et ſi nulla penitus eſſz rō recta adhuc ſi quis ageret ō illud quod agendum eſſe dicta ret ratio aliqua recta ſi aliqua eſſz peccaret. Et ideo i ponendo ꝓcluſionem dixi peccatum eſſe agere contra rectam rationem ſeu contra illud q̄ agendum eſſet ſm rectam rationem. Et dictis ſequuntur tria corel'.vnuꝫ eſt q̄ proprie vt ſupra loquendo de peccato. peccatum non eſt aliquid incomplexe ſignificabile ſed complexe tātum.probatur nam q̄ aliquis agit contra rectā

Scōs articu.

rationem tãtum per ordinem̃ vel aliquid loco orationis ei equiualens in significando potest significari. Confirmatur. nam in prohibitionibus seu preceptis negatiuis illa que prohibentur ꝓprie dicuntur peccata ⁊ affirmatiuis opposita eorum que iubentur. sed vtrobiq; sola complere significabilia sunt huiusmõi ergo sola talia ꝓpe peccata appellantur. ⁊ ita est de ceteris si qua sint non prohibita. assumptum ꝑ discurrendo. cum. n. dr̃ non mecaberis nec vir nec mlier nec aliquid incomplere significabile prohibetur. Si ꝓhibetur ꝙ aliquis misceat̃ non sue ita de ceteris ꝑ consideranti. Sed contra ꝟ videt̃ ꝓmo esse auctoritas Aug. ℨ fastum ꝓallegata. dicit eim peccatum eẽ dictum vel fcm̃ vel concupitũ aliquid ℨ eternam legem. ꝙstat aũt quodlibꝫ ꝓdictorum eẽ incomplere significabile. vnde etiã ipse ꝑ termios simplices illa significat. Secũdo ad idem ẽ alia diffinitio ab eodẽ data ō peccato in li. ō duab⁹ alabus. ait. n. peccatũ ẽ volũtas retinẽdi vel ꝙsequẽdi ꝙ iusticia vetat. ꝙstat aũt ꝙ voluntas seu volitio est aliquid incomplere significabile. Confirmat̃ ꝙ: in plibus locis Aug. ⁊ alij sancti malum motum voluntatis seu volitõem malam dñt eẽ peccatum. ⁊ ꝙstat ꝙ illa est icomplere significabil̃ ita bñ sicut scia color vel celum. ergo peccatum ẽ aliqd icomplere significabile. Ad ꝓmum dico ꝙ vt superius tetigi illi termini simplices. dcm̃ fcm̃ cõcupitum ponunt̃ loco ifinitiuorum suorum verborũ verbal̃r stantium cũ iplicatione suppositorũ suorum. ac per ꝟ equiualẽter significatõem hñt cõpletorum. ⁊ ẽ sensus. peccatũ ẽ aliquod dicere vel facere ⁊c. qõ ita fit ꝑ. nam si ꝙcupitum haberet ipꝛie icompleram significationem vtiqꝫ supponeret ꝑ re concupita ⁊ denotaretur ꝙ illa eẽt peccatum. qõ falsum ẽ. Certum ẽ. n. ꝙ si quis ꝙcupiscat vxorem ꝓmi vel possessionẽ ipsius nec vxor illius nec possessio ẽ peccatũ. i dẽ ꝑ de illo termino fcm̃ si quis ei adulteretur actualiter se adultere cõmiscendo nihil incomplere tm̃ significabile est factum ꝙ fit peccatuꝫ istius. nec. n. ipse nec adultera ẽ peccatum nec aliquid aliud appet fcm̃ ibi nisi forte ꝑles aliq̃ generetur. sed nec illa peccatum est. ergo illum alteri cõmiscere ẽ ꝙ Aug. vocat fcm̃. ⁊ illud ẽ peccatum eius. si dicatur ꝙ ibi ẽ aliquid fcm̃. s. actus adulterandi seu adulterium ipm. Non ꝟ q: non est fingere q̃ entitas aut quid incõplere significabile distinctum ab adultero ⁊ adultera fit actus adulterandi seu adulterium. sed ꝟ dicũtur de tali ꝓplere significabili quale significatur cum dr̃ de aliquo ꝙ ipe adulteratur seu cõmiscet vxori alterius. ⁊ sunt talia vocabula sic imposita ꝓp breuitatem loquutionis. nec ẽt dici potest ꝙ illud fcm̃ ꝙ dr̃ peccatum est ꝙcupiscẽtia ipsa seu voluntas cõmiscendi se vxori alterius. nam ibi Aug. ponit illa tria vocabula. dcm̃ fcm̃ ꝙcupitum. vt comꝓhendat tria genera peccatorum q̃ cõiter distinguunt̃. s. oris cordis ⁊ operis. vbi per ꝙcupitum significat peccatum ꝙ qs cogitando cõmittit. ꝑ factuꝫ vero significat peccatum ꝙ quis exterius cõmittit ꝙ cogitauerat exequendo. ñ igit̃ perfactum intelligit ibi Aug. ꝙcupiscentiam illam. Ad secũdũ pot̃ dici ꝙ illud nomen volũtas ponitur loco huius ifinitiui velle verbal̃r stantis. ⁊ equalꝫ illa diffinitio huic peccatum est velle retinere vel ꝙsequi ꝙ iusticia vetat. ⁊ sic saluatur tota intentio Aug. ⁊ sustinet̃ ꝓpositum. Alio modo potest dici ꝙ Aug. nõ accipit ibi stricte peccatũ ⁊ ꝓprie sed ipꝛie. sed ꝑ actu malo quẽ aliquis agẽdo peccat. talis. n. actus frequenter ab eo ⁊ ab alijs vocat̃ peccatum ẽ̃uis non ipse sed agere ipsum ℨ rectaꝫ rationem ꝓprie peccatum dicat̃. Et per hoc ꝑ ẽt ad ꝙfirmationem. Secundum corelarium est ꝙ multa ex se sunt peccata ⁊ non ꝑcise. q: ꝑ hibita. gnymo posito ꝙ non forent ꝓhibita ad huc talr̃ agẽs peccaret. ⁊ loquor ꝟ de ꝓhibitõe stricte. s. impatiua qua superior inferiori impat nõ facere ꝟ vel illud ꝑ istud corelariũ ex dictis. q: i multis qs possꝫ agẽ ℨ rectã rõnem. esto ꝙ no de agẽdo nullũ ꝓceptũ recepissꝫ. igit̃ ⁊c. assumptum ꝑ q: esto ꝙ nullum ꝓceptum datũ fuissꝫ aut foret hõi dandum adhuc autillãte deo posset cognoscere ⁊ iudicare deum non eẽ odiẽdus sed diligẽdũ super oia. vtpote sũme bonuꝫ ⁊ omniũ bonorꝫ nostrorꝫ auctorem possꝫ ẽt cognoscere parentes ⁊ ꝓsertim virtuosos ⁊ filiorꝫ rectos emulatores eẽ honorandos a filijs viruꝫ virtuosum inquantum huius non eẽ odiendum nemini esse iniuriandus ⁊ multas alias veritates ꝓcticas quas ẽt mundi ꝑbi non babẽtes vlla ꝓcepta ꝑm legem ꝓhibentem cognouerunt. ⁊ tñ cum omnibus istis possꝫ deum odire vel non sicut dꝫ diligere parentes inhonorare virtuti ꝓmi inuidere eiqꝫ iniuriam irrogare. non minus q̃ nunc possit habitis preceptis ad opposita predictorum. ꝓña ꝑ tũ ꝙ ꝟ est peccare ꝙ: voluntarie agere ℨ rectã rõnem. vt ꝑ ex dictis. tũ ꝙ: taliter agens ꝓturbaret nãlem ordinẽ q̃ lex eterna seruari iubꝫ. sicqꝫ peccaret ꝑm Augu. ℨ faustum. assumptum ꝑ ex eo ꝙ naturalis ordo est vt omnes mores actionesqꝫ hois sint rõni subiecte. vnde vt ait Aug. ꝓmo de li. ar. c. 7. aie moribus cum rõ dñatur ordinatus homo dicend⁹ ẽ. non. n. ordo rectus aut ordo appellandus oio ẽ vbi deterioribus meliora subiciunt̃. ⁊ paulopost Rõ ergo quare irrationales animi motus regit est ꝙ: illud. s. dominatur in homine cui domiatio lege debetur ea q̃ eternam esse comperim⁹ ⁊ ꝟ snia põitur ab eodem. zz. contra faustum vt superius tactum est. Confirmatur ꝟ ratõ ex itẽtionẽ Aug. in epistola ad hylarium siracusanum vbi distinguens de lege naturali ⁊ lege scripta ait. Lege illa preuaricata que est in vsu rationis anime rationalis in etate hominis iaꝫ ratione vtentis preuaricatores fiunt omnes peccatores terre. preuaricata vero lege etiam illa que data est per Moysem multo amplius babun-

dat delictum. Et quibus verbis ꝓz q; si qs ageret contra solam legem naturalem siue contra rectum iudicium rationis vtiqz peccaret lz si cũ ꝫ superadditum ꝓceptum haberet amplꝰ peccaret. Et ꝫ cõfirmatur per illud apostoli ad ro. 5. Lex subintrauit vt habundaret delictum q; secundum Aug. vbi ꝓximo non de originali sed de actuali delicto accipiendum est. non. n. circa idẽ opus habundaret per subintrationem legis delictum homini operanti vt ꝝm Aug. intendit apls nisi homo añ subintratõem legis idipsum agendo habuisz delictum. constat autem q; nõ habuisz si nihil eẽt peccatum nisi q; ꝓhibitum

Probatur ẽt ꝫ corelariũ ꝝm se. q; si nulla essent peccata nisi q; ꝓhibita sequeretur q; si homines nulla ꝓcepta accepissent quecunqz agerent non peccarent. ꝓz sed ꝓñs est falsum ꝛ expresse contra Aug. in epistola ad asselicum vbi ꝺ putantibus se posse suis uiribus implere legez illam seu mandatum quo dictum est non concupisces. ait. Et per hoc fiũt non solum peccatores q; essent etiam si legem non accepissent. sed etiam preuaricatores q; non essent nisi legẽ accepissent. Preterea constat q; gentiles ꝓbi'q legem non acceperunt i multis peccauerunt sicut ẽt testatur apostolus ad ro. primo. Secũdo possibile esset homini nullo ꝓcepto ad se facto neglectis eternis ꝛ spiritualibus bonis ad temporalia corporalia qz bona conuerti. igitur ꝛ peccare. antecedens patet quia ꝫ potest etiam habito ꝓcepto in oppositum. consequentia patz tum per Aug. primo de li. ar. c. vlti. ꝫ. n. secundum eum ibidem est peccare. tum q; sic perturbaretur naturalis ordo q̃ eterna lex seruari iubet ꝛ perturbari vetat vt supra allegatum est. nam vt ibi. s. de li. ar. dicit Aug. peruersi animi est ꝛ inordinati eis sequendis subici qbus ad nutum suum ducendis potius diuino ordine ac vite prelatus est. Tertio non legimus aliquod p̃ceptum datum fuisse angelo ꝛ certum est ita fuisse possibile. ꝛ tamen si nullum ꝓcepti̇ habuisset ꝛ dei equalitatez appetiuisz sicut appetist vtiqz peccasset. Quarto si nihil eẽt peccatum nisi q; ꝓhibitum cum possibile sit nihil eẽ ꝓhibitum possibile eẽt odire deum ꝛ inuidere bono viro ꝛ mentiri non esse peccatum. ꝛ si sic vt videtur possibile eẽt deum mentiri cuius oppositum in primo li. probatum est sufficienter. patet consequentia quia non aliunde videtur ꝫ deo repugnare. nisi q; mentiri est malefacere ꝛ peccatum. possibile etiam eẽt deum odire seipsum ꝛ inuidere bono viro. quod est absurdũ ꝺicere. patet consequentia. quia hoc non videtur sibi repugnare nisi q; praua sunt ꝛ peccata.

Auctoritatibus etiam patet corelarium. ꝫ ait. n. Aug. primo de li. ar. c. 3. Adulterium non iõ malum est q; vetatur lege sed ideo vetatur a lege q; malum est. Idez in glosa super illud leui. 19. non mentiemini determinans prius mendacium etiam quo nemo leditur. ꝛ sic ꝓ salute illicitum esse ac diuina lege ꝓhibitum. Querit ꝙ sequenter an inquit ex quo dcm̃ est in lege non mentiemini non licuit in tali casu vel causa mentiri. ꝛ respondet. ꝺ. Sed magis q; iniustuz erat mandatum. ideo ꝓhibitum non q; ꝓhibitum ideo iniustum. huic cõcordat ex toto sñia pbi. ꝺ. z. ethicoꝝ. c. 3. non autem suscepit omnis operatio neqz omnis anime passio medietatẽ. Quidam enim confestim nõ ista connoluta sunt cũ malicia puta gaudium de malo ꝛ in verecũdia ꝛ inuidia. Et in operationibus. adulterium furtum homicidium. ꝫ enim omnia ꝛ que talia dicuntur ꝝm se ipsa mala esse. Sed contra istaz ꝙ clusionem corelariam videtur esse Aug. li. z. de baptismo paruulorum ad marcelinum. ꝺ. nãqz nec peccatuz erit si qd erit si non diuinitus iubetur vt non sit. Itez in de ifra. Quomodo inquit non vetatur per dei iusticiam si peccatum est. Item in li. de duabus animabus nemo vituperatione inquit vel damnatione dignus est aut ñ ꝺ vetitum faciens aut ꝙ non potest non faciẽs omne autem peccatum vel vituperandum ẽ vel damnandum. Et ꝫ autem seqtur omne peccatum eẽ ꝓhibitum. vnde ꝛ ibidem diffiniendo peccatum dicit q; est voluntas retinẽdi vel consequendi q; iusticia vetat. Preterea ad idez vz q; ꝺ Faustum dicit diffiniendo peccatum eẽ ꝺ legem eternam. lex autem eterna est rõ diuia vel voluntas dei ordinem naturalez conseruari iubens perturbari vetans. Et quo etiam sequit̃ omne peccatũ ꝑ legem eternã eẽ vetitum. Eõ firmanꝫ ista ꝑ auctoritatẽ. psal. ꝺ. ꝓuaricãtes reputaui oẽs peccatores terre. nõ oẽs aũt essent ꝓuaricãtes nisi oẽ peccatũ essz ꝓcepto vel lege ꝓhibitũ. nã vt dic apls ad ro. 4. vbi nõ ẽ lex nec ꝓuaricatio. Itẽ Ambro. in li. de padiso. ꝛ allatur a magistro li. z. ꝺ. 35. c. i. Quid ẽ inquit peccatum nisi ꝓuaricatio legis die ꝛ celestiũ ꝛobedientia ꝓceptoꝝ. ergo i ꝓuaricante peccatũ ẽ. sed in mãdante culpa nõ est. nõ. n. ꝓfisteret peccatum si interdictio nõ fuisz. ꝫ Ambro. ex his ꝓcludi videtur oia peccata eẽ ꝓhibita a deo nec ob aliud vlla eẽ peccata. nisi q; ꝓhibita. Ad ista respondeo q; ꝓhibitio ꝑt dupliꝛ accipi. ꝛ filꝛ preceptũ ꝛ lex. vno modo cõiter vt videlicet ꝺr̃ taz ꝺ indicatiua q̃ ẽt ꝺ impatiua. Indicatiua ẽ illa qua tm̃modo significat̃ aliqd nõ eẽ agendũ seu aliud aliquid ex quo seqtur ipm agẽdum nõ eẽ. sicut cũ significat̃ aliqd esse iniustũ aut prauuz seu vituperatõe vel pẽa dignum. Qualia sũt illa verba apo. ad ro. q talia agũt digni sunt morte. ꝛ ad ephe. 5. ois fornicator aut i mundus aut auarus ꝛc. non hz hereditatẽ in regno xp̃i ꝛ ꝺi. ꝛ illa psal. virum sanguinũ ꝛ dolosum abhominabit̃ ꝺñs. ꝛ multa alia verba ex qb⁹ colꝛ q̃daz illicita eẽ ꝛ debere non fieri. ꝛ sic ꝓñter dicunt̃ mõ aliquo ꝓhiberi. ꝛ filꝛ cũ enunciant̃ aliq̃ eẽ agẽda vl aliqd aliud ex quo seqtur ea agẽda eẽ vtpote q; dicunt̃ iusta vel deo accepta aut digna retributione seu laude vel gla. dicunt talia

precipi p̃ceptõe indicatiua·voco aũt eã indicatiuam q; vocaliter p verbum indicatiui modi exprimitur. Sic aliq̃ accipi nota phibitõis atq; p̃cepti a doctoribus p̃z p Aug. de sacra·li·i. pte 6·c·6. vbi distinctõe premissa de preceptis nature ⁊ discipline·Jn p̃cepto inquit nãe tria sunt, p̃ceptio, phibitio ⁊ concessio. preceptum autem nãe nos nihil aliud intelligimus q̃s ipam discretõem nãlem q̃ intrisecus aspirata est vt per eaz homo erudiretur de his que sibi vel appetenda vel fugienda fuerant. quasi.n. quoddam preceptum dare erat discretionem ⁊ intelligẽtiã agẽdi cordi hois aspirare. Quid ergo cognitio faciendoꝛ fuit nisi quedam ad cor hois fcã preceptio ⁊ quid rursus cognitio vitandoꝛ fuit nisi q̃dam phibitio·Quid vero cognitio eoꝛ q̃ media fuerunt estimanda vbi quedaz ẽ cõcessio ⁊c. ex his p̃z q ois cognitio q̃s hz homo de agẽdis vel vitandis quodãmodo p̃ceptio vel phibitio dr̃·⁊ per ꝙsequens indicatiua seu enunciatiua cognitio. Jmpatiuam dico illã quo impat aliquis aliquid agere vel non agere. ⁊ hc exprimitur per verbum impatiui modi vel aliud eius vice·⁊ aliud fil̃ significandum sumpti·sicut cum ait psal·nolite loqui aduersus deum iniquitatem· aut cũ dñs ait. non mecaberis. non furtum facies ⁊c·⁊ si stricte ac ꝓprie ista sumantur ea tãtũ impatiua dr̃ qua inferiori a suo superiore iperatiue aliqd prohibetur. Secundo modo põt accipi phibitio specialr̃ ⁊ stricte·s. p impatiua tãtum qualis nunc est descripta. Modo ad ppositum dico q oẽ peccatum loquendo de phibitione p̃mo modo ẽ a deo phibituz. ⁊ si aliquid non eẽt stante diuina lege que deꝰ ẽ phibituz ip̃m non ẽ peccatum. nam oẽ peccatum eterna lex cõsec faltem indicatiue eẽ non agendum ⁊ si de aliquo non sic censeret illud non essz contra rectam rõnem·⁊ per ꝙns nec; peccatum. dico ẽt q aliqua peccata ipossibile est non eẽ phibita a deo sic loquẽdo de phibitõe·nã de aliqb̃ⁿ ipossibile ẽ qn sit ℑ legẽ eternam sicut odire deũ alteri iniuriari ⁊c. q̃ hz se mala sunt. sicut ipossibile ẽ nõ esse vez deũ nõ eẽ odiẽdũ ⁊ neĩni esse iniuriandũ·sic impossibile est quin sũma veritas lex eterna censeat q deus nõ est odiendus ⁊ q nemini est iniuriandũ·ac p hc ipossibile ẽ q odire deũ vel iniuriari proximo nõ sit eterna lege phibitũ·⁊ idem iudiciũ ẽ ꝺ ceteris que hz se iniusta sũt. Si vero loquimur de phibitõe secũdo mõ sic· siue omne peccatũ sit phibitum vt quibusdam videtur siue nõ omne sed aliqua tãtum vt dicerent alij·quia de hoc nihil ad presẽs diffinio dico q non omnia necessario sunt a ꝺo prohibita imo nullũ·nã possibile est ⁊ fuit deo nulli aliqꝺ tale impiũ facẽ vt certuz ẽ tñ esto q nulla essent aut fuissent sic phibita ad hoc si qs odiret deũ ⁊ alia de q̃bus dictũ est ageret vtiq; peccaret. Jsto secũdo modo vt supra diri acceptio phibitõem i p̃dcõ cozel'·⁊ sic accipiẽ a ꝺoctoribꝰ cũ talis questio disputaẽ·auctoritates vero omnes tam Aug·q̃s Ambro. legem ⁊ p̃ceptũ ac phibitionem accipiũt p̃mo modo. ideo non sunt ℑme. Ad auctoritatem psal·dico qꝺ ẽt preuaricatio dupliciter accipiẽ·s. cõiter quo qlibz dr̃ p̃uaricator qui agit ℑ legẽ cõiter loquẽdo de lege. ⁊ specialiter prout. s. ille tãtũ dicit̃ p̃uaricator qui agit ꝓtra legem specialiter ⁊ secũdo modo sumptam p̃mo modo ⁊ non secũdo itel ligẽdũ ẽ dcm̃ psal·sicut exp̃sse pz p aug·i pall'a ta epistola ad hylariũ· Tertiũ corelariũ est q multa potest homo facere que deus nõ potest illi precipere vt faciat·non accipio autẽ facer̃ p prie. vt hz idem ẽ q entitatem aliq̃s pducẽ. Sz impꝛopꝛie quemadmodũ aliquem ex eo q potest fornicari vel potest abstinere a fornicatione aut aliud aliqd ꝓpere significabile mediate ifinitiuo alicuꝰ verbi dicimus posse aliqd facere q̃s uis nullũ talium pꝛopꝛie dici possit fieri·sic tamẽ est mos loquendi vt omnia talia isto vno gñali vocabulo ꝓprehẽdamꝰ. sic igit̃ iteligẽdo corel'· istõ ꝓbat̃ primo sic. multa potest homo facere que ipse nũq̃s potest bene facere. igit̃ multa potest homo facere que deus nõ põt illi p̃cipe vt faciat·ꝓña ꝓbatur q; quecunq̃ hõ põt facẽ si ꝺus potest illa sibi p̃cipe vt faciat·homo potest illa facere ex p̃cepto diuino·quecũq̃ autez hõ põt facere ex precepto diuino vtiq; põt illa bene facere·nam qcquid homo faciat implendo dei preceptum bñ facit sicut ⁊ qcqd faciat trãsgrediendo mandatum male facit·Si ergo quecunq̃ hõ põt facere deꝰ põt illi p̃cipere vt faciat q̃ cunq̃ hõ põt facere ipe põt bñ facere. ℌ aũt repugnat añcedẽti. q̃ ꝓntia bõa· añs vero ꝓbat̃ q; vt pz ex 6o corel'· multa sunt ꝺm se mala que hõ põt facere. talia aũt nunq̃s põt bene facere· als male faciendo bñ faceret ⁊ male facẽ eẽt bene facere. qꝺ implicat repugnantiã. pz ꝓña· q; quodlibz eorum que sunt ꝺm se mala est qꝺ̃ male facere. Secundo q; hõ põt multa facere q̃ nunq̃s recta rõne iudicari p̃nt esse facienda· ⁊ p ꝓns q̃ ipe nunq̃s pót bñ facere· ſnam nunq̃s conuenit aliquid bñ facere nisi illud faciẽdum sit ꝺz rectam rõnem·assumptũ ꝓbat̃ q; multa sunt q̃ non eẽ facienda est verum necessarium. ⁊ p cõsequens ea eẽ facienda est fl̃m impossibile. ac p hoc nunq̃s vera seu recta rõne iudicari p̃nt eẽ facienda. ⁊ tñ illa põt homo facer̃. verbigratia nemini esse iniuriandum nulli pro bono maluz esse reddendum nulli esse inuidendum·⁊ multa alia que circa agibilia ita sunt p̃ma p̃ncipia ⁊ per se nota esse vera sicut q si eidem aliqua sint equalia sibi inuicem sunt equalia ⁊ si equalibus equalia addantur que fiunt sunt equalia aut; quecũq̃ alia ꝓña pricipia in speculabilibꝰ. ⁊ ideo aug. z. de li·ar. c.18. de talibus veritatibus primo notis circa agibilia quas ipse vocat lumina virtutũ ⁊ regulas sapientie p eo vt ait q quanto magis quis ad agendam vitam eis imitur tanto magis viuit sapienter dicit q ita sunt vere ⁊ incõmutabiles q̃s vere atq; incõmutabiles sunt re-

gule numeroꝝ q̃uis alia exempla ponat q̃s supra posuerim. qđ tñ nõ variat ꝓpositum. Secundo ꝓbatur idẽ ãtecedẽs auctoritate pbi. z. ethicoꝝ post verba superiꝰ allata. ℔. n. oía ⁊ q̃ talia dicunt ꝑm se ipa mala esse sine medio addicentis. sed non superhabundãtie ipsorum neq; defectus. non igit est vnq̃ circa ℔ dirigere. i. recte agere sed semp peccare neq; est bñ ⁊ ñ ibñ circa talia in eo q; vt oz ⁊ qñ ⁊ qũo. puta adulterari sed simplr facere qcunq; horum peccatum est. tertus clarus est. Aug. etiamin glosa super leuit. superius allegata dic q; ydolatria aut mechia aut furtum iustum eẽ non potest. igitur nec bene fieri. Secundo principaliter sic. non possibile est deum aliquid agere ꝺ rectã rõnem igitur multa põt que non põt deus illi precipere vt faciat. añs probatur q; non est possibile deuz peccare. igit nec ẽ possibile eum aliquid agere ꝺ rectam rõnem. ps ꝓña q; si deus aliquid ageret ꝺ rectam rationem vtiq; peccaret cum non sit aliud peccare q̃ agere ꝺ rectam rationez nec ex aliquo quis peccare dr vt supra ps. ꝝsequentia ꝑma ꝓbatur q; multa põt homo facere q̃ si deus preciperet homĩ vt faceret vtiq; ageret deus ꝺ rectam rõnem. verbigra homo põt alteri iniuriari. primo inuidet. deum odire et huiusmodi ꝑm se peccata quecunq; taliũ deus ꝑciperet ageret ꝺ rectam rõnem. non. n. minus rectuz ẽ ⁊ recta rõ iudicat non eẽ precipiendum homini vt deum odiat aut proximo iniuriam faciat l' inuideat alteri q̃s iudicet non eẽ odiendum deum aut proximo iniuriandum vel inuidendum. Confirmat ibidẽ ex verbis Augu. 83. q. q. 4. q; non põt prauus non eẽ malorum suasor q; si verum est liquet ꝑ locum a minori q; non potest prauus non esse malorum impator seu preceptor multo siquidem pius videtur mala precipere q̃s tantũmodo suadere. igitur si deus talia preciperet ipse prauus eẽt. quod est impossibile. Tertio idem sic. nullus potest fieri deo precipiente deterior. ergo multa potest homo facere q̃ deꝰ ꝛc. ps ꝝsequentia q; multa potest homo facere que non potest facere quin faciendo illa fiat deterior. vtpote q̃ ꝑm se iniusta sunt ⁊ peccata. antecedẽs ꝓbo sicut probat Aug. 83. q. q. 3. q; homo non potest fieri deo auctore deterior. arguit aũt sic. nullo sapiente hoie fit homo deterior non enim parua ista culpa est ymo tanta est q̃ i sapientem q̃uis hominem nequeat cadere. Est autem deus oi homine sapiente prestãtior. multominus igitur deo auctore fit deterior. multo enim prestantior dei voluntas q̃s hominis sapiẽtis est. Simili modo arguo. nullo sapiente homine precipiente fit homo deterior. nam tanta culpa est vt in sapientem hominem cadere nequeat sicut clarum est. ꝛc. Contra hoc põt argui ꝑmo sic. omnia que potest homo percipere homini vt faciat põt ẽt deus. sed quecunq; põt homo facere põt hõ hõi ꝑcipere vt faciat. igit. ꝛc.

Secundo oẽm effectum possibilem fieri a creatura põt deus facere ꝑ seipsum. ℔ ps er dictis i ꝑmo li. d. 42. q. p. sed preceptum quo hõi precipereꝫ vt odiret deum aut quodcunq; aliud ex se malum est possibile fieri a creatura. puta ab hoie vel dyabolo. igit ⁊ tale preceptum põt deus facere ꝑ seipsum. ⁊ sic qcquid hõ põt facere deus põt ei ꝑcipere vt faciat. Tertio de nullo possibili ab homine fieri si ipm ponatur a ꝺo ꝑcipi iplicat vel infertur aliqua ꝺictio. igit qđ libz possibile ab homine fieri põt deus illi precipere vt faciat. Quarto si aliqua non posset ℔ videretur de illis que superiꝰ dcã sunt ℔z se esse mala sed hoc non est verum. nam de fcõ legimus ipm precepisse filijs ysrael menturi egiptijs in petendo mutuo vasa ⁊ suppellectiles ipsorum in quo etiam vr furtum vel rapinam eis precepisse. Item sanson vr ꝑcepisse homicidium tã sui ipsius q̃s aliorum. alꝫ non vr ipm posse excusari a flagitio necis ꝓprie. ac ꝑ hoc iustieri posse eũ non eẽ damnatum q; tñ incunctanter tenẽdum est. cum Apls in cathologo sanctoꝝ eũ põat adhebre. ij. Item Osee ꝑmo legitur dñm precepisse ꝓphete mechari. Scribit. n. dominus sibi dixisse. vade sume tibi vxorem fornicariam ⁊ fac tibi filios fornicatõum. ⁊ ꝑm Jer. vocat fornicariam elocati corporis meretricẽ. vnde ꝺ carnali fornicatõe loquit. non faceret ãt filios fornicatõum nisi fornicaret cũ illa. Ad ꝑmum horum rñdeo negãdo ma. sic absolute intellectaz vt ponit. vnde sicut homo põt peccare ⁊ aliquid agere ꝺ rectam rõnem q; deus nõ potest sic ꝑt aliꝰ alteri male ꝑcipe q; deus nor põt. Si aut mator intelligeret de iusto posse eẽt concedẽda nã qcqd hõ põt hõi iuste ꝑcipere põt deꝰ ⁊ multo pla. sed tunc mior ꝺbite assumpta erit falsa.

Ad scm ꝝcedẽdo q; qlibz preceptum factibile ab homine põt deus se solo facẽ. sed ex hoc non sequit q; vlterius infert. s. q; quicquid hõ põt facẽ ꝺus potest illi ꝑcipe vt faciat. nam aliquod ꝑceptum hois. verbigra quo ꝑcipit alteri vt occidat aliquem alium. ita deus posz facere causando. s. illam entitatem que est ꝑceptuz qđ tñ ꝑ illam nulli aliquid ꝑciperet. ⁊ tunc non essz preceptum sicut in ꝑmo li. d. 42. q. i. declaratũ est. Ad tertium nego añs. nam vt supra pbatum ẽ aliqua sunt que si deus ꝑciper ipse peccaret ex quo sequr q; ipe non eẽt deus ⁊ ex alia pte si deus ꝑciper deus eẽt. ⁊ si eẽt eẽt deus. ⁊ sic si illa ꝑciperet deus eẽt deus. ⁊ ꝺus non eẽt ꝺus que sunt contradictoria. Ad quartum nego minorem. ad ꝑmam probationem de precepto facto ad filios ysrael de mendacio. dicenduz q; deus non precepit eis vt mentirẽtur neq; vt falsum aliquod intentione fallendi egiptios dicerent sicut bene declaratum est in preallegata. d. ꝑmi li. q. secunda de furto ⁊ rapina patet quod non fuerunt precepta a deo. ymo nec rapinam aut furtum cõmiserunt. nam cum deus sit omnium rerum dominus atq; omnium hominum iuder vtiq; potuit egiptios peccatores

iure diuini q; ī rebus quas possidebāt habebāt priuare ⁊ illud in filios in ysrael transferre. Sic q; ex precepto dñi filij ysrael res illas auferentes nec furtū nec rapinā cōmiserūt sicut nec alienum abstulerunt. Ad illud de sanſone dicēdū q; ipse occidendo se ⁊ alios ex p̄cepto dñi nec peccauit nec comisit homicidiū p̄m q; homicidiū est peccatū ⁊ in lege p̄hibitum. vbi sciēdus q; nō quilibet occidens hominē dicitur homicida vel cōmittere homicidiū. alias minister iusticie occidens malefactorē ageret contra dei preceptum ⁊ peccaret q; falsum est vt patet per Aug. p̄mo de li. ar. c. 3. Sed vt idem ait in epla ad vicitū. Qui sine vlla legitime ptātis auctoritate hominē occidit homicida est. Nunc autez talis nō fuit sanſon cū legitime tam ei q; alijs p̄pter preterita ipsoz delicta deus potuerit per se vel alium quem ad hoc ministeriuz voluisset eligere mortem inferre qua p̄pter sanſon ex dei p̄cepto tanq; dei minister respectu necis p̄prie ⁊ aliene se ⁊ alios occidens homicida non fuit.

Ad illud de osee dicendū qō vt p; ex glosis ñ est intelligenduz illam post q; sumpta fuit a prophēta eē fornicaria. Sed ante ⁊ antea genuisse filios fornicationuz illam precepit deus prophete vt faceret sibi vroreꝫ ⁊ filios fornicationū p̄us genitos sibi adoptaret ⁊ vt a se genitos diligeret. vnde Jero. in glo. neq; dñs inquit rem turpem p̄cepit neq; pphēta obediendo peccat ſz potius fornicariā ad pudicitiaz reuocauit ⁊ manens in sua bontate, de mala bonaz fecit. ⁊ alia glosa ait. Jubet assumere fornicariā ⁊ sumere filios eius vt quos illa de fornicatōe genueat iste de meretrice supple oliz generet liberos. ⁊ iō ibi Jeronimus in originali videtur velle q; in tertu non debeat esse illud fac tibi. Sed sic sume tibi vroꝛem fornicariaz ⁊ filios fornicationū cui concordat lra. lxx. q; vt habet in glosa talis est. tolle tibi vroꝛem fornicariaz ⁊ filios fornicationis. ℔ etiam satis inuit in tertu cuz dicitur sume tibi vroꝛ. Si. n. fiebat sibi vroꝛ cognoscēdo legitime ipsaz nō fornicabat. Tertia ꝯclusio videlz q; nullū peccatum actuale loquēdo p̄prie vt supra de tali peccato est aliqua entitas. ꝓbatur p̄mo ex dictis. Quoniā nullū tñ ꝓplere vl' equaliter significabile est aliqua entitas hec ꝓbata fuit in p̄mo li. d. 28. q. p̄ma. Sz omne peccatū actuale est huiusmōi vt p; ex p̄mo cor. p̄cedentis ꝯclusiōis igit' ⁊c. ꝓbat' et ista ꝯclusio scōz se. ⁊ p̄mo auctoritatibus. sicut. n. recitat Augu. in de nā ⁊ gr'a satis ante medium pelagius volens ꝓbare nām humanā nō eē debilitatam neq; imutatā peccato dicebat sic. añ oia querēdū puto qd sit peccatū. Substātia an oio substātia carens nomē quo nō res nō erntia nō corpus aliqd sed ꝓperā facti actus exp̄mit' deinde adiungit. Ere do ita ē ⁊ si ita ē inquit quo potuit humanā debilitare vel mutare naturā q; substantia caret. Ex hac argumētatōe p; q; ℔ pelagius substantiā accipit cōiter p̄o entitate seu eēntia nō contrate vt substātia distinguit' ꝓtra formas accīales. nam si sic acciperet nullius apparentie foret argumentuz. Quis. n. nō videat multis accītibus posse debilitari ⁊ imutari naturā humanaz tam spiritualibus sicut erroribus ⁊ prauis affectionibus q;bus redditur debilioꝛ ad cognoscendum verum ⁊ eligenduz bonū q; etiā corporalibus q;bus etiam sc̄m corpus debilioꝛ reddit'. Si autem vlr substātiā p̄o entitate accipiat argumentū apparet aliqualr. nam satis apparere pōt alicui id q; nulla entitas est nullaz naturam imutare posse. Huic autē argumentatōi ibidez respondet Aug. ꝓcedo assumptum. s. peccatum nō esse substantiaz. ita est inquit vt dicis nō est peccatum aliqua substātia sed tantū ℔ nomine perperam facti actus exp̄imitur. ⁊ paulopost peccatum didicimus inquit nō esse substātiam. deinde negat ꝓsequentiam qua infertur q; non potuit debilitare naturam siue respondet ad interrogationem pelagij que virtualiter talē poꝛtat consequentiam ostendendo q; etiam ex eo qō nulla p̄oꝛsus entitas est potest debilitari natura. d. nonne attenditur vt alia obmittam etiā nō manducare nō esse substantiā. a substātia quippe recedit' qm̄ cibus substātia ē ſz abstinere a cibo nō ē substātia. Et tamen substātia coꝛporis si oio abstinet' a cibo langueſcit. cōstat enim q; ñ mānducare nulla oio entitas ē nec substātia ſpecialiter sumpta nec accīs. Ex quo erē plo satis pz ipsum voluisse dicere peccatū nullā oio eē entitatē ⁊ tñ ex eo potuisse debilitari humanā nām sic igitur p; ex ℔ loco Aug. voluisse q; peccatū nō est entitas aliqua. Jtē idem in de pfectione iusticie circa p̄ncipium recitat vnū argumētū celestij quo ꝓbare nitebat' hominez vitare posse peccatū. Sic aūt arguebat ille. querendū est quid ē peccatū actus an res. si res est vt auctoꝛem habeat necesse est. ⁊ si auctorē habere dicit'. iam alter p̄ter deum rei alicuius auctoꝛ induci videbit'. at si ℔ dici impiū est ꝓfiteri necesse est peccatū oē actū eē nō reꝫ. Si igitur actus est ymo q; vere actus est vitari potest. hic p; q; etiā rem iste accipit vlr p entitate quoniā alias alicui' entitatis deus ñ cēt auctoꝛ sicut nec peccati q; ipse reputat falsum ⁊ vere vt sequēti patebit articulo. ꝯcludit ergo iste p̄mo peccatū nō esse entitatem sed actum ⁊ deinde infert q; pōt vitari. Ad ℔ argumētū sic dicit Aug. ibidem respondemus peccatū qdē actū dici ⁊ eē nō rē non accipit aūt rem cōissime p̄o oi significabili ꝓplere vel incōplere. nā hoc mō peccatū ⁊ actus seu qōlibet agere res dici pōt sicut infra rē accipit cum iuꝛ auctoꝛitatem Job. secundum aliam litteram. d. erat vir habitans ⁊c. ⁊ sequitur abstinens se ab omni re mala. ait q; peccatum ⁊ si actus sit res dici potest. Sed accipit rem p̄o essentia seu entitate. sic enim quelibet res alia a deo deum habz auctoꝛem ⁊ sic accipiendo dicit peccatum esse actum non rem ex quo patet propositū. ⁊ imediate respondet ad ꝯclusionē ce

lestij·d·Sz ẽt in corpe claudicatio eadẽ ratõne actus ẽ nõ res qm̃ res pes ipse vel corpus vl̃ hõ ẽ qui pede viciato claudicat nec tñ vitare potest claudicatõem nisi habeat sanatum pedem· Et quo etiam exemplo declarat̃ ꝓpositus.nam nõ est fingere quo res vl̃ entitas sit claudicatio seu claudicare q̃ idẽ est suppoſito prio ꝙstanti er' dictis supra q̃ motus nõ sit res scõz se distinctaz a rebus ꝑmanentibus. Item om̃ ꝑma sup Jo. exponens illud Jo.ꝑmo .omnia per ipm fcã sũt ⁊ sine ipso factũ est nihil.ait peccatũ quidez nõ per ipsum factum ẽ ⁊ manifestuz est q̃ peccatũ nihil est·⁊ infra sup eisdem verbis vniuersa inquit creatura per ipsum facta ẽ maior minor ꝑ ipsum facta sunt inferiora superiora spũales corporales ꝑ ipsum facte sunt·nulla·n.forma nulla ꝙpages nulla ꝙcordia ꝑtium nulla qualiscũq; substãtia que põt h̃re pondus numerũ mẽsurã nisi per illud verbũ ⁊ ab illo verbo creatore cui dictuz est·oia in mensura ⁊ numero ⁊ pondere disposuisti hec ipse·vbi ad ꝓbatõem ꝑmo facit q̃ ait peccatũ nihil est.igitur nõ est entitas aliqua.scõo q̃ vt pz er scõa ꝑte auctoritatis cũ ait euangelista·oia ꝑ ipm fcã sunt .ꝑ ii omnia oĩa entitas ꝓua ⁊ magna generaliꝫ significatur vt tãtum valeat illud dcm̃ ac si dicat̃ oĩa entitas ꝑ ipm fcã ẽ .in ꝑma ãt ꝑte dicit peccatũ nõ ꝑ ipz fcm̃ ẽ.er qb' necessario ⁊ euidenter ꝙcluditur . igit̃ peccatũ ñ ẽ entitas qũo ẽt vt̃ ꝙclusisse aug. q̃ peccatũ nihil est in ꝑma ꝑte auctoritatis·rationibus etiam probatur conclusio ista .⁊ ꝑmo quidem q̃ si peccatuz est entitas aliqua oz nos vel dicere alicuius entitatis que non est de' deum non esse factorem vel confiteri deuz eẽ peccati auctorem.sed neutruz vt̃ catholice posse dici.d.Aug.ꝑmo de li.ar.c.z.Credim' er vno do esse oĩa que sunt.⁊ tñ non eẽ peccatoꝝ auctorẽ. Item.8ȝ·q·q·zi.dicit de deo q̃ mali auctor ñ ẽ qui ⁊ oium que sunt auctor est. vbi sicut dicit magister li.z.d.37·i fine·⁊ ꝓbat per dcm̃ eiusdem Aug.ꝑmo retrac·c·z6·nomie mali peccata intelliguntur ·ibidem ẽt dicit magister q̃ oẽs catholici tractatores assentiunt q̃ deus non est auctor malorum·i·peccatorum. constat autem q̃ omnis entitas est de numero eoꝝ que sunt.

Preterea b̃ de q̃busdã in spãli pz.nam nec adulteriuz est aliqua entitas q̃ nec est adulter nec adultera nec alĩ alia entitas fingi põt q̃ fit adulterium vt supra dicebatur similiter nec homicidium.que enim esset cuz nec occidens nec occisus nec instrumentũ occidendi nec omnino aliqua entitas appet ibi ocurrere q̃ sit b̃ peccatũ q̃ homicidiũ noiamus ita ẽ d furto ⁊ ceteris peccatis q̃bus exterioꝝ operatiõe hoies peccãt. Et sicut talia nõ sũt entitates vlle sed tñmodo ꝙplere quedã significabilia ita ẽt de ceteris peccatis videt̃ eẽ sentiedũ.Sz ꝓtra ista põt argui.⁊ ꝓio ex auctoritatib' ꝓallegatis ꝓbãdo cõclusionem.In vtraq; z.n·Augu.dicit q̃ peccatum est actus.omnis·n.actus est entitas vt cõstat.igit̃ ⁊c.Et ex b̃ pz q̃ cũ Aug.dicit peccatum nõ eẽ rem non capit rem vt quelibz res entitas dicit̃. Sed specialiter ꝑ entitate illa que 'bz actũ qualis ꝓprie est substantia ꝑ se agere potens tal' nã q̃z res ñ ẽ peccatũ.Sz ẽ actus alicuius talis rei ⁊ cum' b̃ bene stat q̃ peccatũ sit quedaz entitas scõz se.Cõfirmat̃ istud p Aug.met i ypoñ.rñsiõe ꝓma i fine cũ ait.opera dyaboli q̃ uicia dicunt̃ actus sunt ñ res q̃ tãq̃ ꝑ se agere dicũtur aliqd vbi apparet q̃s entitates appellet res scilicet eas q̃ ꝑ se agere dicunt̃ aliqd ⁊ sic alibi se itelligi debere ostendit vbi actũ ꝺ rẽ distinguit· Scõo si peccatũ nõ ẽ aliqua entitas peccati 'nullus est auctor.nã vt i ꝑmo articulo dictũ est nõ nisi entitatis aliqd est efficiens cã sz b̃ ꝓns est falsuz ⁊ exꝑsse ꝺ eũdẽ ꝑmo li.d li.ar.c·ꝑmo vbi cũ 'dixisset de malo culpe ⁊ pene ⁊ malor humani generis dixisset deũ nullo mõ eẽ auctorẽ discipulo q̃rẽti vtrũ tal' mali q̃q̃ sit auctor ñdet.est 'certe·non.n.nullo auctore fieri posset·⁊ paulopost subdit q̃ q̃q̃ malus sui malefacti auctor existit Tertio ꝙstat q̃ act' q̃libet volũtatis siue bonus siue malus ẽ entitas q̃dã.Sz act' malus volũtatis ẽ peccatũ sicut pz ꝑ Aug.z.de li ar.c.39· vbi querẽs a quo sit mot' volũtatis cũ se auertit a deo dicit q̃ talis mot' sine dubitatiõe peccatũ ẽ·⁊ er b̃ ꝙcludit ipm nõ eẽ a deo·talis mot' vtiq; ipse volũtatis act' existit. Quarto si peccatũ nõ ẽ entitas.igit̃ nec meritum est entitas. Silr·n·vtrum q̃z dicendũ vl̃.sz ꝓns nõ vl̃ dandũ cũ oẽs ꝙfiteanẽ dilectõem dei ordinatã eẽ merituz ⁊ ita de alijs bonis actibus voluntatis.

Quinto magister·z°.sniaz·d.35·dicit q̃ libere tradi oz peccatũ eẽ actũ malũ interiorẽ et exteriorẽ.s·malã cogitatõem loqutionẽ ⁊ opatõem·qs aũt dubitet cogitatõem eẽ verã entitatẽ ⁊ sit̃ loqutõem. Cõfirmat̃ q̃ nullus nũq̃ negaret odium dei vel primi eẽ peccatũ.nec aliqs ẽt diceret odiũ huiusmõi nõ eẽ entitatẽ. Ad ꝑmũ dicẽdũ q̃ generaliꝫ loquẽdo ꝺ actu nõ oĩs act' est entitas.oẽ·n.respectu cui' oz potentia aliqua seu aliqd eẽ in potẽtia act' oz.ficut satis pz er.9.metha.nũc aũt multa significabilia sũt huiusmõi.nã respectu claudicãdi ⁊ furãdi ⁊ rapiendi dicunt̃ potẽtie·dicimus.n.aliquez posse claudicare furari ⁊ rapere ⁊ ita ꝺ pluribus alijs complere significãtibus. Nullus autem talium est entitas vt supra dicebat̃.ꝑmo etiam dicim' aliquẽ posse rem aliquaz destruere ⁊ etiam adnihilare.verbigratia deum posse adnihilare oẽz creaturam ⁊ iux ꝙsuetudinez loquutionis disputantium.dicenduz esset q̃ talis potentia reduceretur ad actũ si deus oĩa adnihilaret deuz ergo adnihilare omnez creaturaz esset actus talis potentie·⁊ tamẽ constat q̃ non esset entitas vlla.

Ad id q̃ additur de acceptione huius termini res cum actus dicitur non esse rem.dicendum q̃ ex tali dicto Augu.nequaq̃ apparet q̃ vbi actum dicit non esse rem accipiat rem ꝓ entitate tantũ que per se põt agere ymo potius

er illa determinatõe q̃ tanq̃ per se ꝛc. Innuitur quedã alia q̃. s. nõ p se agere possunt dici ꝛ esse res. Itẽ lz ℔ non absolute neget actum eẽ rẽ in locis tñ prealligatis negat absolute ꝛ vt ostẽsum est rem p;o entitate cõiter accipit ibidem.

Ad scõz dicendũ q̃ aliquẽ esse auctorez peccati potest dupliciter intelligi. vno modo. i. factorem seu cãm efficientẽ eius q̃ est peccatum. alio modo. i. factorẽ alicuius q̃ ipse faciẽdo peccat. ꝛ isti sensus vtiq̃z diuersi sunt. Nã id q̃ qs faciendo peccat nõ est peccatũ sed eũ facere id seu q̃ ipse facit illud est peccatũ. In p̃mo sensu ꝓcedo ꝓñs ꝛ in scõo nego ꝓñam verba Aug. p ceduꝫ in scõo sensu q̃ pz q: ipse distinguens ibi ỏ malo ait ipsuz duobus modis accipi solẽ vno inquit cũ male quẽq̃z fecisse dicimus. alio cum malo aliqd esse ꝓpessum. ꝛ paulopost at si deũ bonum eẽ nosci vel credis. neq̃. n. alter fas est male non facit. Et ex ℔ ꝓcludit eũ nõ eẽ auctorem peccati male aũt facere ꝛ peccare idẽ. itaq̃z ex eo q̃ deus nõ peccat aliquid faciendo qcqd ipse faciat ꝓcludit ipsum nõ esse peccati auctorẽ sed q: quilibet male faciens aliquid faciendo illud peccat. quilibet talis auctor dici potest peccati ꝛ sui malefacti. si il malefacti fit dictio. nam sic malefactũ dicit̃ peccatũ. si autem fit oro ad huc etiã in p̃mo sensu potest dici auctor iui malefacti. i. eius q̃ ab ipso malefit. Illud autem q̃ sic ab eo malefit nõ est peccatum sed q̃ ipse illud male facit sibi vtiq̃z peccatuz est vt dicebaꝫ statim. Ad tertiũ neganda est minor ꝓprie accipiendo peccatũ vt pz ex dictis. Ad ꝓbationez dicendũ q̃ Aug non accipit ibi motum volũtatis p;o illa entitate seu affectione qua quis conuertitur ad creaturam que vsitate nunc vocaꝫ actus voluntatis sicut argumẽtũ ꝓtendit ꝛ istỏ pz. nam constat q̃ huiusmodi entitas est ab aliqua cã efficiente. ꝛ tñ Aug. vult ibi q̃ motꝰ ille non sit ab aliqua cã. nam conclusio q̃ talis motus non ẽ a deo queꝛit. vnde igitur erit. ꝛ rñdet ita querenti tibi si respondeaz nescire me fortaſ se eris tristior. Sed tñ vere responderi. sciri. n. ñ potest q̃ nihil est. vult dicere q̃ q: nõ est verũ ipsuz eẽ ab aliquo iccirco sciri non potest a quo sit. nõ igitur accipit sic motum sed p illo complexe significabili q̃ significamus cũ dicimus volũtatem auerti a deo ꝛ ꝙuerti ad creatorẽ de quo querere vnde sit nõ est aliud q̃s querere quid ẽ voluntati cã q̃ ipsa auertaꝫ a deo ꝛ certe deus nõ est sibi talis cã vt dicit Aug. alias eẽt sibi cã peccandi. Et vtiq̃z nec aliquid aliud est sibi talis causa sed ipsa sponte sic mouet̃ vt in p̃mo ꝛ scõo caplis se. li. Aug. in de trini. sic accipit ipse motum volũtatis cũ dicit eum eẽ peccatum. nã q̃ voluntas sic mouetur vtiq̃z peccatuz est ꝛ ℔ nulla p;orsus entitas est. Ad quartuz quicqd sit de ꝙsequẽtia. ꝓñs potest ꝓcedi cuz ꝓbaꝫ ipz nõ esse danduz cũ omnes ꝓcedant dilectionem dei ordinatã eẽ meritũ. dicendũ q̃ recte intelligentes non intendunt q̃ illa entitas que vocaꝫ

dilectio sit meritum. sed intelligunt q̃ aliquem diligere deum est meritum. aliquem autem diligere deum non est dilectio. nec aliqua entitas de mundo sicut nec alia complere significabilia

Ad quintum dicendum q̃ hoc nomen actus potest habere duplicem significatõem videlicet mere simplicẽ ꝛ incomplexem. ꝛ sic ñ ẽ intelligẽdum dictuz magistri si sermo sit de peccato p̃prie accipiendo peccatuz. ꝛ potest habere significatõem complexam equiualenter scõz quem modũ aliqua complere significabilia actus appellantur. vnde furari ꝛ adulterari dicunt̃ actus quidam mali ꝛ tamẽ non sunt significabilia nisi complere vel equiualenter ꝛ cum talia dicũtur mali actus non aliud datur intelligi nisi q̃ qui adulteratur aut furatur male agit. ꝛ sic intelligendum est dictum magistri allegatum ꝛ sicut de ℔ nomine actus dictum est. Sic dicenduz. ẽ de istis alijs cogitatio loqutio operatio. Est. n. sensus q̃ male cogitare ꝛ male loqui ꝛ male operari est peccatum in quibus loqutõibus illi infinitiui stare debent. Ad confirmatõem eodem modo dicendũ q̃ cum dicitur odium dei esse peccatum verus sensus est q̃ aliquem odire deum est peccatum ita q̃ illud nomen odiuz sumitur ad significanduz totum illud q̃ significat illud cõplerum. aliquem odire deum ꝛ hoc fit gratia breuitatis loquutionis. non est autẽ sensus q̃ illa entitas vel affectio voluntatis est peccatum nisi forte peccatum accipiatur improprie videlicet p;o actu quez quis faciendo peccat vt superius dicebatur. Tertia ꝓclusio videlicet q̃ quodlibet peccatuz est malum. p̃mo modo distinctionis posite in precedenti articulo accipiendo malum ꝛ aliud est malũ etiã scõo modo accipiendo malũ. quodlibet tñ alia ratione dicitur malum alia peccatũ. ꝓbatur quo ad primã ptem sic quodlibet peccatũ corrumpit vel diminuit aliquod bonum peccantis. igitur quodlibet peccatũ est malum p̃mo modo. ꝓña patet ex dictis i p̃mo arti. añs declaraꝫ. nã qõlibet peccatũ minuit bonũ ordinis nãlis ipsi⁹ peccãtis vt supra declaratũ ẽ. ꝛ ℔ vlr vez ẽ. qñ aũt cũ ℔ corrũpit vel minuit bonũ hitũ pertñtẽ ꝛ aliqñ gram ꝛ alia dona ꝛ sic instis bõis ꝑuat peccantẽ sicut ẽt ỏclarat magr̃ li. z. d. 35. circa finẽ. Cõfirmaꝫ p Aug. enchi. 29. dicẽtẽ q̃ magis faciẽti q̃s patiẽti obest oẽ peccatũ. qỏ dcm̃ ñ eẽt vez nisi oẽ peccatũ obesset peccãti. Quãtũ ad scõaz ptẽ pz ꝓ ỏ peccato obmissiõis ei⁹q̃ obmittit hr̃e bonũ velle qñ hze dz. Quãtũ ad tertiã ptẽ ꝓbaꝫ. nã qõlibz peccatũ ẽ malũ inq̃ntũ ẽ ꝑuatio bõi vl i. quãtũ ꝑuat peccãtẽ bono. ẽ aũt peccatũ inq̃ntuz ẽ ỏ rectã rõnẽ. igitꝫ alia rõe dr̃ malũ ꝛ peccatũ. Et ista ꝓclusiõe ꝛ ei⁹ ꝓbatõib⁹ seqt̃ q̃ nullũ peccatũ hois remanet pein⁹ ipunitũ i vita ista. sz p quolibz portat penã q̃ peccat. ꝓbaꝫ q: qõlibet peccatũ nocet peccãti corrũpẽdo vl minuẽdo bonũ ei⁹ vt dcm̃ ẽ. igitꝫ ex quolibz pccõ pccõr patiẽ dãnũ ꝛ p ꝓñs penã. Cõfirmaꝫ corel'. p Aug.

3. de li. ar. c. 35. vbi ait. Quia. n. nemo se pat leges omnipotētis creatoris nō sinitur anima nō reddere debitum. aut. n. reddit bene vtendo q accipit aut reddit amittendo quo vti voluit bñ. ita qz si non reddit faciendo iusticiam reddet patiendo miseriam. Et paulopost si non reddet faciendo qō debet reddet patiendo qō debet. nullo autem interuallo temporis ista diuiduntur vt quasi alio tempore non faciat q debet z alio patiatur q debet ne minus puncto temporis vlis pulcritudo turpetur vt sit in ea peccati dedecus sine decore vindicte sed in futurum iudiciuz seruatur ad manifestatōem atqz accerrimuz sensū miserie quicqd nunc occultissime vindicatur. b

Tertiꝰ articulus. Aug. Tertius articulus videz vtrum actualis peccati deus sit imediata causa effectiēs vt pz ex dictis si peccatum capiatur ꝓprie z similiter causa efficiens non hz dubium. pz. n. q non. sz si nomen peccati capiatur in proprio. s. pro actu malo seu quem aliquis faciendo peccat. verbi gratia pro mala volitione vel aliquo alio actu interiori vel exteriori quem agit peccator. tunc dubius est z de ipso sunt solēnes opp. ꝓtrarie quarum neutram temere affirmando. pro nunc cōclusionē affirmatiuā tanqz probabiliorē z vt mihi videtur sanctor dictis magis ꝓsonam teneo ficut etiam et' cōiuſ tenet a modernis doctoribus. Est ergo ꝓclusio probanda q actus mali quem efficit peccator deus est imediata causa ptialis tamē coefficiens actum cundez. hanc probo primo sic. omnis actus malus iam factus qz deum est imediate ꝓseruatur a deo. igit ois actus malus dum fit imediate fit a deo. añs probatur q: si aliquis malus actus nō imediate cōseruatur a deo. igitur ipse in suo existere nō imediate dependet a deo. ergo vel ipse a nulla re imediate dependet. z per ꝓsequēs nec etiā mediate dependet ab aliqua. ac per b est simpliciter independens aut imediate dependet a sola creatura vna vel pluribus simul. primuz non potest dari tum q: fortiori rōne dicendum eēt q ipsa voluntas z substātia anime eēt simpliciter i dependens cum sit res scōz se multo perfectior actu suo qui est accīs eius z sic ꝓsequēter ō angelis z de ceteris substātijs dicendū esset q eē falsissimuz nemo theologicus aut ēt verus pbs ignorat. tum q: scōm b sequeret q b solo posito. s. q deus nullam rē ꝓseruaret z opationem illā intimaz qua scōz sanctos omnia ꝓtinet ab oibus rebus subtraheret ad b actus ille malus existeret. z q: constat q tunc nulla aia esset ipse vtiqz existeret per seipsū z sine subiecto. Quod nimis absurdum est dicere. tum q: scōz b ñ eēt verum q de xpo ait apls ad col'. primo cuz ait z omnia in ipso constant. glosa qui oibus secūduz diuinitatez infusis oia substinet ad hebre. primo loquens de deo patre portans oia verbo virtutis sue. vbi glosa sicut ab eo creata sunt omnia ita per eum imutabilē ꝓseruant. Nec potest dici scōz videz q dependet imediate a sola creatura. verbigratia ab ipsa voluntate de qua magis videret qm si b esset verum sequeret q deꝰ nō posset illum actum adnihilare volūtate ipsa manēte z volente illū actū ꝓseruare. z sic voluntate creature volentis oipotentis impediret effectꝰ q sicut verum est Aug. dicit erroneum esse eucb. io4. pz ꝓsequētia qm nō aliter deus adnihilat aut facit rem nō esse qz nō faciendo ea qz eē scōm Anselm. de cāu diaboli. c. primo nec obuiat si dicatur q pter voluntatē est aliqua cā ptialis verbigratia noticia obiecti q: illa cāt nāliter z sic illa stante z volūtate volente ꝓseruare actuz deus nō poterit illum adnihilare z sic idē inconueniens sequtur. pz ergo añs ꝓna probatur primo q: si nulla cā creata sufficit sine deo aliquez talem actum ꝓseruare postqz hz eē vt pz ex dictis. consequens est q nulla sufficiat sine deo illum de nouo ꝓducere postqz imediate nō habuit esse naz malus vel saltē nō minus videtur esse posse scōz qz posse primuz. scōo q: si b deberet a deo negari non propter aliud deberet vt videt nisi q: efficere actum malum repugnaret bonitati diuine. Sed si hoc sibi repugnaret etiā sibi repugnaret ꝓseruare actū malum postqz ꝓductus ē cuz homo nō solum peccet quādo primo efficit actū malum sed etiā quādo postea illū libere ꝓtinuat ac per b si deus nō efficit actum malum nō etiā ꝓseruet ipsum q repugnat añti. Tertio pz cōsequētia ex auctoritate sapientis. d. sapiēte. 5. deo loquētis. Quō posset aliquid pmanere nisi tu voluisses aut q a te nolitū non eēt ꝓseruaret ex cuiꝰ vltia pte docet. Sa. nihil ꝓseruari posse nisi sit a deo volitū. i. eo dicēte seu faciēte ad eē deductū iuxt quē sensuz dicit de ipso in ps vocauit famē sup terrā pm glosaz z sup illud aggei. pº vocaui siccitatē. i. vētū vrētē sup terrā. zº pbo ꝓclusionē z suppono q i nulla spē actꝰ mali ē tm vnꝰ actꝰ nūero pducibil' a volūtate qnymo mlti sūt pducibiles oio. sil'es z eiusdem rōis siue plures ex eis possint eē sil' i volūtate siue ñ. suppono ēt q nullus talū ē d se magis vno tpe qz alio pducibil' nec ēt in aliquo dato tpe aliquis magis ē pducibil' qz alt' b sūt pbata i primo. d. 35. z satis ēt cōiter ꝓcessa iz forte ab aliqbus dicereť oppositū. His suppositis pbo ppositū sic qm volūtas efficit aliquē actū malū ñ qlibz possibil' sil'is illi fit. pz igit ille ñ fit a sola volūtate. pz ꝓna q: cū nullꝰ taliū actuū sit p tūc magis possibil' qz altꝰ z volūtas ipa creata idifferenter se ad qlibz illoz hēat nullū qz distincte cognoscat añqz ipe actꝰ sit. ac p b nec possit velle distincte aliquē illoz determiate pducē nisi alia cā nāliter determiata ad pductōez vnꝰ determiate tm ꝓcurrat q ꝓstat fiz eē aut aliq libera q distincte illos cognoscat z aliquē determiate velit ꝓducē nullū vnqz pducet. q: q rōe vnū pducēt eadē z quē libz. Sz tal' cā libera distincte illos cognoscēs ñ pt eē alia qz deꝰ vt certū ē qre etc. 3º si deꝰ ñ eēt imediata cā efficiēs actꝰ mali deꝰ nō eēt factor oiuz entitatū. Añs āt falsū est vt pote ꝫ articulū

fidei quo fatemur deū factorē omniū visibiliuz ⁊ inuisibiliuz. nam quid ē factorez omnium ⁊c. nisi omniū essentiaꝝ seu entitatū ⁊ rerum. vnde Aug. sic intelligens p̄fessiōem fidei nostre cō tra manicheos in li. de moribus eorūdē ait q̄ i catholica eccl'a dicit̄ omniū nāꝝ atq̄ substan tiaꝝ eē auctorē deum. ⁊ q̄ nām ⁊ substātiā vl'r p̄o entitate accipiat p̄z per verba que imediate p̄emittit. ait. n. sic ipsa natura nihil aliud est q̄ id qđ intelligitur in suo genere aliquid eē. itaq̄z vt nos iam nouo noīe ab eo q̄ est eē vocamus essentiā q̄ plerūq̄z ⁊ substantiā noiamus ita ve teres qui hec noīa non habebāt p̄ eēntia ⁊ sub stantia nām vocabant idipsuz ergo malū est si p̄ter ptinaciā velitis accedere. deficere ab eēn tia ⁊ ad id tendere vt nihil sit. Quo circa cum i catholica dicit̄ omniuz nāꝝ atq̄ substantiaruz eē auctorem deū simul intelligiē ab his q̄ b̄ pos sunt intelligere nō esse deum auctorē mali. Ex his apparet q̄ cū dicit deus deūomniū nāꝝ eē auctorē atq̄ substātiaꝝ noīe nāe significat̄ oē q̄ in suo genere est aliquid. ⁊ omne q̄ b̄z esse seu omne q̄ est. Et certū est q̄ nos etiaz quod libet tale ⁊ nullum aliud vocamus entitatē ꝑm eēntiam. Confirmat̄ istud er alio. nam er b̄ q̄ omnium nāꝝ deus est auctor. ⁊ tamen non est auctor mali vult ibi ꝓcludere malū nihil esse sicut p̄z intuenti q̄ nō ꝓcluderet nisi noīe natu re vult omnis entitas ⁊ omne q̄ nō est nihil s̄z aliquid in suo genere intelligeret̄. Ex his etiam p̄z q̄ respōsio ⁊ glosa q̄s tenentes ptem qōnis oppositā dant ad auctoritates Aug. que asserūt omnē naturaz ⁊ substātiaz que deus non est eē factam a deo ⁊ q̄ ipse est cā omniū que sunt di centes eū per'naturā ⁊ substātiā nō omnez eēn tiā vel entitatem vl'r significare sed tm̄ illas que per se subsistunt. ⁊ per se agere vel pati possunt ⁊ p̄prio noīe substātie appellant̄ ꝑm quos sub stātias ꝓtra accīa distinguimus nō est ad intel lectū ipsius. Quod ēt p̄z per auctoritatē ipsius sup illō. oia per ipsuz facta sunt superius allega tā per auctoritatē etiam euangelij tactā ꝓbat̄ ꝓsequens illatū supra eē falsum. ait. n. omnia p ipsuz facta sunt ⁊ sine ipso factū est nihil. i. vt er ponit Aug. in de nā boni. non est factū sine ipso aliquid ergo ois entitas facta est facta per ipsuz ꝓsequētia ꝓbatur q̄ si deus nō est imediata cā efficiens actus mali vel simpliciter nō est causa efficiēs eius. ⁊ per ꝓsequēs nō est factor ois en titatis cum actus malus vtiq̄z sit entitas aliqua vel est causa mediata tm̄ vtpote mouens ipsaz volūtatē ad efficiendū ipsum actum malū. S̄z b̄ dici non potest q̄ tunc sequeret̄ q̄ deo aucto re fit homo deterior. ⁊ ita deus faceret nos face re mala sicut dictum est in. z6. d. q. p̄ma q̄ ipse facit nos facere bona q̄ blasphemū ē ⁊ in piuz sentire. vnde Aug. super p̄s. io4. nū quid nam in telligendū vel credenduz q̄ deus cor hominuz ad facienda peccata ꝓuertat quis b̄ dixerit. for te dicetur q̄ neutro modo deus est factor mali

actus sed tantūmodo causando ⁊ conseruando voluntatē ⁊ alias imediatas causas simplices si plures ꝓcurrant que efficiunt malum actum. quicqd. n. est cā cause est cā causati. S̄z istud stare nō potest q̄z b̄ nō sufficiunt ad b̄ q̄ vere ⁊ p̄prie deus dicatur omniū factor. alioquin pos set dici q̄ fructus terre ⁊ alia que in mundo na turaliter generant̄ deus nec imediate efficit nec eorum causas efficere facit sed tantūmodo illas fecit ⁊ conseruat que ex se tantum postea hu iusmōi effectus efficiūt. Sed istud dictū recitat Aug. opinionis fuisse quorūdā. 5. super gen̄. c. zi. de paruis. ⁊ idem reprobat tanq̄s diuine scri pture ꝓtrarium que deuz dicit ista facere sicut i p̄mo. d. 45. recitatum est. Preterea nō ob stante q̄ terra gignat ⁊ conseruet quasdā her bas nemo tm̄ dicit terrā facere passiones in sen sibus aut aliquas alias qualitates que causent̄ ab herbis illis fil'r nec locus naturalis dicitur fa cere actiones que efficiunt̄ a locato q̄ conser uat. vnde aer nō dicitur causare frigiditatez cā tam in aliquo ab aliqua q̄s continet ⁊ ita de m'tis alijs argui posset ꝓtra huius responsiones p pter q̄ etiam patet q̄ nunq̄s id q̄ est causa cau se est etiā causa causati nisi ipsū sit causa vt alia causa sit causa. i. vt alia causa causaret siue qō idem e st nisi ipsum faciat aliam causam causa re seu ipsaz moueat ad causandū quēadmoduz in mouentibus essentialiter ordinatis iux̄ doctri nā p̄b̄i. 8. p̄b̄or ⁊. 4. metha. p̄mū mouet scōz ⁊ ē illi cā vt moueat aliud. de qbus locis supta pu to illā magistralē ꝓpositōnem. Quarto sic oē bonū q̄ non est deus est ab efficiente deo ⁊ lo quor non tantum de bono moris. sed ēt nāe. igi tur omnis actus malus est ab efficiente deo. an tecedens p̄z per illud Aug. z. ō li. ar. c. 39. tu pie tatem. i. fidem iconcussam tene ⁊ nullū tibi bo num vel sentiēti vel intelligēti vel quomodo co gitanti occurrat q̄ nō sit ex deo. ita. n. nulla na tura occurrit' que non sit ex deo. p̄ hanc vltimā auctoritatis partem p̄z eum loqui vl'r ēt de bo no nāe q̄ senius ēt ex sequentibus ꝓfirmat̄. nā subdit detracto penitus oio bono non quidē ñ n hil s̄z nihil oio remanebit. oē aūt bonum est ex deo. nulla ergo nā est que non sit ex deo. b̄ ipe. oē igit̄ non nihil ꝑm ipm̄ ē bonum. ⁊ omne bonū a deo. ꝓña p̄z tum q̄ actus non est nihil sed entitas quedam. ⁊ per ꝓsequens qōdaz bo num vt iam tactum est. frequenter ēt dic Aug. q̄ omne q̄ est inquantū est. est bonum. tm̄ q̄ quilibz actus voluntatis quātumcunq̄z mal' p̄ fectio. ētitas ē ⁊ nobilio. quolibz accidēte cor po rali. igit̄ qlibz ē qōdā bonū. p̄z ꝓña qm̄ m'ta sē accidētia corpalia. quoꝝ qōlibz ē magnū bōum ⁊ nullū ē q̄ nō sit bonū sicut ēt ex vtilitatib' p̄ uenientib' cognosci p̄t. assūptū aūt p̄bat̄ er eo q̄ qlibz act' ē act' vital' ⁊ spūal'. Confirmatur per Aug. 9. de tri. c. io. qui speciem rei erñtis in ani ma probat esse meliorem spē corporali extra cuius est similitudo per hoc q̄ est in melioꝛ

natura vnde ait melior. ẽ tamẽ ymaginatio corporis in aio q̃ illa species corporis inquãtuz hec in meliore nã est .i. in substantia vitali sicuti est animus. Confirmaẽ iterum q; sicut ois aia hũana q̃tũcũq; est prauа melior est ꝛ nobilior scõz nãm omni corpore vt idem Aug. vult. 3. de lib. ar. ꝛ. c. 5. ꝛ pluribus sequẽtibꝫ sic oẽ accñs aie ẽ quocũq; corporis accñte nobilius. Cõfirmaẽ tota ratio ista simul cũ ꝓclusione ꝑncipali ex argumẽtatõe Aug. in de vera re. c. 34. alia ipse ꝓbat omnia a deo eẽ facta. ait. n. sic ipsuz autem quãtũcũq; eẽ bonum est. q; sũmũ bonũ est sũmo esse. ꝛ subdit qm̃ sũma species sũmum bonum est. minima species minimum bonum est. Omne aũt bonum aut deus aut ex deo. igiẽ ex deo est etiam minima species sane q; de specie dicitur ℔ etiã de forma dici potest. cũ igiẽ actus malus sit quoddã bonũ q; ex allegatis etiaz ꝓbatur. Tum q; est aliquod ens ꝛ Aug. ait q; q̃tulcũq; eẽ est bonuz. tũ q; est aliqua species. i. essentia quoniã vt ibidẽ ait quicqd est q̃tulucũq; specie sic necesse est. tũ q; est quedaz forma ꝛ q; de specie dicitur in ꝓposito etiaz de forma dici potest vt ait. seqtur necessario si argumẽtatio eius valida sit q; ipse malus actꝰ vtiq; sit ex deo. Quinto ad idẽ potest argui ex vna alia ꝓsequẽtia quã facit Aug. ibidem. dicit. n. ipe ibi q; illud q; in compatõe perfectoruz in forme dicitur nõ est nihil ꝛ statim infert sic. ac per ℔ id quoq; inq̃tũ est nõ est nisi ex deo. silr in ꝓposito potest argui actus malus nõ est nihil igitur est ex deo. que ꝓsequẽtia ꝓfirmaẽ etiaz ex dicto eiusdẽ. iz. de ci. dei. c. 5. vbi ait sic deus sũme ẽ atq; ob ℔ ab illo facta est ois essentia que nõ sũme est. q; neq; illi eq̃lis eẽ deberet q̃ de nihilo facta esset neq; vllo modo eẽ posset si ab illo facta non eẽt. igitur eẽntia que ẽ actus malus cuz nõ sit sũma eẽntia nullo modo eẽ potest nisi a deo facta eẽt. Hec etiã videẽ eẽ intentio Anseł. de cãu dyaboli. c. 20. vbi discipulo dicẽti q; gdem deus rex naturas omniũ faciat. fatenduz est q; vero singulas actiones peruersaz volũtatũ velut ipsũ prauũ motũ volũtatis quo ipsa mala voluntas se mouet faciat quis ꝓcedat. Rñdz quid miruz si dicimus deũ facere singulas actõnes que fiunt mala vuluntate cũ fateamur eum facere singulas substãtias q̃ fiunt iniusta volũtate. Cõtra istã ꝓclusionez põt argui ꝑmo sic. si eũdẽ actũ malũ facit deus quẽ facit homo sicut homo peccat faciendo illũ sic etiã peccat deus q; est ꝓssibile pz q; nõ ob aliud homo ille peccat nisi q; facit actum malum. Scõo si deus facit actũ malum deus est auctor malorũ cuius oppositũ dicit Aug. in auctoritate supra allegata ex li. de moribus manicheoz in ꝑma ratione facta ad ꝓbandũ ꝓclusionẽ ꝛ in alijs locis i numeris. pz ꝓsequẽtia q; nõ ẽ aliud eẽ auctorem mali q̃ facere actũ malum. Tertio tunc deo auctore fieret homo deterior ꝓtra eundez Aug. 83. q. q. 3. ꝓbatur ꝓña q; qui causat actum quo homo est deterior eo auctore fit ille deterior. si vero ꝓclusio sit vera deus causat actũ quo hõ ẽ deterior. igitur ꝛc. Quarto deus est vltor mali actus. igitur nõ est actor. añs certum est per fidem. ꝓña ꝓbatur auctoritate fulgẽtij. d. q; deus eius rei est vltor cuius nõ est actor. Itẽ Aug. i libello qui dicit ꝓfutatio catholica quoruñdaz falso sibi imputatoꝝ. c. 3. dicit q; ab auctore nature prorsus alienũ est quicqd in vno quoq; damnandũ est. Quinto si deus ẽ ptialis cã actus mali posset eẽ totalis cã actus eiusdem ita q; solus ipse causaret actum illũ. ꝓña ℔ falsum est. q; tunc posset causare actũ odiendi deum ꝛ mẽdacium ac ꝑ ℔ mentiri cuius oppositũ ꝓbatuz est i ꝑmo li. ꝓña pz q; quẽcũq; effectũ deus potest facere ꝓcurrente cã. scõo põt absq; illa alias nõ sibi ipse sufficeret ad omnẽ suũ effectum sed ad aliquẽ causandũ indigeret adiutorio creature. ℔ autẽ est falsum. d. Aug. ꝑmo de li. ar. c. 2. q; nullus de deo optime existimat qui nõ eum credit nulla adiutũ eẽ natura in causando quasi q; ñ sibi sufficeret. Sexto si deus facit istũ actuz malũ quẽ etiam facit iste homo deus vult istũ actum esse. igitur vult istum hominẽ facẽ istuz actum malum ꝛ vltra. igitur iste homo faciẽdo istum actum malum facit illud q; deus vult eũ facere. ꝛ per ꝓsequens nõ peccat ꝛ sic sequiẽ ex ꝓclusione q; quãtũcũq; actum homo faciat nũ quã peccat. nam sic põt de quolibet argui. Ad idem arguit quidam doctor sic. 7. si deus causaret actum malum necessario causaret deformitatem eius cuius opposituz dicunt sancti. ꝓbatur ꝓsequentia q; quidam actus sunt a quibus ꝛsepabilis est deformitas. verbigratia odire deũ ꝛ multi alij qui habent cõuolutam maliciaz nec possunt bene fieri. Octauo idem sic. si deus coagit voluntati in suo actu aut hoc est quia sequitur determinatõnem voluntatis in illo actu sic q; voluntas ꝓius natura se determinat. ꝛ ex ℔ deus coagit illi aut econuerso deus ꝓius determinat se ad agendum ꝛ voluntas nostra sequitur determinationem eius aut veniunt ad actionem istam. ex quo ꝓmum non potest dari q; tunc deus voluntarie coageret ad peccatũ ꝛ etiam haberetur ꝓposituz q; in illo nõ determinate coageret sibi deus ꝛ sic non esset causa omnis actus positiui. nec secundũ q; tunc volũtas determinaretur a deo ad peccanduz ꝛ sic ñ peccaret quia de se non haberet vnde esset causa peccati. q; non libera determinareẽ. n. ab extrinseco nec tertium. Tum quia talis concursus esset casualis. tum quia deus voluntarie coageret ad peccatum. Ultimo ꝛ est ratio eiusdẽ nõ est minoris ptãtis voluntas respectu actꝰ sui q̃ agentia nãlia respectu actuũ ꝓꝓioꝝ. sed agentia naturalia sic eliciunt actus suos per se quod deus non cooperatur actiue nisi per conseruationem. igitur ꝛc. ꝓbatur mino: auctoritatibꝰ ꝛ ratione. ꝑma auctoritas est Augu. 7. de ciui. dei. cº. 30. d. sic deus administrat omnia que

Ide aureoli li. 2. d. 37. q. 1.

creauit vt ipsa ꝓpria exercere ⁊ coagere mot⁹ sinat alia est ecclesiastici.15. deus ab initio constituit hominez ⁊ reliquit euz in manibus consilij sui. Alia est Conī.12. metha. qui saracenos deridet eo q⁹ negant res habere ꝓprias operationes. Ratione etiaz ꝓprie dicta minor quia nō apparet quare deus non possit cōcare creature actionem que non est creatio sed extractio pfectibilis ad ꝓplementū cum illa non requirat in agente virtutem infinitam. Scdo q: aut in edictione forme de mā si deus coagit agenti naturali ambo faciunt idem totaliter aut de⁹ vnaz ptem ⁊ agens naturale aliam. non potest dici primum q: impossibile est idez eē simul a duobus causis totalibus in eodez genere cause nec scōm. tum q: aliquādo forma illa est simpler cateris ptibus. Tum q: tunc segtur q⁹ ad partem q̄s facit agens naturale deus ī coaget q⁹ est ꝓ positum. auctoritates etiam videntur plures cōtra prędictam ꝓclusionem. ait. n. Aug. z. de lib. arbi. c. 19. motus ille auersionis q̄s fatemur esse peccatum quoniam defectiuus motus est. vide licet quo pertineat ⁊ ad deum non pertinere ne dubites. Et respondet discipulo querenti vnde est motus volūtatis quo auertitur aīdeo per q̄s responsiōem p3 exprēsse Angu. velle q⁹ ille motus nō fit ex deo. Itē idem in ꝓallegato supra libello qui dicit ꝓfutatio catholica ait c. 10. detestanda ⁊ abhominanda oppinio est q̄ deū cuiusq̄s male volūtatis aut male actōis credit auctorem. Itē in de nā boni ante medium libri cum audimus inquit oia ex ipso ⁊ per ipsum ⁊ in ipso omnes ita q3 nās intelligere debemus que nāliter sunt. neq3. n. ex ipso sunt peccata q̄ nām non seruant sed viciant que peccata ex voluntate eē peccantiū multis modis sancta scriptura testatur ⁊ qō noie peccator intelligat malos act⁹ p3 ex eo qō dicit ūla eē ex volūtate peccātiū. soli. n. actus volūtatis eliciti ⁊ impati sūt ex voluntate peccantiū. plures ēt alie auctoritates idem sonant. Rñdeo ad p̄mū nego consequentiā. ad ꝓbatōnem dico q⁹ nō ideo precise quis peccat q: facit actum malū vocando actū malum illaz entitatē que nunc a modernis vocatur actus malus qō dico ad excludēdā acceptōem huius nominis actus vt dicit de q̄busdam ꝓplere significātib⁹ qūo actus negatur eē res ꝓpria. i. entitas vt in scdo articulo dictuz ē. Sed ideo peccat q: facit illum male. i. ꝓtra rectam rationē. ⁊ q: illum actum quē homo ꝓtra rectam rationē ⁊ ideo male facit. deus secūduz rectā ratōnē ac per ō bene facit ideo homo illū faciendo peccat non deus. istud declarat de p pinquo. nam eundez malum, quē homo libere ꝓtinuat ⁊ ꝓseruat post q̄s factus est cōtinuat etiā ⁊ ꝓseruat deus. ⁊ tamē homo sic ꝓtinuādo peccat nō aūt deus. Silr eundē hominē deus producit ⁊ format in vtero quē generat etiā homo adulterando. ⁊ tñ deus non peccat sed homo. Silr sicut dicit magister. 3. sniar. d. 20. tradi-

tio xpi facta est a deo iuda ⁊ a iudeis ⁊ tñ deus nō peccauit. illi vero peccauerūt. ⁊ ita dari possent exempla de multis operibus exterioꝝ ad que etiam diuersi homines ꝓcurrunt ⁊ tñ vnus peccat alio nō peccante. q: vnus ꝑm rectam rationem ⁊ bene illud agit. alius vero ꝓtra rectaz rōnem ⁊ male. Dices q⁹ saltē in his que sunt p3 se mala nec possunt bene fieri ꝓcedendū erit q⁹ nō fiunt a deo q: tunc nō solum mala sed etiaz male faceret ⁊ ꝓtra rectā rationē sicq3 peccaret. Dicendū q⁹ nulla entitas est vel eē potest q̄ non possit bene fieri 13 nō a quolibet sed ea que scōz se sunt mala ⁊ dicūtur nō posse bene fieri nō sunt alique entitates exītes vel possibiles existere. Sz sunt ꝓplere quedā significabilia vt in pcedētibus dicebaī que etiā ꝓprie peccatū nūcupanē. ⁊ talia nunq̄s etiā fiunt ab eo ꝑm illum modum loquēdi qua dicunē fieri ab homine verbigra. inuidere dicit esse malū scōz se ⁊ dicitur fieri ab homine. ad hunc sensuz. s. q: dicim⁹ q⁹ homo inuideat deus aūt ⁊ si actum illuz seu entitatem illā q̄s inuidiā noīamus ⁊ qua homo dicitur inuidere causet simul cum homine. non tñ ipse inuidet sicut nec noticia inuidētis ptialr cū volūtate hois cāns inuidiā vlli iuidet sed aia ipsa tñ q̄ illa entitate efficit ita ō alijs vt furari mechari ⁊ huiusmōi ē dicēdū. nullū. n. talū pt deus. 13. n. oēz entitatē q̄s agit vl mouet mēdar aut fuit. simul ēt agat ⁊ moueat deus. ipse tamē nec furat nec mētit. Qūlibet. n. talū vltra simplicē factōem aut motōem talis vel talis rei aliqua ꝓnotat ex pte eius q⁹ sic denoiat que deo nō ꝓueniūt sicut furari vltra simplicē trāslatōez rei de loco ad locū ꝓnotat rē illā nō eē trāsferētis mētiri etiā vltra formatōem falsę vocis ꝓnotat eū qui mētiri dr velle per illā falsū significare ⁊ aliū fallere ⁊ q: deus esto q⁹ simul ptialr rē illā trāsferat nō transfert rē nō suā q: oia ei⁹ sūt ⁊ 13 illā vocē modo cū mētiēte formet nō intendit p illā falsū significare aut fallere quēq̄s ideo nec ipse furari vel fur dicit neq3 mēdar aut mētiri. Dices q̄uis deus nō inuideat aut mētiatur ⁊ sic de alijs causat tñ scōz te inuidiā in aia inuidentis ⁊ sic causat vocem illā que mendacū dicitur sed talia causare videtur esse contra rectaz rationem sicut inuidere ⁊ mentiri. nam talia faciens quodāmodo vel saltem iuuat alium ad inuidendum ⁊ mentiendum quod recta ratio dictat non esse faciendum. igitur deus male agit ⁊ peccat vt ꝓius inferebatur. Respondeo q⁹ sicut deus non agit contra rectam rationem faciendo hominem qui possit malum actum facere cū ad eum faciendū nō cogat vel inducat. sic non agit contra rectam rationem ei non subtrahendo id sine quo non potest facere malū actū nec tamē exercitando vel faciendo vt homo faciat talem actum. id aūt sine quo nō pōt hō malum actum facere est coeficientia dei q̄ necessaria ē cuilibet creature ad suos ꝓducēdos effect⁹ cū nulla se sola ad aliquā eēntiā cāndā sufficiat

vt ér auctoritatibus pluribus supra adductis apparet. Confirmatur rñsio ꝺ qñ certum est deum non peccare nec agere contra rectaz ratōez er eo ꝙ actum malum partialiter continuat ⁊ ꝓseruat. nec sic dicit ipse facere vel iuuare hominem ad peccandum per continuatōez actus mali. Ad secundum nego cōsequentiā accepto cōsequente in sensu quo negat a sanctis. nā cū dicit ab eis ꝙ deus non est auctor malorum. ℔ nomen malū vel est nomē substātiuū. ⁊ stat ꝓ eo ꝙ est per se malum seu malus simpliciter iurta distinctionem datam de malo in ꝓmo arti culo quemadmodū sumitur i auctoritate Aug. de moribus manicheoꝝ ⁊ i plīb⁹ aliis locis. ⁊ ē nomē adiectiuū substātiuatū tamē vt aiunt grammatici. ⁊ tūc stat ꝓ his que denominant mala. nō tamen vīr ꝓ omnibus. nam certū ē ꝙ ꝺus est auctor omniū malorū. ⁊ similiter malorū angelorum. licet non sit eius auctor vel cā ꝙ ipsi sint mali. Et similiter causa est omnis essentie que denominat mala. ⁊ per ꝙsequēs ad hūc sensum pōt vere dici ꝙ deus ē auctor mali sicut bñ intulit Aug. respondēs Juliano hēretico li. 3°. ꝺ eū. c. 10. si ꝙ vero superaddis ⁊ dicis rei male auctor eē non pōt quomodo id dicis. melius enim novit ipse loqui ꝗꝫ tu qui per prophetam dicit causare se mala. Ecce quod reprobat eū. q: dixit ꝙ rei male ꝺus non ē auctor. ⁊ rē stricte ꝓ entitate accipit sicut patet intuenti questionem vt vertitur inter eos. igit oppositum est dicendū. ⁊ sīr er dcō reprobato app⁊ mala i auctoritate ꝓpbe denominatiue sumi. ergo cum sic sumit nomen mali a sanctis ⁊ dicit deus nō est auctor malorum nō stat nomen mali ꝓ omnibus generaliter que denominant mala sed stat ꝓtracte ꝓ his malis que sunt peccata sicut supra ꝓ⁊ per magistrum. nūc autem actus malus accipiēdo hoc nomē actus vt hab⁊ significationem incōplexā. i. ētitas illa q̄, dr malus actus ꝗꝫ sic malus nō est malū nec etiam est peccatum licet homo ipsum faciens peccet. ⁊ er hoc vlteri⁹ ad ꝓbōnē ꝓntie dicēdū est ꝙ nō ē idez hic itentōez scōꝝ eē auctorē mali ⁊ facere actū malū. vtrū tamen ⁊ i q° sēsu sit ꝓcedendum vel negandū deū eē auctorē malorum actuū sic accipiēdo actū dicit rñsiōe ad ꝓ⁊ auctoritatem allegatā cōtra. Ad tertiū nego ꝓsequentiā. ad probationem dico ꝙ nō qcūq⁊ causat actū ⁊c. eo auctore fit hō dterior loquēdo de cāre gnāliter secūdum ꝙ etiam partialis causa cāre dicit. nā si plures homines concurrant ad idem opus malū er quo neuter dicit altero auctore peccare vel deterior fieri. Et si vn⁹ p⁊in cipaliter alt vero istrumētaliter aut ꝓ⁊io ꝙ pncipaliter nūquam dicit reliquo auctore peccare. Quādo ergo dicitur quis alio auctore fieri melior vl deterior dici potest ꝙ tunc qlī al⁹ ē sibi cā vt faciat illud ꝙ faciendo est melior vel peior. ⁊ q: ꝺus cuilibz bñfacienti ē cā vt faciat illꝺ ꝙ bñ facit. nā ñ solū partialiter cōcausat actū bonū homis sed etiā mouet voluntatem eius ⁊ facit eā facere eundem actū. nulli autem malefacienti est cā vt malefaciat id qꝺ malefacit. ⁊ actū illū ēt concauset vt supra. ꝺ. 76. q. ꝓma habitū est. Jecirco quilibet deo auctore potest vere dici fieri melior. nullus autē deo auctore deterior. Sed nūquid ad hunc sensum potest dici vere ꝙ aliquo modo alio auctore quis fit deterior. dicēdu⁊ ꝙ sicut quis pōt dici eē alteri causa vt male faciat sic potest dici ꝙ eo auctore alter deterior fiat. nullus autem potest eē alteri cā imediata mouens voluntatē eius ⁊ faciens ea⁊ facere actum malū sicut deus facit eā facere bonū actu⁊. Et ideo nullus ita alio auctore fit deterior quēadmodū deo auctore quis fit melior. potest aute⁊ quis licꝫ ipropꝛie dici alteri cā imediata aliquo modo. verbigra inducens vel suadens ad male faciēdū sicut dyabol⁹ homini quē tēptat ⁊ i isto sensu potest quis dici alio auctore fieri deterior.

Scōo potest dici ad argumētū iux exposītōnem Aug. met negando. s. eandē ꝓsequētiā. naꝫ qd sit aliquo auctore fieri deteriorē. Aug. ibidez exponit. ꝺ. illo auctore cū dicitur illo volente dicitur fieri ergo deteriorē aliquo auctore est ꝑm Aug. fieri deteriorē illo volente ꝙ iste deterior fiat. ⁊ q: deus nō vult aliquē esse deteriorē quā uis cōcauset actum malū quo quis est deterior ideo nullus eo auctore fit deterior. Ad quartū potest dupliciter rñderi. vno mō ꝙ si li actus in añte habeat significatōem ꝓpleram añs ē verum ⁊ sīr ꝓñs in eodem sensu. Si autē habeat significatōem simplicē añs est falsum. nō. n. deꝰ punit hominē pro illa entitate quā facit ⁊ quaꝫ vocamus actum malū sed q: illaꝫ male facit. ⁊ q: illaꝫ male facere dicit ⁊ malus actus vt act⁹ h⁊ significatōem ꝓpleram ideo in tali sensu. cōcedendu⁊ est ꝙ deus est vltor mali actus ⁊ el⁹ nō est actor sicut ꝓceditur ꝙ est vltor peccati ⁊ non actor. ⁊ q: peccatū ⁊ actus sit sumptus etiā res aliquādo dicit vt supra dictu⁊ est ideo eius etiam rei dicit vltor cuius non est actor. Et sic dicendū est ad auctoritatē fulgentij. Ad auctoritatē Aug. eodē modo. nam nihil est in aliquo dānandū nisi peccatum ⁊ peccati non est actor deus. alio modo pōt dici ꝑm qꝺ dicit altissidyoreñ. ꝙ sensus auctoritatis ē ꝙ nō eiusdem rei ⁊ ꝑ⁊ idē deus est actor ⁊ vltor. Sed eius est actor inquātū entitas quedā eius vero vltor inqtū ē mala. Est aūt mala inquātū male fit. ⁊ ideo ꝓ ea punit eum a quo male fit. ꝓma solutio plus placet. Ad quītū ꝓcedo ꝙ deus potest solus actum illu⁊ causare ⁊ actum odiendi. i. qui est odium dei ⁊ mēdaciu⁊ etiā potest causare. non tñ potest causare actum odiendi deū sed odiu⁊ dei neqꝫ pōt cāre mēdaciū vel mentiri neqꝫ potest causare actu⁊ malum quare ꝗcūqꝫ actum causaret solus. ⁊ ille nunc sit odium dei vel mēdacium. aut aliquis actus malus. si tñ deus solus illu⁊ causaret sicut potest illum cāre solus ñ esset actus neqꝫ odium dei vel mendaciu⁊ ⁊ ꝑ⁊ ista solutio ex dictis in ꝓma. q. ꝺ. ꝑputata super

47.d.p.li.ſō eius declatōni nō inſiſto. Ad.6. ꝓcedo q̄ dñs vult iſtū eē.nego autē q̄ velit iſtū hoiem facere iſtū actum ſicut ſm magiſtrum.d. vltima p̄mi.tota trinitas voluit paſſionē xp̄i eſſe ⁊ occiſionem.nec tñ voluit q̄ iudei occiderent xp̄m.ideo nego ꝓſequentiam illam. Ad.7.di co q̄ ſi per deformitatem intelligatur aliqua entitas quecunq̄ ⁊ vbicunq̄ illa ſit deus coagit illam.nec oppoſitum ſcio dici a ſanctis. nec iſte doctor oſtendit. doctores aūt aliq̄ moderni vtiq̄ dicunt qō licet act⁹ deformis ſit a deo.deformitas aūt ipſa nō eſt a deo qō dictū pōt hr̄e bonū intellectū nō qdē ꝓcipiēdo q̄ deformitas ſit aliqua entitas ab actu diſtincta que nō cauſet a deo ſed intelligēdo qō ly actus deformis ſit a deo nō tamē inquātū ē deformis eſt a deo nā ñ eſt deformis niſi inquātū ꝓtra rectā rōnē fit.inquātū aūt fit ꝓtra rectā rōnē fit ab hoie nō autē a deo qui nihil agit ꝓtra id q̄ ab eo agendū eē iudicat rō recta. Et huic ꝓcordat q̄ alij recte intelligentes ſignificare intendūt cū aiunt q̄ deus eſt cā actus mali. Sed nō vt malus eſt. quoniā ſ. ille non eſt a deo vt eſt malus neq̄ ēt vt eſt a deo eſt malus. Ad.8.dico iux̄ modum loquēdi arguentis qō deus ſequit̄ determinatōnem volūtatis nō q̄ determinatio volūtatis ſit aliq̄ entitas diſtincta a volūtate ⁊ actu ei⁹ que p̄mo fiat a volūtate ſicut ymaginari videt̄ argumentū nec etiā intelligēdo q̄ p̄ius nā volūtas agat actū illū q̄ deus p̄p̄rie loquēdo de p̄ori natura qm̄ tunc ſequeret̄ q̄ poſſet illum agere deo nō coagente ſicut patet ex diffinitione p̄rioris ſcōm naturam. Sed ad hunc ſenſum dico deum ſeq determiatōez volūtatis qm̄ iō de⁹ agit illū actū q; cum voluntas agit ⁊ nō iō q; deus agit. iō voluntas agit. ⁊ iō magis p̄p̄rie dr̄ deus coagere volūtati in talē actū cāndi q̄ volūtas dicat̄ coagere deo. Et cū arguit̄ ꝺ̄ b̄ iferēdo q̄ de⁹ volūtarie coageret ad peccatū. ſi peccatū accipiat̄ p p̄rie negāda ē p̄ña. q; act⁹ ille nō ē peccatū. ſi āt ip;op̄rie. ſ. p actu malo. p̄ñs ē ꝓcedēdū. Ꝺ̄ vero vltra addit̄ iā excluſum eſt. Ad.9.dicēduz q̄ minor ē falſa ſicut ſufficiēter p̄batū ē i p̄mo li.d.45.ad p̄bōnē q̄ ē p auctoritatē dicēdū q̄ ille auctoritates nullo mō ſunt ad p̄poſitū. q; nō habeb̄ ex eis q̄ de⁹ nō coagat agētib⁹ nālib⁹ ſz ſolummō q̄ agēda nālia agūt ſuas actōes. qō ego vtiq̄ ꝓcedo. dico tñ q̄ cū eis agit ⁊ deus.

Ad p̄mā p̄bōem p rōnē dico q̄ illa ēt nō probat q̄ dz p̄bare. q; dato q̄ de⁹ poſſz cōicare creature vt ſola poſſz i talē actōez non ſequitur q̄ cōicauerit. vtrum aūt poſſz vel nō. alibi diſcuti poterit. Ad ſecūdā p̄bōnē dico q̄ idē totaliter fit ab ābobus ⁊ cū dr̄ q̄ impoſſibile ē idē eē ſimlr a duabus cāis totalib⁹ dicēdum q̄ cā duplr pōt accipi totalr. vno modo totalis totalitate relata ad cām. i. ſufficiens cāre effectum abſq̄ cōcurſu alterius cāe p;ciſe cāndo ſicut cāt. ⁊ ſic neganda eſt iſta p̄ña qm̄ nec deus nec creatura ē ſic totalis cā actus mali. nūquā. n. talr act⁹ fieret ſi deus nō cauſaret eū. neq̄ etiā ſi creatura nō cauſaret ⁊ deus nō aliter cauſaret q̄ nūc de facto cāt ꝓcurrēdo cū creatura. alio mō tota lis totalitate relata ad effectum. i. totū effectum cauſans. ⁊ ſic eiuſdē poſſunt eſſe plures totales cauſe. eiuſdē. n. volitōis ſcōz totū eſt cā noticia ⁊ etiā voluntas. Multa alia exempla poſſūt dici. Preterea nō minus eſt poſſibile idē ſcōm totum a duobus p̄duci q̄ idē ſcōz totū iam p;oductum a duobus ꝓſeruari. nūc autez idē actus voluntatis ſiue malus cōſeruat̄ imediate a deo etiā ſm hunc doctorē nec eſt dubiuz quin etiaz ab ipſa volūtate ꝓſeruet̄. Et ſic pz q̄ rōnes p;miſſe nō ſunt efficaces ꝓtra ꝓcluſionē p̄dictam.

Aduertendū aūt q̄ omnes equalr poſſūt fieri ad p̄bandū q̄ talis actus nō imediate ꝓſeruet̄ a deo q̄ tamen vt p̄dixi oio eſt falſum. ⁊ in hoc etiā ꝓcordat cuius ſunt rōnes vltie. nā ita poteſt argui q̄ deus ꝓtinuādo actū malū peccat ſicut ⁊ homo ſimul eūdē ꝓtinens. Item q̄ tūc deus eſſet auctor malox ꝓſeruando actū agit ipſum. Preterea nō minus apparere pōt abſurduz q̄ de⁹ ꝓtinuet malos actus q̄ p;oducat. Itē q̄ tūc deo auctore fieret homo deterior cū certuz ſit q̄ homo ex libera ꝓtinuatōe actus mali reddatur deterior. itē ꝓſtat q̄ deus punit homines p;o libera ꝓtinuatōe actus mali. igitur talr actus nō ꝓtinuabil̄ a deo. Item q̄ tūc deus poſſet eē totalis ꝓſeruator ⁊ vltra vt ibi. Itē ſi ꝓtinuat vlr eum eſſe ⁊ vltra. igitur vult hunc hominē iſtum actum continuare. ꝛc. Item tunc ꝓtinuaret deformitatē q̄ eq̄ pt videri icōueniēs ſicut q̄ agēt

Item querendum eſſet an in tali contiuatione ſequat̄ determiatōem voluntatis. ꝛc. vt ō actōe arguit̄. Itē non min⁹ appz dicēdū q̄ agētia nālia ꝓtinuent actōes p̄p̄rias q̄ eas agāt

Ad auctoritates vero rñdeo. ad p̄mam pz reſponſio in rñſione ad tertiā rōnem fcām ꝺ̄ b̄am ꝓcluſionē p̄cedentis articuli qm̄ vt ibi dictuz ē p motum auerſionis nō itelligit Aug. illam entitatez q̄ volitio dr̄. ſz illud ſignificabile ꝓprie q̄ ſignificatur cū dicimus voluntatem auerti a ꝺo

Ad ſecūdum dicēdū q̄ nomē auctoris quantum ad p̄poſitum duplr accipi pōt. vno modo cōiter p agente totali vel ptibili. ⁊ ſic accipitur cum dr̄ q̄ deus eſt auctor oium nārum ⁊ oiuz que ſunt. Alio mō ſpāliter p agente totali vl partibili p̄incipali in agendo. ⁊ b̄ ēt modo accipiē cum dr̄ q̄ deus eſt auctor oium bonox morum. i. bonax cogitatōum ⁊ volitōum ⁊ operatōum. talium. n. vel ipe eſt auctor ⁊ cā efficiens totalis vel ptibilis p̄incipalis mouens aliam ptibilem cām vtpote volūtatē noſtrā ad agēdū actus tales ſeu faciens ipſam ſic agere. Ad p;opoſitum cuz deus negat̄ auctor male volūtatis vel opatōis accipit̄ nomē auctoris ſo mō ⁊ nō p̄mo mō. qm̄ ly talē volitōez cāet nō tñ ſicut talis ei⁹ cā ſz ſicut ptibil̄. nec tñ i ſic agendo p̄ncipal̄ ita vt moueat volūtatem nāz ad agendū ⁊ faciat eā facē talē volitōem aut mō aliq° ſua-

deat vel excitet .b.n.oppiari ꝺteſtãda ꝛ abho-
minãda opio ē.ad hũc ſenſũ ibidē loqutũ fuiſſe
Augu. euidēter patet ex obiectõe cui rñdet. naz
obiciebatur ſibi eũ dicere vel ex eiꝰ dictis ſequi
q̃ adulteria ꝛ coꝛruptele virginum ſacraꝝ tõ cõ
tingãt q: illas ꝺus ad b̃ predeſtinauit vt cade-
rent ad hoc ſic rñdet. deteſtanda ꝛ abhomman
da opinio eſt q̃ deũ cuiuſq̃ male volũtatis aut
male actõis credit auctoꝛē cuiꝰ p̃deſtinatõ nun-
q̃ extra iuſticiã eſt. Ex his pz q̃ vult negare de
um quẽq̃ predeſtinaſſe ad mala opa negando
ip̃m eẽ talium auctoꝛem. vbi ſi accipitur auctoꝛ
ſo mõ optime ſegtur itẽtũ qñ ad q̃cunq; ꝛ q̃-
liacunq; opatõ deꝰ quẽq̃ p̃deſtinauit ad ea agẽ
da mouet illũ ꝛ facit vt faciat illa. dicẽte, apo. ad
ephe. z. ipſius. ſ. dei ſumus factura creati in xp̃o
yeſu in opibus bonis que p̃pauit deꝰ. i. p̃deſti-
nauit. vt in illis ãbulemꝰ. creari. n. dicimur per
xp̃m i bõis opibus q: facit nos facere illa nihilo
minus ẽt facies illa nobiſcũ. pz ẽt ſal' intẽtio Au
gu. ex eo q̃ ſegtur. ait. n. poſt pauca que ẽt iu-
uant p̃poſituz. nõ ergo cãus viciũ nec maligni
tatẽ in quoꝝ nec cupiditates peccãtiũ. p̃deſtina
tio dei aut excitauit aut ſuaſit aut ipulit. negat
ergo eũ auctoꝛem ſm q̃ auctoꝛ dr̃ qui mouet
aut ſuadet ꝛc. ad agẽdum ꝛ pz p̃poſitum. Alia
auctoꝛitas nõ ē ꝺ cũ loquat̃ de peccatis q̃ vtiq;
nõ ſunt actus mali vt nunc de actibus ē ſermo.
dicunt autẽ peccata eẽ ex voluntate peccãtium
q: peccantes voluntate faciunt illa que ipſos fa
cere ē peccatũ. ꝛ ita ẽt intelligẽde ſunt auctoꝛita
tes alie ſonantes q̃ homines faciunt peccata nõ q̃
ille entitates q̃ ab eis fiunt ſint peccata. q̃uis ꝛ
aliq̃n facẽ peccatum p̃ peccaꝝ ponat̃ ait hic. ſen
ſus facit' pecm̃. i. peccat p̃ q̃ ẽt ſaluat̃ p̃poſituz
Ex dictis pz quo ſit rñdẽdũ ad p̃incipalia argu.
nã accipiẽdo pecm̃ p̃prie p̃cedẽda ē ꝓ̃ p̃ma ar.
q̃uis iualido medio cõcludat̃. accipiẽdo ãt pec
catũ ip̃oprie. ſ. p̃ actu malo negãda ē ꝓ̃na. añs
ei nõ ē vl'r vez niſi loquẽdo ꝺ p̃ ſe malo. actꝰ ãt
malꝰ nõ ē malũ iſto mõ accipiẽdo malũ. Ad
ſm argu. ꝺñdũ q̃ q̃uis ꝓ̃ ẽt ſit vera accipiẽdo
p̃prie peccatũ p̃ꝺ tñ fl'm aſſumit cũ ait q̃ ma
la volũtas ē peccatũ. Si ãt peccatũ accipiat̃ p̃
actu malo. tunc dicẽdum q̃ peccati ꝛ mali actꝰ
vtiq; ē aliq̃ cã efficiẽs. nec putãdũ ē Aug. l' quẽ
q̃ doctũ virũ ſenſiſſe oppoſitũ. ꝛ tõ dicẽdum q̃
Aug. nõ itelligit p̃ malã volũtatẽ malã volitõez
ſz ipam aiam ſeu vim volitiuam malã. ꝛ loquit̃
ſpal'r de p̃ma mala volũtate. ꝛ itelligit q̃ talis
mala voluntas nõ hũit cãz efficiẽtẽ q: nulla res
fuit q̃ aliqd faciẽdo facẽt illã malã ſz ipla deſi-
ſtẽdo a bõa volitõe i qua fcã erat fcã ẽ mala. ꝛ
ẽ ſil'e ſicut diceret q̃ aeris tenebroſi ñ ẽ aliq̃ cã
efficiẽs q: nihil facit aerez tenebroſum aliqd in
eo faciẽdo. ſz ex eo q̃ lumẽ ꝺſinit fieri i ipo ipe
ſit tenebroſus. Et b̃ euidenter pz diligenẽ aſpi-
ciẽti totũ cap'm illꝺ. ꝛ ẽt ſequẽs. tõ dcm̃ Aug. ñ
valz p̃ argu. illo. Ad argu. i oppoſitũ negãda
ē ꝓ̃na ſi p̃prie capiat̃ peccatũ. Ad auctoꝛitatem

Aug. p̃t ꝺici ſicut dcm̃ ē i rñdẽdo ad haz obie
ctõem ꝺ p̃mũ coꝛeſ. p̃me ꝯkonis ſecũꝺi articuli
qõnis q̃ ibi nomẽ illꝺ volũtas p̃t̃ loco ſiniti
huius velle verbal'r ſtãtis vel ſi ſtet noialiter pu
re tunc peccatũ accipit̃ ab eo ip̃oprie. ſ. p̃ actu
malo. ꝛ ſic accipiẽdo peccatũ vtiq; deꝰ ē eiꝰ cã
efficiẽs mõ ſupra poſito.

Jrca. ꝺ. 38. ꝛ tres ſequẽtes i qbꝰ ma-
giſter iquirit de bõitate ꝛ malicia vo-
luntatũ ꝛ itellectõuz ac qũo ex eis ſit
bonitas ꝛ malicia i exteriozib' actõ-
bus iudicãda. Quero vtrũ ſm bõitatẽ vl' ma
liciã itẽtiõis opantis ſit bõitas vel malicia i ope
eiꝰ. arguit̃ q̃ ſic p̃ auctoꝛitatẽ Ambroſij q̃ alle-
gat magiſter i. ꝺ. 40. dicẽtis affectꝰ tuꝰ nomen
opi tuo iponit. Aug. ẽt dicit vt ibidẽ allegat̃. bo
nũ opꝰ itentõ facit. ꝛ ſil'r vr̃ dicẽdũ. q̃ malũ opꝰ
itẽtio facit. ergo ſm bõitatẽ vel maliciã affectꝰ
ſiue itẽtiõis ẽ opꝰ q̃ cõmittit̃ bonũ vel malũ.

Ad oppoſitum arguit̃ ſi ſm bonitatẽ vel ma
liciã ꝛc. ſegtur q̃ oĩs actõ hois ifidelis ſit mala
ꝛ viciоſa. hoc ãt nõ vr̃ dicẽdũ cũ i multis olim
claruiſſe pl'es moꝛales virtutes legamus. ꝛ ideꝝ
adhuc credẽdũ ſit de multis. ꝓ̃na p̃bat̃ q: ſm
Aug. ſtatim poſt verba ipſius ibi recitata intẽtio
nẽ fides dirigit. vbi ergo nõ ẽ fides nõ ẽ intẽtio
recta. igit̃ i ifidelib' nõ ẽ itẽtio recta. ac p̃ b̃ nec
bõa ſz mala tm̃. igit̃ ſi ſm maliciã itẽtiõis ẽ ma
licia exteriõis actõis. oĩs illoꝝ actõ mala erit. In
iſta. q. erũt duo articuli. i p̃o ingreꝺ q̃ itẽtio cen
ſenda ſit bona ꝛ q̃ mala. i ſo ingreꝺ ꝺ p̃poſito.

Quãtũ ad p̃mũ p̃mitto q̃ b̃ nomẽ itẽtio ad
multa ẽ equocũ. i p̃poſito tñ accipio ip̃m ꝺz q̃
ſignificat volitõem in finis. ꝛ ita accipit̃ a diſcutiẽ
tib' pñtẽ qõnẽ. finis ãt tripl'r põt accipi. ſ. cõiter
p̃prie ꝛ magis p̃prie. cõiter accipiẽdo nomẽ fi-
nis qũlibz volitũ ſeu obiectũ volitõnis ꝺr̃ finis.
ſic accipit Aug. ij. de tri. c. 6. cũ ait q̃ volũtas vi
dẽꝺi finẽ nõ hz niſi viſionẽ. ſiue id referat ad ali
ud ſiue non referat. ꝛ volũtas videꝺi feneſtram
finẽ hz viſionẽ feneſtre. ꝛ pl'ies ibidẽ ſil'e ꝺicit.
p̃prie ãt ꝺr̃ finis nõ qõcũq; volitũ ſz volũtatuz
p̃ qꝺ aliud ē volitũ. ſic accipit̃ finis qñ ꝺr̃ q̃ ē
cuiꝰ gr̃a. hos duos modos diſtiguit magiſter i
iſta. ꝺ. 38. cũ ait. finis volũtatis ē vel illud q̃ vo
limus p̃ q̃ ipleẽ ipa volũtas vl' poti' aliꝺ p̃ q̃
illꝺ volumꝰ. Magis p̃prie vero accipiẽdo fineꝝ
illꝺ tm̃ ꝺr̃ finis p̃ q̃ aliꝺ ē volitũ. ꝛ ip̃m p̃ ſe
tm̃ ē volitũ. ſic accipit finẽ Auiceñ. p̃mo ſufficiẽ
tie. c. 15. cũ ait fis verꝰ ē q̃ itẽꝺit̃ p̃ ſe ꝛ p̃ q̃ẽ
cetere res appetunt̃. cui ẽt ꝯcordat pbs ſo me
tha. ꝺ. finis ē q̃ nõ ē aliꝰ cã ſz alia illi'. ꝛ com̃.
ibi cõmẽto. 8. dicit q̃ ꝺſcriptõ cãe final' ē vt nõ
ſit p̃ aliã cãm. ſic ꝯfoꝛmiter põt accipi itentio
cõiter. ꝛ ſic oĩs volitio ē itẽtio p̃prie ꝛ ſic volitõ
illi' p̃ q̃ aliꝺ qꝺ ē volitũ ꝺr̃ itẽtõ. magis p̃prie
vero volitio eiꝰ. qꝺ ē p̃ ſe volitũ ꝛ aliꝺ p̃ ip̃m
intentio appl'at̃. ꝛ b ꝺ̃ mõ accipit̃ in p̃poſito.

Scõo p̃mitto q̃ bonitas ꝛ malicia intẽtõnis
ſicut ꝛ bõitas ꝛ malicia electõis ꝛ opatõis ſequẽ

tis attẽdit penes ꝓformitatẽ ꝛ ꝺformitatem ad rectã rõnem. vt ſicut tũc ꝺr opatio bõa moralr ſeu recta ꝛ virtuoſa qñ id ꝛ talr fit ꝙ ꝛ qualr fiendũ eẽ iudicat recta rõ. ꝑ talr ꝛ qualr ꝓhẽdẽdo oẽs circõſtantias q̃ cõiter attẽdũtur i opatõe virtuoſa. qñ aũt non ſic ꝓformiter agit recte rõni opatio ꝺr viciоſa ꝛ mala moralr. ſic tunc i tẽtio opãtis ꝺr bõa ꝛ recta qñ ipſa ẽ ꝓformis recte rõi. i. qñ opans id intendit ſeu vult vltimate ꝛ ꝓpter ſe ꝙ rõ recta iudicat ſic eſſe volendũ. Et tunc eſt prava ꝛ non recta quando nõ ſic recte rationi conformatur itentio eius ꝛ vlr ꝟ ꝗ libꝫ circonſtantiam debitam ꝟ iudiciũ recte ratõis. Contra illꝺ tñ qꝺ aſſumptũ eſt ꝟ ꝙ qñ opatio moralis non eſt ꝓformis recte rõi ꝟ omnes circõſtantias requiſitas ad ℔ ꝙ ſit virtuoſa ipſa eſt viciоſa ꝛ mala moralr. Eſt opp. cuiuſdaꝫ reuerendi doctoris moderni q̃ nuper inter cetera ſua ꝺcã in eius veſperijs poſuit ꝙ actus moralis carens aliqua debita circonſtantia ẽt ſi ſit circonſtantia finis q̃ inter omnes ſm eum eſt p̃cipua abſq; tñ poſitõe circonſtantie oppoſite ꝛ male de ſui nã vel ex intẽtione facientis non eſt moraliter malus nec viciоſus nec peccatum ſed eſt vere bonus moraliter ꝛ virtuoſus incomplete tamen ꝓp defectum debite circonſtantie. vñ nec ſimplr nec modificatõe determinãte vl ꝺiminuẽte ꝺꝫ a doctore theologo ꝺici bonus. talr ãt ẽ ſm eũ oĩs actus moraliter q̃ fit ꝓp talem finem qui non eſt oppoſitus vltimo ſum. Sꝫ poteſt concurrere cum eo ẽt finis ſub fine vltimo. Et intelligit vtputo de actu morali q̃ non ẽ ex genere malus. Malus autem actus moral' ſm eum is tñ eſt qui cum defectu alicuius bone ꝛ ꝺebite circonſtantie de ſe vel ex intẽtione facientis hꝫ circonſtantiam malam ꝛ oppoſitam. Sꝫ iſta opinio non cõtinet veritatem. vnde tria volo probare ℟ poſitõem iſtam. Primuꝫ eſt ꝙ nullus actus moralis carens aliqua circonſtantia ꝺebita eſt ſm veritatem virtuoſus ſeu ꝙ ꝑ eodem accipio moralr bonus. Secũꝺũ ꝙ qui hꝫ talis eſt viciоſus ſeu malus moralr ꝛ pccm.

Tertiuꝫ ꝙ ad ℔ ꝙ actus moralis ſit malꝰ ſufficit carentia circonſtantie ꝺebiti finis nec ẽ ad ℔ opportuna poſitio circonſtantie oppoſite ſeu finis oppoſiti vel mali ad ſenſum in quo loquit℟

Primum ego probo oſtendendo ꝙ oppoſitum implicat contradictionem. ꝛ arguo primo ſic. ſi aliquis actus moralis caret circonſtantia aliqua cum qua ꝺeberet fieri ipſe non eſt vt eẽ ꝺꝫ. igit eſt dignus vituperatione. ꝺ. Aug. ꝫ. ꝺ li. ar. c. 34. id recte vituperas ꝙ nõ ẽ vt eẽ ꝺebuit. ymo vt ꝺicit ſequenti. c. qcquid recte vituperat ideo recte vitupat. q; non eſt vt eẽ ꝺebuit. Si aũt aliquis actꝰ ẽ veꝝ virtuoſus qcũ qꝫ ille ſit ñ ẽ ꝺignus vituperatõe ſꝫ laude potiꝰ ꝛ honore. vt pꝫ. 4. ethoꝝ. c. ꝺe magnanimitate. igit ſi aliqs actꝰ carẽs aliqua ꝺebita circõſtantia ẽ vere virtuoſus aliqs actꝰ ẽ ꝺignꝰ vituratõe ꝛ non ẽ ꝺignꝰ vituratione ꝙ ꝓñs icludit ꝺictoria. Preterea circõſtãtié ꝺebite ille cõiter ꝺicunt que requirunt ad hoc ꝙ actus ſit vere virtuoſus. ꝛ ita ego accepi qñ ꝺiri' alias ꝙ ꝑ actũ moralr bonũ ego intelligebã actũ moralem ꝓformez recte rationi ſm oẽs circõſtãtias requiſitas ad ℔ ꝙ actus ſit vere virtuoſus. ꝛ q; ℔ ꝺcñ ipſe voluit improbare ꝑ iſtã ſuã ꝓcluſionẽ q̃ poſuit q̃ſi illa ꝺeſcriptio nõ ꝙeẽiat oĩ actui bono moralr. pꝫ ꝙ ẽt ipſe ſilr accipit circõſtantias ꝺebitas. ꝛ er ℔ ſtatim pꝫ ꝙ ſua ꝓpoſitio iplicat ꝺictõem. q; ſi ab ſq; circõſtãtia aliq̃ actꝰ ẽ vere virtuoſus. illa igitur non requiritur ad ℔ ꝙ ille ſit virtuoſus. Si autem illa ſit circonſtantia ꝺebita illa requirit vt ille ſit virtuoſus. igit ſi aliqs actus carens circonſtantia ꝺebita ẽ virtuoſus vere aliqua circõſtantia requirit ꝛ nõ requirit ad ℔ ꝙ ille ſit virtuoſus. Preterea ſi aliquis actus ẽ vere virtuoſus ipſe ẽ conformis recte rõi. ꝛ ſi ſic. igit nõ caret aliq̃ circonſtãtia ſibi ꝺebita. igit ſi aliquis carens circonſtãtia ꝺebita eſt vere virtuoſus ipſe caret ꝛ nõ caret circõſtãtia ſibi ꝺebita. ẽ ꝛ nõ ẽ vere virtuoſus. ꝓña ꝑma ꝓbat. ꝺic. n. pḃs. z. ethic oꝝ. c. z. ꝙ cõe ẽ oĩ virtuti ſm rectã rõnez opari. ꝛ poſtea. c. 6. ꝺiffiniẽs virtutẽ ait. quod ẽ habitus electiuꝰ i medietate exñs quo ad nos ꝺterminata recta rõne. ꝛ vt vtiq; ſap. ꝺetermina bit. Item li. 6. c. i. inquit. Qꝺ oꝫ medium elige re. mediũ aũt ẽ vt recta rõ ꝺic. er hiis pꝫ ſm ſententiam pḃi ꝙ oĩs actus virtuoſus ꝓformis eſt ſeu ꝓformiter fit ad rõnẽ rectã cui ẽt alioꝝ concordat ſnia. qui vt Aug. recitat ꝛ approbat. 4. li. ℣ Jul. c. ij. ꝺiffinientes virtutem ꝺixerunt quod eſt aĩmi habitus nãe mõ atq; rõni ꝓſentaneus. Sed qꝺ iſta ꝓformitas ſit neceſſaria ſm oẽs circõſtantias. pꝫ er eo ꝙ ſo ethicoꝝ ꝺic pḃs. c. 5. ꝙ peccare ꝓtingit multiplr. ꝺirigere aũt. i. recte agere vno mõ er hoc ſtatim ifert. iõ ℔ qꝺẽ facile. ſ. peccare. ℔ aũt ꝺifficile. ꝛ ℔ probat. ꝺ. facile quidem non ꝓtingere ſignuꝫ ꝺifficile aũt ꝓtingere. er qua ꝓbõne appet ꝙ qñcunq; non contigit ſignum. ſ. illud medium ꝙ ſtatuit rõ recta peccat. ℔ aũt ꝙuenit qñcũ qꝫ ꝺeficit actui aliq̃ ꝺebita circonſtantia ex ꝺictis cũ qꝺ illum eſſe fiẽdũ iudicat rõ recta. ꝛ tunc tñ ꝓtingit ſignum. ꝛ ꝑ hoc virtuoſe agit qñ nulla ꝺeficit ꝺe talꝰ circonſtantijs. ꝛ iõ ꝺifficile ꝛ vno mõ tñ vt ꝺic recte agitur. Si autez actus poſſꝫ eſſe vere virtuoſus cum ꝺefectu alicuius ꝺebite circonſtantie multis modis contingeret recte ageꝝ ꝛ faciliter nam quandocunq; qs ageret aliqꝺ qꝺ ẽ agendum ipſe bene ꝛ recte ageret eſto ꝙ non' agẽt vbi vel qñ. vel ſicut vel cuius gꝛa ẽ agẽꝺũ. quod ꝛ iſte doctor cogit ꝓcedere cũ ꝓcedat ꝙ cũ ꝺefectu circonſtantie ꝺebiti finis q̃ ꝺicit ꝺic eẽ ꝑcipuã ꝙuenit recte agẽ. multo. n. magis ſequit cuiuſl hꝫ alterius ꝺefectu. ymo iurta ꝺcñ ſuuꝫ quo ꝺic actũ carẽtẽ ꝺebita circõſtãtia finis eẽ virtuoſum vere lꝫ nõ pfecte vel plene. ꝺicẽꝺũ erit ꝙ ſi qs agat id ꝙ vere ẽ agẽꝺũ. ꝛ tñ nulla circõſtantia ꝺebita iſit actui tali ad ℔ actꝰ ille erit ve

. Mꝺ. Fracti ſcꝰ ꝺ triuſio oꝝ ꝺis prꝺicatorũ

re virtuosus. ls non plene. ⁊ ille tm̃ dicẽdus erit agere vicioſe q̃ agit q̃ non ẽ agẽdũ. ac per hoc non ex circonſtantijs actuum ſi preciſe ex actib⁹ ipſis ⁊ officijs erit ſumenda diſtinctio virtutum ⁊ vicioꝝ ſicut oppinabat Jul. pelagiſta. ℔ aũt ẽ ℨ doctrinam ſanctoꝝ ⁊ pb̃oꝝ cõiter. vñ Aug. li. 4. ℨ Jul. predictũ. c. ls. noueris inquit nõ officijs ſed finib⁹ a vicijs diſcernẽdas eẽ virtutes. officiũ ẽ aũt q̃ faciẽdũ eſt. finis vero pp qõ faciendum ẽ. Cum itaq̃ facit hõ aliqd vbi peccare ñ vr̃ ſi nõ pp ℔ facit pp qõ facere ꝺz peccare conuincit. Jtem paulopoſt. qcquid boni fit ab homine ⁊ nõ pp ℔ fit pp q̃ fieri debeat re vera ſapiẽtia precipit ⁊ ſi officio videat bonũ ipſo nõ recto fine peccatum ẽ. Et qbus pꝫ ſm Aug. q̃ ẽt ſola carentia circonſtãtie ꝺbiti finis impedit actum eẽ virtuoſum ⁊ reddit eum vicioſum etiaꝫ ſic q̃ facit illum eẽ peccatum. Jteꝫ Seneca epiſtola. 95. ad lucillũ. ¶ Preſtabunt inquit tibi foꝛtaſſe precepta vt q̃ oꝫ facias ⁊ ñ preſtabũt quẽ admodũ oꝫ. Et ſi ℔ non preſtat ad virtutẽ non pducunt. faciet q̃ oꝫ monitus concedo ſꝫ illud paꝛ eſt qm̃ quidem nõ in fcõ laus eſt. ſed in eo quẽadmodũ fiat. Q ꝺ ẽt ſit ℨ pb̃ꝫ pꝫ clare ex eo q̃ iã allegatum ẽ. ſꝫ ad ℔ clarius tradit. ℨ. ethicoꝝ. c. 9. vbi aſtruit q̃ circa mãm foꝛtitudinis ex cuiuſlib⁹ circõſtantie ſm ſe defectu peccat. vñ ait ſic ãt peccatoꝝ ℔ qdem q̃ non oꝫ. ℔ aũt q̃ nõ vt oꝫ ℔ vero qm̃ nõ qñ vel aliqd talium. Q uo poſſꝫ erpſſius log ꝓpoſitũ. ⁊ ſtatim oſtendens quis agit recte. ait q̃ quidẽ igit̃ q̃ oꝫ ⁊ cuius gr̃a ſuſtinet ⁊ timet ⁊ vt oꝫ ⁊ qñ ſilr̃ autem ⁊ audet foꝛtis. ſubaudi ẽ. vbi ẽt aperte docet q̃ ad actũ virtutis foꝛtitudinis requirunt̃ ſimul ⁊ copulatiue oẽs circõſtantie debite. ⁊ idem iudicium ẽ de actibus oĩum virtutum gn̄aliter. Et his indubitanter ꝯcludit̃ q̃ nullus actus carens aliqua debita circonſtãtia. ⁊ multoforꝛtius ſi illa fit circõſtantia debiti finis cũ ipſa ſit ꝺ potioꝛib⁹ dicẽte pb̃o. ℨ. etichoꝝ. c. ℨ. q̃ pncipaliſſime circõſtãtie ſt̃ cui⁹ gr̃a agit̃ ⁊ qd ẽ q̃ gerit̃. Et ꝫ hũc doctoꝛẽmet ac ſanctũ Thomã ibidẽ quẽ ipſe i oĩbus ſequi velle ſe monſtrat. ad hoc finis circonſtantia oĩum gn̄aliter pncipaliſſima ẽ. null⁹ inq̃ talis actus ẽ virtuoſus. ⁊ ℔ dico vniuoce loquendo de virtute ſm q̃ ſancti ⁊ pb̃i loquti ſũt nec pꝛo ibito vocabuiũ virtutis ad quodlibꝫ applicando ⁊ irrationabiliter abutendo. foꝛte dicẽtur q̃ predicte vera ſunt de actu virtuoſo ⁊ moralr̃ bono plene ⁊ complete ſed non de actu bono ⁊ virtuoſo icomplete tm̃ ⁊ non plene. tal⁹ aũt ẽ actus carens circõſtantia debiti finis de quo agit̃. ℨ ãt talem actũ dicis eẽ incõplete virtuoſum vel moralr̃ bonũ. q: ſi ſibi deficit aliquid pertinens ad rõnem virtutis pp quem defectũ ipe nõ ptingit ad ſpẽm virtutis. ⁊ tũc affirmãdo ipꝫ eẽ virtuoſuꝫ. ymo ⁊ vere virtuoſuꝫ ſicut iſte doctoꝛ affirmat ⁊ addendo iſtam dictõnem diſtrahẽtem incõplete. i ſenſu premiſſo apte includis ℨdictoria. ſicut ſi affirmares ꝺ aliquo q̃ eſt hõ mortuus vel hõ icomplet⁹. i. cui deficit aĩa vel aliqd aliud pũnẽs ad ſpecificã hois rõnẽ. aut dicis eũ bonũ incõplete. q:. ſ. ls fit bon⁹ nõ tm̃ ẽ optim⁹ i ſpẽ illa ſicut ñ albedo remiſſa diceret incõpleta q: non intẽſiſſima neq̃ ſũma. ⁊ tũc dicẽdo q̃ talis actus caret circõſtantia debiti finis. ⁊ tm̃ eſt vere virtuoſus ẽt dicis ℨdictoria. q: vt ꝓbatum eſt ſine talibus circõſtantijs non ſaluatur rõ virtutis in actu. nec actu ei⁹ carente verificatur diffinitio virtutis. ¶ Preterea ꝫ ℔ qd pꝛobib⁹ talem actũ abſolute ⁊ ſine modificatione diminuente dicendũ eẽ bonũ ſicut abſolute ⁊ ſimplr̃ q̃ ẽ remiſſe albũ dicim⁹ eẽ album. tu aũt non ꝓcedis illũ ſimplr̃ dici poſſe bonũ ſꝫ cũ determinatõe tm̃ modo. Et ℔ aũt ſequit̃ ſecũdum. vꝫ q̃ quilibꝫ talr̃ actus eſt moralr̃ mal⁹ ⁊ peccatũ. ¶ Malus inq̃ q: caret bono ſibi debito. videlicet circonſtãtia debita ſibi vt ſit bonus ⁊ conformitate ad rectã rõnẽ. malicia autem nõ ẽ niſi carentia boni debiti ſm doctrinã ſanctoꝝ vt ſupꝛa. ꝺ. ℨ4. oñſum ẽ. Jtẽ cũ bõitas ⁊ malicia ꝓpriatiue opponantur circa ſubiectum debitum quale nõ eſt dubiũ eſſe actuꝫ moralẽ neceſſario ſegẽ. ñ ẽ bonũ. igit̃ ẽ malũ. cũ tal⁹ oppõnis ñ ſit mediũ in ſubiecto apto nato. Et q: i ꝓpoſito nõ ẽ aliud eſſe bonũ q̃ eſſe virtuoſũ nec aliud eſſe malum q̃ eẽ vicioſuꝫ. pꝫ ex his q̃ qlibꝫ tal⁹ act⁹ ẽ vicioſus. Q ꝺ etiã qlibet ſit peccatũ ꝓbat̃ ex eo q̃ qlibꝫ tal⁹ act⁹ ẽ volũtari⁹ ⁊ difformis recte rationi propter carentiã debite circõſtantie. pccñ autẽ nõ eſt aliud quã voluntarie agere ℨ rectã rõnẽ vt i ꝓallegata. ꝺ. oñſũ ẽ. ℔ idẽ pꝫ ex auctoritatib⁹ pb̃i ⁊ Aug. iam allegatis i qb⁹ quẽlibꝫ tale actũ dicũt eẽ peccatũ. ¶ Hec põt gloſari ſicut iſte doctoꝛ inuebat i generali. ꝺ. quod vbi tales act⁹ dicũt ab Aug. peccata nõ ꝓpꝛie loq̃t̃ ꝺ peccato. ſꝫ ipꝛopꝛie accipiẽdo. ſ. pccm̃ ñ ꝓ cl̃pa ſꝫ ꝓ actu minus bono qui licet nõ abſolute ⁊ ꝓpꝛie ꝓpriatiue tamẽ reſpectu perfecte boni ꝺz pccm̃. ls ipꝛopꝛie ſicut velkis alba i compatione ad niue dicit̃ nigra. ℔ inq̃ dici nõ poteſt ſm intẽtionẽ Aug. nã certũ ẽ q̃ ꝓ nullo actu vere bono ẽt ſiue ſit ſũme bonus ſiue min⁹ bonus quodã alio bono reſpectu cuius poſſit ipꝛopꝛie dici mal⁹ hõ ẽ a deo pũiẽd⁹. qm̃ nulli tali pena iuſte debeat. aĩ multis actib⁹ meritoꝛijs ⁊ bñ remũerabilib⁹ deberet pẽa. qꝺ nõ ẽ dicẽdũ. Solis q̃ illr̃ q̃ dñr peccata ⁊ culpabiles ſunt debet̃ pẽa ſꝫ actibus quos Aug. dic eẽ peccata ex eo q̃ ñ fiũt pp finẽ debitũ iuſte ꝫ eũ ꝺbet̃ pẽa. nã dic ꝓ eis hoies eẽ i futuro a ꝺo pũiẽdos. igit̃ ſm eũ tales ſunt vere pcã ꝓpꝛie loquẽdo ꝺ pccõ aſſũptũ ꝺcl⁹. nã ꝓnter. ls. c. rñdẽs argu. iuliãi pb̃atis gẽtiles hũiſſe veras virtutes ꝓ eo q̃ iurta verbũ apoſtoli nãlr̃ ea q̃ legis ſũt facerẽt iter cetera rñdet q̃ eſto q̃ illꝺ verbũ apl̃i accipetur tanq̃ ꝺ gẽtilibus credẽtibus ꝺcm̃ tm̃ ex eo nõ cõuincit̃ q̃ habuerũt veras virtutes qm̃ ẽt faciẽdo q̃ legis ſũt peccabant eo q̃ non pp finem ꝺbitũ faciebant. vnde ait ℔ tamen peccantes q̃ homines fine

fid'ñ ad eũ finẽ ista opa retulerũt ad quẽ referr̃ debuerũt. et nullo iterposito addit. min⁹. n. fabri ci⁹ q̃s catilia pũiet nec q; iste bon⁹. ſz q; iste ma gis mal⁹ ꝛ min⁹ ipi⁹ q̃s catilia. fabrici⁹ non ve ras virtutes hñdo. ſed a veris virtutib⁹ non pi mum deuiãdo fabriciũ. b̃ põt ꝓ his q opa le gis fectebãt. catilinã vero ꝓ his q agebãt ꝺ̃ia le gi. ꝛ ꝑz clar̃ ꝓpositũ. ꝑz ẽt q act⁹ facti sine cir cõstãtia debiti finis nõ sunt dicẽdi vt iste doctor dicit virtuosi aut bõi ſz min⁹ sed peccata ꝛ mali ſz min⁹ sint mali. vñ ꝛ fabriciũ ꝛ catilinã dic ma los ꝛ pũiẽdos ꝛ fabriciũ negat bonũ. ſz eũ dicit min⁹ malũ. reliquũ aũt magis malũ. neutrũ tñ habuisse veras virtutes. ſz alter⁹ min⁹ a veris vir tutib⁹ deuiasse. Et his segẽ tertiũ q ꝓponeba tur ꝓbandum ꝺ̃, istã opp. ſ. q ad b̃ q actus sit mal⁹ moraliꝛ sufficit carẽtia circõstãtie debiti fi nis nec repiẽ positio finis oppositi ad sensum in quo logtur. ꝓbatũ. n. ẽ q quacunq; circõstan tia debita act⁹ careat ipe ẽ mal⁹. Aug. ẽt i p̃ mis sis ad malicĩã act⁹ iferẽdã ꝓ añcedente ꝛ ꝯcã as sumit solã negatõem seu carẽtiã debiti finis q̃ ꝓbõ nulla eẽt nisi talis negatio sufficeret ad b̃ q act⁹ sit mal⁹. Insup tñ ꝓbo b̃ euidẽti rõe. nã si deẽ oppositũ segẽ q quicunq; agat aliqd bo nũ ex genere vel officio. i. aliqd q ẽ agẽdũ ꝛ b̃ agat ꝓp bonũ nomẽ seu famã hñdã i populo l' ꝓp honorẽ aut diuicias vltimate figẽdo ingres sum sue intẽtionis nec vlteri⁹ illa referendo i ali uz aliquẽ finẽ nec actu nec habitu virtuose agit ꝛ nõ male neq; culpabiliꝛ. sed b̃ ẽ certissime op positũ cõi doctrine sc̃oꝝ vt clarꝝ ẽ ꝛ nõ solũ do ctrie eorꝝ. ſz ẽt ꝛ pborꝝ. vñ Arist. exp̃sse. 3. ethoꝝ c. 10. determinat q ciues q ꝓp honores adeptio nẽ vel fugã obprobriũ sustinẽt picula in õfensio ne ciuitatis ñ sunt vere fortes q̃uis magis ꝑsimi leẽ q̃ hi q ꝓp alios fines min⁹ bonos siliꝛ agũt quoꝝ pl'a genera distiguit ibidẽ. Itẽ. 4. ethoꝝ c. 2. dic q liberalis non honorat. i. amat delici as ꝓp ipsas diuicias ſz gr̃a datõis. ꝛ pauloante dic, q ipse dabit. vbi bonũ. sup quo ait Eustra. q q gr̃a honoris vel glie vl' venatõe maioris lu cri dat nõ est liberal'. Seneca quoq; 95. epl'a ad lucilium exprobat tales q aliqd q agẽdus ẽ agũt ꝓp diuicias. d. amico aliqs egro assidet pro uius at hoc hereditatis cã facit. Si vultur est ca dauer expectat. sed ꝓña ẽ euidẽs. nã nullũ talũ ẽ oppositum ꝓmo fini qnymo q̃bus ẽ qõdã bo num q põt realiꝛ appeti ꝛ esse finem sub vero fi ne ꝛ debito vt certum ẽ. vñ ad agẽdum ꝓ bõa fama. ſz nõ vltimate scriptura monet. d. eccl'aci 41. curã habe ꝺ bono noie. ymo ꝑm Aug i epl'a ad Albinũ. ꝓlat⁹ ꝓp eos qb⁹ i exẽplũ eẽ ꝺz etiã corporalis vite bonã famã ꝓponere ꝺz honores ẽt põt rõaliter appeti a maiorib⁹ qb⁹ oz alios eẽ subiectos ꝛ ꝑz Ari. Magnanim⁹ i magnis ꝛ stu diosis honorib⁹ moderate delectaẽ. ꝛ dic q ho nor ẽ matimũ bonoꝝ exteriorꝝ. qõ ẽt diuicie nõ sint male ſz bõe. Idẽ põit. 4. ethoꝝ. c. i. ꝛ circa ipsas dic eẽ virtutẽ liberalitatis. ꝑm theologos

ẽt b̃ nõ hz dubiũ. al's null⁹ eas posſz licite possi dere. qõ ẽ erroneũ vergẽs i vnũ erroꝝ damnatoꝝ ꝺ̃ pelagiũ. forte dicẽt q tal'r agẽtes male agũt q; agũt ꝓp malũ finẽ. ſ. ꝓp ianẽ gl'iã vel ãbitõez vel auariciã. q̃ oia sunt mala. ſz istõ nõ vz. q; ſz is q er actu suo vltimate q̃rit famã peccet, pec cato q dr̃ inanis gl'ia. nõ tñ illõ final'r itẽdit. ſz famã ipam q̃ nõ ẽ inanis gl'ia. sic loq̃ndo ꝺ̃ iani gl'ia q̃ dr̃ peccatũ ꝛ magis ꝓpie dicereẽ amor glie inanis seu vane ꝓp seipsa. ſz ẽ obiectũ eius. ſz alio sensu possit dici inanis gl'ia. q;. ſ. instabil' ꝛ trãsitoria. Qui ẽt q̃rit honorẽ non hz ꝓ fine ambitõem. ſz poti⁹ tal' appetit⁹ ãbitio ẽ. nec q q̃rit diuicias hz ꝓ fine auariciã. ſz ei⁹ q̃st⁹ vl' ꝺ fideriũ ẽ auaricia. vñ i nullo cãu p̃dictoꝝ p̃t assi gnari circõstantia alicui⁹ mali finis. Ad sensum in quo iste doctor logtur de malo fine. ſ. q oppo situs ẽ ꝓmo fini. nec possibiliꝛ rõnabiliter q̃ri ꝓp illũ ita vt sit finis sub vero fine. põt tñ bñ dici q ibi ẽ circõstantia mali finis. ad hunc. ſ. sensuz. q; illud ꝓ se finaliter regriẽ q ꝺberet nõ ꝓp se sed ꝓp aliꝺ q̃ri. ꝛ iõ p̃cise ꝺz mal⁹ q; nõ i aliũ sicut ꝺz ordiari ordinar̃. vñ b̃ solo posito q ordiareẽ i deũ ꝛ ꝓp illũ q̃rereẽ ille act⁹ nõ essz mal⁹ nec malũ finẽ dicereẽ hr̃e. ſz b'ꝓfirmat ꝓpositũ. q; ꝑm b̃ ois act⁹ nõ relat⁹ vltimate idebitũ finem q̃cunq; finẽ hẽat erit cũ circõstãtia mali finis. ac ꝓ b̃ mal⁹ ꝛ nõ virtuosus. ꝑz ita q; bñ dcm eẽ q opatio tũc tm̃ ẽ virtuosa seu moraliꝛ bõa qñ ẽ ꝓformis recte rõni ꝑm oẽs debitas circõstantias ꝛ ois moralis opatio nõ sic ꝓformis ita q; mala ẽ ꝛ viciosa. Et sic suo mõ dicẽdũ ẽ ꝺ ipsa itẽtõe.

His ãt p̃missis pono ꝓclusiones. Prima ẽ q ea sola itẽtio ẽ recta seu moraliter bõa qua intẽ ditur seu ꝓp se diligiẽ q ẽ ꝓp se diligẽdũ siue vo lẽdũ. vtoꝝ. n. nũc vocabulo dilectõis gñaliter ꝑz q ois volitio dr̃ dilectõ. q̃ibz ãt qua vel diligiẽ q ẽ nõ diligẽdũ vel q ẽ nõ ꝓp se diligẽdũ ẽ ma la. ꝑz b̃ q; q̃ibz talis ẽ ꝺformus ꝛ deuiãs a recta rõe. nã recta rõ q ẽ nõ diligẽdũ dic eẽ nõ dili gẽdũ. ꝛ q ẽ diligẽdũ ñ tñ ꝓp se ſz ꝓp aliꝺ dic ei se nõ ꝓp se ſz ꝓp aliud diligẽdũ. alias ipsa ñ essz recta ſz errãs. Cũ ergo oi itẽtõe aliqd ꝓp se dili gaẽ vt ꝑz ex ꝺscriptõe nois p̃missa ois intentio q̃ diligiẽ aliqd nõ ꝓp se diligẽdũ ẽ discordans a recta rõe. ac ꝓ b̃ mala ꝛ viciosa. Scõa ꝓclu sio ẽ q ois intentio opantis qua aliqd aliꝺ a ꝺo itendiẽ. i. ꝓp se nõ ꝓp aliud diligiẽ ẽ mala ꝛ vi ciosa. ꝓbaẽ sic. omne diligibile aliud a deo est nõ ꝓp se diligẽdũ. igiẽ ois intẽtio opantis q̃ ali qd aliud a deo itellr ẽ mala. ꝓña ꝑz q; si oẽ dili gibile aliud a deo ẽ ñ ꝓp se diligẽdũ siue ipsum sit diligendum siue sit non diligẽdũ q̃lia sũt ml'ta diligibilia. nõ. n. oẽ diligibile ẽ diligẽdũ oi i tentõe qua aliqd aliud a deo itendiẽ diligiẽ ꝓp se aliqd ñ ꝓp se diligẽdũ. igiẽ ois itẽtio talis ẽ ma la. ꝛ ꝑz ꝓña b̃ er ꝓcõne ꝑma. añs ꝓbaẽ sic. nul lũ diligibile aliꝺ a ꝺo ẽ sume diligẽdũ. igiẽ om ne diligibile aliud a deo ẽ nõ ꝓp se diligẽdus. añs ꝑz q; quocunq; alio diligibili de⁹ ẽ ãpli⁹ di

Conclusio

ligēd⁹ ꝑm cōem doctrinā scōꝝ atq; catholicam Sed ꝙñam ꝓbo. si. n. aliquod diligibile aliud a deo nō ē nō pp se diligēdū. igit aliqd nō sume diligēdū :ōabiliter poterit diligi pp se. qō si verꝝ sit. hoc ē vnū de his diligētib⁹ q̄ sunt ꝑm se bona diligibilia. ⁊ iō ꝑcise. qz ipsa sunt talia. igit ⁊ quodlibz taliū rōaliter pōt hō diligē pp se. igit ⁊ aliqd aliud pōt hō rōabiliter diligē pp illō vltimate. ex quo seqt q⁹ hō poterit rōabiliter agē aliqd ⁊ velle pp famā vel honorē suū l' diuicias vltimate nec peccabit sic agēdo ⁊ volēdo. B aūt ꝙstat eē tā ō doctrinā theologicā q̄ ēt pbicā. vt supra dcm ē. dices forte q⁹ vtiqz aliqō eoꝝ que sunt ꝑm se bōa ⁊ diligēda. nec tñ pōt sume rabiliter diligi p:opter se ⁊ aliqd aliō ēt p:opt ipm vltimate. sz nō qōlibz taliū ꝑt rōabiliter sic diligi. sz illō tm̄ q⁹ ex eis ꝑstāti⁹ ē ⁊ ceteris magis diligēdū. verbigra act⁹ virtuosus seu operatio virtuosa. ⁊ sic ꝙcederēt morales pbi. ō p⁹ si aliq taliū nō ꝑnt rōabiliter diligi ꝓpter se sed solū illō q⁹ ē mell⁹ ⁊ magis diligēdū. B iō ꝑcise ē vt vr̄ qz ipa sunt min⁹ diligēda q̄ illud. nam si essent eq̄ diligēda nō magis eēnt diligēda ꝓpt illud q̄ eq⁹. igit cū qōlibz diligēdū nō tñ sume min⁹ sit diligēdū eo q⁹ sume diligēdū ē. seqtur q⁹ nullū nō sume diligēdū pōt rōnabiliter diligi ꝓpt se. Cōfir. qz si aliqō diligēdū ñ obstāte q⁹ aliq⁹ alio sit min⁹ diligēdū ꝑt rōabilr diligi ꝓpter se. nō apparet qn aliqō aliud diligēdū q̄⁹ min⁹ diligēdū sit q̄ ipz rōabilr possit diligi ꝓpter se. verbigra. si ñ obstāte q⁹. b. diligēdū sit min⁹ diligēdū q̄. a. ipm rōabilr ꝑt diligi ꝓpter se. ⁊ c. diligēdū nō obstāte q⁹ sit min⁹ diligēdū q̄. b. adhuc pōt rōabiliter diligi pp se. ⁊ ita dicēdū erit de. d. ⁊ vlr de quolibz diligēdo. ⁊ iō si qs ꝙcedat opatōem virtuosā aut aliud qōcūqz nō sume diligēdū posse rōabiliter diligi pp se nū q̄ poterit rōabiliter negare q⁹ fama bōa ⁊ honor possint rōnabilr diligi pp se q̄uis tñ possint rōabiliter eque diligi cū opatōe virtuosa sicut lz opatio virtuosa nō possit rōilr ab eque diligi ipi sumo diligēdo. ꝙcedit tñ a sic dicēte q⁹ ipa pōt rōabiliter diligi pp se. Cōfirmat qz ꝙstat q⁹ nō oēs opatōes virtuose sunt eque diligēde. sicut nec eque pfecte sz aliq̄ iter ipsas ē ꝑm suam spēm pfectior. s. beatifica. vel igit alie pñt rōnabiliter diligi pp se nō obstāte q⁹ sint min⁹ diligēde. ⁊ tūc pari rōe alia diligēda q̄ sunt min⁹ bona ⁊ min⁹ diligēda opatōibus virtuosis ēt B nō obstāte poterūt rōabiliter diligi pp se vel ipse non pñt rōabiliter pp se diligi sz tm̄ pp beatificā. ⁊ B qz sunt min⁹ diligēde. ⁊ tūc ea dē rōne nec beatifica pōt rōabilr pp se diligi cū ipa sit min⁹ diligēda eo q⁹ ē sume diligēdū. s. ipso deo. vñ apparet q⁹ vt aliqō diligēdū non possit rōabiliter pp se diligi nulla cā vr̄ posse reddi ꝑter hāc. qz nō ē sume diligēdū. igit nullū nō sume diligēdū pōt rōabilr diligi ꝓpter se. z° ō B tēdit dirrete auctoritas Aug. li. 19. de ci. dei. c. 25. d. 13 a ꝗbusdā tūc vere atq; nōeste putētur tē virtutes cū referunt ad seipsas nec ꝓpter aliud expetuntur. ⁊ tūc iflate ac superbe sunt. ⁊ iō nō virtutes sz vicia iudicāda sunt. Quis āt dubitet q⁹ si habitus vel actus q⁹ virtuosi, putant sunt vere vicioſi ii ñ referunt i aliō vicioſū ēt sic tales act⁹ pp se diligere nō i aliō referēdo. ȝ° ad ꝙclionē arguo sic. oē diligēdū aliud a dō ē diligēdū finalr pp deū. igit ois intētio q̄ aliqō diligibile aliud a deo diligit ꝓpter se ē vicioſa. añs ꝓbatur q⁹ hō ⁊ q̄libz rōalis creatura dz vt ipsa fit recte ordinata ⁊ perfecte disposita act⁹ suos oēs ad vnū finē vltimate ordiare q̄ ꝙstat nō posse eē se aliū q̄ illō qō ē optimū ⁊ sume diligēdū id āt nō nisi de⁹ ē. Hoc ēt ꝑz ꝑ Aug. i de mor⁹ ec clastici. c. 15. ex ꝑcedētib⁹ ꝙcludēt sic. ñ arbitror cū ō mor⁹ ⁊ vita sit qō āpli⁹ eē q̄rēdū qd hois sit sūmū bonū quo referēda sunt oia. id. n. eē patuit ⁊ rōe q̄stū valuim⁹ ⁊ ea q̄ nr̄e rōni ātecellit auctoritate diuia nihil aliō q̄ ipz deū. In ꝑmo ēt ō doctia xp̄iana caplis. z7. ⁊. 37. ⁊ ēt. 83. q. q. 30. vult q⁹ ceteris a deo vtēdū ē i deū qō satis ōclatū ē i li. ꝑmo. d. i. q. 3. ꝙa pz qz cū intētōe qua aliud a deo diligit ꝓpter se vel diligit aliqd q⁹ ē nō diligēdū. ⁊ sic nō ē dubiū ipaz eē vicioſam. vel diligit aliqd q⁹ diligēdū ē ꝓpter aliō ⁊ tñ ñ diligit ꝓpter illud. ac ꝓ B caret circō stātia finis ōbiti. ex quo ēt ipa ꝙcludit eē vicioſa. ȝ° ꝓbat ista ꝙclio auctoritate Aug. 9. ō tri. c. 8. d. nō q⁹ nō sit amāda creatura sz si ad creatorē refert ille amor ñ tā cupiditas sz caritas erit tūc. n. ē cupiditas cū pp se amat creatura. tunc emz vtentē adiuuat sed corrūpit fruētē. nō ē duBiū aūt q⁹ talis cupiditas fruētē corrūpēs ē vicioſa. Qō vero ꝓpter se B accipiat nō ꝓpter aliud apparet per illō. Sz si ad creatorē deferat ⁊c.

Tertia ꝙ° ē q⁹ nulla ē cuiusq̄ opantis recta i tētio vbi dei pp se dilectio. B pz tā ex dictis nam oio itētio ē dilectio alicuius ꝓpter se. ⁊ si sit alicuius q⁹ nō sit de⁹ ipsa ē vicioſa vt pz ex ꝙclusione ꝑcedēte. igit si ñ ē vicioſa sz recta ipsa ē dilectio dei ꝓpter se. Nunc ad q̄sitū pono duas ꝙclusiones. ꝑma ē q⁹ ñ semp ꝑm bonitatē intētionis ē bonitas electōis aut bonitas operatōis exteriorꝭ qnq; mo aliqn̄ ē intētio bona ⁊ tā electio ꝙcomitās q̄ opatō exterior seq̄ns ꝓaue sūt ꝓbat sic. ꝓtigit aliquē bōa itētōe eligē ⁊ operari aliq̄ q̄ ꝑm rectā rōnē dz respuer ⁊ vitar. igit ñ sēper bonitatē intētōis cōcomitat bōitas electōis vel operatōis exteriorꝭ. ꝙa ē clara. qm̄ in tali casu agit ille ⁊ eligit ō rectā rōnē. ac per B tā electio el⁹ q̄ actio male sunt. añs pz ō eodē q⁹ pro⁹ salute ꝓmi inocētis quē pp deū diligit erhibz fm̄ testimōiū at iniq̄ crianē vel iniuste ꝓsequētē illū interficit nō iteruēiēte legitie auctoritatis ptāte. ⁊ ō eo q⁹ ꝓpter deū volēs idigēti ꝓrio subuenire furtū cōmittit. ⁊ multa alia possent i exemplū adduci silia q̄ ñnūq̄ ꝓtigūt. ꝙstat āt q⁹ semper erhibēs fm̄ testionū aut hoiem sine ltime ptātis auctoritate occidēs aut furtū ꝙmittēs aut aliqd ali ō er his q̄ ꝑm se sunt mala ⁊ peccata q̄

illa multa eē ꝓbatū ē.q.ꝑcedēte.agit vtiqꝫ ꝛ eligit q̄ ꝟ rectā rōnē ꝺ vitare.Et tñ i cāib⁹ ꝑdictis recta rō ē itētio operātis.ꝑfir. er itētōe grego.ꝛ.mor.ſuper illō Job.ꝛ.ſederūtqꝫ cū eo in terra.vij.dieb⁹.vbi exꝑſſe pōit q amici Job. recta ꝛ bōa itētōe reꝑhēdebāt Job. ꝛ tñ i illa reꝓbenſiōe peccabāt.ꝟ ē ꝺtermiatio Aug.in li. ꝺ mēdaciū.c.19.ꝛ alīaꝫ a magro ꝟ.ꝺ.40.Intereſt inqꝫ plūmū q̄ cā.quo fine qua itētōe qd fiat ſ ꝫ ea q̄ ꝓſtat eē peccata nullo cāe bōe obtētu. nullo q̄ſi bono fine.nulla velut bōa itētōe faciē da ſunt.Ea gppe opa hoiuꝫ ſi cās habuerit bonas vel malas nūc ſunt bōa nūc ſunt mala que nō ſunt ꝑ ſeipſa peccata.Et exēplificat ꝺ plibus vt ꝑ⁹ in ira.ꝺinde ſubdit.Cū vero ipa opa peccata ſunt vt furta ſtupra blaſphemie vel cetera talia qs dicat cās bōis eē faciēda vt vel peccata nō ſint vel q ē abſurd⁹ iuſta peccata ſint.qs ē q dicat vt hēam⁹ q dem⁹ paupib⁹.furta faciam⁹ diuitib⁹.ꝛ alia plā pōit exēpla.ſubditqꝫ. cur ei nō fiāt illa mala ꝓꝑ ꝟ bona.ſi ꝓꝑ ꝟ bona nec illa ſunt mala ꝛ infra.qs ita dicat niſi q res bōnas oēſqꝫ cōaī mores legeſqꝫ ſubuertē.Et qb⁹ verbis clar⁹ ꝑ⁹ ꝺtermiatō ꝓdcē ſnie.ſꝫ adhuc fō te diceret ſicut quoſdā dixiſſe ffert magiſter q talia agētiū nō ē recta itētio qm̄ velle p fūm teſtimoniū aut homicidiū inocētē ſeruaī nō ē recta itētio.ſil⁹ nec velle p furtū idigētī ſubueniī ꝛ iō q talia agit nō agit itētōe bōa.Jſtud nō ꝟ qm̄ ſꝫ tale velle nō ſit rectū nō tollī⁹ ex ꝟ q intētio talī⁹ opantiū vt ꝑmiſſi nō ſit recta.nā ꝟ velle nō ē itētio talī⁹ opantis.vñ in ſic opante plures act⁹ volūtatis diſtiguēdi ſunt.vn⁹ qdē quo diligit deū.ali⁹ quo vult ſubuēire ꝓximo ꝓꝑ deum.ali⁹ quo vult furari vt ſubuēiat.ꝛ ipſa operatio exterior q̄ ē furtū inter oēs āt hos ſol⁹ prim⁹ ē itētio hui⁹ opantis q ipſe ſol⁹ ſit volitio vltimati finis ꝛ q ꝓꝑ ſe diligit̄ ꝛ is vtiqꝫ rect⁹ ē ꝛ bon⁹.ſil⁹ ꝛ ſcōs q tñ ñ ē itentio ſꝫ electō ēt eſt bon⁹.terti⁹ vero q ēt nō ē itētio ſꝫ electio vtiqꝫ mal⁹ ē.ꝛ ſil⁹ quart⁹.ſ.exterior act⁹.vñ ꝑ⁹ q taliter opans opat̄ itētōe recta.ſꝫ opet̄ volitōne mala q̄ nō ē ipi⁹ finis.ac ꝓ ꝟ nec itētio.ſꝫ ei⁹ q ordinauit ad finē ſꝫ male ſꝫ ē electio mala. Ꝺ tñ ꝟ ꝛ Ꝺ ꝓcōnē in ſe vī eē auctoritas Aug.ij. ꝺ tri.c.6.ꝺ.recte āt ſunt volūtates oēs ſibimet religate ſi bōa ē illa quo referunt̄ cūcte.ſi āt prāua ē prāue ſunt oēs. Ꝺ ꝟ ēt ꝛ Ꝺ illud q aſſūptuꝫ ē in ꝓbatione.ꝟ⁹ q aliqua ſunt ꝺm ſe peccata

Tho. bradu/ar.i ſū/ma.li. 4.c.26

pōt argui ꝓ rōnes cuiuſdā moderi doctoris primo ſic.ſi aliqua eſſent ꝓ ſe mala ſeu peccata qō cunqꝫ tale ꝛ in quocunqꝫ eſſet foret peccatum. ſed ꝟ eſt falſum.ꝑ⁹ q̄ homicidium ꝛ adulteriuꝫ ꝛ alia ſimilia que magis viderentur debere dici eſſe mala ꝺm ſe non ſunt mala in pueris ac furioſis cum,careant li.ar.voluntatis. ſimiliter ſi quis ex ignorantia inculpabili cognoſcat vroremꝫ alienam credens eſſe vxorem propriam nō peccat.Si quis etiam occidat innocentem poſituꝫ in carcere loco nocentis iuſte damnati ꝛ debite cuſtoditi non peccat. Confirmatur quia ſi eēnt ſecundū ſe mala cū ſit̄es act⁹ ꝟ eēntiā ſicut i ꝓiugatis ꝛ ñ ꝓiugatis i inocētib⁹ ꝛ reis mōtis ꝓcubit⁹ ꝓiugatoꝝ eſſꝫ pccm̄.ꝛ ſil⁹ homicidium eēt pccm̄.qō ē fm. zº idē ꝓbat ꝺ actib⁹ iterioribus.ꝛ bis ſpāl⁹ ꝺ qb⁹ magis videret.ſ. ꝺ odio dei atqꝫ blaſphemia.nā aliqs ſine culpa ſua ꝓcedēte pōt ſic a dyabolo decipi vt ſibi v.ꝺ atur oio q vbi blaſphemet ꝺuꝫ aut odiat neceſſario plus peccabit. Jſte tūc ꝺm iudiciū rectiſſime rōnis teneī blaſphemare ꝺum vel odire ne ali⁹ icidat i mai⁹ pccm̄ qm̄ ꝺm cōem animi cōceptōem ꝺ duob⁹ malis min⁹ malū ē eligēdum cui⁹ cā ē q i bōis ē ecōtrario.ſ. q mai⁹ ē magis eligēdū.Cōfirmat ꝟ auctoritate Greg.ꝫz.moral.ſuper illō Job 40.nerui teſticuloꝝ ei⁹ perpleti ſunt.ꝺ.teſticuloꝝ ei⁹ nerui perpleti ſunt.quia ſuggeſtionū ei⁹ argumēta iplicatis iuectōnibus alligant̄ vt pleroſqꝫ ita peccare faciat q̄ten⁹ ſi peccatū fortaſſe fugē appetāt.ꝟ ſine alio peccati laqueo nō euadāt ꝛ culpā faciāt dū vitāt. ac nequaqꝫ ſeſe ab vna valeāt ſoluere niſi i illam ꝓſētiāt ſe ligari.ꝛ pōit ibi pla exēpla.quoꝝ vnū ē ꝺ eo q iurauit celare ſecreta alteri⁹ q poſt iuramētum indicat ſibi nō velle cōmittere homicidium q ille iurat⁹ nō valeat impedire niſi ꝑdēdo ſecretū.ꝟ ſic perplex⁹ ē q niſi ꝓdiderit reus videat̄ homicidij ſi ꝓdiderit periurij. Aliud ē ꝺ aliquo q ꝓmittit obediētiā alicui ꝑlato q poſtea ꝑcepit ei facē q ñ ꝛꝫ.ꝟ ēt ſi perplexus ē vt ſi faciat q iubet̄ peccet ſi nō faciat iobedientiā ſibi incurrere videat̄.Et ꝺm hūc cāuꝫ ponatur q ille ꝑlat⁹ ſibi ꝓcipiat q ꝺeū blaſphemet aut odiat.ꝛ iudicet iſte q talis act⁹ Ꝺ deū ſit minus malū.qꝛ ibi ē tñ vnū peccatū Ꝺ deū tñ ꝛ ml'tū excuſatū ꝑꝛter ꝓceptū ꝑlati credatqꝫ q ñ obedire ꝑlato ſit mai⁹ malū q̄ Ꝺ ꝑlatum ſuum ꝛ Ꝺ deū cui⁹ vices gerit.ꝛ q ſit violare iuramētum ꝛ apoſtatare a voto. Jn ꝟ cāu vī q ille debeat blaſphemare.ꝛ per ꝓñs nō peccabit.vñ Greg. poſt verba allegata docēs qd in talib⁹ caſib⁹ ſit agēdū ait. Eſt tñ q ad ꝺſtruēdas eius vires ſuccias vtil'r fiat vt cū mēs inter mioꝛa ꝛ maꝛia peccata ꝑſtrigit̄ ſi oio null⁹ ſine peccato euadendi adit⁹ ꝑ⁹ minoꝛa ſemper eligant̄.qꝛ ꝛ q muroꝝ ambitu ne fugiat vndiqꝫ claudit̄ ibi ſe in fugaꝫ ꝓcipitat vbi mur⁹ breuioꝛ inuenit̄. Ad hoc ,ēt ē i decreto.ꝺ.ij.illud.c.duo mala.ſumptū ex ꝓ ſilio toletano.8.ad qō ēt facit q i capite illī⁹.ꝺ. ꝑmittitur.ſ.q aduerſus nāle ius nulla diſpēſatio admittit̄ niſi forte duo mala ita vrgeāt vt alterū eoꝝ neceſſe ſit eligi.nec ꝟ⁹ ſi dicat̄ q i tali cāu ēt peccat qꝛ facit mn⁹ peccatū ſicut ēt ꝺīt auctoritates all'ate.qꝛ nullus faciēdo q ꝺ⁹ peccat.tal⁹ āt facit q ꝺ⁹ null⁹ ēt faciēdo ꝺm rectiſſimum iudicium ſanctoꝝ canonis ꝛ ꝓcilij generalis peccat iſte ſic facit.hoc etiam vī Ꝺ beatum Grego.vbi prius dicentem.cum in dubijs aſtringimur vtiliter in minimis ſubdimur ēt ne in magnis ſine venia peccemus.Aug. quoqꝫ in

li. de mẽdacio idẽ vr̃ sentire. vñ post longã disputatõem inquit. c. 18. ita igit̃ concludendum ẽ vt quecunq; aliẽa peccata exceptis his q̃ in mũdum faciunt i q̃s cõuertunt̃ non euitet qslz peccatis suis neq; p se neq; p quos̃. lz ea sufferat poti⁹ fortiter ꝛ patiat̃. illa vero q̃ ita cõmittunt̃ i hominem vt cum faciãt i mũdum ẽt peccatis nostris euitare debemus. ac per ꝟ nec peccata dicenda sunt q̃ propterea fiunt vt illa imundicia deuitet̃. Quicqd. n. ita fit vt nisi fieret iuste reprehenderetur non est peccatum. nullum q; peccatũ esse qcqd pp talia vitãda fcm̃ esse pp ꝟ igitur euitanda qslz mentitus fuerit non peccat.

Item infra. c. 37. dicit q; interdum mentiendo faciendum est q; oderis vt q; amplius detestãdum est deuitet̃. Et. c. sequenti ait q; sanctitatis religiõis q̃ cã seruant̃ cũ ꝟ violare voluerunt ẽt peccatis minorib⁹ nõ tm̃ iniurijs alior̃ si condictio ꝓponit̃ ꝛ facultas datur redimenda sunt ꝛ tũc ita desinũt eẽ peccata q̃ pp grauiora vitanda suscipiuntur. Item Beda vt allat̃ i ocre. zz. q. 4. si aliqs ait. si aliqd nos icauti⁹ iurasse ꝓtigerit q; obseruatũ pcioẽ vergat in exitum libere illud salubri ꝓsilio ymitãdum eẽ nouerim⁹ ac magis i stante necessitate penitẽdum q̃s p vitando piurio in aliud crimen graui⁹ esse diuertendũ. ꝟ quoq; ꝓbat̃ rõe. nã quicũq; eligit minus malũ vt sic fugiat mai⁹ malũ non vult facere min⁹ malũ sz fugere mai⁹ malũ. sicut ꝛ Ansel. de cãu dyaboli. c. 13. dic q; q vult aliqd pp beatitudinẽ non aliud vult q̃s beatitudinẽ. qr̃ talis nullum peccatum incurrit. Ad ꝓmum horũz dicẽdum q; sicut dec̃at alia auctoritas emsdez allata ex li. õ menda. intelligẽdũ est illud dcm̃ Aug. de his voluntatibus quor̃ obiecta nõ sunt p se peccata. lõ non ẽ õ. Ad primã rõnẽ illius doctoris põt concedi ꝓñs. ꝛ ad illud quo ꝓbat̃ esse falsum dicẽdũ q; sicut nomẽ peccati nõ solum significat actum seu opatõem que fit õ ratõem sz ẽt ꝓnotat illam actõem fieri voluntarie vñ in precedenti. q. dixi q; peccatũ ẽ voluntarie agẽ õ illud q; ẽ agẽdũ ꝛc. sic ꝟ noia homicidiũ adulterium ꝛ alia specialia noia peccatorum nõ solum tales actus significant sed ẽt ꝓnotãt illos voluntarie ꝛ libero arbitrio exerceri. Et ideo si cut si bestia aliqua hoiem interficiat aut cũ muliere aliqua ꝓiugata coeat non dr̃ ꝓmittere homicidium vel adulterium eo q; non li. ar. agat sic nec pueri vel motiones aut alij vsu li. ar. carentes nãlr̃ si tales actus agãt recte dicũt adulterari aut cõmittere homicidiũ ꝟm q; his nominibus vtimur ad significanda peccata ꝛ dicim⁹ illa esse mala ꝟm se. vñ esto q; talium actus nõ sint peccata non segtur q; aliquod adulteriũ vl homicidiuz non sit peccatum per idem p3 ad illud q; dr̃ de eo qui cognoscit alienã credẽs eẽ ꝓpriam. ꝛ ẽt q; addit̃ de homicidio. nam talis ignorantia in vtroq; sicut excusat a peccato sic facit actum illum nõ eẽ voluntarium vt cõiter dr̃. ꝛ per ꝓsequens ille actus ẽt non proprie dicitur adulterium neq; ali⁹ homicidium. Ad ꝓmum firmatõem dicendum q; non obstante similitudine actuum illorum. s. mortuum ꝓcubitus tñ cuz aliena ẽ adulterium ꝛ cũ ꝓpria nequaq̃. silr̃ occisio nocentis interueniẽte auctoritate legitima non ẽ hoium inocentis ãt ẽ homicidium. nõ dz ãt q; ꝓcubitus ꝛ occisio hois sint ꝟm se mala vl peccata. sz q; adulterium ꝛ homicidiũ. vnde nõ sequit̃ q; ꝓcubitus cum ꝓpria sit peccatum nec rei occisio. ¶Dico solone alteri⁹ rõnis q̃ plura dubia includit pono aliquas ꝓpositiones. ¶Prima ẽ q; in nullo cãu quis erronee iudicans aliqd a se eẽ agẽdum vel non agendum dz tali iudicio conformare. ꝓbo qñ si debz. igitur idipsum dz facere ꝛ non debz facere. vel debz non facere ꝛ non debz non facẽ que sunt õdictoria. ꝓña p3 q; si iudicium quo iudicatur aliquid esse ab aliquo agendum ẽ errans. igit̃ ipse non dz illud facere. aliogn tale iudicium non esz erroneum sed vez. Et si tali iudicio dz ille se ꝓformare debz illud agere. non. n. aliud est se ꝓformare tali iudicio q̃s agẽ illud q; p ipm iudicatur esse agendum. Secundo si dz se ꝓformar̃. igitur ꝓformando se facit q; dz. ꝛ per ꝓñs non peccat. ꝛ sic cui dictat ꝓscia vel rõ sua erronea q; ꝺ beat alium interficere si interficiat non peccat. ac p hoc iudei ꝛ pagani interficẽtes xpm discipulos aliosq; martires non peccabant. cum cõscia illis ꝟ dictaret. iurta illud saluatoris. Jo. 16. venit hora in qua omnis q interficit vos arbitretur obsequiũ se prestare deo ẽt ꝟm ꝟ oẽs infideles heretici ꝛ quilibz peccatores putantes se debere credere ꝛ agere q̃ credunt ꝛ agunt bñ agerent nec damnarent̃. qõ nõ est dicẽdum. ad ꝟ facit ẽt q; inter articulos damnatos p eccl̃am õ ¶Petrum abaylardi õcim⁹ ẽ tal̃. Qõ non peccauerunt q xpm ignorantes crucifixerunt ꝛ q; ñ sit culpe ascribẽdum qcqd fit p ignorantiam. qõ non ẽ dubium sequi si detur q; homo sue ignorantie vel deceptioni se debeat conformare.

Secũda ꝓpositio est ẽt negatiua q; null⁹ debz agere õ suã rõem erroneã seu conscientiam talem. ꝓbatur sic. nullus dz peccare. igit̃ ꝛc. probat̃ ꝓña p3mo q; agens õ iudiciũ suum erroneum agit õ illud q; ipse estimat a se esse agẽdus ac p ꝟ q̃s agat q; ẽ bonũ. agit tñ male itẽdẽdo finẽ idebitũ ꝛ ꝺbitũ ex ꝓceptu ꝺserẽdo ñ minq̃s si agẽt õ estiatõez suã verã. 2º ꝓbat̃ p glosã ãbro. sr̃ illõ apo. ad ro. 14. oẽ q; ñ ẽ ex fiꝺ peccatũ ẽ. ꝺñtis. oẽ q; ad ꝓsciaz ptiet si alr̃ fiat dic. s. apls eẽ peccatũ. q̃uis. n. fiat ꝛ q; bonũ ẽ. si tñ ñ faciẽdũ credat̃ vl sic faciẽdũ vt sit pccũ ẽ. 3º ꝓpositio ẽ affirmatiua. s. q; qlibz dz ñ agẽ õ cõsciam seu rõnẽ suã errõeã. ꝓbat̃ q; qlibz dz qº cũ q; pccõ ñ peccar̃. igit̃ dz ñ agẽ õ ꝓsciaz. ꝛc. p3 ꝓña q; agẽ õ ꝓsciaz ẽ pccm̃ vt p3 i ꝓcedẽte ꝓclone. 4º ẽt affirmatiua ẽ q; qlibz dz ñ agẽ ꝟ3 ꝓsciam vel rõnẽ suã errõeã. p3 ex eodẽ q; qlibz dz nõ peccar̃. agẽdo ãt ꝟ3 ꝓsciaz errõeã hõ peccat q; agit id q; dz nõ agẽ. al̃ ꝓscia illa nõ esset

errõea ſz vera ⁊ recta. nec ſequit̃ ex his duab⁹ ꝓpoſitõib⁹ q hõ teneatur ad ipoſſibile. q nec ē impoſſibile nõ agẽ ℨ talẽ ꝓſciam nec ipoſſibile ē ēt nõ agẽ ꝑm illã. nec iſta ſunt ad iuicẽ icõpoſſibilia. Qõ pz q: õpoſita tali ꝓſcia ſicut poſſibile ē iſte agẽdo nõ aget ℨ eã nec ꝑm eã. Ad ꝑmiſſa rñdeo ad rõnẽ illam. ⁊ ꝓmo qdẽ dico q ſi det̃ talis caſus q ille nequaq̃ teneꝫ blaſphemare deum vel odire ſicut pz er ꝓpoſitione ꝓma. qnymo teneꝫ nõ blaſphemaꝫ ſicut patz ex 4ª ꝑ bõne eius. qõ ꝓfirmaꝫ q: añ errorem illũ tenebaꝫ nõ blaſphemare. abſurdũ aũt ē dicere q ꝓꝓ ſolã acceſſionẽ erroris huⁱ⁹ ipe a ꝓpõ obligatõe abſoluaꝫ ⁊ fiat ei licitũ q: prius erat illicitũ. Et maxime ſi tal' ignorãtia ſit peccatũ l'pẽa peccati ſicut forte oz dicẽ vt poſt tãgam. nam ignorãtia que ē ex culpa nocet ℨ glo. vbi ſupra. ac ꝑ hoc ipe magis peccaret q̃s ſi non errando blaſphemaſſet. Ad ꝓbatõez cum dr̃ ℨ cõez animi ꝓceptõem. de duob⁹ malis min⁹ malũ ē eligẽdũ. Dico q ſi iſta ꝓpoſitio ſumaꝫ in ſua ꝓprietate non ſolũ ipa non'eſt cõis animi ꝓceptõ ſed ē ꝓpoſitõ ſimplr falſa loquẽdo ſemp ō malo culpe. qñ de duobus neutrũ ē eligendũ. q: neutrum qõ ē malum. ⁊ ꝑ ꝓñs nec minus malum ē magis eligẽdũ. ſed bñ verũ eſt q ō duobus malis minus malũ eſt minus fugiẽdũ. ⁊ malus malũ magis fugiendũ. ⁊ in ℔ ſenſu ſeu loco ꝓpõnis vtuntur ꝓma q recte itelligunt. ipropẽ. q minus eſt fugiendũ. dicentes eẽ eligẽdum i ꝓpatõe peioris magis fugiendi ſicut ⁊ frequẽter q minus malum ē dr̃ eſſe bonum ⁊ melius reſpectu maioris mali. qõ non eſt dubium fm dictum eẽ. ſi ſermo in ſua ꝓprietate capiatur. ſic reſpondendum eẽ docet Aug. in libro de mendacio. c. 17. vbi ꝓmiſſo cãu q aliquis in tali eſſet neceſſitate conſtitutus q oporteret eum vel ſacrificare ydolo vel ſtuprum perpetrare. Querit ſic. debũt igitur ne. ait quiſpiam ſtuprum ꝑpetrare poti⁹ q̃s turificare. ⁊ rñdet. ſi queris qd debuerit neutrum debuit. ſi. n. dixero aliqd horum debuiſſe. aliqd horꝫ approbabo cũ ipropez vtrũ qz. Sed ſi queritur qd horꝫ potius debuit euitare q vtrũ qz non potuit ſz alterꝫ potuit. reſpondebo ſuum peccatum potius q̃s alienum. ⁊ leuius potius q ſuum. q̃s grauius q alienũ. ꝓbatio q̃ addit̃ ſeu illa redditio cãe qua dr̃ q: in bõis eſt econtrario. ſ. q mai⁹ bonũ ē magis eligendum. nulla eſt q: non ſequit̃ magis bonũ ē magis eligẽdũ. igit̃ minus malũ ē magis eligẽdum. ſed bñ ſequit̃. igit̃ minus bonum ē min⁹ eligendum. ⁊ ſilr ſequitur maius maluz eſt magis fugiendũ. igitur minus ma. eſt minus fugiẽdum. Si dicatur ℨ iſte dz non blaſphemare vt tu concedis. igit̃ dz agẽ ℨ ſuam ꝓſciam. ℔ aũt falſum eſt ⁊ repugnãs ſcõe ꝓpoſitõi ſupra poſite. ꝓbaꝫ ꝓña q: ſeqtur iſte nõ blaſphemat. igit̃ iſte agit ℨ ꝓſciam. Rñdeo negãdo ꝓmã ꝓñam q: ex illo conceſſo nõ ſeqtur igit̃ dz agere ℨ cõſciẽtiã q: ipſe nõ dz talem ꝓſcientiã habere. Si

ãt deberet eam hr̃e vtiqz deberet agẽ ℨ ꝓſciaz nec vz propoſitio. q: illa ꝓſequentia non ē ꝓſequentia ſimplex ſed vt nunc tm̃. ⁊ de talib⁹ non eſt vlr verum. qõ qui dz añs dz ꝓſequẽs. verbigr̃a ſi prelatus precipiat ſubdito vt fureꝫ aut aliud peccatum cõmittat. adhuc ipſe prelatus ō bz non furaꝫ. ⁊ ſequitur iſte prelatus non furatur. igitur agit contra id q ipſe alteri precipit. ⁊ tamen non vere diceretur q ipſe deberet ageꝫ ℨ id q alteri precipit q: non bz tale ꝑceptũ alteri facere. Quãuis verum ſit q oppoſitum ei⁹ q ipſe ꝑcipit bz ipſe facere. ⁊ ita ēt eſt dicendum i ꝓpoſito q oppoſitũ ei⁹ q iſti hõi dictat ſua ꝓſcientia ipſe bz facere. non tñ vez ē neq̃ ſeqtur q bz facere ℨ ſuam cõſcientiam. Auctoritas Greg. ſicut pz bene conſideranti eſt ad oppoſitum eius q intendit iſte doctor ꝓcludere. quod pz ex eo q dicit ita pleroſqz peccare faciãt quatenus ſi forte ꝑcñ fugẽ appetant. ℔ fine alio peccati laqueo euadent ⁊ culpam faciãt dũ vitant. ex quo pz q ēt iſte ꝓplexus ſi blaſphemabit peccabit nec conſilium q ipſe dat eſt contra hoc. q: non ſolum vtlr ꝓſulitur hõi q agat bonum ⁊ vitet malum. ſed ēt q ſi non poſſit vitare ⁊ de duobus peccatis in alterum oporteat eum labi vitet q eſt maius malum. ⁊ ℔ quodãmodo dr̃ eligere minus malum. ⁊ hoc facit ipe ſicut patet. q: ait. Si omnino nullus ſine peccato euadendi aditus pz. minora ſemper eligantur. ex quo etiam confirmatur propoſitum quia ſi illo caſu poſito ille non peccaret iam ſine peccato vitaret peccatum cuius oppoſitum ſupponitur. ⁊ ſimiliter dicendum eſt de conſilio allegato. Ad aliud quod allegatur de diſpenſatione iuris naturalis dicendum illud dictum q vtiqz eſt gratiam. propter illam exceptionem falſũ eſſe nec ipſe in hoc eſt ſequendus ſed reprehendendus ſicut ibidem reprehendit eum gloſator ſuus. ⁊ bene dicens eum male caſum perplexitatis excepiſſe. Cum vlterius probatur q blaſphemans in tali caſu non peccat q: facit q debet. dicendum q falſum eſt. ymo facit id quod non tantum non debet facere. ſed quod etiam debet non facereevt ex dictis ſatis eſt clarum. cum additur ad idem nullus faciendo fm rectiſſimum ſanctorum iudicium canonis ⁊ concilij peccat. dicendum hoc verum eſſe de iudicio quo abſolute iudicant illud eſſe fiendum. nõ autem eſt vniuerſaliter verum de iudicio condictionaliter iudicante. nam certum eſt q omnes ſancti ⁊ generaliter prudentes viri iudicarent ⁊ conſulerent. q ſi quis non poſſit vel non velit vitare vtrunqz duorum inequalium peccatorum ſed malicia vel infirmitate in alterum ſit caſurus cadat in illud q minus peccatum eſt. ⁊ tamen conſtat q ille faciendo illud minus peccatum peccaret. Nunc autem certum eſt q tali homini ſit perplexo nullus ſanctus. ymo nec aliquis niſi neq̃ ⁊ impius aut ſtultus conſuleret q deum blaſphemaret vel odiret ſed cõſuleret

q̄ talem erroneam estimationem deponeret ⁊ abiceret. Q̄ si ille vel non posset vel non vellet tunc iudicaret minus malum esse illi vt ageret peccatum minus q̄ vt ageret maius. Et hoc est q̄ ait Greg. in alia auctoritate allegata ex eodē loco cum in dubijs constringimur vtiliter i minimis subdimur ne in magnis sine venia peccemus. Quis enim dubitat vtilius ad sensum supra dictum .i. minus malum vel norium peccā venialiter q̄ mortaliter. sed ⁊ quis negabit eum peccare qui peccat venialiter. Confirmatur ꝟ solutio euidenter per verba Grego. immediate precedentia ꝟ. ⁊ imediate sequentia illa. que superius pro sententia huius doctoris allegata sūt Uolens enim veram ostendere suam sententiā i eo q̄ dixerat. si nullus euadendi fine peccato aditus p̄z minora semper eligantur. Addidit vt ℣Paulus cū quosdam in ecclesia incontinentes aspiceret concessit minima vt maiora declinaret. dicens propter fornicationem autem vnusquisq; suam vxorem habeat. ⁊ q; tunc solum ꝯ iuges in admixtione sine culpa sunt. cum non p̄ explenda libidine sed pro suscipienda prole miscentur vt etiam q̄ concesserat sine culpa q̄uis minima non esse monstraret illico adiunxit. ꝟ autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium. non est enim sine vicio q̄ ignoscitur ⁊ non precipitur. peccatum profecto videt q̄ posse indulgere preuidit. Sed cum in dubijs constringimur ⁊c. hinc p̄z propositum. nam incontinens si ad suam vxorem propter explendam libidinem accedat facit secundū istō consilium ℣Pauli. ⁊ tamen peccat. ℣Preterea esto q̄ daretur isti doctori q̄ in tali casu ꝓpletionis debeat quis agere q̄ minus malum est. ⁊ q̄ sic faciendo non peccet non video quo peccato sequatur q̄ ipse debeat deum blasphemare. non enim hoc sequitur nisi deum blasphemare sit minus peccatum q̄ sit contra conscientiam deum non blasphemare q̄ nec ego vellez dicere nec ipse illud probauit. ⁊ tamen debuisset cum sui propositi sit probare q̄ deum blasphemare vel odire non sit per se malum. ⁊ q̄ aliquando possit recte fieri. Secundo dico ad rationem q̄ casus positus assumit vnum q̄ videtur falsum. s. q̄ in talem errorem quo estimetur deum esse odiendum vel blasphemandum quis habens vsum liberi arbitrij ⁊ potens peccare qualis esset taliter perplexus inciderit sine culpa. cum ipsemet error de quo agitur essz vtiq; quedam culpa. si enim culpa quis error dicetur esse culpa. certe non apparet. ⁊ sic videretur concedendum nullum errorem culpam esse q̄ est contra doctrinam sanctorum. nam Aug. contra Jul. li. 5. c. 3. expresse vult q̄ cecitas ⁊ obscuratio mentis philosophorum de quibus ad ro. ꝟmo obscuratum est insipiens cor eorum non solum fuit pena peccati sed etiam peccatum. Idem etiam in de natura ⁊ gratia. c. zz. Jeronimus etiam in dyalogo actici ⁊ torboli cō tra pelagium lib. ꝟmo. ꝟ idem sentit. ℣Preterea comunis doctrina est q̄ actus infidelitatis est peccatum. ⁊ q̄ etiam ignorantia eorum q̄ quis scire tenetur est peccatum. vnde non ē dubium quin error talium sit peccatum. ⁊ loquor semper de errore actu. Et quis dixerit q̄ estimans deum blasphemandum esse non erret circa ea que scire tenetur. ℣Preterea si nullus error esset peccatum nulla ignorantia esset peccatum. ⁊ vltra. igitur pro nulla ignorantia homo damnaretur. Et tamen apostolus dicit prima ad cor. i4. si quis ignorat ignorabitur. glosa. i. reprobabitur. Si dicas q̄ in casu non dicitur simpliciter sine sua culpa sed sine sua culpa precedente ꝟ non iuuat propositum. nam non plus excusat error qui est culpa q̄ qui tantum est pena culpe. Itez q̄ ille non esset aliquo modo ex culpa originali precedente qua etiaz dimissa remanent pene sue q̄plures forte non esset dicendum. Ad auctoritatem allegatam Augu. dicendum q̄ illa verba non scribit Augu. tanq̄ p̄ priam sententiam ⁊ opinionem promens. Sed tanq̄ vnam opinionem aliorum quam ibi retulit prosequens disputatiue tantummodo. qō patet quia tractaturus hanc questionem vtruz videlicet aliquando sit mentiendū officioso mēdacio in principio libri ea proposita statim ait. q̄ questionem tam sollicite pertractabimus vt queramus cum querentibus. vtrum autem aliquid inueniamus nihil nobis temere affirmantibus lectori bene attendenti satis indicabit ipsa tractatio ⁊ ad extremum tamen sententiam nostram velut certior indago comprehendit. ⁊ q; per totum procedit disputatiue nihil affirmādo vsq; ad extremam partem libri in qua indagatam concludit veritatem. ideo ne quod in prioribus partibus disputando dicturus erat tanq̄ illius assertio caperetur. quod facile minus diligenter intendentibus poterat obuenire propter illius libri obscuritatem ⁊ implicationem que magna est sicut ibi ⁊ in primo retrac. c. vltimo ipsemet fatetur lectorem mor premonuit subdens sane quisquis legis nihil reprehendas nisi cum forte totum perlegeris. ⁊ ita forte minus reprehendes. nunc autem in extrema parte libri. c. s. antepenultimo et disputatione premissa expresse concludit q̄ non est mentiendus pro vitanda impudicitia corporali que de bis ē. que commissa in hominem eum faciunt i mundum. cuius sententie oppositum continent verba per hunc doctorem allegata. vt patet. Et generaliter nunquam in aliquo casu esse aliquo genere mendacij mentiendum statim concludit. d. elucet itaq; discussis omnibus nihil aliud illa testimonia scripturarum monere nisi nunquam animo esse mentiendum. ⁊ ꝯiter recapitulando cās ptactas i disputādo discurrēdo q; per omnia genera mendacioz determinat conclusiue nullo vnq̄ mendacij genere eē mentiēdum. Et quo patet q̄ in illis verbis allegatis nō

prodit suam intentõem vel sniam. vnde nec sũt tanq̃ illius auctoritas alleganda. Ad dictum bede dicendũ q̃ in nullo est ꝓtra eo q̃ nõ obseruando illud super quo datum fuit tale iuramentũ nõ cõmittẽ piurium sicut dicit glosa de cre. in di. ꝓallegata. ⁊ sanctus Tho. etiã i scõa scõe. q. 98. arti. 2. ymo ꝑ̃m eum ibidem piurũ fuit quãdo incaute iuratum est. Ad ꝓbationẽ3 que vlr̃ additur. Quod qcunq3 eligit minus malum vt sic fugiat maius malũ nõ vult facere minus sed fugere maius ⁊ ideo nõ incurrit peccatũ b̃ dico ꝑmo q̃ si b̃ deductio eẽt rata oporteret ꝓcedere neminem peccare qcquid ipse faceret ꝓpter maius malum vitandũ q̃ nullatenus est dicendũ sicut ex allegatis ꝓ3 ꝯclusione verbis Aug. ⁊ alijs illis cõeris que nõ allegauí bñ p3 Et in eodẽ li. s. contra mendacium. c. 37. dicit q̃ talis opp. vniuersam ꝓbitatem vite subuertit. oportet etiã ꝓcedere q̃ aliq̃ sint facienda mala vt eueniant bona. nã nõ minus videtur eẽ bona intentio eius q̃ intendit ꝓuentum boni q̃ fugam mali. ⁊ tamẽ illud est contra sniam apl̃i ad ro. 3. ⁊ Aug. contra menda. c. 2. cum dicitur q̃ talis nõ vult facere minus malum si li vlr̃ capiatur in sua generali significatione scõ3 q̃ vlr̃ motus virtutis volitiue qui non est nolitio dicit̃ nolitio. p3 q̃ dictum illud implicat ꝓtradictõe3 Si autem accipiatur ꝓ3 tali motu nõ quolibet sed eo quo aliquid appetitur ꝓpter se vt finis qui ⁊ appꝛopꝛiate secundũ vsum multoꝛum etia3 auctoꝛem ⁊ Anse. vbi allegatur vocatur voluntas. Is vero quo appetitur qd ꝓpter aliud magis dici solet electio potest dictum ꝓcedi. S3 nõ iuuat arguentem. q̃ esto q̃ talis non velit facere minus malum ad sensum. s. ꝓdictum q̃ nõ finaliter ⁊ ꝓpter se eligit tñ facere minus malũ que electio ꝓaua est ac per b̃ ⁊ ipse incurrit peccatum. nõ solum. n. agit contra rectam rationem3 qui finaliter malum intendit. Sed ⁊ qui bonu3 intendens malum operatur vel eligit seu q̃ d3 non operari ⁊ non eligere. naz ad bonitatẽ operationis non sufficit operari ꝓpter q̃ est operandum sed etiam requiritur q̃ fiat vt est fiendum. Secunda conclusio q̃ semper malicia3 intentionis operantis cõcomitatur malicia electionis ⁊ operationis. ita q̃ nunq̃ alicuius mala intentione aliquid agentis est electio vel operatio ꝺõa moꝛaliꝛ seu virtuosa. s3 mala ⁊ viciosa ꝑbatur omnis electio vel operatio facta ꝓpter illud ꝓpter qõ debet non fieri est viciosa pat3 q̃ talis est contra rectam rationem3. Sed ois electio vel operatio agentis mala intentõne est huiusmõi vt clarũ est quare ⁊c. Ista est snia Aug. clare super p̃s. 31. vbi dicit q̃ bonum opus intẽtio facit. s. ꝓtialiter vna cum alijs requisitis q̃ ñ esset verum si sine bona intentione opus eẽt bonum. Item li. 4. ꝓtra Jul. c. 18. ⁊ etiam. 19. Ista est etiam snia cõis aliorum sanctoꝛu3. Est quo q3 snia p̃boꝛ vnde p̃s. 6. etꝺicoꝛ. c. 15. ait qõ opus perficitur secundum prudentiam ⁊ moꝛaleꝫ virtutem. ⁊ reddit cãm. d. virtus quidẽ eni intentionem facit rectam. prudentia autem q̃ ad hanc. Item in. 7. poꝛ. c. 8. duo inquit sunt i qbus sit bene omnibus. hoꝛu3 autem est vnum quidem in eo q̃ est intentionem ⁊ finem actionum poni recte. vnum autem inuenire actiones ferentes ad finem. et quibus patet clare secundum eius sententiam ad virtuosam operationẽ necesse esse vt recta sit intentio operantis. Et his patet q̃ ad virtuose ⁊ laudabiliter operandum non sufficit agere q̃ agi oꝑteꝛ. sed vltra b̃ necesse est agere quẽadmodum oporteꝛ videlicet quando ⁊ quãtu3 ⁊ cuius gratia oporteꝛ ⁊ cum alijs circõstantijs quas ponit p̃s. 2. ethicoꝛum. c. 15. nec dubium est quin circõstantia debiti finis sit potissima. Et hac conclusione ⁊ conclusionibus ꝓcedentis articuli sequũtur aliqua coꝛe. vnum est q̃ nunquã fit aliquid ab homine virtuose seu bene moꝛaliter nisi fiat ex dei dilectione actuali vel habituali infusa vel acquisita. ꝓbat q̃ nihil q̃ aliter fit fit recta intẽtione. igitur ⁊c. Assumptum ꝓbatur q̃ vt ex p̃cedenti articulo patet nulla est intentio recta nisi dei ꝓpter se dilectõ. Confirmatur b̃ coꝛe. per Augu. super p̃s. 67. d. ea quippe sola bona opera dicenda sunt que fiunt per dilectionem dei. Et in de spiritu ⁊ littera non est inquit fructus bonus qui de caritatis radice non surgit. Quid autem est caritas nisi dilectio dei ꝓp se. vel dilectio ꝓximi ꝓpter deum que vtiq3 ex dei caritate ꝓcedit. Aliud coꝛe. est q̃ nullus actus hominis est moꝛaliter bonus nisi ꝛmediate tendat in deum vel in aliud ꝓpter deum vltimate ⁊ b̃ actu vel habitu. sicut etia3 in. d. 26. dixi qõ ꝑbatur q̃ nullus alius est recta intẽtio aut recta intentione factus vt satis p3 ex dictis. Quod etiam ꝯfirmat̃ secundũ se ex auctoꝛitate Aug. qui in li. ꝑmo de nup. ⁊ ꝯcu. scribit ⁊. 4. li. contra Julian. c. 7. recolit pudicum nõ veraciter dici qui non ꝓpter deum veram fidem cõnubij seruat vꝛoꝛi. qui quoq3 vt p3 ex auctoꝛitatibus eius allegatis. d. 26. in ꝓsequtione ꝑmẽ rõnis ad ꝯclusionẽ ꝑmã primi articuli ⁊ contra Juli. li. 4. ⁊ de ciui. dei. li. 19. exꝓsse dicit veras virtutes nullas esse si non in deum finaliter referantur quinymo ad quicquid aliud sine non ad aliud q̃ ad seipsas referantur vicia esse. Itẽ in de moꝛibus ecclesie. Cum conclusisset deu3 esse in quẽ omnia referenda sunt sicut in ꝓio articulo allegatum est sequenti capitulo diffiniens virtutes ipsas moꝛales ait. Temperantiã dicamus esse amoꝛem deo sese integrum incoꝛruptumq3 seruantem fortem amoꝛem omnia ꝓpter deum facile perferentez. Justiciã amoꝛem deo tantum seruitutem. ⁊ ob hoc bene imperantem ceteris que homini subiecta sunt ꝓuꝺẽtiã amoꝛẽ bñ discernẽtẽ ea qb⁹ adiuueẽ i deũ ab his qb⁹ ipediri potest. Et qbus clare patet. nullã cẽ virtutẽ cui⁹act⁹ñ finaliꝛ fiat ꝓp deũ ꝑ3 sniaz Aug. ac per hoc nec aliquẽ etiã actum nõ

ꝓpter deum vltimate factum' esse virtuosum.

Tertium cozek. et b specialiter pertinet ad d. 41. est quod nullus actus hominum simpliciter infidelium est moraliter bonus. Dico autem simplr infideliū ad excludendū scismaticos hereticos catholicos ⁊ reliquos q aliquo mō credūt ⁊ aliquali fide cognoscūt deū. p3 q: nullus fit ex dilectione dei aut ꝓpter deū vltimate cū ipi ñ cognoscant ipsum eē ꝓpter se diligendū ⁊ cetera ꝓpter ipsa3. igit nullus fit intentōe recta. ac p b nec virtuose vel bene moraliꝝ. hec rō quasi tota ponit ab Aug. sup ps. 67. d. Ea quippe sola bona opera dicenda sunt que fiūt p dilectōez dei. hec aūt necesse añcedat fides vt inde ista ñ ab istis incipiat illa. qm̄ nullus opatur p dilectō nē dei nisi pᵘ credat in deum. Jtē ⁊ sup ps. 31. nemo inquit ꝓputet bōa sua añ fidē vbi fides nō erat bonū opus nō erat. bonū. n. opus intentio facit. Intētōem fides dirigit. Confirmatur q: si actus infideliū essent vere virtuosi vtiqz in eis eēnt vere virtutes. nā er virtuosis actibᵘ virtutū habitus generanť. Sz ꝓñs est falsuz scōm intētōem beati Aug. li. 4. ō Jul. vbi p mlta capitula ꝓbat oppositū in de ci. dei etiā li. 5. c. 19. dicit q ꝓstare dz iter oēs veraciter pios neminē sine vera pietate. i. veri dei vero cultu veraz posse hre virtutez ⁊ li. 19. c. 4. vere virtutes nisi in eis qbus vera inest pietas eē nō possunt. Jn sup in li. de ꝓtinētia circa finē ait. nūqd. n. cōtinentiā quā munus dei verissime dicimus dicturi sumus eē peccatū abšt a nostris cordibus taz detestanda demētia. beatus aūt apls ait omne q nō est ex fide peccatū est. q̄ ergo fidē non dz nec ꝓtinentia nominanda ē. Et sicut b de continētia spāliter ita dz de qualibet virtute morali generaliter ꝓbari potest. Rursus i li. ō vera innocētia oio ingt infideliū vita peccatū ē ⁊ nihil ē bonū sine sūmo bono. vbi. n. deest agnitō eterne ⁊ incōmutabil' veritatis falsa virtus est etiaz in optimis moribus. i. q optimi videnť. demuz q fortius vrget cū in li. de ordine ipse oppositū aliqualr inuisset. postea in ꝑmo retra. c. 3. id reuocans ait. displicet mihi q pbos nō vera pietate p̄dictos dixi virtutis luce fluxisse. Eius sniam imitatus est beda. d. ꝓtra Jul. c. 13. Constat q qcunqz pbox rp̄m dei virtutem ⁊ dei sapientiā nescierunt hi nullā verā virtutē sicut nec veraz sapientiā habere vna rōne potuerūt. Inde exp̄sse tenuit Zinconieñ. ⁊ eē intētōem Aug. affirmauit sicut supra. d. 26. arti. ꝑmo. q. allegatum est. Sz ꝓtra b videť eē q Augu. scribit in epla ad marcellinū inquiens rē publicā romani cōstituerunt auerunt qz virtutibus ⁊ si nō habentes verā pietatē erga verū deum que illos etiaz in eternam ciuitatē posset salubri religione producere. custodientes tñ quādam sui generis probitatem que posset terrene ciuitati ꝓstituende augende ꝓseruande qz sufficere. deus. n. sic ostendit in opulentissimo ⁊ p̄claro imperio romanorū quātuz valerent ciuiles ⁊ sine vera religione virtutes vt itelligereť hac addita fieri homines ciues alterius ciuitatis cuius rex veritas. cuiᵘ lex caritas cuius modus eternitas est. b apte Aug. asserit i illis romanis fuisse morales virtutes politicas seu ciuiles. Respondeo q b Aug. non vtitur vocabulo virtutis stricte ⁊ ꝓprie vt id tm̄ appellet virtutem q est vere virtus. i. habitus qui est principiū agendi q ⁊ ꝓpter qd ⁊ quēad modum est agendum sicut in ꝓposito sumit virtus. Et b p3. qm̄ in. 5. de ci. dei a capō. 12. vsqz ad. 20. inclusiue de hac materia multa disserēs a proposito pluries dicit illos qui laudabiliores visi sunt romanos omnia sua opera q̄s laudabilia ⁊ gloria videbantur hominibus ⁊ ex quibus adhuc laudantur fecisse finaliter pro gloria vana mundi. Et quo constat illorum affectiones ⁊ habitus quibus hec agebant nequaq̄s veras fuisse virtutes. Et b ipse non tacuit ibidem capitulo. 19. dicens dum illud constet inter omnes veraciter pios neminem sine vera pietate. i. veri dei vere cultu veram posse habere virtutem. ⁊ addit quod facit ad propositu3. nec eam verā esse quando glorie seruit humane ⁊ in sequenti capitulo approbans sententiam eorum pbox qui dixerunt non esse veras virtutes que ad voluptionem referuntur iux epicureoruz opp. voluptatem quasi reginam in sella regali pingentē cui virtutes velut famule subseruirent addit. Sed non estimo satis debiti decoris esse picturam si etiam talis fingatur vbi virtutes hūane glorie seruiunt volens per hoc q sicut ille non sunt vere virtutes quarum finis est voluptas sic nec ille quarum finis est gloria mundi. Quod etiam statim explicite mōstrat. Sed vtiť Aug. impropie vocabulo virtutis extendendo ipsum ad eos habitus quibus fiunt vtiqz que fienda sunt ⁊ vitantur vitanda licet non propter eum finem propter quem ⁊ illa fienda ⁊ hec vitanda sunt qui licz secundum veritatem nec virtutes sint nec laudabiles. hominibus tamen qui ituē tur tantūmodo id q fit ⁊ non propter quid fit siue etiam ignorantes sint propter quid fieri debeat siue non ignorantes sed inter intentiones operantium discernere non valentes virtutes ⁊ laudabiles habitus estimantur. Et hoc etiaz satis exprimit capō. 12. d. Jsta ergo laudis auiditas ⁊ cupido glorie multa illa mirando fecit laudabilia. s. atqz gloriosa secundū hominum estimationez. non ergo veras virtutes morales eis attribuit sed putatiuas tantum ⁊ vere virtuti distantia minore dissimiles his habitibus quibus vitanda fiunt ⁊ fienda vitantur sicut ⁊ ꝓtra Jul. vt superius allegatur dixit nō veras virtutes habendo. Sed a veris virtutibus non plurimum deuiando post que verba mox subicit q ipsi virtute ciuili non vera sed verisimili demonib' vel humane glorie seruierunt. Et q non intenderet eis veras virtutes etiam ciuiles ascribere etiam in verbis ob ciendo allegatis satis innuit cum ait custodientes tamen quandam sui

generis ꝓbitatem que posset terreni ciuitati cõ stituende augẽde ꝙseruãdũ ꝙ sufficere tali si q dẽ mõ loquendi quo nõ simplr ꝓbitatẽ q̃ ꝛc. satis fuit illos non habuisse veraꝫ ꝓbitatemꝫ ꝛ perfectã secundũ suã rõnẽ sed iperfectam quã dam dispositõem. que tñ ad ꝙstitutõem augmẽ tũ ꝙseruatõem ꝙ tẽporalẽ ciuitatis valeret. ꝛ iõ ciuiles etiam dicit virtutes. nec tñ addidit veras nec tñ reperi vbi ipse diceret ꝙ habuerint veras qõ tamẽ si dixisset retractasse estimandus esset ꝓpter illud qõ de li. retra. est allegatũ ꝛ qr to tiens ꝛ maxime vbi a ꝓposito mãm istã discus sit oppositum apte dixit. Ad rõnẽ ꝓncipalẽ qõis ꝙ resp̃sio ex dictis. s. ꝙ ille auctoritates loquũ tur de operibus que possunt bene ꝛ male fieri talia si quidem si fiant maia intentiõe mala sũt. Si vero bona ceteris tamẽ debitis circõstantijs concurrẽtibus bona sunt. in alijs vero non ẽ sic vt patuit.

q Uantum ad. d. 42. ꝛ duas resíduas simul. q̃ro vtrũ homo volũtate mala ꝛ comitante exteriori opere simul plus peccet q̃ꝫ voluntate ipsa mala tñm mõ. Et videt ꝓmo ꝙ nõ. sic nulla operatio exterior est de se peccatũ. aut bona moraliter aut mala igit non plus peccat homo ꝓ illam q̃ꝫ peccaret sola mala voluntate absq; illa. ꝙña est satis pla na. añs ꝓbatur ꝙ enim nulla sit peccatũ. pba tur qr de ipsa nõ verificat diffinitio peccati. nã peccatum ab Aug. in de duabus aiabus diffini tur sic peccatũ est voluntas retinẽdi vel ꝙsequẽ di ꝙ iusticia vetat ꝛ vñ libeꝛ ẽ abstinere. ꝛ hãc diffinitõem ipse approbat ꝓmo retra. c. 15. nulla aũt actio exterior ẽ volũtas. Qõ ẽt nulla sit õ se bona aut mala ꝑz qr quelibz põt idifferẽter bñ ꝛ male fieri. nã homicidiũ de quo minus videre tur bñ fit a ministro iusticie ꝙ ẽt fiat aliqñ ma le nõ ẽ dubiũ. Ad oppositũ arguit sic plus pec cat hõ duobus peccatis simul peccãs q̃ꝫ peccãs vno illoꝛ tñm mõ igitur ꝛc. añs ẽ notũ. ꝙña pba tur qr mala volũtas ꝛ mala operatio exterior cõ comitãs sunt duo peccata cũ sint duo actus di stincti ꝛ vterq; scõz se sit peccatũ dicente magi stro. d. 35. huius scõi. c. 3. sane dici potest ꝛ libe re tradi ꝺz peccatũ eẽ actuz malũ interiorẽ ꝛ ex teriorẽ. s. malã cogitatõem loqutõem ꝛ opatio nẽ. ꝑcipue tamen in volũtate peccatũ ꝙsistit ex quo tanq̃ ex arboꝛe mala ꝓcedunt opera mala tanq̃ fructus mali. Rñdeo suppposito vero sen su loquutionis q ꝺz hñi cũ dicimus aliquẽ actum seu opationẽ eẽ malã. aut malũ vel peccatũ iuxꝛ ea que dicta sunt supra. d. 34. ꝛ loquẽdo in tota ista qõne de bonitate ꝛ malicia morali pono ali quas ꝓclusiões. Prima ẽ ꝙ aliqua opatio exte rior est peccatũ. pbatur omne mendaciũ ẽ pec catũ. sed aliqua operatio exterior est mendaciũ igit ꝛc. maior ꝑz per illud Augu. ench̃. 20. mihi. videt peccatũ qdem eẽ omne mendacium. Et idem dicit ꝛ probat idem. c. 25. Item õ men dacio. c. vlt. qsquis esse aliquod genus menda cij ꝙ peccatũ nõ sic putauerit decipiet seip̃z tur piter. Et contra mendaciũ. c. 5. Mendaciorum iquit genera multa sunt que quidẽ oia vlr odis se debemus. nullus est. n. mendaciũ qõ non sit ꝺium veritati. Ex quo bene seqtur ꝙ nullũ mẽ daciũ ẽ ꝙ nõ sit peccatũ. Mino: ꝑz ꝓ eundẽ de mendacio. c. 6. d. nemo dubitat mentiri eũ qui nolens falsum enunciat causa fallendi quapro pter enunciatõem falsam cum voluntate ad fal lendũ ꝓlatam manifestuz est esse mẽdaciũ. cõ stat autem ꝙ enunciatio falsa ꝓlata est ope ratio exterior. ꝭ idem patet ex diffinitione pecca ti data ab Aug. zz. ꝓtra Fau. peccatũ est dictuz vel factum vel ꝺcupitum aliquid contra eternaz legem. per q̃ꝫ disiunctiuã loqutõem apparet ꝙ non solum velle sed ꝛ aliquod dicere ꝛ aliquod operari extrinsecuz est peccatum. Preterea quis negaret furta adulteria homicidia ꝛ plura alia opera exteriora a diuina lege ꝓhibita esse peccata. Scõa ꝓclusio ꝙ ois operatio mora lis exterior ex mala voluntate ꝓueniens est mo raliter mala ꝛ peccatũ. pbat qr ois talis ẽ ope ratio voluntaria diformis recte rõni seu fcã di formiter. ostensuz est autẽ in di. 24. ꝙ non est aliud peccatum q̃ꝫ volũtarie agere ꝓtra rectã ra tionẽ. Tertia ꝓclusio ꝙ ois operatio moralis exterior est bona vel mala moraliꝛ ꝛ nulla peni tus est neutra. pbatur qr ois operatio moralis exterior vel est ꝙformis recte rõni vel ẽ nõ ꝙfor mis. Si ꝙformis ẽ moraliter bona. si nõ confor mis est moraliter mala. Quarta conclusio ꝙ nulla operatio moral' exterior est bona ꝛ mala moraliter. pbatur qr ex opposito seqtur ꝙ ali qua operatio singularis demõstrabilis ẽ confor mis recte rõni ꝑm oẽs circõstantias debitas in eẽ ꝛ nõ ẽ sic ꝙformis ꝙ iplicat ꝓtradictõez. Et hac iferẽ illa suppositio ꝓma quã posui i ꝓma q. 26. d. arti. ꝓmo. ad pbãdũ ꝓclusiõez primaz videlz ꝙ nullus actꝰ culpabil' ẽ moraliꝛ bonus. ꝛ patet illatio quoniam ois actus culpabilis ẽ mo raliter malus. ꝑz qr omnis actus culpabilis ẽ di formis recte rationi alioquin nõ 'eẽt culpabil' sz laudabilis. igitur si aliqs actus culpabilis ẽ mo raliter bonus aliqs actus moraliter malus ẽ mo raliter bonus. Illã tamen suppositõez qdam doctor modernus negauit distinguẽs õ implici culpa. s. originali actuali mortali actuali venali. dicit ꝙ si ꝓpositio illa intelligatur de actu cul pabili culpa originali falsa est qr infideles hũe rũt multos actus bonos moraliꝛ. si ẽt intelligat de actu culpabili ꝺ culpa actuali venali ẽt falsa est ꝙ ꝓbat sic actus meritorius est bonus mo raliter. Sed actus peccati venialis est. aliqñ me ritorius ergo ꝛc. maior patet quia bonitas meri toria supponit bonitatem moralem. Mino: pro batur quia resistere temptationi reddere debi tum vxori mentiri ad seruandũ vitam inocen tis sunt actus meritorij ꝛ tamẽ sunt peccata ve nialia. Si accipiatur actus culpabilis. Scõo mõ s. culpa actuali mortali hoc dicit potest accipi

Mo. Gui elmus õ bello monte oz. mio rum.

scilicet positiue ꝺie culpabile.i. demeritoria ⁊ sic ꝓpositio est vera. alio modo priuatiue culpabile.i. non meritorium. ⁊ sic est ꝓpositio falsa. q; vt dicit se posuisse multi actus qui non sunt meritorij sunt moraliter boni. Ad ꝓbationem illius ſpppositionis tunc facte que erat. nullus actus moraliter bonus est aliquo mō difformis recte rationi. sed ois actus culpabilis est aliquo mō difformis rōi recte ergo ⁊c. dicit ad maiorē q; vera est de difformi ꝓtrarie ⁊ recte ratiō naturali. ad minorem vero q; ipsa vera est de actu culpabili culpa actuali mortali ⁊ ō difformitate ꝓtrarie ſumpta. nō aūt de culpabili duobus modis alijs ſumpto. In iſta reſponſione ꝓtinentur multa meo iudicio falsa. vnum est q; aliqō peccatum actuale est actus moraliter bonus. ℔ eni manifeste includit ꝓtradictōem. qō ꝓbatur q; ſi aliquis actus est moraliter bonus ipse est cōformis recte rationi ſm omnes circōſtantias requiſitas ad ℔ q; actus ſit vere virtuoſus. Sed conſtat q; nullū peccatum ē ſic ꝓforme ſm omnes circōſtantias recte rationi alias nō eſſet peccatū ſed prorſus recte factum ⁊ oio taliter qualr fieri ꝺz. ¶Preterea omne peccatū recte vitupaī accipiēdo peccatum pro culpa ſicut in propoſito nullus autem actus vere virtuoſus recte vituperatur q; vt dicit Aug. ȝ. de li. ar. c. 35. quicquid ratione vituperaī ideo vituperaī q; non est ita vt eē debuit. actus autem virtuoſus nō aliunde dicitur virtuoſus niſi q; est vt eē ꝺz. nam agere virtuoſe nō ē aliud q̄ agere q; ꝺz ⁊ ꝓp q; ⁊ quē admōꝺz ꝺz ⁊c. .put dictat rō recta. ſi ḡ aliqō peccatum est actus moralr bonus ſeu q; idem ē vere virtuoſus aliquis actus recte vitupatur ⁊ non recte vituparur. ¶Rurſus ℔ directe ꝑpugnant auctoritas ⁊ ratio Aug. ꝓtra men. c. ȝ8. vbi ꝓbat q; nullum mendaciū est iuſtum ꝓ ℔ q; alias aliquod peccatum eēt iuſtum q; ipſe dicit ⁊ ꝓbat eſſe abſurdiſſimum. vnde ait ita nihil autē iudicandus est dicere qui dicit aliqua iuſta eē mendacia niſi aliqua iuſta eē peccata. ac ꝓ ℔ aliqua iuſta eē q̄ iniuſta ſunt. Quo qd abſurdius decipiūt. vnde est. n. peccatū niſi q; iuſticie ꝺrium ē dicanī ergo alia magna. alia ꝑua eē peccata q; verum est. nec auſcultandū ē ſtoycis qui omnia pia eſſe ꝓtendunt. dicere aūt quedā iniuſta quedam iuſta eē peccata quid est aliud q̄ dicere q̄ſdam eſſe iniuſtas quaſdā iuſtas iniqtates cū dicat apls Jo. ois q facit peccatū iniquus ē. ℔ ipe Quz ergo ea dicamus iuſta q̄ recte ſunt fcā ſeu virtuoſa. ⁊ eiuſdē ſignificatiōis penitus ſint oēs predicte denoiatōnes accepto iuſticie vocabulo generalr vt ℔ ſm q; ꝓz Aug. accipit. ꝓz q; tota iſta deductio Aug. directe impugnat dictū predictuz. Aliud falſum ī illa rñſione ꝓtentū ē q; aliquod peccatū est meritoriuz Si. n. ℔ ſit verū ergo homo pro aliquo ſuo peccato ē a deo remunerādus ⁊ p̄miū recepturus. ac ꝓ ℔ ꝓñs ē q; aliqua noſtra peccata deꝰ approbat ⁊ acceptat ꝓplacetq; in illis. Sed qs ℔ audeat dicere cum ℔ ēt de iuſto hoie nefas ſit cogitare. Quis enīz hoiez q; approbaret peccatuz alteriꝰ aut ꝓplacēt in illo ⁊ dona daret ꝓ illo nō mente ꝯruptū ⁊ vicioſuz ⁊ prauū claimitaret. Cōfirmaī ℔ qm q; qbuſdā viſuz ē aliqñ eſſe mentiendū propter ea q; legiī q; deus bene fecit obſtetricibus que tñ mērite fuerant vt habeī ero. ꝑmo ſancti exp̄eſſe dicūt eas ñ bñ feciſſe qm̄ ꝓ mēdacio illo nō putetur deū munerare vltū peccatū. vñ aug. ꝓtra men. c. 40. Sed q; ſcriptū inquit ē bñ deū feciſſe cū hebreis obſtetricibus ⁊ cū Raab vere ꝓtinua meretrice. nō iō factū ē q; mērite ſunt ſz q; in hoies rei miſericordes fuerunt nō ē itaq; in eis remunerata fallacia ſz benuolētia benignitas mentis nō iniqtas mēnētis. ¶Preterea ſi aliqō peccatū ē actꝰ meritorius vel aliqs actꝰ meritorius nō ē ſpāle dei donū neq; ex gr̄a dei p̄uenies vel aliqō peccatū ē donū dei ⁊ ex gr̄a illiꝰ p̄cedens. ¶Primū nō ē dandū ne ꝓcedatur hoiez poſſe meritoriū actum agere ſine gr̄a dei q; iſtemet doctor bñ ⁊ catholice nititur vitare. oporteret aūt illud ꝓcedere cū nullū peccatū ſit opus gr̄e dei ⁊ ad qōlibz peccatū lib. ar. ſit y donea virtute ſuffultū vt dicit Aug. in de p̄de. diui na ſicut ⁊ in. q. di. z6. ac ēt. z9. allegatū ē. Se cūdū aūt nimis abſurdū est ſicut patz ex verbis Aug. in li. de ꝓtinentia allegatis in. q. p̄cedenti. ¶Ad quid ait ꝓtinētiā quā munus dei veriſſime dicimus dicturi ſumus eē peccatū. Abſit a cordibus tā deteſtanda dementia. vult. n. eē neceſſario ꝓſequēs ꝓtinentiā nō eſſe peccatū ſi ipſa est ſicut vere ē donum dei. ⁊ ex ℔ vlterius concludit ipſaz nō eē in ifidelib⁹ q; in eis eſſet pecatum fundaī aūt illa ꝓña ſup ℔ q; nulluz munus dei est peccatum ſicut ꝓz. ¶Preterea ſi aliqō peccatum est actus meritorius. nō oē peccatū ē vitandum. Quis. n. debeat vitare q; est ſibi meritoriū apud deū ⁊ ſi nō oē peccatum est vitanduz qūo quottidie vlis fidelium oīat eccl'a deū dicēs tua nos hodie ſalua virtute. vt in hac die ad nullum declinemus peccatū. clarum. n. est q; nō ſolum aliqua. ſed ēt qōlz vult vitare q; ſic oīat ſi ita coz de oīat ſicut oīe. ¶Preterea nullus ex eo q; non facit qō ꝺz facere. aut ex eo qō facit q; debz nō facere meretur apud deum aliquod p̄emium. igitur nullum peccatum est meritorium. antecedens est euidens. cum enim quilibet talis ſit dignus vituperio ⁊ pena ymo nec quiſquam aliter meretur vituperari aut puniri quomodo dici poteſt q; ex hoc vel illo quis mereatur p̄emium. conſequentia est euidens quia non niſi altero illorum modorum a quoquaz actualiter peccatur. ¶Preterea omne peccatum est demeritorium ſeu puniendum ⁊ pene ꝺignum. igitur nullum est meritorium. antecedens est cōmuniter a catholicis doctoribus conceſſuz tradentibus quod cuilibet mortali ſi non remittitur debetur ſecunduz ſtatutum diuinum pena eterna. veniali vero cuilibet pena tēporalis. cōſequētia pz q; nullo vno actu qs ſimul mereī ⁊

demeretur. Itē q̄ ait quod resistēr tēptatōi est peccatuz veniale nō vr tute dici posse. Quō enim tota rp̄i doctrina suadet vt tēptatōibus resistamus ꝛ resistentes cōmendat. Consentiētes vero redarguit ꝛ comminatione penarum deterret. Rursus quomodo reddere debitum vxori dicitur ab isto doctore esse peccatum cū apostolus b̄ iubeat. d. p̄ma ad cor. 7. vxori vir debitum reddat. Similiter vxor viro. ꝛ paulo post oppositum p̄hibet. d. nolite ergo fraudare inuicē glosa. i. subtrahere debitum. Preterea si reddere debitum vxori est peccatum. multo magis videbit̄ dicendū q̄ petere sit peccatuz. ꝛ sic concubitus coniugalis siue petendo siue reddendo agatur erit peccatum ac per b̄ illicitus. Sed b̄ dicere est nuptias dānare qui fuit error tactanorum sicut recitat Augu. de hereſibus. zx. c. Si dicatur q̄ iste doctor nō intelligit q̄ omne resistere tēptationi aut omne reddere debituz vxori sit peccatuz. sed male reddere ꝛ male resistere nihil sibi vz ad p̄positum suum q̄: nec male resistē nec male reddē ē resistenti vel reddēti meritorium sed vtiqz demeritoriuz. Cum itaqz ipse velit p̄bare illam suaz minorem. s. q̄ actꝰ peccati venialis sit meritorius per b̄ q̄: reddere debitum est meritoriuz. oportet eum vniuersaliter assumere vel q̄ omne reddere debitum est meritorium. ꝛ sic etiam omne male reddere est meritorium q̄ nullatenus est dicendū vel q̄ oē reddere debitum est peccatum contra q̄ iam ē argutum. Insuper qō dicit mentiri ad seruandam vitam Innocentis est actus meritorius nō est etiam bene dictum quia si illud esset verum sequitur q̄ non sit negandus mentiendum esse p̄o saluanda inocētis vita. Quomodo nō negādum est fiendum esse id per q̄ homo meretur apud deum. Sed sancti cōmuniter docent non eē etiam sic ꝛ p̄o tali causa mentiendum. sicut patet per Aug. in li. contra men. in quo appositō disputat ꝛ determinat in nullo vnq̄ cāu esse mentiendum sicut satis apparet in. c. 5. vt p̄allegatum est. ꝛ idem in encb. pluribus capitulis. ꝛ similiter in li. de men. beatus quoqz Greg. idem docet scribens. 18. mor. circa p̄incipium sicut sūmopere. n. cauendū est mendacium q̄uis nōnūq̄ fit aliquod mendacij genus culpe leuioris si quisq̄ p̄stādo mentiatur. Sed q̄ scriptū est. os qui mentitur occidit animaz ꝛ perdes. o. qui lo. men. b̄ quoqz mendacij genus perfecti viri sūmopere fugiunt vt nec vita cuiuslibet per eorum fallaciam defendatur ne sue anime noceant dum p̄stare carni nituntur aliene. Preterea cum omne mendacium sit peccatum vt ibidem dicit. ꝛ Aug. etiam in p̄allegatis. nec hoc iste doctor neget si concedatur q̄ p̄o seruanda vita inocentis aut alio quocūqz bono fiendo sit mentiendus vtiqz contra doctrinaz apostoli cōceditur q̄ fienda sunt mala vt eueniant bona. Item q̄ dicit de culpa mortali non videtur bene dictum q̄: nulla culpa mortalis est que nō sit demeritoria positiuē ꝛ non solum vero meritoria qō patet q̄: nulla est cui non debeatur pena eterna. ꝛ tamen ex distinctione quam ponit iste doctor patet eum velle aliquaz culpam mortalē non esse demeritoria positiue. ꝛ ex eadem vult q̄ aliqua culpa mortalis sit actus vere virtuosus ꝛ rectus q̄ etiam non est bene dictum. Responsio demū data rationi p̄obanti suppositionem illam non est sufficiens. nam quod dicit ad maiorē de diformitate ꝓtraria ꝛ de ratione naturali non iuuat ipsum in aliquo. quoniā quacūq̄ diformitate actꝰ sit diformis recte rōni. cōstat ipsum non esse ꝓformē ei secūduz oēs circōstantias dictatas ab ipsa. Omnis autem actus moraliter bonus est conformis. Omnis autem actus moraliter bonus est ꝓformis recte rationi scōm omnes circōstantias dictatas ab ipsa vt frequēter p̄missum est. igitur nullus actus moraliter bonus est aliquo mō diformis recte rationi ꝛ b̄ est maior tunc assumpta. Qō additur de ratōe naturali nihil iuuat etiam. nam q̄ocunqz capiatur rationalis dūmodo sit ratio recta. quicqd ē ei ꝓforme ē ꝓforme cuilibet recte rōni de eodē ꝛ quicquid alicui rationi recte siue naturali siue non naturali est ꝓforme est illi ꝛ cuilibet rationi recte circa idem obiectum ꝓforme. nam omnes rationes vere ꝛ recte de eodem similiter significant. alias aliqua nō eēt vera ꝛ recta sed falsa ꝛ erronea. Quod ēt dicit ad minorem nō vz. qm̄ vlr de omni culpa siue veniali siue alia ꝓpositō est vera. q: si sit aliqs actus culpabilis nullo mō diformis recte rationi ille erit penitus cōformis recte rationi. ꝛ per ꝓsequēs erit talis qualis esse dz. Ex quo segtur q̄ aliquis faciendo qō debet peccat ꝛ peccando facit qō dz. qō vt dicit aug. 3. de li. ar. c. 37. scelus est dicere. Necesse est ergo dicere q̄ ois actus culpabilis quacūq̄ culpa vere dicat culpabilis est aliquo modo discordans ꝛ diformis recte rationi ex qbus efficaciter ꝓcluditur predicta suppositio. Quinta ꝓclusio ē q̄ homo plus ertēsiue peccat. i. pluribus peccatis peccat peccando mala volūtate ꝛ mala comitante exteriori operatōe q̄ mala volūtate tm̄

Probat̄ q: talis operatio exterior ē peccatū vt p̄z ex scōa ꝓclusione ꝛ nō ē illud peccatū q̄ ē voluntas mala q̄ comitatur sicut loqui falsum intentione fallendi non est velle loqui falsum intentione fallendi nec tractare rem alienam inuito domino est velle tractare rem alienam ꝛc. ꝛ ita de alijs patet. ꝛ constat q̄ tale ꝛ tale velle sunt peccata. igitur velle quod est peccatum et agere q̄ ipsum comitatur sunt plura peccata. ꝛ per consequens pluribus peccatis peccat peccans mala voluntate ꝛ mala operatione exteriori comitante. Sexta conclusio. quia homo nō plus intensiue i. est non intensiori peccato peccat mala voluntate ꝛ mala opatione exterius comitante simul q̄ altera illarum tm̄modo. patet q: illa duo peccata non ꝓstituunt aliquod vnuz peccatū. igitur illius hominis n̄ ē aliqō peccatū i

tenſiue q̃ mala voluntas ⁊ q̃ operatio ſequens.

Septima ꝯcluſio ẽ q̃ hõ nõ magis demereꝫ apud deũ per malã voluntatẽ ⁊ p malã opatiõẽ ſequentẽ ſimul q̃ p malã volũtatẽ tantũmõ ſuppoſita equalitate voluntatis q̃ ego itelligo ſic.ſ.q̃ homo volens aliqd agere.verbigratia occidere.⁊ cum hoc etiã occidẽs nõ eſt dignus maiori pena nec a deo maiori pene deputatur. q̃ ſi tñmodo vellet occidere ⁊ non occideret. ſuppoſito q̃ eq̃ plenã ⁊ tñ oĩbus ſimilez̃ voluntatem occidendi haberet.⁊ ita dico de diuerſis hominibus quoꝝ vnus vellet occidere aliquẽ ⁊ actu occideret.alius vero vellet occidere non tñ occideret qz nõ poſſet ſi volũtas foꝛet in vtroq; eque plena ⁊ cetera ſint paria in eis pꝛeter occidere ⁊ nõ occidere nõ minus demeretur apud deum nec maiori pena dignus eſt ſcõz veritatẽ ille q̃ non occidit q̃ is qui occidit.nec econuerſo ille magis demereꝫ ⁊ ſiꝫ loquoꝝ in aliꝭ actibus. Iſta cõcluſio pz̃ p̀mo expꝛſſa auctoꝛitate Aug. p̀mo de li.ar.c.3.dicẽtis ſic. Si cui non cõtingat facultas ꝓcubendi cũ ꝓiuge aliena planũ tamẽ aliquo modo ſit euz̃ cupere ⁊ ſi ptãs detur eẽ factaꝝ nõ minus reus eſt q̃ ſi i ipſo facto deprehẽdereꝫ. Quid eſt aũt ñ, eſt minus reus niſi nõ minus demereꝫ ſeu nõ eſt minoꝛis pene dignus.ſcõo ſic. Menſura penaꝝ attendiꝫ ſcõm menſurã volũtatũ eoꝝ qui peccant.igiꝫ in quibuſcũq; eſt equalis ſeu equaliter mala volũtas equalẽ penã mereꝫ.⁊ per ꝓñs in caſu ꝓpoſito nõ maiori pena vnus q̃ alter eſt dignus. Aſſũptum ꝓbatur per Augu.ad deo gr̃as.c.4.vbi exponens illud Mat.7. In qua menſura mẽſi fueritis remetietur vobis.dixit q̃ appetitus voluntatis humanoꝝ oĩum eſt menſura factoꝝ.⁊ ſubdit ex qualitatibus quippe volũtatũ nõ ex tẽpoꝝ ſpaciis ſiue recte facta ſiue peccata metimur.alioquin maius peccatũ haberet actoꝛez̃ deicere q̃ hominem occidere.illud.n.fit longa mora multis ictibus ꝟ vno ictu breuiſſimo tẽporis.Et ideo ꝯcludit ibi Aug.paulopoſt.qõ dãnatoꝝ erunt pariter longa ſupplicia. Sz̃ alia alijs minoꝛa vt ꝙbus tẽpus equale eſt nõ ſit eq̃lis aſpitas ꝓpter menſuraz̃ etiã peccatoꝝ nõ in ꝓductione tẽpoꝝ ſed in voluntate peccantium. In ꝙbus verbis etiã pꝛeſtat nobis motiuũ boni argumẽti ad ꝓpoſitũ ꝑncipale.Quia ſi pp̃ op⁹ exterius alter plus demerẽtur ceteris paꝛib⁹.igitur ꝓpter maius exterius ſi vterq; exterius operetur.ceteris tñ paribus is cuius maius op⁹ eſſz̃ maioꝛez̃ penam mereꝫ.⁊ ſic q̃ longioꝛe moꝛa ſuffocaret vel aliter iterficeret hominẽ mereꝫ maioꝛez̃,penã q̃ is qui breuioꝛe. Suppoſito q̃ ambo equali volũtate agerent.⁊ oĩa alia eſſent pia ⁊ ſimilia ꝑter hoc tñ q̃ alter q̃ foꝛcioꝛ viribus citius interficit.alter vero qz debilioꝛ longioꝛem moꝛã apponit.Hoc aũt nemo diceret quare ⁊c. Pꝛeterea nõ maius p̃miũ mereꝫ homo ꝓpter volũtatẽ ⁊ opus q̃ alius ꝓpter equalẽ volũtatẽ tñ ſine opere vbi cetera ſunt paria.igiꝫ ñ p ma lã voluntatẽ ⁊ opus ⁊c.ꝓña clara eſt.añs pꝛobatur qz alias homo inutilis poſſet per aliũ hoiez̃ fieri maioꝛis ⁊ minoꝛis meriti apud deuz̃ ⁊ fraudari p̃mio ⁊ grauari ſupplicio qõ nõ videꝫ dandus.⁊ ꝓña eſt plana qñ in actu exteꝛioꝛi poteſt homo ẽt inutilis impediri ſicut in multis claruz̃ eſt.pꝛobaꝫ etiã añs illud per gloſaz̃ ſecunde ad coꝛ.8.ſup illud q multũ ñ habũdauerit ⁊ q mo dicũ ñ minoꝛauit que dicit q multũ dat vt diues ⁊ qui parum vt pauꝑ ſi equa volũtas ẽ . equalem mercedẽ habebũt.⁊ certe ita dicendũ vꝝ ꝺ eo qui nihil dat qz nihil hz̃ q̃ dare poſſit ſi voluntas equa inſit.Qõ ꝓfirmaꝫ per Aug.ꝺ ſac. li.z.pte.14.c.6.dicentẽ.Si ergo vbi plus daꝫ ⁊ vbi minus differens merituz̃ nõ eſt ſi equalis volũtas habeaꝫ.ergo vbi aliqd datur ⁊ vbi nihil datur differens meritũ eẽ nõ poteſt ſi equalis vtriuſq; volũtas habeaꝫ. Pꝛeterea ibidem ipſe ꝯcluſionẽ iſtaz̃ determinat a ꝓpoſito.vñ ait totũ ergo meritũ in voluntate eſt.q̃uis tñ mereꝛis qõ nõ eſt intelligendũ quaſi dicaꝫ quãtuz̃ vis mereri tñ mereꝛis'.ſed q̃ta eſt voluntas q̃ mereꝛis tantũ eſt meritũ ꝓportionabiliter vt videlz̃ maioꝛis voluntatis maius meritum ⁊ minoꝛis minus ⁊ equalis equale. Et tunc arguit ꝺ ſe ſic.Sed dicis mihi ſi totũ meritũ in voluntate ẽ nihil amplius ex opere eſt ⁊ qũo ipſum opus cũ voluntate eſt.Quare ergo opus regriꝫ ſi.p opere merito hominis nihil addicitur vel auferturꝫ Et rñdet Aug.quare ſ̃ poſt voluntatẽ ẽt opus requiritur vt ipſo opere voluntas augeaturtale eſt coꝛ homiꝛis vt pꝛo opere ſuo amplius inardeſcat ſiue ad bonitatem amandam ſi rectum ſiue ad maliciã ſi pꝛauuz̃ ⁊ ſubdit.Et ſi foꝛte cõtingerit tantaz̃ etiã voluntatẽ in eo qui nõ operatur q̃ta eſt in illo qui opus exercet vbi voluntas eadem eſt meritum diſſimile eẽ non poteſt ⁊ quecũq; dicit in illo capꝰo q̃ ſatis pꝛoliruz̃ eſt vadunt ad intẽtõem iſtam. Sed ꝓtra ꝯcluſionẽ iſtam videtur eẽ p̀mo gloſa decreti de pe.ꝺ.i. Si cui ibi enim̃ gloſator gloſans pꝛeallegatũ verbum Aug.de li.ar.nõ minus reus eſt.ait reuera magis reus eſt ſi op⁹ adꝺibeatur. Sz̃ ꝟ quo ad ſufficientiã eterni interitus accipe.vel nõ minus.i.nihilominus eſt reus nõ quin plus peccet ſi opus ſequaꝫ.qõ pꝛobat er ꝟ qz pꝛohibitũ eſt malam voluntatẽ in opus pꝛocedẽ. Scõo videꝫ ꝓtra hoc determinatio eccle.dãnãtis errores Petri abaylandi. Inter.n.illius articulos dãnatos dicitur eſſe vnus quo ſic inquirebat. Nos vero dicimus q̃ ſola voluntas a deo eternaliter remuneretur ſiue ad bonum ſiue ad malum nec ꝓpter opera peioꝛ vel melioꝛ efficiꝫ hõ niſi foꝛte dum operatur in aliquo voluntas eiꝰ augmentatur ⁊ cuius ſententie dãnatione videtur eſſe tenenduz̃ q̃ non ſola voluntas remuneretur ⁊ q̃ homo per opera exteꝛioꝛa melioꝛ vel peioꝛ eſt. Tertio argui põt qz ſi vera cõcluſio ſit nõ plus merebitur apud deum volens ſuſtinere martirium pꝛo xpõ ⁊ actualiter ſuſtinẽs q̃

alius equali volũtate nolens sustinere nõ tamẽ actu sustinens qõ non videtur verum q; p actu martirij datur aureola ſm doctores. Item velle baptizari vel aliud sacramẽtũ suscipe eque bonum ⁊ vtile foret homini sicut velle ⁊ etiam cuz ℔ baptizari. Item qui vellet ꝓcutere vel occidere clericũ tm̃ peccaret ꝑ̃ctũ alius q nõ solũ vellet sed etiã occideret q falsum est. Tũ q; occidens vere est homicida alius vero nõ. Tum q; iste incurrit excõicatõem ⁊ irregularitatẽ quas penas alius nõ incurrit. ⁊ quascunqz alias ꝑnas alter ꝓ voluntate occidendi incurrit vel meretur quas incurrit iste ac meretur. Hoc autem non esset iustum nisi ipse plus peccaret ⁊ maioris pene ipse dignus esset. Quarto segtur q; si duo homines nollentes ꝑ̃ ꝑ̃ occidere sagitarent iuxta aliquo cuitatis equali adhibita vel equaliter negleta cautella hincinde de ledendo aliquem ⁊ vnus supueniente occideret. alter nullus quia nullius occurreret tantuz peccaret qui neminez lesit quãtũ qui sunt veniente hominem interfecit qõ nõ videt dandũ. Quinto q; cuilibz peccato pena debetur. igitur duobus peccatis maioꝛ pena debetur ꝑ̃ vni tm̃ ex ipsis. ex oppositoꝛ enim ꝓcquẽtis clare videt seq oppositum añtis. igitur ꝓ vtroqz. ſ volũtate ⁊ actu sequẽte cum sint duo distincta peccata vt dictũ est in ꝓclusione. 5. maioꝛ pena debetur peccãti. ac p ℔ plus demeretur. Ad primuz horum ꝑmo potest dici sicut plures doctores theologi dicunt q; illa glosa directe ꝓradicere videt tertii ideo non est standum glose. vel si glosam velimus recipe dici põt. 2° q; magis reus ẽ ertẽsiue q; pluribꝰ peccatis peccat. Et hanc intẽtõem videt inuere ꝓbatio q̃ addit de ꝓhibitione actus exteriꝛis. vel etiã potest intelligi intensiue ꝓpter intẽsiõẽ voluntatẽ. Intensiõ. n. est que exit i opus ꝑ̃ non exiens vbi vtraqz possit exire in quo cãu tantũ forte loquit glosa. vbi aũt equali intensa volũtas si actus exteriꝛ nõ sequat ꝓpter impedimentũ positiuũ vel negatiuũ aut qualitercũqz sicut capiendũ est in ꝓposito nõ minus erit reꝰ ad sensum p̃missum ꝑ̃ si nullo interueniente impedimento actus fuisset exteriꝛ subsequtus.

Ad secũdũ dico q; nõ puto oĩa illa verba sic posita vt arguẽdo recitata sunt fuisse petri abaylardi. ⁊ cã est q; in nullo adhuc libero eplarum beati Bernardi talẽ texturã verboꝝ repi vbi recitantur articuli collecti ex dicti illius. Sz i pluribus liberis in oĩbus quos vsqz huc per me vel alium legi habetur ꝓcise sic. q; ꝓpter opera nec melioꝛ nec peioꝛ efficiatur homo ⁊ ẽ articulus. 13. suoꝝ. Sic aũt acceptum istuz articulũ qs non videat eẽ merito ꝓdẽnanduz. Dant. n. hec verba sic allegata intelligi q; siue homo furetur siue adulteret nõ inde fit peioꝛ ꝑ̃ si ista non cõmitteret. ⁊ si deum honoꝛet ⁊ primo subueniat ꝓpter deuz aut alia quelibet bona nobis a deo ꝓcepta exerceat non sit propter ea melioꝛ ꝑ̃ si illa ñ ageret. qui sensus vtiqz falsus ⁊ erroneus ẽ. nã ſm ℔ segtur q; nec ex opere exteriꝛi nec ex volũtate aut alio actu interioꝛi hõ fit melioꝛ vel peioꝛ ꝑ̃ sine illo foꝛet q; p nullũ mereat vel demereat. ⁊ ita nullũ sit hois peccatũ vl̃ merituz eẽt q; talis fuerit sensus illius satis apit alius articulus ei⁹ q ẽ. 19. ⁊ vltim⁹. ⁊ ponit cũ ℔ tenoꝛe q; neqz opus neqz volũtas neqz ꝓcupiscẽtia neqz delectatio q̃ mouet eã peccatũ sit nec debeamus eã velle extingui. ex qbus ꝑz q; determiatio ecclie illũ ꝓdẽnãtis in nullo ꝛria ẽ supius dictis. Ad textũ ꝑ̃tũ ad id qõ dz de martirio dicendũ videt. qõ vbi casus eẽt talis q; actꝰ interioꝛ eẽt eque intẽsus ⁊ eque bñ circõstãtionat⁹ ⁊ generaliꝛ eque bonus intẽsiue ⁊ ertẽsiue sine actu exteriꝛi sicut eẽt si cõicaret actꝰ exteriꝛ nõ minus mereꝝ qs ex tali volũtate p̃cise ꝑ̃ si cum ea actu penã martirij pateret. Difficile tm̃ esset talẽ casuz reperire. nã vt tactũ ẽ p Aug. voluntas ex suo actu augeꝝ ⁊ maioꝛ seruoꝛ vꝰ requiri ⁊ ꝓcurrere i actuali ⁊ exprientia pene illate actu ꝑ̃ ymaginate vel ꝓcepte tm̃ mõ. vbi tm̃ deꝝ casus vt p̃missuz ẽ dicẽdũ vꝰ vt dcm̃ ẽ. ad qõ facit q; ꝺ beato Martino cantat eccle. o sanctissima aia ꝑ̃ si gladius psecutoꝛis nõ abstulit palmã tm̃ martirij nõ amisit. Quãtũ ad secũdaz ptẽ de sacramẽtis negãda ẽ ꝓña q; lz non plus mereaꝝ ex actu exteriꝛi ex re tã opata. ſ. sacro ꝓfirmaꝝ sibi gra. ⁊ p ꝓñs est sibi melius sicut ⁊ puero recipienti sacm̃ cuius ipse nullũ actũ agat meritoꝛiũ bonũ ẽ sacm̃ recipe pp ipsius efficatiam sacm̃ in ipso. Similiter etiam dicitur q; actu sustinens martiriuz etiaz si nõ plus mereatur ꝓpter opus exterius recipit tamẽ aureolã. ac per ℔ melius est sibi ⁊ vtilius velle ⁊ sustinere ꝑ̃ foꝛet velle ꝓcise. Quantum ad tertiã ptem ꝓcedenduz est ꝓñs. ⁊ ad ꝓbationem falsitatis p̃mam. dicendũ q; vtiqz homicida est volũtatis homicidio. lz alter tm̃ sit homicida homicidio actus exteriꝛis iuxta distinctõem glose super illõ ad ro. p̃mo repletos omni iniqtate ⁊ sequit homicidus ꝓtentõne ⁊c. ꝑ̃uis alter sit homicida. Homicidio actuali. nõ segtur tm̃ q; plus demereaꝝ ꝑ̃ reliquius si cetera sint paria nec oppositũ ꝓbatur. Qõ aũt additur ꝺ excõicatõe ⁊ aliis penis non arguit intentum. q; plerũqz tales pene infliguntur ꝓ minoꝛibus peccatis ⁊ non ꝓ maioꝛibus sicut patet. q; verberans clericum incurrit excõicatõnem. ⁊ tamen interficiens mille homines laycos non ꝓpterea est excõicatus. tamen nulli dubium sit ipsum multo plus ⁊ grauius peccare ac demereri apud deum. vnde ex talibus penis que ecclastico iudicio vel etiaz seculari infliguntur peccantibus non potest argui maius demeritum hominis apud deũ nec tm̃ isti gũtur iuste cũ ille vtiqz taliuz penaꝝ sit dignus ymo ⁊ maloꝝ q̃ diuino iudicio reseruãtur sicut ẽt ⁊ pene alioꝝ criminũ q̃ hic nõ iudicialiꝛ puniũtur. Ad quartũ ꝓcedẽdũ ẽ ꝓñs. dicẽduz tm̃ q; nec ẽt actu interficiens peccat tm̃ ꝑ̃tũ si voluisseꝝ interficẽ nec min⁹ ẽt ꝑ̃ si nullꝰ aduenisseꝝ ꝑ̃ interfi

teret.q per ꝓñs nō fuisset sequta occisio alicuius ceteris tñ silr se hñtib⁹. ¶Preterea arg. ñ vr plene ad ꝓpositū. nā vtiqz sagitans hz actū nō solū iteriorē sed ēt exteriorē nec alter hz ꝓprie actū aliquē cui silem nō habeat reliquus vnde si ambo morerent anteqz sagitta pueniret ad aliquē quē vlneraret ñ diceret dissimilr egisse alt ab altero cuius euēt⁹ fuēit dissilis. ¶Ad.5. nego ꝓñaz loqndo vlr d peccato. nā cū sicut dic aug. ꝓmo d li. ar. c. 14. q aliud ē velle bñ aut male. aliud mereri aliqd p bonā vel malā volūtatem sic dico q aliud ē bñ vl male agē seu recte agē vel inique seu ñ recte qd dr peccare. aliud mereri vel demeri p suū actū agit non bñ vel male tā actu exteriori qz actu iteriori seu volūtate. Hz tñ nō mereť aut demereť nisi ꝑcise p actū volūtatis. q p ꝓñs ñ plus demereť p actuz volūtatis q actū exteriorē qz p ipz actū volūtatis tm. ac p ꝑ nō qbusl bet duob⁹ peccatis plus demereť qz altero illoz tm. Ad argumēt̄ ꝓncipal qōnis cū assumiť q nulla opatio exterior ē d se mala vel peccatū ꝑ duplicē sensuz pōt hr̄e. vnus ē q° itelligať nullā opationē exteriorē eē aliqd malū vel peccatū distinctū a peccato vel malo q est act⁹ iterior volūtatis. q i ꝑ sensu nego ¶ assūptū. Ad ꝓbatōez ꝓmā ex auctoritate Aug. dicēdum q ibi Aug. ñ diffinit vlr peccatū hz tm peccatuz volūtatis cui vtiqz ꝓmo ac ꝓncipalr cōuenit rō peccati. q ꝑ sufficit ad ꝓpositū suū ibi. q pz istud q. zz. Ō faustū diffinies peccatū dicit q ē dcm vel factū aut ꝙcupitū aliqd ꝓtra eternā legē. ex qua diffinitōe pz q nō solus actus iterior volūtatis sed etiā exterior aliqua opatio est peccatū

Ad scōaz ꝓbatōem dicendū q ñ ꝓcedit ad datuz sensuz añtis. qm̄ nō segtur q̄libet opatio exterior pōt fieri bene. igiť qm̄ male fit non ē distinctū malū vel distinctū peccatū a peccato q ē act⁹ iterior. Alius sensus añtis illius pōt eē quo itelligať nullā opationē exteriorem eē p se peccatū ita q ꝑ nomē peccatū p se i ꝓmo vl se cūdo mō ꝓdiceť de nōie significāte talē opationē ad quē sensuz vadit ꝓbatio scōa. Et qcquid fit de veritate eius in ꝑ sensu q. id pōt patere ex duabus qōnibus imediate ꝓcedētib⁹ negāda ē ꝓña si i ꝓñte li plus sumať extēsiue sicut supra sumiť in ꝙclusiōe 5ª. nā esto q opatio aliq exterior nō sit p se peccatū adhuc ipsa pōt eē distinctū peccatū ab iteriore. q p ꝓñs peccās actu iteriore q exteriore tali ope peccat plurib⁹ peccatis Si aūt li plus in ꝓñte sumereť intēsiue qcqd fit de ꝓbatōib⁹ suis ipz nō eēt ꝺdicta sz p ꝙclusiōe 6. q p ꝑ pz ēt ad argumētū i oppositū. ¶Notādū tm̄ q cū dico actū iteriorē vel exteriorē eē peccatū ꝺm eū sensū loquor quē dedi supra. d. 34. vbi inqsitū fuit qd est peccatū. A quo sua gratia nos ꝓseruet imunes in quo nullū fuit oīo peccatum quiqz vt peccatū tolleret venit i mūdū dei filius yesus christus benedictus in secula seculorum Amen.

Explicit scriptū sup scōz sñiaz editum a fratre Gregorio de Arimino ordinis fratruz heremitaz doctore celeberrimo p ꝑstantissimuz sacre theologie doctorē magistrum franciscū de Busti Laudeñ. ordinis minoz in almo conuētu Mlī Regentem maxima cum diligentia emēdatuz. impressuz Mlī ope ac impensa magnifici viri dñi ¶Petri Antōij d Castelliono Medio lanensis per Magistrū Ulldericuz scinzenzeler anno salutis dominice. Mcccclxxxiiij. die. xv. Martij.

finis.

Registrum huius operis.

a	b	p
¶Prima alba	se vt mouat	de speciebus
Gregorij	paret nisi	eēt tm̄ ꝺm
cendo ad	q de multis	cadentē sub
Amplius	q tm̄ oppositū	imediate
b	i	q
q sic cōuptibile	ritatem Aug.	concilij est
expressis pbis	lectione a se	tu q lra
q°. s. i subiecto	q corruptiua	deus illam
nō aūt est	eadem sibi	uiando si
c	k	r
sed i pticulari	non habito	q vltra habitū
tēpore. a. b.	tur ex corpore	pz qm̄ ad
am auctoritate	actualiter	tie quicqz
alteratio. vt	cognoscere,	nūc cuz
d	l	s
patereť nec	ordinate q ꝑz	Circa. d. 30.
incōpossibiles	vllam i medio	mentis est en
rū q omnis	demonibus	da sine
Aristo. q ideo	nire vt qd	quietam
e	m	t
in anime	suis nālibus	aliqua entitas
minimū oīuz	sunt lectus	ducebatur
proprie dicit	phisice vbi	rationē tm̄
legere aut	in se falsuz ē	precipi
f	n	u
quodlibet est	est lapis	4z. d. p. li.
dico q rones	elementū nec	tis attendit
portionales qz	Comentatorē	fide nō ad
titatem. a.	quoniam q si	lia multa
g	o	erronea sed
volitioposset	ne ribus	
ꝓña pz q	posito. vz q	
lectionis illius	compositū	
dit sed er eo	Sed cū talis	

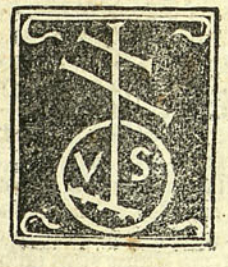

Tabula omnium questionũ totius libri secũdi sniaꝝ eximij doctoris magistri Gregorij de Arimino ordinis heremitarum.

Di.pma.

pª qõ Utrũ Aristo. eiusꝙ Comẽ. Aueroys senserint oia alia entia a pmo eẽ facta vl' potiꝰ eꝯ fuerint oppinati plura entia nõ habere pncipium effectiuum.

2ª qõ Utrũ ꝯclusio quã tꝫ Aristo. s. ꝙ plura entia carẽt pncipio effectiuo fuerit eui dẽter ab ipso efficaci rõne ꝓbata vl' ꝓbari possit ex dictis eiusdem.

3ª qõ Utrũ ꝑ aliq̃ potẽtiã fuerit, possibile aliquã aliã rẽ a deo fuisse ab eterno siue fuisse sine pncipio sue durationis.

4ª qõ Utrũ motus sit res aliqua ẽm se ab oĩ re pmanẽte vna vel pluribus distincta.

5ª qõ Utrũ actio sit res distincta a re q̃ fit ꝫ ab agente ꝫ passo ac ẽt ab ipsa passione.

6ª qõ Utrũ creatio ꝫ ꝓseruatio sint entitates distincti iter se ꝫ a re q̃ deus creat vl' conseruat.

Di.secunda.

7ª qõ Utrum angeli fuerint ante tp̃s vl' post.

8ª qõ Utꝝ ãgelꝰ sit i loco diuisibili l' idiuisibi.

9ª qõ Utrũ angelus possit fi' eẽ i plib' locis.

Di.3. 4 ꝫ 5.

10.qõ Utrum angelus potuerit in aliquo instanti pmo peccare vel mereri.

Di.sexta.

11.qõ Utꝝ ãgelꝰ possit moueri localr a seipo.

12.qõ Utrum angelus possit se mouere de loco ad locum in aliquo tp̃e successiuo.

13.qõ Utrum angelus possit moueri de loco ad locum in instanti.

14.qõ Utrum angelus obduratus possit virtute propria stante communi influẽtia dei elicere aliquod bonum velle.

15.qõ Utꝝ q̃cũqꝫ rẽ ãgelus itelligit itelligat intellectione tam a re q̃ intelligit q̃ a suo intellectu essentialiter distincta.

16.qõ Utꝝ ãgeli cognoscãt res ꝑ spẽs distinctas ab actualib' noticijs quibus res ipsas cognoscunt.

17.qõ Utrum aliquid non existens possimus naturalr intueri seu ituitiue cognoscẽ.

18.qõ Utrum angelus species ꝫ intellectiones quib' alias res naturaliter itelligit recipiat a rebus ipsis intellectis.

Di.9.ꝫ.10.

19.qõ Utruꝫ vnus angelus nãliter ex se possit nosce distincte ꝫ intuitive cognitiones aliorum angelorum ac etiam nostras.

20.qõ Utrum angelus possit naturaliter alteri angelo loqui loquitiõe intellectuali.

Di.11.

21.qõ Utrũ oia quoꝝ angelus' simul hꝫ spẽs vel potest habere ipse naturaliter possit simul actu distincte intelligere.

Di.12.

22.qõ Utrum materia substantie corporal' sit entitas actu distincta a forma eius.

23.qõ Utrum materia substantie generabilis ꝫ corruptibilis a qualibet forma ipsam informante sit separabilis naturaliter.

Di.15.

24.qõ Utꝝ i mixtis gnãtis ex elemẽtis remaneant essentie ipsorum elementorum.

Di.16.ꝫ.17.

25.qõ Utruꝫ euidẽter possit probari animam secundũ quam est ad ymaginẽ dei. i. itellectiuã eẽ substãtialeꝫ hois formã

26.qõ Utrum preter aliaꝫ intellectiuam sit alia qua alia forma substantialis in hoie.

27.qõ Utrum in homine potẽtia sensitiua ꝫ intellectiua realiter distinguantur.

Di.18.

28.qõ Utruꝫ ex corpa Ade absqꝫ alterius mãe additamẽto fuerit corpꝰ Eue formatũ

Di.24.ꝫ.25.

29.qõ Utrũ actuũ liberi arbitrij voluntas hominis sit cã imediate productiua.

Di.26.27.ꝫ.29.

30.qõ Utrum homo secundũ p̃sentes ꝫ statũ stante influentia dei generali possit ꝑ li.ar.ꝫ nãlia eiꝰ absqꝫ ispãli dei auxilio agere aliquem actuꝫ moraliter bonũ.

31.qõ Utrum homo i pñti statu possit ex suis viribus naturalibus absqꝫ dei auxilio speciali quodlibet peccatum vitare.

Di.29.

32.qõ Utrum homo ante peccatum egerit gratia operante ꝫ cooperante.

Di.30.31.32.ꝫ.33.

33.qõ Utꝝ peccatũ originale sit pẽa aut culpa.

34.qõ Utrum beata virgo Maria fuerit concepta cum peccato originali.

35.qõ Utrum decedentes cum solo originali peccato puniãtur aliqua pena sensus.

Di.34.35.36.ꝫ.37.

36.qõ Utrum actualis peccati deus sit causa imediata efficiens.

Di.38.39.40.ꝫ.41.

37.qõ Utrum secundũ bonitatem vel malicĩa intentionis operantis sit bonitas vel malicia in opere eius.

Di.42.43.ꝫ.44.

38.qõ Utruꝫ hõ voluntate mala ꝫ comitante exteriore operatione simul plus peccet q̃ ipsa voluntate mala tantum.

finis.

162